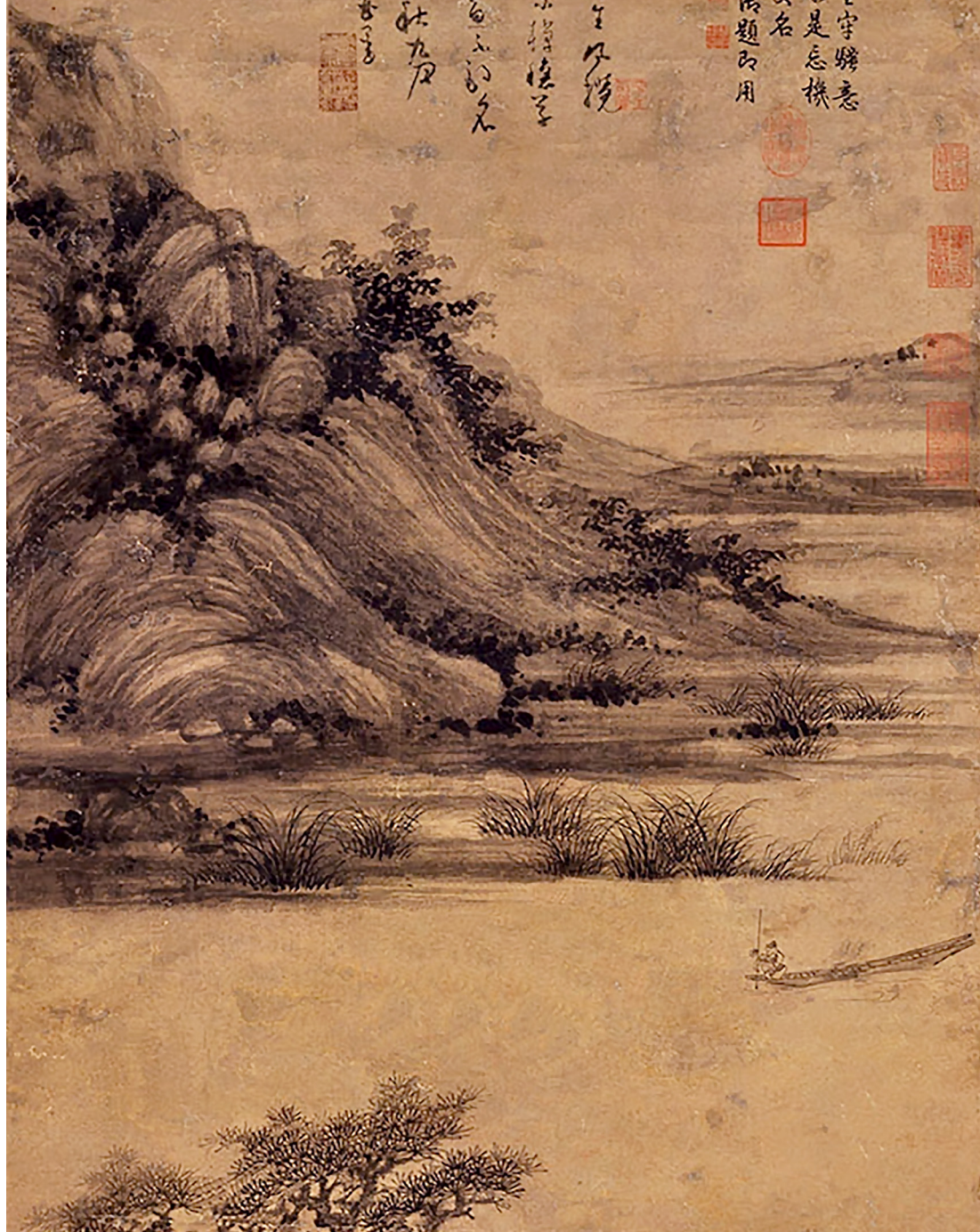

木葉傲飆秋興生宇騷意
與大江橫間跨家是忘機
者也識煙波初安名
乾隆丁卯夏五法題即用
圓潤元韻

洞庭湖上晚吟生

洞心一葉橫
古刹只釣鯉魚不釣名

法華寺
法華寺

HÁROM KIRÁLYSÁG

(LUO GUANZHONGNAK TULAJDONÍTOTT
REGÉNYES TÖRTÉNET)

III. KÖTET

BUDAPEST, 2021

FORDÍTOTTA:

HORVÁTH OLIVÉR PÉTER
NÉMETH BÁLINT

A FORDÍTÁS CHARLES HENRY BREWITT-TAYLOR 1925-BEN MEGJELENT ANGOL NYELVŰ VÁLTOZATA ÉS A CHANGJIANG LITERATURE PRESS 2014-ES KIADÁSA ALAPJÁN KÉSZÜLT.

A SZÖVEGET GONDOZTA: HORVÁTH FERENC EMIL ÉS HORVÁTH MÁRK

A TÉRKÉPEKET KÉSZÍTETTE: HORVÁTH MIKLÓS MÁRK

AZ UTÓSZÓT ÉS A BIBLIOGRÁFIÁT ÍRTA: DR. SALÁT GERGELY

GRAFIKAI ELEMEEK: HORVÁTH MÁRK

SZERKESZTÉS ÉS TÖRDELÉS: NÉMETH BÁLINT

ELSŐ KIADÁS

CAETA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2021.

TARTALOMJEGYZÉK

NYOLCVANEGYEDIK FEJEZET - ZHANG FEI MERÉNYLET ÁLDOZATA LESZ. FIVÉREI MEGBOSSZULÁSÁRA LIU BEI HÁBORÚBA INDUL	8
NYOLCVANKETTEDIK FEJEZET - SUN QUAN BEHÓDOL WEINEK ÉS MEGKAPJA A KILENC MÉLTÓSÁGOT. A LEGFŐBB ÚR MEGTÁMADJA WU-T ÉS MEGJUTALMAZZA HADAIT	20
NYOLCVANHARMADIK FEJEZET - KÜZDELEM XIAOTINGNÉL, A LEGFŐBB ÚR ELFOGJA EGYIK ELLENFELÉT. JIANGKOU VÉDELME: EGY TANÍTVÁNY ÁTVESZI A FŐPARANCSNOKSÁGOT	32
NYOLCVANNEGYEDIK FEJEZET - LU XUN FELÉGETI A HÉTSZÁZ LI HOSSZÚ TÁBORT. ZHUGE LIANG KITERVELI A NYOLCSOROS ÚTVESZTŐT	47
NYOLCVANÖTÖDIK FEJEZET - A LEGFŐBB ÚR ZHUGE LIANG GONDJAJRA BÍZZA FIÁT. ZHUGE LIANG HIGGADTAN VISSZAVÉR ÖT TÁMADÁST	61
NYOLCVANHATODIK FEJEZET - QIN MI SZAVAKKAL KEREKEDIK FELÜL ZHANG WENEN. XU SHENG TŰZ SEGÍTSÉGÉVEL GYŐZI LE CAO PI-T	75
NYOLCVANHETEDIK FEJEZET - A FŐMINISZTER A DÉLI MANOK ELLEN VONUL. AZ ÉG CSAPATAIVAL SZEMBESZEGŰLVE A MAN FEJEDELEM FOGSÁGBA ESIK	88
NYOLCVANNYOLCADIK FEJEZET - ÁTKELVÉN A LU FOLYÓN A MAN FEJEDELEM MÁSODSZOR IS FOGSÁGBA ESIK. SZÍNLÉLT MEGADÁSÁT KÖVETŐEN MENG HUO-T HARMADSZOR IS ELFOGJÁK	101
NYOLCVANKILENCEDIK FEJEZET - WUXIANG URA NEGYEDSZER IS SIKERES FORTÉLLYAL ÉL. A DÉLI MANOK FEJEDELME ÖTÖDSZÖR IS FOGSÁGBA ESIK	114
KILENCVENEDIK FEJEZET. FENEVADAKAT ELŰZVÉN A FŐMINISZTER HATODSZOR IS LEGYŐZI A MANOKAT. RATTAN VÉRTEKET ELÉGETVÉN ZHUGE LIANG HETEDSZER IS FOGSÁGBA EJTI MENG HUO-T	128

KILENCVENEGYEDIK FEJEZET - ÁLDOZAT BEMUTATÁSA A LU FOLYÓNÁL; A FŐMINISZTER HAZAFELÉ VONUL. TÁMADÁS WEI ELLEN; ZHUGE LIANG BEADVÁNYT KÉSZÍT	144
KILENCVENKETTEDIK FEJEZET - ZHAO YUN HÓSIESEN VÉGEZ ÖT WEI-GENERÁLISSAL. ZHUGE LIANG OKOS TAKTIKÁVAL BEVESZ HÁROM VÁROST	157
KILENCVENHARMADIK FEJEZET - JIANG WEI BEHÓDOL ZHUGE LIANGNAK. A FŐMINISZTER SZIDALMAITÓL WANG LANG KILEHELI LELKÉT	169
KILENCVENNEGYEDIK FEJEZET - ZHUGE LIANG HÓVIHARBAN GYŐZI LE A QIANG-TÖRZSBELIEKET. SIMA YI GYORS MENETELÉSSSEL KEREKEDIK FELÜL MENG DA-N	184
KILENCVENÖTÖDIK FEJEZET - MA SU NEM HALLGAT WANG PINGRE, EZÉRT ELVESZTI JIETINGET. ZHUGE LIANG GUQIN-JÁTÉKA ELŰZI SIMA YI-T	197
KILENCVENHATODIK FEJEZET - ZHUGE LIANG KÖNNYEKET EJTVE VÉGEZTETI KI MA SU-T. ZHOU FANG HAJÁT LEVÁGVÁN TÉVESZTI MEG CAO XIU-T	211
KILENCVENHETEDIK FEJEZET - EGY MÁSODIK BEADVÁNYT ELKÉSZÍTVE ZHUGE LIANG ÚJRAINDÍTJA A TÁMADÁST WEI ELLEN. HAMIS LEVÉL SEGÍTSÉGÉVEL JIANG WEI LEGYŐZI AZ ÉSZAKIAK SEREGÉT	223
KILENCVENNYOLCADIK FEJEZET - A SHU-SEREGET ÜLDÖZVE WANG SHUANGOT ELÉRI VÉGZETE. CHENCANGOT ZSÁKMÁNYUL EJTVE ZHUGE LIANG GYŐZELMET ARAT	236
KILENCVENKILENCEDIK FEJEZET - ZHUGE LIANG LEGYŐZI A WEI-SEREGET. SIMA YI MEGTÁMADJA A NYUGATI FOLYÓVIDÉKET	249
SZÁZADIK FEJEZET - A TÁBORHELYET FELDÚLVA A SHU-HARCOSOK LEGYŐZIK CAO ZHENT. ZHUGE LIANG HADRENDEK VERSENYÉBEN SZÉGYENÍTI MEG SIMA YI-T	263
SZÁZEGYEDIK FEJEZET - LONGSHANGBÓL TÁVOZVÁN ZHUGE LIANG ISTENNEK ÁLCÁZZA MAGÁT. A JIANMEN ÁTKELŐ FELÉ IGYEKEZVÉN ZHANG HE CSAPDÁBA ESIK	276
SZÁZKETTEDIK FEJEZET - SIMA YI ELFOGLALJA A WEI FOLYÓ PARTJÁT. ZHUGE LIANG FA ÖKRÖKET ÉS MOZGÓ LOVAKAT KÉSZÍT	290

SZÁZHARMADIK FEJEZET - SIMA YI CSAPDÁBA ESIK A DÍSZTÖK VÖLGYBEN. A WUZHANG DOMBOKON ZHUGE LIANG A CSILLAGOK SEGÍTSÉGÉHEZ FOLYAMODIK	305
SZÁZNEGYEDIK FEJEZET - EGY CSILLAG ALÁHULLIK, ZHUGE LIANG AZ ÉGBE EMELKEDIK. EGY FÁBÓL KÉSZÜLT SZOBOR MEGRÉMISZTI SIMA YI-T	319
SZÁZÖTÖDIK FEJEZET - WUXIANG URÁNAK SELYEMERSZÉNYBEN HÁTRAHAGYOTT TERVE. WEI URALKODÓJA ELTÁVOLÍTTJA A BRONZSZOBROT A HARMATGYÚJTÓ TÁLLAL	329
SZÁZHATODIK FEJEZET - VERESÉGET SZENVEDVÉN GONGSUN YUAN HALÁLÁT LELEI XIANGPINGBEN. BETEGSÉGET SZÍNLELVE SIMA YI BECSAPJA CAO SHUANGOT	343
SZÁZHETEDIK FEJEZET - WEI URA ÁTADJA A HATALMAT SIMA YI-NEK. JIANG WEI VERESÉGET SZENVED AZ ÖKÖRFEJ HEGYNÉL	357
SZÁZNYOLCADIK FEJEZET - DING FENG GYŐZELMET ARAT A HÓBAN. EGY LAKOMÁN SUN JUN TITKOS TERVET HAJT VÉGRE	372
SZÁZKILENCEDIK FEJEZET - JIANG WEI GENERÁLIS HADICSELLEL ÉL, SIMA ZHAO-T BEKERÍTIK. CAO FENGET, WEI URÁT LETASÍTIK TRÓNJÁRÓL	383
SZÁZTIZEDIK FEJEZET - WEN YANG EGYMAGA GYŐZ LE EGY HATALMAS HADSEREGET. JIANG WEI NAGY DIADALT ARAT A TAO FOLYÓ KÖZELÉBEN	395
SZÁZTIZENEGYEDIK FEJEZET - DENG AI TÚLJÁR JIANG WEI ESZÉN. ZHUGE DAN FELLÁZAD SIMA ZHAO ELLEN	407
SZÁZTIZENKETTEDIK FEJEZET - SHOUCHUN FELMENTÉSE KÖZBEN YU QUAN HŐSI HALÁLT HAL. JIANG WEI CHANGCHENG OSTROMÁRA INDUL	417
SZÁZTIZENHARMADIK FEJEZET - DING FENG TERVET KOVÁCSOL SUN CHEN MEGGYILKOLÁSÁRA. JIANG WEI LEGYŐZI DENG AI-T A HARC ALAKZATOK VERSENGÉSÉBEN	428
SZÁZTIZENNEGYEDIK FEJEZET - A DÉLI KAPUHOZ ŰZETVÉN CAO MAO HALÁLÁT LELEI. A RAKTÁRAKAT SORSUKRA HAGYVÁN JIANG WEI LEGYŐZI A WEI-SEREGET	440

SZÁZTIZENÖTÖDIK FEJEZET - RÁGALMAKRA HALLGAT- VÁN A MÁSODIK ÚR ISMÉT VISSZAHÍVJA SEREGÉT. JIANG WEI A KATASZTRÓFA ELKERÜLÉSE ÉRDEKÉBEN ÁTVESZI A HATALMAT A KATONAI SZÁLLÁSHELYEK FELETT	451
SZÁZTIZENHATODIK FEJEZET - A HANZHONGI ÚTON ZHONG HUI KETTÉOSZTJA SEREGÉT. A DINGJUN HEGYEN MEGJELENIK ZHUGE LIANG LÁTOMÁSA	461
SZÁZTIZENHETEDIK FEJEZET - DENG AI ÁTJUT A YINPING HEGYSÉGEN. ZHUGE ZHAN HŐSI HALÁLT HAL MIAN- ZHU-NÁL	472
SZÁZTIZENNYOLCADIK FEJEZET - ŐSEI TEMPLOMÁBAN A GYERMEKI HÚSÉGŰ NAGYÚR KÖNNYEK KÖZT TÁVOZIK AZ ÉLETBŐL. A NYUGATI FOLYÓVIDÉKRE MENETELVÉN KÉT HADVEZÉR EGYMÁSSAL VERSENG	485
SZÁZTIZENKILENCEDIK FEJEZET - HAMIS MEGADÁS - EGY OKOS TERV HIÁBAVALÓ KÍSÉRLETBE TORKOLLIK. ÚJABB LEMONDATÁS: AZ UTÓDOK TANULNAK FELMENŐIKTŐL	496
SZÁZHUSZADIK FEJEZET - DU YU-T AJÁNLVAN EGY IDŐS GENERÁLIS ÚJ TERVEKET SZÓ. SUN HAO ELFOGÁSÁVAL A HÁROM KIRÁLYSÁG EGYESÜL	511
JEGYZETEK	529
UTÓSZÓ	613
A FORDÍTÓK UTÓSZAVA	629
NÉVMUTATÓ	637
KÍNAI SZÉPIRODALOM MAGYARUL	702

NYOLCVANEGYEDIK FEJEZET

ZHANG FEI MERÉNYLET ÁLDOZATA LESZ.
FIVÉREI MEGBOSSZULÁSÁRA
LIU BEI HÁBORÚBA INDUL

急兄讎張飛遇害
雪弟恨先主興兵

Zhao Yun tehát nem értett egyet a Wu elleni háborúval, ezért szólalt fel a terv ellen:

- A valódi és legfőbb lázadó nem Sun Quan, hanem Cao Cao volt. Most pedig fia elbitorolta a császári trónt, s ezzel istenek-emberek dühét vonta magára. Felségednek először Guanzhong vidékét kellene elfoglalnia, csapatait a Wei folyó felső részénél táboroztatva, hogy onnan csapjon le a lázadóra.¹ Ezt követően valamennyi helyes gondolkozású lakos a hágóktól keletre támogatni fog ellátmánnyal a legvégsőig. Ha viszont elhagyod ezt a területet, abból a megfontolásból, hogy Wu ellen fordulsz, haderőd le fogják kötni, s képes lesz-e gyorsan elszakadni onnan, ha a szükség ezt kívánja? Szerintem érdemes mindezt megfontolni, felség.²

Az uralkodó így felelt:

- Sun Quan végzett fivéremmel, ezen kívül Fu Shiren, Mi Fang, Pan Zhang és Ma Zhong mind az ő oldalán állnak, akiket annyira gyűlölök, hogy képes lennék húszakat élvezettel felfalni, továbbá elnyelni rokonait, így beteljesíteni bosszúmat! Nemes barátom, miért szegülsz szembe akaratommal?

- Mert a Cao Cao elleni lépések közügynek számítanak, míg fivéred megbosszulása a te magánügyed, felség. A birodalmat kell az első helyre tenni!

- Miért törődjek akár mérhetetlenül hatalmas kiterjedésű területekkel, ha testvérem megbosszulatlan marad?

Így hát Zhao Yun tiltakozása eredménytelen maradt, s elhangzottak az utasítások egy hadsereg felkészítésére Wu ellen. Az uralkodó elküldetett az Öt Völgybe, hogy ötvenezer főnyi törzsi harcos segítségét is igénybe vegye. Üzenetet küldött Langzhongba, melyben kinevezte Zhang Fei-t a Harci Szekerek és a Lovasság Generálisának, valamint Xiliang urának. Ezen kívül ő lett Langzhong kormányzója is.

Miután Zhang Fei hírül vette, hogy Sun Quan végzett Guan Yu-vel, éjjel-nappal keservesen zokogott, olyannyira, hogy öltözéke mindig nedves volt könnyeitől. Beosztottjai igyekeztek felvidítani őt borral, ám így meg egyfolytában részegeskedett, s ez csak növelte rosszkedvét és ingerlékenységét, amit katonáin vezetett le. A legkisebb vétséget is roppant szigorúan büntette, néhány embere meg is halt a korbácsolások következtében. Mindennap dél felé nézett, s haragosan csikorgatta fogait. Szünet nélkül könnyezett és nyögdécselt.

Ekkor jelentették neki, hogy hírnök érkezett. Azonnal behívatta, majd rögtön kicsavarta és sietve elolvasta az üzenetet. Mikor kiderült, mi történt Chengdu-ban, s megtudta saját kinevezését is, szerényen elfogadta új beosztását, és meghajolt észak, a birodalmi székhely felé. Ezt követően lakomát rendezett a hírvivő számára.

- Fivérem halála miatt érzett gyűlöletem mélységes, mint a tenger – mondta neki –, miért nem javasolnak hát az udvar tisztségviselői bosszúálló hadjáratot?

- A legtöbben először Wei elpusztítását szorgalmazzák – felelte a küldött –, Wu majd csak ezután kellene, hogy következzenek.

- Miféle beszéd ez? – kiáltotta Zhang Fei dühösen – Amikor mi hárman testvériséget esküdtünk az őszibarack kertben, megfogadtuk, hogy együtt halunk meg. Most fivérem ilyen véget ért, én pedig csak élvezzem a vagyont és megbecsülést nélküle? Muszáj az Ég Fiával találkoznom, s megkérnem őt, tegye lehetővé, hogy én vezessem az előhadat! Gyászba fogok öltözni, ilyen ruházatban zúgom majd szét Wu-t, elfogván a gazembert, aki ott uralkodik! Sun Quant fel kell áldozni fogadalmunk nevében, hogy fivérem szelleme megnyugodjon!

Zhang Fei elkísérte a hírvivőt Chengdu fővárosba. Ott eközben a Legfőbb Úr seregeit gyakorlatoztatta. Nap nap után folyt a kiképzés, míg végül el nem határozta, melyik napon induljanak útnak, s úgy döntött, ő is a hadakkal tart. Ennek hatására számos udvaronc sietett a főminiszter palotájába, hogy beszéljenek Zhuge Lianggal, megpróbálván elérni, hogy közbenjárásával e szándék megváltozzon. Így szóltak:

- Nincs összhangban az uralkodó fontos pozíciójával, hogy személyesen irányítsa a hadsereget, különösen, hogy csupán nemrég lépett a trónra. Neked, urunk, tanácsadóként szavad igen sokat nyom a latban, miért nem igyekszel hát lebeszélni a császárt erről a vállalkozásról?

- Már többször is megpróbáltam. A lehető legőszintébb voltam, de nem hallgatott rám. Most viszont gyertek velem mindannyian a gyakorlótérre, hogy még egyszer megkíséreljük meggyőzni!³

Így hát Zhuge Lianggal az élen odamentek, s az uralkodóhoz fordultak:

- Felsőged csupán mostanában lépett a birodalom trónusára. Ha a hadjárat célja az, hogy északnak vonuljunk, és elpusztítsuk a Han ellen lázadókat, ahogyan az helyes, akkor tökéletesen megfelelő lenne a császár a csapatok irányítására. Wu ellen viszont sokkal jobb, ha csupán egy magasrangú tisztségviselőt küldünk. Miért teszi hát ki magát felsőged ilyen fáradságnak?

A Legfőbb Urat nagyon mélyen megérintette a miniszterek aggodalma és javaslatuk őszintesége, már éppen beleegyezett a kérésükbe, amikor jelentették neki Zhang Fei érkezését.⁴ A harcost azonnal színe elé is bocsátották, s a gyakorlótéren, az egyik pavilonban találkoztak. Zhang Fei rögtön a földre vetette magát, átkarolta a Legfőbb Úr lábát, s keserűen zokogni kezdett. Liu Bei is csatlakozott a jajveszékéhez.

- Felsőged immár uralkodó, s igen gyorsan elfelejtette az őszibarack kertben tett eskünetet! Miért nincs még megbosszulva fivérünk halála?

- Sok tisztségviselő igyekszik lebeszélni erről - felelte a Legfőbb Úr -, így hát nem cselekedhetek elhamarkodottan!

- Mit tudnak mások fogadalmunkról? Ha felséged nem megy, hadd szentelhessem magam én testvérünk megbosszulásának! Amennyiben nem járok sikerrel, inkább meghalok, mert nem tudnék ismét a szemedbe nézni!

- Akkor én is veled tartok! - kiáltotta az uralkodó - Hozd saját csapataidat Langzhongból, én pedig megindulok innen harcedzett katonáimmal! Találkozzunk Jiangzhou-nál. Mindketten támadást indítunk Wu ellen, szétzúzzuk, s így beteljesül bosszúnk!

E szavak hallatán Zhang Fei rögtön útnak akart indulni, ám a Legfőbb Úr még intézett hozzá néhány szót:

- Tudom, hogy a borral szembeni gyengeséged tévútra vezethet. Ropant kegyetlenné válsz, mikor a kupa fenekére nézel, kínozod embereidet, s közeledben tartod azokat, akiket megverettél. Ők nyilván veszélyessé válhatnak, s ez a biztos szerencsétlenségbe vezető út. Most hát kedvesebben kell bánnod velük, nem adhatod át magad szenvedélyednek úgy, mint korábban.

E figyelmeztetést követően Zhang Fei ígéretet tett a mérsékletre, elbúcsúzott és távozott.

Nem sokkal ezután, mikor a Legfőbb Úr már készen állt a kivonulásra, Qin Mi tanácsnok kereste fel őt, s így szólt hozzá:

- Felséged, mint a Számptalan Harciszekér Ura, életét kockáztatja ebben a hadjáratban, ez pedig nem áll összhangban a tökéletes tettel, nem olyasmi, amit az ősök megcselekedtek volna.⁵ Kérve-kérlek, gondold ezt végig!

Ám a Legfőbb Úr így felelt:

- Guan Yu és én egy test, egy lélek voltunk. Márpedig a tökéletes tett éppen ebben áll. Vagy talán megfeledektél róla?

Azonban a tisztségviselő megőrizte nyugalmát:

- Attól tartok, katasztrófa történik, ha felséged nem hallgat szolgálói szavára.

- Hogy mersz kiejteni ilyen szavakat, mikor én hadba akarok vonulni? - kérdezte az uralkodó dühösen, majd hívatta az öröket, s megparancsolta, hogy végezzék ki a merészen szólót.

Qin Mi arca azonban nem árult el félelmet. Csupán elmosolyodott, s így válaszolt:

- Büntudat nélkül halok meg. Kár, hogy az újonnan alapított állam már azelőtt megbukik, hogy egyáltalán elkezdené saját útját járni.

A többi hivatalnok közbenjárására a halálos ítéletet visszavonták, azonban a hűség tanácsnok börtönbe került.

- Sorsodról majd akkor határozok, ha a bosszúálló hadsereg visszatért
- közölte vele a Legfőbb Úr.

Zhugé Liang beadványt intézett hozzá Qin Mi érdekében, mely így hangzott:

„Én, Zhuge Liang, saját és társaim nevében felségedhez fordulok. A legutóbbi eseményeket a lehető legsúlyosabbnak tartjuk: Wu árulását, mely Jingzhou vesztét eredményezte, egy hatalmas generális csillagának lehulltát és az eget tartó pillér széthasadását – mindezt sohasem fogjuk feledni. Ámde emlékeznünk kell arra is, hogy a Hanok uralmának megdöntése Cao Cao nevéhez fűződik, s a Liu-család elűzésének álnoksága nem Sun Quan felelőssége. Meg merjük kockáztatni az állítást, hogy Wei elpusztítása egyben Wu meghódítását is jelentené, ezért kérünk, vedd fontolóra Qin Mi tanácsnok értékes szavait. Így a hadsereget is megkíméled a szükségtelen erőfeszítésektől, s alkalom nyílik más tervek megvalósítására a birodalom felvirágzása és a nép boldogsága érdekében”.⁶

Ám a beadvány hatástalan maradt. Miután a Legfőbb Úr elolvasta, a földre hajította, s így szólt:

- Döntöttem, és semmiféle tiltakozás nem változtathat ezen!

Ezután megbízta a Főminisztert a Két Folyóvidék ügyeinek intézésével, valamint gondjaira bízta fiát is. A Repülő Lovasság generálisait, Ma Chao-t és Ma Dai-t az Északot Védelmező Generállissal, Wei Yannel együtt Hanzhong védelmére rendelte, nehogy Wei támadást indíthasson.⁷ Zhao Yun Tigris Generális lett a tartalék erő parancsnoka, valamint az ellátmányért felelős tiszt, Huang Quan és Cheng Ji tanácsadókként tevékenykedtek, Ma Liang és Chen Zhen lettek a jegyzők, Huang Zhong az előhad vezére, akit Feng Xi és Zhang Nan generálisok segítettek, Fu Tong és Zhang Yi a derékhadat irányították, végül Zhao Rong és Liao Chun a hátvéd parancsnokai lettek. A teljes haderő, beleértve a kölcsönbe érkezett külhoni csapatokat is, hétszázötvenezer főt tett ki, a magasrangú tisztek száma pedig elérte a hétszázat. A Megnyilvánuló Hatalom első éve hetedik hónapjának „tigris” napját jelölték ki az indulásra, mely kedvezőnek tűnt.

Amint Zhang Fei visszatért állomáshelyére, megparancsolta, hogy katonáinak három napon belül készen kell állniuk a kivonulásra, s mindenkinek gyászba kell öltöznie, fehér egyenruhába. Emellett fegyvereiket is ki kellett fehéríteniük.

Az utasítás kiadását követően két generális, név szerint Fan Qiang és Zhang Da, azonnal vezérükhöz sietett, s így fordultak hozzá:

- A megadott idő nem elegendő a fehér lobogók és vértek elkészítésére. Kérünk, generális, légy belátó, s adj még nekünk néhány napot!

- Éget a vágy, hogy bosszút álljak fivéremért – közölte velük Zhang Fei –, s csupán azt bánom, hogy képtelen vagyok gyilkosa, a nyomo-

rult gazember területeit már holnap elérni! EngedelmeskedjeteK hát parancsomnak!

Ezzel hívatta az öröket, s utasította őket, hogy kötözzék fához a két tisztet, majd mérjenek rájuk fejenként ötven korbácsütést.

A büntetés vége felé még figyelmeztette őket:

- Legyetek holnapra készen, mert ha nem, halálra ítélek titeket, hogy intő például szolgáljatok a többieknek!

A két generális vért köpve, izzó haraggal tért vissza őrhelyére, s így szóltak egymáshoz:

- Ma tehát megkorbácsoltak. De mi lesz holnap? Ennek az embernek elviselhetetlen a természete. Még a végén tényleg halállal büntet, ha nem állnak készen a dolgok!

- Tegyük fel, hogy mi végzünk vele! - mondta hirtelen Zhang Da - Mivel ha nem így teszünk, akkor ő öl meg minket!

- De hogyan tudnánk a közelébe férkőzni?

- Ha lesz esélyünk élni, akkor ma este berúg és lefekszik. Ha viszont józan marad, nekünk végünk.

Ezután megtettek minden előkészületet a büntett végrehajtására. Aznap Zhang Fei nagyon nyugtalan volt, érezte, hogy zavaros az elméje. Hívatta néhány beosztottját, s így szólt hozzájuk:

- Ideges vagyok, borzongok és reszketek, ráadásul képtelen vagyok megnyugodni. Mit jelenthet ez?

- Ez a fivéred miatti túlságosan sok búslakodás eredménye - felelték neki.

Zhang Fei erre bort hozatott, s tisztjeivel inni kezdett. Hamarosan eléggé leittasodott, majd lefeküdt fekhelyére a sátrában.

Eközben a két orgyilkos figyelemmel kísérte valamennyi mozdulatát, s amikor megbizonyosodtak róla, hogy valóban részegen hever a sátorban, odamentek, mindketten éles pengékkel felfegyverkezve. Sietve elküldték a szolgálókat, azt állítván, hogy bizalmas ügyben kell beszélniük a vezérrel, azután beóvakodtak a belső részre.

Ám ott nem mertek tenni semmit, mivel Zhang Fei mindig nyitott szemmel aludt, s úgy feküdt ágyán, mintha ébren lenne. A váratlanul feltörő borzasztó horkolás azonban nemsokára meggyőzte őket arról, hogy áldozatuk álomba merült, így odalopakodtak a fekhelyhez. Hosszú pengéjű tőreiket egyszerre döfték mélyen a testbe. Zhang Fei egyetlen hatalmas kiáltást hallatott, majd holtan hanyatlott le.⁸ Orgyilkosok kezétől esett hát el ötvenöt éves korában.

Záporozott Anxiban a gaz megbízottra hajdanán az ostor⁹
Háborúban sárgaturbános lángokat segített elfojtani ekkor

Amott a Tigrisverem szorosban harsan fel mennydörgő hangja
Nemes kiállása a folyót a Hosszú Meredély Hídnál is kifordítja
Gondossága Shu határában Yan Yant szabaddá és barátta tette
Földjét Hanzhongnak Zhang He eszén túljárva bölcsen elnyerte
Elhunyt gyilkos csapásoktól még a Wu hadjárat előtt gyötörve
Immár őszi gyászba egész Langzhong borul örökkön-örökre.

Miután végeztek áldozatukkal, a két gyilkos levágta a fejét is, és késedelem nélkül Wu felé vették az irányt. Mire kiderült, mit tettek, már túlságosan messze jártak ahhoz, hogy elfoghassák őket.

A merényletről Zhang Fei egyik parancsnoka tett jelentést, név szerint Hu Ban, aki Jingzhou-ból érkezett, hogy láthassa a Legfőbb Urat, majd Zhang Fei alá osztották be. Ő írta meg tehát a beszámolót, azután utasította az elhunyt legidősebb fiát, Zhang Bao-t, hogy készítsen koporsót a maradványok számára. A szertartást követően a fiú Langzhong védelmét öccsére, Zhang Shao-ra hagyta, ő maga pedig útnak indult, hogy felkeresse az uralkodót.

Addigra már eljött a seregek megindítására kijelölt nap, így a Legfőbb Úr elhagyta a fővárost. Zhuge Liang és még sok más tiszt kísérte el őt tíz *li* távolságra, mielőtt búcsút vettek volna tőle.

Chengdu-ba visszatérve Zhuge Liang feszengeni kezdett, s így fordult társaihoz:

- Ha Fa Zheng még élne, ő képes lett volna megakadályozni ezt a hadjáratot.¹⁰

Nem sokkal később, az egyik éjszakán, a Legfőbb Úr zaklatottnak érezte magát, időről időre kirázta a hideg. Nem tudott aludni, ezért kiment sátrából, és felnézett a csillagokra. Hirtelen egy ragyogóan fénylő hullócsillagot látott meg északkeleten, s azon kezdett tünődni, mit jelenthet ez a baljós előjel. Azonnal elküldetett Zhuge Lianghoz, hogy megkérdeje tőle. Hamarosan megjött a válasz:

„Egy hatalmas vezér elvesztését jelzi, napokon belül rossz hír fog érkezní”.

Így hát a sereg megtorpant és várakozni kezdett. Nemsokára ott volt a hírnök a langzhongi Hu Ban jelentésével. A Legfőbb Úr rossz előérzete egyre növekedett. Lábával toppantva így szólt:

- Ó, jaj! A másik fivéremnek is vége!

Ezután kigöngyölte az üzenetet, és megtudta, hogy valóban így van. Ahogy elolvasta a híradást a merényletről, hangosan felkiáltott, majd eszméletlenül esett össze. Sietve felemelték, és a fekvőhelyéhez vitték, ahol hamarosan magához tért.

Másnap lovascsapat közeledését jelentették neki. A Legfőbb Úr elhagyta a tábornot, hogy szemügyre vegye őket, s ahogy felbukkantak, egy tiszta fehér vértbe öltözött ifjú generálist pillantott meg, aki vadul hajszolva lovát. Liu Bei felismerte őt: Zhang Fei fia, Zhang Bao volt az.

Amint a Legfőbb Úr közelébe ért, leugrott a nyeregből és könnyezve földig hajolt előtte:

– Atyámat megölte Fan Qiang és Zhang Da! Azután Wu-ba szöktek, magukkal hurcolva atyám fejét!

A hír hihetetlenül gyászos volt, Liu Bei azonnal szintén könnyekben tört ki, majd nem volt hajlandó enni sem. Tisztjei tiltakoztak, mondván:

– Most felségednek már két fivért kell megbosszulni, így nem pusztíthatja el magát!

Így egy idő után ismét táplálékot vett magához, majd felajánlotta Zhang Bao-nak az előhad vezetését:

– Te és Hu Ban megindítjátok csapataitokat Wu ellen, hogy bosszút álljatok atyáért?

– A birodalomért és atyámért semmiféle áldozattól nem riadok vissza! – közölte az ifjú.

Ahogy az irányítása alatt álló haderőt megszervezték, újabb lovasegység érkezett, úgyszintén teljesen fehérbe öltözve. Guan Xing, Guan Yu gyermeke vezette őket. Ő is a földre vetette magát a Legfőbb Úr előtt és keservesen zokogni kezdett.

E látványra Liu Bei érzései is újra felkavarodtak és könnyekben tört ki. Semmiféle érv vagy meggyőzés nem hatott rá.

– Az egyszerű és világos napok járnak az eszemben, amikor esküt tetünk egymásnak! Most császár vagyok, s mennyire örvendeznék, ha osztoznának velem jó szerencsémben! Am mindketten erőszakos halállal haltak, s e két ifjú látványának hatására mérhetetlenül elszorul a szívem!

– Fiatalurak, kérünk titeket, távozzatok – mondták a tisztok a síró generálisoknak –, s hagyjátok, hogy Legfőbb Urunk megpihentesse sárkánytestét!

El is siettek onnan, majd szolgálói így fordultak az uralkodóhoz:

– Felséged immár nem fiatal, ne feledje, hogy hatvan esztendőnél is többet élt, ezért nem méltó, hogy ennyire szabad utat engedjen a bánatának.

– De hát fivéreim halottak! – jajveszékelt a Legfőbb Úr – Hogy is élhetnék nélküük?

Újra rátört a fájdalom rohama, fejét a földhöz csapkodta.

– Mit tehetnénk? – kérdezték egymástól a tisztségviselők – Roppant mód szenved! Hogy vigasztalhatnánk meg?

– Nagyuram, nem tesz jót a hadseregnek, ha napokon keresztül jajveszékélés hallatszik, és azt látják, hogy könnyezel, mikor pedig az ellenség felé kellene vonulnunk! – mondta Ma Liang.

- Él egy bizonyos remete a Kék hegységben, Chengdu közelében – szólalt meg Chen Zhen is, immár szűkebb körben –, akiről azt állítják, hogy háromszáz éves. Li Yi-nek hívják, állítólag ismeri a jövőt. Beszéljünk róla Őfelségének, s érjük el, hogy küldjön valakit ehhez az öreghez, megtudni, mit tartogat számunkra a jövő. Az ő szavának biztosan nagyobb súlya van bárminél, amit mi mondhatunk.

Ezzel ismét a Legfőbb Úr elé járultak, s elmondták neki a fentieket. Ő beleegyezett abba, hogy elhívják hozzá a bölcset, majd Chen Zhent küldte hozzá a parancssal.

A küldött hamarosan meg is érkezett a hegyek közelében lévő kisvárosba, ahol azt tudakolta az emberektől, merre lakik a jövőmondó. Elvezették őt egy félreeső völgybe, s ott nemsokára egy olyan tündérviskóhoz ért, ami nem hasonlított semmiféle közönséges lakóhelyhez.¹¹ Egy legény jött elé fogadására:

- Bizonyára Chen Zhent tisztelhetem benned.

Chen Zhen teljesen megdöbbsent, hogy az ifjú tudja, kicsoda ő, s így felelt:

- Ó, emberfeletti ifjú, hogyhogy ismersz engem?

- Tegnap este uram közölte velem, hogy ma küldött érkezik hozzánk birodalmi parancssal. Nevedet is említette.

- Igazán több ő még a bölcseknél is! – válaszolta Chen Zhen – Igaz, amit róla beszélnek!

Ezzel elindultak az öreg lakhelye felé, majd odaérvén Chen Zhen beszámolt küldetése céljáról. A bölcс azonban közölte vele, hogy túlságosan koros már az utazáshoz.

- De hát a császár izgatottan várja, hogy találkozhasson veled! Kérlek, ne mondj le minden erőfeszítés nélkül az útról!

Végül, hosszas rábeszélést követően, a vén remete beleegyezett, így elindulhattak.

A Legfőbb Úr kegyesen fogadta őt, noha erősen meglepődött azon, mekkora ellentét mutatkozott ősz haja és fiús arcszíne között. A tiszteletreméltó öregnek kék szemei voltak, négyszögletes, szikrázó pupillákkal. Oly egyenesen tartotta magát, mint egy fenyőfa.

- Nem közönséges ember ez – gondolta Liu Bei, s megkülönböztetett figyelemmel bánt vele.

- Én csupán egy idős remete vagyok a kopár hegyvidékről – közölte vele a vendég –, minden műveltség és bölcsesség nélkül. Megszégyenítesz, ó, császár, hogy ide szólítottál anélkül, hogy tudnám, mit kívánsz!

- Én és két fivérem, akik immár nem élnek, harminc évvel ezelőtt fogadalmat tettünk egymásnak. Mindketten erőszakos halállal haltak, én pedig hatalmas sereggel indulnék, hogy bosszút álljak értük, ám szeretném előbb

megtudni, hogy végződik a hadjárat. Hallván rólad, tiszteletreméltó uram, hogy jártas vagy a mélyebb rejtélyekben, érted küldtettem, most pedig kérve-kérlek, tárd fel előttem a jövőndőt!

- De hiszen ez a sors! Egy ilyen vénember, mint én, nem tudhatja ezt!

Ám a Legfőbb Úr tovább erősködött. Az öreg papírt és ecsetet kért, majd a következő szavakat írta le újra és újra, sok-sok papírra:

„Katonák, hátasok, fegyverek”.

Miután ezzel megvolt, hirtelen mindet darabokra tépte. Ezután rajzolt egy képet egy magas férfiúróól, ahogy hátán fekszik, egy másik pedig sírt ásott felette. Mindezek fölé egyetlen szót írt:

„Fehér”.

Amikor végzett, meghajolt, s távozott. A Legfőbb Úr bosszankodva így szólt:

- Csupán egy háborodott öreg ez! Nincs értelme szavainak!

Ezzel elégette a papírosokat, majd megparancsolta, hogy a lehető leggyorsabban induljon útnak a haderő.¹² Ekkor Zhang Fei fia, Zhang Bao járult színe elé:

- Hu Ban közeledik a langzhongi sereggel. Kérlek, a megbeszéltek szerint hadd vezethessem én az előhadat!

A Legfőbb Úrnak tetszett az ifjú eltökéltsége, így kinevezte őt a kért pozícióba, s neki adta az előhad vezérének pecsétjét. Ám ebben a pillanatban előlépett a másik fiatal hős, Guan Xing, Guan Yu fia, s így szólt:

- Kérlek, uram, inkább nekem add a pecsétet!

- Már megkaptam a kinevezést - közölte vele Zhang Bao.

- Miféle képességek jogosítanak fel téged egy ilyen feladatra?! - kiáltotta Guan Xing.

- Gyermekkorom óta harcosnak neveltek. Az íjászatban is jártas vagyok, sohasem vétem el a célt!

- Szeretném látni mindkettőtök tehetségét - mondta nekik a Legfőbb Úr -, hogy eldönthessem, melyikőtök a jobb.

Zhang Bao utasította néhány emberét, hogy állítsanak fel egy zászlót száz lépésnyi távolságra, a lobogóra pedig vörös szívet rajzolt. Ezután fogta íját, s kilőtt három nyílveesszőt. Mindhárom áthatolt a szíven. A jelenlévők mind dicsérték teljesítményét.

Erre Guan Xing is megragadta íját, s így kiáltott:

- Mi olyan különleges egy ilyen cél eltalálásában?

Ahogy ezt kimondta, vadlúdraj repült el a fejük felett.

- A harmadikat fogom eltalálni a libák közül! - közölte, majd lőtt, és valóban, a harmadik zuhant le.

- Csodálatos! - kiáltották az egybegyűltek.

Zhang Bao viszont rögtön felbőszült. Hátasa nyergébe pattant, kezébe kapta az atyjától örökölt nyolckígyós lándzsát,¹³ s felordított:

- Van merszed valódi harchoz?!

Guan Xing rögtön elfogadta a kihívást. Ő is lóhátra pattant, felragadta hatalmas pengéjét és a másik felé iramodott.

- Csak azért, mert képes vagy használni a fegyvered, ne gondold, hogy könnyű ellenfél leszek! - csattant fel.

A két féktelen ifjú már éppen összezapott volna, mikor a Legfőbb Úr megállította őket:

- Ne viselkedjeteK ily szertelenül!

Erre mindkettő leSzállt a nyeregből, elhajította fegyverét, lábai elé vetette magát és bocsánatáért esedezett.

- Ifjak, azokban az időkben, amikor elhagytam szülőföldemet, Zhuo-t, testvériséget fogadtam atyáitokkal, és valóban, mintha saját húsom-vérem lettek volna. Ti magatok is fivérek vagytok, ezért inkább segítenetek kelleneg egymást a bosszúállásban ahelyett, hogy veszekedtek és vitáztok. Már is letértetek a kötelesség útjáról, pedig atyáitok halála még csak most következett be. Mi fog hát történni később?

Erre mindketten átkarolták a lábát, így könyörögtek megbocsátásért.

- Melyik az idősebb közületek? - kérdezte tőlük a Legfőbb Úr.

- Én egy évvel korábban születtem - felelte Zhang Bao.

Ezt hallván Liu Bei utasította Guan Xinget, hogy hajoljon meg Zhang Bao előtt, mint bátyja előtt, s ott, mindenki előtt kettétörtek egy nyílveszszöt, megesküdvén, hogy mindig támogatni fogják egymást.

Ezután a Legfőbb Úr arról rendelkezett, hogy az előhad vezére Hu Ban lesz, a két ifjút pedig a saját kíséretébe vette fel.

Szárazföldön és vízen is megindult a had, s roppant félelmetes és egyben biztató látványt nyújtott, ahogy Wu földje felé haladt.

Eközben a két orgyilkos, tettük vérfagyasztó bizonyítékával, megérkezett Wu-ba, az ország ura elé járult, s beszámolt neki az eseményekről.

- Liu Bei tehát császárrá kiáltotta ki magát - fordult ezt követően Sun Quan az összegyűlt tisztségviselőkhöz -, s személyesen vezet ellenem egy hatalmas, hétszázezer főnél is több főt számláló sereget. Mit tegyünk hát ilyen fenyegető veszedelemben?

Mindannyian elsápadtak, csak nézett egyik a másikra. Végül Zhuge Jin szólalt meg:

- Már sok éve szolgálatodban állok, uram, ám soha nem nyílt alkalmam igazolni, hogy méltó vagyok bizalmadra. Életem kockáztatásával elme- gyek hát Liu Bei-hez, hogy nyíltan beszéljek vele, és bebizonyítsam neki, milyen előnyei vannak a Cao Pi elleni barátság- nak és szövetségnek.

Ez az ajánlat elnyerte Sun Quan tetszését, aki rögtön ki is nevezte Zhuge Jint követének, feladatuként pedig azt jelölte ki, hogy bírja rá a Legfőbb Urat a béke megtartására.

Küldöttek utaznak, két állam közt pörlekedés támadt
E nemes hírvivő most azonban talán sikerrel járhat¹⁴

A következő fejezetből megtudjuk, valóban sikerrel járt-e.

NYOLCVANKETTEDIK FEJEZET

SUN QUAN BEHÓDOL WEI-NEK
ÉS MEGKAPJA A KILENC MÉLTÓSÁGOT.
A LEGFŐBB ÚR MEGTÁMADJA WU-T ÉS
MEGJUTALMAZZA HADAIT

孫權降魏受九錫
先主征吳賞六軍

A Megnyilvánuló Hatalom első évének (221) nyolcadik havában Liu Bei seregei élén vonult, s Baidicheng mellett vert tábort, a Kui kapu előtt.¹ Előhadai már maguk mögött hagyták Shu határait, mikor a szolgálók jelentették, hogy Zhuge Jin érkezett hozzá Wu küldötteként. Meghagyta nekik, hogy ne engedjék színe elé, ám Huang Quan ekkor így fordult hozzá:

- De hiszen ő főminisztered fivére, nagyuram! Zhuge Jin biztosan fontos küldetésben jár. Felsőgednek fogadnia kellene őt, s meghallgatni, mit mond. Ha javaslata elfogadható, akkor így cselekedni, ha viszont nem, akkor még mindig felhasználható arra, hogy Sun Quan tudomására hozza szándékaidat, s tudatni vele, hogy meg kívánod őt büntetni vétkeiért.

Ezt hallván a Legfőbb Úr beleegyezett a találkozóba, így a küldött elé járulhatott. Miután ezt megtette, földig hajolt előtte.

- Zhuge Jin, hosszú út áll mögötted. Minek köszönhetjük látogatásod?

- Testvérem régóta szolgálja már felségedet. Én azért jöttem el hozzád életem kockáztatásával, hogy a Jingzhou-problémáról beszéljünk. Amikor Guan Yu volt a város parancsnoka, uram többször is igyekezett a két családot a házasság kötelékében egyesíteni, azonban durva elutasításban részesült. Guan Yu ezután támadást indított Xiangyang ellen, Cao Cao pedig újra és újra üzent uramnak, Jingzhou megtámadására bízta őt.² Ám a nagyúr erre nem volt hajlandó, s csupán a fivéred és Lu Meng közötti ellenségeskedés vezetett végül a támadáshoz és a sajnálatos sikerhez.

Uram immár nagyon bánja, hogy így alakultak a dolgok, ám az egész Lu Meng mesterkedésének volt köszönhető. Most viszont már ő is halott, s vele együtt megszűnt minden ok a viszályra. Ezen felül Sun úrhölgy egyfolytában azon töpreng, hogy visszatér hozzád.³ Uram általam azt ajánlja, hogy visszaküldi hozzád a hölgyet, átadja a tiszteket, akik megadták magukat neki és Jingzhou-t is újra rendelkezésedre bocsátja. Ha a két ház örökké tartó barátságot fogad, egyesíthetjük erőinket Cao Pi ellen, és megbüntethetjük őt a trónbitorlásért.

E szónoklatra a Legfőbb Úr igen kurtán válaszolt:

- Ti, Kelet-Wu-béliek, megöltétek a fivéremet! Most pedig ilyen körmondfont beszéddel mertek hozzám fordulni!

- Én csupán a problémák különböző fontossági fokára merészelnék rámutatni - felelte Zhuge Jin -, felséged ugyebár birodalmi nagybácsi, Cao Pi pedig házadtól ragadta el a hatalmat. Mégsem arra törekszel, hogy végezz a bitorlóval, hanem a világ legtiszteletreméltóbb pozíciójával mit sem törődve, úgynevezett fivéredért indítasz bosszúhadjáratot, aki még csak nem is a te nevedet viseli! Ez bizonyosan a lényegi elvek megfordítása, a fő probléma alávetése egy sokkal csekélyebbnek.

Wei birtokolja a birodalom közbülső földjeit, a két fővárossal, Luoyanggal és Changannal, ráadásul ez a legnagyobb terület. Mindkét város igen

híres, egyik az Alapító, a másik pedig a Helyreállító miatt, akik mindketten Hanok voltak, s hatalmas feladatukat ezeken a helyeken végezték el.⁴ Felséged azonban még csak nem is gondol rájuk, hanem inkább Jingzhou miatt viszálykodik, vagyis a fontossal nem törődik, míg a lényegtelen mindenk fölé helyezi!

Az egész világ tud arról, hogy császári méltóságot vettél magadra, és hogy biztosan sikerülni fog helyreállítanod a Hanok uralmát, így mentvén meg a birodalmat. Most viszont nem Wei-jel akarsz leszámolni, hanem csupán Wu megtámadására vágysz. Ki merem jelteni, rosszul döntöttél.

E hosszú beszéd azonban csak olaj volt a tűzre:

- Fivérem gyilkosa nem élhet velem egy világban! Arra kérsz, ne harcoljak ellenetek. Miután végeztem uraddal, nem is fogok többé! Csak a testvéred miatt nem fejeztem le azon nyomban! Távozhatsz hát, és mondd meg Sun Quannak, hogy kezdheti szabaddá tenni a nyakát, mert közeleg hozzá a hóhér pengéje!

Zhuge Jin látta, hogy minden reménytelen, így búcsút vett tőlük, és visszatért a déli földekre.

Amiközben távol volt, Zhang Zhao Sun Quannal tanácskozott:

- Zhuge Jin tisztában van, mekkora haderőt állított ki Shu, ezért vállalkozott hát e küldetésre – közölte a tanácsadó –, szeretne ugyanis kimene-külni a veszélyből. Nem fog visszatérni!

- Ő és én halálíg tartó barátságot fogadtunk – válaszolta Sun Quan –, én nem hagyom őt cserben, ő pedig nem fog elárulni engem. Amikor Chaisangban volt, s Zhuge Liang országunkba jött, azt akartam Zhuge Jin barátomtól, hogy bírja maradásra fivérét. Azt felelte, hogy testvére éppen annyira nem fog itt maradni, amennyire ő maga valaha is eltávozna. Mindketten végsőig hűségesek urukhoz. Ez teljesen világos. Hogy is hagyhatna el engem ezek után? Barátságunk valami istenit rejt magában, semmiféle szóbeszéd nem szíthat ellentétet köztünk!

Ahogy Sun Quan kiejtette a fenti szavakat, a szolgálók már jelentették is, hogy Zhuge Jin visszatért.

- Nos, mi a véleményed most? – kérdezte Sun Quan.

Zhang Zhao szégyentől lángoló orcával távozott.

A balszerencsés küldött ura elé járult és beszámolt sikertelen útjáról.

- Így hát a déli földek hatalmas veszélyben forognak – foglalta össze Sun Quan, miután végighallgatta.

Azonban ekkor valaki közbeszólt:

- Én tudom, miként lehet e szorult helyzetből megszabadulni!

Zhao Zi tanácsadó volt a felszólaló.

- Miféle terv jár a fejedben, barátom? – tudakolta tőle Sun Quan.

- Nagyuram írjon üzenetet Cao Pi-nek Wei-be, amit én fogok elvinni, s

amiben beszámol az ügyek állásáról. Vegye rá benne, hogy támadja meg Hanzhongot, így hárítsa el a földünket fenyegető veszedelmet.

- Noha ez a javaslat jól hangzik, nem veszítjük el méltóságunkat? - tűnődött Sun Quan.

- Ha bármiféle szégyenbe hoznám az országomat, inkább folyóba ugranék, és megfulladnék, de nem lennék képes ismét a déli földek lakóinak szemébe nézni!

Sun Quan elégedett volt és sietve megírta a levelet, amiben magát „miniszterként” tüntette fel. Zhao Zi ezután fogta és útnak indult vele.

Nemsokára meg is érkezett Xuchang fővárosba, ahol először Jia Xu főminisztert kereste fel, majd néhány további tisztségviselőt.

Másnap Jia Xu az udvarnál szólásra jelentkezett:

- Wu egy magasrangú tisztségviselőt, Zhao Zi-t küldte el hozzánk követeként.

- Mert azt akarják, hogy Shu seregei eltűnjenek határaikról - felelte Cao Pi mosolyogva, s mintegy befejezve a felszólaló mondatát. Ám mindazonáltal magához hívatta Zhao Zi-t, aki a földre borult előtte, így adta át az üzenetet.

Elolvasása után Cao Pi ekként fordult hozzá:

- Miféle ember a te urad?

- Értelmes, józan, bölcs, bátor és éles eszű - hangzott a felelet.

- Nem sok ez egy kicsit? - nevetett Cao Pi.

- Nem akarok túlzásokba esni - válaszolta Zhao Zi -, de uram változatos erényeket mutatott fel a legkülönbözőbb időkben. Jó hasznát vette Lu Su-nak a magas beosztású hivatalnokok között, ez pedig azt mutatja, hogy értelmes. Lu Menget választotta a hadsereg fővezérének, ami józanságát dicséri. Elfogta Yu Jint, mégsem volt az ártalmára, ebből látható, hogy jóindulatú. Jingzhou-t megszállások nélkül vette be, tehát meglehetősen bölcs. Uralma alatt tartja a három folyó vidékét, így az egész birodalom tiszteletét bírja, ez pedig valódi bátorságra vall. Végül fejet hajt felséged előtt, s ezzel éleselméjűségéről tesz tanúbizonyítást. Mindebből láthatod, hogy jelzőim kivétel nélkül igaznak bizonyulnak.

- De nevezhető-e tanultnak?

- Nagyuram, emlékezz csak rá, hogy tízezer hadihajóból álló flottát és egymillió fegyverest kitévő sereget irányít. Bölcs és tehetséges embereket vett rá, hogy segítségére legyenek, feje pedig tervekkel és fennkölt gondolatokkal teli. Ha akad némi szabadideje, történeti munkákat és évkönyveket olvas, abból a célból, hogy általános ismereteket szerezzen, így gyarapítsa műveltségét. Egyáltalán nem nevezhető lélektelen betűragónak, aki csak figyelemreméltó szakaszokat és tetszetős mintamondatokat keresgél.

- Ha úgy akarnám, elfoglalhatnám Wu-t?

- Ahogy egy nagy államnak meglehet a hadereje a támadáshoz, egy kicsi birtokolhat megfelelő módszereket a védelemre.

- Tart vajon Wu Wei-től?

- Ezt nem kérdezheted komolyan, tekintve egymillió fős seregünket, valamint a számunkra várárokként szolgáló Han folyót és Nagy folyamot.

- Hány főbb minisztere van Wu-nak?

- Csaknem száz olyan értelmes és kivételesen képzett minisztere, mint amilyenek a te szolgálóid. Az olyan közönséges tudással rendelkezők száma, amilyen szerény személyem, túlságosan sok ahhoz, hogy beláthassuk.

Cao Pi felsóhajtott, majd így szólt:

- Te bizonyára azok közé a követek közé tartozol, akik egyetlen küldetésükön sem feledkeznek meg uruk méltóságáról.

Ezzel parancsot fogalmazott, melyben Xing Zhent, az ünnepélyek és áldozatok miniszterét kijelölte Wei nagykövetének Wu-ba, Sun Quannak pedig a Wu fejedelme-címet adományozta, s lehetővé tette számára, hogy a Kilenc Méltóság birtokosának mondhassa magát.

Ám ahogy a küldött távozott az udvartól, Liu Ye tiltakozni kezdett a döntések ellen:

- Sun Quan csupán a Shu-hadseregtől való félelem miatt tette ezt! Szerintem ha Shu és Wu egymás ellen tör, az Ég akaratának megfelelően egyik ország bevégzi. Ha átküldesz egy sereget a folyón, s ugyanakkor Shu is támadást indít, Wu mint állam, megszűnik létezni. Márpedig akkor Shu magára marad és bármikor elbánhatunk vele.

- De hiszen nem támadhatom meg Sun Quant most, hogy oldalamba állt. Ez biztosan megakadályozná azután, hogy bárki más így tegyen. Nem. Valóban elfogadom a behódolást. Ez a legjobb megoldás.

- Noha Sun Quan tényleg tehetséges – felelte Liu Ye –, igazából csupán a Repülő Lovasság generálisa és Nanchang ura, még a Hanok hanyatló időszakából. Alacsony rangú és csekély befolyású alak, mégis versengeni kíván a Középső Földekkel. Ha viszont fejedelmi címet adományozol neki, akkor csupán egy lépéssel áll alattad. Noha kételkedsz behódolása őszinte voltában, magas méltóságot juttattál neki és megnövelted befolyását. Ezzel csak szárnyakat adtál a tigrisnek.

- Egyáltalán nem – hangzott a válasz –, ugyanis nem segítem meg sem Wu-t, sem pedig Shu-t. Ehelyett csak várok, hogy egymás torkának essenek, s ha egyik bevégzi, akkor már csupán a másikat kell elpusztítanom. Ez pedig nem lesz nehéz. Ne is szólj többet, így döntöttem, nem másítom meg akaratom!

Ezzel utasította Xing Zhent, hogy fogja a parancsot, valamint a Kilenc Méltóságot, és csatlakozzon a Wu-ba induló Zhao Zi-hez.

Sun Quan eközben összehívta tisztségviselőit, hogy megvitassák, miként üzhetnék el a támadó Shu-seregeket. Hamarosan hírül vették, hogy Wei fejedelmi címet adományozott neki, s az udvariasság azt kívánta, hogy a határozatot hozó küldöttet a várostól jókora távolságra köszöntse. Gu Yong nem tartotta jó ötletnek a cím elfogadását:

- Nagyuram, ehelyett ki kellene kiáltanod magad Legfőbb Úrnak és a kilenc tartomány urának. Nem szabadna semmiféle címet elfogadnod Wei-től!

- De hiszen egy alkalommal Liu Bang is Han (Hanzhong) fejedelme lett, s e címet Xiang Yu nagyúrtól kapta. Minden azon múlik, milyen idők járnak. Miért utasítanám hát vissza?

Nem is vitatkoztak tovább a dolgon; Sun Quan láthatóan eltökélte magát, s tisztségviselők jókora tömegével együtt elhagyta a várost, hogy üdvözölje a küldöttet.⁵

Xing Zhen, mint Wei felhatalmazásának hordozója, érkezésekor igen gőgösen viselkedett, ahogy szerinte egy magasabb rangú ország képviselőjeként és birodalmi nagykövetként illet. Mikor bevonultak a városba, nem szállt le kocsijáról. Ezt látván Zhang Zhao feddésben merészelté részesíteni:

- Mindenkinék engedelmeskednie kell az illendőség szabályainak, mindenkinék tisztelnie kell a törvényeket. Te, uram, olyan fennhéjázón viselkedsz, mintha nem is létezne egyetlen kard sem ezen a vidéken!

Ezt hallván a küldött azonnal leszállt kocsijáról, s csatlakozott Sun Quanhoz. Ezután egymás mellett sétáltak. Ahogy a menet tovább haladt, a két kocsni mögül mély hang harsant fel:

- Nem kockáztathattuk az életünket Wei szétzúzásában és Shu elnyelésében! Ehelyett urunk valaki mástól fogad el címet! Hát nem szégyenteljes?!

Xu Sheng volt a kiabáló. A küldött erre felsóhajtott, majd így szólt:

- Ha a déli földek valamennyi minisztere és vezére ilyen, akkor a nagyúr nem sokáig fog engedelmeskedni valaki másnak.

Mindazonáltal a címet elfogadták, s mikor tisztségviselői jókívánságai kerültek sorra, Sun Quan utasítást adott, hogy gyűjtsenek egybe csodálatos jáde és gyöngy drágaságokat, amiket Wei-be kívánt küldeni a méltóságért cserébe. Nem sokkal ezután érkezett meg a híradás a Shu-seregek felől:

- A Legfőbb Úr a barbár Manok⁶ uralkodójával, Samo Ke-vel, saját seregein kívül egy hatalmas, keleti és déli törzsi harcosokból álló haderőt vezetve, továbbá két Dongxi-ből származó Han-generális, Liu Ning és Du Lu támogatását élvezve közeledik. Szárazföldön és vízen nyomulnak előre, akkora sereggént, aminek kiáltásai az eget is megreszkettetik. A vízi erő immár Wu Xia-nál jár, a szárazföldi pedig elérte Zigui-t.

Noha Sun Quan fejedelemmé tette, Pi császár mégsem küldött felmentő sereget számára. Ahogy a rossz hírek megérkeztek hozzá, Wu ura tanácsot kért tisztségviselőitől, ám senki sem szolgált eggyel sem. Csupán motyogtak valamit, majd némák maradtak.

- Ah! - sóhajtotta a fejedelem - Zhou Yu után itt volt nekem Lu Su, őt pedig Lu Meng követte. Most viszont már mindegyikük eltávozott, így nincs senki, aki osztogna gondjaimban!

Ám ebben a pillanatban egy roppant fiatal generális lépett elő a hivatalnokok sorából, s mélyen meghajolva így szólt:

- Bár még igencsak ifjú vagyok, nem csekély tudással bírok a háború könyveit illetően, s alig néhány ezer fővel képes vagyok megsemmisíteni Shu haderejét.

Sun Quan felismerte a felszólalót: Sun Huan volt, Sun He fia. Sun Ce, Sun Quan bátyja annyira kedvelte ezt az ifjút, hogy családnevét adományozta neki, így őt is a család tagjává tette. Sun He-nak négy gyermeke volt, közülük Sun Huan a legidősebb. Remek íásznak és lovasnak bizonyult, számtalan hadjáratba elkísérte védelmezőjét, melyek során kitűnő harcosnak bizonyult, és gyorsan emelkedett a katonai rangsorban. Történetünk idején huszonöt esztendő volt.

- Hogy akarod legyőzni őket? - tudakolta a fejedelem.

- Van két nagyon tehetséges parancsnokom, név szerint Xie Jing és Li Yi, mindketten elég merészek is. Velük és néhány ezer fővel foglyul ejtem neked Liu Bei-t, nagyuram!

- Ugyan meglehetősen bátor vagy, unokaöcsém, mégis, egyben nagyon tapasztalatlan, ezért szükséged lehet harcedzett segítőkre.

Ezt hallván a tigris-generális Zhu Ran előlépett, s így szólt:

- Hadd menjek én, nagyuram!

Sun Quan beleegyezett, s ötvenezer főnyi katonát és tengerészt jelölt ki számukra, akiket Sun Huan és Zhu Ran alá rendelt. Amilyen gyorsan csak lehetséges, útnak kellett indulniuk.

A felderítők jelentették, hogy a Shu-hadak Yidu-nál táboroznak, így hát Sun Huan, mint a Bal Hadsereg vezére a teljes haderő felével e tartomány határára vonult, s ott három tábort létesített.

Eközben Hu Ban Shu-generális megkapta az előhadak vezérének pecsétjét, majd ettől a naptól fogva, amióta csak elhagyta a Folyóvidékek határát, folyamatos sikerekben volt része. Mindenki már közeledésének hírére behódolt előtte. Egészen Yidu-ig minden vérontás nélkül vezette a hadjáratot.

Mikor hírül vette, hogy Sun Huan ott vert táborot, hogy megállítsa előrenyomulásukat, rögtön hírvivőket küldött vissza a Legfőbb Úrhoz, aki ekkor Zigui-ban tartózkodott. Liu Bei dühbe gurult, mikor meghallotta, ki áll velük szemben:

- Szóval azt gondolják, ez a teifelesszájú kölyök képes lesz megállítani?
- Mivel Sun Quannak eme unokaöccsét tették meg vezérré, felesleges magas rangú harcost küldeni ellene. Hadd menjek én, nagyuram! - kérte őt Guan Xing.

- Úgyis szeretném látni, mire vagy képes az ellenséggel szemben - közölte a Legfőbb Úr, s engedélyezte neki a dolgot.

Ám ahogy Guan Xing éppen elindult volna, előlépett Zhang Bao, s ő is azt kérte, hogy Wu ellen vonulhasson.

- Rendben, menjetek mindketten, unokaöcsém - egyezett bele az uralkodó -, ám legyetek óvatosak, és ne hamarkodjatok el semmit!

Ezzel távoztak, felkészítették csapataikat és útnak indultak.

Sun Huan, hírül véve, hogy a hatalmas sereg megindult felé, minden egységét csatasorba rendezte. Két hírneves generálisa, Li Yi és Xie Jing a fővezéri lobogónál foglalt állást. Innen figyelték, ahogy Shu katonái egyre közelebb érnek hozzájuk, s feltűnt nekik a két vezér ezüst sisakban és vértben, fehér hátsákon lovagolva a fehér zászlók alatt. Elöl Zhang Bao haladt kígyós lándzsájával, mögötte pedig Guan Xing egy hatalmas kardot pörgetve.

- Sun Huan, te kis nyomorult, eljött számodra a vég! - kiáltotta Zhang Bao durván, amint hallótávolságon belülré értek - Hogy merészelsz szembeszegülni az Ég erőivel?

- Atyád egy fejetlen ördög! - felelte Sun Huan nem kevésbé sértő módon - S most te is csatlakozni fogsz hozzá!

Erre Zhang Bao rárontott, ám vezére mögül Xie Jing tört elő, hogy szembeszálljon vele. Csaknem negyven ütésváltásnyi ideig harcoltak, mikor Xie Jing hirtelen menekülőre fogta, Zhang Bao pedig nyomába eredt. Mikor Li Yi látta, hogy bajtársán felülkerekednek, ostorával hátsát ösztökélve és ezüstözött harci fejszjét pörgetve ő is a küzdelembe vetette magát. Zhang Bao húsz ütésváltásnyi ideig viaskodott vele, de egyikük sem volt képes legyőzni a másikat.

Ekkor a Wu-seregből az egyik alacsonyabb beosztású tiszt, Tan Xiong, látván, hogy a két generális nem képes győzelmet aratni, aljas módon kilőtt egy nyílveszőt a sorok közül, s megsebezte vele Zhang Bao harci ménjét. Fájdalmában a háts visszafelé iramodott, ám még mielőtt elérte volna a csapatokat, összeesett, magával rántva lovasát a földre. Ennek láttán Li Yi megfordult és vágatni kezdett a lezuhant harcos felé, hogy végezzen vele. Ám amint le akart sújtani, lám, váratlanul vörös villanás támadt köztük, s a gyilkos szándékú generális feje elvált testétől.

A vörös villám Guan Xing hatalmas fegyvere volt. Látván, hogy a paripa összeesik, Li Yi pedig sebesen közeledik, előrerontott, és végzetes csapást mért az ellenségre, így mentvén meg Zhang Bao-t a haláltól. Ezu-

tán általános támadást indítottak, s a párviadaltól fellelkesült harcosaik hatalmas győzelmet arattak Sun Huan csapatai felett. Ezt követően mindkét fél visszavonult.

Másnap Sun Huan ismét előrelovagolt, hogy harcra szólítsa ellenfeleit, s az unokafivérek együtt indultak meg felé. Guan Xing a vezéri lobogó alól párbajra hívta ki az ifjút. Sun Huan ádázul kezdett vágatni felé, s csaknem negyven ütésváltásnyi ideig harcoltak. Ám a Wu-vezér érezte, hogy nem bírja tovább, ezért elmenekült. A két unokatestvér követte őt, míg el nem értek táboráig. Hu Ban, Feng Xi-vel és Zhang Nannal együtt úgyszintén támadásba lendült, Zhang Bao pedig teljes haderejével rontott az ellenfélre. Ő volt az első, aki betört a Wu-sereg sorai közé. Xie Jinggel került szembe, akit egyetlen döféssel leterített. A Wu-harcosok szétszóródtak és futni kezdtek, így ismét Shu aratott győzelmet. Ám Guan Xing nem került elő, Zhang Bao pedig egészen kétségbe esett:

- Ha valami baja esett Guan Xingnek, akkor én sem akarok élni többé!

Így hát hatalmas lándzsájával a kezében fel-alá lovagolt, mindenütt társát keresvén. Hamarosan rá is talált. Guan Xing egyik kezében fegyverét tartotta, másikkal pedig egy foglyot vezetett.

- Ki ez? - kérdezte Zhang Bao.

- A csata közben szembetalálkoztam egy ellenféllel - kiáltotta Guan Xing -, és végül sikerült elfognom!

Ekkor Zhang Bao felismerte Tan Xiongot, a férfiút, akitől a lovát megsebző nyílvessző származott. Mindketten visszatértek a táborba, ahol végeztek a fogollyal, s áldozatként véreből egy kupányit a halott hátasra öntöttek.

Ezután jelentést írtak győzelmükről a Legfőbb Úrnak. Sun Huan elvezítette generálisait, Li Yi-t, Xie Jinget és Tan Xiongot, velük együtt számos további tisztet és közkatonát. A serege így túlságosan meggyengült ahhoz, hogy képes legyen folytatni a hadjáratot, ezért a továbbiakban nem mozdult, hanem erősítésért küldetett Wu-ba.

Zhang Nan és Feng Xi generális eközben így fordultak Hu Banhez:

- Wu hadereje megtört! Üssünk hát rajta a táborukon!

Ám Hu Ban így felelt:

- Noha valóban sokan elestek közülük, még azért maradtak elegenden. Zhu Ran vízi hadereje meglehetősen jó pozíciót foglal el a folyón, és egyelőre teljesen sértetlen. Ha terveitek szerint cselekednénk, akkor ezek partra szállhatnának, és elválnák visszavonulásunk útját, így komoly veszélybe kerülnénk.

- Ez könnyen kivédhető - vélte Zhang Nan -, küldd a két ifjú vezért, Guan Xinget és Zhang Bao-t egyenként ötezer fővel a völgyekbe, hogy ott álljanak rajtaütésre készen, így örködvén az ellenséges hadmozdulatok felett.

- Azt gondolom, jobb lenne néhány katonát átküldeni, akik eljátszhatnák, hogy szökevények. Elmondanák Zhu Rannek, hogy rajtaütést tervezzünk a táboron, ő pedig biztosan megvédésére indulna, amint meglátna valami tüzeket. Így rejtőzködő harcosaink rajtaüthetnének!

Mindenki úgy gondolta, ez kiváló terv, s megtették a szükséges előkészületeket.

Hallván bajtársa balszerencséjét és veszteségeit, Zhu Ran, a Jobb Hadserg parancsnoka már éppen azon töprengett, hogy segítségére siet, mikor néhány dezertőr bukkant fel nála az ellenséges táborból, s hajójára vezették őket.

Kérdéseire így válaszoltak:

- Feng Xi katonái vagyunk, s azért szöktünk meg tőle, mert nem bánt valami jól velünk. Ráadásul tudunk egy titkot is, amit szeretnénk megszerezni veled, uram.

- Miféle titkot akartok elárulni?

- Ma éjjel Feng Xi rajta fog ütni Sun Huan generális táborán, mivel úgy véli, erre eljött a kiváló alkalom! Tüzet fognak használni jelzésként.

Zhu Ran nem látott okot arra, hogy kételkedjen a férfiak szavában, így azonnal elküldetett Sun Huanhoz, hogy értesítse a veszélyről. Ám ez a küldött sohasem érkezett meg, mivel Guan Xing útját állta és végzett vele.

Zhu Ran eközben ismét azt fontolgatta, hogy a lehető leggyorsabban segítséget indít útnak.

- Nem bízatsz meg ezekben a katonákban! - figyelmeztette őt egyik alvezére, Cui Yu -, mind a szárazföldi, mind a vízi haderő elvesz, ha balul ütnek ki a dolgok! Nem, generális, inkább te maradj itt, örködj éberem és küldj el engem!

Zhu Ran látta, hogy ez valóban bölcsebb terv, így Cui Yu kapott tőle tízezer főt, s ezzel a haderővel indult útnak.

Ezen az éjszakán Hu Ban, Zhang Nan és Feng Xi három irányból indított támadást Sun Huan táborára, az ellenség katonái pedig rémülten menekültek előlük. Ezután a három generális az egész tábor felgyújtotta. Cui Yu észrevette a lángokat menetelés közben és sietni kezdett. Ahogy néhány domb mellett haladt el csapataival, váratlanul előtörték Guan Xing és Zhang Bao harcosai két oldalról. Megdöbbenésében Cui Yu csupán menekülni próbált, ám éppen Zhang Bao-ba futott bele, aki rögtön elfogta.

Mikor Zhu Ran hírvétele az eseményeket, elfogta a pánik, és vagy hatvan *li*-t hátrált lefelé a folyón. Sun Huan seregének maradványai vezérüket követve megfutottak az ellenség elől. Menet közben így fordult a körülötte lévőkhöz:

- Van előttünk valami város, ahol van magtár, s jó védelmet alakíthatnánk ki?

- Észak felé Yiling található, ahol táborot üthetünk - hangzott a felelet.

Így hát arrafelé vették útjukat. Éppen csak odaértek, amikor üldözőik már fel is bukkantak, s mind a négy oldalról ostrom alá fogták a helyet.

Guan Xing és Zhang Bao magukkal vitték a foglyul ejtett Cui Yu-t Ziguiba, a Legfőbb Úr színe elé, aki nagyon megörült sikereiknek. A rabot halálra ítélték, a katonákat pedig megjutalmazták. E diadal híre messze földre eljutott, így Wu vezéreinek nem nagyon akaródzott harcolniuk.

Mikor Wu fejedelme megkapta Sun Huan segélykérő üzenetét, igen csak megrémült, és nem tudta, mit tegyen. Ezért végül nagy tanácsot hívott össze, ahol így szólt:

- Sun Huan Yilingbe húzódott vissza, a várost pedig ostrom alá fogták. Zhu Rant legyőzték a folyón. Mit tehetnénk ezek után?

- Habár sok vezérünk elhullott - felelte Zhang Zhao -, azért még maradt néhány. Tíz is elég lesz ahhoz, hogy ne kelljen aggódnod többé Liu Bei miatt. Legyen Han Dang a fővezér, Zhou Tai a helyettese, Pan Zhang az előhad parancsnoka, Ling Tong pedig a hátvédé. Gan Ning rendelkezzen a tartalékok felett. Adj nekik százezer embert, hogy megállítsák az ellenséget.

Sun Quan mindent a javasoltaknak megfelelően tett. Gan Ning súlyos beteg volt ekkor, mégis vállalta a rá bízott feladatot.

Eközben a Legfőbb Úr egy negyven táborból álló sort állított fel Wu Xiaotól és Jianpingtől Yiling felé, melyek között hetven *li* távolság húzódott. Roppant elégedett volt két unokaöccsével, akik újra és újra kitüntették magukat, s így szólt hozzájuk:

- A generálisok, akik a korai időktől kezdve követtek engem, immár megöregedtek, így nem veszem nagy hasznukat. Ám amíg két ilyen vitéz unokaöcsém van, addig nem kell tartanom Sun Quantól!

Mikor hírül vette az újabb Wu-sereg közeledtét, amit Han Dang és Zhou Tai vezetett, ki akart választani egy hadvezért, aki szembeszáll az ellenséggel. Ekkor az alábbiakat jelentették neki:

- Huang Zhong és még fél tucat tiszt Wu-ba szökött!

- Huang Zhong nem lehet áruló - mosolygott a Legfőbb Úr -, csupán annyi történt, hogy hallották, amit az öreg és haszontalan vezérekről mondtam. Nem fogja elismerni, hogy megöregedett és be akarja bizonyítani, hogy nincs igazam.

Ezzel ismét hívatta Guan Xinget és Zhang Bao-t, majd így fordult hozzájuk:

- Meglehet, Huang Zhong kudarcot vall vállalkozásában, ezért remélem, egyikőtök sem bánja, ha esetleg segítségére kell lennetek. Amint viszont elért némi sikert, vegyétek rá, hogy visszatérjen, ne hagyjátok, hogy bajba kerüljön!

A két ifjú azonnal összehívta a csapatokat, s elindultak, hogy támogassák az idős harcos küldetését.

Ősz hadvezér fogadta, hűséggel teljesíti ura akaratát
A fiatalság lehet, máris hirdetheti országa diadalát

A következő fejezet számol be Huang Zhong igyekezetének eredményéről.⁷

NYOLCVANHARMADIK FEJEZET

KÜZDELEM XIAOTINGNÉL, A LEGFŐBB ÚR
ELFOGJA EGYIK ELLENFELÉT.
JIANGKOU VÉDELME: EGY TANÍTVÁNY
ÁTVESZI A FŐPARANCSNOKSÁGOT

戰獠亭先主得讎人
守江口書生拜大將

A Megnyilvánuló Hatalom második évének (221) első havában, tavasszal, a veterán harcos, Huang Zhong azok között a tisztek között volt, akik követték a Legfőbb Urat a Wu ellen viselt háborúba. Mikor meghallotta, hogy ura az öreg és tehetetlen vezérekről beszél, felövezte magára kardját, s alig néhány hűséges katonájával megindult a Yilingnél lévő táborok felé.

Mikor megérkezett, az ostromot vezető Hu Ban üdvözölte.

- Mi okból jöttél, ó, sokat megélt generális? - kérdezte az érkezőtől.

- Changsha-tól kezdve az uralkodót követem, és buzgón szolgáltam őt. Immár hetven fölött járok, de étvágyam még mindig olyan jó, hogy könnyedén elfogyasztok akár tíz fontnyi húst, és továbbra is ki tudom feszíteni a legerősebb íjat, ezen kívül fáradtság nélkül képes vagyok többszáz *li* távolságot is egyhuzamban lovagolni. Nem vagyok gyenge és elcsigázott. Urunk mégis öreg és haszontalan vezérekről szólt, így hát eljöttem, hogy kivegyem a részem a Wu elleni küzdelmekből. Ha végzek egyik parancsnokkal, a Legfőbb Úr látni fogja, hogy bár idős vagyok, de egyáltalán nem kimerült!

Éppen ebben a pillanatban indult meg a Wu-sereg fő hadereje táboruk felé. Huang Zhong sietve felkelt, kiment a sátorból, s hatására pattanva a csatába készült vetni magát.

- Öreg generális, légy óvatos! - figyelmeztette a többi vezér.

Ám Huang Zhong ügyet sem vetett rájuk, hanem vágatva rontott az ellenfélre. Hu Ban és Feng Xi úgyszintén nyeregbe ült, hogy segítségére legyenek. Amint a veterán harcos meglátta az ellenfél csatasorát, visszafogta lovát, és párbajra hívta ki Pan Zhangot, az előhad parancsnokát. A harcos ellenben egyik alvezérét, Shi Ji-t küldte csak ellene. Ez az ifjú harcos nem becsülte túl sokra vén ellenfelét, ezért, bár lándzsát szegezett, meglehetősen elővigyázatlanul lovagolt felé. Huang Zhong a harmadik ütésváltás során végzett is vele. A fejlemény nagyon felbőszítette Pan Zhangot, aki előhúzta a hatalmas *guandao*-t, a hős harcos, Guan Yu fegyverét, ami a birtokába került annak halálát követően, s elindult, hogy megleckéztesse az öreg generálist. Számlálatlan ütésváltást követően sem dőlt el, kié lesz a győzelem, mivel Huang Zhong szinte kicsattant az életerőtől. Ellenfele, látván, hogy képtelen fölé kerekedni, végül elvágatott. Huang Zhong a nyomába eredt, s katonáival szétzúzta az ellenséges sereget, teljes győzelmet aratva.

Visszafelé összefutott a két ifjú vezérrel, Guan Xinggel és Zhang Bao-val.

- Uralkodói parancsra jöttünk, hogy ha szükséges, segítségedre legyünk - köszöntötték Huang Zhongot -, de látjuk, hogy tiéd a győzelem, ezért arra kérünk, térj vissza velünk a fő táborba!

Ám a veterán erre nem volt hajlandó.

Másnap Pan Zhang ismét felbukkant, hogy párviadalra hívja ki, s Huang Zhong rögtön beleegyezett. Nem engedte, hogy Guan Xing és Zhang Bao vele tartson, és senki más támogatását sem fogadta el.

Ötezer fővel hagyta el a tábor, majd hamarosan össze is csapott ellenfelével, ám Pan Zhang ezúttal csupán néhány ütésváltást vállalt, azután cselet vetve megfutamodott. Huang Zhong rögtön üldözni kezdte, s utána kiáltott, hogy ne meneküljön:

- Ne fuss, áruló! Most megbosszulom Guan Yu halálát! - ordította.

Vagy harminc *li* távolságon keresztül a nyomában maradt, ám ekkor rajtaütés áldozata lett. Minden oldalról támadást indítottak ellene: Zhou Tai balról, Han Dang jobbról, Ling Tong hátulról, s az eddig menekvő Pan Zhang megfordult, hogy szemből rontson rá. Huang Zhongot tehát körülvették és teljesen körülzárták, így át kellett törnie, hogy visszavonulhasson. Ám ekkor hirtelen hatalmas vihar támadt, óriási szélrohamok kerekedtek, s ahogy az öreg harcos néhány domb mellett próbált elszurranni, éppen egy ellenséges hadtest száguldott le a magaslatokról, Ma Zhong vezetésével. Nyílveszőket lőttek ki a menekülőre, s az egyik megsebesítette a hónalján. A sokk hatására csaknem kizuhant a nyeregből. Amint észrevették, hogy meginog, a Wu-katonák ismét vadul rárontottak, de ekkor felbukkant a két ifjú, Guan Xing és Zhang Bao, pillanatok alatt szétszórva és elúzva az ellenséget.

Így sikerült megmenteniük Huang Zhongot, akit rögtön visszavittek a fő táborba. Ám mivel már igen idős volt, vére nem sűrűsödött meg kellő mértékben, sebe pedig szélesen tátongott, ezért úgy tűnt, hamarosan eljön érte a halál.

A Legfőbb Úr látogatást tett nála, és hátát megveregetve így szólt hozzá:

- Az én hibám, ó, öreg generális, hogy megsebeztek a küzdelemben!

- Harcos vagyok - felelte Huang Zhong -, s örülök, hogy felségedet szolgálhattam. Ám immár hetvenöt esztendő vagyok, eleget éltem. Az állam érdekében mindig legyen gondod saját biztonságodra!

Ezek voltak utolsó szavai. Nemsokára elvesztette az eszméletét, majd még aznap éjjel meghalt. Született azonban róla egy költemény:

Hős öregek közt mindenkor ő az első helyen áll
Ura szavára idős korában is a csata hevébe száll
Ahogy Shu meghódításában is, érdemei nagyok
Nehéz vértje rajta, a végsőkig aranyként ragyog
Görbítve hatalmas íját, keze azt egyre csak feszíti
Zengik tetteit északon, folyónyi ellenét hogy teríti
Halálig harcolt, reszkettek még Hebei-ben is tőle
Odalett hófehér hajával, nyugat védelmező ökle

Nehezen hajtott a végzet előtt aztán csak fejét
Gáncs nélküli hős ő, róla mindenki példát vehet

A Legfőbb Úr nagyon elszomorodott, mikor megvitték neki Huang Zhong halálának hírért, s Chengdu-ban állíttatott neki síremléket.

- Bátor generálisom nincs többé - sóhajtotta -, így öt Tigris Generálisom közül már csak kettő van életben! Ráadásul képtelen vagyok megbosszulni a halálát; ez igen elkészerítő!

Ezzel a császár Xiaotingbe vezette a birodalmi őrséget, ahol hatalmas gyülekezetet hívott egybe. Haderejét nyolc részre osztotta, s nemsokára készen álltak, hogy szárazon és vízen is támadásba lendüljenek. Az utóbbi egységeket Huang Quan alá rendelte, ő maga pedig a szárazföldi erőket vezette. A második év második hónapjában járt az idő ekkor.

Mikor Han Dang és Zhou Tai meghallotta, hogy Shu serege közeledik, kivonultak eléje. Egymás közelébe érve a két haderő felsorakozott. A Wu-vezérek előre lovagoltak, s látták, hogy a Legfőbb Úr hatalmas lobogója alatt foglal helyet lóháton, körülötte pedig kísérete áll. Feje felett arannyal meghintett selyem ernyő, jobb- és balkéz felől fehér zászlók, arany harci fejszék és az uralkodó egyéb jelképei. Ekkor Han Dang így kiáltott felé:

- Felseged immár Shu uralkodója! Miért kockáztatja hát életét a csatamezőn? Igen sajnálatos lenne, ha bármi nem kívánatos esemény történe!

A Legfőbb Úr megvetően a beszélőre mutatott, s így felelt:

- Ti Wu-patkányok, megfosztottatok fivéremtől, én pedig megesküdtem, hogy nem élhetek egyazon ég alatt veletek!

- Ki mer az ellenség sorai közé rontani? - tudakolta Han Dang sajátjai felé fordulva.

Xia Xun generális volt az, aki lándzsát szegezvén előrevágtatott. A másik oldalról hatalmas üvöltéssel Zhang Bao rontott elő, hogy összecsapjon vele. Ez a mennydörgésszerű hang annyira megrémítette a Wu-harcost, hogy azonnal megfordult és menekülni kezdett. Ekkor Zhou Tai fivére, Zhou Ping, látván, hogy társa pánikba esett, előhúzta kardját, és úgyszintén kilovagolt a sorok közül. Erre válaszul Guan Ping rögtön feléje indult.

Eközben Zhang Bao utolérte ellenfelét, és ismét felordítva Xia Xun felé döfött, kitaszítván őt a nyeregből. Ez annyira megzavarta Zhou Pinget, hogy még védekezni és elfelejtett, s a rárontó Guan Xing egyetlen suhintással végzett vele. Ezután a két ifjú ádázul Han Dang és Zhou Tai felé indult, akik seregük sorai között kerestek menedéket.

- A tigris-atyák nem korcs fiakat nemzettek - szólt elégedetten felsóhajtva a Legfőbb Úr, majd ostorával intett, jelezvén, hogy támadjanak a csapatok, s a Wu-sereg hatalmas vereséget szenvedett. A Shu-erőnek mind

a nyolc hadosztálya oly ellenállhatatlan volt, mint egy megáradt folyó, és óriási mézárhlást rendeztek az ellenség sorai között.

Gan Ning még mindig betegen feküdt hajóján, ám amikor híret vette, hogy közeledik a Shu-haderő, felkelt és nyeregbe szállván csatába indult. Hamarosan a barbár Man-katonák egységével találta szembe magát. Ezek a harcosok kibontva viselték hajukat és meztláb jártak. Fegyvereik íjak, számszeríjak, hosszú lándzsák, kardok és fejszék voltak. Pajzsot is hordtak az ellenséges csapások elhárítására. Shamo Ke fejedelem volt uralkodójuk, ő is vezette őket a küzdelemben. Arcát piros foltok tarkították, mintha vérrel hintették volna be, szemei nagyok és zöldek voltak. Vadul Gan Ning csapatai közé rontott, szögekkel kivert, csontfüggőkkel díszített vasbuzogányt forgatva, az övére két íjat is akasztott. Ránézni is borzalmas volt.

Gan Ning gyorsan felismerte, hogy nincs esélye a győzelemre egy ilyen férfiú ellen, ezért nem is csapott össze Shamo Ke-vel, hanem megfordult, s hátasát vágtára ösztökélve megfutamodott. Ám alig kezdett el menekülni, Shamo Ke utána lőtt egy nyílvezzőt, ami Gan Ning koponyájába fúródott. Még súlyos sebesülten is tovább lovagolt Fuchikou felé, ám végül leszállt lováról, leült egy fa alá, s ott kilehelte lelkét. A fán többszáz varjú ült, s a holttest köré gyűltek, mintha meg akarnák védeni.

Wu fejedelem, mikor megtudta, hogy Gan Ning nincs többé, mély gyászba esett, majd méltó temetést rendezett neki. Ezen kívül Fuchikou-ban templomot is emelt, melyet Gan Ning emlékének szentelt.

Wu hőse Gan Ning, a bajban mindig segített
Brokát vitorlát Nagy folyón mesterin feszített
Urát igazan és hűen a legvégsőkig szolgálta
Nemes tette ádá az ellenségét barátta formálta
Könnyű lovakon vezetett dicső éji támadást
De katonáival előtte rá megitta az áldomást
Isteni varjak mutatják meg azt, aki szent volt¹
Tömjén füstöl templomában, mióta megholt

E győzelemmel a Legfőbb Úr Xiaoting birtokába jutott. Ám a csata utáni seregszemen kiderült, hogy Guan Xing eltűnt. Keresésére több csoport is indult, közel s távol bejárták a vidéket, de sehol sem találtak rá. Hamarosan kiderült azonban, hogy a remek ifjú harcos csupán atya ellenségét követte. Amikor ugyanis a Wu-sereg sorai közé rontott, észrevette Pan Zhan-got, fő ellenfelét, és vágtatva a nyomába eredt. Az üldözött rémületében a hegyeknek vette útját, s az egyik völgyben igyekezett elillanni.

Keresése során Guan Xing eltévedt, ide-oda lovagolt, míg végül besötétedett, ő pedig képtelen volt meglelni a visszautat. Tiszta, erős holdfény

ragyogott. Éjfél körül egy tanyához érkezett, ahol leszállt a nyeregből és bekopogtatott. Tiszteletreméltó öreg nyitott ajtót, aki tudni szeretne volna, ki jött hozzá.

- Egy hadsereg vezére vagyok, s eltévedtem. Kérlek, szánj meg némi étellel, mert már nagyon éhezem! - felelte neki Guan Xing.

Az öreg bevezette egy terembe, gyertyákat gyújtott, s ekkor a vendég a családi oltáron meglátta Guan Yu képét. Azonnal jajveszékelné kezdett és leborult előtte.

- Miért siránkozol így? - kérdezte tőle a házigazda.

- Ez itt atyám! - válaszolta Guan Xing zokogva.

Ezt hallván az öreg a földre vetett magát előtte.

- Miért részesítéd őt ekkora tiszteletben? - tudakolta tőle Guan Xing.

- Ezt a helyet nagyra becsült szellemének szentelték. Míg élt, az emberek szolgálták őt, most pedig, hogy immár eltávozott az élők köréből, nem kell-e még inkább tisztelnünk őt? Shu seregeire vártam, hogy bosszút álljanak haláláért, igazán hatalmas szerencse a nép számára, hogy éppen te jöttél el ide!

Ezzel bort és ételt hozott, majd felszolgált vendégének, ráadásul lovát is lenyergelte és megetette.

A harmadik órség idején ismét kopogás hallatszott, s mikor az öreg ajtót nyitott, nem más állt ott, mint a Wu-generális Pan Zhang. Ő is menedéket kért éjszakára.

Ahogy befelé indult, Guan Xing felismerte őt, s kardot rántva így kiáltott:

- Ne mozdulj, gazember! Ne merj elmenekülni!

Pan Zhang azonnal sarkon fordult, s már el is illant volna, ám a küszöbön hirtelen pirospozsgás arcú, ragyogó szemű, dús szemöldökű alak jelent meg, hosszú, hullámokat vető szakállal. Zöld köpönyeget viselt, arany vértet, s hatalmas karddal volt felfegyverkezve.

Pan Zhang riadtan visszahőkölt, mert rájött, hogy Guan Yu az, szellem képében. A menekvő rémülten felsikoltott, s úgy tűnt, menten eszt veszti, ám még mielőtt bármit is tehetett volna, Guan Xing felemelte fegyverét és lesújtott rá, Pan Zhang pedig holtan esett össze. Ezután ellenfele szívének vérével az oltár elé járult, s atyja képe előtt itáláldozatot mutatott be. Végül magához vette örökségét, a hosszú nyelű zöld sárkány *guandao*-t, mely úgy hajlott, mint az újhoid.

Leccsapván elhullott ellensége fejét, a trófeát nyergére erősítette, majd búcsút mondott öreg vendéglátójának, s magával víve ellenfele hátságát, arrafelé indult, amerre saját táborát sejtette. Az öreg kicipelte a halott parancsnok testét, s a szabad ég alatt elégette.

Guan Xing még nem jutott túlságosan messzire, amikor lovak nyerítését hallotta, s nemsokára összefutott Ma Zhonggal, Pan Zhang egyik generálisával, s ennek csapatával, akik vezérüket keresték.

A Wu-harcos szörnyű haragra gerjedt, mikor megpillantotta parancsnoka fejét a hatás nyakánál himbálódzni, s meglátta, hogy Guan Xing a híres fegyvert tartja kezében. Rögtön rárontott az ifjúra, aki, felismervén, hogy néhai atyja másik ellenségével van dolga, szintén vágtatni kezdett felé. Ám mielőtt összecsaphattak volna, Ma Zhong emberei is rohamra indultak, hogy támogassák vezérüket, így Guan Xinget hamarosan körülvették. Szörnyű veszedelembé került, de épp ekkor, teljesen véletlenül, felbukkant egy csapat, unokafivére, Zhang Bao vezetésével. Ezt látván Ma Zhong úgy döntött, jobb, ha nem erőlteti a küzdelmet, és visszaparancsolva katonáit elvágtatott.

A két unokatestvér üldözőbe vette, ám nemsokára újabb ellenséges haderő tűnt fel, aminek élén Mi Fang és Fu Shiren haladt. Ők Ma Zhong után kutattak. A két haderő összecsapott és ádáz küzdelem bontakozott ki, ám a Shu-csapatok sokkal kevesebben voltak ahhoz, hogy győzelemben reménykedhessenek, ezért hamarosan visszavonultak. Egyenesen a xiaotingi főhadiszállásra vágtattak, ahol beszámoltak kalandjaikról, s bemutaták Pan Zhang fejét is. A Legfőbb Úr roppant elégedett volt, s jutalomban részesítette a fegyvereseket.

Ma Zhong is visszatért övéihez, ismét csatlakozván Han Danghoz és Zhou Tai-hoz. Ezt követően összegyűjtötték csapataikat, s látták, hogy rengeteg emberük sebesült, majd több különböző helyen vertek tábor. Ma Zhong, Mi Fanggal és Fu Shirennel együtt a folyópartra vonult, ott foglaltak állást. Miután megérkeztek, leszállt az éj, és számtalan harcos nyöszörgött a táborban sérüléseik miatt.

Mi Fang, aki titokban kihallgatta őket, a következőket hallotta:

- Mi jingzhou-i katonák, Lu Meng aljas mesterkedésének áldozatai vagyunk. Bárcsak megmaradtunk volna Liu Bei fennhatósága alatt! Immár császár ő, és Wu elpusztítására indult, amit egy napon meg is fog tenni. Ám kivételes haragot táplál Mi Fang és Fu Shiren ellen. Miért ne ölhetnénk meg ezt a kettőt, s állhatnánk át Shu-hoz? Biztosan úgy gondolnák, helyesen cselekedtünk!

- Ne siessük el a dolgot! - szólt egy másik - Majd megteesszük akkor, ha jó esély nyílik rá.

Mi Fang döbbenet hallgatta a beszélgetést, majd Fu Shirenhez sietett, s így fordult hozzá:

- Csapataink a lázadás határán állnak, mi magunk is veszélyben vagyunk! Ma Zhong viszont különösen gyűlöletes Shu uralkodója számára. Mi lenne hát, ha megölnénk őt és megadnánk magunkat? Mondhatjuk az-

után, hogy kényszerítették arra, hogy Wu-ért harcoljunk, ám amint megtudtuk, hogy a császár a közelben jár, vissza akartunk térni hozzá!

- Nem fog beválni - felelte Fu Shiren -, ha átállunk, végezni fognak velünk.

- Nem hinném. Shu ura nagylelkű és jóindulatú, örököse, Liu Shan pedig az unokaöcsém. Biztosan nem lesznek családtagok ártalmára.

Végül úgy döntöttek, szerencsét próbálnak. A harmadik őrség idején vezérük sátrába osontak és ledöfték őt. Ezután fejét is levágták, s szörnyűséges trófeájukkal, valamint néhány harcosuk kíséretében útnak indultak Shu urának tábora felé.

Nemsokára meg is érkeztek az őrhelyhez, ahonnan Zhang Nan és Feng Xi színe elé vezették őket, s ott elmondták történetüket. Másnap a fő táborhelyre igyekeztek, és a Legfőbb Úr elé járulhattak, akinek átnyújtották véres ajándékukat.

Majd rögvést a földre vetették magukat, s zokogva így szóltak:

- Nem vagyunk árulók! Lu Meng aljasságának áldozatai vagyunk! Azt mondta nekünk, hogy Guan Yu halott, s rávett, hogy adjuk fel a várost! Nem tehattünk semmi egyebet! Amikor viszont hírül vettük, hogy közeleg a Szentséges Harci Szekér, végeztünk Ma Zhonggal, hogy beteljesítsük bosszúd és megbocsátásodért esedezünk!

Ám a Legfőbb Úr meglehetősen dühös volt:

- Már rég elhagytam Chengdu-t! Miért nem jöttetek korábban megvalítani vétkeiteket? Most, hogy úgy éreztétek, veszélyben az életek, idemérszkedtek ezekkel a jól hangzó történettel, hogy megmentsétek magatokat! Ha megbocsátok nektek, hogy nézek majd fivérem szemébe, mikor találkozom vele a Kilenc Arany Forrás alatt?

Ezzel utasította Guan Xinget, hogy állítson fel egy oltárt atyjának a táborban. Miután elkészült, ezen ajánlotta fel áldozatként Ma Zhong fejét, Guan Yu képmása előtt. Ezt követően Guan Xing lecsupaszította a két desertőrt, s az oltár elé térdeltette őket, majd saját kezével szabdalta őket darabokra, szintén áldozatként felajánlván őket az elesett hősnek.²

Nemsokára megérkezett Zhang Bao, s elkeseredetten jajongva így szólt:

- Nagybátyám két ellenségének immár vége, de mikor teljesül az én bosszúm azokon, akik atyámmal végeztek?

- Ne búslakodj, unokaöcsém - felelte a Legfőbb Úr -, feldúlom a déli földeket, és végzek az összes korccsal, aki ott él! Nyugodt lehetsz, elfogom atyád két gyilkosát, te pedig áldozatként darabokra szaggathatod majd őket!

Zhang Bao erre még mindig sírdogálva távozott.

Eddigre már igen nagyra nőtt a rettegés a Legfőbb Úr iránt a déli földek lakóinak szívében, akik reszketve várták sorsukat és éjjel-nappal szomor-

kodtak. Han Dang és Zhou Tai is igencsak féltek, s jelentést küldtek uruknak Ma Zhong megöléséről, valamint arról, mi lett a sorsa gyilkosainak.

Megtudván a híreket, Sun Quan szörnyen aggódni kezdett, össze is hívta tanácsadóit. A találkozón Bu Zhi azt javasolta, hogy hódoljanak meg és vállalják a megaláztatásokat a béke érdekében:

- Öt ember volt - Lu Meng, Pan Zhang, Ma Zhong, Mi Fang és Fu Shiren -, akik ellen különös haragot táplált Liu Bei, ők immár mindannyian halottak. Most gyűlölete tárgya csupán Zhang Fei két elárulója, Fan Qiang és Zhang Da. Miért nem küldjük hát vissza Zhang Fei fejét és két gyilkosát, átadván Jingzhou-t és Sun úrhölgyet is, békét és szövetséget kérve Wei ellen? Így a Shu-sereg elvonul majd, és végre beköszönhet a béke!

A javaslat jónak tűnt, így hát Zhang Fei fejét szantálfa dobozba tették, Fan Qianget és Zhang Da-t pedig megkötözve ketreces kocsiba zárták. Mindezt egy üzenettel együtt, Cheng Bing csapatának kíséretében, elküldték a xiaotingi táborba.

A Legfőbb Úr már azon volt, hogy tovább vonuljon keletnek, amikor közölték vele, hogy hírnök érkezett hozzájuk, üzenettel és a fent említett ajándékokkal a déli földről. Liu Bei mindkét kezét homlokához emelte, s így szólt:

- Ez az Ég csodás adománya ez, amit ifjabbik öcsém szelleme közvetít!

Ezzel utasította Zhang Bao-t, hogy készítsen ő is oltárt, ahol feláldozhatják atyjának a két gyilkos fejét.

Mikor a fiatal harcos felnyitotta a szantálfa dobozt, s meglátta Zhang Fei romlatlan vonásait, hangosan ismét siratni kezdte az elhunytat.³ Ezután darabokra vágta Fan Qianget és Zhang Da-t, s felajánlotta őket az oltárnál.

Ám az áldozat képtelen volt csillapítani a Legfőbb Úr haragját, továbbra is arra vágyott, hogy elpusztítsa Wu-t. Ezt látván Ma Liang tiltakozni kezdett:

- Ellenségeid immár mind halottak, nagyuram, sikeresen bosszút álltál! Wu magasrangú tisztségviselőt küldött, jelentős engedményekkel és adományokkal, most pedig válaszodra várnak.

- Sun Quan az, akit porrá akarok zúzni! - felelte a Legfőbb Úr dühösen - Ha úgy tennék, ahogy szeretné, s szövetségre lépnék vele, elárulnám két fivéremet és megszegném fogadalmunkat! Most tehát elpusztítom Wu-t, melyet azután Wei követ!⁴

Szerette volna kivégeztetni a hírnököt is, hogy kizárjon minden lehetőséget a megbékélésre Wu-val, ám ezt végül tisztségviselői ellenkezése miatt nem tette meg. Szegény Cheng Bing rémülten iszkolt el, mentve pusztá életét. Visszatért hát hazájába, s elmondta Wu fejedelmének, mennyire engesztelhetetlennek tűnik az ellenség:

- Shu ura nem hallgat a béke szavaira, elszánta magát, hogy leszámol Wu-val, mielőtt Wei ellen fordulna. Alattvalói hiába tiltakoznak. Mit kellene hát tennünk?

Sun Quan most már igazán megrémült és összezavarodott. Ezt látván Kan Ze lépett elő, s így szólt:

- De hiszen van nekünk egy eget tartó pillérünk! Miért nem húzunk hasznot belőle?

- Kire gondolsz? - kérdezte Sun Quan.

- Egykor tökéletes bizalmas volt Zhou Yu-ben, őt pedig a hasonlóképp tehetséges Lu Su követte. Ezután Lu Meng lett a főparancsnok, őt tetted meg a legfontosabb döntések meghozójává. Ugyan immár ő is halott, de itt van Lu Xun, mégpedig igen közel, Jingzhou-ban. Tudósi hírnévre tett szert csupán, ám valójában roppant bátor és tehetséges férfiú, aki szerintem kicsivel sem áll Zhou Yu alatt. Például Guan Yu legyőzésének terve is tőle származott. Ha valaki képes legyőzni Shu-t, akkor az ő. Ha elbukik, a magam részéről vállalom ugyanazt a büntetést, ami az ő sorsa lesz.

- Ha nem szólalsz most fel, akkor valószínűleg hatalmas hibát követtem volna el - felelte hálásan Sun Quan.

- De Lu Xun még csupán diák - vetette ellene Zhang Zhao -, semmi esélye Liu Bei ellen! Nem kellene ekkora felelősséget rábíznod, uram.

- Túl fiatal, túl tapasztalatlan - közölte Gu Yong is -, attól tartok nem fog megfelelően engedelmesskedni, megbízhatatlan lesz.

- Éppen elég neki egy tartomány irányítása, nagyobb ügyekhez nem való - hangzott Bu Zhi véleménye is.

- Ő az egyetlen reményünk! - kiáltotta elkeseredetten Kan Ze - Házam valamennyi tagjának életével felelek érte!

- Tudom, hogy tehetséges - szólt Sun Quan -, s már döntöttem: ő lesz a választottam. Uraim, ennyi elég is!

Lu Xun hazahívták.

Eredeti neve Lu Yi volt, és a Wu-béli Wujun előjáróságból származott. Nagyatyját Lu Junnek hívták, aki a városkapuk parancsnoka volt, atyja pedig Lu Yu, Jiujiang kormányzója. Középtermetű, nyolc arasz magasságú, jóképű férfiú volt, egész megjelenésében a legkiválóbb jádéhoz hasonlított.

Mikor megérkezett az udvarhoz, s meghajolt a fejedelem előtt, Sun Quan így fordult hozzá:

- Szeretném, ha te lennél a Shu elleni összes haderő főparancsnoka.

- Nagyuram, számos idősebb és kipróbált tiszt áll uralmad alatt, én ellenben nagyon fiatal vagyok, s egyáltalán nem okos!

- Kan Ze felelősséget vállalt érted, egész háznépével fizet majd, ha elbuzsz. Ezen felül én is tisztában vagyok képességeiddel. Főparancsnok leszel, nem utasíthatod vissza a kijelölést!

- De mi lesz, ha a tiszték nem akarnak majd támogatni?

- Itt a felhatalmazásod! - mennydörögte Sun Quan, előhúzván saját kardját, átadva azt az ifjúnak - Csak vágd le az engedetleneket, s tégy jelentést erről később!

- Igazán hálás vagyok e nagyfokú bizalomért, de nem merem csak úgy elfogadni. Kérlek, hívd össze tisztségviselőidet, s az ő jelenlétükben bízd rám a feladatot!

- Az ősi szokás az - szólt közbe Kan Ze -, hogy emelvényt készítünk, s azon kapja meg a parancsnokjelölt a fehér jakfarkat az arany fejszével, a pecséttel és a megbízatással. Ezután méltósága s a többiektől megkövetelt nagyrabecsülése kérdésen felül áll! Nem ártana, ó, fejedelem, ha követnéd az ősi rendelkezést. Válassz ki egy kedvező napot, és jelöld ki Lu Xunt az egész világ színe előtt! Így senki sem fogja megtagadni tőle támogatását!

Azonnal emelni is kezdtek egy oltárt. Éjjel-nappal dolgoztak rajta, s amint elkészültek, hatalmas gyülekezetet hívtak egybe. Ezután felkérték Lu Xunt, hogy lépjen fel rá, így fogadja kinevezését főparancsnokká, az idősek támaszává, a nyugatot Védő Generálissá és Lou urává. Átadták neki a fennhatóságát jelképező kardot és hivatali pecsétet. Hatalma kiterjedt a déli földek hat tartományára és nyolcvanegy előljáróságára, valamint Jingzhou és Wu haderejére.

- Az itthoni ügyek hozzám tartoznak - fűzte hozzá a kinevezéshez Sun Quan -, a külügyek viszont a te irányításod alatt állnak majd.

Ezután Lu Xun lelépdelt az oltárról. Xu Shenget és Ding Fenget választotta az őrsége vezetőinek, majd késedelem nélkül csatába indult. Megtette a lovasságot és a gyalogságot érintő intézkedéseket, s értesítéseket küldtek a fejleményekről a távol lévő egységek vezetőinek is.

Amikor a jelentés befutott Han Danghoz és Zhou Tai-hoz is, ők igencsak megrémültek:

- Miért jelölt ki a fejedelem egy könnyvmoly diákot a fegyveres erők főparancsnokává? - értetlenkedtek.

Így amikor az új főparancsnok megérkezett táborukba, nyíltan kimutatták elégedetlenségüket vele szemben, és nem részesítették szívből jövő támogatásban.

Lu Xun sátrába ment, hogy fogadja a jelentéseket, s ott a tiszték többsége csupán komor tiszteletben, akaratlan belenyugvással volt iránta. Ezt látván Lu Xun így fordult hozzájuk:

- Fejedelmem bizalmából én lettem a főparancsnok, megbízatásom az, hogy pusztítsam el Shu-t. Ti, uraim, mindannyian ismeritek a hagyományos katonai rendszabályokat, megtesztek mindent, hogy engedelmeskedjete nekik. A törvény nem a személy tiszteletét jelenti, akik vonakodnának teljesíteni a parancsokat, azok megtapasztalják, mi ennek következménye.

Ne akkor tanúsítsatok megbánást, mikor már túl késő!

Komor beleegyezéssel biccentettek, majd Zhou Tai szólalt meg:

- Sun Huant, urunk unokaöccsét bekerítették Yilingnél és fogytán az el-látmánya. Szeretnék megkérni, uram, hogy küldj hozzá felmentő sereget, szabadítsd ki, hogy fejedelmünk szíve megnyugodhasson.

- Mindent tudok róla. Katonái hűségesek, könnyedén meg tudja védeni azt a helyet. Nem szükséges tehát segítségére sietni. Ha megtörjük Shu erejét, ő is megszabadul az ostromlóktól.

Az összes alvezér kuncogott ezt hallván, s mikor az összejövetelt kö-vetően elhagyták a sátrat, Han Dangnak ráadásul muszáj volt az újonnan megválasztott főparancsnok iránti megvetését is kifejeznie:

- Ez Wu végét jelenti - közölte társával -, hallottad, mit mondott?

- Csak azért szólaltam fel, mert kíváncsi voltam, mi lesz a válasza - mondta Zhou Tai -, s láthatjuk, hogy nincs semmiféle haditerve. Kíváncsi vagyok, hogyan szándékozik elpusztítani Shu-t!

Másnap általános parancsokat hirdettek ki a védekezést előnyben része-sítve, megtiltva minden csatározást. Ezek csak további nevetség tárgyává tették a tehetségtelen és tudálékos fontoskodót, akinek a főparancsnokot tartották, s a tiszték titokban elszánták magukat az engedetlenségre. Ezen felül úgy is kimutatták megvetésüket, hogy széles körben figyelmen kívül hagyták az utasításokat.

Így hát Lu Xun ismét összehívta őket:

- Tudjátok, hogy engem bíztak meg a főparancsnoki tisztséggel, leg-utóbbi, védelemre vonatkozó rendelkezéseimet mégis figyelmen kívül hagytátok. Miért?

Némi csendet követően Han Dang merészelt válaszolni:

- Néhányunk Sun Ce generális követője volt, amikor meghódította a déli foldeket. Mások a lázadók szétzúzása során nyerték el hírnevüket, vagy jelenlegi fejedelmünk tisztjeiként, az ő hadjárataiban. Mindannyian számtalan véres harc előtt öltöttük magukra vértünket és ragadtuk kézbe fegyvereinket. Most téged, uram, helyeztek a legfőbb helyre, hogy verd vissza Shu támadását. Azonnal valami haditervre lenne szükségünk, erő-ink valamiféle elosztására, s e cél érdekében némi előrehaladásra. Ehelyett azt kívánod, hogy erősítsük meg védelmünket, s megtiltod, hogy csatát vállaljunk. De mire várunk? Talán az Ég elpusztítja számunkra ellenfele-inket? Nem félünk a haláltól! Miért hagyod, hogy élénkségünk alábbhagy-jon, energiáinkat elpazaroljuk a tétlenségben?

A többiek mind tapsoltak e beszéd hallatán, s kórusban kiáltották, hogy a felszólaló mindannyiuk véleményét közölte:

- Han Dang generális éppen azt mondta ki, amit mi is gondolunk! Vív-junk döntő ütközetet!

Az új főparancsnok megvárta, míg a felindulás elcsitul egy kicsit, majd kardot rántva így kiáltott:

- Igaz, hogy egyszerű diák vagyok! Ám hatalmas feladatot bíztak rám, aminek elvégzésére Wu fejedelme képesnek tart, s én vállalom érte a felelősséget! Ami titeket illet, jól teszitek, ha a védekezésre összpontosítotok, ahogy parancsoltam, és nem hagyjátok félrevezetni magatokat, belebocsátokzván valami meggondolatlan támadásba! Aki ezután sem engedelmeskedik, azt kivégeztetem!

E beszédnek nem lett túl sok foganatja, s morgolódva, magukban motyogva, elégedetlenül ment mindenki a dolgára.

Időközben Shu ura katonai táborok hosszú láncolatát hozta létre Xiaotingtől a Folyóvidékek határáig, mintegy hétszáz *li* hosszúságban elnyúlva. E helyőrségek nagyon impozánsak voltak, napközben a szélben lobogó zászlóikkal, éjjel pedig a számtalan tábortűzzel.

Hamarosan megérkeztek a kiküldött kémek, akik az alábbi jelentést tettek:

- A Wu-seregek élére Lu Xunt jelölték ki főparancsnoknak. Ő arra utasította alvezéreit, hogy csupán védjék a stratégiailag fontos pontokat, nyílt ütközetet ne vállaljanak.

- Miféle ember ez a Lu Xun? - tudakolta a Legfőbb Úr.

- Amolyan tudósféle Wu népéből, s noha még fiatal, nagyon tehetséges - felelte Ma Liang -, tervei pedig sokrétűek és jól kidolgozottak. Ő volt például annak az aljas és körmönfont hadműveletnek a szerzője, ami miatt elvesztettük Jingzhou-t.

- Szóval az ő ravaszsága okozta fivérem halálát! De most kezeim közé kerül! - mondta dühösen a Legfőbb Úr, majd parancsot adott az előrenyomulásra.

Azonban Ma Liang tiltakozni merészelt a rendelkezés ellen:

- Légy nagyon óvatos, uram - kérte Liu Bei-t -, ez a Lu Xun ugyanis semmivel sem áll Zhou Yu alatt.

- A harcmezőn öregedtem meg - válaszolta az uralkodó -, így hát csak méltó ellenfele vagyok ennek az éretlen ifjúnak!

Nem változtatott hát a parancson, így amerre csak jártak, mindenütt megtámadták a hágókat, gázlókat és sáncokat.

Han Dang értesítette vezérét a Shu-hadsereg mozdulatairól, s Lu Xun, még mindig kételkedve abban, hogy engedelmeskednek utasításainak, a veszélyeztetett pontokra sietett. Egy dombtetőn talált rá Han Dangra, aki az ellenséget figyelte, látván, hogy hatalmas hullámként tör előre. A haderő közepén egy széles, sárga napernyőre lettek figyelmesek, s Han Dang arrafelé mutatva így szólt:

- Az ott biztosan Liu Bei! Mennyire szeretnék végezni vele!

- Óvatosan! - figyelmeztette Lu Xun - Eddig győzelmet győzelemre halmozott, harcosai pedig nagyon is lelkesek és magabiztosak. Csak tart-suk jól kiépített védelmünket a magaslatokon, ne induljunk nyílt csatába. Ha mégis ezt teszed, veszíteni fogsz! Értesd ezt meg tisztjeiddel és közka-tonáiddal, miközben szemmel tartod az ellenség mozgását. Várjuk meg, míg nem történik valami szerencsétlenség velük. Most a nyílt térségekre özönlének, elbázzák magukat, én pedig nem akarom meggátolni őket eb-ben. Ne is vállaljunk addig küzdelmet velük, míg táborait az erdőbe, fák közé nem helyezik át. Ha ez megtörtént, akkor előadom tervemet!

Szavak szintjén Han Dang egyetértett, ám szíve mélyén még mindig nem volt meggyőzve.

Mikor a Shu-sereg már elég közel volt, egy kisebb egység kivált belőle, s párviadalra hívta az ellenséget. Szidalmazni és gyalázni kezdték, hogy elöntse őket a szégyen, ám Lu Xun ügyet sem vetett rájuk, s megparancsol-ta csapatainak, hogy fogják be fülüket. Nem engedte, hogy csatába indul-janak, egyik gázlótól a másikig, egyik sánctól a másikig ment, mindenütt arra bízta a harcosokat, hogy elővigyázatosan maradjanak védekező állásban.

A Legfőbb Úr szíve csak úgy lángolt attól, hogy elutasították csatára való felszólítását.

- Ez a Lu Xun értelmes és fortélyos fickó - közölte Ma Liang -, felis-merde, hogy felséged csapatai hátrányba kerültek, ily messzire eltávolod-ván központjuktól, s nem fog előjönni harcolni, míg észre nem vesz valami olyan mozdulatot, amiből úgy gondolja, előnyt szerezhet!

- Miféle csel járhat az eszében? - kérdezte a Legfőbb Úr.

- A helyzet az lehet, hogy fél. Seregeik egyre-másra csak vereséget szen-vedtek. Egyszerűen nem merészel nyíltan kiállni ellenünk.

Néhány nap múlva az előhad vezére, Feng Xi érkezett jelentést tenni a Legfőbb Úr számára:

- Az időjárás perzselő, seregeink pedig minden árnyék nélküli területen táboroznak, kitéve a nap sugarainak. Emellett kevés a víz, s ez a kevés is nehezen hozzáférhető.

Parancsok hangzottak el tehát, hogy a táborok a közeli erdő árnyékába települjenek, a patakok közelébe, míg a nyári hőség el nem múlik. Ezt kö-vetően Feng Xi egy távolabbi, árnyékos pontra vonta vissza csapatait. Ma Liangnak viszont nem tetszett a dolog:

- Amennyiben harcosaink megmozdulnak, az ellenfél ránk fog rontani és igen nehéz lesz megvédeni magunkat.

- Majd gondoskodom erről - felelte a Legfőbb Úr -, elküldöm Hu Bant tízezer fővel a gyengébb egységeink közül, hogy verjen tábor-t a sorok kö-zelében. Ám kiválasztok nyolcezeret a harcedzettek közül, s elrejttem őket

rajtaütés céljából. Hu Bant utasítom, hogy meneküljön el a támadó Wu-katonák elől, így csalja őket csapdába, ha előmerészkednek. Én meg elvágom visszavonulási útjukat. El kellene fognunk ezt a koraérett ifjút.

- Zseniális terv, csodálatos előrelátás – kiáltották kórusban a közelében lévők, amikor vázolta a hadműveletet –, senki sem ér fel okosságban urunkkal!

Így dicsőítették uralkodójukat, ám Ma Liang nem volt annyira lelkes:

- Azt mondják, Zhuge Liang főminiszter úton van, hogy megsemmisítse Shu keleti részének védműveit, megvizsgálván azokat, hogy egy Wei felőli támadás esetén minden rendben lesz-e. Miért nem küldünk neki vázlatot a csapataink jelenlegi elhelyezkedéséről, s kérjük ki az ő véleményét is?

- Én sem vagyok teljesen tudatlan a háború művészetét illetően, nem látom az okát, miért kellene kikérnünk a tanácsát – hangzott a rideg válasz.

- Van egy régi mondás mindkét fél meghallgatásáról – felelte Ma Liang.

- Nos, akkor járd körbe az összes táborát, készíts róluk térképet, s add oda a főminiszternek. Ha bármiféle hibát talál, térj vissza és számolj be nekem róla!

Így hát Ma Liang útnak indult, miközben a Legfőbb Úr azzal kezdett foglalatatoskodni, hogy megvédelmezze seregét a nyár ádáz forrósága ellen. Cselekedetei nem maradtak titokban, s a felderítők hamarosan beszámoltak róla Han Dangnak és Zhou Tai-nak, akik nagyon örvendeztek a hír hallatán és beszámoltak róla Lu Xunnek is.

- Az ellenség összes táborát az árnyékba vonták vissza! Uram, itt az ideje a támadásnak! – mondták.

A titkos rajtaütés nem volt rossz ötlet
A küzdelem vágya végre testet ölthet

A következő fejezetből kiderül, vajon Lu Xun beosztottjai javaslata szerint cselekedett-e.

NYOLCVANNEGYEDIK FEJEZET

LU XUN FELÉGETI A HÉTSZÁZ LI HOSSZÚ TÁBORT.
ZHUGE LIANG KITERVELI A NYOLCSOROS
ÚTVESZTŐT

陸遜營燒七百里
孔明巧布八陣圖

Az előző fejezet a jelentéssel zárult, miszerint a Legfőbb Úr megváltoztatta a táborhelyeket, hogy hűvös árnyékba kerüljenek, s a hír igencsak jó kedvre derítette Lu Xunt. Azonnal el is indult, hogy személyesen bizonyosodjon meg ennek igazáról és megszemlélhesse az új helyzetet. Jókora síkság terült el lábai előtt, ahol körülbelül tízezer főnyi Shu-haderőt szemlélhetett, többségük harcra alkalmatlannak tűnt. A vezér lobogóján a következőt olvashatta:

„Hu Ban, az előhad vezére.”

- Ezek a csapatok gyerekekből állnak - közölte Zhou Tai -, kérlek, uram, engeddd meg, hogy Han Dang generális és én kironthassunk és szétzúzhassuk őket! Szabályos garanciát vállalok a győzelemre!

A főparancsnok nem válaszolt, csupán tovább bámult maga elé. Egy idő után megszólalt:

- Nekem úgy tűnik, abból a völgyből - mutatott előre ostorával - mézszárlás légköre emelkedik az ég felé. Biztosan rajtaütést terveznek ott. Ezek a nyomorult egységek az előtérben csupán csaliként szolgálnak. Nem, uraim, ne hagyjátok el állásaitokat!

Mindazok, akik e szavakat hallották, csupán a tudálékos főparancsnok ostobaságának újabb bizonyítékát vélték felfedezni bennük.

Másnap Hu Ban katonái még közelebb húzódtak és megpróbálták harcra bírni az ellenséget, peckesen sétálva fel-alá, fenyegetően lóbálva fegyvereiket, vég nélküli szidalmak áradatát zúdítva rájuk. Megvetésüket még úgy is kifejezték, hogy lehajították vértjüket és ruházatukat, majd a lehető legteljesebb gondtalansággal járkáltak ide-oda csupasz testtel, láthatóan teljesen felkészületlenül a harcra. Néhányuk le is ült vagy egyenesen lefeküdt aludni.

Xu Sheng és Ding Feng a főparancsnok elé járult, hogy panaszkodjanak a helyzet miatt:

- Ezek a Shu-harcosok szörnyen lenéznek minket! Csapjunk hát le rájuk, büntessük meg őket a nemtörődömségükért!

Ám Lu Xun csupán mosolygott:

- Mindent csak a pusztá bátorság szemszögéből néztek. Láthatóan semmit sem tudtok a háború alapelveiről, ahogyan azt Sun Zi és Wu Qi lefektette. Ez a színjáték csupán arra szolgál, hogy rávegyen minket a küzdelemre. Három napon belül ti magatok is látni fogjátok, hogy mindez ámtítás!

- Három napon belül a táborhelyek megváltoztatása végbe fog menni, s az ellenség túlságosan erős pozíciót vesz fel ahhoz, hogy sikerrel járjunk ellene! - hangzott az ingerült felelet.

- Pont ez a lényeg, hogy hagyom őket tábort váltani!

Xu Sheng és Ding Feng vihogva hagyták el a sátrat.

A harmadik napon azonban a tisztek mind összegyűltek a kilátóhelyen, ahonnan láthatták, hogy a Hu Ban vezette Shu-sereg eltűnt.

- A völgy felett még mindig halálos a levegő - közölte Lu Xun - Liu Bei hamarosan fel fog bukkanni!

Hamarosan meg is látták, hogy jól felszerelt sereg halad át a térségen a Legfőbb Urat kísérve. A látványtól inukba szállt a bátorságuk.

- Ezért nem hallgattam azokra közületek, akik Hu Bannel akartak harcolni - mondta a főparancsnok -, most viszont, hogy a rajtaütés elmaradt, nagyjából tíz napon belül elbánunk velük.

- A megfelelő idő a támadásra akkor volt, amikor elkezdték a tábor áthelyezését. Most már teljesen megerősítették az új helyeket, melyek többszáz *li* hosszúságban nyúlnak el. Nem lesz szinte leküzdhetetlen nehézség elpusztítani őket? - kérdezték a tisztek.

- Látom, tényleg nem tudjátok, miként kell háborút viselni. Ez a Liu Bei tehetséges és ravasz férfiú. Mikor belekezdett hadjárataiba, a módszerei a lehető legjobbak voltak, s hosszú ideig ragaszkodott is hozzájuk. Mi viszont nem vállaltuk az összecsapást velük, így a tétlenségben katonáik lelkesedése tompult, s gondolataik többé nem olyan tiszták, mint korábban. Lassan eljön hát támadásunk ideje!

Katonáival a tigris sátorban megosztotta tervét
A *Liutao* tanítása szerint okozva az ellen vesztét
Tette nyomán a zamatos és ingyenc csali mellett
A bálna és Ao számára már a horog is ott rejlett¹
Mikor aztán három királyság végül alakot öltött
Mely formálásán számos tehetség sok időt töltött
Habár hős jelzőre számtalan lett közülük jogosult
Lu Xun Jiangnanból magasan föléjük tornyosult

Lu Xun már készen állt a tervvel, mely szerint a Shu-hadsereg megsemmisítése véghez vihető, s ekkor írt egy levelet Wu fejedelmének, amiben minden részletet közölt, még a győzelem pontos napját is megjelölte.

- Újabb kivételesen tehetséges vezérre leltünk - közölte Sun Quan a körülötte lévőkkel, miután elolvasta az üzenetet -, immár nem is aggódom a háború miatt. Mindenki azt mondta, hogy használhatatlan okoskodó, csak én tudtam jobban. Ez a levele éppen azt mutatja, hogy egyáltalán nem tudálékos betűragó.

Ezután Wu fejedelme készenlétbe helyezte az otthon maradt katonákat, hogy tartalékként rendelkezésre álljanak.

Eközben a Legfőbb Úr parancsot küldött, hogy megsürgesse a vízi haderőt a folyón, s a part mentén kívánt állásokat kialakítani, mélyen Wu terü-

letén belül. Huang Quan azonban felszólalt a tervezett hadmozdulat ellen:

- Viszonylag könnyű a hajóknak lejutni a folyón, ám mi lesz a visszatéréssel? Hadd nyomuljak először én előre, felséged majd csak azután kövessen! Így valószínűbb, hogy semmi sem fog félresikerülni.

- Ezek a Wu-harcosok rémültek – felelte a Legfőbb Úr –, én pedig rohamot akarok indítani ellenük! Mi lehet itt a nehézség?

Noha sokan mások is felszólaltak a haditerv ellen, a Legfőbb Úr nem adta fel elképzelését, hogy a támadás előterében fog tevékenykedni.

Ezután két részre osztotta a sereget. Huang Quan lett a Nagy folyótól északra lévő egységek parancsnoka, hogy őrséget álljon Wei ellen, míg ő maga a folyótól délre lévő seregetestet irányította. A part mentén hoztak létre táborokat és őrhelyeket.

A kémek szorgalmasan jelentették ezeket a mozgásokat Wei uralkodójának:

- Shu felvonul Wu ellen. Negyven alaptábort létesítettek, amik hétszáz *li* távolságra nyúlnak el az erdős és dombos vidéken. Shu uralkodója ezen felül Huang Quangot tette meg az északon táborozó egységek parancsnokává, az ő vízi hadereje naponta őrjáratozik. Nem tudjuk, mi lehet a szándékuk.

Cao Pi hangosan felnevetett, amikor ezekről a részletekről beszámoltak neki.

- Liu Bei vereséget fog szenvedni – közölte a tisztségviselőivel.

- Miből gondolod ezt, nagyúr? – tudakolták tőle.

- Mert úgy tűnik, nem ismeri a háború művészetét. Hogy is lenne képes visszaverni az ellenséget hétszáz *li* hosszúságú arcvonalon? Továbbá a hadviselés szabályai tiltják, hogy nyílt térségeken, mocsaras vidéken, szakadékos meredélyek és egyéb akadályok között táborozzunk. Lu Xun le fogja őt győzni, mégpedig tíz napon belül!

Emberei erősen kételkedtek igazában, s igyekeztek rávenni az uralkodót, hogy állítsa készenlétbe a hadsereget. Ám Cao Pi így felelt nekik:

- Ha sikerrel jár, Lu Xun teljes haderejét nyugatra, a Nyugati Folyóvídékre fogja vezetni, s országuk védtelen marad. Majd úgy teszek, mintha segítségükre küldenék egy sereget, három egységre osztva, s könnyűszerrel elfoglalom velük Wu-t!

Beleegyezésük és helyeslésük jeléül mindannyian meghajoltak előtte. Az ezt követően kiadott utasítások Cao Rent jelölték ki, hogy Ruxu-t elfoglalva indítsa útnak haderejét, Cao Xiu-nak egy másikkal Dongkou lett a célpontja, Cao Zhen pedig a harmadik egységgel Nanjunt vette célba. A három seregnek meghatározott időpontban kellett egyesülnie, s meglepetésszerű támadást indítania Wu központja ellen. Maga Wei uralkodója az erősítést irányította ebben a déli hadjáratban.

Eközben, elérvén Chengdu-t, Ma Liang nem vesztegette az időt, rögtön felkereste a főminisztert, s elé tárta miféle tervet eszelt ki a legfőbb úr a harcmezőn lévő seregeik számára:

- Most a Nagy folyó mindkét oldalán hétszáz *li* hosszúságú front húzódik, negyven táborhellyel, mindegyik egy hegyi patak vagy kellemesen árnyékos erdő közelében. Urunk parancsára elkészítettem ezt a térképet, azután elküldött engem hozzád, hogy megtudja, mi a véleményed.

- Ki javasolta ezt a felállást? Ki kellene végezni, bárki is volt az! - kiáltotta Zhuge Liang felindultan, a mellette lévő asztalt csapkodva.

- Teljes egészében urunk terve, senki másnak nem volt része benne - felelte Ma Liang.

- A Hanok élete és ereje valóban ennyi volt - közölte erre Zhuge Liang -, ugyanis éppen azokat a hibákat követte el, amiket *A háború művészetének szabályai* kifejezetten kerülendőnek írtak le. A táborok ott állnak, ahol a szabad mozgás lehetetlen, semmi sem mentheti meg az embereket, ha az ellenség tüzet használ. Emellett miféle védelem lehetséges egy hétszáz *li* hosszúságú arcvonalon? A katasztrófa küszöbön áll, s Lu Xun látja mindezt, ami magyarázatot ad arra, miért áll ellen olyan makacsul védekezése feladásának. Térj vissza olyan gyorsan, amennyire csak lehetséges, s mondd el urunknak, hogy ez nem fog menni, változtasson azon nyomban a dolgokon!

- Am ha esetleg elkések, ha Wu már támadott és győzelmet aratott, mi legyen akkor?

- Az ellenség nem mer majd a diadalt követően Chengdu ellen vonulni, úgyhogy a főváros biztonságban van.

- Miért ne merne?

- Mert ott van Wei a hátukban. Urunknak Baidichengben kell menedéket keresnie.² Már el is helyeztem egy tízezer fős haderőt a Yufu (Halhas) partnál, hogy üssenek rajta az arra vonuló ellenségen.

- Igazán? Háromszor-négyszer is jártam mostanában a partnál fel-alá, s egyetlen katonát sem láttam. Nem értem, miért kell hazudnod nekem! - háborodott fel Ma Liang.

- Majd meglátod. Ne kérdezz már ennyit!

A Zhuge Liangtól kapott, írásba foglalt, értékes utasításokkal Ma Liang visszasietett a birodalmi táborba, miközben a főminiszter a fővárosban igyekezett előkészíteni a felmentő hadjáratot.

A Shu-harcosok elkényelmesedtek, eltunyultak, többé már a kellő védelemmel sem törődtek. Erről hírt kapva Lu Xun látta, hogy eljött az ő ideje, sátrába hívta hát generálisait, hogy kiadja a parancsokat.

- Nem volt semmiféle összecsapás, mióta kinevezésemet megkaptam urunktól. Időmet azzal töltöttem, hogy bővítettem tudásomat az ellenség-

ról. Előzetes hadműveletként el akarom foglalni a déli parton lévő tábort. Ki vállalkozik a feladatra?

Han Dang, Zhou Tai és Ling Tong lépett elő egyszerre, s mind hangot adtak annak, hogy ők akarnak menni. Ám mindegyikük visszautasításban részesült. A főparancsnok nem engedte, hogy ők induljanak először harcba. Ehelyett egy ifjú generálist, név szerint Chunyu Dant szólított, s így fordult hozzá:

- A negyedik tábort foglalod el a déli parton. Ötezer harcost kapsz. Fu Tong lesz ellenfeled, én pedig segíteni foglak.

Ezután Chunyu Dan távozott, Lu Xun pedig hívatta Xu Shenget és Ding Fenget, majd így szólt hozzájuk:

- Mindketten útnak indultok háromezer katonával, s tábort vertek öt *li* távolságra a tábortól, hogy ha társatokat visszavernék és üldözőbe vennék, akkor megmenthessétek szorult helyzetéből.

Chunyu Dan alkonyatkor indult útnak, s az elfoglalásra kijelölt tábort éppen a harmadik őrség után érte el. Feldübörögtek a dobok, azon nyomban támadásba lendült. A védők Fu Tong vezetésével, aki lándzsát ragadott, kirontottak, egyenesen a roham vezetője felé vágattak, s vissza is szorították. Váratlanul újabb dobok hangja hangzott fel, és Zhao Rong egysége tűnt fel, hogy elállja az utat. Chunyu Dan másik ösvényre tért, arra igyekezett elmenekülni, miközben súlyos veszteségeket szenvedett.

De még mindig nem érezhette magát biztonságban. Kicsivel távolabb a Man-törzs harcosaiba, s vezérükbe Shamo Ke-be ütközött. Valahogy sikerült elvágatnia mellettük, ám immár három sereget üldözte. Hamarosan öt *li* távolságra ért a tábortól. Itt a két Wu-generális, Xu Sheng és Ding Feng, akik időben elrejtőztek a rajtaütéshez, előrontottak, s megállították az üldözőket. Mikor az ellenség visszavonult, Chunyu Dant visszakisérték a táborba.

Megsérült, s ki sem szedték a nyílvezzőt a sebből, úgy járult Lu Xun elé, bocsánatot kérve a kudarcért.

- Nem a te hibád volt - mondta a főparancsnok -, csak próbára akartam tenni ellenfelünk erejét. Támadási tervem készen áll.

- Az ellenség nagyon erős, nem lesz könnyű fölékerekedni - figyelmeztetett Xu Sheng és Ding Feng -, nagy veszteségeket szenvedtünk értelmetlenül.

- Nyugalom. A tervem nem tudná becsapni Zhuge Liangot, de szerencsére ő nincs itt. Távolléte lehetővé teszi számomra, hogy nagy sikert arassak.

Ezzel ismét magához hívatta generálisait és kiadta a parancsokat:

- Zhu Ran vezeti a vízi haderőt. Másnap délután kell megközelítenie az ellenséget, amikor a délkeleti szél segítségünkre lesz. Hajói legyenek

tele náddal és szalmával, amit majd utasítás szerint használjon fel. Han Tan vezesse a támadást az északi parton, Zhou Tai pedig a délin. A fegyverein kívül minden harcos vegyen magához egy nyaláb szalmát vagy nádat, amibe ként vagy salétromot rejtünk. Kovakő is legyen mindenkinél. Nyomuljanak előre, s mikor elérik a Shu-táborokat, támasszanak tűzvészt. Ám csupán minden második táborot gyújtsák fel, összesen húszat, a többit hagyják érintetlenül. Csak nyomuljanak tovább, és akkor álljanak meg, ha elfogták Liu Bei-t.

A vezérek mindent az utasítások szerint készítettek elő.

A Legfőbb Úr saját táborában tartózkodott, s azon töprengett, miként tudná elpusztítani a Wu-sereget, mikor sátra előtt hirtelen a nagy harci lobogót tartó rúd ledőlt és a földre zuhant. Szélcsend volt, így az uralkodó Cheng Ji-hez fordult, hogy megkérdezze, mit jelenthet ez:

- Csupán egyetlen dolgot: Wu-csapatok fognak rajtaütni a táboron ma éjjel - felelte Cheng Ji.

- Nem mernék ezt tenni a tegnapi öldöklést követően - vélte a Legfőbb Úr.

- Tegyük fel, hogy az csupán felderítő hadművelet volt.

Éppen ebben a pillanatban érkezett a jelentés, hogy néhány Wu-csapatot vettek észre, igen távol, ahogy keletnek tartanak a magaslatok mentén.

- Azok a katonák biztosan azt a feladatot kapták, hogy összezavarjanak minket - közölte a Legfőbb Úr -, mondd meg a generálisoknak, hogy ne mozduljanak, inkább csak küldd ki Guan Xinget és Zhang Bao-t egy kisebb lovasegységgel felderítést végezni!

Már alkonyatra járt az idő, amikor a két ifjú visszatért, s a következő jelentették:

- Tüzek látszanak a táborok között az északi parton!

A császár sietve utasította Guan Xinget, induljon az északi táborokhoz, Zhang Bao pedig a déliekhez, hogy kiderítsék, mi is történik pontosan. Azonnal útnak indultak.

Az első őrség közepe táján feltámadt a szél és erősen kezdett fújni keletről. Azután tűz lobbant bal kéz felől, a Legfőbb Úr sajátja melletti táborban. Rögtön oltani kezdték a lángokat, amikor a jobbján lévő is kigyulladt. Az erős szélről hajtva mindkét tűzvész ádázul tombolt, hamarosan a fák is lángra lobbantak. Zűrzavaros üvöltözés mutatta, hogy a tűz egyre jobban erőre kapott. A lángoló táborokból a Legfőbb Úréba rohantak a harcosok, hogy mentsek életüket, s a felfordulásban egymást taposták el, így sokan meghaltak.

Mögöttük feltűntek a Wu-csapatok, és felkészültek a mészárlásra. Azt sem tudván, hányan vannak, a Legfőbb Úr nyeregbe pattant, és Feng Xi főhadiszállása felé vette az irányt, ám már az is lángokban állt. Úgy tűnt,

a tűz egészen az égig emelkedik. Eddigre a folyó mindkét oldalán tűzvész tombolt, így nappali világosság támadt.

Feng Xi harci ménje hátán igyekezett elmenekülni, lovascsapata néhány tagja követte. Ez a kis egység egyenesen a Xu Sheng vezette Wu-katonákba futott. Közelharc bontakozott ki, mire a Legfőbb Úr megfordult, s nyugat felé vágatott. Ekkor Xu Sheng faképnél hagyta Feng Xi-t, és az uralkodó nyomába eredt. A Legfőbb Úr nemsokára szemből is harcosokat pillantott meg és szörnyen megrémült.

Ding Feng egysége volt az, így Liu Bei két tűz közé került. Félelmében sehol sem lelt biztonságos kiútra, semmiféle ösvény nem nyílt előtte. Ebben a pillanatban újabb csapat bukkant fel, áttörte az ellenség gyűrűjét és megmentette őt. Zhang Bao vezette őket, a Birodalmi Őrség tagjai voltak, akik a Legfőbb Urat magukkal vívén eliramodtak. Menekvésük közben egy másik Shu-erővel, Fu Tong katonáival találkoztak, akik csatlakoztak hozzájuk. A Wu-sereg még mindig üldözte őket, mikor elértek a Nyereg hegynek nevezett helyre. A két vezér, Zhang Bao és Fu Tong igyekezett rávenni az uralkodót, hogy induljon e magaslat csúcsára, így kerülvén ki a közvetlen veszedelemből. Hamarosan Lu Xun is odaért, és megkezdte a domb körülkerítését. Zhang Bao és Fu Tong védték a felfelé vezető utat, megakadályozván az ellenség feljutását. A dombtetőről jól látszottak a mindenünnen felcsapó lángok, a Legfőbb Úr szemtanúja volt annak is, hogy harcosai holttesteit halmokba hevernek vagy a hullámokon lebegnek.

Másnap a Wu-katonák nekiálltak a magaslat felperzselésének. Liu Bei maradék kísérete patkányként futott életéért, uruk pedig teljesen kétségbeesett. Hirtelen észrevett egy generálist, akit néhány lovas követett, átvágva az ellenség gyűrűjén, majd felvágatva a dombra. Ahogy egyre közelebb értek, az uralkodó látta, hogy Guan Xing az. Az ifjú leugrott előtte a nyeregből, földre borult s így szólt:

- Felség, a tűz teljesen körülvesz, ez a hely nem biztonságos! Arra kérek, próbáld meg elérni Baidichenget, s amennyien csak tudunk, mi is ott gyűlünk majd össze!

- De kinek lesz bátorsága hátramaradni, visszaverni az ellenséget? - kérdezte a Legfőbb Úr.

Fu Tong jelentkezett a feladatra:

- Halálomig fogok harcolni, hogy őrizzem hátunkat!

Alkonyatkor indultak útnak, Guan Xing állt az élre. Sikerült is biztonságban lejuttatniuk urukat, majd vágatni kezdtek. Ahogy a Wu-egységek észrevették a szökést, utánuk eredtek. Minden katona arra vágyott, hogy hírnevet szerezzen a császár elfogásával. Annyian voltak, hogy eget-földet elsötétítettek, ahogy nyugat felé úzták áldozataikat.

A Legfőbb Úr megparancsolta embereinek, hogy öltözkükből és egyéb dolgokból gyűjtsanak tüzeket az úton, így hátráltassák az üldözőket.

Zhu Ran eközben felvonult a folyó felől, hogy feltartóztassa őket, dobjaik hangja rettegést keltő volt. Liu Bei úgy gondolta, többé nincs esély menekülésre, s így kiáltott:

- Ez itt a vég!

Két unokaöccse azonban előrerontott, hogy megpróbáljon utat törni számára, ám sebesülten, vérezve tértek vissza. Az üldözők hangja folyamatosan közeledett, míg a völgyek mentén igyekeztek tovább. A hajnal első sugarainak fényében helyzetük valóban kétségbeejtőnek tűnt. Ám amikor úgy tűnt, tényleg eljött számukra a vég, Zhu Ran katonáinak sora váratlanul elkezdett felbomlani, a harcosok szétszóródtak, a folyóba gázoltak vagy legördültek a meredélyekről. Nemsokára kiderült, mi is a magyarázata ennek: egy hadtest élén félelmetes generális érkezett felmentésükre.

A Legfőbb Úr ismét megmenekült a szorongató veszedelemtől, ezúttal Zhao Yun volt a megszabadító. Épp Jiangzhou környékén időzött, amikor hírül vette, hogy ura szorult helyzetbe került, s azonnal megmentésére sietett. Még nem haladt túl sokat, mikor már látta a tüzek fényét, s egyenesen arrafelé indult. Így érkezett meg, éppen a legjobb pillanatban, hogy ura segítségére legyen a legsúlyosabb nehézség közepette.

Amint Lu Xun meghallotta, hogy Zhao Yun felbukkant, megparancsolta csapatainak, hogy fejezzék be az üldözést és vonuljanak vissza. A hősnek azonban még sikerült összecsapnia Zhu Rannel, s az első ütésváltás során egyetlen lándzsadöféssel végzett is vele. Így hát a Wu-sereg szétszóródott és visszahúzódott, a Legfőbb Úr pedig biztonságban eljutott Baidicheng falai mögé.

Ám még útközben gondolatai visszatértek társaihoz, akik osztoztak vele balszerencséjében, s aggódva érdeklődött felőlük:

- Ugyan én megmenekültem, de mi a helyzet a többi generálisommal és a harcosokkal?

- Az üldözők szorosan a nyomunkban voltak, így nem várhattunk senkire - felelte Zhao Yun -, felséged csak jusson mielőbb biztonságba. Amíg kipihen magát, mi megpróbálunk megmenteni még néhány vezért.

Ahogy a Legfőbb Úr belépett Baidichengbe, igen fájó helyzetben volt, alig száz embere maradt.

Született egy költemény is Lu Xun diadalának megünneplésére:³

Nádat ragad, tüzet lobbant, a táboroknak vége
Liu Bei-nek Baidicheng lett immár a menedéke
Shu-ban és Wei-ben neki ez lett örök hírnevére
Wu ura a mellőzött tudóst hívatta szerencséjére

Ám eközben Fu Tongot, aki elvállalta a hátvéd irányítását, mind a nyolc irányból körülvette az ellenség. Ding Feng így kiáltott oda neki:

- Jobban tennéd, ha megadnád magad! Rengeteg Shu-harcos elesett, még több feladta a harcot, urad pedig már fogoly! Csekélyke haderőddel nincs esélyed ellenünk!

- Én, a Hanok szolgálója, adjam meg magam a Wu-béli korcsoknak? - ordította vissza Fu Tong.

Ezzel rendíthetetlenül rontott rá az ellenfelekre és számos ütésváltáson keresztül harcolt ellenük. Ám ereje és bátorsága végül mégsem ért semmit, képtelen volt kitörni a gyűrűből, végül így lelte halálát. Egy vers szól eltökéltségéről:

Yilingnél Wu keményen harcolt Shu ellen
Tűz volt Lu Xunnél a győztes haditervben
Dicsón halt meg ő, a Wu kutyákat szidta
Fu Tongot mindenki Han hősénekként hívta

Cheng Ji miniszternek sikerült kikeverednie a csata forgatagából, s rögtön a folyópartra vágatott, ahol a vízi erőket szólította, hogy vessék magukat a küzdelembe. Partra is szálltak, de gyorsan szétszórták őket. Cheng Ji egyik generálisa így kiáltott vezérének:

- A Wu-harcosok a nyakunkon! Meneküljünk, uram!

Ám a miniszter így kiáltott vissza:

- Mióta csak követem uramat, egyszer sem fordítottam hátat az ellenségnek!

A Wu-egységek gyorsan körül is vették, s amikor már semmi egyebet nem tehetett, fogta kardját és végzett magával.

Shu közepén itta a heves Cheng Ji borát
Ki hűséges karddal szolgálta mindig urát
A halálnak torkában sem árulta el honát
Állítják neki ezért ma is füstölőknek sorát

Eközben Hu Ban és Zhang Nan Yilinget ostromolták. Hamarosan megérkezett hozzájuk Feng Xi, és elmondta nekik, milyen szorult helyzetbe került uruk, mire megindultak hadaikkal, hogy megsegítsék őt. Ezzel Sun Huan megszabadult az ostromgyűrűtől, éppen úgy, ahogy Lu Xun megjövendölte.⁴

Amint látta, mi történt, a Wu-generális Feng Xi és Zhang Nan üldözésére indult. Ők addig vonultak, míg szembe nem találkoztak egy Wu-haderővel, így két tűz közé kerültek. Elkeseredett küzdelem vette kezdetét, aminek során végül mindkét vezér elhullott.

Ahogy párja Feng Xi hűségének nem akadt
Tisztségben Zhang Nan alul sosem maradt
Halálig harcoltak, köröttük csak ellenségek
Jó híruket tudatják a történelmi feljegyzések

Hu Bannek sikerült kitörnie a szorításból. Üldözőbe vették, ám úgy alakult, hogy éppen Zhao Yunnal futott össze, így szerencsésen elért Baidichengbe.

A Man-törzsek uralkodója, Shamo Ke elmenekült a harcmezőről, ám Zhou Tai került útjába, aki rövid küzdelmet követően végzett vele. Két Shu-generális, Du Lu és Liu Ning megadta magát Wu-nak, s rajtuk kívül még számtalan közkatoná is így tett. A Shu-táborokban lévő ellátmányból és fegyverekből semmit sem tudtak megmenteni.

Mikor a katasztrófa híre eljutott a déli földekre, ráadásul azzal a hamis jelentéssel, hogy a Legfőbb Úr elesett a csatában, Sun úrhölgyet szörnyű fájdalom öntötte el. Levágtatott a folyópartra, majd nyugat felé pillantva zokogni kezdett és jajveszékelt. Végül a hullámok közé vetette magát és vízbe fulladt. Az utókor templomot emelt erre a helyre, aminek „A Bátor Szépség Szentélye” nevet adták.⁵ A névadó még verset is költött tiszteletére:

Mikor az úr legyőzve Baidichengbe szökött
Sun úrhölgy is halálát lelte a hullámok között
A part menti emlékköveknél az ár ma is ott zúg
Mutatják, hol végezte be a híres fejedelmi hűg⁶

Nem volt kérdéses, hogy ez a hőstett hihetetlen dicsőséget szerzett Lu Xunnek. Igyekezvén végsőkig kiaknázni az előnyt, örvendező hadseregét tovább vezette nyugatra. Ám ahogy a Kui kapu közelébe ért, hirtelen megállította hátsát, jelezvén, hogy a halál légkörét érzi az előttük lévő hegyoldalon.

- Jobban tesszük, ha nem nyomulunk tovább. Rajtaütést gyanítok.

Így hát egy tucat *li*-t visszahúzódtak, s a tágas, nyílt térségen vertek tábor. A sereg minden váratlan támadásra felkészült. Időközben felde-rítőköt küldtek ki, akik visszatérvén jelentették, hogy nincsenek előttük ellenséges egységek. Lu Xun kételkedett ebben, ezért felment egy dombtetőre, ahonnan beláthatta az egész vidéket. Még mindig érzékelte a halál légkörét, ezért újabb néhány embert küldött előre. Ám ők is azt állították, hogy se katona, se háta nincs előttük egy szál sem.

Mégis, ahogy a nap egyre lejjebb ereszkedett, ugyanaz a légkör vált hangsúlyosabbá, komolyabbá váltak kétségei is. Ezúttal egyik bizalmasát

indította útnak, hogy nézzen körül. Ez a férfi is visszatért hamarosan, s a következőket jelentette:

- Egyetlen katona sincs előttünk, ám a folyóparton észrevettem csaknem száz kőhalmot.

A főparancsnok továbbra is gyanakodott, ezért magához hívatott jó néhány helybélit, s kikérdezte őket a kőrakásokról:

- Ki rakta őket oda? Miért néznek ki ilyen borzalmasan?

- Nem tudjuk. Ezt a helyet Halhas partnak hívják. Amikor Zhuge Liang sok harcossal együtt nyugatra tartott, a Folyóvidékekre, akkor halmozta fel ott azokat a sziklákat, a homokos parton. Azóta sokszor száll fel pára közülük, sőt, mintha egyenesen belsejükből törne elő.

Lu Xun elhatározta, hogy maga megy megnézni ezeket a sziklahalmokat. Csekély kísérettel útnak is indult.

Lepillantva egy emelkedőről, azt látta, hogy a köveket egyértelműen az iránytű nyolc pontjának megfelelően helyezték el, mintegy harci formációban.⁷ Ajtók, párkányok és szemöldökfák, bejáratok és kijáratok látszottak rajtuk.

- Ezek úgy tűnik, képesek teljesen megőrizteni az embereket - közölte végül -, vajon mi célt szolgálhatnak?

Levágattak az építményekhez, hogy közelebbről is szemügyre vehessék őket, s végül be is óvakodtak a halmok közé. Hamarosan kísérete felhívta a vezér figyelmét a növekvő sötétségre:

- A nap alászáll, jobb lenne visszatérni a táborba!

Ám ahogy Lu Xun körülnézett, hogy megtalálja a kivezető utat, váratlan szélroham támadt, s felkavarta a port, elhomályosítván eget-földet. A forgatagban a kövek meredek hegyekként ágaskodtak fel, oly hegyesen, mintha kardok lennének, a por és homok pedig egymásra következő hullámok és dombocskák alakját vette fel. A forrongó folyó zúgása egészen úgy hangzott, mintha harci dobok dübörögnének csata előtt.⁸

- Ez Zhuge Liang hadicsele! - kiáltott fel Lu Xun rémült hangon - Én pedig beleestem a csapdába!

Most már szeretett volna gyorsan távozni, ám nem találták a kivezető utat és teljesen eltévedtek. Ahogy megtorpant, hogy végiggondolja, mit is kellene tennie, hirtelen öregember tűnt fel előtte, s így szólt hozzá:

- Szeretnél kijutni, generális?

- Nagyon is! Ha tudod a kivezető utat, kérlek, mutasd meg nekem, ó, tiszteletreméltó öreg! - felelte Lu Xun.

Botjára támaszkodva az idős férfiú csendes méltósággal vezetni kezdte őket. Semmi nehézségébe nem került megtalálni a helyes utat, egy pillanatra sem állt meg. Mikor ismét a meredélyen voltak, a part felett, Lu Xun vezetőjük kilétét tudakolta.

- Zhuge Liang apósa vagyok - hangzott a felelet -, a nevem Huang Chengyan. Vejem helyezte el ide ezeket a sziklákat, ahogy láthattad őket, s azt mondta, a Nyolcsoros Útvesztőt jelképezik. Olyanok, mint nyolc ajtó, s az elgondolás szerint a következő neveket kapták:

A Nyugalom Kapuja
Az Élet Kapuja
A Sebesülés Kapuja
Az Akadály Kapuja
A Látvány Kapuja
A Halál Kapuja
A Félelem Kapuja
A Kezdetek Kapuja

Végtelen számú különböző változásra képesek, felérnek százezer harccsal. Mikor távozott, meghagyta nekem, hogy ha bármelyik Wu-ból származó vezér eltéved köztük, ne vezessem ki őket. A közelben lévő magaslatról láttam, generális, ahogy belépsz a Halál Kapuján, és mivel gyanítottam, hogy nem ismered fel a tervet, tisztában voltam vele, hogy belekeveredsz az útvesztőbe. Én viszont jólelkű vagyok, ezért nem voltam képes elviselni a tudatot, hogy a menekvés minden reménye nélkül csapdába esel, így leereszkedtem, hogy elvezesselek az Élet Kapujához.

- Előtte tanulmányoztad a helyet, uram? - kérdezte tőle Lu Xun.

- A variációk száma vég nélküli, még én sem tanulhattam meg az összeset.

Lu Xun ezt hallván leszállt hátsáról, mélyen meghajolt az öreg előtt, majd kíséretével együtt ellovagolt.⁹

A híres költő, Du Fu írt egy költeményt erről az eseményről. Így hangzik:

Műve nagy, ő volt a három királyság kiötlője
Elveszejt magában híres Nyolcsoros Útvesztője
Nem mehetett tovább a folyam kövei mellett
Ez örök bánatot a Wu-vezér szívében keltett

Lu Xun mélyen elgondolkozva tette meg a táborig vezető utat.

- Ezt a Zhuge Liangot nem véletlenül nevezik Alvó Sárkánynak - közölte végül -, én nem is érek fel vele.

Ezzel mindenki hatalmas megdöbbenésére kiadta a parancsot a visszavonulásra. A tiszték megkockáztatták a tiltakozást, látván, hogy mindedig milyen sikereket arattak:

- Generális, teljesen megtörted az ellenség haderejét, Liu Bei egy aprócska város falai között rejtőzik. Úgy tűnik, eljött az idő a végső csapásra, te mégis inkább visszahúzódsz, csak azért, mert egy ilyen rejtélyes kőépítmény került utadba!

- Nem a szikláktól félek, nem miattuk szántam el magam a visszavonulásra, sokkal inkább Cao Pi-től tartok. Ő nem kevésbé leleményes, mint amilyen atyja volt, s ha hírért veszi, hogy Shu-ba vonultam, biztosan megtámad minket. Akkor hogy tudnék időben visszatérni?

Ezzel megkezdték a hazatérést.

A második napon felderítők érkeztek, s az alábbiakat jelentették:

- Három Wei-generális három hadsereggel három különböző pont-ról vonul felénk, egyenesen Wu határai felé tartva. Cao Ren Ruxu-tól, Cao Xiu Dongkou, míg Cao Zhen Nanjun felől. Nem világos, hogy mik a szándékaik.

- Éppen ahogy sejtettem - felelte Lu Xun -, de készen állok érkezésükre!

Enyém a nyugat, vélte a diadalmas vezér
Ám északról már fenyeget az újabb veszély

A visszavonulás története a következő fejezetben folytatódik.

NYOLCVANÖTÖDIK FEJEZET

A LEGFŐBB ÚR ZHUGE LIANG
GONDJAIRA BÍZZA FIÁT.
ZHUGE LIANG HIGGADTAN VISSZAVER
ÖT TÁMADÁST

劉先主遺詔託孤兒
諸葛亮安居平五路

A Megnyilvánuló Hatalom második évének (222) hatodik hónapjában,¹ nyáridőben pusztította el Lu Xun a Shu-hadsereget Yiling közelében. A Legfőbb Úr Baidichengben keresett menedéket, védelmét azután Zhao Yun vette kézbe. Mikor Ma Liang visszatért, s urát már legyőzve találta, szavakkal kifejezhetetlenül kétségbe esett. Azért elmondta, miként vélekedett Zhuge Liang a korábbi terveket illetően. A Legfőbb Úr nagyot sóhajtván így felelt:

- Ha hallgattam volna a főminiszter tanácsára, ez a vereség sohasem következik be. Most hogyan nézek majd az udvaroncok szemébe, ha visszatértem fővárosomba?

Ezzel kihirdette a parancsot, miszerint a vendégház viselje az Örök Béke Palotája nevet, s úgy döntött, Baidichengben marad. Mélységes gyászba borult, mikor beszámoltak neki Feng Xi, Cheng Ji, Fu Tong, Zhang Nan és Shamo Ke fejedelem, valamint számos további generálisa haláláról. Ezután hallotta, ahogy az emberek az alábbiakat pletykálják:

- Huang Quan, akire az északi parton lévő sereg vezetését bízták, megadta magát Wei-nek. Őfelségének egész családját át kellene adnia a hatóságoknak, s őket tenni felelőssé a renegát tettéért!

- A sereget Wu elvágta a déli partról - mondta azonban erre a Legfőbb Úr -, így hát neki nem maradt más választása, csak a megadás. Igazából én árultam el őt, nem ő engem. Miért is kellene hát bosszút állnom a családján?

Ezzel továbbra is gondoskodott róla, hogy a szökevény háza ne szenvedjen hiányt semmiben.

Amikor Huang Quan megadta magát, Cao Pi elé vezették, aki így fordult hozzá:

- Azért hódoltál be nekem, mert szeretted volna Chen Ping és Han Xin csodálatra méltó viselkedését utánozni, ugye?²

Ám Huang Quan könnyek közt felelt:

- Shu uralkodója nagy jóindulattal viseltetett irántam, engem jelölt ki a Nagy folyótól északra állomásozó hadsereg parancsnokának. Lu Xun azonban elvágta a visszavonulás útját, így Shu-ba nem térhettem vissza, Wu-nak sohasem adtam volna meg magam, ezért hódoltam be végül felségednek. Ugyan legyőztek, és nagyon szeretném, ha megkímélnéd életem, ám eszembe sem jutna magamnak tulajdonítani a múlt nagy hőseinek erejüket.

A válasz kielégítette Wei urát, s a Déli Végeket Őrző Generális-címet adományozta a hadvezérnek. Azonban Huang Quan végül nem fogadta el a kinevezést, majd az egyik udvaronc az alábbi hírt közölte vele:

- Egy kémjelentése szerint Shu uralkodója egész családotat kivégeztette!

Huang Quan azt válaszolta, ez a hír nem lehet igaz:

- A legnagyobb bizalommal vagyok Shu urának irgalmát illetően. Tudja, hogy szabad akaratomból sohasem adtam volna meg magam, ezért nem lesz ártalmára a családomnak.

Wei uralkodója egyetértett vele. Született egy költemény is ebben az időben, amely Huang Quant hibáztatta:

Magát Wu-nak megadni nem tudta, inkább Cao-hoz hódolni futott
A hűséget mindkét úr jutalmazta, így végül szégyenre nem jutott
Tűr Huang Quan, sóhajai szomorúak, hiába kívánná már a halált
Ziyang ecsetvonásai egyhangúak, örökre szóló megvetésért kiált³

Cao Pi Jia Xu-tól várt tanácsot, miként vonja az egész országot saját uralma alá:

- Szeretném, ha alattam egyesülne az egész birodalom. Melyikkel végezzek hát először, Shu-val avagy Wu-val?

- Liu Bei tehetséges harcos, Zhuge Liang pedig a legképzettebb tanácsadó. Másfelől Sun Quan tudja, miként használja fel embereit, és főparancsnoka, Lu Xun az összes katonailag fontos pontot irányítása alatt tartja. A természeti akadályok, a közbeeső tavak, a szélesen elterülő tavak pedig nehezen leküzdhetők. Nem hiszem, hogy lenne olyan hadvezérünk, aki felér ezekkel a hősökkel. Még felséged személyes jelenlétének tekintélye sem garantálhatja a sikert. A legjobb hát, ha egyelőre ragaszkodunk ahhoz, amink van, és megvárjuk, mi lesz az eredménye kettőjük viaskodásának.

- Már megindítottam három sereget Wu ellen. Lehetséges, hogy kudarcot vallanak?

A titkárság vezetőjének, Liu Ye-nek is Jia Xu-éhez hasonló volt a véleménye:

- Lu Xun épp most aratott hatalmas győzelmet Shu jókora hadserege ellen, így harcosai tele vannak önbizalommal. Továbbá valóban számtalan tó és folyó húzódik földjeink között, melyek, mint természetes akadályok, nehezen áthatolhatók. Végül pedig Lu Xun igen fortélyos és felkészült.

- Korábban, uram, arra igyekeztem rávenni, hogy indítsak támadást Wu ellen - válaszolta Wei ura -, miért adsz hát most ellenkező tanácsot?

Mikor Wu-t vereség vereség után érte, az ország elkeseredett volt, ezért könnyű lett volna szétzúzni. Most viszont diadaluk mindezt megváltoztatta, harci kedvük százsorosára növekedett. Azt mondom hát, nem szabad támadnunk.

- Nos, én viszont a támadás mellett döntöttem, így szó se essék többet!
- zárta le beszélgetésüket az uralkodó.

Ezután útnak indult a Birodalmi Őrséggel, hogy a már elvonult három hadsereget támogassa. Ám a felderítők nemsokára olyan híreket hoztak, melyek tanácsadói véleményét erősítették meg:

- Mindhárom seregünk ellen megindult egy Wu-haderő: Lü Fan vezeti a Cao Xiu ellenit Dongkou felé, Zhuge Jin Cao Zhen ellen vonul Nanjun közelében, míg Zhu Huan Cao Ren ellen Ruxu-nál.

Ezt hallván Liu Ye ismét hangot adott kételyeinek:

- Wu jól felkészült ellenünk, ezért nem várhatunk sikert.

Cao Pi azonban megmakacsolta magát és tovább vonult.

A Cao Ren ellen küldött Wu-vezér, Zhu Huan, fiatal, huszonhét éves tiszt volt, merész és ravasz, ezért Sun Quan igen nagyra értékelte. Hallván, hogy Cao Ren Xianxi-t kívánja megtámadni, csapatai zömét e hely védelmére vezette, csupán ötezer főt hagyva Ruxu-ban. Ezután viszont hírül vette, hogy az ellenség előhada, ötvenezer fő, Chang Diao parancsnok irányítása alatt, Zhuge Qian és Wang Shuang segítségével Ruxu felé menetel, így sietve visszatért oda, ahol a hátrahagyott tiszték a tízszeres túlerőben lévő ellenséget látván igen rémülten fogadták.

A vezér erre kardot rántva az alábbi beszédet tartotta:

- A siker sokkal inkább múlik a vezéren, mint a katonák számán. A *háború művészete* azt írja, hogy a harcos értéke, aki az adott hely lakosa, kétszer annyit ér, mint a messziről érkező. Bármilyen kevesen vannak is, akik birtokolják, felülkerekedhetnek azokon, akik távolról jöttek. Az ellenség elcsigázott lesz a hosszas menetelés után, mi pedig, én és ti, az embereim, könnyen tarthatjuk velük szemben ezt a vidéket. A Nagy folyó védelmez minket délen, északon pedig a hegységek oltalmaznak. Nem lesz nehéz kivívnunk a sikert, mert mi vagyunk a házigazdák, akik otthonukban várják az elgyötört látogatókat. Ez győzelmet ad nekünk minden küzdelemben. Még ha maga Cao Pi is jön, nem kell aggódnunk. S mennyivel kevesebbet érnek nála Cao Ren és az ő csapatai?

Zhu Huan ezután parancsot adott az összes lobogó felgöngyölésére, s valamennyi dob elhallgattatására, hogy az ellen azt gondolja, a város üres és védelmező nélküli.

Hamarosan harcedzett katonáival felbukkant a falak előtt Chang Diao. Egy lelket sem láttak, ezért teljes sebességgel rontottak előre. Ám ahogy megközelítették a települést, váratlanul bomba robbant.⁴ Erre rögtön zászlók erdeje emelkedett, majd Zhu Huan tört ki kardját lengetve, Chang Diao felé iramodva. A harmadik ütésváltás során végzett is az ellenséges vezérrel, a Wu-csapatok pedig vadul rohamozva alaposan helybenhagyták a támadókat, számtalan harcost levágva. A teljes győzelem során Zhu Huan rengeteg fegyvert, lovat és lobogót zsákmányolt.

Maga Cao Ren csak később bukkant fel. Rá Xianxi-ből származó csapatok csaptak le és alaposan elpáholták. Sikerült azonban hazaszöknie, s megvitte urának a vereség és pusztulás híret.

Mielőtt Wei fejedelme eldönthette volna, mi is legyen ezek után a következő lépés, újabb serege megsemmisüléséről érkezett jelentés:

- Cao Zhen és Xiahou Shang Nanjunt ostromolta, mikor Zhuge Jin belülről, Lu Xun pedig odakintről egy időben támadtak rájuk. A két Wei-generális súlyos veszteségeket szenvedett.

Szinte rögtön még egy hír futott be:

- Cao Xiu-t legyőzte Lü Fan Dongkou-nál.

Így hát mindhárom hadvezér kudarcot vallott, vereséget szenvedett, Cao Pi pedig bánatosan felsóhajtott:

- Ez akaratosságom miatt történt, és azért, mert nem hallgattam Jia Xu és Liu Ye tanácsára.

Ennek az évnek a nyara igen egészségtelen időjárású volt, dögvész kezdett pusztítani a katonák között, megfelezte számukat. Úgy döntöttek ezért, hogy visszavonulnak Luoyang fővárosba. A két fejedelemség, Wei és Wu továbbra is hadban állt egymással, de a csatározások szüneteltek.

Eközben a Legfőbb Úr egészsége romlani kezdett. Az Örök Béke Palotájában töltötte idejét, s nemsokára már fekhelyét sem tudta elhagyni. Állapota fokozatosan rosszabbodott, s a Megnyilvánuló Hatalom harmadik évének (222) negyedik holdhónapjában betegsége válságosra fordult. Ő maga is érezte, hogy közel a vég, ezért meglehetősen elkeseredett, s oly sokszor és sokáig siratta két elvesztett fivérét, hogy szeme is megfájdult, látása pedig megromlott. Emellett mogorvává, ingerlékennyé vált. Még az udvart sem volt képes elviselni maga körül, elkergette a szolgálókat, majd búslakodva és magányosan hevert csak ágyán.

Egy este éppen ily módon egyedül volt, mikor váratlan szélroham tört be hálókamrájába, csaknem kioltva a gyertyákat. Fényük azután ismét fellángolt, s ekkor két férfiú alakját pillantotta meg, akik az árnyékban álltak.

- Mondtam már, hogy ingerült vagyok - szólt hozzájuk a Legfőbb Úr -, megparancsoltam, hogy hagyjatok magamra. Miért tértetek hát vissza? Takarodjatok!

Ám ők csak álltak ott mozdulatlanul. Erre a Legfőbb Úr felkelt, s odament, hogy vessen egy pillantást rájuk. Ahogy közelebb húzódott, látta, hogy egyikük Guan Yu, a másik Zhang Fei.

- Hát mégis éltek, fivéreim? - kérdezte tőlük örvendezve.

- Már nem emberek, csupán árnyak vagyunk - felelte Guan Yu -, szellem mivoltot nyertünk a Legfelsőtől, mert egész életünkben hűségesek maradtunk, s nemsokára, testvérünk, mi hárman ismét együtt leszünk!

A Legfőbb Úr az alakok felé nyúlt, majd könnyekben tört ki, s erre felriadt. A két alak immár nem volt ott. Hívatta embereit, s az idő felől tudakozódott. Megtudta, hogy a harmadik őrségben járnak.

- Már nem sokáig leszek ezen a világon - sóhajtotta.

Hírvivőket küldtek Chengdu fővárosba, hogy a főminisztert és más magas rangú tisztségviselőket ágyához hívjanak, s ott meghallgassák az uralkodó végső rendelkezéseit.

El is jöttek, Zhuge Liang pedig magával hozta a császár két ifjabb gyermekét, Liu Yongot, Lu urát és Liu Li-t, Liang hercegét. Bátyjuk, a trónörökös, a fővárosban maradt, hogy irányítsa a dolgokat.

Zhuce Liang rögtön látta, hogy ura nagyon beteg. Földig hajolt előtte a fekhely lábánál. A haldokló uralkodó magához intette, leültette maga mellé, majd hátra veregetvén miniszterét, így szólt:

- A császárság elérése a te műved. Butaság volt tőlem, hogy nem követtem tanácsodat, ezért fejünkre hoztam a legutóbbi katasztrófákat. Nagyon sajnálom, hogy így történt, s most már nem fogok sokáig élni. Örökösöm puhány, mégis bíznom kell benne, hogy legjobb szándékai szerint cselekszik a te útmutatásod segítségével.

Ennek hallatán a látogatók szeméből patakszani kezdtek a könnyek.⁵

- Remélem, felséged teljesíti a nép kívánságát, és gyorsan felépül - válaszolta Zhuge Liang szintén zokogva.

Fejét elfordítva a Legfőbb Úr megpillantotta Ma Liang fivérét, Ma Su-t is ágya mellett. Utasította, hogy távozzon, majd miután elhagyta a szobát, a főminiszterhez fordult:

- Gondolod, hogy ez a Ma Su okos férfiú?

- Az egyik legtehetségesebb ember a világon - felelte Zhuge Liang.

- Nem hiszem. Úgy vélem, szavai messze felülmúlják tetteit. Ne számíts rá túlzottan és figyeltesd mindig gondosan!

E szavakat követően megparancsolta az állami hivatalnokoknak, hogy gyűljenek fekhelye köré, majd írószerszámot és papírt kérve megírta végrendeletét.

Miután elkészült, egy sóhajjal átadta a főminiszternek, majd így szólt:

- Nem vagyok valami hatalmas tudós, csak nagy vonalakban vagyok tisztában mindazzal, amit ismerni kell. Ám a Tanító azt mondta, a madárdal bánatos, ha közeleg a halál, a haldokló szavai pedig igazak. Arra vártam, hogy megsegíthessük egymást a zűrzavar felszámolásában és a Hanok uralmának visszaállításában, ám még mielőtt a mű beteljesült volna, elszólítanak, utolsó parancsoddal pedig rád bízom, főminiszter, fiamat és örökösömet, Liu Shant. Szavaimat komolyan kell venni. Bízom benne, hogy vezetni és irányítani fogod utódomat.

Zhuge Liang és az összes jelenlévő könnyezett, a földre borult és így felelt:

- Könyörgünk, felség, legyen nyugodt! Minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy érdemesek legyünk arra a kedvességre és nagylelkűségre, amiben részesített minket!

A Legfőbb Úr utasítására a szolgálók felemelték Zhuge Liangot a padlóról, azután a haldokló egyik kezével letörölte a záporozó könnyeket, másikkal pedig megragadta főminiszterét, s így fordult hozzá:

- Közel a vég, de még valami nagyon fontosat el kell mondanom neked!

- Milyen szent parancsot akar felséged adni?

- Sokkal okosabb vagy Cao Pi-nél, ezért védelmezned kell a birodalmat, és be kell teljesítened a nagy művet! Ha fiam méltónak bizonyul rá, segítsd őt. Ám ha kiderül, hogy egy bolond, foglald el te magad a trónt és uralkodj!

Ez a beszéd úgy megrémisztette Zhuge Liangot, hogy csaknem elájult. Hideg verejtékben tört ki, lábai annyira elgyengültek, hogy majdnem összeesett. Végül térdre borult, s így válaszolt:

- Sohasem tehetnék egyebet, mint hogy utolsó leheletemig szolgálom gyermekedet!

Majd úgy a padlóba verte a fejét, hogy még vére is kiserkent.

A haldokló megint közelebb intette magához, s vele együtt két jelenlévő fiát is:

- Emlékezzetek szavamra! Halálom után úgy kell tekintenetek a főminiszterre, mintha atyátok lenne, ne okozzatok csalódást neki, mert csak így teljesíthetitek kötelességeketek!

Ezzel utasította a két ifjút, hogy gyermeki alázattal hajoljanak meg Zhuge Liang előtt, mire a főminiszter így szólt:

- Ha meg kellene hálnom és a földbe kerülnöm, még úgy sem tudnám soha visszafizetni ezt a nagylelkűséget, amit most tapasztaltam.

Ezután a Legfőbb Úr az összegyűlt tisztségviselőkhez fordult:

- Amint hallottátok, árva fiamat a főminiszter gondjaira bízom, s többi gyermekemnek is meghagytam, hogy atyjukként tekintsenek rá. Uraim, nektek is tisztelettel kell bánnotok velem. Ez utolsó parancsom, amit rátok bízok!

Ekkor Zhao Yunhoz fordult:

- Sok veszélyen és nehézségen küzdöttük át magunkat együtt, most pedig eljött elválásunk ideje. Tudom, hogy nem fogod elfeledni barátságunkat, és teszel róla, hogy fiaim az én alapelveimet kövessék.

- Minden tőlem telhetőt meg fogok tenni - felelte Zhao Yun -, a kutya és a háts hűségével fogok ragaszkodni hozzájuk.

Végül a Legfőbb Úr az összes többi jelenlévőhöz intézte szavait:

- Nemes uraim, képtelen vagyok mindőtökkel egyesével beszélni, s így

megszabni jövődő feladataitokat, ezért csak annyit mondok nektek: ne mondjátok le önbecsülésetekről!

Ezek voltak utolsó szavai. Hatvanhárom éves volt, s a negyedik hónap huszonkettedik napján hunyt el.⁶ Így hangzik Du Fu verse Liu Bei haláláról:

Berontott Wu-ba Shu ura a Három Szurdok felé
Yongan palotájában még az évben halálát is lelé
Nincs zöldellő virág most odakint a hegygerincen
Üresség honol már a szép jade épület termeiben
Ősi szentélynek fenyves folyópartján daru fészkel
Fu és *la* idején a faluból egy idős ember arra lépdel⁷
Wuhouci-je a környező épületek közt áll kegyesen
Egyként tart itt áldozatot miniszter és úr közösen⁸

Így halt meg a Legfőbb Úr. Az összes szemtanú hangos jajveszékelésben tört ki.

A főminiszter vezette a koporsót a fővárosba kísérő menetet, az örökös, Liu Shan pedig a falakon kívül fogadta őket, ahogy kötelességtudó gyermekhez illik, hogy tiszteletteljesen átvegye atyja földi maradványait.⁹ A testet a palota nagytermébe helyezték el, ahol mindenki jajveszékelt, miközben elvégezték az illő rítusokat. Ennek végeztével kigöngyölték és felolvasták a testamentumot:

„Először csupán könnyebb betegség fogott el, ám állapotom egyre súlyosbodott, s végül nyilvánvalóvá vált, hogy nem fogok felépülni.

Azt mondják, ötvenéves korban már nem korai a halál, én pedig a hatvanat is átléptem, ezért nem bánom, hogy elszólítanak. Ám ha rád és fivéreidre gondolok, elszomorodom. Most pedig azt mondom, csak küzdj és küzdj! Ne kövess el gonosztettet, még akkor sem, ha csekélység, ne mulassz el semmi jótettet, csak azért, mert csekélységnek véled. A népet kizárólag bölcsességgel és erénnyel nyerheted meg. Atyád erénye viszont nem szóra sem érdemes, így ne őt utánozd.

Halálom után a főminiszterrel egyetértésben irányítsd az állam ügyeit. Atyádként kell tisztelned őt, vonakodás nélkül kövesd tanácsait! Fivéreiddel együtt nála keresd a válaszokat. Ez végső és egyszerű parancsom”.

Mikor mindezt felolvasták, Zhuge Liang így szólt:

- Az ország egyetlen napra sem lehet meg uralkodó nélkül, ezért kérek titeket, iktassátok be az örökösöt, mint a Hanok nagyszerű sorának folytatóját!

Ezt hallván elvégezték a ceremóniát, s az új uralkodó elfoglalta a trónust. Az uralom nevét „Kezdődő Felvirágzásra” változtatták. Zhuge Liang Wuxiang ura, valamint Yizhou birodalmi védelmezője lett.

Ezt követően Huilingben eltemették a néhai császárt, s a Dicsőséges Uralkodó-címmel látták el.¹⁰

A Wu-családból származó császárnét hivatalosan császári özvegyté tették meg. A néhai Gan úrhölgy posztumusz megkapta a Dicsőséges Császárné-titulust, az egykori Mi úrhölgyet is hasonló címmel tisztelték meg. Sokan mások részesültek jutalomban és emelkedtek a rangsorban, ezen felül általános amnesztiát hirdettek.¹¹

Hamarosan a fenti események híre a Középső Földekre is eljutott. Jelentés érkezett Luoyang fővárosba, ahol Wei uralkodója érdesült minderről. Cao Pi megkönnyebbült a hír hallatán; egészen megörült riválisa halálának:

- Liu Bei halott! Nem kell többé aggódnom! Egy ilyen kritikus pillanatban indított támadással győzelmet arathatunk Shu felett!

Ám Jia Xu felszólalt az ötlet ellen:

- Liu Bei valóban nincs többé, ám biztosan Zhuge Liang gondjaira bízta az államot, aki mélyen lekötölte nekem. Mindent meg fog tenni, hogy támogassa az ifjú urat. Nem szabad hát elhamarkodottan hadjáratot indítanunk.

Amint Jia Xu végzett e tiltakozással, egy másik férfiú lépett elő váratlanul az udvaroncok tömött soraiból, s hevesen így kiáltott:

- Ha nem használod ki ezt a pillanatot, mégis milyen ennél kedvezőbb lehetőség lehet?

Minden szem a felszólaló felé fordult, aki nem más volt, mint Sima Yi. Ez a közbeszólás nagyon tetszett Cao Pi-nek, aki rögtön azt tudakolta, mit kellene tenni. A hadvezér azon nyomban kifejtette tervét:

- Nagyon nehéz lenne sikert elérni csupán saját erőforrásainkkal, így öt hadsereget kell felhasználnunk, hogy minden oldalról egyszerre támadhassunk. Zhuge Liangnak pedig meg kell majd osztania erőit.

- Honnan szerzünk ehhez öt hadsereget? - kérdezte Cao Pi.

- Az elsőt Liaodongból, Xianbei-földről - felelte Sima Yi -, ezért írnod kell, uram, Kebi Neng fejedelemnek, arany és selyem ajándékokat küldvén neki, hogy rendelkezésünkre bocsásson százezer harcost Liaoxi-ből, a Xiping átjáró megtámadásához. A másodikat a Man-törzsek urától, Meng Huo-tól, akit szintén meg kell győzni, hogy százezer fővel indítson támadást Shu déli része - Yizhou, Yongchang, Zangke és Yuexi - ellen.¹² A harmadikat úgy, hogy követet küldünk Wu-ba, ünnepélyes ígéretet téve a terület megnövelésére, így véve rá Sun Quant, hogy százezer katonával vonuljon a Három Szurdokhoz, s próbálja meg elfoglalni Fuchenget.¹³ A negyedik sereg Meng Da generálisé Shangyongban, aki úgyszintén százezer fő besorozásával Hanzhongot vegye ostrom alá. Végül pedig a saját, százezer fős haderőnk, Cao Zhen irányítása alatt a Yangping szoros

ellen vonuljon. Ötszázezer harcos egyidejű támadása ellen különböző irányokból Zhuge Liang nehezen tudná tartani a vidéket, még akkor is, ha Lü Wang képességeivel bírna!

A haditerv nagyon tetszett Cao Pi-nek, aki rögtön útnak is indított négy ékesszóló küldöttet Cao Zhent pedig kinevezte főparancsnokká, s azt a parancsot adta neki, hogy foglalja el a Yangping szorost.

Ebben az időben Zhang Liao és más veteránok, akik Cao Cao alatt szolgáltak, különféle állomáshelyeken, átjáróknál és gázlóknál őrködtek Jizhou-ban, Xuzhou-ban, Qingzhou-ban és Hefei-ben. Őket nem szólították hadba a nyugat ellen irányuló támadás során.

Térjünk most vissza Shu-ba. Liu Shan, a Második Úr, trónra emelését követően, sokan azok közül, akik atyját szolgálták, ez utóbbi elhunytát követően maguk is előbb-utóbb meghaltak. Az ország irányítását, a tisztségviselők kiválasztását, a törvényhozást, adózást, a döntést jogi ügyekben mind-mind a főminiszter intézte.

Mivel a Második Úrnak nem volt hitvese, az udvaroncok, élükön Zhuge Lianggal, a következő javaslattal álltak elő:

- A Harci Szekerek és a Lovasság néhai Generálisának, Zhang Fei-nek a leánya immár tizenhét éves, és nagyon tisztességes. Felsőgednek császárnévá kellene tennie őt.¹⁴

Így hát Zhang úrhölgy feleségül ment az uralkodóhoz és Zhang császárné lett.

A Kezdődő Felvirágzás első évének (223) ősze volt, mikor a Második Úr hírül vette Wei szándékait országával szemben. A beszámolók részletesen leírták az öt hadsereget, s a hírnökök elmondták az uralkodónak, hogy korábban értesítették az eseményekről a főminisztert is.

- Ám a viselkedése megdöböntett minket - jelentették a császár előtt -, nem értjük, miért nem tesz valamit, ahelyett, hogy palotájába zárkózik, s ki sem mozdul onnan.

A Második Úr nagyon megrémült, és egyik személyes szolgálóját küldte, hogy az udvarba hívja Zhuge Liangot. A szolga sokáig nem tért vissza, majd amikor végül megjelent, a következőket mondta:

- A főminiszter palotájának szolgálói azt állították, uruk beteg és senki sem látogathatja.

Az ifjú uralkodó úgy érezte, nagyon szorult helyzetbe került, s két magas beosztású minisztert - Dong Yunt és Du Qiongot - küldött el Zhuge Lianghoz, mondván, hogy még ha ágyhoz is van kötve, kerüljenek színe elé és beszéljenek neki a készülő invázióról. El is indultak, de mikor odaértek, a kapunál tovább nem jutottak, az őrök ugyanis nem engedték be őket. Ekkor rövid üzenetben közölték velük, mi járatban vannak, mire azok bevitték a levelet. Sokáig várták őket, majd visszatérvén így fordultak hozzájuk:

- A főminiszter jobban van, így másnap reggel megjelenik az udvarnál. A két hivatalnok megkönnyebbülten fellélegzett, s visszament a császári palotába.

Következő nap tisztségviselők hatalmas tömege gyűlt össze a főminiszter otthonának kapujában, akik mind arra vártak, hogy Zhuge Liang megjelenjen. Ám ő csak nem jött ki. Telt-múlt az idő, már kezdett későre járni. Sokan belefáradtak a várakozásba, mikor végre Du Qiong az uralkodó színe elé járult, s a következőket javasolta:

- Felségednek személyesen kellene odamennie, s megpróbálni szóra bírni Zhuge Liangot a teendőkről!

A Második Úr először visszatért otthonába a hivatalnokokkal, s elmondott mindent az özvegy császárnénak, aki szintén megrémült:

- Mire utalhat ezzel? - töprengett - nem úgy tűnik, hogy a felelősség szellemében cselekszik, amit a néhai uralkodó ráruházott. Hadd beszéljek vele én!

- Ó nem! - felelte Dong Yun miniszter - Felségednek nem kellene odamennie! Mi mindannyian azt gondoljuk, a főminiszter megérti a helyzetet és tenni fog valamit. Emellett hadd menjen császár urunk először, s ha a főminiszter továbbra is vonakodik, akkor idézze majd felséged a Dinasztia Templomába, és ott kérdezze ki!

Végül így tettek. Másnap az uralkodó a miniszter palotájának kapujához hajtatott. Mikor az örök meglátták, hogy a birodalmi harci szekér jelenik meg előttük, térdre borultak, így fogadták a császárt.

- Hol van a főminiszter? - kérdezte tőlük a nagyúr.

- Nem tudjuk, de azt a parancsot kaptuk, hogy ne engedjünk be egyet sem a tisztségviselők közül.

Az uralkodó ekkor leszállt a kocsiról és gyalog sétált el a harmadik kapuig. Ott észrevette, hogy Zhuge Liang botra támaszkodva áll a tó partján és a halakat figyeli. A Második Úr közelebb lépett hozzá és sokáig állt némán mellette. Végül lassan, méltóságteljesen így szólt hozzá:

- Jól érzi magát a főminiszter úr?

Zhuce Liang felriadt és körülnézett. Mikor látta, ki lépett mellé, gyorsan eldobta botját és a földre borult:

- Tízezer halált is megérdemelnék! - kiáltotta.¹⁵

Ám az uralkodó csak felsegítette a földről:

- Cao Pi öt helyről is invázióval fenyeget minket. Miért nem jössz hát és foglalkozol az üggyel?¹⁶

Zhuce Liang felnevetett, majd bevezette a császárt belső lakrészébe. Ott leültek, s a főminiszter így fordult vendégéhez:

- Lehetségesnek gondolja felséged, hogy nem tudok az öt hadseregről? Nem a halakat figyeltem odakint, hanem gondolkoztam.

- Ám ha így is van, mit kellene tennünk?

- Az öt támadó seregből négyet már sikeresen visszafordítottam, mégpedig Kebi Nenget Qiangból, Meng Huo-t a Manok közül, a lázadó vezért, Meng Da-t és végül Wei haderejét. Arra is megvan a tervem, miként múljunk felül a Wu-ból érkező csapatokat, ám szükségem van egy különleges emberre, aki kivitelezi ezt. Jól beszélő követ kell, hogy képes legyen meggyőzni másokat. Azért merültem el ennyire a gondolataimban, mert még nem találtam meg az illetőt. Ám felséged nyugodjon meg, aggodalomra semmi ok!

A Második Úr félig rémülten, félig boldogan hallgatta végig, majd így felelt:

- Emberfeletti módszereid túlságosan mélységesek az egyszerű halandók elméje számára. Ám megkérdezhetem, miként fordítottad vissza az említett hadakat?

Mióta a néhai úr gondjaimra bízott, egy pillanatra sem merek gondatlan lenni. Chengdu-ban néhány tisztségviselő azonban nem ismeri a háború különlegességeit, melyek nem teszik lehetővé, hogy az ellenség kitalálja, mit tervezünk. Hogy is mondhattam volna el hát bárkinek is? Mikor meghallottam, hogy Kebi Neng, a qiangok fejedelme támadáshoz készülődik, eszembe jutott, hogy Ma Chao ősei jó barátságban voltak ezekkel a barbárokkal, s utóbbiak nagyra értékelik Ma Chao-t, azt gondolván róla, hogy kivételes tehetségű hadvezér. Így hát parancsot küldtem, hogy Ma Chao tartsa a Xiping átjárót, s készítsen elő rajtaütéseket meghatározott helyeken, e helyeket naponta váltogassa, hogy távol tarthassa a qiangokat. Ezzel sikerült megfékezni őket.

Sietve délre is utasítást küldtem, hogy Wei Yan bizonyos seregtestekkel vonuljon keresztül a délnyugati tartományokon, tűnjön fel, majd illanjon el, jöjjön-menjen, meneteljen ide-oda, hogy összezavarja és megdöbbsentse a Manokat. Ők ugyanis bátrak, de hajlamosak a kételkedésre és habozásra, így soha nem rontanak hanyatt-homlok az ismeretlenbe. Ezért hát ezen a részen sincs már okunk a félelemre.

Tudtam azt is, hogy Meng Da és Li Yan testvériséget fogadtak egymásnak. Li Yan az Örök Béke Palotájánál teljesít szolgálatot, így írtam neki, hogy üzenjen Meng Da-nek, arra kérvén őt, színleljen betegséget és ne mozduljon seregével.

Eközben utasítottam Zhao Yunt, hogy foglalja el a Yangping szorost, s valamennyi stratégiailag fontos helyet azon az úton, amerre Cao Zhen vonulni készül, s csupán védekezzen, ne vállaljon nyílt összecsapást. Ha csapataink nem hajlandók előjönni, Cao Zhennek biztosan vissza kell vonulnia, nehogy a hátába kerüljenek. Így hát ötből négy elintéződött. A biztonság kedvéért mindazonáltal elküldtem Zhang Bao-t és Guan Xinget,

fejenként harmincezer harcossal, hogy olyan pontokon táborozzanak le, ahonnan gyors segítséget tudnak nyújtani bárkinek, aki rászorul. Ezek közül az intézkedések közül egyik sem volt ismert itt.

Most már csak Wu-val kell elbánni. Ha az előbbi négy hadsereg sikerrel járna, és Shu komoly veszélyben forogna, akkor Sun Quan megindítaná támadását. Ha viszont kudarcot vallanak, tudom, hogy nem fog moccanni, mert még élénken él benne, hogy Cao Pi nemrég három sereget indított az országa ellen. Mivel így áll a helyzet, szükségem van valakire, aki megfelelően ékesszóló és értelmes, hogy felkeresse őt és őszintén beszéljen vele. Eddig nem találtam senkit, ezért zavarban vagyok. Sajnálom, hogy felségednek okot adtam rá, hogy ide fáradjon.

- Az özvegy császárné is el akart jönni - válaszolta az uralkodó -, ám most, hogy beszélünk, ó, miniszter atyám, olyan mintha álomból ébredtem volna! Többé nem fogok bánkódni!

Ittak még együtt néhány kupa bort, azután a főminiszter harci szeréhez kísérte urát. Azonnal udvaroncok gyűrűje vette körül őket, s rögtön felfigyeltek a császár arcáról sugárzó boldogságra. A Második Úr távozott, visszatért palotájába, ám a tisztségviselők nem tudták, mit gondoljanak.

Zhugé Liang észrevett egy embert a zavart tömegben, aki viszont mosolygott és egészen vidámnak tűnt. A főminiszter figyelmesen szemlélte, s eszébe jutott a neve: Deng Zhi volt Xinye-ből, a Hanok Deng Yu tanácsnokának egyik leszármazottja. Zhugé Liang titokban elküldött valakit, hogy tartóztassa fel e férfiút, s amikor mindenki más elvonult, a könyvtárba vezette, hogy beszélgessenek egy keveset.

A főminiszter gyorsan a lényegre tért:

- A három állam léte kétségtelenné vált - mondta vendégének -, ha most a miénk szeretné magába olvasztani a másik kettőt, és egyetlen uralom alatt egységesíteni azokat, melyik országot kellene először megtámadnunk?

- Ugyan Wei a tényleges lázadó, ám igen erős, ezért nehéz lenne legyőzni. Bármilyen lépést teszünk ellene, lassan, gondosan kell elvégezni. Mivel uralkodónk csupán nemrégiben lépett atyja örökébe, s az embereket még nem nyerte meg teljesen magának, azt javasolnám, lépünk szövetségre Wu-val a kölcsönös védelem érdekében. Ez megszüntetné az ellenségeskedést, amihez a néhai felség ragaszkodott és fontos eredményekhez vezetne. Azonban te, uram, talán más véleményen vagy. Ha igen, mi lenne az?

- Ezen gondolkodom én is már régóta, de nem volt emberem, aki egy ilyen szövetséget sikerrel megvalósíthatott volna. Most viszont azt hiszem, megtaláltam.

- Mit kívánsz, mit tegyen ez a személy? - tudakolta Deng Zhi.

- Azt szeretném, hogy Shu követeként Wu-ba menjen tárgyalni. Mivel tisztán látod a helyzetet, biztosan hathatósan tudnád urad érdekeit képviselni. Nincs senki más, aki sikerrel járhatna.

- Attól tartok, nem vagyok méltó a feladatra. Korántsem vagyok eléggé okos, tudatlanságomról nem is beszélve.

- Elég legyen ebből. Holnap tájékoztatom az uralkodót, és megkérem, hogy nevezzen ki. Te pedig természetesen elfogadod a kinevezést.

Deng Zhi végül beleegyezett, majd elbúcsúzott.

Ígéretéhez híven Zhuge Liang felkereste a császárt, aki egyetértett, hogy a küldetéssel Deng Zhi-t bízzák meg. A követ hamarosan útnak is indult.

Wu-ban a háború zaja épphogy csak csitult
Hozzájuk máris gyorsan Shu követe indult

A küldetés sikere vagy kudarca a következő fejezetből derül ki.¹⁷

NYOLCVANHATODIK FEJEZET

QIN MI SZAVAKKAL KEREKEDIK FELÜL
ZHANG WENEN.
XU SHENG TŰZ SEGÍTSÉGÉVEL
GYŐZI LE CAO PI-T

難張溫秦宓逞天辯
破曹丕徐盛用火攻

Legutóbbi tetteit követően Lu Xun Wu igazi hősévé vált. Az Államot Védelmesző Generális-címet kapta, Jiangling urává nevezték ki, s egyben Jingzhou kormányzója is lett. Ezen felül megtartotta főparancsnoki tisztséget a teljes haderő felett. Zhang Zhao és Gu Yong, úgy gondolván, hogy a pillanat megfelelő uruk méltóságának további növelésére, beadványt intéztek hozzá, amiben kifejtették, hogy uralmát megkülönböztető jeggyel kellene ellátni, így Sun Quan a továbbiakban (222-től) a Sárga Hatalom elnevezésű időszakban uralkodott.¹

Ekkor érkezett meg egy hírvivő Wei-ből, akit az udvari gyülekezet színe elé bocsátottak, hogy elmondhassa, mi járásban van.

- Nemrégiben Shu segítségért folyamodott Wei-hez, s mivel a helyzet félreérthető volt, uralkodónk seregeket indított Wu ellen. Most viszont már e tettet alaposan megbánta. Éppen ezért Wei kívánatosnak tartotta, hogy négy hadsereget indítson Shu elfoglalására, s ha Wu hajlandó támogatást nyújtani, valamint siker koronázza az erőfeszítéseket, akkor a két szövetséges megosztozhat az elfoglalt területeken.²

Sun Quan figyelmesen végighallgatta, ám nem állt készen arra, hogy határozott választ adjon. Félrevonult két tanácsadójával, Zhang Zhao-val és Gu Yonggal.

- Lu Xunnek igen alapos ismeretei vannak a szóban forgó dolgokról. Vele kellene tanácskozni! - javasolta Gu Yong.

Hívták is a hőst, aki így fejtette ki nézeteit:

- Cao Pi pozíciója túlságosan is erős a Középső Földeken ahhoz, hogy ártassunk neki, s ha most ezt az ajánlatot elutasítjuk, akkor valószínűleg magunkra vonjuk haragját. Ugyanakkor, amennyire én látom, sem Wei sem pedig Wu nem képes arra, hogy sikerrel szálljon szembe Zhuge Lianggal. Ezért hát bele kell egyeznünk a küldött kívánságába és fel kell készítenünk a hadsereget. Ám azután várjunk és figyeljük meg, miként teljesít az említett négy sereg. Ha úgy látszik, hogy Shu el fog bukni, mert Zhuge Liangot sikerül megteveszteni, akkor haderónk megindulhat, s elfoglaljuk Chengdu fővárost. Ha viszont a négy hadsereg kudarcot vall, ismét jól meg kell fontolnunk, miként lépünk.

Így hát Sun Quan az alábbi választ adta Wei követének:

- Jelen pillanatban nem állunk készen egy komolyabb összecsapásra, ezért egy későbbi napot választunk ki a hadműveletek megkezdésére.

E választ hallván a küldött haza is tért.

Ezután Wu igyekezett figyelemmel kísérni a Shu ellen induló négy sereg tevékenységét. A kémek hamarosan jelentették is az eseményeket:

- A nyugati Qiangok, Kebi Neng vezetésével visszafordultak, mikor meglátták, hogy Ma Chao védi a Xiping átjárót. A déli Manok, akiket Meng Huo irányít, összezavarodtak Wei Yan hadmozdulatai miatt, s

visszavonultak saját földjeikre. Meng Da, a shangyongi vezér felkerekedett, ám félúton megbetegedett, ezért haza kellett térnie. Végül Cao Zhen seregét, amint a Yangping szoros felé vonult, feltartóztatta Zhao Yun védelmi előkészülete, aki valamennyi átjáróba és stratégiailag fontos helyre helyőrséget állított. Ők is kénytelenek voltak visszahúzódni, miután egy ideig a Xie völgyben táboroztak.

Mindezt megtudván Sun Quan így fordult tisztségviselőihez:

- Lu Xun szavai valóban jövőbe látók voltak, tökéletes következtetéseket tett. Bármilyen elhamarkodott lépés rossz viszonyt eredményezett volna Shu-val.

Éppen ebben a pillanatban jelentették be hozzá Shu követét.³

- Ez a húzás is Zhuge Liang védelmi tervéhez tartozik, amivel el akarja hárítani a veszélyt Shu-tól - közölte Zhang Zhao -, ezért jött Deng Zhi küldöttként.

- Ha így van, miként feleljünk neki? - kérdezte Sun Quan.

- Elmondom. Állíts fel egy hatalmas üstöt, uram, és önts bele sok-sok olajat. Ezután gyújts tüzet alatta. Mikor az olaj forni kezd, válaszd ki a legmagasabbakat és legizmosabbakat őreid közül, fegyverezd fel őket jól, s állítsd sorba a palota kapujától egészen a trónteremig. Ezt követően hívd színed elé Deng Zhi-t, ám mielőtt akár egyetlen szót is szólhatna, figyelmeztess, hogy ugyanaz a sors vár rá, mint Li Yiji-re, amikor Qi államot igyekezett meggyőzni, ha ugyanúgy áruláson kapod, vagyis olajban lesz kisütve. Hallgassuk meg, mit szól ehhez Deng Zhi!⁴

Sun Quan követte a tanácsot és előkészíttette az olajjal teli üstöt, elhelyezte az öröket is, majd parancsot adott, hogy hívják be a követet.

Deng Zhi ünnepi öltözékében, tökéletes méltósággal érkezett meg a kapuhoz. Látván a fegyveresek komor sorfalát, a csillogó kardokat, a hatalmas harci fejszéket és hosszú lándzsákat, valamint a rövid késeket, megértette, mit jelent mindez, ám egy pillanatra sem riadt vissza. Szilárd és határozott léptekkel haladt tovább, míg a fogadóterem ajtajához nem ért. Akkor sem hőkölt vissza, amikor pillantása az üstben fortyogó olajra és a mellett álló adáz hóhérokra esett, ehelyett csupán elmosolyodott.

Odavezették a függöny elé, mely mögött Wu fejedelme foglalt helyet, ő pedig kinyújtott kezét magasra emelve a szokásos üdvözlést mutatta be, de nem hajolt meg tiszteletteljesen.

A nagyúr intett szolgálóinak, hogy göngyöljék fel a függönyt, s így fordult vendégéhez:

- Miért nem hajolsz meg előttem?

- Az erősebb állam követe nem fog hajlongani a gyengébb uralkodója előtt - felelte Deng Zhi bátran.

- Ha nem fékezed a nyelved, hanem ilyen kijelentésekre vetemedsz, úgy

járhatsz, mint Li Yiji, aki Qi-be ment tárgyalni. Hamarosan üstben találhatod magad! – kiáltotta Sun Quan dühösen.

Ekkor Deng Zhi hangosan felnevetett, majd így szólt:

– Az emberek azt beszélik, sok bölcs él Wu-ban. Senki sem fogja hát elhinni, hogy megijedtek egy egyszerű tudóstól!⁵

Ez a válasz csak növelte Sun Quan haragját:

– Ki fél egy ilyen érdemtelen bolondtól, mint te?

– Ha nem tartasz a követtől, miért nyugtalanoksz amiatt, amit esetleg mondhat?

– Mert Zhuge Liang képviselőjében érkeztél ide, s azt akarod, hogy szakítsak Wei-jel, azután inkább a te országod felé forduljak, nemde?

– Én csupán egy szerény írástudó vagyok Shu-ból, s azért jöttem, hogy megbeszéljem a Wu-államra tartozó ügyeinket.⁶ Itt viszont fegyveres örökkel és fortyogó üst látványával találtam szembe magam, amiket mind egy egyszerű követ ellenében készítettek elő. Hogy is gondolhatnék másra, mint hogy nem engeded meg nekem a beszédet?

Amint elhangzottak ezek a szavak, Sun Quan megparancsolta az öröknek, hogy távozzanak és behívta a küldöttet a terembe. Ott megkérte, hogy foglaljon helyet, majd így fordult hozzá:

– Mi az igazi helyzet Wei és Wu között? Szeretném, ha elmondanád, miként vélekedsz erről!

– Nagyuram, a Wei-jel vagy Shu-val történő békekötést kívánod megvitatni velem?⁷ – tudakolta erre Deng Zhi.

– A békéről szeretnék tárgyalni Shu urával, ám ő még túlságosan is fiatal, tapasztalatlan és tudatlan, ezért képtelen megoldani ezt az ügyet.

– Nagyuram, te rettenthetetlen harcos vagy, épp úgy, ahogy Zhuge Liang kiváló miniszter. Shu erőssége a hegyvidékes tájban rejlik, Wu-é pedig a három folyó védelmező jellegében. Ha ez a két ország békét köt, akkor kölcsönösen támogathatják egymást. Elnyelhetik a birodalom maradékát, vagy állhatnak tovább biztonságban önmagukban is. Ha viszont sarcot küldesz Wei-nek, s magadat csupán egyik miniszterének ismered el, akkor elvárják majd tőled, hogy menj az udvarba, örökösöd pedig az ő szolgájuk lesz. Ha nem engedelmeskedsz nekik, rögtön Wei-sereg indul meg, hogy elpusztítson. Ekkor Shu is lehajózik a folyón, hogy országod ellen törjön.⁸ Biztos lehetsz benne, hogy ezzel vége is államodnak. Ha nem hallgatsz szavaimra, s elutasítod ajánlatomat, megölöm magam a színed előtt, így végezvén be küldötti szerepemet.

Ahogy Deng Zhi szavai elhangzottak, felkapta köpönyegét, s átvonult a termen, mintha az üstbe készülné vetni magát.

– Állítsátok meg! – kiáltotta Sun Quan rémulten, s az örök így is tettek.

Ezután megkérte Deng Zhi-t, hogy fáradjon vele a belső lakosztályba, ahol a legnagyobb tisztelettel bánt vendégével.

- Ó, mester - fordult hozzá -, szavaid pontosan tükrözik gondolataimat, leginkább arra vágyom, hogy békében élhessek országgal. Hajlandó lennél közvetíteni?⁹

- Nagyuram, az imént még meg akartad főzni ezt a szegény szolgálót, most meg fel akarod őt használni - hangzott a felelet -, hogy is bízhatnék egy ilyen határozatlan személyben?¹⁰

- Meggondoltam magam - közölte Sun Quan -, ne kételkedj hát bennem, mester!

Deng Zhi-t ezzel elbocsátották, ám megkérték, hogy még maradjon vendégként a városban. Hamarosan összegyűltek a tisztségviselők, hogy megbeszéljék a dolgot.

- A délkelet nyolcvanegy előjárósága áll uralmam alatt - kezdte Sun Quan -, ráadásul Jingzhou vidéke is az enyém, mégsem vagyok olyan gazdag, mint ez a kis Shu, mivel itt van nekik követként Deng Zhi, aki ura dicsőségére válik. Nekem viszont nincs senkim, akit elküldhetnék hozzájuk, hogy eléjük tárjam kívánságaimat!

Ekkor előlépett valaki, s kijelentette, hogy hajlandó elutazni. A felszólaló a wuchengi Zhang Wen volt, aki a birodalmi parancsnok-címet viselte.

- Uram, attól tartok, amint megérkezel Shu-ba, s Zhuge Liang színe elé kerülsz, nem fogod tudni elmondani valódi szándékaimat - közölte vele Sun Quan.

- Úgy gondolod, nagyuram, hogy félnék tőle? - kérdezte Zhang Wen - Hiszen ő is csak ember!

Végül Sun Quan beleegyezett, hogy a felszólaló útnak induljon, gazdag ajándékokat küldött vele, s megbízta, hogy elvégezze a béketárgyalásokat.

Míg Deng Zhi távol volt, Zhuge Liang megbeszélést tartott urával:

- A Wu-küldetés sikeres lesz, és a kelet számos bölcs személyisége közül érkezni fog egy az ő küldöttjükként. Felségednek tisztelettel kell majd bánnia vele, és úgy kell visszaküldeni hazájába, hogy megkötöttük a szövetséget. Ha ugyanis békét kötünk Wu-val, Wei nem mer majd sereget indítani ellenünk. Amennyiben megszilárdítjuk itt helyzetünket, hadjáratot fogok indítani a Manok leigázására délen. Ezután pedig már elbánhatunk Wei-jel. Ha Wei-nek vége, Wu sem fog kitartani sokáig és végre az egész birodalom egyetlen uralkodó alatt egyesül!¹¹

Nemsokára megérkezett a hír, hogy Deng Zhi és Zhang Wen - utóbbi Wu követeként - hamarosan a városban lesznek. A Második Úr összehívta az udvaroncokat, hogy megfelelő módon fogadják.

Wu követe úgy lépett be a fogadóterembe, mint aki máris elérte célját, bátran közeledett az uralkodóhoz. Miután fogadta köszöntését, a Második Úr leültette őt egy brokáttal bevont ülőhelyre a balján.

Lakoma kezdődött, melynek során Zhang Went nagy tiszteletben rész-

esítették.¹² Ennek végeztével az egész udvar elkíserte a követet a vendégházba, ahol szállást kapott.

A második napon a főminiszter palotájában tartottak fogadást, és Zhuge Liang szóba hozta a valódi ügyet.

- Legfőbb Urunk nem volt baráti viszonyban Wu-val - mondta vendégnek -, ám, ahogy ezek a lakomák is mutatják, immár minden megváltozott, jelenlegi uralkodónk nagyon is hajlandó békét kötni. Reméljük, hogy a korábbi ellenségeskedés teljesen feledésbe merült, s a két ország örök barátságot köthet a közös cél elérése - Wei elpusztítása - kedvéért. Bízom benne, uram, hogy e szövetség érdekében fogsz szólni.¹³

Zhang Wen közölte, hogy támogatja a tervet. Erre a bor többször is körbejárt, s a követ egészen érzelmessé vált, önkéntelenül nevetgélt és sikertelenül igyekezett megőrizni a komoly és büszke viselkedés látszatát.

Másnap a Második Úr gazdagon megajándékozta Zhang Went arannyal és hátasokkal, s búcsúlakomát szervezett neki a déli vendégrészben, ahol az egész udvar összegyűlt, hogy elköszönjön tőle. A főminiszter különös figyelmet szentelt neki, egyre csak itatta. Még nagyban folyt a mulatozás, amikor váratlanul egy férfiú érkezett a terembe, s mintha részeg lenne, gőgösen üdvözölte az egybegyűlteket, majd helyet foglalt. Viselkedését Zhang Wen meglehetősen furának tartotta, ezért így fordult Zhuge Lianghoz:

- Ki ez az ember, főminiszter uram?
- Qin Mi-nek hívják, s Yizhou egy igen tudós fője - felelte Zhuge Liang.
- Talán valóban az - nevetett Zhang Wen -, ám én nem vagyok biztos benne, hogy valóban oly nagy a tudása!

Qin Mi rezzenéstelenül hallgatta ezt a párbeszédet, majd így szólt:

- Még gyermekeink is mind tanultak, ezért természetesen én még inkább az vagyok.

- Mik lennének azok a tudományok, melyekben kiváltképp jártas vagy?
- tudakolta tőle a vendég.

- Minden. Jártas vagyok a csillagászatban és a földrajzban, jól ismerem a három tanítást és a kilenc rendszert, valamennyi bölcselőt, az egész történelmet, az összes szent könyvet és hagyományt. Nincs semmi, amit ne olvastam volna.

- Mivel ilyen nagyra vagy magaddal - felelte Zhang Wen -, szeretnék feltenni neked néhány kérdést a mennyei jelenségekről. Mondd meg nekem, van az égboltnak feje?

- Igen, van.

- S hol található?

- A nyugati részen, ahogy a vers is mondja: „Isten kegyesen nyugat felé fordította fejét”, ebből pedig az következik, hogy a fej nyugaton található.¹⁴

- No és van-e az égnek füle?

- Ó, igen! Az ég odafent van és az alsóbb dolgokat hallgatja. A vers szerint: „A daru a láp közepéről hívogat, kiáltását hallja az ég”. Hogy is lenne képes erre fülek nélkül?¹⁵

- Van az égnek lába?

- Van. A vers így mondja: „Az ég eltapossa a nehézségeket”.¹⁶ Ha nem lenne lába, hogyan tudna taposni?

- No és van-e neve?

- Hogyne lenne!

- Akkor hát áruld el, mi az!

- Liu.

- Honnan tudod?

- Mert a császár családneve Liu, ő pedig az Ég Fia.

- Arra felelj, keletről kél-e a nap?

- Noha így tesz, ám lenyugodni nyugaton szokott.

Mindez idő alatt Qin Mi válaszai tisztán és tökéletesen hangzottak fel, ráadásul oly természetesen, hogy az összes jelenlévőt megdöbbentettek. Zhang Wennek immár egyetlen kérdése vagy megjegyzése sem maradt. Így hát eljött Qin Mi ideje, ő kezdett kérdezni a vendégtől:

- Uram, a te országodban a hírneves tudósok közé tartozol, s mivel oly sokat tudakozódtál az Ég felől, úgy vélem, roppant jártas vagy a mennybolt ügyeiben. Amikor az őseredeti káosz két elembe rendeződött össze, a tagadásra (jin) és az igenlésre (jang), a könnyebb rész felemelkedett, és az éggé vált, a durvább pedig lesüllyedt, és a földdé szilárdult. Mikor Gong Gong lázadását leverték, feje a Tökéletlen hegynek¹⁷ ütődött, a mennyeket tartó pillérnek, annak egy része leomlott, elpusztítván a föld bizonyos területeit. Az ég aláhullott északnyugatra, a föld pedig elmerült délkeletre. A menny légies, ezért odafent lebegett, hogy hullhatott hát alá? S még egy dolgot nem tudok: mi rejlik az éteren túl? Nagyon boldoggá tennél, ha elmagyaráznád nekem ezeket, mester!¹⁸

Zhang Wen azonban semmit sem tudott ezekre válaszolni. Felkelt hát helyéről, és mélyen meghajolt a tudós előtt:

- Fogalmam sem volt, hogy ilyen nagy tudású emberek élnek ezen a vidéken. Örülök, hogy részese lehettem ennek a beszélgetésnek. Szavaid megvilágosító erővel bírtak, immár sokkal tisztábban látok!

Zhuge Liang viszont félt, nehogy a vendég megalázva érezze magát, ezért kedves szavakkal igyekezett megnyugtatni:

- Mindez csupán játék a szavakkal, olyasféle rejtvények, amiket vidám lakomákon teszünk fel egymásnak. Te is tudod, nagyrabecsült uram, hogy az államok nyugalma és biztonsága ellenben olyan témák, amikkel kapcsolatban nincs helye a tréfának.

A követ fejet hajtott.

Ekkor Deng Zhi parancsot kapott, hogy menjen ismét Wu-ba, s mondjon köszönetet urának szívélyességéért. Így újra Zhang Wenhez csatlakozott. Mindketten elbúcsúztak hát a főminisztertől, s útra keltek kelet felé.

Eközben Sun Quan már kezdett nyugtalankodni küldötte hosszas távolléte miatt. Összehívta tanácsnokait, hogy megvitassák, mitévők legyenek, amikor megérkezett a jelentés, hogy a követ visszatért, méghozzá Deng Zhi társaságában. Azonnal hívták őket, Zhang Wen pedig, mélyen meghajolva, beszámolt Shu új uralkodójának és főminiszterének erényeiről, s ura elé tárta a béke és szövetség tervét. Deng Zhi felhatalmazást kapott, hogy ura nevében szóljon és megvitathassa a kérdést.

- Nem volna-e valóban örömteli fejlemény, ha Wei elpusztításával a nyugalom visszatérne a birodalomba, Wu és Shu pedig megosztozna az irányításon? - kérdezte tőle Sun Quan.

- Az égen nem lehet két nap - felelte Deng Zhi -, ahogy a nép sem szolgálhat két uralkodónak. Ha Wei-t tényleg sikerül megsemmisíteni, senki sem tudná megmondani, kire száll rá az isteni rendelkezés. Ám az, akinek az uralkodás jut, tökéletesítenie kell magát az erényekben, aki pedig miniszter lesz, annak teljességgel hűségeseznek kell lennie. Ily módon sikerülhet csak elkerülni az összeütközéseket.

- Öszinteséged kétségtelen - válaszolta Sun Quan mosolyogva.

Deng Zhi értékes ajándékokkal távozhatott, s ezt követően Wu és Shu jó barátok lettek.

Két vetélytársának tárgyalásait késedelem nélkül jelentették Cao Pi-nek is Luoyangban, aki szörnyű haragra gerjedt:

- Ha szövetségre léptek, ez kizárólag azt jelentheti, hogy be akarják kebelezni a Középső Földeket. Legjobban teszem, ha én sújtok le rájuk először!

Nagy tanácskozást hívott hát össze. Ezen már nem tudott részt venni Cao Ren kormányzó és Jia Xu tanácsnok, mivel mindketten meghaltak.

Az összejövetelen Xin Pi tanácsadó szólalt fel először:

- Ugyan országunk kiterjedt, ám a lakosság olyan gyér, hogy jelen pillanatban nem tudnánk megfelelő méretű hadsereget kiállítani. Azt tanácsolom ezért, hogy várjunk tíz évet, ez idő alatt szervezzük meg a haderőt és műveljük a földet, míg a raktárak tele nem lesznek, és a fegyverek is elkészülnek. Azután elbánhatunk mindkét riválisunkkal!

- Ez csupán egy szűklátókörű betűragó véleménye lehet! Szövetségükkel Shu és Wu bármelyik pillanatban ránk ronthat! Az ügyet nem lehet tíz évig halogatni! - mondta ingerülten Wei uralkodója.

Ezt követően határozatot adott ki, megparancsolván katonák toborzását, s egy hadsereg felállítását Wu leigázására. Ekkor Sima Yi így fordult Cao Pi-hez:

- Hadihajókra is szükség lesz, mivel Wu-t a Nagy folyó védi. Felséged-

nek kellene vezetnie a kisebb-nagyobb vízi alkalmatosságokat. Így a flotta a Huai folyó mentén törhetne előre, elfoglalván Shouchunt. Amikor pedig eléri Guanglinget, akkor a folyón túl Nanxu is a miénk lesz. Végül egész Wu a birtokunkba jut.

Ezt a tervet el is fogadták, és a sárkányhajók építése megkezdődött, majd éjjel-nappal folyt. Tíz darab kétszáz arasz hosszúságú készült el, amik egyenként kétezer harcost szállíthattak. Ezeken kívül összegyűjtöttek három ezer kisebb hadihajót is.¹⁹

A Sárga Hajnal (Cao Pi uralma) ötödik évének (224) őszen²⁰ a Wei-generálisok mind egy helyre gyűltek, s Cao Zhent jelölték ki az első hadtest vezérévé. Zhang Liao, Zhang He, Wen Ping és Xu Huang voltak a további főparancsnokok. Xu Chu és Lu Qian irányította a derékhadat,²¹ Cao Xiu pedig a hátvédet. Liu Ye és Jiang Ji voltak felelősek a haditervekért. A szárazföldi és a vízi haderő összesen háromszázezer főt tett ki.

Mikor eldöntötték az indulás napját, Sima Yi-t tették meg a titkárság vezetőjének,²² s kormányzói jogkörrel a fővárosban hagyták.

A kémek gyorsan jelentették a Wu-t fenyegető veszélyt, így a fejedelem hamarosan értesült a történetekről:

- Cao Pi a sárkányflotta élére állt és háromszázezer harcost vezet a déli földek ellen!

Sun Quan a hír hallatán rögtön összehívta főembereit. A tanácskozáson Gu Yong így fordult urához:

- Hívnunk kell Shu-t, hogy a megállapodás szerint segítségünkre legyen! Nagyuram, írj Zhuge Liangnak, hogy küldje ki seregét Hanzhongon át. E lépéssel el fogjuk terelni a Wei-sereg figyelmét. Ugyanakkor küldj sereget Nanxu-ba, hogy feltartóztathassuk az ellenséget.

- Vissza kell hívnom Lu Xunt - felelte Sun Quan -, mivel ő az egyetlen, aki sikerrel kivitelezhet egy ekkora feladatot!

- Ne mozdítsd el őt, uram, ha lehetséges. Nagy szükség van rá Jingzhou védelmének.

- Igen, tudom. De rajta kívül senki sem elég erős és tehetséges, hogy segítségemre legyen!

E szavak hallatán Xu Sheng előlépett és így szólt:

- Tudom, hogy nem vagyok valami sokra hivatott, mégis szeretném, ha én vezethetném a sereget, ami szembenéz a veszéllyel. Ha Cao Pi személyesen is átkel a folyón, elfogom őt, és palotád kapujánál adom át neked, nagyuram! Ha nem jön át, akkor annyit vágok le katonái közül, hogy többé még csak dél felé sem mernek tekinteni!

Sun Quan elégedett volt, hogy ilyen lelkes önkéntesre lelt, s így felelt:

- Nemes uram, úgy hiszem, nem kell többé aggódnom, ha a te védelmedet élvezhetem!

Xu Sheng a Keletet Védelmesző Admirális-címet kapta, s a Nanxu-nál és Jianye-nél állomásozó teljes haderő főparancsnoka lett. Amint megkapta az utasításokat, rögtön el is távozott. Hatalmas haderő vezéréként rengeteg zászlót és lobogót is összegyűjtött a folyópart őrzésére.

Ám egy másik heves, ifjú tiszt alig várta, hogy még energikusabb intézkedéseket tehesen, ezért előlépett a harcosok sorából, és így szólt:

- Urunk súlyos felelősséget rótt rád, ó, generális, de ha valóban el kívánod pusztítani a támadó haderőt és el akarod fogni Cao Pi-t, akkor csapatokat kellene küldened a folyó északi partjára, a Huai folyótól délre eső területekre! Attól tartok ugyanis, hogy kudarcot vallunk, ha megvárjuk, hogy az északiak ilyen messzire jussanak.

Az ifjú Yu Shao, más néven Sun Shao volt, Wu urának unokaöccse. Már rendelkezett a Nagy Hírnévvel Bíró Generális-címmel, s Guanglingben volt parancsnok. Ugyan fiatal és indulatos harcos hírében állt, emellett igen bátor is volt.

- Cao Pi serege erős, vezérei pedig nagyon tapasztaltak - hangzott Xu Sheng felelete -, ezért úgy vélem, nem kellene átkelnünk a folyón, hogy összecsapjunk vele, hanem inkább várjuk meg hajói érkezését az innenső oldalon. Azután pedig végrehajthatjuk tervemet.

- Háromezer főnyi saját haderóm van - közölte erre Sun Shao -, és igen jól ismerem Guangling környékét. Hadd keljek át a folyón, és csaphassak össze az ellenséggel! Hajlandó vagyok bármiféle büntetést elszenvedni, ha kudarcot vallok!

Azonban Xu Sheng továbbra sem engedte a maga feje után az ifjút, akinek valamennyi könnyörgése hiábavalónak bizonyult. Amikor tovább erősködött, a főparancsnok feldühödött:

- Miféle hatalmam lehet, ha megteheted, hogy nem engedelmeskedsz utasításaimnak?!

Ezzel utasította az öröket, hogy hurcolják el Sun Shao-t, és végezzék ki engedetlenségéért. El is vezették, s azonnal felvonták a fekete lobogót.

Ám Sun Shao generálisainak egyike sietve Sun Quanhoz ment, hogy beszámoljon neki az eseményekről. A nagyúr rögtön megpróbálta megmenteni a kedvencét.

Szerencsére még nem hajtották végre a kivégzést, mikor a fejedelem megjelent a helyszínen, s utasította a hóhérokat, hogy távozzanak. Így az ifjú megmenekült, és azon nyomban urához fordult, mondván:

- Guanglingben voltam, s azt gondolom, ha nem indítunk támadást ott, hanem hagyjuk, hogy az ellenség lehajózzon a folyón, akkor Wu-nak befellegzett!

Sun Quan ezután a táborba indult, ahol Xu Sheng köszöntötte. Miután a nagyúr helyet foglalt a sátorban, Xu Sheng így szólt:

- Uram, a Wei ellen felvonuló haderő élére helyeztél engem. Egyik generálisom, Sun Shao mégsem engedelmeskedett nekem, ezért halállal kellett volna lakolnia. Szeretném megtudni, miért kegyelmeztél meg neki.

- Természetétől fogva heves és indulatos ifjúról van szó. Valóban vétkes az engedetlenségben, ám remélem, megbocsátod neki ezt a hibáját!

- A törvényt nem másíthatom meg, ahogy te sem, nagyuram. Állami végzésről van szó, s ha a rokoni kapcsolat elégséges ahhoz, hogy elkerülhető legyen, akkor hová lesz a fegyelem?

- Bűnös, így jogodban áll ítéletet hozni felette és megbüntetni. Ám noha valódi neve Yu, a fivérem, Sun Ce annyira szerette őt, hogy felvehette a családnevünket. Kiváló szolgálatokat tett nekem, s ha kivégzik, véték a testvéri kötelességgel szemben.²³

- Mivel közbeléptél, nagyuram, eltekintek a halálbüntetéstől.

Sun Quan ezután megparancsolta unokaöccsének, hogy mondjon köszönetet a főparancsnoknak, ám az ifjú nem volt hajlandó meghajolni előtte. Épp ellenkezőleg, továbbra is fennhangon hangoztatta, hogy neki van igaza.

- Csak azt tehetem, hogy csapataimat Cao Pi ellen vezetem és meghalok - kiabálta -, semmiféle más tervbe nem egyezhetem bele!

Xu Sheng arca eltorzult. Sun Quan kipurancsolta a sátorból a nyakas ifjút.

- Nem fog semmiféle veszteséget jelenteni a seregnek - fordult ezután a főparancsnokhoz -, én pedig, ha életben is marad, nem fogom ismét alkalmazni őt.

Ezt követően a nagyúr visszatért palotájába.

Aznap éjjel jelentették Xu Shengnek, hogy Sun Shao titokban a folyóhoz ment háromezer harcosával. A főparancsnok, aki nem akarta, hogy a forrófejű ifjúnak bántódása essék, mert ez nyilvánvalóan nem tetszett volna uruknak, elküldött egy kisebb csapatot a támogatására. Ding Feng lett a vezére ennek az erősítésnek, s rögtön meg is kapta az utasításokat.

Eközben Wei uralkodója sárkányhajóin elért Guanglingbe, s az előhad partra szállt. Cao Pi is ezt tette, hogy szemügyre vegye a helyzetet:

- Hány harcos van a túlsó parton? - kérdezte.

- Egyetlen egyet sem láttam - válaszolta Cao Zhen -, és zászlók meg táborhelyek sincsenek.

- Ez hadicsel lesz! Odamegyek és kiderítem!

Ezzel Cao Pi az egyik sárkányhajón elindult, hogy átkeljen a folyón. A part mentén horgonyzott le, s a hajón jól látszottak a birodalmi jelképek, a sárkány, a fénix, a nap és a hold. Az uralkodó a fedélzetről figyelmesen szemlélte a déli partszakaszt, ám egyetlen embert sem látott.

- Gondolod, hogy partra kellene szállnunk? - kérdezte egyik vezérét.

- Amennyiben a háború szabályai még bármit is jelentenek, fel kellett

készülniük a támadásra – hangzott a felelet –, ezért úgy véljük, felséged legyen óvatos! Várjunk és figyeljünk még néhány napig. Azután esetleg az előhadat elküldhetjük felderítésre.

– Én is így látom – válaszolta az uralkodó –, de mivel már későre jár, töltsük az éjszakát a folyón.

Sötét éj borult rájuk, s a hajókat fényesen kivilágították. A fedélzeten úgy tűnt, mintha nappal lenne. Ám a déli part mentén nem látszott egy fénypont sem.

– Mit jelenthet ez? – töprengett Cao Pi.

– Hírül vették, hogy felséged menyei serege közeleg, ezért patkányként futottak el – felelték az udvaroncok.

Wei uralkodója magában nevetett.

Amikor ismét feljött a nap, vastag ködtakaró borult a vidékre, így immár szinte a partot sem látták. Egy idő után a szél elfújta a ködöt, s ekkor, legnagyobb meglepetésükre, észrevették, hogy a Nagy folyó egész déli partja mentén, ameddig csak a szem ellát, egybefüggő erődrendszer húzódik, időnként tornyokkal, s lándzsák és kardok csillognak a napfényben, a szellő pedig hatalmas lobogókat lenget. Nemsokára több jelentés is befutott:

– Az éjszaka folyamán hosszú fal nőtt ki a folyópart földjéből, hajókkal, szekerekkel és tornyokkal együtt többszáz *li* távolságra nyúlik Shitou-tól²⁴ egészen Nanxu-ig.

Cao Pi a hír hallatán nagyon megrémült. Valójában a fal csupán utánzat volt, a rajta található katonák egyenruhába öltöztetett nádcsomók, ám a látvány nagyon lehűtötte a támadók lelkesedését és véget vetett elszántságuknak.

Seregeim nem sokat tehetnek ilyen erős védelem ellen – vélte Cao Pi –, így jobb, ha nem keveredünk most harcba a déliekkel.

Bánatosan jutott erre a következtetésre. Ám ekkor a szél felerősödött, s fehér hullámok kezdtek tornyosulni a folyón. A víz átcsapott a hajón, eláztatván a sárkányköpönyegeket. Úgy látszott, mindjárt felfordul a hatalmas jármű, ezért Cao Zhen kisebb csónakokat küldött, hogy megmentse uralkodóját. Ezek matrózai viszont túlságosan félték, így nem mozdultak. Végül Wen Ping, aki éppen ekkor az őrség parancsnoka volt, a fedélzetre ugrott, és lesegítette a császárt az egyik kis hajóba. Ezzel sietve el is vitorláztak a szélvihar elől, és biztonságban megérkeztek egy öbölbe.

Hamarosan küldönc érkezett az alábbi jelentéssel:

– Zhao Yun kivonult a Yangping szorosból és Changant fenyegeti!

Ez a hír annyira megrémítette Cao Pi-t, hogy a visszavonulás mellett döntött, és ki is adta a parancsot. Az egész sereg legszívesebben megfutamodott volna, ezért gyorsan észak felé meneteltek, miközben Wu-csapatok eredtek a nyomukba. Hogy még inkább siettesse a menetet, Wei uralkodója

utasította katonáit, hogy hagyják hátra az összes birodalmi kelléket és felszerelést. A sárkányhajók egymás után húzódtak vissza a Huai folyóra.

Ahogy rendszertelenül vonultak visszafelé, váratlanul felhangzott az ellenséges haderő kiáltozása, dobok dübörgése és trombiták harsogása, majd oldalról rájuk rontottak a csapatok. Élükön Sun Shao rohamozott.

A Wei-sereg képtelen volt az ellenállásra, így sok harcost lemészároltak, jókora rész a folyóba űzetett, s a katonák belefelladtak a vízbe. Hatalmas erőfeszítések árán az uralkodónak sikerült megmenekülnie, s felfelé hajózott a folyón. Ám alig haladtak harminc *li*-t, mikor észrevették, hogy a nádas lán-gokban áll előttük. Az ellenség ugyanis halolajat öntött a száraz nádszálakra, s lángra lobbantott mindent. A szél lefelé fújta a lángnyelveket, egyenesen a közeledő Wei-flotta felé, s a hőség egyre elviselhetlenebb lett. A sárkányhajóknak meg kellett állniuk.

Cao Pi egy kisebb egység segítségével partra szállt. Nagyobb hajói mind tüzet fogtak és elégték. A császár nyeregbe szállt, így haladt tovább a folyó mentén, ám hamarosan újabb sereget támadt rájuk. Ezúttal a Ding Feng vezette Wu-erősítéssel találkoztak. Zhang Liao előrevágatott, hogy összecsapjon az ellenséges vezérrel, de nemsokára megsebezte őt Ding Feng egy nyílveszeje az ágyékán. Azonban Xu Huang segítségével sikerült megmenekülnie, és az uralkodót is kimentették a zűrzavarból. Rengeteg katonát vesztek, továbbá hátsókból, szekerekből, hajókból és fegyverekből álló hatalmas zsákmány került a győztesek kezébe.

Így haladtak a Wei-hadak észak felé, súlyos vereséget szenvedve, míg Xu Sheng nagy sikert aratott. Sun Quan gazdag jutalomban részesítette.

Zhang Liao eljutott Xuchangba, ám hamarosan belehalt nyílvesző okozta sérülésébe. Wei ura méltó temetésben részesítette őt, ám e ceremóniát itt nem beszéljük el.²⁵

Ugyan a hírek arról szóltak, hogy Zhao Yun Changant fenyegeti, de nem sokkal azután, hogy elhagyta a Yangping szorost, a főminiszter utána küldetett és visszahívatta, mert a veterán Yong Kai generális Yizhou-ban csatlakozott a Manokhoz, és velük együtt megtámadta a négy déli tartományt. A főminiszter ezért úgy döntött, hogy meghódítja a déli határ mentén élő népeket. Chengdu-ban már készülődött a hadjáratra.

Wu a Wei-sereget visszaűzte északra
Shu-tól délre Manok gyűltek a vérszagra

Zhuge Liang hadjáratáról a következő fejezetben olvashatunk.²⁶

NYOLCVANHETEDIK FEJEZET

A FŐMINISZTER A DÉLI MANOK ELLEN VONUL.
AZ ÉG CSAPATAIVAL SZEMBESZEGÜLVE A MAN
FEJEDELEM FOGSÁGBA ESIK

征南寇丞相大興師
抗天兵蠻王初受執

Zhugue Liang főminiszter irányítása alatt a két Folyóvidék boldog időket ért meg, a nép számára végre eljött a gyarapodás korszaka. Nyugalom és béke uralkodott, az állapotok közel tökéletesek voltak: az ajtókat már nem is zárták be éjjelre, az út mentén hagyott tulajdon érintetlenül hevert ott, míg a gazdája vissza nem tért érte. Ráadásul a termés is évről évre igen bőséges volt, ezért öreg s ifjú jól kikerekedvén, egészséges vonalakkal rendelkezvén csak úgy dalolt az örömtől. Az emberek szorgalmasan végezték állami kötelezettségeiket, szinte versengtek egymással a különféle művészetekben és mesterségekben. Mindennek természetes következményeként az összes katonai előkészület is kiváló volt, a magtárak roskadoztak a terménytől, a kincstár pedig csordulásig megtelt.

Ez volt hát a helyzet, amikor a Kezdődő Felvirágzás harmadik évében (225)¹ hírek érkeztek Yizhou-ból² a fővárosba:

„Meng Huo, a Manok ura százezer törzsbélit vezetve megtámadta a déli tartományokat, és kifosztja az országot. Yong Kai, Jianning kormányzója, a shifangi Yong Chi úr leszármazottja pedig lázadóként csatlakozott a támadókhoz. Zhu Bao és Gao Ding, Zangke és Yuexi kormányzói behódoltak előttük, ám Yongchang kormányzója, Wang Kang konokul kitart városa védelmében. A három lázadó – Yong Kai, Gao Ding és Zhu Bao – immár vezetőként tevékenykednek, segédkezet nyújtva a támadóknak a hű maradt Yongchang ostromában. Wang Kang, akit kiváló alvezére, Lü Kai támogat, kétségbeesetten igyekszik ellenállni nekik csekély számú harcosaival és a lakosokkal. Helyzetük mindazonáltal szinte kilátástalan”.

E hírt hallván Zhugue Liang a palotába sietett, s így fordult urához:

– A Manok arcátlansága valódi veszélyt jelent államunkra. Kötelességemnek érzem, hogy hadjáratot vezessek ellenük, s törzseiket engedelmességre bírjam!

Ám a Második Úr nagyon megrémült:

– Sun Quan keleten van, Cao Pi pedig északon. Ha magamra hagysz, s valamelyik megindul ellenünk, mit tehetnék ellenük egyedül?

– Felsegédnek nem kell félnie! Épp most kötöttünk békét Wu-val, s én úgy gondolom, hűek maradnak szövetségünkhöz. Li Yan Baidichengben éppen elég nagy kihívás lenne Lu Xunnek. Ami Cao Pi-t illeti, legutóbbi veresége nagyon lehangolta hadseregét, úgyhogy ő nem fog arra vetemedni, hogy a közeljövőben újabb hadjáratot indítson. Ráadásul Ma Chao öröködi a hágók felett Wei és Hanzhong között. Itt hagyom továbbá Guan Xinget és Zhang Bao-t a tartalékkal, hogy erősítést nyújthassanak bármely ponton, amit esetleg veszély fenyegetne. Biztosíthatlak, felség, nem fog történni semmi váratlan! A magam részéről el fogom söpörni a Manok államát, így aggodalom nélkül indulhatunk meg Wei ellen, ha eljön az idő. Így lehetek csak méltó a megtiszteltetésre, amiben a Legfőbb Úr részesített, aki háromszor

is eljött egykor hozzám, s megkettőzte kötelességeimet, mikor rám bízta fia védelmét.

- Való igaz, hogy fiatal vagyok és tudatlan – felelte a Második Úr –, csak úgy vagyok képes élni, hogy te döntesz a nevemben.

Ekkor azonban előlépett Wang Lian, egy nanyangi férfiú, s így kiáltott:

- Nem, uram, ne tedd, ne indulj útnak! A déli Manok földje mocsárláztól búzló vadon! Nem helyes, ha egy ilyen magas rangú és felelős pozícióban lévő tisztségviselő távoli hadjáratra adja fejét! Ezek a lázadók és barbárok csupán kellemetlenségek, nem tekinthetők igazi kórságnak, egy közönséges hadvezér is képes leszámolni velük, legalábbis kudarcot semmiképp sem vall!

- A Manok országa tényleg távoli és vad – válaszolta Zhuge Liang –, igen nehéz lesz alávetni őket. Már csak ezért is kötelességemnek érzem, hogy én menjek oda. Csak a helyszínen lehet eldönteni, mikor kell keménynek, s mikor elnézőnek lenni, mindezt egyszerűen nem bízhatom másra.³

Zhuce Liang ezután is elhárította Wang Lian valamennyi erőfeszítését, mely arra irányult, hogy változtasson szándékain, s végül elbúcsúzott a második Úrtól, majd hamarosan készen állt az útra.

Jiang Wan volt a hadjárat katonai tanácsadója, Fei Yi az írnok, Fan Jian és Dong Jue a hadfelügyelők, Zhao Yun és Wei Yan a parancsnokok, Wang Ping és Zhang Yi pedig a helyettes generálisok. Még ötven másik Shu-vezér és tisztségviselő is velük tartott, a teljes haderő ötszázezer főt számlált.

Nem sokkal azt követően, hogy a haderő délre, Yizhou felé menetelt, Guan Suo, Guan Yu harmadik fia bukkant fel, s Zhuge Lianggal kívánt találkozni. Mikor színe elé vezették, így szólt hozzá:

- Jingzhou elestét követően a Bao-család bűjtatott el, ahonnan a Folyóvidékekre akartam menni, hogy én is csatlakozhassam a bosszúálló hadjáratához. Ám megbetegedtem, igen hosszan tartó és súlyos kór támadott meg, csupán nemrég épültem fel. Ezután Chengdu-ba szerettem volna utazni, hogy találkozzam a császárral, így találtam rá most a délre igyekvő seregbe. Tudom, hogy immár beteljesült a bosszú atyám gyilkosain, ezért szeretném felajánlani szolgálataimat a főminiszter úrnak.

Zhuce Liang nagyon meghatózott e szavaktól s az ifjú látványától. Rögtön hírvivőt is küldött érkezéséről a fővárosba, s rábízta az előhad vezetését.

Az egész sereg, mind a gyalogosok, mind a lovasok a legkiválóbb hadrendben vonult, ettek, mikor megéheztek, ittak, mikor megszomjaztak, éjszakánként letáboroztak, nappal pedig tovább meneteltek. A fosztogatás szigorúan tilos volt, a nép egyáltalán nem szenvedett tőlük.

Amikor Yong Kai és lázadó társai hírül vették, hogy Zhuce Liang ellenük vonul, összegyűjtötték csapataikat és három hadosztályt alakítottak ki: Gao Ding vezette a középső sereget, Yong Kai a bal-, Zhu Bao pedig

a jobbszárnyat. Mindegyik rész ötvenezer főt számlált, így készültek szembeállni a Shu-haderővel.

Gao Ding E Huant bízta meg az előhad vezetésével. E generális kilenc arasz magas, megtermett férfiú volt, ám visszataszító, gonosz arcvonásokkal rendelkezett. Fegyvere kétfejű *ji* volt.⁴ Roppant bátor harcos hírében állt, aki túlerővel szemben is bizonyított már. Saját csapataival messze megelőzte a derékhadat, és azonnal össze akart csapni a Shu-hadsereg előőrseivel, amint azok Yizhou-hoz érkeztek.

A két oldal felkészült a csatára, s amint a sorok elrendeződtek, Wei Yan lovagolt előre és szidalmazni kezdte a lázadókat:

- Ó, gazemberek! Jobban teszitek, ha azon nyomban megadjátok magatokat!

Ehelyett E Huan vágatott elő, s harcba bocsátkozott a Shu-vezérrel. Néhány ütésváltást követően úgy tűnt, Wei Yan vereséget szenved, s menekülőre fogja. Ez azonban csak csel volt. Ahogy E Huan a nyomába eredt, felcsendültek a gongok, s két oldalról felbukkant Zhang Yi és Wang Ping. Wei Yan is rögtön megfordult, s a három generális egy pillanat alatt foglyul ejtette E Huant.

Ezután Zhuge Liang sátrába vitték, aki utasította a szolgálókat, hogy oldozzák el a rab kötelékeit, adjanak neki bort, hogy némi vigaszra leljen.

Végül a főminiszter így fordult hozzá:

- Ki a parancsnokod?

- Gao Ding egyik generálisa vagyok - felelte E Huan.

- Hűséges és jó embernek ismertem őt, ám Yong Kai félrevezette - közölte Zhuge Liang -, most szabadon bocsátalak téged, ám észhez kell térítened vezéredet, el kell érned, hogy megadja magát, így kerülvén el a borzasztó katasztrófát, ami rá leselkedik!

E Huan köszönetet mondott, majd távozott.

Visszatért sajátjaihoz, s hamarosan Gao Ding színe elé járult. Elmondta parancsnokának, mi hangzott el Zhuge Liangnál, és a főminiszter kedvessége nagy hatással volt Gao Dingre.

Másnap Yong Kai átjött Gao Ding táborába, hogy szemlét tartson. A kölcsönös üdvözléseket követően Yong Kai így fordult vendéglátójához:

- Hogy volt képes E Huan visszatérni a fogságból?

- Zhuge Liang pusztán jóindulatból szabadon engedte őt - felelte Gao Ding.

- Ez hadicsel, hogy elválasszon téged tőlünk! Azt szeretné, hogy egymás ellen forduljunk!

Gao Ding számára ez igen hihetőnek tűnt, ezért teljesen összezavarodott.

Ebben a pillanatban az örök jelentették, hogy a Shu-vezérek ismét felbukkantak és csatát akarnak kezdeményezni. Ennek hallatán Yong Kai

harmincezer fővel kivonult, hogy elfogadja a kihívást. Össze is csapott Wei Yannel, ám a harmadik ütésváltást követően menekülőre kellett fognia. Wei Yan a nyomába eredt, és húsz *li* távolságra űzte vissza őt az embereivel együtt.

A következő napon Yong Kai vissza akart vágni, ezért ezúttal ő kezdeményezte a harcot, ám a Shu-katonák nem voltak hajlandók a küzdelemre és három napig vonalaik mögött maradtak. A negyediken Yong Kai és Gao Ding kettéosztották haderejüket, így indultak meg az ellenséges tábor lerohanására. Zhuge Liang már korábban utasította Wei Yant, hogy várja meg a kettős támadást, így mikor végül bekövetkezett, mindkét lázadó haderő váratlan rajtaütés áldozata lett és jókora veszteségeket szenvedett. Sokukat megölték, még többen estek fogságba.

A rabokat a táborba vitték, és a két vezér, Yong Kai és Gao Ding embereit egymástól elkülönítve zárták el. Ezután Zhuge Liang elmondta saját harcosainak, hogy csupán a Gao Dinghez tartozóknak kegyelmeznek meg, a többieket kivégzik. A hír elterjedt a foglyok között is, ezért mikor Yong Kai embereit a parancsnok sátra elé vitték, s megkérdezték tőlük, kinek a katonái, egy emberként kiáltották:

- Gao Dingnek szolgálunk!

Erre mindannyiuknak megkegyelmeztek, s miután ételt és bort kaptak, a határra hurcolták őket, ahol visszanyerték szabadságukat.

Ezt követően Gao Ding embereit vezették elő, s feltették nekik ugyanezt a kérdést.

- Mi tényleg Gao Ding parancsait követjük - válaszolták.

Így ők is bocsánatban részesültek és úgyszintén megvendégelték őket. Ezután Zhuge Liang így fordult hozzájuk:

- Yong Kai épp most küldött egy hírvívót, felajánlván a megadást, valamint megígérvén, hogy magával hozza Gao Ding és Zhu Bao fejét, szándéka őszinteségének bizonyítékaként. Ám én ebbe nem egyezem bele, ti pedig, mivel Gao Ding katonái vagytok, elmehettek, visszatérhettek hozzá. Ám ne legyen többé ellenségeskedés és csatározás, különben legközelebb biztosan nem kegyelmezünk nektek!

A harcosok mind köszönetet mondtak a kegyes úrnak, majd távoztak.

Amint visszaértek saját táborukba, elmondták vezérüknek az egész történetet. Ekkor Gao Ding kémet küldött Yong Kai emberei közé, hogy megtudja, mit terveznek. A besurranó ott hamar tudomást szerzett arról, hogy a szabadon bocsátott katonák mind Zhuge Liang kedvességéről beszélnek és hajlanak arra, hogy elhagyják parancsnokukat, azután Gao Ding táborába szökjenek.

A hír igen kellemes volt Gao Ding számára, ám még gyanakodott, ezért egy másik kémet Zhuge Liang táborába küldött, hogy onnan is értesüléseket

szerezzen. Azonban ezt az embert leleplezték és elfogták, majd a fővezér elé vitték, aki úgy tett, mintha azt gondolná, a kém Yong Kai-hoz tartozik:

- Miért nem küldte el nekem a vezérek Gao Ding és Zhu Bao fejét, ahogy ígérte? Úgy tűnik, nem vagytok valami agyafúrtak. És egyáltalán mit akartál kikémlelni nálunk?

A katona csak hebegett-habogott zavarában. Zhuge Liang erre ételt és bort adott neki, majd írt egy levelet, amit az alábbi szavakkal nyomott a kezébe:

- Add át ezt az üzenetet Yong Kai parancsnoknak, és mondd meg neki, hogy végezze el gyorsan a feladatát!

A kém sietve eltakarodott. Amint elérte saját táborát, rögtön Gao Dinghez sietett, s elmondta neki, mi történt, odaadva neki a levelet is.

Gao Ding elolvasta és szörnyen feldühödött:

- Én mindig is hűséges voltam hozzá, ő mégis meg akar ölni! Így nehezen tudnék barátságos és higgadt maradni!

Ezzel elhatározta, hogy bizalmába avatja E Huangot, akit rögtön hívatott. A generális már amúgy is Zhuge Liang lekötelezettjének érezte magát, ezért így szólt:

- A főminiszter nagyon jóindulatú férfiú, már csak ezért sem lenne jó ötlet hátat fordítani neki. Yong Kai hibájából váltunk mi is lázadókká, így hát legjobb, amit tehetünk, hogy végzünk vele, s átállunk Zhuge Lianghoz!

- Hogyan lehetne ezt kivitelezni? - kérdezte Gao Ding.

- Hívd meg egy lakomára! Ha visszautasítja, ez azt fogja mutatni, hogy áruló, és megtámadhatod szemtől-szembe, én pedig majd tábora mögött állok lesben, és elfogom, ha sikerülne kimenekülnie onnan.

Megegyeztek, hogy e terv szerint fognak eljárni. Előkészítettek minden a fogadáshoz, majd meghívták Yong Kai-t. Ám a vezér immár erősen gyanakodott rájuk, mert természetesen fülébe jutott, mi mindent beszéltek visszatért katonái, ezért nem volt hajlandó odamenni.

Aznap éjjel, ahogy leszállt a sötétség, Gao Ding támadást intézett a tábora ellen. Saját katonáit hevítette parancsnokuk jóindulata, és az is, hogy Zhuge Liang nagyra becsülte őt, ezért lelkesen indultak harcba. Másfelől Yong Kai harcosai fellázadtak uruk ellen, így nem akartak megküzdeni velük. Yong Kai nem tehetett mást, nyeregbe pattant és elvágtatott. Nem jutott messzire, az utat lezárta előtte egy csapat, s feltűnt E Huan, aki *ji*-jével kezében felé indult, hogy összecsapjon a szökevényekkel.

Yong Kai képtelen volt megvédeni magát, gyorsan végeztek vele. Gyilkosa le is fejezte.

Amint a fővezér emberei megtudták, hogy uruk halott, csatlakoztak Gao Dinghez, aki ezután útnak indult és megadta magát Zhuge Liangnak.

A főminiszter a birodalmi sátorban ülve fogadta, s váratlanul megparancsolta az öröknek, hogy vegyék az áruló fejét. Ezt hallván Gao Ding kétségbeesetten így kiáltott:

- Kedvességed hatására, uram, elhoztam neked társam fejét, mint megadásom őszinteségének bizonyítékát! Miért kell hát meghalnom?

- Hamis szándékkal jöttél! - hangzott a gúnyos felelet - Gondolod, hogy becsaphatsz engem?

- Miből gondolod, hogy be akarlak csapni?

Zhuge Liang egy levelet húzott elő dobozából, majd így szólt:

- Zhu Bao küldte ezt nekem titokban. Azt írja benne, hogy meg akarja adni magát nekem. Ezen felül arról is beszámol, hogy te és Yong Kai halálíg szóló szövetséget és barátságot kötöttetek. Hogyan is változhattak volna meg ilyen hirtelen az érzéseid, hogy végezz velem? Innen tudok árulásodról!

- Zhu Bao csak bajt akar keverni! - ordította Gao Ding elkeseredve, majd térdre borult.

Zhuge Liang még mindig nem hitt neki:

- Nincs semmi kézzelfogható bizonyítékod erre! Ha végeznél Zhu Baoval, akkor talán elgondolkoznék azon, hogy valóban komolyan gondoltad a megadást.

- Ne kételkedj bennem, uram! Menjek hát és fogjam el ezt az embert?

- Ha megteszed, nem fogok többé gyanakodni rád.

Erre Gao Ding és E Huan a csapataikat Zhu Bao táborához vezették. Nagyjából tíz *li* távolságra járhattak onnan, amikor kíséretével együtt megjelent Zhu Bao. Ahogy felismerték egymást, Zhu Bao előresietett, hogy köszöntse bajtársát, ám Gao Ding így kiáltott rá:

- Miért írtad azt a levelet a főminiszternek, aminek nem lehetett más célja, mint hogy végezzem velem?!

Zhu Bao erre csak tátott szájjal állt, egy szót sem tudott kinyögni. Ekkor E Huan előrontott a parancsnoka mögül és *ji*-jével lesújtott Zhu Bao-ra, aki a földre zuhant. Gao Ding odakiáltott a katonáknak:

- Harcosok, vagy megadjátok magatokat, vagy levágunk titeket!

Természetesen mindannyian azonnal behódoltak.

Gao Ding ezután visszatért Zhuge Lianghoz, s átnyújtotta neki imént meggyilkolt bajtársa fejét. A főminiszter nevetve így fordult hozzá:

- Mindkét társadat megölettem veled, hogy bizonyíthasd hűségedet!

Majd Yizhou kormányzójává tette a hadvezért, s három tartományt rendelt alá, E Huant pedig birodalmi generálissá nevezte ki.

Így sikerült az ellenség mindhárom hadosztályával végeznie. Többé nem fenyegethették a békét.

Wang Kang, Yongchang kormányzója ezután előmerészkedett városából, s boldogan üdvözölte Zhuge Liangot, mikor az odaért.

- Ki segített neked a hely védelmében? - kérdezte tőle a főminiszter.

- A város teljes egészében Lü Kai-nak köszönheti, hogy képes volt kitarítani.

Erre hívták is ezt a férfiút, aki hamarosan megjelent előttük, s mélyen meghajolt.

- Már sokat hallottam felőled - közölte vele Zhuge Liang -, ezért tudom, hogy e vidék igen figyelemreméltó személyisége vagy. Neked köszönhető, hogy mindvégig miénk maradt a terület. Most szeretnénk meghódítani a Manok országát. Tudnál e cél érdekében valami tanácsot adni?

Lü Kai előhúzott egy térképet az országrészről, kigöngyölte, s így szólt:

- Itteni kinevezésemtől kezdve biztosra vettem, hogy a déli törzsek fel fognak lázadni ellenünk, ezért felderítőket és kémeket küldtem ki, hogy készítsenek vázlatot a területről, találják meg a hadműveletek számára fontos pontokat. Az ő értesüléseik alapján rajzoltam meg ezt a térképet, s találtam ki a megfelelő eljárásmodot, aminek a Manokat Leigázó Terv-nevet adtam. Kérlek, uram, fogadd el tőlem, még nagy hasznodra lehet.

Ennek hallatán Zhuge Liang katonai tanácsadóként és vezetőként szolgálatába fogadta Lü Kai-t. Ettől kezdve az ő segítségével nyomult előre, hatolt be mélyen a határvidék vadonjaiba.

Miközben a sereg vonult, hírvivő érkezett az udvartól. Zhuge Liang színe elé járult, s a főminiszter látta, hogy Ma Su az, teljesen fehérbe öltözve. Éppen bátyját, Ma Liangot gyászolta, aki nemrég hunyt el.

- A császár különleges parancsával jöttem - közölte Zhuge Lianggal -, ajándékként pedig bort és selymet hoztam a katonák számára.

Miután lezajlottak az uralkodótól származó megbízás megfelelő ceremóniái, s az ajándékokat is az utasítások szerint szétosztották, Ma Su-t megkérték, hogy maradjon még a folyamatban lévő ügyek megbeszélésére.

- Őfelsége arra adott parancsot, hogy hódítsam meg a Manokat - mondta Zhuge Liang -, s úgy hallom, neked van valami javaslatod, ezért szeretném meghallgatni.

- Igen. Egyetlen dolog van, amit közölni kívánok, amit érdemes fontolóra venni. Ezek az emberek nem hajlandók elfogadni felsőbbségünket, mert országuk félreeső és nehezen járható. Ha ma fölérjük is kerekedünk, holnap már újra lázongani kezdenek. Bárhová is vonul seregünk, ott legyőzzük és alávetjük őket, ám ahogy távozunk és Cao Pi ellen fordulunk, újra támadásba lendülnek ellenünk. Még fegyveresen is jobb, ha a szíveket ostromoljuk meg, nem pedig a városokat, ugyanígy jobb a vas helyett érvekkal harcolni. Az lesz tehát a megfelelő, ha megnyerem őket számunkra.

- Szinte olvasol gondolataimban - felelte Zhuge Liang.

Ezt követően Ma Su is a sereggel maradt, ő is katonai tanácsadóként tevékenykedett, míg a haderő tovább vonult.

Amikor a Manok fejedelme, Meng Huo megtudta, milyen ravasz módon szabadult meg Zhuge Liang Yong Kai-tól, összehívta a „Három Vízmosság” vezéreit, hogy megbeszéljék a teendőket. Az első vízmosság törzsfőnöke, Jinhuan Sanjie, a másodiké Dongtu Na, a harmadiké pedig Ahui Nan volt. Ezek mentek el a fejedelem gyűlésére, ő pedig így fordult hozzájuk:

- Zhuge Liang hatalmas haderejével megtámadta országunkat, nekünk pedig minden erőnket megfeszítve kell visszavernünk a hódítókat. Ti hárman vezessétek csak saját csapataitokat, s amelyikőtök legyőzi az ellenséget, a főnökök főnöke lesz.

A megbeszélések szerint Jinhuan Sanjie vonult középre, Dongtu Na a balszárnyon, Ahui Nan pedig a jobbon sorakozott fel. Mindegyik rész ötvenezer törzsbélit számlált.

A felderítők hamarosan jelentették Zhuge Liangnak, hogy a Man-seregek közelednek, aki erre magához hívatta Zhao Yunt és Wei Yant, ám parancsot nem adott nekik.

Ezután Wang Pingért és Ma Zhongért küldetett, s így fordult hozzájuk:

- Nem indíthatom Zhao Yunt és Wei Yant a Manok ellen, mert nem ismerik a vidéket. Ti ketten mentek hát a két szárnyon, a harcedzett generálisok pedig támogatásotokra lesznek. Helyezzétek készenlétbe csapataitokat, s holnap hajnalban induljatok!

Wang Ping és Ma Zhong a parancs meghallgatása után távoztak.

Ezt követően Zhang Yi és Zhang Ni kapta meg az utasításokat:

- Ti ketten vonultok a középső haderő ellen. Wang Pinggel és Ma Zhonggal együttműködve kell cselekednetek holnap. Eredetileg Zhao Yunt és Wei Yant akartam küldeni, de attól tartok, ők nem képesek kiigazodni ezen a vidéken.

A két Zhang rögtön útnak indult ezután.

A két veterán vezér eddigre már eléggé megbántódott. Felfigyelvén erre Zhuge Liang így szólt hozzájuk:

- Nem akarlak mellőzni titeket, de tényleg attól félek, hogy ha túl mélyen behatoltok az ismeretlen területre, akkor a Manok áldozatai lesztek, ami rossz hatással lenne a többiekre.

- Mit számít az, ha nem ismerjük pontosan a vidék földrajzát? - kérdezte Zhao Yun.

- Csak annyit mondom erre, hogy bármit is tesztek, legyetek különösen óvatosak! - felelte Zhuge Liang.

A két harcos elbúcsúzott, s együtt indultak Zhao Yun táborába, ahol ő így fordult társához:

- Nagyon megszegyénítettek minket ezzel, hogy a háttérbe parancsoltak, csak azért, mert nem ismerjük a vidéket. Ezt nem tűrhetjük!

- Akkor lovagoljunk ki felderítésre! - válaszolta Wei Yan - Fogjunk el néhány helybéli, hogy mutassák meg nekünk az utat és kényszerítsük térdre ezeket a törzseket!

Így is tettek. Nem jutottak még túlságosan messzire, amikor a távolban porfelhőre lettek figyelmesek. Felvágattak egy dombtetőre, hogy lássák, mi történik, s kisebb Man lovascsapatot pillantottak meg. Türelmesen vártak, míg közel nem érnek hozzájuk, majd hirtelen rájuk rontottak. A Manokat teljesen váratlanul érte támadásuk, így menekülőre fogták, kivéve néhányat, akik fegyvereiket eldobálva megadták magukat.

A két harcos a foglyokkal együtt visszatért a táborba. Ott ételt és bort adtak nekik, s mikor jóllaktak, kikérdezték őket. A Manok készségesen válaszoltak a kérdésekre:

- Jinhuan Sanjie törzsfőnök táborában van elől, a hegység bejáratánál. A tábor közelében, kelet és nyugat felé tartva az Öt Völgy törzsei vannak. A másik két főnök - Dongtu Na és Ahui Nan - táborhelye pedig ezek mögött.

Meghallgatván mindezt Zhao Yun és Wei Yan maga köré gyűjtött ötezer harcost, s magukkal vívén vezetőként a rabokat, a második őrég ideje alatt kivonultak. Tiszta éjszaka volt, a hold elég fényt adott ahhoz, hogy megfelelő tempóban menetelhessenek.

Az első tábor a negyedik őrég környékén érték el. A Man katonák már ébren voltak, reggeli étküket készítették éppen, mivel nappal akartak támadásba lendülni. Zhao Yun és Wei Yan jelt adott a támadásra, csapataik pedig meglepetésszerűen özönlenni kezdtek előre. A két generális merész és váratlan támadása teljesen összezavarta az ellenséget. Zhao Yun hamarosan már a tábor közepén harcolt, és szembekerült Jinhuan Sanjie-vel. Ádáz összecsapás vette kezdetét, s Zhao Yun végül egy lándzsadöféssel végzett a törzsfőnökkel. Ezután leugrott a nyeregből és levágta ellenfele fejét.

Ekkor Wei Yan a haderő felével nyugatnak indult, a következő tábor felé, miközben Zhao Yun keletnek fordult, hogy rárontson a harmadikra. Mire odaértek, már hajnalodott. A Manok hírül vették, hogy Wei Yan közeledik és felkészültek a küzdelemre. Ám éppen csak felsorakoztak, amikor hatalmas üvöltés hallatszott mögülük és óriási zűrzavar támadt. Wang Ping harcosai érkeztek meg a csataterre. A két haderő közé szorulva a Manok gyorsan vereséget szenvedtek, vezérük, Dongtu Na azonban utat tört magának és sikeresen elmenekült. Wei Yan katonái ugyan üldözőbe vették, ám nem tudták elkapni.

Amikor Zhao Yun keletre vezette csapatait, hogy támadást indítsanak a harmadik tábor ellen, Ma Zhong szemből rohanta le az ellenséget. Sikert aratott, de Ahui Nan törzsfőnök is megszökött. Így hát visszatértek a főhadiszállásra, ahol Zhuge Liang már így fogadta őket:

- Man három seregeteste verséget szenvedett, Dongtu Na és Ahui Nan pedig elmenekült. De hol van Jinhuan Sanjie feje?

Zhao Yun felmutatta a szóban forgó testrészt, ugyanakkor a következőről számolt be:

- Dongtu Na és Ahui Nan lovaikat hátrahagyva menekülnek, a hegyvidék felé tartanak. Ezért képtelenek vagyunk követni őket.

- Ők már mindketten foglyok - nevetett fel erre Zhuge Liang.

A harcosok nem tudták mire vélni ezt, ám hamarosan Zhang Ni meghozta Dongtu Na-t, Zhang Yi pedig Ahui Nant. A Shu-vezérek meglepetten és csodálkozva kiáltottak fel. A főminiszter sietve elmagyarázta nekik, mi történt:

- Tanulmányoztam a térképet és megtudtam belőle a táborok elhelyezkedését. Előzőleg azért igyekeztem megalázni Zhao Yunt és Wei Yant, hogy hatalmas erőfeszítéssel Jinhuan Sanjie táborára rontsanak, ugyanakkor jókora csapatokkal együtt Wang Pinget és Ma Zhongot is odaküldtem, hogy támogassák a két generálist, s kényszerítsék menekésre Dongtu Na-t és Ahui Nant. Biztos voltam benne, hogy ez a két törzsfőnök megpróbál a szűk ösvényeken meglógni, ezért Zhang Ni és Zhang Yi vezetésével katonákat küldtem oda. Az ő tartalékukat Guan Suo képezte.

Ezt hallván minden jelenlévő meghajolt:

- A főminiszter úr módszerei és számításai isteniek és felfoghatatlanok!

Ezután beszóltatták a két foglyul ejtett törzsfőnököt. Amint beléptek, Zhuge Liang eloldozta kötelékeiket, ételt-italt adott nekik, majd miután megígértette velük, hogy nem intéznek ismét támadást Shu ellen, szabadon bocsátotta őket. Hálásan megköszönték nagylelkűségét, s eltűntek egy mellékúton.

Zhuce Liang ekkor generálisaihoz fordult:

- Holnap személyesen Meng Huo fog lecsapni ránk. Valószínűleg őt is sikerül majd rabul ejtenünk.

Ezt követően Zhao Yunnek és Wei Yannek adott utasításokat, akik fejenként ötezer harcossal távoztak. Vegül Wang Pingnek is meghatározta feladatát, utána pedig csak üldögélt a sátrában és várta az eredményt.

A Manok fejedelme is sátrában tartózkodott, amikor felderítői jelentették neki, hogy három törzsfőnökét legyőzték, seregeiket pedig szétszórták. Nagyon feldühödött, majd sietve felkészítette haderejét a vonulásra. Útnak is indult, és hamarosan szembe találta magát Wang Pinggel. A két sereg felsorakozott, Wang Ping pedig karddal a kezében a sorok közé vágatott. Ellenségei csapkodó lobogói ekkor szétnyíltak, ő pedig meglátta a vezéreket. Lóháton ülve várták a csata kezdetét, közepén a fejedelemmel, aki megpillantván ellenfelét, előre rúgdatott. Aranyberakásos fejéket viselt, övén oroszlánfej csattal, zöld csizmájának hegyes orra volt. Göndörszórú hátason

lovagolt, melynek színe hasonlított a Rőt Nyúléhoz. Derekat két kard is övezte, markolatuk borostyánsárgán csillogott. Gögösen nézett ellenfeleire, majd generálisaihoz fordulva így szólt:

- Mindig azt mondják, Zhuge Liang nagyszerű vezér, de most már látom, hogy ez nem igaz! Nézzetek a csatasort, az összevissza álló zászlókat és a zűrzavaros elrendezést! Ráadásul kardjaik és lándzsáik közül egy sincs, ami felérne a mieinkkel! Ki mer hát előre lovagolni, és elfogni egy Shu-generálist, hogy megmutassuk nekik, miféle harcosok vagyunk?

Erre az egyik vezér azonnal Wang Ping felé iramodott. Mangya Changnak hívták, fegyvere hatalmas hóhérekard, hátasa egy deres póni volt. A két hős ádáz párviadalba kezdett.

Wang Ping csak rövid ideig viaskodott azonban vele, majd menekülőre fogta. Meng Huo ezt látván rögtön megparancsolta csapatainak, hogy szegődjenek a nyomába, a Shu-sereg pedig vagy húsz *li*-t vonult vissza előlük, mielőtt a Manok elég közel értek az összecsapáshoz. Amikor utóbbiak már úgy érezték, hogy ellenségük teljesen hatalmukba került, óriási kiáltozás támadt, s két sereg bukkant fel. Az egyik balról közeledett Zhang Ni, a másik pedig jobbról Zhang Yi vezetésével. A Manok nem tudtak visszahúzódni, s ekkor Wang Ping és Guan Suo katonái is rájuk rontottak. Gyorsan bekerítették őket, így súlyos vereséget szenvedtek. Meng Huo néhány generálisa kíséretében átverekedte magát a gyűrűn, és a Jintai hegy felé vették az irányt. A Shu-csapatok követték, egyre tovább előre kényszerítvén őket, s nemsokára kiderült, miért: Zhao Yun bukkant fel előttük.

Meng Huo sietve útvonalat változtatott, még mélyebbre hatoltak a hegyek közé, ám Zhao Yun harcosai szétszóródtak, a Manok pedig képtelenek voltak elillanni előlük. Sokuk így fogságba esett, de Meng Huo és még néhány lovasa sikeresen eljutott egy völgybe, ami azonban hamarosan túlságosan összeszűkülött ahhoz, hogy lóháton előre juthassanak benne. Így hát a fejedelem hátrahagyta paripáját, és elkezdte megmászni a hegyeket, ám kisvártatva Wei Yanbe botlott, akit ötszáz harcossal éppen ebbe a völgybe küldtek. Meng Huo igyekezett még felvenni a harcot, ám végül elfogták.

A fejedelmet és követőit a fő táborba vitték, ahol Zhuge Liang borral és hússal fogadta őket. Sátrát viszont markos, hófehéren csillogó fegyverzetű őrök vették körül, mellettük arany fejszés katonák, a császártól ajándékba kapott hatalmi jelképekkel. Tollas fejfedőjű dobosok és kürtösök helyezkedtek el elől-hátul, s minkét oldalon a Birodalmi Őrség foglalt helyet. Az egész igen lenyűgöző és impozáns volt.

Zhuce Liang ülőhelye mindezek fölé emelkedett, onnan figyelte, ahogy a foglyok tömege közeleg. Amikor mindannyian ott voltak, megparancsolta, hogy oldozzák el kötelékeiket, s így szólt hozzájuk:

- Ti mind egyszerű és jóindulatú emberek vagytok, akiket Meng Huo sodort bajba. Tudom, hogy atyátok-anyátok, fivéretok, feleségetek és gyermekeitek nyugtalanul, aggódva figyelik és várják az ajtóból visszatértetek, s biztosan elborzadnak és megrémülnek, mikor a vereség és elfogásotok híre fülükbe jut. Keserű könnyeket fognak hullatni értetek! Ezért hát én most valamennyiőtöket szabadon engedem, hogy hazamehesetek és megvigasztal hassátok őket.

Ezután ételt és bort, valamint ajándékba némi szemesterményt kaptak, és mindannyiukat elküldték. Az irántuk való kedvességtől eltelve, könnyezve mondtak hálás köszönetet Zhuge Liangnak.

Ekkor az örök utasítást kaptak, hogy hozzák a fejedelmet a sátor elé. Megkötözve lökdösték előre a nemrég még pöffeszkedő uralkodót, aki térdre borult a főminiszter előtt.

- Miért lázadtál fel, miután oly nagylelkű bánásmódban volt részed a császártól? - tudakolta tőle Zhuge Liang.

- A két Folyóvidék másokhoz tartozott, urad erővel vette el azokat, majd császári címmel ruházta fel magát. Az én népem régés-rég itt él, ti és a tieitek pedig a legcsekélyebb ok nélkül ránk támadtatok. Hogy is nevezhetsz hát engem lázadónak?

- A foglyom vagy. Behódolsz vagy továbbra is kitartasz makacsságod mellett?

- Miért kellene behódnom? Úgy alakult, hogy szűkös helyen találtatok rám, de nem győztetek le, ennyi az egész!

- Ha szabadon engednélek, mit tennél?

- Ha így lenne, visszatérnék, miután rendbe hoztam a seregemet, és ismét harcba bocsátkoznék ellenetek. Ha azonban még egyszer sikerülne elfognod, elismerném felsőbbiségedet.

Ezt hallván eloldozták a fejedelem kötelékeit, felöltöztették és élelmet adtak neki, majd ellátták lóval és lószerszámmal, végül egy vezető a saját táborába kísérte.

Az elfogott vezért végül elengedték
Sereggel jöjjön, még ezt is megengedték

A háború további eseményei a soron következő fejezetből derülnek ki.

NYOLCVANNYOLCADIK FEJEZET

ÁTKELVÉN A LU FOLYÓN¹ A MAN FEJEDELEM
MÁSODSZOR IS FOGSÁGBA ESIK.
SZÍNLELT MEGADÁSÁT KÖVETŐEN MENG HUO-T
HARMADSZOR IS ELFOGJÁK

渡瀘水再縛番王
識詐降三擒孟獲

A tiszték egyáltalán nem helyeselték a Manok urának szabadon bocsátását, ezért Zhuge Liang sátrához igyekeztek, s így szóltak:

- Meng Huo a legértékesebb ember a Manok között, elfogása a rend helyreállításának kulcsa délen! Miért engedted hát el őt, ó, főminiszter?

- Éppoly könnyen el tudom fogni ismét, mintha csak a zsebemből húznék elő valamit. Úgy akarok felülkerekedni rajta, hogy egyben meg is nyerem magamnak, s ebből kifolyólag álljon helyre a béke.

Az egybegyűltek figyelmesen végighallgatták, ám bizalmuk nem volt túlságosan nagy a megbékítő módszer sikerében.

Eközben Meng Huo megérkezett a Lu folyóhoz, s ott összetalálkozott néhányall legyőzött vezerei közül, akik éppen igyekeztek hírt szerezni fejedelmük sorsáról. Nagyon meglepődtek és megörültek, mikor felbukkant előttük:

- Felsőged miképpen tudott visszatérni? - tudakolták tőle.

- Egy sátorban helyeztek el, s éjjel megszöktem onnan - hazudott nekik az uralkodó -, tíznél is több örrel végeztem, majd elrohantam. Azután találozotam egyik járőrükkel, őt is megöltem, így tettem szert erre a hátasra!

Egyetlen szavában sem kételkedtek, s nagy örömmel siettek vele folyón túli táborhelyükre. Ezután minden fontos vezér összegyűlt a vízmosságokból, valamennyi megmenekült katonát felsorakoztatták, majd ütőképes haderőbe rendezték.

A legutóbbi hadjárat két parancsnoka, Dongtu Na és Ahui Nan viszont még valamelyik szurdokban időzött, úgyhogy elküldettek értük. Tartottak fejedelmüktől, de nem mertek engedetlenek lenni, így jelentős kísérettel mindkettő megjelent a hívásra.

Amikor mindannyian ott voltak már, a fejedelem a következőket hirdette ki:

- Tudom, hogy Zhuge Liang túlságosan fortélyos ahhoz, hogy nyílt küzdelemben győzelmet arathassunk felette. Ha ezzel próbálkoznánk, akkor csak újra áldozataivá válnánk. Azonban nem szabad megfélekednünk róla, hogy katonái messzire vonultak otthonuktól, az időjárás pedig fülledt, s e tényezők nekünk kedveznek. Emellett a Lu folyó bástyaként védelmez minket. Csónakjaink és tutajaink vannak a déli parton, vályogfalat fogunk építeni. Ilyen jó védelemmel megtehetjük, hogy csak várunk és figyeljük, mit tervez az ellenség!

Beszéde sikert aratott, végre is hajtották az elhangzottakat. A falat a magaslatok támogatták, harci tornyok is erősítették, amikre hatalmas íjakat és nyílpuskákat helyeztek, megfelelő mennyiségű lövedékkel. A védművek nagyon tartósnak látszottak. Ezen felül mindegyik vízmosságból bőséges ellátmány érkezett.

Eme előkészületeket követően Meng Huo immár kényelemben és biztonságban érezte magát.

Zhugé Liang ezalatt előretört, előhada már közel járt a folyóhoz. A felderítők az alábbi jelentéssel tértek vissza a fővezérhez:

- Egyetlen vízi alkalmatosság sem található, amivel átkelhetnénk, az áradat pedig túlságosan erős ahhoz, hogy átgázoljunk rajta. Ezen kívül félelmetes erődítéseket láttunk a túlsó parton. Az ott húzódó vályogfal és tornyok tele vannak harcosokkal!

Az idő perzselő volt, mivel az év ötödik hónapjában jártak, így a katonák nem csak vértjüket, de öltözköket is alig bírták elviselni.

Miután Zhugé Liang szemügyre vette a folyót, összehívta az alvezéreit, s felolvasta nekik a következő utasítást:

- Az ellenség biztos helyet alakított ki magának a déli parton, készen áll arra, hogy visszaverje támadásunkat. Ám ha már eddig eljöttünk, nem távozhatunk üres kézzel. Egyelőre mindenki keressen magának menedéket az erdőkben, pihenjetekek és frissüljetekek fel.

Ezt követően Lü Kai-t elküldte egy bizonyos távolságra, körülbelül száz *li*-re a folyótól, hogy ott válasszon ki hűvös helyeket. Ide négy cölöperődöt építtetett, amikben kunyhókat emelt a harcosoknak és istállókat a hátasoknak, hogy védje őket a szörnyű forróságtól. A táborok parancsnokai Wang Ping, Zhang Ni, Zhang Yi és Guan Suo voltak. Jiang Wan azonban szemügyre vette a menedékeket, majd így szólt Zhugé Lianghoz:

- Lü Kai építményei meglehetősen alkalmatlanok. Ugyanazt a hibát követte el, ami a Legfőbb Úr vereségéhez vezetett Wu-val szemben. Nem vette figyelembe a cölöperődök környezetét, s ha a Manok támadást indítanak és tűzzel élnek, akkor nincs menekvés!

- Ne számíts ilyen gondra - felelte mosolyogva a főminiszter -, felkészültem az efféle veszedelmekre!

Jiang Wannek fogalma sem volt arról, mire gondolt a parancsnok, de nem vitatkozott.² Ekkor Ma Dai érkezett meg a Folyóvidékekről és ellátmányt, valamint nyári betegségekre alkalmazható gyógyszereket hozott. Először jelentkezett Zhugé Liangnál, majd a parancsoknak megfelelően megkezdte a szállítmány szétszétállítását.

- Mekkora haderőt hoztál magaddal? - kérdezte tőle a főminiszter.

- Háromezer főt - hangzott a felelet.

- Az én embereim elgyötörtek és kimerültek, ezért a tieidet használnám, ha nincs ellene kifogásod.

- Csak nyugodtan. Azok is ugyanúgy birodalmi csapatok. Készen állnak a halálra is, ha kívánod!

- Ez a Meng Huo megerősítette a folyópartot, mi pedig nem tudunk átkelni. Ám alig várom, hogy elvághassam az utánpótlási vonalát, így katonái talán fellázadnak majd!

- Hogyan tudnád megtenni ezt?

- Némi távolságra folyásirányban van egy település, a neve Shakou. Ott az áramlás eléggé lelassul. Tutajokkal ezért át lehet kelni. Szeretném, ha harcosaiddal meg is tennéd ezt, s így vágnád el a szállítmányok útját. Ezután beszélni kell a két ellenséges vezérrel, Dongtu Na-val és Ahui Nannal, akiknek megkíméltem az életét, hogy legyenek belső szövetségeseink. Így biztosan sikerrel járunk majd!

Ma Dai elégedetten távozott a terv hallatán, s csapataival Shakou-hoz vonult, ahol rögtön nekiláttak az átkelésnek. Mivel a víz sekély volt, így nem fárasztották magukat tutajok készítésével, hanem csak felkötötték ruháikat és a folyóba gázoltak. Ám amikor félúton jártak, elkezdtek egymás után elesni, s mikor kimentették őket, a parton sokuknak vérezni kezdett orruk-szájuk, majd meghaltak.

Ma Dai nagyon megrémült és sietve üzenetet küldött az eseményről Zhuge Liangnak, aki magához hívatta a bennszülött vezetőket, hogy megtudja, mit jelentsen ez.

- Minden évben megtörténik ez - közölték vele -, a forró évszakban mérgező kigőzölgés gyúlik össze a Lu folyó vizében, különösen a nappali hőség idején. Bárki, aki iszik belőle, biztosan meghal. Azok az utazók, akik át akarnak kelni, kénytelenek megvárni az éjszakát, mert a lehűlt víz nem bocsát ki magából mérgező kigőzölgéseket. Ezen felül az átkelést teli hassal kell megkísérelni!

Zhuce Liang ezt hallván megparancsolta a helyi vezetőknek, hogy mutassák meg a legjobb átkelőhelyet. Küldött ötszáz nagyjából pihent harcost is Ma Dai-hoz, hogy kössenek össze rudakat, így készítve tutajokat Shakou-nál. Aznap éjjel sikeresen át is keltek.

A vezetők ezután a háromezer Shu-katonát elkalauzolták arra a helyre, ahol a Manok ellátmányának útvonala egy szűk völgyön vezet keresztül. Ezt a részt Jiashan szurdoknak hívták, ahol egy ideig csak egyesével lehetett áthaladni, mert az út egyetlen lovas számára volt csupán elég széles.

Ma Dai rögtön elfoglalta a völgyet, s jelentős haderőt állomásoztatott itt. Felhúztak egy cölöpkerítést is, és mögötte helyezték el a sátrakat. Hamarosan közeledett egy terményszállítmány, s mivel semerre sem menekülhettek a támadók elől, sikerült elfogni az egészet, több mint száz szekeret. Az örök elmenekültek, s megvitték a rajtaütés hírét Meng Huo-nak a fő táborhelyre.

A fejedelem, azt gondolván, hogy a forró évszakban nem várható támadás, és minden rendben, éppen mulatozott. Borral és muzsikával

teltek napjai, a katonai ügyek eszébe sem jutottak. Kissé már ittasan bevallotta, hogy Zhuge Liang valóban nagyon agyfáért, ám nekik nem kell tartaniuk tőle.

- Ha megpróbálnék szembe szegülni veled, biztosan belesétálnék valamiféle csapdába. Azonban a várakozós módszerem biztonságos. Védelmünkkel s a folyóval, ami csak hátráltatja őket, megvárhatjuk, míg a hőség legyőzi ezeket a Shu-bélieket, akik nincsenek hozzászokva az eféle időjáráshoz! Vissza kell majd vonulniuk, akkor elkezdhetjük ingerelni őket. Végül Zhuge Liang úgyis a foglyunk lesz!

Ezzel visszaült és élvezettel felnevetett.

Azonban az egyik törzsfőnök, aki eszesebb és bátrabb volt, mint a többi, előlépett, s így szólt:

- Ne feledkezz meg, uram, a Shakou-nál lévő sekélyesről! Nagyon komoly dolog lenne, ha a Shu-harcosok titokban átkelnének ott. Jobban tenénk, ha őriznénk azt a helyet!

- Te arról a vidékről származol. Eszedbe sem jutott, hogy talán éppen azt akarom, hogy az ellenség megpróbáljon átkelni ott? Hisz mind odavesznek majd a víz miatt!

- Na és akkor mi lesz, ha a helyiek elmondják nekik, hogy éjszaka úsztassanak át?

- Ne aggodalmaskodj már! - intette le Meng Huo - Saját népünk nem fog segíteni a messziről jött ellenségnek!

Éppen ebben a pillanatban érkezett a jelentés:

- Ismeretlen létszámú Shu-haderő kelt át a folyón, ráadásul kifosztott minket a Jiashan szurdokban! Zászlójukon a következő felirat volt látható: „Ma Dai, az Északot Megbékítő Generális”.

Meng Huo közönyt színlelt:

- A hozzá hasonló fickókról beszélni sem érdemes - közölte, majd elküldte Mangya Chang generálist háromezer harcossal, hogy foglalja vissza a szurdokot és nyissa meg ismét az ellátmány útját.

Amikor Ma Dai észrevette a közeledő Man-katonákat, kétezer emberét elhelyezte a dombok előtt, és szabályos csatarendbe állította őket. Ezt látván Mangya Chang előre lovagolt, s párviadalra ajánlkozott. Ellenfele el is fogadta, de igen rövid ideig tartott a küzdelem, mert a barbár generális Ma Dai kardjának első csapására elhullott. A Manok erre azonnal megfutottak.

Visszatértek a fejedelem táborába, s elmondták neki, mi történt. Meng Huo összehívta valamennyi alvezérét, s azt tudakolta, melyikük menne Ma Dai ellen.

- Majd én! - kiáltotta Dongtu Na.

Az uralkodó háromezer főt rendelt alá. Miután a törzsfőnök útnak indult, Meng Huo úgy vélte, bölcs dolog lenne megakadályozni, hogy mások

is átkelhessenek a folyón. Így hát újabb háromezer fős sereget küldött ki, ezúttal Ahui Nan vezetésével, hogy örködjenek Shakou-nál.

Dongtu Na nemsokára megérkezett a szurdokhoz és tábornokot vert. Ma Dai odasietett, hogy találkozzon vele. Katonái közül néhányan felismerték a Man-vezért, és elmondták neki, hogy esett korábban fogságba, majd miként engedték szabadon. Így hát Ma Dai odaügetett és odakiáltott az ellenségnek:

- Ó, te hálátlan! Hogy felejtetted el, mivel tartozol a főminiszternek? Nem szégyelled magad?

Erre Dongtu Na valóban elszégyellte magát, elvörösödött, s megfordította lovát, mielőtt egyetlen csapást is váltottak volna. Ma Dai a nyomában maradt, majd csapataival együtt megrohmozta az ellenséget, és rengeteg Mant levágtak. Végül mindkét fél visszahúzódott.

Dongtu Na visszatért uralkodójához és elmondta, hogy Ma Dai túl erősnek bizonyult számára.

Meng Huo ezt hallván szörnyű haragra gerjedt:

- Te áruló! Zhuge Liang nagylelkű volt hozzád, ezért nem akarsz harcolni!

Ezzel parancsot adott, hogy végezzék ki a törzsfőnököt. A többi alvezér azonban közbelépett, így végül a halálbüntetés elmaradt, ám a nyomorult vezér nagy verést kapott: száz botütés érte.

A többi főember azonban inkább az ő oldalán állt, s elleneztek az uralkodó módszereit. Dongtu Na sátrába mentek, s ott így szóltak:

- Ugyan a Man-fejedelemségben élünk, de sohasem gondoltunk lázadásra a birodalmi kormányzat ellen, s a Középső Birodalom sem tört be soha országunkba.³ Látnunk kell, hogy Meng Huo ereje kényszerített bele minket a felkelésbe, ezért nem tehattünk mást. Zhuge Liang viszont túlságosan is okos, ezért egyikünk sem sejtetheti, mit szándékozik legközelebb tenni. Még Cao Cao és Sun Quan is tartott tőle, mennyivel jobban kellene tehát nekünk félni? Ráadásul jóindulatúan bánt velünk, életünket köszönhetjük neki. Valahogy illene kimutatnunk hálánkat. Kockáztassuk meg hát, hogy végzünk Meng Huo-val, és behódolunk Zhuge Liangnak, hogy népünknek ne kelljen többé szenvednie!

- Valóban hajlandók lennétek erre? - kérdezte Dongtu Na.

Erre mindazok, akik korábban foglyok voltak, majd elengedték őket, egyszerre kiáltották:

- Menjünk rögtön Meng Huo-hoz!

Erre Dongtu Na felkapta éles kardját, a több mint száz főnyi elégedetlen élére állt, és megindultak a fejedelem szálláshelye felé.

Meng Huo szokás szerint részegen hevert sátrában. A lázadók mind beözönlöttek hozzá. Két generálist találtak ott, akik urukat őrizték.

- Zhuge Liang veletek is nagylelkűen bánt! - kiáltotta nekik Dongtu Na.
- Azért nem kellene lemeszárolnunk a fejedelmünket - válaszolták -, vigyünk inkább fogolyként a főminiszter elé!

Így is tettek, szorosán megkötözték uralkodójukat, majd lehurcolták a folyóhoz, ahol csónakon átkeltek az északi partra. Ott megvárták, míg ki- küldött hírvivőjük visszatér Zhuge Liangtól.

A főminiszter tudta, mi történik, s összes táborát utasította, hogy ragad- janak fegyvert. Mikor minden készen állt, megüzente a törzsfőnököknek, hogy hozzák elé foglyukat, a többi Mannak pedig megparancsolta, hogy térjenek vissza táboraikba és ott várják rendelkezéseit.

Dongtu Na került először Zhuge Liang színe elé, és beszámolt neki a fej- leményekről. A főminiszter megdicsérte buzgalmaért, meg is ajándékozta néhány szép holmival. Ezután valamennyi törzsfőnök távozott, az örök pedig betaszígták Meng Huo-t.

- Nemrég azt állítottad, ha még egyszer fogságba esel, feladod az el- lenállást - mondta neki Zhuge Liang mosolyogva -, megadod hát most magad?

- Ez a mostani nem a te műved! - felelte a fejedelem dacosan - Ha- nem nyomorult alattvalóimé, akik felkeltek ellenem! Nem adom meg hát magam!

- Mi lesz, ha megint szabadon engedlek?

- Tudom, hogy csak egy Man vagyok, de azért nem teljesen tehetségtel- en a háború művészetében. Ha te, ó, miniszter, visszaengedsz vízmosá- saimba, újabb hadsereget toborzok, és mindent eldöntő ütközetre foglak kényszeríteni! Ha viszont tényleg elfogsz megint, akkor meghajlok előtted, legyőzöttnek tekintem magam és behódolok. Ezt az ígéretemet nem vo- nom vissza!

- Ha nem leszel hajlandó behódolni, mikor újra fogságba esel, akkor aligha fogok még egyszer megbocsátani!

Ezzel a főminiszter parancsára eloldozták kötelékeit és frissítőt is hoz- tak a fogolynak.

- Ne feledd - emlékeztette végül Zhuge Liang -, eddig még egyszer sem vallottam kudarcot! Egyetlen csatát sem vesztettem el, minden várost bevettem, amit ostrom alá fogtam. Miért nem hódolnak be hát a Manok nekem?

Meng Huo csupán bólintott, de nem szólt egy szót sem.

A borozást követően Zhuge Liang és a barbár fejedelem körbelovagolta a tábor, így Meng Huo láthatta az előkészületeket, a bőséges ellátmányt és a kiváló fegyverzetet.

A szemlét követően Zhuge Liang így fordult hozzá:

- Butaság a részedről, hogy makacskodsz. Láttad veterán harcosaimat, tehetséges generálisaimat és hatalmas készleteimet. Hogy is reménykedhetsz abban, hogy legyőzől? Ha megadod magad, értesítem erről a császárt, te pedig megtarthatod fejedelemségedet, fiaid és unokáid öröködbe léphetnek, mint a Manok országának örökös őrzői. Nem gondolod, hogy ez lenne a helyes?

- Ha behódolnék, a völgyek népe nem lenne elégedett - válaszolta Meng Huo -, ezért amennyiben ismét elengedsz, gondoskodom róla, hogy az emberek megtartsák a békét, és ne legyenek ellenséges érzülettel irántatok. Így többé nem fognak szembe szegülni.

Zhugé Liang nagyon megörült e szavaknak. Visszatértek hát a fő táborba, ahol alkonyatig lakomáztak. Ekkor Meng Huo búcsút vett vendéglátójától. Zhugé Liang megparancsolta, hogy egy csónak vigye át a folyón, s a partról figyelte, ahogy vendége eltűnik.⁴

Azonban Meng Huo első tette a táborába történő visszatérése után az volt, hogy egyik emberét elküldte Dongtu Na és Ahui Nan szálláshelyeire, azzal az üzenettel, hogy Zhugé Liang hírnöke kíván találkozni velük. Amikor a két generális megérkezett, Meng Huo rejtőzködő orgyilkosai mindkettejükkel végeztek. A holttesteket ezután vízmosásba vetették. A fejedelem ezt követően elküldte barátait, hogy a katonailag legfontosabb pontokat őrizzék, míg ő csatába indul Ma Dai ellen. Ám ahogy a völgy közelébe ért, nyomát sem látta az ellenségnek, s egy lakost kikérdeztén megtudta, hogy a Shu-sereg, minden ellátmányával, ismét átkelt a folyón, s csatalkozott a fő haderőhöz az északi parton.

Meng Huo ezután visszatért saját szurdokába, s megbeszélte az ügyeket fivérével, Meng You-val:

- Immár ismerem az ellenséges sereg legkisebb részletét is, mivel bejárhattam táborait! - közölte vele, majd bizonyos utasításokat adott neki, Meng You pedig rögtön hozzálátott a feladatok elvégzésének.

Az ifjabb Meng száz emberrel és az általuk szállított arannyal, ékszerekkel, gyöngyökkel, elefántcsonttal és rinocéroszszarvakkal átkelt a folyón, majd a Shu-hadsereg fő táborára felé vette az irányt. Hamarosan dobszót hallottak, s Ma Dai osztaga állta el útjukat. Meng You nem számított erre a fordulatra és igencsak meglepődött. Szerencséjére Ma Dai csak a felől érdeklődött, hogy mi járatban vannak. Miután meghallgatta az ellenséges vezért, Meng You-nak várnia kellett, míg üzenetet küldtek Zhugé Liangnak. A főminiszter éppen tanácskozást tartott a Manok helyre tételéről. Mikor a hírvivő jelentette, hogy Meng You mindenféle értékes ajándékkal közeleg, Zhugé Liang így fordult Ma Su-hoz:

- Tudod, miért jön ide ez az ember?

- Nem merem kimondani, de hadd írjam le neked - felelte Ma Su.

- Tedd azt!

Így hát Ma Su sietve leírt valamit egy lapra, majd átnyújtotta vezérének. Zhuge Liang szinte még el sem olvasta, máris boldogan ütötte össze tenyerét:

- Pontosan ezt gondolom én is! Ám talán azt is tudod, hogy már megtettem az előkészületeket Meng Huo újabb elfogására.

Ezzel hívták Zhao Yunt, s utasításokat suttogtak a fülébe. Őt Wei Yan követte, aki szintén megkapta a titkos parancsot. Végül Wang Ping, Ma Zhong és Guan Suo is a fővezér elé járult, majd ők is konkrét rendelkezésekkel távoztak. Az ajándékok hozóját csupán ezek után engedték Zhuge Liang színe elé.

Meng You mélyen meghajolva lépett be a sátor bejáratán:

- Bátyám, Meng Huo roppant nagylelkűséget tapasztalt tőled, főminiszter úr, s mivel megkímélted az életét, kötelességének érezte, hogy szerény ajándékot küldjön neked. Bátorkodott némi aranyat és pár gyöngyöt összegyűjteni, valamint csekélyke ékszereket, hogy katonáidnak is adhass belőlük. S végül császároznak is van egy kevés érték, hadisarc gyanánt.

- Hol van most a fivéred? - kérdezte Zhuge Liang.

- Miután jóindulatodban részesült, az Ezüst Zsomboly⁵ völgyébe távozott, hogy összeszedje a kincseket. Hamarosan visszatér onnan.

- Hány katonát hoztál magaddal?

- Csupán százat. Nem mertem többel érkezni, ráadásul ők inkább csak teherhordók.

Ezeket a harcosokat is a főminiszter elé vezették, hogy szemügyre vehesse őket. Kék szemük volt, barna arcbőrük, gesztenyeszín hajuk és barna bajuszuk. Fülbevalót és borzas frizurát viseltek, mezítláb voltak. Mindannyian magasak és erős testfelépítésűek. Zhuge Liang leültette őket, s utasította generálisait, hogy adjanak nekik bort, bánjanak tisztelettel és barátságosan velük.

Eközben Meng Huo-t meglehetősen nyugtalanította, miféle fogadtatásban részesül a testvére és az ajándékok, így türelmetlenül üldögélt sátrában, és várta, hogy hírnök érkezzon, aki beszámol az eseményekről. Végül két férfiú is érkezett, ő pedig sietve kikérdezte őket.

- Az ajándékokat elfogadták - közölték -, még a teherszállítókat is meghívták egy italra a sátorban, majd bőséges ételt tálaltak fel nekik. Fejedelem úr, fivéred azt üzeni, hogy minden készen áll majd a második őrsegváltás idejére tervezett támadásra. Ő bentről fog támogatni téged.

Igen jó hírek voltak ezek, így Meng Huo felkészítette harmincezer főnyi haderejét az elvonulásra. Három részre osztotta fel a sereget, majd összehívta a törzsfőnököket és alvezéreket, s így szólt hozzájuk:

- Mindegyik seregtest vigyen magával tűzgyújtó eszközöket, s amint megérkeznek, fénnel jelezzenek! Én a fő táborhoz megyek, hogy elfogjam Zhuge Liangot!

E parancsok kiadását követően elvonult és napnyugtakor átkelt a Lu folyón. Kíséretében száz generálissal tétovázás nélkül a központi Shu-tábor felé igyekezett. Egyáltalán nem találkoztak ellenállással. Még a főkaput is nyitva találták, így egyenesen belovagoltak rajta. Ámde az egész tábor elhagyatott volt, egyetlen harcos nélkül.

Meng Huo egyenesen a parancsnoki sátorhoz vágatott és feltépte bejáratát. Odabentről hatalmas fényesség fogadta, számtalan lámpás világított, alattuk fivére és összes embere hevert holtrészegen. Zhuge Liang utasította Ma Su-t és Lü Kai-t, hogy borral és táncbemutatókkal szórakoztassák a vendégeket. Egyre csak itatták őket, míg folyt a mulatozás, s a borba altatót csempészték, így hamarosan valamennyi Man kidőlt. Egykettő közülük, aki némileg magához tért, bár beszélni továbbra sem tudott, csupán a szájukra mutatott.

Meng Huo ekkor már látta, hogy újabb hadicsel áldozata lett. Azonban sietve felkapta öccsét, többi emberének pedig megparancsolta, hogy hozzák a teherhordókat, így indultak meg, hogy visszatérjenek a fő sereghez.

Ám ahogy megfordultak, fáklyák lobbantak, feldübörögtek a dobok. A Manok nagyon megrémültek és futásnak eredtek. Természetesen üldözni kezdték őket. Wang Ping száguldott a Shu-csapatok élén. A fejedelem kitért balra, ám újabb seregtest jelent meg onnan is, akiket Wei Yan vezetett. Ekkor a szemközti iránnyal tett próbát, de arra meg Zhao Yunbe botlott. Csapdába esett, három oldalról is támadták. Így nem tehetett mást, mindent és mindenkit hátrahagyva vadul a Lu folyó felé iramodott.

Amint elérte a folyópartot, egy bárkát pillantott meg a vízen, benne Man-harcosokkal. Itt hát már biztonságban volt. Integedett a katonáknak, és amint a közelbe ért, átugrott rá. Még alig tette a lábát a fedélzetre, amikor máris elkapták és megkötözték. A hajót ugyanis Ma Dai arra készítette fel az általános terv részeként, hogy az esetleg erre menekülő fejedelmet elfogják. A katonák Man-öltözékben az ő emberei voltak.

Meng Huo emberei közül sokan ismét a megadást választották. Őket megnyugtatták és jól bántak velük, bántódása egyiküknek sem esett ezután.

A még pislákoló tüzeket eloltották és Ma Dai hamarosan meghozta a foglyokat. Ugyanakkor Zhao Yun bevezette a fivért, Meng You-t. A többi Shu-vezér, Wei Yan, Ma Su, Wang Ping és Guan Suo úgyszintén rabokkal érkeztek, törzsfőnökökkel és tisztekkel. Mikor immár mindenki a főminiszter táborában volt, Zhuge Liang a fejedelemre pillantott, és nevetve így szólt hozzá:

- Nagyon átlátszó csel volt ez, hogy öcsédet küldöd ajándékokkal, így színlelsz megadást! Tényleg azt hitted, nem fogok átlátni rajta? De most megint hatalmamban vagy! Behódolsz hát?

- Fivérem és emberei torkosságának, az általuk elfogyasztott méregnek köszönhetően kerültem csak fogságba! Ha én magam játszottam volna az ő szerepét, ő pedig csupán a katonákkal támogatott volna, akkor sikerrel járok. A sors áldozata vagyok, nem saját tehetségtelenségemé! Ezért hát nem, nem hódolok be neked!

- Ne feledd, ez a harmadik alkalom, hogy fogolyként állsz előttem! Miért nem adod meg magad? - tudakolta elkomorulva Zhuge Liang.

Meng Huo lehajtotta a fejét s nem felelt.

- Na jó, legyen! Még egyszer elengedlek - közölte végül a főminiszter.

- Ó, miniszter úr, ha szabadon bocsátasz öcsémmel együtt, akkor összegyűjtjük családtagjainkat és szolgálóinkat, s ismét hadba vonulunk ellened! Ha megint elfogsz, akkor a földre borulva fogok eléd járulni és elfogadom, hogy nincs tovább!

- Biztosan nem fogok megbocsátani neked többé - válaszolta erre Zhuge Liang -, ezért légy nagyon óvatos! Tanulmányozd szorgalmasan a hadművészet könyveit, tekintsd át bizalmasaid listáját! Ha most végre valami jó tervvel állsz elő, akkor nem lesz majd szükséged arra, hogy később megbánd tetteidet.

Meng Huo-t, fivérét és valamennyi törzsfőnököt elengedték. Mindannyian megköszönték Zhuge Liangnak az irántuk való kegyességet, majd távoztak.

Mire a szabadon bocsátott foglyok visszaértek a folyóhoz, a Shu-sereg jelentős része már átkelt, s elfoglalta a Man védműveket. Mindenütt Shu-lo-bogók lengedeztek a szélben. Ahogy Meng Huo elhaladt egykori tábora mellett, meglátta Ma Dai-t, aki egy magaslaton üldögélt ott. A vezér kardjával a fejedelemre mutatott, s így szólt:

- Ha legközelebb elkapunk, nem lesz menekvés számodra!

Amikor Meng Huo megérkezett saját táborához, Zhao Yunt találta ott, aki már elfoglalta és rendbe szedte azt. A Shu-parancsnok hatalmas zászló alatt foglalt helyet, s ő is kivont karddal kiáltott oda az uralkodónak:

- Ne feledd, milyen nagylelkűen bánik veled a főminiszter újra és újra!

Meng Huo csak felhorkant és sietve odébb állt.

Már éppen átkelt volna a határhegyeken, mikor észrevette, hogy Wei Yan egy lovascsapattal felfelé vágat a meredélyen. Ez a Shu-vezér is odakiáltott neki:

- Láthatod, hogy országod legbelsejét is elfoglaltuk, és miénk az összes védhető hely! Mégis elég ostoba vagy ahhoz, hogy továbbra is szembe szegülj! Legközelebb darabokra vágunk ahelyett, hogy foglyul ejtenénk! Nincs bocsánat!

Meng Huo és kísérete fejük fölé emelt kézzel menekült el. Mindegyikük visszatért saját vízmosásába.

Nagy sereg indult hevesen az ötödik hónapban délnek
Akarván letörni lázadását a sivár vidéken élő népnek
Nemsokára tiszta fényű hold alatt a Lu folyóhoz értek
Zord vizét ekkor azonban gőzölögve ellepték a mérgek
Három törődését a Legfőbb Úrnak hogy meghálálhassa
Ottan tett esküjét így remek tervvel a vezér betarthassa
Nemesen a rettentő Man vezért hétszer foglyul ejtette
Gálánsan azonban mindannyiszor szabadon is engedte⁶

Az átkelést követően a harcosok lakomába fogtak, Zhuge Liang pedig így fordult tisztjeihez:

- Hagytam, hogy Meng Huo megnézze táborunkat, amikor másodszer volt a foglyunk, mert így csábítottam rajtaütésre. Valamennyit azért tud a hadművészetről, ezért ellátmányunk és erőforrásaink látványával igyekeztem lépre csalni, tudván, hogy megpróbálja majd felégetni az egészet. Ezért küldte fivérét, hogy úgy tegyen, mintha behódolna, ez által bejussanak a táborba, ahol esélyük nyílik elárulni minket. Háromszor fogtuk el és engedték újra szabadon, igyekeztünk megnyerni őt magunknak. Egyáltalán nem akarok ártani neki. Most elmagyarázom hát nektek módszeremet, hogy megértsétek, nem vesztegetem el erőfeszítéseitek eredményét, s továbbra is a lehető legtöbbet nyújtsátok a kormányzat számára.

E szavak hallatán mindannyian meghajoltak, s egyként így feleltek:

- Ó, főminiszter, te valóban mindhárom erényben, a bölcsességben, a jóindulatban és a bátorságban is tökéletes vagy. Még Lü Wang vagy Zhang Liang sem érhet fel hozzád!

- Hogy is hasonlíthatnám magam a régmúlt dicső hőseihez? - válaszolta szerényen Zhuge Liang - Ám bizalmam a ti erőtokben van, együtt sikerrel fogunk járni!

Vezérük szavai mindannyiukat elégedettséggel töltötte el.

Eközben Meng Huo, miután háromszor is megalázták azzal, hogy fogságba ejtették, dühösen sietett haza a szurdokába, ahonnan megbízható barátait ajándékokkal a szomszédos vidékekre, a barbárok Nyolc Nemzetéhez és a Kilencvenhárom Törzshöz, továbbá a Man-szálláshelyekre küldte, hogy pajzsot és kardot, harcosokat és hősöket kérjen kölcsön tőlük. Százezer katonát sikerült összeszednie.

A kijelölt napon összegyűltek, hatalmas tömegük mint tornyosuló fellegek, mint hegyek közt megülő köd gomolygott, s mindegyikük Meng Huo fejedelem parancsainak engedelmeskedett.

A Shu-felderítők minderről értesültek, megvitték a hírt Zhuge Liangnak is, aki így kiáltott:

- Éppen ezt vártam, hogy a Manoknak lehetősége nyíljon megismerni erőnket és hatalmunkat!

Ezzel helyet foglalt kis kocsiában és elindult, hogy szemügyre vegye a fejleményeket.

Ha nincs a barlangok urának makacs vadsága
Sosem derül ki a *junshi* tehetségének nagysága

A hadjárat további eseményei a következő fejezetben kerülnek ismertetésre.

NYOLCVANKILENCEDIK FEJEZET

WUXIANG URA NEGYEDSZER IS
SIKERES FORTÉLLYAL ÉL.
A DÉLI MANOK FEJEDELME
ÖTÖDSZÖR IS FOGSÁGBA ESIK

武鄉侯四番用計
南蠻王五次遭擒

A főminiszter kis kocsiját csupán néhány lovas kísérte, amikor felderítésre indult. Megtudván, hogy egy lomha folyam, a Nyugati Er folyó esik útjukba, mivel nem volt semmiféle vízi járművük, Zhuge Liang utasította kíséretét, hogy döntsenek ki néhány fát, abból készítsenek tutajt. Így is tettek, ám alighogy vízre bocsátották, a tutaj elsüllyedt. Így hát a főminiszter Lu Kai-hoz fordult tanácsért, aki az alábbiakat közölte:

- A közelben emelkedik egy bambuszok földte hegy. Sokat hallottam már ezekről a növényekről, tudom, hogy néhányuk több arasz átmérőjű. Akár hidat is csinálhatnánk belőlük, amin az egész sereg átkelhetne.

Így hát harmincezer harcos a hegyekbe indult, ahol több ezer bambuszt vágta ki, s leúsztatták azokat a folyón. Ezután a legkeskenyebb pontján hidat készítettek, mely éppen megfelelő hosszúságú volt. Amikor elkészültek vele, a fő sereg is a folyópartra vonult, majd táborot vertek. Ezt vizesárokkal védték, amin keresztül hajóhíd vezetett a bejárathoz. Felhúztak egy vályogsáncot is, továbbá három hatalmas cölöpbástyát a déli partra, így készülvén fel a Manok támadására.

Nem kellett sokáig várniuk. Meng Huo izzó haraggal sürgette csapatait, így hamar odaértek ellenfelükhöz. Amint a folyó közelében jártak, tízezer ádáz, hatalmas kardokkal és pajzsokkal felszerelt harcost szabadított rá a védelemre, s megrohmozták az első cölöppéptményt.

Zhuce Liang egyszerű öltözékben fogadta őket. Selyem fejedőt viselt, darufehér köpönyeget, kezében pedig madártoll legyezőjét tartotta. Négylovas kocsiban foglalt helyet, miközben generálisai jobbján és balján lovagoltak.

A Manok fejedelme rinocéroszbőr vértbe öltözött, hozzá élénkvrös sisakot viselt. Bal kezében pajzs, jobbában kard volt. Egy rótszín ökör hátán foglalt helyet, s amint meglátta ellenségeit, szájából szidalmak és sértések özöne zúdult elő. Katonái ide-oda száguldoztak, miközben fegyverüket fenyegetően villogtatták.

Zhuce Liang rögtön elrendelte, hogy vonuljanak vissza a cölöpfal mögé és torlaszolják el a kaput. A Manok közelebb jöttek a védelemhez, csupaszon jártak-keltek, és közben ócsárolták a Shu-sereget.

A falon belül a generálisok nagyon dühösek lettek, együttesen vezérük elé járultak, könyörgvén neki, hogy engedje őket kimenteni a védművek mögül. Ám Zhuce Liang nem hallgatott rájuk.

Hamarosan így felelt nekik:

- Ezek az emberek nem a birodalmi kormányzat alattvalói, természetüktől fogva vadak és féktelenek. Ilyen helyzetben nem érünk fel hozzájuk. Ám csak néhány napig kell nyugton maradnunk, s ádáz kegyetlenségük kihuny majd. Ha ez bekövetkezik, van egy tervem, amivel legyőzhetjük őket.

Teltek-múltak a napok, és a Shu-haderő nem mozdult. Mindvégig védekező állásban maradtak. Zhuge Liang egy magaslatról figyelte az ostromlókat, s látta, hogy az első rohamok vad dühe gondtalan tunyaságnak adta át helyét. Ekkor összehívta alvezéreit, s feltette nekik a kérdést:

- Harcha mernétek bocsátkozni ellenük most?¹

Mind nagyon megörültek a dolognak, így hát a főminiszter valamennyiüknek kiadta a megfelelő utasításokat. Zhao Yun és Wei Yan indult meg elsőnek, őket Wang Ping és Ma Zhong követte. Ma Dai-hoz így szólt:

- Hátra fogom hagyni a védelmet és visszavonulok a folyótól északra! Amint átkeltem, vágd el a hajóhíd kötélékeit, majd vontasd lefelé, hogy ha eljön az ideje, Zhao Yun és Wei Yan is átkelhessen!

Zhang Yi-nek az alábbi utasításokat adta:

- Neked a táborban kell maradnod és ki kell világítanod éjjelre, hogy azt higgyék, még mindig itt vagyunk! Mikor Meng Huo menekülőre fogja, el kell vágnod visszavonulása útját!

Végül Guan Suo-nak kellett Zhuge Liang kocsiját kísérnie.

A katonák este kivonultak a táborból, s a lámpásokat szokás szerint felakasztották. A Manok látták mindezt, de nem mertek támadni. Másnap reggel viszont Meng Huo a cölöpfalhoz vezette csapatait. Mindent csendesnek találtak. Még közelebb ment, s látta, hogy kihalt az egész, egyetlen harcos sincs ott. A termés és a takarmány üres kocsik mellett hevert, mindenütt zúrzavar nyomai, mintha nagyon sietősen távoztak volna.

- Elhagyták a tábort - vontá le a következtetést Meng You -, de ez csak hadicsel lehet!

- Azt hiszem, Zhuge Liang fontos híreket kapott a fővárosból - felelte Meng Huo -, emiatt kellett oly sietve távoznia, hogy még felszerelésüket is itt hagyták. Valószínűleg Wu vagy Wei támadást indított ellenük. Lámpásokat égnek, hogy azt gondoljuk, még mindig a táborban vannak, ők viszont mindent maguk mögött hagyva elsiettek. Nem lehet semmi bajunk abból, ha üldözőbe vesszük őket!

A fejedelem serege élére állt, így vonultak sietősen tovább. Amikor elérték a nyugati folyópartot, látták, hogy a túloldalon rendben állnak a táborok, a zászlók, mint fénylő selyemfellegek, szokás szerint a magasban lobognak. A part mentén ruhaanyagból készült fal húzódott. A Manok nem mertek támadást indítani.

Meng Huo így fordult fivéréhez:

- Ez azt jelenti, hogy Zhuge Liang tart az üldözőktől. Csupán ideiglenesen torpantak meg, s néhány napon belül visszahúzódnak!

Tábort vertek hát a parton. Néhány harcosuk a hegyek közé indult, hogy tutajhoz való bambuszrudakat hozzanak. A legbátrabb katonákat helyezték el közvetlenül a folyó mellett, míg a vízi alkalmatosságok el nem készültek.

Hamarosan viharos nap virradt rájuk. Ekkor váratlanul arra lettek figyelmesek, hogy hatalmas lángok csapnak az ég felé körülöttük, ugyanakkor dobszó hirdette, hogy támadás indul ellenük. A Manok, ahelyett, hogy szembe szálltak volna az ellenséggel, elkezdtek hátrahúzódni a Shu-hadsereg rohama előtt. Meng Huo annyira megrémült, hogy klánjával és közvetlen alattvalóival együtt menekülőre fogta. Átküzdötték magukat a bezáruló gyűrűn és korábbi táborhelyük felé futottak.

Ahogy megérkeztek oda, Zhao Yun vezetésével ellenséges hadtest tűnt fel. Meng Huo nyugatnak indult és a hegyek között igyekezett menedékre lelteni. Ám ekkor heves támadás érte Ma Dai csapatai részéről. Csekély számú követőjével végül egy völgybe ért. Innen hamarosan észrevette, hogy nyugatra, északra és délre is füst száll fel, fáklyafény izzik, ezért megállni kényszerült. Keleten viszont semmiféle mozgást nem látott, így végül abba az irányba folytatta a menekülést. Ahogy épp átkelt egy vízmosáson, néhány lovast pillantott meg, akik a sűrű erdőben törtek utat és egy kis kocsit kísértek. Zhuge Liang alakját vélte felfedezni benne.

- Nos hát, Manok fejedelme! - kiáltott oda neki a főminiszter nevetve - Megint elkaptalak! Hogy engedhette az Ég, hogy ekkora vereséget szenvedj? Már régóta várok rád itt!

Meng Huo dühösen kísérőihez fordult:

- Háromszor voltam immár áldozata e gazember cseleinek, és székelybe jutottam! A végzet most utunkba vezérelte, ezért minden erőnkkel rá kell rontanunk! Vágjuk őt és a vele lévőket darabokra!

A Man lovasok egymást biztatva kiáltottak, így indítottak rohamot a fatörzsek között. Ám alig pár pillanat múlva mindannyian megbotlottak és az előttük húzódó álcázott vermekbe zuhantak. Ebben a pillanatban Wei Yan és harcosai bukkantak fel a sűrűből. Egyesével kihúzták a pórul jártakat a gödrökből és szoroson megkötözték őket.

Zhuce Liang visszatért a táborba, ahová a fejedelem foglyul ejtői is behozták a rabot. A főminiszter igyekezett megnyugtatni a többi Mant. Az előkelők és a törzsfőnökök közül sokan visszatérhettek követőikkel együtt völgyeikbe és falvaikba. A maradék legtöbbször behódolt és hűséget esküdött Shu-nak. Megetették, jól tartották őket, megígérték, hogy biztonságban lesznek, majd hagyták, hogy útnak induljanak övéikhez. Boldogan így is tettek.

Idővel Zhang Yi bevezette a fejedelem fivérét, Meng You-t a fővezérhez. Zhuge Liang szemrehányást tett neki testvére viselkedése miatt:

- Bátyád félrevezetett, egyszerű lélek! Tiltakoznod kellene nála az eddigiek miatt, és meggyőzni, hogy változtasson tettein! Itt állsz előttem, negyedszer is rabságban. Nem szégyelled hát magad? Hogy vagy képes bárki szemébe is nézni?

A szégyen pírja öntötte el Meng You arcát, a földre vetette magát, így esedezvén megbocsátásért.

- Ha ki is végeztetlek, az nem ma fog megtörténni - közölte vele Zhuge Liang -, ezúttal még szemet hunyok tetteid felett, de beszélned kell a fivéréddel!

Ezzel intett, hogy oldozzák el a foglyot, s megengedte, hogy felkeljen. Meng You könnyezve távozott.

Nemsokára Wei Yan jelent meg Meng Huo-val, Zhuge Liang pedig hatalmas haragot színelve így kiáltott a rabra:

- Mit tudsz mondani ezúttal?! Láthatod, megint kezeim közé kerültél!

- Ismét szerencsétlen áldozat vagyok! - felelte Meng Huo - Megint csak hálódba keveredtem, és úgy halok meg, hogy nincs senki, aki lezárja a szemem!

Zhuce Liang hívatta az öröket és megparancsolta nekik, hogy fejezzék le a fejedelmet. Meng Huo meg se rezzen az ítélet hallatán, csak így fordult foglyul ejtőjéhez:

- Ha még egyszer elengedsz, lemosom magamról négyszeres rabságba esésem szégyenét!

Zhuce Liang csak mosolygott a merész válasz hallatán, majd utasította a katonákat, hogy oldozzák el a fogoly kötelékeit, a szolgálók pedig töltsenek bort neki. Ezután sátrába hívta a vendéget.

- Négyszer bántunk veled nagylelkűen, te viszont továbbra is ellenszegülsz - mondta Meng Huo-nak -, miért teszed ezt?

- Meglehet, barbár vagyok a szemedben, mégsem folyamodnék olyan aljas cselekedetnek, amilyenekkel te élsz ellenem. Ez az oka annak, hogy még mindig ellenszegülök!

- Négyszer engedtelek szabadon. Gondolod, hogy képes lennél csatát vállalni ellenem?

- Ha még egyszer sikerül foglyul ejtened, be fogok hódolni, és neked adok mindent, amit csak a völgyemben találsz, hogy megjutalmazzam seregedet. Arra is megesküszöm majd, hogy nem okozok több gondot.

Zhuce Liang csak mosolygott a szavak hallatán, mégis szabadon engedte Meng Huo-t. A fejedelem köszönetet mondott neki és távozott. Amint visszanyerte szabadságát, több ezernyi hívét gyűjtötte maga köré és elvonult délre. Hamarosan találkozott Meng You-val, aki épp sereget toborzott, hogy bosszút álljon bátyjáért. Rögtön egymás nyakába borultak, és sírni kezdtek majd megosztották egymással élményeiket.

- Nem tudunk ellenállni az ellenségnek - mondta végül Meng You -, már számtalan alkalommal legyőzték. Most azt gondolom, jobban tennénk, ha a hegyekbe mennénk és elrejtőznénk egy sötét vízmosásban, ahol nem találhatnak ránk. Ezek a Shu-harcosok nem igazán bírják a nyári hőséget; vissza fognak vonulni!

- Hol bújhatnánk meg? – tudakolta fivére.

- Tudok egy völgyet innen délnyugatra, amit úgy hívnak, „Kopasz Sárkány-szurdok”, e hely fejedelme, Duo Si, a barátom. Igyekezzünk menedékre lelni nála!

- Nagyszerű! Indulj és szervezd meg – utasította Meng Huo.

Öccse útnak is indult. Mikor odaért és szót váltott Duo Si fejedelemmel, utóbbi nem vesztegette az időt, hanem harcosaival együtt Meng Huo elé igyekezett, hogy köszönthesse őt. A völgy bejáratánál találkoztak. A szokásos üdvözléseket követően Meng Huo elmondta, milyen helyzetbe kerültek, mire Duo Si így felelt:

- Ó, fejedelem, légy nyugodt! Ha azok a Folyóvidékiek ide merészkednek, teszek róla, hogy egyikük se lássa meg többé otthonát! Maga Zhuge Liang is itt leli majd halálát!

Ennek hallatán Meng Huo természetesen igen elégedett volt. Ám tudni szeretette volna, miért ilyen magabiztos vendéglátójuk. Duo Si erre így felelt:

Ebben a szurdokba csupán két út vezet: az egyik az, amin ti is jöttetek, a másik pedig egy északnyugati ösvény. Amelyiken ti utaztatok, sík és könnyű útvonal, a vizek körülötte elég békések és csendesek. Emberek és lovak is járhatnak rajta. Ám ha elzárjuk a völgy száját, akkor senki sem képes bejutni, legyen bármilyen erős is. A másik út szakadékos, veszélyes és keskeny. Az egyetlen ösvényt mérgeskígyók és skorpiók lakják, ahogy pedig leszáll az éj, mocsárlázat okozó kigőzölgések lengik be, egészen a következő nap közepéig. Csupán a napnyugta előtti két órség ideje az, amikor valóban járható. Azután a víz ihatatlan arrafelé. Négy patak is csörgedezik a közelében, valamennyi mérgező. Az egyiket Néma Forrásnak nevezik. Vize kellemes ízűnek tűnik, ám az embereket megnémítja, s pár napon belül meg is halnak. A második neve a „Pusztítás Forrása”, ennek vize forró. Ha bárki belélegzi páráit, húsa rothadni kezd, míg ki nem látszanak a csontjai, s végül meghal. A harmadik a Fekete Forrás. Vize zöldes árnyalatú. Ha ráfröccsen az emberre, akkor az érintett testrészt feketévé válik, s az illető meghal. A negyedik a „Gyenge Víz Forrása”. Ez hideg. Ha iszunk belőle, megfagy a leheletünk, mérhetetlenül elgyengülünk, s végül meghalunk. Sem madarak, sem rovarok nem találhatók ezen a vidéken, és a Han-generálison, Ma Yuanon kívül, aki ezért a tettéért a Hullámokat Lecsendesítő Generális-címet kapta, senki sem volt képes soha átjutni rajta.²

Na most, az északkeleti utat tehát lezárjuk, ti pedig tökéletes biztonságban rejtőzhettek el a Shu-csapatok elől, akik, mivel erre nem tudnak átjutni, a másik úttal próbálkoznak majd, ahol az imént említett négy halálos forráson kívül semmiféle vizet nem találnak majd. Nem számít, hányan vannak, eljön végzetük, nekünk pedig még csak fegyverekre sem lesz szükségünk!

- Most valóban kiváló lakóhelyre leltem! - kiáltotta homlokára csapva Meng Huo, majd északra pillantva így folytatta:

- Még Zhuge Liang csodás ravaszága sem ér majd semmit! A négy forrás egyedül is képes lesz legyőzni őt és bosszút állni seregem miatt!

A két fivér Duo Si fejedelem vendégeként kényelmesen befészkelte magát a völgybe, a napjaikat lakomázással töltötték.

Időközben, mivel a Manok nem tűntek fel, Zhuge Liang parancsot adott a Nyugati Er folyó vidékének elhagyására, s tovább nyomultak délre. A hatodik hónapban jártak, perzselő forráság ülte meg a tájat. Egy költő így énekelte meg a déli vidék hőségét:

Kopár hegyek, száraz völgyek
Kábult hőség feszül a földnek
Kegyetlen szörnyű a forráság
Kiegett tájon nincs boldogság³

Egy másik vers így hangzik:

A Vörös császár vette át mostan az uralmat⁴
Nem születik sötét felleg zavarni nyugalmat
Oszló felhő alatt magányos daru fül dermedten
Forró tengerben még a hatalmas Ao is megretten
Elhagyni hogyan bírnám pataknak partját most?
Avagy feladni erő híján árnyas hús bambuszost
Miképp tudnám a kegyetlen homokot elviselni
Hosszú útnak árát fullasztó vértben megfizetni?

Éppen abban a pillanatban, amikor útnak indultak délre, kémek érkeztek, s meghozták Meng Huo visszavonulásának híret a Kopasz Sárkány szurdokba. Arról is beszámoltak, hogy a völgy száját eltorlaszolták.

- Helyőrséget állítottak a völgybe, a körülötte lévő magaslatok pedig szakadékosok és áthatolhatatlanok - tették hozzá.

Zhuce Liang hívatta hát Lu Kai-t, s kikérdezte a környékről, ám ő nem tudott pontos választ adni a helyi viszonyokról. Ekkor Jiang Wan szólalt fel:

- Meng Huo sorozatos fogságba esései annyira megtörték őt, hogy nem merészel többé a harcmezőre térni. A harcosaink kimerültek a szörnyű melegtől, nem sok babért terem már így nekünk a hadjárat meghosszabbítása. A legjobb lenne, ha visszatérnénk országunkba.

- Ha így teszünk, akkor Meng Huo tervének áldozataivá válunk - közölte Zhuge Liang -, mivel elvonulásunk esetén biztosan a nyomunkba

ered. Emellett, ha már eddig eljöttünk, nem sok értelme lenne most visszafordulni.

Kiküldték hát Wang Pinget, mint előretolt őrszemet, s vele együtt néhány Mant, akik vezetőként bejáratot kerestek a völgybe északkelet felől. Találtak is egy utat, amin eljutottak egy forrásig. A szomszédos emberek és lovak vadul nekiálltak inni belőle.

Ezt követően Wang Ping parancsot adott a visszatérésre, hogy beszámoljanak a sikerről, ám mire a táborba értek, már sem ő, sem katonái nem tudtak megszólalni. Csupán szájukra mutogattak. Zhuge Liang ebből rájött, hogy megmérgezték őket és nagyon megrémült. Könnyű kocsiján előre hajtattott, hogy kiderítse az okot. El is ért a forrásig. A víz nagyon mély és sötétzöld volt. A felszínéről gőzök tömege szállt fel. A víztükröt nem érintették. Zhuge Liang felment a dombok közé, hogy szétnézzen, ám a hegyek sáncán kívül semmit sem látott. Mély csend telepedett rájuk, amit egyetlen madár rikoltása sem tört meg. Értetlenül állt a dolog előtt.

Hamarosan megpillantott egy ősrégi templomot a távolban, a bércek között. Liánok és kúszónövények segítségével sikerült felmászni oda, s amikor belépett, a kamrában, a sziklából kifaragva egy tisztségviselő alakját vette észre. Mellette tábla állt, aminek felirata szerint a templomot Ma Yuannak szentelték, a híres generálisnak, aki először hatolt be erre a vad vidékre. A helyiek építették fel, hogy áldozzanak a vezérnek, aki a Manok elleni hadjáratot vezette.

Zhuce Liangot nagyon lenyűgözte a hely, mélyen meghajolt a nagy hadvezér képmása előtt:

- Szerény szolgálód szent kötelességet teljesít, a Legfőbb Úr fiát védelmezi. Ez az ifjú, a jelenlegi uralkodó küldött ide, hogy alávessem a Manokat, így az országot ne fenyegetse veszedelem, ha úgy dönt, megtámadja Wei-t és birtokba veszi Wu-t, ez által állítván helyre a Hanok dicsőségét. Ám a harcosok nem ismerik a vidéket, néhányuk mérgezett forrásból ivott, ami megnémította őket. Szolgálód ünnepélyesen kéri tiszteletreméltó szelmed, hogy az uralkodó iránti jóindulatodból és kegyedből kifolyólag tárd fel szent jelenléted, nyilvánítsd meg barátságos jelmed, így őrizd és vezesd hadseregünket!⁵

Ez után az imádság után Zhuge Liang kilépett a templomból. Miközben olyan helybéli után kutatott, akit kifaggathat, a távolban, a szemközti lévő magaslaton botra támaszkodó vénembert vett észre. Az öreg felé közeledett, s mikor odaért, felismerte, hogy kivételes személlyel van dolga. A templom mellett találkoztak, s Zhuge Liang megkérte tiszteletreméltó látogatóját, hogy sétáljon be vele oda. Az üdvözléseket követően az öreg helyet foglalt a köveken, a főminiszter pedig a szokásos kérdésekkel kezdte meg a beszélgetést. Az idős úriember így válaszolt neki:

- Miniszter uram, sokat hallottam már rólad, és örülök, hogy megismerhettelek. A Manok közül rengetegen köszönhetik neked életüket, engem pedig mélyen meghatott kedvességed.

Ekkor Zhuge Liang rátért a számára éppen legfontosabb kérdésre, a forrás rejtélyére.

- Katonáid a Néma Forrásból ittak - hangzott a felelet -, néhány napon belül meg fognak halni. Ráadásul még három mérgező forrás található erre felé, a Pusztítás Forrása, a Fekete Forrás és a Gyenge Víz Forrása. Mind a négy káros kigőzölgése össze is gyűlik, és csupán a napnyugta előtti két órség ideje alatt járható az út.

- Röviden tehát, a Manokat nem lehet legyőzni - vonta le a következtetést Zhuge Liang -, s így Wu sem lehet a miénk, és Wei-en sem tudunk felülkerekedni. A Hanok uralma visszaállíthatatlan, én pedig kudarcot vallottam uram által rám bízott feladatomban teljesítésében. Talán meg kellene halnom?

- Ne csüggedj el ennyire, ó, főminiszter! - kérte az öreg - Elvezethetlek egy helyre, ahol mindezt semmissé teheted.

- Nagyon szeretném hallani a mondandódat, tiszteletreméltó uram - válaszolta erre Zhuge Liang -, miféle tanáccsal tudsz szolgálni nekem? Remélem, megosztod velem tudásodat.

- Igen. Nem túlságosan messze innen, nyugati irányban egy völgy található, annak bejáratától húsz *li* távolságra patak található, melynek neve Örök Béke Forrása. Mellette egy magányos öreg él, akit a Patak Remetéjének neveznek. Immár húsz éve nem hagyta el a völgyet. Viskója mögött egy másik forrás tör fel a földből, ennek neve a Béke és Boldogság Forrása. Vize a szóban forgó mérgek ellenszere. Megfürödve benne meggyógyítja a bőrbetegségeket és a mocsárlázatot. Ezen kívül a kunyhó közelében gyógynövény nő, a „fokhagyma-levelű illat”. Ennek leveleit rágcsgálva biztonságban lehetünk a maláriától. Legjobb, ha azonnal ehhez a remetéhez sietsz és hozzájutsz a gyógymódokhoz.

Zhuce Liang alázatosan köszönetet mondott az idős bölcsnek, majd így folytatta:

- Tisztelt uram, könyörületes jószágod és együttérzésed mélyen meghatott. Megtudhatnám esetleg a nevedet is?

Az öreg felkelt, majd a templom belsejébe lépve így felelt:

- E hegység szelleme vagyok, kit Ma Yuan küldött, hogy segítségedre legyek!

E szavakat követően rákiáltott a templom mögött húzódó kősziklára, ami megnyílt előtte, ő pedig eltűnt a nyílásban.

Zhuce Liang döbbenete szavakkal kifejezhetetlen volt. Ismét meghajolt a templom szelleme előtt, majd visszatért arra, amerről érkezett és táborába sietett.

Másnap, füstölőket és ajándékokat hozva magukkal, Wang Ping és a többi beteg nyugatnak indult, arra a helyre, amit az öreg említett. Szerencsésen meg is találták a völgyet, és a keskeny ösvényt követve apró tanyához hasonló területre értek a magas fenyők és árnyat adó ciprusok, burjánzó bambuszok és csodálatos virágok között, amik néhány egyszerű viskót védelmeztek. Csodálatos illat járta át az egész helyet.

Zhugé Liang, aki a többiekkel tartott, nagyon örült, hogy ráleltek a helyre, és azonnal bekopogtatott. Egy fiú nyitott ajtót nekik. A főminiszter bemutatkozott, mire elősietett a házigazda:

- Tehát a Han-dinasztia főminiszteréhez van szerencsém?

Zhugé Liang igen tiszteletreméltó férfiút pillantott meg. Ősz haját bambusból készült fésű tartotta, lábán fűcipőt viselt, fehér köpönyegét fekete öv vette körül a derekán. Zöld szemével nyugodtan tekintett vendégeire.

- Hírneves bölcs, honnan tudad, ki vagyok? - kérdezte Zhugé Liang.

- Ki ne hallott volna déli hadjáratodról?

Ezzel behívta a főminisztert, s mikor a látogatónak és a házigazdának fenntartott ülőhelyeken kényelmesen elhelyezkedtek, Zhugé Liang így fordult hozzá:

- Korábbi parancsolóm, a Legfőbb Úr azzal bízott meg, hogy viseljem gondját fiának és utódjának. Ez az ifjú, aki a mostani császár, azt a parancsot adta, hogy vezessek sereget erre a vidékre, állítsam a Manokat oldalunkra és hozzam el számukra a kultúráját. Ám most, legnagyobb sajnálatomra, Meng Huo fejedelem elrejtőzött a Kopasz Sárkány szurdokban. Néhány harcosom megpróbálta felkutatni és útközben ittak egy bizonyos forrásból, amittől megnémultak. Tegnap este azonban egy korábbi hadjárat vezére, Ma Yuan megjelent előttem szent mivoltában, s elmondta, hogy te, tisztelt uram, rendelkezél e szörnyűség gyógymódjával. Kérve-kérlek hát, szánj meg minket, adj ebből a kiváló folyadékból, hogy megmenthessem katonáim életét!

- Én csupán a vadon egyszerű lakója vagyok, méltatlan egy olyan híresség látogatására, mint te, ó, főminiszter úr - felelte a remete -; a víz, amire szükséged van, kunyhóm mögött ered, nyugodtan meríts belőle annyit, amennyit csak akarsz.

Ezután a szolgáló megmutatta Wang Pingnek és néma társainak a Béke és Boldogság Forrását, ők pedig ittak belőle. Ahogy lenyelték a folyadékot, felköhögtek némi mérgezett nyálkát, s rögtön meg tudtak szólalni.

A legény elvezette a harcosokat az Örök Béke Forrásához is, amiben mind megfürödtek. Eközben a viskóban a remete ciprusmagból és fenyővirágból készült teával kínálta Zhugé Liangot, majd így folytatta mondani-valóját:

- Ezen a vidéken megszámlálhatatlan mennyiségű kígyó és skorpió él,

a szél pedig belesodorja a liliomok virágát a patakokba, amittől azok ihatatlanná válnak. Ám ha kutat ástok, jó vízre lelhetek.

Ezután Zhuge Liang némi fokhagyma-levelű gyógynövényt kért az öregtől, hogy legyen védelmük a mocsárláz ellen is. A remete közölte, hogy annyit szakítanak le belőle, amennyit csak akarnak. Így hát mindenki szájába vett egy levelet, így a betegség nem fertőzhette meg őket.

Végül Zhuge Liang mélyen meghajolt jótevőjük előtt, s nevét tudakolta.

- Meng Huo bátyja vagyok - válaszolta mosolyogva a remete -, a nevem Meng Jie.

Zhuge Liang nagyon meglepődött.

- Ne félj! - mondta az öreg - Hadd magyarázzam meg! Hárman voltunk testvérek ugyanazon szülőktől, jómagam a legidősebb. Miután szüleink, atyánk és anyánk is meghalt, Meng Huo fivérem, aki akaratos és rosszindulatú volt, nem akart elfogadni semmiféle irányítást. Számtalanszor beszéltem vele, de megmakacsolta magát. Végül álnéven visszavonultam erre a helyre. Szégyellem öcsém lázadását, ami miatt, ó, főminiszter, e kietlen tájra kellett hadjáratot vezetned, ám ezért abban a kiváltságban lehetett részem, hogy találkozhattam veled. Felelős vagyok a történetekért, ezer halált érdemelnék, így hát könyörgöm, bocsáss meg nekem!

Zhuge Liang nagyot sóhajtott, majd így felelt:

- Most már elhiszem a nemes Liu Xiahui és rabló fivére történetét; ez megint ugyanaz a helyzet. Romlottságukról és erényességükről híres emberek egyazon családból származnak.

Majd vendéglátójához fordulva folytatta:

- Szeretném, hogy említést tegyek érdemeidről az uralkodónak, s téged tegyen meg fejedelemmé?

- Hogy gondolhatod, hogy efféle megbecsülésre és méltóságra vágyom, mikor éppen az ilyen dolgok megvetése miatt húzódtam ide vissza?

A főminiszter ekkor szeretett volna ajándékokat adni neki, de a remete nem fogadott el semmit. Így hát, búcsút véve tőle, Zhuge Liang visszatért táborába.

Élt a rengetegben egy remete emberektől távol⁶
Tanácsával a Manokat a Wuhou legyőzi bárhol
A komor erdők ezidáig lakatlannak tűntek
Míg bodros füstfelleg végül jelét adta tűznek

Amint Zhuge Liang megérkezett a táborhelyre, parancsot adott a katonáknak, hogy kezdjenek ásni. Igen mélyre hatoltak le, de nem találtak vizet. Más részeken is próbálkoztak, de ott sem jártak sikerrel. A kudarc nagyon elkedvetlenítette őket.

Ezután a főminiszter a mélységes éjszakában füstölőt gyújtott, s így könnyörgött az Éghez:

- Noha méltatlan a te szolgálód, Zhuge Liang, mégis kegyben részesült a Hatalmas Hanoktól, s most a be kell hódoltatnia a Manokat. De jaj! Elfogyott a vizünk, s harcosaim az állatokkal együtt szomjúságtól szenvednek. Ha meg kívánod őrizni a Hanok sorát, kérve-kérlek, adj nekünk édes vizet! Ám ha lejárt az idejük, engedd, hogy szolgálód és a vele lévőek békében halhassanak meg!

Nagy sereget gyűjtöttek ugyan a Man törzsek
De ki gátolhatja egyenes útját az isteni hősnek
Geng Gong imádkozott a kúthoz és csatát nyert
Zhuge is fohászokodva forrásért végül vizet lelt⁷

A katonák önbizalma visszatért ahogy meglátták a feltörő vizet, s a hadsereg hamarosan a hegyi ösvényeken haladt előre a Kopasz Sárkány szurdok felé. Nemsokára már a közelben táboroztak.

Amikor Meng Huo tudomást szerzett erről, nagyon megdöbbsent:

- Nem tűnik úgy, hogy ezek a csapatok akár szomjúságtól, akár láztól szenvednének - közölte -, forrásaink hatástalanok voltak velük szemben!

Duo Si fejedelemnek azonban kétségei voltak efelől. Vendégével együtt felkapaszkodott egy magaslatra, ahonnan szemügyre vehették az ellenséges tábor. Semmi jelét sem látták a betegségnek vagy zavarodottságnak; minden nyugodtan és csendben zajlott odalenn: vizet hordtak, főztek, ettek és ellátták az állatokat. Duo Si megborzongott ennek láttán:

- Ezek nem is emberek! - mondta reszketve - Biztosan az ég küldte ide őket!

- Mi, fivérem, egyetlen, mindent eldöntő ütközetben csapunk össze ezekkel a Shu-csapatokkal! - felelte erre Meng Huo - Jobb elhullani a csataterén, mint hagyni, hogy béklyókat tegyenek ránk!

- Ámde, ó, fejedelem, ha seregünket legyőzik, egész családomat pusztulásra ítélem! Bátorítsuk hát fel a vízmóságok népét! Vágják le az ökröket és lovakat, falják fel őket, így vegyük rá az embereket, hogy tűzön-vízen át rontsanak egyenesen az ellenség táborára és diadalmaskodjanak felette!

Így is tettek. Hatalmas lakomázás vette kezdetét, mielőtt a Manok a harctérre mentek volna. Még javában folyt az evés-ivás, mikor megérkezett Yang Fang, huszonegy nyugati szurdok ura, s vele együtt harmincezer harcos. Meng Huo nagyon megörült ennek a váratlan létszámnövekedésnek, immár biztos volt győzelmükben. Duo Si-vel együtt Yang Fang elé siettek, hogy köszöntsék az újonnan érkezettet.

- Harmincezer vasvértesem van, bátor, rettenthetetlen harcosok -

közölte velük Yang Fang -, akik átrepülnek a hegyek felett, átugranak a szakadékokon, héttel is felér mindegyikük az ellenség katonái közül! Ráadásul elhoztam öt fiamat, akik mind nagyon képzett fegyverforgatók, hogy segítségedre legyenek, ó, fejedelem!

Be is szólították mind az öt ifjút, akik bemutatkoztak az uraknak. Jóképű, merész és katonás legényeknek tűntek.

A jövevények számára fogadást rendeztek. Már javában lakomáztak, mikor Yang Fang azt javasolta, éljenek némi szórakozással:

- Háborúban kevés lehetőség nyílik az élvezetekre - fordult a jelenlévőkhez -, ezért hoztam magammal néhány énekeslányt a vidékemről, akik megtanultak többek közt karddal és pajzzsal táncolni! Ha beleegyeztek, bemutatják tudásukat!

A lakomázók örömmel üdvözölték a javaslatot, s hamarosan harminc fehércseléd jelent meg a sátor előtt. Hajuk vállukra omlott, mindannyian mezítláb voltak. Táncba kezdtek, szökdécseltek és egyéb bemutatókat tartottak odakinn. A közönség a sátorban tapsolt, dicsérte képességeiket, a harcosok pedig énekelni kezdtek.

Nemsokára, atyjuk intésére, Yang Fang két fia egy-egy kupát vitt Meng Huo-nak és Meng You-nak. Az urak átvették, majd szájukhoz emelték. Yang Fang ekkor egyetlen parancsszót kiáltott, s az ifjak azonnal felrántották a két fivért ülőhelyükről. A következő pillanatban azok már tehetetlenül vergődtek az erős kezek között. Ezt látván Duo Si felpattant, hogy elmeneküljön, ám őt meg Yang Fang ragadta meg, így ez a fejedelem is fogságba esett. A Man-leányok felsorakoztak a sátor előtt, így odakintről senki sem mert közelebb lépni.

- Mikor a nyúl elpusztul, a róka gyászol - szólalt meg Meng Huo -, mindenki a magáéival tart, ez a szokás és a törvény. Mindketten törzsfőnökök vagyunk és barátok is. Nem értem, miért kell ártalmamra lenned.

- Visszafizetném Zhuge Liang főminiszternek az együttérzést és kedvességet, amivel irántam és embereim iránt volt, ám erre nincs lehetőséget, míg ti lázadást szítotok. Miért ne ajánljak fel hát neki egy lázadót, hogy megbékítsem?

Meng Huo-t, Meng You-t és Duo Si-t Yang Fang kezei közt hagyván a Man harcosok szétszéledtek, mindegyikük visszatért saját szurdokába.

Ezután Yang Fang a Shu-táborba vitte foglyait, ahol a fővezér sátra előtt meghajolván így szólt:

- Fiaimmal és fivérem fiaival együtt hálás vagyok neked, főminiszter úr, irántunk táplált jóindulatodért, így hát engesztelésül elhoztuk neked ezeket a lázadókat.

Zhuce Liang megjutalmazta Yang Fanget, s utasította, hogy engedjék Meng Huo-t a színe elé.

- Készen állsz végre, hogy behódolj nekem? - kérdezte a fogolytól.

- Nem képességeid, hanem saját népem árulása miatt kerültem ilyen helyzetbe! Ha végezni akarsz velem, tedd meg, de nem adom meg magam!

- Nagyon jól tudod, hogy seregem víztől megfosztott vidékre vonult, ahol csupán az a négy mérgezett patak csordogált. Katonáim mégsem betegedtek meg, senkinek sem lett semmi baja. Nem tartod ezt valamiféle felsőbb védelmező hatalom bizonyítékának? Miért maradsz hát önfejtően a hibás úton és makacskodsz még mindig?

- Őseim már régóta uralmuk alatt tartják az Ezüst Zsomboly völgyét, a környező hegyeket, a három folyó és a két erdő pedig védelmünkre szolgál. Ha ezt az erősséget képes vagy bevenni, akkor én és örököseim mindörökre elismerjük hatalmat, meghódolunk előtted!

- Még egyszer szabadon engedlek hát - közölte erre Zhuge Liang -, te pedig rendezheted soraitokat, és megvívhatjuk végre a döntő ütközetet! Ám ezután, ha ismét rabláncban vezetnek elém és továbbra is makacsul engedetlen maradsz, akkor arra kényszerülök, hogy kiirtsam teljes családodat!

Ezzel utasította az öröket, hogy oldozzák el a fogoly kötelékeit és hagyják szabadon távozni. Miután a fejedelem eltűnt, Meng You-t és Duo Si-t a fővezér elé hozták, majd ők is visszanyerték szabadságukat. Bort, ételt is felszolgáltak nekik, ám túlságosan össze voltak zavarodva, nem mertek Zhuge Liang szemébe nézni. Végül hátasokat is a rendelkezésükre bocsátottak, hogy gyorsabban utazhassanak.

E vidéken mélyebbre nyomulva újabb veszély közelít
Sok nehézséget ügyes csellel győzni hírnevet öregbít

A következő fejezetből kiderül, miként szervezte újjá Meng Huo a seregét, s végül kié lett a győzelem.

KILENCVENEDIK FEJEZET

FENEVADAKAT ELÚZVÉN A FŐMINISZTER
HATODSZOR IS LEGYÓZI A MANOKAT.
RATTAN VÉRTEKET ELÉGETVÉN ZHUGE LIANG
HETEDSZER IS FOGSÁGBA EJTI MENG HUO-T

驅巨獸六破蠻兵
燒藤甲七擒孟獲

Végül valamennyi rabot szabadon engedték, Yang Fang és fiai különböző címeket kaptak jutalmul, népük pedig ajándékokat vehetett át. Miután kifejezték hálájukat, visszatértek övéikhez.

Eközben Meng Huo és fivére az Ezüst Zsomboly völgyébe siettek. Ez előtt a szurdok előtt három folyó csobogott, a Lu, a Gannan és a Xicheng.¹ Ezek Sanjiang városánál összefolytak és együttesen alkották a Három folyónak nevezett hatalmas folyamot. Északra, a völgy közelében széles és termékeny síkság terült el, nyugatra sós kutak voltak. A Lu és a Gannan nagyjából kétszáz *li* távolságra hömpölygött délnyugatra, dél felé pedig egy másik völgy húzódott, amit Liangdu vízmosásnak neveztek. Körülötte és magában a völgyben is dombok emelkedtek, amikben ezüstöt találtak. Innen kapta a hely az Ezüst Zsomboly elnevezést.

A szurdokban egész palotarendszer épült, amit a Man királyok erődítménnyé alakítottak. Egy ősi templom is magasodott itt, ami a „Családi Szellemek” nevet kapta, ahol mind a négy évszakban bika- és lóáldozatokat mutattak be. Ezeket az ünnepeket a „Szellemek Felőli Tudakozódás” névvel illették. Időnként emberáldozatok is történtek, vagy Shuból származókat áldoztak fel vagy a más falvakban lakó, saját népükből valókat. A betegek nem szedtek orvosságot, hanem a legfőbb varázslóhoz, a „Gyógyító Szellemhez” imádkoztak. Törvényeik nem voltak, minden vétket ugyanazzal a büntetéssel, halállal toroltak meg.

Mikor a lányok felnőttek és nővé váltak, megfürödtek egy folyóban. A férfiaktól elkülönítették őket, s mindenki azzal házasodott össze, akivel akart, a szülőknek ebbe nem volt beleszólásuk. Nem volt hivatalos oktatás sem. A jó évszakokban a vidék kiválóan termett, ám ha nem sikerült jól az aratás, akkor kígyóból főztek levest és főtt elefánthúst ettek.

A legnagyobb helyi méltóságot mindenütt a „vízmosás fejedelmének” nevezték, a második legfontosabb tisztség pedig a „rangidős” volt. Minden hold első és tizenötödik napján vásárt tartottak a Három folyó városában, az árukat odaszállították és elcserélték.

Meng Huo összegyűjtötte család- és klántagjait saját szurdokjában. Ezernél is több ember jött össze így, akikhez az alábbi beszédet intézte:

- Számtalanszor megszegyenítették immár Shu vezérei! Ezért hát bosszút esküdtem ellenük! Van közületek valakinek bármiféle javaslata, amivel felléphetnénk ellenük?

- Én tudok valakit, aki képes legyőzni Zhuge Liangot - szólalt fel erre egy hang.

A gyülekezet a beszélő felé fordult, aki Meng Huo sógora volt. A déli Manok nyolc törzsét vezette, s Dai Lai törzsfőnöknek nevezték.

- Ki lenne az? - tudakolta tőle Meng Huo.

- Mu Lu-nek hívják, s a Bana völgy fejedelme - hangzott a felelet -; jártas a vajákosságban, szelet tud idézni és ha úgy akarja, esőt támaszt. Elefánt hátán lovagol, tigrisek, leopárdok, farkasok, mérgeskígyók és skorpiók a kísérői. Emellett harmincezer emberfeletti harcosnak parancsol. Nagyon bátor férfiú. Ó, fejedelem, írd neki, küldj számára ajándékokat! Majd én elviszek hozzá mindent. Ha ő nyújt segítséget nekünk, többé nem kell félnünk Shu-tól!

Meng Huo elégedett volt a tervvel, utasította Dai Lai-t, hogy fogalmazza meg az üzenetet. Ezután megparancsolta Duo Si-nek, hogy tartsa a Három folyót, mint védelmi rendszerük első vonalát.

Zhuge Liang eközben a Három folyó városa közelébe vezette hadseregét. Szemügyre vette a vidéket, és látta, hogy a három vízfolyam körbe öleli a települést, csupán egyetlen oldalról lehet elérni, így Wei Yant és Zhao Yunt indította útnak, hogy az úton vonulva innen támadjanak. Ám amikor az erődítményhez értek, azt tapasztalták, hogy íjakkal és nyílpuskákkal felszerelkezett, erős védelemmel állnak szemben.

A város védői mesteri íjászok voltak, olyan fegyverekkel rendelkeztek, amikkel egyszerre tíz nyílveeszt is kilőhettek. Ráadásul ezek a lövedékek mérgezetek voltak, így egy könnyű seb is biztos halált jelentett. A két generális gyorsan felmérte, hogy nem járhatnak sikerrel, így visszahúzódtak.

Mikor Zhuge Liang hírt vette a mérgezett nyílveesztőknek, könnyű kocsiába szállt, s oda igyekezett, hogy saját szemével lássa, pontosan miként áll a helyzet. Miután mindent alaposan megfigyelt, visszatért táborába, és utasítást adott, hogy vonuljanak el néhány *li* távolságra. Ez a mozgás jó kedvre derítette a Manokat, akik gratuláltak egymásnak, hogy ily gyorsan és sikeresen elűzték az ostromlókat. Úgy vélték, megijedtek tőlük. Rögtön mulatozni kezdtek, és nem tartották túl szigorúan az őrseget, sőt, még felderítőket sem küldtek ki.

A Shu-sereg végül erős táborot vert, s lezárta annak valamennyi bejáratát. Öt napig semmi jelét sem adták mozgásnak. Egy este, napnyugta idején, enyhe szellő kezdett fújni. Ekkor Zhuge Liang kihirdette a parancsot:

„Mindenkinek magához kell vennie kabátját az első őrség idejére. Aki nem engedelmeskedik, azt kivégzik”!

Egyik generális sem tudta, mi járhat a fejében, ám természetesen engedelmeskedtek utasításának. Ezután mindenkinek földdel kellett megtöltenie ruházatát. Ez a parancs legalább olyan különös volt, mint az előző, de végrehajtották. Mikor minden készen állt, a fővezér így szólt a harcosokhoz:

- A földet a városfalakhoz kell vinnetek! Az első odaérkezők jutalomban részesülnek!

Így hát valamennyi katona rohanva cipelte a kiszáradt földdarabokat a

kijelölt helyre. Hamarosan ott is voltak, ekkor, az utasítás szerint, földhal-
mot kellett készíteniük, amire felhágva megmászhatták a falat. Az elsőként
felkapaszkodónak jutalmat ígértek.

Shu százezer harcosa és a szövetséges helybéliek mind ledobták föld-
terhüket a fal mellé, majd gyorsan felrohantak az így létrejött magasla-
tra, s egyetlen mennydörgő kiáltással a falra ugrottak. A néhány ott lévő
íjászt megragadták és lerántották, páran azonban sikeresen a városba me-
nekültek. Az ezt követő kézitusában Duo Si fejedelem hősi halált halt. A
Shu-katonák átvonultak a településen, s mindenkiel végeztek, aki útjuk-
ba került. Így esett el a város. Hatalmas zsákmányt ejtettek, amit a sereg
legbátrabb katonái kaptak meg jutalmul.

Csupán maroknyi ellenséges harcosnak sikerült megszöknie. Ezek
hamarosan megérkeztek Meng Huo-hoz és beszámoltak neki a város és
Duo Si elestéről. A fejedelem teljesen kétségbe esett. Még mielőtt magához
térhetett volna, megtudta azt is, hogy a Shu-sereg felé közeleg, és már sa-
ját szurdokja bejáratánál táborozik. Épp készült az elkeseredés legmélyebb
bugyraiba zuhanni, amikor halk nevetést hallott háta mögül, s egy nő buk-
kant fel:

- Ugyan bátor vagy, de nagyon ostoba is! Én csak egy asszony vagyok,
mégis ki akarok vonulni és harcolni!

A felesége volt az, Zhurong úrhölgy. A déli Manok közé tartozó Zhu-
rong² családból származott, s a hajítótőr mestere volt. Sohasem hibázta el
a célt.

Meng Huo felkelt és meghajolt előtte. Erre Zhurong úrhölgy lovat
nyergeltetett, s száz generális, valamint ötvenezer harcos élén kivonult a
szurdokokból, eltökélten a Shu-csapatok elűzésére.

Alig hagyta el a had az Ezüst Zsomboly palotáját, már meg is állította
őket a Zhang Ni vezette seregtest. A Manok azonnal hadrendbe álltak, az
úrhölgy öt törrel fegyverezte fel magát, egyik kezében pedig tizenennyolc láb
hosszú jelzőpálcát tartott. Hátasa hullámos szőrű, rőtes színű paripa volt.

Zhang Ni titokban kissé aggódni kezdett erre a látványra, de azért
összezapott a női vezérrel. Néhány ütésváltást követően a hölgy meg-
fordította hátasát és elvágatott. Zhang Ni utána eredt, ám ekkor arra lett
figyelmes, hogy egy hajítótőr süvít egyenesen felé. Megpróbálta félreü-
tni a kezével, ám az sebet ejtett karján, ő pedig a földre zuhant. A Manok
diadalittasan felordítottak, megrohanták a szerencsétlenül járt harcost és
pillanatok alatt foglyul ejtették.

Ekkor Ma Zhong, megtudván, mi történt bajtársával, azonnal segítségére
sietett, de őt is gyorsan bekerítették. Látta, hogy a harcos hölgy a magasba
emeli botját és feléje iramodik. Ebben a pillanatban a Manok kampókkal
lerántották hátasáról és őt is elfogták.

Mindkét generálist a völgybe vitték, a fejedelem elé vezették. Meng Huo lakomát rendezett, hogy megünnepelje hitvese sikerét. Mulatozás közben a hölgy utasította az öröket, hogy végezzék ki a két foglyot. Betaszígták a szerencsétlenül járt generálisokat, s már azon voltak, hogy teljesítik a parancsot, mikor Meng Huo megállította őket:

- Ne! Zhuge Liang ötször engedett szabadon. Jogtalan lenne, ha most ezeket kivégeznénk. Tartsuk csak őket rabságban, míg el nem fogjuk vezérüket is. Majd akkor végezhetünk velük!

Feleségét ellágyította a bor, így nem ellenkezett és a foglyok életben maradhattak.

A legyőzött Shu-csapatok visszatértek táborukba. Zhuge Liang rögtön lépéseket tett, hogy kiköszörülje a csorbát, elküldte Ma Dai-t, Zhao Yunt és Wei Yant, mindegyiket különleges, személyre szóló parancsokkal látva el.

Másnap a Man-harcosok jelentették a fejedelemnek, hogy Zhao Yun párviadalra szólítja őket. Zhurong úrhölgy azonnal nyergeltetett s kivágatott. Össze is csapott Zhao Yunnal, aki hamarosan megfutamodott előle. A hölgy túlságosan óvatos volt ahhoz, hogy kockáztassa az üldözést, ezért inkább hazatért. Ezután Wei Yan érkezett, hogy kihívást intézzen az ellenséghez. Ő is menekülőre fogta az úrhölgy elől, mintha vereséget szenvedett volna. Ám neki sem eredtek a nyomába. A következő napon ismét Zhao Yunön volt a sor, minden ugyanúgy zajlott, mint első összecsapásukkor. Zhurong úrhölgy nem szánta rá magát az üldözésre. Erre Wei Yan is a közelbe lovagolt és szidalmak özönét zúdította az ellenségre. Ez már túl sok volt, a nő jelt adott harcosainak, hogy iramodjanak meg vele együtt a gúnyolódó felé. Wei Yan megfordult és egyre sebesebben kezdett vágtatni. Az úrhölgy is vadul hajtotta hátasát, s hamarosan követőivel együtt keskeny szorosba érkeztek, ahol a völgy összeszűkül. Hirtelen zaj kélt Wei Yan háta mögül, s ahogy odafordult, látta, hogy a hölgy kibucskázik a nyeregből.

A Manok csapdába estek: Ma Dai ütött rajtuk, vezérük lovát pedig kötelekkel buktatták fel. Az úrhölgyet elfogták, megkötözték és a Shu-táborba vitték. Emberei közül néhányan megpróbálták kiszabadítani, de könnyedén visszaverték őket.

Zhuce Liang a sátrában ülve várta az érkezőket, s Zhurong úrhölgyet hamarosan be is vezették hozzá. Intett, hogy oldozzák el kötelékeit, majd egy másik sátorba kalauzolta, ahol bort szolgáltak fel, hogy enyhítsék a büszkeségét ért fájdalmat. Ezután üzenetet küldtek Meng Huo-nak, amiben kifejtették, hogy elcserélnék a rabot két fogságba esett generálisukra. A fejedelem beleegyezett, szabadon engedte a harcosokat. Amint megérkeztek, Zhuge Liang maga kísérte az úrhölgyet a szurdok bejáratához, ahol Meng Huo félig örömmel, félig dühösen köszöntötte.

Ekkor a fejedelem megtudta, hogy a Bana völgy ura, Mu Lu közeleg, így üdvözlésére indult. A vendég fehér elefánt hátán ült, öltözéke selymekből állt, rengeteg arany és igazgyöngy díszítette.³ Oldalán két hatalmas kard függött, és vadállatok vegyes falkája kísérte, akik elé időnként húst vetett. Szinte táncolva ugrándoztak körülötte. Meng Huo mélyen meghajolt a látogató előtt, és rövidesen elbeszélte neki balszerencse-sorozatát. Mu Lu megígérte, hogy bosszút fog állni mindenért, majd hozzáláttak az időközben előkészített lakomához.

Másnap a megszabadító harcba indult, kíséretében fenevadjainak falkájával. Zhao Yun és bajtársa, Wei Yan gyorsan hadrendbe állították gyalogosaikat, majd élükre álltak, s onnan tanulmányozták ellenfelüket. A Man lobogók és fegyverek egészen fantasztikusnak tűntek. A legtöbb harcos nem viselt sem vértet, sem semmiféle öltözéket. Arcuk napbarnított volt. Övükbe négy éles, hegyes kést tűztek. A jelzéseket nem dobok és kürtök, hanem gong adta.

Mu Lu fejedelem két óriási kardot viselt, egy kéziharang is volt nála. Fehér elefántját előre ösztökélte, s felbukkant a zászlók között.

- Egész életünket a harcmezőn töltöttük, de semmi effélét nem láttunk még - vélekedett Zhao Yun.⁴

Ahogy egymás közt beszélgettek, észrevették, hogy az ellenséges vezér valamit mormol. Lehetett ez varázsige vagy átok is, miközben időről-időre megcsendítette harangját. Ekkor hirtelen szél támadt, a kövek gurulni, a homok repülni kezdett, heves záporosó hangja kélt. Ezután felharsant egy kürt, mire a tigrisek, leopárdok, farkasok, kígyók és az összes többi vadállat vicsorogva mutatta agyarát és karmait. Miként is tudták volna a Shu-harcosok nyugodtan túrni mindezt? Hátrálni kezdtek, a Manok pedig ádázul rájuk törtek, s egészen a Három folyó városáig űzték őket, miközben sokukat lemészárolták.

Zhao Yun és Wei Yan itt felsorakoztatták legyőzött haderejüket és a főparancsnokhoz mentek, hogy számot adjanak kudarcukról. Zhuge Liang azonban nem volt sem haragos, sem kétségbeesett.

- Nem a ti hibátok, hogy ez történt - mondta a generálisoknak -, rég-es-rég, mikor még vidéki magányomban éltem, tisztában voltam vele, hogy a Manok bizonyos hatalommal bírnak a fenevadak felett, és mielőtt elhagytuk Shu-t bebiztosítottam magamat ez ellen. Találtok húsz nagy, lepcsételt kordét az ellátmány között. Holnap felhasználjuk a felét ennek.

Ezzel intett botjával, hogy hozzanak elő tizet a vörös ládás kocsik közül. Mindenki azon tűnődött, mi fog történni. A ládákat kinyitották, s kiderült, hogy valójában hatalmas, faragott és színezett vadállatok képmásait rejtik. Szőrük színpompás gyapjúból, fogaik és karmaik acélból készült. Mindegyik akkora volt, hogy akár tíz ember is elfért bennük. Összesen száz ilyen

fenevad volt. A főminiszter megparancsolta ezer katonájának, hogy tömjék meg a képmások száját mindenféle gyúlékony anyaggal.

Másnap a Shu-sereg kivonult a támadáshoz és felsorakozott az Ezüst Zsomboly völgyének bejáratánál. A Man őrszemek visszahúzódtak a szurdokba, és beszámoltak a fejleményekről fejedelmüknek. Mu Lu, legyőzhetetlennek gondolván magát, egy pillanatig sem habozott, rögtön megindult hadaival, s magával vitte Meng Huo-t is. Zhuge Liang, egyszerű taoista köpönyeget viselve könnyű kocsiján szintén megjelent a harcmezőn. Kezében madártollakból készült legyezőjét tartotta. Meng Huo észrevette őt, s arrafelé mutatva így fordult Mu Lu-höz:

- Az ott Zhuge Liang abban a kis kocsiban! Ha el tudnánk fogni, véget is érne a háború!

Erre Mu Lu mormolni kezdte varázsigéit és megszólaltatta kis harangját. Ahogy korábban is, szél támadt és vadul fújni kezdett, a vadállatok pedig megindultak. Ám a legyező egyetlen intésére, lám! A szélirány megfordult és immár hevesen a man sereg felé fújt. Ekkor előrontottak a Shu-sereg közepéből a borzasztó fenevadak. A barbár fejedelem valódi állatai azt látták, hogy hatalmas teremtmények támadnak rájuk, szájukból lángot, orrlükaikból fekete füstöt okádva. Csilingelő csengettyűkkel, csillogó agyarakkal és karmokkal közeledtek, mire az állatok fülüket-farkukat behúзва igyekeztek vissza a saját seregük sorai közé, letaposva mindenkit, aki útjukba került.

Ezt látván Zhuge Liang jelt adott az általános támadásra, és csapatai rohamra indultak a dobok dübörgése és kürtök rivallása közepette. Mu Lu-t megölték a közelharc során, Meng Huo egész klánját elfogta a pánik, és kétségbeesetten menekültek a hegyek közé. Így került az Ezüst Zsomboly völgye a hódítók kezére.

Másnap, mikor Zhuge Liang éppen utasította a harcosokat, hogy keressék meg és fogják el a fejedelmet, kiderült, hogy Meng Huo sógora, Dai Lai törzsfőnök, miután hiába igyekezett rábírni vezérét, hogy hódoljon be, feleségével és klánjával együtt elfogta őt, s éppen a főminiszter elé igyekszik vele.

Ezt hallván Zhang Ni és Ma Zhong utasítást kapott, hogy keménykötésű harcosok jókora csoportjával rejtőzzenek el a sátor szárnyaiban. Miután ezzel megvoltak, Zhuge Liang megparancsolta a kapuőröknek, hogy engedjék be Dai Lai törzsfőnököt Meng Huo-val és a többi fogollyal együtt. Ahogy Dai Lai éppen meghajolt a bejáratnál, Zhuge Liang váratlanul felkiáltott:

- Fogjátok el mindannyiukat!

Erre a rejtőzködők előrontottak, s kettesével megragadtak egy-egy rabot, szorosán megkötözve őket.

- Azt gondoltátok, hogy bedőlök száználmas cseledeknek? - kérdezte tőlük Zhuge Liang - Már másodszor fognak el s hoznak elem saját embereid, mintha megadnád magad. Először nem bántottalak. De most biztos vagyok benne, ezt azért csináltátok, hogy végezzetek velem!

Ezzel megparancsolta az öröknek, hogy kutassák át a rabokat. Így is tettek, és mindegyiknél találtak egy éles tört.

- Nem azt mondtad, hogy ha családod fogságba esik, behódolsz nekem? Most mi lesz? - kérdezősködött tovább Zhuge Liang.

- Saját akarattunkból jöttünk, életünket kockáztatva, nem a te érdemed hát ez! Továbbra sem vagyok hajlandó elismerni téged feljebbvalómnak - felelte büszkén Meng Huo.

- Ez a hatodik alkalom, hogy elfogtalak, s még mindig makacskodsz. Mire számítasz ezzel?

- Ha hetedszer is fogságba vetsz, megadom magam, nem lázadok elened tovább!

- Nos, az erődítményednek vége. Mítől kellene még tartanom? - mondta Zhuge Liang, és megparancsolta katonáinak, hogy oldozzák el a foglyok kötelékeit - Ha ismét rabként állsz előttem és megint hazudsz, biztosan nem fogsz többé szabadon távozni!

Meng Huo és emberei fejük fölé emelték karjukat, és patkányokként szaladtak el.

A legyőzött és elmenekült Manok több ezren voltak, több mint felük megsebesült. Ezek visszatértek fejedelmükhöz, aki igyekezett rendet teremteni köztük, s örült, hogy legalább néhány alvezére életben maradt.

Ezután megbeszélést tartott Dai Lai-jal.

- Hová mehetnénk most? - tudakolta a fejedelem - Erősségünk az el-lenség kezébe került.

- Egyetlen vidék van, ami le tudja győzni ezeket a hódítókat - felelte Dai Lai -, mégpedig a Wuge fejedelemség. Innen hétszáz li-re terül el, délkeleti irányban. Az uralkodó neve Wutugu. Tizenkét arasz magasságú óriás, aki nem eszik szemesterményt, hanem csak kígyókat és más mérgező fenevadakat. Pikkelyes vértet visel, amit nem ütnek át kardok és nyílvesszők. Harcosai rattan vértet öltenek magukra. A növény, amiből készül, a víz-mosásokban nő, s felkúszik a sziklákra és falakra. Az ott lakók darabokra vágják, majd fél évig olajban áztatják. Ezután megszáritják a napon, majd ismét beáztatják és így tovább, még számtalan alkalommal. Végül sisakokká és vértékké fonják össze. Ha azután ezt magukra öltik, a harcosok átlebeghetnek a folyókon, nem nedvesednek át. Semmiféle fegyver nem képes áthatolni rajta. A hadat Rattan Seregnek hívják. Ettől a fejedelemtől kellene segítséged kérned, mert az ő támogatásával oly könnyedén legyőzhetnéd Zhuge Liangot, ahogy éles kés hasítja szét a bambuszt.

Meng Huo útnak is indult a Wuge fejedelemségbe és ott találkozott az uralkodóval. E vidék népe nem házakban, hanem barlangokban lakik. Meng Huo beszámolt keservei történetéről, ennek hatására Wutugu ígéretet tett, hogy segítségére lesz. A megszegyenült fejedelem ennek hallatán forró szavakkal fejezte ki háláját. Wutugu hívatta két hadvezérét, Xi Ni-t és Tu Ant, majd harmincezer rattanvértes harcost rendelt alájuk, s utasította őket, hogy vonuljanak északnyugatnak.⁵

Hamarosan egy folyóhoz értek, ami a Barackvirág folyó nevet viselte. Mindkét partján rengeteg barackfa nőtt. A levelek minden évben a vízbe hullottak, s az ettől a helybélieken kívül mindenki számára mérgezővé vált. Az itt lakókra viszont épphogy élénkítő hatást tett, megduplázta vakmerőségüket. E folyó partján vertek tábor, hogy itt várják be a közelgő Shu-sereget.

Zhuge Liang értesült Meng Huo útjáról és annak eredményéről, azt is tudta, hogy a rattanvértes csapatok hol ütöttek tábor. Tisztában volt vele, hogy Meng Huo az összes még megmaradt saját katonáját is összegyűjtötte. A főminiszter rögtön a folyó gázlójához vonult. Kikérdezte a helyieket, s megtudta tőlük, hogy a baracklevelek a folyóba hullanak, annak vize ezért ihatatlan. Visszavonult hát öt *li*-t és letáborozott. Csupán Wei Yan maradt hátra, hogy a Barackvirág-partot őrizze.

A következő napon Wutugu átkelt a Wuge-harcosokkal a folyón. Wei Yan dübörgő dobokkal indult meg, hogy összecsapjon velük. A barbár harcosok igen sokan voltak, elárasztották az egész partot. A Shu-íjászok kilőtték rájuk lövedékeiket, ám semmi sem volt képes áthatolni vértjükön, a nyílveaszők ártalmatlanul pattantak le róluk. Ahogy közelebb értek, kiderült, hogy a kardok és lándzsák is hatástalanok ellenük. Az ily módon védett ellenség hatalmas kardokkal és vasvillákkal rontott rá a Shu-csapatokra. Utóbbiak, látván, hogy semmit sem tehetnek ellenük, gyorsan megfutamodtak. Ám nem vették üldözőbe őket, ezért visszavonulás közben megfigyelhették, hogy a Manok, elérvén a Barackvirág-gázlót, úgy kelnek át, mintha vízen járnának. Néhányuk fáradtnak tűnt, ezek levették rattan mellvérjüket, ráültek és így lebegtek át a túlpartra.

Amikor Zhuge Liang meghallgatta generálisa beszámolóját, hívatta Lu Kai-t és még néhány másik helybélit.

- Úgy tudom, a Wuge-fejedelemség teljesen barbár - közölte a főparancsnokkal Lu Kai -, a nép semmiféle olyan törvényt nem tart, ami akár csak hasonló lenne a mieinkhez. Hallottam a rattan vértetzetről, ami ellenáll a csapásoknak és dőféseknek, tudok a mérgező Barackvirág folyóról is. A déli Manok annyira megszelídíthetetlenek, hogy a győzelem nem jelent sokat. Jobban tennénk, ha visszavonulnánk.

- Ugyan dehogy! - felelte Zhuge Liang vidáman - Túlságosan sok nehézségen verekedtük már át magunkat ahhoz, hogy ily könnyedén meghátráljunk. Van egy tervem ezek ellen az emberek ellen, s holnap végre is hajtom!

Miután biztosította a tábor védelmét, és szigorú parancsba adta generálisainak, hogy ne vonuljanak ki semmiképpen csatát vállalni, felderítő útra indult. Csupán néhány helyi kísérte el őt vezetőként, amikor kis kocsiján kihajtott. Egyenesen a gázlóhoz ment, s az északi part magaslatai között talált egy félreeső helyet, ahonnan átláthatta a vidéket.

Az egész környék hegyekkel tarkított, nehezen járható volt, semmiféle jármű nem hatolhatott át rajta. Leszállt hát kocsijáról és gyalog folytatta. Hamarosan hatalmas kígyóként hosszan elnyúló völgyre lett figyelmes az egyik hegytetőről. Oldalai nagyon szakadékosok és kopárak voltak, azonban közepén út haladt keresztül.

- Mi a neve annak a völgynek? - tudakolta Zhuge Liang a vezetőktől.

- Az az Összetekeredett Kígyó völgy - hangzott a felelet -, másik oldalán a Három folyó főútjához érkezel, a szurdok előtti helyet pedig Talangdiannek hívják.

- Pontosan ez kell nekem! - kiáltott fel erre a főminiszter - Ez biztosan az Ég akarata! Hatalmas sikert aratunk itt!

Miután eleget látott, visszasétált kocsijához, majd a táborba hajtott. Amikor odaért, hívatta Ma Dai-t és megbízta az előkészületek végrehajtásával. A következő rendelkezéseket közölte vele:

- Tíz feketére festett kocsit adok neked, s ezer hosszú bambuszrudat kell beszerezned. Ezután nyisd ki a kocsikon lévő ládákat és kövesd tartalmukra vonatkozó utasításaimat. Foglald el az Összetekeredett Kígyó völgy két végét. Mindezt egy hónap fele alatt kell végrehajtanod, a lehető legteljesebb titoktartással. A legcsekélyebb kudarc esetén a katonai törvények és büntetések lépnek érvénybe.

Ezt követően Zhao Yunt a Három folyó útjához küldte, hogy ott vegyen fel állást, míg Wei Yannek a Barackvirág gázlónál kellett tábort vernie.

- Ha a Manok átkelnek a folyón, hátra kell hagynod táborodat, és egyenesen egy bizonyos fehér lobogó felé kell vonulnod, amit észre fogsz venni - közölte még Zhuge Liang vele -, továbbá egy fél holdhónapnyi idő alatt körülbelül tizenötször kell látszólag vereséget szenvedned, és hét táborot sorsára hagynod. Semmiképpen ne jöjj jelentést tenni nekem, míg legalább tizennégyszer le nem győztek!

Wei Yan ezután távozott, nem kicsit elkeseredve a kilátások miatt, ám készen arra, hogy engedelmeskedjen. Zhang Yi-t elküldték, hogy egy előre kijelölt helyen cölöperődítést építsen, Zhang Ni és Ma Zhong pedig a rendelkezés szerint az átállt Man harcosokat és a többi idegen haderőt kapta meg.

Meng Huo eddigre már őszintén rettegett Zhuge Liangtól, ezért figyelmeztette Wutugu fejedelmet:

- Ez a főminiszter kivételesen agyafúrt! A rajtaütés egyik kedvenc hadicsele, szólnod kellene hát katonáidnak, hogy semmiképp ne hatoljanak be olyan szurdokokba, ahol sűrűn nőnek a fák!

- Nagy fejedelem, szavaid bölcsek - válaszolta Wutugu -, mindig is azt hallottam, hogy a Középső Birodalom emberei egyfolytában aljas cseleket alkalmaznak, így teszek róla, hogy harcosaim megfogadják tanácsodat! A magam részéről megindulok csatát vállalni, te pedig maradj hátul, hogy megfelelő utasításokat adhass!

Hamarosan felderítők jelentették a Shu-csapatok érkezését a Barackvirág folyó partjára. Wutugu elküldte két hadvererét, Xi Ni-t és Tu Ant, hogy keljenek át a vízen és csapjanak össze az ellenséggel.

Így is történt, és Wei Yan súlyos vereséget szenvedve menekült el a harcmezőről. A Manok viszont nem üldözték, mert rajtaütéstől tartottak.

Időközben Wei Yan ismét tábort vert. A Manok nagyobb haderővel is átkeltek a folyón. Wei Yan megint kivonult, hogy összechapjon velük, ám igen rövid harcot követően újra megfutamodott. Ezúttal az ellenség a nyomában maradt, de tizenkét *li*-nyi üldözést követően sikeresen elszakadt tőle. A Manok elfoglalták az elhagyott Shu-tábor, mert elég biztonságosnak tűnt számukra.

Másnap Xi Ni és Tu An arra kérték Wutugu fejedelmet, hogy jöjjön ő is hozzájuk, majd amikor uruk megérkezett, jelentést tettek neki a történetekről. Wutugu elhatározta, hogy általános előrenyomulásba kezd, maga előtt üzven a Shu-csapatokat. Így is történt, az ellenség úgy menekült előle, hogy még a mellvérteket és fegyvereket is elhajigálták sietségükben. Egyenesen egy fehér lobogó felé hátráltak, ami a távolban lengedezett. Már előre elkészített táborot vettek birtokukba.

Azonban Wutugu hadai egyre közeledtek, s ahogy rájuk rontottak, Wei Yan és emberei ezt a tábor is sorsára hagyták, s megfutamottak. Amikor a Manok odaértek, ismét bevették magukat az elhagyatott szálláshelyre.

Nemsokára folytatták az üldözést, ám Wei Yan visszafordult és megállította őket. Ám csupán ideiglenes megtorpanás volt ez, mert alig három ütésváltásnyi idő után megint a távolban lobogó fehér zászló felé iramodtak.

Még napokig folytatódott ugyanez, egészen addig, míg a Shu-harcosokat le nem győzték tizenöt alkalommal, és hétszer is elhagyták egyre újabb táborhelyeiket.

A Manok immár hevesen üldözték őket, minden erejükkel előre nyomultak, Wutugu pedig az első sorban küzdött. Ám ekkor sűrű, árnyékos erdőbe jutottak, s megálltak, mivel számtalan lobogóra lettek figyelmesek a védelmező fák mögött.

- Ahogy megmondtad - szólt Wutugu Meng Huo-hoz -, a Shu-harcosok rajtaütésre készülnek.

- Igen! Zhuge Liang el fog veszni most - nevetett boldogan a fejedelem -, már hetek óta ütjük-verjük csapatait, egymás után tizenöt győzelmet arattunk! A katonái rögtön megfutamodnak, amint meghallják, hogy közeledünk. Az a helyzet, hogy kimerítette minden tudományát, bevetett már ellenünk minden hadicselt! Feladatunkat már csaknem elvégeztük!

Wutugu is nagyon örvendezett, és kezdte semmibe venni az ellenséget.

A hosszas csatározások tizenhatodik napján Wei Yan ismét a rattanvértés ellenfél ellen vezette számtalanszor vereséget szenvedett csapatait. Wutugu fejedelem fehér elefántja hátán messze csapatai előtt haladt. Nap és hold-díszítésű fejedőt viselt farkasszőr zászlócskával, rojtos öltözképt drágakövekkel ékesítette, ami nem takarta el mellvértjének pikkelyeit. Szemeiben vad tűz lobogott. Wei Yanre mutatva megvetően szidalmazni kezdte őt.

A Shu-generális erre csupán ostorával hátasát ösztökélve menekülőre fogta. A Manok rögtön utána eredtek. Wei Yan az Összetekeredett Kígyó völgy felé vette az irányt, mert látta, hogy a fehér lobogó oda hívja. Wutugu sebesen követte, s mivel csupán kopár, minden növényzettől megfosztott magaslatokat látott, igen magabiztossá vált. Egyáltalán nem tartott rajtaütéstől többé. Így hát a Manok a völgybe zúdultak, ahol néhány feketére festett kocsira lettek figyelmesek az úton.

- Ezek biztosan az ellenség ellátmányát szállítják - tanakodtak egymás között a katonák -, s hátra hagyták őket, mikor meghallották, hogy közeledünk!

A fejedelmet csupán még inkább ösztönözte ez, egyenesen a völgy szája felé tartott, mivel a Shu-harcosok arrafelé tűntek el. Azonban hatalmas fatörzseket látott az úton, továbbá óriási, a dombokról legurult kősziklákat. Az üldözők gyorsan eltakarították az akadályokat. Miután végeztek és egy kicsit előrébb jutottak, ismét kerékkal ellátott járműveket láttak meg. Néhány nagyobb volt, a többi kicsi, lángoló fával és szalmával megrakva. Wutugu hirtelen megrettent és elrendelte a visszavonulást. Ám hátulról kiáltozást hallott:

- A kijáratot fával teli kocsikkal torlaszolták el! Ezek belül robbanószerket is tartalmaztak, és most mindegyik lángokban áll!

Ámde, látván, hogy a völgy teljesen csupasz, se fű, se fa nem nő itt, Wutugu ettől már nem ijedt meg, csupán utasította katonáit, hogy keressenek kivezető utat.

Ekkor arra lett figyelmes, hogy fáklyákat hajigálnak le a hegyoldalon. Ezek mind legurultak egy bizonyos pontig, ahol meggyújtották a robbanószerkezetek kanócait. A föld váratlanul megemelkedett az alatta lévő bom-

bák robbanásától. Hamarosan az egész szurdok lángokban állt, kicsapva minden irányba, s a tűz akárhányszor rattan vértést ért, az anyag rögtön kigyulladt, így az egész sereg, halálra rémült nyájként összegyűlve a völgy közepén, fuldokolva égett.

Zhugé Liang egy magaslatról pillantott le rájuk és látta, hogy a Manok tüzet fognak. Számptalan halottat megcsonkítottak és széttéptek az aknák robbanásai. A levegő megtelt fojtogató füsttel.

A főminiszter könnyezni kezdett a számptalan elesett láttán és sóhajtóva így szólt:

- Noha valóban nagy szolgálatot teszek a birodalomnak, rengeteg emberéletet kellett feláldoznom. Meglehet, ez megrövidíti majd saját életem.

A körülötte lévőket szintén mind nagyon mélyen érintették az események.

Eközben Meng Huo fejedelem táborában várta a híreket a sikerről, mikor arra lett figyelmes, hogy Man katonák nagy csoportja tart felé, majd mélyen meghajolva intézik hozzá az alábbiakat:

- Wutugu fejedelem hatalmas harcot vív, s már csaknem körülfárta Zhugé Liangot az Összetekeredett Kígyó völgyben, ám segítségre van szükségem! Mi a helyi vízmosásokból származunk, nem volt más választásunk, be kellett hódolnunk Shu előtt. Most viszont visszatértünk szövetségembe, és minden erőnkkel azon vagyunk, hogy felségedet támogassuk!

Így hát Meng Huo emberei és az újonnan érkezők élére állt, majd egy pillanatot sem késlekedve kivonult. Utasítást adott, hogy azonnal vezessék a harcmezőre. De amikor megérkeztek a völgybe és megpillantotta a pusztulás borzalmas látványát, rögtön tudta, hogy ismét hadicsel áldozata lett. Éppen vissza akart húzódni, ám ekkor két oldalról ellenséges seregtetek bukkantak fel, és Zhang Ni, valamint Ma Zhong vezetésével támadásba lendültek ellene. Meng Huo igyekezett ellenállni nekik, ámde ebben a pillanatban hatalmas kiáltás kélt. A híreket hozó Manok majdnem mind álcázott Shu-harcosok voltak, akik gyorsan bekerítették a fejedelmet és klántagjait, majd megpróbálták elfogni őket.

Meng Huo áttört rajtuk és a hegyek felé vágatott. Hamarosan egy kis kocsiival találta szemben magát, amit néhány őr kísért. Természetesen Zhugé Liang ült benne, egyszerű öltözetet viselve, legyezőjét kezében tartva.

- Mi lesz most, te lázadó? - kiáltott oda Meng Huo-nak.

Ám a fejedelem egyszerűen faképnél hagyta. Nemsokára viszont Ma Dai-nak sikerült elfognia, s szorosán meg is kötözte a tehetetlen rab kezét-lábát. Feleségét, Zhurong úrhölgyet és többi családtagját is fogságba ejtették.

Zhugé Liang visszatért a táborba, majd elhelyezkedett sátrában, a fő helyen. Még mindig szomorú volt, mikor a számtalan kioltott életre gondolt, s így fordult tisztjeihez:

- Nem lehetett mást tenni. Muszáj volt ezt a tervet alkalmaznom. Ám belső tartásom és erényeim nagyon megszenvedték e döntést. Rájöttem, hogy az ellenség rajtaütést gyanít minden egyes bozótosban, ezért embereket küldtem a ligetes részekre, mintha ott rejtőznének, ám a zászlók elárulták őket. Valójában nem állt szándékomban rajtaütés. Azért parancsoltam Wei Yannek, hogy csatát csata után veszítsen el, hogy maga után csalja az ellenséget és így elbábjázzák magukat. Mikor megláttam az Összetekeredett Kígyó völgyet, sima kövekkel borított, kopár oldalait és a közepén átvezető utat, rájöttem, mit kell tenni. Elküldtem Ma Dai-t, hogy rendezze el ott a fekete kocsik tartalmát, a robbanó aknákat, amiket már rég hasonló céllal készítettem elő. Minden nagyobb bombában kilenc kisebb volt, egymástól harminc lépésnyire ástuk el őket. Üreges bambuszokban elhelyezett kanócokkal kötöttük össze, hogy egymás után robbanjanak fel. Erejük óriási volt. Zhao Yun rendezte el a szalmával megrakott kocsikat, majd legurította a fatörzseket és sziklákat, amik elzárták a völgyszáját. Wei Yan egyre beljebb csalta Wutugu-t a szurdokba, végül elmenekült onnan. Ezután megkezdődött az egész hely lángra lobbantása. Azt mondják, ami jó a víz ellen, az nem sokat ér, ha tüzet használunk ellene. Az olajjal átítatott rattan kiváló védelem kardok és nyílvesszők ellen, de roppant gyúlékony, azonnal tüzet fog. A Manok oly konok módon küzdöttek, hogy egyetlen lehetőségem ez volt ellenük: tűzzel kellett élnem. E nélkül sohasem arattunk volna diadalt. Mégis nagyon sajnálom, hogy Wuge népét ekkora pusztítás érte.

A tiszték mélyen meghatódtak.

Ekkor Meng Huo-t a főminiszter elé vezették. Amint megjelent, térdre hullott. Erre eloldozták kötelékeit, és egy kisebb sátorba küldték, hogy egyen-igyon, így kapjon erőre. Azonban az őt kísérő tisztségviselők titkos parancsokat is kaptak.

A legfontosabb foglyok Meng Huo, Zhurong úrhölgy, Meng You és Dai Lai voltak. Sokan mások is fogságba estek még a klánból. Ahogy épp a feltálatl étkeket fogyasztották, hírnök jelent meg a sátor bejáratánál, s a fejedelemhez fordult:

- A főminiszter szégyelli magát, és nem kíván újra látni téged, uram. Azért küldött, hogy engedjelek szabadon. Ismét toborozhatsz hadsereget és megvívhatjuk a döntő csatát, ha kívánod. Most menj!

Ám ehelyett Meng Huo sírva fakadt.

- Hétszer fogott el és hétszer engedett el! - fordult könnyezve a többiekhez - Biztosan példátlan mindez az egész világon!⁶ Tudom, hogy csak

egy barbár vagyok, aki túlment minden határon, ám van bennem némi illem és egyenesség! Azt gondolja talán, hogy én nem szégyellem magam?

Ezzel minden követőjével együtt térdre hullott, így vonzolta magát a főparancsnok sátrába, ahol megbocsátásért könyörgött:

- Ó, miniszter úr, te maga az Ég fensége vagy! Mi, a déli népek, többé nem szállunk szembe veled!

- Behódolsz hát? - kérdezte Zhuge Liang sóhajtván.

- Én, gyermekeim és unokáim mind nagyon meghatódtunk mindent átjáró és életadó könyörületed okán. Hogy is szegülhetnénk hát még mindig szembe veled?

Erre Zhuge Liang megkérte, hogy jöjjön be a sátorba, foglaljon helyet és rögtön ünnepi lakomát rendelt el. Ugyanakkor megerősítette Meng Huo-t a fejedelmi székben, s visszaadta neki az összes elfoglalt területet. Mindenkit teljesen lenyűgözött Zhuge Liang nagylelkűsége és később valamennyien boldogan távoztak. Egy költemény is született a főminiszter tetteinek dicséretére:

Nála tollas legyező és zöld selyemturbán fején
Szépséges bojtos jádefüggő leng öve alsó felén⁷
Hétszer fogta őt el, teljesítve csodás hódító tervét
Így tett, hogy megszelídíthesse Manok fejedelmét
Átala legyőzettek barlangok, vízmosások és bércek
Hatalmát és erényét máig hirdetik történelmi tények
Kegyességét ott soha senki többet nem feledhette
A népakarat neki a fennsíkra e szentélyt emeltette

Fei Yi főtanácsos azonban tiltakozni merészelt Zhuge Liangnál tervezett intézkedései miatt:

- Te, ó, miniszter, e hosszú hadjáratra a vadonba vezetted a hadsereget, legyőzted a Manok hadait és behódoltattad fejedelmüket. Miért nem jelölsz hát ki ide tisztségviselőket, hogy részt vegyenek a vidék irányításában, így tartsák meg a birodalom iránti hűségben?

- Három nehézség miatt nem teszem ezt - felelte Zhuge Liang -; ha idegen ügyintézőket hagynék itt, akkor őrésre is szükségük lenne. Az első probléma az, hogy ezt az őrseget etetni is kellene. A Manok sokukat elvesztették. Ha idegenek maradnának köztük, védelem nélkül, az szerencsétlenséget eredményezne. Ez a második gond. Ráadásul a Manok körében gyakoriak a trónfosztások és gyilkosságok, így mindvégig ellenségeskedés és gyanakvás övezné hivatalnokainkat. Az idegenek és ők kölcsönös bizalmatlanságban élnek egymással, ez képezi a harmadik nehézséget. Nem hagyok hát itt senkit, így ellátmányt sem kell küldenem időről-időre, és a béke fennmarad a két oldal között.

Mindannyian látták már, hogy ez a bölcs elgondolás. A hódító nagylelkűségét hálásan fogadta a déli népség, még egy szentélyt is emeltek tiszteletére, ahol mind a négy évszakban áldozatokat mutattak be. „Kegyess Atyának” nevezték el, ékszereket, cinóbert, lakkot, orvosságokat, lábasjószágot és harci méneket ajándékoztak neki és hadseregének. Megfogadták azt is, hogy többet nem lázadoznak.

Amikor befejeződött a harcosok számára rendezett lakoma, a csapatok hazafelé indultak. Wei Yan állt az előhad élére. A Lu folyó felé vonultak, ám ahogy megérkeztek oda, fellegek gyülekeztek, s a víz felett szélvihar támadt. Akkora ereje volt, hogy a sereg nem volt képes tovább haladni. Ezt látván Wei Yan visszatért, és jelentette urának a váratlan eseményt. Zhuge Liang rögtön hívatta Meng Huo-t, hogy megtudakolja, mit jelenthet ez.

A Manok odaát végre őszintén behódoltak nekik
De vizek szellemei seregüket át már nem engedik

A következő fejezet beszámol Meng Huo magyarázatáról a különös jelenségre.

KILENCSVENEGYEDIK FEJEZET

ÁLDOZAT BEMUTATÁSA A LU FOLYÓNÁL; A
FŐMINISZTER HAZAFELÉ VONUL.
TÁMADÁS WEI ELLEN; ZHUGE LIANG
BEADVÁNYT KÉSZÍT

祭瀘水漢相班師
伐中原武侯上表

A Man törzsfők és előkelők élén Meng Huo a Shu-hadak elé járult, hogy elvonulásuk előtt tiszteletét tegye náluk. A menet hamarosan útnak is indult. Ősszel, a kilencedik hónapban érkeztek meg a Lu folyóhoz. Ám amikor éppen át akartak kelni rajta, hatalmas vihar támadt, s ez jelentősen hátráltatta őket. Wei Yan jelentette a nehézséget Zhuge Liangnak, aki Meng Huo-tól kérdezte meg, tudja-e az okát ennek a természeti jelenségnek.

- A vad szellemek mindig is problémát okoztak a folyón átkelni szándékozókna - válaszolta a fejedelem -, ilyenkor áldozatokkal kell lecsendesíteni őket.

- Miben áll ez az áldozat? - tudakolta Zhuge Liang.

- A régmúlt napokban, mikor a gonosz szellemek szerencsétlenséget hoztak a népre, hétszer hét embert öltek meg, s az ő fejüket áldozták megnyugtatásukra. Ezen kívül egy fekete ökröt és egy fehér kecskét is levágtak. Tégy így és a szél elcsendesül, a vizek pedig elsimulnak. Az ősi időkben a bőséges aratás reményében ugyanezt cselekedték.

- Miként végezhetnék akár csak egyetlen emberrel is most, hogy vége a hadakozásnak, s helyreállt a béke? - értetlenkedett Zhuge Liang, majd lement a folyóhoz, hogy saját szemével lássa, mi történik ott.

Az északi szél hevesen fúj, a víz hatalmas hullámokat vetett. Úgy tűnt, a katonák és a házasok is igen rémültek. A főparancsnok összezavarodott, ám azután magához hívatott néhány helybélit, hogy kifaggassa őket.

- Egész éjjel hallottuk a démonok süvítését, mióta a sereg átkelt a folyón. Alkonyatkor kélnek a kiáltások, s hajnalig folyamatosan tartanak. Rengeteg sötét démon lakozik a mocsárlázás kigőzölgésekben, így senki sem mer átúsztatni a túlpartra.

- Ez az én vétkem - felelte nekik Zhuge Liang -, mert a déli népek mellett Ma Dai legalább ezer embere is e vizekbe veszett. Szegény, zavarodott lelkük még nem nyert megszabadulást. Eljövök hát ide az éjszaka folyamán és áldozatot mutatok be nekik!

- Az ősi rendelkezés szerint az áldozatok számának negyvenkilencnek kell lennie. Ha így történik, a szellemek távoznak - közölték a helybéliek.

- Mivel a bosszúálló démonok emberek halála miatt vannak itt, mi értelme lenne továbbiakat lemészárolni? Helyette a következőt fogom tenni: emberi fejek mintájára lisztes tésztából gyúrt gömböket készíttetek és ökrök, meg kecskék húsát rakom beléjük. Ezek szolgálnak majd az eredeti áldozat helyett, mert ráadásul ezeket *mantou*-nak, vagyis emberfőnek hívják.¹

Estére oltárt állítottak fel a folyóparton, s ezen rendezték el az áldozati tárgyakat. Negyvenkilenc lámpást gyújtottak és lobogók lengedeztek, hogy megidézzék a lelkeket. A *mantou*-t a földön halmozták fel.

A harmadik órség közepe felé, éjfélkor, felbukkant Zhuge Liang taoista

öltözékében, hogy személyesen végezze el az áldozatot. Utasította Dong Jue-t, hogy olvassa fel az alábbi imát:

„A Han dinasztia Kezdődő Felvirágzás-korszakának harmadik évében, a kilencedik hónap első napján,² én, Zhuge Liang, a Hanok főminisztere, Wuxiang ura, Yizhou birodalmi védelmezője tiszteletteljesen elrendelem ezt az áldozatot, hogy megbékítsem azon Shu-katonák lelkét, akik birodalmuk szolgálatában itt végezték be életüket és azon déli embereket, akik úgyszintén itt lelték halálukat.

Kihirdetem nektek most, ó, árnyak, hogy uram, a Han dinasztiából származó császár fensége felülmúlja az Öt Nagyúrét, megfelelő módon folytatja a Három Ősi Uralkodót. Nemrégiben, amikor a távoli dél lázadó módon területei ellen fordult, hódító csapatokat küldött, varázslat mérgét szabadította el és szabad folyást engedett kegyetlenségének a felfordulásban, én kaptam a parancsot, hogy megbüntessem vétkeiért. Bátor hadaim kivonultak és teljesen elpusztították a megvetésre méltó lázadókat. Merész harcosaim fellegekként gyülekeztek, az ostoba felkelők pedig szinte elolvadtak láttukra. Könnyű sikereim hallatán elhagyta őket minden önbizalmuk.

Seregem a Kilenc Tartomány hőseiből áll, a tiszték és a közkatonák is birodalom szerte híresek. Mindannyian jártasak a háború művészetében, értenek a fegyverforgatáshoz. Arra mennek, amerre a fény vezeti őket, így szolgálják a császárt. Valamennyien tisztelettel hajoltak meg a parancsok előtt és engedelmeskedtek azoknak. Így vihették végbe a hadműveleteket, melyek Meng Huo hétszeres fogságba ejtését eredményezték. Teljes szívvel szolgáltak, kitűntek a hűségben. Ki láthatta előre, hogy ti, ó, szellemek, e tettek áldozatai lesztek és ellenségeink aljas cselszövése életetekbe kerül? Néhányatok mély vizekbe merült alá nyílveszőktől sebzetten, mások halálos csapások következtében szállt a végtelen éjbe. Míg életben voltatok, diadalmaszkodtatok, halálotokban pedig dicső nevet hagytatok magatok mögött.

Immár hazafelé tartunk. A győztes dala hangzik fel szánkból, foglyok kísérnek minket. Szellemeitek még mindig velünk vannak, biztosan hallják imáinkat. Kövessétek a lobogókat, jöjjetek a sereggel, térjete vissza országotokba, ki-ki saját falvába, ahol élvezhetitek az ételáldozatokat és fogadhatjátok családotok titeket megillető felajánlásait. Ne váljatok kóborló kísértetkévé ezen az idegen helyen, nyugtalan árnyakká ismeretlen városokban. El fogom érní az uralkodónál, hogy feleségeitek és gyermekeitek hálatelt ajándékában részesüljete, minden évben ételt és ruházatot kapjanak, továbbá minden hónapban adományokat a létfenntartáshoz. Vigasztalódjatok e fejleményekkel.

Ami titeket illet, e hely szellemei, eltávozott déli emberek árnyai, íme, a szokásos áldozat! Közel vagytok otthonotokhoz. Élőként az égi fenség hódolói voltatok, holtan a tisztuló hatás körébe léptek. Úgy helyes, ha

békések maradtok, s tartózkodtok a helytelen kiáltozástól. Fejet hajtván kérlek titeket, vegyetek részt eme áldozat élvezetében. Ó, holtak lelkei! E felajánlás mind tiétek”!

Ezzel Zhuge Liang hangos jajveszékelésben tört ki az ima végén, és e kivételes érzelemkitörés hatására az egész sereg könnyezni kezdett. Meng Huo és követői is nyöszörögtek és sírtak. A bánatos fellegek és haragos ködök közepette ekkor sok démoni forma halvány körvonalát pillantották meg, ahogy a szél hátán elsodródtak, míg végül az összes eltűnt. Ekkor az áldozat anyagi megnyilvánulásait a folyóba hajították.

Másnap a hadsereg a déli parton fejük felett derült égre, lábuk előtt nyugodt vizekre ébredt. A felhők mind eltűntek, a szél lecsendesedett. Az átkelés így minden szerencsétlenség nélkül végbemehetett. Ostort csattogtatva, gongokat megszólaltatva, sarkantyút pengetve folytatták útjukat, s időről időre győzelmi dalba fogtak.

Yongchangon áthaladván Wang Kang és Lu Kai ott maradt, átvéve a parancsnokságot a négy terület – Yizhou, Yongchang, Zangke és Yuexi – felett. Ezután Meng Huo is engedélyt kapott a távozásra. Utasították, hogy lássa el szorgalmasan feladatát, tartsa fenn a jó uralmat, bánjon jól a hatalma alatt álló népekkel és bizonyosodjon meg mindig afelől, hogy a földek művelése rendben történik. Könnyezve távozott végül a főminiszter mellől.³

Amikor a hadak Chengdu főváros közelébe értek, a Második Úr harminc *li* távolságra kocsizott ki, hogy diadalmas miniszterét fogadhassa. A császár az út mellett állt és várta, hogy Zhuge Liang felbukkanjon.⁴ Ahogy észrevette őt, a főminiszter leszállt kocsijáról, s leborult előtte:

– Szolgálód vétkes abban, hogy felkeltette nyugtalanságodat, felség! Ám a déli hadjárat igen sok időt igényelt!

Az uralkodó kegyesen karon fogta őt és felemelte. Ezután az Ég Fia és Zhuge Liang kocsija egymás mellett indult tovább, így tértek vissza Chengdu-ba.

A fővárosban nagy ünneplés vette kezdetét. Lakomákat rendeztek, és megjutalmazták az egész hadsereget. Kétszáz távoli nemzet is ajándékokat küldött a császári udvarnak az események hírére.

Ahogy Zhuge Liang kérte, a császár a hadjáratban életüket vesztett katonák családjá számára biztosította a megélhetés feltételeit, így őket is boldoggá tette. Az egész ország élvezte ezután a békét és nyugalmat.

Eközben Wei ura, Cao Pi immár hetedik éve ült a trónon. A Shu-Han naptár szerint a Kezdődő Felvirágzás negyedik éve volt.⁵ Cao Pi a Zhen családból választott feleséget magának. Ez az úrhölgy korábban Yuan Shao második fiának hitvese volt. Yejun kifosztásánál lelt rá a hölgyre, és később összeházasodott vele. Egy fiúk született, Cao Rui, aki roppant okos gyermekké cseperedett, s atyja igazi kedvencévé vált. A későbbiekben azonban Cao

Pi első ágyasként magához vette a guangzongi Guo Yong lányát is. Ez a Guo úrhölgy kivételes szépség volt, akit atyja így jellemzett:

- Királynő az asszonyok között.

Ezért ezt követően az Asszonyi Úr-névvel illették. Guo úrhölgy érkezésével Zhen úrhölgy kiesett férje kegyeiből, s az első ágyas becsvágya lassan az lett, hogy ő lehessen a császárné. Bizalmába avatta hát Zhang Tao-t, az egyik udvari minisztert.

Ebben az időben az uralkodó egészsége meggyengült, s Zhang Tao állítólag így fordult hozzá:

- A császárné palotájában felséged fából készült képmását ásták ki, amint a születési dátuma is szerepel. Ez bizonyosan arra utal, hogy ártalmas hatást akarnak elérni!

Ennek hallatán Cao Pi annyira feldühödött, hogy hitvesét öngyilkosságra kényszerítette, az első ágyast pedig császárnéként maga mellé emelte.

Ám Guo úrhölgy nem szült utódot, így sajátjaként táplálta és nevelte fel Cao Rui-t. Azonban, bármennyire is szerették a fiút, egyelőre nem nevezték ki örökösnek.

Amikor tizenöt éves lett, Cao Rui, aki képzett íjász és kiváló lovas volt, csatlakozott atyjához egy vadászaton. Egy vízmosásban felriasztottak egy őzsutát és borját. Cao Pi lelőtte az anyaállatot, kicsinye azonban menekülőre fogta. Látván, hogy fia hátasának útjában fog elrohanni, Cao Pi odakiáltott neki, hogy ejtse el. Ehelyett az ifjú könnyekben tört ki:

- Felsőged lelőtte az anyát; hogy is végezhetnénk gyermekével is?

A szavak büntudattal töltötték el az uralkodót. Félrehajtván íját így szólt:

- Fiam, jólelkű és erényes uralkodóvá lehetsz!

Emiatt Cao Pi úgy határozott, hogy Cao Rui legyen az utódja és Pingyuan urává tette az ifjút.

Az ötödik hónapban a császár súlyosan megbetegedett és semmiféle kezelés nem segített baján. Ezért a legfőbb tisztségviselők összegyűltek ágya körül. Hárman voltak: Cao Zhen, a középső hadsereg vezetője, Chen Qun, a Nyugatot Őrző Generális, és Sima Yi, a főparancsnok. Amikor mindannyian ott voltak már, hívták az uralkodó fiát is, és a haldokló császár így szólt hozzájuk:

- Érzem, hogy közel a vég, betegségem gyógyíthatatlan. Ezt a fiamat itt ezért gondjaitokra bízom, irányítsátok és támogassátok őt, ha jó érzéssel vagytok irántam.

- Miért beszél így felséged? - kérdezték - Mindent megteszünk, hogy még ezer őszön és számtalan éven át szolgáljuk felségedet!

- Nem. Tudom, hogy halálomon vagyok - közölte velük az uralkodó -, Xuchang kapuinak váratlan leomlása idén ennek biztos jelképe volt.

Ekkor a szolgálók jelentették, hogy Cao Xiu, a Keletet Meghódító Generális érkezett, hogy a császár egészsége felől érdeklődjön. Őt is beszólták hát a hálókamrába. Mikor belépett, Cao Pi így fordult hozzá:

- Te és az itt jelenlévők vagytok az állam pillérei és sarokkövei. Ha ti nevelitek fel és támogatjátok fiamat, akkor nyugodtan hunyhatom le mindörökre szememet.

Ezek voltak utolsó szavai. Könnyek áradata tört elő, miközben Cao Pi holtan hanyatlott vissza fekhelyére. Alig negyven éves volt, mindössze hét évig uralkodott.

A négy főúr jajveszékelése kísérte útján a holtat, nemsokára pedig már azzal foglalatostkodtak, hogy Cao Rui-t tegyék meg és ismertessék el a nagy Wei uralkodójaként. A néhai úr halála után a „Pi császár” elnevezést kapta. A néhai császárné, a halállal büntetett hitves pedig „Zhen császárné” néven vonult be a történelembe.⁶

Az uralkodó beiktatására számtalan főúr új méltóságban részesült: Zhong Yao lett a birodalmi testőrség parancsnoka, Cao Zhen a régens,⁷ Cao Xiu a hadügyminiszter, Hua Xin a főparancsnok, Wang Lang az udvari ügyek minisztere, Chen Qun a munkaügyi miniszter, Sima Yi pedig a Repülő Lovasság birodalmi vezetője. Rajtuk kívül még sokan mások, ismertek és a háttérben lévők is előléptetést kaptak. Az egész országban általános amnesztiát hirdettek ki.

Xizhou és Xiliang kormányzói posztja is megüresedett erre az időre. Sima Yi a császárhoz folyamodván magának kérte ezeket a pozíciókat, és meg is kapta mindkettőt. Nemsokára elhagyta a fővárost és új székhelyére távozott.

A fenti események híre gyorsan eljutott Zhuge Lianghoz, aki nagyon nyugtalanra vált tőlük. Aggódva közölte a legfőbb Shu-tisztségviselővel:

- Cao Pi halott, fia, Cao Rui követte őt az uralomban. Ám engem nem ez zavar. Csupán Sima Yi miatt vagyok nyugtalan, aki roppant agyafúrt és jártas a háború művészetében, s immár Xizhou és Xiliang teljes nyugati haderejének parancsnoka, így komoly veszélyt jelent Shu-ra. Őt azonnal meg kell támadnunk!

- Ó, főminiszter úr, még csak most tértél vissza fáradtságos és kimerítő hadjáratodról, így hát mindenképpen időre lenne szükséged, hogy pihenj, mielőtt belevágsz egy újabba - felelte Ma Su tanácsnok -, nekem viszont van egy tervem, amivel elérhetjük, hogy maga Cao Rui munkálkodjon Sima Yi elpusztításán! Eléd tárhatom, mire gondolok?

- Mondd el rögtön! - kérte a főminiszter.

- Az ifjú uralkodó nem bízik Sima Yi-ben, noha ő az állam egyik legmagasabb rangú tisztségviselője. Küldjünk hát valakit titokban Luoyangba és Yejunba, hogy terjeszteni kezdje a hírt, miszerint Sima Yi lázadásra készül! Ezen kívül készítsünk felhívást a nevében és helyezzük el bizonyos helyeken

az országban, hogy Cao Rui végképp elforduljon tőle és végeztesse ki!

Zhuge Liang elfogadta a javaslatot. Ennek megfelelően számtalan helyen feltűntek a hamis kiáltványok, és hamarosan valaki Yejun városkapujára is kifüggesztett egyet. Az örök levették és elküldték Cao Rui-nak. Az írás így hangzott:

„Én, Sima Yi, a Repülő Lovasság parancsnoka, Xizhou és Xiliang haderőinek vezetője, a helyes tettek egyetemes alapelveinek ismerője, ez úton értesítem a birodalmat a következőkről:

A jelenlegi dinasztia megalapítója, Cao császár azt tervezte, hogy az államot Linzi urának, Cao Zhi-nek juttatja. Sajnos zűrzavar támadt és a kijelölt örökös éveken keresztül képtelen volt kinyilvánítani igényét a trónra.⁸ Az alapító unokája, Cao Rui ugyan jelenleg az uralkodói székekben ül, de nem az erény útját járja, nincs meg benne mindaz a nagyszerű szándék, ami őset jellemezte. Most én, az Ég akaratával és az emberek kívánságával összhangban eldöntöttem, hogy egy kijelölt napon megindítom hadaimat, hogy elősegítsem a visszatérést a helyes útra. Amikor eljő e nap, gyülekezzen mindenki ura zászlaja alatt! Az engedetlenek egész családjukkal pusztulásra ítéltetnek! Ezt a rendelkezést valamennyi lakoshoz el kell juttatni, hogy senki se maradjon tudatlan felőle”!

Ez a rendelkezés halálra rémítette az ifjú császárt, aki egyre inkább elsápadva olvasta. Rögtön összehívta a tisztségviselőkől álló tanácsot, hogy megfontolják, mit tegyenek.

- Ezért követelte hát magának Xizhou és Xiliang kormányzóságát! – vélte Hua Xin – Cao császár, a nagy Wei alapítója gyakran mondogatta nekem, hogy Sima Yi becsvágyó és sikerre éhes, ezért nem szabad katonai méltóságot ruházni rá, nehogy a birodalom ártalmára legyen! Minden jel lázadásra mutat, ezért a kiáltvány szerzőjét ki kell végezni!

- Sima Yi nagy hadvezér, a hadi fortélyok mestere – közölte Wang Lang –, ráadásul valóban nagyon becsvágyó és biztosan sok gondot okoz még, ha életben hagyjuk!

Erre Cao Rui parancsba adta egy hadsereg kiállítását, aminek célja a felforgató miniszter megbüntetése lesz.

Ekkor váratlanul Cao Zhen lépett elő a főrangú katonák soraiból:

- E javaslatok nem kivitelezhetők. Pi császár, a néhai uralkodó a birodalom néhány tisztjének gondjára bízta fiát, akik közül Sima Yi az egyik, így biztosra vehetjük feddhetetlenségét. Egész mostanáig semmit sem tudunk pontosan. Ha elhamarkodottan hadsereget küldünk, hogy végezzünk vele, akkor biztosan lázadásba fog menekülni. Talán csak Shu vagy Wu trükkjéről van szó, hogy ellentétet szítsanak soraink között, így alkalmat teremtsenek saját céljaik eléréséhez. Mivel senki sem lehet biztos semmiben, kérlek, felség, fontold meg jól ezt, mielőtt bármit teszel!

- Tegyük fel, hogy Sima Yi lázadást tervez. Akkor mi lesz? - tudakolta Cao Rui.

- Ha felséged erre gyanakszik, akkor tegye azt, amit Liu Bang, a Hanok Legfőbb Őse tett, mikor azzal az ürüggyel, hogy a Yunmeng láphoz utazik, magához hívatta csatlósait és elfogatta Han Xint, akit ezután elítéltek.⁹ Menj Anyi-ba; Sima Yi biztosan eléd indul, s cselekedeteit és viselkedését így közvetlenül meg lehet figyelni. Ráadásul, ha szükséges, rögtön elfogathatod.

Ezt hallván az uralkodó meggondolta magát. Cao Zhent hátrahagyta az állam ügyeinek intézésére, ő maga pedig a birodalmi őrséggel és százezer főnyi haderővel Anyi-ba távozott.

Mit sem tudván a császár szándékairól, s iránta való nagybecsülését, valamint saját méltóságát mindenáron kifejezésre juttatni kívánván, Sima Yi olyan pompával indult ura köszöntésére, ahogy az egy jelentős sereg parancsnokához illik.

Ahogy közeledett a császári kíséret felé, udvaroncai így fordultak az uralkodóhoz:

- Sima Yi elpártolása egyértelmű, mert ekkora méretű sereg csak azt jelentheti a részéről, hogy ellenállásra készül!

Erre előre küldték Cao Xiu-t egy jókora csapattal, hogy ő találkozzon elsőként a feltételezett lázadóval. Sima Yi azt hitte, a birodalmi harci szekér közelít felé, ezért egyedül indult tovább és szerényen megállt az út szélén, míg Cao Xiu fel nem bukkant.

- Barátom, néhai urunk azt a komoly felelősséget ruházta rád, hogy gondoskodj a fiáról! Miért lázadsz fel hát ellene? - üdvözölte őt a császár megbízottja.

Sima Yi a szavak hallatán elsápadt, hideg veríték törte ki és rögtön megkérdezte, mivel érdemelte ki ezt a súlyos vádat.

Cao Xiu elmondta neki a történeteket.

- Aljas terv ez a riválisaink, Shu vagy Wu részéről, hogy ellentétet szítsanak köztünk! - felelte dühösen Sima Yi, miután végighallgatta - Arra szolgál, hogy a császár miniszterei ellen forduljon, valaki más pedig hasznot húzzon ebből! Találkoznom kell az Ég Fiával és magyarázatot kell adnom neki minderre!

Megparancsolván seregének, hogy vonuljon vissza, Sima Yi egyedül ment az uralkodó harci szekéréhez. Mikor odaért, mélyen meghajolt és könnyezve így fordult hozzá:

- A néhai császár arra kért, hogy gondoskodjam gyermekéről! Hogy is árulhatnám hát el? Ez az ellenség cselvetése! Könyörgöm, felség, engedélyezd, hogy hadjáratot indítsak, először elpusztítom Shu-t, majd megtámadom Wu-t, hogy így fejezzem ki nagybecsülésemet az elhunyt uralkodó és felséged iránt, kinyilvánítván igazi szándékaimat!

Azonban Cao Rui-t nem igazán sikerült meggyőznie, Hua Xin pedig a következőt javasolta urának:

- Mindenesetre vonja vissza a haderejét és ő maga is azonnal térjen haza!

Emellett döntöttek. Sima Yi-nek vissza kellett vonulnia szülőfalvába. Cao Xiu váltotta fel őt posztján, Cao Rui pedig visszatért Luoyangba.

Zhüge Liang nagyon boldog volt, mikor megtudta, milyen sikerrel járt a csel:

- Sima Yi és az általa irányított xizhou-i és xiliangi erők komoly akadályok voltak a régóta tervezett Wei elleni támadásban. Most, hogy kegyvesztett lett, nem kell tartanom tőle többé!

Az első nagyobb udvari összejövetel során elő is lépett, s beadványában Shu uralkodója elé tárta a megindítandó hadjáratot:

„A Legfőbb Úr csupán a feladat egyik felét végezte el haláláig. Jelenleg a birodalom három részre szakadt és az ország gyenge; számunkra ez a leginkább kritikus pillanat. Mégis, a miniszterek nem hanyagolják el teendőiket a fővárosban, hű és odaadó katonák áldozzák fel az életüket különben, mert még mindig emlékeznek a Legfőbb Úr határtalan jólelkiségére, s ki szeretné mutatni iránta érzett hálájukat a te szolgálatoddal, felség. Ezért hát valóban méltó lenne, ha kiterjesztenéd szent erényedet, hogy megdicsőítsd elődöd érdemes emlékét céltudatos tisztségviselői akarátának ösztönzésével. Felséged ne vesszen el az érdemtelen dolgok hajszolásában szólásokat idézván, hogy a jogszerűség örök alapelvei összezavarodjanak, s így az őszinte emberek tiltakozása fel se merüljön. Egy szabály vonatkozik a császár palotájára és az udvaronc hajlékára is, egy törvény a jó megjutalmazására és a vétkes megbüntetésére.¹⁰ A gonosztevőket és törvényszegőket, ahogy az erényes és igaz embereket is az illetékes tisztségviselőnek kell megítélnie, hogy felséged pártatlan és megvilágosult igazságszolgáltatása megfelelően működjön. A részrehajlás rossz, ahogy egy törvény vonatkozik az udvarra s egy másik a tartományokra.

Fei Yi, Guo Youzhi és Dong Yun miniszterek becsületes emberek, a végsőkig odaadók; a néhai uralkodó ezért is róluk emlékezett meg végrendeletében. Azt javaslom, a palota ügyeiben felséged velük tanácskozzon, legyen szó akár kicsiny, akár nagy jelentőségű döntésről, mielőtt cselekedne. Így felséged részesülhet abban a jelentékeny előnyben, hogy a felmerülő hibák száma minimálisra csökken.

Xiang Chong generális igen kiegyensúlyozott vérmérsékletű férfiú, jártas a katonai ügyekben, akire, miután megbizonyosodott képességeiről, a néhai császár az „alkalmas” jelzőt használta. Megegyezik véleményünk abban, hogy ő lehetne a haderő főparancsnoka. Azt tanácsolom, vele beszélje meg felséged a katonai teendőket, legyenek bár kicsik vagy nagyok, hogy a legtöbbet hozzuk ki csapatainkból, mindegyiket a legjobb módon alkalmazva.¹¹

Vond magadhoz az értékeseket, taszítsd el az értékteleneket! Ez a mód dicsőséget hozott a korai Hanok számára, míg ellentéte a későbbiek pusztulását eredményezte. Amikor a néhai uralkodó még velünk volt, gyakran beszélgetett erről szolgálóddal, és igen komolyan vette Huan és Ling császárok történetét.

A titkárság vezetője, Chen Zhen, Zhang Yi parancsnok és Jiang Wan miniszter mind feddhetetlen és értelmes emberek, akik halálukig hűségesek. Azt szeretném, ha felséged a közelében tudná, s bizalmába fogadná őket. Ha ez így történik, a Han-ház dicsősége gyorsan beteljesül.

Jómagam eredetileg csupán egy nanyangi földműves voltam magánemberként, aki kizárólag személyes biztonságával foglalkozott ebben a zűrzavaros korban, nem kereste a kapcsolatot az egymással rivalizáló nagyurakkal. A néhai felség, a Legfőbb Úr, eltekintvén közönséges származásomtól, háromszor is felkeresett szerény hajlékomban és végül megvitatta velem az események menetét. Nagylelkűsége komoly hatást tett rám, ezért beleegyeztem, hogy minden tőlem telhetőt megteszek érte. Ezután azonban vereség következett, s a legsötétebb kilátások közepette foglaltam el hivatalomat. Ez immár huszonegy éve volt. A Legfőbb Úr felismerte szorgalmas munkálkodásom értékét, így halálos ágyán rám bízta a nagy feladatot. Attól a naptól kezdve életem nyugtalanságban telt, nehogy kudarcot valljak, s méltatlan legyen bizalmára, elhalványítván dicsőségét.

Ezért vállaltam el a Lu folyón túli területek ellen irányuló hadjárat vezetését. Most hát a déli Manok békések, haderőnk pedig igen ütőképes. Északnak kellene vezetnem, hogy ott is sikerrel járassak a romlottak eltávolításában, a Hanok uralmának visszaállításában, végül a régi főváros elfoglalásában. Ez a kötelességem a néha császár iránti hálám és a felségeddel szembeni hűség miatt. Az előnyök és hátrányok megvitatását illetően, valamint az egész helyzetről alkotott igaz kép felvázolásában Guo Youzhi-hez, Fei Yi-hez és Dong Yunhöz kell fordulni. A magam részéről azt kívánom, hogy felséged bízza rám a lázadók letörését és a Hanok uralmának helyreállítását. Ha kudarcot vallanék, büntessen azzal, hogy beszámol róla a néhai uralkodó szellemének. Ha esetleg nem tudja, mit von maga után az uralom helyreállítása, akkor ez a tanácsadói vétke.

Felsőgednek törekedni kell arra, hogy a helyes úton járjon, gondosan meg kell vizsgálnia, mi áll előtte, mindvégig emlékezetébe idézve a néhai császár végakarátát.

Kifejezhetetlen örömömről szolgálna, ha javaslatomat felséged jóakaratóan elfogadná és eszerint cselekedne.

Most hát egy újabb távoli hadjáratra készülök, így könnyek között írtam e sorokat, és nagyon is tudatban vagyok annak, mit jelentenek".¹²

A császár figyelmesen elolvasta a dokumentumot, majd így felelt:

- Atyai miniszterem, még csak most tértél vissza egy messzi és kimerítő hadjáratból a déli Manok ellen. Ki sem pihenhetted magad, ezért attól tartok, ez az északra vonulás számodra is csaknem túlságosan sok lenne!

- A legsúlyosabb kötelesség nehezedik rám, felséged uralmának biztosítása, amit a Legfőbb Úr bízott rám - válaszolta Zhuge Liang -, így hát erőfeszítéseimet éjjel-nappal folytatnom kell. A dél jelenleg nyugodt, itthon sem kell aggódni a problémák miatt; nem reménykedhetünk hát ennél kedvezőbb időben a lázadók elpusztítására és a főváros elfoglalására!

Az udvaroncok soraiból ekkor előlépett Qiao Zhou miniszter és így fordult az egybegyűltekhöz:

- Tanulmányoztam a csillagok állását: az északi negyed ragyogóan fénylő. Nem szabad siettetni a terv végrehajtását!

Majd a főminiszterhez szólván így folytatta:

- Te, ó, miniszter úr, értesz az ég rejtélyeihez. Miért szegülsz hát szembe a csillagok tanúságtételével?

- Mert a csillagok szakadatlanul változnak - felelte Zhuge Liang -, ezért túlságosan nem szabad rájuk támaszkodni. Továbbá már el is küldtem a sereget Hanzhongba, ahol rögvest cselekedni fogok, amint áttekintettem, mi is áll előttünk.

Qiao Zhou hiába könyörgött, hogy gondolja meg magát;¹³ Zhuge Liang túlságosan is elszánt volt a szándékai végrehajtásában ahhoz, hogy hallgasson rá. Így hát Guo Youzhi, Dong Yun és Fei Yi kapták a megbízatást, hogy a palota ügyeivel törődjenek, Xiang Chong minden katonai feladat és haderő irányítója lett, Jiang Want kinevezték hadi tanácsadóvá, Chen Zhen továbbra is a titkárság élén állt, Zhang Yi vezette a főminiszter palotáját, Du Qiong a birodalmi bírává vált, Du Wei és Yang Hong miniszterekké, Meng Guang és Lai Min italáldozókká, Yin Mo és Li Zhuan iskolavezetőkké, Xi Zheng és Fei Shi általános titkárokká, Qiao Zhou pedig birodalmi jegyzővé nevezetett ki. Több mint száz további tisztségviselő úgyszintén bekapcsolódott az ország ügyintézésébe Zhuge Liang távollétében.¹⁴

Miután megkapta az uralkodó hivatalos parancsát az északnak irányuló hadjárat vonatkozásában, a főminiszter visszatért palotájába, s magához hívatta a sereg tisztjeit, hogy kiadhassa a megfelelő utasításokat. Hamarosan meg is érkeztek, és mindegyikük megtudta a maga feladatát az óriási haderő különböző posztjain. A főparancsnok tehát Zhuge Liang lett, Shu főminisztere, Wuxiang ura, Yizhou birodalmi védelmezője, a belső és a külső ügyek irányítója.

Wei Yan lett az előhad parancsnoka, Li Hui a hátvédé, Ma Dai a bal, Ma Zhong pedig a jobb seregcsoporté, Liu Yan, Deng Zhi és Ma Su a derékhadé, Guan Xing a bal, míg Zhang Bao a jobb őrségé, Zhang Ni, Wang Ping, Wu Yi, Hu Ban, Liao Hua, Liu Ba és Gao Xiang, valamint sokan mások a

gyalogosok generálisai, Yan Yan, Hu Ji, Cuan Xi, Yang Yi és még továbbiak hadi tanácsadók, Fan Jian, Dong Jue, Guang Yong és még számos tiszt titkárokként és jegyzőkként működtek, Ding Xian néhány társával együtt a hadfelügyelői pozíciót látták el.

Li Yan kapta meg az átjárók védelmét Wu felől a hadjárat idejére.

Mikor minden készen állt, kijelölték az indulás napját: az ötödik év harmadik hónapjában, a tigris napjára tűzték ki a hadművelet kezdetét.¹⁵

Miután a kinevezések elhangzottak, előlépett egy veterán generális, aki végig hiába fülelt, semmilyen szerepet nem szántak neki a tervekben.

- Meglehet, öreg vagyok - szolt az egybegyűltekhez -, mégis megvan bennem Lian Po bátorsága és Ma Yuan hősiessége. Miért gondoltok hát haszontalanabbnak, mint e kettőt, akik szintén nem fogadták el, hogy megidősödtek?

Zhao Yun volt a felszólaló.

- A déli hadjárat óta betegség miatt elvesztettem barátomat, Ma Chao-t, s azóta úgy érzem, mintha az egyik karomat vágták volna le - felelte Zhuge Liang -; generális, be kell látnod, hogy telnek-múlnak az évek. A legcsekélyebb hiba nem csupán bemocskolja eddig makulátlan hírnevedet, hanem igen rossz hatással lehet az egész haderőre.

- Attól fogva, hogy csatlakoztam a Legfőbb Úrhoz, egyetlen egyszer sem remegtem meg az ellenség közelében - közölte Zhao Yun keserűen -, mindig az élre álltam. Nagyszerű vég lenne egy bátor ember számára a határon harcolva, küzdelemben elesni! Azt hiszed, sérelmezném? Kérlek, engedd meg, hogy én vezessem az előhadat!

Zhuce Liang mindent bevetett, hogy eltérítse szándékától, de hiába. A veterán eltöklelte magát, hogy öngyilkos lesz, amennyiben megtagadják tőle ezt a megtiszteltetést.

Végül tehát a főminiszternek bele kellett egyeznie, hogy úgy lesz, ahogy Zhao Yun kívánja.

- Majd én az öreg generális segítségére leszek! - kiáltotta erre azonnal Deng Zhi -, ugyan nem érek sokat, de támogathatom az ellenség elleni támadás során!

Ezután ötezer tapasztalt harcost válogattak be az előhad őrségébe, velük együtt, Zhao Yun megsegítésére, Deng Zhi-t és még tíz másik generálist. Útnak indultak, majd hamarosan a derékhad is kivonult az északi kapun. Maga a császár is megjelent, hogy lássa minisztere távozását. A búcsúra a falaktól tíz *li*-re került sor, a hatalmas sereg szélben csapkodó lobogói és jelképei, a napfényben csillogó lándzsák és kardok előtt.¹⁶

Ennek végeztével a hanzhongji útra tértek és megindult a menet. Természetesen minderről rövidesen hírt kapott Cao Rui udvara is Luoyangban. Az egyik miniszter ekkor így szólalt fel:

- Jelentés érkezett a határról, hogy Zhuge Liang háromszázezer főnyi haderővel Hanzhong felé tart. Zhao Yun és Deng Zhi vezetik a sereg előhadát.

A hír megrémítette az uralkodót, aki így fordult tisztségviselőihez:

- Ki vezetné csapatainkat a visszaverésükre?

Valaki rögtön felkiáltott:

- Atyám Hanzhongnál halt meg, és nagyon fájlalom, hogy halála mindaddig megbosszulatlan maradt! Én szeretném vezetni a Shu ellen induló sereget, s kérek, felség, az átjárótól nyugatra állomásozó haderőt rendeld alá a cél végrehajtása érdekében! Egyszerre teszek jó szolgálatot az államnak és atyámért is bosszút állok majd! Azzal nem törődöm, az én sorsom mi lesz.

Xiahou Yuan fia, Xiahou Mao volt a felszólaló.¹⁷ Természeténél fogva igen heves, ugyanakkor fősvény ember hírében állt. Még fiatalon Xiahou Dun fogadta örökbe. Amikor Xiahou Yuant megölte Huang Zhong, Cao Cao megsajnálta az ifjút, és hozzáadta feleségül egyik lányát, Qinghe úrhölgyet, így a mostani uralkodó sógorává vált. Ennek köszönhetően nagy tisztelet övezte az udvarnál. Azonban, noha katonai rangot viselt, még sohasem vezetett korábban hadsereget. Most viszont, kérésének megfelelően, a nyugati csapatok főparancsnokká tették, s megbízták a haderő felkészítésével. Am Wang Lang miniszter tiltakozott a kinevezés ellen:

- Ez hibás lépés. Xiahou Mao úr még sohasem járt csatában, ezért nem megfelelő erre a pozícióra, különösen, mivel az ellenfél a roppant okos és tapasztalt Zhuge Liang, a hadművészetekben is igen jártas férfiú.

- Gondolom egyezséget kötöttél Zhuge Lianggal, immár az ő szövetségese vagy - vigyorgott gúnyosan Xiahou Mao -; kisgyermek korom óta tanulmányozom a hadművészetet, nagyon is járatos vagyok az ilyen ügyekben. Miért becsülsz le ennyire ifjúi mivoltomat? Ha nem sikerül fogságba ejtenem ezt a Zhuge Liangot, megesküszöm, hogy sohasem járulok újra uralkodóm színe elé!

Wang Langot és támogatóit ezzel elhallgattatták. Xiahou Mao búcsút vett Wei urától és Changanba sietett, hogy felkészítse seregét a háborúra. Kétszázezer katonája volt a nyugati területekről.

Harci zászló fennen lobog, a fényes sereg csatába megy
Új vezére zöldfülű és botor, mégis neki jutott e kegy

Erről a hadjáratról a következő fejezet szól.

KILENCVENKETTEDIK FEJEZET

ZHAO YUN HÓSIÉSEN VÉGEZ ÖT
WEI-GENERÁLISSAL.
ZHUGE LIANG OKOS TAKTIKÁVAL BEVESZ
HÁROM VÁROST

趙子龍力斬五將
諸葛亮智取三城

A főminiszter serege északnak menetelt, áthaladván Mianyangon, ahol Ma Chao sírja volt.¹ A halott Tigris-generális tiszteletére maga Zhuge Liang mutatott be áldozatot. Az elhunyt unokafivére, Ma Dai volt ez alkalommal a gyászolók vezetője. A rítust követően, mikor a főparancsnok a terveket készült megvitatni, kémek érkeztek, s a következőket jelentették:

- Wei ura, Cao Rui mozgásba hozta teljes nyugati haderejét, s Xiahou Mao vezetése alá helyezte.²

Erre Wei Yan emelkedett szólásra:

- Xiahou Mao gazdag család sarja, elkényeztetett puhány, ráadásul ostoba is. Főminiszter úr, adj alám ötezer kipróbált harcost, s én útnak indulok Baozhongba, követem a Qinling hegység vonulatát keletre, a Ziwu völgybe, majd északnak fordulok. Tíz napon belül Changanban leszek. Szándékaim hallatán Xiahou Mao sietve ki fogja üríteni a várost. Ezt követően a Királyi Kapu irányába kell menekülnie. Jőmagam kelet felől közelítem meg, te pedig, uram, a Xie völgy mentén nyomulhatnál előre. Így a Changantól nyugatra eső valamennyi terület egy csapásra miénk lehet!³

Zhuce Liang azonban csak mosolygott a felvetés hallatán:

- Nem hinném, hogy ez a tökéletes terv - közölte -, úgy látom, meg mered kockáztatni, hogy egyetlen északi sem gondol majd Changan védelmére.⁴ Ha bárkinek is eszébe jut közülnük, hogy elzárják a hegyek kijáratát, akkor, attól tartok, elveszítjük mind az ötezer katonádat, nem is szólván arról, hogy elvész támadásunk lendülete. Ez a haditerv nem válna be.

- Ha te, ó, miniszter, a magaslati úton vonulnál, akkor ellened vezetnék az átjárók minden haderejét, s így ki tudja, mennyi időre állítanának meg. Sohasem érnéd el a központi területeket.

- Ám a Longyou-tól keletre fekvő sík területen fogok menetelni, s észben tartom a háború művészetének szabályait. Hogy is vallhatnék így kudarcot?

Wei Yan erre komoran és elégedetlenül távozott.

Zhuce Liang utasításokat küldött Zhao Yunnek, hogy induljon meg az előhaddal.⁵

Eközben Xiahou Mao Changannál készítette fel haderejét az összecsapásra. Xiliangból egy generális érkezett segítségére, név szerint Han De, igen bátor férfiú, aki egy „Hegyhasító” elnevezésű hatalmas harci fejszét forgatott. Nyolcvanezer harcost hozott magával a Qiang törzsbéliek közül, és szolgálatra jelentkezett. Nagy örömmel fogadták, az ő serege képezte az előhadat.

Ennek a Han De-nek négy fia volt, akik mind nagyon jártasak voltak az íjászatban és kiválóan lovagoltak. Han Ying, Han Yao, Han Qiong és Han

Qi egyként eljött atyjával, hogy a seregben szolgáljanak. Han De az ifjakkal és teljes haderejével a Főnixdal hegységen átvezető útra indult, ahol már a Shu-csapatok közelébe kerültek, s itt hadrendbe is álltak.

Amikor kialakult a csatasor, az atya négy fiával együtt az élre lovagolt és szidalmazni kezdte az ellenséget:

- Lázadók és fosztogatók! Hogy meritek megtámadni a területünket?!

Zhao Yun gyorsan dühbe gurult és szintén előrevágtatott, párbajra szólítván fel a gyalázkodókat. A legidősebb fiú, Han Ying fogadta el a kihívást. Ám a harmadik ütésváltás során elesett. Kardját pörgetve fivére, Han Yao azonnal a helyére rúgtatott. Eddigre Zhao Yun vére már szinte forrt, a régi vakmerőség és lendület egészen elragadta, így ennek az ifjúnak esélye sem volt ellene, látszott, hogy úgy fog járni, mint a bátyja. Ekkor a harmadik legény, Han Qiong felkapta hatalmas *ji*-jét, és testvére segítségére sietett. Zhao Yunnek már két ellenfele volt, de így is tartotta magát, nem riadt vissza és tovább osztogatta a csapásokat. Látván, hogy két fivére sem bír a veterán generálissal, a negyedik fiú, Han Qi is megindult, hogy bekapcsolódjon a küzdelembe. Előhúzta két kardját, amiknek neve Nap és Hold volt, majd a harcolók felé vágatott. Immár hárman viaskodtak az öreg harcossal, aki azonban továbbra is állta a sarat.

Hamarosan lándzsadöfés érte Han Qi-t, aki rögtön kimúlt. Ekkor viszont egy másik ellenséges generális vette át helyét. Zhao Yun leeresztette fegyverét és menekülőre fogta. Han Qiong előkapta íját és három lövedéket küldött a menekvő után, aki sikeresen elkerülte valamennyit, így ártalmatlanul fúródta a földbe. Han Qiong mérhetetlen haragra gerjedve ismét kezébe ragadta *ji*-jét és a nyomába eredt. De ekkor Zhao Yun is felajzotta íját és nyílvesszeje megsebezte üldözőjét az arcán. Han Qiong kizuhant a nyeregből, majd hamarosan kiadta lelkét. Ekkor Han Yao előre vágatott, s felemelte kardját, hogy lesújtson a veteránra, ám Zhao Yun eltáncolt a csapás elől, majd egy váratlan mozdulattal közelebb húzódott ellenfeléhez, és sikerült őt megragadván foglyul ejtenie. Ezután foglyával együtt sietve visszavágtatott saját soraihoz, a földre dobta az ifjút, ő pedig ismét a csatamezőre vágatva felkapta onnan lándzsáját, amit leejtett, mikor elfogta ellenfelét.

Han De-t teljesen összetörte, hogy ily rövid időn belül elvesztette valamennyi fiát, és visszatért a csatasorba. A Qiang törzsbéliek annyira megremültek Zhao Yun harci képességeitől és bátorságától, hogy semmit sem értek volna a küzdelemben. Egyikük sem mert összecsapni az öreg harcossal. Így hát fejvesztve vonultak vissza, miközben Zhao Yun fel-le lovagolt köztük és bántatlanul kaszabolta őket.

Zhao Zilong, északi Changshan hőse jut most eszembe
Hetven évet számolva, annál is több érdemet szerezve
Ahogyan leterített négy vezért, majd seregükre rohant
Oltalmazta az örököszt Dangyangnál, hírneve így fogant

Látván, mily sikeres harcot vívott Zhao Yun, Deng Zhi támadást jelzett csapatainak. Ez teljessé tette a xiliangi sereg zűrzavarát és mindent hátrahagyva futottak meg. Han De érezte, immár őt is elfoghatják, ezért letépte magáról vértjét és gyalog igyekezett menekülni. Végül a Shu-harcosok nem üzték tovább az ellenséget, hanem visszatértek táborukba.

Amikor odaértek, Deng Zhi nagyon dicsérte veterán bajtársát:

- Egy hetven évet megélt férfiútól kivételes és csodálatos teljesítmény volt ez! - mondta - Még mindig épp akkora hős vagy, mint amekkora mindig is voltál. Csaknem páratlan dolog: négy generálissal végezni egyetlen nap alatt!

- A főminiszter mégis túlságosan öregnek gondolt, nem akart alkalmazni. Bizonyítékát kellett hát adnom, hogy még számíthat rám!

A fogoly Han Yao-t a derékhadhoz küldték egy hírnökkel, aki megvitte a jelentést a győzelemről.⁶

Eközben Han De visszavezette megvert seregét vezéréhez, aki a szomorú történetet könnyezve hallgatta végig. Ezután viszont Xiahou Mao feldühödött és elhatározta, hogy saját hadaival indul meg Zhao Yun ellen.

Mikor a felderítők jelentették közeledését, Zhao Yun lándzsát ragadott és harci ménje nyergébe szállt. Ezerfőnyi haderőt vezetett ki a Főnixdal hegységéből, aminek lábainál felállította csatasorát. Xiahou Mao arany sisakot viselt, fehér paripán lovagolt és hatalmas kardot forgatott. A fő lobogó alatt elfoglalt helyéről látta, ahogy a veterán generális fel-alá vágat. Éppen azon volt, hogy előre ront és csatát kezdeményez, amikor Han De megállította.

- Nemde jogom van hozzá, hogy bosszút álljak négy fiamért? - kérdezte a főparancsnoktól, majd megragadta Hegyhasítót, s egyenesen az ellenség-es harcos felé iramodott, aki már ádáz arckifejezéssel nyargalt feléjük.

Azonban ez a párviadal is rövidre sikeredett: a harmadik összecsapás során Zhao Yun lándzsadöfése a földre vitte Han De-t. Ezután pillanatnyi késedelem nélkül Xiahou Mao felé sújtott, aki sietve eltűnt a Wei-csapatok sorai között, így megmenekült. Ekkor Deng Zhi megint rohamot vezényelt, és Shu diadala teljessé lett. Az ellenség tíz *li*-t hátrált, ott vert táborát.

Miután az első összecsapások során ő húzta a rövidebbet, Xiahou Mao megbeszélésre hívta össze tisztjeit.

- Már sokat hallottam Zhao Yunról, de szemtől szemben még sohasem találkoztam vele eddig - közölte velük -; úgy látom, hogy ez a harcos u-

gyan idős, mégis hihetetlenül bátor. A dangyangi történet, amikor egyedül viaskodott egy egész hadsereggel, s végül elérte célját, biztosan nem légből kapott. Mit tehetnénk hát mi egy ilyen bajnok ellen?

Erre Cheng Wu, Cao Cao egykori tanácsadójának, Cheng Yu-nek a fia felelt:

- Nekem az a véleményem, hogy Zhao Yun ugyan valóban győzhetetlen a csatamezőn, ám nincsenek megfelelő tanácsadói. Valójában nem kell túlságosan tartani tőle. Álljunk ki ellene megint hamarosan, de ezúttal először készítsünk elő egy „kétágú” rajtaütést a bal és a jobb szárny felől. Neked, uram, vissza kellene húzódnod az összecsapást követően, hogy magad után csald az ellenséget. Egy magaslati pontig kellene visszavonulnod, ahonnan irányíthatod a két oldalról történő rajtaütést, így végül bekeríthetjük a rohamozókat és foglyul ejtethetjük őket.

Tetszett a terv valamennyi jelenlévőnek, ezért ki is dolgozták az összes szükséges részletet, s a két, harmincezer főt számláló, Dong Xi és Xue Ze vezette sereget a kijelölt domb jobb és a bal oldalán rejtőzött el. Miután ezzel megvoltak, Xiahou Mao ismét előre nyomult, mintha támadás járna a fejében. Szóltak a dobok, lengették a lobogókat. Amint az ellenség közelébe értek, Zhao Yun és Deng Zhi rögtön szembeszálltak velük.

- A Wei-sereg tegnap szenvedett vereséget - szólt oda közben Deng Zhi veterán bajtársának -, ezért a megújult támadás csak azt jelentheti, hogy valamilyen hadicselt eszeltek ki. Légy óvatos, generális!

- Nem hiszem, hogy ez az ifjú, akit még alig választottak el anyja csecsetől, egyáltalán bármilyen figyelemre is érdemes - hangzott a felelet -, biztos vagyok benne, hogy ma fogságba esik!

Zhao Yun e szavakkal a sorok elé vágtatott. A másik oldalról Pan Sui indult meg, hogy összecsapjon vele. Ám ez a harcos sem bírt az öreggel, hamarosan megfutamodott. Erre Zhao Yun előre iramodott, hogy elfogja Xiahou Mao-t. Nem kevesebb, mint nyolc Wei-generális állta útját, akik mind felsorakoztak főparancsnokuk előtt. De egymás után valamennyi menekvésre kényszerült. Zhao Yun teljes sebességgel vágtázott ellenfele felé, Deng Zhi pedig nyomában járt.

Amikor az öreg harcos már mélyen az ellenfél sorai közé hatolt, s körülötte mindenütt tombolt a csata, Deng Zhi úgy döntött, ideje visszavonulni. Ebben a pillanatban érkezett a jelzés a lesben álló seregtesteknek, s Dong Xi jobbról, Xue Ze pedig balról vetette magát harcosai élén a küzdelembe. Deng Zhi-t olyannyira visszavetették, hogy nem tudott bajtársa segítségére sietni, így Zhao Yunt teljesen bekerítették. Azonban tovább küzdött, sorra veszítvén el körülötte lévő harcosait, míg végül csupán ezer katonája maradt. Ekkor már annak a magaslatnak a lábánál jártak, ahonnan Xiahou Mao irányította a hadműveletet. Az ifjú főparancsnok jól

átlátta innen a harcmezőt, és további csapatokat küldött Zhao Yun ellen, hogy állítsák meg őt, bármerre is szeretne kitörni. Az öreg generális úgy döntött, rohamot indít a dombtető ellen, ám ahogy megindult, leguruló fatörzsek és lefelé pattogó kősziklák tömege torpantotta meg.

A harc immár jó ideje, csaknem egy egész napja tartott, s Zhao Yun kezdett teljesen kimerülni. Visszahúzódott hát, azzal a szándékkal, hogy majd ismét támadásba lendül, ha feljön a hold. Ám épphogy csak leszállt a nyeregből, s levette vértjét, mikor az égitest ragyogni kezdett. Ezzel egy időben az ellenség nyílveszők és kövek özönével, mennydörgő dobokkal rohamot indított ellene. A Wei-katonák a fáradt öreget látván ordítani kezdtek:

- Zhao Yun! Add meg magad!

Azonban a veterán hős nem is gondolt ilyesmire, hanem lova hátára ugrott, s ismét a csata forgatagába vetette magát, hogy kitörjön a gyűrűből. Az ellenség viszont nem rettent meg, továbbra is lövedékek záporát árasztotta felé. Úgy tűnt, eljött a vég.

- Nem vettem figyelembe az öregkor hátrányait – sóhajtott a generális -, most elér hát a végzet!

Ebben a pillanatban kiáltozást hallott északkelet felől, s a Wei-csatasor hirtelen szétzilálódott. Legnagyobb örömeire Zhang Bao-t pillantotta meg, ahogy felé tart, kezében a nyolckígyós lándzsával, nyergéről pedig egy ember feje lóg. Hamarosan már a veterán harcos mellett állt, így kiáltott oda neki:

- A főminiszter aggódott, nehogy valami balszerencse érjen, ezért engem küldött támogatásodra! Ötezer katonát hoztam magammal. Hallottuk, hogy bekerítettetek, ezért rögtön ide siettem! Útközben találkoztam Xue Ze-vel, és végeztem vele!

Ezt hallván Zhao Yun bátorsága és ereje visszatért, s az ifjú generálissal együtt délnyugat felé indult meg, maguk előtt úzvén az összezavarodott Wei-harcosokat. Hamarosan az egyik oldalról újabb seregetest csatlakozott hozzájuk. Ezt egy zöldsárkány *guandao*-t forgató hős, Guan Xing vezette, aki szintén beszámolt Zhao Yunnek a fejleményekről:

- A főminiszter ötezer fővel együtt támogatásodra küldött! Dong Xi-vel már össze is csaptam, és megöltem őt! Nézd csak, itt a feje! Hamarosan maga Zhuge Liang is megérkezik!

- De miért nem nyomultatok előre, hogy elfogjátok Xiahou Mao-t, ha ekkora sikereket arattatok? – tudakolta Zhao Yun.

Zhang Bao rögtön belátta, hogy ezt kell tenni, és a magaslat felé iramodott. Guan Xing követte őt.

- Olyanok ők, mintha saját gyermekeim lennének – közölte Zhao Yun a körülötte állókkal -; mindenhol megjelennek, ahol érdemet szerezhetnek

maguknak! Már régóta hadvezér vagyok és mindig magas beosztásban voltam, mégsem érek annyit, mint ez a két ifjú! Hátralévő napjaimat mindenestre annak fogom szentelni, hogy régi parancsolóm, a Legfőbb Úr hírnevét öregbítsem!

Ezzel seregei maradékát ő is megindította Xiahou Mao elfogására.

Az éjszaka során a Wei-sereget teljesen szétzúzták. A csatamezőt mindenütt holttestek borították, a folyókban vértajtékosan folyt a víz. Xiahou Mao képzetlen volt, ifjú, semmiféle harci tapasztalattal nem rendelkezett eddig. Hadereje megsemmisítő vereséget szenvedett, ő maga pedig másra sem tudott gondolni, csak a menekvésre. Száz lovas élén Nanan felé vette az irányt. Vezérük hiányában a csapatok patkányseregletként szóródtak szét.

Zhang Bao és Guan Xing is Nananba igyekezett. Közeledtük hírére az immár odaért Xiahou Mao bezáratta a városkapukat és a védelem megerősítésére sürgette harcosait. Hamarosan Zhao Yun is csatlakozott generálisaihoz, és három oldalról fogtak támadásba. Végül Deng Zhi is megjött, így az ostromgyűrű bezárult Nanan körül.

Tíz napig hiábavalóan próbálták elfoglalni a várost, amikor az alábbi hír érkezett:

- A főminiszter Mianyangnál állomásoztatja a hátvédet, míg a jobb seregetest a Yangping szorost, a bal pedig Xixiant'⁷ őrzi. Ő maga a derékhaddal Nanan felé tart.

A négy generális erre útnak indult, hogy Zhuge Liang színe elé járuljon, s beszámoljon neki az egyelőre sikertelen ostromról. A főminiszter könnyű kocsijába ült, majd kihajtatott, hogy szemügyre vegye az ellenség fészket. Ezután visszatért és hívatta a tiszteket.

- A várak mély, a falak meredek - közölte velük -, így hát a város igen jól védhető, bevenni pedig felettébb nehéz. Ám jelenlegi terveimben nem játszik fontos szerepet ez a hely. Ha viszont ti erőltetitek a támadást ellene, akkor a Wei-csapatok többi része esetleg támadást indíthat Hanzhong ellen. Így komoly veszélybe kerül seregünk.

- De vedd figyelembe, uram, mit jelentene Xiahou Mao foglyul ejtése - vetette ellene Deng Zhi -, ő a Wei-uralkodó sógora, többet ér, mint száz közönséges vezér megölése. Már megkezdük az ostromot, nem szeretném félbehagyni.

- Nekem más terveim vannak - felelte Zhuge Liang -, innen keletre fekszik Tianshui, északra pedig Anding. Tudja valamelyiktek, kik a kormányzói ezeknek a helyeknek?

Ma Zun vezeti Tianshuit, Cui Liang pedig Andingot - szólalt meg egy felderítő.

Erre Zhuge Liang egyesével hívta be magához alvezéreit – Wei Yant, Zhang Bao-t, Guan Xinget és még két megbízható alárendeltjét –, majd mindegyiknek személyre szóló utasításokat adott. Ezután távoztak, hogy végrehajtsák a rendelkezéseket.

Ezt követően Zhuge Liang megparancsolta a harcosoknak, hogy a városfalak alá halmozzanak tűzifát és szalmát, mondván, hogy fel fogja gyújtani a helyet. A védők odafentről kigúnyolták az előkészületeket.

Eközben Cui Liang, Anding kormányzója igencsak megrémült a hír hallatán, hogy Xiahou Mao Nananba menekült, s ott ostrom alá fogták. Rögtön nekilátott hát saját székhelye védelmének. Szemlét tartott négyezer katonája felett, s eltökélte magát, hogy addig tartja a várost, amíg csak tudja. Ekkor egy férfiú érkezett hozzá délről, aki azt állította, titkos üzenet van birtokában.

A kormányzó beengedte a városba, s amikor kikérdezték, a hírnök így felelt:

– Xiahou Mao egyik megbízható embere vagyok, a nevem Pei Xu. Azért küldtek, hogy Tianshui és Anding segítségét kérjem. Erősen szorongatják ugyanis Nanan városát, minden nap tüzeket gyújtunk, hogy felhívjuk figyelmeteket a végveszélyre, ám jelzéseink látszólag nem értek el hozzátok. Senki sem érkezett. Parancsot kaptam hát, hogy osonjak át az ostromgyűrűn és igyekezzek hozzátok. Azonnal felmentést kell küldenetek, s generálisunk megnyitja majd előttetek a város kapuit!

– Van leveled a generálistól? – kérdezte tőle Cui Liang.

Erre a küldönc előhúzott egy papiroost az öltözékéből, ami csöpögött az izzadságtól. A kormányzó elolvasta, majd visszaadta, s a harcos Tianshui felé indult.

Két nappal később lovas hírnök érkezett, aki az alábbiakat jelentette:

A tianshui-i Ma Zun kormányzó már megindította csapatait Nanan felé. Az andingi haderőnek is azonnal ki kellene vonulnia, hogy az ostromlottak segítségére siessen.

Cui Liang erre tisztjeitől kért tanácsot. Legtöbbjük azt mondta, hogy ha nem támogatják Nanant a harcokban, akkor a város elesik, s őket azzal fogják vádolni, hogy cserbenhagyták a császár sógorát. Muszáj hát megmenteniük.

Erre Cui Liang útnak indult a teljes haderejével. A város irányítására csak a civil tisztségviselők maradtak hátra. A csapatok a Nanan felé vezető főútra tértek. Újra és újra az ég felé emelkedő lángokra lettek figyelmesek, s a kormányzó utasította katonáit, hogy vonuljanak gyorsabban.

Mikor még ötven *li*-re jártak az ostromlott várostól, váratlanul harci dobok szörnyű robaja kélt, s a felderítők jelentették, hogy előttük Guan Xing zárta le az utat, mögöttük pedig Zhang Bao közeledik sebesen.

A hír hallatán a katonák mindenfelé szétszóródtak. Cui Liangnak csupán száz embere maradt a közelében, akikkel megpróbálta visszafelé átvágni magát, hogy saját városába térhessen. Sikerült is az áttörés, ám amikor megérkezett a falakhoz, nyílveszők fogadták. Odafent Wei Yan bukkant fel, s lekiáltott a kormányzónak:

- A város a miénk! Add meg magad!

A Shu-generális és harcosai ugyanis andingi katonáknak álcázták magukat, s az éj sötétjében rávették a tapasztalatlan őrséget, hogy engedjék be őket. Ezután hamarosan az egész hely az övék volt.

Cui Liang a szavak hallatán Tianshui felé iramodott. Ám kis idő múlva újabb seregbe botlott, s a hatalmas harci lobogó alatt könnyű kocsit pillantott meg. Ebben egy taoista köpönyegbe öltözött férfi ült, aki madártoll-legyezőt tartott kezében. A kormányzó rögtön felismerte Zhuge Liangot, ám ahogy sietve megfordult, Guan Xing és Zhang Bao bukkant fel mögötte, akik felszólították, hogy adja meg magát. Végül teljesen bekerítették, így nem tehetett mást, engedelmeskednie kellett. Zhuge Lianggal annak táborhelyére ment, ahol tiszteletteljesen bántak vele.

Egy idő után vendéglátója így fordult hozzá:

- Jól tudom, hogy Nanan kormányzója a barátaid közé tartozik?

- Mivel szomszédosok egymással tartományaink, nagyon jóban vagyunk. Yang Lingnek hívják, Yang Fu egyik unokafivére.

- Arra szeretnék megkérni, hogy vedd rá őt Xiahou Mao elfogására. Megteszed nekem?

- Ha ezt parancsolod nekem, ó, miniszter, akkor azt kívánom, vond vissza csapataidat, engem pedig engedj a városba menni, hogy beszélhessek a szóban forgó illetővel.

Zhuce Liang beleegyezett, s utasította az ostromlókat, hogy vonuljanak vissza húsz *li* távolságra, majd táborozzanak le.

Cui Liang ezután a városhoz sietett és jelentkezett a kapunál. Beengedték, ő pedig rögtön barátja székhelyére igyekezett. A kölcsönös üdvözléseket követően elmondta, mi történt.

- Mivel Wei nagy jóindulatban részesített minket, nem lehetünk árulók - felelte neki ezután Yang Ling -, ám azt megtehetjük, hogy hadicselre hadicsellel válaszolunk.

Ezzel elvezette Cui Liangot a főparancsnokhoz, és neki is beszámoltak a történetekről.

- Miféle cselt javasolsz? - kérdezte ezután a kormányzótól Xiahou Mao.

- Tegyük úgy, mintha feladnánk a várost, és hagyjuk, hogy a Shu-sereg bevonuljon. Miután már valamennyien itt vannak, mészároljuk le őket!

Xiahou Mao elégedett volt a tervvel.

Cui Liang visszatért Zhuge Liang táborába, ahol így szólt a főminiszterhez:

- Yang Ling át kívánja adni neked a várost, uram. Xiahou Mao-t is szeretné elfogni, ám tart attól, hogy túl kevés harcosa van ehhez, így nem akar elhamarkodott lépéseket tenni.

- Ez egyszerűen megoldható - válaszolta Zhuge Liang -, itt van a te száz katonád. Néhány generálisom tisztjeiteknek öltözve közéjük vegyül, így majd beengedik őket a városba. Ezután elrejtőznek Xiahou Mao lakhelyén, s Yang Linggal megszervezik a kapuk megnyitását az éjszaka folyamán. Így fő seregünk bevonulhat és foglyul ejtheti az ellenséges főparancsnokot.

- Ha elutasítom ezt a tervet, gyanút keltek - gondolta magában Cui Liang -, így hát belemegyek, hogy a Shu-generálisok embereim közé vegyüljenek, aztán ahogy a falakon belül leszünk, végzek velük! Ezt követően jelzek Zhuge Liangnak, hogy bevonulhatnak, majd nekik is végük lesz!

Így hát elfogadta Zhuge Liang javaslatát, a főminiszter pedig további utasításokat adott neki:

- Megbízható alvezéreimet, Guan Xinget és Zhang Bao-t küldöm el veled. Xiahou Mao megnyugtatására közöld, hogy felmentő erőket hoztál. Ezután gyújts tüzet, jelezvén nekem, hogy bevonulhatunk!

Alkonyatkor a két hűséges generális, miután megkapta titkos parancsait, vértet öltött, nyeregbe szállt, fegyvert ragadott és elvegyült az andingi csapatok között. Ezt követően Cui Liang a városkapuhoz vezette kicsiny haderejét.

Yang Ling a falon várta őket, s leeresztették előttük a csapóhidat. A kormányzó, kihajolván az őrhelyről, igyekezett szemügyre venni az alatt érkezőket.

- Kik vagytok? - kiáltott le nekik.

- Andingből jövő erősítés! - hangzott a felelet.

Ekkor Cui Liang titokban nyílvezzőt lövetett át a falon, melyre az alábbi üzenetet erősítette:

„Zhuge Liang két generálisát a városba küldi, hogy ők segítsék bejutását. Ne tegyetek semmit, míg mindannyian bent nem vagyunk, nehogy kiderüljön hadicselünk és elrontsák játékunkat”!

Yang Ling elvitte megmutatni ezt a levelet Xiahou Mao-nak, aki elolvastván így szólt:

- Akkor hát ez a Zhuge Liang áldozatunkká lesz! Helyeztetek el egy csapat fejszést a palotába, s amint a két alvezér odabent lesz, zárjátok be a kaput és mészároljátok le őket! Azután adjátok meg a jelet! Ahogy Zhuge Liang belép a kapun, fogjátok el őt!

Minden előkészületet elvégeztek, majd Yang Ling visszatért a falra, s így szólt a belépni kívánókhöz:

- Mivel Andingből jöttetek, szabad az út elöttetek!

Ezzel a kapukat megnyitották, s miközben a csapat bevonult, Guan Xing szorosán Cui Liang mögött haladt, Zhang Bao viszont egy kicsit lemaradt tőlük. Yang Ling lejött hozzájuk, hogy üdvözölje őket. Amint Guan Xing a kormányzó közelébe ért, magasra emelte *guandao*-ját, és lesújtott Yang Lingre, aki fej nélkül esett össze. Cui Liang rettentően megrémült, ostorával hátasára csapott, hogy elmeneküljön. Zhang Bao így kiáltott utána:

- Gazfickó! Azt hitted, aljas terved elkerüli a főminiszter figyelmét?!

Majd utána hajította fegyverét. Cui Liang holtan zuhant ki a nyeregből. Ezután Guan Xing felkapaszkodott a városfalra és meggyújtotta a jelzőtüzet. Hamarosan a Shu-hadsereg a falakon belül volt. Xiahou Mao nem tudott védekezni ellenük, így megpróbált kiszökni a déli kapun. Ott azonban Wang Pinggel találta szemben magát és elfogták, a kíséretében lévőket pedig megölték.

Amint Zhuge Liang a városba lépett, megtiltotta a fosztogatást. Generálisai eközben jelentést tettek a különböző bátor hadi tettekről. Az ellenséges főparancsnokot rabszállító kocsiba zárták. Ekkor Deng Zhi kérdést intézett a főminiszterhez:

- Ó, nagyuram, honnan szereztél tudomást Cui Liang árulásáról?

- Tudtam, hogy ez az ember a szíve mélyén nem hajlandó behódolni, ezért a városba küldtem, hogy hadicselt tervelhessen ki ellenem Xiahou Mao-val. Láttam viselkedésén, hogy ármányos lelkületű, így hát elküldtem vele két hűséges generálisomat, hogy azt higgye, nem gyanakszom, és biztonságban érezze magát. Ha valóban hű lett volna hozzám, akkor ellenezte volna ezt a lépést, ám ő boldogan belement és magával vitte őket, nehogy felkeltse a gyanút. Azt hitte, levághatja a két alvezért, engem pedig a városba csalogathat. Ám Guan Xingnek és Zhang Bao-nak titkos parancsai is voltak. Minden úgy történt végül, ahogy számítottam, s amit ők egyáltalán nem vártak.

A tiszték meghajoltak e csodálatos előrelátás hallatán. Ezt követően Zhuge Liang így folytatta:

- Elküldtem egyik bizalmas emberemet, hogy úgy tegyen, mintha egy bizonyos Pei Xu lenne Wei-ből, s így tévessze meg Cui Liangot. Egy másik Tianshui-ba ment, hogy ugyanezt tegye, ám még semmi sem történt. Ennek okáról fogalmam sincs. Mindenesetre kihasználjuk a lehetőséget, hogy elfoglaljuk azt a helyet is.

Ezzel el is dőlt, hogy a következő célpont Tianshui lesz, így hamarosan már arrafelé vonultak. Wu Yi és Liu Yan kapták a parancsot, hogy őrizzék Nanant, Wei Yan pedig a Tianshui felé induló sereg parancsnoka lett.

Amikor Ma Zun, Tianshui kormányzója hírül vette, hogy Xiahou Mao-t ostrom alá fogták Nananban, tanácskozást hívott össze, ahol egy csoport -

Yin Shang és Liang Xu vezetésével – erősen azon a véleményen volt, hogy segítséget kellene küldeniük a főparancsnoknak:

– Ha bármi is történik a „Birodalmi Sógorral”, az „Aranyággal”, a „Jáde Levéllel”, minket fognak vétkesnek kikiáltani, hogy nem vezettünk felmentő sereget. Ezért hát, ó, kormányzó, teljes haderőddel kellene megindulnod Nanan felmentésére!

Ma Zun nehézneked találta a döntést, s amíg azon töprengett, mi lenne a legjobb, jelentették, hogy megérkezett Pei Xu, egy hírnök Xiahou Mao-tól. Rögtön a kormányzó rezidenciájára vezették, ahol megtartotta beszámolóját és sürgős segítséget kért. Nemsokára újabb küldönc futott be, aki közölte, hogy az andingi csapatok útnak indultak, és sürgették Ma Zunt, hogy tegyen hasonlóként. Ennek hatására végül úgy döntött, elkezd a serege felkészítését. Ekkor viszont egy kívülálló is színe elé került, s így szólt hozzá:

– Ó, kormányzó, Zhuge Liang aljas mesterkedésének áldozata vagy!

Az összes jelenlévő döbbenet meredt a felszólalóra. Egy bizonyos Jiang Wei volt ez a férfiú. Atyja Jiang Jiong, korábbi helybéli tisztségviselő, aki a császár szolgálatában halt meg, amikor az egyik Qiang-lázadást igyekezett elfojtani. Jiang Wei nagyon művelt volt, úgy tűnt, mintha mindent olvasott volna, és járatosnak bizonyult valamennyi katonai művészetben is. Sokat tanulmányozta a háborúval foglalkozó műveket. Emellett nagyon tisztelendő gyermek volt, akit sokra becsültek. A hadseregben is már generálisi rangban szolgált. Ez a Jiang Wei így fordult a kormányzóhoz:

– Úgy tudom, Zhuge Liang Xiahou Mao-t támadja, aki jelenleg Nananban tartózkodik, a Shu-sereg ostromgyűrűjében. Hogy juthatott hát ki onnan ez a hírvivő? Pei Xu ismeretlen tisztségviselő, akiről még senki sem hallott, a másik hírnök pedig, az Andingből érkező, nem hozott magával levelet. Az a helyzet hát, hogy ezek az emberek imposztorok, akik ki akarnak csalni téged a városodból, hogy védtelen maradjon, így könnyebben elfoglalhassák.

A kormányzó kezdte megérteni, mi a helyzet.

– Ha te nem lettél volna – felelte –, biztosan beleesünk a csapdába.

– Ne aggódj, uram – válaszolta erre Jiang Wei –, nekem ugyanis van egy tervem, amivel elfoghatjuk Zhuge Liangot és Nanant is felmenthetjük az ostrom alól.

Gondos terveid útjában bizony, most makacs ellenfeled leled
Eszek harcáért cserében viszont, váratlan embered nyered⁸

A következő fejezet elárulja, miféle hadicselt javasolt Jiang Wei.

KILENCVENHARMADIK FEJEZET

JIANG WEI BEHÓDOL ZHUGE LIANGNAK.
A FŐMINISZTER SZIDALMAITÓL WANG LANG
KILEHELI LELKÉT

姜伯約歸降孔明
武鄉侯罵死王朗

Jiang Wei védelmi terve a következő volt:

- Zhuge Liang rajtaütést készít elő valahol a közelben, hogy kicsalván katonáinkat előnyt szerezzen felkészületlenségükből, így arasson könnyű győzelmet felettünk. Azt javaslom, adj parancsnokságom alá háromezer kipróbált harcost, én pedig elrejtőzöm velük egy előre kijelölt előnyös helyen. Ezután vezesd ki a derékhadat a városból, ám haladj lassan, ne vonulj messze, hanem harminc *li* megtétele után készülj a visszafordulásra. Ám eközben figyelj jelzéseimre, s ha meglátod, támadd meg az ellenséges csapatokat, akik így két tűz közé kerülnek. Ha maga Zhuge Liang is köztük van, őt foglyul ejtjük!

A kormányzó magáévá tette a tervet, átadta a kért csapatokat Jiang Weinek, aki rögtön kivonult, majd maga Ma Zun is útnak indult Liang Qiannel. Csupán két polgári tisztségviselő - Liang Xu és Yin Shang - maradt hátra a város őrzésére.

Eközben a másik oldal Zhao Yunt küldte el, hogy egy titkos helyen, a dombok között rajtaütést készítsen elő, míg a Tianshui-hadsereg el nem hagyja a biztonságot jelentő falakat. Ekkor rohamot kell intéznie, így bevenni a helyet. Kémei jelentették is a kormányzó távozását. Zhao Yun rögtön továbbította a hírt a vele együttműködőknek, Zhang Yi-nek és Gao Xiangnak, akiknek az volt a feladata, hogy támadják meg Ma Zunt.

Zhao Yun ötezer főnyi seregével sietve a városfalhoz vonult, s így kiáltott fel a védőknek:

- A changshani Zhao Yun vagyok! Csapdába estetek, ám ha azon nyomban megadjátok magatokat, akkor sok életet megkímélhettek!

De ahelyett, hogy megrémült volna, Liang Xu csak lenézett, s így felelt:

- Épp ellenkezőleg, ti estetek a mi csapdánkba, csak erről még nem tudtok!

Erre Zhao Yun rohamot indított a falak ellen. Hamarosan ordítózás hallatszott, tűz lángolt fel mindenütt, s egy lándzsával felfegyverzett ifjú vezér bukkant fel, aki szökellő hatásán száguldott feléjük.

- Jiang Wei vagyok Tianshui-ból! - kiáltotta ellenségei felé.

Zhao Yun azonnal összecsapott vele, ám alig néhány ütésváltást követően érzékelte, hogy az ifjú mennyire lelkes. Meglepődött, s arra gondolt, nem számítottak rá, hogy ilyen tehetséges harcosra lelnek Tianshui-ban.

Ahogy tovább folyt a harc, hamarosan megjelent Ma Zun és Liang Qian hadereje is, akik a tűz-jeladást meglátván visszatértek. Zhao Yun gyorsan belátta, hogy nem diadalmaskodhat, ezért sikeresen átvágta magát az ellenségen, s legyőzött csapatait igyekezett elvezetni a harctérről. Üldözőbe vették, ám Zhang Yi és Gao Xiang előzőnlöttek katonáikkal, megmentették az öreg harcost és sietve biztonságba vitték.

Zhugé Liangot is meglepték az események, mikor megérkezett hozzá a jelentés.

- Ki ez - tudakolta -, aki ily élesen titkos tervem sötét mélységeibe látott?

Egy Nananból származó férfiú is jelen volt, aki így felelt a kérdésre:

- Ő a tianshui-béli Jichengből származó Jiang Wei. Számítalan jó tulajdonsága van: nagyon tiszteli édesanyját, polgári és katonai téren egyként képzett, bátor és bölcs. Korának igazi hőse!

Zhao Yun is dicsérte az ifjú fegyverforgató képességét, aki jobban bánt a lándzsával, mint bárki, akivel korábban összecsapott.

- Most már tényleg be akarom venni Tianshui-t! - közölte végül Zhuge Liang - Nem számítottam rá, hogy ilyen férfiút találok itt.

Ezt követően a Shu-sereg egésze megindult a város felé.

Jiang Wei visszatért Ma Zunhoz, s így szólt:

- Zhao Yun veresége hatására Zhuge Liang megindul majd a derékhaddal. Arra számít, hogy a falak mögött leszünk, így hát jól tennéd, ha négy részre osztanád a sereget, uram. Én az egyik seregstettel keletre indulok, s elrejtőzöm, hogy elvághassam az ellenség útját, ha arrafelé tart. Te, ó, kormányzó, Liang Qiannel és Yin Shanggal együtt készüljetek fel egy rajtaütésre a város mellett. Liang Xu pedig a közemberekkel helyezkedjen el a falon, mintha védelemre készülődnének.

Ma Zunnak tetszett az ötlet és mindent előkészítettek.

Jiang Wei elgondolása helyes volt, maga Zhuge Liang vezette a fő sereget Tianshui ellen. Amikor elérték a várost, a főminiszter az alábbi kijelentést tette generálisainak:

- Egy várost azonnal meg kell támadni, amint a sereg odaért. Dobok dübörgésével, kiáltozással kell rávenni a katonákat, hogy rohamozzanak. Bárminemű késlekedés csak elbátortalanítja embereinket!

Így hát ezúttal a sereg azonnal a védművekre rontott. Ám amikor látták, hogy a zászlók hibátlanul sorakoznak a falakon és az ellenség láthatóan alaposan felkészült a védelemre, a harcosok tétovázni kezdtek, nem mertek támadni.

Nagyjából az éjszaka közepén járt az idő, amikor mindenütt tüzek lobbantak lángra és hatalmas kiáltozás vette kezdetét. Senki sem látta, honnan érkeznek a Wei-harcosok, ám a falakról felelet jött az ordítózásra. A Shu-katonák nagyon megrémültek és menekülni kezdtek. Zhuge Liang lóra szállt, majd Guan Xingtől és Zhang Bao-tól kísérvé kijutott a veszélyből. Visszapillantva látta, hogy fáklyákat tartó lovasok kanyarognak mögöttük, mint egy óriási kígyó.

A főminiszter utasította Guan Xinget, hogy derítse ki, mit jelent ez. A harcos nemsokára a következőket jelentette:

- Jiang Wei csapatai indítottak támadást ellenünk!

- Egy hadsereg hatékonysága sokkal inkább vezetésében, mint létszámában rejlik – jegyezte meg erre Zhuge Liang –, ez a Jiang Wei pedig valódi zseni!

A főminiszter visszavezette seregét korábbi táborhelyükre, majd sokáig töprengett. Hirtelen felpattant és hívatta az egyik andingi embert. Ahogy felbukkant, így fordult hozzá:

- Hol él Jiang Wei anyja?

- Jichengben – hangzott a felelet.

Zhuce Liang erre magához szólította Wei Yant, s így szólt hozzá:

- Egy seregtesttel vonulj el, kihirdetvén, hogy Jicheng ellen indulsz! Ha Jiang Wei felbukkan ott, hagyd őt a városba lépni!

Ezután ismét az andingi férfiúhoz fordult:

- Mi a legfontosabb hely, amitől Tianshui függ?

- A Shangguiban lévő élelmiszer raktárak. Ha azokat elfoglalja a város ostromlója, akkor többé nem tudják beszerezni az ellátmányt.

Ez igen jó hír volt, így hát Zhao Yun rögtön megindult Shanggui ellen, miközben Zhuge Liang nagyjából a várostól harminc *li* távolságra vert tábor.

A kémek megvitték a három seregtest hadmozdulatainak hírért Tianshui-ba.

Amikor Jiang Wei hírül vette, hogy az egyik csapat szülőhelye ellen indul, kéréssel fordult Ma Zunhoz:

- Anyám Jichengben van, én pedig aggódom a támadó ellenség miatt. Engedd, hogy a hely védelmére siessék, tarthassam a várost, s ezzel anyám iránti kötelességemet is teljesítsem!

Így hát Jiang Wei háromezer főnyi haderőt kapott, s ezzel otthona felé indult.

Nemsokára meg is érkezett a falakhoz, ahol észrevette a Wei Yan parancsnoksága alatt álló seregtestet. Azonnal támadásba lendült, az ellenséges hadvezér pedig – némi csetepatét követően – visszavonult, így Jiang Wei bevonulhatott a városba. Ezután bezáratta a kapukat és hozzáállt a védelem előkészítéséhez. Mikor minden készen állt, hazament, hogy találkozhatson édesanyjával.

Hasonló módon tették lehetővé Liang Qiannek is, hogy bevonulhasson Shanggui-ba.¹ Ezt követően Zhuge Liang a fogoly Xiahou Mao-ért küldött, s mikor sátrába hozták, hirtelen így fordult hozzá:

- Félsz a haláltól?

Erre az ellenséges főparancsnok a földre borult, és könyörögni kezdett az életéért.

- Nos, Jiang Wei Tianshui-ból, aki most távozott, hogy Jichenget védje, üzenetet küldött nekem – folytatta Zhuge Liang –, amiben azt írja, megadja

magát, ha ezzel megmentheti életedet. Elengedlek hát, ha megígéred, hogy ráveszed, álljon át hozzám. Elfogadod a feltételt?

- Igen, rá fogom bírni, hogy behódoljon neked! - vágta rá rögtön Xiahou Mao.

Erre Zhuge Liang egy jó öltözéket és paripát adott neki, majd útnak indította. Nem küldött senkit a nyomába, s hagyta, hogy ő válassza meg, merre megy.

Ahogy kint volt az ellenséges táborból, Xiahou Mao rögtön meg akart szökni, ám fogalma sem volt, melyik útra kell térnie, egyáltalán nem ismerte ki magát a vidéken. Nemsokára néhány emberrel találkozott, akik jól láthatóan menekültek. Megállította és kikérdezte őket.

- Jichengiek vagyunk - válaszolták neki -, Jiang Wei feladta a várost, Zhuge Liang katonái pedig bevonultak oda. Most a Shu-csapatok fosztogatnak és gyújtogatnak, mi pedig elmenekültünk. Shanggui-ba tartunk.

- Tudjátok, ki védi Tianshui-t?

- Ma Zun kormányzó még ott van - hangzott a felelet.

Ezt hallván Xiahou Mao sietve arrafelé lovagolt, amerre Tianshui-t sejtette.

Hamarosan még több menekülővel futott össze az úton, akik fiaikat vezetve, lányaikat cipelve ugyanarról a történetről számoltak be, mint a korábbiak. Tovább indult, s végül megérkezett a városkapuhoz, ahol felismerték és az örök beengedték. A kormányzó üdvözlésére sietett és kalandjai felől kérdezte. Elmondott neki mindent, azt is, hogy Jiang Wei feladta a védelmére rendelt helyet, s megosztotta Ma Zunnal az összes információt, amit a menekülőktől hallott.

- Nem gondoltam volna, hogy Jiang Wei átáll Shu oldalára - közölte a kormányzó szomorúan.

- Úgy tűnik, azt hitte, ezzel megmenthet téged, főparancsnok - mondta Liang Xu -, biztos vagyok benne, hogy csak színlelte a behódolást.

- Hogy lenne ez színlelés, mikor ténylegesen megadta magát? - tudakolta erre Xiahou Mao.

Mindannyian tanácstalanok voltak. Ezután, a harmadik őrség idején, Shu-csapatok érkeztek és támadásba lendültek ellenük. A tüzek fennen lobogtak a fal körül, fényükben Jiang Wei vált láthatóvá, aki felfegyverkezve lovagolt fel-alá a védművek alatt, s Xiahou Mao-t szólította. A főparancsnok és Ma Zun felkapaszkodott a falakra, ahonnan láthatták, ahogy egykori harcosuk gögösen vonul jobbra-balra. Mikor észrevette, hogy vezérei a falon vannak, így kiáltott oda nekik:

- A te érdekedben adtam meg magam, ó, generális! Miért szegted meg hát a szavad?

- Miért hódoltál be Shu-nak, mikor oly sokat élvezhettél Wei nagylelkűségéből? - vágott vissza Xiahou Mao - És miért beszélsz így?

- Hogy érted, miért beszélek így, miután levelet írtál nekem, hogy adjam meg magam? A saját biztonságodat akartad megerősíteni azzal, hogy engem is belekeversz ebbe. De tényleg megadtam magam, s magasabb rangot kaptam az ő szolgálatukban! Nem látom hát értelmét annak, hogy visszatérjek Wei-hez!

Így szólván parancsot adott a támadásra. Egészen hajnalig folytak a hadműveletek, amikor az ostromlók végül visszahúzódtak.

Tudni kell, hogy Jiang Wei ekképpeni felbukkanása nem volt más, mint hadicsel. Zhuge Liang talált az emberei között valakit, aki nagyon hasonlított az ellenséges generálisra, s őt küldte, hogy játssza el ezt a szerepet és vezesse a védművek elleni rohamot. Az éjszaka folyamán, füst és tűz takarásában senki sem volt képes átlátni álcáján.

A főminiszter ezt követően Jicheng ellen vezette seregét. A városban nem volt elég élelem a lakosság számára. A falról Jiang Wei látta, ahogy a terménnyel megrakott kocsikat a Shu-táborba hajtják, s elhatározta, hogy megpróbál megszerezni közülük néhányat. Így hát háromezer fővel kiment a városból és megtámadta a kocsisort. Amint megjelent, a kísérők elhagyták a menetet és menekülni kezdtek. Jiang Wei elfoglalta a szállítóeszközöket, és azon volt, hogy a városba vigye azokat, amikor Zhang Yi vezetésével rájuk rontott egy ellenséges hadtest. Hatalmas csata kezdődött. Hamarosan Wang Ping is odaért Zhang Yi támogatására, így Jiang Wei és csapata immár két oldalról szorongattatott. A Wei-generális minden erőfeszítése hiábavaló volt, hátra kellett hagynia zsákmányát, s meg kellett kísérelnie a visszatérést a városba.

Am ahogy közelebb ért, látta, hogy a falakat immár Shu-jelképek borítják, mivel időközben Wei Yan elfoglalta a helyet. Kétségbeesett küzdelemben Jiang Wei-nek sikerült átverekednie magát ellenfelein és Tianshui felé vette az irányt. Am csupán néhány tucat lovasa kísérte. Nemsokára ez a kis haderő Zhang Bao-val és harcosaival találta szemben magát, s eme összecsapást követően Jiang Wei teljesen egyedül maradt. Egy szál lovasként érte el Tianshui falait és a kapunál bebocsátást kért. Az örök felismerték őt és a kormányzóhoz siettek.

- Ez a fickó rá akar venni, hogy nyissam meg előtte a kapukat! - dühöngött Ma Zun, majd parancsot adott, hogy lőjék le a szökevényt.

Jiang Wei sikeresen elmenekült, mielőtt akár egy nyílvesző is eltalálta volna, ám eddigre már a Shu-hadsereg is a közelben járt. Amilyen gyorsan csak tudott, Shanggui felé indult. Csakhogy amikor odaért, Liang Qian szidalmak özönét zúdította rá:

- Te áruló! Ide mersz jönni, hogy kitűrj a városomból? Tudom, hogy behódoltál Shu-nak!

Ezzel az ő katonái is lövöldözni kezdtek a nyomorult menekülőre. Jiang Wei teljesen reménytelen helyzetbe került. Nem magyarázhatta el az igazságot a benne kételkedőknek. Szemeit az égre emelve, arcán legördülő könnyekkel megcsapkodta lovát és ellovagolt Changan felé.

De nem jutott messzire: épp egy olyan helyen haladt át, ahol sok lombos fa övezte az utat. Ezek közül egy csapat harcos rontott elő Guan Xing vezetésével. Mivel már ló és lovas is igen kimerült volt, nem nyílt esély a sikeres ellenállásra, így hát Jiang Wei visszafordult. Hamarosan kis harci szekér bukkant fel előtte, amiben Zhuge Liang foglalt helyet, szokás szerint egyszerű, fehér köpönyegben, kezében madártoll legyezőjét tartva.

- Jiang Wei barátom - fordult a szökevényhez -, nem gondolod, hogy itt az ideje a megadásnak?

Az ifjú generális erre megtorpant és eltűnődött. Előtte Zhuge Liang, mögötte Guan Xing katonái. Nem látott semmiféle kiutat. Leszállt hát a nyeregből és hódolata jeléül fejet hajtott.

Zhuce Liang erre azonnal kiszállt kocsijából, üdvözölte és kézen fogta egykori ellenfelét, majd így fordult hozzá:

- Mióta csak elhagytam szerény viskómat, érdemes embereket keresek, akiknek átadhatom mindazt a tudást, amit életem során összegyűjtöttem. Eddig a pillanatig senkit sem találtam, de most vágyam teljesült! Te vagy, aki után kutattam!

Jiang Wei meghajolt és köszönetet mondott, majd mindketten visszatértek a táborba.

Nem sokkal ezután az új szerzemény és Zhuge Liang már arról tárgyaltak, miként hódíthatnák meg Tianshui-t és Shanggui-t. Jiang Wei-nek volt egy terve:

- A két civil tisztségviselő, Yin Shang és Liang Xu, akik a várost irányítják, jó barátaim - közölte -, írok hát nekik, majd nyílvezzőre erősítve átlövetem az üzenetet a falakon, amiben arra kérem őket, hogy segítsenek lázadást szítani a lakosság körében.

E mellett határoztak, s rögtön megírták a két titkos levelet, amiket azután átröpítettek a védműveken. Ahogy megtalálták, a katonák rögtön a kormányzóhoz vitték ezeket. Ma Zun nem igazán tudta, mit kellene most tennie, ezért Xiahou Mao-val tanácskozott, s arra kérte, döntsön ő helyette.

- Végeztess ki mindkét szóban forgó férfit! - javasolta Xiahou Mao.

Ámde Yin Shang megtudta, mi készülődik, s így fordult Liang Xu-hoz:

- A legjobb, amit tehetünk, hogy átadjuk a várost Shu-nak, és bízunk abban, hogy cserébe nagylelkűséggel viseltetnek irántunk!

Még ezen az estén Xiahou Mao többször magához hívatta a két tisztségviselőt, ám ők úgy vélték, túlságosan nagy kockázat lenne, ha engedelmeskednének. Ehelyett felfegyverezték magukat, majd saját katonáik élén a kapukhoz lovagoltak, megnyitatták azokat és beengedték a Shu-csapatokat. Amikor fény derült az eseményekre, Ma Zun és Xiahou Mao a nyugati kapun keresztül száz hűséges kísérőjükkel menedéket keresett a Qiang-törzseknél.

Liang Xu és Yin Shang köszöntötték a városba lépő Zhuge Liangot, majd helyreállították a rendet és lecsendesítették az embereket. Miután ezzel megvoltak, Zhuge Liang megtudakolta tőlük, hogyan tudná elfoglalni Shanggui-t.

- A fivérem, Liang Qian tartja a várost - felelte Liang Xu -, ezért felhívást fogok intézni hozzá, hogy hódoljon be.

Ezzel lóháton útnak is indult Shanggui-ba, ahol valóban megadásra szólította fel testvérét. Liang Qian engedelmeskedett. Miután ez megtörtént, Zhuge Liang megjutalmazta segítőit: Liang Xu lett Tianshui kormányzója, Yin Shang Jicheng, Liang Qian pedig Shanggui előljárója.

Nemsokára a hadsereg ismét készen állt a kivonulásra. A tisztek a következő kérdéssel fordultak Zhuge Lianghoz:

- Ó, főminiszter, miért nem vesszük üldözőbe és fogjuk el Xiahou Mao-t?

- Csak mint kacsát engedtem őt szabadon - válaszolta nekik Zhuge Liang -, Jiang Wei barátomban pedig főnixre leltem.

E hódítások környékét olyan áhítat és félelem ragadta magával, hogy amikor sok városban hírül vették, hogy a főminiszter közeleg, egyszerűen minden ellenállás nélkül megnyitották előtte a kapukat. Zhuge Liang valamennyi hanzhong-i katonát, lovasokat és gyalogosokat egyként magával vitte, így vonult Qi felé. Amikor a Shu-hadsereg elért a Wei folyó nyugati partjához, a felderítők megvitték a hírt Luoyangba, ahol a Nyugodt Béke korszakának első évében (227) tanácskozást tartottak, s egy miniszter beszámolt Wei uralkodójának a küszöbön álló invázióról:

- Xiahou Mao, a Császári Sógor elveszített három várost és a Qiangokhoz szökött. Az ellenség immár Qi-nél állomásozik, előhada pedig a Wei folyó nyugati partjához érkezett. Kérlek, felség, küldjünk ki egy sereget megfékezésükre!

Cao Rui császár a hír hallatán nagyon megrémült és azt kívánta, hogy valamelyik generálisa vonuljon ki az ellenség elűzésére.² Erre előlépett Wang Lang miniszter:

- Úgy láttam, valahányszor a néhai uralkodó Cao Zhent indította útnak a hadjáratokra, ő mindig sikerrel járt. Miért nem küldjük hát őt a Shu-katonák megfutatására?

Cao Rui megfogadta a tanácsot, hívatta Cao Zhent, majd így fordult hozzá:

- A néhai császár a te gondjaidra bízott. Nem ülhetsz hát itt ölbe tett kézzel, miközben az ellenség országunkat pusztítja!

- Felség, képességeim szerények, ezért képtelen lennék elvégezni a rám bízott feladatot! - hangzott a felelet.

- Az állam hűséges minisztere vagy, ezért nem igazán utasíthatod vissza kérésünket - közölte vele Wang Lang -; noha öreg és meggyötört vagyok, mégis összeszedem maradék erőmet és csatlakozom hozzád.

- Mindazon nagylelkűség és jóindulat után, amelyben részesültem, valóban nem térhetek ki a feladat elől - mondta erre Cao Zhen -, de szükségem lenne még egy segítőre.

- Csak nevezd meg, kit kívánsz, nemes barátom - válaszolta az uralkodó.

Cao Zhen Guo Huai-t választotta, egy Yangqu-ból származó férfiút, aki hivatalosan Sheyang ura volt, valamint Yongzhou birodalmi védelmezője.

A főparancsnok tehát Cao Zhen lett, s a tisztség valamennyi jelképét ráruházták. Guo Huai lett a segédje, Wang Lang pedig a hadsereg felügyelője. Ő valóban elég öreg volt már ekkor, hetvenhatodik életévében járt.

Cao Zhen serege kétszázezer főből állt, a két főváros legkiválóbb katonái alkották. Fivére, Cao Zun lett az előhad vezére, akinek Zhu Zan, a Haramiákkal Szembeszálló Generális segédkezett. A fent említett év tizenegyedik hónapjában vonult ki a haderő, s Wei uralkodója a nyugati kapuig elkísérte őket.

Cao Zhen Changan irányába menetelt, majd ő is a Wei folyó nyugati partján vert táborot. Itt tanácskozást tartottak, melyen a főparancsnok arra volt kíváncsi, alvezérei milyen támadási módot tartanak a legjobbnak. Wang Lang azt kérte, tárgyalhasson az ellenséggel:

- Álljon fel seregünk teljes csatasorban, kibontván valamennyi lobogót. Én majd ekkor előremegyek, s beszélgetésre szólítom fel Zhuge Liangot. Így egyetlen kardcsapás nélkül elérem, hogy meghódoljon előttünk, a Shu-sereg pedig hazatérjen.

Cao Zhen úgy gondolta, ezt érdemes megpróbálnia a tanácsadónak, ezért utasítást adott a korai étkezésre a negyedik órség során, hogy minden ember a maga helyén legyen pirkadatra, s valamennyi előkészület végbe menjen addigra. Az egész sereg lenyűgöző látványt nyújtott, lobogók csapkodtak a szélben, dobok dübörögtek, s minden harcos a számára kijelölt helyen állt. Közvetlenül e bemutató előtt hírnököt küldtek, akinek feladata a hadüzenet közvetítése volt.

Másnap, mikor a haderők felsorakoztak egymással szemben a Qi hegy előterében, a Shu-katonák látták, hogy ellenségeik kiváló, merész férfiúk, nagyon különböznek azoktól, kiket Xiahou Mao vezetett ellenük. Ezután,

három dobpergést követően, Wang Lang miniszter nyeregbe szállt és előre lovagolt. Előtte a főparancsnok, mögötte Guo Huai haladt. Az előhad két vezére maradt hátra a hadsereg irányítására. Legelőször egy tisztiszolga vágtatott a sorok elé, s hangosan így kiáltott:

- Az ellenséges haderő vezérét hívatjuk, hogy tárgyalásokat kezdeményezhessünk!

Ezt hallván nyílás támadt a fő lobogónál, melyen keresztül Guan Xing és Zhang Bao bukkant fel, akik jobb és bal oldalt vettek fel őrhelyet. Utánuk generálisok két sora következett, a zászló alatt pedig, a hadrend közepén, négykerekű kocsi tűnt fel, amin Zhuge Liang foglalt helyet turbánban, fehér köpönyegben, derekán fekete selyemövvél. Kezében ott volt az elmaradhatatlan madártoll legyező. A lehető legnagyobb méltósággal közeledett. Ahogy felnézett, három parancsnoki napernyőt és lobogót látott, melyeken nagy, fehér írásjegyek voltak. Középen egy agg férfiú közeledett, nem más, mint Wang Lang miniszter.

- Beszédet akar tartani - gondolta a főminiszter -, így hát a lehető legjobb választ kell majd adnom neki.

Kocsiját ezzel előretolták az arcvonalon túlra, majd egyik tisztjét bízta meg, hogy válaszoljon az ellenség felhívására:

- A Hanok főminisztere hajlandó szót váltani Wang Lang miniszterrel!

A Wei-tanácsadó erre közelebb léptetett. Zhuge Liang felemelt kézzel tisztelgett neki kocsijából, Wang Lang pedig szándékosan lóhátról viszonozta a köszöntést, majd belekezdett szónoklatába:

- Örülök, hogy találkoztunk, nemes uram! Hírneved már rég fülembé jutott. Mivel tisztában vagy az Ég akaratával, nagyon is ismered a világ helyzetét, miért vezetsz ellenünk minden ok nélkül ekkora haderőt?

- Hogy érted azt, hogy minden ok nélkül? - felelte Zhuge Liang - Határozat van a birtokomban, mely szerint el kell pusztítanom a lázadókat!

- Az Ég időről időre változtat szándékain és eszközein; ám a legfelsőbb méltóság végül az erényesre száll. Ez elkerülhetetlen és megváltoztathatatlan törvény. Huan és Ling császárok napjaiban támadt a Sárgaturbános lázadás, az egész föld küzdelembe és háborúba borult. Később, a Nyugalom Felavatása és az Újjászületett Nyugalom korszakában Dong Zhuo támasztott felkelést. Ezt az ő bukása után Li Jue és Guo Si folytatta. Nem sokkal később Yuan Shu kezdte bitorolni a császári jogcímet és jelképeket, fivére, Yuan Shao pedig Yejun vidékén játszotta a hatalmast és vakmerőt. Liu Biao elfoglalta Jingzhou-t, Lü Bu pedig bevette Xuzhou-t és befészkelte magát oda. Így hát darázsrajokként támadt mindenütt lázadás az országban, a bátor szellemek pedig saját akaratukat követték, nem törődve a legfelsőbb méltósággal és a nép sorsával.

Ekkor Wei megalapítója, Cao császár elsöpörte a lázadókat, megtisztította a birodalmat és helyreállította a rendet. Hálája jeléül minden szív felé fordult, a négy égtáj emberei csodálták erényét. Nem erő felmutatásával szerezte meg a hatalmat; egyszerűen ez volt az Ég akarata. Fia és örököse, Pi császár bölcs és rettenthetetlen volt, méltó a nagyszerű örökségre és hozzá illő volt a legfelsőbb hatalom. Így hát, az Ég akaratával és az emberek vágyával összhangban, követvén a legkorábbi uralkodók példáját, döntőnként foglalta el helyét a Központi Kormányzatban, ahonnan megszámlálhatatlan tartományt vezetnek és igazgatnak. Merné bárki is azt mondani, hogy nem az Ég akarata és a nép kívánsága volt ez?

Nemes uram, te kimagasló természetes képességek és elsajátított tehetség embere vagy, aki méltó, ahogy te is állítottad, az összehasonlításra akár Guan Zhonggal és Yue Yi-vel. Miért helyezkedsz hát szembe az Ég rendelkezésével, s fordulsz el az emberiség vágyától, hogy ilyen tetre add magad? Nem lehetsz tudatlan a régi, bölcs mondás felől, miszerint aki az Éggel összhangban cselekszik, sikerrel jár, míg aki szembeszegül vele, elpusztul.

Wei serege számlálatlan csapatból áll, tehetséges vezérei is rengetegen vannak. Képes lenne a kiégett tarlón üldögélő szentjánosbogár vetekedni a diadalmas holddal az égen? Ha lerakjátok fegyvereiteket és elhajtjátok a vértjeiteket, továbbá kötelességtudóan behódoltok, akkor nem veszítetek el rangotok. A birodalomra nyugalom köszönt, a nép pedig örvendezni fog. Nem lenne kívánatos végkifejlet?

Mindezt végighallgatván Zhuge Liang felnevetett.

- A Han-dinasztia régi, kipróbált szolgálójának tartottalak - felelte az öregnek -, s azt hittem, valamiféle hozzád illő beszédet tartasz. Hogy is képzelhettem volna, hogy ennyire aljas módon szólsz? Így hát úgy kell válaszolnom, hogy mindkét sereg hallja. Huan és Ling császár idején a Hanok uralma lehanyaglott, az állam tiszttségviselői maguk voltak gonosz-tettek kieszelői és végrehajtói, a kormányzatban felütötte fejét a zúrza-var és balsors telepedett az országra. Minden szegletében gondok, bajok támadtak. Az általad említett lázadók egymás után keltek fel, letaszították trónjáról az uralkodót és gyötörték az embereket. Mivel a vidék hivatalnokai romlottak és ostobák voltak, az udvar tiszttségviselői pedig egyenesen kegyetlen vadállatok, akik csak annak éltek, hogy a birodalmi termekben lakomázhassanak; mivel szívükben borzasztó könyörtelen, módszereikben szörnyű brutális emberek kerültek egymást követően hivatalba, szolgálói hízelgők és hajbókoló nyomorultak zavarták össze az ügyek kezelését, a Trónus szemétdombbá változott, a nép pedig mocsokban dagonyázott.

Mindent tudok rólad. A keleti tengerpartról jöttél, alacsony rangúként kerültél hivatalodba, ám megfelelően segítetted uralkodódat és biztos

támasza voltál az államnak. Törődtél a Hanok békéjével, nagygyá kívántad tenni a Liu-kat. Ki gondolta volna hát, hogy egyszerre hátat fordítasz nekik, s a lázadókat segíted, belekeveredve a trónbitorlók cselszövésébe? Vétked valóban hatalmas, bűnöd igen súlyos! Ki nem állhat Ég és Föld, eme ország lakói pedig szeretnének megnyúzni.

Ám szerencsére az Ég akarata az, hogy a diadalmas dinasztia továbbra is fennmaradjon. A néhai Bei császár folytatta a Folyóvidékek uralkodóinak sorát, s a jelenlegi császár engem bízott meg a lázadók szétzúzásának feladatával.

Mivel te ennyire hazug és megbízhatatlan miniszternek mutatkoztál, el kellene takarnod a tested, elfedni fejed, és pusztán azzal törődnöd, hogy valahogy fenntartsd magad! Hogy merészelsz hát seregek élére állni és az Ég akaratáról szónokolni? Te ostoba lázadó! Jól jegyezd meg, a mai nap az utolsó napod! Hamarosan a Kilenc Arany Forráshoz ereszkedsz alá. Tűnj el, vonulj vissza, lázadó! Menj, s mondd el felforgató társaidnak, hogy jöjjenek és vívjanak velem egyetlen csatát, hogy az dönthessen a győzelemről!

Ádáz düh öntötte el a vénember mellkasát e szavak hallatán. Egyetlen kétségbeesett kiáltással a földre zuhant, s ott helyben kimúlt.

Zhuge Liang e tettét versben is megörökítették:

Nyugat-Qinben lovak és katonák serege áll szemben³
Köztük tízezer harcossal is felérő tehetség van csendben
Majd háromhüvelykes kardjával, szidva éles nyelvével
Végzett az aljas árulóval, ki kudarcot vallott tervével

Miután Wang Lang bevégezte, Zhuge Liang legyezőjével Cao Zhen felé intett, s így szólt:

- Ami téged illet, ezúttal békén hagyalak. Menj és készítsd fel seregedet a holnapi ütközetre!

A kocsi megfordult és elhagyta a helyszínt. Mindkét haderő visszavonult erre a napra.⁴

Cao Zhenre maradt a szomorú kötelesség, hogy elvégezze a szertartást, amivel utolsó útjára bocsátotta az idős tanácsadót. Koporsóját végül Changanba küldte. Ezt követően Guo Huai generális szólalt fel:

- Zhuge Liang biztosan azt gondolja, hogy seregünk a gyásszal van elfoglalva, ezért éjszakai rajtaütést tervez. Álljunk hát készen rá, állítsunk neki csapdát a táborhelyünk közelében. Rejtsük el két seregtestünket odakint, két másikkal pedig ragadjuk meg az alkalmat az ellenséges tábor lerohanására.

- Én magam is ilyesféle tervre gondoltam - közölte Cao Zhen -, szinte pontosan megfelel elképzeléseimnek!

Így hát a főparancsnok az alábbi utasítást adta Cao Zunnak és Zhu Zannak:

- Fejenkét tízezer fővel kerüljetek a Qi hegy mögé, és álljatok készen a Shu-harcosok átvonulására! Miután ez megtörtént, induljatok táboruk felé! De csak akkor rohamozzátok meg, ha biztosak vagytok benne, hogy leg-többjük elhagyta!

Cao Zun és Zhu Zan ezután rögvést útnak indultak.

A főparancsnok és Guo Huai ezt követően egy-egy sereggel kivonult a táborból és odakint rejtőztek el, így várván a feltételezett Shu-támadást. Csupán néhány katona maradt hátra, hogy tüzeket gyújtson jelzéseként, ha megpillantják a közeledő ellenséget. Minden generális megtette a szükséges előkészületeket.

Amikor Zhuge Liang sátrába ért, hívatta Zhao Yunt és Wei Yant, majd így fordult hozzájuk:

- Ti ketten éjszakai rajtaütést hajtottok végre!

- Cao Zhen tapasztalt vezér, ezért óvatosnak kell lennünk - kockáztatta meg Wei Yan.

- Éppen ezt akarom! Azt akarom, hogy tudjon a ma éjjeli támadásunk-ról! Így néhány csapatot fog küldeni a hegy mögé, hogy ott rejtőzzenek, míg nem látják, hogy útnak indultunk, azután pedig lecsapjanak tábo-runkra. Azért küldelek titeket, hogy lássa, amint átkeltek a hegyeken. Ám azután, nem sokkal távolabb meg kell állnotok. A Wei-harcosok úgy vé-lik majd, hogy támadást indíthatnak a táborunk ellen, s mikor ez bekövet-kezik, jelezni fogjuk nektek. Ekkor Wei Yannek tartania kell a hegyi átkelőt, míg Zhao Yun hadrendben visszasiet. Találkozni fog a visszatérőben lévő Wei-sereggel, akiket át kell engednie. Az ellenfél így két tűz közé kerül, mi pedig teljes győzelmet aratunk felette.

A két hadvezér el is indult, hogy elvégezze a tervből rá eső részt, Zhuge Liang pedig Guan Xinget és Zhang Bao-t hívatta, akiknek az alábbi parancsot adta:

- Mindketten vegyetek magatokhoz tízezer harcost, s rejtőzzetek el velük a hegyre vezető főút mentén. Mikor áthaladnak mellettetek a Wei-csapatok, induljatok meg az úton táboruk felé, ahonnan éppen csak eltávoztak.

Miután ők ketten is elmentek, Zhuge Liang Ma Dai-t, Wang Pin-get, Zhang Ni-t és Zhang Yi-t helyezte el a tábor közelében, hogy lesből támadhassanak az ellenségre. A táboron belül állva hagyták a sátrakat és a menedékeket, mintha még mindig ott lennének, miközben tűzifát és szalmát halmoztak fel, hogy megadhassák majd a jelzést. Miután mindez-zel elkészültek, Zhuge Liang és tisztjei a tábor mögé húzódtak, hogy onnan figyeljék a fejleményeket.

A másik oldalon a két előhad-vezér, Cao Zun és Zhu Zan alkonyatkor indult útnak, és a Shu-tábor felé igyekezett. A második őrseg idején észrevették, hogy csapatok sietnek feléjük a magaslatok előterében.

- Guo Huai parancsnok kiváló stratégia és hihetetlen előrelátással bír! - gondolta magában Cao Zun, majd megsürgette a menetet, s a harmadik őrseg idején elérték a Shu-tábort.

Azon nyomban behatoltak a körülkerített térségre, ám teljesen elhagyatottnak találtak mindent. Egyetlen embert sem láttak sehol. Rögvest megértette, hogy csapdába csalták és parancsot adott a visszavonulásra. Ekkor fellángoltak a tüzek. Zhu Zan ebben a pillanatban érkezett oda, s a két seregtest teljesen összezavarodva, egymásban ellenséget látva, harcba kezdett egymással. Egészen addig tartott a csetepaté, míg a két vezér nem találkozott, ekkor rájöttek, mekkora baklövést követtek el.

Még alig állították helyre a rendet, amikor rájuk rontottak négy felől a Ma Dai, Wang Ping, Zhang Ni és Zhang Yi vezette Shu-csapatok, akik eddig rajtaütésre készen lapultak. Cao Zun és Zhu Zan a száz hozzájuk legközelebb álló lovassal menekülőre fogta, s a főúton igyekezett visszafelé. Nemsokára azonban dobok dübörgése támadt, s az ellenség újabb seregeste támadt rájuk. Futásuknak Zhao Yun vetett véget.

- Hová mentek, lázadó vezérek? - kiáltott rájuk a hős - Álljatok meg, mert eljött halálotok!

Ám Cao Zun és Zhu Zan még mindig igyekeztek elmenekülni. Ekkor viszont Wei Yan hadereje is megütközött velük, így teljes vereséget szenvedtek. A Wei-sereg legyőzött maradványának egy része eljutott saját táboráig, ahol viszont a hátrahagyott őrsem azt hitte, az ellenség érkezett fosztogatni. Így hát meggyújtotta a tüzeket, s e jelre Cao Zhen egyik oldalról, Guo Huai pedig a másiktól rontott rájuk, s ádáz harcba kezdtek saját erőikkel.

Miközben nagyban folyt a csatározás, három különböző irányból megérkeztek a Wei Yan, Guan Xing és Zhang Bao vezette Shu-erők és még óriásibb és zűrzavarosabb összecsapás vette kezdetét. Végül a Wei-csapatokat elűzték és tíz *li* távolságra kellett visszavonulniuk. Ráadásul számos vezérüket elvesztették, Zhuge Liang pedig nagy sikert aratott. Cao Zhen és Guo Huai végül összeszedték megvert egységeiket, s visszatértek táborukba. Ezután elkezdték megbeszélni a történeteket:

- Az ellenség túlságosan erős - közölte Cao Zhen -, van esetleg bármiféle terved, amivel ki tudjuk egyenlíteni erőfölényüket?

- Vereségünk a háború természetes velejárója - felelte Guo Huai -, ne hagyjuk, hogy elkeserítsen! Olyan haditervet eszeltem ki, amivel összezavarhatjuk őket, így egyik seregtest sem segíthet a másiknak, és végül mindannyiuknak menekülőre kell fognia!

Szánalmas Wei vezér ügye csúfos véget érhet
Tán nyugatról katonai segítséget még kérhet

Guo Huai elgondolása a következő fejezetből derül ki.

KILENCVENNEGYEDIK FEJEZET

ZHUGE LIANG HÓVIHARBAN GYŐZI LE A
QIANG-TÖRZSBELIEKET.
SIMA YI GYORS MENETELÉSEL
KEREKEDIK FELÜL MENG DA-N

諸葛亮乘雪破羌兵
司馬懿剋日擒孟達

Guo Huai az alábbi haditervet fejtette ki bajtársának a Shu-hadsereg legyőzésére:

- A Qiang-törzsek rendszeresen fizetik a sarcot nekünk Wei alapítójának ideje óta. Pi császár sok jótéteményben részesítette őket. Erősítsük meg hát és tartsuk a stratégiailag fontos helyeket, közben küldjünk titkos megbízottat hozzájuk, hogy támogatásukat kérjük korábbi jó bánásmódunkért cserébe. Rá kellene vennünk őket, hogy indítsanak támadást Shu ellen, így terelvé el figyelmüket, miközben mi hatalmas hadsereget állítunk fel és egy másik helyen sújtunk le rájuk! Így cselekedve biztos, hogy döntő győzelmet aratunk felettük!

Azonnal útnak is indult egy hírvivő, levelet kézbesítvén a Qiang-törzsek népének.

A nyugati Qiangok fejedelmét Cheli Ji-nek hívták. Cao Cao napjai óta évente adót fizetett Wei-nek. Mindössze két minisztere volt, az egyik, név szerint Ya Dan foglalkozott a polgári ügyekkel, míg a másik, Yue Ji fővezér, a katonai dolgokkal.

A levél arany és gyöngy ajándékokkal együtt érkezett meg hozzájuk. A küldönc először Ya Dan minisztert kereste fel, adott neki az értékes küldeményekből, és az ő segítségét kérte. Így sikerült a fejedelem elé járulnia, akinek átnyújtotta a többi ajándékot és az üzenetet. Az uralkodó mindkettőt átvette, majd hívatta tanácsnokait, hogy megvitassák a teendőket.

- Rendszeres kapcsolatban állunk a Wei-birodalommal - szólalt fel először Ya Dan -, most pedig Cao Zhen támogatásunkat kéri. Eleget kellene tennünk kérésének.

Cheli Ji egyetértett, s utasította mindkét miniszterét, hogy állítsanak ki egy kétszázötvenezer képzett katonából, mégpedig íjászból, nyílpuskásból, lándzsásból és kardvívóból, valamint buzogányt és harci kalapácsot forgató harcosból álló haderőt. Eme különféle fegyverek mellett a törzs tagjai vaslemezekkel megerősített harci szekereket is használtak. Sok terményt, takarmányt és tartalék harci eszközöket is előkészítettek, s mindent a vasvértetű kocsikon helyezték el. Tevék vagy lovak vonták a járműveket, amiket „vasszekereknek” neveztek.

A két vezér búcsút vett a fejedelemtől és egyenesen a Xiping átjáróhoz vonult. A hágót védő vezér, Han Zhen rögtön jelentést küldött Zhuge Liangnak, aki alvezéreihez fordult:

- Ki fog támadást indítani a Qiangok ellen?

Guan Xing és Zhang Bao jelentkeztek önként a feladatra. Erre Zhuge Liang így szólt hozzájuk:

- Mehettek, ám mivel nem ismeritek az utakat és a népeket arra, ezért Ma Dai is csatlakozik hozzátok.

- Te tisztában vagy a Qiangok szokásaival - folytatta Ma Dai-hoz fordulván -, mivel sokáig éltél a közelükben, ezért te leszel a vezető!

Ezt követően kiválasztottak ötezer tapasztalt harcost a hadjáratra és útnak is indultak.

Hosszú napok menetelése után közel értek az ellenséghez, ezért Guan Xing száz lovassal felderítésre vállalkozott, s egy dombtetőről meg is pillantotta a velük szembenálló hadakat. A Qiangok éppen felvonultak, a vasszekerek hosszú sora egymás után gördült, szigorú rendben. Végül megálltak és tábort vertek, fegyvereiket pedig felhalmozták a kocsik vonala mentén, ami úgy nézett ki, mint egy árokkal körülvett város védműve. Guan Xing hosszasan tanulmányozta, s közben azon töprengett, hogyan lehetne legyőzni őket. Végül visszatért sajátjaihoz és megbeszélésre hívta két vezértársát.

- Majd meglátjuk, mit tesznek holnap, ha felállítjuk csatasorunkat - mondta Ma Dai -, akkor kezdjük el tervezgetni, miután már többet tudunk.

Így hát másnap három részre osztották a sereget, így álltak fel az ellenséggel szemben. Guan Xing parancsnokolt a középső seregetest, Zhang Bao a bal, Ma Dai pedig a jobb szárny vezetését vállalta. Ily módon kezdték meg az előre nyomulást.

A Qiangok úgyszintén hadrendbe álltak. Katonai vezetőjük, Yue Ji hatalmas buzogányt forgatott, s faragott, vésett íj lógott le derekáig. Merészen lovagolt előre ágaskodó háttasán.

Guan Xing egész alakzatuknak rohamot vezényelt. Ekkor az ellenség sorai közepén megnyíltak, és hatalmas hullámban törtek előre a vasszekerek. Ugyanekkor a Qiangok nyílveszőket és más lövedékeket kezdtek lőni. A Shu-harcosok képtelenek voltak szembe szegülni velük. Ma Dai és Zhang Bao két szárnya meghátrált, így a barbárok bekeríthették a középső seregetestet. Guan Xing minden erőfeszítése ellenére sem tudott kitörni a gyűrűből, mert a harci szekerek szinte városfalként vették körül, nem talált köztük semmiféle nyílást. A Shu-csapatok teljesen reménytelen helyzetbe kerültek. Végül Guan Xing, másra nem lévén képes, a hegyek felé vette az irányt, abban reménykedve, hogy talál rajtuk átvezető utat.

Ahogy besötétedett, egy fekete lobogós Qiang-vezér közeledett, harcosai pedig darázsrajként követték.

- Ifjú generális, ne menekülj tovább! - kiáltotta Guan Xing felé - Yue Ji a nevem!

Ám Guan Xing csak tovább szökött előle, ostorával ösztökélve paripáját. Hirtelen mély vízmosás tűnt fel előtte, s úgy tűnt, nincs más választása, meg kell fordulnia és összezsapnia az ellenféllel. Yue Ji már közvetlenül mögötte volt, s lesújtott rá buzogányával. Guan Xing kivédte a csapást,

ám leesett lováról, az állat pedig a vízbe gurult. Lovasa is ott keresett menedéket.

Hamarosan hatalmas zaj kelt a közelből. Guan Xing felkészült, hogy a vízben is folytassa a küzdelmet. Ekkor azonban Zhang Bao-t és Ma Dai-t pillantotta meg, akik a part mentén harcolva közeledtek, s elűzték a Qiangokat. Yue Ji-re Zhang Bao sújtott le, így az ellenséges vezér is a vízmosásba zuhant. Guan Xing megragadta a kardját, és azon volt, hogy összecsapjon vele, amikor Yue Ji kiugrott a vízből és elrohant.

Guan Xing azonnal elkapta a Qiang-vezér hátrahagyott lovát, felvezette a partra, majd hamarosan már nyergében ült. Felövezte kardját is és csatlakozott bajtársaihoz a harcban.

A Qiangok visszaszorítását követően Guan Xing, Zhang Bao és Ma Dai összegyűjtötték embereiket és visszaügettek, majd hamarosan megérkeztek táborukba.

- Nem tudom, hogyan győzzük le ezeket a harcosokat - vallotta meg Ma Dai -; azt javaslom, térjete vissza a főminiszterhez, s kérdezzétek meg tőle, mit tegyünk. Addig én védem a tábort.

Guan Xing és Zhang Bao rögtön útnak is indultak, és nemsokára már Zhuge Liang színe előtt álltak. Elmondták neki az eseményeket, mire azon nyomban elküldte Zhao Yunt és Wei Yant, hogy rajtaüssenek az ellenségnek. Ezt követően ő maga harmincezer fő, valamint Jiang Wei, Zhang Yi, Guan Xing és Zhang Bao társaságában a Ma Dai felügyelte táborba vonult.

Másnap Zhuge Liang egy magaslatról vette szemügyre a tájat és az ellenséget. Utóbbi hatalmas folyamként özönlött előre.

- Ez nem lesz nehéz - vélte a főminiszter, majd magához hívatta Ma Dai-t és Zhang Yi-t, s pontos utasításokat adott nekik.

Miután a harcosok távoztak, Jiang Wei-hez fordult:

- Barátom, tudod, miként lehet legyőzni őket?

- A Qiangok csupán a nyers erőből és a bátorságból értenek. Fogalmuk sincs a kifinomult hadművészetről - válaszolta Jiang Wei.

- Nos, talán te is tudod - mondta erre mosolyogva Zhuge Liang -, hogy azok a sötét fellegek és az erős északi szél havazást jelent. Ha ez bekövetkezik, azt tehetek velük, amit akarok!

A két vezért, Guan Xinget és Zhang Bao-t tehát elküldték, hogy rajtaütést készítsenek elő, Jiang Wei pedig nyíltan előrenyomult, hogy csatát vállaljon az ellenséggel. Am a vasszekerek elől meg kellett hátrálnia. Miután távoztak, a tábort kiürítették, ám bejáratához számos lobogót helyeztek el, mintha az alattuk szolgáló harcosok még ott lennének.

Immár kemény téli idők jártak, az év tizenkettedik hónapja volt, hamarosan havazás támadt.¹ A Shu-sereg tehát felvonult és csatarendbe állt, azonban amikor a harci szekerek megindultak feléjük, visszahúzódtak, így

a Qiangokat táboruk kapujához csalták, Jiang Wei pedig hátukba került. A barbárok egyenesen a bejárathoz mentek, ott pedig megálltak, hogy benézzenek, mielőtt berontanak. Ekkor *guqin* hangja csendült fel, ám egyetlen embert sem láttak sehol, csupán a zászlók lengedeztek. Sietve jelentést tettek minderről Yue Ji-nek, aki rögtön valami hadicselre kezdett gyanakodni. Ahelyett, hogy tovább nyomultak volna, inkább Ya Dan miniszterhez igyekezett, s elmondta neki, mi a helyzet.

- Valóban megtévesztés ez - közölte Ya Dan -, Zhuge Liang úgy tesz, mintha csapatokat rejtett volna el, hogy rajtunk üssön, de valójában nincsenek ott harcosai! Jobban tennéd, ha azonnal támadásba lendülnél!

Így hát Yue Ji ismét a tábor bejáratához vezette katonáit, s ott még éppen látták, ahogy Zhuge Liang *guqin*jével kezében szekerére száll, azután csekély létszámú kíséretével a tábor másik vége felé tart. A barbárok azonnal bezúdultak, s ismét megpillantották a könnyű kocsit, amint eltűnik a fák között.

- Talán valóban csapdába akarnak csalni, ám azt hiszem, nem kell félnünk ezektől a harcosoktól - közölte erre Ya Dan.

Az üldözés mellett döntöttek hát. Előttük látták, hogy a Jiang Wei vezette seregetest menekülni próbál a hóesésben. Yue Ji haragja feltámadt a látványra, és gyorsabb tempóra kezdte sürgetni harcosait. A hó immár befedte és feltöltötte a magaslatok között kígyózó utakat, az egész táj teljesen síknak látszott. Ahogy tovább vonultak, jelentés érkezett, hogy ellenség tűnt fel a dombok mögül. Néhányan azt gondolták, rajtaütésről van szó, ám Ya Dan közölte, hogy nem számít a dolog, semmitől sem kell tartaniuk. Ő is igyekezett nagyobb sebességet diktálni a katonáknak.

Nemsokára olyan szörnyű morajlást hallottak, mintha a hegyek kettéhasadnának, s a föld megnyílt lábuk alatt. A gyalogos üldözők egymás hegyén-hátán zuhantak az eddig láthatatlan, hatalmas gödrökbe, a vasszerkerek pedig, amik szorosan nyomukban voltak, már nem tudtak lefékezni és úgyszintén aláhullottak a mélyedésekbe. A hátrább lévőknek valahogy sikerült megtorpanniuk, ám ahogy épp meg akartak fordulni, Guan Xing és Zhang Bao tűntek fel két oldalról, s harcosaikkal rájuk vetették magukat. Megszámlálhatatlan lövedék repült keresztül a levegőn, majd három újabb egység érkezett, Jiang Wei, Ma Dai és Zhang Yi vezetésével, s a zűrzavar hatalmasabbá vált, mint korábban bármikor.

Yue Ji, a Qiang fővezér menekülni kezdett visszafelé, majd a hegyek közé próbált szökni, mikor Guan Xinggel találta szemben magát. Az ifjú generális az első ütésváltás során levágta a barbárt. Ya Dan minisztert Ma Dai fogta el és a táborba vitte. A törzsbéli harcosok szétszóródtak. Értesülvén az egyik vezér foglyul ejtéséről, Zhuge Liang elfoglalta helyét a sátrában és utasítást adott, hogy hozzák elé a rabot. Mikor bekísérték, intésére az örök

meglazították kötelékeit, ő pedig bort adott neki frissítőként, és kedves szavakkal vigasztalta.

Ya Dan hálás volt nagylelkűségéért, s hálája csak tovább növekedett, amikor Zhuge Liang így szólt:

- Uram, a Nagy Hanok császára küldött, hogy elpusztítsam az ellene lázadókat. Miért segítesz hát nekik? Mindenesetre most elengedlek, te pedig térj vissza uralkodóhoz, mondd el neki, hogy szomszédok vagyunk, akik örökké tartó barátságot esküdtek egymásnak, valamint közöld vele azt is, hogy ne hallgasson többé a lázadók szavára!

Valóban elengedték a Qiang minisztert és összes katonáját is, továbbá visszaadták valamennyi holmijukat. Rögtön elindultak hazafelé.

Miután így elbánt a Qiangokkal, Zhuge Liang sietve ismét Qi ellen vonult. Közben üzenetet küldött Chengdu fővárosba is, amiben beszámolt sikereiről.

Eközben Cao Zhen nyugtalanul várta a híreket szövetségesei hadműveleteiről. Hamarosan felderítő érkezett, aki jelentette, hogy a Shu-hadak tábort bontottak és éppen elvonulóban vannak.

- Ez azt jelenti, hogy a Qiangok megtámadták őket! - ujjongott Guo Huai, majd rögtön a Shu-csapatok nyomába eredtek.

Úgy tűnt, az előttük haladó hadsereg soraiban teljes a zűrzavar. Az előhad vezére, Cao Zun vezette az üldözést. Hirtelen, mikor már egészen előre nyomult, dobok dübörögtek fel, ezt pedig Wei Yan osztagának felbukkanása követte, aki így kiáltott a Wei-egységek felé:

- Álljatok meg, lázadók!

Cao Zun természetesen nem engedelmeskedett, inkább rohamot intézett ellenük. A harmadik ütésváltás során azonban elesett. Társa, Zhu Zan ugyanígy járt, amikor a Zhao Yun vezette sereggel ütközött meg. A veterán Shu-generális lándzsája hamarosan átjárta testét. A két vezér végzete habozásra készítette Cao Zhent és Guo Huai-t, majd úgy döntöttek, visszavonulnak.

Ám mielőtt megfordultak volna, egy sereg dobjainak dübörgését hallották meg hátuk mögül is. Guan Xing és Zhang Bao bukkant fel és bekerítette őket. Cao Zhen és Guo Huai egy ideig még kitartottak, de nem-sokára kénytelenek voltak menekülőre fogni. A Shu-haderő egészen a Wei folyó partjáig üldözte a legyőzött ellenséget, ahol elfoglalta táborukat.

Cao Zhen mérhetetlenül elkeseredett a vereség, s elszomorodott generálisai elvesztése miatt. Balszerencséjéről jelentést küldött urának és erősítést kért tőle.

A Wei-udvarban az egyik miniszter számolt be Cao Zhen és a szövetségesek vereségéről, majd arra kérte az uralkodót, hogy döntsön a következő lépés felől. Cao Rui igencsak megrémült és rögtön afelől tuda-

kozódott, van-e valakinek valami ötlete a diadalmas ellenfél elűzésére. Ezt hallván Hua Xin szólalt fel:

- Arra lenne szükség, hogy felséged személyesen vonuljon hadba. Össze kellene hívnod az összes nemest, és mindegyiküknek erőfeszítéseket kellene tenniük a birodalom érdekében. Ha nem így teszünk, Changan biztosan elvész és az egész ország veszélybe kerül.

Zhong Yao birodalmi őrpáncsnok viszont nem értett egyet:

- Minden vezérnek tisztában kell lennie azokkal, akiket vezet. Csak így lesz képes valóban irányítani őket. Sun Zi ezt igen tömören és jól fogalmazta meg: „Ismerd az ellenséget, ismerd magadat is, így minden csatában győzelmet aratsz”. Tudom, hogy Cao Zhen igen tapasztalt hadvezér, számtalanszor volt már a harcmezőn, ám nem ér fel Zhuge Lianggal. Azonban van valaki, aki eséllyel mérkőzhetne vele, s én egész családomat feltenném sikerére. Ám felséged talán nem is kíván meghallgatni.

- Magas rangú, idős miniszter vagy, uram - felelte Wei uralkodója -, így ha valóban ismersz olyan bölcsét, aki képes visszaverni a Shu-harcosokat, akkor késedelem nélkül hívasd, ne törődj semmi mással!

- Mikor Zhuge Liang elhatározta, hogy támadást indít ellenünk - válaszolta Zhong Yao -, csupán egyetlen embertől tartott, éppen attól, akit meg fogok nevezni. Ezért rágalmakat terjesztett róla, hogy felségedben gyanakvás ébredjen iránta és végül elbocsássa őt. Miután ez megtörtént, Zhuge Liang rögtön megkezdte a támadást. Alkalmazd hát, uram, megint ezt az embert, és az ellenség meg fog hátrálni!

- Kiről van szó? - tudakolta az uralkodó.

- Sima Yi birodalmi vezetőről beszélek - közölte Zhong Yao.

- Rég megbántam már, hogy száműztem - vallotta meg Cao Rui -, hol van most Sima Yi barátom?

- Szülőföldjén, Wancheng városában tétlenkedik.

Rögtön határozatot is hoztak Sima Yi visszahívásáról, valamint visszahelyezték őt minden tisztségébe és visszaadták címeit is. Ezen kívül ki-nevezték főparancsnoknak és a Nyugatot Megtisztító Generális-titultust kapta. Nanyang minden csapatát mozgásba hozták, s Cao Rui Changanba vezette őket. Ugyanekkor utasította Sima Yi-t, hogy egy meghatározott napon találkozzon vele, s gyors küldött vitte meg mindennek a hírért Wanchengbe.

Eközben Zhuge Liang nagyon örvendezett valamennyi elért sikerének. Qiben időzött, s éppen terveket készített a további győzelmek elérésére, mikor Li Yan, aki az Örök Béke Palotájának parancsnoka volt, fiát, Li Fenget küldte a táborba.² Zhuge Liang tudomást szerzett erről, s arra következtetett belőle, hogy egy ilyen látogatás csak azt jelentheti, hogy Wu megtámadta őket, ezért nagyon letört. Ahogy Li Feng megérkezett, rögtön

sátrába szólította, s mikor küldetése célja felől érdeklődött, az ifjú közölte, hogy örömteli hírt hozott.

- Mi lenne ez az örvendetes hír? - kérdezte Zhuge Liang.

- Korábban Meng Da átállt Wei-hez, ám csupán azért, mert nem tehetett semmi egyebet. Cao Pi sokra becsülte képességeit, ezért igen nagylelkűen bánt vele, maga mellett tartotta, kinevezte az Erős Hadakat Létesítő Generálissá,³ ő lett Xincheng kormányzója, Shangyong és Jincheng parancsnoka, és így tovább. Ám amikor Cao Pi meghalt, minden megváltozott. Cao Rui udvarában sokan féltékenyek voltak Meng Da befolyására és hatalmára, ezért nem hagyták őt békén. Arról kezdett hát beszélni, hogy eredetileg a Shu-vezérek egyike volt, csupán kényszerből tett ezt meg azt. Nemrégiben pedig bizalmasaival üzenetet küldött atyámnak, amiben arra kérte, tárja eléd helyzetét, s azokat az eseményeket, melyek az őt hadsereg Shu elleni támadásakor történtek. Most Xinchengnél állomásozik, s hallván, hogy támadást indítottál Wei ellen, felajánlotta, hogy haderejét, mely xinchengi, jinchengi és shangyongi katonákból áll, Luoyang ellen vezeti, míg te Changant támadod, így mindkét székhelyet sikerülhet bevennünk. Magammal hoztam hírvivőjét és az üzenetét is.

Ez valóban jó hír volt és a hírnököt gazdag jutalomban részesítették. Ám ebben a pillanatban érkezett a jelentés, hogy Cao Rui hadsereget vezet Changan felé és visszahívta hivatalába az elűzött Sima Yi-t is. Ezek az események nagyon elszomorították Zhuge Liangot. El is mondta aggodalmait Ma Su-nak, aki így felelt:

- Cao Rui-től nem kellene félni. Ha Changan felé közeleg, ellene vonulunk és elfogjuk útközben. Ezzel vége is neki!

- Gondolod, hogy tőle tartok? - kérdezte Zhuge Liang keserűen - Sima Yi az, aki nyugtalanít. Ő egészen más jelentőségű. Meng Da ajánlata pedig nem ér semmit, ha ezzel az emberrel kell összezsapnia. A legcsekélyebb esélye sincs ellene. Fogságba ejtik majd, s ha így történik, akkor sokkal nehezebb lesz meghódítanunk a Középső Földeket.

- Írjuk meg hát Meng Da-nek, hogy legyen kivételesen óvatos! - javasolta Ma Su.

Zhuce Liang egyetértett, megírta a levelet, és azonnal el is küldte a hírnökkel.

Meng Da eközben Xinchengben tartózkodott és türelmetlenül várta, hogy utolsó megbízható küldötte visszatérjen hozzá. Egy napon meg is érkezett, s magától Zhuce Liangtól hozott neki üzenetet:

„Leveled meggyőzött arról, hogy szíved mélyén hűséges maradtál, s nem feledted el régi barátaidat. Ha terved sikerrel jár, biztosan a legértékesebb miniszterek sorai közé fogsz emelkedni. Ámde aligha kell felhívnom figyelmedet arra, hogy teljes titokban járj el. Légy nagyon óva-

tos, gondold végig, kiben bízol meg. Tarts inkább mindenkitől, őrizkedj a legtöbb embertől. Sima Yi visszahívásának híre és a seregek tervezett egyesülése Changannál nagyon nehéz helyzetbe hozhatnak. Ha Sima Yi fülébe jut, mik a szándékaid, biztos lehetsz benne, hogy rád fog lesújtani először. Ezért tégy meg minden óvintézkedést, ne tekintsd ezt az ügyet lényegtelennek”.

- Azt beszélük, Zhuge Liang roppant óvatos, nem bíz semmit a véletlenre - mosolyodott el Meng Da, miután elolvasta az üzenetet -, ez az írás is ezt bizonyítja.

Azon nyomban meg is fogalmazta a választ, amit szintén hű hírvivőjére bízott:

„Tudomásul vettem értékes tanácsodat, és nem is fogok egy pillanatig sem figyelmetlen és óvatlan lenni. Ugyanakkor nem gondolom, hogy a Sima Yi-ügy nyugtalanító lenne, mivel Wancheng nyolcszáz *li*-re van Luoyangtól és ezerkétszáz *li*-re Xinchengtől.⁴ Ha bármi is kitudódna, egy hónapba telne, míg üzenhetne a fővárosba és megkapná a választ. Védműveim itt igen erősek, haderőm pedig a legjobb helyeken állomásozik. Jöjjön csak! Nem félek a végkimeneteltől, ó, főminiszter, s neked sem kell aggódnod! Csak várd a sikeremről érkező híreket”!

Zhuce Liang elolvasta a levelet, majd dühösen a földre hajította és meg is taposta.

- Meng Da halott ember - közölte végül -, Sima Yi áldozata.

- Miért mondod ezt? - tudakolta Ma Su.

- Mit is mond *A háború művészete*? „Támadj, mielőtt az ellenség felkészül, tedd azt, amire nem számít”. Mi értelme van arra számítani, hogy egy hónapnyi késlekedést jelent egy határozat kiküldése? Cao Rui már rég megbízta Sima Yi-t a feladatával, így ő azt rohan le, akit akar. Nem kell arra várnia, hogy az udvar megerősítse szándékait! Tíz nappal azután, hogy a fülébe jut Meng Da átállása, ott lesz a nyakán seregével, és Meng Da reménytelen helyzetbe kerül vele szemben.

Ma Su-t és minden jelenlévőt meggyőzték a főminiszter szavai. Mindenesetre Zhuge Liang ismét visszaküldte a hírvivőt, hogy közölje: amennyiben még nem kezdődtek meg az események, ne árulja el senkinek, hogy mit tervez, különben biztosra veheti, hogy kudarcot vall. A hírnök ezzel ismét Xincheng felé vette az irányt.

Eközben wanchengi tétlenségében Sima Yi hírt kapott ura sikertelen hadjáratáról a Shu-seregek ellen, és a hallottak nagyon elszomorították. Szemeit az égre vetve mélyet sóhajtott.

Két fia volt, az idősebbet Sima Shi-nek, az ifjabbat Sima Zhao-nak hívták. Mindketten okos és becsvágyó fiúk voltak, akik szorgalmasan tanulmányozták a harci kézikönyveket.

Egyik nap éppen jelen voltak, amikor atyjuk roppant letörtnek tűnt, Sima Shi pedig rögtön meg is kérdezte tőle, mi gyötri.

- Úgysem értenéd meg - felelte Sima Yi.

- De hiszen nemsokára úgyis érted küldenek majd - közölte erre Sima Zhao.

A jóslat szinte rögtön beteljesedett, mert az uralkodói parancs hozója már a kapuban állt, s hamarosan a szolgálók jelentették is az udvartól jövő hírnök érkezését.

Amint végighallgatta az üzenetet, Sima Yi rögtön készenlétbe helyezte a wanchengi haderőt. Kis idő múlva újabb küldött érkezett, ezúttal a jinchengi kormányzótól, Shen Yi-től, aki bizalmas üzenetet küldött Sima Yi-nek. Ezt a hírnököt a titkos lakrészbe vezették, ahol beszámolt arról, hogy Meng Da az árulás határán áll. A hír kiszivárgása Li Fu-nak, Meng Da egyik beavatott alattvalójának és Deng Xiannek, Meng Da unokaöccsének volt köszönhető. Ők ketten azért árulták el a tervet, hogy kegyelemben részesülhessenek.

Sima Yi az üzenet hallatán a homlokára csapott:

- Ez a császár hatalmas szerencséje, oly nagy, mint az ég maga! Zhuge Liang serege már Qi-nél jár, s az emberek az összeomlás határán állnak. Az uralkodónak Changanba kell mennie, s ha nem üzent volna nekem, Meng Da sikeresen véghez vitte volna tervét. Ebben az esetben mindkét székhely elveszett volna. Meng Da bizonyára szövetkezett Zhuge Lianggal, s ha elfogom őt, mielőtt bármit is tenne, akkor ezzel Zhuge Liang harci szellemét is megtöröm, aki vissza fog vonulni!

- A trónhoz kell folyamodni engedélyért - jegyezte meg erre az idősebb fiú, Sima Shi.

- Nem - felelte atyja -, az legalább egy hónapba telne, s a késlekedés kudarcot jelent.

Ezzel kiadta a parancsot, hogy erőltetett menetben induljanak útnak, s minden lezakadót és lebzselőt halálbüntetéssel fenyegetett. A gyanú elkerülése érdekében pedig levelet küldött Meng Da-nek Liang Ji tanácsadó által, amiben arra kérte, készüljön fel, hogy csatlakozhasson a hadjáratához.

Ő maga közvetlen közletről követte a hírvivőt. Kétnapnyi menetelés után összetalálkozott Xu Huang generális csapataival, amint azok éppen átkeltek a hegyeken. A két parancsnok megbeszélésre ült össze, s Xu Huang így fordult hozzá:

- A császár megérkezett Changanba, hogy megindítsa a hadjáratot Shu ellen. Főparancsnok uram, te merre tartasz?

- Meng Da lázadni készül, én pedig elhatároztam, hogy elfogom őt - közölte Sima Yi halkan.

- Hadd tartsak veled, mint az előhad vezetője! - kérte Xu Huang.

Így is történt, a generális csatlakozott a hadművelethez, és az ő csapatai vették át az előhad szerepét. Sima Yi irányította a derékhadat, fiai pedig a hátvédet.

Két nap múlva a felderítők elfogták Meng Da bizalmas küldöttjét és vele Zhuge Liang válaszát. Sima Yi megígérte az embernek, hogy megkíméli életét, ha elmond mindent, amit tud. Így hát a hírvivő beszámolt valamennyi üzenetről, amit a felek általa kézbesítettek egymásnak.

- Minden tehetséges ember hasonlóként gondolkozik - közölte ezután Sima Yi -, a mi terveinket pedig még így is megghiúsította volna Zhuge Liang okossága, ha a jó szerencse nem vezérli utunkba ezt a küldöncöt. Most viszont Meng Da már tehetetlen.

A sereg még gyorsabban vonult tovább.

Meng Da időközben A jinchengi Shen Yi és a shangyongi Shen Dan kormányzóval hangolta össze hadműveleteit, majd várta, hogy a kitűzött napon cselekedni kezdhessen. Ám Shen Yi és Shen Dan csak színleg támogatták, bár megkezdték csapataik felállítását és kiképzését, hogy látszólag felkészültek legyenek a Wei-harcosok érkezésére. Ám Meng Danek azt állították, hogy szállítási nehézségek miatt késve fognak elindulni, s a köpönyegforgató hitt nekik.

Ekkor érkezett meg Liang Ji, s miután ünnepélyesen fogadták, átadta Sima Yi üzenetét, így szólt:

- A főparancsnok utasítást kapott a császártól, hogy hívja össze valamennyi e térségben található haderőt, ő pedig egyenesen hozzád küldött, megparancsolván, hogy állítsd menetre készen csapataidat.

- Mikor fog a főparancsnok útnak indulni? - kérdezte erre Meng Da.

- Körülbelül most indulhat, s Changan felé fog tartani - felelte Liang Ji.

Meng Da erre titokban elmosolyodott, mert úgy gondolta, biztosan sikerrel fog járni. Lakomát rendezett hát Liang Ji tiszteletére, majd miután a hírvivő távozott, levelet küldött összeesküvő-társainak - Shen Yi-nek és Shen Dannek -, közölvén velük, hogy másnap meg kell tenni az első lépést, lecserélvén a Wei-lobogókat Han-zászlókra, majd megindulva Luoyang felé.

Ekkor az őrszemek jelentették, hogy a távolban hatalmas porfelhő látszik, mintha egy hadsereg közeledne. Meng Da meglepődött, felment a falakra, hogy saját szemével lássa, mi történik. Hamarosan ki tudta venni Xu Huang, az előhad vezérének lobogóit. Erre lerohant a védművekről, s az izgalomtól reszketve utasítást adott a csapóhíd felhúzására. Eközben Xu Huang tovább közeledett, majd megállt a vizesárok mentén, s a falak felé kiáltott:

- Az áruló Meng Da azonnal adja meg magát!

A megszólított erre dühében parancsot adott, hogy lőjenek rá nyílveszőkkel, s Xu Huangot meg is sebeztek a homlokán. Emberei sietve biztonságba helyezték, miközben csak úgy záporoztak körülöttük a lövedékek. Mikor a Wei-harcosok visszahúzódtak, Meng Da megnyitatta a kapukat és üldözőbe vette őket. De nemsokára feltűnt Sima Yi egész serege, s a zászlók oly sűrűn meredtek a magasba, hogy eltakarták a napot.

- Ezt látta hát előre Zhuge Liang! - kiáltotta Meng Da kétségbeesetten.

A kapukat rögtön bezárták és eltorlaszolták.

A megsebesült generálist, Xu Huangot sátrába vitték, ahol az orvosok eltávolították a nyílhegyet és ellátták őt. Ám még azon az éjjelen belehalt sérülésébe. Ötvenkilenc éves volt. Holttestét Luoyangba küldték, hogy ott temessék el.

Másnap Meng Da ismét felment a falakra, s látta, hogy a várost teljesen bekerítették, mintegy acélövként vette körül az ellenséges hadsereg. A látvány teljesen összezavarta, nem tudta, mit tegyen. Hamarosan észrevette, hogy két újabb sereget is felvonul, s lobogóikon vélt szövetségesei, Shen Yi és Shen Dan nevét pillantotta meg. Ebből arra következtetett, hogy segítségére érkeztek, így hát ismét megnyitatta a kapukat és kirontott, hogy összecsapjon az ellenséggel.

- Lázadó, megállj! - kiáltotta neki a két kormányzó, amint meglátták.

Meng Da rájött, hogy tévedett, megfordult és vissza akart vágatni a városba, ám a falakról nyílveszők fogadták, majd Li Fu és Deng Xian, akik elárulták őt, a védművekről szidalmazni kezdték:

- Már rég feladtuk a várost, te áruló! - kiáltották neki.

Erre Meng Da nem tehetett mást, megpróbált elmenekülni. Természetesen rögtön üldözőbe vették, s mivel ő maga és hátasa is kimerült volt, gyorsan utolérték és végeztek vele.⁵ Fejét ezután közszemlére tették, végül valamennyi katonája megadta magát. Sima Yi-t nyitott kapukkal köszöntötték. A népet gyorsan megnyugtatták, a Wei-harcosokat megjutalmazták, s miután mindez megvolt, jelentést küldtek a sikerről Cao Rui-nak.

Az uralkodó parancsba adta, hogy Meng Da testét tegyék közszemlére Luoyang piacterén. Shen Yi-t és Shen Dant előléptették, Sima Yi seregében szolgálhattak tisztként. Xincheng és Shangyong irányítását Li Fu-ra és Deng Xianre bízták.⁶

Ezután Sima Yi Changanhoz vonult, s ott letáborozott.⁷ A főparancsnok a városba ment, hogy ura színe elé járuljon, ahol a lehető legnagyobb tisztelettel fogadták.

- Egykor kételkedtem benned - mondta neki Cao Rui -, mivel nem láttam át a helyzetet, és bajkeverőkre hallgattam. Keservesen megbántam mindezt. Mindkét fővárost megmentetted és megbüntetted ezt az árulót.

- Shen Yi adott hírt a tervezett lázadásról, és az volt a szándékunk, hogy felségednek továbbítjuk ezt. Ám túlságosan hosszú időbe került volna, ezért nem várhattam az utasításokra, hanem rögtön útnak kellett indulnom. A késelem Zhuge Liangnak kedvezett volna.

Ezzel átadta a főminiszter Meng Da-nek írt üzenetét. Miután a császár elolvasta, így felelt:

- Bölcsőbb vagy, mint a régmúlt idők hadvezérei, Wu Qi és Sun Zi.

Ezután Wei uralkodója a sikeres vezérnek adományozott két arany fejszét, s ráruházta a kiváltságot, hogy fontos ügyek esetén ura beleegyezése nélkül is eljárhat. Amikor elhangzott a parancs, hogy vonuljanak fel a Shu-seregek ellen, Sima Yi engedélyt kért, hogy megnevezze az előhad új vezérét az elesett Xu Huang helyett. Zhang He-t, a Bal Hadsereg generálisát nevezte meg, mint akit a poszton szeretne látni.

- Pont az az ember, akit én is ilyen helyen szeretnék tudni - közölte mosolyogva Cao Rui.

Így hát Zhang He-t kinevezték. Ezután Sima Yi útnak indult Changantól, és a Shu-hadsereg táborhelye felé vonult.

Rendelkezésre áll a *mouchen*, képes a bölcs döntésre⁸
Vad tábornokot visz segítségül nyugatnak földjére

A hadjárat eredményéről a soron következő fejezet számol be.

KILENCVENÖTÖDIK FEJEZET

MA SU NEM HALLGAT WANG PINGRE,
EZÉRT ELVESZTI JIETINGET.
ZHUGE LIANG *GUQIN*-JÁTÉKA
ELÚZI SIMA YI-T

馬謖拒諫失街亭
武侯彈琴退仲達

Amellett, hogy Zhang He-t jelölte ki Sima Yi előhad-vezérének, Cao Rui még két további generálist, Xin Pi-t és Sun Li-t is Cao Zhen megsegítésére küldte. Mindketten ötvenezer főnyi haderőt kaptak. Sima Yi hadereje kétszázezer főt számlált. Miután átkeltek a kapun és Changant elhagyták, táborot vertek.

Ezt követően Sima Yi a sátrába hívatta Zhang He-t, s figyelmeztetően így szólt hozzá:

- Zhuge Liang legfőbb jellegzetessége, hogy roppant előrelátó és óvatos. Sohasem kapkodja el a dolgokat. Ha én lennék a helyében, előretörnék a Ziwu völgyön keresztül, hogy elfoglaljam Changant, s így sok időt nyerjek. Ez nem azt jelenti, hogy képzetlen, hanem attól tart, hogy a terv balul sülni el, és nem kíván kockázatot vállalni. Ezért biztosan a Xie völgyön át nyomul előre és útközben beveszi Meichenget. Miután ez megtörtént, kettéosztja haderejét, s az egyik rész elfoglalja a Ji völgyet. Elküldöm hát Cao Zhent azzal az utasítással, hogy szigorúan őrizze Meichenget, és semmi esetre se vállaljanak nyílt harcot. Sun Li és Xin Pi generálisok a Ji völgy bejáratát fogják védeni, s ha az ellenség arrafelé közeleg, hirtelen támadást kell indítaniuk ellene.

- Melyik úton fogunk előretörni? - kérdezte Zhang He.

- Ismerek egyet a Qinling hegységtől nyugatra, amit Jietingnek hívnak, s melynek mentén Liucheng városa emelkedik. Ez a két hely Hanzhong kapuja. Zhuge Liang előnyt fog szerezni Cao Zhen felkészületlenségéből, s biztosan errefelé fog jönni. Mi Jietingbe vonulunk, ahonnan már közel van a Yangping szoros. Mikor Zhuge Liang meghallja, hogy a Jietingen átvezető út le van zárva és ellátmányát elvágták tőle, tudni fogja, hogy képtelenség Xizhou megtartása, ezért késedelem nélkül visszavonul majd Hanzhongba. Útközben fogom szétzúzni őket, így kétségtelenül teljes győzelmet aratunk. Ha esetleg mégsem vonulna vissza, akkor az összes kisebb utat is lezárom, így sehonnan sem lesz képes élelmet szerezni. Egy hónapnyi éhezés végez a Shu-katonákkal, Zhuge Liang pedig a foglyunk lesz.

Zhang He-t lenyűgözte az elképzelés és hangot is adott csodálatának:

- Ó, parancsnok, számításaid emberfelettiak!

- Azonban sohasem szabad megfélemlenünk róla, hogy Zhuge Liang egészen más szint, mint Meng Da volt - folytatta Sima Yi -, neked pedig, mint az előhad vezérének, a lehető legóvatosabban kell előrenyomulnod. Nagy hangsúlyt kell fektetned a felderítésre, s generálisaid is tudják, hogy jókora távot kell belátnotok. Csupán akkor szabad tovább haladnotok, ha megbizonyosodtatok afelől, hogy nem fenyeget rajtaütés. A legcsekélyebb hanyagság is az ellenfél hadicselének áldozatává tehet!

Miután megkapta a fenti rendelkezéseket, Zhang He távozott.

Eközben egy kém érkezett Qi-be Zhuge Lianghoz, aki beszámolt Meng Da végzetéről és az összeesküvés teljes kudarcáról:

- Sima Yi igen gyorsan, mindössze nyolc nap alatt Xinchenghez vonult. Shen Yi, Shen Dan, Li Fu és Deng Xian elárulták Meng Da-t, aki képtelen volt bármit is tenni, végül megölték. Mostanra Sima Yi már átkelt a hágón, s elhagyta Changant Zhang He-val együtt.¹

Zhuge Liangot elkésérítették ezek a hírek:

- Meng Da pusztulása biztos volt - mondta -, egy ilyen terv egyszerűen nem maradhatott titokban. Sima Yi pedig most megpróbálja elzárni a jieting-utat, ami számunkra létszükséglet.

Így hát Jietinget meg kellett védeni, s a főminiszter feltette a kérdést: ki hajlandó elvégezni ezt a feladatot? Ma Su azonnal ajánlkozott. Zhuge Liang nem győzte hangsúlyozni neki a vállalkozás fontosságát:

- Kis hely ez, de hihetetlenül nagy fontossággal bír, elvesztése az egész hadsereg bukását vonná maga után. Tudom, hogy igen jártas vagy a hadászat kérdéseiben, ám e terület védelme nehéz, mivel nincsenek sem falak, sem természetes akadályok.

- Gyermekkorom óta tanulmányozom a háborús műveket, s kijelenthetem, hogy tudok egy keveset erről a művészetről - felelte Ma Su -; miért lenne olyan bonyolult feladat Jieting védelme?

- Mert Sima Yi kivételes férfiú, ráadásul a hírneves Zhang He az előhada vezére. Attól tartok, nem lesz esélyed ellenük.

- Akkor sem félnék, ha maga Cao Rui vonulna ellenem, nemhogy ez a kettő! Ha kudarcot vallok, kérlek, végeztess ki egész családomat!

- A háborúban nem tréfálunk! - figyelmeztette Zhuge Liang.

- Írásba adom a dolgot!

Zhuge Liang beleegyezett, s hamarosan el is készült a kívánt dokumentum.

- Huszonötezer harcedzett katonát adok alád - folytatta Zhuge Liang -, s egy tehetséges tisztet is elküldök veled, hogy segítségedre legyen.

Ezután a főminiszter Wang Pinget hívatta, s így szólt hozzá:

- Mivel előrelátó és óvatos férfiú vagy, roppant felelősségteljes szerepet kapsz. A lehető legnagyobb állhatatossággal kell tartanod Jietinget. Táborozz le a legmegfelelőbb helyen, hogy az ellenség ne tudjon odaosonni. Ha végeztél az előkészületekkel, rajzolj egy térképet az ottani viszonyokról és földrajzi jelenségekről, majd küldd el rögtön nekem. Valamennyi intézkedésem alaposan végiggondolt, nem szabad változtatni rajtuk. Minden lépést meg kell beszélnetek Ma Su-val! Amennyiben sikeresen megtartjátok a területet, ez lesz a legnagyobb szolgálat Changan bevételéhez. Légy hát nagyon-nagyon óvatos!

Ma Su és Wang Ping mélyen meghajolt, majd távozott. Ezt követően Zhuge Liang hosszú időre bezárkózott és végiggondolta a dolgokat. Végül rá kellett ébrednie, hogy a két vezér között támadhatnak ellentétek, ezért magához szólította Gao Xiangot, s így fordult hozzá:

- Jietingtől északkeletre van egy Liucheng nevű város, s ennek közelében egy ritkán járt hegyi ösvény. Ezen kellene tábort verned és ott cölöpkerítést emelned. Tízezer főt adok alád ehhez a feladathoz. Ha Jietinget fenyegetni kezdi az ellenség, akkor megsegítésükre igyekezhetsz!

Az utasítást meghallgatván Gao Xiang is útnak indult, Zhuge Liang pedig arra gondolt, vezére semmiképp sem ér fel Zhang He-val, ezért úgy határozott, hogy további haderőt küld nyugatra Jieting biztonsága érdekében. Magához kérte hát Wei Yant és megparancsolta neki, hogy vezessen sereget Jieting térsége mögé és ott táborozzon le. Ám Wei Yan nem igazán örült ennek a megbízatásnak:

- Az előhad vezéréként nekem kellene először összecsapnom az ellenféllel! Miért küldesz hát, uram, olyan helyre, ahol semmit sem kell tenni?

- Az előhad vezetése valójában másodrendű feladat. Most tehát Jieting támogatására küldelek, hogy a Yangping szoroshoz vezető legveszélyesebb úton őrködj. Te leszel Hanzhong határának legfőbb őrzője. Nagyon felelősségteljes küldetés ez, egyáltalán nem a tétlenségről szól. Ne fogd fel hát így és ne tedd tönkre tervemet! Légy kivételesen alapos!

Wei Yan e szavak hallatán már elégedettebb volt, hogy nem becsülték le, és sietve elindult elfoglalni őrhelyét. Zhuge Liang végre megnyugodott, majd hívatta Zhao Yunt és Deng Zhi-t:

- Most, hogy immár Sima Yi vezeti az ellenséges haderőt, az egész helyzet megváltozott. Ti ketten egy-egy sereget vezettek a Ji völgyhöz, azzal a céllal, hogy félrevezessétek ellenfeleinket. Akár találkoztok és összecsaptok velük, akár nem, mindenképpen nyugtalanságot fogtok okozni nekik. Én magam a fősereggel átvonulok a Xie völgyön Meicheng felé. Ha el tudom foglalni ezt a várost, akkor Changan is elesik hamarosan.

Zhao Yun és Deng Zhi az utasítás meghallgatását követően távoztak. Zhuge Liang Jiang Wei-t jelölte ki az előhad új vezérének és a Xie völgy felé vonult.

Mikor Ma Su és Wang Ping elérte Jietinget, s látták, miféle helyről van szó, előbbi mosolyogva így szólt:

- Miért volt a főminiszter annyira aggodalmas? Hogy is mernének a Wei-seregek egy olyan dimbes-dombos területre óvakodni, mint ez?

- Noha talán nem is mernek idejönni, nekünk a számos út találkozásánál kellene tábort vernünk – felelte Wang Ping, majd utasította katonáit, hogy döntsenek ki jó néhány fát és építsenek belőlük erős cölöpfalat, ami mögött hosszabb védelemre rendezkedhetnek be. Ám Ma Su-nak más járt a fejében:

- Micsoda dolog ez, hogy az út közepén létesítünk táborhelyet? Itt áll egy magányos, fával jócskán benőtt domb! Az Ég is őrhelynek teremtette, úgyhogy ezen fogunk letáborozni!

- Tévedsz, uram - válaszolta Wang Ping higgadtan -, ha az úton verünk táborot és erős falat építünk ott, akkor az ellenség biztosan nem tud átjutni. Ha viszont a dombot választjuk, s a Wei-csapatok nagyobb létszámban érkeznek, könnyedén bekeríthetnek! Hogy is védhetnénk a helyet akkor?

- Úgy látod a dolgot, mint egy gyermek! - nevetett Ma Su - A háború szabályai szerint a magaslati ponton elhelyezkedő van előnyösebb helyzetben; oly könnyedén legyőzheti az ellenfelet, mintha egy bambuszrudat törne ketté! Gondoskodni fogok róla, hogy egyetlen katona se meneküljön meg közülük!

- Sok hadjáratban követtem már a főparancsnokot, s tapasztaltam, hogy mindig alaposan átgondolja döntéseit. Most én is gondosan tanulmányoztam ezt a dombot és továbbra is az a véleményem, hogy veszélyes hely. Ha ott verünk táborot, az ellenség elvághatja vízellátásunkat, és harcosaink akár fel is lázadhatnak majd!

- Nem létezik, hogy ez megessen - tiltakozott Ma Su -, Sun Zi azt mondja, hogy a győzelem titka a kétségbeesett helyzetekben rejlik! Ha valóban elvágna a víztől, akkor katonáink kétségbeesésükben halálukig fognak küzdeni, nemde? Ekkor mindegyikük száz másikkal ér fel! Alaposan tanulmányoztam a hadművészeti munkákat, a főminiszter is gyakran kikérte tanácsomat. Miért szegülsz hát szembe az akaratommal?

- Ha mindenképpen a dombon akarsz letáborozni, akkor kérlek, legalább a haderő egy részét hadd vegyem irányításom alá, hogy nyugaton verhessek táborot, s az ellenség közeledtekor onnan lehessen segítségedre!

De Ma Su elutasította a kérést. Ebben a pillanatban a környező magaslatok lakói közül sokan futva érkeztek, s beszámoltak a Wei-csapatok közeledtéről.

Wang Ping azonban továbbra is ragaszkodott saját elképzeléséhez, így végül Ma Su közölte vele döntését:

- Mivel nem akarsz engedelmeskedni nekem, alád rendelek ötezer főt, a haderő felét, hogy menj és ott verj táborot, ahol akarsz! Ám ha majd jelentést teszek sikeremről a főminiszternek, te nem fogsz osztozni velem a dicsőségben!

Wang Pinget nem hatotta meg a dolog: tíz *li* távolságra vonult a dombtól és ott táborozott le. Azután sietve lerajzolta a vidéket és a térképet elküldte Zhuge Liangnak a jelentéssel együtt, hogy Ma Su a dombtetőn akar állomásozni.

Eközben Sima Yi, mielőtt megérkezett volna erre a helyre, előre küldte kisebbik fiát felderítésre, hogy kiderítse, ott van-e az ellenség Jietingnél.

Sima Zhao hamarosan visszatért a hírrel, hogy a Shu-seregek birtokukba vették a térséget.

- Zhuge Liang emberfeletti - kesergett a jelentés hallatán Sima Yi -, túlságosan felettem áll!

- Miért vagy ilyen bánatos, atyám? - kérdezte erre az ifjú - Én azt hiszem, nem olyan nehéz elfoglalni Jietinget.

- Hogy mersz ily vakmerő szavakat használni?

- Úgy, hogy láttam őket. Táborhelyük nem az úton fekszik, hanem egy magaslaton helyezkedtek el.

Ez jó hírnek bizonyult.

- Ha valóban a dombon vannak, akkor az Ég nekem szánja a győzelmet! - örvendezett az atya.

Ezen az éjszakán Sima Yi egyszerű öltözéket öltött és csekély létszámú kísérettel maga is a helyszínre igyekezett, hogy szemügyre vegye. A hold fényesen ragyogott, ő pedig egyenesen a domb felé vágatott, ahol a táborhely volt. Alaposan megszemlélte, nem hagyván ki a környező vidék legkisebb jellegzetességét sem. Ma Su észrevette őt, de csak nevetett rajta:

- Ha Sima Yi-nek van egy kis esze, akkor nem próbálja meg körülvenni ezt a magaslatot - közölte a körülötte lévőekkel, majd parancsot adott generálisainak:

- Abban az esetben, ha az ellenség ide jön, figyelnetek kell a csúcra! Ha vörös zászlós jelzést láttok, minden oldalról indítsatok rohamot lefelé!

Sima Yi visszatért táborába és kiküldetett, hogy megtudja, ki az ellenség parancsnoka Jietingnél. Nemsokára meg is érkezett a jelentés, hogy nem más, mint Ma Su, Ma Liang fivére.

- Hamis hírnévvel bíró, átlagos képességű ember - nyugtázta elégedetten Sima Yi -; ha Zhuge Liang olyanokat alkalmaz, mint ez a Ma Su, akkor el fog bukni!

Ezután megtudakolta azt is, van-e még bárhol ellenséges táborhely a közelben. Elmondták neki, hogy Wang Ping tíz *li*-re tartózkodik a fő tábortól. Erre Zhang He parancsot kapott, hogy induljon útnak és akadályozza meg Wang Pinget a segítségnyújtásban.

Miután ez megtörtént, Sima Yi utasította Shen Yi-t és Shen Dant, hogy vegyék körül a dombot és zárják el a vízellátás útját. Úgy vélte, a folyadék hiánya lázadást okozhat, s ha ez bekövetkezik, eljön az idő a támadásra.

Zhang He kivonult, majd Wang Ping őrhelye és a domb között helyezkedett el. Ezután Sima Yi is megindult a derékhaddal, hogy a kellő időben minden oldalról támadást indíthasson a magaslat ellen.

A dombtetőről Ma Su mindenfelé az ellenség lobogóit látta, a környező vidék pedig telis-tele volt katonákkal. Hamarosan a bekerítés teljes volt, így a Shu-harcosok igencsak lehangolódtak. Nem mertek támadásba lendülni,

noha Ma Su felvonta a vörös zászlót, hogy induljanak meg. A generálisok mind összecsdültek, és egyik sem mert elsőnek rohamozni. Ma Su teljesen elvesztette fejét dühében. Levágott két generálist, mire a többi annyira megremült, hogy a dombról levágtatva kétségbeesett támadást indítottak. Ám a Wei-csapatok szilárdan álltak, kivédtek a rohamot, így a Shu-harcosoknak nemsokára vissza kellett húzódnuk a dombra.

Ma Su ekkor már látta, hogy a dolgok nem jól alakulnak, így parancsot adott, hogy torlaszolja el a tábor bejáratait, s mindenáron védjék azokat, míg segítség nem érkezik kintről.

Amikor Wang Ping észlelte, hogy a magaslatot bekerítették, rögtön megindult társa felmentésére, ám Zhang He megállította és tíz ütésváltást követően Wang Pingnek vissza kellett vonulnia.

A Wei-sereg szoros ostrom alá vette a dombot. A Shu-katonáknak végül elfogyott a vizük, ételt sem tudtak készíteni maguknak, így zűrzavar bontakozott ki soraikban. A kiáltozást a domb lábánál is hallani lehetett, messzire szállt az éjszakában. A déli oldalon lévő katonák felett a tisztiek teljesen elvesztették az uralmat; megnyitották a bejáratot és megadták magukat. Eközben a Wei-harcosok a domb körül felgyújtották az erdőt, ezzel is fokozván a zűrzavart a nyomorúságos helyzetbe került táborhelyen. Végül Ma Su úgy döntött, megpróbál kitörni nyugat felé, hogy biztonságba kerüljön.

Sima Yi hagyta, hogy elvonuljanak, ám Zhang He-t üldözésükre küldte, s csaknem harminc *li* hosszan nyomukban maradt. Ekkor azonban váratlan dobszó hallatszott, és Zhang He-t megállította Wei Yan serege, miközben Ma Su-ék sikeresen egérutat nyertek. Wei Yan kardját pörgetve rontott az ellenséges vezérre, aki meghátrált, majd egész csapatával együtt menekülőre fogta. Wei Yan üldözőbe vette és Jieting felé szorította vissza.

A hajsza még ötven *li* hosszan folytatódott, ám ekkor Wei Yan rájött, hogy csapdába csalták, Sima Yi az egyik oldalról, Sima Zhao pedig a másiktól ütött rajta. Megkerülték a dombot és Wei Yan mögött is bezárult a gyűrű. Hirtelen Zhang He is megfordult, így immár három oldalról támadták a Shu-haderőt. Wei Yan igen sok katonáját elvesztette, s minden erőfeszítése hiábavalónak bizonyult, hogy kitörjön a szorításból. Ekkor segítség érkezett Wang Ping személyében.

- Ez az életet jelenti nekem - mondta Wei Yan, ahogy meglátta Wang Ping hadainak közeledtét, s a két sereg megújult támadást indított a Wei-csapatok ellen. Végül sikerült elúzni az ellenséget, Wei Yan és Wang Ping pedig igyekeztek vissza a táborukba, ám ott kiderült, hogy az már Wei-kézben van.

Shen Yi és Shen Dan előrontottak onnan és Liuchengbe üzték a két Shu-generálist. Ott Gao Xiang fogadta őket, aki kivonult, hogy találkozzon balszerencsés társaival.

Mikor beszámoltak neki az eseményekről, rögtön éjszakai támadást javasolt a Wei-tábor ellen Jieting visszaszerzésére. Egy domboldalon beszéltek meg mindezt, s kidolgozták terveiket, miután készenlétben állva várták, hogy besötétedjen és elindulhassanak.

Végül három különböző útvonalon igyekeztek az ellenség felé. Wei Yannek kellett először elérnie Jietinget. Egyetlen harcost sem látott, ami roppant gyanús volt. Elhatározta, hogy bevárja Gao Xiangot, s mikor ő is megérkezett, együtt töprengtek azon, hol lehetnek a Wei-csapatok. Nyomukat sem lették, s harmadik haderejük, amit Wang Ping vezetett, még nem bukkant fel.

Hirtelen bomba robbant és ragyogó fény világította be az eget, majd dobok dübörögtek fel, mintha maga a föld is megremegne és megjelent az ellenség. Hamar kiderült a Shu-vezérek számára, hogy titokban bekerítették őket. Wei Yan és Gao Xiang ide-oda rohantak, ám nem leltek kiutat. Ekkor, a lehető legjobb pillanatban, egy domb mögül újabb dobok hangja hallatszott és Wang Ping tűnt fel, hogy segítségükre siessen. Ezután sikerült mindhármuknak utat törniük Liucheng felé. Már a védművek közelében jártak, amikor újabb seregetest jelent meg. Lobogóin a következő feliratot olvashatták: „Guo Huai, Wei-parancsnok”.

Felbukkanása úgy következett be, hogy Guo Huai megbeszélést tartott társával Cao Zhennel, s e kettő, attól félvén, hogy a visszatért Sima Yi túlságosan nagy dicsőséget szerez magának, elhatározta, hogy Guo Huai is megindul és részt vesz Jieting elfoglalásában. Nagyon csalódott azonban, mikor hírül vette, hogy Sima Yi már sikert aratott, ezért úgy döntött, megpróbálja bevenni Liuchenget. Így hát arrafelé kezdett vonulni.

Azonnal összecsapott a három Shu-sereggel és oly sok emberüket levágta, hogy Wei Yan javaslatára végül mindannyian a Yangping szoros felé vették az irányt, mert még az is veszélybe kerülhetett.

Sikerével elégedetten Guo Huai a győzelem után összegyűjtötte katonáit, majd így szólt a tisztelkedhez:

- Jietingnél csalódott voltam, ám ezt a helyet elfoglaltuk, s igen nagy dicsőséget szereztünk magunknak!

Ezzel a városkapuhoz vonult, ám ahogy odaért, bomba robbant, és felnézvéen látta, hogy a bástyákat lobogók borítják. A legnagyobb közülük a következő feliratot olvashatta: „Sima Yi, a Nyugatot Lecsendesítő Generális”. Ebben a pillanatban maga Sima Yi emelte fel az előtte lévő palánkot és átnézett a mellvéden. Lepillantván mosolyogva így szólt:

- Mennyire elkéstemek, Guo Huai barátom!

- Túlságosan felettem áll - közölte erre Guo Huai döbbenten, majd lemondóan a városba lépett, és tiszteletét tette sikeres vetélytársánál. Sima Yi jóindulatúan fogadta őt:

- Zhuge Liangnak vissza kell vonulnia most, hogy Jieting elveszett számára. Barátom, te egyesítsd erőidet Cao Zhennel és sietve vedd üldözőbe a Shu-sereget!

Guo Huai engedelmesen fejet hajtott, majd távozott.

Ezután Sima Yi magához hívatta Zhang He-t, s így fordult hozzá:

- Cao Zhen és Guo Huai úgy véli, túlságosan nagy dicsőséget szerezünk magunknak, ezért megpróbálnak mindig mindenben előttünk járni. Nem csupán mi szeretnénk jó szolgálatokat tenni és érdemeket szerezni, ám a jósors a mi oldalunkon áll. Wei Yan, Ma Su, Wang Ping és Gao Xiang először megpróbál őrhelyet elfoglalni a Yangping szorosnál, s ha utánuk eredünk, hogy ezt a helyet is elfoglaljuk, Zhuge Liang hátba támad minket. A hadművészeti könyvek azt mondják, szét kell zúzni a hátráló ellenséget, nem pedig üldözni a legyőzött lázadókat. Indulj hát mellékutakon sietve és verd szét a visszavonulókat a Ji völgnél, míg én szembeszállok a Xie völgyben lévő sereggel. Ha menekülőre fognak, ne gyakorolj rájuk túl nagy nyomást, csak tartóztasd fel őket az úton és foglald el az ellátmányos menetüket.

Zhang He hamarosan útnak is indult a haderő felével, hogy véghez vigye részét a tervből, miközben Sima Yi megparancsolta, hogy Xixian érintésével - ami ugyan aprócska település volt, azonban a Shu-sereg ellátmányának raktára szempontjából, s mivel a Nanan, Tianshui és Anding három előjáróságához vezető utat ellenőrizte, igen fontos szerepet játszott - a Xie völgybe vonuljanak. Xixian elfoglalásával a három fent említett térséget is visszaszerezhetik.

Shen Yi és Shen Dan maradt hátra Liucheng őrzésére, a sereg pedig megindult a Xie völgy felé.

Miután Zhuge Liang elküldte Ma Su-t, hogy védje Jietinget, sehogy sem tudott megnyugodni. Nemsokára megérkezett a hírnök a térképpel és a tervvel, amit Wang Ping készített. Zhuge Liang az asztalához lépett és ki-göngyölte a levelet. Ahogy elolvasta, dühében az asztallapra csapott:

- Ma Su ostobasága miatt elpusztult a sereg! - kiáltotta.

- Miért lettél ily zaklatott, ó, főminiszter? - kérdezték tőle a közelben lévők.

- Ebből az írásból látom, hogy elvesztettük fennhatóságunkat a fontos útszakasz felett! A tábornok dombtetőre helyezték, így ha a Wei-sereg felbukkan, a mieinket körülveszik és elvágják a vízforrásuktól. A katonák ezután két napon belül a zendülés határára kerülnek! Márpedig ha Jieting elvész, hogy leszünk képesek visszavonulni?

- Tudom, hogy én sem vagyok túl okos - szól közbe itt Yang Yi tanácsnok -, de kérlek, engeddd meg, hogy leválthassam Ma Su-t.

Zhugé Liang beleegyezett, majd elmagyarázta Yang Yi-nek, hogyan és hol verjen tábornok. Ám mielőtt még a tanácsnok útnak indulhatott volna, egy lovas meghozta a hírt Jieting és Liucheng elestéről. Zhugé Liang nagyon elszomorodott, mélyet sóhajtva így szólt:²

- Az egész haditerv semmivé lett és az az én hibám.

Ezután Guan Xingért és Zhang Bao-ért küldetett, majd így szólt hozzájuk:

- Mindketten vegyetek magatok mellé háromezer kipróbált katonát és induljatok meg a Wugong dombok felé vezető úton. Ha ellenséggel találkoztok, ne csapjatok össze vele, csak veressétek a dobokat, támasszatok nagy lármát, hogy elbizonytalanodjanak, és visszahúzódjának. Ne üldözzétek őket, hanem miután visszavonultak, igyekezzetek a Yangping szoros felé.

Ezután elküldte Zhang Yi-t, hogy készítse elő a Jianmen átkelőt az általános visszavonuláshoz, s kiadta az utasításokat az elvonuláshoz. Ma Dai és Jiang Wei lett a hátvéd vezére, ám először a völgyekben kellett maradniuk, hogy lesben álljanak és rajtaüssenek a felbukkanó ellenségen, míg az egész sereg el nem vonult. Megbízható hírnökök vitték meg az üzenetet Tianshui-ba, Nananba és Andingba, hogy a tisztségviselők, a seregek és a nép is menjen Hanzhongba. Külön figyelmet fordított arra is, hogy Jiang Wei idős édesanyját biztonságban Hanzhongba kísérik.

Az összes intézkedés megtételét követően Zhugé Liang magához vett ötezer főt, s Xixianbe indult, hogy kiürítse az ottani raktárakat. Ám egyre újabb és újabb hírnök érkezett, valamennyi a következő hírral:

- Sima Yi gyorsan közeleg Xixian felé százötvenezer fős haderejével.

Egyetlen jelentős generális sem maradt Zhugé Liang mellett, csupán civil hivatalnokai és ötezer harcosa volt, s mivel ennek is a fele már a raktárak kipakolásával foglalatzkodott, csupán kétezer-ötszáz hadra fogható embere maradt.

Az összes tisztségviselő megrémült, mikor megtudták, hogy az ellenség feléjük közeleg. Zhugé Liang felsietett a bástyára, hogy körülnézzen. Már látta is, ahogy a messzeségben hatalmas porfelhő kél. A Wei-seregek két úton igyekeztek Xixian felé. Ezután a főminiszter kiadta a parancsot:

- Minden lobogót bevonni és elrejtetni! Minden őrszem maradjon a helyén! Bárki, aki ki-be mászkál, vagy felemeli a hangját, netán kiáltani merészel, azonnal halál fia!

Ezt követően megnyitatta az összes kaput és beöltöztetett húsz harcost közönséges embernek, akik a bejáratoknál kezdték el söprögetni az utcát. Elkészülvén az összes előkészülettel, magára öltötte egyszerű taoista öltözékét, s néhány legény kíséretében helyet foglalt a falon, a városkapu közelében, az egyik torony mellett, s maga elé vette *gugin*-citeráját, miközben meggyújtott egy füstölőt is.

Sima Yi felderítői eközben megközelítették a falakat és észrevették mind-
ezt. Nem mertek behatolni a városba, hanem visszatértek és jelentették,
mit láttak. Sima Yi ennek hallatán kételkedve mosolygott. Mindenesetre
megállította a sereget és egymaga lovagolt előre. Lám! Minden pontosan
úgy volt, ahogy arról a felderítők beszámoltak: Zhuge Liang ott ült, arcán
széles mosollyal és hangszerén játszott. Egyik oldalán ifjú állt, értékes kar-
dot tartva, a másikon pedig egy legény a hatalom megszokott jelképét,
egy jakfarkat emelt a magasba. A kapun belül néhány lehajtott fejű ember
söprögetett, mintha senki más nem is lenne ott. Sima Yi nem akart hinni
a szemének, s arra gondolt, ez valami kivételesen kifinomult, ismeretlen
hadicsel, ezért visszatért seregéhez, majd megfordulván az északi dombok
felé vezette.

- Biztos vagyok benne, hogy nem rejtőzik egyetlen katona sem e
bolondság mögött - közölte Sima Zhao -, miért vonulunk hát vissza, atyám?

- Zhuge Liang mindig különösen óvatos és nem vállal kockázatot - fe-
lelte Sima Yi -, azok a nyitott kapuk így biztosan valami csapdát jelentettek,
s ha seregünk a városba lépett volna, hadicsele áldozatává váltunk volna.
Honnan is tudhatnánk? Nem, muszáj visszahúzódnunk.³

Így hát, Zhuge Liang legnagyobb öröme, mindkét Wei-sereg elfor-
dult a várostól. A főminiszter boldogan nevetett és összeütötte a tenyerét,
mikor látta, hogy az ellenség visszahúzódik. A tisztségviselők teljesen
megdöbbenek:

- Sima Yi hírneves Wei-generális, százötvenezer főnyi sereget vezet most
is. Miért vonultak hát el a puszta látványodra, ó, főminiszter úr?

- Tudja, hogy óvatosságomról vagyok híres, nem játszom a tűzzel -
válaszolta Zhuge Liang -, látván, miként állnak itt a dolgok, arra gyanako-
dott, hogy rajtaütést tervezünk ellenük, ezért visszafordult. Valóban nem
szeretek kockázatot vállalni, ám ezúttal nem tehettem mást. Most majd
Guan Xinggel és Zhang Bao-val találkozok, akiket a dombok közé küldtem,
hogy ott várjanak rá.

Az emberek még mindig nagyon rettegetek, ám dicsérték vezérük
mélységes előrelátását, titokzatos terveit és kitalálhatatlan ötleteit.

- Egyszerűen futásnak kellett volna erednünk - közölték.

- Mit kezdhettünk volna mindössze néhány ezer katonával, még ha el
is menekülünk? - kérdezte Zhuge Liang - Nem jutottunk volna messzire,
mielőtt elkapnak.

Három láb hosszú, szép *guqin* győzte le ellenét
Vele Xicheng falairól Zhuge elűzte Wei seregét⁴
Százötvenezer ember fordította lovát és fegyverét
Utókor tőle tanulta mérlegelni hason helyzetét

- Én viszont, ha Sima Yi helyében lettem volna, biztosan nem vonulok el -
tette még hozzá Zhuge Liang, ismét összeütve a tenyerét.⁵

Ezután parancsot adott, hogy a város népe kövesse a sereget Hanzhongba,
mert biztos volt benne, hogy Sima Yi vissza fog térni.

Elhagyták hát Xixiant és Hanzhong felé igyekeztek. Az utasításoknak meg-
felelően a három előjáróság hivatalnokai, katonái és a közemberek is útnak
indultak.

Miután Sima Yi visszahúzódott a várostól, a Wugong dombok felé tartott.
Nemsokára meghallották a Shu-sereg hangjait a magaslatok mögül. Sima Yi
ekkor fiaihoz fordult:

- Ha nem vonulunk innen is el, érzem, hogy valamiképpen Zhuge Liang
áldozatai leszünk!

Ekkor fel is bukkant egy gyorsan közelgő haderő; lobogóikon a Jobb Had-
sereg Tigris Generálisa, Zhang Bao neve volt olvasható. A Wei-harcosokat
elfogta a pánik és futni kezdtek, elhajtva fegyvereiket, leszaggatván ma-
gukról a vértet. Még nem jutottak messzire, mielőtt a másik irányból is bor-
zasztó hangok ütötték meg fülüket a völgyben, s hamarosan megláttak egy
újabb seregtestet, Guan Xing, a Bal Sereg Sárkány Generálisa lobogóival. A
csapatok üvöltése iszonyú félelmet keltett bennük, ahogy fel-alá visszhangzott
a vízmosásban, s mivel senki sem tudta megmondani, hány ember indított ro-
hamot ellenük, a pánik csak növekedett. A teljes Wei-sereg hátrahagyta mind-
en málháját és menekülni kezdett. Ám mivel azt a parancsot kapták, hogy ne
üldözzék őket, Zhang Bao és Guan Xing hagyta, hogy az ellenség megszökhes-
sen, ők pedig csak begyűjtötték a zsákmányt, majd visszatértek őrhelyükre.

Látván, hogy a dombok Shu-katonákkal vannak teli, Sima Yi nem mert a
főúton vonulni, inkább visszasietett Jietingbe.

Eközben Cao Zhen hírére vette a Shu-hadak visszavonulásának és üldözöbe
vette őket. Ám egyszerre szembetalálkozott a Ma Dai és Jiang Wei vezetése alatt
álló, igen erős csapatokkal. Úgy tűnt, a dombokon és a völgyekben hemzseg-
nek a Shu-harcosok, s Cao Zhen egészen megrémült. Ekkor Chen Zao-t, előha-
da parancsnokát levágta Ma Dai, s a Wei-katonákat elfogta a pánik. Minden
rendről megfeledkezve menekülni kezdtek. A Shu-csapatok ezután éjjel-
napal folytatták a visszatérést saját földjeikre.

Zhao Yun és Deng Zhi, akik a Ji völgyben rejtőzködtek, hogy rajtaüthes-
senek az arra vonuló ellenségen, látták, ahogy bajtársaik hazatérnek. Ekkor
Zhao Yun így fordult vezértársához:

- A Wei-sereg biztosan megpróbál majd szétzúzni minket, ha megkezd-
jük a visszavonulást. Ezért először hadd kerüljek a hátukba, s akkor vezesd el
csapataidat és az enyémekek egy részét, akik jelképeimet hordozzák. Én majd bi-
zonyos távolságot tartva követlek, ily módon védve leszünk hazatérés közben.

Eközben Guo Huai már a Ji völgy felé vezette hadait. Egyszerre magához hívatta előhadának vezérét, Su Yongot, s így szólott hozzá:

- Zhao Yun olyan hős, aki ellen senki sem veheti fel a harcot. Nagyon óvatosan kell előre nyomulnod, nehogy valami csapdába ess, miközben ők visszavonulnak.

- Ha segítségemre leszel, ó, parancsnok, akkor még akár el is foghatjuk ezt a Zhao Yunt - felelte mosolyogva Su Yong, majd háromezer főnyi haderejével előre sietett, s a Shu-hadak nyomában behatolt a völgybe. A távolban ekkor észrevett egy hatalmas vörös lobogót, ami Zhao Yun nevét viselte. Ez annyira megrémítette, hogy inkább visszahúzódott.

Ám nem jutott messzire: hirtelen hatalmas üvöltözés tört ki körülötte mindenütt, s egy félelmetes harcos rontott feléje gyors hatásán.

- Felismered Zhao Yunt? - kiáltotta neki, miközben rohamot intézett ellene.

Su Yong kővé dermedt a félelemtől.

- Hát te meg honnan kerültél ide? - üvöltötte kétségbeesetten - Van egy másik Zhao Yun is itt?

Nem is tudta felvenni vele a harcot, és hamarosan az idős vitéz lándzsájának áldozatává vált. Csapatái szétszóródtak, Zhao Yun pedig sietve a fő seregtest után vonult.

Ám hamarosan egy másik ellenséges haderő vette üldözőbe, ezúttal a Guo Huai egyik generálisa, Wan Zheng vezette Wei-sereg. Ahogy egyre közelebb értek, Zhao Yun megállt az út közepén, hogy beárja őket. Mire Wan Zheng igazán megközelítette, a többi Shu-harcos már harminc *li* távolságra járt tőlük. Azonban amikor Wan Zheng már annyira közel volt, hogy észrevehette, ki áll útjában, tétovázni kezdett, végül meg is torpant. Egy idő után megfordult és katonáival együtt visszavonult, megvallván, hogy nem mert szembenézni az öreg hadvezérrel, aki épp annyira veszedelmesnek tűnt, mint korábban.

Guo Huai természetesen nem nyugodott ebbe bele, utasítást adott, hogy folytassák a visszahúzódó ellenség üldözését. Ezúttal Wan Zheng néhány száz lovassal indult útnak. Hamarosan ligetes részre értek, és ahogy be akartak hatolni a fák közé, hátulról hangos kiáltás kelt:

- Zhao Yun van itt!

Olyan rémület fogta el erre az üldözőket, hogy sokuk egyszerűen kizuhant a nyeregből. A többi fejvesztve iramodott a dombok felé. Wan Zheng viszont összeszedte magát, felkészült a harcra és megindult. Ekkor Zhao Yun rámutatott lándzsájával, s így szólott hozzá:

- Tűnj el! Nem foglak megölni! Menj és mondd el Guo Huai-nak, hogy jöjjön gyorsan, ha továbbra is üldözni akar!

Wan Zheng rögtön menekülőre fogta, miközben Zhao Yun továbbra is hátvédként folytatta a vonulást, s a hazatérés Hanzhongba egyre csak zajlott. Mindazonáltal nem volt semmiféle további esemény.

Cao Zhen és Guo Huai minden érdemet maguknak tulajdonítottak a három előjáróság – Nanan, Tianshui és Anding – visszafoglalásában.

Mielőtt az óvatos Sima Yi készen állt volna a Shu-sereg nyomába eredni, az már megérkezett Hanzhongba. Erre magával vívén egy csapatnyi lovast, Xixianbe vágatott, ahol néhány embertől, akik a hegyek közt kerestek menedéket, most pedig visszatértek, megtudta, hogy Zhuge Liangnak tényleg nem voltak emberei a városban, leszámítva a kétezer-ötszáz harcost, és egyetlen katonai parancsnokkal sem rendelkezett, csak civil tisztségviselőkkel. Elmondták neki azt is, hogy Guan Xing és Zhang Bao alig néhány egységgel bírt, akiket a dombok közé vezettek, hogy akkora zajt csapjanak, amekkorát csak bírnak. Sima Yi igencsak elszomorodott, hogy ennyire kijátszották.

- Zhuge Liang okosabb ember nálam – közölte lemondó sóhajjal.

Ezután helyreállította a rendet, majd nemsokára visszatért Changanba. Itt Wei uralkodójának színe elé járult, aki igen elégedett volt az elért sikerekkel:

- Jó szolgálatodnak köszönhető, hogy Xizhou ismét az enyém!

- Ám a Shu-sereg immár Hanzhongban van, nem pusztult el – felelte Sima Yi –, ezért engedélyt kérek, hogy ellenük vonulhassak, hogy a Nyugati Folyóvidéket ismét uralmad alá vonhasd, felség!

Cao Rui nagyon megörült a szavak hallatán és rögtön el akarta rendelni a sereg felkészítését erre a hadjáratra. Ám az egyik udvaronc váratlanul így szólt:

- Szolgálód olyan tervet javasol, amivel Shu-t legyőzzük és Wu is behódol majd nekünk!

Ezek után Shu főparancsnoka seregével hazatér innét
Wei földjének ura és miniszterei szervezkednek ismét⁶

Ki ajánlotta a tervet? A soron következő fejezetből kiderül.

KILENCVENHATODIK FEJEZET

ZHUGE LIANG KÖNNYEKET EJTVE
VÉGEZTETI KI MA SU-T.
ZHOU FANG HAJÁT LEVÁGVÁN
TÉVESZTI MEG CAO XIU-T

孔明揮淚斬馬謖
周魴斷髮賺曹休

A birodalom újraegyesítésére törekvő nagy terv javaslattevője a titkárság vezetője, Sun Zi volt.

- Nemes uram, kérlek, fejtse ki remek ötletedet! - kérte Wei uralkodója.

- Amikor nagyatyád, Cao császár először indult útnak, hogy behódolásra készítse Zhang Lu-t, életútja kritikus szakaszában járt, ám attól kezdve már minden jól alakult. Ő mondogatta mindig, hogy Nanzheng földje maga a pokol a földön. A Xie völgyben ötszáz *li* hosszúságban csak sziklák és barlangok vannak, így hát ezen a helyen lehetetlen átkelnie egy hadseregnek. Ha Wei katonaságát Shu meghódítására vezetjük, nem marad elég véderőnk itthon, és biztosak lehetünk benne, hogy Wu megtámad minket keleten. Az hát a tanácsom, hogy osszuk fel erőinket a különböző generálisok között, s jelöljünk ki mindegyikük számára egy hadászati-lag fontos helyet, amit védenie kell, majd engedjük, hogy gyakorlatoztassák csapataikat. Néhány éven belül a Középső Földek virágozni fognak és a bőség uralkodik, míg a két másik, Shu és Wu kimerül a folyamatos vetélkedésben, azután könnyű prédává lesznek számunkra. Bízom benne, hogy felséged is ezt tekinti a legkiválóbb tervnek!¹

- Mit gondol a főparancsnok? - fordult Cao Rui Sima Yi-höz.

- Sun Zi miniszter jól beszél - hangzott a felelet.

Így hát Cao Rui utasította Sima Yi-t, hogy készítse el a védelem tervét, és állomásoztassa a katonákat a kijelölt helyeken, hátra hagyván Guo Huai-t és Zhang He-t Changan őrzésére. A hadsereg megjutalmazását követően végül visszatért Luoyangba.

Mikor Zhuge Liang visszaért Hanzhongba, kiderült, hogy két generálisa, Zhao Yun és Deng Zhi még nem érkezett meg, ezért nagyon elszomorodott, és parancsba adta Guan Xingnek és Zhang Bao-nak, hogy induljanak, hátha segítséget tudnak nyújtani a hátramaradtaknak. Azonban még mielőtt az erősítés elvonult volna, a hiányzó férfiak is megjöttek. Ráadásul egész seregükkel, kiváló állapotban jelentkeztek, egyetlen emberük, lovuk vagy felszerelési tárgyük sem hiányzott.

Ahogy közelebb értek, Zhuge Liang kisietett a városból, hogy köszönje őket. Amint észrevették őt, Zhao Yun gyorsan leszállt a nyeregből, és földig hajolt előtte:

- A főminiszter úrnak nem kellett volna megvert generálisai elé jönnie!

Ám Zhuge Liang felemelte őt, megragadta karját, s így felelt:

- Én követtem el a hibát, enyém a tudatlanság és ostobaság, ami mind ezt okozta! De miként lehetséges, hogy a vereség és veszteségek közepette ti sértetlenül bukkantok fel?

- Azért történhetett ez, mert Zhao Yun barátom előre küldött, s ő maga védte hátunkat, visszaverve minden támadást - válaszolta Deng Zhi -; egy

ellenséges vezért levágott, ez pedig megrémítette a többit. Így egyáltalán nem szenvedtünk veszteséget az út során.

- Valóban nagyszerű generális! - dicsérte Zhuge Liang, majd rengeteg aranyat küldött Zhao Yunnek ajándékba, seregének pedig tízezer selyemhengert. Ám mindezt visszakapta, Zhao Yun pedig így felelt a dicséretre:

- Egyik haderő sem teljesített semmit, ez a mi hibánk. A jutalom és büntetés szabályait szigorúan be kell tartani. Kérlek, uram, ezeket a dolgokat tároljuk el tél idejéig, amikor majd szétoszthatjuk a sereg tagjai között!

- A néhai Legfőbb Úr sohasem szűnt hangoztatni Zhao Yun érdemeit, s tökéletesen igaza volt - közölte erre Zhuge Liang. Tisztelete az öreg hős iránt szinte megkettőződött.

Ezután rátért a négy balszerencsés vezér ügyére: Ma Su, Wang Ping, Wei Yan és Gao Xiang mind felsorakozott, hogy jelentést tegyen. Wang Pinget szólították be először a főparancsnok sátrába, s a következő szemrehányást kellett meghallgatnia:

- Téged és Ma Su-t utasítottalak, hogy védjétek Jietinget. Miért nem tiltakoztál nála terve ellen, hogy megelőzhesd a jelentős veszteségeket?

- Számtalanszor kifejeztem ellenvetéseimet. Én lent az úton szerettem volna védműveket építeni, szilárd tábort létrehozni, ám a parancsnok nem értett egyet, és igen barátságatlan volt velem. Így hát ötezer fővel elvonultam, és nagyjából tíz *li* távolságra vertem tábor tőle. Amikor a Wei-sereg tömegei megérkeztek, és körülfogták társamat, számtalan támadást indítottam ellenük, ám képtelen voltam áttörni, így gyorsan bekövetkezett a katasztrófa. Sok egységünk megadta magát, az enyéim pedig túl kevesen voltak ahhoz, hogy ellenállhassanak. Így hát Wei Yan barátomhoz igyekeztem segítségért, ám elvágta az utamat, egy völgybe zártak, ahonnan csak a legnagyobb nehézségek árán tudtam kitörni. Visszatértem táborhelyünkre, de azt addigra már birtokába vette az ellenség, ezért Liucheng felé indultam. Útközben találkoztam Gao Xianggal, s hármasban próbáltunk meg rajtaütetni az ellenség táborán, remélvén, hogy visszavehetjük Jietinget. Ám egyetlen katona sem volt ott, így gyanakodni kezdtem. Egy dombtetőről észrevettem, hogy társaimat bekerítették a Wei-csapatok, ezért segítségükre siettem. Innen a Yangping szoroshoz siettünk, hogy megakadályozzuk elvesztét. Nem arról van tehát szó, hogy ne tiltakoztam volna. S te, ó, főminiszter úr, szavaim megerősítését nyerheted bármelyik tisztemtől.

Zhuce Liang intett, hogy távozzat, majd Ma Su-ért küldetett. Hamarosan meg is érkezett, s ahogy belépett, már a sátor bejáratánál a földre vetette magát.

Zhuce Liang ennek láttán rögtön feldühödött, s így szólt:

- Gyermekkorodtól kezdve tömőd a fejed könyvekből szerzett tudással! Alapos ismerettel rendelkezel róluk. Figyelmeztettelek, hogy Jieting a leg-

fontosabb hely, te pedig a magad és egész családod életével fogadtad, hogy mindent megteszel feladatod végrehajtása érdekében! Mégsem hallgattál Wang Pingre, így te magad okoztad végzeted! A hadsereget legyőzték, generálisokkal végeztek, városok és tartományok veszték el, s mindez miattad történt. Ha nem mutatok jó példát megbüntetéssel, s érvényesítem a törvényt, akkor hogyan tudnám fenntartani a fegyelmet? Vétkezted, ezért bűnhődnöd kell! Halálozod után családod ifjai az én védelmem alá kerülnek, s gondoskodni fogok róla, hogy havi juttatásban részesüljenek. Sorsuk miatt tehát nem kell aggódnod.

Ezzel Zhuge Liang intett az öröknek, hogy vigyék el Ma Su-t. A kudarcot vallott vezér keserves sírásra fakadt:

- Kegyelmezz nekem, ó, főminiszter, hiszen fiadnak tekintettel, én pedig atyámként néztem fel rád! Tudom, hogy vétkem halállal büntetendő, de kérlek, emlékezz arra, Sun fejedelem miként alkalmazta Yu-t, miután kivégezték Yu atyját! Bár meghalok, de odalent, a Kilenc Arany Forrás mélységeiben nem fogok haragot táplálni!²

Zhuce Liang letörölte könnyeit, s így felelt:

- Olyanok voltunk, mint a fivérek, s gyermekeidet magaméinak tekintem. Semmi értelme bármi egyebet mondani.

Ezzel elvezették a halálra ítéletet. A fő kapu előtt, éppen mielőtt lesújtottak volna rá, Jiang Wan tanácsnok haladt el, aki éppen ekkor érkezett meg Chengdu fővárosból. Rögtön megparancsolta a hóhérnak, hogy várjon egy pillanatot, s besietett, hogy közbelépjen Ma Su érdekében.

- Réges rég a Chu-ból származó Cheng király öngyilkosságba kergette Cheng Dechen minisztert, vetélytársa, a Jinből való Wen herceg pedig nagyon örvendezett ezen a fordulaton. Most hatalmas a zűrzavar az országban, te mégis éppen egy tehetséges férfiú életét veszed. Nem tudnád megkímélni őt, uram?

Zhuce Liang e szavak hallatán ismét könnyezni kezdett, de így felelt:

- Sun Zi úgy tartja, hogy csak egyféleképpen érhetjük el a sikert, mégpedig ha a törvényt mindenek felettinek tekintjük.³ Most valóban zűrzavar és háború dúl mindenütt, s ha a törvényt figyelmen kívül hagyjuk, hogyan bánhatnánk el a lázadókkal? Meg kell halnia.

Hamarosan meg is hozták Ma Su fejét a kivégzés végrehajtásának bizonyítékeként, és Zhuce Liang hangosan jajveszékélni kezdett.

- Miért sírsz hát most, hiszen csak megkapta a vétkéért járó büntetést? - tudakolta Jiang Wan.

- Nem Ma Su miatt sírok, hanem mert eszembe jutottak a Legfőbb Úr szavai. Amikor Baidichengben tartózkodott, igen szorult helyzetben, így szólt: „Ma Su szavai felülmúlják az igazságot, ő maga pedig képtelen valóban nagy tettek végrehajtására”. Igaza volt, én pedig nagyon bánkódom azon,

mennyire kevésbé voltam előrelátó. Ezért záporoznak a könnyeim most.

Erre minden jelenlévő tiszt sírva fakadt.

Ma Su alig harminckilenc éves volt, és a Kezdődő Felvirágzás hatodik évének (228) ötödik hónapjában teljesedett be sorsa.

Írtak róla egy verset is, így hangzik:

Mert ellenség kezére jutott Jieting, ez nem kis vétség
Akkor katonást játszott, sóhajtva gyötri most a kétség
Súlyos törvény szerint a tábor kapujában fejét vette⁴
Úrának korábbi szavait könnyeit törölvén megértette

Ma Su fejét körbehordozták a táborokban, majd visszavarrták testére, s azzal együtt temették el. Zhuge Liang maga végezte el a halottért szóló áldozatot, ő mondta el a beszédet is. Havi juttatást kapott a család és minden lehetséges módon igyekeztek vigasztalni őket.

Ezt követően Zhuge Liang jelentést írt az udvarnak, s Jiang Want bízta meg, hogy vigye el a Második Úrnak. Ebben a főminiszter saját magas rangjától történő megfosztását javasolta:

„Természetből fogva közepszerű képességekkel megáldott emberként érdemtelenül élveztem felséged bizalmát. Hadjáratot vezetvén bizonyoságot tettem arról, hogy képtelen vagyok ellátni a fővezér magas hivatalát. Gondatlanságom miatt következett be a romlás, ezért történt az engedetlenség Jietingnél és a Ji völgy őrzésének kudarca. Mindez az én vétkem, mert nem megfelelő embereket használtam a kitűzött célok elérésére. Nyugtalanágomban túlságosan titkolózó voltam. A Tavasz és ősz koráról szóló ősi történelemlétkönyvben az áll, hogy a hadvezérnek kell vállalnia a felelősséget a kudarcba fulladt hadjáratért. Nem kívánom hát mentegezni magam. Kérve-kérlek, uram, három fokozattal csökkentsd a rangomat büntetésként! Szégyenem kifejezhetetlen. Szerényen várom parancsaid”.

- Miért beszél így a főminiszter? - kérdezte a Második Úr, miután elolvasta az üzenetet - Hisz ez csak a hadiszerecse forgandósága.

- Az uralkodónak erősítenie kell a törvény hatalmát - felelte Fei Yi miniszter -, mert törvény nélkül hogy is támogatná őt a nép? Helyes lépés a főminisztert megfosztani rangjától!

Erre határozat készült, mely Zhuge Liangot a Jobb Hadsereg generálisává fokozta le, ám az állam- és hadi ügyek intézésében megtarthatta eddigi rangját. Fei Yi-t bízták meg a döntés kihirdetésével, így ő elvitte Hanzhongba és átadta Zhuge Liangnak. A főminiszter főhajtással vette át a rendelkezést.

A küldött azt hitte, hogy Zhuge Liang szégyenkezni fog, ezért más ügyekben dicsérni kezdte őt:

- Nagy öröm volt Shu népe számára, mikor te, ó, miniszter, elfoglaltad az északnyugati tartományokat! - közölte.

- Miféle szavak ezek? - kérdezte Zhuge Liang bosszúsan - Az olyan siker, amit kudarc követ, nem számít sikernek! Egészen megszegyenít az efféle dicséret!

- Őfelsége nagyon elégedett lesz, ha meghallja Jiang Wei megszerzését! Ez a megjegyzés csak még jobban felbosszantotta Zhuge Liangot:

- Az én hibám, hogy a legyőzött hadsereg egy talpalatnyi föld megszerzése nélkül tért vissza. Miféle gondot okozhat hát Wei-nek Jiang Wei elvesztése?

- Ámde százezer merész veteránnal ismét támadást indíthatsz Wei ellen - próbálkozott ismét Fei Yi.

- Amikor Qi-ben és a Ji völgyben voltunk, létszámban felülmúltuk az ellenséget, mégsem tudtuk legyőzni. Épp ellenkezőleg, ők vertek meg minket. A hiba nem seregünk nagyságában, hanem a vezetésben rejlett. Most csökkentenünk kell a létszámot és feltárni a hibákat, végiggondolni, hol tévedtünk és tanulságot szerezni a jövő számára. Ha nem így teszünk, mi értelme van a hatalmas seregeknek? Mostantól mindenkinek az ország jövőjéért kell munkálkodnia. Rá kell mutatnotok mindig hibás döntéseimre és közölnötök kell velem, ha tévedek. Így sikerrel járhatunk. A lázadásokat elfojthatjuk és ismét az erény válik uralkodóvá.

Fei Yi és a többi tisztségviselő elismerték e megjegyzések jogosságát. Ezután a küldött visszatért a fővárosba, Zhuge Liang pedig katonáit pihentetve egyelőre Hanzhongban maradt, és amit csak tudott, megtett a népért. Közben gyakorlatoztatta és biztatta csapatait, különös figyelmet fordítva a városok elleni támadások és folyókon történő átkelések speciális eszközeinek létrehozására. Termést és takarmányt gyűjtött be, továbbá harci tutejokat építtetett, mindezt a jövőbeli hasznosság szem előtt tartásával.

A Wei-kémek tudomást szereztek a Folyóvidékek eme tevékenységeiről, s jelentést tettek róluk Luoyangnak. Az uralkodó hívatta Sima Yi-t, s az egybehívott tanácskozáson azt tudakolta tőle, miként tudnák végre a birodalomhoz kapcsolni Shu-t.

- Azt a földet nem lehet megtámadni - hangzott a felelet -, a mostani forró időben ugyanis nem vonulnának fel ellenünk, hanem csak őrködnének, védenék a hadászati fontos pontokat, amiket mi képtelenek lennénk bevenni.

- Mit tegyünk, ha ők indulnak meg ismét ellenünk?

- Felkészültem erre is. Zhuge Liang ebben a pillanatban Han Xint utánozza, mikor ez utóbbi titokban átkelt a folyón Chencangba.⁵ Ajánlanék valakit, aki egy védmű tökéletes titokban történő felépítésével őrködni e helyen. Kilenc arasz magasságú férfiúról van szó, széles vállú, erőteljes

testfelépítésű, jó íjász és okos hadvezér. Ő képes lenne megbirkózni egy ellenünk irányuló hódító hadjáratral!

Wei uralkodója igen elégedetten hallgatta ezeket a szavakat és a szóban forgó harcos nevét tudakolta.

- Hao Zhao-nak hívják - hangzott a felelet -, és jelenleg a Hexi folyosóban állomásozik.⁶

Cao Rui beleegyezett a dologba, s határozat készült, hogy Hao Zhao a Nyugatot Őrző Generális-címet kapja, és Chencang előljáróságba kell sietnie, hogy ott végezze el feladatát.

Nem sokkal ezután Cao Xiu-tól, a hadügyminisztertől és Yangzhou parancsnokától⁷ érkezett beadvány, miben az állt, hogy a Wu-fennhatóság alatt álló Poyang kormányzója, Zhou Fang kész behódolni és szövetséget ajánlani, valamint követet is küldött, hogy egy hét pontból álló jegyzéket adjon át, ami azt mutatja be, miként lehet megtörni a déli földek uralmát. Arra is megkérte Wei uralkodóját, hogy mihamarabb indítsa meg seregeit.

Cao Rui kiterítette a dokumentumot az ülőhelyre, hogy Sima Yi vele együtt olvashassa.

- Nagyon értelmes tervnek tűnik - közölte végül Sima Yi -, engeddd meg, felség, hogy én induljak a sereggel Cao Xiu megsegítésére.

Ám ennek hallatán az udvaroncok közül előlépett Jia Kui, s így szólt:

- Amit ez a Wu-ból származó ember állít, kétféle módon értelmezhető, ne bízzunk meg benne! Zhou Fang bölcs és agyafúrt férfiú, akiről igen nehezen elképzelhető az átállás. Szerintem ez valamiféle hadicsel, hogy katonáinkat veszélybe sodorják!

- Az ilyen szavakra sem árt figyelni - vélte Sima Yi -, a lehetőséget azonban mégsem szabad elszalasztani!

- Meglehet, mindkettőtöknek útnak kellene indulni, hogy támogassátok Cao Xiu-t - határozott Cao Rui.

Így is történt. Egy jókora haderő Cao Xiu vezetésével Huanchengbe vonult. Egy másik, Jia Kui generális vezetésével, akit Man Chong és Wan kormányzója, Hu Zhi segített, keletfelé indult Yangcheng elfoglalására. A főparancsnok, Sima Yi egy harmadik sereggel pedig Jiangling meghódítására vonult.⁸

Eközben Wu fejedelme, Sun Quan éppen Wuchang keleti felében időzött, és ide hívta össze tisztségviselőit, majd így fordult hozzájuk:

- Poyang kormányzója, Zhou Fang titkos beadványt intézett hozzánk, hírt adván arról, hogy Cao Xiu-nak hódító szándékai vannak. Ezért csapdát állított neki: felvázolt egy hét hihető körülményt tartalmazó dokumentumot, remélvén, hogy ennek segítségével a Wei-sereget végzetébe tudja csalogatni. Azóta kiderült, hogy az ellenség hadereje három részre osztva közeleg. Szükségem van a tanácsotokra, miként bánjunk el velük.

Ezt hallván Gu Yong lépett elő:

- Csupán egyvalaki van, aki eleget tud tenni egy ilyen feladatnak: Lu Xun.

Így hát hívták a szóban forgó férfiút, és valamennyi állami sereg főparancsnokává, valamint az Északot Lecsendesítő Generálissá tették.⁹ A fejedelmi őrség és minden segéderő irányítása is az ő kezébe került. Megkapta a fehér lobogókat és az arany fejszéket, amik birodalmi rangját jelezték. Minden polgári és katonai tisztségviselő engedelmességgel tartozott eme jelképek felmutatójának. Ezen kívül maga Sun Quan állt mellette és tartotta ostorát, amíg nyeregbe szállt.

Miután megkapta a bizalom valamennyi jelét és kegyét, Lu Xun még két személyre vágyott, akik segítségére lehetnek. Miután Sun Quan a nevük felől tudakozódott, így felelt:

- Az egyikük Zhu Huan, a Bátorságot Megszilárdító Generális, a másik Quan Zong, a Delet Megbékítő Generális. E kettőnek szolgálatomra kell állnia.

Sun Quan beleegyezett, majd kijelölte Zhu Huant és Quan Zongot a Bal- és a Jobb Hadsereg parancsnokának.

Ezután a hatalmas, a déli földek nyolcvanegy előljáráóságának és Jingzhou térségének valamennyi haderejét magában foglaló hétszázezer főt számláló sereg összegyűlt, s három részre osztva kezdte meg vonulását. Lu Xun vezette a derékhadat középen, Zhu Huan és Quan Zong két másik oszloppal támogatta őt balról és jobbról.

Zhu Huan véleménye a következő volt a helyzetről:

- Cao Xiu sem nem tehetséges, sem pedig bátor; csupán származása miatt került ilyen magas rangra. Beleesett a Zhou Fang-féle csapdába, túlságosan is előre nyomult ahhoz, hogy képes legyen majd rendezetten visszavonulni. Ha a főparancsnok úr lesújt rá, Cao Xiu biztosan vereséget fog szenvedni. Miután ez megtörtént, két úton menekülhet: az egyik Jiashi bal kéz felől, a másik Guichi jobb oldalt. Mind a kettő szakadékos és keskeny ösvény. Engedd meg tehát, uram, hogy rajtaütést készítsünk elő bajtársammal eme utak mentén. Nem engedjük át őket, így el lesznek vágva a biztonságot jelentő területektől. Ha elfogjuk Cao Xiu-t, s gyorsan előre törünk, könnyű és biztos sikert fogunk aratni! Elfoglalhatjuk Shouchunt, ahonnan már Xuchang és Luoyang is csaknem látható. Ezerből egy ilyen lehetőség adódik csak!

- Én nem hinném, hogy ez a jó terv - felelte hűvösen Lu Xun -, nekem akad egy jobb is!

Zhu Huan nagyon zokon vette terve elutasítását, s dühösen távozott. Lu Xun utasította Zhuge Jint és még másokat is, hogy őrizzék Jianglinget Sima Yi támadásával szemben, s elrendezte az összes többi haderőt, várván az ellenség jöttét.

Cao Xiu eközben Huancheng felé közeledett, Zhou Fang pedig a hír hallatán kivonult a városból, hogy köszöntse őt. Egyenesen a generális sátrába ment, ahol Cao Xiu így szólt hozzá:

- Megkaptam a leveled és feljegyzéseidet, s nagyon érdekesnek találtam azokat, ezért rögtön tovább küldtem őfelségének. Ennek eredményeként ő három hadsereget is mozgásba hozott. Roppant nagy érdemeket szereznel, uram, ha a déli földeket sikerülne őfelsége birodalmához csatolni. Az emberek azt beszélnek, pusztán a megtévesztés szólt belőled, én azonban úgy vélem, őszinte vagy, nem fogsz cserbenhagyni minket.

A szavak hallatán Zhou Fang könnyekben tört ki, majd kíséretéből elragadta az egyik harcos kardját, s úgy tett, mint aki meg akarja ölni magát. Cao Xiu rögtön közbelépett. Erre a vendég, még mindig a kardot szorongatva, így fordult hozzá:

- Ami az általam említett hét dolgot illeti, csak azt sajnálom, hogy nem adhatom bizonyosságát valamennyinek. Azért kételkedsz bennem, mert Wu-ból és Wei-ből is néhány ember ellenem akar fordítani téged. Ha rájuk hallgatsz, nincs más választásom, pusztulnom kell! Csupán az Ég tehet tanúságot hűségemről!

Ezzel ismét megpróbált végezni magával. Cao Xiu izgalomban átölelte őt, s felkiáltott:

- Nem úgy értettem, amit mondtam! Csak tréfáltam! Miért viselkedsz hát így?

Erre Zhou Fang levágta a haját, a tincset a földre hajította, s így felelt:

- Én nyíltan közeledtem hozzád, uram, te pedig a bolondját járatad velem! Most hát levágtam szüleimtől örökölt hajamat, hogy bizonyítsam őszinteségemet!

Ezután Cao Xiu nem kételkedett benne többé, hanem teljesen bizalmába fogadta, és lakomát rendezett a tiszteletére. Miután az ünneplésnek vége lett, Zhou Fang visszatért övéihez.

Ekkor Jia Kui generális érkezett Cao Xiu-hoz, s mikor afelől érdeklődtek, mi az oka a látogatásnak, így válaszolt:

- Azért jöttem, parancsnok, hogy óvatosságra intselek, s arra kérjelek, várd meg, míg együttes erővel indíthatunk támadást. Ugyanis Wu egész hadereje Huanchengnél táborozik.

- Úgy érted, osztozni akarsz a győzelemben - vigyorgott Cao Xiu.

- Azt beszélnek, Zhou Fang levágta előtted a haját, mint őszinteségének bizonyítékát. Ez csupán újabb cselfogás. A Tavasz és őszi korának évkönyvei szerint Yao Li a karját vágta le ugyanilyen tanúságtételként, mielőtt meggyilkolta Qing Ji-t; még a csonkítás sem garancia semmire. Ne bízz meg Zhou Fangben!

- Miért e baljóslatú szavak, épp akkor, mikor meg akarom indítani a hadjáratot? Tönkreteszed seregem harci szellemét! - felelte felháborodottan Cao Xiu, majd dühében utasította az őrseget, hogy végezzék ki Jia Kui-t. Ám ekkor tisztjei közbeléptek:

- Egy generális megölése a menet megkezdése előtt nem éppen kedvező a haderő számára. Ó, parancsnok úr, kérünk, kíméld meg őt a harcok végeztéig!

Így hát Jia Kui kegyelemben részesült, ám nem jelölték ki semmiféle helyre a hadjáratban, és csapatainak is csak a tartalék szerepét szánták. Cao Xiu személyesen indult meg a Keleti átjáró felé.

Amikor Zhou Fang híret vette, hogy Jia Kui kegyvesztett lett, titokban igencsak megörült:

- Ha Cao Xiu hallgatott volna rá, Wu elveszett volna. Az Ég jó hozzánk, megadta a lehetőséget, hogy dicsőséges tetteket hajtsunk végre!

Ezzel titkos küldöttet menesztett Huanchengbe, így Lu Xun megtudta, hogy eljött az idő. Összegyűjtötte hát tisztjeit, hogy kiadja a parancsokat:

- Az előttünk elterülő Shiting hegyes-völgyes vidék, alkalmas egy rajtaütés végrehajtására. Gyorsan oda kell érniük, és elfoglalnunk, hogy a szélesen elterülő, nyílt térségen tudjuk felsorakoztatni seregünket, így várhassuk a Wei-haderő érkezését. Xu Sheng lesz az előhad vezére, ő fog először megindulni.

Eközben Cao Xiu Zhou Fanget bízta meg, hogy vezesse a támadást. Már vonultak, amikor így fordult hozzá:

- Miféle terület az, ami felé tartunk?

- Shiting, egy kiváló táborhely - felelte Zhou Fang.

Így hát miután odaértek, jókora tábort építettek ki. Ám a felderítők hamarosan jelentették, hogy Wu-katonák szállták meg a környező dombokat, mégpedig igen nagy számban. Ezt hallván Cao Xiu kezdett megremülni.

- Zhou Fang azt mondta, nincsenek errefelé harcosaik! Hogy készülhettek fel hát itt a harcra?

Rögtön el is küldetett Zhou Fangért, ám nemsokára megtudta, hogy néhány lovassal elvágatott valamerre. Senki sem tudta, hová és miért.

- Becsaptak és csapdába estem - döbönt rá Cao Xiu, aki immár nagyon bánta, hogy oly könnyedén megbízott egy ismeretlenben -, azonban nincs mitől félni!

Ezzel előkészületeket tett, hogy az ellenség felé vonulhassanak. Amikor mindennel elkészültek, és felállt a hadrend, Zhang Pu, az előhad vezére előre lovagolt, és szidalmazni kezdte a Wu-harcosokat.

- Lázadók vezére, jöjj elő és add meg magad! - kiáltotta az ellenség felé.

Xu Sheng előre is vágatott, hogy harcba bocsátkozzék vele. Ám Zhang

Pu nem volt méltó ellenfele, ahogy ez hamarosan ki is derült, mire a Wei-generális csapataival együtt visszahúzódott.

- Túlságosan erős ez a Xu Sheng – közölte ezután Cao Xiu-val, amikor visszatért hozzá.

- Akkor a meglepetés erejével fogunk győzedelmeskedni felette! – közölte Cao Xiu.

Ezzel húszezer katonával elküldte Zhang Pu-t, hogy álljanak lesben Shitingtől délre, miközben egy ugyanakkora haderőt Xue Qiao vezetésével útnak indított északra. Miután mindent elrendezett, így szólt:

- Holnap ezer harcossal csatát fogok kezdeményezni a Wu-csapatokkal, majd úgy teszek, mintha legyőznének, s az északi magaslatok közé csalom őket. Ekkor egy bomba felrobbantásával jelt adok, és a három irányból bekövetkező támadás diadalt eredményez majd nekünk.

A másik oldalon Lu Xun magához hívatta két generálisát, Zhu Huant és Quan Zongot:

- Mindketten vegyetek magatokhoz harmincezer főt, és vágjatok át Shiting felől az ellenség táborához. Tűzzel jelezzétek, ha megérkeztetek, ekkor a fő sereg is előre nyomul.

Az est leszálltával a két hadvezér kivonult csapataival, s a második őrség közepére közel értek a Wei-táborhelyhez. Zhang Pu, Cao Xiu generálisa, aki lesben állt, nem jött rá, hogy a közeledő katonák az ellenséges haderőhöz tartoznak, ezért eléjük indult, hogy köszöntse őket. Zhu Huan azon nyomban levágta őt. A Wei-harcosok rögtön menekülőre fogták, Zhu Huan pedig meggyújtotta a jelzőtüzeket. Quan Zong a felvonulásuk közben a Xue Qiao vezette északi rajtaütéshez készülődőkbe botlott. Azonnal rájuk támadt, s ez a Wei-sereg is gyorsan megfutamodott. Mindkét Wu-haderő üldözte a menekülőket, s nemsokára hatalmas zűrzavar uralkodott Cao Xiu táborában. Csapatok egymás ellen is harcoltak, nem tudván többé, ki a barát és ki az ellenség.

Cao Xiu teljesen kétségbe esett és Jiashi felé menekült. Xu Sheng, jókora haderővel, eközben a főúton vonult fel, onnan lendült támadásba. Rengeteg Wei-harcos elhullott. Akiknek sikerült életben maradniuk, vértjüket elhajigálva futottak meg.

Cao Xiu igen szorult helyzetbe került, ám sikerült átverekednie magát a Jiashi-ba vezető útra. Egyszerre felbukkant oldalról egy sereget, amit Jia Kui vezetett. Cao Xiu rémülete szégyennek adta át a helyét, mikor találkozott bajtársával.

- Nem hallgattam rád, ezért érhetett ez a szörnyű sorscsapás! – mondta.

- Uram, gyorsan el kell tűnnöd az útról! – felelte Jia Kui – A Wu-csapatok ugyanis lezárták, s hamarosan halálos veszedelembé kerülünk!

Így hát Cao Xiu tovább futott, miközben Jia Kui fedezte visszavonulását, s megparancsolta katonáinak, hogy állítsanak fel zászlókat és jelképeket a fák között, a sűrűben és az ösvények mentén, hogy azt a benyomást keltsék, mintha rengeteg harcos állomásozna mindenütt. Így hát amikor Xu Sheng az üldözés folytán ideért, azt hitte, az egész vidék tele van rajtaütésre kész emberekkel, s nem mert tovább nyomulni. Feladta hát a további hajszát és visszahúzódott.

Ezzel Cao Xiu megmenekült, s végül Sima Yi is visszavonta seregét, mikor megtudta, hogy társát legyőzték.

Eközben Lu Xun várta, hogy meghozzák a győzelem hírét. Hamarosan meg is érkezett Xu Sheng, Zhu Huan és Quan Zong, akik beszámoltak sikereikről, s hatalmas mennyiségű zsákmányt hoztak magukkal: szekereket és ökröket, lovakat és öszvéreket, hadi felszerelést és fegyvereket. Ezen kívül tízezer foglyot is a főparancsnok elé vezettek. Nagy volt az öröm. Végül Lu Xun és Zhou Fang hazavezették Wu-ba a hadsereget.

Megérkezésükkor Sun Quan, Wu fejedelme számos udvaroncától körülvéve jött eléjük, hogy köszöntse a győzteseket. A birodalmi napernyőt Lu Xun tarthatta feje fölé, ahogy visszatértek a városba.

Amikor a tisztségviselők felsorakoztak a gratulációhoz, Sun Quan észrevette, hogy Zhou Fangnak rövid a haja, s igen hálásan így szólt hozzá:

- E tetterd, az áldozat, amit értünk hoztál, biztosan bekerül a történelemkönyvekbe!

Ezzel Zhou Fanget a Belső Kapu Urává tette. Nagy ünneplés, köszöntések és vigadozás vette kezdetét.

- Cao Xiu-t alaposan megvertük - mondta Lu Xun -, s megfélemlítettük a Wei-katonákat. Szerintem itt az ideje, hogy üzenetet küldjünk Shu-ba Zhuge Liangnak, javasolván, hogy indítson támadást Wei ellen.

Sun Quan egyetértett, majd rögtön meg is írták a levelet.

Kelet állama miatt ismét újabb tervbe tud vágni
Támadásához Sichuan újabb sereget verbuválni

A következő fejezet beszámol arról, miként próbált meg Zhuge Liang ismét felülkerekedni Wei-en.

KILENCVENHETEDIK FEJEZET

EGY MÁSODIK BEADVÁNYT ELKÉSZÍTVE ZHUGE
LIANG ÚJRAINDÍTJA A TÁMADÁST WEI ELLEN.
HAMIS LEVÉL SEGÍTSÉGÉVEL JIANG WEI LEGYŐZI
AZ ÉSZAKIAK SEREGÉT

討魏國武侯再上表
破曹兵姜維詐獻書

A Kezdődő Felvirágzás hatodik évének (229) ősze volt, amikor a Wei-sereg súlyos vereséget szenvedett a Wu-béli Lu Xuntól. Cao Xiu belebetegedett megszégyenülésébe, s végül meghalt Luoyangban. Cao Rui, Wei uralkodójának parancsára a legtiszteltelesebb temetéssel búcsúztak tőle.

Eközben Sima Yi hazavezette a sereget. A tisztségviselők üdvözlésére siettek, majd így fogadták:

- Cao Xiu parancsnok veresége részben a tiéd is! Miért siettél ilyen gyorsan haza, generális?

- Hadműveleti okokból - felelte Sima Yi -, Zhuge Liang feltételezett szándékai miatt. Ha ugyanis tudomást szerez vereségünkről, akkor esetleg megint megkísérel támadást indítani Changan ellen. Az egész nyugat tehetetlen lett volna, ha nem érek gyorsan haza.

A többiek csak hallgatták és mosolyogtak, mert azt gondolták, fél.

Időközben az együttes támadásra felkérő üzenet Wu-ból megérkezett Shu-ba, részletezve a legutóbbi diadalt. Két szempont domborodott ki ebben a levélben: az egyik a beszámoló saját nagyságuk és bátorságuk történetéről, a másik pedig a békekötés tervének kidolgozása. A Második Úr igen elégedett volt, s az üzenetet tovább küldte Zhuge Liangnak Hanzhongba.

Ekkorra a hadsereg már kiváló állapotban volt, a harcosok edzetek, a lovak mind erősek. Rengeteg különféle ellátmánnyal rendelkeztek. Zhuge Liang éppen a háború újrakezdését akarta javasolni.

A levél kézhez vétele után nagy összejövetelt tartott, hogy megvitassák a hadjárat tervét. Ekkor óriási szélroham támadt északkelet felől, s éppen a generális szálláshelye elé döntött egy fenyőfát. Minden hivatalnok kedvetlenül előjelnek tartotta, s elfogta őket az aggodalom.

Zhuce Liang sorsot vetett, hogy megtudja, mi áll előtte, majd hamarosan bejelentette:

- A szélroham egy nagy hadvezér elvesztését jelzi.

Azonban nem igazán hittek neki. Még mielőtt a gyűlés véget ért volna, Zhao Yun két fia, Zhao Tong és Zhao Guang érkezett. A főminiszterrel kívántak beszélni. Zhuge Liang mélységesen megrendülve hajította félre boroskupáját, s így kiáltott:

- Erről van hát szó! Zhao Yun nincs többé!

Amikor a két ifjú belépett, a földre borultak és zokogva így szóltak:

- Atyánk betegsége rosszabbodott, s végül előző éjjel, a harmadik órság ideje alatt elhunyt!

Zhuce Liang megtántorodott, majd jajveszékelésben tört ki:

- Barátom valóban nincs többé, a birodalom elvesztette erős támaszát, én pedig jobb kezemet!

Az összes jelenlévő csatlakozott a síráshoz, könnyeik patakokban folytak. Zhuge Liang utasította a két ifjút, siessenek Chengdu-ba, hogy személyesen számoljanak be a szomorú hírről az uralkodónak.

– Zhao Yun megmentőm és barátom volt! – kiáltotta a Második Úr, mikor meghallotta, mi történt –, gyermekkoromban megmentette az életem, a legnagyobb zűrzavar időszakában!

Ezzel keserű sírásra fakadt.

Nemsokára határozat mondta ki, hogy Zhao Yun Shunping ura és főúri rangot kap, temetéséről pedig Chengdu közelében, a Selyem domboktól keletre gondoskodtak. Templomot is szenteltek az emlékének, ahol mind a négy évszakban áldozatokat mutattak be.

Zengett Changshan tigris generálisának lépte
Han folyó mellett kitűnt esze s vitézsége fénye
Ahogy Guan Yu és Zhang Fei, úgy verekedett
Oktalan ellenségen mindig felülkerekedett
Zokogott ura, időtlen tette könnycseppet ér
Ilyen bátor volt Danyangnál, neve örökre él!
Lett megmentője kétszer fiatal hercegének
Odaadó híve néhai vezére nehéz ügyének
Nemes volt és őszinte, hirdetik ezt könyvek
Gigászi emléket állítva ezzel a nagy hősnek

A Második Úr őszinte háláját a néhai vezér iránt nem csupán a legtisztelletteljesebb temetésben, hanem fiai iránti jóindulatban is kifejezésre juttatta. Az idősebb, Zhao Tong a Tigris Hadsereg generálisa lett, az ifjabb, Zhao Guang pedig *yamen* generális. Ezen kívül a sír mellé állította őket őrségbe.

Miután a két fiú távozott, a miniszterek jelentést tettek Liu Shannak:

– Hadseregünk felkészült az újabb hadjáratra, s a főminiszter késedelem nélkül ismét Wei ellen akar vonulni!

A Második Úr valamennyiükkel megbeszélte a dolgot, és úgy találta, az udvaroncok inkább az óvatos politika felé hajlanak, és némiképp aggodalmaskodnak. Így hát kétség költözött az uralkodó szívébe, s nem tudott döntésre jutni. Ekkor érkezett meg Zhuge Liang üzenete, a küldött, Yang Yi által, akit rögtön körükbe hívtak. Az uralkodó kiterítette a levelet a birodalmi asztalra, hogy mindannyian elolvashassák:

„A Legfőbb Urat erősen nyugtalanította a lehetőség, hogy a lázadók vetélytárs birodalmat alapíthatnak, és a törvényes uralom alatti területek nagysága lecsökken. Ezért engem, mint miniszterét bízott meg, hogy elpusztítsam őket. Előrelátásával jól felmérte erőimet, s tudta, azok nem elegendőek ahhoz, hogy leszámolhassak az ellenséggel. Mindazonáltal a

tétlenség is törvényes birodalmunk megsemmisüléséhez vezet. A kérdés tehát az volt, várjuk-e meg a pusztulást, vagy hősies erőfeszítéssel indítunk támadást. Bizalmasan kijelölt hát a feladatra. Ettől kezdve ez töltötte be egyfolytában gondolataimat.

Tekintve, hogy a déli végeket először meg kellett szilárdítani, mielőtt észak ellen fordulhattunk volna, megküzdve a nyári hőséggel, mélyen a Man törzsek területére hatoltam. Magamat nem kímélve, a nélkülözéssel sem törődve egyetlen megfontolás éltetett: a törvényes birodalom ne korlátozódjék Shu fővárosára, ezért szembenéztem minden veszéllyel, engedelmeskedvén a Legfőbb Úr rendelkezésének. Ám mindig is voltak kritikusok, akik azt mondhatták, hogy kudarcot fogok vallani. Lám, a lázadók meggyengültek nyugaton és küzdelmekbe bonyolódtak keleten is. A háború törvénye szerint előnyt kell kovácsolnunk önmagunk számára az ellenfél gyengeségéből, így hát eljött az idő a támadásra. Az alábbiakban sorra veszem a körülményeket.

A Han dinasztia alapítója, Liu Bang bölcsessége a napéval és a holdéval vetekedett; tanácsadói olyan mélységes belátással bírtak, mint az óceán feneké. Mindazonáltal kockázatos úton járt és komoly veszteségeket szenvedett. Csupán azután lelt nyugalmat, miután nagy veszélyeket vészelt át. Felséged nem éri el az ő szintjét, ahogy tanácsnokai sem állnak egyenlő helyen Zhang Lianggal és Chen Pinggel, mégis, miközben a győzelemre vágyunk, csupán tétlenül üldögélünk, várván, hogy a birodalom magától rendbe jöjjön. Képtelen vagyok megérteni ezt a hozzáállást.

Liu Yao birodalmi védelmező és Wang Lang kormányzó egy-egy tartományt uralt,² s eközben azzal töltötték az időt, hogy a békéről beszélgettek és terveket kovácsoltak, idézték a bölcsek mondásait, míg el nem árasztották őket a kétségek és a nehézségek rögeszméiké nem váltak. Ez az év nem volt megfelelő a harcra, a következő sem lesz igazán jó, így vélekedtek, míg végül Sun Ce annyira megerősödött, hogy a déli földek egészét megszerezte magának. Nem tudom ésszel felfogni ezt a fajta viselkedést.

Agyafúrt ravaszágban Cao Cao minden emberi lényt felülmúlt. Úgy vezette és kezelte a hadakat, ahogy a régi nagy stratégák, Sun Zi és Wu Qi is tették. Noha bekerítették Nanyangnál, veszélybe került Wuchao-nál, szörnyű nehézségek gyötörték Qilian hegynél, erősen szorongatták Liyangnál, csaknem legyőzték az Északi hegységben, és alig menekült meg a haláltól a Tong szorosban, e tapasztalatok után megerősödött, és képes volt az egyensúly ideiglenes állapotát megvalósítani. Hogy is lennék hát képes én, a szerény képességű ember kockázatok nélküli döntést hozni? Ezt egyszerűen képtelen vagyok belátni.

Cao Cao ötször támadta meg Chang Ba-t, de kudarcot vallott, s négyszer kelt át a Chao tavon anélkül, hogy sikert aratott volna.³ Alkalmazásába

vette Li Fu-t, aki elárulta őt, s megbízott Xiahou Yuanban, aki vereséget szenvedett és meghalt. A Legfőbb Úr mindig is tehetséges férfúnak tartotta Cao Cao-t, ám ő azért követett el hibákat is. Hogy lehet hát elvárni tőlem, nyomorúságos állapotomban, hogy szükségszerűen mindig diadalt arassak? Ez immár a negyedik pont, amit nem értek.

Alig egy év telt el, mióta Hanzhongba jöttem, ám azóta elvesztettük Zhao Yunt,⁴ Yang Qunt, Ma Yu-t, Yan Zhi-t, Ding Li-t, Bo Shou-t, Liu He-t, Deng Tongot és másokat, rangos vezéreket és jelentős generálisokat, összesen csaknem nyolcvanat. Mind olyan emberek voltak, akiket roppant nehéz merészségben és vitézségben felülmúlni. Rajtuk kívül nincs már meg csaknem ezer fő a különlegesen kiképzett lovasságunkból, főként a Gobi sivatag Sou és Cong és Fekete Qiang törzseiből, akik harci szellemét tíz éven keresztül fejlesztettük, s nem csupán egyetlen térségben. Ha tovább késlekedünk, további kétharmaduk biztosan szétszóródik. Miként fogunk akkor szembenézni a nehézségekkel? Nem tudom tehát belátni, miért nem cselekszünk azonnal.

Való igaz, a nép szegény, a hadsereg pedig kimerült és csak nem szűnik a zűrzavar. Úgy tűnik, ez így is marad, akár cselekszünk, akár tovább tétovázunk. Javaslatom ellenzői azt tanácsolják, még ne indítsunk támadást. Tegyük hát lehetővé a lázadók számára, hogy egész tartományokat tartanak állandó jelleggel uralmuk alatt? Nem tudom elfogadni ezt az érvet!

Kétségtelenül nem könnyű elérni, hogy a helyzet megváltozzon. Egykor, a Legfőbb Úr jingzhou-i veresége idején Cao Cao vállon veregethette magát, s kijelentette, hogy a birodalom végre szilárd alapokon nyugszik. Ezután azonban a Legfőbb Úr sikeresen elérte, hogy Wu és Yue támogassa őt keleten, elfoglalta Ba-t és Shu-t nyugaton, s hadjáratot indított északnak, aminek során Xiahou Yuan az életével fizetett. Így hát Cao Cao számításai hibásnak bizonyultak, úgy tűnt, a Hanok ügye diadalmaskodik. Ám a későbbiekben Wu megszegte esküjét, Guan Yu-t, dicső hadvezérünket legyőzték, néhai uralkodónk súlyos vereséget szenvedett Zigui-nál, Cao Pi pedig trónbitorlóvá vált. Ezek az események az előrelátás nehézségét bizonyítják. A magam részéről végsőkéig fogok küzdeni, ám a végeredményt, legyen akár siker vagy kudarc, nyereség vagy veszteség, nem vagyok képes megjósolni”.⁵

A Második Urat meggyőzte az üzenet és határozatban utasította Zhuge Liangot a hadjárat megindítására. A főminiszter háromszázezer igen jól képzett katonával vonult ki. Wei Yan vezette az előhadat és igen gyorsan menetelt Chencang felé.

A hírek hamarosan elértek Luoyangba, Sima Yi pedig értesítette Wei uralkodóját, aki tanácskozást hívott össze. Ezen Cao Zhen lépett elő, s így szólt:

- Nem sikerült megtartanom Xizhou-t és az ebből fakadó szégyent képtelen vagyok elviselni. Most viszont kérve kérlek, uram, tedd lehetővé számomra, hogy elfogjam Zhuge Liangot. Nemrég ráleltem egy rendíthetetlen harcosra, egy olyan hadvezérre, aki óriási kardot forgat, gyors és ádáz hátason lovagol, képes a legerősebb íjakat is megfeszíteni s három égi kőből készült buzogányt is titokban magánál hord, amikkel sohasem véti el a célt. Oly bátor, hogy senki sem mer kiállni ellene. A xizhou-i Didao-ból származik, a neve pedig Wang Shuang. Őt szeretném ajánlani az előhad vezérének.

Cao Rui nyomban beleegyezett és magához hívatta ezt a csodálatos harcost. Barna arcú, magas férfiú lépett elő, mogyoróbarna szemekkel. Testalkata mint a medvéé, ugyanakkor rugalmas és hajlékony is volt, mint egy tigris.

- Egy ilyen férfiúval az oldalunkon semmitől sem kell félnünk! - mondta Cao Rui nevetve.

Rögtön el is halmozta ajándékaival az új hőst, selyem köpönyeget, arany mellvértet adott neki és felruházta a Tigris Hatalmával Bíró Generális-címmel. Ő lett hát az új sereg előhadának vezére, Cao Zhen pedig főparancsnoki rangot kapott.

Az újdonsült fővezér ezután elköszönt urától, s távozott az udvartól. Maga köré gyűjtötte százötvenezer harcedzett katonáját, majd megbeszélést tartott Guo Huai-jal és Zhang He-val. Együtt eldöntötték, mely pontokat kell védeniük.

Ahogy már szóba került, az első Shu-sereg egészen Chencangig küldte előre felderítőit. Miután visszatértek, a következőket jelentették:

- Megerősítették a hely védműveit, s egy Hao Zhao nevű generális a város parancsnoka. Az erődítés igen ellenállónak tűnik, még tövises akadályok is védik. Chencang elfoglalása helyett, mivel ez roppant nehéznek tűnik, inkább Qi-hez kellene vonulnunk a Taibai hegygerinc mentén, amerre könnyen járható, noha kanyargós út vezet.

- Chencangtól északra terül el Jieting, úgyhogy el kell foglalnom a várost, hogy előrenyomulhassak - közölte velük Zhuge Liang.

Wei Yant küldte hát Chencang bekerítésére és bevételére. A vezér oda is vonult, ám azután csak teltek-múltak a napok, képtelen volt elfoglalni a várost. Végül visszatért, s elmondta a fővezérnek, hogy a hely meghódíthatatlan. Erre Zhuge Liang haragjában ki akarta végeztetni, ám előállt egy tiszt, s így szólt:

- Már régóta követem a főminiszter urat, ám eddig nem volt lehetőségem méltó tettek végrehajtására. Most hát Chencanghoz szeretnék vonulni, hogy rábírom Hao Zhao-t a megadásra. Így seregünknek egyetlen nyílvesszőt sem kell majd kilőnie.

Mindenki a beszélő felé fordult, aki Jin Xiang tanácsnok volt.

- Miből gondolod, hogy meg tudod majd győzni? - kérdezte Zhuge Liang - Mit fogsz mondani neki?

- Hao Zhao és én is Xizhou-ból származunk, ifjú korunkban testvérré fogadtuk egymást. Ha el tudom érni, hogy színe elé kerüljek, úgy fogom neki tálalni a dolgokat, hogy be kell hódolnia.

Jin Xiang engedélyt kapott a feladat végrehajtására, így sietve Chencang falaihoz lovagolt, majd felkiáltott a védőkhöz:

- Hao Zhao barátom, régi pajtásod, Jin Xiang jött el hozzád!

Az egyik őrszem beszámolt Hao Zhao-nak az érkezőről, a városparancsnok pedig utasítást adott, hogy engedjék be és hozzák fel a falra.

- Barátom, mi szél hozott? - tudakolta a látogatótól.

- Shu szolgálatában állok, Zhuge Liang parancsnoksága alatt, a hadiügyi részleg tevékenységében veszek részt. Kivételesen jól bánnak velem, s uram megkért, hogy jöjjek hozzád és váltsak szót veled!

Hao Zhao igen bosszús lett a fentiek hallatán, s így felelt:

- Zhuge Liang az ellenségem! Wei szolgálatában állok, ahogy te Shu-éban. Mindketten saját urunkat szolgáljuk. Egykor fivérek voltunk, most viszont ellenfelek, úgyhogy ne is szólj többet!

Majd megkérte a látogatót, hogy távozzon.⁶ Jin Xiang újra akarta kezdeni a beszélgetést, ám Hao Zhao egyszerűen faképnél hagyta, s felment az egyik toronyba. A Wei-harcosok sietve lovához kísérték a vendéget, majd a kapuhoz vezették. Ahogy kiléptetett, felnézett s látta, hogy barátja az őrhelyről kihajolva figyeli őt. Erre megállította paripáját, majd ostorával Hao Zhao-ra mutatva így szólt:

- Érdemes testvérem és barátom, miért fogatkozott meg benned ennyire az irántam érzett jóindulat?

- Ismered Wei törvényeit - felelte Hao Zhao -, elfogadtam kenyerüket és fizetségüket, s ha a halálba is vezet az utam, legyen. Ne szólj többet, hanem térj vissza gyorsan uradhoz, s mondd meg neki, hogy jöjjön bátran és támadjon! Nem félek tőle!

Így hát Jin Xiang nem tehetett mást, visszasietett övéihez, és beszámolt kudarcáról.

- Még azt sem hagyta, hogy elmondjam, miért is jöttem - búslakodott.

- Próbáld meg újra! - kérte Zhuge Liang - Menj és beszélj vele rendesen!

Így hát a közvetítő nemsokára ismét a falaknál találta magát. Hao Zhao hamarosan megint felbukkant a toronyban, Jin Xiang pedig felkiáltott hozzá:

- Érdemes testvérem, kérlek, hallgasd meg szavaimat, őszinte tanácsot szeretnék adni! Itt vagy te, egyetlen várost védve. Hogy is gondolod, hogy ellenállhatsz százezer képzett harcosnak? Ha nem adod meg magad,

sajnálni fogod, mikor már túl késő lesz! A nagy Hanok szolgálata helyett egy Wei-nek nevezett elfajzott országé hűséged. Miért nem ismered fel az Ég akaratát? Miért nem tudsz különbséget tenni a tiszta és a romlott között? Gondold át, kérlek!

Ekkor Hao Zhao valóban haragra gerjedt. Nyílvesszőt helyezett íja idegére, majd így felelt:

- Takarodj innen, különben lelőlek! Komolyan gondoltam, amit először mondtam, úgyszólván szót se többet!

Erre Jin Xiang ismét visszatért és megint csak sikertelenségről számolhatott be Zhuge Liangnak.

- Ez a bolond nagyon modortalan - vélekedett Zhuge Liang -, azt hiszi talán, hogy rávehet a város megkímélésére?

Magához hívatott hát néhány helybélit, s kikérdezte őket a város helyőrségéről. Azok háromezer főre becsülték a katonaság létszámát.

- Nem hiszem, hogy egy ilyen csekély haderő ellenállhatna nekünk - vélte Zhuge Liang -, támadjunk hát gyorsan, mielőtt még bármiféle erősítésük érkezne!

Ezzel az ostromlók létrákat kerítettek, s ezek fellépőin akár tíz vagy ennél is több ember elfért. Védelmül deszkapalánkokkal vették körül őket. Mások rövidebb létrákat és köteleket hoztak, s a dobok dübörgése közepette megpróbálták megmászni a falakat.

Amikor Hao Zhao észrevette, hogy ostromeszközökkel közelednek, megparancsolta katonáinak, hogy tüzes nyílvesszőket lőjenek ki rájuk.⁷ Zhuge Liang erre nem számított. Úgy tudta, a város nincs túlságosan jól felkészítve a védelemre, ezért a magas létrákat cipelő harcosokat arra utasította, hogy rohammal induljanak a falak bevétele. Hatalmas bosszúságot és csalódást okozott neki, mikor a lángoló lövedékek felgyújtották a létrákat és sok embere elevenen elégett. Ahogy a nyílvesszők és a kövek egyre csak özönlöttek a falakról, a Shu-katonáknak meg kellett hátrálniuk.⁸

- Szóval felgyújtottátok a létráimat - mondta Zhuge Liang dühösen -, rendben, akkor faltörő kosokat fogok használni!

Így hát elő is hozták a faltörő eszközöket, a falakkal szemben elhelyezték őket, majd várták a támadásra szólító jelet. Csakhogy a védők hatalmas, kötélre kötött kősziklákat lendítettek alá a falakról, ezekkel törték darabokra a faltörő kosokat.

Ezután az ostromlók elkezdtek feltölteni földdel a várarkot, Liao Hua pedig háromezer katonával alagutat ásott a védművek alatt. Azonban Hao Zhao ellenárkot ásott a városon belül, ezzel megghiúsította ezt a próbálkozást is.

Így zajlott a küzdelem közel egy hónapon keresztül és a város még mindig tartotta magát. Zhuge Liang egyre jobban kétségbe esett.

S ez még nem is volt minden. A felderítők ugyanis jelentették, hogy már közeleg Wei-ből a felmentő sereg, aminek lobogóin Wang Shuang nevét olvashatták. Valakinek meg kellett próbálnia legyőzni őt, mielőtt a városhoz ér. Wei Yan jelentkezett a feladatra.

- Nem - közölte vele Zhuge Liang -, az előhad vezéréként túlságosan értékes vagy ehhez!

Ekkor Xie Xiong generális ajánlotta fel szolgálatait. A főparancsnok beleegyezett, hogy ő induljon útnak, s háromezer katonát adott neki a hadművelethez. Miután az önként jelentkező útnak indult, Zhuge Liang úgy döntött, utána küld egy második haderőt is, melynek vezetésére Gong Qi jelentkezett, s meg is kapta a lehetőséget. Ő is háromezer főnek parancsolt.

Ekkor Zhuge Liang attól kezdett tartani, esetleg kitörnek a városból, hogy a hamarosan érkező felmentő sereggel egyesülve indítsanak támadást ellenük, ezért húsz *li* távolságra vezette seregét a várostól, ott ütött tábor.

Az első Wang Shuang ellen küldött seregetest nem járt sikerrel. Xie Xiong csaknem rögtön elesett; a Wei-vezér hatalmas kardja oltotta ki életét. Emberei menekülőre fogták, Wang Shuang pedig üldözte őket. Így találkoztak össze Gong Qi-vel, aki társa támogatására igyekezett. Ám hasonlóan végezte, mint Xie Xiong: a harmadik ütésváltás során végeztek vele.

Amikor a legyőzött csapatok visszatértek, Zhuge Liang már igencsak aggódott, s magához hívatta Liao Hua-t, Wang Pinget és Zhang Ni-t, majd utasítást adott nekik, hogy vonuljanak ki, állítsák meg Wang Shuangot. Így is tettek, hadrendbe álltak, s Zhang Ni lovagolt előre, hogy összemérje erejét a Wei-vezérrel. Egymásnak rontottak és számos ütésváltáson keresztül viaskodtak. Végül Wang Shuang megfutamodott, Zhang Ni pedig rögtön a nyomába eredt. Bajtársa, Wang Ping gyanította, hogy az ellenség hadicselre készül, ezért így kiáltott a küzdő felek felé:

- Ne kövesd a menekvő generálist!

Ebben a pillanatban Wang Shuang megfordult és egyik égi kő-buzogányát elhajítva hátba találta az éppen megforduló Zhang Ni-t, aki előrebukott és csaknem kizuhant a nyeregből. Wang Shuang odaügetve ki akarta használni előnyét, ám Liao Hua és Wang Ping a sebesült mellé vágattak és megállították. Ekkor a teljes Wei-sereg rájuk zúdult és rengeteg Shu-harcossal végeztek.

Zhang Ni belső sérüléseket szenvedett, időről időre vért hányt. Nagy nehezen visszatért a táborukba, s így szólt Zhuge Lianghoz:

- Wang Shuang borzasztó ellenfél, senki sem ér fel hozzá. Húszezer harcosával immár a város közelében táborozik, ráadásul kettős falat húztak fel és mély árkot is vontak táborhelyük köré.

Miután két generálisa elhullott a harmadik pedig megsebesült, Zhuge Liang hívatta Jiang Wei-t, s így fordult hozzá:

- Megállítottak minket itt. Tudnál esetleg javasolni valami más tervet?

- Igen - felelte Jiang Wei -, Chencang túlságosan jól védett, s így, hogy Hao Zhao a város parancsnoka, ráadásul Wang Shuang támogatja, sohasem fogjuk tudni bevenni. Azt ajánlom, vonuljunk el egy megfelelő helyre, építsünk ki ott erős táborhelyet. Ezután próbáljuk meg tartani az utakat, hogy megakadályozzuk a Jieting elleni támadást. Ezt követően ha jelentős haderőt küldesz Qi ellen, akkor talán tehetek valamit, hogy elfogjuk Cao Zhent.

A főminiszter beleegyezett. Elküldte Wang Pinget és Li Hui-t, hogy védjék a Jietingbe vezető keskeny ösvényt, Wei Yan pedig a Chencangból ki vezető út mentén állt őrt. Ezután a sereg kivonult a Xie völgyből az egyik mellékúton és Qi felé indult.

Cao Zhenben még igen keserű emlékeket idézett, hogy a legutóbbi hadjárat során Sima Yi az összes érdemet, amiről azt remélte, neki fogják tulajdonítani, magának szerezte meg. Így hát amikor kézhez kapta a rendelkezést, hogy védje meg a tartományi székhelyeket a hódító seregek ellen, elküldte Guo Huai-t és Sun Li-t, hogy keleten és nyugaton foglaljanak el állásokat. Ekkor tudta meg, hogy Chencangot fenyegetik az ellenséges erők, ezért elküldte Wang Shuangot a felmentő sereggel, most pedig örömmel hallgatta a jelentést hadvezére sikereiről. Kijelölte Fei Yao parancsnokot az előhad élére és további generálisokat állomásoztatott a hadászati lag jelentős helyeken.

Ekkor sikerült elfogniuk egy kémeket. Rögtön a főparancsnok elé vezették, hogy kikérdezhessék. A férfi letérdelt és így szólt:

- Én valójában nem rossz értelemben vett ügynök vagyok. Titkos megbeszélést szerettem volna folytatni veled, uram, ám az egyik lesben álló csapat elfogott. Kérlek, küldd el szolgálóidat, hogy szabadon szólhassak!

Ezt hallván eloldozták kötelékeit, s kiküldték a sátorból az összes illetéktelent.

- Jiang Wei bizalmasa vagyok - közölte ezután a fogoly -, aki titkos üzenetet bízott rám.

- Hol van ez a levél?

A férfiú előhúzta öltözékéből a szóban forgó dokumentumot és átnyújtotta Cao Zhennek, aki rögtön elolvasta:

„Én, Jiang Wei, vétkes generálisod, százszor is leborulok a hatalmas vezér, Cao Zhen elé, immár a harcmezőn. Sohasem feledtem el, hogy Wei szolgálatában álltam, majd megszegyenültem; élveztem a kiváltságokat és soha nem fizettem vissza őket. Nemrég Zhuge Liang aljas cselének estem áldozatul, így a mélybe zuhantam. De nem feledtem el egykori elkötelezettségemet. Hogy is tehettem volna?

Szerencsére most a Shu-sereg ismét nyugatra indult és Zhuge Liang bízik bennem. Azt remélem, te vezeted a Wei-hadakat errefelé. Ha ellenállásba ütközöl, tégy úgy, mintha vereséget szenvednél, s vonulj vissza, én viszont követlek és tűzzel fogok jelezni neked. Ekkor felgyújtom raktáraidat, te pedig szembefordulsz velük és támadsz! Zhuge Liang a kezeink közé fog kerülni! Ha úgy alakulna, hogy nem tudom visszafizetni adósságomat a birodalomnak, akkor büntess meg, kérlek, korábbi bűnömért!

Amennyiben a fentiek felkeltették figyelmedet, kérlek, késedelem nélkül küldd el válaszod”.⁹

Igencsak tetszett az üzenet Cao Zhennek:

- Az Ég küldte ezt a segítséget nekem, hogy hatalmas sikert érjek el!

Ezzel megjutalmazta a küldöttet, majd utasította, hogy térjen vissza, és közölje, hogy az ajánlatot elfogadta. Ezután hívatta Fei Yao-t, s így fordult hozzá:

- Épp most kaptam titkos üzenetet Jiang Wei-től, amiben kifejti, hogy fog cselekedni.

- Zhuge Liang roppant ravasz, Jiang Wei pedig nagyon okos - felelte Fei Yao óvatosan -, ha esetleg Zhuge Liang tervelte ki az egészet, és ő küldte hozzánk a hírnököt, akkor nagy bajba kerülhetünk!

- De hiszen Jiang Wei valóban Wei oldalán áll! - kiáltotta Cao Zhen - Úgy kényszerítették megadásra. Miért vagy ilyen gyanakvó?

- Bárhogy is legyen, azt tanácsolom, ne induljunk meg, inkább maradjunk védelemben. Hadd találkozzam először én ezzel az emberrel, s minden szolgálat, amit tehetek, a te érdemedet fogja gyarapítani. Ha bármiféle csalárdsággal szembesülök, rögtön továbbítani fogom neked.

Cao Zhen beleegyezett a tervbe, és utasította Fei Yao-t, hogy vegyen maga mellé ötvenezer harcost, majd induljon a Xie völgy felé.

Fei Yao kivonult, ám egy idő után megállt és tábort vert, majd felderítőket küldött előre. Ezek hamarosan visszatértek és jelentették, hogy a Shu-sereg éppen áthalad a völgyön. Fei Yao azonnali indulást vezényelt, de mielőtt összecsapatott volna a Shu-csapatokkal, azok meghátráltak. Fei Yao a nyomukba eredt. Ekkor az ellenség bevárta, mire ő csatasorba állította katonáit. Erre a Shu-sereg megint visszavonulásba kezdett. Ezek a hadmozdulatok háromszor is megismétlődtek, egy egész nap és éjszaka eltelt úgy, hogy a Wei-sereg egy kicsit sem pihenhetett.

Idővel muszáj volt pihenőt tartaniuk, s már éppen azon voltak, hogy elsáncolják magukat és elkezdenek ételt készíteni, mikor hatalmas zajongás támadt körös-körül. Dobok dübörgésével és trombiták harsogásával egyszerre az egész vidék Shu-katonákkal telt meg. Váratlanul a vezéri lobogó mellett kavarodás támadt, és egy kicsi, négykerekes kocsis hajtott elő, amiben Zhuge Liang foglalt helyet. A főminiszter megparancsolta egy

küldöncnek, hogy szólítsa elő a Wei-vezért, mert tárgyalni kíván vele.

Fei Yao elő is lovagolt, s meglátván Zhuge Liangot, titokban örvendezni kezdett. A körülötte lévőkhöz fordulva így szólt:

- Ha a Shu-harcosok megindulnak, vonuljatok vissza és figyeljétek a jelzést! Ha fellobban a láng, forduljatok meg és lendüljétek támadásba, mert Jiang Wei segítségetekre lesz!

Ezzel előrevágtatott, s így kiáltott:

- Lázadók vezére, hogy merészelsz múltkori vereséged után ismét ide jönni?

- Menj és szólj Cao Zhennek, hogy tárgyalni kívánok vele! - hangzott Zhuge Liang higgadt válasza.

- Az uram, Cao Zhen az uralkodói család tagja; gondolod, hogy hajlandó lenne lázadókkal tárgyalni?

Zhuce Liang erre dühösen intett legyezőjével, mire Ma Dai és Zhang Ni rohamot intéztek csapataikkal együtt a Wei-sereg ellen. Az ellenség visszavonult, ám mielőtt messzire juthattak volna, lángnyelv lobbant az előretörő Shu-haderő mögül és hatalmas kiáltozás hallatszott. Fei Yao csak arra gondolhatott, hogy ez volt Jiang Wei jele, amire vártak, így hát megfordult és támadást vezényelt.

Azonban a Shu-sereg meghátrált előlük. Fei Yao kezében karddal vezette az üldözést, afelé a hely felé sietve, ahonnan az ordítózás kélt. A jelzőtűzhöz közeledvén a dobok hangosabban szóltak, mint bármikor korábban, s feltűnt két újabb haderő - az egyiket Guan Xing, a másikat Zhang Bao vezette - miközben nyílveszők és kövek záporoztak a környező magaslatokról. A Wei-csapatok képtelenek voltak szembeszegülni velük, nem csupán arra jöttek rá, hogy legyőzték őket, hanem arra is, hogy hadicsellel kerekedtek fölébük. Fei Yao megpróbálta visszavonni erőit a völgy menedékebe, hogy pihenhessenek egy keveset, ám az ellenség a nyomában volt, így végül az egész Wei-seregben zúrzavar tört ki. Egymásnak szorulva sokan patakokba és folyamokba zuhantak, ahol halálukat lelték.

Fei Yao végül nem tehetett egyebet, a puszta életét igyekezett menteni. Éppen egy meredek domb mellett haladt el, amikor újabb seregetest bukkan fel. Vezére Jiang Wei volt.

- Hálátlan gazember! - kiáltotta neki Fei Yao -, árulásod és aljasságod védtelen áldozata lettem!

- Nem is téged akartunk csapdába csalni - közölte vele Jiang Wei -, Cao Zhennek szántuk az egészset, nem neked. Jól tennéd hát, ha megadnád magad!

Am Fei Yao egyszerűen elvágtatott egy vízmosás felé. Hirtelen ez a szurdok lángokkal telt meg, s ekkor a Wei-vezér elvesztette minden reményét a megmenekülésre. Előhúzta kardját, s véget vetett életének.

A Wei-seregből sokan megadták magukat. Zhuge Liang, kihasználván minden helyzeti előnyét, Qi felé fordult, s e hely mellett vert tábort. Itt a különböző seregtestek egybegyűltek és szemlét tartottak felettük.

Jiang Wei jutalomban részesült, ám bosszankodott, hogy nem sikerült elfognia Cao Zhent.

- Nagyon sajnálom, hogy az ellenséges fővezér nem került kezeink közé! - fakadt ki.

- Valóban - felelte Zhuge Liang -, nagy kár, hogy ez a kiváló terv ilyen csekély eredményt hozott.

Cao Zhen nagyon elszomorodott, mikor hírt vett Fei Yao halálának. Sietve magához hívatta Guo Huai-t, hogy új tervet készítsenek az ellenség elűzésére.

Eközben gyors hírvivők indultak a fővárosba, hogy jelentést tegyenek Zhuge Liang Qi-be érkezéséről és a vereségről. Cao Rui hívatta Sima Yi-t, hogy olyan tervet kérjen tőle, ami az új helyzetben is eredményes lehet.

- Már van is egy kész ötletem - közölte az uralkodóval a hadvezér -, amivel visszavonulásra készíthetjük Zhuge Liangot, ráadásul a legcsekélyebb erőfeszítésünkbe sem kerül! Sajat elhatározásukból fognak hazatérni.

Úgy tűnt, Cao Zhennek nincsen győztes terve
Így a megoldást végül helyette Sima Yi lelte

A haditerv kiderül a következő fejezetből.

KILENCVENNYOLCADIK FEJEZET

A SHU-SEREGET ÜLDÖZVE
WANG SHUANGOT ELÉRI VÉGZETE.
CHENCANGOT ZSÁKMÁNYUL EJTVE
ZHUGE LIANG GYŐZELMET ARAT

追漢軍王雙受誅
襲陳倉武侯取勝

Így fordult hát Sima Yi Wei uralkodójához:

- Többször is mondtam már, hogy Zhuge Liang Chencang felé fog ismét ellenünk támadni, ezért is neveztem ki Hao Zhao-t a hely védelmére. Ha az ellenség arrefelé indul meg, könnyedén képes ellátmányt szerezni, ám amennyiben Hao Zhao és Wang Shuang őrzik a területet, nem lesz képes áttörni ott. Máshonnan viszont igen nehéz beszerezni a megfelelő mennyiségű élelmet, ezért én nagyjából egy hónapot adok a hódítóknak, ezután kifogynak a táplálékból. Erőltetniük kell hát az összecsapást, ebben lehet minden reményük, míg a miénk abban, ha ezt minél jobban késleltetjük. Ennek okán arra kérem felségedet, adjon utasítást Cao Zhennek az átjárók és szorosok védelmére, s tartsa szívósan állásait, ám semmiképpen ne vállaljon nyílt küzdelmet! Az ellenségnek nagyjából egy hónap múlva muszáj lesz meghátrálnia, ekkor jön el a mi időnk!

Cao Rui elégedetten hallgatta ezt a tömör, mégis világos elgondolást, de végül így felelt:

- Ha te, nemes uram, mindent ilyen jól láttál előre, miért nem vezettél egy sereget, hogy megakadályozd az ellenség betörését?

- Nem azért, mert nehezemre esett volna a feladat – közölte Sima Yi –, hanem mert itt kellett tartanom a hadakat arra az esetre, ha Wu-ból Lu Xun támadást indít ellenünk. Sun Quan hamarosan „császárrá” fogja koronáztatni magát. Ha ezt megteszi, tartani fog felséged reakciójától, ezért megpróbál majd ő lépni először. Ebben az esetben készen állok, hogy megvédjem határainkat. A hadsereg is felkészült.

Ekkor az egyik udvaronc beszámolt Cao Zhen jelentéséről az épp folyamatban lévő hadi ügyek kapcsán. Meghallgatván a beszámolót Sima Yi így zárta beszédét:

- Felségednek küldenie kellene valakit, aki kifejezett óvatosságra inti a generálist, nehogy ismét megtévessze őt Zhuge Liang, közölvén, hogy ne üldözze túl hevesen és soha ne hatoljon be túlságosan mélyen az ellenség területére!

Wei uralkodója a fentiek értelmében rendelkezett, a parancsot pedig Han Ji miniszter útján küldte el, valamint felhatalmazta őt arra is, hogy ne hagyja Cao Zhent nyílt harcba bocsátkozni.

Sima Yi kikísérte a városból az uralkodói küldöttet, s mielőtt elváltak útjaik, így szólt hozzá:

- Nagyszerű lehetőséget adok Cao Zhennek a dicsőség kivívására, ám ne mondd el neki, hogy tőlem származik a terv. Egyszerűen csak add át a császári parancsot. Közöld, hogy a védelem a legjobb módszer, üldözést csak roppant óvatosan, s ne küldjön semmiféle heves vérű vezért az ellenség után!

Han Ji mindent megértett és elfogadott, majd útnak indult.

Cao Zhen éppen mélyen belemerült serege ügyeibe, amikor hírért vette az uralkodói küldött érkezésének. Minden dolga ellenére személyesen indult Han Ji üdvözlésére, s miután a határozat ünnepélyes átvétele lezajlott, visszavonult, hogy megbeszéljék a teendőket Guo Huai-jal és Sun Li-vel.

- Ez az egész Sima Yi ötlete - közölte rögtön Guo Huai nevetve.

- De valóban jó ez a terv? - tudakolta Cao Zhen.

- Azt jelenti, hogy ez a férfiú tökéletesen tisztában van Zhuge Liang észjárásával, s végül ő lesz az, aki meg fogja védeni birodalmunkat a hódítóktól!

- Ám ha a Shu-sereg képes lesz megtartani a pozícióját?

- Kiküldjük Wang Shuangot, hogy felderítse a terepet és járja be a mellékutakat, hogy az ellenség ne merje azokon beszerezni az ellátmányát. Így meg kell hátrálniuk, miután már nem lesz mit enniük, mi pedig ekkor vereséget mérünk rájuk!

- Engedd meg, hogy én pedig Qi-hez induljak - szólalt fel ekkor Sun Li -, mintha egy menetet kísérnék Xizhou-ból, csak éppen a kocsik gabona helyett gyúlékony anyaggal lesznek tele. A fákra és a nádasra ként és salétromot fogunk fröcskölni. A kiéhezett Shu-csapatok biztosan lecsapnak a menetre, s megpróbálják saját táborukba vinni. A megfelelő időben felgyújtjuk a kocsikat, s mikor már lángolnak, lesben álló embereink megindítják a támadást!

- Kiváló tervnek hangzik! - örvendezett Cao Zhen, majd kiadta a megfelelő parancsokat: Sun Li valóban tegyen úgy, mintha ellátmányos oszlopot kísérne, Wang Shuang portyázzon a mellékutakon, Guo Huai és még további generálisok vegyék át az irányítást a Ji völgy és további fontos helyek felett. Ugyanakkor Zhang Hu, Zhang Liao fia lett az előhad vezére, Yue Chen, Yue Jin gyermeke pedig az ő helyettese. Ezek ketten a legkülönbözőbb táborrészen maradtak, ott vettek fel őrállást.

Eközben Qi-nél Zhuge Liang igyekezett kiprovokálni az összecsapást, s naponta küldte a bajnokokat, hogy rábírák az ellenfelet a harcra. Ám a Wei-katonák nem mozdultak. Ekkor Zhuge Liang magához hívatta Jiang Wei-t s még néhány tisztet, majd így fordult hozzájuk:

- Nem tudom, mit tegyek. Az ellenség nem hajlandó megütközni velünk, mert tudják, hogy fogytán az élelmünk. Chencang felől nem tudunk beszerezni semennyit, az összes többi út pedig igen veszedelemes. Úgy számolom, hogy a magunkkal hozott ellátmány már egy hónapig sem elég.

Épp ezen töprengtek, amikor meghallották, hogy Xizhou-ból a Wei-sereg számára jókora ellátmányos menet halad el a közelükben, s védelmét Sun Li látja el.

- Mit lehet tudni erről a generálisról? - kérdezte Zhuge Liang.

- Bátor férfiú - felelte az egyik Wei-ből származó tiszt -, egyszer a Nagy

Sziklahegyen vadászott Wei uralkodójával, s váratlanul egy tigris jelent meg ura harci szekere előtt. Erre Sun Li leugrott hátasáról, s kardjával a másvilágra küldte a fenevadat. Azonnal vezéri jutalomban részesült. Jó barátja Cao Zhennek.

- Ez hát egy hadicsel - közölte Zhuge Liang -, tudják, hogy kevés az élelmünk, így az ellátmányos menetük csupán kísértés számunkra. Biztosan gyújtóanyaggal pakolták őket tele. Hogy képzelték, hogy bedőlök ennek a trükknek, mikor már annyiszor harcoltam tűzzel ellenük? Ha megindulunk, hogy kifosszuk a menetet, akkor lecsapnak a táborunkra. Ám cselre csellel fogunk felelni!

Ezután Zhuge Liang Ma Dai-t az alábbi paranccsal indította útnak:

- Háromezer katonával hatolj el az ellenség ellátmányos menetéig, s ha a szél kedvezőre fordul, gyűjtsd fel azokat! Ha a készlet már lángokban áll, a Wei-harcosok előjönnek, hogy bekerítsék a táborunkat. Így fogjuk kikényszeríteni tőlük a csatát!

Ma Zhongot és Zhang Ni-t is elküldte fejenként ötezer fővel, hogy álljanak lesben a tábor közelében, hogy kintről indíthassanak majd támadást.

Miután mindezzel megvolt, hívatta Guan Xinget és Zhang Bao-t, s így fordult hozzájuk:

- Wei legkülső tábora a főút közelében helyezkedik el. Ma éjjel, mikor az ellenség lángokra lesz figyelmes, táborunkat támadás fogja érni. Ti rejtőztek el a Wei-tábor két oldalán, és foglaljátok el azt, miután seregük elvonult.

- Ti pedig a táboron kívül várakozzatok - szólt végül Hu Banhez és Wu Yi-hez -, hogy elvághassátok majd a Wei-erők visszavonulásának útját.

Az összes előkészület elvégeztével Zhuge Liang útnak indult a Qi hegy csúcsára, hogy onnan figyelhesse az eseményeket.

A Wei-harcosok hallották, hogy ellenségük az ellátmányos menet megszerzésére indul, s futva vitték meg a hírt Sun Li-nek, aki tovább adta az üzenetet Cao Zhennek. A fővezér a központi táborhelyre küldetett Zhang Hu-hoz és Yue Chenhez, elmondván nekik, hogy figyeljék a fellobbanó tüzet, mert ez fogja jelezni a Shu-sereg közeledtét, s ekkor azonnal az ellenséges tábor kifosztására kell indulniuk. Őrszemeket is állítottak a tornyokba, hogy észrevegyék a beígért lángnyelvet.

Eközben Sun Li kivonult és elrejtőzött a nyugati dombok közt, majd ott várta, hogy megjelenjenek a Shu-csapatok. Ezen az éjjelen, a második őrseg ideje alatt Ma Dai roppant csendesen közeledett, a harcosok és a lovak is bekötött szájjal haladtak. Látták, ahogy az úton egymás után vonulnak el az ellátmányos szekerek, majd szinte fallal körülvett táborhoz hasonló kerítést alakítanak ki, s minden kocsi számtalan lobogóval teletűzdelt.

Ők viszont csak vártak. Hamarosan feltámadt a délnyugati szél, ekkor tüzet gyújtottak. Nemsokára minden kocsi lángokban állt, s a tűz mint ha az égig ért volna. Sun Li látta a hatalmas lángnyelveket, s csak arra gondolhatott, hogy a Shu-seregek megérkeztek, erről adnak jelzést saját embereik, így előrontott. Ám ekkor két seregtest zajára lettek figyelmesek valahonnan mögülik. Ma Zhong és Zhang Ni emberei voltak, akik gyorsan körbevették Sun Li egységeit. Ekkor egy harmadik haderő dobjai is feldübörögtek: Ma Dai közeledett a lángok felől.

A komoly rohamokkal szemben a Wei-csapatok megremegtek és meghátráltak. A tűz egyre ádázabban lobogott. A katonák ide-oda szaladgáltak, a lovak pánikba estek és hamarosan már annyi volt a halott, hogy számba sem lehetett venni őket. Sun Li áttört a csata füstjén és tűzén, így sikerült kerekét oldania.

Mikor Zhang Hu és Yue Chen észrevették a lángokat, megnyitották a kapukat és kiözönlöttek, hogy az ellenséges tábor elfoglalásával segítsenek legyőzni a Shu-sereget. Ám ahogy odaértek, látták, hogy a hely teljesen üres, így hát sietve visszatértek. Ebben a pillanatban rontott elő Hu Ban és Wu Yi, hogy elvágják a visszavonulás útját. Azonban a Wei-katonák hősiesszen verekedtek és sikerült átküzdeniük magukat. Ám a táboruk közelében újabb meglepetésben volt részük: záporosóként rájuk zuhogó nyílvezzőkkel találták szemben magukat. Guan Xing és Zhang Bao ugyanis távollétükben bevették magukat oda.

Csupán azt teheték ezután, hogy a fővezérhez vonulnak, jelentést tenni kudarcukról. Ahogy megközelítették Cao Zhen táborát, egy másik seregtest maradványaival futottak össze. Sun Li katonái voltak, s a két egység együtt vonult be, majd a vezérek beszámoltak vereségükről. Cao Zhen ezután a védelemmel kezdett foglalkozni, nem mert több támadást indítani.

A diadalmas Shu-csapatok visszatértek Zhuge Lianghoz, aki rögtön titkos utasításokat bízott Wei Yanre, majd parancsot adott a táborbontásra és a visszavonulásra.

Tisztjei nem értették, miért van szükség erre a lépésre, így Yang Yi kérdőre is vonta a vezért:

- Főminiszter úr, épp most arattál jelentős győzelmet, az ellenségnek pedig inába szállt a bátorsága! Miért hát ez a meghátrálás a részünkről?

- Mert továbbra is szűkében vagyunk az ellátmánynak - felelte Zhuge Liang -, sikerünk a gyors diadalban rejlik, ellenfelünk azonban a továbbiakban nem vállalkozik majd nyílt összecsapásra, így napról napra gyengülni fogunk. Ugyan most vereséget mértünk rájuk, hamarosan megerősödnek, s könnyűlovassal egységeik elvágják ellátmányunk útját. Ráadásul akkorra már visszavonulni sem tudunk majd. Most egy ideig nem mernek a közelünkbe jönni, nekünk pedig ki kell használnunk az alkalmat, hogy

azt tegyük, amire nem számítanak. Vissza kell vonulnunk. Ámde aggódom Wei Yan miatt, aki a Chencangba vezető úton van, hogy távol tartsa Wang Shuangot. Attól tartok, ő nem fog tudni könnyedén elvonulni. Ezért titkos parancsot küldtem neki, aminek segítségével végezhet az ellenséges vezérrel, így a Wei-csapatok nem merik majd üldözni!

Megkezdődött hát a visszavonulás, az ellenség megtévesztésére azonban őrköt hagytak az üres táborban, hogy jelezzék az őrsváltások idejét az éjszaka folyamán. Cao Zhen eközben igen sötét hangulatban volt legutóbbi kudarca miatt. Ekkor jelentették neki, hogy Zhang Hu érkezett hozzá. A vezér egészen a kapuig lovagolt, ott leszállt a nyeregből s gyalogosan lépett be. Amint Cao Zhen színe elé került, így szólt hozzá:

- Uralkodói paranccsal jöttem ide, hogy a szolgálataidra legyek.

- Búcsút vettél Sima Yi barátomtól is? - tudakolta Cao Zhen.

- Igen. Ő azt mondta nekem, hogy ha győzünk, a Shu-sereg marad, ha viszont veszünk, rögtön visszavonulnak. Úgy látom, nem sikerült diadalmaskodnunk. Kiderítetted már, hogy most mivel foglalataskodik a Shu-haderő?

- Még nem.

Ezután viszont Cao Zhen sietve felderítőket küldött ki, s ők csupán az ellenség üres táborhelyeire leltek. A lobogók még ott lengedeztek, a csapatok azonban immár két napja eltávoztak. Cao Zhen roppantul bánkódott a történetek miatt, de már semmit sem tehetett.

Amikor Wei Yan megkapta a titkos utasításokat, táborot bontott, s még azon az éjjelen Hanzhongba sietett. Wang Shuang felderítői tudomást szereztek erről, majd nyomban jelentést tettek vezérüknek, aki az ellenség üldözésére indult. Körülbelül húsz *li*-t haladhatott, mikor észrevette Wei Yan jelképeit. Amint hallótávolságba ért, így kiáltott:

- Ne menekülj tovább, Wei Yan!

Ám senki sem méltatta válaszra, így tovább nyomult. Ekkor meghallotta, hogy az egyik őrsem mögötte így szól:

- Lángnyelv emelkedik a táborban, a falon kívül! Az ellenség minden bizonnyal hadicselre készül!

Wang Shuang megtorpant, sarkon fordult és észrevette a tüzet. Gyorsan megpróbálta erre visszafogni a csapatait. Amint egy domb mellett haladtak el, váratlanul lovas tört elő az erdőből.

- Wei Yan van itt! - kiáltotta feléjük.

Wang Shuang túlságosan megdöbben ahhoz, hogy védhesse magát, így az ellenséges vezér egyetlen kardcsapással végzett vele. A Wei-egységek azt hitték, egy komolyabb rajtaütés kezdete ez, így sietve szétszóródtak. Valójában azonban Wei Yan alig harminc emberrel rejtőzött a fák között. A siker után kényelmesen tovább indultak Hanzhong felé.

Kongming még Sunnál és Pangnál is eszesebb
Fénye a legragyogóbb üstökösnél is hevesebb¹
Csapatok titkos mozgását isteni módon értette
Chencangi úton Wang Shuangnak fejét vétette

Zhuge Liang titokban arra utasította Wei Yant, hogy maradjon hátra harminc harcosával, s rejtőzzön el Wang Shuang tábor közelében mindaddig, míg az ellenséges vezér ki nem vonul. Ezután gyűjtsák fel a tábort, majd várják meg, míg Wang Shuang visszafelé nem igyekszik, s ekkor rontsanak rá. Miután sikeresen teljesítették a feladatot, Wei Yan Hanzhong felé vonuló serege után sietett, s utolérvén ismét átvette felette a parancsnokságot.

Miután a teljes Shu-sereg biztonságban megérkezett Hanzhongba, lakomát rendeztek, megünnepelvén az elért eredményeket.

Zhang Hu képtelen volt beérni a visszavonuló ellenséget, így nem sokára visszatért a fővezérhez. Hao Zhao eközben üzenetet küldött, amiben beszámolt Wang Shuang haláláról. Ez a veszteség mély gyászba taszította Cao Zhent, aki meg is betegedett, így hamarosan Luoyangba távozott. Zhang Hu-t, Sun Li-t és Guo Huai-t hagyta hátra a Changanba vezető utak őrzésére.

Sun Quan, Wu fejedelmének udvarában hamarosan egy kém jelentést tett a nyugati fejleményekről, Zhuge Liang hadjáratáról s a Wei-t ért veszteségekről. Ezt hallván néhány miniszter sürgetni kezdte Sun Quant, hogy indítson támadást ő is Wei ellen, így próbálván megszerezni a Középső Földeket. Azonban az úr képtelen volt erre rászánni magát. Ekkor Zhang Zhao beadványban igyekezett tanúbizonyságot tenni arról, hogy jelentős döntésnek jött el az ideje:

„Tudomást szereztem róla, hogy nemrégiben fönix bukkant fel a Wuchangtól keletre elterülő hegyekben, ugyanakkor egy sárga sárkányra lettek figyelmesek a Nagy folyóban. Uram, erényeid vetekednek az ősi uralkodók közül Tang és Yu királyéival, belátásod pedig épp akkora, mint Wu és Wen fejedelmeié. Éppen ezért először fel kellene vened az uralkodói címet, majd felszerelni egy hadsereget, hogy fenn tudd tartani uralmatat”.

Számos további tisztségviselő is támogatta Zhang Zhao javaslatát. Végül sikerült is meggyőzniük Sun Quant, aki kijelölte a negyedik hónap „tigris” napját a trónra emelkedésre.² Oltárt építettek hát Wuchangtól délre, s amikor eljött a kijelölt időpont, az udvaroncok hivatalosan is arra kérték, hogy vegye fel a „császári címet”, így foglalván el a neki méltó helyet.

Az uralkodás nevének a „Sárga Sárkányt” választották. Sun Jiant, az új uralkodó néhai atyját a Hadi Diadalban Gazdag Uralkodó-címben

részesítették, édesanyja elnevezése Wu császárnő, egykori fivére Sun Ce pedig Changsha fejedelme lett. Fiát, Sun Denget hivatalosan is trónörökösnek ismerték el. Két igen magas rangban, a trónörökös Bal és Jobb Társa-címben Zhuge Jin legidősebb fia, Zhuge Ke és Zhang Zhao második fia Zhang Xiu részesült.

Zhuce Jin gyermeke középtermetű volt,³ ám igen okos, különösen a versírás terén tűnt ki tehetsége. Sun Quan nagyon kedvelte. Amikor Zhuge Ke hatéves lett, elkísérte atyját egy lakomára. Sun Quan itt észrevette, hogy Zhuge Jin savanyú képpel vesz részt a rendezvényen, ezért behozatott egy szamarat, amire krétával felírta: „barátom, Zhuge Jin”. Mindenki harsány nevetésben tört ki, az ifjú azonban felpattant, odarohant az állathoz s néhány vonással egészítette ki a feliratot, ami így hangzott: „barátom, Zhuge Jin számára”. A vendégeket teljesen megdöbbenetette ez a szellemesség, s mindannyian dicsérni kezdték. Sun Quan is elégedett volt, s a gyermeknek ajándékozta a szamarat.

Egy másik alkalommal hivatalos fogadást tartottak, s Sun Quan a fiút egy kupa borral küldte minden egyes udvaronchoz. Amikor Zhang Zhao-hoz ért, az öreg tanácsadó az alábbi szavakkal hárította el a figyelmességet:

- Vének számára nem megfelelő ez a viselkedés.

- Rá tudnád venni, hogy igyon? - fordult az ifjúhoz Sun Quan.

- Emlékszel a néhai Lü Wangra, uram? - fordult erre Zhuge Ke Zhang Zhao-hoz - Kilencven éves volt, ám még mindig keményen szorongatta a jelzőzászlókat, s a harcmezőn a haderők parancsnokának fejszójét hordozta. Sohasem beszélt a koráról. Manapság a csatában hátrahagyjuk az időseket, a lakomaasztalnál viszont előre engedjük. Hogy mondhatod hát, hogy nem bánunk megfelelően az öregekkel?⁴

Zhang Zhao erre nem tudott mit felelni, így innia kellett. Ez a fajta koraérettség nagyon tetszett Sun Quannak, s emiatt is történt, hogy most a trónörökös Bal Társává tette a szóban forgó ifjút.

Zhang Zhao fiát, Zhang Xiu-t azért választották a másik fő tisztségre, mert felbecsülhetetlen szolgálatokat tett atyjának.

Gu Yong lett a főminiszter, Lu Xun pedig a főkormányzó. Emellett Lu Xun segítette a trónörököst Wuchang őrzésében. Sun Quan maga Jianye-be tért vissza.

Mivel így Sun Quan helyzete biztosnak, ő maga pedig hatalmasnak tűnt, az udvar immár teljes figyelmét Wei legyőzésére fordíthatta. Egyedül Zhang Zhao ellenezte az ez irányba tett lépéseket, és inkább a belső újítások érdekében emelt szót:

- Nem helyes, ha öfelsége új keletű uralmát háborúskodással kezdjük; ehelyett inkább helyezzük a hangsúlyt a tanulásra, a kardot pedig hagyjuk hüvelyében. Alapítsunk iskolákat, ezzel nyújtunk a nép számára a béke

áldásait. Ugyanakkor lépünk szövetségre Shu-val, osszuk meg velük a birodalmat, terveinket pedig lassan és gondosan dolgozzuk ki.

Sun Quan nagyon is jól látta az ötlet bölcsességét. Követet küldött hát a Folyóvidékre, hogy a Második Úr elé tárja a tervezett szövetséget.

Liu Shan összehívta udvaroncait, hogy megvitassa velük a dolgot. Sokan közülük szemben álltak Sun Quannel, mert felkapaszkodott bitorlónak tartották, és azt javasolták, hogy az uralkodó utasítson el minden tőle származó baráti ajánlatot. Ekkor Jiang Wan szólalt fel, s azt a tanácsot adta, hogy kérjék ki Zhuge Liang véleményét. Hírvivőt is küldtek hozzá, aki elé tárta a helyzetet. A főminiszter a következőképp vélekedett:

- Induljon egy küldött ajándékokkal és jókívánásokkal Sun Quanhoz, és egyben kérje meg őt, hogy küldje Lu Xunt Wei ellen. Sima Yi-t így lefoglalja majd a Wu-támadás, én pedig ismét Qi ellen vonulhatok, s megkísérelhetem elfoglalni Changant.⁵

Chen Zhen, a birodalmi titkárság vezetője hátasokkal, ékköves övekkel, arannyal, gyöngyökkel és egyéb értékes ajándékokkal útnak is indult a déli földekre, hogy gratuláljon Wu uralkodójának trónra emelkedéséhez. Sun Quan elfogadta a küldeményt és nagy tiszteletben részesítette a küldöttet, majd megengedte, hogy hazatérjen.

Miután mindez lezajlott, Wu ura hívatta Lu Xunt, s megkérdezte tőle, mi a véleménye az összehangolt támadásról Shu-val. Lu Xun rögtön átlátta a tervet.

- Annak köszönhetjük ezt, hogy Zhuge Liang tart Sima Yi-től - közölte az uralkodóval -, azonban bele kell egyeznünk, ha Shu erre kér. Előkészítjük hát a hadsereget, s bizonyos mértékig támogatjuk őket. Amikor pedig Zhuge Liang tényleg megtámadja Wei-t, mi is a Középső Földek ellen vonulunk.

Ki is küldték a parancsokat a jingzhou-i katonák besorozására és gyakorlatoztatására, hogy készen álljanak a hamarosan meginduló hadjáratra.

Amikor Chen Zhen visszatért Hanzhongba és jelentést tett a főminiszternek az eredményről, Zhuge Liang még mindig amiatt aggódott, hogy nem fog tudni előretörni a chencangi úton. Nemsokára azonban a kémek azt a jelentést hozták, hogy a város igen tehetséges parancsnoka, Hao Zhao súlyos beteg.

- Ez azt jelenti, hogy küszöbön áll a siker! - kiáltotta boldogan Zhuge Liang, majd hívatta Wei Yant és Jiang Wei-t:

- Vegyetek magatokhoz ötezer főt és siessetek Chencanghoz! Amint meglátjátok a jelzőtüzet, támadjatok!

A szóban forgó vezérek alig tudták elhinni, hogy az utasítás komoly, ezért ismét felkeresték a főminisztert, hogy az indulás pontos időpontjáról tudakozódjanak.

- Három napon belül menetre készen kell állnotok! Ne is gyertek búcsút venni tőlem, hanem, amint lehetséges, azonnal induljatok útnak!

Miután elhagyták sátrát, Zhuge Liang Guan Xinget és Zhang Bao-t kérére, és titkos parancsokat bízott rájuk.

Időközben Guo Huai is hírül vette, hogy Chencang védője megbetegedett, ezért Zhang He-val megbeszélték a teendőket:

- Hao Zhao nagyon beteg - közölte Guo Huai -, ezért jól tennéd, ha hozzá sietnél, és átvennéd a helyét! Én jelentem a fővárosnak, miként döntöttünk, hogy hivatalos megerősítést kapjunk.

Így hát Zhang He háromezer katonával megindult, hogy felmentse kötelességei alól a beteget.

Hao Zhao valóban már halálán volt, amikor jelentették neki, hogy a Shu-hadsereg ismét a falak előtt áll. A város parancsnoka erre magához tért és megparancsolta a katonáknak, hogy foglalják el helyüket a védműveken. Ám ekkor tűz ütött ki a kapuknál, pánik tört ki az egész településen, s a zűrzavar lármája annyira megdöbbenette a haldoklót, hogy épp akkor távozott az életből, amikor a Shu-csapatok berontottak.

Ahogy Wei Yan és Jiang Wei a falakhoz értek, döbbenet látták, hogy semmiféle életjel nem mutatkozik rajtuk. Nem lengedeztek a lobogók és az örök sem jeleztek az őrségváltásokat. Ezért hát egy ideig késlekedtek a támadással. Ekkor bomba robbanásának zaját hallották, s hirtelen a falak megteltek zászlókkal, köztük pedig felbukkant a főminiszter jól ismert alakja.

- Elkéstemek! - kiáltotta le nekik.

Erre mind a ketten leugrottak a nyeregből és a földre vetették magukat.

- Valóban emberfeletti vagy, ó, miniszter! - lelkesedtek.

Miután a városban üdvözölték egymást, Zhuge Liang elmesélte nekik, hogy történtek a dolgok:

- Mint tudjátok, hírért vettem, hogy Hao Zhao súlyos beteg, ezért háromnapos határidővel elküldtelek titeket, hogy a város lakói azt higgyék, van még ennyi idejük. Ezután elrejtőztem a Guan Xing és Zhang Bao-vezette haderő soraiban, mely erőltetett menetben igyekezett Chencanghoz. Továbbá kémeket küldtem a városba, hogy gyűjtsanak tüzeket és keltsenek zűrzavart a lakosság körében. Egy vezér nélküli hadsereg sohasem küzd igazán, így könnyen sikerült bevennem a helyet. Ez a háború szabályainak egyik legfontosabbika: „Cselekedj váratlanul, támadj a védtelen ellen”!

A két hadvezér meghajolt a szavak hallatán. Zhuge Liang Hao Zhao családját és koporsóban elhelyezett holttestét Wei-be küldte, így fejezván ki elismerését az elhunyt hűségét illetően.

Ezután ismét Wei Yanhez és Jiang Wei-hoz fordulva így folytatta:

- Ám egy pillanatra se vegyétek le magatokról a vértet, hanem induljatok és intézzetek meglepetésszerű támadást a San átjáró ellen. Űzzétek el az őrséget, amíg képtelenek felocsúdni megdöbbenésükből. Ha késlekedtek, Wei erősítést fog küldeni nekik!

Rögtön ki is vonultak. Az átjáró elfoglalása valóban elég könnyű volt, mivel a Wei-katonák igen gyorsan megfutamodtak előlük. Am amikor felmentek a csúcsra, hogy szétnézzenek, hatalmas porfelhőre lettek figyelmesek, ami sebesen közeledett feléjük. Az ellenséges erősítés máris a közelben járt.

- A főminiszter előrelátása ismét meghaladta a józan ész! - néztek egymásra.

Tovább figyeltek és látták, hogy a közeledő Wei-sereget Zhang He vezeti. Ekkor kettéosztották haderejüket, hogy feltartóztathassák az ellenséget.

Amikor Zhang He látta, hogy az átjáró elveszett és felkészültek fogadására, sietve visszahúzódott. Wei Yan azonban a nyomába eredt és súlyos vereséget mért rá. A hadvezér jelentést küldött sikerükről, ám Zhuge Liang addigra már elhagyta Chencangot, s a Xie völgybe vonult, hogy elfoglalja Jianwei előljáróságot. További Shu-seregek követték őt. Ezen kívül a Második Úr elküldte Chen Shi-t is, hogy a hadjárat segítségére legyen. Zhuge Liang ekkor a fő erővel Qi-hez vonult, ahol letáborozott. Ott összehívta tisztjeit.

- Kétszer is sikertelenül indítottunk támadást Qi ellen, de most végre itt vagyunk. Úgy vélem, Wei elfoglalja a korábbi harcmezőt, így próbál majd szembeszállni velünk. Ha valóban ezt teszik, akkor arra számítanak, hogy Yong⁶ és Meicheng ellen fogunk támadni, ezért hadakat küldenek a védelmükre. Én viszont úgy látom, hogy Yinping és Wudu összeköttetésben áll a mi Hanzhongunkkal, így ha ezeket foglaljuk el, akkor éket verhetünk a Wei-erők közé. Ki indul hát, hogy meghódítsa e helyeket?

Jiang Wei és Wang Ping jelentkeztek a feladatra. Előbbit tízezer harcosal Wudu ellen küldték, az utóbbi pedig ugyanekkora haderővel Yinping felé indult meg.

Zhang He visszatért Changanba, ahol találkozott Guo Huai-jal és Sun Li-vel:

- Chencang elveszett - közölte velük -, Hao Zhao halott, a San átjáró is az ellené, Zhuge Liang pedig ismét Qi-ben van; onnan két sereget küldött ki.

- Ebben az esetben Yong és Meicheng veszélyben forog! - felelte Guo Huai rémülten.

Hátrahagyván Zhang He-t, hogy őrizze Changant, Sun Li-t rögtön Yongba is küldte, ő maga pedig Meicheng felé indult. Ezen felül sürgős jelentést indított útnak Luoyangba.

A Wei-udvar következő összejövetelén az uralkodót értesítették a nyugati kudarcokról, valamint a keleti fenyegetésről. Man Chong szólalt fel:

- Sun Quan tehát császári címet adományozott magának, Lu Xun pedig a sereget gyakorlatoztatja Wuchangban. Ebből az következik, hogy keletről hamarosan invázióra számíthatunk!

Cao Rui a hírek hallatán teljesen összezavarodott és alaposan megrémült. Mivel Cao Zhen még mindig beteg volt, nem tudott eljönni a megbeszélésre, viszont hívták Sima Yi-t. Neki már volt is egy kész javaslata:

- Szerény véleményem szerint Wu nem fog ellenünk támadni – közölte az egybegyűttekkel.

- Miből gondolod? – tudakolta Wei uralkodója.⁷

- Mert Zhuge Liang még mindig neheztel és szeretne bosszút állni a Xiaotingben törtétek miatt. Sohasem fog lemondani arról, hogy megszeresse Wu-t. Csupán attól fél, hogy lecsapunk Shu-ra, ezért köt hát szövetséget a déliekkel. Mindezt Lu Xun is pontosan tudja, s csupán látszatként gyakorlatoztatja haderejüket. Valójában várakozó álláspontot foglal el. Így hát felséged figyelmen kívül hagyhatja a keletről fenyegető veszélyt, s elég, ha Shu ellen lép fel.

- Nagyon mély belátással bírsz – közölte a hadvezérrel Cao Rui, majd kinevezte őt valamennyi nyugati erő főparancsnokává, s egy udvaroncot akart küldeni Cao Zhenhez, hogy adja át a pecsétet.

- Inkább én magam mennék el érte – szölt Sima Yi.⁸

Távozott hát az uralkodói kihallgatásról és Cao Zhen palotájába sietett, ahol hamarosan a lábadozó színe elé engedték.

Először az egészsége felől érdeklődött, majd szép lassan rátért jövedele valódi céljára:

- Shu és Wu szövetséget kötött ellenünk, Zhuge Liang pedig már Qi-nél jár. Hallottál ezekről a dolgokról, nemes barátom?

- Mióta beteg vagyok, embereim eltitkolják előlem a híreket – felelte Cao Zhen döbbenten –, ám ha mindez így van, miért nem neveznek ki téged főparancsnokká, hogy megállítsd az inváziót?

- Nem vagyok méltó erre a posztra – válaszolta Sima Yi.

- Hozzátok a pecsétet és adjátok oda neki! – utasította Cao Zhen a szolgálóit.

- Ne aggódj, generális! Én szívesen segítségedre leszek a probléma megoldásában, de a pecsétet nem merem elfogadni.

- Ha nem fogadod el, a császár elé kell járulnom, bármilyen beteg is vagyok! – kiáltott fel Cao Zhen – A birodalom veszélyben forog!

- Az uralkodó már kimutatta felém jóindulatát, én viszont nem fogadhatom el ezt az ajánlatot.

- Ha téged neveztek ki, akkor Shu támadását vissza fogjuk verni!

Háromszor utasította el Sima Yi a pecsétet, de végül csak elfogadta, mivel tudta, hogy Cao Zhen őszinte vele szemben. Ezután búcsút vett Wei uralkodójától és Changanba vonult.

Hivatali pecsét gyorsan gazdát váltott
Mert a két katona mindig egyként állott⁹

Sima Yi sikere vagy kudarca a következő fejezet témája lesz.

KILENCVENKILENCEDIK FEJEZET

ZHUGE LIANG LEGYÓZI A WEI-SEREGET.
SIMA YI MEGTÁMADJA A NYUGATI FOLYÓVIDÉKET

諸葛亮大破魏兵
司馬懿入寇西蜀

A Kezdődő Felvirágzás hetedik évének (229) negyedik hónapja Zhuge Liangot Qi-nél találta, három tábornok létesítve ott, várva a Wei-hadak felbukkanását.

Amikor Sima Yi Changanba érkezett, a város parancsnoka, Zhang He elmondta neki a történeteket. Ezután ő lett a százezer fős előhad vezére, segítője pedig Dai Ling. A kinevezést követően rögtön meg is indultak az ellenség felé, majd a Wei folyó déli partján ütöttek tábornokot.¹

A helyi hadvezérek, Guo Huai és Sun Li az új főparancsnok üdvözlésére siettek, s ő nyomban megkérdezte tőlük, összecsapta-e már az ellenel.

- Még nem - felelték.

- Hosszú menetelés áll a Shu-csapatok mögött - közölte velük Sima Yi -, sikerük mégis a gyors támadásban rejlene. Ám egyelőre nem vonultak ellenünk, ezért valószínűleg valami hadicsel jár a fejükben. Mik a hírek Xizhou-ból?

- Felderítőink jelentették, hogy minden előjáróságban roppant nagy elővigyázatosság uralkodik - válaszolta Guo Huai -, de nem érkezett semmi hír Wudu-ból és Yinpingből.

- Valakit oda kell küldenem, hogy megvívjon az ellenel, mert szerintem arra indultak. Amilyen gyorsan és észrevétlenül csak tudtok, induljatok e két város megmentésére, s támadjátok hátba a Shu-sereget, hogy zúrzavar törjön ki soraikban!

Azon nyomban el is vonultak, s útközben a két vezér Sima Yi-ről kezdett beszélgetni:

- Felér vajon főparancsnokunk Zhuge Lianggal? - kérdezte Guo Huai.

- Nem, Zhuge Liang magasan felette áll - közölte Sun Li.

- Meglehet, hogy valóban ő az okosabb, ám vezérünknek ez a terve mutatja, hogy ő is a legtöbb ember felett áll. Az ellenség talán már elfoglalta a két várost, ám ha váratlanul hátba támadjuk őket, biztosan teljesen összezavarodnak!

Nem sokkal ezután egy felderítő érkezett jelentést tenni:

- Wang Ping elfoglalta Yinpinget, Wudu pedig immár Jiang Wei uralma alatt áll. Ráadásul a Shu-sereg nem sokkal előttünk található.

- Itt valami ravasz cselről van szó - vélekedett ennek hallatán Sun Li -, miért állnak csatára készen a nyílt térségen, mikor két várost is tartaniuk kell? Jobban tennénk, ha visszavonulnánk.

Guo Huai egyetértett, s kiadták a parancsokat a megfordulásra és meghátrálásra. Ebben a pillanatban azonban bomba robbant, ugyanakkor a magaslatok takarásából kis létszámú seregetest bukkant fel. Ahogy közelebb ért, a vezéri lobogóról Zhuge Liang nevét olvashatták le, s az egység közepén meg is látták, amint kis kocsiján üldögél. Balján Guan Xing,

jobbán Zhang Bao helyezkedett el. A Wei-vezérek teljesen megdöbben-tek. Zhuge Liang felnevetett, s így kiáltott feléjük:

- Ne fussatok! Csak nem gondoltátok, hogy beleesek vezéretek csapdájába? Valakit minden nap elküldött, hogy lekössön minket, míg ti a hátunkba tudtok kerülni! Én viszont bevettem Wudu-t és Yinpinget is, és ha nem kívánjátok megadni magatokat, akkor gyerünk, álljatok ki ellenem, csapjunk össze!

Mostanra Guo Huai és Sun Li mérhetetlenül megrémültek. Ekkor mögülük csatazaj hallatszott, s Wang Ping bukkant fel Jiang Wei-jel együtt, hogy szétzúzza hátvédüket, miközben Guan Xing és Zhang Bao szemből rontott csapataikra. Hamarosan mindennek vége lett számukra, és a két vezér a domboldalt megmászva igyekezett elmenekülni.

Zhang Bao észrevette és feléjük kezdett vágatni, hogy elfoghassa őket, mikor szerencsétlen módon a hátasával együtt egy vízmosásba zuhant. Kiemelték őket, ám kiderült, hogy a harcos súlyosan megsérült a fején. Zhuge Liang vissza is küldte őt Chengduba.

Guo Huai és Sun Li sikeresen megmenekültek és visszatértek Sima Yi táborába, ahol beszámoltak a történetekről:

- Wudu és Yinping immár az ellenség birtokában van, Zhuge Liang pedig rajtunk ütött, egyszerre indított támadást ellenünk szemből és hátulról. Elvesztettük hát az ütközetet és gyalogosan kellett menekülnünk.

- Nem a ti hibátok - mondta Sima Yi higgadtan -, az a helyzet, hogy egyszerűen okosabb nálam. Most menjetek és védjétek Yongchenget meg Meichenget, és tartsátok távol magatokat a nyílt összecsapásoktól. Van egy tervem, miként győzzük le őket!

A két vezér el is távozott, Sima Yi pedig hívatta Zhang He-t és Dai Linget, majd így fordult hozzájuk:

- Zhuge Liang elfoglalta Wudu-t és Yinpinget. Most helyre kell állítania a rendet ezeken a helyeken, és el kell nyernie a nép bizalmát, így hát távol lesz táborától. Ti ketten fejenként tízezer katonával induljatok el még ma éjjel és észrevétlenül kerüljétek a Shu-sereg hátába. Ezután rontsatok rájuk adázul. Én közben hadrendbe állítom seregünket az ellenség előtt. Miközben eluralkodik rajtuk a zűrzavar, én is támadásba lendülök. El kell foglalnunk a táborukat. Ha sikerül kihasználnom e dombok előnyét, akkor nyert ügyünk lesz!

E két generális is útnak indult, Dai Ling balról, Zhang He pedig jobbról igyekezett megkerülni az ellenséget. Mellékutakon vágtak keresztül és sikerült is jóval a Shu-sereg mögött egyesülniük. A harmadik őrseg idejekor a főút mentén indítottak együttesen támadást. Már javában az ellenség felé vonultak, amikor nagyjából huszonöt *li* után megtorpant haderejük eleje. A két vezér odaügetett, hogy lássák, mi történt. Számos szénásszekérre lettek figyelmesek, amiket valami az úton hagyott.

- Az ellenség felkészült rohamunkra - vélte Zhang He -, vissza kell térnünk!

Épp parancsba adták a csapatoknak, hogy forduljanak meg, amikor fáklyák tömkelege lobbant lángra körös-körül a hegyeken, dobok dübörögtek fel, fúvósok harsogtak és mindenhol katonák bukkantak elő. Ugyanekkor Zhuge Liang hangja harsant az egyik magaslat felől:

- Dai Ling, Zhang He! FigyeljeteK szavaimra! Uratok úgy gondolta, azal foglalatoskodom, hogy helyreállítsam a rendet a két városban, ezért nem leszek táboromban. Így hát elküldött titeket, hogy foglaljátok el azt. Csakhogy csapdába estetek! Mivel ti nem vagytok fontos hadvezérek, nem bántalak titeket. Szálljatok le a nyeregből és adjátok meg magatokat!

Zhang He-t hihetetlen harag fogta el a szavak hallatán. Zhuge Liangra mutatva így kiáltott:

- Te erdei paraszt, nagyszerű birodalmunk fosztogatója! Hogy mersz ilyen szavakat használni velünk szemben?! Várj csak, mindjárt elkaplak és darabokra téplek!

Ezzel előre vágatott, hogy megrohamozza a dombot; lándzsája dőfésre készen meredett. Ám ekkor nyílvesszők és kövek kezdtek záporozni rá. Megfordult hát és inkább a Shu-harcosokra rontott, szétszórva őket jobbra-balra. Sikerült is keresztül verekednie magát rajtuk, ám ekkor észrevette, hogy Dai Ling nincs vele. Rögtön sarkon fordult, elküzdötte magát bajtársáig, és sikerült őt is biztonságba helyeznie.

Zhuce Liang a dombtetőről figyelte a harcost, és látta, hogy igazi bátor hős az ellenséges vezér.

- Hallottam, hogy a katonák döbbsenten álltak, mikor Zhang Fei hatalmas összecsapását figyelték Zhang He-val. Most magam is megnézhettem, milyen félelmet nem ismerő férfiú. Egy nap komoly kárt okozhat Shu-nak, ha most megkímélem őt. Muszáj lesz végezni vele!

Ezzel Zhuce Liang visszatért táborába.

Eddigre Sima Yi már felállította csatasorát, s várta a pillanatot, amikor zűrzavar támad a Shu-seregben, ő pedig megindíthatja támadását. Ekkor észrevette, hogy Zhang He és Dai Ling közelít felé botladozva és letörten.

- Zhuce Liang előre látta tervünket! - közölték a főparancsnokkal - Már rég felkészült és súlyos vereséget mért ránk!

- Ő egyszerűen nem emberi! - kiáltotta erre Sima Yi - Vissza kell vonulnunk!

Így hát az egész sereg megerősített táborhelyekre vonult vissza és nem merészkedett elő. Shu hatalmas győzelmet aratott, rengeteg fegyvert és lovat zsákmányoltak.

Zhuce Liang is a táborukba vezette embereit. Ezután időről időre elküldte hőseit, hogy intézzenek kihívást az ellenséghez a táborukapuk előtt,

ám azok makacsul védelmük mögött maradtak, nem voltak hajlandóak előbújni. Egy fél holdhónapig így ment ez, és a végére Zhuge Liang egészen elszomorodott.

Ekkor megérkezett Fei Yi Chengdu-ból a császár rendelkezésével. Nagy tisztelettel fogadták és füstölőt gyújtottak neki, ahogy a szokás előírta. Ezt követően feltörték a határozat pecsétjét, Zhuge Liang pedig elolvasta:

„A jietingi kudarc valójában Ma Su lelkén száradt. Te azonban, főminiszter úr, magadat tartottad felelősnek, önmagadat illetted súlyos vádakkal. Komoly gondokat vont volna maga után, ha ellenállok szándékaidnak, így azt tettem, amihez ragaszkodtál.

Azonban a tavalyi évben diadalmas tettet hajtottál végre, mikor végeztél Wang Shuanggal. Idén pedig elűzted Guo Huai-t és megtörted a Qiangok erejét. Ezen felül elfoglaltad Wudu és Yinping városait és környéküket. Félelmet plántáltál a gonosztevők szívébe, így hatalmas szolgálatokat tettél nekünk.

Ám a világ jelenleg is zűrzavarban leledzik, az ezt kiváltó gonoszság még nem pusztult el. Magas állást töltesz be, mivel az állam ügyeit te irányítod. Éppen ezért, nem helyes, ha akár csak rövid ideig is alacsony rangban maradsz és erényeid nincsenek szem előtt. Visszaállítalak hát főminiszteri tisztségedbe, s kérve kérlek, ne utasítsd vissza ezt a megbecsülést”.²

Zhuce Liang némán hallgatta végig a határozatot, majd így szólt:

- Még nem végeztem el a feladatomat. Hogy is térhetnék vissza főminiszteri kötelességeimhez? Nem fogadhatom hát el a kinevezést!

- Ha elutasítod, csúffá teszed az uralkodó kívánságát - mondta Fei Yi -, ugyanakkor megvetést mutatsz a hadsereg érzése felé. Bárhogy is legyen, fogadd el, még ha ideiglenesen is!

Erre Zhuce Liang beleegyezéseként szerényen meghajolt, Fei Yi pedig azonnal búcsút vett tőle és visszatért a fővárosba.

Látván, hogy Sima Yi makacsul ragaszkodik védelmi állásához, Zhuce Liang kigondolt egy tervet, amivel előcsalogathatja. Utasítást adott a táborbontásra és visszavonulásra.

Amikor a felderítők jelentették Sima Yi-nek a történeteket, a Wei-főparancsnok így szólt:

- Akkor sem mozdulunk! Biztosan valami ravasz csel rejlik e tettük mélyén!

- Szerintem azt jelenti, hogy kifogytak az élelemből - közölte Zhang He -, miért nem eredünk hát a nyomukba?

- Úgy vélem, Zhuce Liang tavaly elegendő mennyiségű ellátmányt halmozott fel. Mostanra beérett a búza, így valószínűleg dúskálnak benne. A szállítás talán nem könnyű, mégis kitarthat akár fél évig is. Miért kellett hát megfutamodnia? Látja, hogy minden nyílt összecsapást elkerülünk, ezért

kitalált valamit, hogy mégis sikerüljön csatára kényszerítenie. Küldjünk ki ismét felderítőket, hogy lássuk, mi történik!

Így is tettek, s a kémek jókora területet bejártak, majd miután visszatértek, jelentették, hogy az ellenség harminc *li* távolságra ismét letáborozott.

- Ó, tehát mégsem futamodtak meg! - szólt Sima Yi -, maradjunk meg hát még szigorúbban a védelemnél, egy kicsit se nyomuljunk előre!

Tíz nap telt el anélkül, hogy bármiféle hír érkezett volna. A Shu-harcosok sem bukkantak fel, hogy szokás szerint párvidalra szólítsák fel őket. Ismét kiküldték hát a felderítőket, akik hamarosan arról számoltak be, hogy az ellen immár hatvan *li* távolságra táborozik tőlük.

- Zhuge Liang biztosan valami cselen töri a fejét - vélte Sima Yi -, továbbra se induljunk hát utánuk!

Újabb tíz nap elteltével megint útnak indították a felderítőket. Kiderült, hogy a Shu-sereg megint megtett harminc *li*-t, s már kilencven *li* távolságra ütött tábort.

- Mitől vagy ily nagyon gyanakvó? - tudakolta Zhang He Sima Yi-től - Én úgy látom, Zhuge Liang éppen Hanzhongba vonul vissza, csupán fokozatosan teszi ezt, ezzel kelti fel a gyanút. Miért nem vesszük üldözőbe, mielőtt túl késő lesz? Hadd induljak, hogy megvívjak vele!

- Nem - felelte Sima Yi -, egy vereség tönkretenné katonáink harci kedvét, ezért nem kockáztathatom meg. Zhuge Liang megszámlálhatatlan aljas trüffel rendelkezik.

- Ha legyőznek, hajlandó vagyok magamra nézve elfogadni a katonai ítélethozatalt teljes szigorúságában! - kiáltotta Zhang He.

- Nos, ha valóban készen állsz elindulni, akkor kettéosztjuk a sereget. Te fogsz parancsnokolni az előhad felett, de legjobb képességeid szerint kell harcolnod! Én követlek majd, hogy szükség esetén segítségedre lehessenek. Holnap félútig vonulj csak, azután pihentesd csapataidat a küszöbön álló ütközetre!

Így hát Zhang He közvetlen vezérséget kapott harmincezer fő felett, magához vette alvezérként Dai Linget, s még néhány tucat generális tartott velük segítőként. Félúton a Shu-sereg felé valóban letáboroztak. Ekkor Sima Yi, miután jelentős őrséget hagyott hátra a táborban, szintén útnak indult. Ő ötvenezer harcost vitt magával.

Zhuce Liang már tisztában volt a Wei-sereg mozgásával, mivel felderítői mindent pontosan jelentettek neki. Azt is tudta, hogy Zhang He csapatai letáboroztak, s aznap éjjel magához hívatta generálisait, majd így fordult hozzájuk:

- Az ellenség üldözésünkre indult és elkeseredetten fog küzdeni. Mindegyikőtöknek úgy kell hát harcolni, hogy tíz másikkal érjete fel, ugyanakkor rajtaütést is tervezek, az ellenség hátába kerülve. Csupán egy bölcs és merész vezér lesz képes erre a feladatra.

E szavakkal Wei Yanre nézett, aki lehajtotta a fejét, és nem szólt semmit.³ Wang Ping viszont előlépett, s közölte, hogy ő szeretné végrehajtani a hadmozdulatot.

- De mi lesz, ha kudarcot vallasz? - kérdezte Zhuge Liang.

- Akkor katonai törvénykezés szerint ítélnének felettem.

- Wang Ping igen hűséges - sóhajtott a főminiszter -, a birodalom szolgálatában még a sebesülés és halál kockázatát is vállalja. Azonban az ellenség két részre osztva közeleg. Egyik seregtestük előlről érkezik, a másik pedig igyekszik megkerülni minket. Wang Ping, noha agyafúrt és bátor, nem képes egyszerre két helyen is lenni, ezért szükség van még egy generálisra a tervhez. Közületek senki más nem kíván a halálíg odaadó lenni?

Nem kellett sokáig várnia; Zhang Yi szinte azonnal előlépett.

- Zhang He Wei leghíresebb hadvezére, egyben mindenkinél vakmerőbb - közölte Zhuge Liang -, te biztosan nem érsz fel hozzá.

- Ha kudarcot vallok, hulljon fejem a sátor bejáratához! - felelte Zhang Yi.

- Mivel jelentkeztél, elfogadom, hogy te indulj ellene. Mindkettőtök kap tízezer kipróbált harcost. Elrejtőztök a völgyekben, míg az ellenség fel nem bukkan, azután hagyjátok tovább vonulni. Ezt követően hátba kell támadnotok őket. Ha Sima Yi is megérkezik, ketté kell osztanotok haderőtöket. Zhang Yi fogja tartani a már átvonultakat, Wang Ping pedig megakadályozza az újonnan jöttek előre törését. De tudnotok kell, hogy nagyon keményen fognak küzdeni, úgyhogy valamilyen módon segítségetekre kell sietnem majd.

Miután a két generális távozott, Jiang Wei-t és Liao Hua-t hívták. Zhuge Liang így fordult hozzájuk:

- Adok nektek egy selyemsztyűt. Ezután titokban vonuljatok azokra a hegyekre ott elől. Ha azt látjátok, hogy Zhang Yi és Wang Ping nagyon szorult helyzetbe kerül a csata folyamán, nyissátok ki a sztyűt. Megtaláljátok majd benne a siker tervét.

Ezt követően négy további hadvezérnek - Hu Bannek, Wu Yi-nek, Ma Zhongnak és Zhang Ni-nek - is titkos parancsokat adott, melyek értelmében figyelniük kellett az ellenséget, s ha biztosnak látszott győzelmében, visszavonulni, de azért időről-időre összecsapni vele, míg Guan Xing fel nem bukkan. Akkor viszont rögtön megfordulni és minden erejükkel megütközni az ellennel.

Ezután Guan Xing került sorra:

- Rejtőzz el ötezer harcossal a völgyekben - utasította a főminiszter -, míg ki nem bomlik egy vörös lobogó. Ekkor támadd meg az ellenséget!

A csata napján Zhang He és Dai Ling fergegként rontott előre, míg váratlanul bele nem ütköztek Ma Zhong, Zhang Ni, Wu Yi és Hu Ban erőibe.

Zhang He egyenesen feléjük tartott, ám ők visszahúzódtak, csak időnként álltak meg néhány ütésváltásra. A Wei-sereg nagyjából húsz *li*-n át üldözte őket.

A hatodik hold volt éppen, szörnyű meleg járta, így az emberek és a paripák is rettentően izzadtak. Mikor már harminc *li*-n keresztül tartott a hajsza, minden élőlény vadul zihált és csaknem végsőkéig kimerült. Ekkor Zhuge Liang, aki egy dombtetőről figyelte az ütközetet, megadta a jelet Guan Xingnek, hogy csatlakozzon a csatához. Ma Zhong, Zhang Ni, Hu Ban és Wu Yi mind csapataik élére álltak. Zhang He és Dai Ling jól harcoltak, ám képtelenek voltak diadalmaskodni, így meg kellett hátrálniuk.

Ekkor dübörgő dobokkal Wang Ping és Zhang Yi bukkant fel, és elvágta visszavonulásuk útját.

- Miért nem küzdötök a halálig? - üvöltötte Zhang He a generálisainak, amikor azok észrevették az új veszedelmet. A Wei-katonák több helyen is át akartak törni, de mindenhol visszaverték őket. Váratlanul újabb dobszó hallatszott és Sima Yi tűnt fel az úton. Rögtön jelzett generálisainak, hogy kerítsék be együttesen Wang Pinget és Zhang Yi-t.

- Miniszterünk csodálatos! - kiáltotta Zhang Yi -, éppen úgy folyik a csata, ahogy előre látta! Most biztosan segítséget küld, mi pedig halálunkig harcolunk!

Ezzel két részre osztották a Shu-haderőt: Wang Ping az egyik seregettet Zhang He és Dai Ling ellen vezette, hogy feltartsák őket, míg Zhang Yi a másikkal Sima Yi ellen fordult. A harcosok mindkét oldalon hősieen küzdöttek, s az összecsapás egész nap tartott.

Jiang Wei és Liao Hua állomáshelyükről, egy magaslatról nyugodtan figyelték az ütközetet. Látták, hogy a Wei-hadak igen erősek, az ő bajtársaik pedig veszélyben vannak, és lassan teret veszítenek.

- Most jött el az ideje, hogy kinyissuk a főminiszter szütyőjét - mondta Jiang Wei.

Így is tettek, majd elolvasták a benne lévő üzenetet:

„Ha megérkezik Sima Yi, Wang Pinget és Zhang Yi-t pedig erősen szorongatják, akkor osszátok ketté erőiteket és indítsatok támadást Sima Yi tábora ellen. Ennek hatására ő vissza fog vonulni, ti pedig ellene fordulhatok, mivel seregében eluralkodik a zűrzavar. A táborhely elfoglalása nem annyira fontos, e nélkül is győzhetek”.

Így hát Jiang Wei és Liao Hua megosztották a haderőt, majd az ellenség tábora felé indultak.

Sima Yi valóban tartott attól, hogy Zhuge Liang valamiféle hadicselének fog áldozatául esni, ezért úgy intézkedett, hogy időről-időre hírt kapjon az út mentén az eseményekről. Éppen még keményebb küzdelemre sarkallta csapatait, amikor hírvivő üggett hozzá jelentést tenni:

- A Shu-harcosok két irányból tartanak fő táborhelyünk felé!

Sima Yi azonnal halálra rémült és elsápadt, majd generálisaihoz fordult:

- Tudtam, hogy Zhuge Liang valami trükkre készül ellenünk, de ti nem hittetek nekem! Arra kényszerítettetek, hogy üldözzük őket, most pedig az egész hadmozdulat kudarcot vallott!

Ezzel összegyűjtötte seregét, majd megfordultak, hogy visszavonuljanak. A csapatok sietve teljesíteni akarták a parancsot, ezért felbomlottak a sorok és zűrzavar kerekedett. Ekkor Zhang Yi felbukkant mögöttük és komoly veszteségeket okozott nekik. Zhang He-nak és Dai Lingnek alig maradt hadra fogható embere, ezért a dombok között kerestek menedéket. Shu-é lett a győzelem, miközben Guan Xing is feltűnt és mindenütt lecsapott, ahol csak tudott.

A legyőzött Sima Yi táborhelyük felé igyekezett, ám mire odaért, a Shu-seregek már távoztak. Összegyűjtötte hát hadereje maradványait, miközben generálisait gyalázta, akiket a kudarc okának tartott:

- Mindannyian tudatlanok vagytok a megfelelő hadvezetés művészetében! Egyszerűen csak a bátorság és a nyers erő dolgának gondoljátok! Ez hát zabolátlan vágyatok eredménye, ez lett abból, hogy kivonultunk és csatát vállaltunk! A jövőben egyikőtök sem indulhat meg határozott parancsom nélkül, és szigorúan a katonai törvénykezést fogom alkalmazni minden engedetlenre!

Valamennyien nagyon szégyellték magukat, s visszavonultak szálláshelyeikre. Wei veszteségei igen súlyosak voltak, nem csupán katonákban, hanem hátasokban és fegyverzetben is.

Zhuce Liang is a táborba vezette diadalmas hadseregét. Épp újra útnak akart indulni, amikor Chengdu fővárosból hírvivő érkezett a szomorú hírral, hogy Zhang Bao eltávozott. Ahogy ezt meghallotta, Zhuge Liang hatalmasat kiáltott, vér tört elő szájából, majd ájultan zuhant a földre. Rögtön felemelték és sátrába vitték, ám túlságosan rosszul érezte magát a meneküléshez, így ágyban kellett maradnia. Generálisai is mély gyászba estek.

Később vers is született a harcos haláláról:

A bátor Zhang Bao-val nem lehetett bírni
Nagy tetteket kívánt volna ő véghezvinni
Ám az Ég sajnos néki nem segédkezett
A hős halála bizony így korán érkezett!
Gyorsan elérte Wuhou-t ez a szomorú hír
Nyugatra felé a szélben keserű könnyeket sír
Minden ember elfogy lassan, ki követi
Ki néhai Urának tett fogadalmát segíti

Zhugé Liang betegsége nem akart elmúlni. Tíz nap múlva sátrába kérette Dong Jue-t és Fan Jiant, majd így szólt hozzájuk:

- Ürességet érzek, túlságosan rosszul vagyok ahhoz, hogy bármit is tegyek itt, ezért legjobb, ha visszatérek Hanzhongba, hogy felépüljek. Tartásatok teljes titokban távollétemet, mert Sima Yi biztosan rögtön támadást indítana, ha tudomást szerezne róla.

Ezzel még az éj során kiadta a parancsot a tábor bontásához és a hadsereg visszatért Hanzhongba.

Sima Yi csupán öt nappal később szerzett tudomást erről, s rögtön tisztában volt vele, hogy ismét kijátszották.

- Ez az ember úgy bukkan fel, mint egy isten és úgy tűnik el, mint egy démon! Túlságosan sok ő nekem – sóhajtott, majd kijelölt néhány generálist a tábor őrzésére, másokat pedig további fontos helyeken állomásoztatót, végül ő maga hazavonult.

Amint a Shu-sereg Hanzhongba érkezett, Zhugé Liang tovább indult Chengdu-ba, ahol megfelelő kezelést kaphatott. Mindenféle rendű és rangú tisztségviselők érkeztek köszöntésére és palotájába kísérték.

A Második Úr is eljött, hogy egészsége felől érdeklődjön és saját orvosait küldte hozzá. Így szép lassan felépült.

A Kezdődő Felvirágzás nyolcadik évének (230) hetedik hónapjában Cao Zhen, Wei korábbi főparancsnoka is meggyógyult, s nem sokkal ezután beadványt intézett urához, mely így hangzott:

„Shu többször is megtámadott minket és Changant fenyegette. Ha ezt az államot nem pusztítjuk el, végül ő fogja romlásunkat okozni. Immár eljött a hűs őszi idő. A hadsereg jó állapotban van, így ez a legkiválóbb alkalom a Shu elleni hadjáratra. Szeretném magam mellé venni Sima Yi-t és együttesen Hanzhong ellen vonulni, hogy végleg kiirtsuk ezt a nyomorult, lázadó hordát, így szabadítván meg határainkat az állandó gondtól”.

Wei uralkodója hajlott rá, hogy engedélyt adjon, de előbb tanácskozott Liu Ye-vel, aki a következő véleményen volt:

- Cao Zhen jól szólt. Ha Shu nem pusztul el, legalábbis további károkat fog okozni nekünk. Felsőged szabad utat adhat vágyainak.

Miután Liu Ye távozott, udvaroncok raja rohamozta meg:

- Úgy hallottuk, a császár veled beszélte meg a Shu ellen indítandó hadjárat ötletét. Mít feleltél neki?

- Azt, hogy ne tegyen ilyet – válaszolta Liu Ye –, Shu-t egyáltalán nem könnyű meghódítani. Csupán hiábavaló emberélet és fegyver pazarlás lenne.

Erre rögtön magára hagyták, majd Yang Ji kereste fel az uralkodót:

- Tegnap még azt állították, felség, hogy Liu Ye a Shu elleni hadjáratot javasolta neked, ma viszont, mikor beszéltünk vele, közölte, hogy Shu-t

nem lehet eredményesen támadni. Ebből úgy tűnik, tiszteletlenül viselkedik felségeddel szemben, meg akar tévesztetni, ezért meg kellene őt büntetni!

Erre Cao Rui magához hívatta Liu Ye-t, s magyarázatot kért tőle.

- Tanulmányoztam a részleteket: Shu-t mégsem lehet megtámadni.

Cao Rui csak nevetett, majd kis idő múlva Yang Ji elbúcsúzott. Ezután Liu Ye ismét megszólalt:

- Tegnap még azt tanácsoltam felségednek, hogy indítson támadást Shu ellen. Mivel a birodalom politikájáról van szó, nem lenne jó, ha bárki is tudomást szerezne erről a lépésről. A katonai hadmozdulatok lényege a titkosság.

Cao Rui megértette, miről van szó, s ezt követően igen nagy tiszteletben részesítette Liu Ye-t.

Tíz nap múlva Sima Yi érkezett az udvarhoz, ahol rögtön közölték vele Cao Zhen indítványát.

- Kedvező a pillanat - felelte a hadvezér -, nem hinném legalábbis, hogy Wu felől bármiféle veszély fenyegetne.

Cao Zhent ezután hadügyminiszterré nevezték ki, továbbá megkapta a Nyugatot Meghódító Generális-címet és ő lett a hadjárat főparancsnoka. Sima Yi lett a helyettese⁴ és ő is a Nyugatot Meghódító Generális-címben részesült. Hadfelügyelőként Liu Ye is velük tartott.

Ők hárman ezt követően távoztak is az udvartól, s négyszázezer fős haderejükkel Changanba vonultak, azzal a szándékkal, hogy a Jianmen átkelőn⁵ keresztül indítanak támadást Hanzhong ellen. A sereghez csatlakozott Guo Huai és Sun Li is.

Hanzhong védőitől hamarosan meg is érkezett az ellenséges hadjárat híre Zhuge Lianghoz. Ő eddigre már teljesen felépült, s elmerült a sereg gyakorlatoztatásában, kidolgozván a Nyolc Kapu névre hallgató katonai alakzatot. Minden nagyon jól haladt és nemsokára készen álltak arra, hogy ismét Changan ellen vonuljanak.

Amikor a főminiszter tudomást szerzett a tervezett támadásról, magához kérte Zhang Ni-t és Wang Pinget, majd az alábbi utasításokat adta nekik:

- Ezer fővel induljatok Chencanghoz, s állomásozzatok az úton, hogy feltartóztathassátok a Wei-sereget!

- Azt beszéljük, az ellenség négyszázezer katonával közeledik, bár ők maguk állítják, hogy nyolcszázet tesz ki a számuk. Mindenesetre nagyon sokan vannak, így hát ezer fő roppant csekély haderő a megállításukhoz!

- Adnék többet is, de attól tartok, túlságosan megnehezíteném a harcosok dolgát.

A két vezér csak egymásra bámulva állt, s nem merté elvállalni a feladatot.

- Ha kudarcot vallotok, nem vonlak felelősségre titeket - folytatta Zhuge Liang -, de biztosak lehettek benne, hogy nem véletlenül küldelek titeket ilyen csekély haderővel. Tegnap tanulmányoztam a csillagokat, s azt láttam, hogy hatalmas esőzés köszönt be még ebben a hónapban.⁶ A Wei-sereg állhat akármennyi hadosztályból, nem lesznek képesek behatolni a hegyvidékre. Nincs hát szükség jelentős haderő útnak indítására. Nem fog bántódásotok esni. Én közben a fősereget Hanzhongba vezetem, hogy egy hónapig pihenhessenek, míg az ellenség vissza nem vonul. Ekkor le fogok sújtani rá! Elég lesz százezer fő, hogy legyőzzük négyszázezer fős, ám elcsigázott seregüket. Ne is szóljatok többet, csak induljatok gyorsan útnak!

E magyarázat megnyugtatta Wang Pinget és Zhang Ni-t, így sietve távoztak, miközben Zhuge Liang kivezette a derékhadat, s megindult vele Hanzhong felé. Itt elrendelte, hogy valamennyi őrhely halmozzon fel egy hónapra elegendő fát, szalmát és terményt, így készülvén fel az őszi esőzésekre. Egy hónapnyi szabadidőt kapott minden katona, s előre kiosztották a ruházatot és élelmet, majd várták, hogy megindulhasson a hadjárat.

Amikor Cao Zhen és Sima Yi Chencanghoz érkeztek, s beléptek a városba, egyetlen házat sem találtak a falak mögött. Kikérdezték a környékbeli embereket a történekekről, akik elmondták, hogy távozása előtt Zhuge Liang felégetett mindent. Ekkor Cao Zhen azt javasolta, nyomuljanak előre az út mentén, ám Sima Yi nem értett egyet, mondván, a csillagok heves esőzéseket jósolnak:

- Hosszasan tanulmányoztam az Eget, az égitestek hosszú esőket jeleznek. Ha mélyen behatolunk a nehezen járható vidékre, és szakadatlanul diadalmaskodunk, akkor minden rendben. Ám ha veszítünk, nem fogunk többé kijutni onnan. Jobb, ha a városban maradunk és olyan menedéket építünk a záporok ellen, amilyent tudunk.

Cao Zhen hallgatott a tanácsra. A hónap közepén meg is kezdődtek az esőzések, s olyan zuhatagban záporoztak, hogy a környező vidék háromlábnyi víz alá került. A harcosok felszerelése elázott, ők maguk pedig alvóhelyet sem találtak maguknak. Egy egész hónapig folytatódott a záporosó. A lovakat nem tudták etetni, a katonák szüntelenül morgolódtak. Üzenetet küldtek Luoyangba is és Wei uralkodója személyesen kérte az Eget, hogy hozzon rájuk derült időt. Ám hiába.

Ekkor Wang Su miniszter az alábbi beadványt terjesztette elő:

„A régi történelemlékönyvek azt mondják, ha az ellátmányt messziről kell beszerezni, a katonák éhezni fognak. Ha tűzifát és gyújtóst kell gyűjteniük főzés előtt, akkor nem fognak jóllakni, mielőtt lefekszenek.⁷ Ez hétköznapi

hadjáratokra érvényes, melyek közönséges vidékeken zajlanak. Ha ráadásul a seregnek nehéz terepen kell átvonulnia, utakat kell levágnia, akkor a nehézségek megkettőződnek. Most küldetésünket eső hátráltatja, továbbá meredek és csúszós magaslatok; a menetelés hatalmas problémákba ütközik, az ellátmányt igen bajosan lehet csak beszerezni. Mindez nagyon kedvezőtlen a hadseregre nézve.

Cao Zhen immár több mint egy hónapja útnak indult, de csupán a völgy feléig jutott. Az utak helyrehozatala minden energiáját leköti, a harcosoknak kell ezzel is megküzdeniük. A helyzet egyáltalán nem mondható ideálisnak, a katonák gyűlölik.

Szeretnék idézni néhány hasonló eseményt a múltból: A zhou-i Wu király támadást indított az utolsó Shang uralkodó ellen.⁸ Átjutott ugyan a szoroson, de hamarosan vissza kellett húzódnia. Nemrégiben Cao Cao és Cao Pi császár is megtámadta Sun Quant, mind a ketten elérték a folyót, ám tovább nem mehettek. Nemdebar, felismerték határaikat és ennek megfelelően cselekedtek? Kérve kérem felségedet, emlékezzen az esőzés okozta súlyos nehézségekre és vessen véget ennek a hadműveletnek! Nyílik majd még alkalom erő használatára, s a nehézségeken való felülkerekedés örömeiben az emberek megfélemedeznek a halálról”.⁹

Wei uralkodója azonban nem gondolta meg magát. Ám ezután két újabb beadvány is született, ezúttal Yang Fu-tól és Hua Xintől, így végül kiadta a visszatérésre felszólító parancsot, melyet azonnal el is küldött Cao Zhennek és Sima Yi-nek.

A két parancsnok már amúgy is éppen a hadjárat feladásáról beszélgettek.

– Egy egész hónapja zuhog az eső – mondta Cao Zhen –, harcosaink csüggedtek és csak a hazamenetelre gondolnak.

– Hogy is szabhatnánk gátat ennek? – kérdezte Sima Yi – Valóban a visszavonulás lenne a legjobb.

– De ha Zhuge Liang üldözőbe vesz, vissza tudjuk majd verni őt?

– Hátra hagyhatunk lesben álló rajtaütőket.

Még javában tanácskoztak, amikor megérkezett a császári parancs. Erre azonnal táborot bontottak és elindultak hazafelé.

Mint tudjuk, Zhuge Liang számolt az egy hónapig tartó esőzéssel, ezért védett helyen táboroztatta csapatait. Végül utasította a fő sereget, hogy gyülekezzen és verjen táborot a Vörös Hegy meredélynél. Itt sátrába hívatta a tiszteket, s így fordult hozzájuk:

– Úgy vélem, az ellenségnek vissza kell vonulnia. Wei ura már ki is adott egy erre vonatkozó parancsot. A meghátrálás előkészületeket igényel, ha pedig a nyomukba eredünk, csapdájukba sétálunk. Így hát hagyjuk őket gond nélkül elvonulni. Valami más tervet kell kidolgoznunk.

Mikor Wang Ping végül valóban hírt adott az ellenség visszahúzódásáról, a hírvivővel azt az utasítást küldték neki, hogy ne üldözze őket.

Bizony, ha a Wei katonák rajtaütést is szerveznek
Üldözésükben a Hanok aztán egyet nem értenek¹⁰

A következő fejezetből kiderül, mivel akarta Zhuge Liang legyőzni Wei-t.

SZÁZADIK FEJEZET

A TÁBORHELYET FELDÚLVA A SHU-HARCOSOK
LEGYŐZIK CAO ZHENT.
ZHUGE LIANG HADRENDEK VERSENYÉBEN
SZÉGYENÍTI MEG SIMA YI-T¹

漢兵劫寨破曹真
武侯鬥陣辱仲達

Amikor a Shu-tisztek megtudták, hogy a Wei-sereg elvonult, ők pedig nem eredhetnek a nyomukba, elégedetlenkedni kezdtek és közösen járultak a főminiszter elé:

- A zápor elűzte az ellenséget! Egészen biztos, hogy itt az üldözés ideje, főminiszter úr! - kiáltoztak.

- Sima Yi tehetséges vezér - válaszolta nekik Zhuge Liang -, aki nem húzódik úgy vissza, hogy ne készítene elő rajtaütést az üldözők számára. Ha tehát utánuk eredünk, lesből támadnak ránk, így hadicselük áldozatává válunk. Hadd vonuljanak el békében, mi pedig átkelünk a Xie völgyön és bevesszük Qi-t, kihasználván az ellenség védelmi gyengeségét.

- De máskülönben Changant is elfoglalhatnánk! - felelték - Miért elégedünk meg Qi-vel?

- Mert Qi az első lépés Changan felé, én pedig előnyt kívánok szerezni helyzetünkben. Xizhou-ból minden szállítmánynak arra kell áthaladnia. Szemből a Wei folyó védi, hátulról pedig a Xie völgy. Nagy mozgásszabadságot ad, természetes felvonulási terep. Ezért akarom hát elfoglalni!

Minden jelenlévő fejet hajtott bölcsessége előtt, majd kijelölte Wei Yant, Zhang Ni-t, Du Qiongot és Chen Shi-t a Ji völgyön, Ma Dai-t, Wang Pinget, Zhang Yi-t és Ma Zhongot pedig a Xie völgyön történő átkelésre. A Qi hegynél kellett újra egyesülniük. Ő maga a fő sereget vezette, előhadának parancsnokai Guan Xing és Liao Hua lettek.

Amikor a Wei-sereg elvonult, Cao Zhen és Sima Yi hátramaradt, hogy onnan irányítsák a menetet. Kiküldtek egy felderítő csapatot a régi úton Chencang felé, akik jelentették, hogy nem találkoztak ellenséges csapatokkal.

Tíz nap múlva azok a vezérek, akik a tervezett rajtaütést akarták végrehajtani, visszatértek a fő seregesthez, s közölték, hogy nyomát sem látták az ellenségnek.

- Ez a kitartó őszi eső minden palánkutat járhatatlanná tett² - szólta Cao Zhen - Hogyan szerezhettek tudomást terveinkről a Shu-katonák?

- Később fognak feltűnni - hangzott a felelet.

- Miből gondolod?

- Az utóbbi öt napban már nem esett, mégsem üldöztek, mert megsejtették, hogy hátvédet hagyunk, akik rajtuk üthetnek. Ezért hát engedték, hogy visszahúzódjunk. Ám miután elmentünk, megpróbálják majd bevenni Qi-t!

Cao Zhent nem győzte meg e vélemény.

- Miért kételkedsz a szavaimban? - tudakolta Sima Yi - Szerintem Zhuge Liang biztosan a két völgyön keresztül fog előre törni, ezért neked és nekem őriznünk kell bejárataikat. Tíz napot adok nekik; ha ennyi idő alatt nem bukhatnak fel, eljövök a táborodba, s kudarcomat arcomra fogom festeni, hogy mindenki láthassa.

- Ha viszont tényleg feltűnik a Shu-sereg, neked ajándékozom az uralkodótól kapott övemet és hátsómat - felelte Cao Zhen.

Ezzel kettéosztották haderejüket: Cao Zhen Qi-től nyugatra, a Xie völgy-nél állomásozott, Sima Yi pedig keletre ment, a Ji völgybe. Amint kijelölték a táborhelyet, Sima Yi egy seregettestet vezetett a völgybe, hogy ott elrejtőzzenek. A haderő többi részét különálló egységekben helyezte el a fő utak mentén. Sima Yi egyszerű katonának álcázta magát, így ment harcosai közé, hogy valamennyi táborát személyesen ellenőrizze. Az egyikben szóba elegyedett egy alacsony rangú tiszttel, aki szemét az égre emelve így panaszkodott:

- Az eső napokig áztatott minket, vezéreink pedig nem voltak hajlandók visszavonulni. Most megint itt tartanak, pusztá fogadásból. Nincsenek tekintettel sem ránk, tisztekre, sem a közkatonákra!

Sima Yi visszatért, majd sátrába kérte tisztjeit. Előállítatva a zúgolódót, dühösen így szólt:

- Az állam ezer napon keresztül eteti és gyakorlatoztatja a katonákat egyetlen órányi szolgálatért. Hogy merészelsz hát szabad utat engedni roszkedvednek a fegyelem hátrányára?

A tiszt nem ismerte el bűnét, ezért hívták bajtársait, hogy tegyenek tanúságot ellene. Még ezután sem volt hajlandó megvallani vétkeit.

- Nem fogadásból jöttem ide, hanem azért, hogy legyőzzem Shu-t - közölte Sima Yi -, ti pedig mindannyian érdemekben gazdagon térhettek majd haza. Ez a fickó azonban csak panaszkodik, így lázadó viselkedés bűnében vétkes!

Így szólván utasította az öröket, hogy végezzék ki. Kis idő múlva be is mutatták a tiszt levágott fejét.

A többiek mind igencsak megrémültek, ám Sima Yi igyekezett megnyugtatni őket:

- Csupán annyit kell tennetek, hogy tőletek telhetően szegültök szembe az ellenséggel! Mikor bomba robbanását halljátok, rontsatok elő mindenünnen és támadjatok!

A parancs kiadását követően valamennyien távoztak.

Időközben Wei Yan, Zhang Ni, Chen Shi és Du Qiong húszezer fővel behatolt a Ji völgybe. Javában meneteltek már, mikor megérkezett hozzájuk Deng Zhi tanácsnok.

- A főminiszter figyelmeztetése miatt jöttem: számíthatok ellenséges támadásra, ha elérték a völgy másik végébe! - közölte velük.

- Miért ennyire aggodalmaskodó a miniszter úr? - szólt erre Chen Shi - Hiszen tudjuk, hogy a Wei-csapatok sokat szenvedtek az esőtől és végül elvonultak haza. Egész biztos, hogy nem terveznek rajtaütést. Inkább erőltetett menetben kellene haladnunk és végül hatalmas győzelmet aratnunk! Miért késlekedjünk hát?

- Jól tudod te is, hogy a főminiszter tervei mindig sikerrel járnak - válaszolta higgadtan Deng Zhi - Hogy merészelsz hát ellene szegülni a parancsának?- Ha valóban olyan nagyon okos lenne, nem vesztettük volna el Jietinget - közölte erre Chen Shi mosolyogva.

Wei Yan, felidézvén, hogy Zhuge Liang ellenezte az ő tervét, szintén felnevetett, majd így szólt:

- Ha hallgatott volna rám, és a Ziwu völgyön keresztül vonult volna, akkor nem csak Changan, hanem már Luoyang is a miénk lenne! Most viszont Qi elfoglalását tűzte ki célul; ennek mi értelme van? Azután megparancsolta, hogy törjünk előre, most meg megállít minket! Utasításai kétségtelenül zavarosak.

- Elmondom, mit teszek - mondta erre Chen Shi -, magamhoz veszek ötezer katonát, áthaladok a Ji völgyön és letáborozok Qi-nél. Akkor majd mind látni fogjátok, mennyire megszégyenül a főminiszter!

Deng Zhi hiába érvelt és vitatkozott vele, a makacs vezér elsietett, hogy minél előbb kijusson a völgyből, a tanácsnok pedig igyekezett vissza, hogy jelentést tegyen Zhuge Liangnak.

Eközben Chen Shi tovább menetelt, majd alig néhány *li* után bomba robbanásának zajára lett figyelmes és már rá is tört az ellenség. Próbált visszavonulni, de a völgy tele volt harcosokkal, és végül vasabroncsként vették körbe kicsiny csapatát. A kitörésre irányuló valamennyi erőfeszítés kudarcot vallott. Ekkor kiáltozás hallatszott: Wei Yan érkezett bajtársa megmentésére. Sikerrel is járt, ám Chen Shi ötezer katonájából mindössze ötszáz maradt a csata végére, s ezek nagy része is megsebesült. A Wei-csapatok a nyomukban maradtak, ám megjelent Zhang Ni és Du Qiong egysége is, akik útját állták az üldözőknek. Végül a Wei-erők kénytelenek voltak meghátrálni.

Chen Shi és Wei Yan, akik eddig kritikával illették Zhuge Liang előrelátását, többé nem kételkedtek abban, hogy a főminiszter pontosan tudja, mi fog történni. Mind a ketten nagyon szégyenkeztek szüklátókörségük miatt.

Mikor Deng Zhi beszámolt a főhadiszálláson Chen Shi és Wei Yan viselkedéséről, Zhuge Liang csak nevetett:

- Ez a Wei Yan fickó sohasem volt teljesen hűséges: mindig is hajlott az engedetlenségre és az állhatatlanságra. Ámde emellett igen bátor, ezért meghagytam a rangjában és igyekszem őt alkalmazni, de egy nap komoly kárt fog okozni nekünk.

Ekkor már jött is a hírnök, meghozván az értesítést Chen Shi vereségéről és a csapatok elvesztéséről. Zhuge Liang rögtön visszaküldte Deng Zhi-t a völgybe, hogy vigasztalja meg a kudarcot vallott vezért és tartsa távol az esetleges lázongástól. Ezután sátrába szólította Wang Pinget és Ma Dai-t, majd így fordult hozzájuk:

- Ha a Xie völgyben is Wei-csapatok vannak, akkor át kell kelnetek a hegyeken, éjszaka vonulva, nappal pedig rejtőzködve, így jutva el Qi-től keletre. Amikor megérkeztek, jelzésként gyújtatok tüzet!

Ma Zhong és Zhang Ni ugyanilyen parancsot kaptak: nekik Qi-től nyugatra kellett felvonulniuk, így csatlakozni az előző kettőhöz. Ezután együttesen kellett támadást indítaniuk Cao Zhen táborára ellen. Zhuge Liang is felkészült az ütközetre. Ő középen kívánt támadni, teljessé téve a három irányból történő rohamot.

A seregek gyorsan vonultak. Nem sokkal az indulást követően két másik egység, Hu Ban és Wu Yi vezetésével titkos utasításokat kapott és elhagyta a fő seregetestet.

Mivel Cao Zhen kételkedett a Shu-sereg érkezésében, egészen óvatlanná vált és megengedte katonáinak, hogy lazsáljanak, ne törődjenek a szolgálattal. Csak arra gondolt, hogy leteljen a kitűzött tíz nap, miután majd jót nevetget vezértársán.

Már hét nap eltelt, amikor az egyik felderítő jelentette, hogy néhány különös, valószínűleg Shu-béli ember bukkant fel a völgyből. Cao Zhen Qin Liangot küldte, hogy ötezer katonával járjon utána a dolognak, s lehetőleg tartsa távol az ellenséget. Qin Liang a völgy bejáratához vezette csapatait. Amint odaért, az ellenséges harcosok visszahúzódtak. A Wei-vezér utánuk indult, ám egyszerűen eltűntek. Qin Liang összezavarodott és megdöb-bent. Mialatt igyekezett elhatározni magát a teendőik kapcsán, megengedte embereinek, hogy szálljanak le a nyeregből és pihenjenek.

Ám csaknem azonnal üvöltés hangzott fel és lesben álló csapatok jelentek meg előttük. A Wei-vezér lova hátára pattant, hogy jobban lásson, és a dombok között óriási porfelhőre lett figyelmes. Gyorsan védelemre helyezte el katonáit, ám a kiáltás egyre közeledett, s Hu Ban és Wu Yi tűntek fel, rohamra vezetve harcosaikat. Qin Liang meghátrálni sem tudott, mert mögöttük Guan Xing és Liao Hua zárta el az utat. Két oldalt meredek hegyoldalak magasodtak, a csúcsokról pedig kiáltást hallottak:

- Le a nyeregből és adjátok meg magatokat!

A Wei-haderő fele be is hódolt rögtön. Qin Liang viszont a harcba vetette magát, ám Liao Hua végzett vele.

Zhuce Liang az átállt Wei-katonákat a hátrétekben helyezte el. Egyenruhájukat és fegyvereiket azonban saját emberei közül ötezernek adta, akik így az ellenségnek álcázták magukat, majd Guan Xing, Liao Hua, Wu Yi és Hu Ban vezetésével Cao Zhen táborának felprédálására küldte őket. Még mielőtt elérték volna céljukat, előre küldtek néhány katonát, akik jelentették Cao Zhennek, hogy csupán néhány Shu-bélivel találkoztak, akiket könnyedén elüldöztek. Így elérték, hogy a Wei-főparancsnok biztonságban érezze magát.

A hír hallatán valóban örvendezett Cao Zhen, ám ekkor Sima Yi-től érkezett egy megbízható hírnök, s az alábbi üzenetet adta át:

- Csapataink rajtaütés áldozatai lettek, sokan meghaltak. Ne gondolj többet a fogadással, fújjuk le a dolgot! Tégy inkább alapos óvintézkedéseket!

- De hiszen egyetlen Shu-katona sincs a közelben! - értetlenkedett Cao Zhen.

Egyszerűen közölte ezután a hírvivővel, hogy térjen vissza. Ekkor kapta a hírt, hogy Qin Liang hadereje visszatért, ezért kisietett, hogy üdvözölje őket. Ahogy közelükbe ért, valaki megjegyezte, hogy a tábor másik végében fáklyákat gyújtottak. Erre inkább oda indult, hogy megnézzé, mi történik. Amint eltűnt, a négy Shu-vezér intett harcosaiknak és rárontottak a táborra. Ugyanekkor Ma Dai és Wang Ping tűnt fel hátul, továbbá Ma Zhong és Zhang Yi is támadásba lendült.

A Wei-katonák csapdába estek és tehetetlenek voltak. Mindenfelé szétzaladtak és csak életüket mentették. Cao Zhent generálisai védelmezték, így sikerült kelet felé elmenekülnie. Ám az ellenség szorosan a nyomában járt. Egyszerre nagy ordibálást hallottak, s látták, hogy újabb sereg közeledik sebesen feléjük. Cao Zhen azt gondolta, mindennek vége, de ekkor észrevette, hogy Sima Yi érkezett és sikeresen visszaverte az üldözőket.

Így hát a főparancsnok megmenekült, de szinte túlságosan is megszágyenült ahhoz, hogy társa szeme elé kerüljön. Sima Yi felkereste és így szólt hozzá:

- Zhuge Liang bevette Qi-t, ezért nem maradhatunk itt! Induljunk a Wei folyóhoz, ahonnan majd megpróbáljuk visszaszerezni az elvesztett területeket!

- Miből gondoltad, hogy veszélyben vagyok? - kérdezte tőle Cao Zhen.

- A hírnököm említette, hogy azt mondtad, nincs egyetlen Shu-katona sem a közelben, én viszont tudtam, hogy Zhuge Liang megpróbálja elfoglalni a táborodat. Ezért siettem segítségedre. Az ellenfél terve sikerült, mi pedig ne beszéljünk többet fogadásunkról. Mindkettőnknek meg kell tennünk mindent az országunkért!

Ám a rémülettől és izgalomtól Cao Zhen megbetegedett, így ágyban kellett maradnia. A seregben pedig még mindig hatalmas zűrzavar uralkodott, ezért Sima Yi nem merte a visszatérést javasolni. Letáboroztak hát a Wei folyónál.

E kaland után Zhuge Liang visszasietett Qi-be. Miután a katonák lakomát ültek és megjutalmazták szolgálataikat, a négy elégedetlen vezér - Wei Yan, Chen Shi, Du Qiong és Zhang Ni - a főminiszter színe elé járultak, hogy bocsánatot kérjenek tőle.

- Mi okozta a veszteségeket? - tette fel nekik a kérdést Zhuge Liang.

- Chen Shi nem engedelmeskedett a parancsnak és a völgybe sietett! - felelte Wei Yan.

- Wei Yan tanácsolta, hogy így tegyék! - vágott vissza Chen Shi.

- Még mindig le akarod járatni őt, azután is, hogy megmentett? - kérdezte Zhuge Liang - Mindazonáltal, ha valaki nem engedelmeskedik a határozott parancsnak, nincs értelme, hogy utána megpróbálja kimagyarázni magát!

Ezzel halálra ítélte Chen Shi-t, s intett az öröknek, hogy vezessék el. Hamarosan felmutatták fejét az egybegyűlt generálisok előtt.³ Wei Yan életét ismét megkímélték, mivel még számítottak szolgálataira az elkövetkezőekben.

Ezután Zhuge Liang előkészületeket tett a továbbhaladásra.⁴ A kémek jelentették, hogy Cao Zhen beteg, ám az orvosok sátrában kezelik. A hír elégedettséggel töltötte el Zhuge Liangot, aki így fordult tisztjeihez:

- Ha Cao Zhen baja nem lenne komoly, biztosan visszatértek volna Changanba. De úgy tűnik, súlyos a betegsége, mert egyre csak késlekednek. Talán azért is marad a táborban, hogy ne törje le katonái önbizalmát. Most viszont olyan levelet fogok írni neki, hogy ennek olvastán kileheli a lelkét!

Ezzel magához hívatta az átállt Wei-katonákat, s így szólt hozzájuk:

- Ti Wei-csapatokhoz tartoztok, s családotok is odaát van. Nem helyes, hogy engem szolgáltok. Mi lenne, ha hazaengednélek mindannyiőtököt?

Erre rögtön könnyezni kezdtek, leborultak elé és hálás köszönetet mondtak neki.

- Cao Zhen barátomnak és nekem van egy megállapodásunk - folytatta Zhuge Liang -, itt van egy levél is, amit el kellene vinnetek neki. Átadója komoly jutalomban fog részesülni.

Ezzel átvették tőle az üzenetet, majd sietve övéikhez tértek, ahol azonnal átadták főparancsnokuknak a küldeményt. Cao Zhen túlságosan beteg volt ahhoz, hogy felkeljen, de azért feltörte a pecsétet és elolvasta az üzenetet:

„A Hanok főminiszterétől, Zhuge Liangtól Cao Zhen hadügyminiszternek.

Biztosan megengeded nekem, hogy kijelenthessem a következőket: egy hadsereg vezérének képesnek kell lennie arra, hogy akarata szerint jöjjön-menjen, támadást indítson vagy éppenséggel beszüntessen, engedékeny vagy konok legyen, rohamra induljon vagy visszavonuljon, erősnek vagy gyengének mutakozzon, mozdíthatatlan legyen, mint a hegyek, kiszámíthatatlan, mint a természeti jelenségek, végtelen, mint a világegyetem, örökkévaló, mint a kék üresség, túlcorduló, mint a főváros leghatalmasabb magtára, oly nagy, mint az óceán, ragyogó, mint az ég fényei. Lássá előre a szárazságot és az árvizeket, ismerje behatóan az egész

természetet, értse a hadi formációk jelentőségét, lássa az ellenfél kiválóságait és hiányosságait.

Sajnos te túlságosan tudatlan és alacsonyrendű vagy, arcátlanul buk-kantál fel az égbolt alatt, elkövetted azt a tiszteletlenséget, hogy egy lázadót segítettél az uralkodói cím és a birodalom, továbbá Luoyang főváros elbitorlásában. Azután nyomorúságos katonáiddal együtt a Xie völgybe küldetted, ahol éppen hatalmas záporok dúltak. A nehezen járható utak kimerítették a harcosokat és a hátasokat is. Pánikba estek, így elhajigált fegyverek és vérték borítják az egész vidéket, elszórt kardok és lándzsák láthatók mindenütt. Neked, a főparancsnoknak végképp inadba szállt a bátorságod, gyáván elrejtőztél, generálisaid pedig patkányokként menekültek. Nem mersz otthon sem mutatkozni, gyáva vagy belépni az állami termekbe. A történészek írószerszámai feljegyzik majd vereségeidet, az emberek pedig számba veszik minden gyalázatodat. Így szólnak majd: Sima Yi megrémült, mikor csatazajt hallott, Cao Zhen puszta pletykák hatására máris megfutott. Az én harcosaim viszont ádázak, paripáik is erősek, kiváló generálisaim oly lelkesek, mint a tigrisek, oly hatalmasak, mint a sárkányok. Le fogom tarolni a Középső Földeket, és Wei államot pusztasággá teszem”!

Cao Zhen haragja nőttön-nőtt, ahogy a levelet olvasta, végül egész mellkasát szörnyű őrjöngés töltötte be. Még aznap este ki is lehelte a lelkét. Sima Yi kocsin küldte koporsóját Luoyangba.

Mikor Wei ura értesült Cao Zhen haláláról, rendeletet hirdetett ki, melyben sürgette Sima Yi-t a háború kitarító folytatására és hatalmas hadsereg felállítására Zhuge Liang ellen.

Egy nap a hivatalos hadüzenetet is elküldték, Zhuge Liang pedig rögtön azt válaszolta, hogy másnap készen áll az ütközetre. Miután a küldött útnak indult, a főminiszter éjjel hívatta Jiang Wei-t, hogy titkos utasításokat közöljön vele. Guan Xinget is kérte, vele is tudatta, mit kell tennie.

A következő reggelen az egész haderő a Wei folyó partjára vonult, s egy széles síkságon állt fel, ahol egyik szárnyát a folyó, a másikat a környező dombok védték. Az ellenség is megérkezett, s a két sereg nyílvesszők záporával köszöntötte egymást. Miután a dobok harmadszor is feldübörögtek, a Wei-had középső része megnyílt, s a fővezéri lobogó alatt Sima Yi tűnt fel, akit tisztjei követtek. Velük szemközt Zhuge Liang négylovas harci szekéren foglalt helyet, s legyezőjével integetett.

- Urunk trónra emelkedése Yao király mintájára történt - szólt ellenfeléhez Sima Yi -, aki lemondott Shun király javára. Immár két uralkodó is követte egymást egyazon házból a Középső Földek trónján. Nagylelkűségből és elnézésből császáruink eltúrta Shu és Wu uralmát, nehogy a nép szenvedjen a háborúskodásban. Te, ki csupán egy nanyangi paraszt vagy,

az Ég akaratát sem ismered, mégis meg akarsz támadni minket. Muszáj lenne hát pusztulnod, ám ha szívedbe nézel, s megbánod tetteidet, majd elvonulsz, akkor mindenki megtarthatja saját határait és a három királyság között elrendeződnek a dolgok, te pedig életben maradhatsz.

- Legfőbb Urunk azzal a feladattal bízott meg, hogy viseljem gondját elárvult fiának - felelte Zhuge Liang mosolyogva -, úgy gondolod hát, nem fogok megtenni minden tőlem telhetőt, hogy végezzek a hatalma ellen lázadókkal? A Cao-család harcosait hamarosan elpusztítják a Hanok. Őseid mind utóbbiak szolgálói voltak, és nemzedékek során keresztül élvezhették kegyeiket. Mégis, ahelyett, hogy hálásan szolgálnád tovább őket, bitorlók segítségére vagy. Nem szégyelled magad?

A megaláztatás pírja öntötte el Sima Yi arcát, ám így válaszolt:

- Majd a harc eldönti, kinek van igaza! Ha sikerrel jár hódításod, esküszöm, hogy többé nem vezetek seregeket, ám ha vereséget szenvedsz, azonnal vissza kell térned falvadba, s én nem leszek többé ártalmadra.

- Generálisok, fegyverek vagy harci alakzatok versengését kívánod? - kérdezte Zhuge Liang.

- Legyen harci alakzatoké!

- Akkor hát állítsd fel hadaid és lássuk az eredményt!

Sima Yi tehát visszatért serege sorai közé és sárga lobogóval jelezte tisztjeinek, hogy sorakoztassák fel a csapatokat. Mikor készen állt, ismét az élre lovagolt, s így szólt:

- Felismered alakzatomat?

- A legtapasztalatlanabb, legalacsonyabb rangú generálisom is képes erre - mosolygott Zhuge Liang -, „Káosz a rendben” formációnak hívják.

- Most hát te jössz! - közölte Sima Yi.

Zhuce Liang a sorok közé indult és intett legyezőjével. Nemsokára ismét felbukkant, s így szólt:

- Nos, mi ez?

- Ez nyilvánvalóan a „Nyolcas Csatarend”.

- Igen. Úgy tűnik, ismered. Ám támadást is mernél indítani ellene?

- Miért ne? Hiszen valóban jól ismerem!

- Akkor próbáld csak meg!

Sima Yi visszatért övéihez, s magához hívatta három generálisát, név szerint Dai Linget, Zhang Hu-t és Yue Chent, majd így fordult hozzájuk:

- Az ellenség hadrendje nyolc kaput foglal magában. Ezek a Születés, a Kijárat, a Terjeszkedés, a Seb, a Félelem, a Megsemmisülés, az Akadály és a Halál. Közelítsétek meg kelet felől a Születés kapuját, forduljatok innen délnyugatra és törjetelek át a Megsemmisülés kapuján. Ezután észak felé induljatok, a Kijárat kapuján, így a harcrend sikeresen felbomlik. Ám legyetek nagyon elővigyázatosak!

Zhang Hu vezetésével indultak útnak, őt Dai Ling követte, Yue Chen pedig a hátvédet irányította. Mindannyiuk alá harminc lovas tartozott. Útjukat, a tervnek megfelelően, a Születés kapujánál kezdték, s mindkét fél megtapsolta hadmozdulatukat. Ám amikor bejutottak, harcosok falával találták magukat szemközt, nem találtak kiutat. Sietve délnyugatnak fordultak, hogy arrafelé törjenek ki, ám nyílveszők állították meg őket. Teljesen összezavarodtak: látták a sok kaput, de többé fogalmuk sem volt, merre kell haladniuk. Ráadásul nem lehettek egymás segítségére sem. Igyekeztek kitörni jobbra-balra, ám egyre jobban eluralkodott rajtuk a zűrzavar, mint ha gyülekező fellegek közt vagy hömpölygő ködben tévedtek volna el. Ekkor kiáltás hallatszott, s mindannyiukat megragadták és megkötözték.

Ezután középre vonszolták őket, ahol Zhuge Liang üldögélt sátrában, s a három vezér a kilencven harcossal együtt előtte sorakozott fel.

- Nos, a foglyaimmá váltatok - fordult hozzájuk a főminiszter mosolyogva -, meglepődtetek talán? Ám szabadon bocsátalak titeket, hogy visszatérhessetek vezérekhez, közölvén vele, olvassa el megint a könyveit, tanulmányozza a háború művészetét, mielőtt megpróbál leszámolni velem! Megkegyelmezek nektek, de itt kell hagynotok fegyvereiteket és hátasaitokat!

Így hát megfosztották őket fegyverzetüktől és vértjeiktől, arcukat pedig összetintázták. Ezután gyalogosan kivezették őket a hadrendből.

Sima Yi rögtön kijött a sodrából, amint megpillantotta, hogy így megszegényítették embereit:

- Ez után a megaláztatás után hogy fogok a szemébe nézni a Középső Földek többi hadvezérének?!

Majd jelt adott a támadásra, s kardot ragadva ő maga vezette bátor generálisait az ütközetbe, így vezetvén a rohamot. Ám ahogy a két sereg már csaknem összezapott, Guan Xing tűnt fel, dobjai dübörögtek, csapatai ordítottak, s ádáz támadásba lendültek. Sima Yi egy hátsó alakzatnak adott parancsot, hogy szálljon szembe Guan Xinggel, s ismét megfordult, hogy harcra ösztönözze derékhadát.

Ekkor azonban teljes zűrzavar támadt a Wei-hadak soraiban, mivel Jiang Wei is hirtelen rájuk támadt. Ő csendben lopakodott az ellenség közelébe, így csatlakozott az ütközethez. Három oldalról három különböző seregtest harcolt a Wei-haderő ellen, ezért Sima Yi a visszavonulás mellett döntött. Ezt azonban nem volt könnyű megvalósítani. A Shu-harcosok egyre jobban szorongatták, minden pillanattal közelebb értek hozzá. Végül kétségbeesett erőfeszítéssel sikerült dél felé átverekednie magát, s ezzel az egész sereget megmentette. Ám minden tíz katonájából hat vagy hét elveszett.

A Wei-sereg visszahúzódott a Wei folyó déli partjára, ahol letáborozott. Megerősítették a helyet és a továbbiakban védekezésre rendezkedtek be.

Zhugue Liang seregszemlét tartott diadalmas hadereje felett, majd Qi-be tért.

Eközben Li Yan Baidichengből terményszállítmányt indított útnak egy bizonyos Gou An generális vezetésével. Ez a tiszt részeges volt, késlekedett az út során, így tíz nap késéssel érkezett meg. Zhugue Liang dühösen így korholta:

- Az ellátmány a legnagyobb fontossággal bír egy hadsereg számára, te pedig elkésel! Már három nap késés is halálbüntetést von maga után, mi legyen hát veled tíz nap után?!

Ezzel Gou An halálra ítélték és elvezették. Ám Yang Yi közbelépett az érdekében, mondván:

- Gou An Li Yan szolgálója, ő pedig nagy mennyiségben küld mindenféle ellátmányt a Nyugati Folyóvidékről. Ha kivégezteted ezt az embert, uram, akkor talán nem lesz más, aki elvállalja a kísérei szerepet.

Így hát Zhugue Liang végül utasította az öröket, hogy oldozzák el a bűnöst, kapjon nyolcvan botütést, majd engedjék útjára.

Gou An szíve keserű bosszúvággal telt meg büntetése miatt, s fél tucat követőjével együtt még ezen az éjjelen megszökött és átállt az ellenséghez. Sima Yi elé vezették, ahol beszámolt a Wei-főparancsnoknak a vele történt eseményekről.

- Talán igaz a meséd, de nehezen tudnék megbízni benned – közölte Sima Yi, miután meghallgatta –, ugyanakkor Zhugue Liang szörnyen agyafúrt, így esetleg tehetsz nekem egy szolgálatot. Ezután megkérem Wei urát, hogy fogadjon téged kegyeibe és jelöljön ki számodra valami tisztséget.

- Kérj bármit, megteszek minden tőlem telhetőt, hogy véghezvigyem!
- felelte az áruló.

- Akkor hát menj Chengdu-ba és terjeszd azt a hamis hírt, hogy Zhugue Liang nincs megalégedve az ottani hatalommal, arra készül, hogy kikiáltsa magát császárnak! Így biztosan visszahívják majd, s ez a te érdemed lesz!

Gou An elfogadta az aljas küldetést. Ahogy Chengdu-ba ért, kapcsolatba lépett az eunuchokkal, s elmondta nekik hazug meséjét. A heréltek megrémültek, féltetni kezdték a bőrüket, s mindenről beszámoltak az uralkodónak.

- Mit tehetnék, ha így áll a dolog? – kérdezte kétségbeesetten a Második Úr.

- Hívd vissza őt a fővárosba – javasolták az eunuchok –, foszd meg katonai erejétől, hogy ne tudjon lázadni!

A Második Úr parancsba is adta a rendeletet a hadsereg visszarendeléséről.⁵

- A főminiszter sok nagyszerű szolgálatot tett már nekünk - közölte Jiang Wan, mikor híret vette a határozatnak -, miért hívjuk hát vissza őt?

- Bizalmas ügyben kell beszélünk - felelte a Második Úr -, muszáj személyesen találkoznom vele!

Így hát a rendeletet kibocsátották és elküldték Zhuge Liangnak. A hírnököt azonnal fogadták, ahogy Qi-be érkezett.

- A császár fiatal, s néhány féltékeny tanácsadó van mellette - mondta Zhuge Liang bánatosan, miután megtudta, miben áll az üzenet -; épp most, mikor komoly sikereket értem el, miért akar visszahívni? Ha nem engedelmeskedem, megsértem vele uramat, ha viszont visszatérek, soha többé nem lesz még egy ilyen esélyem!

- Amennyiben a haderő visszatér, Sima Yi rögtön támadást indít - vélekedett Jiang Wei.

- Öt részre osztom a sereget, ily módon fogok visszatérni. Holnap az első egység távozik csak. A táborokban ezer emberenként dupla annyi tűzhely legyen, s minden újabb ezer fő távozásával növeljétek számukat, hogy úgy tűnjön, nem fogy, hanem éppen növekszik a katonák száma a visszavonulás során.

- A régmúlt időkben, mikor Sun Bin támadást tervezett Pang Juan ellen, a harcosok számának növelésével csökkentette a tűzhelyeket - közölte Yang Yi -, miért cselekszel pont fordítva, ó, főminiszter úr?

- Mert Sima Yi tehetséges hadvezér, és biztosan üldözőbe venne, ha tudomására jutna, hogy visszavonulunk. Ám mivel tart a rajtaütéstől, kémeiket fog küldeni, hogy számolják a tűzhelyeket, s ha azt látja, hogy ezek száma növekszik, nem tudja majd eldönteni, mennyi is pontosan a csapatok létszáma. Ezért nem mer majd a nyomunkba eredni, mi pedig fokozatosan és veszteség nélkül térhetünk vissza.

Kiadták hát a parancsot a visszavonulásra.

Bízáván Gou An hamis híradásának hatásában Sima Yi várta, hogy a Shu-haderő megkezdje az elvonulást. Még akkor is várakozott, mikor a felderítők jelentették neki, hogy az ellenség táborai üresek. Saját szemével kívánván megbizonyosodni a dologról, ő maga is kilovagolt egy kisebb járőrcsapat kíséretében és megszemlélte az egyik üres táborhelyet. Ezután utasítást adott, hogy számolják meg a tűzhelyeket. Másnap egy másik táborhoz látogatott el, s ismét csak számba vették a tüzek nyomait. Úgy találták, immár másfélszer annyi tűzhely égett ott.

- Biztos vagyok benne, hogy Zhuge Liangnak több egysége áll készenlétben - vélte Sima Yi -, így ha üldözőbe vesszük őket, le fognak csapni ránk! Nem, mi is visszatérünk és várunk egy újabb lehetőségre!

Így hát nem kezdődött meg a hajsza és Zhuge Liang egyetlen katonát sem veszítve térhetett vissza Hanzhongba.

Ezután egyre több ember érkezett a Folyóvidékekről, akik arról számoltak be, hogy a visszavonulás rendben lezajlott, csupán a tűzhelyek számát növelték, a harcosokét nem.

Sima Yi ebből megtudta, hogy megtévesztés áldozata lett, s tekintetét az égre emelve felsóhajtott:

- Zhuge Liang Yu Xu hadicselét használta, hogy felkeltse gyanakvásom!⁶ Egyszerűen mindenben felülmúl engem.

Ezzel útnak indult Luoyang felé.

Győzelem egyenlőknek harcában mindig nehezen érkezik
Tapasztalt vezér ellen a könnyelműek csatában bevégezik⁷

A következőkből megtudjuk, mi történt, miután Zhuge Liang visszatért Chengdu-ba.

SZÁZEGYEDIK FEJEZET

LONGSHANGBÓL TÁVOZVÁN ZHUGE LIANG
ISTENNEK ÁLCÁZZA MAGÁT.
A JIANMEN ÁTKELŐ FELÉ IGYEKEZVÉN ZHANG
HE CSAPDÁBA ESIK

出隴上諸葛妝神
奔劍閣張郃中計

A fentebb leírt módon Zhuge Liang biztonságban visszavonta csapatait Hanzhongba, miközben Sima Yi, úton Luoyang felé, Changanba tért. A főminiszter először jutalmat osztogatott a hadi sikerekért, majd kihallgatásra Chengdu fővárosba igyekezett.

- Felséged éppen akkor hívott vissza, amikor Changan ellen akartam vonulni - fordult az uralkodóhoz az üdvözléseket követően -, mi volt hát ennyire sürgős?

A Második Úr hosszan hallgatott, végül így szólt:

- Nagyon hiányoltam jelenlétedet, ennyi az egész.

- Attól tartok, visszahívásom nem a saját ötleted volt, uram; bizonyos rágalmozó személyek azt sugalmazhatták, hogy aljas szándékokat dédelgetek.

A Második Úr roppant büntudatot érzett, nagyon zavarba jött és nem válaszolt, ezért Zhuge Liang így folytatta:

- Atyád komoly feladatot bízott rám, én pedig megesküdtem, hogy halálomig teljesítésén leszek. Ám ha rossz szándékú hatások működnek idehaza, akkor hogy végezhetnék a lázadókkal a távolban?

- Valójában az eunuchok sugalmazására szólítottalak vissza. De most már mindent értek és kimondhatatlanul sajnálom a dolgot.

Zhuce Liang kihallgatta az eunuchokat, s így kiderítette, mi volt a pletyka, amit Gou An terjesztett az egész vidéken. Rögtön le akarta tartóztatni ezt az embert, ám eddigre az áruló már Wei-be szökött. Az uralkodót rossz irányba befolyásoló eunuchokat kivégezték, az összes többit pedig száműzték a palotából. A főminiszter leszidta Jiang Want és Fei Yi-t is, hogy nem jártak utána jobban a dolognak és nem terelték helyes irányba a császárt. Ezután elbúcsúzott a Második Úrtól és visszatért a hadsereghez. Üzenetet küldött Li Yannek, hogy gondoskodjon a szükséges ellátmányról, majd megkezdte az előkészületeket az új hadjáratra.

- A katonákat kimerítette a hosszadalmas hadakozás - közölte vele Yang Yi -, ellátmány pedig csak hébe-hóba érkezik.¹ Úgy vélem, jobb ötlet lenne a haderő felét három hónapra Qi-be küldeni, ezután felváltani a másik felével, majd így tovább, váltogatva. Például, ha van kétszázezer harcosod, akkor hagyd, hogy százezer a földeken dolgozhasson, a másik százezer viszont maradjon szolgálatban. Így megőrzik erőiket, s fokozatosan felkészülhetünk az újabb hadjáratra a Középső Földek ellen.

- Pontosan ezt fogom tenni! - mondta lelkesen Zhuge Liang - Támadásunkat nem lehet elsielve végrehajtani. Valóban hosszú távú tervet kell kidolgoznunk.

Ezzel ketté is osztották a haderőt, s miután az egyik száz napig hadi szolgálatban volt, a másik váltotta fel. Minden hanyagságot és hibát szigorúan megtoroltak, hogy fenntartsák az aktív harci szellemet a szolgálat során.

A Kezdődő Felvirágzás kilencedik évének tavaszán a Shu-sereg ismét Wei ellen vonult. A Középső Földeken a Nyugodt Béke korszakának ötödik éve (231) volt ez az év.²

Amikor Wei uralkodója hírt vette ennek az új hadjáratnak, rögtön Sima Yi-t kérte, s tanácsát szerette volna hallani.

- Most, hogy Cao Zhen barátom nincs többé, készen állok arra, hogy megtegyek mindent, amire csak egy ember képes, hogy elpusztítsam azokat, akik felséged hatalma ellen láznak! - mondta Sima Yi.

Cao Rui nagyon megörült ennek a nagylelkű ajánlatnak, s lakomát rendezett Sima Yi tiszteletére. Másnap közhírré tétetett a határozat a sereg kivonulásáról. Wei uralkodója a birodalmi harci szekéren helyet foglalva kísérte ki Sima Yi-t a fővárosból,³ a búcsút követően pedig a generális Changan felé indult, ahol össze kívánta gyűjteni teljes haderejét. Itt haditanácsot tartott. Ezen Zhang He rögtön felajánlotta szolgálatait:

- Önként jelentkezem Yong és Meicheng védelmére a Shu-seregek ellen!

- Előhadunk nem elég erős ahhoz, hogy szembenézzon az egész ellenséges erővel - vetette ellen Sima Yi -, ráadásul a sereg megosztása általában nem túl sikeres művelet. Jobb terv lenne, hogy Shanggui-t őriznénk, a haderő nagy részét pedig Qi felé küldenénk. Elfogadnád a sereg előhadának vezetését?

- Mindig teljesen hűséges voltam és erőmet teljesen az állam szolgálatába állítottam - egyezett bele a dologba Zhang He -; eddig viszont nem nyílt megfelelő lehetőségem arra, hogy bizonyosságot tegyek őszinteségemről. Most azonban olyan posztra helyezel, ami igen felelősségteljes, így hát azt mondom, nincs számomra túlságosan nagy áldozat, és minden tőlem telhetőt meg fogok tenni, hogy jól végezzem feladatomat!

Ezzel Zhang He lett az előhad vezére, Guo Huai-t pedig Xizhou tartomány védelmére jelölték ki. Még további generálisokat is kineveztek a különböző tisztségekre, azután megindult a menet. A kémek az alábbiakat jelentették a főparancsnoknak:

- A Shu-hadak fő ereje Qi felé tart, az előhadat Wang Ping és Zhang Ni vezetik. Felvonulásukhoz a Chencangtól a San átjárón keresztül a Xie völgy felé vezető utat választották.

Ezt hallván Sima Yi így fordult Zhang He-hoz:

- Zhuge Liang nagy erővel nyomul előre; kétségtelenül arra készül, hogy ellátmányaként ő arathassa le Xizhou gabonáját. Elegendő mennyiségű katonát kapsz, hogy tarthasd Qi-t, míg Guo Huai és én Tianshui-ba megyünk, hogy megakadályozzuk az ellenség tervét az élelemre vonatkozóan.

Így hát Zhang He negyvenezer főnyi haderővel igyekezett Qi-t védeni, miközben Sima Yi nyugatnak, Xizhou felé vette útját.

Amikor Zhuge Liang Qi-hez ért, s itt letáboroztatta a seregét, látta, hogy a Wei folyó partját megerősítette az ellenség.

- Ez biztosan Sima Yi műve - közölte a főminiszter generálisaival -, nekünk viszont nincs elegendő ételünk a haderő számára a táborban. Írtam Li Yannek, hogy küldjön ellátmányt, de még nem érkezett meg. Xizhou gabonája azonban pont most érett be, ezért odamegyünk s learatjuk!

Hátrahagyván Wang Pinget, Zhang Ni-t, Hu Bant és Wu Yi-t a táborhely őrzésére, Zhuge Liang Wei Yannel és Jiang Wei-jel, valamint még néhány generálissal Luchengbe igyekezett.

E város kormányzója tudta, hogy nem képes valódi ellenállást kifejteni a hódítókkal szemben, ezért megnyitotta előttük a kapukat és behódolt nekik. A nép megnyugtatását követően Zhuge Liang így fordult a kormányzóhoz:

- Hol találom az érett gabonát?

- Longshangnak hívják a helyet - hangzott a felelet.

Így hát Zhang Yi és Ma Zhong hátramaradt a város őrzésére, a sereg többi része pedig Longshanghoz vonult. Hamarosan azonban az előőrs a következő jelentést tette:

- Sima Yi már megszállta a települést.

- Kitalálta, mit szándékozom tenni! - kiáltotta Zhuge Liang döbbenet, majd parancsot adott a visszavonulásra, azután megmosdott és átöltözött. Ezt követően utasítást adott, hogy hozzanak elő három négykerekű harci szekeret. Ezeket a sereg poggyászában tárolták eddig, még régebben készítették el őket Shu-ban, s mind a három teljesen egyforma volt.

Jiang Wei parancsot kapott, hogy ezer fővel induljon meg az egyik szekér kíséretként. Ötszáz dobost jelöltek még ki, hogy csatlakozzanak hozzá. A szekeret a kísérettel és a dobosokkal a város mögé küldték. Hasonló módon a két másik szekeret is útnak indították, az egyiket Ma Dai kísérte el a várostól keletre, a másikat Wei Yan nyugatra. Mindegyik járművet huszonnégy ember mozgatta, valamennyien feketébe öltözve, mezítláb és kibontott hajjal. A csoport minden tagja egy kardot és egy fekete, hétszillagos lobogót tartott a kezében.

Miközben a szekerek elfoglalták a helyüket, harmincezer katona parancsot kapott, hogy készítsenek elő kocsikat és sarlókat a gabona learatásához és elviteléhez.

Ezután Zhuge Liang kiválasztott huszonnégy jó harcost, akiket úgy öltöztetett be és szerelt fel, mint azokat, akiket a három szekérral együtt küldött el. Ezeknek kellett saját járművét mozgatniuk. Guan Xing magára öltötte a Felhők Istenének ruházatát,⁴ így ment Zhuge Liang szekere előtt, ő is egy fekete, hétszillagos lobogót tartván. Miután minden készen állt, Zhuge Liang felszállt a járművére, és a Wei-tábor felé vette útját.

Nincs szó rá, mennyire megdöbbenette a szekér és kísérői az ellenség felderítőit, akik nem tudták, hogy a jelenség emberi vagy emberfeletti. Rögtön vezérükhöz siettek és beszámoltak neki a látványról.

Sima Yi személyesen vonult ki, hogy megtekintse a menetet, melynek központi figurája Zhuge Liang volt taoista misztikusnak öltözve, fejéssel, fehér köpönyeggel és madártollas legyezővel. A szekér körül huszonnégy leeresztett hajú lény vonult, valamennyi karddal a kezében, az élen pedig egy égi teremtmény haladt a hétcsillagos lobogóval.

- Ez Zhuge Liang valami különös művelete - vélte a Wei-fővezér, majd utasítást adott egy kétezer fős seregtestnek:

- Vegyétek üldözőbe őket, s hozzátok elém a szekeret, a kíséretet és a központi figurát is!

A katonák megindultak, hogy teljesítsék a parancsot, ám ahogy felbukkantak, a szekér megfordult és a Shu-tábor hátulja felé vezető útra tért. Noha a Wei-harcosok lovon ültek, mégsem tudták utolérni a menetet. Azonban csípős szél és hideg köd vette hirtelen körül őket. Ezt nagyon megdöbbenőnek vélték, ezért megálltak, s egyikük így szólt a többihez:

- Milyen érthetetlen: hiába sietünk utánuk, képtelenek vagyunk megközelíteni őket. Mit jelentsen ez?

Mikor Zhuge Liang észrevette, hogy már nincsenek a nyomukban, megint a kíséret élére állította a szekérét és hamarosan a megtorpant ellenséges csapatok közelébe ért. Azok először haboztak, ám végül ismét üldözni kezdték őket. Erre a jármű újra visszahúzódott, lassan haladva, de folyamatosan tartva a távolságot. Húszt *li*-t is megtettek, mégsem sikerült elfogniuk a menekülőket. A katonák megint megálltak, döbbenetesen s teljesen összezavarodva a felfoghatatlan hajsza miatt. Ám alig várakoztak egy keveset, amikor a szekér máris újra feléjük tartott, ők pedig ismét vadul utána eredtek.

Sima Yi ekkor jelentős erővel érkezett, de ő is megtorpant, s így fordult generálisaihoz:

- Ez a Zhuge Liang a taoista varázslat, halottidézés és a Nyolc Kapu mestere, tudja, miként szólítsa a Hat Sík istenségeit. Ezt a trükköt az *Ég könyvében* is leírják, a neve „a távolság csökkentése”.⁵ hiábavaló hát üldözünk.

Így nem követték tovább ellenfelüket. Ám ekkor balkéz felől dobok dübörögtek fel, mintha egy sereg közeledne. Sima Yi megparancsolta néhány csapatának, hogy tartóztassák fel őket, ám csupán egy kis létszámú csoport tűnt fel, melynek közepén feketébe öltözött emberek haladtak, pontosan az imént köddé vált menet tükörképeként. A szekéren egy másik Zhuge Liang ült, az előző tökéletes hasonmása.

- De hiszen az előbb még azon a másik kocsin ült, amit hosszasan üldöztünk! Hogy lehet ez? - kiáltotta Sima Yi hitetlenkedve.

Nem sokkal ezután újabb dobszót hallottak, s ahogy a hang elhalt, újabb csapatot vettek észre, melynek közepén megint ott volt a szekér és rajta Zhuge Liang alakja.

- Ezek biztosan Ég küldte harcosok! - közölte Sima Yi.

A Wei-katonákat immár erősen hatalmába kerítette a különös jelenések kiváltotta feszültség, s kezdtek kezelhetetlenné válni. Nem mertek maradni és vállalni a harcot ezekkel a lényekkel, néhányuk pedig már meg is futott. Ám mielőtt messzire jutottak volna, lám! Újabb dübörgés, újabb csapat, s még egy szekér, rajta a már jól ismert figurával.

A Wei-harcosok most már teljesen megrémültek, s maga Sima Yi is elbizonytalanodott, hogy vajon ezek a látomások emberi vagy démoni eredetűek-e. Arra viszont rájött, hogy mindenképpen komoly veszélybe került, mivel nem tudta, hányan vannak az őket körülvevő Shu-egységek, ezért csapataival együtt vadul menekülőre fogta, s egész addig meg sem álltak, míg el nem érték Shanggui-t. Berontottak a városba és bezárták a kapukat.

Miután így elűzték a Wei-sereget, Zhuge Liang a gabona learatásába és összegyűjtésébe fogott. A terményt ezután Lucheng városába vitték, s ott kiterítették, hogy megszáradjon.

Sima Yi három napig a falak között maradt. Azután, mivel hírért vette, hogy az ellenség visszavonul, kiküldött néhány felderítőt. Ezek nemsokára egy foglyul ejtett Shu-katonával tértek vissza. A rabot kikérdezték.

- Az aratók közé tartoztam - közölte velük a férfiú -, embereid akkor kaptak el, uram, amikor néhány elkóborolt ló után jártam.

- Milyen csodálatos harcosok voltak azok, akiket nemrég láthattunk? - tudakolta a generális.

- Zhuge Liang csak az egyik csoporttal volt - felelte a harcos -, a többi Jiang Wei, Ma Dai és Wei Yan vezették. Minden szekeret ezer katona és ötszáz dobos kísért. Zhuge Liang a legelső menet élén állt.

- A tettei nem emberiek - vonta le a következtetést Sima Yi bánatosan.

Ekkor megérkezett Guo Huai és haditanácsot ültek.

- Úgy hallottam, Luchengben igen kevés Shu-harcos tartózkodik - mondta az újonnan érkezett -, ezek is a gabona begyűjtésével vannak elfoglalva. Miért nem sújtunk hát le rájuk?

Sima Yi erre beszámolt ellenfelük legutóbbi hadicseléről.

- Ezúttal port hintett a szemedbe - válaszolta Guo Huai mosolyogva -, viszont most már ezt is tudod. Mi értelme a további fecsegésnek? Hadd támadjam hátba őket, miközben te szemből indítasz ellenük támadást. Elfoglaljuk a várost, azzal együtt pedig Zhuge Liang is kezeink közé kerül!

Ezzel eldőlt, hogy megindítják a rohamot.

Luchengben, mialatt a katonák még a természettel foglalatostkodtak, Zhuge Liang összehívta generálisait, s így szólt hozzájuk:

- Az ellenség ma éjjel támadni fog. A nemrég learatott földeken van egy kiváló hely a rajtaütéshez. Ki hajlandó végrehajtani ezt?

Négy generális - Jiang Wei, Wei Yan, Ma Dai és Ma Zhong - ajánlkozott a feladat elvégzésére, s a főminiszter fejenként kétezer fővel a város négy sarkára helyezte el őket, a falakon kívül. Várniuk kellett a megbeszélt jelre, majd egy irányba indulniuk, hogy szembenézzenek a támadókkal.

Ezt követően Zhuge Liang egy alig száz harcosból álló kis csapattal kivonult a városból és elrejtőzött a tarlón.

Eközben Sima Yi egyre közeledett. Alkonyatra már Lucheng falai előtt állt. Ekkor így fordult tisztjeihez:

- Ha nappal indítunk rohamot, a várost biztosan jól fogják védeni, ezért hasznot húzunk a sötétségből. Az árok sekély itt, így nem jelent nehézséget átkelni rajta!

A csapatok táborot vertek, míg el nem jött az idő a támadásra.

Az első őrség közepe felé Guo Huai is megjött, s hadereje csatlakozott hozzájuk. Mikor minden készen állt, a dobok feldübörögtek és az egységek gyorsan körülvették a várost. Azonban a védők oly heves nyílvesző, nyílpuska-lövedék és kőzárpot zúdítottak rájuk a falakról, hogy az ostromlók nem mertek közelebb óvakodni.

Hirtelen a Wei-sereg sorai között bomba robbant, amit különböző helyekről még továbbiak követtek. A katonák megdöbbenek, egyikük sem tudta megmondani, pontosan honnan is érkeznek a hangok. Guo Huai elindult, hogy átkutassa a gabonaföldeket, s ekkor a négy Shu-sereg a város sarkai felől a Wei-haderőre vetette magát. Ebben a pillanatban a védők is kirontottak a kapukon és hatalmas ütközet vette kezdetét. Rengeteg Wei-harcos elesett.

Súlyos összecsapásokat követően Sima Yi parancsot adott csapatainak, hogy szakadjanak el az ellenségtől, igyekezzenek fel egy dombtetőre. Itt megálltak és megerősítették pozíciójukat. Eközben Guo Huai a város mögé került, s ott megtorpan.

Zhuce Liang visszatért a városba, s csapatait ismét a falak négy sarkánál táboroztatta le.

Guo Huai felkereste vezérét, majd így szólt hozzá:

- Hosszú ideje viaskodunk már ezekkel a harcosokkal, és képtelenek vagyunk elűzni őket. Most újabb csatát veszítettünk, s hacsak nem történik valami, mi magunk is itt veszünk!

- Mit tehetnék? - kérdezte Sima Yi tehetetlenül.

- Üzenj Xizhou-ba és Yongzhou-ba, hogy küldjenek erősítést! Én szerencsét próbálok a Jianmen átkelőnél, hogy elvágjam Zhuce Liang visszaújtját

és ellátmányos vonalát. Emiatt majd elégedetlenség és lázadás tör ki sorakban, mi pedig támadást indíthatunk, ha látjuk, hogy zűrzavar uralkodott el rajtuk!

A levelek hamarosan elkészültek és útnak is indították őket. Nemsokára Sun Li érkezett, kétszázezer főnyi gyalogos és lovas haderőt vezetve. Ezeket a friss csapatokat Guo Huai után küldték, hogy segítségére legyenek a Jianmen átkelő elleni támadásban.

Miután jó néhány nap telt el azóta, hogy utoljára látták az ellenséget, Zhuge Liang úgy gondolta, itt az ideje a következő lépésnek. Hívatta hát Jiang Wei-t és Ma Dai-t, majd így fordult hozzájuk:

- A Wei-katonák megerősítették állásaikat a magaslatokon és nem hajlandók harcba bocsátkozni, mert először is azt gondolják, szűkében vagyunk az élelemnek, másodszor pedig sereget indítottak a Jianmen átkelő ellen, hogy elvágják az utánpótlásunkat. Most hát mind a ketten tízezer fővel őrizni fogjátok a fontos helyszíneket, hogy lássák: felkészültünk a védelemre. Ezután vissza fognak vonulni.

Miután a két generális távozott, Yang Yi kereste fel a főminisztert, hogy figyelmeztesse: itt az ideje a csapatok cseréjének:

- Ó, főminiszter úr, úgy rendelkezél, hogy minden századik napon lecseréljük a szolgálatban lévőket pihent egységekkel. Ennek most jött el ismét az ideje. A váltás már el is indult Hanzhongból, s megérkeztek a jelentések az élen járó csapatoktól. Nekünk itt nyolcvanezer harcosunk van, ebből negyvenezer vár leváltásra.

- Ismered a parancsot, hajtsd hát végre! - felelte Zhuge Liang.

Így hát a negyvenezer haza induló katona felkészült az útra. Ám ekkor érkeztek az újabb hírek:

- Sun Li erősítést hozott az ellenségnek: kétszázezer fegyverforgatót Xizhou-ból és Yongzhou-ból. Guo Huai és Sun Li már útnak is indult a Jianmen átkelő megtámadására, Sima Yi pedig saját seregét Lucheng ellen vezeti.

E fontos eseményeket hallván Yang Yi ismét felkereste a főminisztert, hogy valóban hajtsák-e végre a haderők cseréjét, vagy halasszák el egy időre.

- A katonáknak meg kell őrizniük a hitüket bennünk - válaszolta Zhuge Liang -; mivel már elhangzott a parancs az időről időre végrehajtandó leváltásról, ezért végre is kell hajtani. Emellett a leváltandó katonák mind felkészültek az indulásra, arra számítanak, hogy hamarosan otthon lehetnek, rokonaik pedig várják őket. Még nagyobb nehézségek esetén is újtukra bocsátanám őket.

Így hát kiadta az utasítást e harcosoknak, hogy a kijelölt napon vonuljanak haza. Ám amikor az egységek meghallották ezt, a nagylelkűség váratlan érzése járta át őket és terjedt el köztük.

- Mivel a főminiszter ennyire szeret - mondták -, nem akarunk haza menni, inkább maradunk, és halálunkig harcolunk a Wei-sereg ellen!

- De hiszen esedékes a hazameneteletek, nem maradhattok itt! - felelte Zhuge Liang.

Ám ragaszkodtak hozzá, hogy maradni és harcolni szeretnének, nem pedig hazavonulni.

- Mivel ennyire vágytok az ütközetre, és nem lehet rávenni titeket a visszatérésre, elhagyhatjátok a várost, és a falakon kívül verhettek tábor, várván az összecsapást a Wei-sereggel, amint az ellenség megérkezik. Ne adjatok nekik időt arra, hogy pihenjenek vagy akár csak kifújják magukat, hanem rögtön indítsatok ellenük ádáz támadást! Ti frissek és kipihentek lesztek, más dolgokat nincs, mint figyelni, mikor bukkannak fel a hosszú meneteléstől elcsigázott ellenséges csapatok.

Így hát a harcosok fegyvert ragadtak és boldogan vonultak ki a városból, ahol harcra kész helyzetet foglaltak el.

A xiliangi egységek eközben erőltetett menetben közeledtek, ezért teljesen elfáradtak és pihenőre szorultak. Ám míg épp sátraikat igyekeztek felverni, a Shu-csapatok vadul rájuk rontottak, a vezérek önbizalomtól, a közkatonák tetterőtől duzzadva. Az elgyötört ellenség képtelen volt ellenállni nekik, ezért megpróbált visszavonulni. A Shu-harcosok a nyomukban maradtak, s addig szorongatták őket, míg az egész síkot holttestek nem borították, a vér pedig patakokban folyt.

Zhuce Liang hatalmas győzelmet aratott, így kivonult a városból, hogy személyesen köszöntse a győzteseket, majd a falak közé vezette őket, ahol jutalmakat osztogatott.

Ebben a pillanatban sürgős üzenet érkezett Li Yantól, aki ekkor Baidichengnél tartózkodott. Zhuce Liang felbontotta és elolvasta:

„Azt hírsztelik, Wu követet küldött Luoyangba, s szövetségre lépett Wei-jel. Ezért hamarosan támadásra számíthatunk előbbieik részéről. Szerencsére a Wu-sereg még nem készült fel a hadjáratra, én azonban aggódva várom terveidet”.

Kétségek és félelmek rohanták meg Zhuce Liang elméjét, miközben a levelet olvasta. Sietve egybehívta hát tisztjeit:

- Mivel Wu támadást kíván indítani a területeink ellen, a lehető leggyorsabban haza kell térnünk - közölte velük -; ha elrendelem a qi-i haderő visszavonulását, Sima Yi nem meri majd üldözőbe venni őket, míg mi itt táborozunk.

Így hát a qi-i csapatok táborot bontottak és két részre osztva vonultak el. Zhang He szemtanúja volt távozásuknak, de túlságosan tartott attól, hogy valami hadicsel áldozata lesz, ezért nem merte őket követni. Felkereste hát Sima Yi-t:

- Az ellenség visszavonult, de nem tudom, mi okból - közölte a főparancsnokkal.

- Zhuge Liang roppant agyafúrt, ezért jól tetted, hogy nem eredtél a nyomába, s továbbra is figyelemmel kísérteted mozgásukat. Ne tégy addig semmit, míg el nem fogyott minden ellátmányuk. Ezután biztosan vissza kell majd húzódnium - adta ki a parancsot Sima Yi.

Ekkor azonban előlépett Wei Ping generális:

- De meg kellene ragadnunk ezt az alkalmat, hogy lesújtsunk rájuk, nem? Talán tigrisek ők, hogy félünk a nyomukban maradni? Mennyire ki fog nevetni minket az egész világ!

Ám Sima Yi megmakacsolta magát és tudomást sem vett a tiltakozásról.

Mikor Zhuge Liang híret vette, hogy a qi-i csapatok biztonságban visszavonultak, hívatta Yang Yi-t és Ma Zhongot, s titkos utasításokat adott nekik: tízezer íjással és nyílpuskással a Jianmen átkelő erdei ösvényére kellett térniük, s ott elrejtőzni az út két oldalán, hogy rajtaüthessenek az arra vonuló ellenségen.

- Ha a Wei-katonák a nyomotokba erednek, várjatok, míg bomba robbanását nem halljátok. Ekkor torlaszolja el az utat farönkökkel és kősziklával, hogy ne juthassanak tovább. Ahogy megállnak, tüzdeljétek tele őket nyílveszőkkel és nyílpuska lövedékekkel!

Wei Yan és Guan Xing kapta a feladatot, hogy támadja hátba az ellenséget. A parancsok kiadását követően Lucheng falait bőségesen feldíszítették lobogókkal, odabent pedig különböző helyeken szalmát és tűzifát halmoztak fel, így készen álltak, hogy füstöt teremtsenek, mintha sütés-főzés zajlana a városban. A harcosokat kiküldték az erdei ösvény mentén.

A Wei-kémek, miután egy ideig figyelték az eseményeket, visszatértek főhadiszállásukra, s jelentették, hogy a legtöbb Shu-katona távozott, csupán egy kevés maradt a városban. Sima Yi kétségek közt őrlődött, ezért személyesen is kilovagolt, hogy megismerje, hogy áll a helyzet. Mikor látta, hogy füst száll fel belülről, a falakon pedig zászlók lengedeznek, így szólt:

- A várost elhagyták.

Azért kiküldött még néhány embert, hogy megerősítsék ezt a benyomását. Miután visszatértek, közölték, hogy a hely üres.

- Akkor hát Zhuge Liang tényleg visszavonul! Ki fog utána eredni?

- Hadd mehessen én! - kérte Zhang He.

- Te túlságosan heves vagy - hangzott a kiábrándító felelet.

- A hadjárat első napjától kezdve az előhadat vezetem; miért nem akard hát hasznomat venni most, mikor el kell végezni egy feladatot és di-csőség szerezhető?

- Mert a lehető legnagyobb óvatosságra van szükség! Ugyan visszavonulnak, de minden lehetséges helyen rajtaütést fognak előkészíteni!

- Tudom! Nem kell emiatt aggódnod!

- Nos, mivel annyira szeretnél menni, mehetsz, de bármi is történjék, állj mindig harcra készen!

- Egy igazi nemes mindig készen áll arra, hogy feláldozza magát országáért! Nem számít, mi történik!

- Akkor végy magadhoz ötezer harcost és indulj! Wei Ping húszezer gyalogossal és lovassal követni fog, hogy megbirkózzék minden olyan rajtaütéssel, amivel szembesülhetünk. Én is utánatok indulok később három-ezer katonával, hogy segítsék, ha szükséges.

Így hát Zhang He útnak indult és igen gyorsan haladt. Hamarosan, nagyjából harminc *li* távolságról dobok hangjára lettek figyelmesek, majd hirtelen előbukkant az erdőből egy hadtest Wei Yan vezetésével, aki rögtön az élre lovagolván így kiáltott:

- Merre tartasz, ó, lázadó vezér?

Zhang He villámgyorsan megperdült, és összezapott Wei Yannel, ám a Shu-vezér nagyjából tíz ütésváltást követően menekülőre fogta. Zhang He harminc *li*-n át a nyomában maradt, majd megtorpant, hogy körülnézzen. Mivel nyomát sem látta lesben álló csapatoknak, tovább folytatta az üldözést. Minden jól ment, míg egy lejtőhöz nem érkezett. Ekkor kiáltások és ordítások keltek, majd egy másik seregtest tűnt fel.

- Zhang He, ne fuss el! - kiáltotta vezérük, ki nem volt más, mint Guan Xing.

A Shu-generális oda vágatott ellenfeléhez, aki valóban nem fogta menekülőre. Összezsaptak. Ez a küzdelem is tíz ütésváltásig tartott. Ekkor úgy tűnt, Guan Xing nem bírja tovább, ő is megfutamodott. Zhang He rögtön utána eredt. Nemsokára igen sűrű erdőség került az útjukba. Zhang He nem is mert a törzsek közé lépni, ezért felderítőket küldött előre, hogy kutassák át a bozótot. Nem találtak semmiféle veszedelmet, így Zhang He folytatta a hajsztát.

Ám ekkor, teljesen váratlanul, a már korábban megfutamodott Wei Yan ismét felbukkant és megkerülte Zhang He-t. Tíz ütésváltást követően azonban a Shu-vezér ismét csak menekülőre fogta. Zhang He követte, de eközben egy mellékúton Guan Xing került elé, s megállította Zhang He rohamát. Ahogy látta, mi történt, a Wei-generális őrjöngve támadott, ezúttal oly sikeresen, hogy a Shu-csapatok elhajigálták felszerelésüket és futni kezdtek. Az utat így mindenféle zsákmány borította, s a Wei-harcosok nem bírtak ellenállni a kísértésnek, elkezdték felszedezni. Leszálltak hátasairól, hogy begyűjthessék a fegyvereket.

Ezt követően is folytatódtak az imént leírt hadműveletek, Wei Yan és Guan Xing egymás után csaptak össze Zhang He-val, aki mindig üldözőbe vette épp aktuális ellenfelét, ám nem ért el vele semmit. Ahogy alászállt az este, már igen közel kerültek az erdei ösvényhez. Ekkor Wei Yan hirtelen valódi ellenállást tanúsított, s az élre lovagolván így kiáltott:

- Add meg magad, lázadó! Én még nem is harcoltam igazán eddig, míg a nyomomban voltál! Most viszont halálig küzdünk egymással!

Zhang He-t szörnyű harag ragadta magával, így lándzsát szegezve száguldott Wei Yan felé, aki kardot rántott. Összecaptak, ám nagyjából megint tíz ütészváltás után Wei Yan elhajította fegyverét, hátrahagyta vértjét, sisakját, minden felszerelését, sőt, még a lovát is, és legyőzött csapatait mélyen az erdei ösvényre vezette.

Zhang He-t elragadta a gyilkolás vágya, így nem hagyhatta, hogy Wei Yan elmeneküljön. Utána eredt, noha már csaknem teljesen besötétedett. Ám váratlanul fények gyulladtak, az ég ragyogni kezdett, ugyanakkor hatalmas kősziklák és jókora farönkök gördültek le a lejtőkről, elzárván a Wei-sereg útját. Félelem költözött Zhang He szívébe:

- Csapdába csaltak! - kiáltotta rémülten, ahogy előtte és utána is átjárhatatlanná vált az út, amit ráadásul sziklás meredélyek öveztek.

Ekkor csörgő hangja hallatszott; e jeladásra nyílveszők és más lövedékek záporoztak a csapdába esettekre. Zhang He számos tisztjével együtt halálát lelte a végzetes kelepében.

Titokban sok nyílpuska rájuk leselkedett
Tízezer apró csillag belőlük emelkedett
Fából ácsolt erős kaputorony biztos tetejéről
Halomra lőtték a jeles katonákat fedezékből
Úgy kelnek át ma is a Jianmen kapu alatt
Mint a császári küldött ki arrafelé haladt
A *junshi*-vel akart mihamarább beszélni
E szomorú esetről lehetne még mesélni

Hamarosan a második, Wei Ping vezette Wei-sereg is feltűnt, de már túl későn ahhoz, hogy segítsenek. A jelekből tudták, hogy bajtársaik kegyetlen hadicsel áldozatai lettek, így visszafordultak. Ám éppen megindultak volna, mikor kiáltás hallatszott a magaslatok felől:

- Én vagyok itt, Zhuge Liang!

Felnézvén egy férfiú körvonalait vették ki a tűz előterében. A lemészároltakra mutatva így folytatta:

- Vadászni érkeztem ebbe az erdőbe, mint láthatjátok! Csakhogy paripák leölése helyett egy szarvassal végeztem.⁶ Ti viszont békében távozhattok,

s ha a generálisok színe elé kerültek, mondjátok el neki, hogy egy napon ő is áldozatom lesz!

A harcosok be is számoltak erről Sima Yi-nek, mikor visszatértek, ő pedig mélységesen megalázottan így szólt:

- Zhang He barátom halála az én vétkem!

Mikor Luoyang fővárosba érkezett, beszámolt a történekről Cao Ruinak. Wei uralkodója is könnyezni kezdett a bátor harcos halálának hallatán, majd megkerestette holttestét és tiszteletteljes temetésben részesítette.

Alig ért vissza Zhuge Liang Hanzhongba, már tovább is akart indulni, hogy felkeresse urát Chengdu-ban. Ám Li Yan, aki ekkor a fővárosban tartózkodott, így szólt a Második Úrhoz:

- Miért tért vissza a főminiszter, hiszen én jól elláttam mindennel, amire csak szüksége volt a hadseregének?

Ezt hallván a császár Fei Yi-t küldte Hanzhongba, hogy megtudakolja a haderő visszavonulásának okát. Mikor odaért, s közölte jövetele célját, Zhuge Liang nagyon meglepődött és megmutatta neki Li Yan levelét, azután így szólt:

- Li Yan figyelmeztetést küldött, hogy Wu kelet felől támadást akar intézni országunk ellen!

- Li Yan az udvarhoz fordult, mondván, elküldte a szükséges ellátmányt és fogalma sincs arról, nagyuram miért tért vissza - felelte Fei Yi.

Így hát Zhuge Liang jobban a dolog után nézett, s hamarosan kiderült, hogy Li Yan éppenséggel nem talált elegendő mennyiségű élelmet a sereg táplálására, ezért küldte a szóban forgó hazug levelet, hogy a haderő hazatérjen, mielőtt kiderül mulasztása. A trónhoz pedig azért fordult, hogy fedezze korábbi vétkét.

- Az ostoba tönkretette az állam nagyszerű tervét, csak azért, hogy mentse a saját bőrét! - kiáltotta Zhuge Liang elkeseredetten.

Ezzel magához hívatta a bűnöst és halálra ítélte. Ám ekkor Fei Yi közbelépett:

- Ó, főminiszter úr, a Legfőbb Úr úgy szerette Li Yant, mint saját fiát és megbízott benne! Kérlek, bocsáss meg neki most!

Így hát megkímélték a vétkes életét.

Azonban mikor Fei Yi jelentést tett az eseményekről az udvarnál, a Második Úr nagyon felbőszült és ezúttal ő ítélte halálra Li Yant. Most Jiang Wan szólalt fel a nyomorult érdekében:

- Néhai atyád fiatalságod egyik órének nevezte Li Yant!

A Második Úr is letett hát a kivégzésről. Ámde Li Yant megfosztották minden címétől és Zitongba száműzték. Zhuge Liang Chengdu-ba sietett és kijelölte Li Fenget, Li Yan fiát főtanácsadóvá. Ezzel együtt megkezdődtek az előkészületek az újabb hadjáratra. Terveket vitattak meg, ellátmányt

halmoztak fel, elrendezték a fegyvereket, a tiszteket és a közkatonákat pedig edzették és gyakorlatoztatták. A nép iránt érzett jóindulata miatt Zhuge Liang három évet várt az újabb elvonulás előtt, s a két Folyóvidék embereinek szívét öröm töltötte be.

Gyorsan telt-múlt az idő. A tizenkettedik év (234) második hónapjában Zhuge Liang az uralkodóhoz fordult, mondván:

- Három éven keresztül végeztettem gyakorlatokat a haderővel, bőségesen van ellátmányunk, s minden készen áll a következő hadjáratra. Most megtámadhatjuk Wei-t. Ha nem pusztítjuk el végleg ezeket a lázadókat, nem söpörjük el gonosz hordáikat és szerezzük vissza ezúttal az északi földeket, akkor ne kerüljek soha többé felséged színe elé!

- Országunk szilárd alapokon nyugszik - válaszolta a Második Úr -, Wei pedig egyáltalán nem zaklat minket. Miért nem élvezzük hát a jelenlegi nyugalmat, ó, főminiszterem?

- Az atyád által hátrahagyott küldetés miatt. Mindig Wei megsemmisítését tervezem, még álmomban is! Minden tőlem telhetőt meg kell tennem, hogy elődeid ősi fővárosának trónjára emelhesselek, hogy a Hanok visszatérhessenek ősi palotájukba!

Ahogy Zhuge Liang kimondta e szavakat, valaki felkiáltott:

- Főminiszter úr, a sereg most nem indulhat útnak!

Qiao Zhou volt az, aki felszólalt a hadjárat ellen.⁷

Wuhou nem kímélve fáradt testét, csak az országra gondolt

A történetíró, átlátva a *Lunt*, tudta már az Ég mit fontolt⁸

A következő fejezet beszámol a tervek ellen felhozott érvekről.

SZÁZKETTEDIK FEJEZET

SIMA YI ELFOGLALJA A WEI FOLYÓ PARTJÁT.
ZHUGE LIANG FA ÖKRÖKET ÉS MOZGÓ
LOVAKAT KÉSZÍT

司馬懿戰北原渭橋
諸葛亮造木牛流馬

Qiao Zhou, aki felszólalt az újabb háborúskodás ellen, a fő történész és egyben asztrológus is volt. Így tiltakozott a viszálykodás ellen:

- Jelenlegi hivatalom értelmében figyelniem kell az égi jelenségek megnyilatkozásait, s kötelességem jelenteni, hogy a kilátások balsorsot vagy éppenséggel boldogságot jeleznek. Nem túlságosan régen ezernyi madár szárnyalt erre délről, majd a Han folyóba vetették magukat és megfulladtak. Ez mindenképpen rossz előjel. Továbbá az ég fekvését is tanulmányoztam, s a Farkas csillagkép hatást gyakorol a Jinxing (Vénusz) bolygó felbukknására.¹ Ez azt jelenti, hogy jólét járja át északot. Így a Wei elleni támadás számunkra nem lenne hasznot hajtó. Mindezen felül az a szóbeszéd járja Chengdu népe körében, hogy a ciprusok sóhajtoznak éjjelente. Ennyi baljó jel feltűnése miatt azt szeretném, ha a főminiszter úr nem vonulna most háborúba, hanem inkább maradjon itt, s őrizze azt, ami a miénk.

- Hogy tehetném ezt? - csattant fel Zhuge Liang - A néhai uralkodó komoly felelősséget ruházott rám, ezért mindent meg kell tennem, hogy sikerüljön elpusztítani a lázadókat! A birodalom politikáját nem lehet megváltoztatni a kedvezőtlen előjelekről szóló hiábavaló és felelőtlen fecsegés miatt!

Látszott, hogy a főminiszter akarata megváltoztathatatlan. Utasította a tisztségviselőket, hogy készítsék elő a Nagy Szarvasmarha Áldozatot Zhaolie (Liu Bei) császár templomában. Azután könnyezve a földre borult és a következő beszédet mondta:

- Szolgálód, Zhuge Liang öt hadjáratot vezetett Qi-be anélkül, hogy akár egy talpalatnyi földet is megszerzett volna. Vétkei súlyosan nehezednek rá. Most ismét arra készül, hogy hadba vonuljon, megesküdvén, hogy teste-lelke minden erejét arra használja fel, hogy kiirtsa a Han-ház ellen lázadókat, s helyreállítsa a dinasztia erejét ősi fővárosában. Ennek eléréséhez bármit megtesz, s ha sikerrel jár, elégedetten fog meghalni!

Az áldozat bemutatásának végeztével elbúcsúzott a Második Úrtól és Hanzhongba indult, hogy megtegye a hadjárat végső előkészületeit. Közben ezzel foglalatoskodott, hírt kapott Guan Xing váratlan haláláról. Annyira megdöbbenett és lesújtotta a dolog, hogy elájult. Mikor visszanyerte eszméletét, tisztjei mindent megtettek vigasztalására.

- Milyen szánalmas! Miért tagadja meg az Ég a hosszú életet a hűségesektől és a jóktól? Pont akkor vesztettem el egy kivételesen tehetséges generálist, mikor hadba indulok és a leginkább szükségem lenne rá!

Élet vagy halál, közismert az embereknek
Mint sosemvolt kérész, melyet elfelednek
Értelme őszinte hűség csak, s erkölcs, a helyes létnek
Ezért magas fenyő, hosszú évek, miért is kellenének?

A Shu-haderő háromszáznegyvenezer főt számlált. Öt részre osztva meneteltek, Jiang Wei és Wei Yan vezették az előhadat, s mikor elérték Qi-t, Li Hui, az ellátmányért felelős tiszt parancsot kapott, hogy szállítsa a terményt és a takarmányt a Xie völgybe, s ott álljon készenlétben.

Wei-ben nem sokkal ezt megelőzően a korszak elnevezését Zöld Sárkányra változtatták,² mivel egy ilyen élőlényt láttak felemelkedni a Mobei (Mopo) kútból.³ A háború e kor második évében (234) tört ki ismét.

- A szorosok őrparancsnokai jelentették, hogy legalább harminc Shu-csapattest indult meg ellenünk Qi irányában - közölték az udvaroncok Wei uralkodójával.

A hír nagyon megrémítette Cao Rui-t, aki rögtön magához kérette Sima Yi-t, s beszámolt neki az újabb támadásról.

- Az ég fekvése nagyon kedvező a Középső Földek számára - mondta Sima Yi, miután meghallgatta urát -, a Farkas csillagkép a Jinxing bolygó hatáskörébe avatkozott, ez pedig azt jelzi, hogy rossz idők következnek a Folyóvidékekre. Így hát Zhuge Liang az Ég akarata ellen fordította hadait. Vereség és halál lesz sorsa. Én pedig, felséged jó szerencsésénél fogva, pusztulásuk végrehajtója leszek. Négy vezért szeretnék kérni, akiket magammal vihetnék a hadjáratba.

- Kik azok? Nevezd meg őket! - kérte az uralkodó.

- Xiahou Yuan négy fia, Xiahou Ba, Xiahou Wei, Xiahou Hui és Xiahou He. Előbbi kettő képzett íjász és lovas, utóbbi kettő pedig tehetséges hadvezér. Ráadásul mind a négyen szeretnének bosszút állni atyjuk haláláért. Xiahou Ba és Xiahou Wei lennének az előhad vezetői, Xiahou Hui és Xiahou He pedig a velem tartó generálisok, akikkel megvitathatnám és eldönthetném a haditerveket az ellenség visszavetésére.

- Emlékszel még a „birodalmi sógor”, Xiahou Mao alkalmazásának tragikus végkifejletére, ugye? Elvesztette seregét és túlságosan megszegyenült még ahhoz is, hogy visszatérjen a fővárosba. Biztos vagy benne, hogy ezek az ifjak nem hozzá hasonlóak?

- A legkevésbé sem emlékeztetnek Xiahou Mao-ra!

Wei uralkodója ezután teljesítette a kérést és a lehető legszélesebb joggal felruházván főparancsnokká nevezte ki Sima Yi-t. Nem sokkal azt követően, hogy távozott, a hadvezér írásos parancsot kapott Cao Rui-tól:

„Nemes barátom, mikor eléred a Wei folyó partját, s jól megerősítetted ott a pozíciódat, ne bocsátkozz küzdelembe. A Shu-sereg, csalódván reményeiben, úgy fog tenni, mintha visszavonulna és igyekszik majd maga után csalni téged, de ne kövesd őket! Várj, míg fel nem élik ellátmányukat, s tényleg muszáj lesz elvonulniuk. Ekkor jön el az ideje annak, hogy lesújts rájuk! Így eléred a győzelmet anélkül, hogy szükségtelenül kimerítenéd a hadsereget. Ez a legjobb módja a hadjárat véghezvitelének”.

Sima Yi fejet hajtott a bölcs tanács előtt, majd késedelem nélkül Changanhoz vonult. Itt számba vette a nyugati tartományokból összegyűlt teljes haderőt. Négyszázezer főre rúgott a számuk, s valamennyien a Wei folyó mentén ütöttek tábor. Ráadásul ötvenezer harcos feljebb a folyamon kilenc hajóhidat is előkészített. Az előhad két vezére, Xiahou Ba és Xiahou Wei utasítást kapott, hogy keljenek át a vizen, majd verjenek tábor a túlparton. Ezen kívül a fő táborhely mögött, keleten jókora földbástyát építettek, hogy védje őket minden meglepetésszerű hátbatámadástól. Még folytak ezek az előkészületek, mikor Guo Huai és Sun Li is megérkezett, s rögtön tanácskozni kezdtek a főparancsnokkal:

– Mivel a Shu-csapatok Qi-nél vannak, lehetséges, hogy megpróbálják uralmuk alá vonni a Wei folyót, felvonulván a síkságon és kiterjesztvén vonalaikat egészen az északi magaslatokig, hogy elvághassák a Xizhou felé vezető utakat – közölték az újonnan érkezettek.

– Jól mondjátok – felelte Sima Yi –, tegyünk hát ellene! Vegyétek parancsnokságotok alá a teljes xizhou-i haderőt, foglaljátok el Beiyuant, majd építsetek ki ott megerősített tábor. Ám ragaszkodjatok a védelemhez! Várjatok, míg ki nem merülnek az ellenség készletei, csak akkor gondoljatok egyáltalán támadásra!

Így hát Guo Huai és Sun Li útnak is indult, hogy végrehajtsák utasításaikat.

Eközben Zhuge Liang Qi-nél öt táborhelyet alakított ki, s a Xie völgy és a Jianmen átkelő között tizennégy további tábort építtetett a harcosok és a lovak számára, ahol hosszadalmas hadjáratra számítván elszállásolta őket. Kijelölt felügyelő tiszteteket is, akiknek naponta kellett látogatást tenniük itt, hogy lássák, minden készenlétben áll-e.

Amikor fülébe jutott, hogy a Wei-haderő Beiyuannál táborozik, így szólt tisztjeihez:

– Azért állomásoznak ott, mert attól tartanak, a mi itteni jelenlétünk elvágja a kapcsolatukat Xizhou-tól. Úgy teszek, mintha Beiyuan felé akarnék megindulni, ám valódi célom a Wei folyó lesz. Számos hatalmas tutajt kell majd építenünk, szalmával megrakodni őket, s ötezer hajóst kijelölni kormányzásukra. Az éj sötétjében eközben támadást indítunk Beiyuan ellen. Sima Yi a hely megvédésére fog sietni. Ha nem is fog súlyos vereséget szenvedni, én a hátul lévő egységekkel átkelek a folyón. Ekkor az élen lévők a tutajokra szállnak, de nem azért, hogy ők is áthajózzanak, hanem hogy lángra lobbantsák az ellenség hajóhidjait, azután pedig hátba támadják őket. Én magam fogom vezetni az első táborhelyük kapuit megrohamozó egységeket. Ha megszerezzük a folyó déli partját, a hadjárat a továbbiakban már nem lesz túlságosan nehéz.

Ezután minden generális megkapta saját utasításait, s valamennyien mentek a dolgukra.

A kémek eközben befutottak, s jelentették Sima Yi-nek a Shu-csapatok tevékenységét. A főparancsnok ezt követően így fordult embereihez:

- Zhuge Liang már megint valami ravasz hadicselt eszelt ki, de azt hiszem, tudom, mi jár a fejében. Úgy tesz, mintha Beiyuant szeretné elfoglalni, de valójában a folyóra száll, s megpróbálja felgyújtani hídjainkat, hogy zűrzavar támadjon hátvédünk soraiban, azután megtámadja táborainkat!

Ezzel a következő parancsokat adta Xiahou Ba-nak és Xiahou Wei-nek:

- Figyelnetek kell a Beiyuannál zajló ütközet hangjaira. Ha kiáltozást hallotok, le kell vonulnotok a folyó mentén a délen emelkedő hegyekig, s ott elrejtőzni, hogy rajtaüthessetek a hamarosan érkező Shu-csapatokon!

Zhang Hu és Yue Chen két másik, egyenként kétezer íjászból álló sereggel az északi parton bújtak el, a hidak közelében, hogy elúzzék az áramlattal közeledő tutajokat, megakadályozván, hogy akár csak megérintsék az átkelőket.

Végül hívatta Guo Huai-t és Sun Li-t:

- Zhuge Liang Beiyuanhoz igyekszik, hogy titokban átkeljen a folyón. A ti haderőtök kicsiny, ezért rejtőztek el félúton. Ha az ellenség délután átkel a vízen, ez azt jelenti, este fogják megindítani a támadást. Ekkor tegyetek úgy, mintha vereséget szenvednétek és meneküljtek! Biztosan a nyomotokba erednek. Próbáljatok meg lövöldözni rájuk. Vízi és szárazföldi erőink rögvest ellentámadást fognak indítani. Ha fő seregükbe botlotok, akkor küldessetek új parancsért, s azonnal vonuljatok vissza!

Miután minden intézkedést megtett, Sima Yi két fiát, Sima Shi-t és Sima Zhao-t küldte, hogy megerősítsék az első táborhely védelmét, miközben ő maga Beiyuan felmentésére vezette a saját harcosait.

Zhuce Liang Wei Yant és Ma Dai-t indította útnak a folyón át Beiyuan megtámadására, a hidak lángra lobbantásának feladatát pedig Hu Banre és Wu Yi-re bízta. A Wei-tábor elleni általános támadást a Wei folyón keresztül három sereggel hajtotta végre: az elsőt Wang Ping és Zhang Ni, a középsőt Jiang Wei és Ma Zhong, a hátsót pedig Liao Hua és Zhang Yi vezette. Délben indult meg az összes egység, átkeltek a vízen, majd lassan kialakították harcrendjüket.

Wei Yan és Ma Dai alkonyat táján értek Beiyuanhoz. A felderítők már értesítették a védőket közeledtükről. Sun Li hátrahagyta táborát és megfutamodott. Ezzel elárulta Wei Yannek, hogy számítanak támadásukra, mire ő megfordult, hogy visszavonuljon. Ebben a pillanatban hatalmas kiáltozás kél, és két ellenséges hadtest Sima Yi és Guo Huai vezetésével a Shu-csapatokra vetette magát. Kétségbeesett erőfeszítést tettek, hogy kiszabaduljanak a szorításból, de igen sok Shu-katona zuhant a folyóba, ahol

többségük megfulladt. A többiek szétszóródtak. Azonban Wu Yi is felbukant, s megmentette a Shu-erőket a teljes pusztulástól.

Hu Ban csapatai felét a tutajok kormányzásával bízta meg, amik lefelé indultak a folyón, a hidak irányába. Ám Zhang Hu és Yue Chen már ott vártak rájuk és nyílveszők felhőjét árasztották feléjük. Hu Ban meg is sérült a lövedékek záporában, majd a vízbe esett és megfulladt. A tutajok legénysége a folyóba vetette magát, így próbált menekülni. A járművek végül a Wei-harcosok kezébe kerültek.

Ekkor a Wang Ping és Zhang Ni vezette első támadó egység még semmit sem tudott bajtársaik vereségéről, s egyenesen a Wei-táborok felé tartottak. A második őrség ideje alatt értek oda. Hangos kiáltozást hallottak, s Wang Ping így fordult vezértársához:

- Fogalmunk sincs, hogy a Beiyuan ellen küldött lovasságunk sikerrel járt-e vagy sem. Nem különös, hogy nem látjuk az ellenség egyetlen katonáját sem? Sima Yi biztosan kitalált valamit, hogy meghiúsítsa támadásunkat! Várjuk hát meg itt, míg a hidak kigyulladnak. Észre kell vennünk a lángokat.

Így hát megtorpantak. Hamarosan lovas küldönc érkezett hozzájuk:

- A főminiszter parancsára azonnal vonuljatok vissza, mivel a hidak elleni támadás kudarcba fulladt!

A két vezér rögtön eleget is akart tenni az utasításnak, ám ekkor bomba robbanása hallatszott, s a Wei-csapatok, amik időközben birtokukba vettek egy mellékutat a Shu-sereg mögött, támadásba lendültek. Hirtelen hatalmas tűz is lobbant. Zúrzavaros ütközet vette kezdetét, amiből Wang Ping és Zhang Ni végül sikeresen kivágták magukat, ám súlyos veszteségeket szenvedtek.

Mikor Zhuge Liangnak sikerült ismét összegyűjtenie haderejét Qi-nél, legnagyobb bánatára kiderült, hogy nem kevesebb, mint tízezer főt vesztek összesen.

Éppen ekkor ért oda Fei Yi Chengdu-ból.

Zhuce Liang fogadta őt, s az üdvözlések végeztével így fordult hozzá:

- Uram megkérnélek, hogy vigyél el egy üzenetet keletre, Wu-ba. Elvállalod a feladatot?

- Hogy utasíthatnék el bármit, amivel te bízol meg, főminiszter úr? - kérdezte Fei Yi.

Így hát Zhuge Liang megírta az üzenetet, s elküldte Sun Quannak. Fei Yi azonnal Jianye-be igyekezett, ahol mindjárt fogadták. Sun Quan, Wu uralkodója elé kerülvén átadta Zhuge Liang alábbi levelét:

„A Hanok útját balszerencse kísérte, így megtört az uralkodók láncolata. A Cao-féle párt bitorolja a kormányzat székhelyét, továbbra is kezükben tartván a hatalmat. Néhai uram, Bei császár hatalmas és nagyszerű fel-

adatot bízott rám, így minden erőfeszítéssel azon vagyok, hogy teljesítsem. A hadseregem most Qi-nél állomásozik, a lázadók pedig a Wei folyónál a pusztulás szélén állnak. Reménykedem benne, hogy felséged, szövetségesi esküjének megfelelően, elküld egy hadvezért a csapataival észak ellen, hogy segítsen elfoglalni a Középső Földeket. Így osztozhatunk a birodalmon. Valamennyi körülményt nem áll módomban elbeszélni, de remélem, megért engem és cselekszik”.

Sun Quan elégedett volt a hírekkel, s így fordult a követhez:

- Régóta szerettem volna már mozgásba hozni seregeimet, de nem tudtam megszervezni a dolgot Zhuge Lianggal. E levél után én magam fogom vezetni a hadjáratot, és Juchao-n átsietvén elfoglalom Xinchent Wei-től. Továbbá elküldöm Lu Xunt és Zhuge Jint, hogy Miankou-nál és Ji-angxia-nál táborozzanak, majd vegyék be Xiangyangot. Sun Shao és Zhang Cheng vezetésével még egy haderőt indítok útnak Guanglingbe, melynek feladata Huaiyin meghódítása lesz. Összesen háromszázezer fő vesz részt az akcióban és rögtön ki fognak vonulni!

Fei Yi köszönetet mondott, majd hozzátette:

- Ebben az esetben a Középső Földek végzete hamar be fog teljesedni.

Ezt követően lakomát ültek. Sun Quan megkérdezte a követtől, kit küldött a főminiszter az ütközetek vezetésére.

- Wei Yan volt a főparancsnok - közölte Fei Yi.

- Bátor ember, ám egy szélhámós. Egy nap komoly kárt fog okozni, ha Zhuge Liang nem lesz elővigyázatos. De ezt biztosan ő maga is jól tudja.

- Felséged szavai a lényegre tapintottak - közölte a követ -, rögtön viszsza is térek és beszámolok róluk Zhuge Liangnak.

Ezzel gyorsan el is búcsúzott és Qi-be sietett a tervezett Wu-hadjárat hírével.

- Nem mondott semmi egyebet Wu ura? - tudakolta Zhuge Liang.

Erre Fei Yi elmondta azt is, amit Sun Quan Wei Yanról állított.

- Valóban mély belátású uralkodó - mondta Zhuge Liang, miután végighallgatta -, nem hagyhatom figyelmen kívül a szavait. Mégis alkalmaznom kell Wei Yant, mivel igen bátor harcos.

- Ez esetben, uram, hamarosan döntened kell afelől, pontosan miként is használd fel őt.

- Már készen áll a tervem.

Fei Yi visszatért Chengdu-ba, Zhuge Liang pedig a szokásos vezéri feladatokat látta el a táborban.

Nem sokkal később, mikor a főminiszter éppen tanácsot ült parancsnokaival, egy Wei-vezér bukkant fel váratlanul, és azt kérte, fogadják el megadását. Zhuge Liang maga elé kérte a harcost, s kikérdezte őt.

- Zheng Wen a nevem, magas pozíciót töltök be a Wei-seregben. Qin Lang generális régi bajtársa vagyok. Nemrégiben Sima Yi áthelyezett minket, s igen nagy részrehajlást mutatott e társam irányában, őt nevezvén ki az előhad vezérévé, engem pedig nádszálként hajított félre. Ez nagyon elkésérített, így elhagytam őt, most pedig soraitokba kívánok lépni, ha elfogadjátok szolgálataimat.

Ebben a pillanatban belépett egy katona, s közölte, hogy egy bizonyos Qin Lang érkezett kíséretével a táborhoz és Zheng Went szólítja párviadalra.

- Felülmúlod ezt az embert harci képességek terén? - kérdezte Zhuge Liang az árulótól.

- Meg fogom ölni őt - felelte Zheng Wen magabiztosan.

- Ha végzel vele, minden téged illető kétségem eloszlik.

Zheng Wen gyorsan elfogadta az ajánlatot, paripája nyergébe szállt és kilovagolt. Zhuge Liang is követte, hogy szemtanúja legyen a küzdelemnek. Odakint a kihívó lándzsáját rázva gyalázta egykori bajtársát, lázadónak, gazembernek és lótolvajnak nevezvén őt.

- Add vissza a lovamat, te haramia! - kiáltotta, amint meglátta Zheng Went, majd vágózni kezdett felé.

Zheng Wen ostorával előre ösztökélte a szóban forgó állatot, meglengette kardját, így indult a támadó fogadására. Az első ütésváltás alatt végzett is Qin Langgal. A többi Wei-harcos ezt látván megfutamodott. A győztes lecsapta áldozata fejét, majd visszatérvén Zhuge Liang lábai elé helyezte a trófeát.

A főminiszter szó nélkül visszavonult sátrába, majd hamarosan hívatta Zheng Went. Mikor az áruló ismét előtte állt, így tört ki:

- Vigyétek el és fejezzétek le!

- Nem tettem semmi rosszat! - kiáltott erre rémülten Zheng Wen.

- Mintha nem ismerném Qin Langot! Az az ember, akit az imént megöltél nem Qin Lang volt! Hogy merészelsz a becsapással próbálkozni?

- Valójában a fivére volt, Qin Ming! - mondta a földre borulva Zheng Wen.

- Sima Yi azért küldött, hogy valamit kipuhatolj itt - felelte Zhuge Liang mosolyogva -, de nem tud port hinteni a szemembe! Ha nem mondod el az igazat, halál fia vagy!

Miután így leleplezték a hamis pártütőt mindent bevallott, majd életéért kezdett könyörögni.

- Csak úgy kíméllek meg, ha levelet írsz Sima Yi-nek, hogy üssön rajta a táborunkon! Ha ezt megteszed, szabad vagy. Amennyiben pedig sikerül elfognom Sima Yi-t, elismerem érdemeidet és jókora jutalomban részesítelek!

A beleegyezésén kívül szó sem lehetett másról, így hamarosan megszületett az üzenet. Ezután Zheng Went őrizet alá helyezték.

- Honnan tudtad, uram, hogy csak színlelte az átállást? - kérdezte a főminisztertől Fan Jian.

- Sima Yi nem tesz ilyet az embereivel - mondta Zhuge Liang -, ha Qin Langot valóban ilyen magas rangra emelte, akkor ő biztosan nagyszerű harci képességekkel rendelkezik, s egy ilyen fickó, mint Zheng Wen nem képes az első összecsapás során csak úgy végezni vele. Így hát Zheng Wen ellenfele nem Qin Lang volt. Ebből tudtam meg mindent.

Vezérei gratuláltak neki tisztánlátásáért. Ezt követően Zhuge Liang kiválasztott egy meggyőző beszédű férfiút tisztjei közül és titkos utasításokat suttogott a fülébe. A tiszt azonnal távozott, s elvitte az imént írt levelet a Wei-táborba, ahol a főparancsnok után érdeklődött. Be is vezették hozzá, ő pedig átadta az üzenetet.

- Ki vagy te? - kérdezte tőle Sima Yi.

- A Középső Földekről származó szerencsétlen ember vagyok, aki Shuban kötött ki. Zheng Wennel egy faluból származunk. Zhuge Liang ki-nevezte őt előhada élére jutalomként tetteért. Ezután Zheng Wen engem bízott meg azzal, hogy hozzam ide neked az üzenetét, uram, s közöljem, hogy holnap este fénnel fog jelzést adni, és reméli, hogy te magad vezeted majd a támadást. Zheng Wen eközben odabentről fog ügyködni az érdekedben.

Sima Yi nagy erőfeszítéseket tett, hogy ellenőrizze e kijelentések valóságát, s aprólékosan áttanulmányozta újra és újra a levelet, hogy feltűnjön neki bármilyen gyanús jel, ám nem talált semmit, egyértelműen Zheng Wen kézírása volt.

Végül frissítőt hozatott az üzenet hozójának, majd így szólt:

- Holnap a második őrseg idejére tüzzük ki a rajtaütés kezdetét. Személyesen fogom vezetni a támadást. Ha sikerrel járunk, jutalomként magas rangra emellek!

A harcok ezt követően búcsút vett a hadvezértől és visszatért saját táborába, ahol mindenről részletesen beszámolt Zhuge Liangnak. A főminiszter a magasba, az Északi Csillag felé emelte kardját, megtette a szükséges lépéseket a szertartáshoz, majd imádkozni kezdett.⁴ Miután befejezte, hívatta Wang Pinget, Zhang Ni-t, Wei Yant, Ma Dai-t, Ma Zhongot és Jiang Wei-t, akiknek mind titkos utasításokat adott. Ők útnak is indultak, hogy teljesítsék ezeket, Zhuge Liang pedig felkapaszkodott egy dombtetőre, csupán néhány tucatnyi őrt víve magával.

Sima Yi valóban hitt Zheng Wen levelének, és az éjszaka folyamán végre akarta hajtani a rajtaütést. Ám idősebb fia, Sima Shi szót emelt ez ellen:

- Atyám, veszélyes útra indulsz, midőssze azért, mert egy darab papír-

ba veted bizalmod – mondta az ifjú –; úgy gondolom, ez nem helyes. Mi lesz, ha valami előre nem látott szerencsétlenség történik? Menjen inkább néhány generális helyetted, te pedig tartalékként kövesd csak őket!

Sima Yi látta, hogy ez igen jó tanács, így végül arra jutott, hogy tízezer katonával Qin Langot küldi a rajtaütésre, ő maga pedig az erősítést irányítja.

Kellemes éj köszöntött rájuk, a hold fényesen ragyogott. Ám a második őrség közepe táján az ég befelhősödött, nagyon sötét lett, így az emberek még a közvetlenül mellettük állót sem látták.

– A gondviselés keze ez – kuncogott Sima Yi.

A hadművelet a kellő időben megkezdődött: a harcosok hallgatásra kötelezve, a háttérben pedig pofájuk körül szövettel lépdeltek. Halkan és gyorsan mozogtak, Qin Lang egyenesen a Shu-tábor felé vezette őket. Ám amikor behatoltak, egyetlen katonát sem láttak sehol, s a vezér rögtön tudta, hogy csapdába csalták. Azonnal visszavonulást parancsolt csapatainak, de ekkor mindenünnen fények gyulladtak, s négy oldalról rontott rájuk az ellenség. Bárhogy is küzdött, Qin Lang képtelen volt kitörni a gyűrűből.

Távolabb, a harcterület mögött Sima Yi látta, hogy lángnyelvek emelkednek fel a Shu-táborban, és szüntelen kiáltozást hallott, azt viszont képtelen volt eldönteni, saját serege vagy az ellenség győzelmét jelenti-e mindez. Közelebb nyomult hát a tűzhöz. Váratlanul közeli kiáltás, dobok dübörgése, trombiták harsanása, eget-földet megrendítő bombarobbanás, majd Wei Yan és Jiang Wei rontott rá a Wei-fővezérre két oldalról. Ez volt a végső csapás számukra. Minden tíz Wei-katonából nyolc-kilenc meghalt vagy megsebesült, a túlélők pedig a szélrózsa minden irányába futottak.

Eközben Qin Lang tízezer főnyi hadereje a sáskarajként lecsapó nyílvesszők áldozata lett, maga a vezér is elesett. Sima Yi és serege maradványai saját táboruk felé menekültek. A harmadik őrség idejét követően az ég kiderült. Ekkor Zhuge Liang a dombtetőről megszólaltatta a visszavonulásra hívó gongot. A korábbi felhősödés annak volt köszönhető, hogy a főminiszter elvégezte az „Elfedő Módszer” szertartását, most pedig azért oszlottak szét a fellegek, mert újabb rítust hajtott végre, megbízáva a Hat Sík istenségeit, hogy söpörjék el a még odafent lebegő felhőket.⁵

A győzelem teljes volt. Zhuge Liang első parancsa a táborba történt visszaérkezést követően Zheng Wen kivégzését rendelte el.

Ezután új terveken kezdett töprengeni a déli part elfoglalása érdekében. Minden nap kiküldött egy csapatot, hogy az ellenség tábora előtt párviadalt ajánljon, ám senki sem válaszolt nekik.

Egyszer ezután a főminiszter kis kocsiján a Qi hegy elé indult, ahonnan figyelmesen tanulmányozta a Wei folyó áradatát, továbbá a vidék fekvését. Hamarosan egy díszök alakú völgybe ért, ami elég nagy volt ahhoz,

hogy belsejében akár ezer harcos is megbújhasson, miközben egy kisebb, két domb köztiben még ötszáz további is elfért. Hátralát a hegyek oly közel voltak, hogy csupán egyetlen lovas számára kínáltak átjárót. A felfedezés nagyon megörvendeztette a hadvezért, aki rögtön azt tudakolta a helybéli vezetőktől, hogy hívják ezt a vidéket.

- Shangfang völgynek, vagyis Díszök völgynek nevezik - hangzott a felelet.

A táborba visszatérvén a főminiszter hívatott két vezért, név szerint Du Rui-t és Hu Zhongot, majd titkos parancsokat suttogott a fülükbe. Ezután ezer mesterembert kéretett, s a Díszök völgybe küldte őket, hogy ott „fa ökröket és mozgó lovakat” készítsenek a csapatok használatára. Végül utasította Ma Dai-t, hogy ötszáz harccsal védje a völgy száját, akadályozzon meg minden ki- és bejárást. Hozzátette még:

- Kintről nem léphetnek be oda, a bent lévők pedig nem távozhatnak. Én majd időről időre ellátogatok a helyre, hogy megszemléljem, halad-e a munka. Sima Yi végleges legyőzésének haditerve készül itt, ezért mindent a legteljesebb titokban kell tartani!

Ma Dai útnak is indult, hogy elfoglalja őrhelyét. A két generális, Du Rui és Hu Zhong lettek a Díszök völgyben folyó munkálatok állandó felügyelői. Zhuge Liang mindennap felbukkant és kiadta a szükséges rendelkezéseket.

Pár nap múlva Yang Yi kereste fel a főminisztert:

- Minden terményünk a Jianmen átkelőnél van, szállításuk roppant nagy nehézségekbe ütközik. Mit lehetne tenni?

- Már régóta készen áll erre a tervem - közölte Zhuge Liang mosolyogva -, a fa, amit még a Folyóvidékeken gyűjtöttem és vásároltam, fából készült teherhordó állatok elkészítésére szolgált, melyek feladata lesz az ellátmány szállítása. Igen előnyös ez, mivel ők nem igényelnek sem takarmányt, sem vizet, s éjjel-nappal pihenés nélkül képesek haladni.

Mindenki, aki csak hallotta ezt a választ, úgy vélekedett, a régi idők-től kezdve egészen mostanáig még soha senki sem hallott ilyen csodálatos szerkezetekről, és azt tudakolták a főminisztertől, miféle varázslatos terv alapján készíti ezeket.

- Saját terveim alapján hozzák létre őket, de még nincsenek készen. Itt vannak a vázlataim ezekről a gépökrökről és lovakról, valamennyi jellemzőjükkal és méreteikkel, részletesen kidolgozva. Megnézhetitek az adatokat.

Ezzel Zhuge Liang elővette a papírokat, a generálisok pedig mind köré gyűltek, hogy vethessenek rájuk egy pillantást. Az alábbiakat olvasták: „Az ökrök hasa szögletes, nyakuk ívelt, nyelvük, a fékező fogantyú a hasukhoz csatlakozik. Minél nehezebb a terhük, annál kevesebbet haladnak.

Egyetlen gépezet több tucat *li*-t képes megtenni egy nap alatt, ám nagyobb csoportban mindösszesen húsz *li*-t tesznek meg.⁶ Nincs szükségük sem élelemre, sem vízre”.⁷ Ezután Zhuge Liang a lovakról szóló leírást is ismertette velük.⁸ Mindannyian nagyon megdöbbenek, majd így kiáltottak:

– A főminiszter emberfeletti!

Néhány nappal később az új gépállatok elkészültek és munkához láttak. Meglehetősen élethűek voltak, s átkeltek a hegyeken a kívánt irányba. Az egész sereg boldogan figyelte őket. Kongming parancsára Gao Xiang, a Jobb Hadsereg generálisa vezette ezer harcosával őket. Folyamatosan jártak a Jianmen átjáró és Qishan nagy erődítménye között, így szállítván az ellátmányt a katonák számára.

A Jianmen átjáró ösvényei mentén
Báblovak osztottak az élők terhén
A Xie völgy keskeny sziklás útján át
Naponta hordták faökrök a gabonát
Ha az emberek most is így tehetnének
A szállítás miatt nyugodtak lehetnétek

Sima Yi már amúgy is igen szomorú volt veresége miatt, mikor kémei jelentést tettek ezekről a faökrökről és lovakról, amikkel a Shu-harcosok könnyedén szállították ellátmányukat. Ez a fejlemény még inkább elkezdte aggasztani, ezért így fordult generálisaihoz:

– Tudtam, hogy a szállítás meglehetősen nehéz a Folyóvidékről, ezért zárattam le a kapukat és maradtam védekező állásban, várván, hogy az ellenség éhezni kezd. Így azonban talán sohasem kell visszafordulniuk az élelem hiánya miatt!

Ezután hívatta Zhang Hu-t és Yue Chent, majd az alábbi parancsokat adta nekik:

– Fejenként ötszáz katonával induljatok mellékutakon a Xie völgybe! Amikor megpillantjátok az ellátmányukat szállító Shu-harcosokat, hagyjátok áthaladni őket, ám csupán azért, hogy megtámadhassátok a menet hátulját, s elfoghassátok négy-öt falovat és ökröt.

Így hát összesen ezer fegyverforgató indult útnak a feladat végrehajtására, akik Shu-katonáknak álcázták magukat. Éjszaka haladtak át a mellékutakon, majd elrejtöztek.

Hamarosan felbukkant a faállatok menete, Gao Xiang és emberei kíséretében. Amikor már a leghátsó részek is csaknem továbbálltak, váratlanul rájuk törtek, és sikerült is néhány „állatot” elfogniuk, amiket a Shu-harcosok hátrahagytak. Nagy örömmel vitték őket saját táborukba.

Amikor Sima Yi szemügyre vette a szerkezeteket, be kellett látnia, hogy igazán élethűek. Ám leginkább az töltötte el elégedettséggel, hogy most már megvoltak neki is a minták, így ő is gyárthatott hasonlókat.

- Ha Zhuge Liang képes ilyesmit használni, akkor roppant különös lenne, ha én nem tudnék - közölte, majd magához hívott számos ügyes mestereket, s megparancsolta nekik, hogy itt és most szedjék szét darabokra a gépeket, majd készítsenek ezekkel pontosan megegyezőket. Alig telt el egy fél hónap, máris néhány ezret megalkottak a Zhuge Liang-féle minták alapján, s ezek az új gépállatok is képesek voltak mozogni. Ekkor Sima Yi Cen Wei-t, a Határokat Őrző Generálist tette meg az újfajta szállítási mód felelősévé, s a teherhordók dolgozni kezdtek, hozták-vitték az ellátmányt Xizhou és a tábor között. A Wei-katonák szívét öröm töltötte be.

A rajtaütést követően Gao Xiang visszatért táborukba, és jelentette a néhány faökrös és paripa elvesztését.

- Épp ezt akartam, hogy egy párat elfogjanak - közölte Zhuge Liang roppant elégedetten -, igaz, hogy ezeket elveszítettem, de cserébe hamarosan jelentős segítséget fogok kapni!

- Hogy érted ezt, ó, főminiszter úr? - kérdezték tisztjei.

- Sima Yi biztosan le fogja másolni őket, s ha ezt megtette, arra az esetre is készen áll a tervem, amit kijátszhatok ellene!

Alig telt el néhány nap, Zhuge Liang már meg is kapta a jelentést, miszerint az ellenség az övével teljesen megegyező faökröket és lovakat használ a Xizhou-ból történő szállítmányozásra.

- Épp úgy, ahogy sejtettem - mondta a főminiszter, majd hívatta Wang Pinget:

- Öltöztess be ezer harcost Wei-katonának, s juss el velük gyorsan és titokban Beiyuanba! Ott mondd, hogy a menet kíséretként jöttetek, s vegyüljete el a valódi kísérők között. Ezután váratlanul fordulj ellenük, hogy szétszóródjanak, majd irányítsd menetet errefelé. Előbb-utóbb a nyomodba fognak eredni. Ha ez megtörténik, fordítsd el az állatok nyelvét, mire nem fognak tudni megmozdulni. Hagyd őket ott, ahol vannak, és menekülj el! Amikor a Wei-csapatok felbukkannak, képtelenek lesznek elvonszolni vagy bárhogy is elszállítani a teremtményeket. További harcosaink fognak készenlétben állni, akikkel vissza kell térned, visszafordítani a nyelveket, majd elhozni ide az egész menetet. Az ellenség nagyon meg fog döbbedni.

Ezt követően hívatta Zhang Ni-t, akinek a következő utasításokat adta:

- Öltöztess be ötszáz harcost Liuding és Liujia istenek ruházatába, hogy természetfelettinek tűnjenek!⁹ Öltsenek démonfejeket és vadállatok alakjait, fessék be arcukat mindenféle színűre, hogy olyan különösnek tűnjenek, amennyire csak lehetséges! Adj nekik zászlókat, kardokat, vállukra pedig vegyenek gyúlékony anyagokkal töltött díszitőköt. Azután rejtőzzenek el

a dombok között, míg fel nem tűnik a menet, s ha a tökük füstölni kezd, rontsanak elő hirtelen, elűzvé a faállatokat. Senki sem merészel majd üldözni egy ilyen hátborzongató társaságot!

Miután Zhang Ni is távozott, Wei Yanre és Jiang Wei-re került sor:

- Ti vegyetek magatok alá tízezer főt, s induljatok Beiyuan határára, hogy fogadjátok a fából készült teherhordókat és védelmezzétek őket a támadásoktól!

Végül még ötezer harcost küldött Zhang Yi és Liao Hua vezetésével, hogy megállítsák Sima Yi-t, ha felbukkanna, míg egy kisebb haderő Ma Dai és Ma Zhong irányításával elindult, hogy dacoljon az ellenséggel táboruk közelében, a déli parton.

Így hát pár nap múlva, mikor a menet úton volt Xizhou felől, az élen lévő felderítők jelentették, hogy feltűnt néhány harcos előttük, akik azt állították, a menet kíséretébe küldték őket. Cen Wei parancsnok megállította embereit, s igyekezett kideríteni az igazságot. Hamarosan megtudta, hogy az újonnan érkezettek valóban Wei-katonák, így a menet ismét megindult.

A friss kíséret csatlakozott az eddigihez. Ám mielőtt messzire jutottak volna, kiáltás harsant, s az álhús Shu-harcosok öldökölni kezdtek, egy hang pedig felüvöltött:

- Wang Ping van itt!

A menet őrsége teljesen megdöbrent. Sokukat megölték, ám a többiek Cen Wei köré gyűltek és igyekeztek védeni a vezért. Azonban végül Wang Pingnek sikerült vele is végeznie, a maradék őrség pedig szétfutott. A menetet ezután a Shu-tábor felé fordították.

A menekvők egészen Beiyuanig futottak, ahol jelentést tettek a szerencsétlenségről Guo Huai-nak. Ő rögtön a menet megmentésére indult. Ahogy felbukkantak a teherhordók közelében, Wang Ping parancsot adott a nyelvek elfordítására, majd a faállatokat az út közepén hagyva elvágtattak.

Guo Huai nem próbálta üldözni őket, inkább igyekezett mozgásba hozni a szerkezeteket eredeti úticéljuk felé. Ám azok meg sem moccantak. Ez a fejlemény teljesen összezavarta a Wei-vezért. Ekkor hirtelen mindenünnen dobok dübörgése hangzott fel, s két seregetest rontott rájuk. Wei Yan és Jiang Wei harcosai voltak, s ahogy feltűntek, Wang Ping korábban megfuttatott emberei is megjelentek és ők is rohamra indultak. Ez a hármas támadást túl sok volt Guo Huai-nak; sietve visszavonult előlük.

A nyelveket ezután visszaállították eredeti állásukba és a facsorda mozgásba lendült. Ezt látván Guo Huai meggondolta magát, s támadást vezényelt. Ám ebben a pillanatban a dombok fölé gomolygó füstre lett figyelmes, és számtalan különös teremtmény rontott rájuk. Néhányuk lobogókat, mások kardokat vittek, de mindegyik szörnyűséges külsejű volt. A

faállatok felé száguldottak és igyekeztek magukkal ragadni azokat.

- Ezek biztosan természetfeletti segítők! - kiáltotta Guo Huai rémülten.

Harcosai is mind nagyon megijedtek és képtelenek voltak akár csak megmozdulni.

Megtudván, hogy beiyuani csapatait elűzték, Sima Yi kivonult, hogy támogatásukra siessen. Félúton, éppen azon a részen, ahol a legszakadékosabb volt az ösvény, ádáz ordításokkal és robbanó bombákkal egy seregtest rontott rájuk. A vezéri lobogón a következő feliratot olvashatta: „Zhang Yi és Liao Hua, Han generálisok”.

Az úton gabonára éhes istenekbe futottak
A meglepett csapatok nagy veszélybe jutottak

Aki kíváncsi az eredményre, olvassa el a következő fejezetet!

SZÁZHARMADIK FEJEZET

SIMA YI CSAPDÁBA ESIK A DÍSZTÖK VÖLGYBEN.
A WUZHANG DOMBOKON ZHUGE LIANG A
CSILLAGOK SEGÍTSÉGÉHEZ FOLYAMODIK

上方谷司馬受困
五丈原諸葛禳星

Miután seregét szétzúzták a harcmezőn Sima Yi menekülőre fogta, magányos lovasként, egyetlen lándzsával vágatott. Sűrű erdőt vett észre a távolban, így arrafelé tartott, hogy menedékre leljen.

Zhang Yi megállította a hátul lévő sereget, miközben Liao Hua tovább nyomult előre a szökevény után. Láta, hogy a fák közé igyekeznek. Sima Yi hamarosan már a puszta életét féltette, ahogy egyik fatörzstől a másikig száguldott, míg üldözői egyre közeledtek. Végül Liao Hua olyan közel került hozzá, hogy megpróbált kardjával rásújtani, ám elhibázta, és a fegyver egy vastag törzsbe csapódott. Mielőtt a hadvezér kiránthatta volna, Sima Yi-nek sikerült egérutat nyernie. Mire Liao Hua kiért a nyílt terepre, nem tudta, merre folytassa a hajszát. Nemsokára észrevett egy arany sisakot a földön, keleti irányban, amit csak nemrég hajíthattak félre. Felvette, nyergére akasztotta és keletnek kezdett vágatni.

Ám az agyafúrt menekő az erdőből kiérvén keletre hajította el sisakját, ő maga pedig nyugatnak indult, így Liao Hua egyre távolodott zsákmányától. Egy idő után az üldöző találkozott Jiang Wei-jel, s ekkor félbeszakította a vadászatot, majd társával együtt visszatért a táborukba.

A faökröket és mozgó lovakat is oda vezették, szállítmányukat pedig raktárakba tették. Legalább tízezer kocsinyi gabonát sikerült zsákmányolniuk.

Liao Hua bemutatta az ellenség sisakját, mint a harcmezőn tanúsított bátorságának jelét, s jókora jutalmat és elismerést kapott érte. Wei Yan viszont semmit sem hozott magával, így teljesen mellőzték. Erre dühösen és elégedetlenül távozott, Zhuge Liang pedig úgy tett, mint aki tudomást sem vesz szolgálatairól.

Sima Yi végtelenül elkeseredve tért vissza táborába. Itt további rossz hírek várták, mivel egy hírnök leveleket hozott, melyekben a három Wu-sereg támadásáról írtak. Az üzenetekből kiderült, hogy haderőket küldtek az új fenyegetés ellen, s Wei uralkodója ismét azzal bízta meg a főparancsnokot, hogy maradjon védekező állásban és várjon. Így hát Sima Yi elmélyítette a vizes árkokat és megerősítette a védműveket.

Cao Rui három sereget küldött a hódítók ellen: Liu Shao-nak kellett megvédenie Jiangxia-t, Tian Yu állt a xiangyangi erők élén, maga Cao Rui pedig Man Chonggal Hefei-be sietett. Ez utóbbi volt a fő haderő.

Man Chong a Chao tóhoz vezette az előhadat. Innen, rálátván a keleti partra, hadihajók, zászlók és hadi jelvények egész erdejét pillantották meg. Eget-földet betöltött az ellenség sokasága. Így hát, visszatérően a derékhadhoz, a Wei-vezér késedelem nélküli támadásra tett javaslatot:

- Ellenfelünk biztosan azt hiszi, kimerültünk a hosszas menetelést követően és nem törődik a védelemmel; még ma éjjel támadnunk kellene, mert így le fogjuk győzni őket!

– Összhangban van ez azzal, amit én is gondolok! – felelte Wei uralkodója, és megparancsolta a lovasság vezérének, Zhang Qiu-nak, hogy vegyen magához ötezer harcost, s próbálja meg gyúlékony anyagokat bevetve felégetni az ellenséges tábor. Ugyanekkor Man Chongnak is rohamot kellett indítania a keleti partról.

Ezen az éjszakán, a második őrség ideje alatt, a két seregetest útnak indult, s óvatosan megközelítette a tó környékét. A vízi táborot sikerült is észrevétlenül elérniük, majd ordítva az ellenségre rontottak, a Wu-katonák pedig minden ellenállás nélkül megfutamodtak előlük. A Wei-csapatok mindenütt tüzeket gyújtottak, így sikeresen elpusztították az összes hajót, rengeteg ellátmánnyal és felszereléssel együtt.

A parancsnok, Zhuge Jin Miankou-hoz vezette legyőzött csapatait, a támadók pedig boldogan tértek vissza táborukba.

Mikor a hírek Lu Xun fülébe jutottak, összehívta tisztjeit, s így szólt hozzájuk:

– Írnom kell az uralkodónak, hogy szakítsa félbe Xincheng ostromát, mivel a seregét felhasználhatjuk a Wei-haderő visszavonulási útjának elvágására, miközben én szemből rontok rájuk. A kettős veszély össze fogja zavarni őket, így miénk lesz a győzelem!

Mindenki úgy gondolta, a terv kiváló, úgyszólván hamarosan el is készült az üzenet. Egy ifjú tiszt gondjaira bízta, s utasították, hogy a lehető legnagyobb titoktartással kézbesítse. Ám a küldöncöt az átkelőnél elfogták, majd Wei uralkodója elé vitték. Cao Rui elolvasta a levelet, s mélyet sóhajtva így szólt:

– Ez a Lu Xun Kelet-Wu-ból igencsak agyafúrt.

Az elfogott hírvivőt tömlöcbe vetették, Liu Shao-nak pedig megparancsolták, hogy védje a hátukat, s tartsa távol tőlük Sun Quan seregét.

Eközben Zhuge Jin legyőzött harcosai megbetegedtek a forró időjárástól, így nemsokára a vezérnek üzenetet kellett küldenie, megkérvén Lu Xunt, hogy mentse fel a haderőt a további csatározások alól és küldje haza. Miután Lu Xun elolvasta a levelet, így felelt a hírnöknek:

– Add át üdvözetemet a generálisnak és közöld vele, hogy hamarosan döntenem fogok!

Amikor a küldönc visszatért e válasszal, Zhuge Jin azt tudakolta tőle, mi történik a főparancsnok táborában.

– A harcosok mind babot ültetnek a táboron kívül, a tisztek pedig a kapuknál szórakoznak – hangzott a felelet –, ügyességi játékokat játszanak, nyílveszőket hajigálnak szűk nyílású vázákba!

Ezt hallván maga Zhuge Jin indult a fővezér táborába, hogy megkérdezze, miként kíván szembenézni a sürgető veszedelemmel.

- Az uralkodóhoz küldött hírvivőmet elfogták, így terveim lelepleződtek - válaszolta neki Lu Xun -; most hát semmi értelme összecsapásra készülődni, ehelyett jobban tesszük, ha visszavonulunk. Küldtem is egy újabb üzenetet urunknak, hogy engedje meg a fokozatos visszahúzódást.

- De miért késlekedünk? - tudakolta Zhuge Jin - Ha úgy gondolod, legjobb lenne visszavonulni, akkor ezt gyorsan kellene véghezvinnünk!

- Seregemnek lassan kell elvonulni, különben az ellenség üldözőbe vesz, az pedig vereséget és veszteségeket jelentene. Neked most először fel kellene készítened hajóidat, mintha ellenállást terveznél, én pedig úgy teszek, mintha Xiangyangot kívánnám megtámadni. E hadműveletet leple alatt visszahúzódunk a Déli Földekre, az ellenség pedig nem mer majd követni minket!

Így hát Zhuge Jin visszatért saját táborába és igyekezett úgy tenni, mintha a maradék hajóit egy közelgő hadjáratra készítené fel. Ezalatt Lu Xun előkészületeket tett a kivonulásra, közölvén embereivel, hogy Xiangyang felé fognak menetelni.

Eme hadmozdulatok híre gyorsan eljutott a Wei-táborokba, s mikor a vezérek tudomást szereztek róluk, rögtön ki akartak vonulni és szembeállni az ellenséggel. Ám Wei ura jobban ismerte ellenfelét, mint tisztjei, így nem volt hajlandó csatát vállalni. Összehívta hát őket, hogy megbeszélje velük a teendőket:

- Lu Xun igencsak ravasz, ezért tartsátok gondosan a védelmet, ne kockáztassatok meg nyílt ütközetet!

A vezérek engedelmeskedtek, ám pár nap múlva a felderítők hírt hoztak a Wu-seregek elvonulásáról. Cao Rui kételkedett a dologban, így kiküldte saját kémeit is, akik megerősítették a jelentést.

Ekkor már biztos lehetett benne, hogy a hír igaz. A következő szavakkal vigasztalta magát:

- Lu Xun éppen annyira tisztában van a háború művészetével, mint Sun Zi és Wu Qi. Délkelet meghódítása nem most vár rám.

Ezzel generálisait a különböző stratégiaiilag fontos helyekre küldte, majd a fő sereggel visszatért Hefei-be, ahol tábort vert, készen arra, hogy előnyt kovácsoljon minden esetlegesen felmerülő körülményből, mely sikerrel kecsegtet.¹

Eközben Zhuge Liang Qi-nél állomásozott, ahol, úgy tűnt, hosszabb tartózkodást tervezett. Utasította harcosait, hogy vegyüljenek el Wei népe között, vegyenek részt a mezei munkákban, így a termény egyharmada legyen az övék, míg a fennmaradó két harmad az egyszerű embereké. Szigorúan megtiltotta, hogy bárki is a földművesek tulajdonához nyúljon, ezért a katonák végül igen jó barátságban éltek együtt a néppel.

Ekkor Sima Yi fia, Sima Shi kereste fel atyját:

- A Shu-harcosok jelentős mennyiségű terménytől fosztottak meg minket, most pedig Qi népével barátkoznak és a Wei folyó partján lévő földeket művelik, mintha itt akarnának maradni! Ez szörnyű csapás lenne számunkra. Miért nem határozol meg hát egy időpontot a döntő ütközet megvívására Zhuge Lianggal?

- A császár arra utasított, hogy maradjak védekezésben, s éppen azt ne tegyem, amit javasolsz - felelte Sima Yi.

Míg így beszélgettek, jelentés érkezett, hogy Wei Yan a közelükbe vult, sértegeti seregüket, s arra emlékezteti őket, hogy nála van vezérük sisakja. Természetesen párviadalra is felszólította őket. A generálisok mind nagyon felháborodtak, s szeretnék volna elfogadni a kihívást, ám a főparancsnok megingathatatlan volt döntésében:

- Egy bölcs egyszer azt mondta: „a türelmetlenség kis dolgokban a nagy tervek kudarcához vezet”. Megmaradunk hát védekező állásainkban.

Így hát, miután még egy darabig ócsárolta őket, Wei Yan távozott.

Látván, hogy az ellenséget nem lehet rávenni a harcra, Zhuge Liang parancsot adott Ma Dai-nak, hogy építsen erős cölöpkerítést a Díszzők völgyben, ásson gödröket is, valamint gyűjtsön össze rengeteg gyúlékony anyagot. Így hát a környező dombokon csűrök formájában fát és szalmát halmoztak fel, s mindenütt árkokat mélyítettek, amikbe aknákat temettek.

Mikor végeztek ezekkel az előkészületekkel, Ma Dai, utasításai szerint, eltorlaszolta a völgy végében lévő utat, a bejáratnál pedig elrejtette harcosait, hogy rajtaüthessenek az ellenségnek.

- Ha Sima Yi errefelé igyekszik, engedjétek be őt a szurdokba, majd robantsátok fel az aknákat és lobbantsátok lánggra a fát és a szalmát! - mondta Zhuge Liang - Állítsatok fel egy hét csillagból álló jelképet is a völgy szájánál, a dombon pedig egy hét lámpásból álló jelzést éjszakára!

Miután Ma Dai távozott, a főminiszter Wei Yant hívatta, s így szólt hozzá:

- Menj a Wei-táborhoz ötszáz lovassal, és bírd rá őket a harcra! A legfontosabb, hogy Sima Yi-t kicsalogassuk erődítményéből. Nem fogod tudni legyőzni őket, ezért hátrálj meg előlük, ők pedig üldözőbe vesznek majd. Nappal a hét csillag, éjjel pedig a hét lámpás jelzés felé kell tartanod! Így a Díszzők völgybe csalod őket, ahol tervem már készenlétben áll számukra!

Wei Yan után Gao Xiang következett:

- Végy magadhoz egy kisebb csordát, úgy negyven-ötven darabot a faökrökből és mozgó lovakból, töltsd meg őket gabonával, majd vezesd ide-oda a hegyek között. Ha sikerül elérned, hogy az ellenség elfogja őket, nagy szolgálatot teszel a birodalomnak!

Így elküldték a faállatokat is, hogy eljátsszák a maguk szerepét a hadműveletben, a qi-i harcosok maradéka pedig visszatért a földekre, azzal a paranccsal, hogy csak akkor csatlakozzanak a küzdelemhez, ha Sima Yi sze-

mélyesen tűnik fel. Ebben az esetben a folyó déli partján kellett támadást indítaniuk, hogy elvágják a Wei-vezér visszavonulásának útját.

Ezután Zhuge Liang a Díszök völgy mellé vezette csapatait, ahol letáboroztak.

Eközben Xiahou Hui és Xiahou He felkeresték vezérüket, Sima Yi-t:

- Az ellenség elrendezte táborait és mezei munkákba kezdett, mintha maradni szándékoznának. Ha nem pusztítjuk el őket most, hanem hagyjuk, hogy megszilárduljon a helyzetük, akkor később nagyon nehéz lesz eltakarítaniuk innen őket!

- Ez biztosan Zhuge Liang valamilyen csele - felelte a főparancsnok.

- Úgy tűnik, nagyon félsz tőle, generális! - vágta vissza neki - Mit gondolsz, mikor fogod elpusztítani? Legalább engedd, hogy mi ketten megküzdjünk vele, hogy bizonyíthassuk hálánkat az uralkodó nagylelkűsége iránt!

- Ha így kell lennie, induljatok útnak két hadosztállyal - mondta Sima Yi, beletörődve a dologba.

Ahogy a két, egyenként ötezer fős sereget elvonult, hamarosan arra lettek figyelmesek, hogy az ellenség fa teherhordói jönnek velük szemben. Azonnal rohamot indítottak, elűzték a kíséretet, elfogták a szerkezeteket, majd saját táborukba küldték őket.

Másnap még többet sikerült elkapniuk, sőt foglyul ejtettek harcosokat és zsákmányoltak házasokat is. Megint mindent visszaküldtek a táborba.

Sima Yi magához hívatta a rabokat és kikérdezte őket. A következő információt sikerült megtudnia:

- A főminiszter rájött, hogy nem fogsz harcolni, ezért elhelyezte katonáit a különböző termőföldeken, hogy így biztosítsa a jövőbeli szükségleteket.

Sima Yi ezután szabadon engedte őket, s megparancsolta, hogy távozzanak.

- Miért kímélted meg az életüket? - tudakolta Xiahou He.

- Semmit sem nyerhetünk közönséges katonák lemészárlásával. Menjenek csak vissza a sajátjaikhoz, és dicsérjék ott a Wei-vezérek kegyességét. Ez majd esetleg csökkenti bajtársaik elszántságát, hogy ellenünk viaskodjanak! Lu Meng is ily módon vette be Jingzhou-t.

Ezzel általános utasítást adott ki, hogy valamennyi Shu-fogollyal jól kell bánni, majd szabadon kell őket engedni. Ráadásul meg is jutalmazta azokat, akik seregében így cselekedtek.

Ahogy már említettük, Gao Xiang feladata volt, hogy folyamatosan mozgásban tartsa az álmeneteket, a Wei-harcosok pedig mindenütt támadást indítottak ellenük, ahogy megpillantották őket. Két hét sem telt bele, s akkora sikereket arattak így, hogy Sima Yi egészen kivirult.

Egy napon, mikor újabb foglyokat ejtettek, ismét maga elé hozatta és kikérdezte őket:

- Hol van most Zhuge Liang?

- Immár nem Qi-nél, hanem tíz *li*-re táborozik a Dísztök völgytől. Igen nagy terménykészletet halmoz fel éppen ott.

Miután alaposan kifaggatta, őket is szabadon eresztette.

Maga köré gyűjtven vezéreit így fordult hozzájuk:

- Megtudtam, hogy Zhuge Liang már nem Qi-nél táborozik, hanem a Dísztök völgy közelében. Így hát holnap támadást indítotok régi táborhelyük ellen, én pedig a tartalékokat fogom vezetni!

Az ígéret nagyon fellelkesítette a tiszteket, s rögtön megkezdtek a felkészülést.

- Atyám, miért az ellenség hátát kívánod megtámadni? - kérdezte Sima Yi-től Sima Shi.

- Qi a legfontosabb állomáshelyük, így biztosan sietnek majd támogatást nyújtani. Akkor a völgy felé fordulok, s ott felégetem raktáraikat. Így végül helyzetük reménytelenné válik, mi pedig döntő győzelmet aratunk!

Az ifjú kötelességtudóan egyetértett atyjával.

Sima Yi kivonult a táborból, Zhang Hu és Yue Chen pedig a tartalékkal követték.

Egy magaslatról Zhuge Liang megfigyelhette a Wei-harcosok menetelését, s észrevette, hogy három-ötezres csoportokban vonulnak, gondosan védvén út közben is a sor elejét és végét. A főminiszter úgy vélte, a Qi-tábor a céljuk, ezért szigorú parancsot küldött generálisainak, hogy ha Sima Yi személyesen vezeti a hadműveletet, akkor induljanak meg, és foglalják el a déli parton lévő tábort.

Mikor a Wei-csapatok a közelbe értek, rohamra indultak a Shu-tábor ellen. Ugyanakkor Shu-haderők bukkantak fel ordítózva, s úgy tettek, mintha a védekezők megsegítésére érkeznének.

Ezt látván Sima Yi váratlanul irányt változtatott saját seregtestével, s két fiával együtt a Dísztök völgy felé fordultak. Ott már várt rájuk Wei Yan, aki rögtön eléjük vágatott, amint észrevette, hogy közelednek, így hamarosan meglátta, hogy Sima Yi vezeti őket.

- Állj, Sima Yi! - üvöltötte, ahogy hallótávolságba értek, majd kardot rántott, miközben a Wei-vezér lándzsát szegezett. A két harcos váltott néhány ütést, azután Wei Yan hirtelen megfordult és elszárguldott. A parancsnak megfelelően a hétcsillagos jelkép felé iramodott, Sima Yi pedig a nyomában járt, annál lelkesebben, mivel feltűnt neki, hogy a menekvőnek csupán csekély létszámú haderő áll rendelkezésére. Két fia mellé vágatott, Sima Shi a balján, Sima Zhao pedig a jobbán.

Nemsokára Wei Yan és kísérete eltűnt a völgy szájában. Sima Yi megtorpant egy időre, s előreküldött néhány felderítőt. Miután visszatértek, jelentették neki, hogy egyetlen Shu-harcost sem láttak elől, csupán számtalan szalmaviskót a dombokon.

- Ezek biztos az ellátmányraktárak! - örvendezett Sima Yi.

Ám amikor már jócskán bent jártak a völgyben, feltűnt neki, hogy gyújtóst halmoztak a viskókra, ráadásul nyomát sem látta Wei Yannek sehol, így kezdett nyugtalankodni.

- Mi lesz akkor, ha csapatok állják el a bejáratot? - kérdezte aggodalmasan fiaitól.

Ahogy ezt kimondta, hatalmas kiáltás támadt, a domboldalakon számtalan fáklya gyulladt, melyeket köréjük vetettek, ám előtte lángra lobbantották a szalmát és a fát, így hamarosan a völgy bevezető szakasza eltűnt a füstben és a lángnyelvekben. Megpróbáltak elmenekülni, ám nem vezetett fel semmiféle út a domboldalra. Ekkor tüzes nyílveoszók csapódtak közéjük, föld-aknák robbantak, a szalma és a tűzifa lángja pedig már az eget nyaldosta.

A rémült és kétségbeesett Sima Yi leszállt a nyeregből, karjait két fia köré fonta, majd könnyezve így szólt:

- Gyermekeim, elvesztünk! Mindhármunknak vége!

Ám ekkor vad szélrohamok keltek, fekete fellegek gyülekeztek, hatalmas mennydörgés hangzott fel, és hamarosan óriási áradatként kezdett zuhogni az eső. A szörnyű zápor pillanatok alatt kioltott minden tüzet a völgyben. Nem robbantak többé az aknák, minden tüzes csapda bevégezte működését.

- Ha nem törünk ki most, lehet később bármikor esélyünk rá? - kiáltotta Sima Yi, s két fiával együtt vágatni kezdtek a szabadság felé.

Ahogy kirentottak a völgyből, Zhang Hu és Yue Chen csatlakozott hozzájuk erősítésként, így hamarosan biztonságban voltak. Ma Dai-nak nem volt elegendő hadereje az üldözéshez, így a Wei-katonák sikeresen visszatértek a folyóhoz.

Itt viszont táborukat az ellenség birtokában találták, miközben Guo Huai és Sun Li a hajóhidakon csatázott a Shu-csapatokkal. Azonban ahogy Sima Yi közeledni kezdett feléjük, a Shu-harcosok meghátráltak, mire a főparancsnok utasítást adott a hidak felégetésére és az északi part megszállására.

A Qi-nél lévő táborot támadó Wei-sereg nagyon összezavarodott, amikor hírül vette fővezére vereségét és a Wei folyó partján lévő állomáshelyük elvesztését. A Shu-csapatok kihasználták ezt és még nagyobb elszántsággal vetették magukat a küzdelembe, így sikerült jelentős győzelmet aratniuk. A legyőzött haderő komoly veszteségeket szenvedett. Akiknek közülük sike-

rült elmenekülnie, a folyón keresztül próbált meg biztonságba jutni.

Ahogy Zhuge Liang a dombtetőről látta, hogy Wei Yan becsalja a csapdába Sima Yi-t, rettentő boldog lett; mikor pedig azt is megpillantotta, hogy felcsapnak a lángok, úgy gondolta, ellenfelének immár biztosan vége. Ekkor viszont legnagyobb bánatára az Ég úgy döntött, hatalmas záport küld a földre, mely kioltotta a tüzeket és a főminiszter minden számítását keresztülhúzta.

Hamarosan jelentették is neki a felderítők, hogy az áldozatok sikeresen elmenekültek. Erre csupán szomorúan felsóhajtott:

- Ember tervez, Isten végez. Nem szegülhetünk szembe az Ég akaratával.²

Ádáz vad lángok lobbantak a völgyben szerte
Esőt hányó felleg az eget ilyenkor miért szelte?
Ha akkor és ott a Wuhou kiváló terve sikerül
Hegy s folyó később a Jinekhez hogy kerül?³

A folyó északi partján lévő új táborból Sima Yi kiadott egy parancsot, miszerint halállal lakol minden Wei-tiszt, aki csatát vállalva kivonul. A legutóbbi balsikerű hadjárat eredménye ugyanis az lett, hogy elvesztették a déli partot. Mindenki egyetértett azzal, hogy ne támadjanak, hanem összes energiájukat a védelem megerősítésére fordítsák. Guo Huai a főparancsnokhoz sietett, hogy megvitassák a terveket:

- Az ellenség gondosan figyeli a környéket, biztosan új helyet választ majd táboruknak – közölte Sima Yi-vel.

- Ha Zhuge Liang előmerészkedik a Wugong dombok közül és keletnek fordul, akkor halálos veszedelemben kerülünk; ha viszont délnyugatnak indul a Wei folyó mentén, majd megáll a Wuzhang domboknál, akkor nem kell aggódnunk!

Úgy döntöttek, felderítőket küldenek ki, hogy tisztában legyenek ellenfelük hadmozdulataival. E kiküldöttek hamarosan visszatértek, s jelentették, hogy Zhuge Liang a Wuzhang dombokat választotta.

- Nagy császárunknak kivételes szerencséje van! – kiáltotta ezt hallván Sima Yi és kezeit összeütötte homloka előtt.

Ezután megerősítette az utasítást, hogy minden csapat maradjon szigorúan védelemben, míg valami váratlan körülmény az ellenség részéről nem tűnik ígéretesnek.

Zhuce Liang hadai tehát tábort vertek a Wuzhang dombokon, s a főminiszter továbbra is igyekezett harcra bírni ellenfelét. Nap nap után mentek a csapatok, hogy kihívást intézzenek a Wei-sereg ellen, ám az szembeszegült minden ilyen megnyilvánulással.

Egy napon Zhuge Liang szarvasbőrből készült öltözéket tett egy dobozba, amit levél kíséretében elküldött vetélytársának.⁴ A sértést nem lehetett eltitkolni, így a generálisok a küldemény kézbesítőjét vezérük elé vezették. Sima Yi felbontotta a dobozt és meglátta a szarvasbőr ruhát. Ezután elolvasta a levelet is, ami így hangzott:

„Sima Yi barátom, noha te vagy a főparancsnok, s a Középső Földek hadait vezeted, úgy tűnik, nem igazán vagy képes felmutatni azt a szilárdságot és merészséget, mely lehetővé tenné, hogy végre eldöntsük párviadalunkat.

Ehelyett kényelmes kuckót készítettél, ahol biztonságban érezheted magad a kard éles pengéjétől. Hát nem olyan vagy, mint egy szarvas? Így hát a küldönccel méltó ajándékot juttatok el hozzád, s kérlek, fogadd el a megaláztatással együtt, hacsak nem döntesz úgy végre, hogy kivonulsz, és férfiként küzdesz meg velünk. Ha csupán egy csekélyke szégyenérzet is van benned, ha megtartottál bármiféle tigrisre jellemző érzést, akkor ezt vissza küldöd nekem, majd kimerészkedsz és csatát vállalsz”!

Sima Yi, noha bensőjében forrt a harag, úgy tett, mint aki az egészet csupán tréfának tartja, s mosolyogva így szólt:

- Tehát szarvasnak tart engem!

Majd elfogadta az ajándékot és kedvesen bánt a küldönccel. Mielőtt útjára engedte volna, feltett neki néhány kérdést ura étkezési és alvási szokásairól, valamint arról, mikor szokott dolgozni.

- A főminiszter roppant szorgalmas - válaszolta a küldött -, már kora reggel talpon van, s csak késő éjjel fekszik le aludni. Személyesen intéz minden olyan ügyet, ami húsz botütésnél súlyosabb büntetést von maga után. Ami az ételt illeti, nem eszik többet, mint egy kevés gabonát naponta.

- Valóban keveset fogyaszt és sokat dolgozik - vélte Sima Yi -, bírhatja vajon ezt sokáig?

A küldönc visszatért sajátjaihoz és elmondta, hogy Sima Yi az egész dolgot jól fogadta, nyoma sem volt rajta semmiféle ingerültségnek. Csupán a főminiszter pihenéséről, ételéről és hasonlókról kérdezősködött. Egy szót sem ejtett azonban katonai ügyekről.

- Elmondtam neki, hogy keveset eszel és hosszú órákat dolgozol, uram, mire ő csak annyit felelt: „Bírhatja vajon ezt sokáig”?

- Tehát tudja - felelte Zhuge Liang eltöprengve.

Yang Yong első titkár ekkor megkísérelt tiltakozni.

- Észrevettem - fordult a főminiszterhez -, hogy uraságod személyesen ellenőrzi a számadásokat. Úgy vélem, felesleges munka ez egy főminiszter számára. A magasabb és az alacsonyabb beosztásoknak is megvan minden hivatalban a maguk működési területe, mindenkinek a saját területén belül kell munkálkodnia. Egy háztartásban például a férfi szolgálok szántanak, a nők pedig főznek, így a tevékenységeket az erők elpazarlása nélkül lehetsé-

ges elvégezni, valamennyi szükségletet kielégíteni. A ház ura bőséges szabadidővel és kellő nyugalommal rendelkezik. Ha viszont egyvalaki igyekszik minden ügyet személyesen irányítani, csupán kimeríti magát és végül nem lesz képes elérni célját. Hogyan is tudná a különböző feladatokat olyan jól végrehajtani, mint a cselédek és a szolgálók? Ezen felül a maga részéről nem látja el megfelelően az úr szerepét sem. A régiek is teljes mértékben ezen a véleményen voltak, mivel azt mondták, a magas rangú tisztségviselőknek a módszerek és tervek megbeszélését kell elvégezniük, az alacsonyabb beosztásúak feladata pedig a részletek végrehajtása. A régmúlt időkben Bing Ji-t mélyen elgondolkottatta egy ökör zihálása, ugyanakkor nem sokat törődött az út mentén heverő bajkeverők holttesteivel.⁵ Chen Ping nem tudott semmit az adókkal kapcsolatos számításokról, úgy vélte ugyanis, hogy ezzel bajlódjanak az erre kijelölt hivatalnokok.⁶ Ő, főminiszter úr, a jelentéktelen részletekkel kimeríted magadat, minden nap ezekkel bajlódsz. Teljesen elhasználsz, Sima Yi így jó okkal mondta azt, amit mondott.

- Tudom, nagyon is jól tudom - válaszolta Zhuge Liang -, ám súlyosan nehezedik rám ez a komoly felelősség, s félek, senki sem olyan elhivatott, mint én.

Aki csak hallotta e szavakat, könnyekre fakadt.

Ezt követően Zhuge Liang egyre zaklatottabbnak tűnt, a hadműveletek ellenben egyáltalán nem gyorsultak fel.

A másik oldalon a Wei-vezéreket keserűséggel töltötte el a nyilvánvaló sértés, mikor parancsnokukat szarvasbőr öltözékekkel ajándékozták meg. Ádáz vágy támadt bennük, hogy bosszút álljanak e gúnyolódásért, így az alábbi szavakkal járultak Sima Yi elé:

- Egy hatalmas birodalom tiszteletreméltó haderejének generálisai vagyunk! Hogy viselhetnénk el ilyen sérelmeket ezektől a Shu-katonáktól? Kérünk téged, uram, engedd, hogy megvívassunk velük!

- Nem félelemből nem vagyok hajlandó kivonulni ellenük - felelte Sima Yi -, és nekem sincsenek ínyemre ezek a gúnyolódások, ellenben ragaszkodnom kell császárnak parancsához. Nem tehetem meg, hogy ne engedelmeskedjem.

A tiszteket a legkevésbé sem győzte meg ez az érvelés, mire Sima Yi így folytatta:

- Akkor hát az udvarhoz folyamodom engedélyért; ehhez mit szóltok?

Beleegyeztek, hogy megvárják az uralkodó választát, így egy küldött indult útnak Wei uralkodójához Hefei-be az alábbi kérelemmel:

„Csekély a tehetségem, ám magas állásba kerültem. Felsőged ama parancsot bízta rám, hogy védekezzek, s ne támadjak, míg a Shu-haderő az idő múlásával el nem veszíti a kezdeményezést. Ám Zhuge Liang most szarvasbőr ruhát küldött nekem ajándékként, így nagyon megszegényített.

Ezért azt kérem felségedtől, hogy egy napon, hamarosan, harcba indulhassak, így igazolván irántam való jóindulatát, egyben lemoshassam a szégyenteljes billogot, ami egész hadseregemen nyomot hagyott. Ki sem tudom fejezni, mennyire szeretném, hogy engedélyt kapjak arra, hogy ennek jegyében cselekedhessem”!

Miután Cao Rui elolvasta az üzenetet, kérdően fordult udvaroncáihoz, várván, hogy magyarázatot fűznek a dologhoz. Xin Pi szólalt fel először:

- Sima Yi nem akar harcba bocsátkozni. Ezt a kérelmet csupán azért küldte, mert tisztjei is megszegyenültek Zhuge Liang ajándéka miatt. Mindannyian nagyon dühösek lehetnek. Ezzel a levéllel kívánta megbékíteni őket.

Cao Rui megértette, hogy áll a helyzet, s átadta Xin Pi-nek a hatalom lobogóját, majd a Wei folyónál lévő táborba küldte, hogy ott tudomásukra hozza az uralkodó parancsát: továbbra se bocsátkozzanak nyílt küzdelembe.

Sima Yi nagy megbecsüléssel fogadta a követet, majd közhírré tette, hogy a továbbiakban a harc iránti vágy megvallása és sürgetése az uralkodó kifejezett utasítása elleni engedetlenségnek számít. A tisztiek így nem tehetek mást, engedelmeskedniük kellett. Sima Yi ekkor így fordult Xin Pi-hez:

- Nemes uram, jól értetted szándékaimat.

Ezután mindenki tudta, hogy Sima Yi-nek tilos nyílt harcba bocsátkoznia. Mikor Zhuge Liangnak is beszámoltak az eseményekről, így szólt:

- Csupán Sima Yi módszeréről van szó, amivel megbékítette seregét. Sohasem szándékozott harcba vonulni, ezért kért császári határozatot, mely igazolta tervét. Hiszen köztudott, hogy egy generális a harcmezőn senkitől sem fogad el parancsot, még uralkodójától sem. Vagy talán valószínű, hogy több ezer *li* távolságra elküldet a harc engedélyezéséért, ha csupán ez kellett neki hozzá? A tisztiek elkeseredtek, így Sima Yi a császárhoz fordult, hogy segítsen neki fenntartani a fegyelmet. Mindez azt jelenti, hogy továbbra is gyengíteni igyekszik a mi haderónket.

Ebben a pillanatban érkezett meg Fei Yi. A főminiszter színe elé kívánt járulni, mire Zhuge Liang rögtön jövelele okát tudakolta tőle.

- Wei ura, Cao Rui, megtudván, hogy Wu három különböző részen indított támadást birodalma ellen, hatalmas sereget vezetett Hefei-be, három további haderőt pedig Man Chong, Tian Yu és Liu Shao vezetésével a hódítók ellen küldött. Sikeresen fel is égették a Wu-hadak raktárait és hadi készleteit, ennek következtében a déliek betegség áldozatául estek. Lu Xun üzenete, amiben a haditervet fejtette ki, az ellenség kezébe került, mire Wu ura visszavonult saját országába.

Zhuce Liang némán hallgatta végig a jelentést, majd ahogy a küldött befejezte mondandóját, rögtön elájult és a földre zuhant. Kis idő múlva magához tért, de valami megtört benne.

- A fejemben zűrzavar uralkodik - közölte a körülötte lévőkkel -, úgy érzem, régi nyavalyám visszatért, s ezúttal megpecsételődik sorsom.

Noha meglehetősen rosszul érezte magát, még ezen az éjszakán elhagyta sátrát, hogy a mennyeket tanulmányozhassa, a csillagokat figyelhesse. A látvány rettegéssel töltötte el. Nemsokára visszatért, s magához kérte Jiang Wei-t.

- Életem bármelyik percben véget érhet - mondta a harcosnak.

- Miért beszélsz ilyesmit?

- A Göncöl csillagképében a vendégszék ebben a pillanatban kétszer olyan fényes, mint szokott, míg a vendéglátó elsötétült, támogató csillagai úgyszintén halványak. Ez a látvány világosan jelzi sorsomat.⁷

- Ha valóban olyan kedvezőtlen is ez az együttállás, ahogy mondod, miért nem imádkozol, hogy elkerülhesd? - tudakolta Jiang Wei.

- Valóban ismerem a könyörgés módozatait - felelte Zhuge Liang -, ám fogalmam sincs az Ég akaratáról. Mindazonáltal készíts elő nekem negyvenkilenc őrt, mindegyik tartson egy fekete lobogót. Öltözzenek is feketébe, majd sorakozzanak fel a sátram előtt. Ekkor meg fogom idézni az Észak Hét Csillagát. Ha a vendégváró lámpásom ezután hét napig égve marad, akkor életem újabb tizenkét évvel meghosszabbodik.⁸ Ha viszont kialszik, akkor meg kell halnom. Tarts távol minden csellengőt a sáttortól és hozasd ide néhány órrel a szükséges dolgokat!

Jiang Wei az utasításoknak megfelelően cselekedett.

A nyolcadik hónapra járt az idő, őszi közepe volt, s a Tejút elszórt jáde-ragyogással tündökölt. A levegő tökéletesen nyugodtnak tűnt, egyetlen hang sem volt hallható. A negyvenkilenc harcos felsorakozott és felkészült a sátor őrzésére, miközben Zhuge Liang odabent füstölőt gyújtott és elrendezte az áldozatot. A sátor padlóján hét lámpást helyezett el, ezek körén kívül pedig még további negyvenkilenc kisebb fényforrást. Középre rakta saját sorsának lámpását, majd ezt követően imába fogott:

- Én, Zhuge Liang, gondok korában születtem, szívesen öregedtem volna meg visszavonultságban. Ám öfelsége, Liu Bei, a dicsőséges uralkodó háromszor is felkeresett és azzal a súlyos felelősséggel bízott meg, hogy őrködjem fia felett. Nem tehettem mást, mint hogy minden erőmmel feladatomban véghezvitelén munkálkodjam és megesküdtem, hogy elpusztítom a lázadókat. Váratlanul azonban lehanyatlott csillagom, életem vége közeleg. Alázatosan fordulok hát most az Éghez odafenn, a Nagy Ismeretlenhez, hogy kegyesen hallgassa meg kérésem, s hosszabbítsa meg napjaim számát, miáltal visszafizethetem uramnak irántam tanúsított jóindulatát, s a nép megmentője lehetek a szenvedéstől, helyreállíthatom a birodalom régi nagyságát és örökre megerősíthetem a Hanok helyzetét. Nem vetemedtem volna ilyen hiábavaló imádságra, ám mindez valóban szívemből jön.

Miután elmondta könyörgését, sátra magányában várta a hajnal eljövételét.

Másnap, noha továbbra is igen beteg volt, nem hanyagolta el kötelességeit, bár szinte egyfolytában vért köpött. Egész nap tervein munkálkodott, éjjel pedig a mágikus lépéseket járta, a Nagy- és a Kis Medve hét csillagának lépteit.

Sima Yi továbbra is védekezésben maradt. Egy éjjel, miközben a csillagokat bámulva azok elhelyezkedését tanulmányozta, váratlanul így fordult Xiahou Ba-hoz:

- Egy vezéri csillag elveszíti helyét. Zhuge Liang beteg és hamarosan meg fog halni. Végy magadhoz hát egy jelentős létszámú felderítő csapatot, menjetek a Wuzhang dombokhoz és igyekezzetek megtudni erről mindent. Ha zűrzavar jeleit is látjátok, ne támadjatok. Ez azt jelenti, hogy Zhuge Liang valóban ágyynak esett. Mjad én kihasználom a helyzetet és keményen lesújtok!

Xiahou Ba útnak is indult a harcosaival.

Immár hatodik napja volt Zhuge Liang imádságainak és sorsának lámpása továbbra is fényesen ragyogott. Őt magát lassan titkos öröm kezdte eltölteni.

Hamarosan belépett Jiang Wei és figyelni kezdte a szertartást. Láta, hogy Zhuge Liang kibontja a haját, megragadja kardját és a Nagy- és Kis Medvén lépdel, hogy vezérlő csillagát birtokába vegye. Ekkor kintről hirtelen nagy kiáltás támadt, majd Wei Yan rontott be ordítva:

- A Wei-haderő támadást indított!

A vezér egy óvatlan mozdulattal felborította és kioltotta a sors lámpását. Zhuge Liang erre félrehajította a kardot, felsóhajtott, majd így szólt:

- Élet és halál előre elrendeltetett. Semmiféle könyörgés nem változtathat ezen.

Wei Yan a földre vetette magát, úgy esedezett bocsánatért. Jiang Wei erre szörnyű haragra gerjedt, majd kardot rántott, hogy végezzen a szerencsétlen harcossal.

Ezer dolgot hévvel nem végezhet, mindennel nem foglalkozhat
Hiába küzd teljes szívvel, végzetével hát senki sem tusakodhat

A soron következő fejezet beszéli el, mi történt ezután.

SZÁZNEGYEDIK FEJEZET

EGY CSILLAG ALÁHULLIK, ZHUGE LIANG
AZ ÉGBE EMELKEDIK.
EGY FÁBÓL KÉSZÜLT SZOBOR
MEGRÉMISZTI SIMA YI-T

隕大星漢丞相歸天
見木像魏都督喪膽

A szerencsétlen Wei Yanre nem sújtott le a kard, mivel Zhuge Liang megállította a csapást, mondván:

- Ez a sorsom. Nem az ő hibája, hogy így történt.

Jiang Wei elrakta hát fegyverét, Zhuge Liang pedig kimerülten fekhelyére hanyatlott:

- Sima Yi azt gondolja, halott vagyok, ám kiküldött egy kisebb sereget, hogy bizonyoságot szerezzen efelől. Menjetek, úzzétek el őket! - szólította fel cselekvésre a harcosokat.

Wei Yan rögtön távozott a sátorból és egy kis csapatot kivezetvén elkergette a Wei-harcosokat, akik azonnal menekülőre fogták, amint megpillantották őket. Húsz *li* távolságra üzte az ellent, mielőtt visszatért. Ekkor Zhuge Liang arra utasította, hogy térjen vissza saját táborába és örködjön ott éberen.

Nemsokára Jiang Wei jött be a főminiszterhez ismét, a fekhelyhez lépett és hogyléte felől érdeklődött.

- Bármelyik pillanatban elragadhat a halál - felelte Zhuge Liang -; leg-hőbb vágyam az volt, hogy helyreállítsam a Hanok hatalmát, s diadalmasan visszavezesse őket fővárosukba, ám az Ég másként rendelkezett. Ám eközben sem feledkeztem meg soha tanulmányaimról. Írtam egy huszon-négy fejezetből álló, száznégyezer-száztizenkét szóból álló könyvet.¹ Paszszusok szerepelnek benne a Nyolc Kötelességről, a Hét Elővigyázatosságról, a Hat Félelemről és az Öt Aggodalomról, melyek mind kapcsolatban állnak a háborúval. Ám a körülöttem lévők közül senki sem méltó arra, hogy megkapja ezt és folytassa munkámat, téged kivéve. Kérlek, ne becsüld alá a dolgot.

Ezzel átnyújtotta az értekezést Jiang Wei-nek, aki zokogva vette el tőle.

- Terveim születtek egy egyszerre több lövedéket is kibocsátani képes nyílpuskáról, amit már nem volt időm elkészíteni.² A vázlatok viszont teljesek, s a fegyverek ezek alapján létrehozhatók.

Jiang Wei mély meghajlással vette át a papírokat, a haldokló pedig így folytatta:

- Shu semelyik része sem okoz aggodalmat, kivéve a Jinping hegység. Mindig nagyon gondosan kell őrizni. Természetes védelmét jókora meredélyek alkotják, ám hatalmas veszteségek és későbbi problémák okozója lehet.

Ezután Zhuge Liang Ma Dai-ért küldetett, akire néhány titkos parancsot bízott, majd fennhangon így szólt:

- Halálom után hajtsd végre eme rendelkezéseimet!

Nem sokkal később Yang Yi érkezett a sátorba, s a fekhelyhez lépett. Ő egy selyem zsákocskát kapott, amiben úgyszintén titkos utasítások voltak. Mikor Zhuge Liang odaadta neki, hozzáfűzött még néhány szót:

– Miután már nem leszek, Wei Yan árulóvá válik. Ha ez bekövetkezik, s a hadsereg veszélybe kerül, ebben megtalálod, mit kell tenni.

Épp hogy ezeket az intézkedéseket végre tudta hajtani, majd rögtön elvesztette eszméletét. Egészen estig nem is tért magához. Ekkor összeszedte magát és levelet írt a Második Úrnak.

Amikor ő megkapta az üzenetet, nagyon megrémült, s azonnal elküldte Li Fu főtanácsnokot, hogy még utoljára beszéljen a haldokló miniszterrel.

Li Fu sietve a Wuzhang dombokhoz utazott, ahol a főparancsnok sátrába vezették. Ott közölte a Második Úr parancsát, majd a beteg hogyléte felől érdeklődött. Zhuge Liang könnyezve így felelt:

– Sajnos már nincs sok időm hátra, így nem tudom teljesíteni a feladatom. Ezzel kárt okozok országom politikájának és bűnössé válok a világ szemében! Halálom után teljes hűséggel kell segítened az uralkodót, gondoskodnod kell róla, hogy a régi irányelv folytatódjon, valamint fennmaradjanak a kormányzat törvényei. Ne vedd el magadtól könnyedén azokat az embereket, akiket alkalmaztam! A hadjáratom terveit Jiang Wei-re bíztam, aki képes rá, hogy folytassa módszereimet az állam szolgálatában. Ámde közeleg távozásom ideje, ezért most meg kell írnom a végrendeletemet.

Li Fu végighallgatta, majd elbúcsúzott tőle. Zhuge Liang összeszedte magát, hogy egy végső erőfeszítéssel eleget tegyen kötelességének. Felemelkedett fekhelyéről, s utasította a szolgálókat, hogy segítsék a kocsijába. Ezután körbejárta az összes tábort és őrhelyet. Az őszi szél azonban csontjáiig hatolt.

– Soha többé nem vezetek seregeket a lázadók ellen- mondta –; ó, távoli és azúr égbolt, mi lehet ennél szomorúbb?

Ezt követően visszatért sátrába. Itt szinte percről percre gyengébbé vált, végül Yang Yi-t kérte magához.

– Ma Dai, Wang Ping, Liao Hua, Zhang Yi és Zhang Ni, továbbá még mások is hűséges és őszinte férfiak – közölte vele –, akik sok hadjáratban vettek már rész, és komoly nehézségeket is elviseltek. Őket meg kell tartani az állam szolgálatában. Halálom után menjen minden úgy, mint korábban, de a hadsereg fokozatosan vonuljon vissza. Tudod, miféle haditervet kell követni, így sokat nem beszélek erről. Jiang Wei barátom bölcs és bátor; őt jelöld ki a hátvéd élére!

Yang Yi könnyezve hallgatta e szavakat.

Ezután íróeszközöket hoztak be, s a haldokló belefogott végakarata megírásába. Lényegét tekintve így hangzott a testamentum:

„Élet és halál egyként közönséges dolgok, és sorsunkat nem kerülhetjük el. Halálom elközelgett, én pedig szeretném végsőig bizonyítani hűségemet. Én, a te Zhuge Liang szolgálód, csekély tehetséggel rendelkezem, ráadásul zűrzavaros korszakban születtem, ahol rám hárult a feladat, hogy

katonai műveleteket irányítsak. Északnak vezettem hadjáratot, de nem sikerült teljes győzelmet aratnom. Most betegség nehezedik rám, s a halál közelít felém, ezért immár nem is fogom tudni végrehajtani feladatomban. Emiatt bánatom kifejezhetetlen.

Azt kívánom, hogy felséged tiszta szívé legyen, korlátozza vágyait, gyakoroljon önuralmat és szeresse a népet, tökéletes gyermeki hűséggel legyen néhai atyja iránt és jóindulattal forduljon az egész világ felé. Keresse a visszahúzó tudósokat, hogy így fogadhassa szolgálatába a bölcseseket és a jókat. Űzze el a romlottakat és züllötteket, hogy erénye mindig is magas fokon álljon.

Háztartásomhoz nyolcszáz eperfa és tizenöt *mu* földterület tartozik, így bőséges ellátmányra lehet számíthatom. Míg az állam szolgálatában álltam, szükségleteimet hivatalos források fedezték, én viszont sohasem törekedtem arra, hogy növeljem otthoni birtokaimat. Halálomkor nem fogok hátrahagyni semmiféle kétes úton szerzett vagyont, még egyetlen számon felüli tekercs selymet sem, ami arra adhatna okot, hogy felséged gyanakodni kezdjen rám”.

Miután elkészült eme dokumentummal, a haldokló ismét Yang Yi-hez fordult:

- Ne viseljétek gyászöltözetet miattam, ámde készítsetek a szokásosnál nagyobb koporsót, majd helyezétek bele testem, számba pedig tegyétek hét rizsszemet. Rakjatok lámpást lábaimhoz, s a hadsereggel együtt vigyétek tovább, mintha még élnék. Ha nem kezdtek gyászolásba és jajveszékésbe, akkor vezérségem csillaga nem hanyatlik alá, lelkem pedig felszárnyal és elfoglalja ott helyét. Amíg a csillag ott marad, ahol van, Sima Yi félni és gyanakodni fog.

A sereg lassan vonuljon vissza, kezdve a leghátrébb lévő egységekkel; egyszerre csak egy tábor induljon útnak. Ha Sima Yi üldözni kezd, állítsátok csatasorba a haderőt és vállalatok is csatát. Forduljatok szembe az ellenséggel és verjétek vissza támadását. Hagyjátok, míg igen közel nem ér, majd hirtelen tegyétek láthatóvá fából faragott képmásomat, mit én magam készítettem, a sereg közepén, harci szekerekben, szokás szerint generálisokkal a balomon és a jobbomon. Így sikerül majd elriasztanotok Sima Yi-t.

Yang Yi figyelmesen és minden megjegyzés nélkül hallgatta e szavakat.

Ezen az éjjelen Zhuge Liangot kivitték a szabadba, ő pedig felnézett az égre.

- Az ott a csillagom! - mutatott az egyik fénypontra, mely úgy tűnt, veszít ragyogásából és mintha imbolyogna a helyén. Zhuge Liang ajkai megmozdultak, akárha varázsigét mormolna. Nemsokára visszavitték sátrába, s egy ideig nem tudta, mi történik körülötte.

Mikor a magatehetetlensége keltette nyugtalanság elérte tetőpontját, visszatért Li Fu. Ahogy meglátta, milyen állapotban van a nagy hadvezér, sírni kezdett, s így kiáltott:

- Elkéstem! Meghiúsítottam az állam nagyszerű terveit!

Azonban Zhuge Liang hamarosan ismét kinyitotta szemét, s a fekhelye mellett álldogáló Li Fu-ra pillantott:

- Tudom, miért jöttél - szólalt meg a haldokló.

- Azért, hogy megkérdezzem, ki vegye át a helyed, uram - felelte Li Fu -, nagy sietségemben erről teljesen megfeledkeztem.

- Utánam Jiang Wan a legmegfelelőbb ember arra, hogy jelentős ügyekkel foglalkozzék.

- S Jiang Want követően?

- Őutána Fei Yi.

- S ki következzen Fei Yi után?

Erre már nem érkezett válasz, s mikor figyelmesebben szemügyre vették, észrevették, hogy a főminiszter lelke elhagyta testét.

Így halt meg Zhuge Liang a Kezdődő Felvirágzás tizenkettedik éve (234) nyolcadik hónapjának huszonharmadik napján, ötvennégy évesen.³ Du Fu költő írt egy verset haláláról:

Vezérlő csillaga a tábor előtt tegnap éjjel leáldozott⁴
Ez hozott gyászos hírt, e napon a mester eltávozott
Tigris sátrában többé már nem hallják parancsát
Fogadja *lin* pavilon, hogy hirdesse csodás alakját⁵
Hiába várta háromezer vendége üres kapu alatt⁶
Százezer katona mellkasából is csak sóhaj fakadt
Magányos fa hús árnyékában eztán ki tölti napját
Ah! Nem hallhatja többé muzsikád csodás hangját

Bai Juyi is írt hozzá egy költeményt:

Hegyi erdőben rejtőzött a mester egy titkos tanyán
Míg háromszor térve hozzá ura meggyőzte tettekben
Boldogan talált méltó urára három látogatás után
Végül a hal tisztos vízre lelt, Nanyang-ba jutva⁷
Tejútba szállt a sárkány, kemény záport nyújtva⁸
Reábízott árvának ügyeit buzgó gonddal végezte
Igaz és hű szívével, mindig csak országát élte
Hadba szólításával helyes és jó példát hagyott⁹
Könnytől nedves gallérunkra nyomós okot adott

Régebben, még Changsha-ban, Liao Li parancsnok igen jó véleménnyel volt saját képességeiről, és tökéletesen alkalmasnak gondolta magát Zhuge Liang helyettesének. Így hát elhanyagolta a neki kijelölt poszt kötelességeit, megvetéssel bánt másokkal és fegyelmezetlen volt, miközben egyfolytában rágalmazta a főminisztert. Ezért Zhuge Liang lefokozta őt, s áthelyezte Wenshanba.

Mikor Liao Li hírért vette Zhuge Liang halálának, könnyekre fakadt, s így szólt:

- Végeredményben én nem vagyok más, csupán egy barbár!

Li Yant szintén mélységes gyász kerítette hatalmába a szomorú hír halatán, mivel mindig reménykedett benne, hogy Zhuge Liang visszaadja neki hivatalát, s lehetővé teszi, hogy helyrehozza korábbi vétkeit. Miután a főminiszter meghalt, úgy vélte, immár nincs remény erre, így hamarosan követte urát a másvilágra.

Egy másik költő, Yuan Zhen is verset írt a kiváló tanácsadó dicsőítésére:

Segítve urát keze félrelökte a zűrzavart
Gondosan nyújtott így árvának védő kart
Felülmúlja Guant és Yue-t kitűnő tehetsége
Terve Sunt és Wu-t is becsalná a kelepcebé
Fényes példáját mutatta a hatalmas erénynek
Nyolcsoros Ábrájáról a mai napig beszélnek¹⁰
Nemes és fennkölt lelke páratlan hiszen
Sem akkor sem mostan sincs már ilyen

Az ég is búsult, a föld is gyászolt Zhuge Liang halálának éjszakáján. Még a hold is elhalványult, ahogy lelke visszatért a mennyekbe.

Ahogy a néhai parancsnok utasításba adta, Jiang Wei és Yang Yi megtiltották, hogy bárki is gyászolni merészelje halálát. Testét éppen úgy helyezték el a koporsóba, ahogy kérte, s közeli bajtársai közül háromszázat jelöltek ki arra, hogy őrt álljanak mellette.

Titkos parancsokat adtak ki Wei Yannek, hogy vegye át a hátvéd vezetését, majd egymás után bontották a táborokat, s a hadsereg megkezdte a hazavonulást.¹¹

Sima Yi eközben az eget tanulmányozta. Egy éjjel hatalmas, fényes sugarú vörös csillag haladt el északkeletről délnyugatra, majd a Shu-tábor fellett zuhanni kezdett. Háromszor ereszkedett alá és emelkedett fel megint. A Wei-parancsnok mély dübörgésre figyelt fel a távolból. Rögtön izgatott lett, s elégedetten így szólt a körülötte lévőkhöz:

- Zhuge Liang halott!

Ezután rögtön utasítást adott az üldözésre. Ám alig lépett ki tábora kapuján, elöntötte a kétség és feladta az egész tervet:

- Zhuge Liang a rejtélyek mestere! Minden sík istene őt segíti, talán csak színleli a halált, hogy a harcmezőre csalogasson! Cselvetése áldozatai lehetünk!

Így hát megálljt parancsolt a seregnek, csupán Xiahou Ba-t küldte előre néhány felderítővel, hogy kikémleljék az ellenséges táborokat.

Egy éjjel, mikor Wei Yan a sátrában aludt, álmodt látott. Látomásában két szarv nőtt ki fejéből. Ébredés után igen döbbenet volt, sehogy sem tudott magyarázatot találni az álomra.

Ekkor Zhao Zhi generális érkezett hozzá, s Wei Yan így fordult vezértársához:

- Te járatos vagy a *Változások Könyvében*. Azt álmodtam, hogy szarvak nőnek a fejemre, ezért szeretnék megkérni, mondd el mit jelenthet ez, miféle előjelet kell látnom benne!

Zhao Zhi elgondolkozott, majd így felelt:

- Ez egy kedvező álom. A sárkány és a *jilin* is szarvat hord a fején. Az álom azt jelenti hát, hogy átalakulsz, és az egekbe szárnyalsz!

Wei Yan roppant elégedetten mondott köszönetet az értelmezőnek, s ajándékokat ígért neki, ha valóban igaznak bizonyul, amit állított.

Zhao Zhi elköszönt tőle, majd hamarosan Fei Yi-vel találkozott, aki megkérdezte, honnan jön.

- Barátunk, Wei Yan táborából - hangzott a felelet -, azt álmodta, hogy szarvak nőttek a fejére, én pedig kedvező értelmezést adtam neki erről. Ám valójában ez igen rossz előjel, csak nem akartam ezzel bosszantani.

- Honnan tudod, hogy kedvezőtlen?

- A szarv-szó két részből áll, mégpedig a „kés” és a „használ” szavakból, vagyis az álom arra utal, hogy kést szorítanak a nyakadnak. Ez szörnyű előjel!

- Tartsd mindezt titokban! - kérte Fei Yi, majd Wei Yan táborába igyekezett, s mikor kettesben maradt a generálissal, így fordult hozzá:

- A főminiszter meghalt múlt éjjel, a harmadik őrég ideje alatt. Hátrahagyott néhány utolsó parancsot, köztük azt is, hogy neked kell vezetned a hátvédet, s távol tartani Sima Yi-t, míg a sereg visszavonul. Gyászolni tilos! Itt van a hivatalos végzés, úgyhogy máris útnak indulhatsz!

- Ki vette át a néhai miniszter helyét? - tudakolta Wei Yan.

- A főparancsnokságot Yang Yi-re bízta, de a hadjárat titkos terveit Jiang Wei ismeri. Ez a meghatalmazás már Yang Yi-től származik.

- Ugyan a főminiszter halott, én azonban még életben vagyok! - felelte Wei Yan - Yang Yi katonai tanácsadó csupán polgári tisztségviselő, aki nem megfelelő a neki kijelölt szerepre. Haza kellene kísérnie a koporsót,

míg én Sima Yi ellen vezetem a haderőt! Biztosan sikerrel járnék, ezért hiba feladni a hadjárat egész tervét egyetlen ember halála miatt, még akkor is, ha a főparancsnokról van szó!

- A főminiszter arra utasított, hogy vonuljunk vissza, e parancsnak engedelmességekünk kell!

- Ha a főminiszter hallgatott volna rám, akkor már Changanban lennék! Én vagyok a Nyugatot Meghódító Generális és Nanzheng ura! Nem fogok hátrékként tevékenykedni semmiféle polgári tisztségviselő számára! - közölte Wei Yan dühösen.

- Talán úgy van, ahogy mondod, generális, ám nem cselekedhetsz semmi olyasmit, ami nevetségessé tesz bennünket! Hadd menjek én Yang Yi-hez, hogy elmagyarázzam, mi a helyzet; talán meg tudom győzni arról, hogy átadja neked a legfőbb katonai parancsnok címét, amit most ő visel.

Wei Yan beleegyezett, Fei Yi pedig visszatért a fő táborba, s elmondta Yang Yi-nek, mi történt.

- Mikor megérezte, hogy közeleg halála, a főminiszter azt mondta nekem, hogy Wei Yan árulóvá válik - felelte Yang Yi -, azért küldtem neki a parancsot, hogy kipuhatoljam szándékait. Úgy tűnik, bekövetkezik az, amit a főminiszter előre látott. Így hát Jiang Wei-re bízom inkább a hátrvéd vezetését.

A Zhuge Liang földi maradványait tartalmazó koporsót előre vitték, Jiang Wei pedig az utasításnak megfelelően fedezte a sereg visszavonulását.

Eközben Wei Yan sátrában üldögélve várta, hogy Fei Yi visszatérjen, s egyre inkább összezavarodott késlekedése miatt. Mikor a feszültség már elviselhetetlenné fokozódott, elküldte Ma Dai-t, hogy kiderítse, mi történik. A harcos hamarosan visszatért, s a következőket jelentette:

- Jiang Wei védi a visszavonulókat, a haderő nagy része már távozott is. Wei Yan a hír hallatán tombolni kezdett:

- Hogy mer játszadoxni velem ez az aprólékoskodó tökfefj?! - kiáltotta - Ezért végzek velem!

Majd Ma Dai-hoz fordulva így folytatta:

- Segítesz nekem ebben?

- Már régóta gyűlölöm Yang Yi-t - felelte a harcos -, így hát készen állok támadást indítani ellene!

Ezzel Wei Yan táborát bontott és délnek vonult.

Eddigre Xiahou Ba elérte a Shu-táborhelyeket, látta, hogy valamennyi üres, így visszasietett a hírrel főparancsnokához.

- Akkor hát Zhuge Liang tényleg halott - vélte Sima Yi, aki meglehetősen ingerült volt, hogy félrevezették -, kezdődjön az üldözés!

- Légy óvatos, uram! - figyelmeztette Xiahou Ba -, inkább küldj először utánuk egy alacsonyabb rangú hadvezért!

- Nem! Ezúttal én magam megyek!

Így hát Sima Yi két fiával együtt a Wuzhang dombok felé menetelt. Kiáltva és zászlókat lengetve rontottak be a táborokba, s látták, hogy valóban teljesen elhagyatottak. Ekkor a főparancsnok így fordult az ifjakhoz:

- Hátramaradt haderőnket is teljes sebességgel ide kell vezetnetek, míg én majd az előhadat irányítom!

A főparancsnok azonnal a visszavonuló sereg nyomába eredt. Amikor dombos vidékre értek, meg is látta őket a távolban, mire még inkább sürgette katonáit.

Ekkor váratlanul bomba robbant, hatalmas ordítás törte meg a csendet, s a hátráló sereg megfordult, majd csatára készen az ellenfél felé iramodott. Középen hatalmas lobogó lengedezett, az alábbi felirattal:

„Zhuge Liang, Han főminiszter, Wuxiang ura”.

Sima Yi a rettegéstől elsápadva torpant meg. Ekkor az ellenséges hadak közül néhány magasrangú generális bukkant fel. Egy kis szekeret kísértek, amiben ott ült Zhuge Liang, ahogy mindig is megjelent a harcokban, kezében pedig elmaradhatatlan madártoll-legyezőjét tartotta.

- Szóval mégis életben van! - akadt el Sima Yi lélegzete - én pedig önként rohantam a veszélybe!

Ezzel megfordult, s éppen felkészült, hogy elvágtsason, mikor meghalotta Jiang Wei kiáltását:

- Ne menekülj, ó, lázadó gazember! Beleestél a főminiszter csapdájába, szóval jobb, ha nyugton maradsz!

A Wei-harcosokat erre elfogta a pánik, s minden felszerelési tárgyakat elhajtva fogták menekülőre. Le is taposták egymást, így pusztultak el közülük sokan. Vezérük ötven *li*-t vágatott anélkül, hogy egy pillanatra is visszafogta volna paripáját. Mikor végül két generálisa utolérte, megállította a száguldó mént, azután kezeivel fejére ütött, s felkiáltott:

- Van még egyáltalán fejem?

- Ne félj, uram, a Shu-harcosok már igen távol vannak! - felelték az emberei.

Ő azonban továbbra is zihált a rettegéstől, s csak kis idő múlva vette észre, hogy két társa Xiahou Ba és Xiahou Hui. Hármasban tértek hát mellékutakra saját táboruk felé, ahonnan felderítőket küldtek minden irányba. Néhány nappal később a helyiek hozták a hírt:

- A Shu-haderő tényleg távozott, s ahogy a visszavonuló sereg elérte a völgyet, felhangzott a jajveszékelés a halottakért és fehér lobogókat vontak fel. Zhuge Liang valóban meghalt, Jiang Wei hátrvédje pedig csupán ezer főt számlált. A szekérben ülő alak a főminiszter fából faragott képmása volt.

- Míg élt, kitalálhattam, mit szándékozik tenni. Halálában viszont tehetetlen vagyok vele szemben - mondta erre Sima Yi.

A nép mondása szerint egy halott Zhuge Liang is elég, hogy megrémiszsze az élő Sima Yi-t.

Otthagya a vezérlő csillag az Ég tengelyét a sötét éjben¹²
Ment és maradt is, halálán tanakodva nagy kétségében
A környező népek még ma is kacagnak ezért hát rajta
Jó, hogy a nagy sietségben fejét végül el nem hagyta!

Sima Yi most már biztosan tudta, hogy vetélytársa nincs többé, így újakezdte az üldözést. Ám amikor a Vörös Dombok közé értek, a Shu-sereg már túl messze volt tőlük.

Ahogy hazafelé indultak, a Wei-vezér így fordult tisztjeihez:

- Most már nyugodtan alhatunk.

A visszaúton elhaladtak ellenfeleik táborhelye mellett és lenyűgözte őket az igen tehetséges elrendezés.

- Valóban igazi zseni volt! - sóhajtotta Sima Yi.

A Wei-hadak visszatértek Changanba; néhány tisztet a katonailag fontos helyeken állomásoztattak. Sima Yi maga Luoyangba sietett, hogy az uralkodó színe elé járuljon.

Yang Yi és Jiang Wei lassan vonultak vissza és megfelelő harci rendben érték el a magas szirtek között épült palánk utat, ahol magukra öltötték a gyászruhát és siratni kezdték a halottat. A harcosok is a földre vetették magukat és hangosan jajveszékelték bánatukban. Néhányan bele is haltak a bánatba.

Ám ahogy az élen állók lábukat a palánkokra helyezték, hatalmas fényességet pillantottak meg maguk előtt, majd kiáltás hallatszott, s egy hadtest bukkant fel, elállván az útjukat. A visszavonuló sereg tisztjei nagyon megdöbbenek és rögtön hírvivőt menesztettek Yang Yi-hez.

Tudták, a Wei tábor minden parancsnoka odébb állott
De nem értették azt, előttük miféle Shu csapat látszott

A következő fejezetből megtudjuk, miféle katonák jelentek meg váratlanul.

SZÁZÖTÖDIK FEJEZET

WUXIANG URÁNAK SELYEMERSZÉNYBEN
HÁTRAHAGYOTT TERVE.
WEI URALKODÓJA ELTÁVOLÍTJA A
BRONZSZOBROT A HARMATGYÚJTÓ TÁLLAL

武侯預伏錦囊計
魏主拆取承露盤

Yang Yi előre küldött egy harcost, hogy kiderítse, miféle haderő állta el az útjukat. A felderítő hamarosan visszatért, és jelentette, hogy a Wei Yan vezette Shu-egységek találhatók előttük. Vezérük felégette a palánk ösvény nagy részét és eltorlaszolta az utat.

- Közvetlenül halála előtt a főminiszter megjósolta, hogy ez az ember egy napon elárulja urát - mondta erre Yang Yi -, most a jóslat beteljesedik. Nem számítottam azonban rá, hogy így találkozunk vele, elvágta az utunkat. Mit tehetnénk hát?

- Biztosan megrágalmazott már minket az uralkodónál, közölvén vele, hogy fellázadtunk, ezért elpusztítja a fából készült utakat, hogy megakadályozza vonulásunk - vélte Fei Yi -, így hát az udvarhoz kell fordulnunk, el kell mondanunk róla az igazat, azután kitervelni, hogyan végezzünk vele!

- Ismerek egy mellékutat, ami elvezet minket eme fedett ösvények hátaiba - közölte Jiang Wei -, Chashan hegyi útnak hívják, s igaz, hogy szakadékos és veszélyes, mégis elvezet úti célunkhoz.

Ezt követően elkészítették a beadványt, majd megfordultak, hogy a keskeny hegyi ösvényre térjenek.

Eközben Chengdu-ban Shu uralkodóját gondok gyötörték. Még étvágyát is elvesztette és nem tudott aludni. Amikor végre sikerült neki, rögtön a Selyem dombokról álmódott, melyek a fővárost védelmezték. Álmában széthasadtak és leomlottak. Egészen reggelig kísértette ez a látomás, mikor is összehívta különböző rangú tisztségviselőit, s megkérte őket, próbálják értelmezni a dolgot. Miután beszámolt az álmról, Qiao Zhou lépett elő és fogott beszédbe:

- Múlt éjjel azt láttam, hogy egy hatalmas vörös csillag hanyatlik alá délnyugaton. Ez biztosan szerencsétlenséget jelez a főminiszterre nézve. Felsőged álma összhangban van ezzel a tapasztalattal.

A Második Úr nyugtalansága csak növekedett.

Nemsokára megérkezett Li Fu, akit rögtön az uralkodó színe elé vezettek. A küldött fejét hajtva könnyezni kezdett, mondván:

- A főminiszter nincs többé.

Majd elmondta Zhuge Liang utolsó szavait, s minden egyebet, amit tudott.

A Második Urat hatalmas bánat ragadta magával, s jajveszékelve így kiáltott:

- Az Ég lesújt rám!

Majd felbukott és fekhelyére zuhant. Bevezették a belső lakosztályokba, s mikor Wu úrhölgy, az anyacsászárné is meghallotta a szomorú hírt, szünet nélkül jajongani kezdett. Valamennyi tisztségviselő vigasztalan volt és sírt, a köznép is kimutatta mélységes bánatát.

A Második Úr nagyon elgyengült, hosszú napokon át nem tudott udvart tartani. S miközben gyászában a földre borult, megtudta, hogy Wei Yan beadványt küldött, melyben lázadással vádolta meg Yang Yi-t. A meghökkent udvaroncok a Második Úr lakrészébe siettek, hogy megvitasák a dolgot. Wu úrhölgy is jelen volt a megbeszélésen. Először is hangosan felolvasták az iratot:

„Én, Wei Yan, minisztered és hadvezéred, a Nyugatot Meghódító Generális, Nanzheng ura, szerényen és lehajtott fejjel írom meg neked, felség, hogy Yang Yi átvette a hatalmat a hadsereg felett és lázadást szított. Elmenekült a néhai főminiszter koporsójával, és szeretné ellenségeinket határainkon belülre vezetni. Elővigyázatosságként, s hogy gátoljuk mozgásában, felégettem a palánk ösvényt, most pedig jelentést teszek neked mindeme eseményekről”.

- Wei Yan bátor harcos, könnyedén legyőzhetné Yang Yi-t - vélte az uralkodó -, miért pusztította hát el a palánk ösvényt?

- A Legfőbb Úr mindig azt mondta - felelte az anyacsászárné -, hogy Zhuge Liangnak tudnia kell: Wei Yan szívében árulás rejtezik; ő maga szeretne volna kivégeztetni ezt a hadvezért. Csupán azért kímélte meg, mert tisztában volt vele, mennyire bátor. Nem kellene hát készpénznek vennünk ezt a mesét Yang Yi lázadásáról. Ő tudós és polgári tisztségviselő, a néhai főminiszter pedig roppant felelősségteljes feladatra jelölte ki, így bizonyítván, hogy bízik benne és nagyra értékeli. Ha hiszünk Wei Yan állításának, Yang Yi biztosan arra kényszerül, hogy átálljon Wei-hez. Semmit sem szabad hát elhamarkodottan tennünk.

Miközben továbbra is erről az ügyről beszélgettek, sürgős üzenet érkezett Yang Yi-től. Felbontván a következőket olvasták:

„Én, Yang Yi, a hazatérő hadak parancsnoka, alázatosan és izgatottan nyújtom be az udvarhoz az alábbi iratot. Utolsó perceiben a néhai főminiszter engem jelölt ki önmaga helyére nagy vállalkozása élére, s utasított, hogy változtatás nélkül hajtsam végre terveit. Tiszteletben tartottam ezt a döntést. Megparancsoltam Wei Yannek, hogy Jiang Wei helyetteseként irányítsa a hátvéd hadmozdulatait, ám ő nem volt hajlandó engedelmeskedni és saját egységeit Hanzhongba vezette. Ezután felégette a palánk ösvényt, megpróbálta ellopni a néhai főparancsnok földi maradványait és összességében teljesen valószínűtlenül viselkedett. Lázadása váratlanul és készületlenül ért. Ezért küldöm hát sietve ezt az üzenetet”.

Az anyacsászárné némán végighallgatta, majd a tisztségviselőkhöz fordulván így szólt:

- Most mi a véleményetek?

- Yang Yi kapkodó és türelmetlen - válaszolta Jiang Wan -, ám nagy szolgálásokat tett a hadsereg ellátása terén. Régóta megbízható munkatár-

sa a néhai főminiszternek, aki a vég közeledtével rá bízta az ügyek vezetését. Ő tehát biztosan nem lázadó. Másfelől Wei Yan merész és törekvő; azt gondolja magáról, hogy mindenki felett áll. Yang Yi az egyetlen, aki nyíltan más véleményen van, ezért Wei Yan gyűlöli őt. Mikor látta, hogy Yang Yi foglalja el a vezéri posztot a haderő élén, megtagadta tőle támogatását. Ezért aztán Wei Yan elpusztította a palánk ösvényét, hogy elvágja az új parancsnok visszavonulási útját és megrágalmazta őt, remélvén, hogy így eléri bukását. A magam részéről készen állok arra, hogy egész háznépem életével garantáljam Yang Yi hűségét, ám Wei Yanért nem tudok felelni.

- Wei Yan mindig is beképzelt és elégedetlenkedő volt - vette át a szót Dong Yun -, gyűlölködő és megvető szavak hagyták el folytonosan ajkait. Csupán a néhai főminisztertől tartott, ezért engedelmeskedett. Zhuge Liang úr halálában lehetőséget látott, így árulóvá vált. Bizonyosan ez a valós helyzet. Yang Yi tehetséges, s az, hogy a néhai főminiszter alkalmazta őt, hűségének bizonyítéka.

- Ha mindez igaz, és Wei Yan valóban elárult minket, akkor mit kellene tennünk? - tudakolta a Második Úr.

- Úgy vélem, a néhai főminiszter kitervelt valamit, amivel megszabadulhatunk Wei Yantól. Ha Yang Yi nem érezte biztonságban magát, aligha indult útnak, hogy a völgyeken keresztül térjen haza. Felsőged biztosra veheti, hogy Wei Yan csapdába fog sétálni. Csaknem egy időben kaptunk két üzenetet két férfiútól, akik egymást vádolják lázadással. Várjuk meg hát, mi történik.

Éppen ekkor érkezett meg Fei Yi. Rögtön az uralkodó színe elé kérették, ahol beszámolt Wei Yan forradalmáról.

- Ebben az esetben jól tenném, ha elküldeném a hatalom jelképeivel Dong Yunt - közölte a Második Úr -, hogy közvetítsen a kialakult helyzetben, s próbálja szép szóval meggyőzni Wei Yant.

Így hát Dong Yun útnak is indult.

Ugyanekkor Wei Yan a déli völgyszakasznál táborozott, ami igen kedvező hely volt.¹ Úgy gondolta, tervei jól alakulnak. Egy pillanatra sem merült fel benne, hogy Yang Yi és Jiang Wei átjuthatnak mellette a mellékúton.

Másrészről Yang Yi, attól tartván, hogy Hanzhong elveszett, kiküldte előhadának vezérét, He Pinget, hogy háromezer emberrel álljon az élre, ő pedig lassan követte őket a koporsóval.

Mikor He Ping a déli völgyszakasz mögé ért, dübörgő dobokkal adta hírül érkezését. A felderítők sietve jelentették Wei Yannek az eseményt, aki rögtön fegyverbe öltözött, felragadta kardját és kilovagolt, hogy összecsapjon az érkezőkkel.

Mindkét fél felsorakozott, majd He Ping az élre vágatott, s szidalmazni kezdte ellenfelét:

- Hol van hát a lázadó Wei Yan? - kiáltotta.

- Az áruló Yang Yi-t szolgálod? - ordította vissza Wei Yan, nem tudván fékezni a nyelvét - Hogy merészelsz engem ócsárolni?

He Ping nagyon felháborodott:

- Rögtön a főparancsnok halálát követően fellázdadtál, még ki sem húlt a teste! Hogy tehetted ezt?

Majd ostorával Wei Yan követői felé intve így folytatta:

- És ti, Shu-harcosok! Atyátok, anyátok, feleségeitek és gyermekeitek, továbbá barátaitok még mindig az országban vannak! Rosszul bántak talán veletek, hogy árulóvá váltatok, s elfajzott terveket követtetek? Vissza kellene inkább térnetek otthonaitokba és nyugodtan várni jól megérdemelt jutalmatokra!

A harcossokra nagy hatást gyakoroltak e szavak. Kiáltozni kezdtek, s több mint a haderő fele menekülőre fogta.

Wei Yan immár szörnyű haragra gerjedt. Megpörgette kardját és egyenesen He Ping felé kezdett vágatni, aki már lándzsát szegezve várta a támadást. Jó néhány ütést váltottak, mikor He Ping hirtelen meghátrált, mint aki vereséget szenvedett. Wei Yan a nyomába eredt, ám He Ping katonái lövöldözni kezdtek rá, mire Wei Yan kénytelen volt visszahúzódni.

Ahogy saját sorai felé közeledett, látta, hogy számos generálisa elhagyja a csapatokat és távozik. Rögtön utánuk eredt, s néhányukat levágta. Ám még ez sem tartotta vissza az elvonulókat; továbbra is igyekeztek menekülni egykori vezérük kötelékéből. Wei Yan haderejének egyetlen hű és kitartó része a Ma Dai vezette seregstest volt. Ők mind mellette maradtak.

- Tényleg segítenél nekem? - kiáltotta oda a generálisnak Wei Yan - Ha igen, emlékezni fogok rád a siker napjaiban!

Erre a két vezér He Ping nyomába eredt, aki meghátrált előlük. Azonban elég gyorsan nyilvánvalóvá vált, hogy He Pinget nem fogják tudni legyőzni, így az üldözők megtorpantak. Wei Yan szemügyre vette immár csekély létszámúra olvadt haderejüket.

- Mi lenne, ha átállnánk Wei-hez? - kérdezte társát.

- Szerintem ezek nem igazán bölcs szavak - felelte Ma Dai -, miért kellene ugyanis bárkihez csatlakoznunk? Egy igazán erős személyiség saját szerencséjének kovácsa, nem hajt térdet mások előtt! Te elég képzett és bátor vagy ahhoz, hogy bármelyik vezérnek több mint méltó ellenfele légy a Folyóvidékeken. Senki sem merne kiállni ellened. Én pedig esküt teszek, hogy veled tartok Hanzhong meghódítására, s onnan majd támadást indíthatunk a Nyugati Folyóvidék ellen.

Ezzel elvonultak együtt Nanzheng felé, ahol Jiang Wei állomásozott.² A hídról a Shu-generális látta, ahogy közelednek felé és megfigyelte büszke, harcias kiállásukat. Utasítást adott a csapóhid felhúzására, s üzenetet küldött Yang Yi-nek.

Ahogy közelebb értek, Wei Yan és Ma Dai egyszerre kiáltottak fel:

- Adjátok meg magatokat!

Követőik csekély létszáma ellenére Jiang Wei érezte, hogy Ma Dai és Wei Yan szövetsége igen veszélyes párosítás, ezért mindenképpen szerette volna hallani Yang Yi tanácsát.

- Wei Yan igen bátor, ráadásul Ma Dai őt segíti! Hogyan verjük vissza őket? - tudakolta.

- Halála előtt a főminiszter rám bízott egy selyem szütyőt, s azt mondta, akkor kell kinyitnom, ha Wei Yan lázadása kritikus pontra ér. Egy tervet tartalmaz, hogy megszabaduljunk ettől az árulótól, s úgy tűnik, most jött el a pillanat, hogy lássuk, mit kellene tenni.

Ezzel Yang Yi kinyitotta az aprócska zsákot, s előhúzott belőle egy levelet. A borítón a következő szavakat olvasták:

„Kinyitni abban az esetben, ha Wei Yan csatasorba áll ellenetek”.

- Mivel minden el van rendezve - közölte ennek láttán Jiang Wei -, legjobb lenne, ha kivonulnék, és ha ellenségünk csatasora létrejött, te is utánam jönnél.

Ezzel vértet öltött, felkapta lándzsáját és háromezer főnyi haderejével kilovagolt.

Dobok szavára vonultak ki a városkapun. Mikor a csatasor felállt, Jiang Wei elfoglalta helyét a vezéri lobogó alatt, s szidalmak özönében tört ki:

- Wei Yan, te lázadó, a néhai főminiszter sohasem ártott neked, miért árulad hát el őt?

Wei Yan elővágatott, leengedte kardját, s így felelt:

- Jiang Wei barátom, ez nem a te dolgod. Mondd inkább Yang Yi-nek, hogy jöjjön elő!

Eddigre már Yang Yi is a lobogó alatt tartózkodott, azonban álöltözetben. Felbontotta a levelet, s az olvasott szavak láthatóan elégedettséggel töltötték el, mivel jókedvűen lovagolt előre. Ezután megállította paripáját, s Wei Yanre mutatva így szólt:

- Itt vagyok! A főminiszter előre látta, hogy zendülésbe fogsz, ezért utasított, hogy legyek óvatos! Nos, ha most képes vagy háromszor azt kiáltani, hogy „ki mer megölni engem”, akkor valódi hős vagy, s egész Hanzhong nevében behódolok előtted!

- Figyelj rám, vén bolond! - nevetett Wei Yan - Míg Zhuge Liang élt, némi képp tartottam tőle! Ám immár halott és senki sem mer kiállni ellenem! Nem csupán háromszor fogok így kiáltani, hanem akár milliószor is megtehetem! Miért ne?

Ezzel a magasba emelte kardját, megrázta kantárját és felordított:

– Ki mer megölni engem?!

Még be sem fejezte, mikor mögüle valaki vadul felkiáltott:

– Én meg merlek ölni!

Ebben a pillanatban Wei Yan holtan esett össze. Ma Dai végzett vele.

Ez lett a végkifejlet, s a titok, amit Ma Dai-ra bízta a főminiszter halála előtt. Wei Yant rá kellett venni, hogy e szavakat kiáltsa, így akkor öljék meg, mikor a legkevésbé számít rá. Yang Yi tudta, mi fog történni, mivel erről írt a selyemzsákba rejtett levél.

Egy vers így szól az eseményekről:

Wei Yan a kedvező alkalomkor, Zhuge papírra vetette
Sichuan felé tartva fellázad majd nagyokat nevetve
Brokát zsákot hagyott az embereknek nagy baj esetére
A ló előtt végrehajtott tett ezért sosem merül feledésbe³

Így mielőtt Dong Yun megérkezett volna a fővárosból Nanzhengbe, Wei Yan már halott volt. Ma Dai egyesítette haderejét Jiang Wei-ével, Yang Yi pedig újabb üzenetet küldött az udvarhoz. A Második Úr a következő rendeletet bocsátotta ki az eseményeket követően:

„Wei Yan megfizetett vétekiért. Korábbi szolgálataira tekintettel tehát méltó temetésben kell részesíteni”.

Ezután Yang Yi folytatta útját és épp időben érkezett Chengdu-ba a néhai főminiszter koporsójával. A Második Úr vezette a tisztségviselőkből álló hatalmas menetet, hogy a földi maradványokat a falaktól húsz *li*-re köszöntsék. Emelt hangon jajveszékelt, siratta a halottat, s az összes hivatalnok és a közrendűek is vele együtt gyászoltak. A fájdalmas kiáltások az egész földet betöltötték.

A testet uralkodói parancsra a városba vitték, egyenesen a főminiszter palotájába, ahol fia, Zhuge Zhan volt a fő gyászoló.

Mikor a Második Úr legközelebb fogadást tartott, Yang Yi összekötözve jelent meg előtte, s megvallotta, hogy hibázott. Az uralkodó megláztotta a kötelékeket, s így szólt:

– Nemes uram, nélküled a koporsó sohasem ért volna haza. Végrehajtottad a néhai főminiszter utasításait, így Wei Yan elpusztult, s minden ismét megszilárdult. Ez pedig mind neked köszönhető!

Ezzel Yang Yi-t kinevezték a Középső Hadsereg felügyelőjévé, Ma Dai pedig a néhai Wei Yan rangjára emelkedett. Yang Yi átnyújtotta Zhuge Liang végakarátát is, melyet a Második Úr könnyezve olvasott. Különleges rendelet mondta ki, hogy jövendőmondóknak kell sorsot vetnie, ezzel kiválasztania az állam nagyszerű szolgálójának sírhelyét.

Ezt követően Fei Yi fordult az uralkodóhoz:

- Halála közeledvén a főminiszter arra utasított, hogy a Dingjun hegy-nél leljen végső nyughelyet, nyílt téren, áldozat vagy emlékmű nélkül.

Tiszteletben is tartották ezt a kívánságot, s kiválasztották a tizedik hónapban egy kedvező napot a gyászszertartásra, a Második Úr pedig követte a menetet a Dingjun hegyen lévő sírig. A „Hűséges és Harcias” posztumusz jelzővel tüntették ki a néhai főminisztert, Mianyangban pedig templomot építettek, ahol áldozatokat ajánlottak fel számára mind a négy évszakban.

A költő Du Fu írt egy verset minderről:

Kiváló főminiszter ősi templomát merrefelé leled?
Odaát, hol a Brokát Városán túl dús ciprus mered
Narfény tavasznak színét tükrözi, léptet sűrű gyp takar
Gallyak s levelek közt az égnek sárgarigó csak dalolni akar.
Megpróbált, három látogatás okán, rendet tenni az Ég alatt,
Illően szolgálni apát és fiút, teljes szívvel, míg az megszakadt.⁴
Nem tudta hát küldetését zárni halála előtt győztesen,
Gördülnek könnyei hősöknek keblükre ezért szüntelen.

Még egy költemény ugyanettől a szerzőtől:

Ott függ már a kozmoszban Zhuge fényes neve
A példás miniszter képének ez lett méltó helye
Három királyság megalakulása tervéből fakad
Ezért egy toll az örökkévaló mennyben marad
Képessége szerint, mint Yi és Lü, majdnem olyan
Híre, akár Xiao és Cao sikere, jó vezetésből fogan⁵
Fordult a sors, a Hant nehéz volt visszaállítani
Eltökélten, a súlyos szolgálatot testére hárítani⁶

Baljós hírek érkeztek a Második Úr számára, mikor visszatért a fővárosba. Fülébe jutott ugyanis, hogy Quan Zong Wu-ból jelentős haderő élén vonult ki, s ismeretlen szándékkal táborot vert Baqiu határán. Senki még csak nem is sejtette, mit jelenthet ez.

- Tehát Wu rögtön megszegi esküjét, amint a főminiszter nincs többé! - kiáltotta az uralkodó - Mit tehetünk ebben a helyzetben?

- Az én tanácsom az, hogy küldjük ki Wang Pinget és Zhang Ni-t, hogy verjenek táborot Baidichengnél, pusztán elővigyázatosságból, míg indítunk útnak egy követet Wu-ba a halálhír és a gyászidő bejelentésével. Így talán kipuhathatjuk szándékaikat.

- Jól beszélő küldöttet kell választanunk - közölte a Második Úr.

E szavak hallatán az udvaroncok sorai közül előlépett az egyik, s ajánlkozott a feladatra. Zong Yu-nek hívták, Nanyangból származott, rangját tekintve katonai tanácsadó volt. Ki is jelölték a követi szerepre, s megbízták, hogy jelentse be a főminiszter halálát, majd tudja meg, mire készül Wu.

Zong Yu hamarosan el is indult Jianye felé. Mikor megérkezett, az uralkodó színe elé vezették. Az üdvözlések szertartását követően a követ körülnézett, s látta, hogy már mindenki gyászba öltözött. Ám Sun Quan megnyilvánulásai sokkal inkább haragról árulkodtak, nem pedig bánatról:

- Wu és Shu erős szövetségesek. Miért erősítette meg hát urad Baidi-cheng őrségét?⁷

- Úgy tűnt, szükséges megerősíteni a nyugat helyőrségeit, mivel keletről haderő indult Baqiu-hoz. Egyik hadmozdulat sem éri meg a kérdezősködést.

- Követként egyáltalán nem tűnsz Deng Zhi alatt állónak - válaszolta Sun Quan mosolyogva, majd így folytatta:

- Mikor hírért vettem, hogy főminiszteretek, Zhuge Liang az égbe távozott, napokig könnyeztem, s megparancsoltam tisztségviselőimnek, hogy öltsenek gyászruhát. Félttem attól is, hogy Wei esetleg kihasználja az alkalmat, hogy támadást indítson Shu ellen, ezért tízezer fővel megerősítettem a baqiu-i helyőrséget, hogy szükség esetén segítségetekre lehessenek. Ez volt egyetlen okom a hadmozdulatra.

Zong Yu meghajolt és köszönetet mondott Wu urának.

- Nem fogom megbontani a köztünk létrejött szövetséget - közölte még Sun Quan.

- Azért küldtek, uram, hogy értesítselek a néhai főminiszter iránti gyászról - felelte erre Zong Yu.

Sun Quan a magasba emelt egy aranyhegyű nyílveesszót, kettétörte, majd így szólt:

- Ha valaha is megszegném fogadalmam, így szakadjon meg utódaim vonala!

Ezzel Wu uralkodója útjára indította saját küldöttjét Shu földjére füstölőkkel, selyemmel és más ajándékokkal, amiket áldozatként ajánlottak fel a halott számára. Zong Yu és a követ együtt vettek búcsút Sun Quantól, azután Chengdu-ba utaztak, ahol a Második Úr színe elé járultak. Zong Yu a következő jelentést tette urának:

- Wu ura könnyezett főminiszterünk halála miatt, udvara pedig gyászba öltözött. Baqiu megnövelt helyőrsége a mi védelmünkre érkezett, hogy támogathasson egy esetleges Wei-támadás ellen, nehogy kihasználják

az általános bánatot a hódításra. Végül Wu uralkodója kettétört egy nyílveesszőt, ezzel adva tanúbizonyságot arról, hogy nem szegi meg esküjét.

Ezt hallván a Második Úr igen elégedett volt, megjutalmazta Zong Yu-t, s a Wu-követet is nagylelkűen fogadták.

Zhuge Liang végakarátának megfelelően Liu Shan Jiang Want tette meg főminiszternek és főtítkárnak, Fei Yi lett helyettese és a főtanácsadó. Wu Yi a Repülő Lovasság Parancsnokává vált, továbbá Hanzhong urává, Jiang Wei a Hanokat Védelmező Generális, Pingxiang ura és Hanzhong katonai parancsnoka.

Mivel Yang Yi a rangsorban Jiang Wan előtt állt, akit így őt mellőzve léptettek elő, ezért úgy értékelte, hogy szolgálatait nem kellő mértékben jutalmazták. Elégedetlenkedni kezdett és sértett beszédeket tartott. Így szólt például Fei Yi-hez:

- Ha a főminiszter halálakor átálltam volna Wei-hez az egész sereggel együtt, akkor biztosan nem mellőztek volna ennyire!

Fei Yi titokban rögtön beszámolt ezekről a szavakról a Második Úrnak, aki azonnal feldühödött és börtönbe vettette Yang Yi-t. Arra is elszánta magát, hogy kivégezteti, ám még mielőtt ez megtörtént volna, Jiang Wan közbelépett:

- Yang Yi sok hadjáratba követte a néhai főminisztert - mondta az uralkodónak -, és mindig igen jó szolgálatot tett. Felségednek tehát nem kelle-
ne halálra ítélni őt, elég, ha csupán megfosztja rangjától.

Így hát Yang Yi kegyelmet kapott, ám lefokozták és a hanzhong-i Hanjia-ba küldték, ahol szégyenében hamarosan öngyilkos lett.

A Shu-beli Kezdődő Felvirágzás tizenharmadik évében, a Wei-időszámítás szerinti Zöld Sárkány korszak harmadik évében s a Wu-beli Hazai Béke negyedik évében (235) nem voltak katonai mozgások. Wei-ben Sima Yi-t kinevezték a teljes haderő élére, az ő feladata lett a határok védelme mindenütt.⁸ A hadvezér köszönetet mondott az uralkodónak, majd távozott Luoyangból.

Cao Rui nagyszabású építkezésekbe fogott: Xuchangban előkészületeket tett, hogy felépítsen önmaga számára egy egész palotakomplexumot. Luoyangban pedig három hatalmas termet emeltetett, a Napfelkelte Termét, a Mennyek Termét és a Teljes Mintázat Termét, mind tágas és szépséges épület lett. Ezek mellett elkészült a Csodás Szenvedélyek Terme, valamint a Kék Ég és a Főnix Torony. Létrehozott egy tavat is, ami a Kilenc Sárkány Tava nevet kapta. E munkálatok felügyeletére egy Ma Jun nevű tudóst nevezett ki.

Semmivel sem takarékoskodtak, ami hozzájárulhatott az építmények szépségéhez. A gerendákat kifaragták, a szarufákat lefestették, a falak ara-

nyozott téglából, a tetők zöld cserepekből készültek. Ragyogtak és izzottak a napfényben. Sikerült felkutatniuk a világ legtehetségesebb mesterembereit, sok ezer jött el közülük, s közönséges munkások tömege dolgozott éjt nappallá téve ezeken az építkezéseken a császár dicsőségére és élvezetére. Ám a nép minden ereje kimerült a robotolásban, így hangosan kiáltottak és szüntelenül panaszkodtak.

Ráadásul Wei ura rendeletet bocsátott ki, hogy hordjanak földet és hozzanak fákat az Illatos Erdő Parkjába, s állami hivatalnokokat alkalmazott ezekre a munkálatokra. Ők cipelték a földet és szállították a fákat. Dong Xun munkaügyi miniszter tiltakozni merészelt e döntés ellen, s beadványt nyújtott be az udvarhoz:

„Az Újjászületett Nyugalom korszakának kezdete, immár egy egész nemzetség ideje óta folyamatosan háború dúlt és a pusztítás uralkodott.

Azon kevesek, akik megmenekültek a halál elől, öregek és gyengék. Való igaz, a paloták talán túlságosan kicsik, s kívánatos lenne megnagyobbitásuk, ám nem lenne üdvösebb, ha kiválasztanánk egy építkezési időszakot, hogy ne zavarjuk meg a földművelést? Felséged mindig is értékelte az őszinte tisztségviselők sokaságát, lehetővé tette, hogy csodálatos fejékeket viseljenek, szépséges köpönyegeket öltsenek magukra és díszes szekereken utazzanak, hogy elkülönüljenek a köznéptől. Most ezeknek a hivatalnokoknak faanyagot és földet kell hordozniuk, izzadnak és besározzák lábukat. Az állam dicsőségének tönkretétele haszontalan építmények felhúzása érdekében leírhatatlan ostobaság. Kongzi, a tanító azt mondja, az uralkodóknak udvarias odafigyeléssel kell kezelniük minisztereiket, a minisztereknek pedig hűen kell szolgálniuk urukat. Hűség és illem nélkül fennmaradhat a birodalom?

Tisztában vagyok vele, hogy e szavak halált hoznak fejemre, ám én értéktelen vagyok, pusztá tulokszőr, életem nem fontos, halálom nem jelent veszteséget. Könnyekkel küzdve írok, így intek búcsút a világnak.

Szolgálódnak nyolc fia van, akik terhére lesznek felségednek halála után. El sem tudom mondani, mekkora izgalommal várom, mi lesz a sorsom”.

– Ez az ember nem fél a haláltól? – kérdezte Cao Rui szörnyű haragra gerjedve, miután elolvasta az iratot.

Az udvaroncok mind azt kérték, hogy a császár végeztesse ki Dong Xunt, ám Cao Rui emlékezett a férfiú egyenességére, bizonyított hűségére, ezért csupán megfosztotta rangjától, hozzátéve, hogy halálra ítél a továbbiakban mindenkit, aki tiltakozni merészel.

Egy bizonyos Zhang Mao, aki a trónörökös szolgálatában állt, szintén megkockáztatta, hogy felszólaljon a munkálatok ellen. Cao Rui azon nyomban kivégeztette.

Ezután az uralkodó magához hívatta az építkezések főfelügyelőjét, Ma Junt, s így szólott hozzá:

- Magas teraszokat és tágas tornyokat építtettem, mégpedig azért, hogy érintkezhessem az istenekkel és istennőkkel, megszerezhessem tőlük az élet elixírjét.

- A későbbi Hanok huszonnégy uralkodója közül csupán Wu császár élvezhette hosszú ideig az uralkodást és ért meg magas kort - válaszolta Ma Jun -; ez pedig azért volt, mert ivott a nap ragyogásának és a hold sugárzásának esszenciájából. A changani palotában található a Ciprusoszlopok Terasza, amin bronzból készült emberi alak áll, kezében harmatgyűjtő tálal, ahová az éj harmadik órsége során az észak nagy csillagállásából származó pára csapódik le. Ezt a folyadékot Égi Elixírnak vagy Édes Harmatnak nevezik. Ha porrá őrölt jádéval keverik, majd megisszák, visszaállítja az elaggottak fiatalságát.

- Azonnal indulj Changanba, vigyél magaddal munkásokat, azután hozzátok ide a bronzszobrot, hogy felállíthassam az Illatos Erdő Parkjában! - parancsolta Wei uralkodója.

Az utasítás nyomán tízezer munkás ment Changanba és ott állványzatot építettek az alak körül. Ezután köteleket erősítettek hozzá, hogy ledönt-hessék. A terasz maga kétszáz láb magas volt, a rajta lévő talapzat tíz rőf kerületű. Ma Jun úgy rendelkezett, hogy először a bronz képmást választ-szák le róla. Ezt meg is tették, majd leemelték a terasról. Ekkor meglátták, hogy szemei nedvesek, mintha könnyezne, s a munkások megrémültek.

Váratlanul forgószél támadt az emelvény mellett, por és kavicsok emelkedtek a magasba, majd záporként hullottak alá, miközben viharzó bömbölés hallatszott, mintha földrengés készülne. A talpazat lezuhant, az emelvény szétzúzódott, s ezer embert sújtott halálra.

Mindazonáltal a bronzfigurát és az aranytálat Luoyangba vitték, s az uralkodó színe elé helyezték.

- Hol van a talpazat? - tudakolta Wei ura.

- Túl nehéz volt a szállításhoz - felelte Ma Jun -, több millió *jint* nyom.

Erre Cao Rui elrendelte, hogy zúzzák szét, majd a fémet hozzák el belőle, s ebből két alakot öntetett, akiket Wengzhong hőseinek neveztek. A haditanács épületének kapuja elé állították fel őket.⁹ Készítettek bronzból egy pár sárkányt és fönixet is, előbbieket negyven, utóbbiak harminc láb magasak lettek. Ezek a fogadóterem elé kerültek.

Ezen kívül az Illatos Erdő Parkjába csodálatos virágokat és ritka fákat is ültetett az uralkodó, valamint különös lényekből álló állatseregletet is vitetett oda.¹⁰

Yang Fu tiltakozott uránál eme különbségek miatt:

„Ahogy köztudott, Yao király szerény, szalmatető viskóját részesítette előnyben, s az egész világ élvezhette a békét. Yu király megelégedett egy aprócska, szerény palotával, s az egész birodalom örvendezett. A Yin és a Zhou dinasztiák idején az uralkodó terme három lábbal volt magasabb a szokásos magasságnál, területe pedig kilenc gyékény nagyságú volt. A bölcs császároknak és jeles királyoknak nem voltak tágas palotáik és díszes lakosztályaik, melyeket elcsigázott és kihasznált népük erejével és gazdagságával építettek volna.

Jie császár jáde hálókamrát és elefántistállókat emeltetett, Zhou herceg felülmúlhatatlanul szépséges palotát építtetett, s egy Szarvasteraszt. Ám ezeket elveszítette a birodalom. A Chu-beli Ling király is csodálatos palotákat hagyott hátra, ám ő maga rossz véget ért. Az első Qin uralkodó műve az E pang palota, de fiát balszerencse érte, mivel az emberek fellázadtak, s a második nemzetség során kiirtották házát.

Mindezek nem vették figyelembe a nép szempontjait és utat engedtek az érzéki élvezeteknek, ezért szörnyű pusztulás lett sorsuk. Felsőged előtt ott állnak példaként Yao, Yu, Shun és Tang királyok egyfelől, Jie, Zhou, Ling és az Első Császár pedig figyelmeztetésként másfelől. Ha csupán saját vágyad kielégítését keresed és egyedül a nagyszerű palotákra gondolsz, akkor biztosan balvégzet támad.

Az uralkodó az első és a fej, a miniszterek a végtagjai, együtt élnek-halnak, sorsuk ugyanaz. Noha én magam félnék vagyok, mégis, ha megfelelkeznek kötelességemről vagy nem beszélnek határozottan, nem lennék képes hatást gyakorolni felsőgedre. Most hát előkészítem koporsómat és megmosom a testem, készen állva jogos büntetésemre”.

Wei uralkodója tudomást sem vett erről a beadványról, egyre csak sürgette a terasz mielőbbi elkészültét. Ráadásul parancsot adott, hogy válaszsák ki a birodalom legszebb nőit gyönyörkertje lakóinak. Erre számtalan újabb tiltakozó irat érkezett, de Cao Rui egyikkel sem törődött.

Wei uralkodójának hitvese a Henei-ben élő Mao-családból származott. Korábban, amikor férje még trónörökös volt, nagyon szerette őt, s mikor végül a birodalom élére került, feleségéből Mao császárné lett. A későbbiekben viszont az úr Guo úrhölgyet kezdte előnyben részesíteni, Mao-t pedig elhanyagolta. Guo úrhölgy nagyon szép és okos volt, Wei uralkodója pedig egyre csak gyönyörködött benne. Az állam ügyeivel sem törődött többé, egyre csak a nő társaságát kereste, gyakran egy egész hónapot is eltöltött, mindentől visszavonulva, csak vele kettesben. Minden nap valami új vidám esemény kötötte le.

Tavasszal, mikor az Illatos Erdő Parkjában virágba borultak a növények, Wei ura és Guo úrhölgy a kertben sétáltak, hogy élvezzék a helyet és itt lakomázzanak.

- Miért nem hívod meg a császárnét is? - tudakolta Guo úrhölgy Cao Rui-tól.

- Ha ő is itt lenne, egy falat sem csúszna le a torkomon - felelte Wei uralkodója, majd parancsot adott, hogy hitvese előtt tartsák titokban ezeket az örömteli eseményeket.

Ám miután ismét eltelt egy hónap, s a császár nem bukkant fel, Mao császárné és az udvarhölgyei a Kék Virág Pávilionba mentek, hogy ott szórakoztassák egymást. Nem messze onnan zeneszót hallottak, s megkérdezték, ki mulat ott. Megtudták, hogy az uralkodó és Guo úrhölgy lakomázik a szabadban.

Aznap Mao császárné haragtól eltelve tért vissza palotájába. A következő napon kikocsizott, s a tornácra megpillantotta férjét.

- Tegnap felséged az északi kertben tett sétát, s vidám muzsikaszót is hallottam arra - közölte vele a nő nevetve.

Cao Rui erre dühbe gurult és szolgálóiért küldetett. Ahogy megjelentek, engedetlenséggel vádolta őket:

- Megtiltottam nektek, hogy bizonyos dolgokról beszéljete a császárnénak, ti pedig nem engedelmesskedtetek!

Ezzel valamennyiüket halálra ítélte. Mao császárné megrettent az eseményektől, s visszatért palotájába.

Nem sokkal később egy olyan rendelet jelent meg, mely öngyilkosságra kényszerítette Mao császárnét, s helyére Guo úrhölgyet emelte. Egyetlen tisztségviselő sem merészelt tiltakozni a dolog ellen.

Közvetlenül ezután Youzhou birodalmi védelmezője, Guanqiu Jian hírt küldött az udvarnak, hogy a liaodongi Gongsun Yuan lázadást szított, s felvette a Yan ura nevet, valamint uralkodói címül a Hanok meghosszabbítását vette át.

A lázadó palotát építtetett magának, megszilárdította saját ügyintézését, s az egész északot zűrzavarba taszítja fosztogatásával.

Alighogy az állam belül építkezésbe fogott
Kívülről valaki máris gyilkos háborút hozott¹¹

A felforgatók támadásáról a soron következő fejezet számol be.

SZÁZHATODIK FEJEZET

VERESÉGET SZENVEDVÉN GONGSUN YUAN
HALÁLÁT LELI XIANGPINGBEN.
BETEGSÉGET SZÍNLELVE SIMA YI BECSAPJA
CAO SHUANGOT

公孫淵兵敗死襄平
司馬懿詐病賺曹爽

A szóban forgó Gongsun Yuan Gongsun Du hadúr unokája és a liaodongi Gongsun Kang fia volt. Az Újjászületett Nyugalom tizenkettedik évében, mikor Cao Cao Yuan Xi-t üldözte, aki kelet felé menekült, Gongsun Kang elfogta az ifjút, lefejezte, majd fejét elküldte Cao Cao-nak. E szolgálatért Gongsun Kangot kinevezték Xiangping urává. Halála után – mivel két gyermeke, Gongsun Huang és Gongsun Yuan még túlságosan fiatalok voltak –, fivére, Gongsun Gong vette át a hatalmat, s Cao Pi, amellet, hogy megerősítette őt rangjában, még a Repülő Lovasság generálisává is kinevezte. Néhány évvel később, a második fiú, Gongsun Yuan, miután immár felnőtt volt, jól képzett és edzett a hadművészet terén is, valamint önfejű és harcot kedvelő ifjú, kivette nagybátyja kezéből a hatalmat, és a továbbiakban ő kormányozta atyja örökségét. Cao Rui a Vadságot Megfékező Generális-címmel látta el és Liaodong kormányzójává tette.

Ezután Wu ura, Sun Quan, igyekezőn biztosítani Gongsun Yuan támogatását saját maga részére, két követet, Zhang Mi-t és Xu Yant, valamint arany, drágakő és gyöngy ajándékokat küldött Gongsun Yuannak, továbbá kinevezte őt Yan urává. Attól tartván, hogy a Középső Földek megtorolnak minden kacérkodást Wu-val, Gongsun Yuan lemészároltatta a küldötteket, s fejüket elküldte Wei uralkodójának. A hűség eme bizonyítékáért Cao Rui főgenerálissá tette, és Lelangot is területeihez csatolhatta.¹

Azonban Gongsun Yuan elégedetlen volt, ezért gondolatai egyre inkább a függetlenség felé fordultak. Tanácskozást tartott tisztségviselőivel, minek eredményeként ő maga vette fel a Yan ura címet, s a Hanok meghosszabbított uralmának nevezte saját kormányzását. Egyik generálisa, Jia Fan szembeszegült ezzel:

– Uram, a központi hatalmasságok jól bántak velünk, megbecsültek minket. Attól félek, Sima Yi túlságosan képzett és veszélyes hadvezér ahhoz, hogy sikerrel járjon az ellene való lázadás. Látod, hogy maga Zhuge Liang sem volt képes legyőzni őt. Mennyi esélyünk lehet hát erre nekünk?

Gongsun Yuan válasza minderre annyi volt, hogy kivégeztette Jia Fant. Ámde Lun Zhi tanácsadó is tiltakozni merészelt:

– Jia Fan jól beszélt. Egy bölcs egyszer azt mondta, az állam pusztulását természetfeletti jelenségek előzik meg. Mostanában nincs hiány baljós előjelekből, csodákat is láttak. Egy vörösbe öltözött, turbánt viselő kutya felmászott a háztetőre, s emberként járkált ott. Miközben egy déli faluban valaki az ételét főzte, hirtelen az edényben egy gyermeket pillantott meg, akit halálra forrázott. Egy piactér mellett hatalmas barlang nyílt és óriás, húsos emberi testet okádott ki magából, melyről csupán a végtagok hiányoztak. Kard nem fogta, a nyílvevők sem tudtak belefúródni. Senki sem értette, mi ez, s mikor jövendőmondókkal beszéltek, ők a következő választ adták: „Tökéletlen alak, néma száj: egy állam közel áll a pusztuláshoz”. Eme

jelképek mind kedvezőtlenek. Próbáljunk hát megmenekedni a gonosztól, és térjünk a jó szerencse útjára. Gondos mérlegelés nélkül egyetlen lépést se tegyünk!

E második ellenvetés csak még jobban felbőszítette Gongsun Yuant, s Jia Fannel együtt a halálba küldte Lun Zhi-t is. Mindkettőt nyilvánosan végezték ki. A birodalmi védelmező ezután megkísérelte létrehozni saját birodalmát. Százötvenezer fős hadsereget toborzott, egy bizonyos Bei Yant nevezett ki eme haderő parancsnokává, Yang Zuo-t pedig az előhad élére állította. A sereg a Középső Földek ellen indult.

Wei uralkodója igencsak megrémült e lázadás hírére és azonnal Sima Yi-ért küldetett. A hadvezér nemsokára megérkezett, s egyáltalán nem tűnt nyugtalannak:

- Negyvenezer főnyi haderőm elég lesz e feladatra – közölte higgadtan.

- De ez igen nehéz hadjárat lesz, mivel kevesen vagytok, az út pedig hosszú – tiltakozott az uralkodó.

- Egy sereg valódi ereje nem a létszámban, hanem a hadműveletekben van. Felséged jó szerencsájától támogatván biztosan képes leszek ezt a Gongsun Yuan fickót lábaid elé vetni.

- Mit gondolsz, mi fog tenni a lázadó, ha megtudja jöttöd? – tudakolta Cao Rui.

- Legjobb döntése az volna, ha elmenekülne, mielőtt fő seregünk odaér. Kevésbé jó terv lenne a részéről, ha megvédené liaodongi állásait, s végül rosszul járna, ha úgy határoz, hogy Xiangpingben marad. Ekkor biztosan sikerül majd foglyul ejteni.

- Mennyi ideig fog tartani a hadjárat?

- Négyezer *li* távolságot kell bejárnunk, ami száz napig tart. A támadás és a harcok biztosan még százat felemésztenek. Azután a visszatérés ismét száz, s hatvannapnyi pihenéssel együtt az egész egy teljes évet vesz igénybe.

- Mi van akkor, ha ez alatt az egy év alatt megtámad bennünket Wu vagy Shu?

- Terveim erre az eshetőségre is kiterjednek. Felségednek nem kell nyugtalankodnia.

Wei uralkodóját megnyugtatták e szavak, ezért hivatalosan is utasította Sima Yi-t, hogy indítsa meg a megtorló hadjáratot. Hu Zunt jelölték ki az előhad vezérének, aki rögtön útnak indult, majd tábort vert Liaodongnál.

A felderítők sietve értesítették Gongsun Yuant, aki Bei Yant és Yang Zuo-t nyolcvanezer katonával Liaoshui-hoz küldte. Ezek ott egy húsz *li* kerületű fallal vették körül táborukat, s tövises akadályokat helyeztek el a védművek külső felén. Meglehetősen biztonságos védelemnek tűnt.

Hu Zun felfigyelt ezekre az előkészületekre és jelentést küldött róluk a parancsnokának.

- Szóval a lázadók nem akarnak harcolni, inkább szeretnék kimeríteni harcosaimat! - mondta Sima Yi mosolyogva -, így hát arra kell gondolnom, hogy seregük legnagyobb része a falon belül tartózkodik, ezért városi erősségük üres és védtelen. Lerohanjuk hát Xiangpinget. A hely segítségére kell sietniük, útközben pedig lesújtok rájuk. Nagy sikert aratunk!

Ezzel Sima Yi járatlan utakon keresztül Xiangping felé igyekezett.

Eközben Bei Yan és Yang Zuo, a fallal megerősített tábor két generálisa megvitatta saját haditervüket.

- Ha a Wei-sereg közel ér, nem fogunk harcolni - közölte Yang Zuo -, hosszú menetelés áll mögöttük, s fogytán lesz az ellátmányuk, tehát nem tarthatnak ki sokáig. Ha megkezdik a visszavonulást, akkor jön el a mi időnk! Sima Yi is éppen ezt a taktikát alkalmazta Zhuge Liang ellen a Wei folyónál, s ő meghalt a hadjárat vége előtt. Hasonló módszerrel próbálkozunk mi is!

A kémek hamarosan hírül adták, hogy a Wei-sereg délnek vonult. Bei Yan rögtön látta, miben áll a veszély:

- Meg fogják támadni Xiangpinget, mert tudják, hogy kevés védő van ott! Ha a város elveszett, értelmetlenné válik ez a hely is!

Így hát táborot bontottak és az ellenség nyomába eredtek.

Mikor Sima Yi tudomást szerzett erről, örvendezve így szólt:

- Most belesznek a nekik állított csapdába!

Ezzel elküldte Xiahou Ba-t és Xiahou Wei-t, hogy vegyenek fel állást a Ji folyónál. Nekik kellett támadniuk, ha a liaodongi sereg a közelbe ér. Nem kellett sokáig várniuk. Amint Bei Yan és hadereje felbukkant, Xiahou Ba és Xiahou Wei bombát robbantottak, megverették a dobokat, meglengették a lobogókat, s két oldalról előrontottak. Bei Yan és Yang Zuo harcba bocsátkoztak ellenük, ám hamarosan már a Shou hegység felé menekültek, ahol találkoztak Gongsun Yuannal, s csatlakoztak a fő sereghez. Ezután szembefordultak az ellenséggel, és összecsaptak vele.

Bei Yan az élre vágatott és szidalmazni kezdte a Wei-vezéreket, trükközéssel vádolta és nyílt harcra szólította fel őket. Xiahou Ba lovagolt előre, hogy elfogadja a kihívást, s néhány ütésváltást követően Bei Yan elesett. A generális halálát követő zűrzavarban a győztes rohamra szólította fel harcosait, s visszaúzték Gongsun Yuant Xiangpingbe, ahol a lázadó menedéket nyert.

A várost körülvelték. Ősz volt, az eső napok óta szüntelenül zuhogott. A hónap végére a síkság háromlábnyi víz alá került, így a gabonaszállító bárkák egyenesen a városfalhoz hajózhattak a Ji folyótól. Az ostromlók ellenben sokat szenvedtek az áradástól.

Pei Jing, a bal seregtest parancsnoka Sima Yi elé járult, s arra kérte, hadd verhessen a sereg magasabban fekvő területen tábor, hogy kikerüljön a sárból és a vízből. Ám a főparancsnok kigúnyolta a javaslatot:

- Hogy is vonulhatna el most a sereg, mikor karnyújtásnyira a siker? Immár bármikor elveszhetnek a lázadók, s ha még valaki a hátrahúzóadásról ejt szót, életével fizet érte!

Pei Jing megértette és távozott.

Hamarosan viszont a jobbszárny vezére, Qiu Lian is a fővezér színe elé lépett, s szinte megismételte társa szavait:

- A katonák szenvednek a záporoktól, uram! Kérlek, engedd meg, hogy a dombok közt verjünk tábor!

Sima Yi dühbe gurult az ötlet hallatán:

- Parancsot adtam, te pedig ellene merészelsz szólni!

Ezzel halálra ítélte Qiu Liant. Fejét kitűzték a tábor kapujára, mintegy figyelmeztetésül a többieknek. A harcosok többé nem mertek panaszkodni.

Sima Yi megparancsolta, hogy hagyják el a déli tábor, majd a sereg húsz *li*-t menetelt délnek, s így lehetővé tették a városban lévő katonáknak és a népnek, hogy kijöjjenek és tüzelőt gyűjtsenek, valamint legeltessék állataikat.

Az ostromlók nem értették, mi történt és Chen Qun fel is szólt:

- Amikor Shangyongot ostromoltad, ó, főparancsnok úr, mindenünnen összesen nyolc felől indítottál támadást, s a város nyolc napon belül el is esett. Meng Da-t elfogtuk, te pedig nagy sikert arattál. Most negyvenezer harcosunk viseli már igen sok napja vértjét hosszas meneteléseken keresztül, de mégsem erőlteted a támadást, hanem sárban és pocsolyákban tartod őket, az ellenfelet viszont kiengeded, hogy ellátmányt gyűjthessen és etethesse marháit. Fogalmam sincs, mik a szándékaid.

- Barátom - felelte a főparancsnok -, látom, teljes tudatlanságban leledzel a háború művészetét illetően. Egyáltalán nem érted a különböző állapotok eltéréseit. Meng Da-nek akkoriban bőséges ellátmánya volt, ám csekély létszámú hadereje. Éppen ellentétesek voltak a viszonyok, ezért elszántan és rögtön támadnunk kellett. A roham váratlansága gyúrte le az ellent. Ám nézd csak, mi a helyzet most! A liaodongi csapatok sokan vannak, mi pedig kevesen. Az éhezés határán állnak, mi viszont bővelkedünk élelemben. Miért kellene hát erőltetnünk a támadást? Hagyjuk, hogy megszökjenek, s mi közben lesújtunk rájuk, mellesleg bevesszük a várost is. Ezért hagyom, hogy megnyithassák a kapukat, az utat pedig szabadon, hogy elmeneküljenek.

Chen Qun ekkor megértette és elismerte a haditerv helyességét. Sima Yi Luoyangba küldetett, hogy sürgesse az ellátmány szállítását, nehogy bármiből is hiányt szenvedjenek.

Azonban a háborút már nem igazán támogatták a fővárosban, mivel amikor a hírvivő megérkezett, s Wei uralkodója összehívta udvaroncait, ők így szóltak:

- Liaodongban egy hónapja folyamatosan esik, harcosaink ezért igen nyomorúságos állapotban vannak. Sima Yi-t vissza kellene hívni, s a hadjáratot egy megfelelőbb évszakban újraindítani!

- A fővezér igen tehetséges, ő maga tudja a legjobb döntést hozni arról, mit kellene tenni - válaszolta nekik az uralkodó -, átlátja a helyzetet és csak úgy ontja a nagyszerű terveket! Biztosan sikerrel fog járni. Ezért hát, nemes uraim, várjunk még pár napot, s ne legyen kétségünk az eredmény felől!

Így hát Cao Rui nem törődött a széthúzást szítók szavaival, hanem ő maga gondoskodott arról, hogy megfelelő ellátmány induljon útnak.

Néhány nappal később az eső elcsendesedett és pompás, tiszta idő követte. Ezen az éjszakán Sima Yi kísértált sátrából, hogy szemügyre vegye az eget. Hirtelen arra lett figyelmes, hogy egy hatalmas és ragyogó csillag megindul egy pontról a Shou hegység felett és Xiangping felé halad, ahol alábukik. A harcosok igencsak megrémültek a jelenségtől, ám a vezér örvendezett.

- Öt nap múlva Gongsun Yuan elesik, éppen ott, ahol a csillag lezuhant - közölte embereivel -, támadjunk hát minden erőnkkel!

Másnap hajnalban megindították a rohamot. Minden létező eszközt bevetettek a város bevételére: földsáncokat emeltek, alagutakat ástak, kőhajító gépeket állítottak fel, s létrákat emeltek. Az éj leszálltával sem szünetelt a támadás. Záporosóként hullottak a nyílveszők a városra.

Odabent az élelem kezdett nagyon megfogyatkozni, hamarosan semmennyi sem maradt. Ekkor levágták az ökröket és a lovakat is. A katonák lázongásba fogtak, immár minden harci szellem kiveszett belőlük. Szóba került, hogy levádják Gongsun Yuant és átadják a várost az ostromlóknak.

Maga a vezér is elkedvetlenedett és megrémült, végül pedig úgy döntött, hogy békét ajánl. Főminiszterét, Wang Jiant és a birodalmi vagyongefelügyelőt, Liu Fu-t kiküldte a településről, hogy megkérjék Sima Yi-t, fogadja behódolásukat. A két tisztségviselőnek köteleken kellett leereszkedni a falakról, mert sehogy máshogy nem juthattak ki a falak mögül.

Végül sikerült eljutniuk Sima Yi-höz, ahol rögtön jövetelük céljával fordultak ellenfelükhöz:

- Kérve-kérünk, ó, főparancsnok, húzódj vissza húsz *li*-t, így téve lehetővé urunknak és fő embereinek, hogy előjöjjenek és megadhassák magukat!

- Miért nem maga Gongsun Yuan keresett fel? - tudakolta erre Sima Yi
- Ez igazán szemtelenség!

Ezzel kivégeztette a két követet, fejüket pedig visszaküldte a városba.

Gongsun Yuan, ha lehet, még jobban megrémült, de eltökélte magát, hogy tesz még egy kísérletet. Ezúttal Wei Ying főtanácsadót indította útnak, ugyanazzal a céllal, mint előző két hivatalnokát.²

Sima Yi ezt a követet is sátrában ülve fogadta. Tisztjei a jobbján és a balján foglaltak helyet. Wei Ying térden csúszva közeledett felé, s mikor elérte a sátor bejáratát, előadta jövelele célját:

- Főparancsnok úr, könyörgöm, fordítsd el rólunk mennydörgő haragod! Tűzként el fogjuk küldeni hozzád vezérünk, Gongsun Yuan fiát, a trónörökösöt, s valamennyi tisztségviselő megkötözve járul majd eléd!

- Öt lehetséges hadművelet áll valamennyi hadsereg előtt - felelte Sima Yi -, ezek a következők: ha képes vagy harcolni, harcolsz, ha nem vagy képes, akkor védekezel, ha erre sem, akkor menekülsz, végül pedig ha erre sem, akkor megadod magad. Ha nem adod meg magad, meghalsz. Ez az öt út áll előttetek is. Egy tűsz haszontalan lenne. Most hát térj vissza, s mondd ezt el uradnak!

Wei Ying feje fölé emelte kezeit, s patkányként menekült vissza. A városba sietett, ahol beszámolt a vele történekről. A két Gongsun, atya és fia elhatározta, hogy menekülőre fogják. Kiválasztottak ezer lovast, s az éjsötétjében megnyitatták a déli kaput, majd kiszöktek. A kelet felé vezető utat választották, s nagyon örültek, hogy nem találtak rajta senkivel. Körülbelül tíz *li* távolsáig minden rendben ment, ám ezután váratlanul bomba robbant. Ezt dobok dübörgése és trombiták harsogása követte, majd egy sereget állta el útjukat. Sima Yi vezette, oldalán két fiával, Sima Shi-vel és Sima Zhao-val.

- Állj meg, lázadó! - kiáltották az ifjak.

Ám Gongsun Yuan vágára ösztökélte paripáját. Ekkor Hu Zun, Xiahou Ba, Xiahou Wei, Zhang Hu és Yue Chen a csapataikkal együtt odasiettek és gyorsan körülvették ellenfeleiket, így azok mozdulni sem bírtak. Gongsun Yuan látta már, hogy lehetetlen a menekvés, ezért fiával együtt leszállt a nyeregből, s megadta magát.

Sima Yi alig vetett egyetlen pillantást a két férfiúra, inkább tisztjeihez fordult:

- Azon az éjjelen a csillag erre a vidékre zuhant, ma pedig, öt nappal később, az előjel beteljesült!

Erre mindannyian dicsőíteni kezdtek:

- A főparancsnok emberfeletti!

Gongsun Yuannal és Gongsun Xiu-val a helyszínen végeztek, majd Sima Yi visszatért Xiangping ostromához. Ám még mielőtt a falakhoz ért volna, Hu Zun csapatai már belül is voltak. Sima Yi is belovagolt, s nagy tisztelettel fogadták. Az emberek füstölöket égettek, amerre csak járt. A

kormányzói székhelyre ment, majd Gongsun Yuan egész családját, továbbá mindenkit, aki segítette őket a lázadásban, lefejeztetett. Összesen hetven fejet számoltak a kivégzést követően.

A várost bevették, a lázadókat elpusztították, így Sima Yi kiáltványt hozott nyilvánosságra, hogy helyreállítsa a nyugalmat és a bizalmat a nép körében. Eközben az is fülébe jutott, hogy Jia Fan és Lun Zhi a lázadás ellen volt, s ezért halállal lakoltak.

Így hát Sima Yi tisztelgő látogatást tett sírjuknál és magas rangot adományozott gyermekeiknek. A kincstár tartalmát jutalomként szétosztották a katonák között, majd a sereg visszatért Luoyangba.

Egy éjjel Wei uralkodója váratlanul arra ébredt, hogy jéghideg fuvallat oltja ki a fényeket, s a néhai Mao császárné alakját vélte megpillantani néhány tucat szolgáló körében. A fekhely felé tartottak, ahol hevert, s mikor odaértek hozzá, életét követelték. Cao Rui szörnyen megrémült, megbetegedett, s hamarosan úgy tűnt, halálán van.

Így hát két tisztségviselő, Liu Fang és Sun Zi tanácskozást szervezett, amire meghívták az uralkodó fivérét, Cao Yu-t, Yan urát is, hogy régens tábornaggyá nevezzék ki a trónörökös, Cao Fang segítőjeként. Azonban Cao Yu, mivel természeténél fogva szerény és visszahúzódó volt, visszatásította eme magas beosztásokat és a velük járó felelősséget.

Wei ura ekkor két bizalmasához fordult:

- Mit gondoltok, ki a megfelelő személy hát a családból a trónörökös támogatására?

Mivel Liu Fang és Sun Zi is sok kedvezményben és jóindulatban részesült egykor Cao Zhentől, egyhangúan így feleltek:

- Senki sem olyan alkalmas, mint Cao Zhen fia, Cao Shuang.

Wei ura elfogadta a javaslatot, s ezzel Cao Shuang roppant magas rangra emelkedett. Ezután Liu Fang és Sun Zi az alábbi nyilatkozatot tette:

- Mivel Cao Shuang lett a választott, Cao Yu-nek, Yan urának el kell hagynia a fővárost, és vissza kell térnie otthonába, Yanbe!

Cao Rui ebben is egyetértett velük, s az erről szóló rendeletet a két bizalmas útján küldte el Cao Yu-nek:

- A császár saját kezűleg írt rendelkezése szerint azonnal vissza kell térned tartományodba és kifejezett parancs nélkül nem jelenhetsz meg ismét az udvarban! - közölték a szerény rokonnal.

Cao Yu erre könnyekben tört ki, ám rögvest távozott.

Cao Shuang lett hát a régens generális, a továbbiakban ő állt a kormányzat élén.³ Wei urának betegsége gyorsan rosszabbodott, erre hírvivőt küldött a hatalom lobogójával Sima Yi-höz, hogy a palotába rendelje.

Amint a hadvezér megérkezett, a császár lakosztályába vezették.

- Attól félttem, úgy halok meg, hogy nem látlak többé - fordult az érkezőhöz Cao Rui -, most viszont, hogy itt vagy, nem tartok semmitől.

A generális meghajolt, s így felelt:

- Útközben hírül vettem, hogy felséged egészsége nem tökéletes. Sajnáltam, hogy nincsenek szárnyaim, amik gyorsabban ideröpítenének! De most már boldog vagyok, hogy itt lehetek a sárkányerejű jelenlétében.

Az örököst, Cao Fanget is az uralkodó ágyához hívták, továbbá megjelent Cao Shuang, Liu Fang, Sun Zi és mások is.

Megragadván Sima Yi kezét a haldokló császár így szólt:

- Amikor Liu Bei halálán volt Baidichengben, fiát, aki nemsokára árvává vált, Zhuge Liang gondjaira bízta. Ő a legvégsőkig kitartott e feladata mellett, odaadását csupán a halál szüntethette meg. Ha efféle hozzáállás lehetséges egy halódó dinasztia maradványai körében s egy aprócska államban, akkor mennyire reménykedhetem, hogy a mi dicsőséges birodalmunkban is így fog történni! Fiam alig nyolc éves, és egyelőre képtelen megbirkózni az uralom terhével. Ámde szerencséjére bőséges érdem és tapasztalat veszi körül az olyan személyek jelenlétében, mint te és rokonai. Kérlek, soha ne áruld el beléd vetett bizalmamat!

Majd az ifjú örökshöz fordulván így folytatta:

- Sima Yi barátom éppen olyan, mint én, ezért ugyanazzal a tisztelettel és nagybecsüléssel kell bánnod vele!

Ezzel utasította Sima Yi-t, hogy vezesse előre az ifjú urat. A fiú Sima Yi nyaka köré fonta karjait és hozzá simult.

- Sose feledd az imént kimutatott vonzódást! - kérte Cao Rui könnyezve, és Sima Yi is sírni kezdett.

A haldokló egyre gyengült. Noha már nem tudott beszélni, ujjával még mindig gyermekére mutatott. Nem sokkal később kilehelte lelkét. Cao Rui tizenhárom évig uralkodott, mindössze harminckilenc éves volt halálakor. Ez az esemény a Látványos Kezdet harmadik évének (239) első hónapjában történt.⁴

Késedelem nélkül trónra ültették az új császárt, legfőbb támogatói Sima Yi és Cao Shuang lettek. Az új uralkodó neve ugyan Cao Fang volt, ám valójában csupán örökbefogadás révén lett Cao Rui fia. Titokban nevelték fel a palotában, senki sem tudott semmit valódi származásáról.

Rui császár posztumusz címe a Nagy Tudású lett, s a Gaoling síremlékben temették el. Guo császárné megkapta az Anyacsászárnő rangot.

Az új uralmi korszak a Helyes Kezdet nevet kapta.⁵ Sima Yi és Cao Shuang vezették a kormányzatot. Utóbbi mindenben nagy tisztelettel viseltetett Sima Yi iránt, egy lépést sem tett annak tudta nélkül. Cao Shuang nem volt idegen az udvarban. A néhai császár becsülte őt szorgalmáért és gondosságáért, de amúgy is nagyon kedvelte őt. Egész életében szabad

bejárása volt a palotába, neki magának is ötszáz szolgálója és hú embere volt. Közülük ötöt jól ismertek piperkőcségükről; He Yan, Deng Yang, Li Sheng, Ding Mi és Bi Gui volt a nevük. Deng Yang a Han-parancsnok Deng Yu leszármazottja volt. Rajtuk kívül szintén Cao Shuang bizalmasa volt Huan Fan, a földműveléssel foglalkozó miniszter, roppant értelmes férfiú, aki a „Bölcsesség Kútfője” becenevet viselte. Ez a hat volt Cao Shuang legmegbecsültebb és legmegbízhatóbb embere.

Egy napon He Yan így fordult gazdájához:

- Uram, nem kellene hagynod, hogy az igazi hatalom valaki más kezébe kerüljön, különben még bánni fogod!

- Sima Yi és én is a néhai uralkodó legmagasabb bizalmát élveztük, ezért hú maradok hozzá - felelte Cao Shuang.

- Mikor atyád és ez a Sima Yi győzelmeiket aratták nyugaton, atyád sokat szenvedett a főparancsnok vérmérsékletétől, végül ez okozta halálát is. Miért nem foglalkozol ezzel?

Úgy tűnt, Cao Shuang hirtelen felébred. Összeesküvést szőtt hát az udvari tisztségviselők többségével, s egy napon a következő beszédet intézte Wei uralkodójához:

- Sima Yi-t ki kellene nevezni a Trón Órzójének, nagyszerű erényeiért és szolgálataiért!

A kinevezés meg is történt, s ennek eredményeként Sima Yi immár polgári hivatalnok volt, a hadsereg teljes irányítása pedig Cao Shuang kezébe ment át.

E sikert követően Cao Shuang elkezdte kijelölni fivéreit a legmagasabb katonai posztokra: Cao Xi lett a Középső Hadsereg parancsnoka, Cao Xun a birodalmi őrségé, Cao Yan pedig a lovasságé.⁶ Mindegyikük háromezer palotaőrnek parancsolt, s joguk volt akaratuk szerint ki-be járkalni a palotába. Ráadásul három barátja - He Yan, Deng Yang és Ding Mi - három tanács elnöke lett, Bi Gui a fővárosi negyed parancsnoka, Li Sheng pedig Henan kormányzója. Ezek az emberek ettől fogva szoros együttműködésben intézték az állam valamennyi ügyét.

Cao Shuang egyre több és több támogatót gyűjtött maga köré, míg végül Sima Yi inkább beteget jelentett és a továbbiakban visszavonultságban élt. Két fia úgyszintén lemondott a hivatalokról.

Eközben Cao Shuang és barátai egyre inkább átadták magukat a kicsapongásoknak, éjjel-nappal csak italoztak, környezetükben egyfolytában szólt a muzsika. Öltözetükben és háztartási eszközeikben a császári palota mintázatát utánozták. Ékszerek és értékes ritkaságok formájában a hozzájárulások először Cao Shuang lakhelyére érkeztek, s csak miután ő kiválogatta a neki tetszőket, vitték tovább a maradékot az uralkodóhoz. A régens udvartartásában szinte hemzsegték a gyönyörű hölgyek is.

Zhang Dang miniszter, a palota ügyintézésével foglalkozó tisztségviselő addig hízelgett Cao Shuangnak, míg az ki nem választott tizennyolcat a néhai császár szolgálóleányai közül, s el nem küldte őket az immár hatalmas hivatalnoknak. A régens magának is kiválogatott negyven jó családból származó hölgyet, akik mind jártasak voltak a zenében és a táncban. Csodálatos tornyokat és pavilonokat építtetett magának, s a legjobb mesterembereket bízta meg a feladattal, hogy arany és ezüst edényeket készítsenek neki. E kézműveseket folyamatosan foglalkoztatta.

Talpnyalóinak egyike, He Yan hallott Guan Lu kiváló jövőmondó képességeiről, ezért Pingyuanba küldetett, hogy az udvarba hívja, mivel a *Változások könyve*ről akart beszélgetni vele. Mikor a jós megérkezett, Deng Yang, egy másik udvaronc is az őt köszöntők között volt, s így fordult a vendéghez:

- Képzett és tehetséges látnoknak nevezed magad, beszéded azonban mégsem emlékeztet a *Változások könyvének* nyelvezetére. Hogy lehet ez?

- Az értelmezőnek nem feltétlenül szükséges az eredeti mű nyelvezetét használnia - felelte Guan Lu.

- Méltó válasz és tömör is - nevetett He Yan -, de pillants csak a jövőbe, s mondd meg, elérem-e a legmagasabb hivatalt vagy sem, mivel többször is azt álmodtam, hogy fekete legyek telepedtek az orromra!

- Gaoxin házának nyolc tehetséges ifja és Gaoyang házának ugyyszintén nyolc tehetséges ifja Shun király segítségére voltak; Zhou herceg az ifjú Cheng császárt támogatta a Zhou nemzetségből. Ők mindannyian jóindulatúak és szerények voltak, ezért jókora boldogság volt osztályrészük. Te, uram, magas rangra jutottál és nagy a hatalmad, ám azok száma, akik igazán megbecsülnek, kevés, viszont annál többen rettegnek tőled. Nem ez az útja annak, hogy óvatosan járj a boldogulás útján. Álmodban az orr a kiválóságot jelenti. Ha ez a kiválóság megőrzi jellegzetességeit, akkor megbecsülésre számíthat. De nem úgy van-e, hogy a fekete legyek szennyes dolgok körül gyülekeznek? Nem tart-e a magasztos a bukástól? Azt tanácsolnám neked, hogy vagyonoddal a szegényeket támogasd, és kerüld el a rossz utakat! Ily módon elérheted a legmagasabb méltóságot, a fekete legyek pedig mind szertefoszlanak.⁷

- Ez csupán egy elaggott ember közhelygyűjteménye - szólt közbe ismét Deng Yang.

- A kor ajándéka az, hogy látjuk, mi közeleg, a közhely pedig arra vonatkozhat, ami nem kimondható - válaszolta erre Guan Lu, majd lerázta ruháját és távozott.

- Rögeszmés számár! - nevetett rajta a két vendéglátó.

Guan Lu hazatért, majd nemsokára felkereste nagybátyját, s beszámolt neki az udvarnál történekről. A nagybácsi szörnyen megrémült a lehetséges következményektől:

- Miért dühítetted fel őket? – kérdezte Guan Lu-tól – Túlságosan nagy hatalmuk van ahhoz, hogy megsértsd ezeket a férfiuakat!

- Mitől félsz ennyire? Két halott emberrel beszélgettem!

- Ezt meg hogy érted?

- Deng Yang tartása olyan, mint akinek az inak eloldódtak csontjairól, érverése pedig szabálytalan. Ha feláll, úgy totyog, mint egy végtagok nélküli ember. Ez a test nélküli lelkek megjelenésére emlékeztet. He Yan is úgy néz ki, mint akinek lelke arra készül, hogy elhagyja lakhelyét. Vértelen, s aminek szilárdnak kellene lennie benne, az puszta pára. Úgy néz ki, mint a korhadó fa. Olyan lélek megjelenése ez, amely már most a sötét völgyben jár. Mindkettőjük erőszakos halált hal igen hamarosan, ez egész biztos. Nem kell tehát tartani tőlük!

- Teljesen megőrültél! – dühöngött a bácsikája, majd vadul átkozódva magára hagyta Guan Lu-t.

Cao Shuang és öt barátja nagyon szerette a vadászatot, s gyakran elhagyta e célból a várost. Cao Xi, Cao Shuang fivére tiltakozott e tevékenységük miatt, s rámutatott a veszélyekre, melyek az ehhez hasonló, gyakori kirándulásokból fakadhatnak:

- Nagyon magas pozíciót töltesz be, mégis mindig csak vadászgattok! Ha bárki is megpróbál ebből hasznot húzni, s ellened munkálkodni, míg távol vagytok, akkor nagyon-nagyon megbánod!

Cao Shuang azonban csupán feldühödött a figyelmeztetés miatt, s így felelt:

- Az egész katonai hatalom az én kezemben van, mitől kellene hát tartanom?

Huan Fan miniszter szintén megpróbált érveket felhozni a szórakozás ellen, ám Cao Shuang rá sem hallgatott.

Körülbelül ebben az időben történt, hogy a Helyes Kezdet elnevezést, melynek tizedik évében jártunk (249), Házias Nyugalomra változtatták.⁸

Amióta Cao Shuang a katonai fennhatóság egyeduralmát élvezte, senkitől sem hallott annak az embernek az egészségi állapota felől, akit sikerült eltávolítania a hatalom közeléből. Ám amikor Wei uralkodója Li Shenget nevezte ki Qingzhou kormányzójává, Cao Shuang megparancsolta a távozonak, hogy vegyen búcsút Sima Yi-től is, így szerezvén tudomást arról, milyen állapotban van.

Így hát Li Sheng egyenesen a nagyúr lakhelyéhez sietett, s hamarosan bebocsátást nyert.

Sima Yi rögtön átlátott a cselen, s így fordult fiaihoz:

- Valójában Cao Shuang szeretné kideríteni, valóban beteg vagyok-e!

Ezután utasította őket, hogy játsszák el szerepüket abban a színjátékban, amit kitalált, mielőtt a látogatót beengedték. Elhajította fejékét, haja

borzasan hullott alá, majd elnyúlt fekhelyén, összekuszálta az ágyneműt, maga mellé rendelt néhány szolgálólányt, végül megparancsolta, hogy vezessék be a vendéget.

Li Sheng belépett, majd a beteghez intézképvén szavait így szólt:

- Régóta nem láttalak már, uram, s nem tudtam, hogy ilyen súlyos az állapotod. Őfelsége Qingzhou-ba küld, ezért eljöttem, hogy lerójam előtted tiszteletem, s elbúcsúzzak tőled.

- Ó, Bingzhou északon van, légy nagyon óvatos arrafelé - felelte Sima Yi, úgy téve, mintha rosszul hallotta volna a nevet.

- Qingzhou kormányzója leszek, nem pedig Bingzhou-é! - kiáltotta Li Sheng.

- Ó, tehát most érkezted Bingzhou-ból.

- Qingzhou, a Shandong félszigeten!

- Szóval most jöttél meg Qingzhou-ból? - kérdezte Sima Yi bárgyún mosolyogva.

- Mily nagyon beteg a nagyúr! - fordult Li Sheng a szolgálókhoz.

- Urunk süket - válaszolták azok.

- Adjatok papírt és íróeszközt - parancsolta Li Sheng.

Sietve behozták neki a kért dolgokat, majd Li Sheng leírta, mit szeretett volna mondani, s a papírt a házigazda elé helyezte.

- Betegségem miatt nagyot hallok, bocsáss meg nekem! - mondta Sima Yi, miután elolvasta - Vigyázz magadra az úton!

Felnézvén szájára mutatott. Az egyik szolgáló erre erőlevest hozott neki egy kupában, s a beteg elé tartotta, hogy ihasson belőle. Sima Yi ajkaihoz emelte a kupát, ám tartalma csaknem teljes egészében öltözékére ömlött.

- Nagyon gyenge és beteg vagyok - mondta erre Sima Yi szégyenkezve -, igazából akármelyik pillanatban meghalhatok. Fiaim pedig igazán gyámoltalanok, úgyhogy kérlek, adj tanácsokat nekik, s ha találkozol a régens úrra, kérd meg, hogy viselje gondjukat! Ugye megteszed nekem?

Ezt követően Sima Yi fekhelyére hanyatlott és hangosan zihált, Li Sheng pedig sietve búcsút vett tőle.

Rögtön Cao Shuanghoz igyekezett, s mindent elmondott neki a tapasztalataiból. A régens nagyon örült, hogy riválisa már nem húzza sokáig.

- Ha ez a vénember meghal, nem én leszek az, akit gyászolni fognak! - közölte a körülötte lévőkkel.

Ám alighogy vendége távozott, Sima Yi felkelt fekhelyéről, s így fordult gyermekeihez:

- Li Sheng részletesen beszámol mindenről Cao Shuangnak, aki így többé egy kicsit sem fog tartani tőlem. De várjuk csak meg, míg a régens elindul a következő vadászkirándulására, akkor majd meglátjuk, mit tehetünk!⁹

Nem sokkal később Cao Shuang javaslatot tett Wei uralkodójának, Cao Fangnek, hogy látogassanak el a Gaoling sírokhoz, ahol atyja aludta örök álmát, s személyesen végezze el a gyermeki engedelmesség áldozatait. Útnak is indultak, tisztségviselők jókora csoportja kísérte a birodalmi harci szekeret, Cao Shuang pedig összes testvérével és barátjával alkotta a kíséretet.

Huan Fan miniszter könyörögve kérte, hogy maradjon inkább a fővárosban, mert félt az összeesküvésektől és felkelésektől:

- Uraságod a főváros védelméért felelős, ezért neked és fivérednek nem kellene együtt elhagynotok a helyet! Mi lesz akkor, ha lázadás tör ki?

Ám Cao Shuang dühösen és durván félbeszakította:

- Ki merne itt bajt keverni? Tartsd a szád!

Ezzel a császár kíséretében távozott. Távollétük híre megörvendeztette Sima Yi-t, aki titokban azonnal elkezdte számba venni megbízható barátait és szolgálóit, s elvégezte a végső simításokat a terven, ami vetélytársa uralmának megdöntésére irányult.

Helyes lett volna megállítani a családot
Ezáltal elkerülvén a végzetes válságot

Cao Shuang sorsáról a következő fejezetben szerezhetünk tudomást.

SZÁZHETEDIK FEJEZET

WEI URA ÁTADJA A HATALMAT SIMA YI-NEK.
JIANG WEI VERESÉGET SZENVED AZ ÖKÖRFEJ
HEGYNÉL

魏主政歸司馬氏
姜維兵敗牛頭山

Sima Yi roppant elégedett volt, mikor meghallotta, hogy Cao Shuang és hívei elkísérik Wei uralkodóját a sírok meglátogatására. Az eseményt természetesen vadászattal kötötték össze, s ez azt jelentette, hogy a teljes ellenséges csoportosulás elhagyta a várost.

Amint távoztak, Sima Yi a Trón Őrzőjeként a hadsereg feletti ideiglenes parancsnoksággal ruházta fel Gao Rou-t, a belső ügyek miniszterét, majd elküldte, hogy foglalja el Cao Shuang táborát. Wang Guan palotafelügyelő is hasonló utasítást kapott, neki Cao Xi táborát kellett hatalmába kerítenie.

Miután így megerősítette helyzetét, Sima Yi és támogatói az anyacsászárnő palotájába igyekeztek, s ott így fordultak hozzá:

- Cao Shuang elárulta a néhai uralkodó által belé vetett bizalmat és tönkretette a kormányzatot! Vétkéért bűnhődnie kell!

- Mit tehetnénk őfelsége távollétében? - tudakolta az anyacsászárnő.

- Már készen állnak a terveim a jelenlegi miniszterek eltávolítására, s gondoskodunk róla, hogy felségedet se érje baj.

Az úrhölgy nagyon megrémült, ám nem tudott mást tenni, mint amit kértek tőle, mindenbe beleegyezett.

Így hát Sima Yi két embere, Jiang Ji parancsnok¹ és Sima Fu miniszter másolatokat készítettek a már megírt rendelkezésről, s egy eunuch révén elküldték Wei uralkodójának. Ezt követően elfoglalták a fegyverraktárakat.

A felkelés híre hamarosan eljutott Cao Shuang családjához is, s felesége, Liu úrhölgy kijött a belső lakosztályokból, majd magához kérte Pan Ju-t, a kapuk parancsnokát:

- Az úr nincs a közelben, Sima Yi pedig lázadást szít! Mit jelentsen ez az egész? - tudakolta tőle.

- Hölgyemnek nem kell rémüldöznie. Majd én kimegyek, s megtudom, mi az igazság - felelte Pan Ju.

Jó néhány íjász kíséretében el is indult, felmentek a falra, s ott körülnéztek. Sima Yi ebben a pillanatban haladt át az udvaron, Pan Ju pedig megparancsolta katonáinak, hogy lőjenek. A nagyúr nem haladhatott tovább. Ekkor azonban az egyik generális, név szerint Sun Qian így kiáltott:

- Nem lőhetünk a Trón Őrzőjére! Fontos teendője van!

A generális háromszor is kérte parancsnokát, hogy ne adja ki a parancsot, így végül Pan Ju elállt szándékától.

Sima Yi fia, Sima Zhao kíséretében haladt át a nyílt térségen, majd kivonult a városból, s a Luo folyónál táborozott le, a hajóhíd közelében.

Amikor a palotaforradalom elkezdődött, Cao Shuang egyik hivatalnok, aki a Lu Zhi névre hallgatott, megbeszélést tartott Xin Chang katonai tanácsadóval.²

- Most, hogy a felkelés megindult, mit kellene tennünk? - kérdezte a tisztségviselő.

- Menjünk a császárhoz annyi csapattal, amennyi csak van! - felelte Xin Chang.

- Talán valóban ez a legjobb megoldás - mondta Lu Zhi.

Ezzel Xin Chang távozott, hogy felkészüljön az útra. Belső lakosztályában találkozott nővérével, Xin Xianyínggel, aki rögtön afelől tudakozódott, miért siet ennyire fivére.

- Ófelsége vadászaton van, Sima Yi pedig lezáratta a város kapuit. Ez már lázadás!

- Nem hinném. Szerintem csupán le akar számolni vetélytársával, Cao Shuanggal - válaszolta az úrhölgy.

- Mi lesz ennek a vége? - sápitózott Xin Chang.

- Cao Shuang nem ér fel Sima Yi-vel - közölte a húga.

- Ha tehát Sima Yi megkér, hogy csatlakozzunk hozzá, engedelmesséjük nekik? - kérdezte Xin Chang.

- Tudod, mit kell tennie egy igaz embernek. Mindenkor teljesítenie kell hivatala kötelességeit. A nehézségek idején még idegenek felé is kimutatjuk megértésünket. Ha egyszer Cao Shuang emberei vagyunk, ám magára hagyjuk őt a veszedelem idején, akkor a legsúlyosabb gonosztettet követjük el!

Ez a beszéd döntő jelentőségű volt Xin Chang számára, aki Lu Zhi-vel együtt útnak indult. Nagyjából húsz harcos élén áttörtek a kapuhoz és elhagyták a várost.

Amikor a menekvést jelentették Sima Yi-nek, ő úgy gondolta, Huan Fan is biztosan követi példájukat, így hát a miniszterért küldetett.³

Fia tanácsára azonban Huan Fan nem tett eleget a parancsnak, hanem úgy döntött, ő is megszökik. Kocsijába ült és sietve a déli kapuhoz hajtott. Ám eddigre a kijáratokat már mind eltorlaszolták. Si Fan, a kapuórség parancsnoka Huan Fan régi alattvalója volt. A miniszter előhúzott ruhaujából egy bambuszdarabot, s így szólt:

- A császárné parancsára nyissátok ki a kaput előttem!

- Hadd lássam először! - felelte Si Fan.

- Micsoda! Hogy merészelsz így viselkedni velem, éppen te, aki régi szolgálóm vagy? - háborodott fel Huan Fan.

Erre Si Fan gyorsan átengedte a minisztert. Ahogy odakint volt, visszakiáltott az őrparancsnoknak:

- Sima Yi lázadást szított, jobban tennéd hát, ha követnél engem!

Erre Si Fan rájött, hogy hibát követett el és megpróbálta üldözőbe venni Huan Fant, ám utóbbi könnyedén lerázta őt.

- Szóval a „Bölcsesség Kútfője” is elmenekült! Ez nagy kár, de mit tehetünk? - mondta Sima Yi, mikor jelentették neki a történeteket.

- Az öreg paripa mindig a régi istálló és jászol után sóvárog, így számunkra haszontalan lenne - válaszolta Jiang Ji.

Ekkor Sima Yi hívatta Xu Yunt és Chen Tai-t, majd így fordult hozzájuk:

- Menjetek Cao Shuanghoz, s közöljétek vele, hogy nincs semmi más célom, csupán az, hogy a katonai hatalmat visszaszerezsem tőle és fivéreitől!

Amint emberei útnak indultak, magához kérte Yin Damu-t, Jiang Jinek pedig megparancsolta, hogy írjon levelet, amit Yin Damu fog majd Cao Shuang számára kézbesíteni.

- Te jóban vagy ezzel az emberrel - mondta a küldöncnek Sima Yi -, így hát senki sem alkalmasabb erre a feladatra. Mondd meg neki, hogy Jiang Ji és én kizárólag a katonai fennhatósággal törődünk, mely jelenleg az ő és testvérei kezében van. Erre megesküdtünk a Luo folyóra mutatva!

Végighallgatván a fentieket Yin Damu is útnak indult.

Eközben Cao Shuang élvezte a vidéki vadászatot, röptette sólymait és üldöztette a vadakat kopóival. Váratlanul azonban megtudta, hogy felkelés tört ki a fővárosban, s beadványt nyújtottak be ellene. Csaknem kizuhant a nyeregből, mikor közölték vele az eseményeket. Az eunuch Cao Shuang jelenlétében nyújtotta át a beadványt Wei uralkodójának, aki átvette és gigöngyölte. A kíséretben lévő egyik minisztert utasították, hogy olvassa fel:

„Én, Sima Yi, a Nyugatot Meghódító Generális és a Trón Őrzője, lehajtott fejjel és izgalomtól reszketve készítem el ezt az iratot. Liaodongi hadjáratomról visszatérvén a néhai uralkodó őfelsége magához kérte felségedet, Cao Shuangot és jómagamat, valamint még néhány további személyt, ott karon fogott, majd közölte velem, mik lesznek kötelességeim az eljövendő években.

Cao Shuang elárulta a belé vetett bizalmat, zűrzavarba taszította a birodalmat, kisajátította magának az udvarnál a hatalmat és a tartományokban is magához ragadta az uralmat. Kinevezte Zhang Danget a főváros intézőjének, hogy irányítsa az udvari ügyeket és kémkedjék felséged után. Biztosan arra vár hát, hogy az egész országot magáénak nevezhesse. Elmentéteket szított az uralkodói családon belül, így saját húsát-vérét bántalmazta. Az egész vidéken eluralkodott a zűrzavar, az emberek szíve pedig félelemmel teli. Mindez teljesen ellentétben áll a néhai császár őfelsége útmutatásaival s nekem adott parancsaival.

Bármennyire is tudatlan és értéktelen vagyok, mégsem feledhetem néhai őfelsége szavait. Társaim, Jiang Ji és Sima Fu egyetértenek velem, hogy lelke mélyén Cao Shuang hűtlen, ezért nagy katonai hatalmat nem szabad rá és fivéreire bízni.

Őfelségéhez, az anyacsászárnőhöz fordultam, s megkaptam beleegyezését a cselekvésre.

Minden katonai erőt kivettem Cao Shuang, Cao Xi és Cao Xun kezéből, egyedül egyszerű nemesi címüket hagyván meg nekik, így hát a továbbiakban képtelenek lesznek hátráltatni vagy irányítani felséged tetteit. Ha bármiféle ellenállásba ütközünk, az ügyet rövid úton elintézzük.

Noha egészségem még mindig gyenge, elővigyázatosságból a hajóhídnál vertem tábornokot, itt vettem papírra a fentieket”.

Mikor a felolvasás befejeződött, Wei uralkodója Cao Shuanghoz fordult:

- Ilyen szavak fényében mit szándékozol tenni? - kérdezte a régensztől.

Cao Shuang tanácstalan volt, ezért öccséhez intézte szavait:

- Mi legyen most?

- Emlékszel, tiltakoztam, de makacskodtál és nem hallgattál rám! Ezért következett be ez. Sima Yi mérhetetlenül hazug és ravasz! Ha Zhuge Liang nem volt képes fölé kerekedni, akkor miben reménykedhetünk mi?⁴ Nem látok más kiutat, be kell hódolnunk előtte, hátha megtarthatjuk legalább az életünket!

Ebben a pillanatban érkezett meg Xin Chang és Lu Zhi. Cao Shuang rögtön a hírek felől kérdezősködött.

- A várost teljesen körülzárták - közölték az újonnan érkezők -, Sima Yi pedig a folyó partján táborozik, így nem térhetek vissza. Azonnal el kell döntenetek, mit fogtok cselekedni!

Ekkor érkezett oda hozzájuk Huan Fan, s rögtön beszélni kezdett:

- Ez valóban felkelés! Miért nem kezdeményezi őfelsége, hogy induljunk tovább Xuchangba, míg meg nem érkeznek a helybéli csapatok, hogy leszámoljanak Sima Yi-vel?

- Hogy mehetnénk el egy másik helyre, mikor valamennyi családtagunk a városfalakon belül van? - kérdezett vissza Cao Shuang.

- Veszély esetén még a bolondok is képesek életben maradni! Itt van velünk az Ég Fia, aki a birodalom valamennyi erejének parancsol. Senki sem merne engedetlenkedni veletek szemben, ti mégis nyugodtan vonultok a halálba!

Cao Shuang egyszerűen képtelen volt eldönteni, hogy valóban megpróbáljon-e lesújtani vagy sem, ezért csak nyafogott.

- Csupán rövid ideig maradnánk Xuchangban - folytatta a miniszter -, viszont évekre elegendő ellátmány van ott. Hívásodra komoly haderő jelenne meg a Déli átjárónál. Téged illet a hadügyminiszteri pecsét, itt van nálam, elhoztam magammal! Minden a kezedre játszik! Cselekedj! Cselekedj azon nyomban! A késlekedés biztos halált jelent.

- Ne sürgess már! - csattant fel Cao Shuang - Hadd gondoljam végig alaposan!

Ebben a pillanatban bukkant fel Xu Yun és Chen Tai, Sima Yi két hírvi-
vője, s rögtön odaléptettek hozzájuk:

- A Trón Őrzője csupán a katonai fennhatóságtól kívánja megfosztani a
régens. Ha behódol előtte, békében visszatérhet a városba!

Cao Shuang még mindig tétovázott.

Végül Yin Damu is befutott, s így fordult a jelenlévőkhez:

- A birodalmi védelmező a Luo folyóra esküdött, hogy csupán egyetlen
célja van. Itt van a kezemben Jiang Ji miniszter levele. A régens úrnak le
kellene mondania a katonaság feletti hatalmáról és békében visszatérnie a
palotába.

Mikor már úgy tűnt, Cao Shuang hajlik arra, hogy elfogadja Sima Yi biz-
tosítékait és behódoljon, Huan Fan még egyszer felszólalt a döntés ellen:

- Halott ember vagy, ha hallgatsz ezekre a szavakra!

Nemsokára leszállt az éj, de Cao Shuang továbbra is habozott. Ahogy a
szürkület sötétségbe váltott, karddal a kezében, szomorúan sóhajtozva és
könnyezve álldogált.

A reggel is úgy talált rá, hogy nem tudta elhatározni magát. Huan Fan
megint csak sürgetni kezdte, hogy döntsön már valahogy:

- Egy egész napod és éjszakád volt a töprengésre, most hát lépned kell,
uram - közölte.

- Nem fogok harcolni! Lemondok mindenről és behódolok! Éppen elég,
hogy gazdag ember maradok - kiáltotta erre Cao Shuang, s a földre hají-
totta kardját.

Huan Fan kétségbeesetten kiáltozva hagyta el a sátrat.

- Cao Zhen még büszkélkedhetett képességeivel, ám gyermekei pusztá
áldozati állatok! - kiabálta, miközben záporoztak a könnyei.

A két hírnök, Xu Yun és Chen Tai utasította Cao Shuangot, hogy adja
át hivatali pecsétjét Sima Yi-nek. Mikor a régens beleegyezett, átvették tőle
és magukkal akarták vinni. Ám Yang Zong első titkár belekapaszkodott, s
nem akarta, hogy eltűnjön szem elől:

- Ó, jaj! Borzasztó, uram, hogy le kell mondanod a hatalmadról, s ily
szánalmas megadásra kényszerülsz. Biztosra veszem, hogy nem fogod el-
kerülni a halált a keleti piactéren!

- A Trón Őrzője biztosan megtartja nekem tett ígéretét! - vélte Cao
Shuang.

A pecsétet elvitték, így Cao Shuang generálisai és harcosai felszabadul-
tak a fegyelem kötelékeiből, szétszóródtak, s a seregek szinte elolvadtak.

Mikor a fivérek a hajóhídhöz értek, utasították őket, hogy menjenek
szállításukra. Így is tettek. Támogatóikat bebörtönözték, hogy így várják
meg a császár rendelkezéseit.

Cao Shuang s nemrég még oly hatalmas barátai egyedül léptek be a városba anélkül, hogy egyetlen szolgáló is kísérté volna őket.

Ahogy Huan Fan a hídhöz közelített, Sima Yi lóhátról megvetően rámutatott ostorával, s így szólt:

- Huan miniszter, miért cselekedtél így?

Huan Fan nem válaszolt, csupán lehajtott fejjel követte a többieket. El-döntetett, hogy megkéri az uralkodót, jelentse be hivatalosan is a vadászat végét, s adja ki a parancsot a városba történő visszatérésre. Cao Shuang, Cao Xi és Cao Xun házi őrizetbe kerültek, lakhelyük kapuját lezárták, s katonákat küldtek, hogy őrizzék őket. Az egykori fő emberek szomorúak és nyugtalanok voltak, nem tudván, mi lesz a sorsuk. Hamarosan Cao Xi szólalt meg:

- Csupán kevés élelmünk maradt. Írjunk hát, kérjünk ellátmányt. Ha Sima Yi küld nekünk, biztosra vehetjük, hogy nem akar ártani nekünk.

Így is tettek, s nemsokára száz kocsinyi ennivaló érkezett hozzájuk. Ez nagyon felvidította őket.

- Életünk biztonságban van Sima Yi kezében! - kiáltotta Cao Shuang.

Sima Yi letartóztatta Zhang Dangot, s vallatásnak vetette alá. A fogoly bevallotta, hogy nem ő volt az egyetlen, aki megkísérelte megdönteni a kormányzatot, s megnevezte Cao Shuang öt barátját, He Yant, Deng Yanget, Li Shenget, Ding Mi-t és Bi Gui-t. Így hát őket is fogságba vetették, s ott beszámoltak arról, hogy a harmadik hónapra zendülést terveztek. Sima Yi egyetlen hosszú, fából készült béklyóba vetette őket.

Si Fan, a kapuórség parancsnoka tanúságot tett arról, hogy Huan Fan hamis rendeletre hivatkozott nála, amit állítólag az anyacsászárné adott ki, így sikerült kimenekülnie a városból. Emellett a miniszter azt is közölte vele, hogy a Trón Őrzője lázadó.

- Ha valaki igaztalanul rágalmoz meg másokat, főként felkelés vádjával, akkor súlyos büntetés hullik a fejére!

Ezzel Huan Fant és segítőt is börtönbe vetették.

Nemsokára Cao Shuangot, fivéreit és mindenkit, aki hozzájuk kötődött, beleértve valamennyi családtagjukat is, a piactéren kivégezték. Házaik minden értékét a közkincstárba szállították.

Volt azonban egy asszony, aki a Xiahou-családból származott, s Wen Shu, Cao Shuang egyik másod unokafivérének felesége volt. Korán gyermektelen özvegyként maradt, ezért kívánta atyja, hogy házasodjon meg újra. Xiahou úrhölgy ezt elutasította és állhatatosságának bizonyítékaként levágta saját füleit. Ám amikor a Cao-kat mind halálra ítélték, atyja újabb házasságot igyekezett összehozni számára. Erre a nő ezúttal az orrát vágta le. Még rokonai is bosszankodtak csökönyös eltökéltsége miatt.

- Mire jó, hogy ekkora fájdalmaknak teszed ki magad? – kérdezték tőle
- Az emberi élet csupán könnyű por a zsenge fűvön. Most, hogy Sima Yi végzett férjed egész családjával, mi értelme tartani magad az esküdhöz?

- Úgy hallottam, a becsületes emberek nem szegik meg tisztasági fogadalmukat a jólét kedvéért – felelte könnyezve a nő -, s az erényesek szíve halálig állhatatos, tekintet nélkül a veszteségekre. Míg a Cao-ház élvezte a nagyon áldásait, hűséges maradtam; mennyivel inkább annak kell hát maradnom most, mikor rossz idők köszöntöttek rá? Viselkedjek talán úgy, mint a mezők vadállatai?

Odaadásának híre eljutott Sima Yi fülébe is, aki dicsérte viselkedését és lehetővé tette, hogy örökre fogadhasson egy fiút és sajátjaként nevelje fel, így folytatván a Cao-család leszármazási láncolatát.

Egy verset is írtak a történetekről:

Mint könnyű porszem a zsenge fűvön, ennyi az emberi élet
A Xiahou leány erős, akár a hegy, ehhez kétség sem férhet
Nem kellett neki férj, szoknyát, hajtút lakodalmon nem viselt
Kit ezek után minden ember csak szégyentől pirulva figyelt⁵

Miután Cao Shuang halállal lakolt vétkeiért, Jiang Ji így szólt Sima Yi-höz:

- Xin Chang, Lu Zhi és mások, akik szintén az ő pártján álltak, átverekedték magukat akkoriban a kapuhoz és csatlakoztak a lázadókhöz. Yang Zong pedig ellenezte, hogy átadják neked a néhai miniszter pecsétjét. Így hát ők is büntetést érdemelnek!

Mindazonáltal semmiféle megtorlás nem érte őket.

- Ezek igaz férfiak, akik hűségesen szolgálják urukat – közölte Sima Yi, s megerősítette valamennyiüket hivatalukban.

- Ha nem hallgattam volna hűgom tanácsára, letértem volna a helyes útról! – sóhajtott a Xin Chang, amikor hírét vette, hogy nem esik bántódásuk.

Egy költő így dicsőítette Xin Xianying úrhölgyet:

Ki hivatal kenyerét eszi, kötelességét el nem feledheti
Ha halál torkát is lesi, soha hűségét el nem eresztheti
Xin Xianying úrhölgy kitűnő tanácsot adott öccsének
Akkor és most is dicsérik példáját hasonló döntések

Általános amnesztiát hirdettek Cao Shuang fegyvertársai számára, s a továbbiakban egyetlen tisztségviselőt sem mozdítottak vagy bocsátottak el azért, mert támogatták az előző rendet. Mindenki megtarthatta vagyonát, s hamarosan béke és nyugalom járta át a birodalmat.

Azt azonban érdemes megemlíteni, hogy He Yan és Deng Yang valóban rossz véget ért, ahogyan azt Guan Lu megjósolta nekik.

Sokszor a történelem a bölcsekről beszél
Néha pedig ezek különös erejéről mesél
Közülük pár csodás isteni titkot hordott
Ahogy Guan Lu is, aki jövendőt mondott
„M megbúvó szellemek, türelmetlen lidércek
Deng és He, ilyen lelkek gyűltek most körétek”
Még nem jött el a halotti gyász ideje ugyan
De a jós látta már, testetek élettelen hogy zuhan⁶

A hatalomba való visszatérése után Sima Yi lett a főminiszter és megkapta a Méltóság Kilenc Ajándékát is.⁷ Ugyan először visszautasította a megtiszteltetést, ám Wei uralkodója ragaszkodott hozzá, nem tűrt semmiféle tagadást. Két fia atyjuk segítője lett, s valamennyi államügy az ő hármuk kezébe került.

Sima Yi-nek azonban eszébe jutott, hogy egy Xiahou Ba nevezetű férfiú, a Cao-család tagja, még mindig Yongzhou élén áll.⁸ Ebben a pozícióban Xiahou Ba valódi veszéllyel bírt, ezért muszáj volt elmozdítani onnan. Így hát rendeletet küldtek neki, amiben az állt, hogy utazzon a fővárosba, a folyó ügyek megbeszélésére.

Mikor kézhez kapta az iratot, Xiahou Ba nagyon megdöbben. Ám a helyett, hogy engedelmeskedett volna a parancsnak, lázadónak nyilvánította magát, s háromezer fős támogatói kört gyűjtött maga köré. Amint ez kiderült, Guo Huai kivonult, hogy elejét vegye a felkelésnek és végezzen a felforgatóval. A két haderő hamarosan felsorakozott egymással szemben, Guo Huai pedig az élre vágatott, s szidalmazni kezdte ellenfelét:

- Hogy lázadhatsz fel az uralkodóház ellen éppen te, aki ugyanabból a családból származol, mint a nagytiszteletű alapító, s akivel mindig nagylelkűen bántak?

- Ősapáim mindenkor hűen szolgálták az államot - felelte Xiahou Ba -, de ki ez a Sima Yi, aki kivégeztette rokonaimat, s most engem is elpusztítana? Mi más lehet a célja, hacsak nem az, hogy a trónra törjön? Ha sikerül végeznem vele, s így megakadályoznom terveit végrehajtásában, éppen akkor nem fogok a birodalom elárulójává válni!⁹

Guo Huai erre szó nélkül előrelovagolt, hogy támadjon, Xiahou Ba pedig fogadta a kihívást. Nagyjából tíz ütésváltást követően Guo Huai megfordult és menekülni kezdett. Ám ez csupán cselvetés volt, hogy maga után csalja ellenfelét, mert amikor Xiahou Ba már messze járt sajátjaitól, kiáltást hallott maga mögül, s hátrafordulván észrevette, hogy Chen Tai készül

megrohamozni. Ebben a pillanatban Guo Huai is megfordította paripáját, s Xiahou Ba két tűz közé került. Semmit sem tudott tenni, csupán menekülőre fogta. Emberei is így tettek, s igen sokuk odaveszett a rákövetkező zűrzavarban. Vezérük hamarosan úgy döntött, a legjobb, ha Hanzhongba megy, és behódol Shu urának.¹⁰

Így is tett, s mikor megérkezett, szerényen érdeklődött, hogy a Második Úr szolgálatába állhat-e. Mikor Jiang Wei hírért vette az átállási szándékának, kétségei támadtak Xiahou Ba őszinteségét illetően. Azonban miután kiderítette az igazságot, megengedte az átpártoltnak, hogy belépjen a városba. Az illendő üdvözlést követően Xiahou Ba könnyek között mesélte el megpróbáltatásai részletes történetét. Jiang Wei együtt érzett vele:

- A régmúlt időkben Wei Zi megundorodott az udvari élettől, ezért elhagyta a Shang-dinasztiabeli Zhou fővárosát, s e tette sohasem szűnő méltóságot biztosított számára. Most talán te is segíthetsz a Han-ház hatalmának visszaállításában, s egy pillanatig sem fogsz az ősi korok hőseinek árnyékában állni!

Lakomát rendeztek az újonnan érkezett tiszteletére, s miközben ennek előkészületei zajlottak, a házigazda a luoyangi események felől kérdezősködött:

- Most legnagyobb hatalommal a Sima-család bír, olyan helyzetben vannak, hogy bármiféle tervet végre tudnak hajtani, amit csak akarnak. Mit gondolsz, vannak támadó szándékaik Shu ellenében?

- A vén gazembernek épp elég tennivalója van még saját lázadásával kapcsolatban - felelte Xiahou Ba -, egyelőre tehát nincs ideje külső dolgokkal törődni. Ámde két másik ifjú Wei-hadvezér mostanában előtérbe került, s ha Sima Yi Shu vagy Wu ellen küldi őket, akkor mindkettőtök számára veszélyt jelenthetnek!

- S ki ez a kettő?

- Egyiküket Zhong Hui-nak hívják, és Changsha-ból származik. A korábbi birodalmi védelmező, Zhong Yao fia. Már ifjúként is bátornak és okosnak tartották. Atyja őt és fivérét, Zhong Yu-t rendszeresen magával vitte az udvarhoz. Zhong Hui ekkoriban hét év körül lehetett, bátyja egy évvel volt idősebb nála. Pi császár egy napon észrevette, hogy a nagyobbik gyermek erősen izzad, s megkérdezte tőle, mi ennek az oka.

- Akárhányszor megrémülök, mindig teljesen lever a víz, felség! - válaszolta Zong Yu.

Ekkor az uralkodó a másik fiúhoz fordult:

- Te nem tűnsz megrettentnek.

- Annyira félek, hogy az izzadság sem képes kitörni rajtam.

A császárt teljesen lenyűgözte az ifjú kivételes szellemessége. Kicsivel később Zhong Hui már egyfolytában a háborúról és hadművészetről szóló

munkákat tanulmányozta, s tehetséges hadvezérré vált, amivel Sima Yi és Jiang Ji csodálatát is elnyerte. Jelenleg a palota titkáráként tevékenykedik.

- A második férfiú Yiyangból való Deng Ai. Már nagyon korán árvaságra jutott, ám mindig is törekvő és vállalkozó kedvű volt. Ha fenséges hegyeket vagy széles mocsárvidéket pillantott meg, mindig azokat a pontokat kereste, ahol a harcosok állomásozhatnak vagy ellátmányraktárakat építhetnének, esetleg robbanóanyagokat lehetne elhelyezni. Az emberek gúnyt űztek belőle ezért, ám Sima Yi látta, hogy rengeteg csodálatraméltó tulajdonsága van, így saját szűk körében alkalmazta az ifjút. Deng Ai dadog, így valahányszor beszédbe fog, mindig úgy kezdi, Ai-Ai. Sima Yi nevetni szokott ezen, s egyszer megkérdezte tőle, mennyi van belőle, ha mindig Ai-Ai-nak hívja magát. „Csak egyetlen fénix van, még ha a költemény úgy is szól, 'Ó, fénix, ó, fénix!'”, felelte erre Deng Ai, s ez a szellemes válasz mutatta, milyen gyors felfogású. Jó lesz hát, uram, ha őrizkedsz ettől és a másiktól is, mert érdemes tartani tőlük!

- Szerintem ezek ketten szóra sem érdemesek! - közölte Jiang Wei, majd hamarosan Chengdu-ba kísérte Xiahou Ba-t, s bemutatta őt a Második Úrnak.

- Sima Yi megölette Cao Shuangot és lépre akarta csalni Xiahou Ba-t is, aki ezért hozzánk menekült - közölte Jiang Wei az uralkodóval -; most a Sima-ház szinte teljhatalommal bír, az ifjú Cao Fang csupán gyenge báb, ezért úgy látszik, Wei-nek leáldozott. Ellenben a mi csapataink Hanzhongban hosszú évek óta gyakorlatoznak, immár jól képzettek, raktáraink és készleteink bőségesek. Szeretnék hát hadjáratot indítani, Xiahou Ba-val mint kísérőmmel, hogy meghódíthassam a Középső Földeket, s a Han-ház ismét a régi fővárosban székelhessen! Így tudnám legméltóbban kimutatni felséged iránt érzett nagyrabecsülésemet, s teljesíteni a néhai főminiszter leghőbb vágyát.

Ámde e szavak hallatán Fei Yi, a titkárság vezetője felszólalt bármiféle háborúskodás ellen, mondván:

- Nemrégiben a halál elragadta tőlünk két megbízható miniszterünket, Jiang Want és Dong Yunt. Jelenleg ráadásul senki sem megfelelő arra, hogy átvegye helyüket a kormányzatban. El kell tehát halasztanunk a hadjáratokat, inkább a belső problémákat oldjuk meg. Emellett semmiféle elhamarkodott lépés nem megfelelő!

- Ez nem így van - felelte Jiang Wei -, az élet rövid. Úgy elillan, mint egy fehér paripa látványa az ajtórezen át. Csak várunk és várunk. Sohasem próbáljuk meg hát visszaállítani a Hanok régmúlt dicsőségét?

- Emlékezz csak a bölcs Sun Zi mondására: ismerd magadat és ismerd ellenségedet! Akkor a győzelem biztos. Mi nem érünk fel a néhai főminiszterhez, s ahol ő kudarcot vallott, mi talán diadalmaskodhatnánk?

- Igénybe tudom venni a Qiangok segítségét is – közölte Jiang Wei, mintha meg sem hallotta volna az ellenvetéseket –, a közelükben éltem, Xizhou-ban, ezért nagyon jól ismerem őket. Az ő támogatásukkal, még ha nem is szerezzük meg az egész birodalmat, legalább Xizhou nyugati részét meghódíthatjuk és megtarthatjuk!

Ekkor a Második Úr az alábbi szavakkal zárta le a beszélgetést:

- Jó uram, mivel meg akarod hódítani Wei-t, tedd meg, ami tőled telik! Nem akarom lelohasztani a lelkesedésed.

Így hát biztosítva volt az uralkodó jóváhagyása. Jiang Wei sietve elhagyta az udvart, maga mellé vette Xiahou Ba-t, s Hanzhongban elkezdtek felkészülni az új hadjáratra.

- Először követet küldünk a Qiang néphez, hogy szövetséget kössünk velük – mondta Jiang Wei –, azután a Xiping átjárón keresztül kivonulunk Yongzhou felé, ahol felhúzzunk két védművet a Qu hegység közelében, s ezekben állomásoztatnám őket. Itt helyzeti előnyben leszünk ellenfelünkkel szemben. Ezután vízi és szárazföldi úton ellátmányért küldünk az átkelőn túlra, majd fokozatosan előrenyomulunk a néhai főminiszter által kigondolt tervnek megfelelően.

Ez év (249) őszén két Shu-generálist, Li Xint és Gou Ant indították útnak tizenötezer főnyi haderővel, hogy felépítsék a két védművet a Qu hegységnél. Ezek közül a keleti Gou An, a nyugati pedig Li Xin fennhatósága alá kerül.

Amikor az események híre elért Yongzhou-ba, Guo Huai birodalmi védelmező továbbította a jelentést Luoyangba, ugyanakkor megindította egyik alvezérért, Chen Tai-t ötvenezer harcossal, hogy szembeszálljon a Shu-csapatokkal. Ahogy az ellenséges hadak felbukkantak, Li Xin és Gou An ellenük vezette saját seregüket, ám hamar kiderült számukra, hogy erőik túlságosan gyengék ahhoz, hogy egy ekkora hadsereggel szembeszálljanak, ezért sietve visszavonultak az erődített városba. Chen Tai ezt látván utasítást adott katonáinak, hogy készüljenek fel az ostromra és foglalják el a Hanzhongba vezető utat, elvágván így az ellátmány útvonalát.

Néhány nappal később, mikor a Shu-harcosok már kezdték érezni az éhség szorongató fájalmát, Guo Huai is megérkezett, hogy lássa, mit sikerült generálisának elérnie. A helyzet szemügyre vétele után nagyon megöregült, majd visszatért a táborba, s így fordult Chen Tai-hoz:

- Ezen a magaslati vidéken a város immár a vízkészletekben is bizonyosan hiányt szenved, ami azt jelenti, az ostromlottaknak hamarosan elő kell merészkedniük, hogy valamiként folyadékot szerezzenek. Térítsük hát el a közelben folyó patakokat és csermelyeket, ők pedig belehalnak a szomjúságba!

Így is lett, a Wei-harcosok megkezdték a város környékén található folyóvizek elvágását, s a falakon belül lévők igen gyorsan kétségbeejtő helyzetbe kerültek. Li Xin egy erős seregettestel kitört a városból, hogy megszeresse a forrásokat, makacsul küzdött, ám végül a túlerő legyőzte, s visszautták a falak mögé. Ezután egyesítette erőit Gou An csapataival, s együtt tettek újabb kísérletet a kirontásra és a sikeres harcra. Ám a yongzhou-i csapatok bekerítették őket, kézitusa alakult ki, míg a két Shu-hadvezér vissza nem küzdötte magát a városba.

Ekkorra harcosaikat már erősen gyötörte a szomjúság. Gou An megbeszélte a helyzetet társával, mondván:

- Nem értem, miért késlekedik Jiang Wei parancsnok erősítése!

- Hadd próbáljak meg áttörni az ellenség gyűrűjén, majd segítséget szerezni! - felelte Li Xin.

Így hát ismét kaput nyitottak, s a generális nagyjából húsz lovas élén kivágtatott. Természetesen azonnal rájuk rontott az ellenség, s minden lépésért keményen meg kellett küzdeniük. Végül azonban Li Xin, noha súlyosan megsebesült, átjutott az ostromzáron, viszont eddigre valamennyi követője elesett.

Ezen az éjszakán erős északi szél támadt és sűrű havazást hozott magával, így az ostromlottak ideiglenesen megmenekültek a szomjazás szörnyűségétől. Megolvasztották a havat és ételt készítettek.

Eközben a sebesült Li Xin hegyi ösvényeken keresztül nyugatnak tartott. Két nap múlva találkozott Jiang Wei-jel. Rögtön lecsúszott a nyeregéből, a földre borult, s beszámolt az eseményekről:

- Qushant körülvették és elvágták vízforrásainkat! Szerencsénkre elkezdett havazni, ezért katonáink most talán nem szenvednek annyira, ám a helyzet roppant sürgető!

- A késedelem nem hanyagságomnak köszönhető - felelte Jiang Wei -, hanem Qiang szövetségeseink, akikre számítottunk, nem jöttek el!

Ezzel a fővezér kíséretet rendelt a sérült mellé, akikkel Chengdu-ba távozott, hogy ott ápolják felépüléséig.

- Tehát úgy tűnik, a Qiangok nem segítenek nekünk, a Wei-seregek pedig Qushant ostromolják - fordult Xiahou Ba-hoz Jiang Wei -, generális, van-e bármiféle olyan terved, ami ebben a helyzetben sikerrel kecsegtet?

- Ha tovább várunk a Qiangokra, akkor valószínűleg nem fogunk időben megérkezni Qushan felmentésére - válaszolta Xiahou Ba -, ám az is valószínű, hogy Yongzhou most védtelenül maradt, ezért azt tanácsolom, uram, indulj késedelem nélkül az Ökörfej hegy felé, s igyekezz Yongzhou mögé kerülni. Ez majd azt eredményezi, hogy a Wei-sereg visszafordul és a hely felmentésére igyekszik, így a mi erőink felszabadulnak.

- Tökéletes tervnek hangzik! - lelkesedett Jiang Wei, majd azonnal útnak is indult.

Amikor Chen Tai megtudta, hogy Li Xin sikeresen elmenekült, így szólt vezéréhez:

- Most, hogy ez a férfiú megszökött, el fogja mondani Jiang Wei-nek, miféle veszély fenyegeti őket, a Shu-parancsnok pedig arra jut majd, hogy a védművekre összpontosítunk, így megpróbál mögénk kerülni. Azt javaslom hát, uram, hogy menj a Tao folyóhoz, és fogd el ellenségeink ellátmányát, míg én az Ökörfej hegyhez vonulok, ahol szétzúzom őket. Meg fognak próbálni visszavonulni, amint megtudják, hogy az ellátmányos vonaluk veszélybe került!

Így hát Guo Huai titokban a Tao folyóhoz menetelt, miközben Chen Tai megindult a távoli ormok felé.

A Jiang Wei vezette Shu-sereg nemsokára már az Ökörfej hegy közelében járt. Egyszerre kiáltás hallatszott az elővéd felől, s a felderítők jelentették, hogy az út le van zárva előttük. Jiang Wei maga lovagolt előre, hogy megsejmelje a helyzetet.

- Szóval támadást akarsz indítani Yongzhou ellen, ugye? - kiáltotta oda az ellenséges fővezérnek Chen Tai, mikor felbukkant az élen - Csakhogy mi ezt már rég tudjuk és hosszú ideje figyelünk titeket!

Jiang Wei előre vágatott, hogy megtámadja ellenfelét. Chen Tai kardjával hadonászva rohamozott, s a két vezér összecsapott. Hamarosan Chen Tai megfutamodott. Erre a Shu-harcosok rohamra indultak, s ez olyan ellenállhatatlannak bizonyult, hogy a Wei-sereget egészen a magaslatok csúcsáig űzték. Ekkor viszont megtorpantak, s Jiang Wei tábornok vert lábuknál, ahonnan minden egyes nap kihívást intézett a fent lévők ellen. Döntő győzelmet viszont nem sikerült aratnia. Miután látszott, hogy ez a taktika nem vezet eredményre, Xiahou Ba félrevonta a fővezért:

- Nem kellene ezen a helyen maradnunk, uram. Nem tudunk fölébük kerekedni, s a sorsot kísértjük, hogy nyílt térségen várakozunk, ahol könnyen meglephetnek. Szerintem vissza kellene vonulnunk, míg valami megfelelőbb haditervet ki nem dolgozunk.

Ebben a pillanatban érkezett a jelentés, hogy a Tao folyónál lévő ellátmányos útvonal Guo Huai kezébe került, s így már elkerülhetetlen volt a visszavonulás. A hírtől megdöbbenve Jiang Wei utasította Xiahou Ba-t, hogy ő vonuljon el először, a fővezér pedig fedezte a visszahúzódást. Chen Tai öt seregtessel eredt a nyomukba, mindegyik más útvonalon, ám Jiang Wei sikeresen elfoglalt egy találkozási pontot, ahonnan mindegyiket meg tudta állítani, míg végül vissza nem kényszerítette őket a hegyoldalra. Ám innen Chen Tai parancsot adhatott embereinek, hogy zúdítsanak nyílveszszőkből és kövekből álló pokoli záport az alant lévőkre, míg végül Jiang

Wei-nek meg kellett hátrálnia. A Tao folyó felé igyekezett hát, ahol Guo Huai rögtön ellenük fordította haderejét, s támadni készült. Jiang Wei előre-hátra szaladgált, ott sújtván le, ahol csak tudott, de végül bekerítették, s csupán kétségbeesett erőfeszítéssel tudott kitörni, miután harcosainak több mint felét elveszítette. Ezután a Yangping szoros felé igyekezett, ám még mielőtt odaért volna, belefutott egy másik ellenséges seregtestbe, melynek élén ádáz, fiatal vezér állt, aki azonnal őrjöngve rontott rá. E generálisnak kerek arca, hosszú fülei és szögletes szája volt, vastag ajkakkal. Bal szeme alatt jókora szőrös anyajegy éktelenkedett. Sima Yi idősebbik fia, a Repülő Lovasság parancsnoka volt az illető, Sima Shi.

– Te együgyű, hogy mersz az utamba állni?! – ordított rá Jiang Wei, s lándzsát szegezve ő is megiramodott ellenfele felé.

Sima Shi bátran fogadta őt, de néhány ütésváltást követően megfutamodott a Shu-vezér elől. Jiang Wei győztesként szabadon folytathatta útját.

Hamarosan el is érte a szoros és a védelmező falakon belül köszöntöttek őt. Sima Shi is felbukkant nemsokára és rohamot intézett ellenük, ám a védműveken lévők egyszerre tíz lövedéket útjára bocsátó nyílpuskák bevetésével fogadták. E harci eszközöket a Zhuge Liang által hátrahagyott tervek alapján készítették a Shu-haderő számára.

Nehéz még ma is a három sereget egyszerre elverni
Azóta is csak a tízet lövő nyílpuska tudta ezt megtenni¹¹

Sima Shi sorsa a soron következő fejezet témája lesz.¹²

SZÁZNYOLCADIK FEJEZET

DING FENG GYŐZELMET ARAT A HÓBAN.
EGY LAKOMÁN SUN JUN TITKOS TERVET HAJT
VÉGRE

丁奉雪中奮短兵
孫峻席間施密計

Ahogy már szóba került, visszavonulása közben Jiang Wei összetalálkozott Sima Shi erőivel, akik elzárták előle az utat. Ez a következőképp történt:

Miután Jiang Wei támadást indított Yongzhou ellen, Guo Huai villámgyors hírvivőt menesztett a fővárosba, Wei uralkodója pedig Sima Yi tanácsát kérte. Ekkor határozták el, hogy erősítést küldenek Yongzhou-ba, s ötvenezer katona vonult ki Luoyangból a főminiszter fiának irányítása alatt. Útközben Sima Shi hírül vette, hogy a Shu-sereget visszaverték, ebből pedig arra következtetett, hogy az ellenség meggyengült. Úgy döntött, megpróbál az úton csapdát állítani nekik, s nyílt harcban legyőzi őket. A Yangping szoros közelében azonban az utakat előzönlötték a csapatok, melyek a Zhu-ge Liang által tervezett sorozatlövő nyílpuskákkal voltak felfegyverezve. A főminiszter halála óta rengeteget gyártottak belőlük, s a hozzájuk való mérgezett lövedékekből, melyek tízesével tudtak löni. Ennek eredményeként a Wei-veszteségek igen súlyosak voltak, s maga Sima Shi is épphogy csak megmenekült. Végül nem tehetett mást, vissza kellett térnie Luoyangba.

Qushan falairól Gou An generális eközben nyugtalanul figyelte, mikor érkezik meg végre a várva-várt segítség. Mivel csak nem jött, nem tehetett mást, meg kellett adnia magát. Jiang Wei, miután elveszített húsz-harmincezer katonát, visszatért Hanzhongba.

A Házias Nyugalom harmadik évének (251) nyolcadik hónapjában Sima Yi megbetegedett. A kór igen gyorsan kibontakozott, s olyannyira legyengítette, hogy érezte, immár közel a vég. Maga mellé hívatta hát két fiát, hogy hallják utolsó szavait:

- Sok éven át szolgáltam Wei-t, elértem a legmagasabb rangot, amit csak miniszter elérhet. Az emberek arra gyanakodtak, hogy aljas szándékaim vannak, s ez gyakran gondot okozott nekem. Halálom után a kormányzat a ti kezetekbe kerül, nektek pedig kétszer olyan elővigyázatosnak kell lennetek, mint amilyen én voltam!

Amint kimondta e végső szavakat, örökre lehunyta szemét.¹ Az ifjak értesítették Wei uralkodóját, aki nagy megbecsülésben részesítette az elhunytat, fiait pedig nagyúri címre emelte, Sima Shi főtanácsadó lett, Sima Zhao pedig a Repülő Lovasság parancsnoka.

Eközben Wu uralkodója, Sun Quan, Sun Deng nevezetű fiát jelölte ki örökösének. A ifjú édesanyja Xu úrhölgy volt. Ámde Sun Deng időközben meghalt,² ezért a második fiú, Sun He lett az új jelölt az utódlásra. Ő Wang úrhölgytől származott. Azonban nézeteltérés támadt az örökös és Quan hercegnő között, aki rágalmazta őt és intrikát szőtt az ifjú ellen, végül pedig sikerült is félreállítania. Sun He megszegyenülten lehelte ki lelkét. Ezt követően a harmadik fiú, Sun Liang lett kiszemelve az öröklésre. Az ő anyja Pan úrhölgy volt.

Erre az időre már Lu Xun és Zhuge Jin is halottak voltak, a kisebb-nagyobb kormányzati ügyek egyként Zhuge Ke, Zhuge Jin fia kezébe kerültek.³

A Nagyszerű Kezdet első éve (251)⁴ nyolcadik hónapjának legelején hatalmas vihar vonult át Wu felett. A hullámok hihetetlen magasságokba törtek, a víz nyolc láb magasan állt az alacsonyan fekvő területeken. A Wu birodalmi őseinek temetőjében nőtt fenyőket és ciprusokat gyökerestől tépte ki az orkán, s egészen Jianye déli kapujáig vitte, ahol gyökerükkel felfelé állván eltorlaszolták az utat.

Sun Quan annyira megrémült az eseményektől, hogy megbetegedett. A következő év első napjaiban betegsége súlyossá vált, ezért hívatta Zhuge Ke birodalmi védelmezőt és Lü Dai minisztert, hogy tanúi legyenek végakarátának. Nem sokkal ezután meghalt.⁵ Hetvenegy évet élt, s huszonnégy évig uralkodott. A Shu-Han naptár szerint a Hosszú Élvezet tizenötödik évében (252) jártunk ekkor.⁶

Rőt szakáll és szikrázó zöld szemek nagy hőst jelentenek
Állhatatos hivatalnok szívek örök dicsőséget teremtenek
Huszonnégy évet császárként uralkodott keletnek öblén
Sárkány tekeredett és tigris kuporodott Jiangdong földjén

Zhuce Ke azon nyomban trónra emelte néhai ura fiát, Sun Liangot, s az új uralom a Nagyszerű Bőség elnevezést kapta, így ennek első évét írták.⁷ A szokásoknak megfelelően általános kegyelmet hirdettek. Az elhunyt uralkodót a Nagy Császár posztumusz címben részesítették, s Jianglingben temették el.

Mikor hírül vette ezeket a történéseket, Sima Shi első gondolata az volt, hogy rögtön támadást indít a déli földek ellen.⁸ Ám terveit ellenezte Fu Gu első titkár, mondván:

- Emlékezz, milyen erős védelmezője Wu-nak a Nagy Folyó. Elődeink számtalan támadást indítottak az ország ellen, de sohasem sikerült meghódítaniuk. Inkább várjuk meg a megfelelőbb alkalmat arra, hogy az egész birodalmat birtokunkba vegyük, addig csupán tartzuk szilárdan kezünkben azt, ami a miénk!

- Az Ég útjai egy évszázad alatt háromszor is megváltoztak – felelte Sima Shi –, s egyetlen három részre osztottság sem lehet soha tartós. Támadást akarok indítani Wu ellen!

Fivére, Sima Zhao is a háború pártján állt:

- Az alkalom igen kedvező. Sun Quan nemrég lehelte ki lelkét, utódja pedig egy gyermek.

Így hát döntöttek: hadjárat indul a déli földek ellen. Wang Chang, a Delet Meghódító Generális százezer fővel Nanjun ellen vonult, Guanqiu Jian, a Delet Védelmező Generális úgyszintén százezer harcossal Wuchang bevételét tűzte ki célul. Hu Zun, a Keletet Meghódító Generális ugyanekkor Dongxing ellen indult meg, egy másik százezer fős sereggel. Így, három részre osztva indult meg a támadás. Sima Zhao lett a teljes haderő főparancsnoka.

Ez év telén, a tizedik hónapban a seregek elérték Wu határát s letáboroztak. A főparancsnok összehívta a három generálist, Wang Changot, Guanqiu Jiant és Hu Zunt, valamint további vezéreket, hogy döntsenek a megfelelő stratégia felől.

- Dongxing vidéke a legfontosabb Wu számára - közölte az egybegyűttekkel -, muszáj lesz hát nagy védműveket építeniük, hogy megvédhessék a Chao tavat. A parton jobbra és balra is falakat kell emelniük, nehogy a hátukba kerüljünk. Nektek, uraim, különös óvatossággal kell kiviteleznetek hadmozdulataitokat!

Ezzel utasította Wang Changot és Guanqiu Jiant, hogy vegyenek magukhoz fejenként tízezer főt, s induljanak két oldalról a mondott vidék felé, ám addig ne támadják meg a várost, míg hírül nem veszik, hogy elesett. Ekkor viszont egy időben kell előretörniük. Hu Zun lett az előhad vezére. Első lépésként hajóhidat kellett építeniük, aminek segítségével rohamot indíthatnak a védművek ellen. Ezután a két irányba húzódó falat el kell foglalniuk.

A veszély híre hamarosan elért Wu-ba, így Zhuge Ke összehívta a tanácsot, hogy döntést hozzanak a szükséges intézkedésekről. Elsőként Ding Feng, az Északot Megbékítő Generális szólalt fel:

- Dongxing bír a legnagyobb jelentőséggel, mivel elvesztése után maga Wuchang is veszélybe kerül.

- Egyetértek - válaszolta Zhuge Ke -, én is épp így gondolom. Ezért háromezer matrózzal harminc hajón felfelé kellene indulnod a folyón. Eközben a szárazföldön Lü Ju, Tang Zi és Liu Zuan követni fog három irányból, egyenként tízezer harcossal. Az általános támadás jeladása bombák sorozatának robbanása lesz.

Ding Feng teljesítette a parancsot, s harminc hajóval, rajtuk háromezer vízi harcossal Dongxing felé vitorlázott a Nagy Folyón.

Hu Zun, Wei előhadának vezére eddigre már át is kelt a hajóhídon, bevette a védművet és tábort vert. Ezután elküldte Huan Jia-t és Han Zongot, hogy a balra és jobbra húzódó szárnyerődöket is elfoglalják.⁹ Ez utóbbiakat Quan Yi és Liu Lue generálisok védelmezték. Eme erődöknek magas, erős falaik voltak, amik kiváló védelmet biztosítottak, így a Wei-hadak képtelenek voltak felülkerekedni. Ugyanakkor Quan Yi és Liu Lue nem

merészkedtek ki, hogy ellentámadásba lendüljenek, olyan hatalmas volt a Wei-haderő.

Hu Zun végül Xutangban táborozott le. Ekkorra tél közepére járt az idő, igen hideg volt. Hamarosan sűrű hóesés kezdődött. Azt gondolván, hogy semmiféle hadművelet nem kivitelezhető ilyen időjárásban, Hu Zun és tisztjei inkább hatalmas lakomázásba fogtak. Éppen elmerültek az evés-ivásban, mikor jelentés érkezett:

- Harminc hajó közeledik a folyón.

Hu Zun rögtön kisietett, hogy szemügyre vegye a járműveket, s látta, hogy a part felé haladnak. Azt is látta, hogy nagyjából száz fő lehet mind-egyiken. Ezt igen csekély haderőnek találta, így visszatért a lakomázáshoz, s közben odavetette tisztjeinek:

- Csak háromezer matrózról van szó, nem kell hát megijedni!

Kiadván a parancsot, hogy tartsanak éber őrséget, mindannyian visszatértek az élvezetekhez.

Ding Feng hajói mind egy vonalban sorakoztak fel. A vezér így fordult tisztjeihez:

- Ma valóban nagyszerű lehetőség nyílik arra, hogy a bátor harcosok kitüntessék magukat! A lehető leginkább szabadon kell mozognunk, dobjátok hát le vérteteket, hagyjátok hátra a sisakokat, ne vigyétek magatokkal hosszú lándzsáitokat és nehéz *ji*-teiket sem! Ma a rövid kard lesz a megfelelő fegyver!

A partról a Wei-katonák nevetve figyelték a Wu-matrózokat, s a legcsekélyebb előkészületet sem tették a támadás visszaverésére. Ám hirtelen bombák sorozata robbant, ugyanekkor Ding Feng ordítva ugrott a szárazföldre, harcosaival szorosan a nyomában. Felfelé rohamoztak, egyenesen a Wei-tábor irányába.

Az ellenség teljesen meglepődött és semmit sem tudott tenni, hogy megállítsa őket. Han Zong felkapta az egyik *ji*-t, ami a parancsnok sátrának ajtajánál állt, de Ding Feng odaugrott és mellbe döfte, mire a Wei-vezér felbukott. Huan Jia megkerülte a tábort, s balról bukkant fel. Éppen döfni készült lándzsájával, amikor Ding Feng a hóna alá kapta a fegyvert. Ellenfele nem tehetett mást, el kellett engednie. Ezután megfordult, hogy elmeneküljön, ám Ding Feng utána hajította kardját, ami a vállába fúródott. Ekkor Ding Feng a saját lándzsájával végzett vele.

A Wu-matrózok három csoportja ide-oda száguldott a Wei-táborban, miközben mindenkit lemészároltak, akit csak tudtak. Hu Zun lóra pattant és elmenekült. Csapatái átrohantak a hajóhídon, ám az összeomlott alattuk, így sokan a vízbe estek és megfulladtak. A holttestek számolatlanul heverték a hóban. Rengeteg hadi felszerelés került a Wu-katonák kezébe.

Sima Zhao, Wang Chang és Guanqiu Jian, látván, hogy a Dongxing-arcvonalnak vége, úgy döntöttek, hogy visszavonulnak.

Zhuge Ke Dongxingbe vezette seregét, ahol nagy lakomát rendezett, s kiosztotta a jutalmakat a győzelem megünneplésekor. Ezután így szólt vezéreihöz:

- Sima Zhao vereséget szenvedett és visszatért északra. Eljött hát az idő, hogy meghódítsuk a Középső Földeket!

Miután közölte szándékát a tisztekkal, Shu-ba is üzenetet küldött, hogy igénybe vegye Jiang Wei segítségét, megígérvén neki, hogy a birodalmat felosztják egymás között, ha sikerrel járnak.

Kétszázezer fős haderő indult Wei meghódítására. Már útra készen álltak, mikor fehér párafelhő emelkedett fel északról, s egyre közeledett feléjük. Fokozatosan az egész sereget ellepte, az emberek már egymást sem látták.

- Ez egy fehér szivárvány - közölte Jiang Yan -, rossz előjel a sereg számára. Azt tanácsolom neked, ó, parancsnok, hogy térjünk vissza, ne vonuljunk Wei ellen!

- Hogy merészelsz ilyen baljós szavakat kiejteni a szádon, s ezzel aláásni a haderő önbizalmát?! - kiáltotta Zhuge Ke dühösen, majd megparancsolta az öröknek, hogy ragadják meg Jiang Yant, s nyomban végezzék ki.

Ám ekkor a többi tiszt közbelépett társuk érdekében, így végül megkegyelmeztek neki, ám minden rangjától megfosztották. Elhangzottak a parancsok, hogy a sereg sietve vonuljon ki. Ekkor Ding Feng felvetett egy javaslatot:

- Wei fő védelmi központja Xincheng. Súlyos csapás lenne Sima Shi számára, ha elfoglalnánk!

Zhuge Ke-nek tetszett az ötlet, s rögtön utasításokat adott, miszerint a haderő meneteljen Xincheng felé. Mikor odaértek, a városkapukat zárva találták, így ostromba fogtak. A város parancsnoka, Zhang Te már mesziről látta a közeledő Wu-csapatokat, s kemény védekezésre rendezkedett be. Gyors hírnököt küldött Luoyangba, s az események hallatán Yu Song első titkár így fordult Sima Shi főminiszterhez:

- Zhuge Ke ostromgyűrűbe vonta Xinchenget. A városnak nem kellene visszavernie a támadást, elég, ha egyszerűen kitartanak ameddig csak tudnak. Ha az ostromlók kifognak az ellátmányukból, kénytelenek lesznek elvonulni. Ekkor fogunk lesújtani rájuk. Azonban fel kell készülni minden támadásra, ami Shu felől érhet.

Ennek megfelelően Sima Zhao útnak indult, hogy Guo Huai erőit támogassa, s együttesen verjék vissza Jiang Wei-t, miközben Guanqiu Jian és Hu Zun feladata lett, hogy elűzzék a Wu-sereget.

Zhugé Ke hadereje hónapokig Xinchengnél tétlenkedett, s képtelenek voltak bevenni a várost. A vezér sürgette generálisait, hogy kettőzzék meg erőfeszítéseiket, azzal fenyegetőzván, hogy minden lazsálót kivégeztet. Végül úgy tűnt, támadásai sikerrel járnak, mert a fal északkeleti oldala erősen meggyengült.

Ekkor Zhang Te városparancsnok kigondolt valamit. Elküldött egy igen meggyőző szavú követet egy hivatalos dokumentummal. Ebben, a küldött tolmácsolásában, a következő állt:

- Wei törvényhozása szerint amennyiben egy város száz napi ostromot állt ki anélkül, hogy erősítés érkezett volna, a város kormányzója megadhatta magát anélkül, hogy családját büntetésnek teszi ki.

Xinchenget immár kilencven napja ostromolták, így a parancsnok abban bízik, ezt a néhány napot már sikerül kibírnia, azután megadja magát. Itt van minden papíros arról, hogy mindezt komolyan gondolja!

Zhugé Ke nem kételkedett benne, hogy igaz a történet. Utasította hát hadseregét, hogy ideiglenesen vonuljon vissza, így a védők megpihenhettek. Ám Zhang Te valójában csak arra vágyott, hogy legyen idejük kijavítani a városfal meggyengült szegletét. Amint a támadás szünetelni kezdett, a katonák lerontották a sarok közelében lévő házakat, s anyagukkal megerősítették a falat. Ahogy ezzel elkészültek, Zhang Te minden óvatosságot sutba dobva kiállt a védműre, s így kiáltott az ostromlók felé:

- Még fél évre elegendő ellátmányunk van, nem fogjuk megadni magunkat egyetlen Wu-korcsnak sem!

Ezután is épp olyan keményen védekeztek, mint a fegyvernyugvás előtt. Zhugé Ke agya elborult, hogy ilyen csellel éltek vele szemben és sürgetni kezdte a támadást. Ám egy napon a bástyákról szálló ezernyi nyílvevő közül az egyik homlokra talált, mire rögtön összeesett. Sátrába vitték, de a seb begyulladt, így állapota igen súlyossá vált.

Vezérük balsorsa elkedvetlenülítette a csapatokat, ráadásul az időjárás roppant forró lett. A táborban betegség ütötte fel a fejét, így a harcosok és a vezérek is egyként haza akartak menni. Amikor Zhugé Ke felépült annyira, hogy ismét átvegye a parancsnokságot, megint a mielőbbi támadást hangoztatta, ám a generálisok így fordultak hozzá:

- A katonák betegek, nem képesek a harcra.

Ezt hallván Zhugé Ke-t ádáz düh fogta el:

- Ha még valaki betegséget emleget, azt lefejeztetem!

E fenyegetés hamarosan ismertté vált a harcosok körében, akik egyre nagyobb számban adták szökésre a fejüket. Nemsokára Cai Lin parancsnok egész seregtestével együtt átállt az ellenséghez. Zhugé Ke kezdett megrémülni, s ő maga sietett a katonák közé, hogy saját szemével lássa, mi történik. Való igaz, az emberek betegnek tüntek, arcuk sápadt és duzzadt volt.

Le kellett hát állítani az ostromot, s Zhuge Ke úgy döntött, hazatérnek. Ám a felderítők megvitték a visszavonulás hírért Guanqiu Jiannak, aki a Wei-sereggel az ellenség nyomába eredt, zaklatta vonulását, végül súlyos vereséget mért rá.

Az eseményektől megszégyenítve Zhuge Ke nem is jelentette visszatérését Wu uralkodójának, hanem betegséget színlelt.¹⁰

Sun Liang, Wu ura maga indult meglátogatni generálisát, s a tisztségviselőket is magával hívta. Hogy elhallgattassa a rosszmájú megjegyzéseket, Zhuge Ke kivételesen szigorú szerepet kezdett játszani, igen alaposan kivizsgálta valamennyi vezére viselkedését, keményen megbüntetett minden kihágást vagy hibát, száműzetést vagy nyilvános halált rótt ki mindenkire, így hamarosan folyamatos rettegés uralkodott emberei körében. Ezen felül két talpnyalóját – Zhang Yue-t és Zhu Ent – nevezte ki az uralkodói őrség élére, őket téve bosszúja fogaiává és karmaivá.

Az őrség eddigi vezére Sun Jun volt, Sun Gong fia, Sun Jian fivérének, Sun Jingnek a dédunokája.¹¹ A néhai Sun Quan nagyon szerette az ifjút, ő helyezte e fontos posztra. Sun Jun nagyon felbőszült, hogy Zhang Yue és Zhu En, Zhuge Ke két híve a felettesei lettek.

Teng Yin miniszter, Zhuge Ke régi ellenlábasa, így szólt Sun Junhoz:

– Ez a Zhuge Ke épp olyan kegyetlen, mint amennyire nagyhatalmú! Rosszra használja fel az erejét és senki sem érezheti magát biztonságban tőle. Azt is gondolom, hogy esetleg valami magasabbra tör, neked pedig, uram, mint az uralkodóház tagjának, kötelességed lenne megállítani őt!

– Egyetértek veled, meg akarok szabadulni a lázadótól – felelte Sun Jun –, ezért most ki is fogok eszközölni egy határozatot, mely a kivégzéséről rendelkezik!

Mindketten Sun Liang színe elé járultak, s feltárták előtte az egész ügyet.

– Én magam is tartok tőle – vallotta be Wu uralkodója –, már egy ideje szeretném elmozdítani a helyéről, de nem találtam rá lehetőséget. Bizonyítanátok irántam való hűségeteket, ha megtennétek ezt nekem!

– Felsőged tarthatna egy fogadást, amire ő is hivatalos lenne. A függönyök mögött pedig néhány bátor harcos rejtőzne. Valami jeladásra, mint például egy boros kupa leejtése, előugranának és végeznének vele! Így minden további gondot elkerülhetnénk.

Sun Liang beleegyezett.

Zhuce Ke a szerencsétlen hadjárat óta nem járt az udvarnál. Gyengélkedés ürügyén otthon maradt és csak búslakodott. Egy napon épp kifelé tartott a fogadóterméből, mikor egy gyászöltözékben felé közeledő alakot pillantott meg.

– Ki vagy és mit akarsz? – kérdezte tőle nyersen.

A férfiú túlságosan rémültnék tűnt ahhoz, hogy válaszoljon vagy ellenálljon, mikor lefogták. Ezután kikérdezték, s így felelt:

- Nemrég meghalt atyámat gyászolom, s azért jöttem a városba, hogy találjak egy papot, aki közreműködik a halotti szertartásban. Véletlenül léptem be ide, mert azt gondoltam, ez az épület egy templom.

Erre a kapuőröket faggatták ki.

- Legalább húszan vagyunk a kapuknál, és soha nincs egyik sem őrizetlenül. Ezt az embert nem láttuk belépni! - felelték.

Zhugé Ke tombolni kezdett, és a gyászolót, valamint az őrszemeket is kivégeztette. Ám ezen az éjszakán nyugtalan volt, nem tudott aludni. Ekkor a fogadóteremből hasadó hangot hallott, így hát felkelt, hogy megnézzé, mi történt. Mikor odaért, látta, hogy a terem fő tartógerendája kettéhasadt.

Zhugé Ke teljesen összezavarodva tért vissza hálókamrájába, s megint megpróbált elaludni. Ekkor hideg szél támadt, s a fagyos levegőben reszketve megpillantotta a gyászoló és a kapuőrök alakját, akiket ő ítélt halálra. Egyenesen felé közeledtek, fejüket kezükben tartották, fenyegetően bámultak rá. Zhugé Ke annyira megrémült, hogy elájult.

Másnap reggel, mikor megmosta az arcát, a vizet mintha vér bűze szennyezte volna. Utasította a szolgálólányt, hogy öntse ki, s hozzon helyette másikat. Ám semmi sem változott, a bűz továbbra is ott lengedezett. Egyre jobban zavarba jött és kétségbe esett. Ekkor érkezett meg az uralkodói küldönc a lakoma meghívással. Rögtön megparancsolta, hogy készítsék elő a kocsiját. Amint kilépett a kapun, egy sárga kutya ugrott fel mellette, ruhájára akaszkodott, majd gyászosan nyüszíteni kezdett.

- Még a kutya is kigúnyol - mondta bosszúsan, s utasította szolgálóit, hogy vigyék el onnan az állatot. Ezzel útnak indult a palota felé. Nem jutott messzire, mikor észrevette, hogy fehér szivárvány emelkedik fel a földről, s eléri az egeket. Éppen eltűnődött, minek a jele lehet ez, s egyszerre Zhang Yue, az egyik talpnyalója tűnt fel, aki így figyelmeztette:

- Kétségeim vannak a lakoma valódi céljai felől, uram - közölte -, ezért azt javaslom, ne menj oda!

Zhugé Ke megfordította kocsiját, hogy hazatérjen, ám még mielőtt elérte volna a palotája kapuját, felbukkant a két összeesküvő, Sun Jun és Teng Yin, majd odaügettek hozzá:

- Ó, parancsnok, miért fordultál vissza?

- Nem érzem jól magam, így ma nem találkozhatok a császárral - válaszolta Zhugé Ke.

- Ezt a ma fogadást kifejezetten a te és a hadsereg tiszteletére rendezik. Még nem adtál jelentést a hadjáratról, így muszáj megjelened. Meglehet, beteg vagy, de várnak az udvarnál!

Zhuce Ke engedelmeskedett, ismét az uralkodói palota felé vette az irányt. Sun Jun és Teng Yin vele tartottak, őket pedig Zhang Yue követte.

Már megértettek a lakomához, mikor megérkezett, így meghajolt az úr előtt és elfoglalta a helyét.

Hamarosan behozták a bort, s mivel Zhuce Ke azt gondolta, esetleg meg akarják mérgezni, egészségi állapotára hivatkozva egy kortyot sem ivott.

- Esetleg abból a gyógyhatású borból innál, amit a lakhelyedről hoznak? - tudakolta tőle Sun Jun.

- Igen, azt meg tudom inni - hangzott a felelet.

Így hát egy szolgálót elküldtek a szóban forgó folyadékért, hogy a vendég együtt ihasson a többiekkel.

Jó néhány fogást követően Wu ura kimentette magát, s elhagyta a lakomatermet. Sun Jun ekkor a helyiség alsó végébe sietett, ünnepi öltözékét otthonosabbra cserélte, ám alá vértet is felöltött. Ezután hirtelen előhúzta éles kardját, majd ordítva száguldott át a termen:

- A Császár elrendelte a lázadó kivégzését!

Zhuce Ke úgy megdöbbsent, hogy elejtette kupáját, kezét pedig kardjára helyezte. Ám elkésett, s feje a padlóra gördült.¹² Hú embere, Zhang Yue viszont előrántotta fegyverét, s az orgyilkosra rontott, ám Sun Jun kitért a csapás elől, így csupán bal keze egyik ujját sebezte meg a támadó. Rögtön vissza is vágott, s mély sebet ejtett Zhang Yue jobb karján. Ekkor az eddig rejtőzködő harcosok is előrontottak, és végeztek Zhang Yue-vel.

Az örök elindultak, hogy lefogják Zhuce Ke egész családját, miközben a két áldozat testét szőnyegbe csavarták, feldobták egy kocsira, s kivitték a déli kapun, majd egy szemetes verembe taszították.

Míg Zhuce Ke a palotában időzött, felesége az otthonukban, a női lakosztályban üldögélt, s különös nyugtalanságot érzett. Nemsokára belépett hozzá egy szolgálólány, s mikor közelebb jött, az úrnő megkérdezte tőle:

- Miért bűzlik vértől az öltözéked?

Legnagyobb rémületére a szolgáló hirtelen borzasztó, vérben forgó szemű, csikorgó fogú teremtménnyé változott, azután táncre perdült a szobában, s addig ugrált, míg el nem érte a tetőgerendákat, miközben egyfolytában üvöltött:

- Zhuce Ke vagyok, végzett velem a gazember Sun Jun!

Eddigre már az egész család reszketett, s jajszékelni kezdett. Néhány perccel később fegyveres örök sokasága vette körül lakhelyüket, akiket azért küldtek, hogy hurcolják el a lakókat. Berontottak, megkötözték őket, majd a piacérrre vitték, ahol valamennyiüket meggyilkolták. Ezek az események a Nagyszerű Jólét második évének (254) tizedik havában történtek.

Mielőtt Zhuce Jin meghalt, volt egy olyan megérzése, hogy fiát bajba sodorhatják jellemvonásai, s nem lesz képes megvédeni családját sem. Mások

is korai halált jósoltak neki. Zhang Qi, Wei főminisztere többször is közölte Sima Shi-vel:

- Zhuge Ke hamarosan halálát leli.

Mikor azt tudakolták tőle, miért mondja ezt, így felelt:

- Élhet-e valaki hosszú életet úgy, hogy méltósága saját urát veszélyezteti?

Az összeesküvést követően Sun Jun lett a főminiszter, átvéve az áldozat helyét. Ő kapta valamennyi katonai erő parancsnoki tisztjét is, így igen nagy hatalom összpontosult a kezében. Azt lehet mondani, hogy az ország egészét ő irányította.

Eközben megérkezett Chengdu-ba Zhuge Ke segélykérő üzenete, aki még a hadjárat elején Jiang Wei támogatását kívánta. A harcos a Második Úr elé járult, s engedélyt kért egy sereg kiállítására észak ellen.

Serege most sem hozott eredményt, háborút hiába viselt
Vadakat hívva ismét, árulókból próbált csikarni sikert

A következő fejezetből megtudjuk, ki aratott győzelmet.

SZÁZKILENCEDIK FEJEZET

JIANG WEI GENERÁLIS HADICSELLEL ÉL,
SIMA ZHAO-T BEKERÍTIK.
CAO FANGET, WEI URÁT LETASZÍTIJÁK
TRÓNJÁRÓL

困司馬漢將奇謀
廢曹芳魏家果報

A Hosszú Élvezet tizenhatodik évének (253) őszére járt az idő, s Jiang Wei kétszázezer fős hadserege készen állt, hogy északnak vonuljon. Liao Hua és Zhang Yi voltak az előhad vezérei, Xiahou Ba vállalta magára a hadászati parancsnok szerepét, Zhang Ni pedig hadfelügyelő lett.¹

A haderő a Yangping szoroson menetelt át. Jiang Wei Xiahou Ba-val beszélt meg a hadjárat terveit:

- Korábbi, Yongzhou elleni támadásunk kudarcba fulladt, úgyhogy ezúttal még jobban felkészülnek ott az ellenállásra. Mit tanácsolsz hát?

- Nanan az egyetlen gazdag város egész Longshangban - felelte Xiahou Ba -, ha elfoglalnánk, kiváló központi bázisként szolgálna. Előző balsikerünk kizárólag a Qiangok távolmaradásának köszönhető. Küldjünk hát ezúttal mielőbb üzenetet nekik, utasítván őket, hogy gyülekezzenek Longyou-nál, ezután pedig Shiyang felé fogunk vonulni, majd Dongtingen keresztül Nananhoz érkezünk, amit gyorsan beveszünk.

- Jól beszélsz - mondta Jiang Wei.

Rögtön el is küldte Xi Zhenget követként, arany, gyöngy és selyem ajándékokkal, hogy megnyerje a Qiangok fejedelmének segítségét. Ezt az uralkodót Mi Dangnek hívták.

A küldetés sikerrel járt, Mi Dang elfogadta az ajándékokat, s ötvenezer katonát küldött Nananhoz, a Qiang generális, Ehe Shaoge vezetésével.

Amikor Guo Huai hírül vette a közelgő támadást, sietve jelentés küldött róla Luoyangba. Sima Shi azonnal vezéreikhez fordult:

- Ki hajlandó kivonulni, s megütközni a nyugatról fenyegető sereggel?

Xu Zhi vállalkozott a feladatra, s mivel Sima Shi igen jó véleménnyel volt képességeiről, rögtön ki is nevezte az előhad élére. A főminiszter fivére, Sima Zhao lett a teljes hadsereg főparancsnoka.

A Wei-hadak Xizhou felé indultak, elérték Dongtinget, s itt összefutottak Jiang Wei csapataival.

Miután mindkét haderő csatarendbe állt, Xu Zhi, aki fegyverként egy hatalmas, hegyhasító fejszét forgatott, előre lovagolt, s párbajra hívta ki az ellenséget. Liao Hua vágatott felé, hogy fogadja a kihívást, ám alig néhány ütésváltást követően, egy színlelt támadás után megfutamodott. Ekkor Zhang Yi lándzsát szegezett, s előrerontott, hogy ő folytassa a küzdelmet. Ám a Wei-hős őt is menekésre kényszerítette, ezért sietve visszatért saját sorai közé. Ekkor Xu Zhi jelt adott az általános támadásra, s a Shu-sereg lett a nap vesztese. Harminc *li*-t vonultak vissza, miközben Sima Zhao is hátravonta csapatait. Mindkét fél tábort vert.

- Xu Zhi nagyon lenyűgöző harcos! Hogyan győzhetnénk le őt? - tudakolta Jiang Wei.

- Holnap tegyünk úgy, mintha megint vereséget szenvednénk, azután csaljuk őt magunk után, s hajtsunk végre rajtaütést! - javasolta Xiahou Ba.

- De ne feledjük, kinek a fia Sima Zhao - kételkedett Jiang Wei -, az ellenséges főparancsnok nem lehet zöldfülű a háború művészetében, s ha megpillantja azt a helyet, ami rajtaütésre lehet alkalmas, rögtön meg fog állni. Na most, a Wei-csapatok többször is elvágták már korábban az utánpótlási vonalainkat; tegyük most mi is ugyanezt velük! Így talán végezhetünk Xu Zhi-vel!

Ezzel hívatta Liao Hua-t és Zhang Yi-t, majd titkos parancsokat adott nekik, különböző irányba küldvén el őket. Ezután vastöviseket fektetett minden megközelítő út mentén, s tüskés akadályokat létesített, mintha hosszabb védekezésre akarna berendezkedni.

Mikor a Wei-egységek ismét támadást indítottak, a Shu-haderő kitért az összecsapás elől. A felderítők eközben jelentést tettek Sima Zhao-nak:

- Az ellenség ellátmánya a Vasketrec hegység háta mentén érkezik, szállításra a faökröket és lovakat használják.

Arról is beszámoltak, hogy láthatóan komoly védelemre igyekeznek berendezkedni, mondván, biztosan szövetségeseik, a Qiang-törzsek jövetelére várnak. Ekkor Sima Zhao így fordult Xu Zhi-hez:

- Nemrégiben úgy diadalmaskodtunk a Shu-hadsereg felett, hogy elvágtuk ellátmányos vonalukat. Ezt megtehetjük újra! Végy magadhoz öt-ezer harcost, lovagolj ki ma éjjel és vedd birtokodba az utat!

Az első órség közepe táján Xu Zhi átvonult a dombokon, s mikor már a másik oldalon járt, látta, hogy néhány száz katona körülbelül száz szemes-terménnyel és takarmánnyal megrakott gépállatot vezérel. A Wei-csapat kiáltozva rontott rájuk, a Shu-harcosok pedig, felismervén, hogy az utat elzárták előlük, sorsára hagyták a szállítmányt, s elmenekültek. Xu Zhi elfoglalta az ellátmányos menetet, majd visszaküldte saját táborába, fél hadereje kíséretében. A másik féllel az ellenség üldözésébe fogott.

Nagyjából tíz *li* távolságra onnan rádöbentek, hogy az utat kocsikkal torlaszolták el előttük. Néhány Wei-harcos leszállt a nyeregből, hogy félrevonszolja az akadályokat, ám éppen csak nekifogtak, mikor a sűrű hirtelen mindkét oldalon lángra kapott és lobogni kezdett. Xu Zhi azonnal visszavonta haderejét és megfordult, hogy sietve elvonuljanak, ám egy szorosba érkezvén látták, hogy itt is lezárták előttük az utat, s a bozót megint csak fellángolt. Erre már vágatva igyekeztek menekülni, de bomba robbant, s észrevették, hogy Shu-csapatok rohanják meg őket két oldalról. Liao Hua és Zhang Yi támadt rájuk jobbról-balról őrzöngve, s a Wei-csapatok teljes vereséget szenvedtek. Maga Xu Zhi kitört a gyűrűből, ám minden követőjét elvesztette.

Addig küzdött, míg ő és paripája is csaknem összeestek a fáradtságtól. Nemsokára észrevette, hogy az ellenség újabb egysége tart feléje. Ennek élén Jiang Wei rohamozott. Mielőtt még bármit is tehetett volna a

Shu-hadvezér lándzsája letaszította a nyeregből, s hiába igyekezett felkelni a földről, darabokra szabdalták.

Eközben azokat a Wei-csapatokat, melyeket parancsnokuk az elfogott ellátmányos menet kísérőjének jelölt ki, Xiahou Ba sikeresen foglyul ejtette. Nem tehettek mást, meg kellett adniuk magukat. Xiahou Ba elvette fegyvereiket és öltözéküket, azután saját katonáit Wei-harcosoknak álcázta. Magasba emelvén a Wei-lobogókat elindultak az ellenség táborra felé. Mikor odaértek, összetévesztették őket bajtársaikkal, s szélesre tárták előtük a kapukat. Azon nyomban beözönlöttek és ádáz öldöklésbe fogtak. Az események teljes meglepetésként érték Sima Zhao-t, aki lovára pattant és igyekezett elmenekülni. Ám Liao Hua keresztelte útját, s visszaüzte. Ekkor felbukkant Jiang Wei is, aki mögötte vágta el a menekülési útvonalat, így hát nem maradt más hátra: Sima Zhao a dombok felé vágatott, remélvén, hogy a Vasketrec hegységben majd kitarthat valahogy.

Csupán egyetlen ösvény vezetett fel a hegyoldalra, a sziklafalak mindenütt meredeken emelkedtek körülötte. Ezen felül csak egy kis vízforrás volt a közelben, ami maximum száz embernek adhatott elegendő folyadékot, ám Sima Zhao-t hatezer harcosa követte. Ellenségeik közben lezárták az egyetlen menekülési útvonalat. A kis forrás tehát nem volt elegendő a kimerült sereg számára, így hamarosan szomjúság kezdte kínozni őket.

Sima Zhao kétségbeesetten pillantott fel az égre, s így sóhajtott:

– Biztosan eljön értem a halál ide!

Eszes volt Jiang Wei, kelepcéje szélesre tárult
Wei seregére a Vasketrecben csapda zárult
Pang Juan újra a Maling domb útjára megy
Xiang Yu-t megint körülzárja a Jiuli hegy²

Eme kritikus helyzetben egy bizonyos polgári tisztségviselő, aki a Wang Tao nevet viselte, emlékeztette vezérét arra, amit a régi időkben Geng Gong tett:

– Ó, generális, miért nem követed Geng Gong példáját, aki egyszer, mikor nagy szükségét szenvedett, leborult és imádságba fogott egy kútnál, mire édes víz tört fel onnan bőségben?

Így hát a hadvezér a magaslat csúcsára ment, s letérdelt a forráshoz, majd így szólott:

– A szerény Sima Zhao utasítást kapott, hogy űzze el a hódításra készülő Shu-hadakat. Ha itt kell meghalnia, akkor apadjon el ez a forrás, mire ő saját kezével véget vet életének és megengedi harcosainak, hogy megadják magukat az ellenségnek. Ám amennyiben még nem érte el életpályája végét, ó, Kék Üreg, növeld meg vízmennyiséged, így ments meg sokakat!

Elhangzott a könyörgés és a vizek azon nyomban bőséggel törtek elő. Mindenki olthatta szomját, így életben maradtak.

Eközben Jiang Wei katonáival körbevette a hegyet, s mintegy börtönbe zárta az ellenséges hadakat.

- Mindig is sajnáltam, hogy nagy főminiszterünk nem tudta elfogni Sima Yi-t a Díszök völgyben - mondta a Shu-fővezér -, ám azt hiszem, most fia elnyeri végzetét, mégpedig kezeim által!³

Azonban Sima Zhao szorult helyzetéről elértek a hírek Guo Huai-hoz, aki rögtön felmentő sereget indított útnak.

- Jiang Wei szövetségre lépett a Qiangokkal - fordult parancsnokához Chen Tai -, ez utóbbiak meg is érkeztek, hogy segítségére legyenek. Ha most elindulsz, uram, hogy megmentsd Sima Zhao-t, a Qiangok biztosan hátba fognak támadni. Ezért azt javaslom, küldj valakit a törzsekhez, hogy próbáljon elterelő hadmozdulatba kezdeni és kényszerítse visszavonulásra őket. Ha velük leszámoltunk, elindulhatunk Sima Zhao felmentésére!

Guo Huai látta, hogy sok bölcsesség rejlik ezekben a szavakban, ezért meghagyta Chen Tai-nak, hogy próbáljon szerencsét ötezer harcossal, induljon azonnal a Qiang fejedelem táborához.

Mikor Chen Tai odaért, levetette vértjét, s hangosan zokogni kezdett, mintha a halál torkában lenne:

- Guo Huai mindenki fölé helyezi magát, s megpróbált végezni velem! Eljöttem hát, hogy felajánljam nektek szolgálataimat! Ismerem a Wei-haderő valamennyi titkát, s ha akarjátok, már ezen az éjszakán táborukhoz vezethetlek titeket! Vannak ott barátaim, akik segítségemre lesznek, így elpusztíthatjátok azt.

Mi Dang fejedelemnek tetszett az ötlet, s elküldte hadvezérét, Ehe Shaoge-t Chen Tai-jal. Az állítólagos Wei-dezertőroket hátul helyezték el, ám Chen Tai maga a Qiangok első soraiban lovagolt. A második őrség ideje alatt indultak útnak, s nemsokára meg is érkeztek. A kapukat nyitva találták, Chen Tai pedig merészen bevágatott. De amikor Ehe Shaoge és csapatai is követték, hirtelen hatalmas kiáltás harsant, s a harcosok és a lovak jókora verembe zuhantak. Ugyanekkor Chen Tai megkerülte őket, s hátulról támadt rájuk, míg Guo Huai a szélen tűnt fel. A Qiangok egymást taposták le rémületükben, igen sokan odavesztek közülük. Akik megmenekültek a haláltól, megadták magukat, s a vezér, Ehe Shaoge megölte magát az egyik verem mélyén.

Guo Huai és Chen Tai ekkor visszasiettek a Qiangok táborához. Mi Dang, aki egyáltalán nem számított erre a fordulatra, kirohant sátrából, hogy lovára pattanjon, ám elfogták. Guo Huai elé hurcolták, aki gyorsan leugrott a nyeregből, meglazította a fogoly kötelékeit és kedves szavakkal igyekezett megnyugtatni őt:

- Kormányzatunk mindig is hű és igaz barátként tekintett rád, fejedelem
- mondta -, miért segített hát ellenségeinket?

Mi Dang zavarában a földre borult, Guo Huai pedig így folytatta:

- Ha most segítesz feloldani a gyűrűt a Vasketrec hegység körül, elűzvéen a Shu-csapatokat, akkor én magam fordulok az udvarhoz és jelentős jutalmat fogok kieszközölni számodra!

Mi Dang hálásan beleegyezett a dologba. Rögtön útnak is indult serege élén, miközben a Qiangokat a távolból a Wei-haderő követte.

A harmadik őrség idején hírvivőt küldött Jiang Wei-hez érkezéséről. A Shu-főparancsnok nagyon megörült jöttüknek, s azonnal magához hívatta a fejedelmet.

Menetelés közben a Wei-harcosok a Qiangok közé vegyültek, és sokuk ekkorra már az első sorokban vonult. Mi Dang kis létszámú kísérettel ment fel a Shu-táborhoz, melynek kapujában Jiang Wei és Xiahou Ba köszöntötte őt. Alighogy találkoztak, még mielőtt Mi Dang egy szót is szólhatott volna, a Wei vezérek elszáguddottak mellette, s öldöklésbe kezdtek. Jiang Wei teljesen megdöbbsent, de a következő pillanatban már paripájára pattant, s menekülni kezdett, miközben a vegyes Wei és Qiang-csapatok maguk előtt üzték a tábor védőit és végül meg is futamították őket.

Mikor Jiang Wei a kapunál lova hátára ugrott, kezében nem volt fegyver, csak az íja volt nála, meg puzdrája a vállán. Sietős menekvése közben a nyílvesszők mind kipotyogtak belőle, s a puzdra üres volt, így hát nem tudott sehogy sem szembeszállni a Guo Huai vezette üldözők lándzsáival, ahogy a magaslatok felé vette az irányt. Egyre közelebb értek hozzá, ezért megragadta íját és úgy tett, mint aki löni készül. A húr megpendült, Guo Huai pedig lebukott. Am látta, hogy nem repül nyílvessző a menekvő felől, így már tudta, hogy Jiang Wei-nek nem maradt egy sem. Erre lándzsáját félretéve ő is előhúzte íját, s egy nyílvesszőt lőtt a Shu-vezér után. Jiang Wei elkapta a lövedéket a levegőben, majd saját íjhúrjára illesztette. Megvárta, míg Guo Huai közelebb ér, majd minden erejével megfeszítette az íjat, s egyenesen az ellenség arcába lőtte a nyílvesszőt. Guo Huai szinte a pendüléssel egy időben zuhant ki a nyeregéből.

Jiang Wei megfékezte lovát, s megfordult, hogy végezzen elbukott ellenségével, ám a Wei-katonák a nyakán voltak, ezért csak arra maradt ideje, hogy elragadja Guo Huai lándzsáját, majd elvágtatott. Most, hogy Jiang Wei-nek már volt fegyvere, saját vezérük pedig megsebesült, a Wei-harcosok nem éreztek túlságosan nagy vágyat a további harchoz. Felkapták hát generálisukat és visszavitték őt a táborba. Itt kihúzták belőle a nyílhegyet, ám képtelenek voltak elállítani a vérzést, s Guo Huai végül kilehelte lelkét.

Sima Zhao rögtön leereszkedett a meredélyről, ahogy Jiang Wei eltűnt és még egy ideig az ellenség nyomában maradt. Végül azonban ő is visszatért.

Xiahou Ba áttört a Wei-seregen, s amilyen gyorsan csak tudott, csatlakozott Jiang Wei-hez, majd együtt vonultak el. A Shu-veszteségek igen súlyosak voltak. Útközben nem is mertek megállni, hogy számba vegyék és újjászervezzék a csapatokat, hanem zezugos utakon Hanzhongba tértek vissza. Ebben a hadjáratban, noha a Shu-haderő végül vereséget szenvedett, megölték Xu Zhi-t és Guo Huai-t, valamint erősen megtépázták Wei tekintélyét. Így Jiang Wei eredményei felérték a veszteségekkel.⁴

Miután a Qiangokat jutalomban részesítették segítségükért, Sima Zhao visszavezette seregét Luoyangba, ahol csatlakozott fivéréhez, Sima Shi-hez a kormány tevékenységében. Túlságosan erősek voltak ahhoz, hogy bármelyik tisztségviselő is szembe merjen fordulni velük, és állandó félelemben tartották Cao Fanget, Wei uralkodóját, aki rögtön reszketni kezdett, mikor meglátta Sima Shi-t az udvarnál, s úgy érezte, mintha hátát tükkel döfködnék.

Egy napon, mikor Wei ura éppen udvart tartott, Sima Shi karddal az oldalán érkezett a fogadóterembe. Cao Fang sietve hátrahagyta a Sárkánytrónust, hogy fogadja miniszterét.

- Mit jelentsen ez? Talán ilyen a megfelelő udvariassági forma, ha a főminiszter megjelenik? - kérdezte Sima Shi mosolyogva - Kérlek, felség, ne feledkezz meg méltóságodról, csak hallgass, míg a miniszterek felségedhez nem járulnak.

Ezt követően folytatódott az udvari tevékenység. Sima Shi döntött minden kérdésben, anélkül, hogy egyszer is figyelembe vette volna Wei uralkodóját. Mikor mindennel végzett, gőgösen távozott a teremből, majd hazaindult, s egész csödület követte, ugyanis kísérete ezernyi lovasból és gyalogosból állt.

Amikor Wei ura is elhagyta a tanácsstermet, csupán hárman követték őt magánlakosztályához. Ezek a hűséges hívek Xiahou Xuan miniszter, Li Feng titkár és Zhang Qi tanácsnok voltak. Ez utóbbi volt a császár hitvesének, Zhang úrhölgynek atyja. Elküldvén a szolgálókat Cao Fang és e három úr az uralkodó legbelső szobájába siettek. Itt Cao Fang megragadta apósa kezét, majd könnyezve így szólt:

- Ez a borzalmas férfiú, Sima Shi gyermekként kezel, az állam hivatalnokaira pedig úgy tekint, mintha csupán nádszálak lennének! Biztos vagyok benne, hogy egy napon trónomra fog törni!

Ezzel szívet tépő zokogásban tört ki.

- Ne szomorkodj, nagyuram! - mondta Li Feng - Én csupán egy szegény ördög vagyok, ám ha felséged rám ruházza a hatalmat, akkor összehívom az ország összes merész férfiúját, s végzünk ezzel a szemtelen fickóval!

- E gazembertől tartván kényszerült fivérem, Xiahou Ba átállni Shu oldalára! - közölte Xiahou Xuan - Ha Sima Shi nincs többé, testvérem

visszatérhet. Én magam olyan családhoz tartozom, amelyet immár több nemzetség óta fűznek szoros kapcsolatok a birodalom uralkodójához, nem ülhetek hát ölbe tett kézzel, míg ez a nyomorult tönkreteszi a kormányzatot! Szerepeljen az én nevem is a parancson, majd együttműködünk, hogy eltávolítsuk a gonosztevőt!

- Mégis attól tartok, hogy nem győzhetjük le őt - felelte Cao Fang.

Erre mindannyian könnyekben törtek ki, majd így szóltak:

- Minden erónket annak szenteljük, hogy elpusztítsuk a zsarnokot és kimutassuk hálánkat felséged iránt!

Cao Fang ekkor leszaggatta magáról sárkányos-főnixes öltözékét, majd addig harapta ujját, míg ki nem serkent a vér, s ujjhegyével, a vért tintaként használva foglalta írásba a parancsot. Ezután apósának adta, mondván:

- Nagy elődöm, Cao császár éppen ilyen ügyből kifolyólag végeztette ki Dong Chenget, így hát kivételesen körültekintően kell eljárnotok, s a legnagyobb titokban kell tevékenykednetek!⁵

- Ó, miért is mondasz ily baljóslatú dolgokat? - kiáltotta Li Feng - Mi nem vagyunk olyanok, mint Dong Cheng, és Sima Shi sem mérhető az Alapítóhoz. Ne kételkedj bennünk, felség!

A három összeesküvő távozott, magukkal vívén a rendelkezést. A palota Donghua kapuja mellett meglátták Sima Shi-t, ahogy felfegyverkezve éppen feljűk tart. A főminisztert számos fegyveres harcos kísérte. A három főember félreállt, hogy utat engedjen a közeledőknek.

- Hogyhogy ti ilyen későn távoztok a palotából? - tudakolta tőlük Sima Shi.

- Ófelsége olvasott, mi pedig vele maradtunk - közölte Li Feng.

- Mit olvasott?

- A Xia, a Shang és a Zhou dinasztiákról szóló történeti beszámolókat.

- Miket kérdezett a császár, miközben e könyveket olvasgatta?

- Yi Yin felől tudakozódott, hogy miként emelte fel a Shangokat, azután Zhou nagyúrról, hogy régensként miként tevékenykedett. Mi pedig elmondtuk neki, hogy számára te egyszerre vagy olyan, mint Yi Yin és Zhou nagyúr.

Ezt hallván Sima Shi arcára ádáz vigyor ült ki:

- Miért hasonlítottatok engem ehhez a kettőhöz, mikor szívetek mélyén olyan lázadónak tartotok, mint amilyen Wang Mang és Dong Zhuo volt?⁶

- Hogy mernénk ilyesmit tenni, hiszen az alárendeltjeid vagyunk? - kiáltotta a három miniszter.

- Leginkább mégis hízelgők vagytok! - válaszolta Sima Shi dühösen - S miért zokogtatok a császárral a felséges úr magánlakosztályában?

- Nem tettünk semmi ilyesmit!

- Még mindig vörös a szemetek! Hogy meritek hát tagadni?

Xiahou Xuan ekkor már tudta, hogy titkuk valahogy máris kitudódott, így szidalmak áradatában tört ki:

- Nos, viselkedésed miatt sírtunk! Rémületben tartod a császárt, azon mesterkedsz, hogy magadnak szerezd meg a trónt!

- Fogjátok el őket! - ordította erre Sima Shi.

Xiahou Xuan hátravetette ruhaujját, s öklével Sima Shi arcába sújtott, ám az örök hátra vonszolták. Mindhármukat megragadták és átkutatták, Zhang Qi-nél pedig megtalálták az uralkodó vérfoltos öltözékét. Ezt átnyújtották vezérüknek, aki rögtön felismerte, átvette a titkos határozatot és elolvasta:

„A két Sima-fivér minden hatalmamat kisajátította, s azon vannak, hogy megszerezzék a trónt is. A rám kényszerített rendeletek nem tükrözik kívánságaimat, így hát minden tisztségviselő, legyen bár polgári vagy katonai, egyesüljön fent nevezettek elpusztításában, s a császári hatalom visszaállításában. Ha eme célt elértük, mindazok, akik segítettek, busás jutalomban részesülnek”.

Sima Shi mérhetetlen haraggal fordult az összeesküvőkhöz:

- Szóval végezni akartok fivéremmel és velem! Ez már sok!

Utasította követőit, hogy azonnal kegyetlen módon végezzék ki nyilvánosan a három főurat, s irtsák ki egész családjukat.

Mindhárom férfiú szünet nélkül átkozta a könyörtelen zsarnokot. Miközben a kivégzőhelyre hurcolták őket, egyfolytában fogukat csikorgatták haragjukban, időnként kiköpve a letört darabokat. Átkokat szórva haltak meg.

Sima Shi ezután a palota belső helyiségeibe igyekezett, ahol a császár hitvesével beszélgetett. Amikor a főminiszter belépett az asszony éppen így szólt férjéhez:

- A palota tele van kémekkel, ha ez kitudódik, komoly bajba kerülhetünk!

Sima Shi karddal a kezében rontott be:

- Atyám helyezte felségedet a trónra, ami felért az egykor Zhou nagyúr által tett szolgálatokkal! Én magam úgy engedelmeskedtem felségednek, ahogy Yi Yin szolgálta urát! Most hát a jóindulatot aljassággal fizetik vissza, szolgálataimat pedig kudarcnak tartják! Felséged terveket szőtt két-három jelentéktelen hivatalnokkal, hogy végezzenek velem és fivéremmel! Miért történt ez?

- Nincsenek ilyen szándékaim! - kiáltotta Cao Fang.

Válaszul Sima Shi előhúzta a véres császári öltözetet ruhaujjából, s a padlóra hajította.

- Ki tette ezt?

Cao Fang összeomlott: lelke az egeken túlra szárnyalt, szelleme a kilenc mennybe szökött. Félelemtől reszketve így felelt:

- Kényszerítették rá! Hogy is gondolhatnék amúgy ilyesmire?

- A miniszterek lázadással való megrágalmazása súlyos bűn! - közölte Sima Shi.

Cao Fang letérdelt előtte:

- Igen, bűnös vagyok! Bocsáss meg nekem!

- Kérem felségedet, keljen fel! A törvényeket tiszteletben kell tartani!

Ezzel Sima Shi Zhang császárnéra mutatott:

- A felséges hölgy a Zhang család tagja, így meg kell hálnia!

- Kíméld meg hitvesem! - kiáltotta keservesen zokogva Cao Fang, ám Sima Shi eltökélt volt. Utasította az öröket, hogy vezessék el az úrhölgyet, majd fehér selyemzsinórral megfojtották a palota kapujánál.

A bujkáló császárnőt kivonszolták egykor a palotába rontva
Mezítelen lábbal vált el férjétől, keserű könnyeket ontva⁷
Sima most ezen példán okulva büntette az uralkodó nejét
Az Égi erő utódoknak így adta vissza elődjük tettét

A rákövetkező napon Sima Shi összehívta a főváros valamennyi tisztviselőjét, s így fordult hozzájuk:

- Jelenlegi urunk kicsapongó és fegyelmezetlen férfiú, aki számára nem idegen az aljasság és a tisztátalanság. A rágalmazások nyitott fülekre találnak nála, a jó embereket pedig távol tartja magától. Vétkei felülmúlják már az egykori Changyi nagyúr bűneit is, ezért teljességgel alkalmatlan az uralkodásra. Így hát, követvén a régmúlt időkben élt Yi Yin és Huo Guang példáját, úgy döntöttem, félreállítom őt, hogy helyébe méltóbb urat helyezzek, ezáltal pedig fennmaradjon a hatalom szentsége, valamint megerősödjön a béke és nyugalom. Mit gondoltok minderről, jó urak?⁸

Mindannyian egyetértettek, mondván:

- Generális, jól teszed, ha ugyanazt a szerepet játszod, mint Yi Yin és Huo Guang, összhangban az Ég akaratával, beteljesítvén az emberiség vágyát. Ki merné vitatni?⁹

Ezt követően Sima Shi, nyomában a hivatalnokok menetével, az Örökévaló Béke palotájába vonult, s értesítette döntésükről az anyacsászárnét.

- Kit javasolnál a trónra, generális? - tudakolta az úrhölgy a főminisztertől.

- Úgy vélem, Cao Ju, Pengcheng ura értelmes, jóindulatú és gyermeki hűségű férfiú. Ő biztosan alkalmas a birodalom feletti uralomra.

- Ő a bácsikám, ezért szerintem nem megfelelő - felelte az anyacsászárné -, azonban itt van Cao Mao, Gaogui ura, Pi császár unokája.¹⁰ Nyugodt vérmérsékletű, tisztelettudó és hódolatteljes, meglehet, még felkészült is a

feladatra. Te, uram, és az állam valamennyi magas rangú tisztségviselője, jól tennétek, ha fontolóra vennétek mindezt!

Ekkor felszólalt az egyik hivatalnok:

- Őfelsége jól beszél! Cao Mao-t kellene a trónra emelni!

Minden szempár a beszélő felé fordult. Sima Fu volt az, Sima Shi nagybátyja.

Gaogui urát a fővárosba hívták, az anyacsászárné pedig magához szólította Cao Fanget a Törvények Termébe, s szemrehányón így fordult hozzá:

- Mértéktelenül aljas vagy, erkölcstelen emberek vesznek körül, alattomos nőkkel barátkozol! Nem vagy méltó az uralkodásra. Mondj le hát a birodalmi pecsétről, s térj vissza a Qi ura-ranghoz. Többé nem mutatkozhatsz az udvarnál, csak ha kifejezett parancsot kapsz rá!

Cao Fang könnyezve vetette magát az úrhölgy lábai elé. Azután ünnepélyesen lemondott a pecsétről, kocsijába szállt és távozott. Alig néhány hűséges miniszter volt, aki könnyeit visszatartva búcsúzott el a bukott uralkodótól.

Cao a múltban a Hanok miniszteri címéhez jutva
Özveget s árvát hagyott a hideg földre hullva
Ki gondolta volna, hogy negyven év múlva
Magvának özvegye s árvája lesz porba sújtva¹¹

Cao Mao, az uralkodójelölt Pi császár unokája és Cao Lin, Donghai urának fia volt. Mikor híret vették, hogy már a főváros közelében jár, valamennyi tiszt felsorakozott a Nanye kapunál, hogy köszöntse őt. Itt várta a birodalmi kocsis is. Amint felbukkant, hangosan üdvözölték, ő pedig sietve viszonzta a köszöntést.

- Az uralkodónak nem illik így viszonzni a fogadtatást - közölte erre Wang Su, az egyik tisztségviselő.

- Miniszter vagyok csupán, így válaszolnom kellett - hangzott a felelet.

Erre a kocsishoz kísérték, hogy azon folytassa útját a palota felé, ám ő nem volt hajlandó felszállni rá, mondván:

- Őfelsége utasított, hogy jelenjek meg színe előtt. Nem tudom, mi okból. Hogy is merészelnék egy ilyen kocsin a palotába menni?

Így hát gyalog tette meg az utat a nagyteremig, ahol Sima Shi várt rá. A vendég rögtön leborult a főminiszter előtt, mire Sima Shi sietve felemelte őt, s bevezette.

- Már fiatal korodban felfigyeltem rá, hogy a valódi méltóság jegyeit viseled - közölte az anyacsászárné az újonnan érkezettel -, immár te vagy a birodalom ura. Légy tiszteletteljes és szerény, áraszd magadból az erényt és a jószágot. Tiszteld és becsüld őseidet, a korábbi császárokat!

Cao Mao szerényen elutasította a felkínált uralmat, ám végül kényszerítették, hogy fogadja el. Kivezették az anyacsászárnétól, s a Törvények Termében a császári trónra ültették.

A korszak elnevezését Házias Nyugalomról – melynek hatodik évében jártak – Helyes Kezdetre változtatták (254).¹¹ Általános kegyelmet hirdettek, s különféle tisztségekkel halmozták el Sima Shi-t, aki az arany fejszékét is megkapta a joggal együtt, hogy ünnepi öltözék nélkül jelenjen meg az udvarban, fegyveresen, s anélkül fordulhatott az uralkodóhoz, hogy bejelentené magát név szerint. Sok további hivatalnok is előléptetésben részesült.

Ám a Helyes Kezdet második évének tavaszán jelentés érkezett az udvarhoz, hogy Guanqiu Jian, a Keletet Őrző Generális és Wen Qin, Yanzhou birodalmi védelmezője hadsereget készítenek fel, azzal a fennen hirdetett szándékkal, hogy a trónfosztott uralkodót visszaültetik helyére.¹³

Sima Shi nagy gondba került.

Ha a Han-miniszterek mindig hűek maradtak volna
Ez a történet most nem Wei-vezérek árulásáról szólna

Hogy mi lett ebből az újonnan támadt fenyegetésből, megtudjuk a következő fejezetből.

SZÁZTIZEDIK FEJEZET

WEN YANG EGYMAGA GYŐZ LE
EGY HATALMAS HADSEREGET.
JIANG WEI NAGY DIADALT ARAT
A TAO FOLYÓ KÖZELÉBEN

文鳶單騎退雄兵
姜維背水破大敵

Az előző fejezet végén olvashattuk, hogy a Helyes Kezdet második évében (256)¹ Guanqiu Jian, a Keletet Őrző Generális a Huai folyótól délre mozgósította haderejét, mikor híret vette, hogy Sima Shi letaszította Cao Fanget a trónról. Iszonyú düh fogta el, s legidősebb fia, Guanqiu Dian csak növelte haragját, mondván:

- Atyám, te vagy e vidék legfőbb ura. Nem nézheted hát ölbe tett kézzel, hogy ez a Sima Shi, aki ilyen pozícióba került, veszélybe sodorja az országot!

- Jól beszélsz, fiam – felelte Guanqiu Jian.

Rögtön magához is kérette Wen Qint, Yangzhou birodalmi védelmezőjét, hogy megbeszélje vele a teendőket.

Ez a nagyúr korábban Cao Shuang híve volt, most pedig sietve eleget tett a generális kérésének.

Amikor megérkezett, rögtön magánlakosztályába vezették, s a kölcsönös üdvözléseket követően a két nemes elkezdte megvitatni a kialakult helyzetet. A házigazda nemsokára könnyekben tört ki, vendége pedig döbbenetben tudakolta ennek okát.

- Azt hiszed, hogy Sima Shi viselkedése nem hasított szívembe? Megfosztotta hatalmától a császárt, most pedig markában tartja az állam feletti uralmat! A dolgok fejük tetejére álltak!

- Te vagy eme hatalmas tartomány ura – válaszolta Wen Qin –, így ha elszánod magad a cselekvésre, fegyvert kell ragadnod és végezned kell ezzel a lázadóval! Én mindenben segítségedre leszek, tekintet nélkül a következményekre. Második fiam, Wen Yang kiváló harcos és merész ember. Ráadásul gyűlöli Sima Shi-t, és szeretne bosszút állni a Sima-fivéreknek Cao Shuang halála miatt. Ő kiváló vezére lenne az előhadnak!

Guanqiu Jian megörült, hogy ilyen azonnali és lelkes támogatásra lelt, s a két úr italáldozatot mutatott be, hogy megpecsételjék kölcsönös egyezségüket.

Ezután úgy téve, mintha határozat lenne birtokukban az anyacsászárnétól, összegyűjtötték tisztségviselőiket Shouchunba, ahol a nyugati oldalon oltárt emeltek, s feláldoztak egy fehér paripát, majd ajkaikat bekenték vérével, így fogadván hűséget ügyüknek.

Ezt követően az alábbi nyilatkozatot tették közhírré:

„Sima Shi lázadó és letért a helyes útról. Titkos határozatot kaptunk, mely parancsba adja, hogy a Huai folyótól délre lévő seregeket mozgósítsuk, majd fojtsuk el a zendülést”.

Így megerősítvén cselekedeteiket, Guanqiu Jian hatvanezer harcossal Xiangchenghez vonult, ahol táborot vert, míg összeesküvőtársa, Wen Qin húszezer fővel a város közelében vezetett őrzőjáratokat, s igyekezett mindig ott felbukkanni, ahol segítségre volt szükség. Üzeneteket küldtek

országszerte valamennyi tartományba, hogy további támogatókra találjanak.

Eközben az anyajegy Sima Shi bal szeme alatt időnként kínoztta a főminisztert, ezért elhatározta, hogy eltávolíttatja. A sebészorvos kimetszette, majd bevarrta és bekötözte a sebet, a páciens pedig türelmesen pihent palotájában, várva, hogy begyógyuljon. Éppen ekkor érkezett a nyugtalanító jelentés a hatalma ellen fellépőkről. Rögtön magához hívatta hát Wang Su parancsnokot, hogy megbeszéljék az ügyet. A harcos hamarosan megjött, s rögtön Guan Yu példáját hozta fel a főminiszternek:

– Mikor Guan Yu úr hírneve fennen tündökölt, Sun Quan Lu Menget küldte, hogy foglalja el Jingzhou-t. Mit tett Lu Meng? Először is megnyerte a maga számára Guan Yu tisztségviselőit, gondját viselte családjuknak, így könnyedén megtörte az ellenség erejét. Nos, a Huai folyótól délre időző valamennyi tisztségviselő családja itt található, a Középső Földeken.² Bánj velük jól, ugyanakkor gondoskodj arról is, hogy ne távozhassanak. Így senki sem lesz képes ellenállni neked, uram!

– Bölcs szavak ezek – felelte Sima Shi –, azonban nem tudok addig háborúzni, míg teljesen fel nem épültem. Mégsem küldhetek mást magam helyett, mert azzal hatalmas kockázatot vállalnék, s bizonytalan helyzetet teremthetne.

Jelen volt a megbeszélésen Zhong Hui titkár is, aki itt közbeszólt:

– A Huai folyótól és Chu-tól délre állomásozó csapatok igen jelentősek. Való igaz, ha valaki mást küldesz oda, e lépés komoly veszélyeket rejt magában.³ Amennyiben hadvezéred súlyos hibát követ el, minden eddigi eredményed kárba veszhet!

– Senki más nem járhat hát sikerrel! – kiáltotta Sima Shi, felpattanván fekhelyéről – Nekem kell mennem!

Így, gyengesége ellenére, elhatározta, hogy személyesen indul meg a lázadók leverésére. Luoyangban fivérére bízta az ügyek intézését, majd azon nyomban kivonult. Ő maga párnázott kocsiban utazott.

Zhugé Dan, a Keletet Őrző Generális lett valamennyi yuzhou-i haderő parancsnoka, s utasítást kapott, hogy vonuljon ki Anfengből, majd foglalja el Shouchunt. Hu Zun, a Keletet Meghódító Generális a jingzhou-i erőkkel azt a parancsot kapta, hogy akadályozzon meg minden esetleges visszavonulást az ellenség részéről Qiaosongba. Wang Ji, Yuzhou birodalmi védelmezője és hadfelügyelő megindult, hogy elfoglalja Chennant.

Xiangyangi táborában Sima Shi összehívta valamennyi tisztjét a haditerv megvitatására. Zheng Mao szólalt fel elsőnek:

– Guanqiu Jian nagyon szeret tervezgetni, ám igen lassú bármiféle döntés meghozatalában. Wen Qin, legfőbb társa az összeesküvésben, merész, de meggondolatlan. Ez a dolog, amibe belefogtak, túlságosan nagyszabású

értelmük számára. Csakhogy harcosaik duzzadnak az önbizalomtól, ezért nem vehetjük félvállról őket. Védekező álláspontra kell hát helyezkednünk, míg ki nem huny lelkesedésük. Úgy kell cselekednünk, ahogy Zhou Yafu tette egykor.⁴

- De hiszen ez nem népfelkelés vagy katonák lázadása, hanem Guanqiu Jian műve - tiltakozott Wang Ji -, az emberek egyszerűen eszközök a kezében, teljesen tehetetlenek. Az egész lázadás darabokra hullik, amint megjelenik egy komolyabb haderő tartományukban.

- Egyetértek - közölte Sima Shi.

Ezzel megindult a Yin folyó felé, s letáborozott a híd közelében.

- Nandun városa kiválóan alkalmas táborhelynek - mondta neki Wang Ji -, foglaljuk hát el rögtön, mert ha nem tesszük, az ellenség fogja megszállni!

Sima Shi Wang Ji-t küldte, hogy vigye véghez saját tervét.

Az ellenség eme hadmozdulatairól jelentés érkezett Xiangchengbe Guanqiu Jianhoz, aki rögtön megbeszélést tartott tisztjeivel. Ge Yong generális, az előhad egyik tisztje így szólt:

- Nandun remek táborhely lenne, mivel mellette húzódik a folyó, mögötte pedig hegyek védik. Ha a Wei-hadak itt vernek tábort, nem fogjuk tudni kiűzni őket. Foglaljuk hát el gyorsan a várost!

A hadsereg útnak is indult. Ám még mielőtt odaértek volna, a felderítők jelentették, hogy már katonai tábor áll ott. Az egész dolog hihetetlen volt, ezért maga Guanqiu Jian lovagolt előre, hogy szemügyre vegye a helyzetet. Hamarosan meggyőződött róla, hogy igaz a jelentés, zászlók és jelképek húzódtak mindenütt a síkságon, melyek szabályosan elrendezett sátrak felett lengedeztek. A látvány egészen elbátortalanította, így visszatért a derékhadhoz és fogalma sem volt, mit tegyen.

Ebben a pillanatban érkezett egy felderítő, s jelentést tett:

- A Wu-hadvezér Sun Jun átkelt a folyón, s megtámadta Shouchunt!

- Ha elveszítjük a várost, nem lesz többé központunk! - kiáltotta Guanqiu Jian.

Még ezen az éjszakán visszavonult Xiangchengbe.

Látván, hogy az ellenség elvonul, Sima Shi összehívta tisztjeit, hogy döntsenek a további teendőkről. Fu Gu birodalmi miniszter, aki a hadjárattal tartott, így fordult az egybegyűltekhez:

- Egyértelműen annak köszönhető ez a hirtelen visszahúzódásuk, hogy Wu támadással fenyegeti Shouchunt. Generális úr, rögvess ki kellene küldened három sereget, Xiangcheng, Yuejia és Shouchun ellen! Yanzhou birodalmi védelmezője, Deng Ai kiváló hadvezér, ezért őt kellene Yuejia ellen útnak indítani! Fő seregünk pedig erősítésként követi majd.

A haditerv elfogadható volt Sima Shi számára, aki üzenetet küldött Yanzhou-ba, utasítván Deng Ai-t, hogy vonuljon Yuejia ellen, ahol maga a főminiszter is hamarosan ott lesz.

Eközben Guanqiu Jian Xiangchengnél táborozván kémeket küldött Yuejia-ba, hogy megtudja, mi történik ott, mert tartott tőle, hogy ezt a várost is támadás éri. Amikor félelmeiről beszámolt Wen Qinnek, ő így felelt:

– Nem kell aggódnod, generális! A fiam, Wen Yang és én magam felelünk a hely biztonságáért! Adj mellénk egy csekély, ötezer fős haderőt!

Ezekkel a harcosokkal atya és fia sietve Yuejia-ba vonult. Még mielőtt a fő sereg is odaért volna, arra lettek figyelmesek, hogy a várostól nyugatra Wei-lobogókat lenget a szél. Lassan kiderült, hogy vezérük nem más, mint maga Sima Shi, aki tízezernél is több katonával rendelkezett. Gyorsan felverték táborukat, ám még nem készült el teljesen.

Mikor mindezt jelentették Wen Qinnek, fia, Wen Yang, híres acélostorával felfegyverkezve, atyja mellé lépett:

– Támadnunk kellene, még azelőtt, hogy a táboruk elkészülne, atyám! – mondta az ifjú – Menjünk gyorsan és rontsunk rájuk két oldalról!

– Mikor induljunk? – kérdezte Wen Qin.

– Alkonyatkor. Te vezesd a fele haderőt délről kerülvén, én pedig a másik felével északról, s a harmadik őrség idején találkozunk a Wei-tábornál!

A tervet javasló ifjú ekkor még alig tizennyolc éves volt, magas, erős harcos. Teljes vérteteket viselt, dereka körül pedig acélostort.

Mikor érkezett az indulás órája, felkapta lándzsáját, nyeregbe vetette magát és útnak indult.

Ezen az éjszakán Sima Shi, aki ahogy megérkezett, nekilátott a táborverésnek, sátrában hevert a fekhelyén, mivel komoly fájdalmai voltak a szeme alatti sebhely miatt. A sátrat több száz fegyveres őr vigyázta. Deng Ai még nem jött meg.

A harmadik őrség ideje táján nagy kiáltozásra lett figyelmes, ezért megkérdezte, mi történik. Az egyik strázsa így felelt:

– Északról haderő tört ránk és a soraink közé rontott. Vezérük olyan vakmerő, hogy senki sem mer szembenézni vele!

Sima Shi tudta, hogy nagy a baj. Belseje már szinte lángokban állt, s a szörnyű izgatottság miatt a sebe felszakadt, úgyhogy vére patakszani kezdett, szemgolyója pedig csaknem kiugrott helyéről. A fájdalom borzalmas, csaknem elviselhetetlenné vált. Agóniájában és rémületében, nehogy a seregben zűrzavar törjön ki, visszazuhant fekhelyére, s harapdálni kezdte az ágyneműt, míg darabokra nem szaggatta.

Wen Yang hadereje nem vesztegette az időt, ahogy megérkeztek, támadásba lendültek. Az ifjú berontott a táborba, jobbra-balra csapkodott és döfött, mindenki félrehúzódott az útjából. Ha bárki ellenállt, az éles lándzsa

vagy a szörnyű ostor elvégezte a maga feladatát, s az illető holtan esett össze. Ám egy idő után, mikor atyja nem bukkant fel, Wen Yang nyugtalanodni kezdett. Eddigre már néhányszor hátra kellett húzódnia, mert ádáz nyílvesző- és nyílpuska-lövedék záport zúdítottak rá, miközben megpróbált eljutni a vezéri sátorig.

Egészen hajnalig küzdött így, mikor kiáltásokat hallott, s azt gondolta, atyja végre itt van, hogy a segítségére siessen. Ám a kiabálás észak felől hallatszott, atyjának viszont a déli úton kellett volna közelednie. Kissé odébb vágatott, hogy lássa, mi történik, s egy szélrohamként lecsapó haderőre lett figyelmes. Nem atyja volt, hanem egy ellenséges seregetest, mit Deng Ai vezetett.

A Wei-parancsnok ordítva vágatott felé:

- Lázadó, ne merj megszökni!

Wen Yang azonban nem szándékozott elmenekülni. Lándzsát szegezve indult meg könnyörtelenül ellenfele irányába. Összecsaptak, s félszáz ütés-váltást követően sem dőlt el, ki lesz a győztes.

A párbaj még tartott, mikor a Wei-sereg teljes erővel támadásba lendült, s Wen Yang csapatai nem bírták a nyomást, menekülőre fogták. Vezérük hamarosan teljesen egyedül maradt.

Azonban végül sikerült kitörnie az öt körülfogók gyűrűjéből, s dél felé indult. Ámde több mint száz Wei-generális vette üldözőbe, akik bátorságot merítettek abból, hogy menekülni látták. A sarkában voltak, míg a Yuejia híd közelébe nem értek, s itt úgy tűnt, sikerül utolérniük. Ekkor hirtelen megállította paripáját, megfordult és az üldözők közé vágatott, miközben borzalmas acélostorával csapkodott, s ahová lesújtott, emberek és lovak zúrzavaros halmokban maradtak a földön. Így hát végül meghátráltak előle, ő pedig békésen folytathatta útját.

Ekkor a Wei-generálisok összegyűltek, s így szóltak:

- Lám, itt egy ember, aki egymagában meghátrálásra készített bennünket! Pedig rengetegen vagyunk, úgyhogy nem tűrhetjük ezt!

Erre összeszedték minden bátorságukat, s ismét a harcok nyomába eredtek.

- Ostobák! - kiáltotta feléjük Wen Yang, mikor megpillantotta őket - Ilyen olcsónak tartjátok az életeteket?

Megint rájuk rontott, s acélkorbácsával sokukkal végzett, a túlélők pedig újra meghátráltak előle. Nemsokára viszont ismét erőre kaptak, s utána indultak, ám ugyanaz történt, mint korábban: a szörnyű ostor csapásai elől vissza kellett húzódnuk. Született egy vers is erről a tettről, mely Zhao Yun egykori hősiességéhez hasonlítja:

Hosszú meredélynél Cao ellen egykoron egyedül állott
Hős Zilong e tetteivel az örök dicsőség hegyére hágott
Yuejia városából hevesen kitörve mindenkit levágott
Most hasonlóképp Wen Yang neve is az egekbe szállott

Wen Qin soha nem érte el a megbeszélte találkozóhelyet. A sötétben el-
tévedt a szakadékok és vízmosások között, s mire kikeveredett közülük,
már hajnalodott. Ekkor meglátta a küzdelem nyomait, és azt is, hogy Wei
győzedelmeskedett, ám képtelen volt kideríteni, hová tűnt gyermeke. Így
hát harc nélkül tért vissza, s az üldözések ellenére biztonságban elérte
Shouchunt.

Említést kell tennünk arról, hogy Yin Damu, az udvar egyik minisztere
is elkísérte Sima Shi-t a hadjáratra, ám e férfiú nem volt éppen baráti vi-
szonyban a főminiszterrel. Egykor Cao Shuang hívei közé tartozott, és erő-
sen sérelmezte a főúr halálát. Így hát csak a pillanatra várt, amikor bosszút
állhat. Látván, hogy Sima Shi nagyon szenved sebhelyétől, úgy gondolta,
itt az ideje a cselekvésnek, s át kívánt állni Wen Qinhez.

Felkereste hát Sima Shi-t a sátrában, s így fordult hozzá:

- Wen Qinnek nem állt szándékában fellázadni a hatalom ellen, csupán
annyi történt, hogy Guanqiu Jian félrevezette. Ha megengeded, uram, fel-
keresem és beszélek vele. Biztosan azonnal oldaladra áll, amint meghall-
gatja mondandómat!

Sima Shi beleegyezett, így hát Yin Damu vértet öltött, s Wen Qin után
vágatott. Sikerült is utolérnie, s mikor már elég közel volt hozzá, így
kiáltott:

- Nem ismeresz meg? Yin Damu vagyok!

Wen Qin megtorpant és hátranézett. Yin Damu levette sisakját, hogy a
menekülő tisztán láthassa az arcát, s így folytatta:

- Ó, birodalmi védelmező úr, miért nem vársz még néhány napot?

Igyekezett meggyőzni Wen Qint arról, hogy Sima Shi nagyon rosszul
van, és hamarosan meghal, ezért Wen Qin jobban tenné, ha a közelben ma-
radna. Ám a másik nem hallgatott rá, sőt, szidalmazni kezdte a minisztert,
s végül azzal is megfenyegette, hogy lenyilazza egykori barátját. Yin Damu
nem tehetett mást: bánatosan könnyezve megfordult, hogy visszatérjen a
Wei-táborba.

Mikor Wen Qin Shouchunhoz érkezett, látta, hogy Zhuge Dan elfoglalta
a várost, ezért Xiangcheng felé igyekezett. Ám Hu Zun, Wang Ji és Deng
Ai vezetésével három haderő is felbukkant, s azonnal támadásba lendül-
tek, úgyhogy lehetetlennek tűnt, hogy saját kis csapata sokáig ellen tudjon
állni nekik. Így hát elhatározta, hogy Wu-ba szökik és Sun Jun szolgálatába
áll.

Guanqiu Jian Xiangcheng falai mögött kapta a hírt, hogy Shouchun el-esett, összeesküvőtársa, Wen Qin pedig kudarcot vallott. Ráadásul három sereg vonult városa ellen, így tudta, hogy ügye szinte reménytelen. Mégis felsorakoztatta minden haderejét, s kivonult a városból, hogy megkísértse a szerencséjét.

Először Deng Ai-al került szembe. Utasította Ge Yongot, hogy rontson előre, s csapjon össze az ellenséggel, ám a harcost maga Deng Ai vágta le az első ütésváltáskor. Ekkor a Wei-hadak általános rohamot indítottak. Guanqiu Jian vitézül harcolt, de seregében végül eluralkodott a zűrzavar. Ekkor megjelentek Hu Zun és Wang Ji hadai is és Guanqiu Jian erőit teljesen bekerítették. A vezér semmit sem tehetett, kénytelen volt menekülőre fogni, s egy tucat lovassal megfutamodott a harcmezőről, Shenxian felé indulván.

Mikor odaért, Song Bai kormányzó barátságosan fogadta, s a tiszteletére rendezett lakomával igyekezett vigasztalni. Ennek során Guanqiu Jian borba fojtotta bánatát, míg teljesen le nem részegedett. Ekkor vendéglátója végzett vele. Fejét, halálának bizonyítékeként, elküldték a Wei-seregnek, s ezzel a felkelés véget is ért. Helyreállt a béke a Huai folyótól délre elterülő vidéken.

Eközben Sima Shi állapota egyre csak rosszabbodott. Már ő is látta, hogy felépülése reménytelen, ezért sátrába hívatta Zhuge Dant, átadta neki a parancsnoki pecsétet, s kinevezte őt a Keletet Meghódító Generálisnak, s rábízta valamennyi yangzhou-i haderő vezetését. Nem sokkal később a sereg Xuchangba vonult.

A beteg látomásoktól kezdett szenvedni. Éjről éjre három udvaronc jelenése zaklatta. Zhang Qi, Li Feng és Xiahou Xuan tűntek fel előtte, akiket ő végeztetett ki, s ebből tudta, hogy közel a vég. Fivéréért, Sima Zhao-ért küldetett, aki sietve meg is érkezett, s könnyezve foglalt helyet a fekhely mellett, miközben meghallgatta bátyja végső rendelkezéseit:

- A hatalom felelőssége súlyos, de el kell viselnünk. Nem vehetjük le vállainkról. Neked magadnak kell folytatnod terveimet és fenntartani uralmunkat. Végtelenül óvatosnak kell lenned abban, kire bízod a legfontosabb tisztségeket, nehogy egész családunk végzetét okozd!

Ezzel átnyújtotta a hivatali pecsétet a folyamatosan zokogó Sima Zhao-nak. Még szeretett volna kérdezni pár dolgot fivéréétől, ám az mélyet nyögött, szeme kiugrott helyéről, s a beteg kilehelte lelkét. A Helyes Kezdet második évének (256) második havában történt mindez.

Sima Zhao gyászba öltözött, s értesítette Cao Mao-t, Wei urát a halálesetről. A császár határozatban utasította Sima Zhao-t, hogy maradjon Xuchangban, így őrizvén a birodalmat a Wu felőli támadásoktól. Ez a parancs nem igazán tetszett az érintettnek, ám nem tudta eldönteni, mit tegyen. Tanácskozott hát Zhong Hui-jal, aki az alábbiakat közölte:

- Fivéred halála zavart keltett az országban. Ha itt maradsz, biztosan magához ragadja majd valaki a hatalmat a fővárosban, s ellened kezd munkálkodni. Akkor már túl késő lesz bánkódni.

Így hát Sima Zhao távozott Xuchangból, s letáborozott a Luo folyó partján. Ez a tette megrémítette Cao Mao-t. Tanácskozáván udvari főtisztviselőivel Wang Su így fordult az uralkodóhoz:

- Sima Zhao átvette elhunyt fivére tisztségét. Talán jó ötlet lenne, ha felséged valami új címet adományozna inkább neki!

Így hát Cao Mao el is küldte Wang Su-t a határozattal, miszerint Sima Zhao-t a haderő főparancsnokává s a titkárság vezetőjévé tette meg. Az újonnan kinevezett Luoyangba sietett, hogy köszönetet mondjon a császárnak, azután ott is maradt. Így hát minden ügy, a teljes kormányzat Sima Zhao kezében összpontosult.

Mikor mindezen eseményekről jelentés érkezett Chengdu-ba, Jiang Wei úgy gondolta, eljött az idő, hogy újabb kísérletet tegyen a birodalom egyesítésére, ezért feliratot intézett urához:

„Sima Shi nemrégiben meghalt, öccse, Sima Zhao pedig, aki örököse lett, képtelen mindaddig elhagyni Luoyangot, míg meg nem szilárdította ott helyzetét. Engedélyt kérek hát felségedtől, hogy megtámadhassam Wei-t”.

A Második Úr beleegyezett, s parancsot adott egy hadsereg felállítására. Jiang Wei ezután Hanzhongba sietett, hogy megtegye a hadjárat előkészületeit. Azonban Zhang Yi, a Nyugatot Meghódító Generális ellenezte az egész vállalkozást:

- Shu nem éppen nagy ország, erőforrásai sem túl bőségesek. Így hát nem kellene megindítanunk egy távoli hadműveletet. Inkább arra kellene törekednünk, hogy itthon javítsunk a körülményeken. Jobb, ha éberen őrizzük határainkat, s pihentetjük a katonákat, valamint gondját viseljük a népnek. Ez a helyes útja egy állam megőrzésének.

- Tévedsz - közölte Jiang Wei -, mielőtt nagy miniszterünk, Zhuge Liang előbújt a vadonban épített nádkunyhójából, s átvette az állam ügyeit, a három királyság már körvonalazódott. Ő maga hatszor vezetett hadat, hogy megszerezze a birodalom északi részét, ám nem sikerült elérnie, amire vágyott. Boldogtalanul halt meg anélkül, hogy terve teljesült volna. Ám engem bízott meg szándéka örökségével, nekem pedig hűséges és méltó végrehajtónak kell lennem! Ha belehalok a próbálkozásba, megbánás nélkül fogok elpusztulni. Most itt a lehetőség, s ki tudja, lesz-e még egy ilyen?

- Teljesen igazad van, uram! - válaszolta Xiahou Ba - Küldjünk hát ki először néhány könnyűlovast Baohan érintésével, ahonnan majd elfoglalhatjuk a Wei folyó partján Nanant. Így miénk lesz az egész környező tartomány!

- A halogatás és késlekedés volt mostanáig a kudarcok oka - mondta erre Zhang Yi -, jó lenne hát, ha a háború művészetének előírásai szerint járnánk el ezúttal: sújtsunk le ott, ahol az ellenség felkészületlen, bukkanjunk fel ott, ahol nem számít ránk! Egy gyors menet, majd hirtelen csapás biztosan váratlanul érné Wei-t, mi pedig sikerrel járnánk!

Így hát Jiang Wei ötvenezer harccsal rögtön Baohan felé vette útját.

Mikor elérték a Tao folyót, kémek jelentették Wang Jingnek, Yongzhou birodalmi védelmezőjének az ellenség feltűnését, aki hetvenezer fővel indult meg ellenük.

Jiang Wei titkos parancsot adott Zhang Yi-nek és Xiahou Ba-nak, majd miután ők elvonultak, a derékhaddal tábornok vert a Tao folyó mentén. Nemsokára felbukkant Wang Jing hadereje, s a vezér előrelovagolt, hogy párviadalra szólítsa a Shu-vezéreket:

- Wu, Shu és Wei már régóta létezik, mint három uradalom. Miért támadjátok hát meg határainkat újra és újra? - kiáltotta az ellenség felé.

- Mert Sima Shi ok nélkül lemondatta urát, s ezzel a szomszédos országokra hárult, hogy megbüntessék őt! - felelte Jiang Wei - Ezen kívül a ti országotok egy rivális állam!

Ekkor Wang Jing megfordult, s tanácskozott négy generálisával, Zhang Minggel, Hua Yonggal, Liu Da-val és Zhu Fanggel.

- Láthatjátok, hogy az ellenség a folyóval a hátában állt fel, így hát csapataik vagy diadalmaskodnak vagy megfulladnak! Ugyan Jiang Wei mérész hadvezér, de ti négyen rontsatok rá ádáz módon egyszerre, s vegyétek üldözőbe, ha vissza akarna vonulni!

A négy generális párosával rohamozta meg Jiang Wei-t két oldalról. A Shu-hadvezér néhány ütésváltás erejéig állta a sarat, ám azután kezdett visszaszorulni a tábor felé. Ebben a pillanatban Wang Jing megindította a derékhadat, hogy szétzúzza ellenfelét. Jiang Wei a folyó felé menekült. Ahogy közelebb ért, felkiáltott:

- Veszély közeleg, ó, generálisok! Most tegyetek meg minden töletek telhetőt!

Vezérei szembefordultak az ellenséggel, s olyan elszántsággal küzdöttek, hogy a Wei-sereg súlyos vereséget szenvedett, s ahogy épp menekülőre fogták, Zhang Yi és Xiahou Ba, csapataikkal együtt hátba támadták őket.

Hamarosan az egész Wei-haderő csapdába került. Jiang Wei közéjük rontott, s teljes zűrzavarba taszította őket. A katonák egymást taposták el, sokuk a folyóba fulladt. Holttestek hevertek mindenütt a környéken.

Wang Jing száz lovasával kitört és sikeresen Didao-ba menekült, ahol sietve a falak mögé húzódtak, s lezárták az összes kaput.

Miután Jiang Wei megjutalmazta embereit, s a lakomázás véget ért, arra készült, hogy megtámadja Didao-t, ám Zhang Yi ellenezte ezt:

- Generális, hatalmas diadalt arattál, ami hírnevet fog szerezni neked. Ha viszont még többre törsz, a dolgok elromolhatnak, s csupán lábakat próbálsz rajzolni a kígyónak!⁵

- Annak ellenére, hogy nemrég hadseregünk vereséget szenvedett - válaszolta Jiang Wei -, még mindig le akarták rohanni az egész északot, töretlen harci kedvvel. Most pedig, hogy felülkerekedtünk ellenfelünkön, megtörtük csapataik szellemét, így hát ezt a várost könnyedén elfoglaljuk! Ne próbáld meg elvenni harcosaink önbizalmát.

Így hát elhatározták, hogy támadást indítanak Didao ellen.

Chen Tai, a Nyugatot Meghódító Generális és Yongzhou parancsnoka éppen el akart indulni, hogy bosszút álljon a Wang Jinget ért kudarcért, mikor Deng Ai, Yanzhou birodalmi védelmezője megérkezett seregével. Chen Tai köszöntötte, s mikor az újonnan érkezett közölte, hogy birodalmi rendelkezés értelmében segédkeznie kell a Shu-haderő legyőzésében, a generális rögtön tervei felől érdeklődött.

- Diadalmaskodtak a Tao folyónál - mondta Deng Ai -, ha pedig igénybe veszik a Qiangok támogatását, hogy Longxi-ban és Guanzhongban elterelő hadműveletbe fogjanak, valamint a négy előljáróság is mögéjük áll, akkor ez súlyos csapást jelenthet számunkra.⁶ Ha nem gondolnak ilyesmire, hanem inkább megpróbálják bevenni Didao-t, akkor csupán felőrlik erejüket egy olyan hellyel szemben, ami túlságosan jól megerősített ahhoz, hogy képesek legyenek bevenni. Rendezzük el hát haderőnket a Xiangling hegység mentén, azután előretörhetünk és szétzúzhatjuk őket! Győzelmet fogunk aratni!

- Ez jól hangzik! - kiáltotta Chen Tai.

Ezután húsz darab ötvenfős egységnek parancsba adták, hogy titokban induljanak Didao-tól délkeletre, s ott rejtőzzenek el a völgyekben. Az volt a feladatuk, hogy sok lobogót és hadi jelképet mutassanak fel, fújják a harsonákat, mintha jókora haderő lennének, éjjel pedig rakjanak hatalmas tüzeket, hogy így okozzanak nyugtalanságot az ellenség körében.

Így várták, hogy felbukkanjanak a Shu-csapatok, miközben Chen Tai és Deng Ai negyvenezer fővel vonult az ellenség felé.

Hamarosan fel is bukkantak a Shu-hadak Didao közelében, s megkezdtek az ostromot, teljesen körülfogván a várost. Jó néhány nap eltelt, ám egyáltalán nem tűnt úgy, hogy a város eleste közelegne, Jiang Wei pedig kezdett idegeskedni. Nem jutott eszébe semmiféle olyan terv, ami sikerre vezethetett volna.

Egy este lovas érkezett, s jelentette a két ellenséges sereg közeledését: az egyik Chen Tai, a másik Deng Ai nevet viselte a lobogókon. Jiang Wei hívatta Xiahou Ba-t, aki rögtön felbukkant, s így fordult fővezérhez:

- Számtalanszor beszéltem már neked Deng Ai-ról. Éles eszű, bátor, leleményes és mindig örömet lelte a katonai térképészet tanulmányozásában. Mivel ő is felénk tart, össze kell szednünk minden erőnket, ha fölé akarunk kerekedni!

- Támadni fogunk, még mielőtt megvethetné a lábát - felelte Jiang Wei -, amíg katonái fáradtak a meneteléstől.

Így hát Zhang Yi maradt hátra, hogy folytassa az ostromot, a két vezér pedig kivonult, hogy szembenézzen az újonnan jött seregekkel. Jiang Wei támadta Deng Ai csapatait, Xiahou Ba pedig Chen Tai-ét.

Jiang Wei még nem jutott túlságosan messze, mikor a csendet bomba robbanásának zaja törte meg, s a Shu-sereg körül mindenütt feldübörögtek a dobok és megszólaltak a fúvósok, majd hamarosan égig lobogó lángok csaptak fel. Jiang Wei, aki az élen lovagolt, körös-körül Wei katonai jelképeit látta.

- Beleestem Deng Ai csapdájába! - kiáltotta, majd parancsot küldött Xiahou Ba-nak és Zhang Yi-nek, hogy azonnal vonuljanak vissza, miközben ő majd fedezi a hátrálókat. Sikerült is az elszakadás, egészen Hanzhongig követte a hazatérő hadakat, miközben mindvégig menetelő harcosok és ellenséges zászlók látványa zaklatta őket. Ám sohasem támadtak rájuk. Csak miután a sereg átkelt a Jianmen átkelőn, akkor ébredt rá Jiang Wei, hogy mindez látszat volt.

Zhongdi-nél táborot vertek. Szolgálatiért, s a Tao folyónál elért sikeréért Jiang Wei jutalomban részesült, s nagyúri címre emelkedett.

Amint véget értek az ünnepélyek, ő már ismét a Wei elleni hadjáratról kezdett beszélni.

Sikerhez nem kell, hogy kígyóra lábat fessen az ecset
Egyedül vezéri serkentéssel leverni lázadót sem lehet

A következő fejezetből megtudjuk, hogy végződött az új hadjárat.

SZÁZTIZENEGYEDIK FEJEZET

DENG AI TÚLJÁR JIANG WEI ESZÉN.
ZHUGE DAN FELLÁZAD SIMA ZHAO ELLEN

鄧士載智敗姜伯約
諸葛誕義討司馬昭

Jiang Wei tehát Zhongdi-nél táborozott, a Wei-sereg pedig Didao előtt. Wang Jing örömmel üdvözölte Chen Tai-t és Deng Ai-t, majd lakomát rendezett az ostrom felmentésének megünneplésére, továbbá ajándékokat adott a haderő tagjainak. Ezután Chen Tai Wei uralkodójához, Cao Mao-hoz folyamodott, magasztalván Deng Ai hatalmas szolgálatait, aki ezek miatt a Nyugatot Megbékítő Generális címet kapta. Ezt követően Deng Ai egyidőre nyugatra vonult, embereit pedig Chen Tai-éival együtt Yongzhou-ban, Xizhou-ban és a környező előljároságokban helyezték el téli szállásra.

Miután Deng Ai tolmácsolta köszönetét a császárnak, Chen Tai hatalmas ünnepséget rendezett társa tiszteletére, s gratulálván vendégének így fordult hozzá:

- Jiang Wei elillant az éjben, mert teljesen összetört, és soha nem is mérészel majd visszatérni!

- Szerintem pedig látjuk még – közölte erre Deng Ai mosolyogva –; öt okot is fel tudok sorolni, miért gondolom így.

- Mik lennének azok?

- Először is, noha a Shu-harcosok elvonultak, mégis önbizalomtól duzzadnak, mert győzelmet arattak, míg a mi katonáink valójában gyengék és meggyötörtek. Másodsor, a Shu-harcosokat Zhuge Liang képezte ki, az ő szelleme hatja át őket még mindig, ezért könnyen mozgósíthatók, a mi generálisaink viszont mind szolgálatuk különböző időszakában vannak és seregünk kiképzése hagy kívánnivalót maga után. Harmadszor, a Shu-harcosok gyakran használnak vízi alkalmatosságokat az utazásra, a mieink csak szárazföldön tesznek meg távolságokat, így míg az egyik sereg könnyen vonul, s csapatai frissek, a másikat kimeríti a menetelés. Negyedszer, Didao, a Nyugati Völgyvidék, Nanan és Qi mind megfelelő hely a védekezésre vagy harcmezőként alkalmazhatók, így a Shu-sereg el tudja rejteni szándékait, s oda sújt le, ahová akar, ellenben nekünk sok pontot kell őriznünk, megosztván haderőnket.¹ S ötödször, ha Nyugati Völgyvidék vagy Nanan felé igyekeznek, számíthatnak a Qiangok ellátmányára, ha pedig Qi-t választják, ott is be tudják szerezni maguknak a gabonát. Ez az öt ok az, amiért vállalni fognak egy újabb hadjáratot.

Chen Tai-t teljesen lenyűgözte új társa kristálytisztá érvelése:

- Uram, isteni az előrelátásod! Azt hiszem, nem kell nyugtalanzkodnunk amiatt, vajon mit tervezhet az ellenség!

A két vezér a korkülönbség ellenére igen jó barátságba került egymással. Deng Ai ideje nagy részét a hadsereg gyakorlatoztatásával töltötte, s helyőrségeket létesített az összes olyan ponton, ahol lehetségesnek tartotta a meglepetésszerű támadást.

Zhongdi-ben is lakomázások folytak, s ezen alkalmak során megbeszéltek az új, Wei ellen indítandó hadjáratot is. Fan Jian hadfelügyelő ellenezte a tervet:

- Generális, hadjárataid részben mindig kudarcba fulladtak, sohasem sikerült teljes győzelmet aratnod. Ám legutóbb a Tao folyónál a Wei-sereg végül felismerte fölényedet. Miért próbálkoznál hát újra? Kevés esély van a sikerre, ellenben kockára tennél mindent, amit eddig elértél!²

- Ti mind csak Wei népszerűségére és nagyságára vagytok tekintettel - felelte Jiang Wei -, egyre csak olyan időre várnátok, mikor elkerülhetetlen a hódítás, azonban nem vagytok tisztában a győzelem öt okával!

Az egybegyűltek rögtön azt tudakolták, mik lennének ezek.

- Először is, a Wei-katonák harci szellemét teljesen szétzúztuk a Tao folyónál, míg a mi harcosaink, noha visszavonultunk, sértetlenek. Ha tehát támadunk, biztosan sikerrel fogunk járni. Másodszer, harcosaink vízen is haladhatnak, így nem fárasztja ki őket a menetelés, az ellenség katonáinak viszont muszáj ezt tenni, ha szembe akarnak nézni velünk. Harmadszor, embereink alaposan kiképzettek, az övék viszont csupán újoncok, egy varjúsereg, teljesen fegyelmetlenek. Negyedszer, ha Qi irányába rontunk előre, az őszi gabona zsákmányunkká válik. Végül pedig ők szétszóródtak, hogy különböző pontokat védjenek, míg mi arra összpontosíthatunk, amelyikre akarunk, nekik ráadásul nehézségbe ütközik az erősítés küldése is. Ha kihagyjuk ezt az alkalmat, lesz valaha még egy ilyen?

- Deng Ai fiatal, ám mély gondolkozású és agyafúrt - mondta Xiahou Ba -, így biztosan komoly erőfeszítéseket tett, hogy biztosítsa azokat a területeket, melyek neki, mint a Nyugatot Megbékítő Generálisnak alárendeltek. A győzelem ezért korántsem lesz olyan könnyű, mint ezelőtt volt.

- Miért kellene félnem tőle? - kiáltotta Jiang Wei dühösen - Nem jó ötlet, hogy ellenséged dicséred, saját harcosainkat pedig lekicsinyled! De bárhogy is legyen, döntöttem: elfoglalom a Nyugati Völgyvidéket!

Ezután már senki sem mert tiltakozni.

Maga Jiang Wei vezette az első haderőt, a többiek pedig sorban követték őt, így a Shu-seregek kivonultak Zhongdi-ből Qi felé.

Még mielőtt elérték volna Qi-t, a felderítők jelentették, hogy a magaslatokat már elfoglalták a Wei-csapatok. Jiang Wei előrelovagolt, hogy ellenőrizze az állítást, s valóban, látta a Wei-táborokat, összesen kilencet, melyek hatalmas kígyóként nyúltak el a dombtetőkön, s úgy rendezték el őket, hogy gyorsan segítséget nyújthassanak a többinek.

- Xiahou Ba nagyon is igazat beszélt - közölte a fővezér -, eme táborok elhelyezkedése tökéletes, csupán Zhuge Liangunk tudta volna hasonló tehetséggel felépíteni őket.

Visszatérvén seregéhez így fordult a tisztetekhez:

- Biztosan tudnak az érkezésünkről, szerintem Deng Ai is ott van. Nos, innen, mint főhadiszállásról naponta ki kell küldnetek kis felderítő egységeket, melyek az én lobogómat hordozzák, ám jelképeik és egyenruhájuk eltérő egymástól, kék, sárga, vörös, fehér és fekete. Miközben így elterelitek az ellenség figyelmét, én a derékhaddal Dongtingbe igyekszem, s megtámadom Nanant!

Bao Su-t küldték el a Qi hegy völgyének bejáratához, míg a fősereg elvonult.

Amint Deng Ai meghallotta, hogy az ellenség Qi felé közeleg, ott táborozott le vezértársával, Chen Tai-jal együtt. Ám amikor már jó néhány nap telt el, és nem érkezett senki, hogy megütközzön velük, kémeket küldött ki, hogy megtudja, merrefelé ólálkodik a Shu-sereg. Ezek sem találtak semmit, így Deng Ai maga ment fel egy hegycsúcsra, hogy körülnézzen. Végül az alábbi következtetésre jutott:

- Jiang Wei biztosan nincs a táborában. Ehelyett útnak indult, hogy bevegye Nanant. Azok a harcosok a Shu-táborban csupán álcázásnak vannak ott, akik naponta váltogatják egyenruhájukat. Mivel napokon keresztül ide-oda járkáltak, lovaik kimerülhettek, vezérek pedig biztosan nem a legtehetségesebbek. Így hát, generális, azt javaslom, indítsunk támadást ellenük! Ha sikerrel járunk, a Dongting felé vezető út miénk lesz, Jiang Wei pedig nem tud majd visszavonulni. Azután, azt hiszem, meg kell majd próbálnunk felmenteni Nanant. A Wucheng hegységbe igyekszem, s ha elfoglalom, az ellenség majd Shanggui ellen vonul. E város mellett keskeny és szakadékos völgy húzódik, ami a Torlasz völgy nevet viseli. Kiváló hely a rajtaütésre, ezért itt fogok elrejtőzni, s várom, hogy Jiang Wei felbukkanjon.

- Több mint húsz éve vagyok itt - válaszolta Chen Tai -, de sohasem tudtam ennyit a terület katonai lehetőségeiről. Egyszerűen csodálatos a terved, generális, muszáj lesz véghez vinned!

Így hát Deng Ai erőltetett menetben vonult Nanan felé. Hamarosan elértek a Wucheng hegységig, ahol letáboroztak anélkül, hogy bármiféle ellenállásba ütköztek volna. A vezér fiát, Deng Zhongot és Shi Zuant küldte ki, fejenként ötezer harcossal, hogy rejtőzzenek el a Torlasz völgyben, s utasította őket, hogy semmiképp ne fedjék fel jelenlétüket.

Időközben Jiang Wei Dongting és Nanan között menetelt. A Wucheng hegység közelében Xiahou Ba-hoz fordult:

- Az a magaslat ott előnyös lenne számunkra, mivel Nanan már közel van. Tartok attól, nehogy az agyafúrt Deng Ai elfoglalja és megerősítse, mielőtt magunkévá tehetnénk.

Így hát sietősebbre fogták, hogy az ellenség előtt érjék el a dombtetőt. De tervük nem sikerült. Nemsokára ugyanis bombák robbanására és

dobok dübörgésére lettek figyelmesek, majd lobogók és jelképek jelentek meg előttük. Mindegyik Wei-hez tartozott. Köztük csapkodott a szélben a vezéri zászló is, melyen a „Deng Ai” név szerepelt.

Keserű csalódás volt ez számukra. A Shu-hadak megtorpantak, a harc-edzett Wei-katonák pedig száguldva rontottak rájuk a domb különböző pontjairól, túlságosan sokan ahhoz, hogy a Shu-harcosok képesek legyenek visszaverni őket. Így hát előőrskük vereséget szenvedett, ám Jiang Wei segítségükre sietett a derékhaddal. Azonban mikor közelebb ért, a Wei-csapatok visszahúzódtak a magaslatra.

Jiang Wei erre a domb aljához vágatott, s párviadalra szólította fel az ellenséget, de senki sem fogadta szavait. Erre a Shu-katonák szidalmakat kezdtek kiáltozni, s egészen késő estig folytatták, ám választ nem kaptak gúnyolódásukra. Ám alighogy megkezdték az elvonulást, vadul feldübörögtek a Wei-dobok, mégsem jelent meg senki. Jiang Wei megfordult, hogy felkapaszkodjon a dombra, ám a védők ezt megakadályozták. Köveket kezdtek hajigálni felé. A harmadik órségig tétlenül várt hát, majd újra próbálkozott. Ezúttal sem sikerült azonban feljutnia. Levágtatott hát a magaslatról, megállt, s utasította katonáit, hogy építsenek fatörzsekből és kősziklákból álló barikádot. Ekkor a Wei-csapatok megint felbukkantak, így a munkát nem tudták befejezni, sőt zűrzavar uralkodott el soraikon, és vissza kellett menekülniük régi táborhelyükre.

Másnap Jiang Wei rengeteg szállítókoszt hozott fel, s elhelyezte őket az emelkedőn táborának középpontjában. Éjjel viszont Wei-csapatok érkeztek fáklyákkal, s lánggra lobbantották a járműveket. Harc bontakozott ki, ami egészen hajnali tartott. Ekkor, látván, hogy nem lehet itt tábort létesíteni, Jiang Wei visszavonulót fújt, hogy új tervet kovácsoljon Xiahou Ba-val:

- Mivel nem tudjuk így elfoglalni Nanant, legjobb, ha inkább Shanggui-jal próbálkozunk, ami Nanant raktárát képezi.

Ezzel Xiahou Ba a magaslatnál maradt, Jiang Wei pedig kipróbált harcosokkal és a legmerészebb tisztekkel Shanggui felé indult. Egész éjjel meneteltek, hajnalban pedig egy mély völgybe értek, amit a vezetők Torlasz völgynek neveztek.

- Ez egészen olyannak tűnik, mintha „Elszakít völgy” lenne - közölte Jiang Wei -, mert ha egy haderő tartja a völgyszáját, akkor kilátástalan helyzetbe kerülhetünk.

Miközben tétovázott, hogy behatoljanak-e vagy sem, az élcsapatok visszatértek, és jelentették, hogy porfelhőt láttak a dombokon túl, s ebből arra következtettek, hogy egy seregtest rejtőzhet arra. Így hát elhangzott a parancs a visszavonulásra.

Ebben a pillanatban Shi Zuan és Deng Zhong hadai előrontottak és támadásba lendültek. Jiang Wei harcolva igyekezett elszakadni az ellenségtől.

Ekkor viszont Deng Ai maga is megjelent, s a Shu-sereget immár három oldalról szorongatták. Halálos veszedelemben kerültek, de Xiahou Ba segítségükre sietett, így végül Jiang Wei-nek sikerült elmenekülnie.

Ezután a Shu-fővezér azt javasolta, hogy térjenek vissza Qi-hez, ám Xiahou Ba így felelt:

- Arrafelé nem mehetünk, mivel Chen Tai elpusztította Bao Su haderejét, s őt magát is megölte. Ami a seregből megmaradt, már visszatért Hanzhongba.

Többé nem jöhetett számításba a dongtingi úton történő vonulás, ehelyett Jiang Wei kisebb ösvényeket kutatott fel, ahol serege visszavonulhatott. Azonban Deng Ai a nyomukba eredt, s mivel igen erősen kezdte ismét szorongatni őket, Jiang Wei előre küldte tisztjei többségét, míg ő fedezte a visszavonulásukat.

Hamarosan Chen Tai is felbukkant a dombok felől, és Jiang Wei-t kiáltozó ellenséges seregtestek vették körül. Megpróbált több irányba is kitörni, de nem járt sikerrel. Lovával együtt már igencsak kimerült, mikor Zhang Ni, aki meghallotta, hogy vezére szorult helyzetbe került, lovascsapata élén segítségére sietett. Be is tört az ellenség gyűrűjébe, s Jiang Wei rögtön új erőre kapott, hevesen vagdalkozva áttört a körülötte lévő ellenségen és sikeresen elmenekült. Zhang Ni pedig ugyan megmentette generálisát, ám ő maga életét vesztette az összecsapásban.

Végül Jiang Wei visszajutott Hanzhongba. Innen jelentette a Második Úrnak, hogy Zhang Ni az ütközetben meghalt. Az uralkodó erre méltó megbecsülésben részesítette az elhunyt családját.

Shu népe Jiang Wei-t hibáztatta rokonaik sorozatos haláláért a kudarcot vallott hadműveletek során, ő pedig, a néhai főminiszter jietingi példájának hatására kérte, fosszák meg rangjától, ám hadd maradjon továbbra is hadseregvezér. Így a Hátulsó Sereg Generálisa címet kapta, többi címét elvették tőle.

Miután az országot megtisztították az ellenségtől, Chen Tai és Deng Ai a győzelem megünneplésére lakomát rendeztek, s megjutalmazták a katonákat, akik kivívták a diadalt. Chen Tai feliratot küldött a fővárosba, ami-ben megemlékezett Deng Ai szolgálatairól. Sima Zhao különleges megbízá-s révén emelte Deng Ai-t magasabb rangra, fia, Deng Zhong pedig az urak közé emelkedett.

Ekkor a korszak elnevezését Wei-ben, ami eddig Helyes Kezdet volt, s aminek harmadik évében jártunk (256), Enyhe Harmatra változtatták.³ Sima Zhao rendelkezett minden katonai erő felett, ezért birodalmi főparancsnoknak nevezte ki magát. Mindig nagy pompa vette körül, s akárhányszor csak kivonult palotájából, háromezer vértés őrszem kísérte, továbbá jelentős lovas egységek. Valójában az egész hatalom az ő kezében

összpontosult, valamennyi kérdésben az ő szava döntött, így az udvar sokkal inkább az ő palotájában volt, nem a császáréban.

Egyfolytában az utolsó lépés tervei jártak a fejében. A trónra emelkedés kérdését először Jia Chong mondta ki nyíltan, Jia Kui parancsnok fia, Sima Zhao egyik legközelebbi bizalmasa:

- Uram, a valódi uralmat te jelented, az országban pedig nem éppen nyugalom honol. Az egyetlen győgmód az lenne, ha te lennél igazából az uralkodó, ekkor kiderülne, kik is valójában támogatóid!

- Már régóta ezen gondolkodom - felelte Sima Zhao -; neked kellene keleti követemnek lenned, hogy megtudd, miként vélekednek ott a dolgok felől! Mondhatnád azt, hogy köszönetet akarsz mondani a harcosoknak, akik részt vettek a legutóbbi hadjáratban. Ez remek ürügy lenne!

Jia Chong ennek megfelelően a Huai folyótól délre eső vidékre utazott, ahol találkozott Zhuge Dannel, a Keletet Őrző Generálissal. Ez a generális Nanyangból származott, s Wuxiang néhai urának, Zhuge Liangnak unokafivére volt. Zhuge Dan azért ment Wei-be, hogy ott leljen alkalmazásra, ám míg Zhuge Liang Shu főminisztere volt, nem emelkedhetett magas rangra. Zhuge Liang halála után azonban gyorsan egyre magasabbra tört. Immár Gaoping ura és a Huai folyótól délre és keletre eső részek katonai parancsnoka volt.

Jia Chong azzal sietett hát hozzá elsőként, hogy ki akarja fejezni az udvar nagybecsülését a harcosok szolgálata iránt. Nagy tisztelettel fogadták, s Zhuge Dan lakomát rendezett fogadására. Mikor már a házigazda és a vendég is ellágyult az elfogyasztott bortól, Jia Chong nekilátott, hogy kipuhatolja Zhuge Dan érzéseit:

- Mostanában Luoyangban sok szóbeszéd járja a császár gyengeségéről és tehetségtelenségéről - mondta Zhuge Dannek -, s arról, hogy ezek miatt alkalmatlan az uralkodásra. Sima Zhao generális azonban olyan családból származik, amelynek állami szolgálatára immár három nemzedék óta semmiféle panasz sem lehet. Saját érényei és szolgálatai is olyan jelentősek, hogy egészen az édig érnek, így hát ő a legalkalmasabb ember a Wei feletti uralomra. Nemde a te véleményed is ez, uram?

Ám Zhuge Dan nem igazán lelkesedett a gondolatért. Sőt, épp ellenkezőleg:

- Te a yuzhou-i Jia Kui fia vagy, a családod már régóta élvezi Wei kincseit! - tört ki dühösen - Mégis lázadásról merészelsz beszélni!

- Csupán elismételtem azt, amit az emberek mondanak! - tiltakozott megrettenve Jia Chong.

- Ha az állam bajban van, valakinek ki kell állni érte, még ha csak a halál is lesz a jutalma! - közölte Zhuge Dan.

Jia Chong nem szólt többet, hanem hamarosan visszatért, s beszámolt Sima Zhao-nak az eseményekről.

- Ez a patkány! - kiáltotta Sima Zhao mérgesen, miután végighallgatta.

- Zhuge Dan rendkívül népszerű a Huai folyótól délre, úgyhogy ha hagyjuk cselekedni, akkor komoly károkat fog okozni nekünk!

Sima Zhao rögtön intézkedni kezdett. Titokban írt Yue Chennek, Yangzhou birodalmi védelmezőjének, Zhuge Danhez pedig hírvivőt küldött egy határozattal, melyben kinevezte a fővárosi építkezések főfelügyelőjének. Ez természetesen azt jelentette, hogy Luoyangba kell utaznia.

Ám Zhuge Dan tudta, hogy Jia Chong rosszban sántikál, így hát kivallatta a hírnököt, aki elmondta, hogy Yue Chen tud az egész ügyről.

- Honnan tudhatna?

- Sima Zhao generális titkos levelet küldött neki!

Ezután a hírvivőt kivégezték, Zhuge Dan pedig személyes őrsége élére állt, s Yangzhou-ba vonult. A városkapuk zárva voltak, a csapóhidat felhúzták. Egyenesen az egyik kapu elé állt, ám senki sem felelt kiáltásaira.

- Hogy merészel így bánni velem ez a Yue Chen fickó?! - ordította dühösen.

Ezzel utasítást adott haderejének, hogy hatoljanak be. Tíz erős és bátor generális leszállt lováról, átmászott a várárkon, majd fel a védműveken, ahol azután levágtak mindenkit, aki útjukat állta, s végül kinyitották uruk előtt a kaput. Rögtön berontottak, lángra lobbantották a házakat, s elküzdötték magukat a tartományi székhelyig.

A birodalmi védelmező a toronyban keresett menedéket, ám Zhuge Dan felrohant oda is, és így szidalmazta a nyomorultat:

- Atyád, Yue Jin, élvezte Wei kegyét! Te mégsem akarod meghálálni az uralkodóház jóindulatát, hanem a lázadó Sima Zhao-t támogatod!

Mielőtt Yue Chen bármit is válaszolhatott volna, Zhuge Dan végzett vele. Ezután beadványt küldött Luoyangba, melyben Sima Yi számtalan vétkét sorolta fel, s elkezdett készülni a háborúra. Összehívta a Huai folyótól délre és keletre lévő valamennyi haderőt, melyek összesen százezer főt tettek ki, s átvette azt a negyvenezer katonát is, akik Yue Chen bukása után megadták magukat neki. Igyekezett ellátmányt is felhalmozni. Elküldte Wu Gang tanácsadót Wu-ba, hogy segítséget kérjen, felajánlván a fiát, Zhuge Jinget, mint túszt, hogy így bizonyítsa hűségét.⁴

Erre az időre Sun Ju már meghalt, s fivére Sun Chen lett a főminiszter. Kegyetlen, hirtelen haragú ember volt, aki már hatalomra kerülése során is sok tisztségviselőt a halálba küldött; köztük volt Teng Yin főparancsnok, Lü Ju generális és Wang Dun miniszter. Wu uralkodója, Sun Liang, noha értelmes férfiú volt, tehetetlenül vergődött a főminiszter kezében.

A követ, Wu Gang, Sun Chen shitou-i székhelyére vitte Zhuge Jinget. A főminiszter jövetelük okát tudakolta.

- Zhuge Dan az egykori Shu-főminiszter unokaöccse, aki Wei szolgálatában állt. Am látván, hogy Sima Zhao ura letaszítását tervezi, s elnyomja a népet, meg akarja büntetni a zsarnokot. E feladathoz sajnos nem elegendő saját hadereje, ezért a te segítségedet kéri, uram. Őszinteségének bizonyítására elküldte hozzád fiát, Zhuge Jinget mint túszt.

Wu Gang kérését kedezően fogadták: Sun Chen hetvenezer harcost küldött támogatásul, a következő tisztekkel: Quan Yi és Quan Duan lettek a parancsnokok, Yu Quan a hátvéd, Tang Zi és Zhu Yi pedig az előhad vezére, végül Wen Qin a katonai felügyelő. Három irányból vonultak Wei felé.

Wu Gang eközben visszatért Shouchunba, s jelentette, hogy sikeresen véghezvitte küldetését. Zhuge Dan úgy gondolta, minden jól megy, s általános támadásra készítette fel haderejét.

Luoyangban természetesen Sima Zhao-t feldühítette Zhuge Dan vele foglalkozó beadványa, s rögtön neki akart fogni megbosszulásának, ám Jia Chong óvatosságra intette:

- Uram, hatalmad atyádtól és fivéredtől szállt rád, ezért az embereknek még nem volt idejük megtapasztalni saját erényeidet. Ha most elhagyod az udvart, esetleg ellenszenv fog megnyilvánulni irántad, s elveszítesz mindent. Inkább folyamodj az anyacsászárnéhoz és az Ég Fiához, hogy ők is kíséjjenek el téged a hadjáratra. Így nem kell tartanod majd semmitől!

- Ez kiváló terv! - közölte Sima Zhao, majd rögtön a császári palotába sietett, s így fordult az anyacsászárnéhoz:

- Zhuge Dan lázadást szervez, ezért társaimmal együtt meg szándékozunk büntetni! Kérlek, felség, csatlakozz hozzánk a hadjáratra, ahogy a néhai uralkodó is tette volna!

A császárné félt a dologtól, de nem merte elutasítani a kérést. Másnap Wei urához, Cao Mao-hoz is hasonló szavakkal fordultak. A császár így felelt:

- Generális, te parancsolsz a hadsereg egészének, úgy rendelkezél velem, ahogy akarsz. Miért szeretnéd hát, hogy én is veled tartsak?

- Nem teszik jól felséged, hogy tétovázik - válaszolta Sima Zhao -, őseid bejárták az egész birodalmat, és egyetlen uralkodó alatt kívánták egyesíteni. Ha feltűnt valahol egy méltó ellenfél, ők maguk néztek szembe velem! Felségednek is követnie kellene példájukat, így tisztítván meg az országot a vétkesektől. Miért hát ez a félelem?

Cao Mao, tartván minisztere óriási hatalmától, beleegyezett a dologba, s határozatba adta a két főváros kétszázhatvanezer harcosának mozgósítását. Wang Ji, a Delet Helyreállító Generális lett az előhad vezére, Chen Qian, a Keletet Megbékítő Generális pedig helyettese. Shi Bao a sereg fel-

ügyelője, Zhou Tai, Yangzhou birodalmi védelmezője pedig a birodalmi kíséret parancsnoka. A haderő hatalmas áradatként zúdult a Huai folyótól délre elterülő vidék felé.

Zhu Yi, a Wu-sereg előhadának vezére találkozott először szembe velük, s mindkét oldal csatasorba állt. Zhu Yi előrelovagolt, s párbajra hívta az ellenséget. Wang Ji állt ki ellene, de már a harmadik ütésváltáskor fölé is kerekedett, így a Wu-harcos menekülőre fogta. Ekkor Tang Zi rontott elő, de ő sem bírta tovább, szintén a harmadik ütésváltás volt a döntő, Wang Ji legyőzte őt. Ezután a Wei-vezér támadást vezényelt. A Wu-csapatokat szétzúzták, a vereséget szenvedett erők ötven *li*-t hátráltak, majd táborot vertek. Innen adtak hírt balsikerükről Shouchunba.

Erre Zhuge Dan kivonult a városból merész és erős harcosaival, hogy csatlakozzék Wen Qin és két fia, Wen Yang és Wen Hu haderejéhez. Együtt indultak útnak Sima Zhao ellen.

Wu katonáknak egyre csak lankadt harci kedve
Mert meglátták Wei erős seregét feljűk menve

A következő fejezetből megtudjuk, ki lett a győztes.

SZÁZTIZENKETTEDIK FEJEZET

SHOUCHUN FELMENTÉSE KÖZBEN
YU QUAN HÓSI HALÁLT HAL.
JIANG WEI CHANGCHENG OSTROMÁRA INDUL

救壽春于詮死節
取長城伯約鑿兵

A fenyegető támadás hírének hallatán Sima Zhao két tisztségviselőjének, Pei Xiu és Zhong Hui tanácsadónak javaslatára szorult:

- A Wu-sereg csupán anyagi előnyök kedvéért segíti ellenfeleinket - mondta Zhong Hui -, így hát nagyobb jutalmat kínálván könnyen a magunk oldalára csábíthatjuk őket!

Sima Zhao egyetértett a vélekedéssel, s ennek megfelelően határozott. Tervének részeként elküldte Shi Bao-t és Zhou Tai-t, hogy Shouchun környékén álljanak lesben, s készüljenek rajtaütésre.

Sima Zhao parancsának megfelelően Wang Ji és Chen Qian kipróbált harcosok csapatait irányították hátrvédként, Cheng Cui pedig harmincezer fővel megindult, hogy összecsapjon az ellenséggel. Eközben Chen Jun számos kocsit, ökörcsordát, lovakat, szamarakat és öszvéreket gyűjtött össze, katonai ellátmányt halmozott fel, s mindezt a sereg közepén zsúfolta egybe. Az volt a terv, hogy amint megindul a harc, hátrahagyják a sok állatot és holmit, hogy az ellenfeleket fosztogatásra csábítsák.

Ezen a napon Zhuge Dan a középső seregetestet vezette, míg Zhu Yi és Wen Qin a bal és a jobb szárny parancsnoka volt. Miután a haderők felsorakoztak, Zhuge Dan felfigyelt rá, hogy az ellenséges sereg közepén szállítóeszközök zúrzavaros tömegét helyezték el. Hamarosan támadásra vezette csapatait, a másik oldalon pedig Cheng Cui, ahogy utasították, utat nyitott nekik, s menekülni kezdett, hátrahagyván a hatalmas mennyiségű zsákmányt. Mikor a Wu-harcosok megpillantották, hogy mindez csak rájuk vár, minden harci vágyuk elmúlt, szétszóródtak és vadul fosztogatni kezdtek.

Még javában ezzel foglalatoskodtak, mikor hirtelen bomba robbant, s két oldalról Shi Bao és Zhou Tai rontott rájuk, jókora Wei-seregetestekkel. Zhuge Dan megpróbált elszakadni tőlük, ám újabb erők jelentek meg, Wang Ji és Chen Qian vezetésével, és súlyos vereséget mértek rá. Ekkor Sima Zhao is feltűnt a színen saját hadaival, Zhuge Dan pedig nem tehetett mást, Shouchunba menekült. Ahogy a falak mögött tudta magát, lezáratott minden bejáratot. Hamarosan megérkeztek az üldözők is, és a város ostromába fogtak, miközben a Wu-haderő Anfengnél táborozott le. Wei uralkodója, Cao Mao ekkor Xiangchengben várta a harcok eredményét.

- Zhuge Dan vereséget szenvedett, ám a város, ahol menedékre lelt, teli van élelemmel, szövetségesei, a Wu-csapatok pedig még mindig a közelben vannak - közölte Zhong Hui Sima Zhao-val -, így meglehetősen szilárd a helyzete. Harcosaink körülzárták a helyet, ami azt jelenti, hogy a védőknek sokáig ki kell tartaniuk, vagy megkísérelhetnek egy kétségbeesett kitörést. Utóbbi esetben szövetségeseik is ránk ronthatnak egyazon időben, így igencsak megnehezítenék a dolgunkat. Azt javaslom hát, hogy csupán három oldalról támadjunk, hagyjuk szabadon a déli kaput nekik,

ha esetleg menekülni akarnának. Ekkor lecsaphatunk a szökevényekre. A Wu-csapatoknak – a város védőivel ellentétben – nem lehet túl sok időre ellátmányuk. Ha némi könnyűlovassággal a hátukba tudnánk kerülni, akkor akár komolyabb küzdelem nélkül is elvonulásra készíthetjük őket.

– Te vagy az én Zhang Liangom!¹ – veregette meg a tanácsadó vállát Sima Zhao – A terved tökéletes!

Így hát Wang Ji, aki a város déli oldalán állomásozott, utasítást kapott a visszavonulásra.

Eközben az anfangi Wu-táborban nagy elkeseredés uralkodott a sikertelenség miatt. Sun Chen így fordult Zhu Yi generálishoz:

– Ha nem tudunk segíteni Shouchunon, hogy is reménykedhetünk abban, hogy legyőzzük a Középső Földeket? Itt és most győznöd kell vagy meg kell halnod, mert még egy vereség halált jelent!

Ezután Zhu Yi visszatért sátrába, s beszélt Yu Quannel.

– Shouchun déli kapuja jelenleg szabad, ezért csapataim egy részével oda vonulok, hogy Zhuge Dan segítségére legyek! – közölte Yu Quan – Ekkor sújts le a Wei-seregre az egyik oldalon, mi pedig kिरontunk a városból, s a másik oldalon csapunk le rájuk!

Zhu Yi jónak találta a tervet, Quan Yi, Quan Duan és Wen Qin pedig mind hajlandóak voltak a városba menni, hogy onnan legyenek részei a támadásnak.² Minden nehézség nélkül sikerült is bejutniuk, mivel a Wei-generálisok nem kaptak parancsot megállításukra.

Mikor az eseményt jelentették Sima Zhao-nak, a főminiszter véleménye így hangzott:

– Ez egy hadművelet része, amivel úgy próbálnak vereséget mérni ránk, hogy egyszerre indítanak előlről és hátulról is támadást!

Így hát hívatta Wang Ji-t és Chen Qiant, megparancsolván nekik, hogy ötezer katonával tartsák az utat, ahol Zhu Yi érkezni fog, hogy hátulról sújthasson le rájuk.

Zhu Yi már a város felé közeledett, mikor kiáltozást hallott hátulról, s hamarosan Wang Ji és Chen Qian erői harapófogóba szorították. Teljes vereséget szenvedett, s visszatért Anfengbe.

Amikor Sun Chen hírért vette az újabb vereségnek, szörnyen feldühödött:

– Mi haszna az olyan vezéreknél, akiket mindig legyőznek?! – kiáltotta.

Ezzel kivégeztette Zhu Yi-t, majd szidalmazni kezdte Quan Yi-t, Quan Duan fiát is:

– Ha nem üzitek el ezt a Wei-sereget innen, akkor soha többé ne lássalak se téged, se atyádat!

Ezt követően Sun Chen visszatért Jianye-be.

Mikor mindezt megtudták a Wei-táborban, Zhong Hui így szólt vezéréhez:

- Most kellene támadást indítani Shouchun ellen, mert Sun Chen távozott, így többé nincs remény arra, hogy felmentik a védőket!

Általános rohamot vezényeltek. Quan Yi megpróbált áttörni, és eljutni a városig, ám amikor látta, hogy acélgyűrű fogja körül Shouchunt és semmi remény a sikerre, feladta a dolgot, majd Sima Zhao színe elé járult. A főminiszter jóindulattal fogadta, s generálisnak nevezte ki.

Nagyon meghatódva e kedvességtől, Quan Yi írt atyjának és nagybátyjának, azt tanácsolván nekik, hogy kövessék példáját. A levelet nyílvesszőhöz kötözte, s átlötte a falakon. A két Quan meg is találta, elolvasták, s több ezer harcossal kivonultak, hogy megadják magukat.

A városban Zhuge Dan ekkorra már erősen búslakodott. Két tanácsadója, Jiang Ban és Jiao Yi felkeresték őt, s így fordultak hozzá:

- Immár kevés az élelem a városban, uram, harcos viszont sok van.³ Ez nem tarthat így sokáig. Ki kellene engedned a Wu-katonákat, hogy döntő küzdelmet vívjanak a Wei-sereggel!

- Elhatároztam, hogy kitartok itt a végsőig, ti meg kitörésről beszéltek?! - kiáltotta erre Zhuge Dan dühösen - Ha még egy szót szóltok erről, árulóként fogtok meghalni!

- Elveszett ember - mondták egymásnak a tanácsnokok, miközben távoztak -, nem tehetünk hát mást, meg kell adnunk magunkat, különben mi is meghalunk!

Még ezen az éjszakán Jiang Ban és Jiao Yi átmásztak a falon, s behódoltak az ellenségnek. Mind a kettőjüket alkalmazásba vették.

A városban maradtak közül néhányan a harc mellett foglaltak állást, ám nem mertek beszélni erről.

Időközben Zhuge Dan észrevette, hogy a Wei-harcosok egy része földfalakat emel, hogy védekezzenek a Huai folyó várható áradása ellen. Ez az esemény lett Zhuge Dan végső reménye, aki bízott benne, hogy képes lesz lesújtani az ostromlókra, mikor a víz gátjuknak csapódik. Azonban ez az ős száraz időjárású volt, s a folyó nem áradt ki.⁴

Az ostromlott városon belül gyorsan csökkent az élelem, hamarosan már az éhezéssel kellett szembenézniük. Wen Qin és fiai a fellegrát védtek. Mikor a vezér látta, hogy a harcosok élelem hiányában egymás után esnek össze,⁵ nem bírta tovább elviselni a látványt, így hát Zhuge Danhez sietett:

- Uram, az északi csapatokat el kellene küldeni, hogy takarékoskodjunk az ellátmánnyal! - javasolta neki.

Ádáz harag töltötte el Zhuge Dant e tanács hallatán:

- Talán meg akarsz ölni az északiak elküldésével?!

Ezzel kivégeztette Wen Qint. Mikor az áldozat két fia, Wen Yang és Wen Hu látták, mi történik, a fájdalomtól vad őrjöngésbe kezdtek. Rövid kardjaikkal mindenkit megtámadtak, aki csak eléjük került, kétségbeesett dühükben számos emberrel végeztek így. Mikor csillapodott tombolásuk, leugrottak a falról, s a Wei-sereghez álltak.

Azonban Sima Zhao nem felejtette el, hogy egyszer Wen Yang dacoskodott vele szemben, és egész seregét megfékezte. Ezért először arra gondolt, kivégezteti, ám Zhong Hui közbelépett:

– Az igazi vétkes atyjuk, Wen Qin volt – közölte a főminiszterrel –, ő viszont már halott, ez a kettő pedig elkeseredésében jött ide; ha halálra ítéled azokat, akik megadják magukat, csak a védők makacosságát növeled, uram!

Sima Zhao tudta, hogy ebben van igazság, ezért elfogadta az ifjak behódolását. A fővezéri sátorhoz vitték és kedves szavakkal vigasztalták őket, ajándékokat kaptak, s megtették őket hadvezérekké a Wei-seregben.

Miután a behódoltak kifejezték mindezért hálájukat, a városhoz vágattak az ajándékba kapott lovakon, s így kiáltottak a falakon lévőkhöz:

– Sima Zhao nagy jóindulattal fogadott bennünket; nem csak megbocsátott, hanem még jutalomban is részesített! Miért nem adjátok meg hát ti is mind magatokat?

Amikor társaik meghallották ezeket a szavakat, így fordultak egymáshoz:

– Ez a Wen Yang mindig is ellenségük volt, mégis kedvesen bántak vele! Mennyivel inkább számíthatunk akkor mi nagylelkű bánásmódra?

A behódolás iránti vágy mindannyiuk lelkét eltöltötte.

Mikor Zhuge Dan hírért vette az eseményeknek, felháborodott, s éjjel-nappal az örposztokat járta, hogy észrevegye, ha valaki távozni készül. Sokakat ki is végeztetett ezért, s igyekezett megtartani hatalmát.

Zhong Hui tudomást szerzett arról, hogy áll a helyzet a városban, s rögtön Sima Zhao-hoz sietett, közölvén vele, hogy eljött a támadás pillanata. A főminiszter nagyon megörült ennek. Azonnal rohamra ösztökélte csapatait, mire azok elárasztották a védműveket, és nagyon keményen rontottak a védőkre. Az északi kapu parancsnoka, Zeng Xuan áruló módon megnyitotta a bejáratot, s beengedte a Wei-harcosokat.

Mikor Zhuge Dan meghallotta, hogy az ellenség már a városban van, hívatta őrségét, s megpróbált elmenekülni. A kisebb sikátorokon keresztül igyekezett a kapu felé, ám a csapóhídnál találkozott Hu Fennel, aki végzett vele. Követőit foglyul ejtették.⁶

Wang Ji a nyugati kapunál harcolt, ahol Yu Quan Wu-generálissal találta magát szemben.

– Miért nem adod meg magad? – ordította ellenfelének.

– Hogy is tehetném, mikor azt a parancsot kaptam, hogy mentsem fel a várost, s eddig ez nem sikerült?

Majd sisakját a földre hajítván így folytatta:
- A férfiak számára a legörömtelibb halál, ha csatatéren vesznek el!
Ezzel kardját pörgetve rontott az ellenségre, s egészen addig küzdött,
míg számtalan sebből vérezve el nem esett.

Sima csapatai akkor Shouchun bekerítéséhez fogtak
Számptalan katona hódolt ezért a szekér utáni pornak⁷
Habár volt a keleti Wu területén egy hős, dicső fajta
Halálíg harcolt Yu Quan, magát ugyan meg nem adta

Amikor Sima Zhao megérkezett a városba, rögtön kivégeztette Zhuge Dan egész családját. Őrségének néhány tagja élve került a főminiszter kezébe, nekik felajánlotta, hogy megkíméli az életüket, ha behódolnak neki. Ám ezt mindannyian megtagadták, mondván:

- Inkább osztozunk vezérünk sorsában!

Ezt hallván kivezették őket a városból a lefejezéshez, ám az örök parancsot kaptak arra is, hogy az utolsó pillanatban egyesével még egyszer megkérdezzék tőlük, nem akarnak-e behódolni. Így mielőtt a halálos csapás lesújtott volna rájuk, egyesével tudakolták tőlük, megadják-e magukat. Egyikük sem adott igenlő választ, inkább mindannyian meghaltak. Kitarításuk és hűségük iránti csodálata jeléül Sima Zhao valamennyiüket tisztelletes temetésben részesítette.

Tartották hűen esküjük, árulóként egy sem menekült
Zhuge Dan halotti leple immár rájuk is így nehezült
Töretlen zeng most is a harmatról szóló költemény
Tian Heng nyomait kívánta követni ez az esemény⁸

Ahogy említettük, sok Wu-seregtest megadta magát. Ezzel kapcsolatban Pei Xiu a következő megjegyzést tette:

- E harcosok szülei és gyermekei mind a Huai folyón túl élnek. Ha megkíméljük életüket, hazatérnek, s lassacskán ismét lázadást szítanak. A legjobb lenne hát, ha végeznénk velük!

- Nem! - tiltakozott Zhong Hui - Mikor őseink háborút viseltek, az volt a szokásuk, hogy az államot egészében tartották fenn, így hát csupán a gondok kirobbantóit ítélték halálra. Embertelen lenne, ha az összes harcost megölnénk. Inkább engedjük őket haza, mint nagylelkű kormányzásunk tanúit.

- Ez sokkal jobb tanács - vélte Sima Zhao is.

Így hát a Wu-harcosokat szabadon bocsátották, s megengedték nekik, hogy hazatérjenek. Közülük Tang Zi nem mert visszamenni, mert tartott a

kegyetlen Sun Chentől, ezért felajánlotta szolgálatait Wei-nek. Barátságosan fogadták, s embereit is alkalmazták szerte a három folyó előljáróságában.⁹

A Huai folyó környéke megint csendes és békés vidék lett, Sima Zhao pedig úgy döntött, hazavonul. Ekkor viszont jelentés érkezett, hogy Jiang Wei Shu-generális Changchenget támadja, s igyekszik az ellátmányos vonalakat megsemmisíteni.⁹ Rögtön tanácsot hívtak egybe, hogy megbeszéljék az ügyet.

Ebben az időben változtatták meg Shu-ban a korszak elnevezését Hosszú Élvezetről – aminek huszadik évében jártak – Csodálatos Látványra. Így ez utóbbi első évről (258) lesz most szó.¹¹

Hanzhongban Jiang Wei két kiváló generálist toborzott, név szerint Fu Qiant és Jiang Shu-t. Mindkettejüket nagyon szerette, s rájuk bízta a hadsereg, mind a lovasság, mind a gyalogság kiképzését és gyakorlatoztatását. Ekkor jött a hír:

– Zhuge Dan fellázadt, hogy elpusztítsa Sima Zhao-t, a Wu-béli Sun Chen pedig jókora haderővel támogatja őt. Sima Zhao maga vezeti csapatait ellenük, s magával viszi az anyacsászárnét és Wei uralkodóját is.

– Végre eljött a nagy lehetőség számunkra! – közölte ezt hallván Jiang Wei.

Így hát kérelmezte a Második Úrtól egy újabb hadjárat engedélyét. Ám Qiao Zhou bánatosan hallgatta ezt, mivel a belügyek nem álltak jól.¹²

– Az udvarban kicsapongás ütötte fel a fejét – mondta –, s a császár abba az eunuchba, Huang Hao-ba helyezte bizalmát. Az élvezetek érdekében elhanyagolják az államügyeket, mivel az uralkodót csak az előbbiek érdeklik. Jiang Wei számos hadjáratot vezetett már, sok harcos életét feláldozván, így hát az egész ország a széthullás szélére került.

Qiao Zhou írt egy értekezést is *Ellenséges Királyságok* címmel, amit elküldött Jiang Wei-nek.

„Ha valaki azt kérdezi, milyen módszerrel győzte le a gyenge az erőset a múltban, a válasz az, hogy az erős állam felelősei nem tettek eleget az általános lazulás ellen, míg azok, akik a gyengében voltak uralmon, gondos lépéseket tettek a javulás érdekében. A lazulást zűrzavar követi, a szorgalomból ellenben hatékonyság virágozik ki, ezt egyetemes törvénynek tekinthetjük. A zhou-i Wen király népe jólétének szentelte magát, és kevés követővel is hatalmas eredményeket ért el. A Yue-béli Gou Jian mindenkivel együtt érzett, és gyenge haderejével is felülkerekedett sokkal erősebb ellenfelén. Ezek voltak az ő módszereik.

Felidézhetjük, hogy a régmúlt időkben Chu milyen hatalmas, Han pedig mennyire kicsiny volt, mikor a birodalmat a két fél megegyezésével kettéosztotta a *Nagy csatorna*.¹³ Azután, látván, hogy a nép elégedett és nyugodt,

Zhang Liang üldözőbe vette Xiang Yu-t, s végül sikerült is végeznie vele.

De úgy kell-e cselekednünk, ahogy Wen király és Gou Jian tették?¹⁴ Hallgasd meg válaszom! Shang és Zhou idején, mikor a birodalmi rangok már rég léteztek, s az uralkodó és minisztere közti kapcsolatokat szilárdan megalapozták, még a Hanok alapítója sem lett volna képes eljutni a trónig. Ám amikor a Qin dinasztia elnyomta a nemes urakat és csupán saját hatalma képviselőit akarta helyükre állítani, a nép meggyengült és szolgálai életmódra kényszerült, a birodalom pedig kettészakadt, végül a viaskodás időszaka következett, mikor minden bátor lélek harcba szállt szomszédja ellen.

Most viszont már más idők járnak. Az állam nem leledzik olyan zúrzarbanban, mint a Qinek uralmának vége felé, a helyzet inkább a Hadakozó Fejedelemségek Korát idézi, mikor hat ország küzdött az uralomért, ezért valaki eljátszhatja Wen király szerepét.¹⁵ Ha dinasztiát kíván alapítani, akkor ki kell várnia a megfelelő időt és a kedvező sorsot. Amennyiben ezek megvannak, hamarosan be fog következni a beteljesülés, ahogy Tang és Wu seregei is csupán egyetlen csatát vívtak meg.¹⁶ Légy hát igaz megértéssel az emberek iránt, s várj a lehetőségre! Ha folyamatosan háborús viszonyok állnak fenn és egyszerre lesújt a balszerencse, akkor még a legbölcsebb sem lesz képes megmutatni a biztonságba vezető utat”.¹⁷

- Nyomorult tudálékos ömlengés! - kiáltotta Jiang Wei haragosan, mikor végzett az olvasással, s megvetésében földre hajította az írást. Így hát figyelmen kívül hagyták a tiltakozást, s a hadsereg kivonult.

- Neked mi a véleményed, hol kellene ezúttal támadást indítanunk? - kérdezte a fővezér Fu Qian generálistól.

- Wei nagy raktára Changchengnél van, nekünk pedig fel kellene égetnünk itt a termést és a takarmányt! - felelte Fu Qian - Haladjunk hát keresztül a Luo völgyön, s keljünk át a Shen hegyháton. Changcheng elfoglalását követően tovább mehetünk Qin területeken, s ekkor már közel járunk a Középső Földek meghódításához!¹⁸

- Mondadód mindenben megfelel titkos terveimnek! - örvendezett Jiang Wei.

Így hát a sereg a Luo völgyön át és a Shen hegyháton keresztül menetelt Wei felé.

Changcheng katonai parancsnoka Sima Wang volt, Sima Zhao unokafivére. Hatalmas terménymennyiséget halmoztak fel a városban, ám védelmük meglehetősen gyenge volt. Így hát amikor Sima Wang hírül vette, hogy Shu-hadak közelednek, ő és két alvezére, Wang Zhen és Li Peng táborot vert nagyjából húsz *li* távolságra a falaktól, hogy ne közvetlenül a hely nézzen szembe a támadással.

Mikor az ellenség megérkezett, Sima Wang és két generálisa előre-vágtatott soraik közül, hogy szót váltsanak velük. Jiang Wei hadai előtt állt, s így szólt a felé igyekvőkhöz:

- Sima Zhao arra kényszerítette urát, hogy vele tartson a háborúba, ami egyértelműen jelzi, hogy Li Jue és Guo Si tetteit kívánja megisméltelni.¹⁹ Országom kormánya utasított, hogy büntessem meg őt ezért a cselekedetért! Így hát azt mondom, adjátok meg magatokat azon nyomban, mert ha továbbra is ragaszkodtok tévelygésekhez, ti és követőitek halállal lakoltok érte!

- Te és a tieid teljesen idegenek vagytok itt, fogalmatok sem lehet arról, mi a helyes! - kiáltott vissza Sima Wang - Ráadásul ismételtén megtámadjátok egy jelentősebb állam területét! Ha tehát nem vonultok rögtön vissza, akkor gondoskodom róla, hogy egyetlen mellvért se kerüljön belőletek haza!

E szavak elhangzását követően Wang Zhen generális lovagolt előre lándzsát szegezve. A Shu-seregből Fu Qian fogadta a kihívást, s a két bajnok összecsapott. Néhány ütésváltást követően Fu Qian gyengeséget színlelvén maga után kezdte csalni ellenfelét. Wang Zhen rögtön hatalmasat döfött felé, mikor úgy látta, rés nyílt a védelemben. Fu Qian kitért előle, majd lerántotta Wang Zhent a nyergéből, s a földre vitte őt.

Ezt látván a foglyul ejtett társa, Li Peng kardját pörgetve sietett, hogy végezzen agyafúrt ellenfelükkel. Fu Qian csupán lassan haladt soraik felé, ezzel vad üldözésre ösztökélve Li Penget. Mikor már elég közel járt hozzá, a Shu-generális teljes erejéből a földre taszította foglyát, keményen megragadta négyélű vasrúdját, majd váratlanul Li Peng arcába sújtott vele. A csapás kiverte a Wei-harcos egyik szemét, aki nyomban holtan terült el. Eközben Wang Zhennel is végeztek a Shu-katonák, míg a földön hevert. Miután mind a két generálisuk meghalt, a Wei-csapatok visszamenekültek a városba, s eltorlaszolták a kapukat.

Jiang Wei megparancsolta hadainak, hogy ezen az éjszakán pihenjenek, majd másnap reggel minden erejükkel rohamozzák meg a helyet. A harcosok frissen ébredtek, és egymással versengve indultak meg: mindegyikük elsőnek akart a falakra hágni. Tüzes nyílveszőkkel és bombákkal lőtték a védműveket, és sikerült is valamennyi szalmakunyhót felgyújtaniuk odabenn. Ezután rőzsét halmoztak fel a fal tövében, majd lángra lobbantották, hogy tüzüik magasra csapjon.

Mikor már úgy tűnt, hogy a város elesik, a védők nyüszíteni és jajveszékelnéi kezdtek. Hangjuk messzire elhallatszott. Ám ekkor dobok mennydörgő dübörgése vonta el az ostromlók figyelmét a városról; mindannyian hatalmas, közeledő sereget pillantottak meg, ahogy diadalmas Wei-lobogók alatt vonulnak fel. Jiang Wei szembefordult velük,

hogy fogadja támadásukat, elhelyezkedvén a hatalmas fővezéri zászló alatt.

Hamarosan egy ifjúnak tűnő vezérre lett figyelmes, aki lándzsáját döfésre szegezve vágatott elő az ellenség soraiból. Alig lehetett húsz évesnél több, arca sima, mintha púderezné, ajkai pedig karmazsin színben ragyogtak. Ám ádáz szavak törtek elő közülük:

- Felismered Deng generálist?! - ordította.

- Szóval ez hát Deng Ai - gondolta Jiang Wei, majd lándzsát szegezett és előre vágatott.

Mind a ketten a fegyverek mesterei voltak, egyikük sem hagyott szabad nyílást védelmében, így hát közel félszáz ütésváltást követően sem tudott egyikük sem a másik fölé kerekedni. Az ifjú tökéletes képességeket mutatott a lándzsával vívott harc során.

- Ha nem tudok fölénybe kerülni valami csellel, miként győzhetek? - töprengett Jiang Wei, ezzel elfordította paripáját, s egy olyan útra tért, mely a hegyek közé vezetett. A fiatal hadvezér követte. Nemsokára Jiang Wei félrehajította lándzsáját, megragadta íját, gondosan kiválasztott egy tollas nyílvesztőt, azután az idegre helyezte. Ám az ifjú éles szemével észrevette, mi fog történni, fejét a nyereg fölé hajtotta, s a nyílvesztő ártalmatlanul suhant el felette.

Mikor Jiang Wei legközelebb hátrafordult, látta, hogy ellenfele már oly szorosan a nyomában van, hogy lándzsája immár életét fenyegeti. Ám ahogy az ifjú döfött, Jiang Wei elhajolt a fegyver elől, s megragadta a kar alatt lévő nyelet. Így megfosztván a lándzsától, a fiatal generális saját sorai felé vette az irányt.

- Milyen kár! Milyen nagy kár! - kiáltotta Jiang Wei, majd a nyomába eredt.

Egészen a nagy harci lobogóig követte ellenfelét, ám ahogy ezt megközelítette, egy másik harcos lovagolt előre, s így kiáltott felé:

- Jiang Wei, te ostoba, ne üldözd fiamat, mikor itt vagyok én, Deng Ai is!

Jiang Wei teljesen megdöbbsent. Egészen eddig csupán Deng Zhonggal, valódi ellensége fiával viaskodott. Noha meglepték az ifjú képességei és elszántsága, most már tudta, hogy jóval keményebb feladat elé néz, s tartott attól, nehogy hátasa túlságosan kifáradjon a párviadalban. Ezért így felelt Deng Ai-nak:

- Látván, hogy így állnak a dolgok, holnapig mindketten tartsuk készenlétben csapatainkat, s csak akkor küzdjünk meg egymással!

Deng Ai körülnézett, s látta, hogy övéi igen előnytelen helyzetben vannak, ezért beleegyezett a várakozásba:

- Rendben van, vezessük hát el seregeinket! S aki megpróbálkozik valami titkos cselvetéssel, az egy hitvány fickó!

Mind a két fél visszatért táborába, Deng Ai a Wei folyó partjára, Jiang Wei pedig a magaslatok közé.

Deng Ai látta, hogy a Shu-sereg foglal el előnyösebb helyet, ezért rögtön írt Sima Wangnak, mondván:

„Generális, nem kellene csatát vállalnunk, inkább várjunk az erősítésre. Időközben a Shu-katonák fel fogják élni terménykészletüket, mi pedig három oldalról támadunk majd rájuk, mikor az éhség gyötörni kezdi őket! Elküldöm fiamat, Deng Zhongot, hogy segítségedre legyen a város további védelmében”.

Jiang Wei követet küldött a Wei-táborba, hogy átadja a csatára felhívó üzenetet, mely szerint a viadal másnap menjen végbe. Deng Ai nyíltan elfogadta, ám amikor eljött a reggel, s Jiang Wei hadrendbe állította csapatait, ellenfele nem jelent meg a harcmezőn. Nem volt annak semmi jele, hogy csatát akarna vállalni, nem lobogtak a zászlók, nem dübörögtek a dobok sem egész nap.

Alkonyatkor a Shu-sereg visszatért táborába, Jiang Wei pedig szemrehányó levelet küldött ellenfelének, melyben szószegőnek nevezte. Deng Ai nagy tisztelettel bánt az üzenet hozójával, s elmagyarázta neki, hogy egész nap gyengélkedett, ám a következő nap egész biztosan harcolni fog.

Ám ez a nap is a Wei-erők teljes tétlenségével telt; ugyanez öt napon keresztül ismétlődött. Ekkor Fu Qian így fordult vezéréhez:

- Valami gazemberség van készülőben, nagyon óvatosnak kell hát lennünk!

- Biztosan az erősítésre várnak, hogy három oldalról ronthassanak ránk! - közölte Jiang Wei -, ám most elküldetek Wu-ba, s rábírom Sun Chent, hogy velünk egy időben támadjon rájuk!

Ebben a pillanatban érkeztek meg a felderítők, s beszámoltak a Wu-sereg megsemmisítő vereségéről:

- Sima Zhao bevette Shouchunt, s megölte Zhuge Dant! A Wu-haderő jelentős része átállt Wei-hez. Maga Sima Zhao Luoyangba távozott, s azt tervezi, hogy Changcheng ellen vonul!

- Szóval Wei elleni támadásunk már megint teljesen reménytelen! - kiáltotta Jiang Wei keserűen - Jobb hát, ha visszavonulunk!

Kesergett ismét, negyedszer is hiába tervezett
Sóhajtott megint, többet ötödször sem tehetett

A következő fejezet elmondja a visszavonulás történetét.

SZÁZTIZENHARMADIK FEJEZET

DING FENG TERVET KOVÁCSOL
SUN CHEN MEGGYILKOLÁSÁRA.
JIANG WEI LEGYŐZI DENG AI-T
A HARCI ALAKZATOK VERSENGÉSÉBEN

丁奉定計斬孫綝
姜維鬥陣破鄧艾

Tartva attól, hogy az erősítések nagyon megnövelik az ellenséges hadak létszámát, és nem tud majd kitartani ellenük, Jiang Wei elhatározta, hogy visszavonul, amíg megteheti. Először is minden készletét és poggyászát elküldte a gyalogosokkal, a lovasságot pedig visszatartotta fedezésükre.

A kémek jelentették e mozgásokat Deng Ai-nak, aki így szólt:

- Távozik, mert tudja, hogy a fő sereg hamarosan a nyakán lesz. Hadd menjen, ne kövessétek! Ha üldözzük, biztosan kieszel ellenünk valami gonosz cselet!

Felderítőket küldtek ki, hogy érintkezésben maradjanak a visszavonuló sereggel, s mikor ezek is visszatértek, jelentették, hogy száraz fából és szalmából nagy mennyiséget halmoztak fel a Luo völgyben, hogy tűzzel akadályozzanak meg minden üldözést.

A tiszték dicsérték Deng Ai előrelátását:

- Generális, emberfeletti módon tudtad, mi vár ránk!

Mikor Deng Ai jelentette a fejleményeket a fővárosba, Sima Zhao nagyon elégedett volt, s még több jutalmat osztott ki.

Eközben Wu főminisztere, Sun Chen nagyon feldühödött azon, hogy rengeteg közkatonája és tisztje átállt Wei-hez, s úgy állt bosszút rajtuk, hogy kivégeztette családjukat. Wu ura, Sun Liang nem helyeselte e kegyetlen tetteket, ám nem volt hatalma megakadályozásukhoz.

Az ifjú fejedelem találékony észjárással bírt, ahogy a következő történet is mutatja. Egy nap sétára indult a Nyugati Parkba, hogy egyen egy kevés frissen érett szilvát. Utasította az egyik eunuchot, hogy hozzon neki mézet. Mikor megkapta, kiderült, hogy egérürülék van benne. Erre Wu ura hívatta a raktárost, és gondatlansággal vádolta.

- Nagyon odafigyelünk arra, hogy az árukat rendben tartsuk - felelte a raktáros -, a mézet biztosan nem a raktárban rondították így össze.

- Kért tőled bárki is mézet mostanában? - tudakolta Wu ura.

- Az egyik eunuch kívánt egy keveset néhány napja, de én visszautasítottam.

Erre Sun Liang hívatta a szóban forgó eunuchot, s így fordult hozzá:

- Bosszúból bemocskoltad a mézet!

Az eunuch tagadta a dolgot.

- Nagyon könnyű kideríteni, így volt-e - közölte erre Wu ura -, ha már egy ideje benne van az egérpiszok a mézben, akkor teljesen átnedvesedett.

Ezzel parancsot adott, hogy vágják fel az egyik darabkát, s látták, hogy belül csontszáraz. Ekkor az eunuch vallomást tett.

Ez a kis jelenet tehát megmutatta, milyen gyors észjárású az uralkodó. De bármilyen okos is volt, nem volt képes főminiszterét irányítani, kinek rokonai parancsnokoltak az összes helyőrség és csapat felett, így hát elmozdíthatatlan volt helyéről. Mind a négy fivére magas beosztást kapott:

Sun Ju a Távoli Vidékeket Megfélemlítő generális és a Birodalmi Őrség parancsnoka volt, Sun En a Bátorságot Felmutató Generális, Sun Gan Birodalmi Parancsnok, Sun Kai pedig Changsha kormányzója.

Egy napon Wu ura éppen bánata felett merengett, roppant nyomorultul érezte magát, és sírni kezdett. Quan Ji, az eunuchok felett álló parancsnok, Birodalmi Sógor volt éppen vele.

- Sun Chen tartja kezében a valódi hatalmat, azt tesz, amit csak akar, engem pedig lenéznek! - nyöszörgött Wu ura - Valamit tenni kell!

- Semmilyen áldozatot nem tartanék túl nagyinak, ha felséged hasznomat venné! - válaszolta Quan Ji.

- Ha össze tudnád gyűjteni a palotaőrséget és segítenél Liu Chengnek a kapuk őrzésében, akkor magam mennék és végeznék a gazemberrel! De nem szabad, hogy bárki is tudjon a dolgról! Mert ha elmondod nemes anyádnak, aki Sun Chen testvére, ő biztosan tovább adja fivérének, s akkor igen súlyos következményeknek néznék elébe.

- Megadja nekem a felhatalmazást felséged, mely szerint cselekedhetek, ha eljön az idő? - kérdezte Quan Ji - A kritikus pillanatban felmutatom a határozatot, s visszatartom Sun Chen támogatóit!

Meg is kapta a parancsot, majd hazament. Ám képtelen volt megtartani a titkot, s beavatta atyját, Quan Shangot. Az atya pedig így szólt feleségéhez:

- Sun Chentől három napon belül megszabadulnak!

- Ó, nagyon is megérdemli! - felelte a nő, ámde ugyan nyelvével helyeselt, hamarosan titkos hírvivőt küldött a kijelölt áldozathoz.

Ugyanezen az éjszakán Sun Chen magához hívatta négy vezéri tisztséget betöltő fivérét, s körülvették az uralkodói palotát. Az összeesküvőket elfogták, Liu Chenggel, Quan Shanggal és egész családjukkal együtt.

Hajnalra járt az idő, amikor Wu uralkodóját valami hangoskodás zavarta meg, ami a kapuk felől jött, s nemsokára egy szolgáló közölte vele:

- Sun Chen a seregével körülvette a Belső Palotát.

Sun Liang rögtön tudta, hogy elárulták. Quan császárnéhez fordult, aki a Quan-családból származott:

- Atyád és fivéred tönkretették minden tervemet! - vetette a szemére.

Ezután kardot rántott, és ki akart rontani, ám hitvese és emberei belekapaszkodtak öltözékébe és visszatartották.

Miután Liu Cheng és Quan Shang híveit kivégeztette, Sun Chen összehívta a tisztségviselőket az udvarhoz, s így szólt hozzájuk:

- A császár aljas és gyenge, romlott és ostoba, ezért nem méltó magas tisztségére! Le kell tehát tenni a trónról. Bárki közületek, aki ellenzi ezt, összeesküvőként nyeri el büntetését.

Csupán egyetlen jelenlévő merészelt tiltakozni. Huan Yi miniszter volt, aki így kiáltott a fenti szavak hallatán:

- Hogy merészelsz ilyesmiről beszélni? Császáruk nagyon értelmes, én pedig nem foglak támogatni téged! Inkább meghalok.

Sun Chen erre dühödten kardot rántott, s megölte Huan Yi-t. Ezután a császári palotába ment, ahol így fordult az uralkodóhoz:

- Ó, erénytelen és felvilágosulatlan felség, halálad lenne az egyetlen megfelelő jóvátétel a birodalom számára, ám őseidre való tekintettel csupán letaszíttatsz, és nagyúri rangra teszünk le. Kuaiji ura leszel ezentúl! Majd én kiválasztom méltó utódodat!

Li Chong miniszternek megparancsolták, hogy hozza be a királyi pecsétet, melyet Deng Chengnek küldtek. A letaszított uralkodó könnyezve vonult vissza.¹

A káoszban árulónak vélték Yi Yint, a hamis beszédre
Álnok udvaronc irigyen tört Huo Guangnak is helyére²
Szánjátok meg az okos uralkodók e szomorú példányát
A palotából kiűzve nem követheti nagy elődje példáját

Sun Chen ezután elküldött két udvari minisztert, Sun Kai-t és Dong Chao-t, hogy követként siessenek Hulinba, ahol meg kell kérniük Sun Xiu-t, Langye urát, Sun Quan hatodik fiát, hogy foglalja el a trónt.

A császárlelőtnek már volt némi sejtése, milyen magas méltóság vár rá, mivel álmában látta magát, ahogy sárkány hátán az égbe szárnyalt. Csupán az volt a zavaró, hogy a sárkánynak nem volt farka. Rémulten riadt fel, s másnap színe elé járult a két birodalmi követ, Sun Kai és Dong Chao.

Miután meghallgatta őket, útnak indult. Que-nél kocsiját megállította egy tiszteletet parancsoló öregember, aki azt állította, Gan Xiu-nak hívják, és szerencsét kívánt a nagyúrnak, majd hozzátette:

- Felségednek gyorsabban kellene haladnia, mert a dolgok egyik pillanatról a másikra megváltozhatnak!

Sun Xiu köszönetet mondott neki.

A Busai pavilonhoz érkezvén Sun En várt rá egy harci szekérrel, ám Sun Xiu-t szerénysége nem engedte, hogy felszálljon rá. Sajat egyszerű kocsijában maradt hát, így utazott tovább a Birodalmi Palota felé. Tisztségviselők sorakoztak fel az úton, hogy köszöntsék, ő pedig leszállt, hogy viszonzza üdvözléseiket. Ezután Sun Chen lépett elő, s utasítást adott, hogy vezessék tiszteletteljesen az új uralkodót a nagyterembe, ahol, miután háromszor visszautasította a felkínált méltóságot, végül mégis elfoglalta helyét a Sárkánytrónuson, s átvette a jade pecsétet, ami egyik uralkodóról a másikra száll.

Miután valamennyi hivatalnok mélyen meghajolt előtte, következtek a szokásos kegyelemadások, előléptetések és kitüntetések kihirdetése, s az új

uralkodás az Örök Béke elnevezést kapta (258). Sun Chent megerősítették főminiszteri állásában, Jingzhou birodalmi védelmezője is ő lett. Ezen felül Sun Hao-t, a főminiszter bátyjának fiát Wucheng urává tették.

Sun Chen, miután családjában öt személy is komoly rangra emelkedett, s az egész hadsereg az ő uralmuk alatt állt, hihetetlenül nagy hatalomra tett szert, képes lévén arra, hogy bárkit kinevezhessen vagy éppen letaszíthasson, akármilyen pozícióról is legyen szó. Wu új ura, Sun Xiu titokban félt tőle, noha kifelé kegyeiben részesítette, ugyanakkor gondosan figyelte főminiszterét, kinek erőszakossága nem ismert határokat.

A tél eljövetelével Sun Chen születésnapjára ajándékként ökröket és bort küldött az uralkodói palotába. Wu ura azonban udvariasan visszautasította ezeket. Sun Chen ezt hallván roppant ingerült lett, s az ajándékokat Zhang Bu lakhelyére vitette, ahol ők ketten lakomázni kezdtek.

Zhang Bu a Bal Hadsereg generálisa volt. Miután már jócskán fogyasztottak a borból, s alaposan átmelengette őket, Sun Chen így fordult hozzá:

- Mikor letaszítottam Kuaiji urát, sokan sürgettek, hogy én magam foglaljam el a megüresedett trónt. Ám nagylelkűen cselekedtem, s ezt a mostani császárt neveztem ki. Most viszont el kell szenvednem a megszegésűlést, hogy ajándékaimat elutasították! Látni fogod, mi következik ebből a sértésből!

Zhang Bu együttérzést mutatott, ám másnap titokban beszámolt a dolgról Wu uralkodójának, így hát Sun Xiu félelmei csak növekedtek, olyannyira, hogy már aludni sem tudott. Nem sokkal ezután Sun Chen jókora sereget küldött Meng Zong miniszter vezetésével a wuchangi táborba, s az állami fegyverraktárból látta el őket felszereléssel.

Mikor ez kitudódott, Wei Miao generális és Shi Shuo birodalmi őrpáncsnok titokban beadványt intéztek Wu urához:

„Sun Chen kiküldte a csapatokat, s állami fegyverekkel látta el őket. E tette alapján lázadásra készül”.

Sun Xiu megdöbbsent, s hívatta Zhang Bu-t, hogy megbeszélje vele a teendőket.

- Ding Feng, a harcedzett generális tehetséges és megbízható tisztségviselő. Vele kellene megvitatnunk a helyzetet - javasolta Zhang Bu.

Így hát hívták is a szóban forgó hadvezért, majd a császár bizalmába avatta.

- Felsőged ne aggódjon - mondta Ding Feng -, találni fogok valami módot arra, hogy megszabadítsuk az államot ettől a gonosztól!

- Mit tanácsolsz?

- Mikor eljön a téli udvartartás ideje, s valamennyi hivatalnok összegyűlik, tarts, uram, hatalmas lakomát, amire hívd meg Sun Chenget is. Én majd készen állok a cselekvésre!

Wei Miao-t és Shi Shuo-t is beavatták a tervekbe, s meg kellett tenniük mindent, ami csak módjukban állt a császár érdekében a palotán kívül, míg Zhang Bu odabent kezdte meg a szervezkedést.

Egy éjjel hatalmas vihar támadt, mely a legnagyobb fákat is gyökerestől tépte ki. Ám ahogy eljött a hajnal, a szél elcsendesedett, immár nem örvénylett por és kavics a levegőben. Ezen a reggelen császári küldött érkezett a főminiszterhez, meghívót hozván az uralkodói palotában tartandó összejövetelre. Sun Chen felemelkedett fekhelyéről, majd rögtön a földre zuhant, mintha hátulról megdöntötték volna. Ez a baleset gyötörni kezdte, nyugtalanná vált, így megparancsolta tíz megbízható testőrének, hogy kísérik el a palotába.

Ahogy távozni készült otthonából, családja kérlelni kezdte, hogy ne menjen:

- A múlt éjjeli vihar és a reggeli elesés rossz előjelek! Nem kellene elmened erre a fogadásra!

Ő azonban könnyedén elintézte félelmeiket, így felelvén:

- Fivéremeim tartják kezükben a hadsereget! Ki merészelne a közelembé jönni? Ám ha bármi szokatlan történne, adjatok le tűzjelet a főminiszteri színhelyről!

Így hát Sun Chen helyet foglalt kocsiján, és útnak indult. Mikor megérkezett a palotába, Wu uralkodója felemelkedett a helyéről, hogy köszöntse őt, s az asztalnál a főminiszter kapta meg a fő helyet. Hamarosan megkezdődött a lakomázás.

- Tűz támadt odakint, mit jelenthet ez? - kérdezte nemsokára az egyik vendég.

Sun Chen felkelt, hogy kisiessen, ám Sun Xiu ekkor így fordult hozzá:

- Nincs veszély, rengeteg katona van odakint, hogy megtegye a szükséges intézkedéseket, bármi is történt!

Ebben a pillanatban Zhang Bu lépett be háromszáz felfegyverzett őr élén. Rögvest a lakomaasztalhoz száguldott, s közben így kiáltott:

- Parancsom van a császártól, hogy végezzek a lázadó Sun Chennel!

A főminisztert azonnal megragadták. Ő a földre borult Wu ura előtt, fejét a padlóba verte, s kiáltozni kezdett:

- Kíméld meg életem! Űzz el Jiaozhou-ba, ahol szívesen túrom majd a földet!³

- Te számúztad-e bármelyik áldozatod, Teng Yint, Lü Ju-t, Wang Dunt és a többieket? - kérdezte dühösen Sun Xiu.

Ezzel kiadta a parancsot a kivégzésre, Sun Chent pedig rögtön kivítették és megölték. Szolgái közül egyetlen egy sem próbált meg tenni valamit, hogy segítségére legyen. Ezután Zhang Bu felolvasta a határozatot:

- Sun Chen az egyetlen vétkes, senki mást nem fognak felelősségre vonni!

Ezt követően Zhang Bu kérésére Wu uralkodója felment az Öt Főnix tornyába. Itt Zhang Bu, Wei Miao és Shi Shuo Sun Xiu elé vezették a főminiszter fivéreit, akiket mind halálra ítélték. Kivégzésük után megölték családtagjait is, így több százan pusztultak el. Még ezzel sem elégedvén meg, felnyitották Sun Jun, az előző főminiszter, Sun Chen fivére sírját, s lefejezték tetemét.

Az áldozatoknak – Zhuge Ke, Teng Yin, Lü Ju, Wang Dun és mások – nagyszerű síremlékeket emeltek. Végezetül a hűségeseket megjutalmazták, az elűzötteknek pedig teljes bűnbocsánat mellett lehetővé tették a hazatérést. Az összeesküvők is jutalomban részesültek.

A változások híre Chengdu-ba is eljutott, s a Második Úr követet küldött Wu-ba, hogy kifejezze nagyrabecsülését. Cserében Wu ura Xue Xu-t indította útnak követként Shu-ba.

Amikor Xue Xu visszatért, Wu uralkodója kifaggatta a nyugati ügyekről. A követ így felelt:

– Az állam minden dolga egy bizonyos eunuch, név szerint Huang Hao kezében összpontosul. Valamennyi udvaronc atyjaként tekint rá. Az udvarnál sohasem hangzik el a tiszta igazság semmiről, a vidék népe pedig halvány és éhezik. Az egész ország a pusztulás szélén áll. A madarak a tetőn nem tudják, hogy az épület hamarosan leég.

– Ó! Bárcsak Zhuge Liang, a dicső hadvezér életben lenne még! Mennyire más lenne akkor minden! – közölte felsóhajtva Sun Xiu.

Leveleket írtak ezután, melyben kimondták, hogy Sima Zhao kétség kívül bitorlásra készül, s ha ez bekövetkezik Wei-ben, akkor mind Wu, mind Shu támadás elé néz. Így hát mindkettejüknek készen kell állniuk.

Eme üzenetek érkeztekor Jiang Wei sietett engedélyt kérni egy újabb hadjáratra. Az uralkodó bele is egyezett, így hatalmas haderő vonult Hanzhongba a Csodálatos Látvány első évének (258) telén.⁴ Liao Hua és Zhang Yi lettek az előhad vezérei, Wang Han és Jiang Bin a bal, Jiang Shu és Fu Qian pedig a jobb szárny parancsnokai, míg Jiang Wei és Xiahou Ba vezették a fő menetoszlopot.

Mikor azt tudakolták tőle, mi legyen első célpontjuk, Xiahou Ba így válaszolt:

– Qi-nél nincs jobb küzdőtér, ahogy a néhai főminiszter haditervei is mutatták, s ez az egyetlen jó visszavonulási útvonal is.

Így hát három sereget mentelt arra, s ezek három külön tábornok vertek a völgy bejáratánál.

Ekkoriban Deng Ai-nak már volt egy kiképzőtábora Qi-nél, ahol a longyou-i csapatokat gyakorlatoztatta. A felderítők jelentették neki a nyugati hadak közeledését, ő pedig felment egy magaslatra, hogy saját szemével lássa e jelentések hitelességét. Amikor észrevette az ellenséges tábornok elhelyezkedését, ült ki vonásaira.

- Éppen úgy cselekedtek, ahogy előre láttam - közölte a vele lévőekkel.

Deng Ai ugyanis előzőleg gondosan tanulmányozta a vidék „pulzusát”, s hagyott némi teret a Shu-seregnek. Nem zaklatta, mikor még menetelt, s hagyta őket nyugodtan táborot verni. Már korábban ásatott azonban egy alagutat, egészen addig a helyig, ahol úgy gondolta, meg fognak állni. Bal táboruk éppen e fölé épült. E táborhely parancsnoka Wang Han és Jiang Bin voltak.

Deng Ai hívatta fiát, Deng Zhongot és Shi Zuant, s elküldte őket, hogy fejenként tízezer harcossal támadják meg a bal tábor két irányból. Ezután ötezer katonával útnak indította Zheng Lunt a föld alatti járatban, mely Wang Han és Jiang Bin táborának hátában nyílt a felszínre.

Mivel az újonnan létesített tábor még nem volt rendesen megerősítve, Wang Han és Jiang Bin nagy éberséggel őrködött, csapataikat egész éjjel fegyverben tartották. Így mikor felharsant a riadó, csupán fel kellett kapniuk fegyvereket, s ki kellett rontaniuk. Ám ahogy a két vezér nyeregbe szállt, látták, hogy Deng Zhong és Shi Zuan kintről, míg Zheng Lun belülről támad. Miután három felől szorongatták őket, hamarosan Wang Han és Jiang Bin védhetetlennek találták a helyet, s megfutamodtak.

Mikor Jiang Wei észrevette, hogy bal oldali táboruk nehéz helyzetbe került, lóra szállt, s elfoglalta pozícióját a középső táborhely előtt.

- Halálbüntetés terhével akadályozzátok meg, hogy bárki is odébbálljon! - kiáltotta - Maradjatok nyugton, s ha az ellenség feltűnik, lőjete!

A jobb tábor is hasonló utasítást kapott, s a védelem hatékonynak bizonyult. A Wei-csapatok tucatszor is rohamot intéztek ellenük, ám a védők nyílveszői és egyéb lövedékei mindig visszaűzték őket. Ahogy eljött a hajnal, a Shu-táborok még mindig szilárdan álltak, a Wei-harcosok pedig kénytelenek voltak visszahúzódn.

- Jiang Wei valóban tanult Zhuge Liangtól - közölte az események halatán Deng Ai -, katonái megingás nélkül állták ki az éjszakai támadást, a vezérek pedig nyugodtan vállalták a harcot. Tehetséges hadvezér.

Másnap, mikor Wang Han és Jiang Bin a parancsnok elé járultak, hogy megvallják kudarcukat, Jiang Wei így szólt hozzájuk:

- Nem annyira a ti vétketek volt ez, mint az enyéem, mivel nem ismerem fel a vidék jellegzetességeit.

Így hát nem is szabott ki rájuk büntetést. A táborot megerősítették, a föld alatti járatot pedig eltömték az elesettek tetemeivel.

Másnap csatára felszólító üzenetet küldtek Deng Ai-nak, aki boldogan elfogadta.

A következő napon a két sereg felsorakozott a Qi hegy előtt. A Shu-csapatok a Zhuge Liang által kialakított „Nyolc Kapu Hadrend” szerint álltak fel, melyek neve Ég, Föld, Tűz, Szél, Felleg, Madár, Kígyó, Sárkány és Tig-

ris. Miközben még tartott a felállítás, Deng Ai felismerte, hogy ez a Nyolc Kapu Hadrend, s ennek megfelelően helyezte el saját alakulatait.

Jiang Wei ekkor lándzsát ragadott, előre vágatott, s így kiáltott:

- Elég jól leutánoztad az én nyolcasomat, de képes vagy-e a változatokra is?

- A magadéinak nevezed őket! Azt hiszed talán, hogy egyedül te vagy a titok birtokában? Mivel nekem is részem volt kialakításukban, természetesen ismerem változatait is!

Deng Ai ezzel visszatért saját soraihoz, bizonyos parancsokat adott a jelzőtisztéknek, majd a nyolc kapu gyors egymásutánban hatvannégy kapuvá alakult át. Ezt követően ismét az élre vágatott:

- Mit szólsz a fejlesztésemhez? - kérdezte az ellenségés vezért.

- Nem rossz. Szeretnél megpróbálni egy bekerítő hadmozdulatot? - válaszolta Jiang Wei.

- Miért ne?

A két haderő rendezett sorokban indult meg. Deng Ai saját hadai közepet foglalt állást, hogy kiadhassa a szükséges parancsokat. Ezután összecsaptak, ám taktikája nem talált fogást az ellenségén. Ekkor Jiang Wei intett jelzőlobogójával, s hadereje hirtelen egy földön összetekeredő kígyó alakját vette fel, melynek közepén Deng Ai volt. Kiáltások keltek körös-körül, a Wei-hadvezér pedig nem értette, mi történhetett, kezdett megrémülni. A Shu-csapatok fokozatosan közeledtek felé, ő pedig nem látott kiutat a gyűrűből.

- Deng Ai, meg kell adnod magad! - kiáltották neki a katonák.

- Valóban, egyetlen pillanatnyi büszkeség Jiang Wei csapdjába csalt - sóhajtotta.

Ekkor váratlanul északnyugatról egy seregetest rohamozott feléjük. Deng Ai nagy öröme Wei-harcosok voltak, akik átküzdötték magukat az ellenség sorfalán és kiszabadították. Vezérük Sima Wang volt.

Ám noha Deng Ai megmenekült, kilenc táborát elfoglalta az ellenség, neki magának pedig így vissza kellett vonulnia. Seregét a Wei folyótól délre vezette, itt vert új tábor.

- Honnan tudtad, hogy pontosan hol kell lecsapni abban az útvesztőben? - kérdezte Deng Ai megszabadítóját.

- Ifjú koromban tanulmányoztam a hadmozdulatokat, s barátságba kerültem Shi Guangyuannal és Cui Zhoupinggel. Ők magyarázták el az alakzatot.⁵ Jiang Wei azt használta, amit „Kígyótekercsnek” neveznek, s áttörésének egyetlen módja, ha a fejénél támadunk, mely, ahogy láttam, északnyugat felé volt.

- Ugyan én magam is tanulmányoztam az alakzatokat, nem ismerem összes változatukat - vallotta be Deng Ai -, ám mivel te ilyen jól ismered, talán képesek leszünk visszaszerezni táborainkat!

- Attól tartok, az a kevés, amit megtanultam, nem lesz elég Jiang Wei legyőzéséhez - hangzott a felelet.

- Holnap megküzdesz velem, s míg lekötöd figyelmét, én Qi mögül fogok támadni, így visszahódítjuk táborainkat!

A haderőt felkészítették a másnapi támadásra, Deng Ai pedig kihívást intézett ugyanarra a napra, ismét a taktikákat összemérő versengésre. Jiang Wei elfogadta a kihívást, majd így fordult tisztjeihez:

- A titkos könyvben, amit a főminisztertől kaptam, összesen háromszázhatvanöt változata szerepel az alakzatnak, az egek köreinek megfelelően. Ez a kihívás ellenfeleinktől olyan hát, mintha az ácsok istenét akarnák faragásra tanítani. Úgy gondolom, valami hadicsel rejlik itt. Van valakinek ötlete, mi lehet ez?

- Miközben lefoglalják figyelmedet a versengéssel, hátba akarnak támadni bennünket - vélte Liao Hua.

- Pontosan, nekem is ez a véleményem - felelte Jiang Wei.

Így hát felkészültek az ellencsapásra. Liao Hua-t és Zhang Yi-t elküldték, hogy tízezer harcossal rejtőzzenek el a magaslatok mögött.

A következő napon Jiang Wei kivezette teljes haderejét a kilenc táborból, s a dombok előtt állította őket csatasorba. Sima Wang tűnt fel a másik oldalon, s nemsokára az élre lovagolt, hogy tárgyalásba bocsátkozzék.

- Versenyre szólították fel; sorakoztasd hát fel most sereged, hadd lássam, mit tudsz! - szólította fel Jiang Wei.

Sima Wang így is tett, s a Nyolcszög elnevezésű alakzatot választotta.

- Ezt nevezzük mi Oktagonnak - közölte Jiang Wei -, de nincs ebben semmi csodálatos, csupán rabló hadjárathoz illő formáció!

- Te is csupán mások taktikáját loptad el! - felelte neki ellenfele.

- Hány változata van ennek? - kérdezte erre Jiang Wei.

- Mivel én alakítottam ki, ezért természetesen ismerem variációit, amiből összesen kilencszer kilenc, azaz nyolcvanegy van!

- Próbáld ki őket!

Sima Wang visszatért csatasorához, és a fent említett változatok közül sokat kialakított, majd ismét ellenfeléhez lovagolt, s megkérdezte tőle, felismerte-e azokat.

- Az én alakzatom háromszázhatvanöt variációt is képes létrehozni, úgyhogy te nem vagy egyéb, mint béka a kútban. Semmit sem tudsz a mélyebb rejtelmekről! - hangzott a felelet.

Sima Wang kétségtelenül tudta, hogy lehetséges ennyi változat, ám nem tanulmányozta őket. Azonban összeszedte magát, s megvetően így válaszolt:

- Nem hiszek neked! Bizonyítsd be!

- Menj és hívd ide Deng Ai-t! - mondta Jiang Wei - Majd neki megmutatom!

- Deng Ai generálisnak kiváló tervei vannak, s nem tart sokat az ilyen taktikák felől!

- Miféle tervek? Gondolom, arra célszól, hogy itt tarts engem egy ideig, míg ő megpróbál meglepetésszerűen hátba támadni.

Sima Wang megdöbbsent. Azután váratlanul előre rontott, s megkezdődött a közelharc. Jiang Wei ostorával jelt adott, és hadereje mindkét szárnyon előzönlött. A Wei-csapatokat elfogta a pánik, eldobálták fegyvereiket és menekülni kezdtek.

Eközben Deng Ai az előhad vezérével, Zheng Lunnal sietett, hogy mielőbb megindíthassák váratlan támadásukat. Ahogy Zheng Lun befordult a magaslat peremén, bomba robbant. Azonnal felhangzott a dobok dübörgése is, és rajtaütés bontakozott ki. Liao Hua parancsnokságával rontottak rájuk a Shu-harcosok. Egyik fél sem állt meg, hogy tárgyalásba bocsátkozzon, hanem azonnal megkezdődött a harc. Liao Hua az első ütésváltás során végzett Zheng Lunnal.

Deng Ai nem számított ilyesmire, ezért igyekezett gyorsan visszahúzódni. Ekkor Zhang Yi is feltűnt, s a másik oldalról támadta meg a Wei-haderőt, mely teljes vereséget szenvedett. Deng Ai átküzdötte magát a gyűrűn, ám négy nyílvesztő ejtette sebesülés is érte. Eljutott a folyóig, ahol rátalált Sima Wangra, s megbeszélték, hogyan menekülhetnének meg. Sima Wang azon a véleményen volt, hogy kíséreljenek meg egy másféle támadást:

- Nemrégiben Shu urának új kedvence lett, egy Huang Hao nevezetű eunuch, akibe minden bizalmát helyezte, s akivel minden idejét gyönyörök között tölti. Használjuk fel ezt az eunuchot, hogy elhíntsük a bizalmatlanság magvait az uralkodó és generálisa között, így utóbbit visszaparancsolják! Ezzel a módszerrel jóvátesszük vereségünket!

Deng Ai összegyűjtötte tanácsadóit, s megkérdezte tőlük, melyikük menne Shu-ba, kapcsolatba lépni Huang Hao-val.

Dang Jun azonnal önként jelentkezett. Deng Ai aranyat, gyöngyöket és egyéb értékes dolgokat bízott rá, majd Shu-ba küldte, hogy megnyerje magának az eunuch áruló szövetségét. Ahogy Dang Jun útnak indult, elhíntette a hírt, hogy Jiang Wei dühös, és át kíván állni Wei-hez.

Ezek a pletykák eljutottak Chengdu-ba is, és mindenki elhitte őket. Huang Hao a császár fülébe is belesuttogta, s azonnal hírnököt küldtek, hogy a fővezért visszahívja a fővárosba.

Eközben Jiang Wei minden nap megpróbálta harcra kényszeríteni az ellenséget, ám az makacsul védelme mögött maradt. A Shu-vezér már kezdte azt gondolni, hogy valami aljas terv bontakozik ki, mikor hirtelen kézhez kapta a Birodalmi Határozatot. Noha nem tudta okát, engedelmeskednie

kellett; ahogy megkezdte a visszavonulást, Deng Ai és Sima Wang már tudták, hogy mesterkedésük sikerrel járt. Rögtön táborát is bontották és fellekerekedtek, hogy megtámadják a visszavonuló ellenséget.

Menekült Yue Yi, miután meghódította Qi államát
Yue Fei győzött, ezért keltették árulás hamis látszatát⁶

A következő fejezetből kiderül, hogyan folytatódtak az események.

SZÁZTIZENNEGYEDIK FEJEZET

A DÉLI KAPUHOZ ÚZETVÉN CAO MAO
HALÁLÁT LELE.
A RAKTÁRAKAT SORSUKRA HAGYVÁN
JIANG WEI LEGYŐZI A WEI-SEREGET

曹髦驅車死南關
姜維棄糧勝魏兵

Amikor elhangzott a visszavonulásra felszólító parancs, Liao Hua így vélekedett a dologról:

- A vezér a harcmezőn független, még ura utasításainak sem köteles engedelmessé válni!

- Az ország kezdi megsínyleni a hosszú évek óta tartó háborút - felelte Zhang Yi -, használjuk hát inkább ki a most aratott győzelmet arra, hogy hazatérjünk, és megbékítsük a népet.

- Ez a jó ötlet! - közölte Jiang Wei.

Jól szervezett és rendezett visszavonulásba fogtak. Liao Hua és Zhang Yi fedezte a mozgásokat.

A Wei-sereg, nem kívánván kihagyni semmiféle lehetőséget a visszavágásra, követte őket, ám mivel a legkisebb zűrzavart sem vették észre a Shu-csapatok mozdulatai során, nem nyílt esélyük a támadásra. Látva, hogy az ellenség tökéletes rendben húzódik vissza, Deng Ai így sóhajtott:

- Jiang Wei méltó örököse Zhuge Liang hadmozdulatainak!

Ezt követően nem is üldözte tovább a visszavonulókat, hanem qi-i táborukba tért.

Chengdu-ba történő visszatérésekor Jiang Wei rögtön kihallgatásra járult a Második Úr elé, ahol azonnal azt tudakolta, miért kapta a hazatérésre vonatkozó parancsot.

- Mert oly sokáig a határon tartózkodtál, nemes uram - felelte neki Liu Shang -, azt gondoltam, a katonák már nagyon kimerültek. Semmi egyéb ok nem volt.

- Felség, szerény szolgálód Qi-nél táborozott, és a teljes siker kapujában volt. Hogy így ott kellett hagynom mindent, ez éppen hogy az ellenség kezére játszott! Deng Ai biztosan kitalált valamit, hogy bizalmatlanságot ébresszen irántam!

A Második Úr csak ült gondolataiba merülve, nem szólt semmit.

- Megesküdtem, hogy elpusztítom ezeket a lázadókat - folytatta Jiang Wei -, hogy bizonyítsam odaadásom az ország iránt. Felségednek nem kellene irigy emberek fecsegésére hallgatnia, mígnem bizalmatlanság növekszik szívében!

- Nem arról van szó, hogy nem bízom benned - felelte hosszú szünet után a Második Úr -, visszatérhetsz hát Hanzhongba, hogy megvárd a következő kedvező alkalmat!

Jiang Wei távozott az udvartól, és Hanzhongban ismét a hadsereggel kezdett foglalatoskodni.

Dang Jun visszatért a qi-i táborba, s beszámolt küldetése sikeréről. Deng Ai és Sima Wang nagyon örvendeztek, mondván:

- A Folyóvidékeken közel már a baj, ha az uralkodó és szolgálói között megbomlik az összhang!

Elküldték Luoyangba Dang Junt, hogy ott is számoljon be történetéről. A küldött így is tett, s az események hallatán Sima Zhao igencsak örvendezett, mivel eltökélt szándéka volt, hogy megszerzi magának Shu-t. Ez ügyben tárgyalást folytatott Jia Chonggal, a Középső Őrsereg parancsnokával.

- Miként vélekedsz egy Shu elleni támadásról? - kérdezte a harcostól.

- Nem kellene ezen töprengeni - válaszolta Jia Chong -, a császár ugyanis nem bízik benned, s távozásoddal megkezdődnének gondjaid. Tavaly, mikor a sárga sárkányt látták a kútban, s minden tisztségviselő az uralkodót ünnepelte, hogy ilyen kedvező előjel tűnt fel, urunk így felelt: „ez egyáltalán nem kedvező, épp ellenkezőleg! A sárkány a császárt jelképezi, s hogy nem az égen volt, sem pedig a földön, az emberek között, hanem egy kútban, ez sötét előjel, ami gonoszságot jósol!”! Írt néhány verset is, az egyik egész biztosan rád vonatkozik, uram. Így hangzik:

Megsebesült! A sárkány fogságba került
Ki nem emelkedhetett, a mélybe merült
Így bizony, fel már az égbe sem repült
Ah! Lépte többet mezőre nem nehezült
Komor, sötét kútnak fenekén tekergett
Előtte csík, angolna, egyre csak kerengett
Éles fogat, hosszú karmot ezért elrejtett
Ej! Én is vagyok, mint ő, csapdába ejtett!

Az elszavalt költemény meglehetősen felbosszantotta Sima Zhao-t:

- Ez a fickó nagyon is hasonlít Cao Fangre, s ha nem mozdítom el a helyéről, akkor biztosan ártalmamra lesz! - jelentette ki.

- Majd meglátom, mit tehetek az ügy érdekében - felelte Jia Chong.

A Wei-naptár szerinti Édes Harmat ötödik évében (261), a negyedik hónapban, nyáridőben Sima Zhao elkövete azt az arcátlanságot, hogy felfegyverkezve vonult be a császári udvarba. Azonban Wei uralkodója kivételes udvariassággal fogadta. Az udvaroncok így szóltak:

- Sima nagyúr érdemei oly hatalmasak, erénye pedig oly magas, hogy meg kellene őt jutalmazni a Jin ura címmel és a Méltóság Kilenc Ajándékával.

Cao Mao csak lehajtotta a fejét és néma maradt. Erre maga Sima Zhao szólalt fel, meglehetősen elégedetlenül:

- Atyám és bátyám nagy szolgálatokat tettek Wei-nek, én mégsem érdemlem meg azt sem, hogy Jin ura legyek?

- Merészelném meg nem tenni, amit kívánsz? - kérdezett vissza Cao Mao.

- A lesben álló sárkány verse csikoknak és angolnáknak nevezett minket! Miféle udvariasság ez? - tudakolta Sima Zhao.

Wei ura erre semmit sem tudott felelni, a gőgös miniszter pedig kegyetlen mosollyal hagyta el a fogadótermet. Cao Mao is visszavonult, magával vívén Wang Chen, Wang Jing és Wang Ye minisztereket. A titkos terembe vonultak, hogy ott tanácskozzanak. Cao Mao igen szomorúnak tűnt.

- Kétségtelen, hogy Sima Zhao a trónra tör - mondta -, ezt már mindenki tudja. Én viszont nem fogok ölbe tett kézzel üldögélni, míg le nem taszítanak! Uram, nem tudnátok segíteni nekem az elpusztításában?

- Meglehet, nem tudnánk végezni vele - válaszolta Wang Jing -, ez nem fog menni. Az egykori Lu államban Zhao fejedelem nem volt képes leszámolni a Ji-családdal, ezért elmenekült, s elvesztette országát is. Sima Zhao és az ő családja már túlságosan régóta hatalmon vannak, számtalan követővel rendelkeznek, akik közül sokan komoly kegyekben részesültek tőle, legyenek bár hűek vagy hűtlenek az udvarhoz. Ezek feltétlenül támogatják őt. Felsőged őrsége gyenge és tehetségtelen; nem képesek komolyabb erőfeszítésre. Roppant sajnálatos lenne, ha felsőged nem állná ki ezt a próbát. A megfelelő módszer, ha egyelőre várakozunk és nem cselekszünk elhamarkodottan.

- Ha ezt elviselem, akkor mit ne tudnék elviselni? - töprengett Cao Mao - Ám valamit tenni fogok, s ha belehalok, mit számít?

Ezzel magánlakosztályába sietett, hogy beszéljen az anyacsászárnéval.

Wang Chen, Wang Jing és Wang Ye odakint társalogtak tovább.

- Ez az ügy kezd elfajulni. Hacsak nem akarjuk, hogy kivégezzenek és minden családtagunk elpusztuljon, jobban tennénk, ha rögtön figyelmeztetnénk Sima Zhao-t - vélte Wang Chen.

Ez a javaslat felingerelte Wang Jinget:

- Az úr bánata a miniszter szégyene, s a megszégyenült miniszternek meg kell halnia! Vagy talán árulásra merészsélz gondolni?

Wang Jing tehát nem akarta, hogy része legyen ebben a dologban, a két másik azonban a főminiszter palotájába sietett, hogy elárulja uralkodóját.

Nem sokkal később felbukkant Cao Mao, hívatta az őrség parancsnokát, Jiao Bo-t, s utasította, hogy sorakoztassa fel haderejét, annyi katonát, amennyit csak tud. Jiao Bo nagyjából háromszázat szedett össze, s ez a kis csapat dobszó mellett kivonult a kis kocsit kísérvén, melyben Wei uralkodója kardját markolva üldögélt. Dél felé tartottak.

Egyszer csak Wang Jing lépett elő, s könyörögve kérte Cao Mao-t, álljon meg, semmiképp se menjen tovább.

- Ekkora erővel Sima Zhao ellen vonulni olyan, mintha birkákat űznénk a tigris állkapcsai közé. Ilyen halált halni hiábavaló áldozat. Semmit sem tehetsz, felség! - kiáltotta.

- Ne hátráltass! Döntöttem! - válaszolta Wei ura, s a Sárkánykapu felé indult.

Hamarosan Jia Chong tűnt fel. Felfegyverkezve közeledett, s pompás paripán ült. Mellette két generális, Cheng Cui és Cheng Ji lovagolt, mögöttük pedig egy csapatnyi fémvértes őr, akik egymásnak kiáltoztak ügetés közben. Ekkor Cao Mao felemelte kardját, s így kiáltott feléjük:

- Én vagyok az Ég Fia! Ki merészel betörni a tiltott negyedbe? Azért jöttetek, hogy meggyilkoljátok törvényes uralkodótokat?

A katonák hirtelen megtorpantak, mivel palotaőrök voltak. Ám Jia Chong így fordult Cheng Ji felé:

- Mivel bízott meg Sima Zhao úr, ami nem tartozik a szokásos napi munkádhoz?

Cheng Ji megragadta *ji*-jét, s kurtán csak ennyit kérdezett:

- Halál vagy fogság?

- Sima Zhao úr úgy rendelkezett, ennek az embernek meg kell halnia!
- felelte Jia Chong.

Cheng Ji a kocszi felé vetette magát.

- Ostoba! Mit merészelsz? - kiáltotta Wei uralkodója, ám szavait félbeszakította, ahogy a *ji* teljes erőből lesújtott mellkasára. Még egy mozdulat, s hegye az úr hátából bukkant elő. Cao Mao holtan terült el kocsija mellett. A védelmére siető Jiao Bo-t szintén levágták, a kicsiny kíséret pedig szét-szóródott.

Wang Jing, aki követte őket, most Jia Chongot szidalmazva így kiáltott:

- Lázadó áruló! Hogy mered megölni az uralkodót?

Jia Chong rögtön feldühödött, utasította az őroket, hogy tartóztassák le Wang Jinget, s hallgattassák el.

Ezután megküldte a hírt az eseményekről Sima Zhao-nak, aki a palotába sietett, s látta, hogy a császár valóban halott. Úgy tett, mint aki retentően megdöbben, s fejét a kocszi oldalába verte, így siránkozott egy ideig. Ezután megparancsolta, hogy értesítsenek minden magasrangú tisztségviselőt a történetekről.

Amikor Sima Fu birodalmi őrparancsnok meglátta a császár holttestét, mellé vetette magát, fejét a tetemre hajtotta, s könnyezve így szólt:²

- Az én hibám, hogy végeztek őfelségével!

Ezzel koporsót hozatott, s belerakatta a maradványokat, majd a nyugati oldalterembe vitette. Hamarosan Sima Zhao is belépett, s tanácsba hívta a legfőbb hivatalnokokat. El is jöttek mind, kivéve Chen Tai minisztert. Sima Zhao-nak feltűnt távolléte, és Xun Yi-t, a titkárság vezetőjét, nagybátyját küldte hozzá, hogy jelenjen meg.

Chen Tai éppen hangosan keseregve sírt:

- A pletykákban gyakran igyekeznek összehasonlítani bácsikámmal! Ám ma ő kevésbé erényes, mint én!

Végül azonban engedelmeskedett a hívásnak, s durva anyagú fehér gyászöltözékben jelent meg az udvarnál, majd nyomban földre borult a ravatal előtt. Sima Zhao úgy tett, mintha ő is gyászolna.

- Hogy kellene ítélkezni ebben az ügyben? - tudakolta az egybegyűlektől.

- Ha Jia Chongot ki is végeztetnénk, ez csupán csekély elégtétel lenne a birodalom szemében! - közölte Chen Tai.

Sima Zhao hallgatott, hosszasan töprengett, mielőtt megszólalt:

- Nem lehetne kicsit kevésbé súlyos a büntetés?

- Ennél kevésbé súlyosat nem lehetne kimérni rá!

- Cheng Ji a valóban istentelen lázadó, az igazi vétkes! Neki kell szégyenteljes halált halnia, s családjának is! - kiáltotta végül Sima Zhao.

Erre Cheng Ji válogatott szidalmakban tört ki Sima Zhao ellen, s egyre csak káromolva őt, felordított:

- Nem az én bűnöm! Jia Chong a te parancsaidat adta tovább nekem!

Erre Sima Zhao megparancsolta, hogy vágják ki a nyelvét és végezzék ki. Így is tettek: Cheng Ji és fivére, Cheng Cui halálukat lelték a piactéren, s egész családjukat kiirtották.

Sima parancsot adott Jia Chongnak azokban a napokban
A déli birodalmi kapunál ezért feküdt a császár halottan
Bár Cheng Ji volt az, ki az unokára a halálos csapást mérte³
Bizony, csak a süket emberek nem tudják, ez kinek a vétke

Wang Jing egész háztartását börtönbe vetették. Ő maga épp a bíróságon tartózkodott, mikor látta, hogy édesanyját fogolyként hozzák be. Fejét azonnal a padlóba verte, s könnyek közt kiáltotta:

- Ó, hűtlen gyermek, bajt hoztál gyengéd anyádra!

Ám az úrhölgy csak nevetett:

- Kinek nem kell meghalnia soha? Az egyetlen dolog, amitől tartani lehet, ha valaki nem méltó halált hal. De ki bánná, ha így végzi?

Amikor másnap a családot a kivégzéshez vezették, anya és fia is mosolygott, ahogy a vesztőhelyre vezették őket. Ám az egész város jajveszékelt bánatában.

A Han kezdetén egy önzetlen nyakvágást dicsértek
Wang Jing nemes tetteről a Han végén így beszéltek⁴
Tényleg semmi mással, csupán tiszta szívvel tehettek
Töretlen, erős akarattal magukat mások fölé emelték

Jellemük szilárd, akár a Tai hegy, oly masszívan áll
Az élet könnyű, mint a pehely, bármikor elér a halál
Anyák és fiaik jó hírneve immár soha el nem múlik
Egész addig, amíg végül az ég a földre le nem hullik

Sima Fu birodalmi őrpapancsnok azt javasolta, hogy a néhai császár maradványai uralkodói temetésben részesüljenek, Sima Zhao pedig beleegyezett. Jia Chong és párthívei sürgették a főminisztert, hogy foglalja el a trónt, s vegye birtokába Wei-t, ám ő visszautasította:

- Korábban Wen fejedelem már a birodalom kétharmadát uralma alatt tudta, mégis haláláig támogatta és szolgálta a Yin-államot. Így hát Kongzi az „Erény Teljességének” nevezte. A nagy Cao császár sem vette át az uralmat a Hanoktól, így én sem fogadom el Wei urainak lemondását a trónról.

Mindazokban, kik e szavakat hallották, az az érzés támadt, hogy a főminiszter fiát, Sima Yant szánja a trónra, ezért a továbbiakban nem ösztökéltek arra, hogy a maga érdekében cselekedjék.

Eme év hatodik hónapjában Changdao urát, Cao Huant emelték császári címre, s uralkodása a Csodálatos Kezdet elnevezést kapta (260).⁵ Cao Huan Yan urának, Cao Yu-nek a fia és Cao Cao dédunokája volt. Sima Zhao továbbra is főminiszter maradt, s kinevezték Jin urává. Emellett száz-ezer aranyat és tízezer tekercs selymet kapott ajándékként. Minden tisztviselőt előléptettek vagy újabb címekben részesítettek.

Amikor ezen Wei-béli események híre eljutott Shu-ba, Jiang Wei rögtön újabb háborúskodás ürügyét látta bennük, hogy megbüntesse Wei-t uralkodója letaszításáért és megöléséért. Üzenetet küldött Wu-ba is, hogy segítségét kérje, továbbá beadványt intézett az uralkodóhoz, ismét engedélyt kérve a hadjárathoz. Miután mindent sikerült elintézni, százötvenezer fős hadsereget állítottak ki, és számos dobozos szekeret építettek az ellátmány szállítása érdekében. Liao Hua és Zhang Yi lettek az előhad vezérei. Az előbbinek a Ziwu völgy felé, utóbbinak a Luo völgybe kellett vonulnia, míg Jiang Wei a Xie völgyön áthaladó útvonalat választotta. Egy időben indultak útnak, és Qi felé igyekeztek.

Deng Ai még mindig a Qi-hegynél tartózkodott, a Wei-harcosokat gyakorlatoztatván, mikor hírül vette, hogy a Shu-hadak ismét háborús ösvényre léptek. Rögvest összehívta tisztjeit.

- Nekem van egy tervem, de nem akarom nyíltan felvázolni - közölte Wang Guan tanácsadó -, inkább leírtam, olvasd el, s vedd fontolóra, uram!

Deng Ai átvette a borítékot, felnyitotta s gyorsan átfutotta.

- Noha ez kiváló elképzelés, attól tartok, ahhoz nem elég, hogy sikerüljön vele megtéveszteni a Shu-fővezért - vélekedett Deng Ai, miután elolvasta.

- Hajlandó vagyok feltenni az életemet a sikerére - felelte Wang Guan -, én magam vezetném a csapatokat!

- Mivel ennyire magabiztos vagy, tehetsz egy próbát. De mindenképpen sikerrel kell járnod!

Így hát ötezer harcost a tanácsadó parancsnoksága alá rendelték, s e sereggel a Xie völgy felé indult, ahol találkozott Jiang Wei erőinek felderítőivel. Ahogy megpillantotta vezérüket, Wang Guan így kiáltott felé:

- Katonaszökevények vagyunk! Értesítsd parancsnokodat!

Így hát a felderítők beszámoltak az eseményről Jiang Wei-nek.

- Tartóztassátok fel a katonákat, csak a vezetőjüket hozzátok elém! - hangzott a fővezér parancsa.

Wang Guan a színe elé járult, s letérdelvéen előtte így szólt:

- Wang Jing unokaöccse vagyok, s gyűlölöm Sima Zhao-t azért, amit a császárral és családommal tett! Szeretnék hát ötezer harcosommal együtt hozzád csatlakozni, uram! Ugyanakkor arra vágyom, hogy küldj a lázadók ellen, hogy megbosszulhassam bácsikám halálát!

- Mivel őszinte voltál átpártolásod kapcsán, nekem is becsületesen kell bánnom veled - válaszolta Jiang Wei -, ezért elmondom, hogy az egyetlen dolog, amiben hadseregem hiányt szenved, a szemestermény. Ám a Folyóvidékek határán rengeteg található, s ha el tudnám szállítani Qi-be, akkor egyenesen oda siethetnék, és elfoglalhatnám Deng Ai ottani táborait!⁶

E felelet megörvendeztette Wang Guant, aki látta, hogy Jiang Wei egyenesen belesétál a csapdájába, ezért azonnal beleegyezett a kérésbe, hogy ő legyen felelős a szállítmányokért.

- De ehhez nem lesz szükséged ötezer katonára - tette még hozzá Jiang Wei -, végy hát magadhoz háromezret, a többit pedig hagyd itt nekem, hogy vezetőimül szolgáljanak.

Wang Guan úgy gondolta, gyanakvást keltene, ha elutasítaná ezt a kérést, így háromezer harcosával elvonult elvégezni feladatát, a maradék kétezret pedig a Shu-hadakhoz csatolták.

Ekkor Xiahou Ba érkezését jelentették a fővezérnek, aki, ahogy belépett a sátorba, így fordult Jiang Wei-hez:

- Ó, parancsnok, miért hitted el Wang Guan meséjét? Wei-ben sohasem hallottam arról, hogy Wang Guan Wang Jing rokona lett volna, bár az is igaz, hogy sohasem jártam ennek utána különösebben. Neked viszont most érdemes lenne, mert sok fondorlat lehet a történetében!

- Tudom, hogy Wang Guan hazudik - felelte mosolyogva Jiang Wei -, ezért vettem el tőle erői egy részét. Cselvetésre cselvetéssel válaszolok!

- Hogy veheted biztosra, hogy hazudik?

- Sima Zhao épp olyan agyafúrt, mint Cao Cao. Ha Wang Jing egész családját kivégeztette, megkímélte volna egy unokaöcs életét, majd éppen

ezt a rokont küldte volna harcosokkal olyan helyre, ahová nem ér el a keze? Én is éppen úgy láttam ezt, mint te.

Így hát Jiang Wei nem menetelt tovább a Xie völgy felé, hanem rajtaütést készített elő, hogy Wang Guan bármely megmozdulására rögtön felelni tudjon.

S valóban, tíz napon belül el is fogtak egy férfiút, aki levelet vitt Wang Guantól Deng Ai-nak, melyben beszámolt az addigi eseményekről. Az üzenetből és a hírnöktől Jiang Wei megtudta, hogy Wang Guan a nyolcadik hónap huszadik napján el szándékozik téríteni az ellátmányos menetet, s mellékutakon a Wei-táborokba akarja vinni, Deng Ai pedig a Yutan völgybe küldi az erőit, hogy segítségére legyen.

Jiang Wei lefejeztette a hírvivőt, azután elkészített egy másik levelet Deng Ai-nak, s egy Wei-harcosnak öltöztetett emberrel elküldte. Csupán az időpontot változtatta meg huszadikáról tizenötödikére.

Előkészületként a fővezér utasítást adott, hogy ürítsék ki jónéhány kocsi rakományát, helyette gyúlékony agyagokkal töltsék meg őket, majd fedjék le zöld szöveffel. A kétezer Wei-katonának megparancsolták, hogy a Shu-szállítócsapatok zászlait vigyék magukkal. Ezután Jiang Wei és Xiahou Ba elrejtőztek a völgyekben, míg Jiang Shu azt az utasítást kapta, hogy vonuljon a Xie völgybe, Liao Hua-t és Zhang Yi-t pedig elküldték, hogy foglalják el Qi-t.

A láthatóan Wang Guantól származó üzenet elegendő volt Deng Ai-nak, s rögtön visszaírt, hogy minden úgy lesz, ahogy abban áll. A tizenötödik napon tehát Deng Ai ötvenezer harcedzett katonát vezetvén a Yutan völgy közelébe vonult. A felderítők számtalan kocsit pillantottak meg innen, amint a távolban feléjük közelednek, kerülgetvén a magaslatokat. Amikor Deng Ai megközelítette őket, látta a Wei-egyenruhákat.

- Sötétedik, ó, generális - sürgették alvezérei -, siessünk hát, és segítsünk Wang Guannak kivezetni a menetet a völgyből!

- Az előttünk emelkedő hegyek nem biztonságosak - felelte a vezér -, ha rajtaütést készítették elő ellenünk, aligha tudnánk megmenekülni. Itt várunk hát!

Ám ebben a pillanatban két lovas vágatott feléjük, s már messziről így kiáltottak:

- Ahogy Wang Guan generális átkelt a határon, üldözőbe vették, ezért sürgősen erősítésre van szüksége!

Deng Ai, felismervén a kérés fontosságát, parancsot adott a tovább vonulásra. Az első őrség ideje volt, s a telihold szinte nappali fényvel ragyogott. Ekkor ordibálás és csatazaj hangzott fel a magaslatok mögül, de csupán annyit lehetett biztosan kivenni, hogy Wang Guan valamilyen cseppetéba keveredett.

Deng Ai a dombok felé iramodott, ám váratlanul csapatok rontottak ki a környező fák védelméből, élükön pedig Fu Qian Shu-vezér lovagolt:

- Deng Ai, te ostoba! - kiáltotta, ahogy közelebb ért hozzájuk -, épp most estél a csapdába, amit generálisunk állított neked! Le a lóról, készülj a halálra!

Deng Ai rögtön megtorpant, majd megfordult és menekülni kezdett. Ekkor a kocsik lángra lobbantak. Ez volt a jelzés, s a Shu-sereg rájuk rontott. Mindenünnen kiáltások harsantak:

- Ezer *tael* arany bárkinek, aki elfogja Deng Ai-t! S tízezer háztartásos uradalom is hozzá!

Deng Ai halálra rémült, elhajította fegyvereit, letépte magáról vértjét, majd leugrott hátasáról, s igyekezett elvegyülni a gyalogosok között, azután velük együtt mászott fel a magaslatokra.

A Shu-generálisok csupán a lovas parancsnokok között keresték őt, egy pillanatra sem gondolván, hogy a közkatonák között próbál elmenekülni. Így hát nem is sikerült elfogniuk.

Jiang Wei összegyűjtötte diadalmas hadseregét, s megindult, hogy feltaróztassa Wang Guant és menetét.

Miután minden előkészületet megtett, úgy gondolván, hogy készen áll, Wang Guan türelmesen várta, hogy kibontakozzon haditerve, amikor egy megbízható beosztottja érkezett hozzá sietve, s elmondta, hogy a cselvetés lelepleződött, Deng Ai pedig már vereséget is szenvedett.

Wang Guan azonnal kiküldött néhány felderítőt, s megbizonyosodott róla, hogy a hír igaz, továbbá a Shu-csapatok már meg is indultak ellene. Ráadásul további porfelhők is emelkedtek körülötte. Miután látta, hogy nincs menekvés, a Wei-generális parancsba adta, hogy gyűjtsák fel a menetet, s hamarosan hatalmas lángnyelvek emelkedtek az ég felé.

- Ügyünk elveszett! - kiáltotta Wang Guan - küzdjünk hát mindhalálig!

Haderejét nyugatnak vezette, ám a Shu-sereg szorosan a nyomában maradt. Jiang Wei azt gondolta, Wang Guan mindenáron sajátjaihoz akar visszatérni, ám helyett tovább ment Hanzhong felé. Mivel a Wei-vezérnek túlságosan kevés embere volt ahhoz, hogy megkockáztasson egy nyílt összecsapást, Wang Guan parancsot adott, hogy égessenek fel és pusztítsanak el minden katonai helyőrséget, sőt, még a palánkösvényt is, ami csak útjukba kerül. Attól tartván, hogy elveszíti Hanzhongot, Jiang Wei mellékutakon sietett Wang Guan után, és hatalmas erőfeszítést tett, hogy utolérje. Végül sikerült is bekeríteni a kicsiny Wei-csapatot. Ekkor Wang Guan a Fekete Sárkány folyóba ugrott, s megfulladt. Még megmaradt katonáit Jiang Wei megölette.

Ugyan győzelmet arattak, s Wang Guan is meghalt, ám mindezért nagy árat fizettek. Sok kocsi és rengeteg termés elveszett, a palánkösvény pedig megsemmisült.

Jiang Wei Hanzhongba vezette haderejét, Deng Ai pedig visszatért Qi-be. Innen tett jelentést vereségéről Wei uralkodójának, s büntetésként a lefokozását kérte. Azonban Sima Zhao látta, hogy Deng Ai hűen és jól szolgálja őt, ezért nem büntette meg a generálist, ehelyett csodálatos ajándékokat küldött neki. Ezeket Deng Ai szétosztotta az elesett harcosok családtagjai közt. Sima Zhao erősítésként ötvenezer katonát is útnak indított, arra az esetre, ha Shu ismét támadást merne indítani.

Jiang Wei eközben nekiállt a palánkösvény újbóli felépítésének, hogy a következő hadjárat idejére készen álljon.⁷

Palánkösvényeket javítani a katonák most ezért indultak
Nem azért, hogy a Középső Síkságért vég nélkül haljanak

A következő fejezetből kiderül, ki győzött.

SZÁZTIZENÖTÖDIK FEJEZET

RÁGALMAKRA HALLGATVÁN A MÁSODIK ÚR
ISMÉT VISSZAHÍVJA SEREGÉT.

JIANG WEI A KATASZTRÓFA ELKERÜLÉSE
ÉRDEKÉBEN ÁTVESZI A HATALMAT
A KATONAI SZÁLLÁSHELYEK FELETT

詔班師後主信纜
託屯田姜維避禍

A Shu-Han naptár szerint a Csodálatos Látvány ötödik évének (262) őszén Jiang Wei azzal foglalatostkodott, hogy megújíthassa a támadást Wei ellen. Javíttatta a hegyi utakat, begyűjtötte a terményt és mozgósította csónakjait Hanzhong vízi útjain. Miután mindennel megvolt, beadványt intézett az udvarhoz, kérvén, hogy ismét megindulhasson Wei ellen:

„Ugyan nem arattam teljes győzelmet, nem is vittem végbe nagy tetteket, mégis elültettem a félelmet a Wei-hadak szívében. Katonáink már hosszú ideje kiképzés alatt állnak, s most fel is kell használni őket, különben a sereg széthullik a tétlenség következtében. A harcosok készek akár meghalni, a tisztiek felkészültek minden veszélyre, én pedig eltökéltem, hogy vagy véghez viszem a hódítást, vagy meghalok”!

A Második Úr ezúttal nem egyezett bele azonnal a dologba. Miközben habozott, Qiao Zhou lépett elő, s így szólt:

- Tanulmányoztam az eget, s úgy láttam, Shu vezércsillagai homályosak és tompán fénylenek. Ez a hadjárat katasztrófába fog torkollni, ezért bízom benne, hogy felséged nem engedélyezi!

- Lássuk az eredményét! - felelte a Második Úr - Ha megint nem sikerül, akkor véget vetünk a háborúskodásnak!

Qiao Zhou zokon vette, hogy elutasították tanácsát, hazatért hát, és betegség ürügyén teljesen visszavonult a napi teendőktől.

Ahogy épp a végső előkészületeket végezték, Jiang Wei így fordult Liao Hua-hoz:

- Megfogadtuk, hogy ezúttal leszámolunk a Középső Földekkel. Mit javasolsz, hogyan fogjunk hozzá?

- Nem merészelek semmit sem tanácsolni, generális - hangzott a felelet -; éveken keresztül harcoltunk, s a nép egy pillanatra sem pihenhetett. Deng Ai-ban félelmetes és találékony ellenfélre leltünk. Kivételesen tehetséges férfiú, ezért a végsőkig meg kell erőltetned majd magad!

- A néhai főminiszter hat kísérletet tett - szólt Jiang Wei bosszúsan -, én pedig már nyolcszor próbálkoztam a birodalomért.¹ Szolgálta-e ezek közül bármelyik is saját céljaimat? Ezúttal Taoyangot fogom megtámadni, és senki sem mondhat nekem nemet! Az ellenszegülést halállal büntetem!

Jiang Wei Liao Hua-t hagyta hátra, hogy felügyelje a hanzhong-i főhadiszállást, ő maga pedig háromszázezer harcossal Taoyang felé indult. Hadmozdulatait jelentették a qi-i táboroknak, Deng Ai kémei pedig megerősítették, hogy új hadjárat van kilátásban. Úgy esett, hogy Sima Wang éppen hadi ügyeket beszélt meg ekkor Deng Ai-jal, s mikor meghallotta, mi készül, így szólt:

- Ez a hadművelet nem lehet valódi, nem gondolhatja komolyan. Igazából megint Qi-t akarja megtámadni.

- Pedig most valóban Taoyang ellen indul - felelte Deng Ai.

- Honnan tudod?

- Korábban Jiang Wei mindig az ország azon részein kezdte meg a felvonulást, ahol ellátmányunkat tároltuk – hangzott a felelet –, Taoyangban nincsenek raktárak, ezért azt hiszi, nem fogunk törődni a védelmével, s erőinket Qi-nél összpontosítjuk. Ám ha elfoglalja azt a helyet, ő el tudja ott tárolni saját készleteit, valamint kapcsolatba kerülhet a Qiang törzsekkel, s végül valami nagyszabású tervet fog kieszelni.

- Tegyük fel, hogy mindez igaz. Mit kellene tehát tennünk?

- Azt javaslom, menjünk el innen, s két részre osztva meneteljünk Taoyang felé. Ismerek egy Houxia nevű kisvárost, nagyjából húsz *li*-re Taoyangtól. Ez a kulcs és bejárat az utóbbihoz. Te siess Taoyangba, rejtse el haderődet, és nyitassd meg a kapukat. Ezután tedd azt, amit hamarosan elmondok neked. Én Houxia-nál fogok várakozni. Hatalmas győzelmet aratunk!

Deng Ai átadta a qi-i táborok feletti parancsnokságot Shi Zuannak, mikor a fő sereget megindult.

Eközben Xiahou Ba a Shu-sereg előhadát Taoyang felé vezette. Ahogy egyre közelebb ért, észrevette, hogy a hely teljesen védtelennek tűnik. Egyetlen lobogó sem ütötte fel a fejét. A kapuk tárva-nyitva álltak. Azonban túlságosan óvatos volt ahhoz, hogy egyenesen berontson.

- Talán valami hadicsel vár itt ránk?

- Azt gondoljuk, a várost elhagyták – válaszolták generálisai –, mikor tudomást szereztek érkezésünkről. Néhány ember a déli úton menekült.

Erre Xiahou Ba délre lovagolt, s onnan látta, hogy az északnyugati út, némi távolságban a várostól, menekülőkkel van tele.

- A város valóban üres – vont le a következtetést Xiahou Ba boldogan, majd harcra készen akarta bevezetni a teljes hadat a városba. Ahogy azonban megközelítetté a külső falakat, váratlanul bomba robbant. Erre a hangra dobok dübörögtek fel, fúvósok harsantak, s hirtelen megjelentek a zászlók is. Ugyanekkor felemelkedett a csapóhíd.

- Csapdába csaltak! – üvöltötte kétségbeesetten Xiahou Ba.

Ahogy fordulót vezényelt, hogy visszavonuljanak, a falakról nyílvesszők és kövek zápora zúdult rájuk, s ezek özöne alatt a vezér és számos katonája életét vesztette.

Jiang Wei, a rettenthetetlen, okos terveket szőtt
Ki gondolná? Pedig Deng Ai mindig legyőzte őt
Szomorú sorsú Xiahou Ba, ki a Hanokhoz állt
Belé a város mellett hamar nyílvessző talált

A védművek felől repülő lövedékeket kitörés követte, mely a Shu-haderőt teljesen megtörte, a csapatok menekülőre fogták. Ám ekkor Jiang Wei is

felbukkant, s visszaűzte Sima Wangot és harcosait a városba. A Shu-sereg a falak mentén táborozott le. Jiang Wei mély gyászba esett Xiahou Ba halála miatt.

Az éjszaka folyamán Deng Ai lopva megközelítette a Shu-tábort, majd támadást indított ellene. Ekkor a város védői is kitörtek újra. Jiang Wei képtelen volt szembeszegülni a kettős rohammal, s elhagyta a csatateret. Nagyjából húsz *li* távolságba húzódott vissza, ott ismét letáborozott.

Miután kétszer is legyőzték őket, a Shu-katonák nagyon letörtek, minden önbizalmuk elpárolgott. Jiang Wei igyekezett vigasztalni őket, mondván:

- A vereség és a győzelem egyként a háború közhelyei. Noha sok közkatonát és tisztet veszítettünk, én nem igazán aggódom a legutóbbi vereségek miatt, mivel biztosan elérjük a teljes győzelmet e hadjárat alatt, ha ti mindannyian megtesztek minden tőletek telhetőt! De figyelmeztetek benneteket, csak semmi lázongás! Aki visszavonulásról merészel beszélni, az halál fia!

- Mivel ilyen sok Wei-harcos tartózkodik itt, qi-i táboruk biztosan védetelen - mondta Zhang Yi -, azt javaslom hát, generális, te csak folytasd itt a viaskodást Deng Ai-al, én pedig útnak indulok, s megpróbálom elfoglalni a kilenc tábor. Ha sikerrel járok, Changan ki lesz szolgáltatva nekünk!

Jiang Wei megfogadta a tanácsot. Ezzel a hadsereg második, hátsó felét leválasztották, s Zhang Yi megindult vele Qi felé. Ezután Jiang Wei Houxia-hoz igyekezett, hogy addig bosszantsa Deng Ai-t, míg harcba nem száll ellene. Ezúttal rögtön elfogadták kihívását. Deng Ai kivezette csapatait, ő maga pedig párviadalt vívott Jiang Wei-jel, ám miután harmic ütésváltásnyi időig küzdöttek, mind a kettő visszatért sajátjaihoz. Ezután Jiang Wei nap nap után megismételte kihívását, ám Deng Ai nem felelt rá, nem volt hajlandó harcolni. A Shu-katonák sértéseket ordítottak és átkokat szórtak ellenfeleikre, de semmiféle hatást nem értek el vele.

- Biztosan van valami oka ennek az állhatatosságnak - gondolta ekkor Deng Ai -, azt hiszem, küldhetek egy sereget, hogy elfoglalja Qi-t, míg ők itt feltartanak engem. Shi Zuan, az ottani parancsnok nem valami eszes, csapatai pedig gyengék, így hát oda kell sietnem, hogy megmentsem őket!

Ezzel hívatta a fiát, Deng Zhongot, majd így fordult hozzá:

- Tartsd mindenképpen ezt a helyet! Hadd folytassák csak kihívásaikat, ne vedd fel velük a harcot! Ma éjjel elindulok, hogy Qi segítségére legyek.

Még tartott az éjszaka, Jiang Wei pedig sátrában töprengett a tervei felett, mikor hatalmas kiáltozás és dobszó zavarta meg. Csakhamar közölték vele, hogy váratlanul Deng Ai tűnt fel. A generálisok rögtön kérték, hogy kivonulhassanak összecsapni vele.

- Senki se mozduljon! - parancsolta Jiang Wei.

Deng Ai valójában csupán bősízíteni kívánta őket a Shu-tábornál, miközben útban volt erősítést nyújtani Qi-nek.

- Deng Ai támadása cselvetés volt - közölte Jiang Wei a tisztjeivel -, biztosan megy, hogy felmentse Qi-t!

Így hát a Shu-fővezér elhatározta, hogy ő pedig Zhang Yi segítségére siet. Fu Qiant hagyta hátra táboruk őrzésére, majd háromezer katonával távozott.

Zhang Yi ekkorra már a Wei-állásokat támadta Qi-nél. Shi Zuannak kevés embere volt, s úgy tűnt, a védőknek hamarosan fel kell adniuk a küzdelmet, mikor Deng Ai megjelenése mindent megváltoztatott. A Wei-haderő rohama elűzte Zhang Yi-t, aki a dombok mögött kényszerült menedéket keresni. Egyetlen út sem nyílt előtte, amelyen visszavonulhatott volna. Amikor azonban a dolgok már rosszabbak nem is lehettek volna, észrevette, hogy a Wei-harcosok körében hirtelen eluralkodik a zűrzavar.

- Jiang Wei generális közeledik! - érkezett a jelentés.

Zhang Yi megragadta az alkalmat, s visszatért a csataterre. Ekkor ismét fordult a kocka: Deng Ai elvesztette a küzdelmet, kénytelen volt visszatérni táborába, amit Jiang Wei bekerített és elszántan támadni kezdett.

Eközben Chengdu-ban a Második Úr napról napra egyre jobban Huang Hao káros befolyása alá került. Az eunuch folyamatosan saját vágyainak kielégítésére bátorította az uralkodót, növelte vágyát a fényűzés és kicsapongások iránt. A kormányzatot teljesen magára hagyta.

Ekkoriban Liu Yan miniszternek igen szépséges felesége volt, kit Hu úrhölgynek neveztek. Egy napon ez a hölgy az uralkodói palotába látogatott, hogy tiszteletét tegye a császárnénál, aki egy egész hónapra át magánál tartotta. Liu Yan tisztában volt az uralkodó jellemével, ezért tévesen azt gondolta, hogy viszonyt folytat a feleségével, s szörnyű bosszút állt az asszonyon. Megkötözte Hu úrhölgyet, miután hazatért, s megszegyenítésként megparancsolta ötszáz katonájának, hogy csizmáikkal tucatszor is tapossanak az arcába. A hölgy számtalanszor elájult közben.

A történet eljutott a Második Úr fülébe is, aki utasította tisztségviselőit, hogy vizsgálják ki az ügyet, s döntsenek a vétek és büntetése felől. Az ítélet végül így hangzott:

- A katonák nem megfelelő személyek, hogy büntetést szabjanak ki egy asszonyra, az arc pedig nem olyan része a testnek, melyet sanyargatni lehetne. A bűnöst ki kell hát végezni.

Így hát Liu Yant lefejezték. Ahogy telt-múlt az idő a Második Úr még jobban elmerült a féktelen élvezetekben, s fokozatosan minden jó ember távozott a kormányzatból, helyt adván a legkapzsibbaknak, akik hamarosan csak úgy hemzsegték ott. Huang Hao talpnyalói közt volt Yan Yu is, a Jobb Hadsereg generálisa, akinek érdemtelensége nem volt akadály

felemelkedésének. Hallván Jiang Wei vereségéről Qi környékén, Yan Yu rávette barátját, Huang Hao-t, hogy beszéljen a Második Úrral a fővezér újbóli visszahívásáról:

- Jiang Wei-t haza kell szólítani, mivel képtelen döntő győzelmet aratni! Yan Yu-t kellene elküldeni, hogy váltsa le őt!

A Második Úr beleegyezett, s kibocsátotta a határozatot.

Egy napon, mikor Jiang Wei éppen a Wei-táborok elleni támadás tervén dolgozott, három határozat is érkezett hozzá. Mindegyikben ugyanarról volt szó: visszahívták őt a fővárosba. Mivel az engedetlenség szóba sem jöhetett, Jiang Wei félbeszakította a hadműveleteket,² s először a taoyangi erőket küldte vissza. Ezután lassanként valamennyi csapata hazatért.

Deng Ai nagyon meglepődött egyik éjszaka, mikor felcsendültek az ellenséges dobok, s másnap látta, hogy a Shu-táborok üresek. Azonban valami hadicselt gyanított, ezért nem üldözte őket.

Megérkezvén Hanzhongba a hadsereg megállt, csupán Jiang Wei ment tovább a fővárosba a hírvivő társaságában, aki a parancsokat hozta. Miután odaért, tíz napon át kellett várakoznia, ám a Második Úr még mindig nem fogadta őt. Ekkor már kezdett gyanakodni, hogy megint valami megfélemlítéstől van szó.

Egy napon a palota kapujának közelében Xi Zheng főtitkárral találkozott, s megkérdezte tőle:

- Tudod esetleg, uram, mi az oka visszahívásomnak?

- Hogyhogy, generális! Hát nem tudod? Huang Hao a helyedre Yan Yu-t akarja állítani, ezért addig mesterkedett, míg el nem érte, hogy visszaparancsoljanak! Most viszont rájöttek, hogy Deng Ai túlságosan okos ahhoz, hogy megbirkózzanak vele, így elvetették a további harcok gondolatát!

- Esküszöm, hogy elteszem láb alól ezt az eunuch gazembert! - felelte Jiang Wei.

- Pszt! Te vagy a hadvezér Zhuge Liang örököse, az a férfiú, akinek be kell teljesíteni az ő bevégzetlen feladatát! Túl fontos vagy ahhoz, hogy elhamarkodottan vagy tapintatlanul cselekedj! Ha a császár megvonja tőled támogatását, az balul üthet ki számodra!

- Uram, igazat szólsz - válaszolta Jiang Wei.

Ámde nem sokkal később egy kis csoport élén mégis a palotába sietett. A Második Úr éppen Huang Hao-val szórakozott a kertben. Az érkezőkről beszámoltak az eunuchnak, aki rögtön elbújt. Jiang Wei hamarosan ura színe elé járult, s leborult előtte, mondván:

- Miért hívott vissza megint felséged? Az ellenség a kezeim között volt Qi-nél, mikor a hármas határozat megérkezett.

A Második Úr csak hümmögött és mormogott, de nem válaszolt semmi értelmeset. Ekkor Jiang Wei belefogott valódi sérelme taglalásába:

- Ez a Huang Hao romlott lelkű és ravaszkodó alak, s úgy tűnik, neki jut a döntő szó mindenben. Visszatért Ling császár és a tíz nagyhatalmú eunuch időszaka. Felsőged emlékezhet Zhang Rang esetére nemrégiben, vagy Zhao Gao-ra a múltból,³ ám ha egyszerűen végeznél ezzel az emberrel, az udvar megtisztulna, te pedig, uram, dicsőséggel térhetnél majd meg atyáid otthonába.

- Huang Hao csupán egy kis szolgáló - felelte a Második Úr mosolyogva -, aki megbízatásokat teljesít nekem. Ha megpróbálna úgy cselekedni, ahogy mondod, nem járna sikerrel. Mindig is csodálkoztam azon, Dong Yun miért gyűlölhette annyira szegény Huang Hao-t. Most te is ugyanezt teszed. Kérve-kérlek, nemes uram, ne is végy tudomást róla!

- Ha felséged nem szabadul meg tőle, a gonosz vég nagyon közel kerül hozzánk - mondta erre Jiang Wei, s fejét a földre verte tehetetlenségében.

- Ha szeretsz valakit, életben akarod tartani, ha viszont gyűlölsz, akkor halálára vágyasz - közölte a Második Úr -, miért nem bírod hát elviselni szegény eunuchomat?

Ezzel Liu Shan megparancsolta egyik szolgájának, hogy menjen és hívja oda Huang Hao-t. Amikor az eunuch megjelent a pavilonban, a Második Úr utasította, hogy kérjen elnézést Jiang Wei-től. Huang Hao a földre borult, s könnyezve így szólt:

- Mindig is az Ég Fiának szolgálatára álltam! Soha nem tettem semmi mást! Nem ártottam magam bele az államügyekbe. Könyörgöm, generális, ne hallgass arra, amit a nép beszél! Ha a haláloamat akarod, kezeid között vagyok, de kérlek, kíméld meg életem!

S a könnyek csak úgy csorogtak le az arcán. Jiang Wei rosszkedvűen távozott. Odakint felkereste Xi Zheng barátját, s beszámolt neki a történetéről.

- Generális, nagy veszélyben vagy! - válaszolta neki Xi Zheng, miután végighallgatta - s ha te elbuzgolsz, az ország is elbukik veled együtt!

- Mit tanácsolsz - tudakolta Jiang Wei, miként tudnám magamat és az államot is biztonságba helyezni?

- A Nyugati Völgyvidéken van egy hely, Tazhongnak hívják, ott védelemre és menedékre lelhetsz. Gazdag vidék, ahol katonai szálláshelyet létesíthetsz, ahogy néhai hadurunk tette. Kérd meg a császárt, hogy engedjen oda. Gyűjthetsz gabonát a seregeid számára, s biztosíthatod a Longyou-tól nyugatra eső területeket, valamint távol tarthatod a Wei-csapatokat is Hanzhongtól. Így visszaszerzed a katonai főparancsnokságot, és senki sem mer ellened mesterkedni, úgyhogy biztonságban leszel. Így teheted a legtöbbet és a legjobbat magadért és a birodalomért. De nem szabad vesztegetned az időt!

- Szavaid mint az arany és a drágakövek - felelte hálásan Jiang Wei.

Késedelem nélkül beadványt intézett az uralkodóhoz, s megszerezte a fentiekhez a Második Úr beleegyezését. Ezután visszatért Hanzhongba, összehívta tisztjeit, s elmondta nekik a terveket.

- Sok-sok hadjáratunk maradt sikertelen, egy részük az ellátmány hiányának köszönhetően. Most nyolcvanezer harcossal Tazhongba megyek, hogy ott téli szálláshelyet létesítsek, s gabonát termesszek a következő hadjáratához. Számos küzdelemben volt már részetek, úgyhogy megpihenhettek, miközben begyűjtitek a terményt és őrzitek Hanzhongot. A Wei-bélieknek több ezer *li* távolságról kell szállítaniuk ellátmányukat, egész hegy-ségeken kell áthaladniuk. A munkálkodástól kimerülnek, hamar meg kell hátrálniuk. Ekkor jön el az idő számunkra, hogy lesújtunk rájuk, s a siker bizonyosan miénk lesz!

Hu Ji lett Hanshou parancsnoka, Wang Han Lechengé, Jiang Bin Hanchengé, Jiang Shu és Fu Qian pedig az átjárókat őrizték. Miután mindent elrendezett, Jiang Wei Tazhongba vonult, hogy növényt termesszen és kidolgozza terveit.

Deng Ai megtudta ezeket a fejleményeket, s felfedezte, hogy a Shu-seregeket negyvennyolc táborba osztották szét, melyek egymással összefűzve állottak, mint egy hatalmas kígyó tagjai.⁴ Kiküldte hát kémeit, hogy vegyék szemügyre még jobban a vidéket, ők pedig egy térképet is készítettek, amit azután elküldtek a fővárosba.

Ám amikor Jin ura, Sima Zhao meglátta a beadványt és a térképet, nagyon dühös lett:

- Ez a Jiang Wei rengetegszer indított már támadást az országunk ellen, mi pedig képtelenek voltunk végezni vele! Ő az egyetlen igazi bánatom!

- Csupán túlságosan is alaposan igyekszik elvégezni Zhuge Liang feladatát - felelte Jia Chong -, ezért nehéz őt visszaverni. Valami furfangos és merész fickóra lenne szükséged, aki meggyilkolja őt, így megszabadulnánk eme távoli, de állandó háborús veszélyforrástól.

- Nem ez a jó mód - vetette ellen Xun Xu tanácsadó -, Liu Shan, Shu ura kicsapongásokba merült, s minden bizalmát egyetlen kedvencébe, Huang Hao eunuchba helyezte. Az állam magasabb rangú tisztségviselői kizárólag saját biztonságukkal törődnek, Jiang Wei pedig Tazhongba távozott, hogy mentse az életét. Ha ellenük küldenél egy tehetséges hadvezért és egy erős sereget, biztos lehetnél a győzelemben. Nincs itt szükség orgyilkos törére!

- Ezek pompás szavak - nevetett Sima Zhao -, de ha támadást indítanánk Shu ellen, ki vezethetné ezt?

- Deng Ai napjaink legkiválóbb hadvezére - válaszolta Xun Xu -, add mellé Zhong Hui-t helyettesének, s minden el van intézve!

- Én is épp így gondolom! - lelkesedett Sima Zhao.

Ezzel hívatta Zhong Hui-t, s így fordult hozzá:

- Azt kívánom, hogy te legyél a Wu elleni támadás vezére. Vállalod?

- Uram bizonyára Shu-t kívánt mondani, nem Wu-t – hangzott a felelet.

- Milyen jól ismered legbenső gondolataimat! – kiáltotta Sima Zhao –

De miként vezetnéd a hadjáratot Shu ellen?

- Gondolván, hogy uram Shu-t kívánja megtámadni, már ki is dolgoztam a terveket. Itt vannak.

Ezzel kiterítette térképeit, amiken táborok, raktárak és utak látszottak, mind igen pontosan és részletesen. Sima Zhao nagyon elégedett volt.

- Remek vezér vagy – közölte –, mit szólnál ahhoz, ha Deng Ai-al együtt kellene háborúba indulnod?⁵

- A Folyóvidékek igen nagy kiterjedésűek, van elég hely egynél több hadműveletre is ott. Deng Ai megindulhatna egy másik útvonalon.

Zhong Hui ezután megkapta a Nyugatot Meghódító Generális címet, valamint a főparancsnoki rangot az összes haderő felett az átjárókon belüli területen, továbbá Qingzhou, Xuzhou, Yanzhou, Yuzhou, Jingzhou és Yangzhou seregei feletti uralmat.⁶ Ugyanekkor a hatalom zászlóival egy bizottság indult Deng Ai-hoz, megadván neki a fennhatóságot az átjárón kívüli hadak felett, s ő is felvehette a Nyugatot Meghódító Generális titulusát. Kijelölték a Shu ellen indítandó támadás időpontját is.

Mikor Sima Zhao az udvarnál is bejelentette a tervezett hadműveletet, Deng Dun generális így kiáltott:

- Miért küldöd seregeinket egy távoli és veszélyes országba, így hívva ki magunk ellen a sorsot? Jiang Wei már számtalanszor vonult ellenünk hadba, s a háborúskodás sok-sok életet követelt. Inkább a védekezésben kellene megtalálnunk a biztonságot!

- Törvényes hadakat küldök egy törvénytelen uralkodó ellen. Hogy merészelsz szembeszegülni terveimmel? – kiáltotta Sima Zhao dühösen, majd megparancsolta az őrségnek, hogy azon nyomban végezzék ki Deng Dunt. Így is tettek, s hamarosan visszatértek a fejével, amit a lépcső aljára helyeztek. Ez minden jelenlévőt megrémített, mindenki holtra sápadt.

- Hat év telt el, mióta meghódítottam keletet, eme hat évet felkészüléssel töltöttük – mondta Sima Zhao –, régóta szándékomban áll leigázni Wu-t és Shu-t is.⁷ Most hát elpusztítom az utóbbit, azután áradatként rontok Wu-ra, s azt is meghódítom. Ez a „Guo-t megsemmisítve elfoglalni Yu-t” módszer.⁸ Szinte pontosan tudom, milyen haderővel rendelkezik Shu. Nyolcvan-kilencvenezer katonájuk állomásozik Chengdu fővárosban, negyven-ötvenezer a határokon, míg Jiang Wei-nek körülbelül hatvanezer van téli szálláshelyén. Ellenük Deng Ai vezetésével százezer főt küldünk, ez elég ahhoz, hogy feltartsa Jiang Wei-t, megakadályozván, hogy keletnek induljon. Zhong Hui-nak két-háromszázezer veteránja van. Ezek három

részre osztva egyenesen Hanzhong ellen vonulnak.⁹ Liu Shan, Shu ura egy vak bolond, kinek határvárosai romokban állnak, udvaroncai és asszonyai pedig remegnek félelmükben. Nem fog sokáig kitartani!

A gyülekezet dicsérte a főminiszter előrelátását.

Zhong Hui azonnal útnak indult, amint megkapta hivatali pecsétjét. Nehogy valódi szándéka kitudódjon, azt hirdette, hogy hadereje Wu ellen vonul fel, s hogy ennek bizonyosságát is adja, sok nagy hajót építtetett Qingzhou-ban, Yanzhou-ban, Yuzhou-ban, Jingzhou-ban és Yangzhou-ban. Elküldte Tang Zi-t is Dengzhou folyami és Laizhou tengeri partvidékére, hogy ott vízi alkalmatosságokat gyűjtsön egybe.¹⁰ Még urát, Sima Zhao-t is sikerült megtevesztenie, aki megkérdezte tőle, miért szedi össze a hajókat.

- Ha Shu-ban meghallják, hogy nyugaton készülünk támadni, segítséget kérnek Wu-tól - felelte Zhong Hui -, így hát eljátszom, hogy Wu ellen akarunk vonulni, így ez az ország egy évig sem mer majd megmozdulni. Miután Shu-t legyőztük, a hajók készen állnak, s hasznukat vesszük a kelet elleni hadjáratban!

Sima Zhao elégedett volt. A Wei naptár szerinti Csodálatos Kezdet negyedik éve (263) hetedik hónapjának harmadik napját jelölték ki a felvonulásra. Sima Zhao tíz *li* távolságra kísérte el hadvezérét a fővárosból, csak utána búcsúzott el tőle. Shao Ti, a nyugati ügyek minisztere ekkor figyelmztetést suttozott ura fülébe:

- Uram, hatalmas sereggel küldted Zhong Hui-t Shu ellen. Attól tartok, ő túlságosan becsvágyó. Biztos, hogy jó ötlet volt ekkora hatalmat a kezébe adni?

- Gondolod, hogy nem vagyok tisztában ezzel? - kérdezett vissza Sima Zhao.

- Akkor meg miért küldted oda egyedül, vezértárs nélkül?

Sima Zhao néhány szót mondott csak erre Shao Ti-nek, hogy eloszlassa kétségeit.

Nyugodtan várta Sima a napot, nem volt benne kétség
Hogy tábornoka szívében mi lapul, tudta ő azt már rég¹¹

A soron következő fejezetből kiderül, mit is hallott Shao Ti.

SZÁZTIZENHATODIK FEJEZET

A HANZHONGI ÚTON ZHONG HUI
KETTÉOSZTJA SEREGÉT.
A DINGJUN HEGYEN MEGJELNIK
ZHUGE LIANG LÁTOMÁSA

鍾會分兵漢中道
武侯顯聖定軍山

A Shao Ti fülébe suttogott szavak bizonyították Sima Zhao kifinomult gondolkozásmódját:

- Ma reggel valamennyi udvaronc egyetértett abban, hogy nem kellene Shu-t megtámadni, mivel olyan gyávák, hogy attól tartanak, ha odavonulunk, biztosan vereséget fogunk szenvedni. S valóban, ha ők vezetnék a haderőt, akkor így történe. Láthattad viszont, hogy Zhong Hui miként vázolta fel tervét: ő nem fél. Shu-t ezért le fogja győzni, emiatt a Folyóvidékek népének megszakad a szíve. A megvert vezérek nem dicsekedhetnek, egy megtört állam tisztségviselői nem méltó őrői a jólétnek. Ha Zhong Hui ellenünk fordul, Shu népe nem fogja támogatni őt, s mivel csapataink győzedelmesek lesznek, haza kívánnak majd térni, s nem fogják majd vezérüket a lázadáshoz vezető úton követni. Így hát semmitől sem kell félnünk. Épp olyan jól tudom ezt, mint te, ám mindenki más előtt titokban kell tartani!

Shao Ti megértette a dolgot.

A menetelés előtt Zhong Hui összegyűjtötte táborában a tisztjeit, köztük Wei Guan hadfelügyelőt, Hu Lie, Tian Xu, Tian Zhang, Yuan Jing, Qiu Jian, Xiahou Xian, Wang Mai, Huangfu Kai és Gou An generálisokat, összesen nyolcvan főembert.

- Először az előhad parancsnokát szeretném kijelölni – fordult hozzájuk Zhong Hui –, tapasztalattal kell bírnia utak építésében és hidak javításában.

- Én vállalom ezt a tisztséget! – kiáltotta valaki rögtön. Xu Yi volt a felszólaló, a Tigrisvezér Xu Chu fia.¹

- Senkihez sem illik jobban! – vélte minden jelenlévő.

- Megkapod a pecsétet – felelte Zhong Hui –, ruganyos vagy és erős, merész és méltó, amilyen atyád is volt. Emellett minden társad téged ajánl. Ötezer lovas vehetsz magadhoz és ezer gyalogost. Három egységben kell Hanzhong felé vonulnod, közülük a középsőt átvezeted a Xie völgyön, a másik kettő a Luo és a Ziwu völgyön kel majd át. El kell egyengetned és ki kell javítanod az utakat, rendbe rakni a hidakat, alagutakat fúrnod és sziklákat szétzúznod. Légy igen szorgalmas, mert minden késlekedés büntetést von maga után!

Xu Yi-nek azonnal útnak kellett indulnia, vezére pedig százezer fővel követte őt.

A Nyugati Völgyvidéken Deng Ai, ahogy megkapta a parancsot Shu megtámadására, elküldte Sima Wangot, hogy kösse le a Qiangok haderejét. Ezután magához kérte Zhuge Xu-t, Yongzhou birodalmi védelmezőjét, Wang Qi-t, Tianshui kormányzóját, Qian Hongot, a Nyugati Völgyvidékét és Yang Xint, Jinchengét. Ezt követően a harcosok úgy gyülekeztek a Nyugati Völgyvidék körül, mint a fellegek.

Egy éjjel Deng Ai álmod látott, amiben jókora hegyet mászott meg útban Hanzhong felé. Hirtelen vízforrás tört elő lábai előtt, s akkora erővel buzdított fel, hogy megijedt tőle. Izzadságban úszva ébredt, nem is tudott újra elaludni, hanem csak üldögélt, várván a hajnalt. Reggel magához hívatta őrpáncsnokát, Yuan Shao-t, aki jól ismerte *A változások könyvét*, s elmesélte neki álmát, majd értelmezését kérte.

- A könyv szerint - felelte Yuan Shao -, a „víz a hegyen” a Jian diagramot jelképezi, mely alatt azt találjuk, hogy a délnyugati jót jövendöl, ám az északkeleti kedvezőtlen. Kongzi azt mondta a Jianról, hogy előnyt, vagyis sikert jelent délnyugaton, ám északkeleten kudarcot, vagyis kiúttalanságot. Ebben a hadjáratban, generális, legyőzöd Shu-t, ám nem lesz olyan út, amin hazatérhetnél.

Deng Ai csak hallgatta, s egyre szomorúbb lett, ahogy álmának értelmezése kibontakozott. Ebben a pillanatban érkezett meg Zhong Hui üzenete, arra kérvén őt, hogy együtt vonuljanak Hanzhongba. Deng Ai azonnal elküldte Zhuge Xu-t tizenötezer harcossal, hogy elvágják Jiang Wei visszavonulásának útját, Wang Ji-t pedig ugyanakkora haderővel, hogy támadja meg Tazhongot balkéz felől, miközben Qian Hong úgyszintén tizenötezer katonával jobbról tegye meg ugyanezt. Végül Yang Xin tizenötezer fős seregének feladata lett, hogy zárja Jiang Wei-t Gansongba. Maga Deng Ai harmincezres haderejével ide-oda vonult, hogy azt a sereget erősítse, amelyiknek erre éppen szüksége volt.

Eközben történt egy érdekes esemény. Azon a napon, mikor Zhong Hui elindult a nyugati hadjáratra, valamennyi tisztségviselő kivonult, hogy lássák őt távozni. Csodálatos látvány volt, a vidám lobogók eltakarták a napot, a mellvérték és sisakok ragyogtak. A katonák edzetek, a hátasok jó állapotban. Mindenki a vezért élte. Azaz csak majdnem mindenki, mivel Liu Shi hallgatott, és szavak helyett ádázul mosolygott. Ekkor Wang Xiang parancsnok áttört a tömegben, s így szólt hozzá:

- Gondolod, hogy ez a kettő - Zhong Hui és Deng Ai - legyőzik majd Shu-t?

- Biztosan legyőzik - felelte Liu Shi -, csak hogy azt hiszem, egyikük sem fog visszatérni.

- Miért mondod ezt?

Ám Liu Shi erre már nem válaszolt, csak csendben mosolygott. A kérdést nem ismételték meg.

A Wei-seregek már meneteltek, mikor Jiang Wei értesült a tervezett támadásról. Azonnal beadványt intézett az uralkodóhoz, kérvén, hogy tegyenek meg bizonyos biztonsági intézkedéseket. Zhang Yi-nek, a Repülő Lovasság Bal Parancsnokának a Yangping szorost kellett őriznie, Liao Hua-nak, a Repülő Lovasság Jobb Parancsnokának pedig a Yinping

hidat Yinping tartományban. Ez volt a két legfontosabb pont, melyeken Hanzhong biztonsága alapult. Wu támogatásáért is elküldetett, s közben Tazhongban gyűjtötte össze saját harcosait, hogy álljanak készen a kivonulásra.

Ebben az évben (263) a Shu uralkodás elnevezését Csodálatos Látványról Örömteli Kilátásra változtatták, így ennek az első évét írták a naptárban.² Mikor Jiang Wei beadványa elért a második Úrhoz, ő éppen szokása szerint kedvencével, Huang Hao eunuchhal merült el a gyönyörökben. Elolvasta a dokumentumot, majd így fordult a talpnyalóhoz:

- Jiang Wei azt írja itt, hogy a Wei-seregek Deng Ai és Zhong Hui vezetésével úton vannak felénk. Mit tegyünk?

- Semmi ilyesmiről nincs szó. Jiang Wei csupán nevet akar szerezni magának, ezért állítja ezt. Felségednek nem kell megrémülnie, mert megtudhatjuk az igazságot egy bizonyos bölcs asszonytól, akit történetesen ismerek. Valódi jósnőről beszélünk. Hívathatom őt?

A Második Úr beleegyezett, s a termet előkészítették a rituáléhoz. Füstölőket, virágokat, papirost, gyertyákat, áldozati tárgyakat és még sok ehhez hasonlót hoztak, majd Huang Hao kocsival a bölcs asszonyhoz indult, hogy megkerje, tegyen látogatást az uralkodónál.

A nő el is jött, s a császár Sárkánytrónusára ültették. Miután a Második Úr meggyújtotta a füstölőket és elismételte az imádságokat, a bölcs asszony hirtelen leeresztette haját, ledobta lábbelijét és mezítláb kezdett ugrándozni. Néhány kör megtétele után összekuporodott az asztalon.

- A szellem immár alászállt - közölte ekkor Huang Hao -, küldj el mindenkit, és imádkozz hozzá!

Így hát a szolgálókat elbocsátották, a Második Úr pedig esedezni kezdett a bölcs asszonyhoz. Ő váratlanul felüvöltött:

- Én vagyok a Nyugati Folyóvidék védőszelleme! Felség, élvezd a nyugalmat és békességet! Miért érdeklődsz más dolgok iránt? Néhány éven belül Wei földje is uralmad alá kerül, tehát nem kell bánkódnod!

Ezzel a földre zuhant, mintha elájult volna, csupán némi idő elteltével tért magához újra. A Második Úr nagyon elégedett volt a jóslattal, és gazdagon megjutalmazta a jósnőt. Minden szavát elhitte, ennek közvetlen eredménye az lett, hogy Jiang Wei beadványát megválaszolatlanul hagyta, s mivel ismét teljesen elmerült az élvezetekben, Huang Hao könnyen megoldotta, hogy egyetlen további sürgető beadvány se jusson el a generálistól az uralkodóhoz.³

Eközben Zhong Hui Hanzhong felé sietett. Az előhad vezére, Xu Yi nagyon vágyott rá, hogy valami hatalmas haditettet vigyen végbe, ezért csapatait Nanzhenghez vezette. Mikor odaértek, így szólott tisztjeihez:

- Ha elfoglaljuk ezt az átjárót, akkor egyenesen Hanzhongba vonulhatunk! A védelem igen gyenge!⁴

Ezzel hatalmas roham indult meg az erőd ellen, mindenki igyekezett megelőzni a többieket. Ám Nanzheng parancsnoka Lu Xun volt, s már igen korán tudomást szerzett az ellenség közeledtéről. Így hát a híd mindkét oldalán íjakkal és nyílpuskákkal felszerelkezett katonákat állomásoztatott. Amint a támadók odaértek, kereplővel jelt adtak, s nyílvevők és egyéb lövedékek borzasztó áradata zúdult a Wei-harcosokra. Rengetegen elesetek, Xu Yi teljes vereséget szenvedett.

A legyőzött vezér visszatért és jelentést tett balsikeréről. Erre maga Zhong Hui indult száz vértés lovas élén, hogy meg szemlélje a körülményeket. A Zhuge Liang tervezte fegyverek ismét lövedékek fellegeit zúdították rájuk, Zhong Hui pedig sietve megfordult, hogy elmeneküljön. Ám Lu Xun ötszáz katonája élén a nyomába eredt, ráadásul ahogy Zhong Hui vágtaiban átkelt a hídon, a palánk beszakad alatta, lovának patája áthatolt rajta, ő maga pedig majdnem kizuhant a nyeregből. A paripa képtelen volt kiszabadítani a lábát, így Zhong Hui leugrott a hátáról, s gyalog folytatta a menekülést. Éppen a híd lejtős részén rohant át, amikor Lu Xun bukkant fel mögötte lándzsájával, ám ekkor Zhong Hui egyik követője, név szerint Xun Kai kilőtt egy nyílvevőt Lu Xunre, ami földre terítette a hadvezért.

E szerencsés találatot látván Zhong Hui visszafordult, s jelt adott embereinek a támadásra. Nagy lendülettel rohamoztak, a védők pedig túlságosan megrémültek ahhoz, hogy ismét lőjenek, továbbá saját katonáik már összevegyültek az ellenséggel. Hamarosan Zhong Hui szétzúzta a védelmet, s birtokába vette az átjárót. A legyőzött védők szétszéledtek.

Miután az átjárót elfoglalták, Xun Kai gazdag jutalomban részesült generálisa életét megmentő lövéséért. Az örök közé fogadták, s egy kiváló paripát és remek vértezetet kapott tetteért.

Xu Yi-t ellenben sátrába hívatta a fővezér, s ott szemére vetette gondatlanságát küldetése elvégzése során:

- Azért lettél az előhad vezére, hogy eleget tegyél az utak kijavításának, különleges feladatod pedig az volt, hogy biztosítsd a hidak jó állapotát. Az imént azonban a hídon lovam patája beszorult, én pedig csaknem lezuhantam. Ha Xun Kai nincs ott, halál fia vagyok. Engedetlen voltál, ezért most viselned kell a büntetést.

A vétkeket halálra ítélték. A többi generális igyekezett lebeszélni a vezért e súlyos büntetésről, így könyörögvén neki:

- Atyja Xu Chu volt, aki hatalmas szolgálatokat tett a birodalomnak!

- Hogy is lehetne fenntartani a fegyelmet, ha a törvényeket nem tartatnánk be? - kérdezte erre Zhong Hui.

Így hát az ítéletet végrehajtották, és szerencsétlen Xu Yi fejét figyelmeztetésként közszemlére tették. Ez a szigorúság félelmet plántált a tiszték szívébe.

A Shu-határvidéken Wang Han irányította Lechenget, Jiang Bin pedig Hanchenget. Ahogy az ellenség hatalmas hadakkal közeledett, nem mertek kivonulni, hogy nyílt csatában mérjék össze vele erejüket, hanem bezárták a városkapukat és védelemben maradtak.

Zhong Hui ekkor kiadta a következő parancsot:

„A gyorsaság a háború lelke. Mostantól nincs megállás”!

Li Fu utasítást kapott, hogy vegye ostrom alá Lechenget, Xun Kai pedig bekerítette Hanchenget. A főszereg, Zhong Hui vezetésével a Yangping szoros elfoglalását tűzte ki céljául.

Fu Qian Shu-generális védte az átjárót. Ő helyettesével, Jiang Shu-val vitatta meg a védelem terveit. Ő teljes mértékben a védekezést részesítette előnyben, mondván:

- Az ellenség túlságosan erős ahhoz, hogy bármi másra gondolhassunk.

- Nem értek egyet - felelte Fu Qian -, mostanra már biztosan kimerültek a meneteléstől, ezért nem kell félnünk tőlük. Ha nem rontunk ki és támadunk rájuk, a két város el fog esni!

Jiang Shu nem válaszolt. Hamarosan megérkezett az ellenség, s mindkét tiszt felment a falra, hogy szemügyre vegye őket.

Amint Zhong Hui észrevette őket, így kiáltott:

- Százezer fős seregünk áll itt! Ha most megadjátok magatokat, akkor magasabb tisztséget kaptok, mint a mostani, ám ha makacsul ellenálltok, mindannyian elpusztultok, mikor bevesszük az átjárót! A jáde és a kavics is ugyanabban a pusztulásban fog osztozni!⁵

E fenyegetés feldühítette Fu Qiant. Utasította Jiang Shu-t, hogy őrizze a falakat, ő maga pedig háromezer katonával kivonult, hogy felvegye a harcot az ellenséggel. Támadásba lendült, Zhong Hui pedig meghátrált előle. Fu Qian a nyomába eredt, ám hamarosan a Wei-sereg rendezte sorait, és ellentámadásba ment át. Fu Qian megfordult, hogy visszavonuljon, ám amikor elérte saját védműveit, látta, hogy már Wei-zászlók lobognak ott, a Shu-jelképek eltűntek.

- Megadtam magam! - ordította Jiang Shu a falról.

- Hálátlan, áruló kalandor! - üvöltötte vissza Fu Qian dühösen - Hogy mersz majd ezek után az emberek szemébe nézni?

Ám semmi sem használt, így Fu Qian visszafordult, hogy megint csatába induljon. Hamarosan bekerítették. Elkeseredetten küzdött, ám nem volt képes kitörni. Harcosai egymás után elesetek, s mikor szinte csaknem mind elfogytak, a vezér így kiáltott:

- Élőként Shu-t szolgáltam, holtomban is az ő szelleme leszek!

Ezzel a csata sűrűjébe vetette magát. Hamarosan paripája felbukott, ő maga pedig súlyosan megsérült, így egyetlen mozdulattal végzett magával.

E nap tombolva mutatta ki hűségét
Ezért ezer éve tartják dicső emlékét
Jobb ölelni, mint Fu Qian a végzetet
Nem húzni, ahogy Jing Shu az életet

Így került a Yangping szoros Zhong Hui kezébe, s jókora, terményből és fegyverekből álló zsákmányt szerzett. Lakomát rendezett hát serege számára, s aznap éjjel Yangan városában szálltak meg. Azonban az éjszaka csendjét emberek kiáltásai zavarták meg, ezért Zhong Hui felkelt, s kiment, mivel azt hitte, támadás érte őket. Ám a hangok gyorsan elcsendesedtek, ő pedig visszatért fekhelyére. Mindazonáltal sem ő, sem hadereje nem mert elaludni már.

A következő éjjelen megtörtént ugyanez: kiáltás kelt délkelet felől. Ahogy felkelt a nap, felderítők indultak útnak, hogy kiderítsék, mi történik, de mikor visszajöttek, jelentették, hogy tíz *li* távolságon belül nyoma sem volt egyetlen Shu-katonának sem. Zhong Hui nem volt elégedett, így magához vett száz lovas, s elvágtattak ugyanabba az irányba, hogy szemügyre vegyék, mi a helyzet. Hamarosan meglehetősen gonosz külsejű hegyhez értek, mely felett haragos fellegek kavaroztak, csúcsát pedig sűrű köd fedte.

- Miféle hegy ez? - tudakolta Zhong Hui az egyik vezetőjétől.

- Dingjun hegynek nevezik - hangzott a felelet -, Xiahou Yuan itt lelte halálát.

Ez egyáltalán nem hangzott biztatóan, ezért Zhong Hui nagyon borús hangulatban tért vissza a táborba. A magaslat kanyarulatánál vad szélrohamok támadtak, s hirtelen lovasok hatalmas tömege tűnt fel, mintha a széllel együtt zúdulnának rájuk, támadást indítván ellenük.

Pánikba esve kezdtek vágatni, Zhong Hui legelől. Sok generális lezuhant hátasáról. Mégis, amikor az átjáróhoz értek, egyetlen emberük sem hiányzott, habár sokuk szenvedett kisebb-nagyobb horzsolásokat és vágásokat, és jó néhányan elvesztették sisakjukat is. Mindenki látta a fantomlovasokat, akik nem okoztak bántódást, mikor a közelükbe értek, hanem feloldódtak a szélben.

Zhong Hui hívatta a nemrég átpártolt generálist, Jiang Shu-t, s így fordult hozzá:

- Van bármiféle templom valamilyen istenségnek a Dingjun hegyen?

- Nincs - hangzott a felelet -, nincs ott semmi, csupán Zhuge Liang sírja.

- Akkor ez biztosan Zhuge Liang megtestesülése volt - vélte Zhong Hui -, áldozatot kellene bemutatnom neki!

Így hát ajándékokat készíttetett elő, s levágatott egy ökröt, majd a sírhelynél bemutatta az áldozatot. Mikor mindent elvégzett, a szél lecsendesedett, a sötét fellegek pedig eloszlottak. Hús szellő kezdett lengedezni, majd gyenge zápor hullott rájuk, végül az ég teljesen kitisztult. Elégedetten, hogy felajánlásuk elfogadásra talált, az áldozatot bemutatók visszatértek a táborba.

Ezen az éjjelen Zhong Hui fejét a kis asztalra hajtva aludt el sátrában. Váratlanul hideg szélroham támadt, s taoista öltözékbe burkolózott alakot vett észre turbánban, tollegyezővel, fehér köpönyegben, fekete övvel. Az alak jádéhoz hasonló finomságú megjelenéssel bírt, ajkai mélyvörösek, szemei tiszták voltak. Egy istenség nyugodt éberségével mozgott.

- Ki vagy te, uram? - kérdezte Zhong Hui felemelkedvén.

- Kedves reggeli látogatásod miatt érzett hála hozott ide, ezért kívánok beszélni veled. Noha a Hanok elbuktak, s az Ég akaratát nem lehet figyelmen kívül hagyni, mégis, a háború nyomorúságainak kitett nyugat népét kímélni kell. Miután átlépted a határt, ne öldökölj könyörtelenül!

Ezzel az alak köpönyege ujjának egyetlen lebbentésével eltűnt, egy pillanatig sem maradt tovább, hogy bármely kérdésre válaszoljon.

Zhong Hui felébredt, s tudta, hogy álmodott, ám érezte azt is, hogy Zhuge Liang hadúr szelleme látogatta meg őt, s ettől teljesen megdöbbsent.

Kiadta a parancsot, hogy az élen álló seregtest fehér lobogót hordozzon, melyen a következő szavak álljanak: „a birodalom biztosítása, a nép megvédelme”. Így mindenki megtudja majd, hogy nem kell erőszaktól tartaniuk. Ha bárkit is szükségtelenül megölnek, a gyilkos saját életével fizet tetteért. Eme gyengéd gondoskodást igen nagyra értékelték, ezért a hódítókat minden lépésükkor szívesen fogadták. Zhong Hui megnyugtatta az embereket, akik semmiféle bántalmat nem szenvedtek el tőle.⁶

Sokezer árnykatonának látták a szélben menetét
Így tette Zhong Hui sietve az istenségnél tiszteletét
Egész életében csak a Liu család ügyéért küzdött
Shu népét védve holtában is, egy üzenetet küldött

Jiang Wei Tazhongban híret vette az invázióknak, s írt három generálisának, Zhang Yi-nek, Liao Hua-nak és Dong Jue-nek, hogy vonuljanak az ellenség ellen, míg ő felkészül, hogy visszaverje őket, mikor állomáshelyére érkeznek. A Wei-hadak hamarosan meg is érkeztek hozzá. Vezérük Wang Ji volt, Tianshui kormányzója. Amikor hallótávolságon belülre értek, Wang Ji így kiáltott a védők felé:

- Haderőnk milliókat számlál, többezer generálisunk van! Kétszázezren vonulnak ellened, Chengdu pedig már el is esett! Ennek ellenére nem akarsz megadni magad, ez pedig világosan mutatja, hogy nem ismered fel az Ég akaratát!

Jiang Wei úgy vetett véget ennek a szónoklatnak, hogy lándzsát szegezve a beszélő felé vágatott. Wang Ji mindössze három ütésváltást bírt ki, ezután menekülőre fogta. Jiang Wei a nyomába eredt, ám miután megtettek húsz *li*-t, dobok és harsonák ismerős hangját hallotta, s egy seregtest zárta el az útját. Lobogójukon láthatta, hogy a vezérük Qian Hong, a Nyugati Völgyvidék kormányzója volt.

- Halott patkány! Nem ér fel hozzám! - mondta Jiang Wei mosolyogva.

Ellenfelét lebecsülve egyenesen ellene vezette seregét, aki rögtön meg is futamodott előle. Még további tíz *li*-t űzte őt, amikor Deng Ai bukkant fel előttük. Rögtön ádáz viadal bontakozott ki. Jiang Wei minden erejét összeszedte, s vagy egy tucat ütest váltott ellenségével, ám egyikük sem volt képes a másik fölé kerekedni. Ekkor a Shu-sereg háta mögött gongok hangja kélt, s más jelét is hallották annak, hogy abból az irányból is ellenséges hadak közelednek.

Jiang Wei igyekezett arra visszavonulni, amerről jött, mikor megérkezett a jelentés:

- Jincheng kormányzója, Yang Xin elpusztította a gansongi táborokat!

Ez nagyon rossz hír volt. Utasítást adott hát generálisainak, hogy tartsák maguknál zászlaját, s így tartsák fel egy ideig Deng Ai-t, míg ő megpróbálja visszafoglalni a táborokat. Útközben összefutott Yang Xinnel, ám a Wei-vezér nem mert harcba bocsátkozni vele, ezért a dombok felé vágatott. Jiang Wei követte, míg egy szakadékhoz nem ért, az ellenség pedig sziklákat és fatörzseket hajigált rájuk, így képtelenek voltak tovább haladni.

Jiang Wei erre vissza akart térni a harctérre, hogy ott folytassa a küzdelmet, ám már útközben találkozott a Wei-sereggel, mivel Deng Ai végzett generálisaival. A Wei-hadak bekerítették, ám egy váratlan rohammal áttört köztük, s a fő táborhely felé vette az irányt.

Ezután érte az újabb híradás:

- Zhong Hui elfoglalta a Yangping szorost, Jiang Shu megadta magát, Fu Qian pedig elesett a harctéren. Hanzhong immár Wei birtokában van. Wang Han Lechengben és Jiang Bin Hanchengben megnyitotta a városkapukat, s behódolt a hódítóknak. Hu Ji Chengdu-ba távozott, hogy segítséget kérjen.

Ezek az események roppant mód nyugtalanítani kezdték Jiang Wei-t, úgyhogy táborát bontott, s Hanzhong felé indult. Ezen az éjszakán a Shu-sereg megérkezett a Határfolyó átkelőhöz. A Yang Xin vezetése alatt álló

ellenséges haderő állt az útjukba, így Jiang Wei ismét harcolni kényszerült. Rettentő tombolással rontottráellenfelére, sahoggy Yang Xin megfutamodott, még három nyílveaszót is utána küldött, ám mindannyiszor célt tévesztett.

Íját ekkor félrehajítván lándzsát ragadott, és a menekülő nyomába eredt, ám hátasa megbotlott és elesett, Jiang Wei pedig elterült a földön. Yang Xin rögtön megfordult, hogy végezzen üldözőjével, most, hogy az elvesztette paripáját, ám Jiang Wei hatalmas erővel fejbe szúrta a Wei-vezér lovát. Ekkor további katonák siettek Yang Xin segítségére.

Egyik követője hátasára ülve Jiang Wei épp folytatni akarta az üldözést, mikor jelentették neki, hogy Deng Ai közeledik hadereje mögül. Felismervén, hogy ezzel az új seregettestel már képtelen megbirkózni, a Shu-főparancsnok összegyűjtötte csapatait, hogy Hanzhongba vonuljanak vissza. Azonban a felderítők ekkor újabb hírt hoztak:

- Zhuge Xu, Yongzhou birodalmi védelmezője tartja a Yinping hidat, amerre vissza kellene vonulnunk!

Így hát Jiang Wei megállt, s tábort vert a hegyek között. Miután egyként lehetetlennek tűnt az előrenyomulás és a visszahúzóadás is, elkeseredésében így kiáltott fel:

- Az Ég elpusztít engem!

Ekkor felszólalt egyik alvezére, Ning Sui:

- Ha ellenfeleink a Yinping hídnál állomásoznak, akkor csak csekély haderőt hagyhattak hátra Yongzhou-ban! Színlelhetnénk azt, hogy a Konghan völgyön keresztül oda akarunk menni, s így arra kényszeríthetjük őket, hogy hagyják sorsára a hidat a város védelmében. Ha pedig szabad az út, a Jianmen átkelőhöz siethetünk, s megtervezhetjük Hanzhong visszafoglalását.

E terv sikerrel kecsegtetett, ezért Jiang Wei parancsot adott, hogy induljanak a Konghan völgy felé, mintha Yongzhou-ba igyekeznének.

Amikor Zhuge Xu a Yinping hídnál tudomást szerzett erről, megdöbbenve így szólt:

- Yongzhou az én saját városom és főhadiszállásom!⁷ Ha elfoglalják tőlem, súlyos büntetésben fognak részesíteni!

Így hát rögtön megindult a déli úton, hogy felmentse a helyet. Csupán egy aprócska haderőt hagyott hátra a híd védelmére.

Jiang Wei az északi út mentén nagyjából harminc *li*-t tett meg, mikor úgy gondolta, Zhuge Xu addigra már hátra hagyta a hidat, így megfordult, s a hátvédet tette meg az előhadnak. Pillanatok alatt szétszórta az ott lévő gyenge csapatot, s felgyűjtötte a tábort. Zhuge Xu menetelés közben felfigyelt a lángokra, s rögtön visszafordult, ám túl későn érkezett a hídhoz. A Shu-sereg már átkelt, ő pedig nem merte üldözni őket.

Nem sokkal az átkelést követően Jiang Wei újabb haderőbe ütközött, ám ezt két saját generálisa, Liao Hua és Zhang Yi vezette.

- Huang Hao szilárdan hisz bölcs asszonyának, ezért nem küld segítséget határaink védelmére - közölték a fővezérrel -; hallottuk, hogy Hanzhong veszélyben forog, ezért megmentésére indultunk, ám azután Zhong Hui elfoglalta a Yangping szorost. Azt is hallottuk, hogy téged, uram, bekerítették, így neked is segíteni akartunk.

A két hadsereg egyesült, így vonultak tovább.

- Minden oldalról támadnak bennünket, elzárták tőlünk az ellátmányt is - közölte Liao Hua -, úgyhogy a legbölcsebb talán az lenne, ha visszavonulnánk a Jianmen átkelőhöz, s új terveket kovácsolnánk.

Ám Jiang Wei tétovázott. Ekkor megtudták, hogy Deng Ai és Zhong Hui tíz seregesttel közeledik felénk. Jiang Wei hajlandó volt felvenni velük a harcot, ám Liao Hua más véleményen volt:

- Baishui vidéke túlságosan keskeny és nehéz terep a küzdelemhez; nem remélhetünk itt sikert. Jobb lenne, ha visszahúzódnánk a Jianmen átkelőhöz. Ha ezt az átjárót is elveszítjük, minden ösvény bezárul előttünk!

Jiang Wei végre beleegyezett, s a menet megindult. Ám ahogy közel értek a hágóhoz, dobok dübörgése és csapkodó zászlók jelezték, hogy az átjárót már egy haderő tartja.⁸

Hanzhong, e szilárd erőd, bizony így elveszett
Viharfelhők gyülekeztek már a Kard átjáró felett

A következő fejezetből megtudjuk, ki vette birtokába az átjárót.

SZÁZTIZENHETEDIK FEJEZET

DENG AI ÁTJUT A YINPING HEGYSÉGEN.
ZHUGE ZHAN HŐSI HALÁLT HAL MIANZHU-NÁL

鄧士載偷渡陰平
諸葛瞻戰死綿竹

Amikor Dong Jue, az Államot Fenntartó Generális tudomást szerzett Wei tíz seregtestből álló inváziójáról, húszezer katonát vezényelt a határra, megvédeni a Jianmen átkelőt. Ez a haderő értesítette Jiang Wei-t is az eseményekről. Hamarosan porfelhő jelezte, hogy seregek érkeznek, ezért Dong Jue jobbnak látta, ha a szoros bejáratához siet, nehogy az érkező ellenség ezt meg tudja akadályozni. Ám gyorsan kiderült, hogy az újonnan jöttek Jiang Wei, Liao Hua és Zhang Yi voltak, így átengedte őket, s beszámolt nekik a fővárosi hírekről, a Második Úr és Huang Hao egyként rossz tetteiről.

- Azért ne bánkódj! - felelte bizakodva Jiang Wei - Amíg élek, nem engedem, hogy Wei ide jöjjön, és meghódítsa Shu-t!

Erős őrizettel látták el a Jianmen átkelőt, s megbeszélték az eljövendő idők terveit:

- Ugyan ezt a szorost megfelelően védjük - mondta Dong Jue -, Chengdu azonban szinte katonák nélkül maradt. Ha megtámadják, gyorsan be fogják venni!

- Chengdu természetes védelme kiváló - válaszolta Jiang Wei -, nehéz átkelni a hegyeken, megmászni a meredek utakat. Senkinek sem kell ilyesmitől tartania!

Nem sokkal ezután Zhuge Xu bukkant fel a szorosnál, hogy harcra hívja a védőket. Jiang Wei azonnal ötezer harcos élére állt, s lement, hogy szembe nézzen a Wei-sereggel. Könnyű győzelmet aratott, számos ellenséget megölvén, rengeteg lovat és fegyvert zsákmányolván.

Mialatt Jiang Wei embereivel együtt visszatért a szoroshoz, a legyőzött Zhuge Xu Zhong Hui húsz *li*-vel távolabb lévő táborához igyekezett, hogy jelentse kudarcát. Vezére nagyon mérges lett a hírek hallatán:

- Azt parancsoltam, hogy tartsd a Jinping hidat, hogy Jiang Wei ne tudjon átkelni, erre te elvesztetted! Most pedig minden parancs nélkül támadsz, és legyőznek!

- Jiang Wei nagyon sok aljas trükkel élt! Úgy tett, mintha el akarná foglalni Tienshui-t, én pedig nagyon fontosnak tartottam a várost, ezért küldtem el a csapatokat megvédésére! Azután elmenekült. Követtem a szoroshoz, de sohasem hittem volna, hogy kiront onnan és legyőzi a csapataimat!

Így védekezett Zhuge Xu, de minden hiába volt, s halálra ítélték.

Ekkor felszólalt Wei Guan hadfelügyelő:

- Zhuge Xu valójában Deng Ai alárendeltje, s megvallván vétkét, bünetését nem neked kellene kimérni rá, ó, parancsnok!

- Parancsom van öfelségétől, a császártól és főminisztertől, hogy támadjam meg Shu-t! - felelte Zhong Hui gögösen -, így ha maga Deng Ai vétkezne, akkor őt is lefejeztetném!

Azonban más alvezérek is közbeléptek Zhuge Xu érdekében, míg végül Zhong Hui nem végeztette ki, hanem ketrecbe záratta, s fogolyként a fővárosba küldte, hogy ott ítéljenek felette. Túlélő katonáit Zhong Hui seregébe sorozták be.

Zhong Hui tiszteletlen szavai nemsokára Deng Ai fülébe is eljutottak, aki nagyon dühös lett ennek hallatán:

- Az ő és az én rangom egyenlő! Éveken keresztül tartottam a határvidék erősségeit, és hatalmas erőfeszítéseket tettem a birodalom szolgálatában. Kicsoda ő, hogy ily nagyra tartja magát?

Fia, Deng Zhong megpróbálta csillapítani atyja haragját:

- Atyám, ha az ilyen apróságokat sem bírod elviselni, akkor az állam politikája biztosan nagyon fel fog zaklatni. Nagy ártalmunkra lehet, ha barátágtalanok vagyunk ezzel az emberrel, ezért remélem, türelmes leszel vele!

Deng Ai belátta, hogy fiának igaza van, ezért nem is szólt többet. Ám szívében tovább táplálta a haragot. Csekély kísérettel elindult, hogy látogatást tegyen vezértársánál.

Amikor érkezését jelentették, Zhong Hui megkérdezte a körülötte lévőköt:

- Hány harcost hozott magával Deng Ai kíséretül?

- Csak nagyjából húsz lovas - hangzott a felelet.

Zhong Hui erre hatalmas őrereget vont össze a sátránál, majd megparancsolta, hogy vezessék be a látogatót. Deng Ai leszállt lováról, s a két férfiú üdvözölte egymást. Ámde a vendég gyorsan észrevette, hogy a jelentős számú testőrség roppant fegyelmezett, s kezdte magát rosszul érezni. Elhatározta hát, hogy kideríti Zhong Hui szándékait:

- Hanzhong elfoglalása nagyszerű esemény a birodalom számára - közölte vendéglátójához fordulva -, ezután a Jianmen átkelő megszerzése már könnyen fog menni!

- Mi a te nagyszerű terved erre nézve, generális? - kérdezte rögtön Zhong Hui.

Deng Ai próbálta elkerülni a válaszadást, többször is hangsúlyozván, hogy képtelen bármilyen jó tervet is javasolni, ám Zhong Hui csak nem hagyta nyugton, tovább kérdezgette.

- Az én szerény véleményem az - felelte végül -, hogy mellékutakon kellene a szorostól átkelni a Yinping hegységen a hanzhonghi Deyangguzhi-ba, majd innen meglepetésszerűen Chengdu ellen vonulni. Jiang Weinek ekkor el kell hagynia az átjárót, hogy a főváros segítségére siessen, s te, generális, ez esetben könnyedén elfoglalhatod a Jianmen átkelőt.

- Milyen kiváló terv! - lelkesedett Zhong Hui - Generális, azonnal indítsd is útnak az embereidet, én pedig várni fogom, hogy megkapjam a hírt elsőprő sikeredről!

Ezután ittak egy kis bort, majd Deng Ai elbúcsúzott vendéglátójától. Zhong Hui visszament sátrába, szívében mély megvetéssel az imént elhangzott hadművelet iránt, melyről úgy vélte, kivitelezhetetlen.

- Azt mondják, ez a Deng Ai nagyon tehetséges - fordult tisztjeihez -, szerintem viszont a lehető legátlagosabb képességekkel bír!

- De miért gondolod így, uram? - kérdezték.

- Mert a Yinping hegység mellékútjai és ösvényei járhatatlanok, nincs arra semmi, csak magas csúcsok és meredek sziklafalak. Száz védő a kritikus pontokon elvághat minden utánpótlást, Deng Ai serege pedig éhen hal. Ehelyett a főúton megyek, és simán elfoglalom egész Shu-t! Nem félek az eredménytől!

Így hát ostromlétrákat és kőhajító gépeket építtetett, majd felkészült, hogy ostrommal vegye be a Jianmen átkelőt.

Deng Ai eközben Zhong Hui táborának főkapuján távozott, s miközben nyeregbe szállt, így szólt követőihez:

- Mit gondolhat rólam Zhong Hui?

- Úgy tűnt, nagyon rossz véleménnyel van afelől, amit mondtál neki, generális, s valószínűleg nem is értett egyet veled, bár szavai mást mutattak - hangzott a felelet.

- Azt hiszi hát, hogy nem tudom elfoglalni Chengdu-t! Pedig pontosan ezt fogom tenni!

A saját táborában fia, Deng Zhong és Shi Zuan fogadták, majd néhány további jelenlévővel együtt a megbeszélés felől érdeklődtek.

- Én a színtiszta igazságot mondtam neki, ő azonban azt hiszi, átlagos ember vagyok, akinek nincs semmi említésre méltó képessége. Úgy véli, Hanzhong elfoglalása egyedülálló fegyvertény. De hol lett volna, ha nem tartóztatom fel Jiang Wei-t? Szerintem Chengdu bevétele messze felül fogja múlni Hanzhong megszerzését!

Még ezen az éjjelen tábort bontottak, s megkezdték a hosszú menetelést a hegyi ösvényeken keresztül. Nagyjából hétszáz *li*-t kellett a Jianmen átkelőtől megtenniük.

Miután Zhong Hui tudomást szerzett e műveletekről, csak nevetett vetélytársa képtelennek látszó hadmozdulatain.

Deng Ai táborából titkos üzenetet küldött Sima Zhao-nak, melyben beszámolt cselekedeteiről. Ezután a sátrába hívta tisztjeit, hogy megtudja véleményüket:

- Rohamot indítunk Chengdu ellen, amíg védtelen - közölte velük -, s a siker soha el nem halványuló dicsőséget fog szerezni mindannyiunknak! Követtek hát engem?

- Igen, követünk és engedelmeskedünk parancsaidnak! - kiáltották egyszerre.

Ezt követően megtették az utolsó előkészületeket. Deng Zhong és háromezer harcosa indult meg elsőként, vértet és fegyverek nélkül, ám fesszékekkel és fűróeszközökkel felszerelve, hogy minden kritikus ponton kijavítsák az utakat és hidakat építsenek, hogy a sereg majd könnyebben tudjon utánuk vonulni. Őket harmincezer fő követte, akik száraz élelmet és köteleket vittek magukkal.

Nagyjából minden száz *li* megtételét követően háromezren közülük letáboroztak, míg a többiek tovább haladtak.

Az év tizedik hónapjában hagyták el Yinpinget, s ettől fogva meredek szirteket másztak meg, keskeny szurdokokat hagytak maguk mögött. Huszonhét nap alatt nagyjából hétszáz *li* távolságot tettek meg, teljesen lakatlan vidéken. A sok őrhely után, amik mellett elhaladván maguk mögött hagytak, végül csak kétezer katona maradt menetben. Előttük ott magasodott a az Égi Szirteknek nevezett hegység, amit semmiféle háttámasz nem volt képes megmászni. Deng Ai gyalogosan igyekezett felhárni oda, s hamarosan megpillantotta fiát és csapatait, ahogy utat akarnak nyitni. Már teljesen kimerültek és mindannyian sírtak. Deng Ai megkérdezte, miért ilyen bánatosak, s az ifjú így felelt:

- Áthatolhatatlan szakadékokra leltünk északnyugatra, arra nem mehetünk tovább! Minden erőfeszítésünk hiábavaló volt!

- Több mint hétszáz *li*-t tettünk már meg, közvetlenül előttünk terül el a Jiangyou. Nem fordulhatunk vissza.

Majd szavait a harcosokhoz is intézve így folytatta:

- Hogy is szerezhetnénk úgy tigriskölyköket, ha nem hatolunk be a tigris barlangjába? Itt vagyunk, és ha sikerrel járunk, osztozni fogunk a szerencsében és dicsőségben, ami Chengdu elfoglalásával száll ránk!

- Parancsodra, generális! – kiáltották mind.

Így hát a szakadékhoz vonultak, ahol Deng Ai parancsára beledobták fegyvereiket, majd ő maga takarókba burkolta magát, s legördült a meredély pereméről. Alvezérei követték példáját, ők is mind takarókba burkolták magukat, majd a szakadék fenekére gurultak. A többiek, akiknek nem volt pokrócuk, a derekukra köteleket kötözve engedték le egymást a mélységbe, miközben ágakba és fatörzsekbe kapaszkodtak. Így jutottak le egymás után mindannyian, míg végül a kétezer katona, s az útépítők is mind sikeresen elhagyták az Égi Szirteket. Odalenn ismét magukhoz vetették fegyvereiket, és tovább haladtak.

Hamarosan egy sziklatömbhöz értek, ami az út mentén magasodott. Rejtélyes feliratot találtak rajta, mely így hangzott:

Készítette Zhuge Liang, Shu főminisztere, a Wuhou.

Két tűz támad fel kezdetben
Mégmásszák ezt is nehezen
Két katona verseng hevesen
De elmúlnak ők is sebesen¹

Deng Ai megdőbbsen, majd nemsokára meghajolt a sziklatömb előtt, és imádságot mondott Zhuge Liang szelleméhez, miközben újra és újra fejet hajtott a felirat előtt.

– Ó, halhatatlan Hadúr! Mennyire sajnálom, hogy nem lehettem a te érdemes tanítványod!

A Yinping hegy magasztos ormai az eget ostromolják
Még a kámzsás darvak is röptüket arra meggondolják
Deng Ai pokrócba bújva magát a szakadékba hányta
Ki gondolná, hogy Zhuge ezt az ötletét is előre látta?

Miután bejárta ezt a hatalmas hegyi távot anélkül, hogy felfedezték volna, Deng Ai tovább vonult. Hamarosan egy üres és elhagyatott, ám jókora táborhelyhez érkezett. Megtudta, hogy míg Zhuge Liang élt, ezer harcost állomásoztatott ezen a helyőrségen, mivel tudta, hogy veszélyes pontról van szó, ám a Második Úr már elhanyagolta a feladatot. Deng Ai megkönnyebbülten felsóhajtott, majd csapataihoz fordult:

– Most a visszavonulás már lehetetlen, semmiféle út nem vezet arra. Előttünk Jiangyou terül el, bőséges készletekkel és ellátmánnyal. Törjünk előre, s életben maradunk, hátráljunk meg, s meghalunk. Minden erőttökkel küzdenetek kell!

– Halálunkig harcolni fogunk! – kiáltották erre a harcosok.

Így hát késedelem nélkül, a vezérrel együtt mindannyian, mind a kétezzer katona gyalogosan indult meg Jiangyou városa felé.²

E hely parancsnoka Ma Miao volt, aki ekkorra már tudomást szerzett arról, hogy Dongchuan az ellenség kezébe került.³ Noha tett némi előkészületet a védelemre, de mivel hatalmas területet kellett őriznie, nem tudott mindenhová haderőt állítani, s az ellenség közeledtét csupán a főút felől várta. Valójában nem is vette túlságosan komolyan a katonai kötelezettségeket, mivel abban bízott, hogy Jiang Wei ügyis védeni fogja a Jianmen átkelőt. Azért a napi gyakorlatoztatást megtartotta, azután viszont hazament, összebújt feleségével a tűzhelynél, s így borozgatott.

Hitvese a Li-családból származott. Amikor az asszony hírét vette a hátravidéken történeteknek, így szólt férjéhez:

- Ha valóban olyan nagy veszedelem fenyeget onnan, hogyhogy eny-nyire nyugodt vagy és egyáltalán nem aggódsz?

- A helyzet kulcsa Jiang Wei kezében van, ehhez nekem semmi közöm - felelte Ma Miao.

- Mindazonáltal meg kell védened a várost, ez pedig igen súlyos felelősség!

- Nos, a császár nagyon megbízik kedvencében, Huang Hao-ban, együttesen merülnek az élvezetekbe és a bűnökbe! Igen közel már a katasztrófa; ha a Wei-seregek megjelennek itt, egyszerűen megadom magam! Semmi jó nem származik abból, ha komolyan veszem a dolgot.

Li úrhölgy nagyon felháborodott. Férje arcába köpött, s méltatlankodva így felelt:

- S még férfinak mered nevezni magad! Hűtlen és áruló a szíved! Semmit sem számít neked, hogy évekig töltötted be ezt a hivatalt, élvezhetted a birodalom bizalmát! A látványodat sem bírom elviselni!

Ma Miao túlságosan szégyellte magát ahhoz, hogy bármit is feleljen. Ebben a pillanatban jelentették neki a szolgálói, hogy Deng Ai kétezer katonájával valahogy átkelt a hegyeken, s máris betört a városba.

Ma Miao nagyon megrémült, és rögtön kisietett, hogy megtalálja az ellenséges vezért, majd hivatalosan behódoljon neki. Egyenesen a főhivatal épületébe ment, s ott leborult a lépcsőkön, miközben így kiáltott:

- Már régóta meg akartam adni magam Wei-nek! Most hát átadom magamat, hadseregemet és az egész várost neked, generális!

Deng Ai elfogadta a behódolást, s beolvasztotta Ma Miao haderejét a sajátjába, a város parancsnokát pedig vezetőként szolgálatába fogadta. Ekkor hozzájuk lépett egy szolga, s így szólt:

- Li úrhölgy felakasztotta magát!

Deng Ai tudni akarta, miért történt ez, s Ma Miao bevallotta neki az igazságot. A Wei-vezér nagyon csodálta az asszony erényét, ezért parancsot adott, hogy méltó temetésben részesítsék. Ő maga is megjelent ezen és az áldozat bemutatásán. A többi Wei-generális is dicsérte az úrhölgy nemes viselkedését.

Ura később érdemtelen lett, a Han trón a mélybe hanyatlott
Az Ég Deng Ai-t küldte, Sichuanban neki győzelem adatott
Szánjátok meg Ba és Shu számos hírneves nagy tábornokát
Mert erényben egy sem érte fel a jiangyou-i Li ház asszonyát

Amint Jiangyou-t bevették, elküldettek az út mentén kialakított helyőrségekért, s az egész sereg számára általános gyülekezőt rendeltek el a városnál. Miután ez megtörtént, megindultak következő célpontjuk,

Fucheng felé. Azonban Tian Xu generális tiltakozott ez ellen a lépés ellen:

- Még csak most fejeztünk be egy hosszú és kimerítő menetelést, fáradtak és teljesen elgyötörtek vagyunk mindannyian! Pihennünk kellene hát legalább néhány napig, hogy visszanyerjük az erőnket, s csak utána törni ismét előre!

- A gyorsaság az egyetlen fontos dolog ebben a háborúban! - válaszolta Deng Ai roppant dühösen - Ne merészelj hát elégedetlenséget szítani! Ezt nem tűröm!

Ezzel halálra ítélte Tian Xu-t, s csak miután számos tisztje könyörgött neki, hogy kímélje meg a generális életét, állt el szándékától, s kegyelmezett meg neki.

A sereg tovább nyomult Fucheng felé. Támadásuk olyan váratlanul érte a várost, hogy minden tiszt, katona és az egész nép rögtön behódolt nekik, mert azt hitték, Deng Ai egyenesen az égből hullott alá. Azonban a két város elfoglalásának hírére néhányan mégis gyorsan megvitték a fővárosba, ahol a Második Úr kezdett megrémülni. Sietve Huang Hao-ért küldetett, ő pedig rögtön megcáfolta a jelentéseket:

- Ez csupán hamis pletyka! - közölte urával - A bölcs asszony és a szellemek biztosan nem tévesztik meg felségedet!

Erre Liu Shan ismét a palotába hívatta a bölcset, ám a küldöttek arról számoltak be, hogy a nő eltávozott, senki sem tudja, hová. Ekkorra már sürgős értesítések és üzenetek kezdtek közelről s távolról hóviharként záporozni, a küldöncök folyamatosan jöttek-mentek. A Második Úr tanácskozást hívott össze, hogy megvitassák a veszélyt, ám senkinek sem volt semmiféle jó terve vagy javaslata. Az udvaroncok csupán üresen bámultak egymás arcába. Végül Xi Zheng szólalt fel:

- A katasztrófa a küszöbön áll! Felségednek Zhuge Liang hadúr fiának segítségét kell kérnie!

A néhai főminiszter gyermekét Zhuge Zhannak hívták. Anyja a Huang családból származott, Huang Chengyan leánya volt. Kivételesen őszinte, egyszerű megjelenésű és roppant tehetséges nő hírében állt. Mindent kitanult, még a háború és a csillagok könyveit is, valamint jól ismerte a területet. Zhuge Liang Nanyangban vette őt feleségül jósága miatt, s hitvese osztozott vele tanulmányaiban. Csupán röviddel élte túl férjét, fiához intézett utolsó szavai így hangzottak:

- Légy hű és gyermekien engedelmes!

Zhuce Zhanról úgy hírelett, okos férfiú, aki a néhai uralkodó leányát vette feleségül, így ő lett a Birodalmi Vej. Atyja wuxiangi uradalmát is örökölte, s generálisi rangot kapott. A Csodálatos Látvány negyedik évében (262) érte el ezt a címet, egyben a testőrség tagja lett. Ámde betegsége hivatkozván visszavonult otthonába, amikor Huang Hao eunuch, mint első számú kedvenc, kezdett beleavatkozni az államügyekbe.

Xi Zheng tanácsát követvén a Második Úr az udvarhoz idézte Zhuge Zhant, s könnyek közt így szólott hozzá:

- Deng Ai elfoglalta Fuchenget, immár a főváros is halálos veszedelemben forog! Kérlek, gondold atyádra, ments meg engem!

- Atyám és én messze túl sokkal tartozunk a Legfőbb Úrnak és felséged kegyességének ahhoz, hogy úgy gondoljam, bármiféle áldozat is túlságosan nagy lenne, amit meghozhatnék felségedért! - felelte Zhuge Zhan - Kérlek ezért, uram, engedd át nekem a fővárosban lévő csapatok feletti parancsnokságot, én pedig döntő ütközetet fogok vívni az ellenséggel!

Így hát mind a hetvenezer harcost Zhuge Zhan vezérlete alá helyezték. Amikor valamennyiüket maga köré gyűjtötte, így szólott hozzájuk:

- Ki olyan bátor, hogy vállalja az előhad irányítását?

Legidősebb fia, Zhuge Shang, egy tizenkilenc éves ifjú ajánlkozott a feladatra:

- Mivel atyám vezeti a teljes haderőt, én jelentkezem az előhad élére!

Zhuce Shang tanulmányozta a hadművészet írásait, és igencsak kiművelte magát a különféle stratégiák és hadmozdulatok terén. Meg is kapta hát a kért beosztást, a sereg pedig kivonult, hogy rátaláljon az ellenségre, majd szembe nézzen vele.

Eközben Ma Miao, a behódolt generális egy teljes térképet adott át Deng Ai-nak a vidékről, amin az összes hegyet, folyót és utat feltüntette a Fucheng és Chengdu közötti háromszázhatvan *li* hosszúságú útvonal mentén. Valamennyi természetes akadály látható volt rajta, továbbá az utak mérete és a veszélyes pontok is. Deng Ai egészen elkeseredett, miután alaposan szemügyre vette a művet, s felismerte, milyen nehézségek állnak előtte:

- Ha védik az előttünk elterülő magaslatokat, akkor kudarcra vagyunk ítélve, mivel késedelmet fogunk elszenvedni. Időközben Jiang Wei megérkezik majd, s egész haderőm hatalmas veszedelembé kerül! Muszáj hát tovább nyomulunk!

Ezzel hívatta Shi Zuant és fiát, Deng Zhongot, majd így fordult hozzájuk:

- Vezessétek csapataitokat egyenesen Mianzhu felé, hogy visszaverjétek a kiküldött Shu-katonákat, s álljátok útját vonulásuknak! Amilyen gyorsan csak tudlak, követlek majd titeket! De igyekezzetek, mert ha hagyjátok, hogy az ellenség megelőzzön benneteket, halálos ítéletet vontok fejetekre!

Rögtön útnak is indultak. Mianzhu közelében szembe találtak a Zhuge Zhan vezette Shu-haderővel. Mindkét fél felkészült az összecsapásra. A Shu-csapatok a *ba-gua*, vagyis „Nyolcszög” elnevezésű alakzatban álltak fel, s nemsokára, a szokásos hármás dobszó hallatán, Shi Zuan és Deng Zhong észrevették, hogy ellenfeleik sora megnyílik középen, majd egy könnyű harci szekér tűnik fel. Zhuge Lianghoz megtévesztésig hasonlító

alak ült benne, épp olyan, mint amikor a főminiszter felbukkant a harctereken. Mindenki ismerte a taoista köpönyeget és a madártoll legyezőt. Ekkor kibomlott a zászló is, rajta a felirattal: „Zhuge Liang, Han főminiszter, Wuxiang ura”.

Ez a látvány túl soknak bizonyult Deng Zhong és Shi Zuan számára. A rémület hideg verejtéke öntötte el őket.

- Ha Zhuge Liang életben van, nekünk végünk! - dadogták egyszerre.

Azonnal menekülni kezdtek csapataikkal együtt. Ekkor a Shu-harcosok rájuk rontottak, és üzni kezdték őket, s húsz *li*-n keresztül a nyomukban maradtak. Ekkor észrevették Deng Ai hadait, mire megfordultak s visszavonultak.

Miután a Wei-fővezér letáborozott, magához kérte két megfutamodott parancsnokát, és rettentően leszidta őket, hogy harc nélkül menekülőre fogták.

- Láttuk, hogy Zhuge Liang vezeti az ellenséget! - magyarázkodott Deng Zhong - Ezért futottunk meg!

- Miért kellene félnünk, még ha Zhuge Liang vissza is tért az életbe? - tudakolta ezt hallván Deng Ai - Ok nélkül fogtátok menekülőre, ezért vesztettünk! Mindkettőtököt ki kellene hogy végeztesselek!

Azonban mégsem lelték aznap halálukat, mivel társaik könyörögni kezdtek életükért, Deng Ai haragja pedig végül csillapodott. Ekkor felderítők érkeztek, akik jelentették, hogy az ellenséges haderő vezére valójában Zhuge Liang fia, a kocsira pedig a régi cselnek megfelelően a néhai hadúr fából készült képmását helyezték. Ekkor a fővezér ismét Deng Zhonghoz és Shi Zuanhoz fordult:

- Elérkeztünk a legkritikusabb pillanathoz! Ha a következő ütközetet is elvesztitek, a fejetek fogja banni!

Tízezer harcos élén ismét kilovagoltak hát, hogy megütközzenek az ellenséggel. Ezúttal a Zhuge Shang vezette előhaddal kerültek szembe. Az ifjú egymagában vágatott előre, merészen eltökélve, hogy visszaveri a Wei-vezérek rohamát. Ekkor Zhuge Zhan jelzésére a Shu-sereg két szárnya is előretört, és a Wei-vonalakra vetették magukat. Egy ideig előre-hátra hullámozott a küzdelem, de végül a Wei-haderő hatalmas veszteségeket szenvedvén összeomlott. Deng Zhong és Shi Zuan is súlyosan megsebesült. A menekülőket megint üldözőbe vette az ellenség, s visszaüzte őket egészen táborhelyükig.

A két generális ismét komoly vereségről volt kénytelen beszámolni, ám amikor Deng Ai látta, hogy mindketten megsérültek, nem hibáztatta s büntette meg őket. Ezután így szólt tisztjeihez:

- Ez a Zhuge Zhan igen jól folytatja az atyai hagyományt. Rövid időn belül kétszer is vereséget mért ránk és súlyos veszteségeket okozott nekünk!

Muszáj lesz hát gyorsan legyőznünk, különben elvesztünk!

- Miért nem küldünk neki levelet, hogy átálljon az oldalunkra? - javasolta Qiu Ben hadfelügyelő.

Deng Ai megfogadta a tanácsot, s megírta az alábbi üzenetet, amit hírvivő útján rögtön el is küldött. A Shu-tábor egyik őrszeme Zhuge Zhan színe elé vezette a futárt. A vezér felbontotta a levelet, mely így hangzott:

„Deng Ai, a Nyugatot Meghódító Generális Zhuge Zhannak, a Shu Őrgárda Generálisának és seregvezérnek.

Miután gondosan tanulmányoztuk korunk tehetséges férfiúinak tetteit, úgy találtuk, egyikük sem ér fel nagyra becsült atyádhoz. Attól a pillanattól kezdve, hogy elhagyta visszavonultságát, megjósolta, hogy a birodalom három részre fog szakadni. Meghódította Jingzhou-t és Yizhou-t, továbbá Hanzhongot, így szilárdítván meg helyzetét. Az egész történelem során kevés párja akad tetteinek. Hat hadjáratot vezetett Qi-ből, s ha kudarcot is vallott terveiben, ez nem tehetségtelenségének, hanem az Ég akaratának volt köszönhető.

Ám ez a mostani Második Úr ostoba és gyenge, uralkodói légköre pedig csaknem teljesen elmúlt már. Az Ég Fiától parancsot kaptam, hogy a legnagyobb szigorral sújtsak le ezért Shu-ra, s immár bírom az ország legnagyobb részét. Fővárosotok is elesik hamarosan. Miért nem hajoltok meg hát végre az Ég akarata előtt, és fogadjátok el a nép vágyát, helyesen cselekedvén s átállván a mi oldalunkra? Langye urává neveztetnélek ki, amiért őseid nagy megbecsülésben részesülnének. Ezek nem csupán üres szavak, amennyiben elgondolkodsz rajtuk, s végül egyetértésedet fejezed ki”.

A levél tomboló haragra gerjesztette Zhuge Zhant. Heves mozdulatokkal darabokra tépte, majd megparancsolta, hogy a hírvivőt azonnal végezzék ki. Ezután utasította a kíséretét, hogy vigyék a fejet egyenesen a Wei-táborba, s helyezték Deng Ai elé.

A Wei-vezér roppant dühös lett e sértés hatására, azon nyomban össze akart csapni ismét az ellenséggel, ám Qiu Ben közbelépett:

- Ne vonulj most ki, uram - kérte -, inkább igyekezz valami váratlan húzással fölé kerekedni!

Így hát Deng Ai tervezgetni kezdett. Elküldte Wang Ji-t, Tianshui és Qian Hongot, a Nyugati Völgyvidék kormányzóját, hogy harcosaikkal rejtőzzenek el, álljanak rajtaütésre készen, ő pedig a derékhaddal csatát kezdeményezett.

Zhuce Zhan épp a közelben tartózkodott, mert ő is minél előbb össze akart csapni a támadókkal, s mikor meghallotta, hogy az ellenség közeleg, rögtön rájuk rontott. Deng Ai azonnal megfutamodott, mintha vereséget szenvedett volna, így csalván maga után Zhuce Zhant. Ám amikor az ül-

dözés már folyt egy ideje, a Shu-harcosokra egyszerre lecsaptak a lesben állók. Ez teljesen váratlanul érte őket, rögtön el is vesztették minden előnyüket, s Mianzhu-ba menekültek vissza.

Így hát Deng Ai ostrom alá vette a várost, a Wei-katonák pedig a falak alatt ordibáltak, s figyelték a védműveket, így tartván a védőket szoros gyűrűben, mintegy acélhordóba zárva őket.

Zhuge Zhan teljesen kétségbeesett, látván, hogy külső segítség nélkül nincs semmi esélye a megmenekülésre. Írt hát egy levelet keletre, Wu-ba, támogatásért könyörögve. Az üzenetet Peng He-ra bízta, hogy vigye át az ostromgyűrűn. A harcosnak sikerült is áttörnie, s elért Wu-ba, ahol az uralkodó, Sun Xiu elé járult. Rögtön átnyújtotta a levelet, s beszámolt Zhuge Zhan szorult helyzetéről és a sürgető szükségéről. Ekkor Wu ura összehívta tisztségviselőit, s így szólt hozzájuk:

- Shu országa veszélyben forog, így nem ülhetek ölbe tett kézzel és gondtalanul!

Ezzel elhatározta, hogy elküld egy ötvenezer fős csapatot segítségül, melynek élére a veterán generálist, Ding Fenget állította, két tehetséges segítővel, Sun Yi-vel és Ding Funggal.⁴

Miután megkapta a fenti határozatot, Ding Feng útnak indította alvezéreit húszezer harcossal Mianzhu felé, ő maga pedig harmincezer katonájával Shouchun irányába vonult. A haderő három részre osztva menetelt.

Mianzhu városában Zhuge Zhan egyre csak várta a felmentést, ám az nem érkezett meg. A reménytelen várakozástól elcsigázva végül így fordult generálisaihoz:

- Ez a hosszadalmas védekezés teljesen haszontalan! Harcolni fogok!

Fiát, Zhuge Shangot és Zhang Zun tanácsadót (Zhang Fei unokáját) hátrahagyván a falak mögött, felöltötte vértjét és háromezer harcos élén három kapun keresztül kiment a szabadba.

Látván, hogy a védők kitörést kísérelnek meg, Deng Ai hátrahúzó-dott, Zhuge Zhan pedig merészen üldözőbe vette, azt gondolván, hogy a Wei-vezér valóban visszavonul erői elől. Ám természetesen ismét rajtuk ütöttek, s beleesvén a csapdába gyorsan körülvették őket, oly szorosan, ahogy a dió héja fogja körül a belet. A harcos hiábavalóan próbált meg több irányban is kitörni, csupán annyit ért el, hogy a nyílveszők és nyílpuskalövedékek záporában elvesztette embereit. A Wei csapatok egyre több nyilat zúdítottak rájuk, míg végül lényegében az egész Shu-haderő elveszett. Hamarosan Zhuge Zhan is megsebesült.

- Végem van! - kiáltotta - Ám halálomban is teljesíteni fogom kötelességem!

Ezzel kardot rántott, s végzett magával.

A városfalról Zhuge Shang szemtanúja volt atyja hősi halálának. Rög-
tön magára csatolta vértjét, hogy ő is kirontson a küzdelembe, ám Zhang
Zun megállította:

- Ifjú generális, kérlek, ne dönts elhamarkodottan!

- Atyám, én és egész családnk számos jótéteményben részesültünk az
államtól! - kiáltotta erre Zhuge Shang - Ő pedig épp most halt meg az el-
lenséggel vívott viadalban! Hogy élhetnék hát tovább?

Ezzel lovát ostorával ösztökélvén kirontott a csata sűrűjébe, ahol nem-
sokára ő is elhullott. Született egy költemény atya és fiú érényeit magasz-
talván:

Terve kudarcot vallott, de ez nem a hűséges alattvaló hibája
A Mennyek akarata volt, hogy a Liu-knak kialudjon a lángja
Akkoriban, Zhuge erényes és kitűnő utódokat hagyott hátra
A Wuhou jellemét hordozták, szégyent nem hoztak a házra

Állhatatosságuk és hűségük tiszteletére Deng Ai a fiút és atyját is méltó
temetésben részesítette, majd ádáz rohamot indított a város ellen. Zhang
Zun, Huang Zhong és Li Qiu, a védők vezérei azonban elkeseredetten tar-
tották a falakat. Ám nem sokáig voltak képesek erre, mivel harcosaik lét-
száma immár erősen megcsappant, s hamarosan mind a három generális
holtan hevert. Ez lett hát az ostrom vége, Deng Ai diadalmas hódítóként lé-
pett a városba. Miután megjutalmazta seregét, útnak indult Chengdu felé.

Nehéz megpróbáltatás után végül az Úr nyugalomra lelt
Mint Liu Zhang, nem másképp, pontosan ugyanúgy tett

A következő fejezet beszéli el Chengdu ostromát.

SZÁZTIZENNYOLCADIK FEJEZET

ŐSEI TEMPLOMÁBAN A GYERMEKI HÚSÉGÚ NAGYÚR
KÖNNYEK KÖZT TÁVOZIK AZ ÉLETBŐL.
A NYUGATI FOLYÓVIDÉKRE MENETELVÉN
KÉT HADVEZÉR EGYMÁSSAL VERSENG

鄧士載偷渡陰平
諸葛瞻戰死綿竹

Mianzhu elestének, s a két Zhuge, Zhan és Shang hősi halálának híre végre tudatosította a Második Úrban, hogy a veszély immár roppant közele, ezért tanácskozást hívott össze. Ezen tisztségviselői a következőkről számoltak be:

- Pánik tört ki a nép körében, tömegekben hagyják el a várost! Kiáltozások és siralmaik az eget is megrázzák!

Az uralkodó fájdalmasan érzékelte saját tehetetlenségét. Hamarosan már arról tettek neki jelentést, hogy az ellenség a főváros felé közeledik, és sok udvaronc azt tanácsolta neki, hogy azonnal meneküljön.

- Nincs elég harcosunk a város megvédésére! Hagyd el hát, felség, és igyekezz a déli földek felé!¹ - mondták neki - Arra a terep nehezen járható, könnyen védhető, ráadásul a Manokat is segítségül hívhatjuk!

Ám Qiao Zhou főminiszter² ellenezte a tervet:

- Nem, nem, ez nem fog bevalni. A Manok régi lázadók, egyáltalán nem hűségesek és engedelmesek! Ha hozzájuk sietnénk, abból csak újabb bajok származnának!

Ekkor néhányan azt javasolták, hogy az úr Wu-ban keressen menedéket:

- Wu népe szövetségeseink, ez pedig hatalmas veszély pillanata! Menjünk hát hozzájuk!

Ám Qiao Zhou-nak ez az ötlet sem tetszett:

- Az elmúlt korok folyamán egyetlen császár sem menekült el soha egy másik államba. Amennyire én látom, Wei nemsokára bekebelezi Wu-t, s utóbbi biztosan képtelen lesz ellenállni a hódításnak. Ráadásul képzeljétek el a szégyent, hogy először Wu-miniszterré, majd hamarosan Wei-tisztségviselővé váljunk. Ez csak megduplázná a megaláztatást. Ne tegyük hát egyiket sem! Adjuk meg magunkat Wei-nek, ekkor felségedet kap tőlük egy földterületet, ahol ősei templomát megőrizheti, az emberek pedig megkíméltetnek a további háborús szenvedésektől! Szeretném, ha felséged elgondolkozna ezen!

A teljesen összezavarodott Második Úr visszavonult a tanácskozástól anélkül, hogy bármilyen döntést hozott volna. Másnap a zűrzavar tovább terjedt. Qiao Zhou látta, hogy igen sürgető az ügyek elintézése, és írásbeli beadványt tárt az uralkodó elé. Ekkor a Második Úr beleegyezett, hogy behódol a támadóknak.

Ám ekkor a színpalak mögül előlépett az uralkodó ötödik fia, Liu Chen, Beidi hercege, s így kiáltott Qiao Zhou-ra:³

- Te korrupst tudálékoskodó! Nem vagy méltó arra, hogy az emberek között élj! Hogy merészelsz ily tébolyodott tanácsot adni egy olyan ügyben, ami a dinasztia létét érinti? Volt már olyan császár, aki megadta volna magát az ellenségnek?

A Második Úrnak összesen hét fia volt – Liu Xuan, Liu Yao, Liu Cong, Liu Zan, Liu Chen, Liu Xun és Liu Qian –, ám a legtehetségesebb és az egyetlen, aki az átlag fölé emelkedett, éppen Liu Chen volt. Atyja a kifakadást követően erőteljesen fordult gyermeke felé:

– A miniszterek másként döntöttek. Azt javasolják, hogy hódoljak be. Te vagy az egyetlen, aki úgy véli, a merészség megfelelőbb lenne, ám vérfürdőt rendeznél a fővárosban?

– Míg az Első Úr élt, ennek a Qiao Zhou-nak nem volt szava az államügyekben – felelte az ifjú –, most pedig ostoba tanácsokat ad, felforgató eszméket vall. Egyáltalán semmi értelme sincs annak, amit mond, mivel sok ezer katonánk állomásozik a városban, és Jiang Wei-t sem sikerült legyőznie az ellenségnek a Jianmen átkelőnél. Ő biztosan segítségünkre siet, amint tudomást szerez szorult helyzetünkről, s vele együtt győzelmet arathatunk! Sőt, biztosan sikerrel fogunk járni! Miért hallgatsz, atyám, eme elfajzott okoskodó szavaira? Miért hagyod hátra ily könnyedén hatalmas elődeink művét?

A Második Úr haragra gerjedt e szónoklat hallatán:

– Csend legyen! – kiáltotta dühösen – Túlságosan fiatal vagy még ahhoz, hogy megértsd ezeket a dolgokat!

Liu Chen erre a padlóba verte fejét, és könyörgött atyjának, hogy szedje össze magát:

– Ha megteszünk minden tőlünk telhetőt, s mégis vereséget szenvedünk, ha atya és fiú, úr és miniszter a falnak veti hátát és úgy hal meg, hogy közben egy utolsó erőfeszítést tesz a dinasztia megőrzése érdekében, akkor a Kilenc Arany Forrás hűsítő árnyékában szégyenkezés nélkül nézhetünk majd az Első Úr szemébe! De miként lesz ez, ha megadjuk magunkat?

Ez az esedezés sem hatotta meg a Második Urat. Erre Liu Chen így kiáltott:

– A néhai császár hatalmas fáradozások árán építette fel ezt a birodalmat! Nem találod-e úgy, hogy mérhetetlen szégyen egyetlen nap alatt elhajítani az egészet? Én inkább meghalnék!

A Második Úr már szinte tombolt haragjában e szavak hallatán, s utasította az udvaroncokat, hogy dobják ki az ifjút a palotából. Ezután megparancsolta Qiao Zhou-nak, hogy készítse el a hivatalos megadási nyilatkozatot. Amikor minden készen állt, három tisztségviselő – Zhang Shao tanácsadó, Deng Liang birodalmi vej és Qiao Zhou főminiszter – elküldetett vele és az Örökletes Pecséttel Deng Ai táborába, hogy felajánlják a meghódolást.⁴

Deng Ai lovasai minden nap a városhoz vágattak, hogy szemügyre vegyék, mi zajlik ott. Igen örömteli esemény volt, mikor azzal a jelentéssel tértek vissza, hogy az ellenség kitűzte a megadás jelképét. A Wei-vezérnek

nem kellett sokat várnia, mivel hamarosan megérkezett a három küldött, s átadták a behódoló nyilatkozatot, valamint a pecsétet. Deng Ai örvendezve olvasta az üzenetet, s birtokába vette az uralkodás szimbólumát. A követekkel igen udvariasan bánt, általuk küldte vissza azt a rendeletet, amely arra volt hivatott, hogy eloszlassa a nép nyugtalanságát. Nemsokára vissza is értek a városba, s átadták a dokumentumot a Második Úrnak, aki nagy meglepéssel olvasta.

Ezután elküldte Jiang Xian minisztert a megadásra felszólító paranccsal Jiang Wei-nek. Li Hu, a titkárság elnöke eközben elvitte a királyság erőforrásairól szóló hivatalos iratokat a diadalmas Deng Ai-nak: 2 800 000 háztartás, 9 140 000 főnyi lakosság, 102 000 felfegyverzett, különböző rangban álló katona és 40 000 polgári alkalmazott. Emellett a magtárakban 4 000 000 kocsinyi szemestermény, a kincstárakban 3 000 *jin* arany és ezüst, valamint 200 000 tekerics különféle minőségű selyem, továbbá sok-sok felsorolatlan, ám értékes dolog a különböző raktárakban. Li Hu úgy intézte, hogy az ünnepélyes behódolási ceremónia a tizenkettedik hónap első napjára essen.

Liu Chen úr haragja egészen az egekig duzzadt, mikor meghallotta, hogy atyja már ki is tűzte trónról való lemondásának dátumát. Felővezte kardját és éppen útnak indult volna az uralkodói palota felé, amikor hitvese, Cui úrhölgy megállította őt:

- Uram, miért ül arcodon a rettentő düh kifejezése?

- A Wei-sereg a kapuknál, atyám pedig megadási nyilatkozatot készítetett - felelte -, holnap ő és minden minisztere elhagyja a várost, hogy hivatalosan behódoljon; a dinasztíának ezzel vége. Ám én ahelyett, hogy térdet hajtsak valaki más előtt, inkább meghalok, hogy az Első Úr közelébe jussak a halált követő birodalomban!

- Mily méltó, mily méltó! - kiáltotta felesége - S ha uramnak meg kell halnia, én, szolgálód, könyörgöm hozzád, hadd halhassak meg előbb! Azután uram is távozhat!

- De neked miért kellene elpusztulnod?

- Az ifjú atyjáért hal meg, a szolgáló pedig férjéért! Egyetlen örökkévaló alapelv vezet mindnyájunkat!

Ezzel egy oszlopnak vetette magát, s fejét szétzúzván rajta, kilehelte lelkét. Ezután Liu Chen végzett három fiával, majd levágta hitvese fejét, hogy így vágjon el minden köteléket az élettől, mely még arra csábította volna, hogy ne keresse a halált. Kezében az úrhölgy fejével az Első Úr templomába ment, ahol fejet hajtott, s így szólt:

- Szolgálód szégyelli magát, hogy birodalmad valaki más birtokába kerül. Ezért kellett meghalnia feleségének és gyermekeinek is, hogy semmi se kösse ide, egyenesen halálába tartson!

E kijelentést követően még egy rövid beszédet tartott, ezúttal ősei számára:

- Dicső elődeim, ha szellemetek a közelben van, ismeritek leszármazottatok érzéseit!

Ezt követően addig könnyezett, míg vér nem folyt szeméből, majd megölte magát. Shu népe mélységesen gyászolta őt, született egy vers is nemes tetteről:

Császár és udvara egyként hajtottak térdet
Egy fiú tartotta csak így keserűnek a létet
A Nyugati Folyóvidék elbukott mindörökre
De Beidi hercege eljutott az örök hírnévre!⁵
Halni akart, ne szégyenkezzenek ősei miatta
Szétzúzta fejét, ezért még az ég is megsiratta
Zord hideg rázza az embert, ha belegondolt
A Han bukott, hatalmat többet nem birtokolt

Amikor a Második Úr tudomást szerzett fia haláláról, embereket küldött, hogy temessék el őt. Hamarosan a Wei-hadsereg derékhada is felbukkant a város közelében. A Második Úr és valamennyi udvaronca, összesen hatvan főrang, tíz *li* távolságra hagyta el a falakat, hogy behódolásuk jeléül fejet hajtsanak az ellenség előtt. A Második Úr zsineggel kötözte össze magát, s egy koporsót is magával vitt.⁶ Am Deng Ai saját kezűleg oldozta el kötelékeit, majd felemelte őt a földről. Végül a koporsót elégették. Ezután a győzedelmes hadvezér és a legyőzött uralkodó egymás oldalán tértek vissza a városba.

Shu elbukott, a Wei sereg mindent ellepett
Ura cél nélkül semmit immár nem tehetett
Gaz Huang Hao az országot romba döntötte
Ügyével annak Jiang Wei idejét hiába töltötte
Hercegi szíve hűséggel és erénnyel volt telve
Az ifjú mégis bevégezte, szomorú véget lelve
Egyenesnek lenni mindig, nem könnyű dolog
Egy királyság sikere immár a hamuban zokog

A köznép örvendezett Deng Ai nagylelkűsége miatt, füstölőkkel és virágokkal fogadták a visszatérő menetet. A Második Úr megkapta a Repülő Lovasság Generálisa-rangot, s további címeket osztottak ki mindazoknak a minisztereknek, akik behódoltak.

Deng Ai megkérte a Második Urat, hogy még egy kiáltványt küldjön ki a palotából az emberek megnyugtatására, majd a hódítók hivatalosan is átvették az állam feletti hatalmat, birtokukba kerítették a magtárakat és raktárakat. Két tisztségviselőt – Yizhou kormányzóját, Zhang Shao-t és Zhang Jun minisztert – útnak indítottak a különböző vidékekre és tartományokba, hogy ott számoljanak be az új helyzetről és békítsék meg az elégedetlenkedőket. Egy másik küldött Jiang Wei-hez indult, hogy meggyőzze őt a nyugodalmas megadás előnyeiről. Wei fővárosába, Luoyangba is hírvivőt küldtek, hogy mielőbb tudomást szerezzenek a sikerről.

Huang Hao-t, az eunuchot, kinek rosszakarató tanácsai elveszejtették urát, potenciális veszélyforrásnak tekintették, ezért Deng Ai úgy döntött, kivégezteti. Azonban az eunuch gazdag volt, s megvesztegetésekkel sikerült elkerülnie a halálbüntetést.

Így ért véget a Han-ház. Eme eseményt és Zhuge Liang hadúr tetteit felidézve született az alábbi költemény:

Majmok és madarak most is félik parancsod erejét
Felhők és szelek védik táborod kerítésének peremét
Főtábornok, forgatnod hiábavaló volt az isteni ecsetet
Eljött a vég, az Úr fogolyként ülte már meg a szekeret
Guan és Yue képességéhez felért ő ugyan lángjával
De mi lett Guan és Zhang be nem teljesült vágyával?
Később Jinli-ben neki aztán nagy templomot emeltek
Liangfu-dalokat ott énekelve bánatot sosem feledtek!⁷

Eközben Jiang Xian, akit Jiang Wei-hez küldtek, elérte a Jianmen átkelőt, s átadta a hadvezérnek a Második Úr írásos parancsát, miszerint meg kell adnia magát a hódítóknak. Jiang Wei a döbbenettől egészen megnémult, tisztjei pedig haragjukban és szégyenükben fogukat csikorgatták, még hátukon is felállt a szőr dühükben. Annyira felindultak, hogy kardot rántottak és a sziklákat kezdték el kaszabolni tehetetlenségükben, miközben így kiáltoztak:

- Míg mi halálunkig harcolunk, a Második Úr meghódot!

Tomboló sirámaik több *li* távolságra elhallatszottak. Ám Jiang Wei végül kedves szavakkal igyekezett lecsillapítani őket:

- Generálisok, ne bánkódjatok! Én még akár most is képes vagyok helyreállítani a Han-ház dicsőségét!

- Hogyan? – kiáltották rögtön kórusban.

Ekkor halkán a fülükbe suttogta tervét. Hamarosan a megadás lobogóját lengette a szellő a Jianmen átkelő védművei felett, a hírnök pedig Zhong Hui táborába igyekezett. Amikor Jiang Wei és alvezérei is a tábor közelében jártak már, Zhong Hui elindult, hogy fogadja őket.

- Miért tartott ilyen sokáig, hogy megérkezz? - kérdezte rögtön Zhong Hui.

Jiang Wei egyenesen a szemébe nézett, s állhatatosan, ám könnyezve így felelt:

- Az állam valamennyi hadereje az én parancsnokságom alatt áll, így idejövetelem ma még túlságosan is korán történt!⁸

Zhong Hui meglepődött ezen a határozott kijelentésen, s nem kérdezett egyebet. Mindketten tisztelegtek a másik előtt, majd leültek. Jiang Wei foglalhatta el a legelőkelőbb helyet. Ezután a vendég így szólt:

- Úgy hallottam, uram, hogy terved valamennyi részét sikerült végrehajtani, egészen attól az időtől kezdve, hogy elhagytad a Huai folyótól délre eső vidéket. A Sima-család jószerecséje is neked köszönhető, ezért annál is inkább elégedett vagyok, hogy fejet hajthatok előtted, és neked adhatom meg magam. Ha Deng Ai-ról lenne szó, ellene halálomig küzdenék, neki sohasem hódolnék be!

E szavak hallatán Zhong Hui kettétört egy nyílveesszót, s a két harcos testvériséget fogadott egymásnak. Barátságuk egészen szorossá vált. Jiang Wei továbbra is megmaradhatott saját csapatai parancsnokának, ennek titokban nagyon örült. Jiang Xian küldött eme eseményeket követően viszszeretést Chengdu-ba.⁹

Közben Deng Ai hódítóként szervezni kezdte az újonnan megszerzett terület irányítását. Shi Zuant tette meg Yizhou birodalmi védelmezőjévé,¹⁰ a különböző fontos posztokra pedig Qian Hongot, Yang Xint és még sok tovább tisztségviselőt jelölt ki. Emellett Mianzhu-ban hadjárata emlékműveként tornyot emeltetett.

Végül a hatalmas ünnepségen, ahol a legtöbb vendég a meghódított országból származott, a Wei-fővezér túlságosan elengedte magát és rengeteget ivott, teljesen mértéktelenné vált kupája töltögetésében.

Atyáskodó és leereszkedő kézmozdulattal fordult egy idő után vendégeihez:

- Szerencséseknek mondhatjátok magatokat, hogy velem van dolgotok. Ez az egész máshogy is történhetett volna, s valamennyiőtöket kivégezhetek volna, ha egy másik vezérnek adjátok meg magatokat!

A vendégek mindannyian felálltak és kifejezték a harcos iránti hálájukat. Ebben a pillanatban érkezett meg Jiang Xian, s beszámolt arról, hogy Jiang Wei és egész hadereje megadta magát Zhong Hui-nak. Deng Ai-ban e hír hallatán pusztító gyűlölet támadt Zhong Hui iránt, nemsokára írt is egy levelet Luoyangba, ami így szólt:

„Említést kell tennem arról, hogy háborúban félrevezető pletykáknak kell szárnyra kapniuk a valódi támadást megelőzően. Most, hogy Shu-t sikerült alávetni, a nyilvánvaló következő lépés az lenne, ha Wu ellen

vonulnánk, s jelen körülmények között könnyed győzelmet arathatnánk eme állam felett is. Ám a hatalmas erőfeszítést követően mind a vezérek, mind a közkatonák kimerültek, nem alkalmasak az azonnali, ismételt hadműveletekre. Így hát a haderőből húszezer katonának Longyou-tól nyugatra kellene mennie, velük együtt húszezer egykori Shu-harcosnak is, hogy sólepárlással foglalatostkodjanak, így növelvén bevételeinket. Ezen felül hajókat kellene építeni, hogy a hadjárat részeként levitorlázhassunk a folyón. Amikor eme előkészületek lezajlottak, küldjünk üzenetet Wu-ba, hogy az uralkodó elé tárjuk helyzetének valóságát. Lehetséges, hogy sikerül elrendezni harc nélkül is az ügyeket.

A Liu Shannal szembeni nagylelkű bánásmód bizonyosan gyengíteni fogja Sun Xiu helyzetét, ám ha előbbit Luoyangba rendeljük, Wu népe össze fog zavarodni, nem fogja tudni, mi történhet majd velük, ezért irányíthatatlanná válnak. Ennek fényében legjobb lenne itt tartani Shu egykori urát. Jövőre, a téli időszak alatt át lehet majd költöztetni a fővárosba. Jelenleg véleményem szerint az lenne a legüdvösebb, ha Fufeng urává tennénk meg, s elégséges bevételt, megfelelő szolgálókat biztosítanánk számára. Fiai is kapjanak méltó rangot. Ily módon azt láttathatjuk, hogy kedvező bánásmód követi a behódolást. Egy ilyen intézkedés félelmet kelt majd Wu hatalmasságainak szívében, egyben belátják majd későbbi előnyeit is, eredménye pedig teljes mértékben a megkívánt lesz”.

Elolvasván a fenti üzenetet Sima Zhao-nak átfutott az agyán, hogy Deng Ai valószínűleg eltúlozza saját fontosságát, ezért először magánlevelet írt válaszul, s Wei Guannal küldte el a hadvezérnek. Ezután rávette Wei urát, hogy bocsásson ki határozatot, melyben előlépteti Deng Ai-t. A rendelet így hangzott:

„Deng Ai generális diadalmas tettet hajtott végre, mélyen behatolt az ellenséges ország belsejébe, s végül meghódításra kényszerítette a bitorló hatalmasságot. Ezt a feladatot ráadásul gyorsan hajtotta végre, s a háború fellegei már szét is foszlottak. Ismét a béke uralkodik szerte Ba és Shu vidékein.

Deng Ai érdemei felülmúlják az egykori Bai Qi-éit, aki Chu hatalmas államát győzte le, valamint Han Xinéit is, aki pedig Zhao-t hódította meg. Deng Ai-t ezennel főparancsnoknak nevezem ki, s húszezer háztartás méretű birtokot ruházok rá, míg fiai úri rangot kapnak, s fejenként tízezer háztartásnyi földet”.¹¹

Miután a határozatot teljes ünnepélyességgel elfogadták, Wei Guan átnyújtotta a magánlevelet is, melyben az állt, hogy Deng Ai javaslatait méltó megfontolásban részesítik, azután határoznak felőlük.

- A harcmezőn lévő generális akár ura parancsait is figyelmen kívül hagyhatja - közölte erre Deng Ai -; az volt a feladatom, hogy meghódítsam a nyugatot. Miért hátráltatják hát terveimet?¹²

Így hát megírta válaszát, majd elküldte a fővárosba a visszatérő hírvivő útján.

Ekkoriban már nyíltan pletykáltak az udvarnál arról, hogy Deng Ainak lázadó szándékai vannak, s mikor Sima Zhao elolvasta az üzenetét, gyanakvása bizonyossággá változott, félni kezdett. Így szólt a levél:

„Deng Ai, a Nyugatot Meghódító Generális behódolásra készítette a lázongások vezérét, ezért fel kellene őt hatalmazni azzal, hogy legjobb tudása szerint cselekedhessen az új tartományok igazgatásának korai időszakában. Minden egyes lépésnél kormányzati rendelkezésekre várni hosszadalmas késéseket jelent. A Tavasz és őszi korának évkönyvei szerint különben a magas rangú tisztségviselőnek jogában áll saját ítéletei szerint eljárni a trónus biztonsága és a birodalom előnye érdekében.

Most, látván, hogy Wu egyelőre nem hódolt be nekünk, minden érdek ehhez az országhoz fűződik, s a rendezés terveit nem kellene semmissé tenni a szabályokhoz és formaságokhoz történő szigorú ragaszkodással. Háborúban az előre töréseket a hírnévre való tekintet nélkül kell megtenni, a visszavonulásokat pedig anélkül, hogy a büntetés elkerülésén töprengenénk. Ugyan én magam nem birtoklom az ősök állhatatos természetét, azért még nem fogok elrettenni attól, hogy az állam javára tevékenykedjek, pusztán azért, mert saját jóhíremet féltsem önző és gyáva módon”.

Miután a fenti sorokat elolvasta, Sima Zhao zavarában Jia Chonghoz fordult tanácsért:

– Deng Ai érdemein és szolgálatain felbátorodva kezd roppant gögös és zsarnoki lenni! Akaratossága teljesen nyilvánvaló. Mitévő legyek?

– Miért nem utasítod, uram, Zhong Hui-t, hogy szorítsa a hőst engedelmességre? – felelte Jia Chong.

Sima Zhao elfogadta a javaslatot, s határozatot adott ki, amiben Zhong Hui-t kinevezte a belső ügyek miniszterévé. Ezután a haderő főfelügyelője, Wei Guan mind a két hadsereg fölé rendeltetett, mégpedig különleges parancsokkal Deng Ai megfigyelése kapcsán, felhatalmazva, hogy közbelépjen, ha bármiféle engedetlenségi kísérletet vesz észre. A Zhong Hui-nak kiküldött rendelet a következőképpen hangzott:

„Zhong Hui, a Nyugatot Meghódító Generális, akinek hatalma előtt senki sem tud helytállni, aki előtt senki sem elég erős, kinek hősiessége előtt minden város behódol, kinek széles hálója elől senki sem menekül, kinek Shu bátor serege megadta magát, kinek tervei sohasem vallanak kudarcot, kinek minden vállalkozása sikerrel jár, ez úton a belső ügyek miniszterévé neveztetik ki, és nagyúri címet kap, tízezer családot számláló földterülettel. Fiai úgyszintén hasonló rangra emelkednek, ezer háztartást számláló birtokkal”.

Amikor ez a határozat megérkezett Zhong Hui-hoz, ő hívatta Jiang Wei-t, s így fordult hozzá:

- Deng Ai gazdagabb jutalomban részesült, mint én, s immár ő a főparancsnok. Ám Sima Zhao úgy hiszi, lázadást tervez, ezért utasította Wei Guant és jómagamat, hogy tartsuk őt szemmel. Barátom, Jiang Wei mit gondol, mit kellene ebben a helyzetben tenni?

- Azt beszélük, Deng Ai nemtelen származású, fiatal korában földműves és marhapásztor volt – felelte Jiang Wei –, azonban vele volt a szerencse, e hadjárat során nagy hírnevet és dicsőséget szerzett. Ám ez nem az ő kiváló terveinek volt köszönhető, hanem inkább az állam kedvező helyzetének. Ha téged nem bírtak volna rá, hogy a Jianmen átkelőnél utamat álld, sohasem járt volna sikerrel. Most azt szeretné, hogy Shu egykori uralkodóját tegyék Fufeng urává, mivel ezzel a lépéssel kívánja megnyerni magának a nép jóakarátát. Ám nekem úgy tűnik, ebben árulás rejlik. Jin ura nem véletlenül gyanakszik rá!

Zhong Hui köszönetet mondott neki szavaiért, majd Jiang Wei így folytatta:

- Ha elküldöd embereidet, mondanék neked valamit, amit kizárólag a te füleidnek szánok.

A kérdésnek eleget tettek, s miután ketteseben maradtak, Jiang Wei előhúzott egy térképet ruhaujjából, s kiterítette Zhong Hui előtt.

- Réges rég, mielőtt Zhuge Liang elhagyta volna szerény viskóját, ezt a térképet adta az Első Úrnak, s beszélt neki Yizhou gazdagságáról, valamint arról, mennyire megfelelő lenne egy független államnak. Ennek hatására szerezték meg Chengdu-t, első lépésként e cél megvalósítása érdekében. Most, hogy Deng Ai ugyanide jutott el, nem meglepő, hogy elveszítette a mértéket.

Zhong Hui rengeteg kérdést tett fel még a térkép különböző részleteire vonatkozóan, Jiang Wei pedig mindenre aprólékosan megfelelt. A megbeszélés vége felé a Wei-vezér végül afelől tudakozódott, miként lehetne megszabadulni Deng Ai-től.

- Kihasználván Jin urának gyanakvását – válaszolta Jiang Wei –, küldj jelentést, melyben számolj be arról, hogy Deng Ai valóban a lázadást fontolgatja. Erre biztosan közvetlen utasításokat kapsz majd a felforgatás megfékezésére!

Hamarosan el is készült az üzenet, s elküldték Luoyangba. Az állt benne, hogy Deng Ai függetlenségre törekszik, aljas terveket dédelget, összebarátkozott a letett uralkodóval, így készül a felkelésre.¹³

E hírek hallatán az udvarban hatalmas felfordulás támadt. Ekkor, hogy a vádakát alátámasszák, Zhong Hui katonái elfogták Deng Ai leveleit, s átírták azokat, hogy sokkal erőszakosabbnak és gőgösebbnek hassanak.

Sima Zhao roppantul feldühödött, s elküldte Jia Chongot, hogy vezessen hadakat a Xie völgybe, Zhong Hui-nak pedig megparancsolta, hogy fogja el Deng Ai-t. Ő maga is útnak indult, Wei uralkodójával, Cao Huannal együtt, akit szintén utazásra kényszerített. Ekkor azonban felszólt Shao Ti:

- Zhong Hui serege hatszoros túlerőben van Deng Ai-ével szemben, nem szükséges hát oda sietned, uram! Csak utasítsd Zhong Hui-t, hogy tartóztassa le Deng Ai-t!

- Hát már elfeledted? - kérdezte erre Sima Zhao mosolyogva - Te magad mondtad, hogy Zhong Hui veszedelmet jelent. Így hát igazából nem is Deng Ai, hanem a másik ellen vonulok!

- Tartottam tőle, hogy esetleg megfélemlen rőla - mondta erre megkönnyebbülten Shao Ti -, ezért merészelve emlékeztetni rá. Ám az egész dolgot szigorú titokban kell tartanunk!

A hadjárat megkezdődött.

Eddigre már Jia Chong gyanakvását is felkeltette Zhong Hui viselkedése, ezért Sima Zhao elé járult, hogy beszélhessen vele.

- Nem véletlenül téged küldtelek Deng Ai ellen - felelte Jia Chongnak a főminiszter -, Changanba érkezvén mindent meg fogsz érteni!

Sima Zhao felbukkanását Changan közelében jelentették Zhong Hui-nak is, aki rögtön eltűnődött, mit jelenthet ez a váratlan fordulat. Hívatta Jiang Wei-t, hogy megbeszélje vele a dolgot, valamint Deng Ai elfogásának mikéntjét is.

A tábornok Sichuanban immár nem küzdött
Azonban Changan mégis új sereget küldött

A következő fejezet számol be Deng Ai foglyul ejtésének tervéről.

SZÁZTIZENKILENCEDIK FEJEZET

HAMIS MEGADÁS: EGY OKOS TERV
HIÁBAVALÓ KÍSÉRLETBE TORKOLLIK.
ÚJABB LEMONDATÁS: AZ UTÓDOK
TANULNAK FELMENŐIKTŐL

假投降巧計成虛話
再受禪依樣畫葫蘆

Miután megkérdezték tőle, mi lenne a legjobb megoldás Deng Ai elfogására, Jiang Wei így felelt:

– Küldd el hozzá Wei Guant! Ha Deng Ai megpróbál végezni vele, ezzel kimutatja, mi szívének szándéka. Ekkor árulás vádjával elpusztíthatod őt!

Így hát harmincfős kísérettel Wei Guant indították útnak, hogy letartóztassa a hadvezért. A követ saját emberei nagyon is jól látták, miféle veszély fenyegeti gazdájukat, ezért igyekeztek lebeszélni a dolgról:

– Zhong Hui nyilvánvalóan azt akarja, hogy Deng Ai öljön meg téged, így bizonyítván, hogy igaza van!

– Ne aggódjatok! – válaszolta nekik Wei Guan – Már kitaláltam valamit ez ellen.

Ezzel megírt vagy húsz üzenetet, melyek mindegyike ugyanazt tartalmazta, s eljuttatta őket Deng Ai tisztjeihez:

„Wei Guan utasítást kapott Deng Ai elfogására, ám egyetlen másik személlyel szemben sem kell így eljárnia, feltéve, hogy gyorsan átállnak az oldalára. Ez esetben még jutalomban is részesül mindenki, aki engedelmeskedik a császári parancsnak. A késlekedőkre és azokra, akik makacs engedetlenséget mutatnak, lesújt a büntetés: egész családjukkal együtt kivégeztetnek!”

Ezután elküldte ezeket az üzeneteket a Deng Ai alatt szolgáló alvezéreknek. Előkészített két darab ketreces kocsit is.

Ezután útnak indult, és csekély létszámú kíséretével hajnalhasadás felé érkezett meg Chengdu-hoz, ahol már várt rá a legtöbb tiszt azok közül, akiknek írt. Azonnal átálltak hozzá. Deng Ai még aludt, mikor a társaság elért palotájához, ám Wei Guan ennek ellenére belépett, s egészen hálókamrájáig utat tört:

– Az Ég Fiának utasítására letartóztatom Deng Ai-t és a fiát! – kiáltotta, mikor behatolt oda.

A zajongás felébresztette az alvót, aki rémületében leesett fekhelyéről. Ám még mielőtt bármit is tehetett volna, hogy megvédje magát, már meg is ragadták, szorosán megkötözték és az egyik kocsi ketrecébe vetették. Fia, Deng Zhong előrontott a zajra, ám őt is foglyul ejtették, s a másik kocsiba lökték. A palota igen sok generálisa és szolgálója ki akarta szabadítani őket, ám még mielőtt megtették volna az előkészületeket, látták, hogy odakint hatalmas porfelhő támad, s jókora serege élén Zhong Hui közeledik. Erre inkább mindannyian szétszéledtek.

Zhong Hui és Jiang Wei leszálltak hátságukról a palota kapujánál, majd beléptek. Zhong Hui látván, hogy immár mindkét Deng fogoly, az idősebbik arcába sújtott korbácsolással, és sértegetvén őt így szólt:

– Aljas marhatenyésztő! Hogy merészelsz a saját fejed után menni?!

Jiang Wei sem maradt el mögötte:

- Te ostoba! Láthatod, mibe kevert téged most a jó szerencséd!

Deng Ai válaszként szintén ócsárolta őket.

Zhong Hui rögtön mind a két foglyot útnak indította Luoyangba, majd ünnepélyesen bevonult Chengdu-ba. Deng Ai valamennyi emberét besorozta saját haderejébe, így immár roppant félelmetes sereget tudhatott irányítása alatt.

- Ma elértem életem egyetlen és leghőbb vágyát! - kiáltotta boldogan.

- A Hanok uralmának kezdetén Han Xin nem hallgatott Kuai Tong tanácsára, hogy alapítsa meg saját királyságát, így bajba került, s el is érte a végzete a Weiyang palotában¹ - válaszolta Jiang Wei -; Yue-ben Wen Zhong főminiszter nem követte Fan Li-t visszavonultságába a tavakhoz, így kard áldozata lett. Senki sem mondhatja mégsem, hogy e kettő - Han Xin és Wen Zhong - ne lettek volna briliáns elmék, ám nem érezték meg időben a közelgő veszedelmet.² Ami téged illet, uram, érdemeid hatalmasak, tekintélyed pedig még uradét is túlszárnyalja. Miért kockáztatod hát, hogy veszedelembe kerülj a jövőben? Miért nem hajózol el nyom nélkül azon nyomban? Miért nem mész az Emei hegységbe, hogy szabadon kószálhass a halhatatlan Chisongzi-vel?³

- Nem hinném, hogy követnem kellene a tanácsodat - felelte Zhong Hui mosolyogva -, hiszen még fiatal vagyok, a negyvenet sem töltöttem be, inkább a tovább lépésre gondolok, nem a megtorpanásra! Nem bírnám elviselni a semmit tévő remete életet!

- Ha így van, akkor légy óvatos, és állj készen a veszélyekre! Eszelj ki körültekintő tervet, mivel nagyon is képes vagy erre! Nem kell semmiféle vén bolond tanácsát kérned!

Zhong Hui hangosan felkacagott, s boldogan dörzsölte össze kezeit:

- Milyen jól ismered a gondolataimat, barátom! - közölte.

Ezzel elkezdtek együtt kidolgozni a nagyszabású elgondolás részleteit. Ám Jiang Wei titokban levelet küldött a Második Úrnak, mely így hangzott:

„Kérem felségedet, legyen türelemmel, viselje el egy kis ideig még a megaláztatásokat, mert én, Jiang Wei, szerény szolgálad, nemsokára helyreállítom a birodalmat. A nap és a hold annál diadalmasabb, mikor sötét fellegeken tör át! A Han-házat még nem érte el végzete”!

Mialatt Zhong Hui és Jiang Wei azt tervezgették, miként tudnának túljárni a másik eszén, ám mind a ketten egyszerre Wei ellen is tevékenykedtek, váratlanul levél érkezett Sima Zhao-tól:

„Changanban vagyok egy sereg élén, nehogy bármiféle nehézség merüljön fel Deng Ai elfogását illetően. Azt kívánom, jelenjete meg a szíнем előtt, hogy megvitathassuk az állam ügyeit”!

Zhong Hui azonnal látta, mi ennek igazi célja:

- Gyanakszik ránk! - közölte társával - Nagyon is jól tudja, hogy seregem többszörös túlerőben volt Deng Ai csapataival szemben, s könnyedén megtehettem, amire utasított. Ennél sokkal több rejlik jövetelében!

Folytatta hát a tanácskozást Jiang Wei-jel. Ő a következő véleményen volt:

- Ha az úr gyanakszik egyik miniszterére, akkor az a miniszter meghal. Láthatjuk, mi történt Deng Ai-jal.

- Eldöntetett hát - mondta erre Zhong Hui -, sikerrel járok, s a birodalom az enyém lesz, vagy kudarcot vallok, s akkor nyugatra, Shu-ba megyek, hogy egy újabb Liu Bei legyen, ám hibái és tévedései nélkül!

- A Wei-béli Guo császárné épp most halt meg - gondolkozott el Jiang Wei -, tehetnél hát úgy, mintha parancsot hagyott volna rád Sima Zhao, a néhai uralkodó valódi gyilkosának elpusztítására. Képességeid megvannak ahhoz, hogy meghódítsd magadnak a birodalmat!

- Lennél az előhad vezére? - kérdezte Zhong Hui - Ha sikerrel járunk, megosztozunk a zsákmányon!

- Azt a keveset, amit megtehetek, szívesen megteszem! - felelte Jiang Wei - Ám nem vagyok meggyőződve valamennyi beosztottad támogatásáról.

- Holnap lesz a Lámpások Ünnepe, mikor összegyűjthetünk mindenkit a palotában a gratulációk fogadására.⁴ Nagy ivászatok lesznek, mi pedig lakomát készítünk a tisztségviselőknek, ahol megölhetjük majd mindazokat, akik nem hajlandók követni!

Ezt hallván Jiang Wei szíve megdobbant örömeiben.

Meghívókat küldtek ki a két összeesküvő nevében, azután hamarosan meg is kezdődött az ünneplés. Jó néhány fogást követően Zhong Hui hirtelen felemelte a kupáját, s üvöltésben tört ki.

Mindenki rögtön tudakolni kezdte, mi az oka eme kitörésnek. Zhong Hui így válaszolt:

- A császárné most halt meg, ám halála előtt átadott nekem egy rendeletet, mely itt van nálam, s melyben számba veszi Sima Zhao bűneit, azzal vádolja őt, hogy a trónra tör! Engem jelölt ki, hogy végezzek vele, s nektek mindnyájótoknak támogatnotok kell feladatomban végrehajtásában!

A vendégek döbbenetben néztek egymásra, egyikük sem mert egy szót sem szólani. Ekkor a házigazda vadul előrántotta kardját, s így kiáltott:

- Halál azokra, akik szembe mernek szegülni!

Senki sem volt elég merész ahhoz, hogy elutasítsa a dolgot, egymás után mind aláírtak egy papírost, arra vonatkozólag, hogy a hadvezér segítségére lesznek. További biztonsági eljárásként valamennyiüket fogolyként, erős őrizet alatt a palotában tartották.

- Nincsenek igazából mellettünk - közölte Jiang Wei az események látán -, ezért engedélyt kérek, hogy eltemethessem őket!

- Már ásattam is egy jókora gödröt - felelte fogadott fivére -, s máris sok készenlétbe helyeztem a bunkósbotokat. Aki nem ért egyet, azt egyszerűen agyonüttetjük, azután elásatjuk a gödörben!

Miközben Jiang Wei és Zhong Hui megbeszélték az ügyet, Qiu Jian generális, az összeesküvők egyik bizalmasa is jelen volt. Ő egykoron Hu Lie alatt szolgált, aki egyike volt a bebörtönzött vendégeknek, ezért úgy döntött, hogy figyelmezteti korábbi vezérért a fenyegető veszélyről.

- Fiam, Hu Yuan az egyik városon kívüli csapat parancsnoka - felelte neki Hu Lie könnyezve -; ő sohasem gondolná, hogy Zhong Hui képes efféle büntetetre! Kérve-kérlek, figyelmeztessd őt is! Ha halmom is kell, nem fogom annyira sajnálni, tudván, hogy fiam értesült mindenről.

- Kedves uram, ne aggódj! Bízz csak rám mindent - válaszolta Qiu Jian.

Ezzel Zhong Hui-hoz sietett:

- Nagyuram, rengeteg tisztségviselőt tartasz fogságban, s ők szenvednek attól, hogy nem kapnak ételt-italt. Nem jelölnél ki valakit, aki ellátná szükségleteiket?

Zhong Hui hozzászólt ahhoz, hogy eleget tegyen Qiu Jian kéréseinek, így hát könnyedén beleegyezett. Megkérte, hogy ő maga nézzen utána a dolognak, s hozzátette:

- Nagy bizalmat vetettem beléd, úgyhogy hünek kell maradnod hozzám! Tartsd meg titkainkat!

- Nagyuram legyen csak nyugodt. Tudom, hogy szükség esetén határozottnak és szigorúnak kell lennem!

Ezután Qiu Jian engedélyt adott Hu Lie egyik megbízható emberének, hogy a börtön területére lépjen, aki átvette ura fiának, Hu Yuannak szóló levelét.

Amikor az ifjú tudomást szerzett az egész történetről, nagyon megdöbben, és elmondta beosztottjainak is, akik mind rettentő dühösek lettek. Parancsnokuk sátra előtt gyűltek össze, s így szóltak:

- Inkább meghalunk, de nem fogunk egy lázadót követni!

Így hát Hu Yuan a hónap tizennyolcadik napjára megmentési kísérletet tervezett. Megnyerte magának Wei Guan támogatását is, és felkészítette csapatait. Megkérte Qiu Jiant, hogy vigye meg a küszöbön álló események hírért atyjának. Miután ez megtörtént, Hu Lie a többi fogolynak is beszámolt a dologról.

Nem sokkal később, egyik reggel Zhong Hui így fordult Jiang Wei-hez:

- Múlt éjjel álmatlanul láttam: számtalan kígyó mart belém. Magyarázatot tudnál adni erre a látomásra?

- Sárkányok, kígyók és egyéb pikkelyes teremtmények felbukkanása az álmokban mindig jó előjel - felelte Jiang Wei.

Zhong Hui nagyon is készségesen elfogadta az értelmezést, majd közölte Jiang Wei-jel, hogy minden készen áll, így ideje, hogy feltegyék a sorsdöntő kérdést a bebörtönzötteknek.

- Tudom, hogy szembe szegülnek velünk, ezért jól tennéd, hogy valamennyiükkel igen gyorsan végeznél – hangzott Jiang Wei véleménye.

- Jó – mondta Zhong Hui, majd utasította társát, hogy néhány további harcossal együtt ölje meg a foglyok közül a Wei-vezéreket. Ám amint Jiang Wei éppen el akarta kezdeni a rendelkezés végrehajtását, váratlanul heves szívgörcs tört rá, mely oly súlyos volt, hogy a harcos elájult. Felemelték a padlóról, s idővel magához tért. Ebben a pillanatban hatalmas lárma hangzott fel a palota környékéről. Zhong Hui rögtön kiküldetett, hogy megtudja, mi zajlik odakint, ám a hangzavar egyre hangosabb és hangosabb lett, mint ha jókora sokaság közeledne.

- Bizonyára a tisztségviselők keltettek felfordulást! – vélekedett – Legjobb lenne azonnal végezni valamennyiükkel!

- Kintről érkezett katonák vannak a palotában, uram! – hangzott ekkor a kiküldöttek jelentése.

Zhong Hui megparancsolta, hogy zárják be a fogadóterem bejáratait, majd a tetőre küldte harcosait, hogy hajigáljanak cserepeket a közelgőkre. Sokan életüket is veszítették a kialakuló közelharcban. Ekkor tűz ütött ki. Az ostromlók betörték az ajtókat. Zhong Hui szembenézett velük, néhányukkal végzett is, ám nyílvevesszők sokaságát lőtték ki rá. Végül felbukott és kilehelte lelkét. Azon nyomban fejét vették.

Jiang Wei ide-oda szaladgált, s mindenkit levágott, akivel csak szembetalálkozott, ám egy újabb szívgörcs a padlóra küldte.

- Végem van! – kiáltotta – Ez hát az Ég akarata!

E szavak után megölte magát. Ötvenkilenc éves volt.

Sok százan veszítették még életüket a palota területén. Végül Wei Guan utasította a katonákat, hogy térjenek vissza táborhelyeikre, ott várják be Jin urának parancsait. A Wei-harcosok, megbosszulván számtalan ellenük indított hadjáratát, Jiang Wei testét darabokra szaggatták. Epéjét különösen nagyméretűnek találták, akkorának, mint egy tyúktojás. A halott vezér valamennyi családtagját elfogták és kivégezték.

Látván, hogy Deng Ai mindkét ellenfele halott, a katonák úgy vélték, érdemes lenne megpróbálni kiszabadítani a parancsnokot. Amikor Wei Guan, aki maga tartóztatta le Deng Ai-t, meghallotta ezt, féltetni kezdte az életét:

- Ha Deng Ai életben marad, nekem biztosan végem!

Tian Xu generális is megszólalt erre:

- Mikor Deng Ai elfoglalta Jiangyou-t, ki akart végeztetni! Csak barátaim könnyörgése miatt mondott le erről. Nem kellene hát most bosszút állnunk rajta?

Így hát Wei Guan kiadta a parancsot. Ötszáz lovas élén Tian Xu a ketreces kocsik nyomába eredt. Mianzhu-nál érték utol a menetet, s a két foglyot éppen kiengedték a ketrecekből, amikben Luoyangba szállították őket. Deng Ai felfigyelt a közeledő harcosokra, de látván, hogy egykori alvezére vágtazik élükön, nem is gondolt védekezésre. Tian Xu sem vesztegette az időt semmiféle bevezetésre. Egyenesen Deng Ai-hoz sietett és végzett vele. Katonái a fiúra, Deng Zhongra vetették magukat, s hamarosan ő is holtan terült el. Így atya és gyermeke ugyanazon helyen és időben veszítették életüket.

Született egy vers is Deng Ai végzetéről:

Gyermekkora óta csak a terveknek élt
Ügyes cselt vetve így gyakran érve célt
Szeme elől rejtve terep sohasem maradt
Tekintete értőn a fénylő csillagokra tapadt
Végül egy lovascsapat a hegy lábához ért
Köves úton a sereg a vezér közelébe fért
Nagy tettei után rá szomorú végzet várt
A Han folyó felett lelke a fellegekbe szállt

Egy másik költemény Zhong Hui sorsa felett szánakozik:

Csodás értelmet sugárzott már ifjúkorában
Miniszteri címet ért el később így honában
Sima bukásához végül ötlött kiváló tervet
Újra felbődülvén Zifang öltött ismét testet
Festményhez illő érdem shouchuni tette
A Kardkaput, akár egy héja, az égből leste
De nem jól tanulta meg Tao Zhu titkait
Lelke ezért vitte haza szomorúan kínjait⁵

Végül egy harmadik Jiang Wei végzete felett kesereg:

Okos hőse miatt Tianshui nemhiába büszke
Eme különleges képességűt Liangzhou szülte
Szellem néki Shangfu-val egy helyről adatott
Hadi művészetének bölcsőt a Wuhou faragott
Bátran cselekedvén, sohasem mutatott félelmet
Esküje, hogy nem hátrál, szerzett örök érdemet⁶
Végül Chengduban veszítette el szomorú életét
A Han tábornokra sűrű gyász nyomja bélyegét

Így halt meg hát ez a három dicső vezér. Sok további generális is elpusztult a csatározásokban, velük együtt Zhang Yi és még más tisztségviselők is. Liu Xuan, a trónörökös és Guan Yi, Hanshou ura,⁷ Guan Yu unokája úgyszintén életét vesztette, Wei-harcosok végeztek velük. Ezután még egészen addig tartott a hatalmas zűrzavar és vérontás időszaka, míg meg nem érkezett Jia Chong és helyre nem állította a bizalmat és a rendet.

Jia Chong Wei Guant nevezte ki Chengdu városának élére, a fogoly Második Urat pedig Luoyangba küldte. Néhány hivatalnok – köztük Fan Jian, Zhang Shao, Qiao Zhou és Xi Zheng – elkísérték a letett uralkodót erre a megszegyenítő utazásra. Liao Hua és Dong Jue betegsége hivatkozván nem tartottak velük. Hamarosan mind a ketten bele is haltak a bánatba.

Ekkor Wei-ben az uralkodás megnevezését Csodálatos Kezdetről, melynek ötödik évét írták, Hatalmas Dicsőségre változtatták (264). Eme év harmadik hónapjában, mivel immár semmit sem lehetett tenni azért, hogy Shu visszanyerje függetlenségét, a Ding Feng vezetése alatt álló Wu-csapatok visszavonultak, hazatértek saját országukba.

Hua Jiao titkár⁸ beadványt intézett ebben az időben Sun Xiu-hoz, Wu uralkodójához:

„Wu és Shu olyan közel álltak egymáshoz, mint az ajkak a fogakhoz, s most, hogy előbbiek nincsenek többé, az utóbbiak fájni fognak. Kétségtelen, hogy Sima Zhao ránk fogja irányítani figyelmét, és hamarosan támadást intéz ellenünk, ezért felségednek fel kell ismernie a fenyegető veszélyt, meg kell tennie a lépéseket, hogy elhárítsa azt”.

Sun Xiu tudta, hogy mindez igaz, így Lu Kangot, az egykori nagy hadvezér, Lu Xun fiát tette meg a jingzhou-i sereg és a folyómenti kikötők parancsnokává, Keletet Védelmező Generális-címmel. Sun Yint Nanxu-ba küldte, Ding Fenget pedig utasította, hogy a folyópart mentén többszáz állomáshelyet alakítson ki.

Mikor Huo Yi, Jianning kormányzója hírül vette, hogy Chengdu elesett, fehérbe öltözött, s három napon keresztül jajveszékelt, arccal keletnek, a főváros felé fordulva.

– Most, hogy székhelyünk nincs többé, Shu ura pedig az ellenség foglya, nem tehetünk mást, meg kell adnunk magunkat – javasolták neki tisztségviselői.

– Van azonban itt egy gátló körülmény – felelte nekik Huo Yi –; nem tudom, miként bánjak urunkkal, fogalmam sincs, vajon kényelemben avagy nyomorban él. Ha foglyul ejtői nagylelkűen bánnak velem, akkor én is behódolok. Ha viszont megszegyenítették, akkor más a helyzet. Ha az úr megszegyenült, miniszterének halnia kell!

Így hát kijelölt néhány követet, akiket Luoyangba küldött, hogy kiderítsék, mi történik a Második Úrral.⁹

Nem sokkal azután, hogy Liu Shan megérkezett a Wei-fővárosba, Sima Zhao is visszatért oda. Az udvarnál találkozáskor a Második Úrral, a főminiszter szidalmazni kezdte őt:

- Halált érdemelnél alávaló életviteled miatt! Romlott erkölcs, mértéktelen önkényeztetés, jó emberek megvetése és rossz kormányzat - ezek hozták fejedre a balsorsot!

Ezt hallván a Második Úr arcszíne agyagszínűvé változott, a félelemtől teljesen megnémult. Ám az udvaroncok így feleltek Sima Zhao-nak:

- Elvesztette országát, harc nélkül megadta magát, így most megbocsátást érdemel!

Így Liu Shannak végül nem esett bántódása, ehelyett megtették Anle urává.¹⁰ Kijelöltek számára egy lakhelyet is és állami jövedelmet utaltak ki számára, továbbá selyemben mért ajándékokat és rendelkezésére álló szolgálokat - férfiakat, nőket vegyesen, összesen közel százat - is kapott. Fia, Liu Yao és az egykori Shu-tisztségviselők - Fan Jian, Qiao Zhou, Xi Zheng és mások - mind nemesi rangra emeltettek. A Második úr köszönetet mondott mindezért, majd távozott az udvartól.

Huang Hao-t, kinek gonosz befolyása megsemmisítette a királyságot, s aki elnyomta az embereket, nyilvánosan megszégyenítve végezték ki. Amikor Huo Yi tudomást szerzett minderről, hivatalnokaival együtt ő is a fővárosba sietett, s ott behódolt.

Másnap a Második Úr felkereste Sima Zhao-t, hogy neki is köszönetet mondjon nagylelkűségéért, s eme alkalomra lakomát rendeztek. Az ünnepségen a Wei birodalom zenéi hangzottak el, Wei-táncokat mutattak be, így az egykori Shu-tisztségviselők szíve bánattal telt meg. Csupán Liu Shan tűnt boldognak.

Már a lakoma felénél járhattak, mikor Sima Zhao így fordult Jia Chonghoz:

- Ez az ember sekélyes érzelmű - mondta a Második Úrra mutatván -, ez tette őt tönkre! Még ha Zhuge Liang élne, ő sem lenne képes egy ilyen alakot sokáig elviselni! Nem csoda, hogy Jiang Wei is kudarcot vallott.

Majd vendégéhez fordulva a főminiszter így folytatta:

- Nem hiányzik már neked Shu, uram?

- Ha ilyen zenét hallok, eszembe sem jut többé Shu! - felelte a Második Úr.

Nem sokkal ezután felkelt és távozott az asztaltól. Xi Zheng utána eredt, s mikor utolérte, hozzá lépett:

- Miért mondta felséged, hogy nem hiányolja már Shu-t? Ha legközelebb megkérdezik, könnyezzen s mondja, hogy Shu elődeinek sírhelye, s egyetlen nap sem telik el úgy, hogy ne bánkódna amiatt, milyen messze van onnan! Jin ura meg fogja engedni, hogy felséged visszatérjen!

A Második Úr megígérte, hogy így fog tenni, s visszatért a lakomaterembe. Miután a bor már többször körbejárt, Sima Zhao ismét megkérdezte Liu Shantól:

- Valóban sohasem gondolsz már Shu-ra?

Liu Shan úgy válaszolt, ahogy kérték, még sírni is próbált, ám egyetlen könnycseppet sem sikerült ejtenie. Így hát inkább behunyta a szemét.

- Nemde Xi Zheng mondta neked, hogy így felelj? - tudakolta Sima Zhao.

- Pontosan így volt - hangzott a válasz, mire mind nevetésben törtek ki. Ám Sima Zhao valójában elégedett volt az őszinte megnyilatkozással, érezte, hogy egyáltalán nem kell tartania az egykori uralkodótól.

Testi örömök után futó élvhajhász
Mosolytól duzzadó arca kacarász
Nem készült semmiféle bajra
Vidáman fakadt inkább dalra
Távoli új helyén boldogan hódolt
Őse földjére már nem is gondolt
Ekkor derült ki az élet színpadán
Milyen közepszerű úr ő igazán

Az udvaroncok úgy vélték, egy olyan hatalmas eredmény, mint a nyugat meghódítása, nagy megbecsülést kell hogy érjen, ezért beadványt intéztek Wei uralkodójához, Cao Huanhoz, hogy emelje főúri rangra Sima Zhao-t. Ebben az időben Cao Huan már csupán névleg uralkodott, semmiféle tényleges hatalom nem összpontosult a kezében. Az egész ország Sima Zhao uralma alatt állt, kinek akaratát a császár sohasem merte figyelmen kívül hagyni vagy keresztelni. Így hát a megfelelő időpontban Jin ura a legmagasabb méltóságra emelkedett.¹¹

Miután főúrrá tették, Sima Zhao posztumusz jelleggel atyját, Sima Yi-t Eredendő Nagyúrrá, néhai fivérét, Sima Shi-t pedig Csodálatos Nagyúrrá nevezte ki.

Sima Zhao felesége Wang Su leánya volt. Ő két gyermeket szült a főminiszternek, akik közül az idősebbiket Sima Yannek nevezték. Hatalmas termetű férfiú volt, kinek hullámos haja a földig ért, mikor felállt, s mindkét karja térdéig lógott. Okos, bátor és igen tehetséges fegyverforgató volt.

A másik gyermek, Sima You szerény viselkedésű, hűséges fiú volt, úgyszintén kötelességtudó testvér. Atyja nagyon szerette őt. Mivel Sima Shi utód nélkül halt meg, ezt az utóbbi ifjút, Sima You-t tekintették az ő fiának, s úgy kívánták, ő vigye tovább a családi vonalat. Sima Zhao ezt mondogatta:

- A birodalom valójában a fivéremé.

Miután főúr lett, szükségessé vált, hogy Sima Zhao megválassza örökösét, s ő természetesen Sima You-t kívánta utódjának. Ám Shan Tao tiltakozott ez ellen:

- Nem méltó és szerencsétlen dolog az ifjabbat előnyben részesíteni!

Jia Chong, He Zeng és Pei Xiu is ezen a véleményen volt:

- Az idősebb okos, háborús időkben is megállja a helyét, az egyik legtehetségesebb férfiú a birodalomban, még népszerű is! Ilyen előnyökkel nagy jövő vár rá, nem arra született, hogy szolgáljon!

Sima Zhao habozott, mert még mindig nem szívesen mondott le saját vágyáról. Ám két további tisztségviselő, Wang Xiang parancsnok és Xun Kai miniszter – szintén ellene szegültek, mondván:

- Néhány korábbi dinasztiában előfordult, hogy az ifjabbat részesítették előnyben az idősebbel szemben, s ezt általában felkelés követte.¹² Kérünk téged, nagyuram, vedd figyelembe ezeket az eseteket is!

Végül Sima Zhao meghátrált, s idősebbik fiát, Sima Yant nevezte meg örökösének.

Néhány tisztségviselő ekkor a következő beadványt intézte a főminiszterhez:

„Ebben az évben óriási emberalak ereszkedett alá az égből Xiangwu-nál. Magassága húsz lábnyi (hat méter), lábnyoma pedig három lábat (egy méter) is kitett. Fehér haja és deresedő szakállja volt. Sárga köpönyeget és ugyanilyen színű körgallért viselt. Fekete fogantyús botra támaszkodva lépdelt. Ez a rendkívüli ember a következő beszédet tartotta:

- Én vagyok a népek királya, s most azért jöttem közétek, hogy hírről adjam: ha az uralkodó személye megváltozik, beköszönt a béke a birodalomban!

Ezután még három napig vándorolt a vidéken, majd köddé vált. Ez az előjel nyilvánvalóan rád vonatkozik, Nemes Úr, így hát most magadra kell öltened a császári fejéket a tizenkét gyöngyfüzérrel, fel kell állítanod a birodalmi lobogót és meg kell tisztítani előtted az utat, mikor tovább haladsz. A hat ló vontá aranytengelyes harci szekéren kellene lenned. Hitvesedet „császárnénak”, utódodat pedig „trónörökösnek” kellene szólítani”.

Sima Zhao a beadványt nagy elégedettséggel olvasta, majd visszatért palotájába. Ám amint leült, hirtelen bénulás ragadta magával, s többé nem tudott beszélni. Állapota gyorsan rosszabbodott. Három fő bizalmasa, Wang Xiang, He Zeng és Xun Kai sok udvari hivatalnokkal együtt eljöttek hozzá, hogy egészsége felől érdeklődjenek, ám képtelen volt szólni hozzájuk. Némán örökösére, Sima Yanre mutatott, majd távozott az élők sorából. Az év nyolcadik hónapjában jártak, annak is a huszonnyolcadik napja volt.¹³

- A birodalom felőli gondoskodás Jin urára száll; iktassuk hát be az utódot! - javasolta He Zeng - Azután majd elvégezhetjük a néhai nagyúr halotti szertartását és áldozatát.

Ezzel Sima Yan átvette atyja helyét. He Zengnek adta a főminiszteri posztot, Sima Wang lett a belügyek minisztere, Shi Bao a Repülő Lovaság parancsnoka. Ezen kívül még sok egyéb címet és rangot osztott szét a hívek között. Néhai atyja a „Tudós Nagyúr” posztumusz címben részesült.

Miután lezajlott a gyászszertartás, Sima Yan magához kérte Jia Chongot és Pei Xiu-t a palotába, majd így fordult hozzájuk:

- Cao Cao azt mondta, hogy noha égi megbízatás nehezedett vállaira, ugyanúgy nem lehetett több, mint a Zhou-béli Wen király, aki pusztán régensként szolgálta a Shang-uralkodót. Ez valóban így van?

- Cao Cao a Hanok szolgálatában állt, s tartott tőle, hogy az utókor bitorlással vádolja majd őt. Ezért beszélt így. Mindazonáltal azt megszervezte, hogy Cao Pi már császár legyen - válaszolta Jia Chong.

- Hogy lehetne az atyámat Cao Cao-val összehasonlítani? - tudakolta Sima Yan.

- Habár Cao Cao mindenben sikeres volt, amihez csak fogott, az emberek mégis félték tőle, nem tartották erényesnek őt. Cao Pi uralkodását vizálykodás és a nyugalom hiánya jellemezte. Egyetlen év sem volt maradéktalanul békés. Később az Eredendő Nagyúr és a Csodálatos Nagyúr, kik már a te vonalad ősei voltak, hatalmas szolgálatokat tettek, együttérzést és erényességet árasztottak, ezért szerették is őket. Néhai atyád legyőzte Shu-t nyugaton, s általános elismerésben részesült. Lehetetlen hát összevetni őt Cao Cao-val.

- De mégis, Cao Pi folytatta a Hanok uralmát, nem folytathatnám én hasonlóképpen Wei-ét?¹⁴

Jia Chong és Pei Xiu mélyen meghajoltak, s így feleltek:

- Cao Pi tettét valóban lehet a régi dinasztia folytatásának tartani, ezt jól látod, nagyúr! Kövesd hát az ő példáját: építtess oltárt, tégy bejelentést az egész birodalom számára, s foglald el a trónust!¹⁵

Sima Yan elhatározta, hogy gyorsan fog cselekedni.

Másnap kardját felőveztén lépett be a császári palotába. Már hosszú napok óta nem működött az udvartartás, mivel Cao Huan kényelmetlenül érezte magát és folyamatosan rettegett. Mikor Sima Yan felbukkant, Wei uralkodója elhagyta helyét, s felé lépett, hogy üdvözlje. Sima Yan leült.

- Kinek az erőfeszítéseivel nyerte el Wei a birodalmat? - kérdezte hirtelen.

- A siker bizonyosan elődeidnek köszönhető - felelte Cao Huan.

- Felséged képzetlen a vitában, alkalmatlan a háborúban és nem méltó az uralkodásra - válaszolta erre Sima Yan mosolyogva -, miért nem adja hát át a helyét egy nálad tehetségesebbnek és erényesebbnek?

Cao Huan ajkai képtelenek voltak válaszra nyílni. Ám Zhang Jie, az egyik miniszter felszólalt helyette:

- Nem helyes, hogy így beszélsz, ó, nagyúr! Őfelsége ősei meghódították keletet és nyugatot, északot és delet, hatalmas erőfeszítéssel nyerték el a birodalmat! Mostani császáruk erényes, nem követ el hibákat. Miért is kellene hát lemondania a helyéről valaki más számára?

- A birodalmi jog a Hanokat támogatta, Cao Cao mégis ugyanúgy elnyomta őket, mint a főurakat - felelte Sima Yan dühösen -; azzal, hogy Wei urává tette meg magát, elbitorolta a Hanok trónját! Elődeim három nemzedéke tartotta fenn a Wei-házat, így az ő hatalmuk nem saját képességeik eredménye, hanem az én házam munkálkodásáé! Az egész világ tudja ezt, nem vagyok hát én is épp olyan méltó rá, hogy tovább vigyem Wei hatalmát?

- Ha megteszed ezt, lázadó és bitorló leszel! - közölte felháborodottan Zhang Jie.

- A Hanokat bosszulom meg! Mi a rossz ebben?! - csattant fel erre Sima Yan, majd utasította az öröket, hogy vigyék ki Zhang Jie-t és üssék agyon. Eközben Wei ura hangosan zokogott és könyörgött, hogy bocsássanak meg hűségese tanácsadójának.

Sima Yan szó nélkül felkelt és távozott.

Cao Huan Jia Chonghoz és Pei Xiu-hoz fordult:

- Mit kellene tennem? Valamit muszáj határozni!

- Az igazat megvallva sorsod immár elrendeltetett, nem szegülhetsz szembe az Ég akaratával - felelték neki -; fel kell készülnöd a trón átadására, ahogy Xian császár is tette a Han-házból. Mondj le az uralomról Jin urának javára, így összhangba kerülsz az Ég elrendelésével és az emberek akaratával. Személyes biztonságod miatt nem kell aggódnod!

Cao Huan nem tehetett mást, mint hogy elfogadja ezt a tanácsot, s az oltárt felépítették.

A tizenkettedik hónap „egér” napját (az első napot) választották ki a ceremóniára.¹⁶ Ezen a napon Wei uralkodója teljes ünnepi öltözékben, kezében a császári pecséttel, fellépdelt az oltárra, miközben hatalmas sokaság vette körül.

Han-t elfoglalta Wei serényen
Majd Jin elnyelte Cao-t cserében
Ég ügyei mindig körbe forognak
Nem lehet véget vetni a dolognak

Szánjátok a hűséges Zhang Jie sorsát
Összetörték a királyságért csontját
Hiába emelkedett fel buzgón ökle
A Tai hegyet nem takarhatta ő be

A császárjelöltet megkérték, hogy foglalja el a legmagasabb helyet, fogadja onnan a köszöntéseket. Cao Huan ekkor leereszkedett, miniszteri öltözéket öltött magára, s elfoglalta az első alattvalónak fenntartott helyet. Sima Yan ekkor felegyenesedett az oltáron, Jia Chongtól és Pei Xiu-tól támogatván. Cao Huannak megparancsolták, hogy boruljon a földre, s közben az utasítás elhangzott, Jia Chong olvasni kezdett:

„Negyvenöt év telt el, mióta, az Újjászületett Nyugalom huszonötödik évében a Han-ház átadta helyét a Wei-uralomnak. Am negyvenöt évvel később az Ég kegye végül elhagyta ez utóbbit is, hogy Jinre szálljon át. Sima családjának érdemei és szolgálatai az egek magasába értek, átjárták az egész földet. Jin ura méltó erre a magasztos hivatalra, s hogy folytassa az uralkodást. Most hát őfelsége, a császár Chenliu urának címét ruházza rád, s Jinyongcheng erődjébe kell térned, ahol a továbbiakban lakozni fogsz. Az udvarba, hacsak nem hívatnak, tilos belépned!”¹⁷

Cao Huan bánatosan visszavonult. Sima Fu, a Trónus Őrzője a letett császár előtt könnyekben tört ki, s örökkévaló odaadást fogadott neki:

– Wei szolgálója voltam, nem fordítok hátat a háznak! – jelentette ki.

Sima Yan nem vette zokon ezt, s csodálata kifejezéséeként felajánlotta Sima Fu-nak az Anping hercege-címet. Am Sima Fu elutasította az ajánlatot.

Az új császár immár a neki fenntartott helyen ült, s valamennyi tisztségviselő köszöntötte őt és szerencsét kívánt neki. A hegyek is visszhangozták a kiáltásokat:

– *Wan shui!* Éljen mindörökké az uralkodó!

Így lépett trónra Sima Yan, s az államot ekkortól Nagy Jinnek nevezték. Természetesen az uralkodás új elnevezést kapott: a Nagyszerű Kezdetet, melynek második évében jártunk, Nagyszerű Diadalra változtatták (265). Általános kegyelmet hirdettek. Így ért véget a Wei-dinasztia.

A bukott Wei császár helyére Jin uralma érkezett
Chenliu-ból szomorúan Shanyang felé lépkedett
Lemondott nehezen trónjáról az események okán
Vissza se nézett, csendben haladt végzete nyomán¹⁸

Az új uralkodó új posztumusz címekeket adományozott nagyatyjának, fivérének és atyjának: Sima Yi lett az Eredendő Császár, Sima Shi a Csodálatos Császár, Sima Zhao pedig a Tudós Császár. Ezután Sima Yan hét

templomot építtetett a következő ősei tiszteletére: Sima Jun, a Nyugatot Meghódító Generális, Sima Jun fia, Sima Liang, Yuzhang kormányzója, Sima Liang fia, Sima Jun, Yingchuan kormányzója, Sima Jun fia, Sima Fang, Jingzhao kormányzója, Sima Fang fia, Sima Yi, az Eredendő Császár és végül Sima Yi fiai, Sima Shi, a Csodálatos Császár és Sima Zhao, a Tudós Császár. Miután mindezek végbementek, naponta tartott udvart, s az egyetlen beszédtema Wu alávetése volt.

Han-ház falai elnyűtten a porba omlottak
Ezek után Wu királyság földjére rontottak

A Wu elleni támadás történetét a következő fejezet beszéli el.

SZÁZHUSZADIK FEJEZET

DU YU-T AJÁNLVÁ EGY IDŐS GENERÁLIS
ÚJ TERVEKET SZÓ.
SUN HAO ELFOGÁSÁVAL
A HÁROM KIRÁLYSÁG EGYESÜL

薦杜預老將獻新謀
降孫皓三分歸一統

Amikor Sun Xiu, Wu uralkodója megtudta, hogy a Wei-ház elbukott, s Jin vette át az uralmat, rögtön tisztában volt azzal is, hogy a bitorló következő lépése az ő országa elleni hódító hadjárat lesz. Az aggodalom egészen beteggé tette, olyannyira, hogy már fel sem bírt kelni az ágyból, szinte halálán volt. Ekkor magához kérette főminiszterét, Puyang Xinget és örökösét, Sun Want. Ám csaknem későn érkeztek. A haldokló uralkodó végső erőfeszítésével ragadta meg minisztere kezét, fiára viszont már csak rá tudott mutatni. Ezután távozott az élők sorából.¹

Amint Puyang Xing távozott a fekhelytől, összehívta a tisztségviselőket, s javaslatot tett arra, hogy az örökös foglalja el rögtön atyja trónját. Ekkor Wan Yu, a Bal Hadsereg felügyelője felemelkedett, s így szólt:

- Sun Wan úr még túlságosan fiatal ahhoz, hogy ilyen nehéz és baljós időkben uralkodjék. Emeljük inkább Sun Hao-t, Wucheng urát a trónra!

Zhang Bu, a Bal Hadsereg generálisa is támogatta az ötletet:

- Sun Hao tehetséges és gyorsan meghozza döntéseit. Képes arra, hogy magára vállalja az uralkodói felelősséget.

Puyang Xing azonban kételkedett ebben, ezért megbeszélést folytatott az özvegy császárnéval.

- Intézd el a tisztségviselőkkel - hangzott az úrhölgy válasza -, én csak egy asszony vagyok, aki semmit sem tud az efféle ügyekről!

Végül Sun Hao pártja kerekedett felül, s a hetedik hónapban Wu császárává kiáltották ki, így ez lett uralkodása, az Ígéretes Kezdet első éve (264).²

Sun Hao Sun He, a korábbi trónörökös fia volt, Sun Quan, a Nagy Császár unokája. A háttérbe szorított ifjút, Sun Want vigaszul Yuzhang urává tették, néhai atyját pedig posztumusz elismerésben részesítették. Az új uralkodó atyját, Sun He-t Tudós Császárnak, anyját, He úrhölgyet pedig Tudós Császárnénak nevezték a továbbiakban. Ding Fenget, a harcedzett hadvezért megtették a Jobb és a Bal Hadsereg parancsnokának is.

Azonban az uralkodás már a következő évben más nevet kapott: Édes Harmatnak hívták attól fogva. Az új császár hamarosan kegyetlennek és elnyomónak bizonyult, ráadásul e tulajdonságai napról napra erősödtek. Sun Hao a vétkek és bűnök szinte minden formájában kéjelgett, s egy eunuchot, név szerint Cen Hunt választott kedvencének és bizalmasának. Amikor Puyang Xing miniszter és Zhang Bu generális tiltakozott emiatt, mindkettejüket kivégeztette. Ezután már senki sem mert egy szót sem szólani, valamennyi udvaronc száját „bevarrták”.

A rákövetkező évben (266) ismét változtattak az uralkodás megnevezésén, immár Kincset Éró Fontosságnak hívták, s a főminiszteri hivatal két tisztségviselő, Lu Kai és Wan Yu között oszlott meg.

Ebben az időben a birodalmi székhely Wuchang volt. Yangzhou népére súlyos adók neheztedek, ezért kimondhatatlanul szenvedtek.³ Az uralkodó

tékozlása nem ismert határokat; a kincstárat kisöpörték, a császári birtokok bevételeit mind felemésztették.

Idővel Lu Kai, a Bal főminiszter megkockáztatott egy beadványt:

„Semmiféle természeti csapás nem érte a népet, mégis éheznek; nincs folyamatban nagy közösségi munka, a kincstár mégis üres. Teljesen kétségbe estem. A Hanok alatt az ország széthullott, és három állam alakult ki. A Cao-k és a Liu-k uralma alatt állók saját hibájukból Jin martalékai lettek. Én talán ostoba vagyok, de szeretném megvédeni birodalmunkat felséged számára azoktól a gonoszságoktól, amiket e két másik területen láthattunk. Wuchang városa nem biztonságos uralkodói székhelynek. Van egy versike is, ami erre vonatkozik, lényege szerint jobb Jianye vizét inni, mint Wuchang halát enni, jobb meghalni Jianye-ben, mint Wuchangban élni. Ez éppúgy megmutatja az emberek vélekedését, mint az Ég akaratát. Immár a közraktárak csaknem üresek, nem tartalmaznak elegendő élelmet egyetlen évre sem. A különböző rangú hivatalnokok zaklatják és nyugtalanítják az embereket, egyikük sincs megértéssel irántuk.

Korábbi időkben a palota asszonyai kevesebb, mint százan voltak; az utóbbi években számuk már ezret is kitett. Ez az értékek hihetetlen mértékű pazarlása. Az udvaroncok nem végeznek érdek nélküli szolgálatot, klikkekre és titkos szövetségekre oszlanak. A becsületeseket sértegetik, a jókat mind elűzik. Mindezen dolgok aláássák az államot, gyengítik a népet. Könyörgöm felségednek, csökkentse a tisztségviselők számát és figyeljen a panaszokra, bocsássa el az asszonyokat a palotából és válasszon megbízható hivatalnokokat az emberek örömére és az ország nyugalma számára”.

Ámde Wu ura elégedetlen volt a fentiek hallatán, csupán megvetést mutatott minisztere tiltakozása hatására. Anyagot kezdett gyűjteni egy új palotarendszer építésére, melynek a Tükrözött Fény Palotája nevet adta. Az udvari tisztségviselőknek még azt is megparancsolta, hogy menjenek az erdőbe, s vágjanak fát a munkához.

Sun Hao ezután magához hívatta Shang Guang jövendőmondót, s utasította, hogy vessen sorsot neki, a birodalom jövője felől érdeklődvén. Shang Guang engedelmessé vált, majd így szólt:

– Minden kedvező, s a legközelebbi „patkány” évében (280) kék napernyőd Luoyangban lesz már!⁴

A császár ezt hallván igen elégedett volt, s így fordult Hua He miniszterhez:

– A korábbi uralkodók hallgattak szavadra, generálisokat küldtek a folyók mentén különböző pontokra, ott létesítettek védelmi táborhelyeket. Mindezek felett az öreg Ding Feng generális a parancsnok. Nekem most az a kívánságom, hogy hódítsuk meg az egykori Shu-területeket, s bosszuljuk meg a Shu urán esett sérelmeket! Hol kellene nekifognunk a támadásnak?

- Most, hogy Chengdu elesett, s a korábbi császárt megbuktatták, Sima Yan biztosan a mi országunkat is be akarja kebelezni. Felségednek erényt kellene felmutatnia, hogy visszanyerje a nép bizalmát! Ez lenne a legjobb terv. Ha háborúba bocsátkozunk, az olyan volna, mintha kendert vetnénk a tűzre: a lángok csupán még magasabbra csapnának. Érdemes hát mindent alaposan megfontolni!

Ám Sun Hao ehelyett haragra gerjedt:

- Ki akarom használni a lehetőséget, hogy visszaszerezsem valódi örökségemet! Miért ilyen baljósak szavaid velem szemben? Ha nem lenne a háttad mögött hosszú és eredményes szolgálat, most kivégezgetnélek, s fejedet figyelmeztetésként közszemlére tételném!

Ezzel megparancsolta az öröknek, hogy távolítsák el Hua He-t a közeléből. A miniszter távozott is az udvartól, ám még így szólt:

- Ez igazán szánalomra méltó! Selymes, szépséges országunk hamarosan idegenek kezébe kerül!

Wu ura nem hallgatott rá, hanem utasította Lu Kangot, a Keletet Védő Generálist, hogy seregét Jiangkou-nál táboroztatván készüljön fel Xiangyang megtámadására.

A kémek jelentették ezt Luoyangban, így Jin ura is tudomást szerzett az előkészületekről. Mikor Sima Yan meghallotta, hogy Wu serege Xiangyangot fenyegeti, tanácsot hívott egybe. Elsőnek Jia Chong emelkedett szólásra:

- Úgy hallottam, Wu kormányzata, a jelenlegi uralkodó, Sun Hao alatt nem bővelkedik éppen az erényekben, maga az állam feje pedig éppenséggel kéjeleg a bűnös élvezetekben. Felségednek el kellene küldenie Yang Hu parancsnokot, hogy ellenálljon a Wu-hadaknak, s mikor belső gondok kezdik gyötörni országukat, indítson támadást ellenük, így aratván könnyű győzelmet!

Jin ura ki is adta a határozatot Yang Hu számára, hogy készüljön fel a hadjáratra. Így hát a generális szemlét tartott hadai felett, majd útnak indult, hogy megvédje a birodalmat.

Yang Hu igen hamar nagyon népszerű lett Xiangyangban. Bármely Wu-harcost, aki át kívánt állni az ellenséghez, tárt karokkal fogadták. A Jin-vezér csupán a lehető legkevesebb létszámú csapattal végezte az őrzőjáratot. Ehelyett a katonák többsége a földet művelte, s jókora területről gyűjtötték be az eleséget. Ez által a kezdetben mintegy száz napra elegendő élelem nemsokára tíz évre is eléggé növekedett.

Yang Hu maga igen egyszerűen élt, a legkönnyebb öltözéket viselte, minden vértzet nélkül. Személyes kísérete és szolgálói mindössze húsz főt tettek ki.

Egy napon tisztjei a sátrában keresték fel, s jelentették neki, hogy a kémekek igen nagy hanyagságról számoltak be az ellenség táborában, ezért támadást kívántak intézni ellenük. Ám Yang Hu így felelt:

- Nem szabad alábecsülnötök Lu Kangot, mivel tehetséges és agyafúrt vezér! Korábban ura Xiling ellen küldte őt, s lemészárolta Bu Chant és generálisai közül is jó néhányat, mielőtt megmenthettem volna a várost. Így hát amíg Lu Kang az ellenséges fővezér, addig védekezésben maradunk. Nem támadunk, míg gond és zűrzavar nem kerekedik az ellenségnél. Az elhamarkodottság, a megfelelő pillanat ki nem várása a támadásra csupán a vereséget készíti elő.

Ezt a hozzáállást a tisztjei is bölcsnek találták, nem is szóltak többet. A továbbiakban csak a határt őrizték.

Hamarosan Yang Hu és alvezérei vadászni indultak, s úgy alakult, hogy a másik oldalon Lu Kang is éppen ezt a napot választotta vadászatra. Yang Hu szigorú parancsba adta embereinek, hogy ne lépják át a határt, így hát a teljes Jin-csapat kizárólag a maga oldalán hajtotta a vadat.

Lu Kang döbbenetesen figyelte az ellenség fegyelmezett viselkedését, majd felsóhajtott:

- Yang Hu katonái olyannyira engedelmesek vezérüknek, hogy biztosan nem indíthatnék sikeres támadást ellenük!

Este, miután mindkét fél visszatért táborába, Yang Hu elrendelte az eljuttatott zsákmány szemrevételezését, s átküldte a másik oldalra azt, amiről úgy tűnt, hogy először a Wu-harcosok találták el.

Lu Kangot ez a tett nagyon meglepte, s a vadak hordozóit maga elé kérte.

- Iszik a vezérek bort? - tudakolta tőlük.

- Csupán a legkiválóbb borokat issza! - hangzott a felelet.

- Van egy kevés igen régi borom - válaszolta Lu Kang mosolyogva -, ezt nektek adom, hogy ajándékként vigyétek el generálisotoknak. Én magam készíttettem, s kizárólag ünnepi alkalmakkor iszom, de a felét most neki adom mai figyelmességéért cserébe.

Az emberek köszönetet mondtak, fogták a bort s távoztak.

- Miért küldtél neki bort? - kérdezték a Wu-vezért tisztjei.

- Mert nagylelkűséget mutatott, nekem pedig ezt a figyelmességet figyelmességgel kell viszonznom!

Amikor az ellenség ajándéka megérkezett, a hordozók beszámoltak Yang Hu-nak a történetéről. A Jin-vezér felnevetett:

- Szóval tudja, hogy iszom!

Ezzel felbontatta a tömlőt, s kitöltötte a bort. Egyik generálisa, Chen Yuan könyörögve kérte, hogy csupán módjával igyon, nehogy ártalmára legyen az ital.

- Lu Kang nem méregkeverő! - hangzott Yang Hu válasza, majd jókorát kortyolt a nedűből.

Ezzel barátságos érintkezés kezdődött, s a küldöttek gyakran jártak át egyik táborból a másikba.

Egy napon az a jelentés érkezett, hogy Lu Kang rosszul van, már napok óta betegeskedik.

- Azt hiszem, ugyanattól szenvedhet, mint én - közölte Yang Hu -; van némi elkészített gyógyszerem, küldök hát neki belőle egy keveset!

Az orvosságot átvitték a Wu-táborba, ám a beteg tisztjei gyanakodtak a dologra:

- Ez a gyógyszer biztosan valami ártalmas kotyvalék, hiszen az ellenségtől származik!

- Micsoda! - kiáltott fel erre Lu Kang - Úgy gondoljátok, a jó öreg Yang Hu bárkit is képes volna megmérgezni? Ne kételkedjetek benne!

Ezzel felhajtotta a szert. Már másnap sokkal jobban érezte magát, s mi-kor alvezérei felkeresték, hogy gratuláljanak felépüléséhez, így fordult hozzájuk:

- Ha ellenfeleink az erény jegyében állnak, míg mi az erőszakéban, akkor harc nélkül is legyőznek! Gondoskodjatok róla, hogy a határokat jól őrizzék, s embereink ne akarjanak tisztességtelen előnyhöz jutni!

Nem sokkal ezután különleges küldött érkezett Wu uralkodójától, hogy sűrgesse Lu Kangot a támadó tevékenységek terén:

- Császáruink utasításokat küldött, melyek értelmében előre kell nyomulnod! - közölte az újonnan érkezett - Nem várhatod meg a Jin-inváziót!

- Visszatérhetsz, én pedig beadványt intézek hamarosan az udvarhoz - felelte Lu Kang.

Az irat gyorsan el is készült, s nemsokára követte a követet Jianye-be.

Mikor Sun Hao elolvasta az üzenetet, számtalan érvet talált benne a Jin elleni támadással szemben, továbbá buzdításokat arra nézve, hogy inkább erényes uralmat gyakoroljon ahelyett, hogy ellenségeskedésekbe bocsátkozna. Az egész levél felháborította:

- Azt mondják, Lu Kang megegyezésre jutott az ellenséggel, most már el is hiszem ezt! - mondta dühösen.

Ezzel megfosztotta a vezért a parancsnokságtól, visszavonta megbízását és gyalogos generálissá fokozta le. Sun Ji-t, a Bal Hadsereg generálisát küldte Lu Kang felváltására. Senki sem merészelt közbe avatkozni. Sun Hao még önkényeskedőbbé vált, mint korábban, és saját elhatározásából megváltoztatta az uralkodás elnevezését Főnixre (269). Életmódja napról napra féktelenebbé és gonoszabbá vált. A katonák valamennyi táborban haragosan és méltatlankodva pusmogtak, végül három magas rangú tisztségviselő, Wan Yu főminiszter, Liu Ping generális és Lou Xuan,

a földművelésért felelős miniszter merészen és eltökélten tiltakozott az uralkodónál a számtalan elfogadhatatlan tett miatt. Sorsuk halál lett. Tíz éven belül több mint negyven minisztert végeztek ki, pusztán azért, mert kötelességüket végezték.

Sun Hao kivételesen nagy, ötvenezer főből álló nehézlovas őrseget tartott fenn, ezek a harcosok mindenki számára rémisztőek voltak.

Amikor Yang Hu a határ másik oldalán hírül vette, hogy ellenfelét, Lu Kangot elmozdították parancsnoki pozíciójából, s Wu uralkodója immár teljesen észszerűtlenül gyakorolta hatalmát, tudta, hogy igencsak közeleg az idő Wu meghódítására. Ezért beadványt intézett császárához:

„Noha a sors az emberek felett áll, a siker mégis emberi erőfeszítésektől függ. Most, hogy a Déli Földek földrajzi és természeti akadályai nem olyanok, mint a Folyóvidékéi voltak, továbbá Sun Hao kegyetlensége és erőszakossága messze felülmúlja Liu Shanét, Wu népének nyomorúsága többszörösen felülmúlja az egykori Shu lakosságáét. Hadaink erősebbek, mint korábban bármikor, s ha kihagyjuk ezt az alkalmat, hogy az egész földet egyetlen uralom alatt egyesítsük, ám folytatjuk seregeink kifárasztását a folyamatos őrjáratozással, s az egész birodalmat a katonaság terhe alá helyezzük, akkor hanyatlásunk gyors lesz, nem leszünk képesek fennmaradni”.⁵

Ahogy Sima Yan elolvasta ezt az írást, parancsot adott a hadaknak a kivonulásra. Ám három tisztségviselő – Jia Chong, Xun Xu és Feng Dan – ellenezte a dolgot, így a parancs visszavonásra került. Yang Hu hatalmasat csalódott, s így szólt:

– Milyen kár, hogy a világon tíz ügyből nyolc-kilencben mindig csak késlekedéssel és tétovázással szembesülünk!

A Jin-naptár szerinti Egyetememes Nyugalom negyedik évében (278), Yang Hu az udvarba sietett, s arra kérte a császárt, hogy megromlott egészsége okán engedélyezze számára a visszavonulást.⁶ Mielőtt beleegyezett volna, az uralkodó így fordult a hadvezérhez:

– Van valami terved az állam biztonságának megerősítésére?

– Sun Hao roppant kegyetlen uralkodó – felelte Yang Hu –, s országát harc nélkül is meg lehetne hódítani. Ha viszont meghalna, s bölcs utód kerülne trónjára, felséged sohasem lenne képes Wu birtokába jutni.

– Tegyük fel, hogy most indítana támadást a seregünk! Mi történne akkor? – tudakolta Jin ura.

– Én immár túl öreg és beteg vagyok e feladat elvégzésére – válaszolta Yang Hu -; egy másik vakmerő és tehetséges vezért kellene találni.

Yang Hu távozott az udvartól, s visszatért otthonába.

Az év vége felé már közel járt a halálhoz, és Jin uralkodója úgy döntött, látogatást tesz nála. Urának látványa fekhelye mellett könnyeket csalt a hűséges öreg vezér szemébe:

- Ha számtalan halált halnék is, akkor sem tudnám viszonzni felséged kegyességét – közölte a császárral.

Sima Yan is sírni kezdett:

- Legnagyobb bánatom, hogy nem voltam képes felhasználni képességeidet Wu megtámadására! Ki fogja most végrehajtani kitűnő tervedet?

- Haldoklom, s teljesen őszintének kellennem – felelte a beteg tétovázva –, Du Yu generális felnőtt a feladathoz, ő az egyetlen, aki sikerrel indíthat támadást Wu ellen.

- Mily csodálatos is a jó embereket kiemelni! – kiáltotta az uralkodó – De miért égetted el ama beadványod piszkozatát, hogy senki se tudjon róla, melyben bizonyos személyeket akartál ajánlani?

- Meghajoltam a hivatalnokok előtt az udvarnál – mondta erre a haldokló –, ám sohasem kerestem e szolgálók kegyeit.

Nemsokára Yang Hu kilehelte lelkét, Sima Yan pedig megsiratta őt, majd visszatért palotájába. Az elhunyt vezérre posztumusz Birodalmi Őrparancsnok-rangot adományozott és Juping urának címét ruházta rá. A kereskedők bezárták boltjaikat, így tisztelegvén emléke előtt, s minden hátrmenti katonai tábor jajveszékeléssel telt meg. Xiangyang népe felidézte, hogy szeretett a Xian hegyen kóborolni, s templomot építettek számára, ahol felállítottak egy követ és rendszeresen áldozatot mutattak be előtte mind a négy évszakban. A járókelők könnyekig meghatódtak, mikor Yang Hu nevét olvasták az emléktáblán, ezért végül a „Könnyek Sziklája” elnevezést kapták.

Jin vezérre gondolván hajnalban híres helyre mentem
Tavasszal a Xian hegyen elnyűtt síremlékre leltem
A Fenyő reá harmatcseppeket egyre csak csorgatta
Akkortájt kétségtelen, sok ember könnye is koptatta

Yang Hu ajánlásának köszönhetően Du Yu-t helyezték parancsnoki pozícióba Jingzhou-ban, s megkapta a Delet Őrző Generális címet. Jelentős tapasztalatokkal rendelkező férfiú volt, fáradhatatlan a tanulmányokban, s mindenekelőtt a Zuo-kötet foglalkoztatta. Ez a könyv a Tavasz és ősz korának évkönyveihez összeállított magyarázatokat tartalmazta, szerzője Zuo Qiuming volt. Szabadidejében e mű egy példányát mindig keze ügyében tartotta, s ha külhonba kellett utaznia, egy szolgáló mindig a szeretett könyvvel haladt hátasa előtt. El is nevezték ezt a hadvezért „Zuo-őrültnek”.

Du Yu Xiangyangba sietett, s kezdetektől kedves volt az emberekhez, s megfelelően gondoskodott harcosairól. Eddigre Wu is elveszítette már két fontos generálisát: mind Ding Feng, mind Lu Kang halott volt.

Wu uralkodójának viselkedése egyre több kívánni valót hagyott maga után. Hatalmas lakomákat rendezett, ahol gyorsan általános lerészegedés következett. Eme alkalmakra felügyelőket rendelt ki, akik megfigyeltek valamennyi, a vendégek által elkövetett vétket, s az ünnepélyeket követően mindegyikük büntetésben részesült. Volt, akinek korbáccsal arcába vertek, másoknak kinyomták a szemét. Mindenki halálosan rettegett ezektől a felügyelőktől.

Wang Jun, Yizhou birodalmi védelmezője eközben beadványt intézett urához, melyben Wu megtámadását javasolta:

„Sun Hao teljesen elmerült a bűnökben, ezért azon nyomban támadást kellene indítanunk országa ellen! Ha kimúlna és jó uralkodó venné át a helyét, akkor sokkal súlyosabb ellenállással kellene számolnunk. Hét éve megépített hajóim tétlenül állnak és rothadnak, de most még felhasználhatnánk őket! Én magam hetven éves vagyok, hamarosan meghalok. Ha e három esemény – Sun Hao halála, a hajók pusztulása vagy az én végzetem – közül csak egy is bekövetkezik, nehéz lesz sikert elérni. Könyörögve kérem felségedet, ne hagyja veszni az alkalmat!”

A tisztségviselők következő összejevetelén Sima Yan így fordult hozzájuk:

– Cselekvés mellett döntöttem! Ugyanolyan tanácsot kaptam Yang Huttól és Wang Juntól is.

E szavak hallatán Wang Hun miniszter emelkedett szólásra:

– Úgy hallottam, Sun Hao északnak akar vonulni, a Középső Földek ellen, s hadserege készen áll. A jelentések szerint igen félelmetes haderőről van szó, amit nehéz lenne legyőzni. Azt javaslom hát, várjunk még egy évet, míg az ellenséges csapatok elveszítik kezdeti lendületüket és lelkesedésüket!⁷

E tanács eredménye az lett, hogy megszüntettek minden háborús készülődést. Jin ura inkább magánlakosztályába vonult vissza, ahol *Wei-chi* játékba merült Zhang Hua-val. Nagyban folyt köztük a játszma, mikor újabb beadvány érkezett, ezúttal Du Yu-tól. Így hangzott:

„Korábban Yang Hu bizalmasan feltárta már terveit felséged előtt, ám az udvar elé nem terjesztette azokat. Az eredmény sok-sok vita és véleménykülönbség lett. Minden elképzelésben vannak érvek és ellenérvek, előnyök és hátrányok, ám ebben a dologban a legtöbb megnyilatkozás kedvező. A legrosszabb, ami történhet, a kudarc. Múlt őszi óta a javasolt támadás általánosan ismert, s ha most leállítjuk, Sun Hao-nak lesz lehetősége arra, hogy rémületében áthelyezze a fővárost Wuchangba, kijavítsa az erődítményeket szerte a Déli Földeken, s fenyegetett népét kivezeti a veszélyből. Ekkor a fővárost nem lehet majd bevenni, vidéken pedig nem marad semmi zsákmány. Így hát a jövő évi támadás is biztosan kudarcba fullad”.

Ahogy Jin ura befejezte az olvasást, Zhang Hua félretaszította a táblát, felemelkedett, s kezeit ruhaujaiba húzván így szól:

- Felséged háborús képességei csaknem isteniek, állama bővelkedik a javakban, hadserege pedig erős. Wu uralkodója ellenben egy zsarnok, a nép nyomorog, az egész ország szűkölködik. Most könnyedén meg lehetné hódítani, ezért könyörgöm, ne habozzunk tovább!

- Hogy is tétovázhatnék az okfejtésedet követően? - felelte Sima Yan.

Ezzel visszatért a tanácsterembe, s kiadta a parancsokat. Du Yu lett a fővezér, s százezer fővel az ő feladata lett a Jiangling elleni támadás. Sima Zhou, Langye ura, a Keletet Őrző Generális készült Tuzhong ellen, Wang Hun, a Keletet Meghódító Generális pedig Hengjiang, Wang Rong, a Vitézséget Mutató Generális Wuchang, s Hu Fen, a Delet Megbékítő Generális Xiakou felé indult meg. Ám valamennyi egység, fejenként ötvenezer harcossal, végeredményben Du Yu utasításai alá rendeltetett. A szárazföldi hadakon kívül két hatalmas flotta is tevékenykedni kezdett a folyón, Wang Jun, a Sárkány Bátorságát Felmutató Generális és Tang Bin, a Harci Merészséget Birtokló Generális vezetése alatt. A vízi és a szárazföldi csapatok összességükben kétszázezer főnél is többet tettek ki. Egy különálló haderő, Yang Ji, a Delet Megtartó Generális parancsnokságával Xiangyangba küldetett, hogy összehangolja valamennyi seregetest működését.

Wu uralkodója nagyon megrémült, mikor híret vette e hadseregek és flották megindulásának, s gyorsan hívatta Zhang Ti főminisztert, He Zhi-t, a belső ügyek miniszterét és Teng Xiu munkaügyi miniszter, hogy megbeszéljék az ország védelmét.

- Küdjük Wu Yant, a Repülő Lovasság Parancsnokát Jianglinghez, hogy ott nézzen szembe az ellenséggel - javasolta Zhang Ti - , a Repülő Lovasság másik vezére, Sun Xin menjen Xiakou-hoz, én vállalkozom arra, hogy átveszem az irányítást a niuzhu-i tábor felett, a Bal Generális, Shen Rong s a Jobb, Zhuge Jing pedig álljanak készen arra, hogy segítséget nyújtsanak bármelyik helyen, ahol szükségessé válik!

Wu ura beleegyezett ezekben az elképzelésekbe, s elégedett volt, hogy a szárazföldön biztonságban tudhatja övéit. Ám saját lakosztálya magányában már nyomorúságosan érezte magát, mert rájött, hogy semmiféle előkészületet nem tettek a Jin-vezér, Wang Jun vízi támadása ellen. Ekkor a kedvenc eunuch, Cen Hun megkérdezte a császártól, miért ily bánatos az arckifejezése, Sun Hao pedig elmondta neki, hogy retteg az ellenséges flottától:

- A Jin-haderő közeleg, s az általános védelemhez elrendeztem csapatainkat. Immár csak a vízi arcvonal aggaszt, ahol Wang Jun és több száz hadihajó vitorlázik keletnek az áradattal.

- De hiszen nekem van egy tervem, amivel szét lehet zúzni Wang Jun valamennyi hajóját! - kiáltotta Cen Hun.

- Mi az? - tudakolta Wu uralkodója örömmel.

- Vasból hatalmas készleteink vannak - hangzott a felelet -, csináltasunk hát jókora láncokat nehéz láncszemekkel, s feszítsük ki ezeket különböző pontokon a folyón. Helyezzünk el több ezer masszív vaskúpot is az árban, hogy amikor az ellenséges hajók lefelé vitorláznak a szélben, összeütközzenek ezekkel, s így szétroncsolódjanak. Akkor ott véget is ér útjuk!

Hamarosan már fegyverkovácsok munkálkodtak a folyóparton, összeállítván a láncokat és kovácsolván a kúpokat. Éjjel-nappal folyt a munka, nemsokára minden a helyén volt.

Ahogy már szóba került, Du Yu feladata volt a Jiangling elleni támadás, ő pedig elküldte Zhou Zhi generálist nyolcszáz matrózzal, hogy titokban hajózzanak végig a Nagy folyón, hogy elfoglalják Lexiangot. Ott rajtaütést kellett előkészíteniük a Ba hegységben, s rengeteg lobogót felmutatniuk a part mentén és a fák között. Napközben verniük kellett a dobokat és bombákat robbantgatni, éjjel pedig rengeteg tüzet gyújtani, mintha hatalmas hadsereg táborozna ott.

Így hát Zhou Zhi elhajózott a Ba hegység felé.

Másnap Du Yu a szárazföldi és a vízi haderőt egyidejű előre nyomulásra vezényelte. Ám hamarosan felbukkant a Wu-flotta is Sun Xin vezetésével, s Du Yu serege megtorpant. Sun Xin partra tette matrózait, és üldözőbe vette az ellenséget. A hajsza kellős közepén azonban bomba robbant, és a Wu-hadvezért mindenfelől Jin-csapatok támadták meg. Erre megpróbált visszavonulni, ám a Du Yu vezetése alatt álló haderő, amit eddig üldözött, úgyszintén megfordult, s csatlakozott a támadáshoz. A Wu-veszteségek igen súlyosak voltak, Sun Xin pedig visszafelé igyekezett, a városba. Ám Zhou Zhi nyolcszáz Jin-katonája elvegyült a Wu-sereg sorai között a sáncon, így bejutott a kapukon is. Ezt követően a Jin-harcosok jelzőtüzeket gyújtottak a falakon.

Ez a hadmozdulat lenyűgözte Sun Xint:

- Az északi csapatok biztosan átúsztak a folyón, így jutottak be a városba - vélekedett.

Ezután megpróbált elmenekülni, ám a Jin-vezér, Zhou Zhi váratlanul felbukkant a közelében és végzett vele.

Sun Xinhez egy másik Wu-hajóflotta is csatlakozott. Ennek vezére, Lu Jing admirális látta, hogy a déli parton, a Ba hegységben hatalmas lobogón a Jin-vezér Du Yu neve található. Lu Jing megrémült és partra szállt, hogy elmeneküljön, ám Zhang Shang Jin-generális hamarosan szembetalálkozott vele, s levágta.

Jianglingben eközben Wu Yan jelentést kapott ezekről a vereségekről, s tudta, immár az ő helyzete is tarthatatlan, úgyhogy menekülőre fogta. Azonban nemsokára elfogták, majd a győzedelmes generális színe elé vezették.

- Semmi haszna nem lenne annak, hogy megkegyelmezzünk neked - közölte röviden Du Yu, ezzel halálra ítélte a foglyot.

Így esett el Jiangling, s valamennyi tartomány a Xiang és a Yuan folyó mentén, egészen Huangzhou-ig. Ez a település is azonnal megadta magát, amint feltűnt az ellen.

Du Yu tisztségviselőket küldött, hogy nyugtassák meg az embereket a meghódított területeken, s nem kellett szenvedniük a katonaságtól sem.

Ezután Wuchang felé vonultak, s a város rögtön behódolt. Du Yu dicsősége egyre fényesebben tündökölt. Ekkor összehívta tisztjeit, hogy megtanácskozzák, miként indítsanak támadást a főváros, Jianye ellen. Hu Fen véleménye így hangzott:

- Egy egész évszázadnyi lázadást nem lehet rövid idő alatt teljesen megszüntetni. Közeleg a tavaszi áradások ideje, helyzetünk ingatag. Jobban tenénk, ha megvárnánk a következő tavaszt a támadással.

- A régmúlt időkben Yue Yi Qi hatalmas államát egyetlen ütközetben győzte le Jixi-nél - felelte Du Yu -; tekintélyünk most hatalmas, a siker pedig bizonyos, épp olyan könnyű, mint széthasítani a bambuszt, ami, úgy tűnik, örömmel üdvözlö a kést, miután első néhány eresztékét átvágtuk.⁸ Nem fogunk már jelentős ellenállásba ütközni!

Ezzel ki is adta a parancsot alvezéreinek, hogy induljanak meg együttesen Jianye városa ellen.

Wang Jun Jin-hadvezér vízi erejével a folyón haladt lefelé. Felderítőitől hallott a vasláncok és kúpok felől, amiket az ellenség helyezett el, hogy megátolja tovább haladásukat, ám csak nevetett rajtuk. Hatalmas gerendatutajokat építtetett, s szalmából készült harcosalakokat rakott rájuk vértetben, majd az áramlattal leküldte őket a folyón.

A Wu-védők azt hitték, valódi csapatokkal van dolguk, teljesen megrémültek a számuktól, s pánikba esve menekülni kezdtek. A hatalmas kúpok és láncokat magukkal ragadták a tutajok, ahogy elsodródtak. Továbbá a vízi alkalmatosságokra hatalmas, több öl hosszúságú, igen vastag fáklyákat is erősítettek, melyeket lenmagolajba áztattak. Mikor végül a láncok megállították a tutajokat, a fáklyákat meggyújtották, s a hőnek kitett láncszemek megolvadtak, végül elszakadtak. Így a tutajok tovább sodródtak lefelé a folyón, nyomukban Wang Jun flottájával, minden területet meghódítva útközben.

Ekkor Wu főminisztere, Zhang Ti két generálist küldött ki, Shen Rongot és Zhuge Jinget, hogy próbálják megállítani az ellenséges seregek előre nyomulását. Shen Rong így fordult társához:

- Eddigi hadaink nem voltak képesek megállítani az ellent, úgyhogy biztos hamarosan felbukkannak itt. Össze kell szednünk minden erőnket! Ha esetleg sikerrel járunk, Déli Földjeink biztonsága felől nyugodtak lehetünk. Ám ha elveszítjük a csatát, országunknak vége!

- Szavaid nagyon is igazak, uram! - felelte Zhuge Jing.

Amint épp erről beszéltek, befutott a jelentés, hogy a Jin-seregek ellenállhatatlan erővel közelednek. A két vezért elfogta a pánik és visszatértek, hogy beszéljenek a főminiszterrel.

- Országunk elveszett! - kiáltotta rögtön Zhuge Jing - Miért nem menekültök?!

- Mindannyian tudjuk, hogy eljött az állam végzete - felelte Zhang Ti -, ám ha egyáltalán nem védekezünk, és nem hal meg senki érte, akkor nem kellene-e valamennyiünknek szégyenkeznie?⁹

Erre Zhuge Jing könnyezve távozott, a főminiszter pedig Shen Ronggal a sereghez indult.

Hamarosan megérkeztek a hódítók. Zhou Zhi generális volt az első, aki betört a Wu-táborba. Zhang Ti makacs módon ellenállt, ám a közelharcban gyorsan végeztek vele. Shen Rongot maga a Jin-vezér ölte meg. A Wu-sereg teljes vereséget szenvedett és szétszóródott.

Bátor Du Yu a Ba hegységben nagy zászlót állított
A hűséges jiangdongi Zhang Ti halált ekkor áhított
Kimerült a *qi*, a Dél Földek urán erőt vett a végzet
Nem tudta elviselni e tudást s a cél nélküli létet¹⁰

A Jin-seregek meghódították Niuzhu-t, s mélyen behatoltak Wu területére. Wang Jun a táborából jelentést küldött győzelméről Luoyangba, Sima Yan pedig nagyon elégedett volt. Ám Jia Chong ismét csak felszólalt a további háborúskodás ellen, mondván:

- Csapataink már régóta távol vannak, s a katonák szenvedni fognak a déli vidékek egészségtelen éghajlata miatt. Jobb lenne, ha hazahívnánk őket!

Zhang Hua azonban ellenezte ezt:

- A Jin-haderő elérte az ellenség otthonát és központját! Hamarosan megtörik Wu egész ellenállása, s az uralkodó maga is foglyunk lesz. Ha visszahívnánk most a sereget, az a már megtett erőfeszítések elpocsékolása lenne!

Jin ura nem tudta elkötelezni magát egyik irányba sem. Erre Jia Chong vadul Zhang Hua-hoz fordult, mondván:

- Teljesen tudatlan vagy, nem értesz semmit! Azt akarod, hogy valamiféle diadalod származzon harcosaink életének árán! Még a halál is túl jó sors lenne számodra!

- Miért civakodtok? - tudakolta Sima Yan - Zhang Hua egyetért velem, ismeri vágyaimat!

Ebben a pillanatban érkezett meg Du Yu fővezér üzenete, amiben ő is a további előre nyomulást tanácsolta, mire Jin uralkodója úgy döntött, folytatni kell a hadjáratot.

A császári rendelkezés hamarosan Wang Jun táborába is elért, s a Jin-flotta pompázatos módon lendült támadásba. A Wu-katonák nem is védekeztek, rögtön megadták magukat.¹¹

Mikor Sun Hao, Wu ura hírül vette, hogy seregei így cselekedtek, elsápadt, az udvaroncok pedig tanakodni kezdtek:

- Mit lehet itt tenni? Az északi sereg napról napra közelebb ér, csapataink mind behódolnak nekik!

- De hát miért nem harcolnak? - kérdezte Sun Hao kétségbeesetten.

- Napjaink egyik legfőbb gonosztevője Cen Hun - hangzott a felelet -; végezz vele, s mi magunk is kivonulunk, hogy halálunkig küzdjünk az országért!

- Hogy is árthatna egy eunuch az államnak? - kiáltotta ezt hallván Sun Hao.

- Nem láttuk valamennyien, mit tett Huang Hao Shu-ban? - ordították az udvaroncok kórusban.

Majd váratlan őrjöngés ragadta el őket, s berontottak az uralkodói palotába, ahol hamarosan megtalálták gyűlöletük nyomorúságos tárgyát, és tombolva végeztek vele; még faltak is egy keveset remegő húsából.¹² Ekkor Tao Jun így szólt:

- Minden hajóm kicsiny, de adjatok nekem nagyobb vízi alkalmatosságokat, s elhelyezek rajtuk húszezer harcost, majd kivitorlázok, hogy megküzdjek az ellenséggel! Képes vagyok legyőzni őket!

Kérését teljesítették, s az uralkodói testőrséget felküldték a folyón, hogy vállaljanak csatát, miközben egy másik vízi haderő Zhang Xiang előhad-parancsnok vezetésével az árral lefelé indul. Ám ekkor heves szélvihar támadt. A zászlókat leszakította és a hajókra terítette, a matrózok pedig képtelenek voltak beszállni. Ehelyett szétszóródtak, vezérüket alig néhány tucat emberrel hagyták hátra.

Wang Jun, Jin-vezér, vitorlát bontott, s lehajózott a folyón. Miután elhagyta Sanshant, hajója vitorlamestere közölte, hogy a szél túl erős a tovább haladáshoz. Azt kérte, horgonyozzanak le, míg a vihar csillapodik. Ám Wang Jun nem hallgatott rá, hanem kardot rántván így szólt:

- Szeretném elfoglalni Shitou-t, így szó sem lehet lehorgonyzásról!

Ezzel kényszerítette a vitorlamestert, hogy folytassa munkáját.

Útközben találtak Zhang Xiang Wu-vezérrel, aki rögtön megadta magát nekik.

- Ha komolyan gondolod, vezess engem, így segíts! - utasította Wang Jun. Zhang Xiang beleegyezett, visszatért saját hajójára, s a flotta élére állt. Amikor megérkeztek Shitou falai alá, kérte a védőket, hogy nyissák meg a kapukat, engedjék be a Jin-sereget. Így is történt.

Amikor Wu uralkodója meghallotta, hogy ellenségei valóban behatoltak a városba, végezni akart magával, ám tisztségviselői megakadályozták benne. Hu Zhong titkár és Xue Rong miniszter így szólt:

- Felség, miért nem követed a Shu-béli Liu Shan példáját, aki most Anle ura?

Így hát Sun Hao nem gondolt többé a halállal, hanem elindult, hogy felajánlja a meghódolást. Megkötözte magát és egy koporsót is vitt. Hivatalnokai követték. Kegyesen fogadták, s Wang Jun generális saját kezűleg oldozta el kötelékeit, a koporsót pedig elégették. A bukott uralkodót nagyúrnak kijáró tisztelettel és ünnepélyességgel kezelték.

Egy Tang-dinasztia korából származó vers ejt néhány szót erről a megadásról:

Wang Jun tornyos hajója Yizhouból a folyón lefelé indult
Jianling urának zavaros *qi*-je már sehogyan sem tisztult
Ezer öl hosszú vaslánc mikor a víznek mélyére süllyedt
Zászlaját feladva Shitou megadta magát, mert elcsüggedt
A világban számtalan seb nyílt az elmúlt hosszú idő alatt
Ám a hegy előtt a hideg folyam most is ugyanúgy haladt
Ma véletlenül, ismét, a négy tenger közt minden egyesült
Romos erőd mellett, őszi szélben, már csak a nád feszlűt¹³

Így vetették alá Wu-t, ami megszűnt államnak lenni; négy tartománya, negyvenhárom előljárósága, háromszáztizenhárom kerülete, 5 230 000 családja, 32 000 civil tisztségviselője, 230 000 katonája és katonai tisztségviselője, 23 millió lakosa, gabonarakarai és több mint ötezer nagy hajója mind a dicsőséges Jin-dinasztia zsákmányává vált. A palota női lakónegyedében ötezernél is több ott előre letek.

Kiáltványokat bocsátottak ki: a kincstárakat és raktárakat lepecsételték. Tao Jun hadserege hamarosan egyszerűen felbomlott anélkül, hogy egyetlen csapást is véghez vitt volna. Wang Jun teljesen megmámorosodott saját sikerétől. Sima Zhou, Langye ura és Wang Rong generális szintén megérkeztek és gratuláltak egymásnak.

Amikor már Du Yu főparancsnok is a körükben volt, hatalmas lakomák kezdődtek, a harcosok pedig bőséges jutalomban részesültek. A magtárakat végül megnyitották és rengeteg terményt osztottak szét az emberek között, úgyhogy ők is nagyon örültek a békének.

Csupán egyetlen város állt még, Jianping, Wu Yan kormányzó irányításával. Azonban ő is behódolt, amikor megtudta, hogy a főváros elesett.

Luoyangba is elért e sikerek híre, ráadásul éppen Jin uralkodójának születésnapján, így az örvendezések és gratulációk megsokszorozódtak. Az egyik fogadáson Sima Yan tisztelettel emlékezett meg a néhai Yang Hu-ról.

Boroskupáját felemelvén, érzelmektől megtört hangon így szólt:

- A mostani siker a Birodalmi Őrparancsnok érdeme. Nagyon sajnálom, hogy nem lehet itt velünk, osztozván örömünkben.

Sun Xiu, Wu egykori Repülő Lovasságának generálisa távozott az udvartól, majd dél felé fordulva jajszékelni kezdett:

- Ó, ti kék egek! Miféle ember ez a Sun Hao, hogy így átadja családi örökségét, melyet Sun Jian generális, a Háborúskodásban Diadalmas kard által szerzett a múlt dicső napjaiban!¹⁴

Időközben a győztesek hazafelé meneteltek, Sun Hao pedig Luoyangba indult, hogy megmutassa magát az udvarnál. Miniszteri minőségében borult le a Jin-dinasztia császára előtt a fogadóteremben. Hellyel kínálták.

- Már rég előkészítettem számodra ezt a helyet - közölte vele Jin uralkodója.

- Szolgálad úgyszintén előkészített egy helyet felségednek délen - vágott vissza Sun Hao.

Sima Yan hangosan felnevetett. Ekkor Jia Chong fordult Sun Hao-hoz, így szólván:

- Hallottam, uram, hogy amíg te uralkodtál délen, emberek szemét nyomták ki, arcukat korbácsolták. Miféle bűnöket büntettek így?

- Nagyurak meggyilkolása, rosszakaratú beszéd és hűtlen viselkedés miatt bűnhődtek így - hangzott a felelet.

Jia Chong elhallgatott, mert megszégyenült. Sun Hao-t Guiming urává tették. Fiai és unokái kisebb rangot kaptak, s az őt megadásba követő miniszterei is kisebb-nagyobb címet nyertek. Wu néhai, harcban elesett főminisztere, Zhang Ti fiai és unokái is kinevezésekben részesültek. A diadalmas vezér, Wang Jun az Államot Fenntartó Generális címet vehette fel. A Jin-tisztségviselők sok más további kitüntetést kaptak.

Liu Shan, Shu-Han egykori uralkodója a Jin-naptár szerinti Nagyszerű Kezdet hetedik évében (271) hunyt el, Cao Huan, Wei egykori császára a Lenyűgöző Béke első évében (302), Sun Hao, Wu császára pedig a Bővelkedő Béke negyedik évében (283) távozott az élők sorából.¹⁵ Mindhárman természetes halált haltak.

A három állam egyetlen birodalomná vált a Jin-dinasztiából származó Sima Yan uralma alatt.¹⁶ Így van ez: az ég alatti tartományok hosszú egységes időszakot követően hajlamosak a széthullásra, majd a szétválás hosszas korát követően ismét egyesülnek.

E kavargó évek történetét versben is összefoglalták:

Mikor Xianyangba lépett Gaozu kétélű kardjával
 Fusang szigetén a Nap fölkelő perzselő lángjával
 Midőn Guangwu a birodalmat ismét egyesítette
 Jinwu-t ez egészen az égbolt közepéig repítette¹⁷
 Ezek után sajnós Xian császár uralma következett
 A vörös korong nyugaton Xianchi felé ereszkedett!
 He Jin terv nélkül, az eunuch fertő mindent betemetett
 Palota dísztermébe a liangi Dong Zhuo így telepedett¹⁸
 Lázadókat akarván büntetni Wang Yun rajtavesztett
 Falakon túl Li Jue és Guo Si mindenkit felfegyverzett
 Hangyákként özönlöttek a rablók minden irányba
 Hatalmat leső héják hajtották az egész országot igába
 Sun Jian és Sun Ce a Nagy víz mentén hódított keleten
 Yuan Shao és Yuan Shu a Folyó hídján állott mereven
 Liu Yan és azután fia, Ba-t és Shu-t birtokolta nyugaton
 Liu Biao serege menetelt Xiang és Jing földjein az utakon
 Zhang Xiu és Zhang Lu Nanzhenget megszerezték¹⁹
 Messzi Xiliangot Ma Teng és Han Sui védelmezték
 Tao Qian, Zhang Xiu és Gongsun Zan, mind sikeres volt
 Képessége előtt végül mindnek egy-egy terület meghódolt
 Cao Cao a főminiszteri palotában ekkorra megszállott
 Lépre csalt hősökkel és bölcsekkel onnan kormányzott
 Kényszerítvén az Ég fiát uraknak így parancsolt
 Vezetve hadait a Középső Föld neki meghajolt
 Lousang lakója Xuande, nemes császároknak magja
 Esküdte Guan és Zhang, urát cserben sosem hagyja²⁰
 Keletre és nyugatra, otthon nélkül, egyre csak keseregve
 Pár katonával mindenfelé járva, szerteséjjel tekeregve
 Nanyangban, három látogatás mély érzelmet keltett
 Alvó Sárkány, a világból azonnal részeket metszett
 Jingzhou-t foglalta el először, majd Sichuan következett
 A bőség földjén aztán királyságot alapítva örvendezett
 Három évre rá, sajnós, halálának ideje szomorúan érkezett²¹
 De Baidi-ban árvát bizalommal még méltó kézbe helyezett!
 Kongming, hatszor vonult ki Qishanból csapatot vezetve
 Azt remélvén, keze ezzel foltot tud rakni majd az Egekre
 Sorsa beteljesült, végzete őt is utolérte, csendben elhunyt
 Éj közepén, hegyek ormai közt, a vezérlő csillag lehullt!
 Jiang Wei csak császári urának szentelte minden erejét
 Kilencszer Középső Síkságra, mégis hiába vezette seregét
 Zhong Hui és Deng Ai megosztva erőit, támadásuk sikerült

Kimerült országa Hanoknak, a hódító Cao-khoz így került²²
Pi, Rui, Fang és Mao, majd utolsónak Huang ült a trónon
Sima végül a Mennyek alattit kívánta magának ilyen módon
Lemondása után a palota előtt új ködök és felhők keltek
Shitou városa alá viszont többet nagy hullámok nem értek
Chenliu-t és Anle-t kapták, hogy hátralévő életük jól teljen²³
Királyságaikért cserébe, hogy őseik sarja ki ne vesszen
Egyik jön a másik után, sosincs vége az emberi ügyeknek
A sors ura azoknak, hiába futnak, kik e világra születnek
Története a Három királyság viszályának azóta álommá lett
Múltba révedve késő korban ezen búslakodni hiábavaló tett²⁴

JEGYZETEK

NYOLCVANEGYEDIK FEJEZET

¹ A Guanzhong medence (关中) déli határvonala a Qinling hegység, északon pedig a Long, melyet sokszor neveznek Északi hegységnek is. Nyugatról kelet felé a bővízű Wei folyó szeli ketté. Régebben hívták 800 *li* Qin földnek is, mivel ez volt a Qin dinasztia anyaterülete. Fővárosuk Xianyang a Wei folyó északi partján feküdt, szemben az akkori Changannal. A Guanzhong név azt jelenti, az átjárókon belül, mivel kezdetben négy erődített, majd később egyre több átjáró védte a területet.

² Egy másik szövegváltozatban Zhuge Liang közvetlenül kifejezésre juttatja ellenkezését a Wu elleni hadjáratral kapcsolatban.

³ „Az ellen tiltakozott, hogy Liu Bei vezesse a hadjáratot, nem a hadjárat ellen”.

⁴ – Visszatartom a hadsereget – szólt a Császár –, míg más útvonalat nem találunk.

⁵ „Továbbá Guan Yu túlzott göggel kezelte az érdeemes és kipróbált tudósokat is. Merev és önközpontú volt. Ez az életébe került; a sorsot nem az Ég szabta ki rá”.

⁶ A Repülő Lovasság generálisa a második legmagasabb katonai rang volt, hasonlóan a vele egy szinten lévő Repülő Harciszekerek generálisával, melyek közvetlenül a Régens Tábornagy alatt álltak.

⁷ A történelmi Zhang Fei jelentősen különbözik a regényben szereplőtől. Kedves, jóképű és sokrétű embernek írják. Szívesebben forgatta a nyolckígyós lándzsánál az ecsetet. Mind kalligráfiáját, mind festményeit emberfelettként, gyengédként, magasztosként és méltóságteljesként jellemezték. Továbbá azt mondták róluk, hogy aki látta őket, megszállottjuk lett.

⁸ Zhang Wu első éve (221), annak is ötödik hónapja.

⁹ Lásd a második fejezetet. Liu Bei első szolgálati helye Anxi volt.

¹⁰ „Liu Bei nem vette figyelembe Zhuge Liang tanácsát a Folyóvidék meghódításával kapcsolatban, ám Fa Zhengét megfogadta. Ezért Fa Zhenget kellett volna küldeni, hogy elejét vegye Liu Bei hadjáratának Wu

ellen”.

¹¹ *Qing* – a mindig megújuló természet színe, a taoista „mitológiában” az örök ifjúságra utal.

¹² „A Legfőbb Úr mindenáron meg akarta támadni Wu-t. Miután Zhuge Liangnak nem sikerült lebeszélnie, abban reménykedett, hogy az öreg bölcs majd nagyobb sikerrel jár e tekintetben.”

¹³ Zhang Fei legendás fegyvere a *zhangbashemao* (丈八蛇矛), azaz tíz láb hosszú (a *zhang* hosszmérték tíz kínai lábat jelentett, ami 3.3 méternek felel meg) nyolckégyes lándzsa. A lándzsa hegyének éleit kanyargósrá csiszolták. A kanyarok száma nyolc volt. A kialakítás hasonló lehetett a főleg reneszánszban használt *flambar*doláshoz avagy lángolóshoz, mely szerint a pengék élébe hullámokat csiszoltak, legyen az kétkézes pallos vagy párbajtőr. Ezzel az eljárással könnyítették a pengék súlyát, egyben nagyobb vágófelületet biztosítottak nekik, továbbá nehezebbé tették ellenséges fegyverek csúsztatását a pengék felületén. Valószínűtlen, hogy a harmadik században ilyen fegyvert használt volna Zhang Fei.

¹⁴ „Miután a tiszteletreméltó Guan Yu szelleme megnyilvánította magát, a történet tovább léphetett volna Liu Feng halálához, melyet a Legfőbb Úr szabott ki rá. Ehelyett, e két esemény közé a szerző beillesztette Cao Cao betegségét, Hua Tuo megölését, Cao Pi helyzetének megszilárdulását Cao Cao örököséként, Wei uraként és Cao Zhi tiltakozó versét”.

„Liu Feng kivégzését követően a történet tovább léphetett volna Zhang Fei meggyilkolásához, melyet Liu Bei hadjárata követett a déli földek ellen. Azonban a szerző beillesztette Xian császár trónfosztását és Cao Pi trónbitorlását, Chengdu erre adott válaszát, s Zhuge Liang érveit Wei megtámadása mellett. Az elbeszélés eme egymást keresztező ágai, egymást fedő levelei közepette a varratok sohasem láthatóak. Egyetlen sor sincs rossz helyen az egymást átszövő történetekben. A nagy történeisztt, Sima Qiant idézi ez az eljárás”.

NYOLCVANKETTEDIK FEJEZET

¹ Baidicheng, azaz a Fehér Császár Városa (avagy vára), egy állítólagos legenda után kapta nevét. Gongsun Shu (?-36) egy, a Han dinasztia uralmát rövid időre megszakító Xie dinasztiaibéli (9-23) hadúr és egyben Sichuan kormányzója volt e zűrzavaros időkben. Miután egy kútból állítólagosan megjelent neki egy fehér sárkány, ezt isteni jelnek véve seregei kikiáltották a „Fehér Császárnak”. Uralmát a „Sárkány Felemelkedése” néven jelöltette.

A történetek szerint ő alapította a várost az állítólagos jelenés helyszínén, ahová gyakran sűrű köd telepedett. 12 évig uralkodott Chengdu központtal, azután elesett egy csatában, uradalmát pedig ismét a Han birodalomhoz csatolták. Később lázadóként kategorizálták, emlékhelyeit nagyrészen elpusztították vagy átnevezték, de Baidichengnél sokáig megmaradt változatlanul.

Kui kapunak nevezik a Három Szurdok első szurdokának, a Qutang Xia-nak a bejáratát. *Kui* (夔) írásjegye ősi, több jelentést is hordoz. Jelenthet bivalyt, valamint az egy lábú, hegyi esőistent, aki egyesek szerint inkább sárkány. *Kui*-nak nevezik továbbá a mitológiában azt a legendás zenészt, aki megalkotta a zenét és a táncot. Sok egyéb jelentése is van.

² Jingzhou északi részén, Xiangyang és az azt körülvevő, újonnan létrehozott, azonos nevű *jun*, a Vörös Sziklák csatáját megelőző elfoglalása óta, végig Cao Cao kezében volt.

³ A Han dinasztia alapítója, Liu Bang Changant jelölte ki fővárosának. Liu Xiu (Guangwu császár) pedig helyreállította a Han uralmat, miután legyőzte a kérészeletű Xin dinasztiát (9–23) és Luoyangot tette székhelyévé.

⁴Vagyis Liu Bei.

⁵ „A jelenlegi Sun Quan teljesen más, mint a korábbi. Milyen merész volt régebben, mikor kardot rántott, és lemetszett egy darabot az asztalból [jelezve, hogy megingathatatlanul ellenáll Cao Cao-nak]. Milyen gyenge ez a mostani, ahogy fejet hajtvá behódol Wei-nek! De miért e változás? Az ok melléfogása Jingzhou-ban és elszakadása Liu Bei-től”.

Sun Quan hivatkozása a Hanok alapítójára azt jelzi, hogy komoly ambíciói vannak. Xiang Yu a Han (értsd: a Han folyótól nyugatra lévő területek) feletti uralmat adta Gao Zu-nek (az alapítónak), azaz Liu Bangnak, mintegy vigasztalásként, miután megtagadta tőle jogos díját, az átjárókon belüli vidéket. Gao Zu-nek meg kellett elégednie a szegényesebb Han-területekkel, ám hamarosan ismét keletnek vonult, meghódította az átjárókon belüli térséget, azaz Guanzhongot, legyőzte Xiang Yu hadait, és négy éven belül megalapította az új dinasztiát, a Hant.

⁶ A Manok (barbárok) avagy Nanmanok (déli barbárok) gyűjtőfogalom volt a Han területek déli részén, főleg a partvidéken élő törzsekre. Nevezték még őket *Baiyue*-nek, azaz száz Yue törzsnek is. Egy vietnámi legenda szerint, az isteni származású hős, többek közt a mitikus kilencfarkú róka legyőzője, Lạc Long Quân (Lac Sárkány Király) és Âu Cơ egy halhatatlan

hegyi hótündér nászából száz tojást tartalmazó zsák született. Az ezekből kikelő száz ember lett az ősatya a *Baiyue*-nek (Száz Yue), vietnámiul avagy régi kínai kiejtésben pedig a *Bách Viêt*-nek. Ezen emberek nyelvezete, vallása és szokásai eltértek a Hanokétól. Rövidre nyírták hajukat és sűrűn tetováltatták magukat, beleértve az arcukat is. Főleg kovács tudományukról és hajózási képességeikről voltak híresek. Kiterjedt kereskedelmet is folytattak. A Tavasz és őszi korában két nagy királyságot alkottak a keleti partszakaszon. Wu-t, ami nagyjából megegyezett a Három királyság korában fennálló Wu állam északkeleti részével és Yue-t, ami attól délre húzódott. *A háború művészetében* még olvashatunk olyan mondatot is, amely őket hozza példának: „Wu emberei és Yue lakói gyűlölik egymást, de ha egy hajóban vihar tör rájuk, megmentik egymást, ahogy a bal kéz a jobbát.” Yue Kr.e. 484-ben meghódította Wu-t. Utóbbi a Hadakozó fejedelemségek korában, 330-ban Chu állam hódította meg, majd a Hanok folyamatosan terjeszkedtek tovább dél felé. Érdekességként érdemes megjegyezni, hogy a Nanman (南蠻) vagy (南蛮) kifejezést, a japánok Nanbanként használták. Nanbannak, azaz déli barbárnak nevezték a dél-kínaiakat, majd a jóval később érkezett európaiakra is kiterjesztették a jelzót. Ezt később a japánok már főleg csak a nyugati emberekre használták.

⁷ A következő évben, miután Liu Bei Hanzhong ura lett, Huang Zhongot kinevezte az Öt Tigris Generális egyikének, így egy szintre emelve őt Guan Yu-vel, Zhang Fei-jel, Ma Chao-val és Zhao Yunnel. Egy évvel később a valóságban Huang Zhong meghalt. A regény szerzője azonban meghosszabbította a szereplő életét. Ugyanígy a két ifjú, Guan Xing és Zhang Bao hőstettei is csupán az írói képzelet szüleményei. E fejezet végén a 222-ik évben járunk.

NYOLCVANHARMADIK FEJEZET

¹Lásd a 68. fejezetet a lakomával és Gan Ning megbékélésével Ling Tonggal, kinek atyjával ő végzett a xiakou-i csatában (203), valamint a száz lovassal való rajtaütéssel, melyet Cao Cao tábora ellen hajtott végre. A *Yueyang fengtü ji* (*Yueyangi szokások feljegyzései*) egy Song dinasztia (960-1279) idején íródott könyv, a Dongting tó környéki szokások, hiedelmek, sőt, horgásztechnikák gyűjteménye. Ez megemlíti: „Sok a varjú Balingban (mai Yueyang), a helyiek isteni varjaknak nevezik, és senki sem meri elzavarni őket”. Tehát a helyiek, ahol Gan Ning meghalt, szentnek tartották őket és a helyet, ahol megtelepedtek. Érdekes viszont, hogy Xue Jixuan (1134-1173) *Langyu ji* című gyűjteménye alapján: „A déli emberek szeretik a szarkákat és gyűlölik a varjakat, az északiak szeretik a varjakat és gyűlölik a szarkákat”.

A Huai folyótól délre minden délinek számított, ahogy a Dongting tó környékén is. Érdekes ellentmondás. A varjú (és szarka) többször tárgya a regénynek, lásd 48. fejezetet.

² „A Császár hadjárata Sun Quan ellen biztossá tette, hogy nem fog megkegyelmezni Mi Fangnek (ama felesége öccse, aki kútba vetette magát, hogy Zhao Yun megmenthesse a fiát). Ha ugyanis jámborságot mutat Sun Quannal szemben, kinek húga – Liu Bei későbbi felesége – még élt, akkor aligha léphetne fel erővel Mi Fanggel szemben, kinek húga már halott volt. Másként tekintve a helyzetre, ha a Legfőbb Úr kivégezteti Mi Fanget, az azt jelenti, hogy sohasem fog nyugodni, míg meg nem semmisíti a déli földeket. Ha Liu Bei nem kíméli meg Mi Fang életét, kinek húga feláldozta magát Liu Shan életéért, akkor aligha bocsátana meg Sun úrhölgy bátyjának, ama Sun úrhölgyének, aki szó nélkül elhagyta házát, és visszatért rokonaihoz”.

³ A hagyomány szerint, Zhang Fei fejének nyughelye Yunyang, testét pedig Langzhongban temették el. Zhang Fei-nek templomot építettek a mai Chongqing nagyváros körzetébe tartozó Yunyanggal szemközt, a Yangtze déli partján. Építésének pontos ideje ismeretlen, de sokan a harmadik századra datálják. Az idők folyamán többször átépítették, kibővítették majd áthelyezték. Ma a közeli folyóparton hatalmas Zhang Fei szobor található, a templom területén pedig sok egyéb látványosság mellett a három testvér fogadalmának szoboregyüttese is látható. A templom eredetéről fennmaradt egy történetünktől eltérő legenda. E szerint miután a két áruló levágta Zhang Fei fejét, majd azzal Wu felé sietve meghallották, hogy Liu Bei kibékült Sun Quannal, a fejet a Yangtze-be dobták. Egy közeli öreg halász álmodt látott aznap éjjel, melyben megjelent neki Zhang Fei és arra kérte, halássza ki a fejét, majd temesse el a Feifeng (Repülő Főnix) hegyen. Miután felébredt, az öreg halász elment hálójával kifogni a fejet. Egyes legendák szerint a fejjel együtt ekkor annyi aranyat is kihalászott, melyből templom is tudott építtetni. A templom létezésének legkorábbi bizonyítéka egy Song dinasztiabeli kőfelirat a „Segítő Szél” pavilonban. Ennek neve a Qing dinasztia idejéből származik, amikor is a folyót ellenőrző hivatalnok egyszer elhanyagolta tiszteletét tenni a templomban, miközben szokásos megfigyelő útján haladt, estére pedig az erős szél visszafújta őt Yunyangba. Csodálkozva gyorsan imádkozott a templomban, majd ezek után lágy szellő közepette tudott tovább haladni. Sok hajós követi azóta is ezt a szokást, és áll meg jó szélért fohászkodni. A környező ciprusokon továbbá számtalan vörös szalagot láthatunk. Ezeket a jó szerencséért imádkozó látogatók kötik a fákra. Du Fu (712–770), a híres Tang dinasztia kori költő két évet töltött a környéken, erről is több emlék tanúskodik. A Három szurdok gát létesítésekor a templomot áthelyezték

eredeti helyétől nem messze, a vízszint végleges emelkedése miatt.

⁴ „Pusztítsd el először Wu-t, majd foglald el Wei-t, így utánozva Guang Wu tetteit, aki helyreállította a Han-ház uralmát. Ez a kívánságom”.

NYOLCVANNEGYPEDIK FEJEZET

¹ A tigris sátor a tábornoknak vagy a sereg vezérének sátra volt. A *Liutao* (avagy *Liu Tao*), azaz A hat titkos tanítás egy Jiang Ziya-nak (Repülő Medvének, lásd 44. fejezet 6-os jegyzet) tulajdonított, de bizonyosan később keletkezett (Kr.e. 4 század) katonai és politikai útmutató. A hadművészeti kánon hét könyvének egyike.

Ao (鯀) a kínai mitológia óriásteknőse. Egy mítosz szerint Nüwa, az emberiség teremtő anyja, amikor kifoltozta az égboltot, levágta Ao négy lábát, és azzal támasztotta meg. Egy másik szerint a Pohaj tengerben él és a hátán hordozza a Baxian (Nyolc halhatatlan taoista szent) három szigetét, például a Penglai-t.

Jiangnan a Nagy folyótól délre eső terület. Itt a Wu királyság.

² A név „Fehér Császárt” jelent. Később a várost átnevezték Yonganra (Tartós Béke).

³ „Összehasonlítva Zhou Yu tüzeltörténi támadását Cao Cao ellen, és Lu Xun úgyszintén tüzeltörténi támadását Liu Bei ellen: Lu Xunnak több gondja akadt, mint Zhou Yu-nak. Először is Zhou Yu akkor kapta a parancsot, mikor a déli sereg a legjobb formában volt. Lu Xun ellenben akkor, mikor a csapatok már számos súlyos vereséget szenvedtek el. Ezen felül Zhou Yu-t támogatta Liu Bei is az északi hadak ellen, míg Lu Xunt ragadozóként figyelte északról Cao Pi. Végül Zhou Yu-t Zhuge Liang is segítette, továbbá az Ifjú Főnixnek nevezett Pang Tong, valamint Huang Gai, Kan Ze és Gan Ning. Lu Xunnak viszont meg kellett küzdenie Zhang Zhao, Gu Yong, Bu Zhi, Han Dang és Zhou Tai kétségeivel is”.

„Guan Yu kudarcot vallott, mivel nem vette figyelembe Zhuge Liang tanácsát, miszerint ápoljon barátságos viszonyt Sun Quannal. A Legfőbb Úr is pontosan emiatt szenvedett vereséget... Zhuge Jin kétszer is megpróbálta meggyőzni Guan Yu-t, hogy működjön együtt a déli földekkel, egyszer pedig Liu Bei-t igyekezett rábeszélni ugyanerre. Noha kevésbé volt tehetséges, mint fivére, a helyzetet nagy vonalakban ugyanolyannak látta”. A yilingi csatáról igen kevés történelmi forrás maradt fenn. Többségük Lu Xun életrajzában lelhető fel.

⁴ „Lu Xun úgy vélte, nincs szükség külső segítségre ahhoz, hogy véget

vessenek Yiling ostromának”.

⁵ A szavak azt is jelentik, hogy „áruló bagoly hitvese”. Az „áruló bagoly” díszítő jelző Liu Bei nevére.

⁶ Ez a vers és Sun úrhölgy öngyilkosságának említése nem szerepel mindegyik szövegváltozatban. Másutt elkötelezett konfucianus feleségként említik, aki követi urát a halálba.

„Mily eltökélt volt Sun úrhölgy, mikor kritikával illette az üldöző déli katonákat! Akarata meglehet meggyengült, mikor megpróbálta magával vinni Liu Shant délre, ám öngyilkossága férje halála miatt érzett bánatában megmutatta, hogy becsülete a legkevésbé sem csorbult”.

⁷ Az első iránytűket a Han dinasztia idején készítették, főleg magnetitből. Elsősorban a *Feng shui*-hoz használták, hogy harmonizálják az egyént a környezettel. *Sinannak*, azaz delet igazgatónak nevezték. Az első részletesebb leírás *Az Ördög völgy mesterének könyvében* található, ahol jade után kutatók eszköztárába helyezik, akik barangolásaik során eltévedés ellen használták. A Song dinasztia idején élő polihisztor, Shen Kuo (1031–1095) *Mengxi Bitan* avagy *Álom patak írásos értekezések* című művében kifejti készítését, mely szerint kis halformát kell kivágni vékony vaslemezről, majd mágneses mezővel megdelejezni. Az így víztükörre helyezhető eszközt nevezte *déli irányba mutató halmak*. (Könyvében Shen Kuo ír egyben kortársáról, Bi Shengről is, aki, valószínűleg elsőként, cserélhető tipográfiát talált ki írásjel készlettel, még égetett agyag kockáskákból, melyeket egyenméretre alakított, és vaskeretes vastáblára helyezett. Ezzel már nagy mennyiséget tudott nyomtatni rövid idő alatt.) Kínában az „Öt Égtájat” (Wufang) ősidők óta öt császárral (istenséggel) azonosítják. Heidi, a Fekete császár észak ura, akinek eleme a víz, évszaka a tél, bolygója pedig a Merkúr. Qingdi, a Kék (vagy Zöld) császár kelet birtokosa, eleme a fa, évszaka a tavasz, bolygója a Jupiter. Chidi, a Vörös császár dél uralkodója, eleme a tűz, évszaka a nyár, bolygója a Mars. Baidi, a Fehér császár nyugat tulajdonosa, eleme a fém, évszaka az ősz, bolygója a Vénusz. Huangdi, a Sárga császár pedig középen helyezkedik el, színe a sárga (vagy arany), bolygója pedig a Szaturnusz.

Az égtájakat négy szimbólummal, pontosabban négy mitikus lényel is szokták társítani. Ezeket először a *Változások könyve* említi.

Xuanwu (玄武), azaz a Fekete Teknős égtája észak, színe a fekete, évszaka pedig a tél. Úgy tartják, kettejük egyesülése teremtette meg a földet. A taoizmusban a teknős és a kígyó (néha egyben, teknős és kígyó alkotta kiméraként ábrázolják) többek között a hosszú életet szimbolizálja. A vizet és az elméket irányítja, valamint kaput tud nyitni a mennybe, illetve a

pokolba egyaránt. Mivel elpusztíthatatlannak tartották, gyakran festették pajzsokra. Nagy szigorúsága miatt úgy gondolták, nem kegyelmez azoknak, akik bűnt követtek el. A Han dinasztia idején gyakran hordták az emberek teknőst formáló jáde nyakláncot, valamint a városok északi kapuját rendszeresen róla nevezték el. A *Nyugati utazás* fontos szereplője.

Qinglong (青龍), vagy a Kék (avagy Azúr) Sárkány kelet őre, színe a kék (vagy zöld), évszaka a tavasz. A mitológia szerint a barna és arany sárkányok mellett a legritkábbak közé tartozik. Szabadon irányíthatja az élőlényeket, az időjárást, valamint kisebb sárkányokat használ hírnökökként. Lehetővé teszi a kék lángjaival harcol a pusztítás ellen. Gyakran ábrázolták királyok sírjaiban. Zhuque (朱雀), a Cinóber Madár (alakját gyakran összekeverik a Fenghuanggal, a kínai főnixszel) déli őrző, színe a vörös, évszaka a nyár. A tűz elemi lényeket irányítja, valamint képes bármely seb gyógyítására. Ő minden madarak parancsolója, testét lángok borítják. A jó szerencséjével is össze szokták kötni. A négy lény közül ő a legbölcsebb, ezért ő tölti be a mindenkori bíró szerepét is.

Baihu (白虎), a Fehér Tigris nyugat vigyázója, színe fehér, évszaka pedig az ősz. Képes a halottakat irányítani, valamint az elemi földet és a fémet. Látja a jövőt. Mágikus erő tekintetében a leggyengébb a négy közül, de nyers ereje sokkal nagyobb, mint a többieké. Ő a legkedvesebb valamennyiük közül, és ő segít legtöbbit az embereknek. Pusztítja a gonosz szellemeket, akik gonosszá akarják tenni az embereket. Ezért amikor fehér tigrist vettek észre a szabadban, úgy gondolták, erkölcsös és erényes az uralkodó, és az ő védelmére érkezett a mitikus lény, hogy az ártó szellemektől védje. Az állatok királyának is tartják. Fején mindig a *wang* (王), király írásjeggyel ábrázolják. (Ezt láthatjuk a 169. oldali metszeten is, ahol ott látható a *wang* a Ming kori képen, a tigris homlokán.) Ötödikként néha a *pixiu* (貔貅) szokott szerepelni (hím és nőstény közös elnevezése), melyet szárnyas oroszlánként ábrázolnak. Középen helyezkedik el, színe pedig az arany (vagy sárga.) A női *bixie* a rossz szellemeket űzi el, a hím *tianlu* pedig mérhetetlen gazdagságot áraszt minden irányba (valamint őrző a vagyont). Mivel a csatákban különösen jeleskedett, ezért a katonaság szinonimájaként is használták, valamint alakja harci zászlókon is megjelent. A *pixiu* jelzőt néha bátor katonák is megkapták.

⁸ A Yangtze medrében gördülő sziklák mennydörgő hangjának erőteljes leírására lelünk John Hersey *A Single Pebble* című művében (Knopf, New York, 1956).

⁹ „Cao Cao Guan Yu lekötelezettje lett, mikor elengedte őt a Huarong szorosnál. Itt Huang Chengyan hasonlóképp vált Lu Xun lekötelezettjévé”.

NYOLCVANÖTÖDIK FEJEZET

¹ A 222-es év. A Shu királysága által bevezetett elnevezés 221ben kezdődött, addig hűségesen tartották magukat a Han-elnevezéshez (Újjászületett Nyugalom). 220 volt ennek 25. éve, 221 pedig a 26. 222 májusában nevezték át visszamenőleg az új elnevezés első évére. Vannak olyan szövegváltozatok azonban, melyek a Wei-elnevezést veszik alapul, attól függően, hogy melyik királyságot részesítették előnyben. Időnként keverednek is a különböző elnevezések, s így az évszámok is.

² Mind a két generális Xiang Yu-t szolgálta, mielőtt Liu Banghoz csatlakoztak volna, és segítettek neki legyőzni korábbi urukat.

³ A *Zizhi Tongjian*, avagy *A kormányzás átfogó és segítő tükre* Sima Guang (1019–1086) monumentális történelmi műve. Zhu Xi (1130–1200) a Déli Song dinasztia legkiemelkedőbb filozófusa ez alapján átdolgozta a három királyság történetének leírását. A Cao Wei szempontú kronológiát és megközelítést így a Shu-Han központú váltotta fel. Zhu Xi álneve a Ziyang volt és az ő ecsetvonásait hívták „Ziyang kalligráfiának” (*Ziyang shufa*). Itt konkrétan az ő ecsetvonásaira és álláspontjára vonatkozik a versszak.

⁴ Az első feltételezett említése a puskapornak, Wei Boyang (nevezik „az alkímia atyjának” is) *Cantongqi* avagy a *Három hasonló egyetértés* című Kr.u. 2. századra datált művében található. Három különböző por keveredését úgy jellemzi, hogy azok ekkor vadul repülő táncba kezdenek.

A Jin dinasztiabeli taoista filozófus, Ge Hong (283–343) a *Baopuzi* (317) azaz a *Mester, aki magához öleli az egyszerűséget* című művében már ír salétrom, fenyőgyanta és faszén egyvelegének közös használatáról. Őt tartják a hagyományos kínai gyógyászati elsősegély megalkotójának is. Ír továbbá a *feiche*-ről (régiesen *feiju*), azaz „repülő harciszekérről”, ami kezdetleges sárkányrepülő, illetve sikló szerkezet lehetett.

Részletesebb, első egyértelmű leírása azonban a Kr.u. 9. századból származó *Zhenyuan miaodao yaolie*-ben azaz *Az igaz esszencia és a csodálatos út összegzése* című taoista alkímista könyvben található. „Néhányan foszfort, realgárt (magas kén tartalmú ásvány) és salétromot keverték össze mézzel, majd hevíteni kezdték. Ez lángot és füstöt eredményezett, kezüket és arcukat megpörkölve, rosszabb esetben egész házukat leégetve.” Mivel ezek a kísérletek főleg az örökélet elixírének keresésével voltak összefüggésben, ezt *huoyao*-nak (火藥), tüzes gyógyszernek nevezték el és hívják azóta is a kínaiak.

⁵ Az egyik szövegváltozatban Liu Bei így fordul Zhuge Lianghoz: „Meg kell kérjelek, uram, hogy vállalj felelősséget ügyünkért”. „Az örökös atyja elé hívták, aki megparancsolta, hogy boruljon le Wuxiang ura [Zhuge Liang] előtt. Zhuge Liang megpróbálta felemelni az ifjút, ám a Császár nem engedte neki. Ekkor a főminiszter így szólt: „Főbenjáró bűn szolgálódnak, hogy fogadja a trónörökös hódolatát. Az Legfőbb Úr így felelt: „A főminiszter úr ismeri Zhou hercegének történetét, aki régensként védelmezte Cheng királyt. Liu Shan túl fiatal az uralkodás terhéhez. Ha méltó rá, vegye át a hatalmat, ha nem, te magad uralkodj”. Mire Wuxing ura: „Miféle erénnyel bírnék ehhez? Ha felséged rám bízta az örökös, halálom sem lenne elég, hogy viszonzzam a megtiszteltetést”. Ezt hallván a trónörökös felemelkedett, térden állva közelebb kúszott, majd ismét leborult. „Örökösöm minden hivatalos ügyben a főminiszterrel tanácskozzon”, szolt végül a Császár, azután kilehelte lelkét”. Liu Bei a titkárság vezetőjét, Li Yant nevezte ki Liu Shan második védelmezőjének.

⁶ 220. június 10. Halálának eme feltételezett helyszínén (a krónikák szerint pár kilométerrel távolabb, egy palotában érte a vég), Baidichengben (Fehér Császár Városa), festői környezetben, gyönyörű templomot emeltek tiszteletére. A vízszintemelkedés következtében, melyet a Három Szurdok gát építése okozott, ez ma már egy szigeten található. A szigetet híd köti össze a Yangtze északi partjával, mely sziget felőli végén hatalmas Zhuge Liang szobor fogadja az oda látogatókat. A templomban egy fehér sárkányszobor is tanyát ütött, emlékeztetve mindenkit a helység legendás névadójára. A Ming Liang szentélyében, melyet eredetileg Gongsun Shu (Fehér Császár) templomának neveztek, Ming kori (1368–1644) szobrok találhatóak. Liu Bei közepén ül trónusán, jobbán két testvére, balján Zhuge Liang foglal helyet. Baidi(cheng)et nevezik még a költemények városának is, hisz sok költeményhez adott ihletet. Du Fu (712–770) a híres Tang dinasztia kori költő két évet töltött a környéken. Barátja, a szintén méltán híres Li Bai (Li Taj-po) (701–762) egyik legkiemelkedőbb költeményét, a *Reggel Baidi-t elhagyni* című 759-ben szerzett versét, mely talán a legtöbbet idézett kínai vers, itteni átutazása emlékére írta.

Reggel Baidi-t elhagyni, tarka felhők fátylán átkélve
Jianglingbe visszatérni, ezer *li* utat egy nap alatt megtéve
Mindkét parton, majmok rikácsolásától szüntelen kísérve
Könnyed hajón, tízezer súlyos hegy közt már átérve

Akkoriban, ha nyáron megemelkedett a vízszint, állítólag mikor reggel elindult valaki hajóval Baidi-ből, naplementére már Jianglingbe érhetett. A

négyszáz kilométeres folyami utat tehát körülbelül 14 óra alatt lehetett így megtenni. A szurdokok falai meredeken magasodtak a folyó mentén, néha alig engedve be a napfényt. Ezek tetejét pedig majmok népesítették be. An Lushan lázadása (755–763) alapjaiban rengette meg a Tang dinasztiát (618–907), melyet igazából már sosem tudott kiheverni a birodalom. A belharcok közben Li Bai a vesztes herceg oldalára állt, alig kerülte el a vérpadot, végül is csak számúzték. A költőt, miután elindult a barbár vidéknek tartott helyre, mely Sichuan déli részén volt található, utolérte a hír, hogy kegyelmet kapott. A költemény a szabadulása felett érzett boldogságából született. A majmok rosszakarói és ellenségei. A súlyos hegyek a kiállott nehézségek. A természeti valóságot és szépséget leírva egyaránt kifejtette boldogságát. E költői képeket ma is gyakran használják. A templomban a verset három különálló, kőbe vésett kalligráfiában láthatjuk. Ezek Jiang Zemin, Zhou Enlai és Mao Zedong ecsetvonásai.

A templomból a Kui (Men) kapu, a Qutang szurdok bejárata látható, ez a látkép található az 1999-ben kibocsátott 10 yüanos papírpénz hátoldalán is.

⁷ A darvak főleg a halhatatlanságot jelentették. Gyakran ábrázolták őket fenyővel, ami az örök fiatalságot ábrázolta, vagy bambusszal, ami pedig tisztaságot és nemességet jelentett. Úgy tartották, mindig ugyan ott fészkelnek. Három *fu* nap volt nyáron és kora ősszel, a hold naptár szerint meghatározott időkből. A *la* ünnepség tél elején volt tartva. Ekkor általános áldozatot mutattak be az isteneknek.

⁸ E vers a negyedik egy ötös sorozatból, melynek együttes címe *A múlt nyomain éneklek érzéseim*. Az első három vers mindegyike panaszdal, két költőről és egy udvarhölgyről szólva, akik az uralkodó hanyagságából vagy balszerencséjéből kifolyólag szenvednek. Korábbi szövegváltozatokban az itt szereplő negyedik vers helyén más prózaművek és versek voltak, melyek mindegyike Liu Bei-t dicsőítette. Itt inkább Liu Bei tragikus felismerése a hangsúlyos, hogy sohasem kellett volna figyelmen kívül hagynia Zhuge Liang tanácsát a déli földeket illetően. A *wuhouci* (harcias nemes szentélye) Zhuge Liang, szentélyinek (*ci*) gyűjtőneve (a *hou* a második az öt nemesi rangból). Számos van belőlük különböző városokban, a legfőbb Chengduban található. A szövegben és egyes költeményekben Zhuge Liang néha Wuhou-ként szerepel. Az utolsó sor szó szerinti fordításban így hangzik: „úr és szolgálga egy testként osztozik az áldozati szolgálatban”. Az „egy testként” (*yiti*) a *Yili*-ből származik, mely beszámol arról, hogy atya és fiú, férj és feleség, valamint a fivérek olyanok, „mint egy test”, mikor szellemeiket tisztelik, mintegy „megszentelt egységben” vannak. Az urat és szolgálóját nem tartalmazza a lista, így meglehet, Du Fu-tól magától

származik, hogy a két egymással szomszédos szentélyben Zhuge Liangot és Liu Bei-t imádók úgy kezelték őket, mint fiút és atyát vagy fivéreket, ezért együttesen fogadták a néhai uralkodónak szánt áldozatokat. A *yiti* kifejezés a 81. fejezet elején is szerepel, ahol Liu Bei a kivégzett Guan Yu-vel kapcsolatban mondja, hogy ők ketten „megszentelt egységben” egyek, utalva arra, hogy rituálisan együtt fognak megemlékezni kettejükéről.

⁹Egy szövegváltozat mindig *Hanzhu*-ként (Han uralkodójaként) hivatkozik Liu Bei-re, nem Legfőbb Úrként (*Xianzhu*). Időnként Shu-t Shu-Hannak nevezik. Liu Shant *Houzhu*-ként, Későbbi vagy Második Úrként szerepel a regényben. Ő egészen Shu bukásáig, 263-ig uralkodott.

¹⁰ A történelmi Liu Bei sokkal törtetőbben viselkedett, mint a regényben, ahol a bölcs konfuciánus uralkodó, a platóni filozófuskirály szerepét osztották ki rá. A valóságban ő verte el a korrupst hivatalnokot, nem Zhang Fei. Az ő ötlete volt a tűz használata a bowangi csatában Xiahou Dun ellen, valamint nem okozott számára morális válságot Liu Zhang elárulása. Kezdetben tényleg szalmaszandálok készítéséből tartotta fenn magát, ám később főleg saját képességeinek köszönhette felemelkedését. Állítása, mely szerint Han Wudi császár (Kr.e. 157–87) testvérétől, Liu Shengtől (Kr.e. ?–113) származik, akinek nem mellesleg 120 gyermeke volt, bizonyíthatatlan. Cao Cao morális ellenpólusaként vonult be a köztudatba, nem feltétlenül helyesen.

Liu Bei-t a mai Chengdu délnyugati külvárosában található Zhaolie templom mellett temették el, ami napjainkban a Wuhou templom része. A helyszínen több szobor is található a három testvérről és családjairól. Liu Bei sírja a Huiliung mauzóleumban található, a Wuhu templom nyugati részén. Megépítése óta, több mint 1700 éve, háborítatlanul megmaradt eredeti alakjában. Ma is látogatható.

¹¹ „A legfőbb Úr szavaiból, ahogy Liu Shant Zhuge Liang irányítása alá helyezte, kiderül számunkra, hogy immár a Wei elleni hadjárat fontosabb volt neki, mint a Wu elleni. „Tízszer olyan tehetséges vagy, mint Cao Pi”, közölte főminiszterével. Miért nem Sun Quant említette? Azért, mert a Cao-család Wei-dinasztiája a Hanok halálos ellensége volt. Amikor azt mondta Zhuge Liangnak, hogy ha Liu Shan nem alkalmas az uralkodásra, vegye ő magához a hatalmat, ezt azért tette, mert úgy látta, ő mindenképpen véget tud vetni az északiak lázadásának. De valóban azt kívánta volna, hogy Zhuge Liang olyan bitorló legyen, mint Cao Pi? Ezt a Legfőbb Úr sohasem javasolta volna. Szavai azért hangzottak el, hogy megerősítse Zhuge Liangot a trónörökös támogatásában, továbbá azért, hogy Liu

Shan megértse, mindenben engedelmeskednie kell a főminiszternek, és tisztelettel kell fordulnia felé. Li Yan életrajza szerint a haldokló uralkodó kihirdette, hogy Li Yannek és Zhuge Liangnak együtt kell támogatnia és vezetnie az új urat.

Bizonyos szövegváltozatok utalnak arra, hogy a Folyóvidéken mutatkozott némi ellenállás az észak ellen irányuló támadó fellépéssel szemben. Azonban olyan szenvedélyes vitáról nincs történelmi feljegyzés, mint amilyen délen ment végbe Zhang Zhao és Zhou Yu között a Vörös Szikláknál lezajlott ütközetet megelőzően.

¹² A következő néhány fejezetben Zhuge Liang elrendezi a konfliktussal fenyegető helyzetet a déli Manok népe és az új folyóvidéki kormányzat között. Polgárháborúk leírásában a Manok népe már a Tavasz és ősztől kezdve felbukkan időnként. 223-ban már Huang Yong alatt megkezdődtek a lázongások, miután híret vették Liu Bei betegeskedésének. Halálának hírére kitört a felkelés a nanzhong-i részeken.

¹³ A Három Szurdok a Yangtze (Jangce) avagy Nagy folyó Sichuanból (Szecsuan) kilépő szakaszán található, és nagyjából 200 km hosszan elterülő folyószakasz együttes elnevezése. A három egymást követő szurdok folyószakasza Baidichengnél kezdődik és Yilingnél végződik. Az első szurdok (Xia) Qutang, 8 km hosszan halad, majd egy hosszabb szakasz után a 45 km-es Wu szurdok következik, amit egy ismételt hosszabb folyószakasz után a 66 km hosszú Xiling Xia, azaz Xiling szurdok zár. A gyönyörűséges Három Szurdok számtalan természeti csodát és történelmi ereklyét rejt.

Sun Yat-sen már 1919-ben foglalkozott egy nagy gát lehetséges felépítésének tervével a Xiling szurdokban. Végül az 1994-ben kezdődő és 2003-ra végződő munkálatokkal megszületett Földünk legnagyobb vízerőműve. A bővítési és kiegészítő munkálatok 2015-re fejeződtek be. A duzzasztógát következtében rendkívül jelentősen megemelkedett a vízszint az azt megelőző folyószakaszon. A feljegyzések szerint a Yangtze rendkívül gyors volt a szabályozás előtt a szakaszon.

¹⁴ Liu Shan is tizenhét éves volt.

¹⁵ Felségsértés volt Zhuge Liang részéről, hogy az uralkodónak kellett hozzá mennie.

¹⁶ „Yi Yin három meghívást követően szolgálta Shang uralkodóját; Zhuge Liang a szerény Liu Bei három látogatását követően egyezett bele a

szolgálatba, egy másik Yi Yinné téve magát. Lü Wang, avagy a Repülő Medve a folyóban horgászott, mikor a király szolgálatába hívták, Zhuge Liang pedig halakról elmélkedett, így újabb Lü Wang lett”.

¹⁷ „Gao Zu [Liu Bang] végzett a Fehér Kígyóval, és megalapozta előmenetelét. Guang Wu felkelt Fehérvíz falvánál, és helyreállította a Hanok uralmát. A Legfőbb Úr belépett Baidi-be (a Fehér Császár városába), hogy ott haljon meg, és fiát Zhuge Liang gondjaira bízta. Az Őszibarackkerttől eddig a pontig egyetlen nagy kibontakozás megy végbe. A Legfőbb Úr élete véget ér, Zhuge Liang már egy új szakaszt jelent. A Folyóvidék és Hanzhong meghódítása megtörtént, ahogy megjósolta, mikor Liu Bei meglátogatta őt viskójában. További eredményei – Meng Huo elfogása és a sereg hatszori kivezetése Qi-ből – a felelősség elfogadásából fakad az árva örökös felé. Így ez a fejezet a történet két nagy részének átmenetét jelzi.

NYOLCVANHATODIK FEJEZET

¹ 222. Sun Quan hivatalosan nem tette meg magát uralkodónak 229-ig. 221 végén Cao Pi, Wei uralkodója nevezte ki Sun Quant *wang*gá (király, fejedelem), visszautasítva egy másik megoldást, miszerint Sun Quant katonai rangban lépteti elő, és a *hou*-címmel látja el, tízezer családos birtokával együtt.

² A történet visszatér a déli udvarba, arra az időre, amikor Cao Pi a nyugati inváziót tervezte.

³ Deng Zhi érkezését a 223. év tizedik hónapjára teszik, öt hónappal azutánra, hogy Liu Shan trónra lépett.

⁴ Li Yiji Qi-be ment, hogy meggyőzze Tian Guangot, Qi uralkodóját, hogy hódoljon be Liu Bangnak. A fejedelem beleegyezett, és leállította a katonai előkészületeket. Han Xin, Liu Ban generálisa ezt a pillanatot választotta a támadásra, mire Tian Guang élve megfőzette Li Yiji, azt gondolván, hogy a küldött árulást követett el. Sun Quan ekkor hűséget fogadott Cao Pi-nek.

⁵ „Nem csupán nem mutatott félelmet, hanem egyenesen a déli földek urának félelméről beszélt. Micsoda ravaszság”!

⁶ „A déli földek, nem pedig a Folyóvidék érdekeiről beszélt. Továbbra is nagyon ravasz”.

⁷ „Deng Zhi kérdez először, hogy megtudja, mi jár Sun Quan fejében. Ebben áll ravaszága”.

⁸ „Deng Zhi kifinomultsága nyilvánul meg abban, ahogy a kemény szavakat visszájukra fordítja”.

⁹ „Deng Zhi kiagyalja, hogy Sun Quan kérjen szívességet tőle. Elmondhatatlanul ravasz”!

¹⁰ „Deng Zhi maga az, aki nehézségeket támaszt. Kivételes ravaszág”.

¹¹ „Ez mutatja Zhuge Liang folytonos aggodalmát a néhai uralkodó kívánságát illetően a déli földek megtámadásával kapcsolatban”.

¹² „S egy szót sem szólt”.

¹³ „A déli földek uralkodója előtt beszélve Deng Zhi soha egy pillanatig sem utalt a Folyóvidék támadására a déliek ellen. Ám itt, a déliek követének Zhuge Liang másként jár el”.

¹⁴ A *Shi jing* 241. ódája, *Huang yi*.

¹⁵ A *Shi jing* 184. ódája, *He ming*.

¹⁶ A *Shi jing* 229. ódája, *Bai hua*.

¹⁷ A Buzhou avagy Tökéletlen hegy az ősi kínai mitológia része, a mennyeket tartó nyolc pillér egyike. Vonatkoztatják a Pamirra, de vannak olyanok, akik az Anhui-ban (Wuhan és Hefei között) található Tianzhu hegyet azonosítják vele. A *Hegyek és vizek könyve (Shanhaijing)* alapján mások Gansu-ban, a Hexi folyosó északnyugati felén található Sanwei nevű hegyet tartják ennek.

¹⁸ A mitológiai küzdelem eme változata Gong Gong és ellenfele között a *Huainan zi* című műből származik.

¹⁹ „A Vörös Sziklák csatája idején Jingzhou már Cao Cao kezében volt, így erői átkelhetek innen. Ebben az esetben viszont Jingzhou Sun Quané, ezért az északi seregnek Guanglingen keresztül kellett átkelnie”.

²⁰ A 224. év, neve a Wei-naptár alapján.

²¹ *Zhongjun huwei*. Wei, nem pedig Han cím.

²² *Shangshu puye*. Hagyományosan a titkárság vezetője a *ling* volt, a *puye* a közvetlenül alatta lévő rang.

A Han és Wei korszakon keresztül a titkárság létszáma és szerkezeti egysége egyre nőtt és bonyolultabbá vált.

²³ „Cao Pi-vel ellentétben Sun Quan mélységesen kötődött fivéréihez”.

²⁴ Shitou avagy Kőváros, Moling kőből épült része. Sun Quan parancsára kezdték építeni, majd 212-ben Jianye-re változtatta nevét, azután a Jin dinasztia ideje alatt Jiankang néven ismerték. A modern Nanking közelében volt található.

Shitou a központi helyszíne *A vörös szoba álmának* avagy *A kő történetének* is. Mivel azonban ott szerepel a főváros jelző is mellette, ami a regény cselekményének idejében, 1700-ban már Peking volt, ezt egyesek vitatják. Azonban még most is sokan a Nanking melletti Shitou-t tartják a fő helyszínnek.

²⁵ 224 tizedik hónapjában az uralkodó visszatért Xuchangba.

²⁶ 223 késő nyarán Yizhou-ban (a mai Yunnan tartomány Jinningjében) Yong Kai fegyveres lázadást szított. A kritikus pillanatban, mikor Liu Shan követte Liu Bei-t a trónon, Yong Kai megölte Zheng Mao-t, Yizhou Shu által kinevezett kormányzóját. Ezután elfogatta Zheng Mao utódját, Zhang Yi-t, s a déli földekre küldte, cserébe Sun Quan támogatásáért. Sun Quan ezt azzal viszonzta, hogy kinevezte Yong Kai-t Yongchang kormányzójává. Bizonyos szövegváltozatok Deng Zhi látogatását délen Yong Kai lázadása utánra teszik.

Yongchang fő tisztségviselője, Lü Kai állítólag megakadályozta Yong Kai belépését a városba. Ennek eredményeként lázította fel Yong Kai a déli törzseket Lü Kai ellen.

NYOLCVANHETEDIK FEJEZET

¹ A 225. év, az uralkodási címe Liu Bei fiának, Liu Shannak, a Shu-Han második uralkodójának *Jian Xing*. Zhuge Liang a szóban forgó háborúkból még ennek az évnek az őszén tér majd vissza (a 91. fejezetben).

² Ez a Yizhou (Janning) a legdélebbi kerülete volt az akkori Shu-Hannak.

³ „Miután békét kötöttek Wu-val, Zhuge Liangnak a Wei elleni háborúval kellett volna folytatnia. Ehelyett délnek menetelt. Miért? A válasz, hogy Cao Pi Sun Quan seregét akarta kölcsönkérni a Folyóvidék megtámadására, s ugyanebben a tervben számított Meng Huo csapataira is. A Folyóvidéknek sikerült a déli csapatokat észak felé, Wei ellen fordítania, ám ugyanezt nem tudta megtenni Meng Huo haderejével is. Ezért Zhuge Liang inkább minden erejét arra fordította, hogy megszüntesse a Meng Huo jelentette fenyegetést, mivel egy előzetes támadás észak ellen védtelenül hagyta volna Shu-t Meng Huo délről érkező támadásával szemben. Így, azzal, hogy békét kötött Wu-val és támadást indított a Manok ellen, Zhuge Liang végső célja továbbra is Wei maradt”.

A Manok is megkörményezték Wu-t csapatokért. Az első sikeres Shu-támadásokat követően A wulingi Wuqi-ből Man-ügynökök igyekeztek katonai segítséget szerezni Sun Quantól.

⁴ A *ji* (戟) a tör-fejszéből (olyan szálfejsze, melynek tetejére derékszögben egy kiegyenesített sarlót erősítettek), valamint lándzsából kombinált fegyver volt. Később sok változata terjedt el. Egyik leghíresebb közülük a *fangtian huaji* (方天画戟), azaz négyzetalakú mennyei festett *ji*, melyen két sarló a nyéllel párhuzamosan, egymásnak háttal rögzített, valamivel a lándzsahegy alatt. Ezt a legendás fegyvert Lü Bu-nak tulajdonítják, holott első régészeti leletei csak évszázadokkal halála után jelentek meg. A fegyvernek főleg rituális szerepe volt, s állítólag nehéz súlya és kialakítása miatt csak a legerősebb és legügyesebb harcosok tudták forgatni.

NYOLCVANNYOLCADIK FEJEZET

¹ A történelem folyamán, legalább négy folyót Lu(shui)-nak neveztek. A Dadu-t, az Anninget, a Yalongot és a Jinsha-t. Az első kettőt azonban csak sokkal később kezdték el így hívni. Legvalószínűbb, hogy a Jinsha-t (Arany Homok folyó) avagy a Nagy folyó felsőbb szakaszát nevezhették Lu-nak, kevésbé elképzelhető, hogy az abba ömlő bővízű Yalongot.

² „Arra a következtetésre juthatnánk, hogy Zhuge Liang – Liu Bei-jel szemben – sohasem szenvedett volna vereséget Xiaotingnél. Liu Bei is árnyékos helyen vert tábort ott, ám Zhuge Liang táborai nem kapcsolódtak össze”.

³ Zhongguo (中國), Középső Birodalom, avagy Középső Állam Kína egy gyakran használt neve. A két írásjegy legkorábbi ábrázolását egy nyugati Zhou korabeli (Kr.e.1046–771) bronz *he zunon* találták, mely álló, henger

formájú, dúsan díszített rituális tároló edény. A Zhou dinasztiabeli Cheng király ötödik évében készült, tehát feltételezhetőleg Kr.e. 1037-ben. Habár Kínát főleg az aktuális uralkodói dinasztia nevével illették, ez az elnevezés többnyire használatban maradt. Hozzá kell tenni viszont, hogy nem mindig értették ugyanazt a Zhongguo kifejezés alatt.

⁴ „Zhuge Liang célja az volt eme idegenvezetéssel a tábor körül, hogy kiprovokálja Meng Huo támadását”.

⁵ Általában a töbörből, azaz karsztos barlangbejáratból nyíló függőleges víznyelőt, mely nem ritkán a száz méter mélységet is eléri, nevezzük zsombolynak.

⁶ A Tang-korabeli költőtől, Hu Zengtől. Zhuge Liang „három törődése” Liu Bei három látogatására utal Longzhongnál, mikor igyekezett rávenni a visszahúzódó bölcsöt, hogy álljon szolgálatába.

⁷Utalás Zhuge Liangra a versben. A junshi (軍師), avagy katonai tanácsadó, stratég, ősi hivatali cím. Kezdetben a seregszereplők mellett amolyan törzstiszti vagy főtiszti feladatokat töltött be, később külön hierarchikus rendszerbe tagolódott. Cao Wei legjobbjaként Xun Yu-t és Guo Jia-t (akinek hiánya miatt kesergett a Vörös Sziklák csatája után Cao Cao) említik. Shu esetében az Alvó Sárkány mellett az Ifjú Főnixet, Pang Tongot mondják, Wu-ban pedig Zhang Ti-t. Többen átvették a környező népek közül a terminológiát. A japánok például gunshi-nek nevezik.

NYOLCVANKILENCEDIK FEJEZET

¹ Zhuge Liang itt hasonló megoldást választott, mint Caius Marius (Kr.e. 157–86), amikor először verte meg az ambrónokat, a teutonok legharciasabb és rettegett törzsét. Embereit a védműveikben várattva hozzászoktatta ellenfelei vadságához, megszüntetve ezzel a barbároktól való félelmüket. A teutonok ezzel szemben könnyelművé váltak a rómaiak vélt rettegése miatt. Végül Aquae Sextiae-nál (Kr.e. 102), a mai Aix-en-Provence-nál, a Rhône folyó partján megverte őket.

²Ma Yuan, aki visszahódította a térséget 44-ban, a Trung-nővérek felkelését követően. Az első „Generális, Aki Megszelídíti a Mélységeket” e vidéken Lu Bode volt; ő a Han Wudi számára győzte le a délieket Kr. e. 111-ben.

³Egy szövegmagyarázó szerint ez a vers Sima Wen műve.

⁴ A Vörös császár (Chidi) avagy Láng császár (Yandi) legendás kínai alak. Yan császár (di) a Nap istene, a déli égtáj és a nyár ura. Testvérével Huangdi-vel, a Sárga császárral a kínai nép mitikus atyái.

⁵ Egy szövegváltozat utolsó sora így hangzik: „Emlékezz a Hanok ügyének komolyságára”. Ez a politikai hatalom nyelve, melyet a birodalmi tekintély erkölcsi nyelvével váltottak fel később.

⁶ A versben szereplő *Wuhou* a már említett módon Kongmingra (Zhuge Liang) vonatkozik.

⁷ Geng Gong egy elkeseredett csata hőse volt az északi Xiongnu-k ellen, Mingdi Han-császár uralma (58–75) idején. Ostrom alatt a nagy szomjúságban vízért imádkozott, mire víz tört föl a kútból. Egy idióma is született ebből: „Geng Gong imádkozik a kúthoz”. Azt jelenti, hogy valaki megingathatatlan, erős és nem hátrál meg. A vers harmadik versszaka pontosan ezzel az idiómával kezdődik.

KILENCVENEDIK FEJEZET

¹ A folyók pontos helyét nem lehet meghatározni. A Lu névvel illethették a három közül a legnagyobbat. Ebben az esetben ez nem lehet az északabra található Nagy folyóval azonos. Az idők folyamán a folyók medret, valamint nevet váltottak, továbbá több ki is száradt. Az alternatív helyszínekről később esik majd részletesebben szó.

² A legendás tűzisten.

³ A délkeleti uralkodók számára, főleg Burmában és Thaiföldön, mindig is szakrális jelentőséggel bírt a ritka fehér elefánt birtoklása. Tulajdonosa számára az erő, igazság, béke és gazdagság szimbóluma volt.

⁴ Habár a makedónok már a gaugamelai csatánál (Kr.e. 331) találkoztak be nem vetett elefántokkal, valamint az Indus völgybe érve útjuk során több mint 150 elefántot zsákmányoltak, vagy kaptak ajándékba, csatában nem harcolt ellenük. Indiában már ősidők óta használtak harci elefántokat. Hüdaspésznél (a mai Pandzsáb területén) álltak szemben velük először, amikor is Nagy Sándor összecsapott Pórosz királlyal. A görögök hamar felismerték hasznukat, és már döntő erőként jelentek meg az ipszoszi csatában (Kr.e. 301). Pürrhosz (Kr.e. 318–272) már előszeretettel és hatékonyan használta őket itáliai hadjáratai során. Sikerei miatt Karthágó

is átvette használatukat a második pun háború (Kr.e.218–201) alatt. Legnépszerűbb használójuk Hannibál (Kr.e. 247–180) volt, aki még az Alpokon is átkelt velük, igaz csak töredékük élte túl az utat.

3000 km-el keletebbre a hüdaspészi csatától és 400 évvel később a regény szerint a Középső Birodalom seregei is összecsaptak e nemes állatokkal. Természetesen már rég hallhattak róluk, őseik pedig találkozhattak is velük, de a személyes meglepetés, amit a harctéren okoztak, minden bizonnyal legalább olyan döbbenetet és félelmet keltett, mint a makedónokban.

Több klasszikus mű, mint például a *Dalok könyve* (*Shijing*), említi jelenlétüket. Chu állama már használta őket a harctéren Wu ellen Kr.e. 506-ban, igaz, nem szervezeten. Az indiai elefánt (*Elephas maximus indicus*) vadon élő egyedei ma is megtalálhatóak délnyugat Kínában (Xishuangbanna), a hármashatár közelében (Kína, Mianmar, Laosz), a Lancang (Mekong) folyó mentén, igaz, nagyon csekély (200-300) példányszámban.

⁵ A fő szövegváltozatban Wutugu északkeletre küldi Wuge (烏戈), azaz feketelándzsás harcosait. Lushui (瀘水) egyaránt jelenti a Lu folyót és a Lushui közigazgatási területet, amely a Lancang (Mekong) nyugati partján található. Ott a Nu folyó (Nujiang) halad délnek – mely a helyi Nu törzsről kapta a nevét –, a Lancanggal párhuzamosan. A nyugati világ Salween folyóként emlegeti, a helyiek pedig Lu folyónak is hívják. Ebben az esetben az események az Er tótól északnyugatra kell, hogy játszódjanak, ahol rendkívül hegyvidékes a terület és mostohák a körülmények. Arrafelé kell lennie az Ezüst Zsombolynak, Sanjiang(cheng)nek (三江城), azaz a Három Folyó Városának, valamint a barlangoknak. Továbbá a Sanjiangnál ismét említett Lu folyó ekkor bizonyosan a Yangtze (avagy Nagy Folyó). Így, értelmet nyer Wutugu északkeletre vonulása, ugyanis a Shu csapatok hazaúttját akarja így elvágni.

Térképünk a történelmi eseményekkel próbál összhangban lenni, illetve a Sanjiangcheng, valamint a tőle 100 km-re délkeletre lévő Taohua (桃花), azaz a Barackvirág folyót vonatkozási pontként venni. A történet sikere miatt több települést és folyót is átkereszteltek. A déli hadjárat eseményeinek jelentős része nem csak misztikus, de egyben az írói fantázia szüleménye is.

⁶ A Han-hódítók jellemzően körzeteket és Han-hivatalnokokat kijelölve kormányozták a kisebbségi területeket. Zhuge Liang terve a lélektani alávetés (*foxin*) volt, a helyi törzsfőkhöz ment, és hivatalt ajánlott nekik. Stratégiájának leírása a regényben nagyjából megfelel a történelmi eseményeknek. Ám az egyik szövegváltozat némileg más képet fest Yong Kai eredeti lázadásáról, miszerint nem vonzott túlságosan sok követőt,

és néhány Man törzs segített Zhuge Liangnak elfojtani a felkelést. A regény megnöveli a lázadás mértékét, ahogy Zhuge Liang módszereit is a leverésére.

Egy szövegváltozat jelentősen eltér az itt olvashatóktól: „Fél évvel azt követően, hogy Liu Shan követte a trónon Liu Bei-t, a Man király, Meng Huo egy Man generálist küldött tízezer harcossal, akiket Liu Bei korábban kölcsönkért. Zhuge Liang főminiszter tizenöt napig a vendégházban tartotta a hadvezért, majd értékes ajándékokkal hazaküldte. Ezután az ifjú uralkodó megkérte főminiszterét, hogy dolgozzon ki terveket a Man generális ellen, ha visszatérne”.

Ezen felül kiderül az is, hogy Meng Huo felbujtott három kormányzót (*taishou*), Yong Kai-t, Lü Kai-t és Du Qi-t, hogy lázadjanak fel a Folyóvidék ellen, cserébe vissza nem tért hadaiért. A csata során Du Qi így szólt Zhuge Lianghoz: „Zhuge, aljas vagy! Megölted urunkat, Liu Zhangot! Miért ne lázadnánk hát fel ellened”?

Egy Han forrás, a *Jin chunqiu* szerint azonban Zhuge Liang nem kapott katonai vagy gazdasági segítséget a Manoktól a sikeres déli hadjáratig. A regény legnépszerűbb változata ezt a forrást veszi alapul.

Bizonyos déli kisebbségek megfordították a történetet, és Meng Huo-t ünneplik, akinek sikerült megszerveznie a helyi népeket a küzdelemben Zhuge Liang ellen. Szerintük ő fogta el és engedte szabadon hétszer a főminisztert.

⁷ *Yushan Guanjin*, azaz „tollas legyező és zöld selyemturbán”, egy idióma. Azt jelenti, hogy valaki nehéz körülmények között is nyugodtan viselkedik. A kifejezést Su Shi (1037–1101) *Chibi-re visszaemlékezni* című műve népszerűsítette, mely a Vörös Sziklák csatájáról szól. A *Yushan Guanjin* ebben viszont Zhou Yu-re vonatkozik, a Wu hadvezérre, aki hasonló viseletben cseverészve nézte végig Cao Cao hajóinak pusztulását, nem pedig Zhuge Liangra. Korábbi művek, mint például Li Fang (925–996) *Taiping Yulan (Olvasmányok a Taiping korszakból)* című alkotása, mely szerint Wuhou (Zhuge Liang) négylovas selyembaldachinos harci szekéren utazott, kender (itt nem selyem) turbánt hordott, és fehér tollas legyezővel irányította a három sereget (jobb oldali, középső és bal oldali), már említ hasonlót. A legendás legyezővel társuló fejfedőt Zhuge turbánnak is nevezik.

A Dungpo művésznévre is hallgató Su Shi nagyon sokat tett a korszak népszerűsítéséért. Ma is szívesen idézik a témában, valamint használják fel modern művészeti alkotások alapjaként. Kiadványunk második kötete elülső térképének hátoldalán is az ő művének részlete szerepel.

A *bi* (碧) kék vagy zöld jádét, a *zhang* (幛) függő tekerccset jelent (amire gratuláló szöveget szoktak írni). De ez költői kép a *yaopei* (腰佩), azaz a derékviselet leírására. Ezt díszítették *yupei*-jel (玉佩), ami jáde díszít jelent. Ez a bojtos jádefüggő a *jinbu* (禁步), mely lépésgátlót, vagy lépéstartót jelent. Az volt a feladata, hogy megakadályozza a szoknya túlzott megemelkedését járás közben. Legfőbb részei a *liusu* (流苏), avagy selyembojtok, valamint a különböző *huang* (璜), azaz jáde elemek. Nők és férfiak egyaránt viselték. Az erény és társadalmi rang szimbóluma volt. Illedelmes járás közben állítólag kellemes csilingelő hangot adott ki. Ha valaki sietett, és durván csattogott, az sértőnek számított. A *gongtao* (宫绦) ennek palotai (templomi) változata volt. A koreaiak *norigae* (norige) néven vették át.

KILENCVENEGYEDIK FEJEZET

¹ A *mantou*, avagy párolt zsemle legendás származási történetét a mai napig Zhuge Liang eme áldozatához vezeti vissza a néphiedelem. Ennek fő oka a szavak hasonlósága lehetett. A „barbáj fej” (蠻頭) *mantou* kifejezés alakult át a jelenlegi *mantou* (饅頭). A legenda legkorábbi forrása a Song dinasztiabeli Gao Cheng *A dolgok eredete* című műve. A töltött változatát *baozi*-nak nevezik, habár régebben a *mantou* név összefoglaló elnevezés volt, ami a töltelékes és a töltetlen változatra is vonatkozott. A valóságban azonban már a Qin állam területén is fogyasztották a Krisztus előtti második században.

² A 225. év. *Jian Xing*, a Második Úr uralkodásának első időszaka.

³ Zhuge Liang déli hadjáratába nagyon sok fantasztikus esemény vegyül. A szereplők jelentős része kitalált, a helyszínekből pedig többet nem lehet pontosan azonosítani. A krónikák nem szólnak mérgező forrásokról, és nem írnak olyan csatákról, melyekben ekkor elefántok vettek volna részt. A legendás műnek hála, több helyi törzs is Meng Huo-ra vezette utóbb vissza magát. Nem különben a városokat, helységeket és egyes folyókat is a regény sikere után nevezték át, fokozva a kavalkádot. Az idő folyamán természetesen egyes folyók azóta vagy medret váltottak, vagy kiszáradtak. Térképeinken igyekeztük a történelmi színtereket a mesés történések feltételezett helyszíneivel harmonizálni.

⁴ „Mintha arra várna, hogy atyját szolgálja”. A helyzet arra emlékeztet, ahogy Cao Cao fogadta Xian császárt. (Vagy fordítva?)

⁵ A 226. év. Bizonyos szövegváltozatok a Wei-naptár szerint adják meg az évet: a *Huang Chu* hetedik éve. A *Sanguozhi* (A három királyság krónikája) azon belül is a *Weilüe* (Wei története) megemlíti egy bizonyos Qin Lun kereskedő látogatását Sun Quannál, aki a Római Birodalomból érkezett. Róma legkorábbi részletesebb említése Gan Ying értesüléseiből származik, aki Kr.u. 97-ben járhatott a Pártus Birodalomban. Értesülései nagy valószínűség szerint közvetettek. Rómát *Daqin* (大秦) néven említi, ami „Nagy Qin”-t jelent. A Qin név használata a Qin dinasztiára vonatkozik, mert a használt írásjegy annak jelölésével azonos. Valószínűleg itt az egységes, hódító, nagy birodalmiság érthető alatta. A köztársaságkori Rómában az *imperium* szó (parancsolni, irányítani) a legfőbb bírói, valamint katonai végrehajtó hatalmat jelentette. Octavianus még a köztársasági kor alatt több hivatali tisztséget is megszerzett. Augustusnak császárként a szenátus 5 vagy 10 éves periódusokra adta a már birtokolt hivatalaira az *imperiumot*. Augustus, valamint az utána következő császárok alatt lett az *imperium* kifejezés birodalomként is használatos. Valószínűleg ennek kifejtett értelmezése vezethetett a párhuzam kialakításához. (A Han korban a Qin birodalmat főleg pejoratív értelemben említik, itt nem világos, hogy ez is szándékos része-e az elnevezésnek. Gan Ying valószínűleg a Rómával rivalizáló Pártus Birodalomból szerezte értesüléseit, viszont azok legutolsó, Kr.u. 63-ban befejeződő háborúját ötvenéves béke zárta.) A Tang dinasztiától (618–907) viszont már a *Fulin* (拂菻) elnevezést alkalmazzák Rómára, pontosabban a Keletrómai Birodalomra. Itt könnyebb dolgunk van az értelmezéssel, megállapíthatjuk, hogy majdnem biztosan fonetikus átírásról van szó. Konstantinápolyra (Bizáncnak sosem nevezte magát a birodalom, magát mindig Rómaként definiálta, ezt a terminológiát főleg a modernebb korokban használjuk) a történelem során több elnevezést is használtak. A „Város” megnevezés viszont nagyon sokáig tartotta magát (ami azt illeti, az Isztambul névben ma is tartja magát). Erről tanúskodnak a skandináv sagák *Miklagarðr* avagy *Miklagard* („Nagy Város” vagy „Nagy Fal”), illetve az óegyházi szláv nyelv *Tsarigrad* (vagy *Tsargrad*), „Caesar Város” elnevezései is. Feljegyzések szerint ha a korabeli emberektől érdeklődtek, hogy merre utaznak, s a cél Konstantinápoly volt, így feleltek az akkori beszédnek megfelelően, koiné görögül, Nagy Sándor korához hasonló nyelvezettel (ami egyben az Újszövetségi Biblia és a Szeptuaginta nyelve is): „εις την Πόλιν” (Eisz tén polin), azaz „a Városba”. Az egyszerű Város (ἡ πόλις – hé polis vagy hé polisz) névvel illeték a korszak nyugati világának legnagyobb települését, Konstantinápolyt, mely lakossága a félmillió főt is elérte, kihangsúlyozva ezzel annak különleges fontosságát. A szó nőnemben, egyes szám tárgysetben πόλις (polin). Tehát nagy valószínűséggel, az „Eisz tén polin” gyakori kifejezés legvége, a „polin”

vándorolt Kínába és lett Fulinként, fonetikus lejegyezve, majd használva. Akésőbbi dórnyelvjárásban használt szövegkörnyezet, az „Εἰς τὴν πόλιν (eisz tén polé) avagy Εἰς τὰν πόλιν (eisz tan polin) az okai a város mai Isztambul elnevezésnek is. A Ming dinsztia (1368–1644) korában már megtalálhatjuk Róma fonetikus átíratát, *Lumi*-t. A *Lumi* város (魯迷城), avagy *Lumi(cheng)* kifejezés, már valószínűleg az Oszmán Birodalom idejéből származik. Az Oszmánok magukat a Római Birodalom jogutódainak tartották, többször használták ezért a Római avagy Római Szultánság elnevezést. Ebben az esetben is hangzás alapú átírásról beszélhetünk.

Qin Lun (秦論) a Sun Quant meglátogató római követ neve valószínűleg kevert eredetű. A Qin elnevezés országára utal, míg a Lun, korszakbéli kiejtéssel Liun, az akkor gyakran használt Λέων (León) név, azaz oroszán fonetikus átírata lehet.

Qin Lun idejében, Róma legérdekesebb kereskedelmi cikke a feljegyzések szerint a különböző színekben pompázó üvegáru volt. Hamarosan római mesterek meg is tanították „kovából tűz segítségével kristályt készíteni” a kínaiakat. Ezen kívül szívesen fogadták a nyugati nemesfémeket, mert Kína mindig is arany- és ezüsthányban szenvedett. (Ezt később mérsékelte valamelyest a papírpénz bevezetése 1150 körül, a Song dinasztia alatt, viszont a Ming korszakban, ezek tömeges nyomtatása miatt, az is elértéktelenedett és visszatért főleg az ezüst használata.)

Az első hivatalos követség Kr. u. 166-ban érkezett tengeri úton Kínába a *Hou Hanshu* (*A kései Han könyve*) feljegyzései szerint. Ezt legnagyobb valószínűséggel a filozófus császár, Marcus Aurelius (121–180) indította.

⁶ *Wen*, a Középső Birodalom kultúrájának egyik alapfogalma, „polgári rendet” is jelenthet. A *wu* (katonai hatalom) ellenpárját képezi. Cao Cao-t, Cao Pi atyját halála után a Wu Huangdi (Fenséges Wu Császár) címmel látták el. A *huang* szót legtöbbször fenségesnek fordítják, szó szerinti jelentése: „napként magas és ragyogó”. A japán tennō (császár) szóból a szó végi *nō*-nak felel meg. Cao Cao templomának elnevezése Tai Zu, vagyis Nagy Ős, ahogy Liu Bangot Gao Zu-nak, Legfőbb Ősnek nevezték. Cao Pi halálát június 29-ére teszik.

⁷ A *dajiangjun* címet „legfelső parancsnoknak” fordítják katonai összefüggésben. A korábbi fejezetekben is felbukkant, legtöbbször a trónörökös segítője, régens-értelemben. Mivel Cao Zhen felelősséggel tartozott a trónörökös felé, ebben az esetben ezt a fordítást alkalmaztuk.

⁸ Az „alámerült sárkány” egy potenciális uralkodó jelképe.

⁹ Liu Bang úgy hitte, Han Xin hűtlen hozzá, s egy kirándulás ürügyén a Yunmeng láphoz ment, hogy találkozzon vele. A Yunmeng láp, avagy a „Felhő-álm nagy mocsara” a Dongting tó északi partján, a Yangtze árterében található termékeny terület. Itt elérte, hogy Han Xin fogadja őt, majd a helyszínen foglyul ejtette. Később azonban szabadon engedte, és Huaiyin urává tette.

¹⁰ „Zhuge Liang javaslata a Második Úrnak két intézményt, a palotát és a minisztériumokat érintette. Ha a császár túlságosan közel engedi magához a palota (vagy az udvar) tisztségviselőit, s a minisztériumi (vagy kormányzati) hivatalnokok ezért elhidegülnek tőle, akkor a haszonlesők találnak csak utat hozzá, az érdemes emberek nem. Így döntötte magát romlásba Huan és Ling császár is”.

¹¹ Xiang Chong volt az egyetlen parancsnok, aki a katasztrofális déli hadjáratot követően haderejét sértetlenül hozta haza.

¹² „A Han főminiszter, Zhuge Liang, Wuxiang ura azt parancsolta a seregnek, hogy csak Wei ellen viseljen háborút”. Így a beadvány először a nagy alapelvet (*dayi*) fejezi ki, az áruló (a Cao-család) elpusztítását. A Weinaaptár szerint ez volt a *Tai He* harmadik hónapja, a 227. évben. Az évek Wei-elnevezése Cao Rui, az új uralkodó trónra lépésével változott meg. Zhuge Liang beadványa történelmileg hiteles teljes szövegének fordítása így hangzik:

„Alattvalód, Liang közli: a néhai császár még nem végezte be nagy feladatát, mikor elhunyt. Ez most kritikus pillanat. A birodalom három részre szakadt, Yi tartomány pedig szorult helyzetbe került. Azonban a miniszterek a fővárosban nem csüggedtek, s a hűséges harcosok másutt nem félik a halált. Azért lehetséges ez, mert emlékeznek a nagylelkű bánásmódra, melyben a néhai császártól részesültek, s igyekeznek meghálálni kedvességét felséged iránti jó szolgálattal. Felsőgednek szívesen kellene fogadnia nézeteiket és véleményüket, hirdetni a néhai császár erényeit, ösztönözni ezeket fennkölt törekvésekkel, és tartózkodni attól, hogy megalázza magát vagy nem megfelelő kijelentéseket tegyen, melyek eltántorítanak a népet jó tanácsok adásától.

Függetlenül attól, hogy a birodalmi palotában vagy a birodalmi kancellárián szolgálnak, valamennyi tisztségviselő az állam alattvalója. Ezért jutalmak és büntetések terén is egyenlően kell bánni velük. Bárkit, aki bünt követ el az állam ellen, vagy érdemes szolgálatot nyújt, a megfelelő hatósághoz kell utalni, ahol eldöntik, miféle büntetés vagy jutalom jár neki. Így felséged bölcs és igazságos uralkodó példáját nyújtja. Felsőgednek nem szabad

semmiféle előítéletet vagy kedvezést mutatni, mivel így eltorzítaná az igazságosság alapelveit.

Guo Youzhi, Fei Yi és Dong Yun palotaőrök a jó és megbízható miniszterek mintaképei. Hűségesek és odaadók. Ezért választotta őket a néhai császár, hogy segítségére legyenek felségednek. Úgy vélem, felségednek velük kellene megbeszélnie a kisebb-nagyobb államügyeket, mielőtt bármiféle eljárást megvalósít, mivel ez hozzájárul a hibák kijavításához és jelentősebb eredményeket ígér.

Xiang Chong generális kiváló jellem és katonai ügyekben igen képzett. Mikor jelentősebb feladatokat kapott a múltban, a néhai császár tehetséges férfiúként magasztalta, így mindenki őt jelölte főparancsnoknak. Úgy érzem, felségednek vele kellene megbeszélnie a hadügyeket, mert ez összetartást hozna létre a seregen belül, és valamennyi tagja képességeinek megfelelő beosztásba kerülne.

A korai Han dinasztia virágzott, mivel az uralkodók erényes minisztereket részesítettek előnyben, s eltaszították maguktól a kicsinyes és korrupt tisztviselőket. A késői Han dinasztia lehanyaglott, mert az uralkodók kicsinyes és korrupt tisztviselőket részesítettek előnyben, és eltaszították maguktól az erényes minisztereket. Mikor a néhai császár még élt, gyakran vitatta meg e témákat velem, s bánat és sajnálat tükröződött szavaiban, mikor Huan és Ling császárokról beszélt. A palotaőrök, írásmesterek, főtitkárok és katonai tanácsadók mind hű és tehetséges alattvalók, akik meghalni is hajlandóak felségedért. Remélem, felséged közel kerül majd hozzájuk, és beléjük helyezi bizalmát. Így a Han dinasztia igen hamar újjáéled.

Az én származásom szerény, paraszti életet folytattam Nanyangban. Azokban a napokban csupán reméltem, hogy túlélem a zűrzavaros időket. Nem vágytam hírnévre a nemesek és kiválók között. A néhai császár nem nézett le hátterem miatt. Leereszkedett hozzám, és háromszor is látogatást tett viskómnál, ahol megbeszéltük korunk ügyeit. Annyira meghatott, hogy megígértem, megteszek minden tőlem telhetőt érte. Később kemény időket éltünk meg együtt. Nehéz feladatokat kaptam, mikor vereségekkel néztünk szembe. Fontos kötelességekben volt részem veszélyes és komoly helyzetekben. Huszonegy év telt el azóta.

A néhai császár tudta, hogy óvatos és megfontolt vagyok, így mielőtt eltávozott, megbízott nagy küldetése teljesítésével. Mióta e súlyos felelősség rám nehezedik, éjjel-nappal nyugtalan vagyok, mivel attól tartok, nem sikerül végrehajtanom, és elárulom a néhai császár belém vetett bizalmát. Az ötödik hónapban átkeltem a Lu-n, és kopár, álnok vidékre érkeztem. Most, hogy a déli lázadásokat sikerült leverni, és elégséges katonai erőforrás áll rendelkezésünkre, ideje növelni a csapatok önbizalmát és északra, a

Középső Vidékekre vezetni őket. Csupán abban reménykedem, legjobb képességeim szerint sikerül megsemmisítenem gonosz ellenségeinket, helyreállítom a Han dinasztia uralmát, és visszatérek a régi fővárosba. Kötelességem viszonzni a néhai császár kedvességét, és bizonyítani hűségemet felséged felé. Guo Youzhi, Fei Yi és Dong Yun feladata, hogy segítsék felségedet az államügyek intézésében, és hogy jó tanácsokat adjanak.

Remélem, felséged megbíz a gonosztevők elpusztításának küldetésével és a Han dinasztia uralmának helyreállításával. Ha kudarcot vallok, felséged büntessen meg, hogy a néhai császárnak felelhessek. Ha felséged nem hűséges és odaadó tanácsot kap, kérem, büntesse Guo Youzhi-t, Fei Yi-t és Dong Yunt, mivel nem teljesítették megfelelően kötelességeiket, hogy előtérbe kerüljenek hibáik. Felségednek önmaga számára is terveket kell készítenie, meglelnie az állam irányításának legjobb módját és megfogadni a jó tanácsokat. Nagyon megtisztelő és nagyon hálás vagyok, hogy a néhai császár utolsó kívánságának megvalósítására törekedhetek.

Hamarosan magára hagyom felségedet. Most, ahogy e beadványt olvasom, képtelen vagyok visszatartani könnyeimet és nem tudom, még mit mondhatnék”.

¹³ Qiao Zhou Chen Shou, a *Három királyság krónikája* szerzőjének mentora volt.

¹⁴ E tisztségek nagyobb részt a Han-bürokráciát utánozzák. A legtöbb változás utóbbihoz képest Wei-ben történt.

¹⁵ A 227. év májusának negyedik és ötödik napja.

¹⁶ Li Yan életrajzának egyik sorközi jegyzete szerint a tanácsadó azt javasolta Zhuge Liangnak, hogy vegye magára a Kilenc Méltóságot (vagyis váljon *wang*gá, királlyá). Zhuge Liang elutasította az ötletet, és kitartott a Második Úr iránti hűségében. Cao Cao ellenbe elfogadta a Kilenc Méltóságot (lásd a 61. fejezetet), ahogy Sun Quan is (lásd a 82. fejezetet).

¹⁷ Xiahou Yuan a 218. év egyik csatájában halt meg, amikor Liu Bei kiűzte Cao Cao erőit Hanzhongból. Őt hasítja ketté az ötödik Tigris Generális, Huang Zhong és ő az a bizonyos végtag, melyről megjósolja Guan Lu, a csodás jós Cao Caonak, hogy el fogja veszíteni a Dingjun hegyen, azaz a „Sereg Megállónál”.

KILENCVENKETTEDIK FEJEZET

¹ A Shu-Han uralkodói periódus, a *Jian Xing* ötödik évének (227.) negyedik, nyári hónapja.

² Cao Cao veje.

³ Vagyis Changan.

⁴ A több fő járható útvonal Hanzhongból a Guanzhong medencébe, a Qinling hegyvonulaton átkelő völgyeken haladt keresztül.

A keleti útvonal, mely a legkeletibb, 300 km hosszú. Déli szakaszát Zi völgynek (子谷), míg a Changannal végződő északi szakaszát Wu völgynek (午谷) nevezik. Együttesen gyakran Ziwu völgyként (子午谷) szokták őket emlegetni. Dimbes-dombos, rendkívül egyenetlen útvonal volt, mely számtalan lesvetésnek és rajtaütésnek biztosított kedvező lehetőséget. Changan ezen keresztül tényleg könnyen elérhető volt, azonban nagyobb seregeket is egyszerűen meg tudott semmisíteni itt egy jól felkészült, könnyen rejtőzködő csapat. Jó tempóban ezen az úton akár tíz nap alatt át lehetett haladni.

A középső, egyben legrövidebb, 185 km-es útszakaszt Tangluo átjárónak (儻駱道) nevezték. Déli szakasza az ott haladó Tang folyóról (儻谷) kapta nevét, míg a Luo az északi oldalán lévő szakadékot (駱峪) jelzi. Ez volt a legrövidebb, ha valaki át akart kelni a Qinlingen, de itt voltak egyben a legrosszabb minőségűek az utak. Továbbá erre volt található a szükséges ivóvíz nélküli, messze leghosszabb útszakasz is a három lehetséges útvonal közül.

A Baoxie átjáró (褒斜道), mely a legnyugatibb volt a három közül, 215 km hosszan szelte át a Qinlinget észak felé. A déli szakaszt Bao völgynek (褒谷) hívták, mely Hanzhongtól 25 km-re indult északra. Az északi részét pedig Xie völgynek (斜谷) nevezték és Chencangtól nem sokkal délkeletre ért véget. A Baoxie átjáró északi vége előtt kelet felé egy másik út ágazott ki, a Ji völgy (箕谷), mely valamivel később észak felé kanyarodott, majd nemsokkal Meichengtől délre végződött. A völgy közepe táján nyugat felé egy másik átjáró helyezkedett el, ahonnan észak felé is lehetett indulni, dél felé fordulva pedig a Yangping szoros (陽平關), valamint tovább haladva délnyugati úton a Jianmen átjáró (劍門關) is elérhető volt. A Baoxie átjáró nevét az ott haladó Bao és Xie folyókról kapta. A három átjáró közül ennek voltak a legjobb minőségű és legjárhatóbb útjai.

Hanzhongtól valamivel nyugatra, a Chencang átjáró haladt észak felé a San átjárón keresztül, majd érkezett meg Chencangtól nyugatra.

Az óvatos Zhuge Liang mindezek tudatában vetette el Wei Yan csupán gyorsaságra és bátorságra épülő, kiszámíthatatlan kimenetelű tervét.

⁵ Wei Yan kimondottan fontos szereplő Zhuge Liang pályafutása utolsó éveinek megértéséhez, csakúgy mint a halála utáni események megragadásához. Liu Bei őt tette a Keleti Folyóvidék, vagyis Hanzhong élére. E terület alapvető fontossággal bírt Shu és Guanzhong között, Wei Yan pedig jól ismerte.

⁶ „E fejezetben Zhao Yun újabb hőstetteiről olvashatunk, melyek »céljai beteljesítései«. Mit jelent ez a kifejezés? Amikor a Legfőbb Úr elfoglalta a trónt, Zhao Yun azt javasolta, azon nyomban indítson támadást Wei ellen. Mikor a Legfőbb Úr ehelyett Wu ellen indított hadjáratot, Zhao Yunt hátvédnek tette meg, mert tudta, hogy szívében nem visel háborút Wu-val. Ám a Wei elleni támadás során Zhuge Liang az előhad élére helyezte, mert tudta, hogy egy harcos szíve lakozik benne”.

⁷ Jelölik még Xicheng (西城) néven is. Ez azonban nem azonos a hasonló nevű, Hanzhongtól délkeletre és Shangyongtól északnyugatra található közigazgatási területtel.

⁸ „Jiang Wei-ben olyasvalakire leltek, aki végül fegyvert fog majd Wei ellen, és Zhuge Liang politikájának örököse lesz. Már a főminiszter qi-i hadjáratai előtt Wei ellen a szerző egy olyan férfiút illeszt be, aki (a hat Qi-hadjáratot követően) úgyszintén Wei-jel fog háborút viselni. A szereplőt először negatív fényben ábrázolja – a Folyóvidék ellensége Wei szolgálatában –, hogy később egy váratlan fordulattal pozitív hőst csináljon belőle”.

KILENCVENHARMADIK FEJEZET

¹ „Zhuge Liang épp úgy használta fel Jiang Wei anyját, ahogy Cao Cao használta Shan Fu-ét. Ám Cao levelet hamisított, hogy magához csalja a fiút; Zhuge Liangnak nem kellett ilyen eszközhöz nyúlnia... Shan Fu csupán anyja kívánságának akarta alávetni magát, nem Cao Cao-nak. Jiang Wei ellenben nem csupán anyjának, hanem Zhuge Liangnak is engedelmeskedett”.

² Birodalmi és nem-birodalmi fordulatok keverednek itt. A regény Cao Rui-ra *zhu*-ként (uralkodó) hivatkozik, *di* vagy *tianzi* (császár) helyett, és tagadja egyetemes legitimitását.

³ A Guanzhong medencében Qin volt államának nyugati része.

⁴ Wang Lang halálát a *Tai He* második évére (228 vége vagy 229 eleje) teszik. Az okot és a körülményeket másutt nem említik, de valószínűtlen, hogy elkísérte volna Cao Zhen a hadjáratra. Cao Zhen életrajzából az derül ki, hogy a három város felkelése közvetlenül követte Zhuge Liang választott parancsnoka, Ma Su döntő vereségét. A drámai szópárbaj csupán a regény szerzőjének fejéből származhatott.

Wang Lang volt az, aki Hua Xinnel együtt meggyőzte Cao Pi-t, hogy megteremtse a Wei-rezsimet. Hosszú évei Han és Wei szolgálatában, valamint makacs szembenállása a „Shu-árulókkal” részletesen kifejtésre került életrajzában. Halálát egy évvel előre hozva, ráadásul Zhuge Liangnak emlékezetes erkölcsi győzelmet adva a tiszteletreméltó Wei-szolgálo felett talán a jietingi megalázó vereséget ellentételezi.

KILENCVENNEGYEDIK FEJEZET

¹ 228 februárjában.

² Az Örök Béke Palotája volt Liu Bei halálának színhelye.

³ A *sanji changshi* egy Wei-rang. „A Qin dinasztia jelölt ki *sanji*-t, elkülönült lovast, és *changshi*-t, állandó segítőket. Előbbi lovagolt a birodalmi hintó mögött, utóbbi személyesen járulhatott az uralkodó elé. Mind a két ráadásul egy másik kinevezést is magában foglalt (*jia guan*). A Keleti-Han időszak elején a *sanji* tisztségét eltörölték, s valamennyi *changshi*-szerepet eunuchok töltöttek be. Korszakunkban a *sanji* címet visszahozták, és egyesítették a *changshival*, olyan tisztséget hozva létre, melynek szerepe erkölcsi intelmek felvetése, nem pedig adminisztratív intézkedések megtétele volt”.

⁴ Nyilvánvalóan elővigyázatlan lefitymálás. Luoyang négyszáz és Xincheng hatszáz *li*-re volt Wanchengtől. Pont fele annyi távolságra, mint amekkorának Meng Da túlozza.

⁵ „Meng Da halálával Liu Feng megbosszultatott”. Sima Yi 228. február 23. és március 23. között foglalta el Xinchent és végzett Meng Da-val.

⁶ „Ha a Wei-uralkodó nem alkalmazta volna Sima Yi-t újra, Meng Da életben maradt volna, és a két főváros (Changan és Luoyang) ostrom alá került volna. Ha pedig ezeket elfoglalják, a Cao-dinasztiának és Wei-nek vége. A dinasztia pusztulásának elkerülése egyedül Sima Yi érdeme. Mindazonáltal

Wei megmentése egyenesen trónjának elbitorlásához vezetett. Sima Yi felhasználásával tehát Shu ellen, Wei megakadályozta a sárkány (avagy Alvó Sárkány) belépését a bejárati ajtón, ám közben beengedte a tigrist (Sima Yinek a Song dinasztia idején adott neve) a hátsón. Sima Yi megújult szolgálatait kapcsán a szerző nem csak azért mutatja be két bátor és nyílt fiát, mert segítségére voltak Wei-nek, hanem meg előre vetítik bukását.

Egy másik szövegváltozat némileg eltérően mutatja be Meng Da életének végét: beleegyezett, hogy ismét csatlakozik a Shu-táborhoz, Sima Yi pedig ellene indult. Meng Da Zhuge Liang segítségével folyamodott, ám a főminiszter nem jött. Meng Da másodszor is írt neki, de még ezután sem kapott támogatást. Végül Meng Da rájött, mi Zhuge Liang célja, és arról beszélt, hogy beleesett a csapdába, majd felkötötte magát.

Hosszú távon a Wei és Shu között dúló háború lehetőséget teremtett a Qiang és Di népeknek (valamint még további kisebb, nem-Han törzseknek), hogy a negyedik században uralmuk alá hajtsák a Középső Birodalom északi részét.

⁷ Changanba, illetve a Guanzhong medencébe keletről a Hangu szoroson át lehetett a legegyszerűbben bejutni. Délről pedig a Wu szoroson keresztül. Sima Yi, miután legyőzte Meng Da-t, a Wu szoroson keresztül indult Changanhoz.

⁸ A megnevezés itt Sima Yi-re vonatkozik. A *mouchen* (謀臣) olyan hivatalnokot (vagy minisztert) jelöl, aki magának az uralkodónak ad stratégiai tanácsokat (nem ritkán katonai ügyekben is). Abban különbözik a *junshi* (軍師) elnevezésű katonai stratégától, hogy az közvetlen katonai feladatokat töltött be. Zhuge Liangot egyaránt jelölik *junshi* és *mouchen* címekkel is.

KILENCVENÖTÖDIK FEJEZET

¹ Xinchengből kelt át a sereg Changanba, feltételezhetően az északnyugati hegyi utakon át.

² Zhuge Liang ekkor Qishannál tartózkodott, és a szorosokon keresztül, Meicheng ostromára készült, amit ha elfoglal, szabad utat nyert volna Changanba. Sima Yi azonban északi védelmét áttörve közvetlenül seregei ellátmányát fenyegette, melyet Zhuge Liang a Wei folyón lehajóztatva szeretett volna előrenyomuló csapatai számára biztosítani.

³ „E fejezettel veszi kezdetét Sima Yi és Zhuge Liang párharca. Az öccsecsapás itt Zhuge Liang előnyére válik, míg Sima Yi érdeke inkább a csata elkerülése”.

⁴ Itt Xicheng (西城) a már többször említett Xixian.

⁵ Ezt a cselvetést nevezik *üres erőd taktikának* Zhuge Liang nyomán. Történelmi források bizonyítják, hogy Sima Yi nem volt jelen a 228-ban történt jietingi csatában. 227-ben, miután segédkezett a Meng Da-lázadás leverésében, Wanchengbe vonult vissza. Feltételezhető, hogy Sima Yi és Zhuge Liang csak 230-ban találkoztak egymással először a harctéren. A fentiek tükrében nem valószínű, hogy történelmileg lett volna kettejük között ilyen emlékezetes esemény. Cao Cao és Lü Bu küzdelmében azonban említenek hasonlót, illetve Zhao Yun is tett valami ehhez foghatót a Dingjun hegyi csata után, bár egyikük sem használt *guqint*.

⁶ „Az előző fejezetből megtudtuk, hogyan vesztette el Meng Da Shangyongot, miután figyelmen kívül hagyta Zhuge Liang tanácsát. E fejezet elbeszéli, hogyan vesztette el Ma Su Jietinget, úgyszintén figyelmen kívül hagyva Zhuge Liang tanácsát. Shangyong elvesztésével Zhuge Liang nem tudott előre törni, Jieting elvesztésével csaknem képtelenné vált a visszavonulásra. Miért? Jieting nélkül a Yangping szoros veszélybe került. Ha a Yangping szoros veszélyben forog, az előre nyomulásnak nincs értelme, a visszavonulás pedig csak komoly veszteséggel mehet végbe: Nanant, Andinget és Tianshui-t fel kell áldozni, Xixian raktárait pedig máshová kell áthelyezni. A korábbi győzelmek, Xiahou Mao elfogásától Cao Zhen vereségéig (mindegyiket Zhuge Liang érte el, miután visszatért a Manok elleni déli hadjáratból) így sajnós mit sem értek”.

A Ziwu völgy Wang Mang korától átjáróként működött a Déli (Qinling) hegységen keresztül, mely Guanzhongot és Hanzhongot osztotta ketté.

A valóságban Sima Yi nem volt jelen a nyugati határon az „üres városhadicsel” idején. Délen tartózkodott, az akkoriban fontosabbnak tartott Wu-határvidéken. Egészen Zhuge Liang negyedik offenzívájáig (lásd 100. fejezet) nem jött nyugatra. A regény hagyománya nagyobb fontosságot tulajdonított a Wei-Shu ellentétnek a Wei-Wu konfliktusnál, ezért kezdte felépíteni a Zhuge Liang-Sima Yi rivalizálást a 228. év eseményeitől.

KILENCVENHATODIK FEJEZET

¹ Középső Földek, *Zhongtu* (中土), avagy Középső Síkságok, *Zhongyuan* (中原), megint másként Középső Régió, *Zhongzhou* (中州). A Sárga folyó

alsó és középső szakasza menti területeket szokták így jelölni, melynek központjában található Luoyang. Kína mindig is úgy tekintett erre a területre, mint a világ középpontjára. Ez egyben a kínai civilizáció bölcsője.

² Gunt kivégezték, mert képtelen volt gátat szabni az áradásoknak, ám fia, Yu (a Nagy Yu) uralma alá hajtotta a vizeket, és később Shun császár utódja lett. Néhány történelmi forrás szerint Ma Su börtönben halt meg. Jieting elvesztése azzal járt, hogy Zhuge Liang nem tudta gyorsan meghódítani Changant. A vereség közvetlenül abból következett, hogy Ma Su-t jelölte ki a hely védelmére. Így nem csupán az ellenkezőjét tette Liu Bei figyelmeztetésének Ma Su-val kapcsolatban, hanem figyelmen kívül hagyta tanácsadói többségének javaslatát is, akik amellet szólaltak fel, hogy ne Ma Su, hanem Wei Yan kapja a megbízatást. Ma Su Ma Liang öccse volt, aki nagyon közel állt Zhuge Lianghoz.

³ Zhuge Liang nagyon jóban volt Ma Lianggal, Ma Su bátyával. Ezért annak öccsét hamar patronálni kezdte és megkedvelte. Tanár-diák viszony alakult ki közöttük. Ma Su azonban doktriner volt, aki rugalmatlanul ragaszkodott a magaslathoz, valamint *A háború művészetéhez*. Folyamatosan csak Sun Zi-t szajkózta és nem hallgatott a tapasztaltabb, körültekintőbb Wang Pingre. Saját nagyravágyásának és ostobaságának egyaránt áldozata lett. Mivel megszegte ígéretét és nem vette figyelembe a katonai írott fogadalmat, ami nagyon súlyos vétség volt, hogy a törvényeket betartsa, Zhuge Liang ki kellett, hogy végeztesse. Nagyon hibázott ő is, mert személyes kapcsolatai befolyásolták döntését. A közeli baráti kapcsolat miatt, némi belső vívódás után, a végső parancsot sírva adta ki. Ennek tanulságára született meg a „Zhuge Liang könnyeket ejtve végezteti ki Ma Su-t” idióma Kínában. Ma is használják olyan esetekben, amikor a nagyobb jó érdekében elfogulatlanul kell kemény döntést hozni olyanokkal szemben, akik közel állnak hozzánk.

⁴ A tábor kapuja a *yuanmen* (轅門), a katonai tábor kapuját jelentette. A *yuan* szekérrudat jelent, a *men* pedig kaput. Az elnevezés úgy keletkezhetett, hogy amikor kialakították a katonai táborokat, kapuként két harci szekeret használtak olyan módon, hogy azokat egymással szembeállították, úgy, hogy a rudak keresztezzék egymást, mint egy sorompó. Ezt a táborral együtt szekérpálotának nevezték. Amikor át akartak haladni közöttük, felemelték és egymásnak támasztották a két íves szekérrudat, melyek ekkor félköríves kaput alkottak. Ezt később a generálisok főhadiszállásával, majd a közigazgatási hivattal (főleg a bírói hivattal), a *yamennel* (衙門) is összekapcsolták. A bírói ítéleteket is gyakran itt hajtották végre.

A katonai kötelességet és törvényeket, főleg az írásos esküt, nagyon komolyan vették.

⁵ Amikor Liu Bangot Szecsuánba kényszerítette Xiang Yu, hogy óvatlanná tegye, Liu Bang felégette maga mögött a Shan galéria-utat (a korszakban használt legfontosabb, Szecsuánt és Guanzhongot összekötő átkelőt). Később (Kr.e. 206-ban) Han Xin, Liu Bang legjobb generálisa arra utasította Fan Kuai-t, kezdje el kijavítani a Shan galéria-utat, hogy az ismét alkalmas legyen egy sereg átvonulására. Mindeközben már egy másik, alternatív galéria-út előkészítésén dolgozott (palánkutat építtetett egy szirtoldalba), hogy Chencang felől támadhasson Guanzhongra (az átjárókon belüli területre). Ellenségei csak nevettek Fan Kuai-on, mivel azt gondolták, ez büntetés Han Xintől, mert úgy tűnt, az örökkévalóságig is eltarthat, mire végez. Ez alatt Han Xin meglepetésszerűen támadást intézett az új út felől, és gyorsan meghódította Guanzhongot. Ez az esemény, „úgy tűnni, mintha galéria utat javítanánk, közben titkos előrenyomulást hajtunk végre Chencangon keresztül”, a híres *Harminchat hadicsel* egyike lett.

⁶ A hosszan északnyugatra elnyúló Hexi folyosóban, mely a selyemút gerince volt.

⁷ Yangzhou volt a hivatalos Han (azután Wei) tartományi elnevezése a déli vidékeknek.

⁸ Wan (avagy Dongwan, azaz keleti Wan) déli és nyugati részét Wu, míg annak északi és keleti részét Wei birtokolta. A keleti rész kormányzója ekkor Hu Zhi volt. Ez a sereg Wanból indult.

⁹ Lu Xun hírnevét sikeres védelmével szerezte, mellyel megállította Liu Bei támadását a déli földek ellen.

KILENCVENHETEDIK FEJEZET

¹ A Han folyó melletti tett arra utal, amikor Zhao Yun megmentette Zhuge Liangot a 49. fejezetben. A Vörös Sziklák csatájának estéjén Zhao Yun felvette a főminisztert, és kihajózta őt a déli földekről. (De a hanzongi csatában, melyet a Han folyó csatájának is neveznek, szintén „leigáz egy hadsereget”. 71. fejezet.) Liu Shan első megmentése Dangyangnál, melyet Liu Bei megkönnyezett, a 41. fejezetnél kezdődik. Sun Rennek, Liu Bei feleségének (Liu Shan mostohaanyja) sikertelen gyerekrablási kísérlete, ahol Zhao Yun másodszor menti meg a fiatal örökös, a 61. fejezetben olvasható.

Zhao Yunt tartják a *Három királyság* egyik legnagyobb, de bizonyosan legnemesebb hősének. Számtalan templomot építettek tiszteletére. Több színdarab és egyéb kulturális remekmű foglalkozik alakjával és történeteivel.

² Ez Xian császár uralkodásának korai éveire utal. Liu Yao 194-ben lett Yangzhou felügyelője.

³ Nanyang a Zhang Xiu lázadását követő wanchengi csatára (197) vonatkozik, ahol Cao Cao nyilat kapott a jobb kezébe. Ekkor sérült meg Cao híres lova Jueying (絕影), azaz Árnytalan (olyan gyors volt, hogy szinte lehagyta árnyékát) is. Wuchao a guandu-i csata (200) fordulópontja, ahol az éhező Cao seregei megszerzik Yuan Shao készleteit. Yejun ostrománál (204), a Qilian hegy mellett Shen Pei orvtámadása majdnem végzett Cao-val. A liyangi csatában (202–203) Yuan Shao két fiával, Shanggal és Tannal harcolt. Kezdeti sikerei ellenére térnyerése lelassult, végül visszavonult. Guo Jia tanácsára kivárta, míg végül a két testvér egymás ellen fordult. Az Északi hegységben (Beishan) a Liu Bei elleni hanzhong-i hadjárat (219) során súlyos vereséget szenvedett Cao. A Tong szorosnál (211) Ma Chao elől menekülve, köpenyét eldobva még szakállát is levágta, csak hogy rá ne ismerjenek üldözői. Chang Ba (avagy Chang Xi), a Tai hegy egykori banditája társaival kezdetben Lü Bu csapatához szegődött, annak veszte után Cao Cao-hoz állt (199). Amikor Liu Bei-hez csatlakozott, Cao Cao gyorsan megadásra kényszerítette (200). Ugyanebben az évben Yuan Shao és Cao Cao guandu-i csatájának idején ismét fellázadt. Hosszabb ellenállás után Zhang Liao győzködésére, aki szintén tai hegyi bandita volt, visszaállt Cao Cao-hoz. Hamarosan ismét Cao ellen fordult, de újra megnyerte magának. Negyedszer is fegyvert ragadott, de megint csak meggyőzték. Ötödször (206) a szintén volt tai-banditát küldtek ellene, Yu Jin-t, aki viszont nem bírta vele. Ekkor a legendás hadvezért, a gyorsaságáról híres Xiahou Yuant is ellene vezényelik (akit a Dingjun hegyen később, 216-ban az Öt Tigris Generális egyike, Huang Zhong kettéhasít). Végül megadta magát korábbi rablótársának, Yu Jinnek, aki viszont tudtára adta Cao Cao legutóbbi rendeletét: „Akit harcban győznek le, és csak azután akarja letenni a fegyvert, annak nincs kegyelem. Hiába vagy régi barátom, be kell tartanom a törvényt, nem kivételezhetek veled”. Könnyek között elbúcsúzott Chang Ba-tól, majd fejét vétette. Amikor Cao meghallotta mi történt, megjegyezte: „A Mennyek akarata volt, hogy Yu Jin döntött Chang Ba sorsáról helyettem?” Cao Cao öt győzelmével sem tudta véglegesen megnyerni magának Chang Ba-t. Ezek után kitüntette Yu Jint, akinek szomorú végzetét később Cao Pi okozta (220), amikor Gaolingba küldte,

ahol meglátta a fanchengi csata azon jelenetének képét, ami azt ábrázolta, hogy ő megadja magát Guan Yu-nek.

A Chao tavon való négy átkelés arra utal, hogy Cao Cao négyszer próbálta onnan támadva legyőzni Sun Quant sikertelenül.

⁴ „Az első petíció Liu Shannak szolgált útmutatóul, a második felelet volt a kritikusoknak. Az első belügyi eseményekkel foglalkozott, a második inkább külügyekkel”.

Sok tudós kételkedik Zhuge Liang második beadványának eredetiségében, részben azért, mert Zhao Yun halálát a hivatalos krónikák a következő évre teszik. Több szövegváltozat nem is tartalmazza. Ma Zhijie Zhuge Liang unokaöccsének, Zhuge Ke-nek tulajdonítja.

A néhány sorral lejjebb szereplő népek – Sou és Cong – nem Han-törzsek, akik Ba és Shu térségéből származnak. (Ba Szecsuán keleti, míg Shu annak nyugati részét jelöli itt.) A Fekete Qiangokat öltözőkük színéről nevezték el.

⁵ Az év tizenegyedik hónapja (228. december 14. és 229. január 12. között). „A jiatingi vereség és Ma Su kivégzése óta a Folyóvidéken egyre többen szólaltak fel a béke megőrzése mellett, és elleneztek a háborút Wei ellen. Zhuge Liang azonban kitartott amellett, hogy csupán a Wei ellen megvívott győztes háború biztosíthatja Shu békéjét”.

Zhuce Liang beadványa szövegének történelmileg hiteles fordítása a következőképp hangzik:

„A néhai császár úgy vélte, a Han és a gonosz nem létezhetnek együtt, s államunk nem elégedhet meg a pusztá benső stabilitással, ezért megbízott a vétkesek megtámadásával. A néhai császár ismerte képességeimet, ő már tudta, hogy gyenge vagyok, és nem állhatok ellen egy hatalmas ellenségnek. Azonban ha nem támadjuk meg ellenfelünket, államunk még nagyobb veszélybe kerül. Várjuk a halált, vagy előzzük meg ellenségünket? A néhai császár habozás nélkül rám bízta ezt a feladatot.

Mikor megkaptam a küldetést, képtelen voltam nyugodtan enni és aludni. Mikor északi támadást fontolgattam, úgy éreztem, először inkább délre kell elvinnem a békét. Átkeltem a Lu-n, és kopár, álnok vidékre érkeztem. Szűkölködtem élelemben. Nem azért volt ez, mert önmagam ellensége voltam. Nem remélhettünk biztonságot azzal, ha csupán Shu-ban maradunk, ezért ki kellett hívnom a veszélyt önmagam ellen, hogy teljesítem a néhai császár utolsó kívánságát. Azonban néhányan úgy vélik, nem ez a legjobb terv. Mostanáig az ellenség tevékeny volt nyugaton, elfoglalt volt keleten. A katonai stratégia szerint legjobb akkor megtámadni, mikor elcsigázott, ezért most kell gyors támadást indítanunk ellene.

Engedd meg, kérlek, hogy jobban kifejtsem: Gao császár bölcsessége a nap és a hold fényéhez mérhető. Hadvezérei roppant tanultak és előrelátók voltak. Ám még így is nehézségekkel nézett szembe, és kudarcok érték, mielőtt elérte volna a békét. Felséged a mai napig távol áll Gao császártól, tanácsadói sem hasonlíthatók Lianghoz és Pinghez, felséged mégis hosszútávú stratégiát kíván alkalmazni a győzelem elérése és a birodalom megbékítése érdekében. Ez az első dolog, amit nem értek. Liu Yao és Wang Lang is tartományokat és vidékeket kormányoztak. Mikor a béke fenntartásához szükséges terveket beszélték meg, gyakran azt állították, hogy a régi bölcsek útját követik, ám valójában kétségek és aggodalmak gyötörték őket. Nem akartak évről-évre hadba vonulni, így Sun Ce fokozatosan egyre erősebb lett, végül meghódította Jiangdongot (a Nagy folyó keleti részét) és Jiangnant. Ez a második dolog, amit nem értek. Cao Cao nagyon értelmes volt, hadügyekben való jártassága pedig Sunhoz és Wu-hoz mérhető. Veszélyes és nehéz helyzetekkel nézett szembe Nanyangban, Wuchao-ban, Qiliannál, Liyangnál és Beishannál, csaknem életét vesztette a Tong szorosnál, de egy időre sikerült stabilitást teremtenie. Én nem vagyok túl tehetséges, mégis szembenéztem a veszéllyel a béke és biztonság érdekében. Ez a harmadik dolog, amit nem értek. Cao Cao ötször indított támadást Chang Ba ellen, de nem járt sikerrel. Négyszer próbált meg átkelni a Chao tavon, ám kudarcot vallott. Li Fu-t tisztségviselőnek nevezte ki, de ő összeesküvést szőtt ellene, szolgálatába fogadta Xiahou-t, ám ő vereséget szenvedett és harcban esett el. A néhai császár gyakran mondta, hogy Cao Cao igen tehetséges volt, mégis sok veszteség érte. Az én képességeim szegényesek, hogy is lehetnék biztos benne, hogy győzelmet aratok? Ez a negyedik dolog, amit nem értek. Immár nagyjából egy éve Hanzhongban vagyok. Ez idő alatt elvesztettem Zhao Yunt, Yang Qunt, Ma Yu-t, Yan Zhi-t, Ding Li-t, Bai Shou-t, Liu He-t, Deng Tongot és összesen több mint hetven tisztségviselőt, ahogy sok *tujiangot* és *wuqiant* is. Az ezernél is több *cong*ot, *qingqiang*ot, *sanqi*-t és *wuqi*-t tíz évig képeztem, sok helyről, nem csupán egy tartományból vagy vidékről toborozva őket. Ahogy most áll a helyzet, néhány éven belül kétharmadukat el fogjuk veszíteni. Mi maradt mostanra, amivel még harcolhatnánk ellenségünkkel? Ez az ötödik dolog, amit nem értek. Népünk és csapataim kimerültek, ám a háború nem szűnik. A háború nem szűnhet. A támadásba ölt erőfeszítések és erőforrások épp akkorák, mintha védekező tervet követnénk, várva, hogy az ellenség támadjon meg minket. Miért nem indítunk támadást most, s fordítjuk inkább egyik tartományunk erejét ellenük? Ez a hatodik dolog, amit nem értek.

A háború igen kiszámíthatatlan. Mikor a néhai császárt legyőzték Chu-ban, Cao Cao tapsolt örömeiben, s úgy vélte, béke köszöntött be a birodalomban.

Azonban a néhai császár később szövetségre lépett Wu-val és Yue-vel, elfoglalta Ba-t és Shu-t nyugaton, és erőit észak elleni támadásra vezette, Xiahou pedig fejét vesztette. Cao rosszul számított, s úgy tűnt, csaknem teljesítve a nagy küldetés. Ám később Wu felmondta a szövetséget, Guan Yu-t megölték, mi vereséget szenvedtünk Zigui-nál, Cao Pi pedig császárrá kiáltotta ki magát. A dolgok ilyenek, nagyon kiszámíthatatlanok. Meggörcsülve is, fáradságot nem kímélve, halálom napjáig a feladatnak szentelem magam. Képességeim korlátozottak, nem teszik lehetővé, hogy lássam, a jövő kellemes avagy megpróbáltató utazás lesz-e, sikerrel járunk vagy sem”.

(Liu Bei menekülése Xinye-ből Xiakou-ba a volt Chu állam területén át történt. Wu a Nagy folyó keleti partvidékét jelöli itt, Yue pedig az attól délre eső területeket. Szintén a Hadakozó fejedelemségek kora királyságainak neveit használja, ezúttal Sun Quan területeinek meghatározójaként. Ba a neve Sichuan keleti részének, Shu pedig annak nyugati területeit jelöli. Xiahou a híres generálist, Xiahou Yuan-t jelöli, akit az öreg hős, Huang Zhong győzött le a Dingjun hegyen.)

⁶ „Sima Yi igen kiváló emberismerő lehetett, ha ilyeneket ajánlott”.

⁷ „Ma Su képtelen volt harmincezer harcossal megtartani Jietinget, Hao Zhao viszont háromezerrel védte meg sikeresen Chencangot. Utóbbinak ugyanis voltak falai, míg Jietingnek nem”.

⁸ Sima Yi elfoglalta Jietinget, ám Zhuge Liang nem tudta bevenni Chencangot. Az ok a védőkben és a helyszínben rejlett. Chencang a Wei folyó középső szakaszát ellenőrizte, nyugatabbra pedig Tianshui és Nanan védte a nyugati végeket”.

⁹ „Zhou Fang »megadta magát« Wei-nek, s Cao Xiu hitt neki. Jiang Wei »megadta magát« Wei-nek, és Cao Zhen hitt neki. Ezek az események hasonlóak, az egyetlen eltérés, hogy Zhuo Fang levélben és személyesen is, míg Jiang Wei csupán levélben »hódolt be«.

Meng Da Shu híveként fogadott hűséget, és Zhuge Liang hitt neki. Jiang Wei Wei híveként fogadott hűséget, és Cao Zhen hitt neki. Ezek az események is hasonlóak, kivéve hogy Zhuge Liang jól ítélte meg a hűséget fogadót, míg Cao Zhen nem. Meng Da megadása őszinte volt, ám terve kudarcot vallott, Jiang Wei megadása hamis volt, ám terve működött”.

KILENCVENNYOLCADIK FEJEZET

¹ A „Sun Pang” együttes elnevezést főleg hasonlatoknál szokták használni. Ez Sun Bin-re és Pang Juan-ra vonatkozik. Együtt tanulták a háború művészetét, a hadakozó fejedelemségek korában. A „Sun Pang” hadművészeti tudást magasztaló jelző, mely a két név összevonásából jött létre.

Zhuge Liang stílusneve (melyet húszéves kor után szoktak adni, jelezve ezzel a felnőtt kort) a Kongming fő értelmezése, hogy Konfuciusz fénye. Az üstökös fényének hasonlata játék a nevével is.

² Nem a ciklus (*bingyin*) harmadik, hanem a harmincharmadik napja volt, 229. június 23-a.

³ Zhuge Ke, Zhuge Liang unokaöccse – ahogy már szóba került – a főminiszter második beadványának feltételezett szerzője (lásd a 97. fejezetet). A mű ugyanis emlékeztet a *Zheng Wei lun* című írásra, Zhuge Ke Wei elleni iratára. Zhuge Ke és Sun Quan Wei-ellenes összefogása sokkal élesebben nyilvánult meg a valóságban, mint az irodalmi hagyományban.

⁴ Zhuge Ke itt Zhang Zhao hosszú feljegyzésére utal, melyben az északkal való kiegyezést részesíti előnyben (emlékezzünk vissza ellentétére Zhou Yu-vel a Vörös Sziklák csatája előtt). A hivatkozás Jiang Ziya-ra, aki a Zhou-dinasztia alapítóját hatalomba segítő hadvezér volt, Zhang Zhao féltékenységét hangsúlyozza.

⁵ Yongzhou, melyet Cao Cao alatt hoztak létre a hatalmas északnyugati Liangzhou délkeleti szegletében, sokkal könnyebben megközelíthető volt, főleg a járható, kevésbé nagy emelkedésű utakon Qi felé, mint a Guanzhong medence a szűk hegyi szorosokon át. Ezért kezdte el főleg a Qi hegy felé vezető útvonalat preferálni Zhuge Liang. Annak birtokában szeretett volna a Wei folyó mentén keletre haladva Changanhoz érni. Nem elhanyagolható módon Yongzhou meghódításával a folyamatos háborúk miatt ekkor már csak pislákoló, de még el nem sorvadt selyemutat is ellenőrizni tudta.

⁶ Yong alatt itt Yong(zhou) tartomány akkori központját, Changant értették.

⁷ Egy másik szövegváltozatban Sima Yi a következő szavakkal kezdi: „Évekkel ezelőtt Sun Quan a Nagy folyó alól védte, és senki sem volt segítségére. Elégedett volt a térség birtkolásával, nem törekedett hódításra. Ezután, amikor Lu Xun elfoglalta Jingzhou-t, Sun Quan azt mondta, túl

messzire ment. Most azonban császárnak kiáltotta ki magát, ám népe nyugtalan maradt. Nem fog megkockáztatni egy hadjáratot”.

⁸ Sima Yi kiválóan képes volt kezelni Cao Zhent, ahogy lemondott javára a pecsétről. Ugyanakkor az uralkodó iránt érzett megvetése is kiderült az itt történetekből.

⁹ Meng Huo hétszeres elfogása és szabadon engedése egyetlen sorozatot alkot, és Zhuge Liang zsenialitását mutatja. A Qi-ből történő hatszoros támadás azonban nem kapcsolódik egymáshoz, de ebből is Zhuge Liang zsenialitása látszik. Az első és a második offenzíva között ment végbe Lu Xun győzelme Wei felett, a második és a harmadik között pedig Sun Quan császárrá kiáltotta ki magát.

„A három királyság uralkodói közül Sun Quan volt az utolsó, aki így tett. Miért? Mert a körülmények megakadályozták, hogy korábban cselekedhessen. Míg Cao Cao élt, nem tehette meg, hogy császárra kiáltsa ki magát, mivel Cao Cao Xian császár tekintélyét és legitimitását felhasználva támadást indított volna ellene. Amikor Cao Pi megtette magát császárnak, Sun Quan is cselekedhetett volna így, de Shu éppen támadta Wu-t, s egy ilyen elhamarkodott lépés csak erőt adott volna a támadóknak és utána lemondhatott volna Wei esetleges segítségéről is. Ám ahogy helyreállt a béke Shu-val és sikerült elszakadniuk Wei-től, továbbá ahogy Shu érezni kezdte a nyomást Wei felől, azután legyőzte Wei-t, Sun Quan rögtön megragadta az alkalmat, hogy a Menny Fia lehessen”.

„Wu azért ismerte el magát Wei vazallusának, és fogadta el a Kilenc Méltóságot Wei-től, mert Wei segítségére számított Shu-val szemben. Ám amint Sun Quan császárrá kiáltotta ki magát, Wu és Wei többé nem működhetett együtt. Így Zhuge Liang terve, mely a Wu-val való barátságra irányult, nagyon is jelenthette azt, hogy idővel Shu magáévá teszi Wu-t”.

A 229. év júliusában a déli földek ura és a Hanok [vagyis Shu] képviselője hivatalosan is felosztották egymás között Wei területét. A szerződés szerint Wu-é lett Yuzhou, Qingzhou és Youzhou északkeleten, míg Yanzhou, Jizhou, Bingzhou és Liangzhou Shu-hoz került. A *sizhou* térséget (a két fővárost magában foglaló terület) a Hangu átjárónál osztották ketté. A megegyezés bizonyos szövegváltozatokban teljesebb, és azt mutatja, hogy Sun Quan személyesen osztotta fel a Wei-területeket. Szerepel még benne a harmadik Wei-uralkodó, Cao Rui közös erkölcsi elítélése, mondván, hogy ugyanúgy bitorolja a hatalmat, ahogy Cao Pi tette. Végül a kölcsönös katonai segítségnyújtás kimondásával fejeződik be.

KILENCVENKILENCEDIK FEJEZET

¹ A Qi jelzi Wei királyságának nyugati határát. E térség ellenőrzés alatt tartása biztosítja Wei számára az átjárók vidékének uralmát, ugyanakkor kiváló lehetőséget biztosít egy támadás számára délnek, Chengdu felé.

² A *Jian Xing* 7. évének hatodik hónapja (229).

³ Elsődlegesen Wei Yan viselte a felelősséget a hanzhong-i térségért, lásd a 73. fejezetet.

⁴ Ez itt a *dajiangjun* tisztség, melyet katonai kontextusban használnak.

⁵ A Jianmen átkelő, azaz Kardkapu átkelő, egy tökéletes védelmi pont, melyet Zhuge Liang kemény munkával vésetett ki a völgyet szegélyező két sziklából 217-ben. Ezek után az átjárót ellenőrző kapurendszert építtetett rá. A három királyság korának elmúltával is évszázadokon keresztül jelentős stratégiai pont maradt, mert a Szecsuanból északra haladó forgalom nagy része ezen keresztül történt. Különlegességét hangsúlyozza, hogy a híres Tang kori költő, Li Bai, azaz Li Taj-po külön megemlékezik róla *A Shu-út nehézségei* című versében. Hadd álljon itt a vers ide vonatkozó része:

Fenn a magasban a Kard átjáró
Sziklán fennköltén tornyosuló
Ha csak egy ember strázsálja
Tízezer katona sem nyithatja
De ha az űr zárva nem tartja
Farkas és sakál megkaphatja

Korunkban főleg turista látványosság. Az utóbbi időkben tűzvész és földrengés is sújtotta, de történelmi jelentősége miatt mindig újjáépítették. Legutóbb 2009-ben. Nem azonos a már korábban többször is szereplő Jiameng szorossal, ahol Ma Chao és Zhang Fei hősi párviadalát vívta.

⁶ A hold fennhatósága alatt áll az összes *yin* jelenség, mint például az eső. Ugyanakkor az ősi Jin-állam földrajzi területével is összefüggésben van a szóban forgó hely – s a Sima-ház által hamarosan megalapítandó dinasztia neve is Jin lesz.

⁷ Ezt a tanácsot adta Li Zuoju Zhao királyának, amikor egy meglepetés-támadást vitattak meg Han Xin ellátmányos vonala ellen. Később az ő tanácsa miatt hódította meg Han Xin Yant.

⁸ Az utolsó Shang-uralkodó Zhou volt (nem összetévesztendő a Zhou-házból származó Zhou-val).

⁹ A *Jian Xing* 8. évének nyolcadik hónapja (230).

¹⁰ „Qi-ből az első támadásból Zhuge Liang rögtön visszatért, mivel Jieting már elveszett. A másodikból azért vonult vissza, mert nem sikerült bevenniük Chencangot. E harmadik hadjárat során elfoglalta Chencangot, azután számos csatában sikerült legyőznie a Wei-hadakat. Nem volt ok a visszatérésre, mégis megtette Zhang Bao halála miatt”.

SZÁZADIK FEJEZET

¹ Egy másik szövegváltozatban a cím: „Zhuge Liang negyedik támadása Qi-ből”.

² A palánkutak fahíd-utak, melyeket a szirtek szélére erősítettek szerte a Középső Birodalom nyugati részén.

³ Chen Shi fia, Shou a *Sanguozhi* (*A három királyság krónikája*) szerzője.

⁴ A 230. év, a *Jiang Xing* 8. évének nyolcadik hónapja.

⁵ „Így hát az eunuchoktól való függőség, melyet Liu Bei úgy kárhoztatott Huan és Ling császárok uralmával kapcsolatban, ismét felbukkant, és fia, a Második Úr került ugyanilyen helyzetbe”.

⁶ Yu Xu egy Keleti-Han kormányzó volt, aki sikeresen alkalmazta ezt a taktikát a Qiangok ellen.

⁷ Zhuge Liang még tíz évet élt, miután hazatért a Manok elleni déli hadjáratból, a 225. év végén. Érdemes talán itt röviden áttekinteni a legfontosabb történelmi eseményeket 231-ig.

226 nyarán halt meg Cao Pi, és fia, Cao Rui követte őt Wei trónján. Ő azonban gyenge személyiség volt, nevelői és őrzői irányították lépéseit. Nem volt erős családi háttere anyai részről sem. Ezek az események lehetőséget nyújtottak Zhuge Liangnak arra, hogy háborúba kezdjen Wei-

jel. A főminiszter úgy gondolhatta, hogy sikere a Manok ellen az észak erősebb népei, a Qiangok és a Di-k ellen is megisméltódnak. Ezek a törzsek telepedtek le Qi térségében, valamint a Wei folyótól északra és Changantól nyugatra.

227-ben nyújtotta be Zhuge Liang első beadványát Liu Shannak, a Második Úrnak a hadviselésről. Ebben az évben sikerült megnyernie magának Meng Da-t, aki elvesztette bizalmát a Wei-kormányzatban Cao Pi halálát követően. E szövetség hídfőállást jelentett Zhuge Liang számára Wei ellen. Azonban 228-ban Sima Yi tudomást szerzett Meng Da hűtlenségéről, megtámadta Xinchent, és végzett az árulóval.

Meng Da halála ellenére Zhuge Liang megindította első hadjáratát Qi-ből 228 tavaszán. Erőfeszítéseinek jutalma három kulcsfontosságú város – Tianshui, Nanan és Anding – megszerzése volt, északra és északnyugatra Changantól. Így Zhuge Liang támadást indíthatott Changan ellen Hanzhongból délen, és a szóban forgó három városból nyugaton. A Wei-uralkodó, Cao Rui személyesen jött a városba. Két Wei-generális, Cao Zhen és Zhang He ellentámadást indított a Folyóvidék újonnan megszilárdított pozíciói ellen. A csatározásokban Zhuge Liang alvezére, Ma Su elvesztette a kiemelkedő fontosságú Jietinget. Így a nemrégiben megszerzett három város sem volt tovább tartható, és visszakerültek Wei fennhatósága alá. Zhuge Liang saját kérésére a Második Úr lefokozta őt büntetésül a vereség miatt.

A 229. év elején Zhuge Liang ostrom alá vette Chencangot, de nem sikerült bevennie, ezért visszavonult. Néhány hónappal később belefogott harmadik offenzívájába, elfoglalta Wudu-t és Yinpinget, elűzte Guo Huai-t. Ez volt első valódi győzelme az északi hadakozások során Jieting elveszte óta, és a Második Úr visszahelyezte őt rangjába. Yinping volt a kulcsa a Di és Qiang népek területe feletti uralomnak, s az ő segítségükre mindenképpen szüksége volt Shu-nak vagy Wei-nek, mert Changan védelmét és a helyi hatalmat másként nem lehetett biztosítani. 229 júniusában Sun Quan a déli földek (Wu) császáranak kiáltotta ki magát.

230-ban a Wei-uralkodó, Cao Rui hatalmas támadás mellett döntött a Folyóvidék ellen, ezért Sima Yi-t a délről a nyugati határra rendelte. A szüntelenül hulló súlyos záporok miatt a támadás nem tudott kibontakozni, így Sima Yi visszavonult. 231 elején Zhuge Liang megkezdte újabb, negyediknek nevezett támadását.

Zhuce Liang támadásait a Qi hegy felől különböző módokon ítélték meg. Néhány tudós úgy véli, a hadjáratok gyengítették Shu-t, mások szerint biztosították a következő nemzedék túlélését. Vannak, akik amellet érvelnek, hogy Zhuge Liangnak követnie kellett volna Wei Yan tanácsát, és közvetlenül Changant kellett volna támadnia a Ziwu völgyön keresztül.

Mások szerint Zhuge Liang módszere egyfajta védelmet jelentett Shu számára. Az ellenség területein folytatott így honvédő háborúkat.

SZÁZEGYEDIK FEJEZET

¹ Egy másik szövegváltozat így szól: „a korábbi hadjáratokon sok jó harcos bosszankodott”. Yang Yi később Zhuge Liang utódja lesz.

² A 231. év. Ez volt Zhuge Liang ötödik hadjárata.

³ „Sima Yi fokozatosan egyre inkább Cao Cao-ra kezd emlékeztetni”.

⁴ Tianpeng nagyúr, egy népi istenség.

⁵ A Középső Birodalom lakói ősidők óta két írásjegy-csoporttal számolták a napokat és az éveket. Egyik a „tíz égi szár”, a másik a „tizenkét földi ág”. A teljes sorozathoz minden szár hat (mindig ugyanaz a hat) ággal áll párban, hogy egy hatvanas kört tegyen ki. A taoista szövegekben bizonyos kombinációk *yin*, vagyis női, mások *yang*, azaz férfiúi természetűek. Aki hatalmában tartja mind a kettőt, képes irányítani az időjárást és a benső szellemi önvalót is. Egy régi elbeszélés szerint Fei Changfang a késői Hanok közül olyan taoista képesség birtokában volt, mellyel egyetlen nap alatt ezer *li* távolságra volt képes utazni, hogy különböző emberekkel találkozzon. E technikát „a föld összezsugorításának” nevezte. Ezt használhatta a történet szerint Zuo Ci is, amikor elmenekült Cao Cao-tól, miután különböző varázslatos dolgokat tett előtte.

⁶ A „ló”, *ma*, Sima Yi-re utal, a *zhang*, „folyami szarvas” pedig Zhang He-re. A rajtaütés a 231. év nyári napfordulójakor történt.

⁷ Qiao Zhou Chen Shou, a *Sanguozhi* szerzőjének mestere volt. Később Qiao Zhou arra fogja bízni a Második Urat, hogy hódoljon be Wei-nek.

⁸ A Wuhou természetesen itt is Zhuge Liang. A *shi* (史), mely krónikaíró is jelent, a korszakban a hivatali kinevezéssel járó történészi cím, melyet itt Qiao Zhou tölt be. A *Lun* (論) Konfuciusz *Beszélgetések és mondások* című művére vonatkozik. Az Ég pedig a *tian* (天), mely a konfucianizmusban és taoizmusban gyakran a Mennyeknek felel meg.

SZÁZKETTEDIK FEJEZET

¹ „Kuei tizenhat csillaga a mennyek fegyverzetét alkotja, és a támadásokat elhárító katonai erő alkalmazását irányítja”.

² A *Qing Long* első éve 233-nak felel meg.

³ A *Jian An* 24. évében Cao Cao megmentette Cao Rent Fanchengnél, ahol Guan Yu ostrom alatt tartotta. Cao Cao Mobei-nél állomásoztatta csapatait.

⁴ Yu táncáról és a Göncöl fontosságáról a korai taoista rítusokban Edward H. Schafer *Pacing the Void* című műve a legjobb szakmunkák egyike (University of California Press, Berkeley és Los Angeles, 1977).

⁵ Lásd a 101. fejezetet.

⁶ Nagyjából hatszáz *li*-re volt a Jianmen átkelő a Ye szurdoktól.

⁷ Rengeteg kétség merült fel e járművekkel kapcsolatban. A szakértők végül arra jutottak, hogy a bika és a ló is valamiféle talicska, melyet kifejezetten a meredek szirtek mentén és a dombos nyugati vidéken épített fa palánkutakra terveztek. E palánkutak elég keskenyek voltak, csupán egykerekű járművek voltak elég fordulékonyak ahhoz, hogy manőverezhessenek rajtuk. A meredek szirteken különleges fékrendszerre is szükségük volt. A négy láb valószínűleg támasztók voltak, melyek a jármű sarkaiból nyúltak ki, s a dombra fel- és lemenetelt könnyítették meg.

⁸ Az előző jegyzetpontban említett járművek közül a ló lehetett a kisebb, míg a bika a nagyobb változat. Utóbbit emberek vagy állatok húzták, és nehéz terheket szállítottak vele, míg előbbi inkább tolták és könnyebb rakomány szállítására szolgált. Meglehető, e járművek egyszerű gépek voltak, melyek anyagát és megépítésüket a hadjárat előtti három éves felkészülési időszak alatt szerezték be és oldották meg.

⁹ Liuding (六丁) azaz „Hat Ding” és Liujia (六甲), tehát Hat Jia, 12 taoista istenség csoportos elnevezései. A taoista teológiában a Liuding a Yint, a Liujia a Yangot képviseli. A Liudingeket nőként, a Liujia istenségeket pedig férfiként szokták ábrázolni. Mennyei tábornokok, a taoizmus védői. Az esőekkel, szelekkel és villámokkal kapcsolatos dolgokat is ellenőrzik. Engedélyük van a Mennyei Villámok használatára, hogy azokkal a negatív erőket megsemmisítsék. Az emberek lelkeit és testeit is ők felügyelik.

Később együttesen az idő istenségekként nevezték őket. Az Égi Törzsekből és a Földi Ágakból eredeztetik származásukat. Gyakran utaltak rájuk a katonai ügyekben és az alkímiában.

SZÁZHARMADIK FEJEZET

¹ „Zhuge Liang második hadjárata előtt Wei megtámadta Wu-t, és vereséget szenvedett. A hatodik hadjárat idején Wu indított támadást Wei ellen, és szintén vereséget szenvedett. Miért volt sikeres Wu a védekezésben, és miért vallott kudarcot a támadásban? Mert Wu nem volt olyan eltökélt az áruló megbüntetésében! Az első esetben Wei azért vonult vissza, mert félt, hogy Shu támadást indít ellene közben nyugaton. Ám Wu-nak nem kellett hasonló fenyegetéssel szembenéznie, és az után vonult vissza, hogy egyetlen csatát veszített csak el Wei-jel szemben. Zhuge Liang Wu-ba vetett bizalma csupán üres illúzió volt. Mily szomorú is ez”!

² A következő két bekezdés egy másik szövegváltozatban: „Miután Zhuge Liang visszatért székhelyére, a Wei folyó déli partjára, és tábort vert, Wei Yan így szólalt fel tiltakozva: »Ma Dai lezárta a Díszök völgy hátsó bejáratát. Ha nincs az az Ég-küldte zápor, akkor ötszáz harcosommal együtt a tűzben lelem halálom!« [Zhuge Liang azt szerette volna, ha Wei Yan Sima Yi-vel együtt meghal, ám a váratlan eső megmentette őket. Később, mikor haldoklott, Ma Dai-ra bízta Wei Yan meggyilkolásának tervét.] Roppant haragjában Zhuge Liang kritikával illette Ma Dai-t, mondván: »Wei Yan nagyszerű generális! Mikor megbíztalak a feladattal, mondtam, hogy csupán Sima Yi-t égesd el. Mi volt a szándékod azzal, hogy Wei Yant is csapdába ejted a völgyben? Udvarunk hatalmas szerencséje, hogy a hirtelen vihar megmentette őt! Ha a dolgok nem így alakulnak, elveszítem jobb kezem!« Zhuge Liang még tovább gyalázta őt, majd így kiáltott: »Örök! Végezzetek vele!«

A többi vezér ekkor leborult Zhuge Liang sátra elé, és addig könyörgött neki, míg végül úgy nem döntött, hogy megkíméli Ma Dai életét. Ugyanakkor megkötöztette és negyven ütést méretett a hátára, megfosztotta az „Északot Alávető Generális” címtől és a Chencang ura-rangtól, majd közkatonává fokozta le. E nyilvános megaláztatást követően Ma Dai visszatért korábbi állomáshelyére. Nemsokára Fan Jian érkezett hozzá a Zhuge Liang titkos üzenetével: »a főminiszter tudja, hogy hűséges és tisztességes hadvezér vagy, ezért azt kívánja, hogy hajtsd végre titkos tervét. A jövőben az állam első soraiba fogsz emelkedni, de Yang Yi-t kell vádolnod, hogy felold a közted és Wei Yan között fennálló ellenségeskedést.« Ma Dai lelkesen fogadta a tervet, s a következő napon rávette magát, hogy felkeresse

Wei Yant, és elismerje tévedését: »Sohasem tettem volna ilyesmit veled; Yang Yi főtanácsadó tervelte ki, mi történjen pontosan.« Wei Yan, aki már korábban ellenszenvet érzett Yang Yi iránt, rögtön Zhuge Liang elé járult, s így szólt: »Szükségem lenne Ma Dai szolgálataira, mint alám rendelt parancsnokéra.« Zhuge Liang először elutasította, ám az ismételt kérések hatására beleegyezett”. Az „Ember tervez, Isten végez”, pontosabban itt „Az ember tervezi a dolgokat, de az Ég (*tian*) végzi el a dolgokat”. Ugyanez a mondás szó szerint megtalálható, *A vörös szoba álmának* hatodik fejezetében is. Kempis Tamás (1379–1471) *Krisztus követése* című művében szerepel először latinul. „*Homo proponit, sed Deus disponit*” azaz „Az ember tervez, de Isten végez”.

³ Shanhe, szó szerinti fordításban: hegyek és folyók, az egész országot jelentik. A Sima-család hozta el a Három Királyság korának végét 265-ben, amikor megalapították a Jin dinasztiát, és 280-ban végül meghódították a déli földeket. Itt a Wuhou, avagy Zhuge Liang eltökéltségének lángját kioltja az Ég akarata. Ezt a valójában kitalált eseményt használja az író Kongming sziszüphoszi harcának és folytonos kudarcainak magyarázataként.

⁴ A fejként ügyében az a vélemény, hogy Sima Yi olyannyira bezárkózott erődjébe, ahogy a férjetlen nő biztonságban húzódhat vissza kis szalonjába (*gui*).

⁵ Nem tartozott Bing Ji, egy korai Han miniszter kötelességei közé, hogy kiderítse, miért haltak meg az emberek. Ám hivatalosan a felelősségi körébe tartozott az élelmiszertermelés és így, látva egy lihegő ökröt, mikor az időjárás nem is volt forró, aggódni kezdett, hogy a klíma valamilyen szokatlan jellege hatással lesz az aratásra.

⁶ Egy másik híres főminiszter a Han-dinasztia korai időszakában, Chan Ping kizárólag a felügyelettel törődött, és nem mutatott érdeklődés semmi más hivatalos teendő iránt.

⁷ A *santai* (hármass emelvény) a Nagy Medve hat csillagát foglalta magában, a felső emelvény (*shangtai*) pedig a sorsot vezérelte.

⁸ Vagyis tizenkét év, ennyi idő alatt járta körül a Jupiter, az évcillag (*sui*) az eget. A Göncölt birodalmi hintónak tekintették, felsőbb hatalomnak, mely képes felülírni az alsó hármass emelvény (*santai*), a Három Öreg (*sangong*) székhelyének döntéseit.

SZÁZNEGYEDIK FEJEZET

¹ A 274-ben Chen Shou által összeállított *Zhuge Liang ji*.

² Habár az itt szereplő *Zhuge nu*, azaz *Zhuge nyílpuska* egy különleges ismétlő fegyver, ezt a fajta eszközt már a Hadakozó Fejedelemségek Korában is használták. Mindenesetre még vita tárgya, hogy az eredeti nyílpuska félautomata volt-e, avagy egyszerre több lövedéket lőtt ki. A későbbi *Zhuge nu* gyorsabban és messzebb tudott már löni. Neki tulajdonítják (vagy legalábbis róla nevezték el) a *Kongming denget*, azaz a *Kongming lámpást*. Egyesek szerint nevét inkább onnan kapta, hogy alakja hasonlít az ikonikus zseni jellegzetes fejedőjéhez. Ez egy meleg levegővel feltöltött, főleg papírból készült hőlégballon. Zhuge Liang állítólag különböző színekben és különböző írásjegyekkel használta üzenetek küldésére. Az égi lámpásnak (*tian deng*) is nevezett repülő, világító tárgyakat azonban már a Kr.e. 3. században is használták Kínában.

³ Minden forrás azt állítja, hogy Zhuge Liang a nyolcadik hónapban halt meg, ami 234. szeptember 11-én kezdődött, ám a pontos dátumot egyik sem adja meg. Érdekes egybeesés, hogy Xian császár temetése szeptember 30-án volt, az Ég fiának megfelelő méltósággal. Zhuge Lianghoz hasonlóan Xian császár is ötvennégy éves volt. Ő 234. április 21-én halt meg – immár Shanyang hercegeként –, és halála után ismét megkapta a Xian nevet. Tizenöt évvel korábban tette le a trónról Cao Pi, az első Wei-uralkodó. A 80. fejezetben található ez az esemény, melyet követően Liu Bei gyászruhát öltött, s nem sokkal később hirdette ki magát Han császárrá. Zhuge Liang az egyik legnépszerűbb kínai hőssé nőtte ki magát az idő folyamán. Neve a bölcsesség és intelligencia szinonimájává vált. Sok történet illetve színdarab szereplője. Feltalálója dolgoknak, illetve irányítója természetfölötti erőknek. Többek között sokan neki tulajdonítják a *Harminchat hadicsel*, valamint a *Zhuge Liang „A háború művészete”* című műveket is. A *Chu Shi Biao*-t, két beadványát, a lojalitás mintapéldájának tartják. Rendszeresen idézik a „A Han és az áruló (avagy gonosz), nem létezhetnek együtt” valamint a „Meggörbülve is, fáradságot nem kímélve, halálom napjáig” mondásokat belőlük. 1724-ben konfucianus szentté avatták. A Qin dinasztia alatt 1672 után szentélyt építettek neki, a mai Chengdu délnyugati külvárosa területén található Wuhou templomot, mely ma is nagy látványosság. (Nevezik tehát *Wuxiang Hou*-nak, azaz Wuxiang urának, de a már említett Wuhou-t is gyakran használják.) Liu Bei temploma és mauzóleuma mellette található.

⁴ A meteorithullás csaknem mindig nagy jelentőségű eseménynek számított. Néha *mingxing*nek, vagyis megbízatást teljesítő csillagoknak is nevezték, mivel az Ég akaratát hozták le a földre. (Ez a vers nem szerepel a Du Fu összes művét egybegyűjtő kötetben.) A 63. fejezetben Pang Tong haláláról is egy hullócsillag visz hírt Zhuge Liangnak. Itt úgyszintén egy csillag lehanyatlása jelöli a szomorú végzetet.

⁵ A *lin* (麟) a nőtény, a *qi* (麒) pedig a hím *qilin* (麒麟). A csodás lény hím és nőtény nevének együttes használatával szokták őket közösen *qilinként* nevezni. A kiméraszerű, több másik állat testrészből összeálló teremtmény a helyes és bölcs kormányzás jelképének számított. Manapság kínai unikornisnak is hívják. A *lintai* (麟臺) jelentése *lin* pavilon, melyet *qilin* pavilonnak is neveznek. Ez a volt Weiyang palota része, mely a Tang dinasztia alatt pusztult el. A Han korabeli palotakomplexum Changantól délnyugatra állt. Romjai ma is megtalálhatóak. A *qilin* pavilont a nagy hősök képeivel díszítették. Zhuge Liang is előkelő helyet foglalt el közöttük.

⁶ A Hadakozó Fejedelemségek Korának négy híres arisztokratája (Mengchang, Pingyuan, Xinling, Chunshen), akik sem a Zhou dinasztia tagjai, sem a hét állam uralkodói nem voltak, velük felérő vagyonnal és hatalommal büszkélkedtek. Állítólag mindannyian háromezer tehetséges embert láttak folyamatosan vendégül, illetve voltak pártfogóik. Zhuge Liangot a költő itt hozzájuk hasonlítja. Egyébként együttesen „A Hadakozó Fejedelemségek Négy Ura”-ként szoktak rájuk hivatkozni. A legendás Qin kancellár, Lü Buwei, aki végül segítette a birodalmat egyesíteni az első Qin császárnak, Ying Zheng-nek, az ő hatásukra formálta meg a Lüshi Chunqiu, azaz *Lü Mester Tavasz és ősz krónikái* című művét.

⁷ A *Wo* szó szerint guggolót vagy kuporodót jelent, továbbá rejtőzködőt vagy alvót is. Ahogy már kiderült, Zhuge Liang elnevezése Alvó Sárkány volt. A „vízre leló hal” (vagyis fizikai és politikai túlélés) annak metaforája, hogy Liu Bei sikeresen megnyerte ügyének Zhuge Liangot. Liu Bei a nanyangi Xinye-ből látogatta meg Kongminget háromszor.

⁸ A „Mennyei Han” (*tian Han*) a Tejút (az égi Han folyó). *Lin* vagy „kemény zápor” a minisztert jelenti, aki megmenti urát. (Úgy tartották, hogy az esőket sárkányok okozzák.)

⁹ Vagyis Zhuge Liang védelmezte a Második Urat. A „hadba szólításaival” Zhuge Liang két beadványára utal, melyek irodalmi klasszikusokká váltak.

¹⁰ Az árva Liu Shan, Liu Bei örököse. Guan (Guan Zhong) tisztelte a Zhou-dinasztiát, és neki tulajdonítják a tettet, mely megakadályozta, hogy megfosszák őket a tróntól. Yue (Yue Yi) sikeresen megőrizte a Yan fejedelemséget, és még azt követően is helyreállította, hogy az uralkodói dinasztia kihalt. Zhuge Liang azért hasonlítja hozzájuk magát, mert neki mind a kettő célja volt. Wu és Sun Wu Qi és Sun Zi. A Nyolcsoros Ábra, a *Bazhentu* (八陣圖) Zhuge Liang elvesztett hadművészeti munkája. Sokan hivatkoznak rá. Többek között Du Fu is írt róla költeményt.

¹¹ „Néhányan úgy vélik, Zhuge Liang természetfeletti erővel rendelkezett; a nyolcsoros útvesztő, a fa ökrök és lovak – mindez olyannak tűnik, mintha istenek vagy halhatatlanok műve lenne. Mégsem tudta megakadályozni a saját halálát. Miért? Zhuge Liang nem olyan volt, mint Zuo Ci vagy Li Yi, akiket nem érhetett el az elmúlás. Halandó volt, érdemes bölcs az emberek világában. Nem az ismeretlent használta fel, hogy a világ csak ámuljon működésén, hanem az ismertet, hogy mintául szolgáljon a világnak”.

¹² A *Tianshu* (天樞) az Alpha Ursae Majoris (Dubhe), a Nagy Medve csillagkép második legfényesebb csillaga. Egyike a Göncölszekeret, azaz a *Beidou*-t (北斗) alkotó hét csillagnak. (A *Beidou* jelentése „Észak Merőkanala”). A *Tianshu* jelentése „Az Ég tengelye”, mert a Hadakozó Fejedelemségek Korában harci szekérhez is hasonlították a csillagképet. Az isteni igazságot jelképezte.

SZÁZÖTÖDIK FEJEZET

¹ A Baoxie völgy déli szakasza, a Bao völgy. Ezen völgy északi szakasza a Xie völgy.

² Hanzhong kormányzati székhelye.

³ A vers utolsó sora hármassal értelmezéssel bír. Wei Yant végül Ma Dai ölte meg. Ma (馬) nevének írásjegye egyaránt a ló. Tehát értelmezhető a Ma Dai előtt, vagy általa végrehajtott tettként is. Ezen kívül, a *Maqian* (馬前), azaz a *Ló előtt* (vagy *Ma előtt*, aki esetleg Ma Liang, vagy egy másik Ma lehetett), teljes nevén *Maqian Shenke* (馬前神課), vagy a *Ló előtti isteni leckék*, Zhuge Liang tizennégy, különböző korokra vonatkozó jóslata. (Ez a mű azonban csak Wu dialektusban rímel, és a *Yushi Mingyan*ban, avagy a *Régi és új történetekben* jelenik meg először, melyet Feng Menglong (1574–1646) szerkesztett.) Ha eszerint értelmezzük, a brokát zsákban hátrahagyott, embereken nagy baj esetén segítő, nagy érdemekkel bíró irat nem más, mint a jóslatok.

³ A Brokát Város Chengdu. A híres ciprusfa Zhuge Liang szentélyében állt, melyet állítólag maga Kongming ültetett. Du Fu több költeményben is említi, például az *Öreg ciprus balladája* című művében. Liu Bei az alapító (*kai*), apa, Liu Shan pedig az örökös (*ji*), fiú. A költeményt Du Fu közvetlenül akkor írhatta, amikor Chengduba érkezett 760-ban. Azt a címet adta neki, hogy *Shu minisztere*.

⁴ A kép a chengdu-i szentélyben kiállított, róla készült festmény. Az egy toll Zhuge Liang madártollból, avagy az Égi Palota darujának tollaiból készült legyezőjére utal. Yi (Yi Yin) a Shang, Lü (Lü Wang, más néven Jiang Ziya, avagy Lü Shang) pedig a Zhou dinasztia alapításában segédkezett. Ha sikerrel jár, Zhuge Liang felülmúlhatta volna Xiao-t (Xiao He) és Cao-t (Cao Shen) is, Han Gaozu (Liu Bang) híres főminisztereit. Zhuge Liang ifjúként Yue Yi-hez, Yan államának zseniális hadvezéréhez és Guan Zhonghoz, a híres Qi kancellárhoz hasonlította magát. Chen Shou (a korabeli krónikás) véleménye szerint „csupán Guan Zhong és Xiao He múlta felül Zhuge Liangot”.

⁵ Du Fu, aki nagy tisztelője volt Zhuge Liangnak, nádfedeles kunyhót épített Chengdu mellett. Majdnem öt évet töltött ott. 765-ben meghalt barátja, Yan Wu, Chengdu kormányzója, aki addig anyagilag támogatta. Ekkor elhagyni kényszerült Sichuant. Távozása előtt még sok történelmi helyet meglátogatott, többek között a Wuhou templomot, ahol megcsodálhatta a Kongmingről készült képet. Ezután költötte *A múlt nyomain éneklém érzéseim* című öt versből álló költeménycsokrát. Ez az ötödik közülük.

⁶ A *Baidi*-t (Fehér Császár) Liu Bei nevezte át *Yonganra* (Örök Béke). Bizonyos szövegváltozatokban nem Jianye, hanem Jinling szerepel.

⁷ A *taiyu*-címet nem használták korábban a Wei-udvarban. Miután megakadályozta, hogy Zhuge Liang elfoglalja Changant és Louyangot, Sima Yi elküldetett Gongsun Yuan ellen északkeletre. Akkor kapta meg ezt a rangot, amikor visszatért erről a hadjáratról. Bár igen méltóságteljesen hangzik, a kinevezéssel igyekeztek csökkenteni befolyását.

⁸ A hagyomány szerint Yuan Wengzhong a Qin-kormányzat egyik igen magasra nőtt harcosa volt. Az első Qin-uralkodó megbízta az északi határ őrzésével, hogy félelmet keltsen a Xiongnu-népekben. Wengzhong halálát követően a császár jókora bronzszobrot emelt a tiszteletére. Ettől kezdve a hatalmas bronz- és kőszobrokat *wengzhongnak* nevezték.

⁹ A Shanglin kert a Changan melletti birodalmi vadászterületek másolata volt.

¹⁰ „Zhuge Liang halálát követően Wu-ban hatalmas aggodalom kelt: »Immár senki sem lesz segítségünkre Wei ellen!« Ugyanakkor Wei-ben nagyon megkönnyebbültek: »Többé senki sem fenyeget bennünket!« Ez magyarázza, miért kezdtek rögtön a határ megerősítésébe, északon pedig miért fogtak nagyszabású építkezésekbe”.

SZÁZHATODIK FEJEZET

¹ Lelangot Kr.e.108-ban hódította meg a Han dinasztia három környező másik területtel együtt, ahol akkor proto-koreai törzsszövetségek éltek, mint például a Gojoseon. A tartomány majdnem 400 évig volt kínai uralom alatt, mikor is a Goguryeo királyság elfoglalta 313-ban. A Goguryeo név, pontosabban Gaogouli, legkorábbi említése a *Han su*-ban (Han könyve) jelenik meg, a négy meghódított terület egyikeként. Miután fellázadt a Hanok ellen, Kr.u. 105-től már Goguryeo királyságnak nevezik. Akárcsak a központtól távolabb eső területeken, itt is vegyes kormányzás alakult ki. A helyieknek autonómiát adtak, és részt vehettek a közigazgatásban. Ásatások eredményeire támaszkodva (főleg korabeli sírokra), Lelang nagy valószínűség szerint a mai Pyonyang területén volt található.

A koreai szerelmes mítosz szerint Nakrang uralkodójának lánya egy vadászaton véletlenül találkozott Hodonggal, Goguryeo királyság hercegével és beleszeretett. Hodong azt mondta neki, hogy ha hozzá szeretne menni, tegye tönkre Nakrang harci dobjait. Miután ezt a hercegnő megtette, Hodong rajtaütött az országon, ahol nem tudtak riadót verni a tönkretett dobokkal. Ennek következtében a hódítás sikeres volt, azonban Nakrang királya még megölte ezért lányát a vég előtt. Nakrangot Lelanggal azonosítják, s a királyt annak kormányzójával.

² Bizonyos szövegváltozatokban a *pinyin* átíratban azonos nevek megkülönböztetésére különféle átírásokat alkalmaztak. Az itt szereplő Wei Ying máshol Why Yanként szerepel, de a Shu-hadvezérhez hasonlóan Wei Yan lenne a megfelelő név-átírás. A későbbi fejezetekben is található néhány ilyen okból megváltoztatott elnevezés.

³ Cao Shuang atyja, Cao Zhen eredetileg a Qin-családból származott, de a Cao-család örökbe fogadta. Cao Fanget Cao Rui vette magához. „Cao Cao atyja örökbe fogadott gyermek volt; Cao Pi unokáját szintén úgy fogadták örökbe”.

⁴ A Látványos Kezdet elnevezés a kapcsolatok tekintetében különösen helytálló. Cao Rui-hoz követség érkezett ugyanis 238-ban a Wo (倭) emberektől (japánul Wa). A *Sanguozhi*-ben (A három királyság krónikájában) említik először közvetlenül (egészen pontosan a *Weilüe*-ben, azaz *Wei történetében*) a japánokat, valamint mitikus uralkodónőjüket, Himiko-t. (Wo azonban jóval korábban, már *A hegyek és vizek könyvében* (*Shanhaijing*) is szerepel.) A Wo szó jelentése kicsi, apró, jelentéktelen. Ez érthető okoknál fogva később, a Tang dinasztia kezdetének idején, már nem tetszett a japánoknak, és a kicsit jelentő Wa (倭) írásjegyet saját használat esetén lecserélték a békét és harmóniát jelentő Wa (和) karakterre. Egyes források azt állítják, hogy 670-ben, amikor a legendás Tang dinasztiabeli Taizong császár fia, Gaozong (628–683), nagy területeket hódított el Goguryeo-tól, már céltudatos küldöttség érkezett gratulálni neki. A japán követek kérvényezték a Wo elnevezés Nipponra (vagy Nihonra) változtatását, ahogy ők magukat már a Tang dinasztia kezdetén nevezték. Himiko-ról a *Sanguozhi*-ben leírtakon kívül nem sokat tudunk. Wo úrnőjeként és (Cao) Wei barátjaként említi a krónika. Nevének eredetét illetően, ahogy például Róma és Bizánc esetében már láthattuk, nem példa nélküli kínai gyakorlat volt a hangzás alapú rögzítés. Az írásjegyek (卑彌呼) jelenlegi olvasata leginkább Beimihu-ként ejthető, mely sok lehetséges jelentése közül értelmezhető akár „A hívásnak alázatosan eleget tevő”-ként is. Japán értelmezésekben sokan a hime vagy pime (姫 nap, 日 asszony, avagy 女 hercegnő) és a miko (巫女 papnő vagy sámán asszony, esetleg gyermek) szavak összeolvadásából (hime-miko) vezetik le a Himiko név eredetét, melyre leggyakrabban a Sámánkirálynő, avagy a Papkirálynő értelmezést szokták adni. Mivel a két legkorábbi japán történelmi forrás, a *Kojiki* és a *Nihonshoki* a 7. században íródott, ötszáz évvel később, valamint nem szerepel bennük a Himiko név, az események és nevek helyessége, ma is vita tárgyai.

⁵ „Megfelelő Kezdet”.

⁶ A *sanji changshi* váltotta fel a *changshi*-t, az állandó házi segítőköt vagy eunuchokat, akik olya nagy szerepet játszottak Xian császár uralmának kezdeti éveiben. A Wei-dinasztia csupán az államigazgatás alsóbb szintjein engedélyezte az eunuchok működését, Shu-Han ellenben magasabb rangokba is helyezte őket, mivel átörökítették a Han-intézményeket.

⁷ Qing ying, avagy *Fekete legyek* a címe a *Shi jing* 219. ódájának, mely arra figyelmeztet, milyen következményei lehetnek az ellenség rágalmazásának. Az idézet a *Változások könyve* „szerénységnek” nevezett hexagramjából származik.

⁸ A 249. év. Egy évtized telt el Cao Fang trónról történő letaszítása óta.

⁹ „Élő emberként bemutatott Zhuge Liang rémisztette meg Sima Yi-t, s haldoklóként bemutatott élő Sima Yi csapta be Cao Shuangot”.

SZÁZHETEDIK FEJEZET

¹ Sima Yi többé nem volt főparancsnok. Birodalmi őrzővé tették, így nem volt hivatalos katonai rangja.

² Xin Pi fia.

³ Mezőgazdasági miniszter, Cao Shuang egyik fő bizalmasa. Beceneve „a Bölcsesség Tárháza”.

⁴ Zhuge Liang képességei legendás hírnevet szereztek neki. Tetteiből több idióma is született. Van olyan, amely arra figyelmeztet bennünket, hogy három ember, ha összedolgozik, többet tud elérni, mint egyedül egy. Zhuge Liang többször azért vallott kudarcot, mert nem lehetett egyszerre több helyen, ezért „három szagos cipész felér egy Zhuge Lianggal”. De miért cipész? Eredetileg ez a „három helyettes tábornok felér egy Zhuge Lianggal” kifejezés volt, ami idővel megváltozott, mert a helyettes tábornokot, *píjiang* (裨将), pontosan ugyan úgy kell kiejteni, mint a cipészt (皮匠). Abban az értelemben használják, hogy ha többen összeülnek, közösen mindig jobbat tudnak alkotni, mint egyedül. Azonban ha valaki ezt másokra mondja, miközben nem vesz részt azok tanácskozásában, akkor súlyos sértésnek számít. Egy másik szólás, az „utólagos Zhuge Liang”, azokra vonatkozik, akik saját véleményük szerint egy problémát sokkal jobban meg tudtak volna oldani, tehát utólag okosak.

⁵ Az előző bekezdés és a záró vers nem szerepel valamennyiszövegváltozatban. Helyettük két másik költemény található, melyek Cao Shuang ostobasága felett keseregnek. Ő volt ugyanis a Cao-család utolsó hatékony vezére.

⁶ „Guan Lu előre tudta, hogy Cao Shuang hívei meg fognak halni. Xin Xianying tudta, hogy Sima Yi diadalmaskodni fog Cao Shuang felett. Előbbi tudása mégis kevésbé jelentős, mint utóbbié. Az sem túlságosan figyelemre méltó, hogy Xin Changnak meg kellett volna őriznie becsületét, hallgatván nővére tanácsára. Ám annál jelentősebb, hogy a Xiahou-család leánya kitartott elhatározása mellett [hogy nem házasodik újra], még atyjával is szembeszegülve.

Guan Lu jóslás és testbeszéd segítségével ismerte meg az embereket.

Nőként Xin Xianying más módszerekkel látta előre Sima Yi győzelmét a Cao-család felett. Xin Chang egy asszony tudásával egészítette ki sajátját. A Xiahou-hölgy női meggyőződése erősebbnek bizonyult, mint Xin Chang férfiúi tudása”.

⁷ „Ez a Kilenc Méltóság átadására emlékeztet Wei ősatyja, Cao Cao számára”.

⁸ Wei, nem pedig Han tartományként Yongzhou magában foglalta a *sanfu*-t (a nyugati főváros körüli három térséget, Jingtai-t, Fufenget és Fengxu-t). Yongzhou-t eredetileg védelmi intézkedésként alapították Shu ellen.

⁹ „Xiahou Ba meg akarta büntetni Wei árulóit; Jiang Wei hamarosan kölcsönvette őt, hogy megbüntesse a Hanok elárulóit”.

¹⁰ „Ahogy Zhuge Liang segített Jiang Wei átállásában, úgy segített Jian Wei Xiahou Ba-éban”.

¹¹ A korábban említett *Zhugé nyílpuskáról* van szó, mely állítólag vagy tíz lövésre alkalmas tárral rendelkezett, vagy egyszerre több lövedéket tudott kilőni. A három sereg a *sanjun* (三軍). A Tavasz és őszi korától (Kr.e. 771–Kr.e. 476) főleg az elővéd, a zöm és az utóvéd megfelelője volt. Az elnevezések azonban gyakran különböztek. A Jin királyság például felső, középső és alsó seregeknek nevezte, a Chu királyság középső, jobb és bal seregeknek hívta, Wei pedig elülső, középső és hátulsó seregeként említette. A kifejezésnek a korok során tovább változott az értelme. Ma a szárazföldi, vízi és légi seregek együttes jelölésére használják.

¹² „E fejezet megmutatja, hogy Sima Yi trónbitorlása a Cao-ház kormányzati kudarcával vette kezdetét. Láthatjuk azt is, hogy Xiahou Ba átállása Shu-hoz Jiang Wei hadjáratainak kezdetét jelenti. Azonban Xiahou Ba szándékai nem egyeztek teljesen Jiang Wei szándékaival. Xiahou Ba a Sima-család ellen akart harcolni, és Shu-t arra használta fel, hogy megmentse a Cao-házat. Jiang Wei a Cao-család ellen kívánt harcolni, s arra használta fel Xiahou Ba-t, hogy megsemmisítse a Wei-dinasztiát. Jiang Wei elgondolása így tökéletesen megegyezett Zhuge Liangéval”.

SZÁZNYOLCADIK FEJEZET

¹ Sima Yi-ről sok történet maradt fent. A *Jin könyve* szerint, mely a Tang dinasztia alatt íródott krónika a Jin dinasztiáról, habár Sima Yi adakozónak

és nagylelkűnek tűnt kívülről, belül bizalmatlan és irigy volt. Említi továbbá, hogy gyanakvó, számító és manipulatív, de ügyesen szerepel a hatalmi játszmákban. Mindezek tetejében kegyetlenül lemészároltatta az egész liaodongi lakosságot.

A *Sanguozhi* (A három királyság krónikája) pontosabban a *Weilüe*, azaz a *Wei története* szerint eredetileg Cao Hong hívta szolgálatába Sima Yi-t, miután hallott képességeiről. Sima Yi, mivel lenézte Cao Hongot, mankókat ragadott és súlyos betegnek tetette magát, hogy ne kelljen elfogadnia a meghívást. Cao Hong bánatában elpanaszolta ezt Cao Cao-nak, aki maga hívta meg Sima Yi-t. Ő, miután ezt meghallotta, mankóit eldobva rohant, hogy a főminiszter szolgálatába állhasson. Cao Cao később egyre gyanakvóbb lett Sima Yi-re, figyelmeztette fiát, Cao Pi-t, hogy óvakodjon annak törtetésétől. Mivel Cao Pi jóban volt Sima Yi-vel, ezért mindig megvédte. Sun Quan megjegyezte róla, hogy: „Sima Yi kiművelt a hadművészetekben. A katonai stratégiát úgy alkalmazza, akár egy istenség. Mindenkit legyőz, aki útjába áll”.

A Jin dinasztia (266–420) alatt Sima Yi-t tekintették a jogos és helyes uralkodás letéteményesének, valamint istenként kezdték tisztelni. A Jin dinasztia bukása után azonban már sokkal kritikusabbak voltak vele. Ekkor megingott legitimitása is. Kína egyik legnagyobb császáranak, a Tang dinasztiából Taizongnak (598–649) saját szavaival: „Amikor a Mennyek Fia (Cao Feng) kint járt, ő (Sima Yi) vértés harcosokat gyűjtött belül. Még vissza sem tértek szinte a temetőből, máris lemészároltatta őket. Hogy tehet ilyen egy erényes miniszter? Felkavarja a nemes lelkeket. Egy hadjáratban hogy lehet jelen egyszerre a keleti bölcsesség és a nyugati ostobaság? Miként lehet egy uralkodó segítője hivatalosan lojális, később mégis lázadó? Ezért Jin Ming (Sima Shao) szégyenében eltakarta arcát, mikor megtudta, hogy őse hamis és álnok módon érte el célját. Shi Le szavai féktelenek voltak, nevetett azon, hogy az egykori árulás gyümölcsei beértek. A régieknek volt egy mondása: »Valaki cselekedhet csak jót három évig, ezt valójában kevesen fogják tudni, de egy nap gonoszságról mindenki hallani fog a Mennyek alatt.« Nem így van ez? Rejtve tarthatod pár évig, de az utókor mindig gúnyolódni fog rajtad. Ennyi erővel olyan ember is lehetsz, aki befogott füllel megy csengőt lopni, azt gondolván, így senki sem fogja meghallani. Vagy akár olyan, aki akkor megy aranyat lopni a piacra, amikor az telve van, azt állítva, hogy nincs is ott egy ember sem. A kapzsiság, melyben ma elmerülsz, az örökkévalóságig fog visszhangozni. A haszon, melyet a máért hajszolsz, tönkre fogja tenni hírnevedet”.

Egy anekdota szerint élete későbbi szakaszában Sima Yi elhanyagolta idős feleségét, és kedvenc fiatal ágyasát részesítette előnyben. Amikor egyszer megbetegedett és felesége meglátogatta, ráförmedt: „Öregasszony,

borzalmasan nézel ki! Miért látogatsz egyáltalán meg”? Amikor haragjában neje halálra akarta éheztetni magát, gyermekei csatlakoztak hozzá. Sima Yi ekkor gyorsan elnézést kért tőle, és kibékült vele. Ezek után valakinek megjegyezte: „Az nem érdekelt volna, ha az öreg banya meghal, de aggódtam a fiaim miatt”!

Halála előtt Sima Yi kijelentette, hogy nem kíván magának sem mauzóleumot, sem emlékére ültetett fákat. Egyszerű temetési ruhát kért, és megtiltotta, hogy özvegyét vele temessék. Luoyangtól nem messze, északkeletre, a Shouyang hegynél temették el. Sírjának pontos helye a mai napig ismeretlen.

Sima Yi-t azonban kapuistenséggként megtalálhatjuk Zhuge Lianggal együtt, taoista templomok bejáratánál. A Song dinasztia (960–1279) alatt kezdték el tigrishez hasonlítani. Zhuge Liang jelképe pedig kezdetektől a sárkány volt. (A *cao* teknő jelentéséből ugyanakkor sokan teknősnek titulálták Cao Cao-t. Erre utalhat *A teknősbéka sokáig él* című verse is.)

² „Vörös varjú”, a 24. év.

³ A Liu Bei támadásának megállításáról híres Lu Xun Wu főminiszterének címét viselte. Zhuge Ke kapcsán lásd a 98. fejezetet.

⁴ A 251. év, „Nagyszerű Kezdet”.

⁵ A *Sanguozhi* (*A három királyság krónikája*) fénylő szemű, hosszúkás arcú, magas emberként írja le Sun Quant. (Esetleges vörös (vagy lila) szakálláról és zöld (avagy kék) szeméről más forrásokban esik csak szó.) Bölcs és társaságkedvelő férfiúként ábrázolják, aki szeretett viccelődni és tréfálkozni. Különleges képessége volt, hogy felismerte alárendeltjei erősségeit és gyengeségeit, családtagként kezelte őket, és a megfelelő személyeknek adott hatalmat. Ennek következtében jó képességű emberek vették körbe, a nép pedig szerette. Amikor hibás személyes döntéseket hozott tanácsadói javaslatai ellenében, nem ritkán bocsánatkérő leveleket írt nekik, kérve őket, hogy mindig őszintén mondják ki véleményüket. Továbbá az is erősítette jó hírét, hogy Sun Zi leszármazottja volt, ama Sun Zi-nek, aki *A háború művészete* című legendás könyvet írta. Zhou Yu-ben, Lu Xunban és Zhuge Jinben különösen megbízott, akik mindvégig hűen szolgáltak.

230-ban tengeri expedíciót küldött Yizhou (夷洲) és Danzhou (亶洲) szigetekre, kelet felé. (Yizhu írásjegyei nem azonosak a Chengdu fővárosú nyugati Yizhou (宜州) tartománnyal.) Danzhou szigetét nem találták meg, de Yizhou-t igen, mely vélhetőleg Tajvan volt. Innen sok fogollyal tértek

ugyan vissza emberei, összességében azonban, a reményekkel szemben, az expedíció kudarcot vallott. Élete végét kegyetlen, nem ritkán véres udvari intrikák árnyékolták be, melyek az utódlás körül játszódtak. Halála (252) után Jianye-ban, a Zijin (Lila-arany) hegyen temették el. Itt található a Sun Yat-sen mauzóleum is.

⁶ „Folyamatos Nagyszerűség”, 252. Sun Quan uralma 229-ben kezdődött, amikor császárnak kiáltotta ki magát.

⁷ „Új Kezdet”, vagy az „Újjászületés Megkezdése”, 252. Visszhangja ez a korábbi uralkodói címnek Shu-ban, mely alatt Zhuge Liang szolgált.

⁸ „Cao Pi háborút viselt Liu Shan ellen, mialatt ő Liu Bei miatt gyászolt; Cao Fang szintén háborúskodott Sun Lianggal, miközben ő is gyászolt. Előbbi esetben Cao Pi engedélyezte a támadást, utóbbiban ellenben nem Cao Fang, hanem Sima Shi”.

⁹ Sun Quan 230-ban elrendelte egy nagy gát építését Dongxingban, hogy szabályozza a Chao tavat. Zhuge Ke, Zhuge Liang Wu szolgálatában álló unokaöccse, meghosszabbította a dongxingi gátat oly módon, hogy a végein található dombokat hozzá kötötte, és erődöket emeltetett rajtuk.

¹⁰ „Miért járt sikerrel Ding Feng a dongxingi hadjárat során, s miért vallott kudarcot Zhuge Ke a xinchengiben? Wu védelme – az utolsó támadásig – mindig sikeres volt Wei ellen, miközben a Wei elleni támadásokban mindig kudarcot vallott. Ez jól mutatják a korábbi hadjáratok. Zhou Yu védekezése a Vörös Szikláknál volt az első diadal, Sun Quan támadása Hefei ellen az első vereség. A második győzelem Ruxu védelme Cao Cao ellen, a második vereség pedig amikor Zhang Liao megtartotta a Xiaoyao gázlót a támadó déliekkel szemben. Ez volt a helyzet Sun Quan élete során, és Zhou Yu, Lu Su, Lü Meng, valamint Lu Xuan fővezérsége alatt. Sun Liang idején támadást indítani a középpont ellen nyilvánvalóan hiábavaló volt”.

¹¹ Sun Jianben, Sun Quan atyjában Wu megalapítóját tisztelték.

¹² „Sima Yi, egy nem uralkodói család tagja megölette Cao Shuangot, egy uralkodói család tagját. Sun Jun, egy uralkodói család tagja kivégeztette Zhuge Ke-t, egy nem uralkodói család tagját”.

SZÁZKILENCEDIK FEJEZET

¹ A Yangping szoros (más néven Yangankuo) nyugatra található a Dingjun hegységtől, a Mian folyó közelében (mely a Han folyó legfelsőbb része). Az északi seregmozgások egyik központi helye, akárcsak a Qi hegyé.

² A malingi csatát a Hadakozó Fejedelemségek Korában vívta Qi állam, hogy megsegitse a Han államot Wei ellenében. A legendás Sun Bin, aki a *Sun Bin Bingfa*-t, azaz, *A hadviselés szabályait* írta, vezette a Qi sereget. A „fogyó tűzhelyek taktikáját” alkalmazva, mely szerint megparancsolta katonáinak, hogy nap nap után egyre kevesebb tűzhelyet gyűjtsanak, elhitette ellenfelével, a Wei főparancsnokkal, korábbi tanuló társával, Pang Juannal, hogy a Qi katonák dezertálnak. Ezt követően kétségbeesett visszavonulást színel, majd végzetes csapdába csalta ellenfelét. Malingnál verte meg korábban Lü Bu-t Cao Cao is, amikor elhitette vele, hogy tűzvész áldozata lett.

Liu Bangnak, a Han dinasztia megalapítójának és korábban Qin elleni fegyvertársának, Chu urának, Xiang Yu-nek hosszú és kegyetlen harca ért Gaixia-nál véget. Liu Bang legjobb hadvezére, Han Xin, miután a Jiuli hegynél hosszas csatározások közepette, melyek célja a Chu seregek kifárasztása volt, véletlenül elfogta a kor egyik leghíresebb szépségének tartott Yu úrnőt, Xiang Yu feleségét, egy Gaixia közeli völgybe vitette. Xiang Yu, seregéből csak egy kisebb elit csapattal, mivel a rossz utánpótlás miatt a többieket haza küldte, megpróbálta kiszabadítani. Mindeközben Han Xin különböző fondorlatokkal élt, mint például a „Rajtaütés tíz oldalról”, melyben folyamatosan zaklatta Xiang Yu csapatait minden irányból, avagy a „Chu ének négy irányból”, amikor is Han Xin katonái Chu-dalokat énekeltek az ellenséget körbevéve pihenés közben, hogy honvágyat támazzanak Xiang Yu csapataiban, ezzel tönkretéve harci kedvüket. Végül azt hitték, hogy amíg ők harcoltak, Han meghódította Chu-t, és az átállt katonák énekelnek, ezért az emberek jelentős része dezertálni kezdett. Yu úrnő, aki úgy gondolta, miatta történt a tragédia, öngyilkos lett. Xiang Yu még ki tudott törni a völgyből, ezzel megrémítve Han Xint, de eltévedt és végül utolérték. Maroknyi megmaradt embere nem akarta elhagyni, és elkeseredetten küzdött a végsőkig. Amikor már csak ő maradt életben, és nem akart fogságba esni, Xiang Yu átmetszette saját nyakát. Halálával Liu Bang tehát egyeduralkodó lett, és megalapította a Han dinasztiát. A *Bawang Bie Ji*, azaz „az uralkodó elbűcsúzik kedvenc ágyasától” című népszerű pekingi opera a gaixia-i eseményeket dolgozza fel. Szokták egyszerűbben *Isten veled, ágyasom*ként is emlegetni. Lilian Lee azonos című könyve, valamint annak 1993-as nagysikerű film adaptációja is felhasználja a darabot történetében.

³ Sima Zhao-t épp úgy a víz mentette meg, ahogy atyját. A tűz, a Hanok jelképe többé nem uralkodott.

⁴ „Jiang Wei első északi hadjáratát a Cao-családban bekövetkezett meghasonlottság tette lehetővé, amit Xiahou Ba átállása váltott ki. Jian Wei második támadását Zhuge Ki inváziója tette lehetővé, megtartva a Shu-Wu szövetséget. Egyik támadás sem járt sikerrel, mert az első esetben a Qiangokban bízott, akik nem bukkantak fel, a másodikban viszont eljöttek, ám átálltak az ellenséghez, és az ő oldalukon harcoltak. Zhuge Liang halálát követően a Qiangok többé nem támogatták a Folyóvidéket”.

⁵ „Sima Shi összevetése Cao Cao-val előre sejteti a trónfosztást”.

⁶ Wang Mang letaszította a Hanokat, és megalapította saját Xin, avagy „Új” dinasztiáját. 9-től 25-ig állt fenn, amikor is a későbbi Hanok sikerrel léptek fel ellene. Dong Zhuo azután tette Xian császárt a trónra, miután fivérét megfosztotta tőle.

⁷ Cao Cao kivégeztette, lásd a 66. fejezetet.

⁸ Yi Yin három évre számúzta Tai Jia-t. Mikor Tai Jia megbánta bűneit, visszahelyezte a trónra. A Shang-dinasztia korai időszakának uralkodója volt, az előző császár unokaöccse. Huo Guang Zhao császár uralma alatt (Kr. e. 86 – Kr. e. 72) a régensi pozíciót töltötte be. Zhao halálakor unokaöccsét, Changyi herceget ültette a trónra. Mikor kiderült, hogy a herceg nem méltó az uralkodásra, Huo Guang a néhai császár másik unokaöccsét tette meg császárnak.

⁹ „Ahogy Cao Fang, Xian császár is titkos rendeletet írt [saját vérével]. Ahogy Zhang császárnét, úgy Fu császárnét is kivégeztették. A Hanok idején Dong Cheng és Fu wan tervét leleplezték, Wei idején Zhang Qi tervét hasonlóképp fedték fel. Végeredményben Cao Cao nem fosztotta meg trónjától Xian császárt az övbe rejtett rendelet miatt, ám Sima Shi ennél tovább ment, és letette a trónról Cao Fanget. Az Ég örömet leli az ismétlődésekben, és az erősebb hatásokban”.

¹⁰ Cao Mao teljes rangja Gaogui *Xianggong* (高貴鄉公), (Gaogui) város birtokos főnemes hercege. A gong, azaz hercegi rang, az öt méltóság legmagasabbika.

¹¹ Cao Cao a már említett 66. fejezetben gyilkoltatta meg Xian császár hitvesét, Fu Want, a regényben gátlástalan Hua Xinnel.

¹² A 254. év („Megfelelő Kezdet”).

¹³ Guanqiu Jian és Wen Qin wei-parancsnokok felkelése, valamint Xiahou Ba-é korábban és Zhuge Dané később azon lokális lázongások közé tartoztak, melyek a Cao-család hatalomtól való megfosztása miatt törtek ki, és a Sima-család ellen irányultak.

SZÁZTIZEDIK FEJEZET

¹ A 255. év („Megfelelő Kezdet”).

² A Huai folyó Kínában az északot és delet hagyományosan elválasztó határfolyó. A Középső Földeken itt a folyó két partszakaszát értik.

³ Chu, avagy Chu állam itt a Hadakozó Fejedelemségek Korának egyik királyságára vonatkozik, melynek középpontjában állt Shouchun. Ennek következtében a korban szintén illették hasonló névvel a területet

⁴ Zhou Yafu a Han dinasztiabéli Wen császárt (Kr.e. 179–156) szolgáló főminiszter, Zhou Bo fia volt. Wen császár halála után Liu Pi, Wu hercege felkelt és kiobbantotta az úgynevezett Hét királyság lázadását. Zhou Yafu, mint a Hanok generálisa, leverte a felkelést.

⁵ A közmondás, lábat rajzolni a kígyónak, avagy kígyót rajzolni, majd lábakat is hozzá, azt jelenti, hogy valaki fölösleges dolgokat tesz, és ezzel a szükséges dolgokat is tönkreteszi, amikre elsősorban koncentrálnia kellett volna.

A történet szerint egyszer kígyórajzoló versenyt rendeztek. Az az ember, aki bőven megelőzte a többieket, és leadhatta volna győztes rajzát, mivel még rengeteg idő volt hátra a verseny végéig, unalmában úgy döntött, négy lábat is rajzol a kígyónak. Az időből is kifogyott, és a lábas kígyót sem fogadták el. Csúfosan elveszítette a versenyt.

⁶ Longxi, avagy a Nyugati Völgyvidék, illetve Nyugat Long, a Long hegytől nyugatra elterülő völgyvidék, a Guanzhong medencétől nyugatra fekvő terület.

SZÁZTIZENEGYEDIK FEJEZET

¹ A Nyugati Völgyvidék a már említett Longxi.

² Fan Jian Zhuge Liang belső köréhez tartozott, és Dong Jue segédje volt. Később „keserű haragot érzett” Shu vezető személyiségei iránt.

³ A 256. évben változtatták meg az uralkodói címet. A *ganlu*-kifejezés többé-kevésbé az ambróziának megfelelő, édes folyadékra utal.

⁴ 264-ben, egy évvel hatalomra kerülésük előtt a Sima-családnak sikerült megszüntetnie a *diannong*, a földterületeket felügyelő „katona-szántóvető” rangot. *Taishou*-vá, vagyis „kormányzóvá” lettek.

SZÁZTIZENKETTEDIK FEJEZET

¹ Zhang Liang (Zifang) a Han-alapító, Gao Zu (Liu Bang) fő tanácsadója volt.

² „A csapatokat eltávolították az egyik kaputól, hogy lehetőséget teremtsenek Zhuge Dannak a menekülésre. Nem számítottak arra, hogy harcosok fognak bejönni”.

³ Lásd az előző jegyzetet: a csapatok beáramlása az élelem hiányához vezetett.

⁴ „Zhuge Dan sohasem kapott olyan segítséget a víz elemétől, amelyet Sima Yi, mikor egész nap esett a Díszzők völgyben, kioltva Zhuge Liang aknáit és tüzes lövedékeit, vagy a túlsorduló kút idején. Ez az Ég akaratát mutatja, s ezért írta meg tanulmányát Qiao Zhou is az ellenséges királyságokról. A későbbi időkben, mikor valaki eltökélte, hogy bosszút áll egy államon, Zhuge Liang beadványait vette mintának ehhez”.

⁵ Wen Qin az egyik, még bent tartózkodó déli önkéntes volt.

⁶ „Mikor Guanqiu Jian büntető akcióba fogott Sima Shi ellen, figyelnie kellett, nehogy a déliek hátba támadják. Ám Zhuge Dan fellépése Sima Zhao ellen a déliek támogatásával történt”.

⁷ A *baichechen*, hódolni a harci szekér porának, avagy a pornak hódolni, egy *Jin könyvében* fennmaradt kifejezés, mely azt jelenti, hogy hízelegni a hatalmasnak. Valószínűleg onnan származik, hogy meghajoltak az elszáguldó szekerek előtt, ami olybá tűnt, mintha az utánuk felvert pornak

tisztelegnének, hiszen mire megtették, a szekér már távozott, csak a por maradt utána.

⁸ A „harmat” a dolgok mulandóságáról szóló dalra utal. Cao Cao híres költeménye, melyet a Vörös Sziklák csatája előtt énekel, él ezzel a sokat idézett költői képpel (48. fejezet). Tian Heng megpróbálta a Qin dinasztia végén visszaállítani a Qi királyságot. Küzdött a Han dinasztiát megalapító Liu Bang, valamint annak riválisa, Xiang Yu ellen is. Tian Heng, mivel nem akart behódolni Liu Bangnak, végzett magával, hogy több mint ötszáz katonájának életét megmentse. Miután azok értesültek uruk végzetéről, követték a halálba.

⁹ Henei, Henan, Hedong – három „fővárosi” kerület a Sárga folyónál.

¹⁰ Itt nem egészen világos, hogy Changcheng (長城) mit takar. Jelenthet Nagy Várost, vagy Nagy Falat, esetleg Hosszú Várost. Az mindenesetre bizonyos, hogy a híres nagy fal, pontosabban a *Wan li changcheng* (萬里長城), azaz a „Tízezer *li* hosszú fal” gyakran használt rövidítése is. Qinchuan északnyugatra, egy Qin dinasztiabeli nagy fal-szakasznál lehetett. A terv valószínűleg hasonló volt a korábbiakhoz. Jiang Wei éket próbált verni a nyugati és keleti területek közé, kihasználva, hogy Wei Wu-val viaskodik. Mivel Qin minden stratégiai pontját megerősítette, és anyaterületeit falakkal védte, egy korábbi ilyen átjárót védő falszakaszhoz épített erődről lehet itt szó.

¹¹ A Yan Xi (Folyamatos Nagyszerűség) 21. éve a Jing Yao (Látványos Csillagfény) 1. éve lett (258). Jiang Wei e fejezetben leírt támadása az északiak ellen azonban Yan Xi 20-ban (257-ben) történt.

¹² A *Zhongsan daifu*-rangot Wang Mang alapította. A Han korban négy *daifu* volt: *guanglu*, *taizhong*, *zhongsan* és *jianyi*. Qiao Zhou így harmadik fokozatú *daifu* volt.

¹³ A Wei folyómenti csatában (Kr.e. 204), Han Xin súlyos vereséget mért Xiang Yu szövetségeseire. Emiatt Chu meggyengült, és Xiang Yu a fogva tartott túszoikat, a Legfőbb Ős, azaz Liu Bang családtagjait is szabadon eresztette. Ezek után a Xiang Yu által vezetett Chu és a Liu Bang által vezetett Han fegyverszünetet kötött, a Nagy csatorna, avagy a Hong csatorna egyezményt. Megegyeztek, hogy kettéosztják a birodalmat az észak déli irányú csatorna mentén. A Nagy csatorna volt a határvonal.

¹⁴ Wen király, avagy a Kulturált, a Zhou dinasztia megalapítója, Wu király apja. A Shang uralkodó börtönbe záratta, megalázta, egyes források szerint húspogácsákban saját fiát is megetette vele, mert félt növekvő hatalmától. Szabadulása után mindenkivel jól bánt, míg maga szerény életvitelt folytatott. A Shang dinasztia vége felé a zhou-i Wen király már birtokolta a birodalom nagyobbik részét, mégsem akarta letaszítani a császárt, és hűséges maradt az utolsó Shang uralkodóhoz. Fiai voltak végül, akik bevégezték ezt.

Gou Jian (Goujian), még Yue ifjú királyaként, Wu fogságába esett. Fuchai, utóbbi uralkodója és tanácsadói rengetegszer megalázták, ő pedig alázattal viselte, mindenben kedvükre téve. Mikor három év múltán kiszabadult, hazatérően maga szerényen élt, de közben felvirágoztatta királyságát. Végül megtámadta és legyőzte Wu-t. Ezek után mindenkin kegyetlen bosszút állt.

Itt a hangsúly a békén, erők kímélésén, illetve a hosszútávú terveken van. Azt javasolja tehát, hogy erősödni kell, nem folyamatosan háborúzni.

¹⁵ Qin állama, igyekezett kimaradni a közvetlen összecsapásokból. Hagyta, hogy a másik hat állam folytonos harcai kimerítse őket. Amikor ez megtörtént, Ying Zheng megkezdte a hódítást, ami teljes sikerrel zárult, végül ő lett Qin Shi Huang, azaz Qin első császára.

¹⁶ Cheng Tang (?-Kr. e. 1646), a Shang dinasztia első királya meggyőzte a népet, hogy az uralkodó Xia dinasztia rosszul és kegyetlenül bánik az emberekkel. Végül egyetlen nagy döntő csatában, a mingtiao-i ütközetben legyőzte Jie császárt, véget vetve a Xia dinasztiának, megalapítva Shangot. Zhui Wu király (?-Kr. e. 1043) a Zhou dinasztia első uralkodója, apját Wen királyt szokták a dinasztia alapítójának nevezni. A Wu-név hadakozót jelent. Apja örökségét folytatva, aki úgy gondolta, hogy az „égi elrendelés” számára még nem érkezett el, fellázadt a korrump Shang dinasztia ellen. Végül egy hatalmas és rendkívül véres ütközetben, a muye-i csatában megdöntötte Shangot és megalapította Zhou-t.

¹⁷ Qiao Zhou értekezése, az *Ellenséges királyságok* azzal érvel, hogy nem szabad folyamatosan hadat viselni, hanem a nép jólétéről és megerősödéséről kell elsősorban gondoskodni. Türelmesnek kell lenni, erős háterszögöt kell létrehozni, mert az ellenfél nem gyenge és uralma nem kaotikus, mint a Qin birodalom amikor Xiang Yu és Liu Bang fellázadt ellenük. Úgy kell viselkedni, mint Wen és Gou Jian, akik alázatosan tűrtek minden megaláztatást, tartóztatták magukat az élvezetektől, szerényen éltek, és vártak a kedvező alkalomra. Amikor megszerez a *Tianming*, avagy

„égi elrendelés”, akkor kell egyetlen döntő nagy csatával, mint Tang és Wu, egyesíteni az országot.

¹⁸ A megnevezés, a volt Qin dinasztia (Kr.e. 221–206) magterületeire vonatkozik, ami főleg a Guanzhong medencében volt található, vagyis az úgynevezett 800 li Qin földterületen.

¹⁹ Mindketten a rettegett zsarnokot, Dong Zhuo-t szolgálták. Vezérük halála után maguk ejtették túsul Xian császárt, és nevében kormányoztak. Később még azon is elgondolkoztak, hogy érdemes-e meggyilkolniuk a császárt, hogy átvegyék a helyét. Részletekért lásd az első kötetet. Jiang Wei itt olyan *casus bellit* próbál megjelölni, ami ugyan ellenkezik a Shu-Han legitimitás tudatával, ellenben szövetségeseket fordíthat el Sima Wangtól.

SZÁZTIZENHARMADIK FEJEZET

¹ Yi Yin segített Tang császárnak megnyerni a mingtiao-i csatát, valamint megalapítani a Shang dinasztíát (Kr. e. 1600–1046). Később száműzetésbe küldte ura trónra kerülő unokáját nagyapja sírjához, hogy megfegyelmesse, mivel kegyetlenkedni kezdett. Amikor három év múlva megjavult, visszaengedte az uralomba.

A hűséges Huo Guangot (?–Kr. e. 68) árulással vádolta meg sógora Shanguan Jie, mert féltékeny volt hatalmára, de Liu Fulig [Zhao császár] bízott benne és kivégeztette irigyét. Később Huo Guang kevesebb, mint egy hónap uralkodás után letette Liu He uralkodót [Changyi hercege], akit ő segített korábban trónra, mert felelőtlenül kezdett viselkedni. Megszervezte Liu Xun [Xuan császár] uralmát, majd át akarta neki adni a hatalmat, de az új úr megkérte, hogy minden fontos ügyben bírálja felül döntését.

Sun Chen nem rossz képességei miatt zavarta el uralkodóját, nem volt hasonló a két nagy elődhöz, hanem saját hatalmi ambíciói vezették.

² Yi Yin a Shang-dinasztia idején jogosan cselekedett, mikor uralkodóját száműzetésbe küldte. Huo Guang végül megakadályozta Liu He [Changyi hercege] trónra lépését, és megszervezte Xuan császár trónfosztását Kr. e. 73-ban.

³ A legdélebbi tartomány, Jiao(zhou) magában foglalta a déli Guangxi-t és Guangdongot, továbbá a Vörös folyó deltáját, valamint a tőle délre elterülő partvidék jelentős szakaszát. Miután Ying Zheng (Qin Shi Huang)

egyesítette Kínát (Kr.e. 221) és felvette az utána még kétezer évig használt *huangdi*-címet, a győzedelmes Qin hadak délre vonultak a Yue törzsek ellen. Kr.e. 214-re elfoglalták Guangdongot és Guangxi-t, valamint a Vörös folyó deltáját (Luoyue). A korábbi Zhao államból származó Qin hadvezér, Zhao Tuo a Qin dinasztia bukásakor (Kr.e. 206) gyorsan magához ragadta itt a hatalmat és Wu királyának, a Yue déli urának (Nanyue) kiáltotta ki magát. Közösön kormányzott a helyi vezetőkkel. A Han dinasztiát alapító Liu Bang, az „Első Úr”, Zhao Tuo formális behódolását követően elismerte uralmát (Kr.e. 196). Zhao Tuo hosszú élete során további területeket szerzett dél felé, a partvidék mentén, és kikiáltotta magát a Nanyue területek Wu császárává is, nyilvánvalóvá téve függetlenedési szándékait. Később a Han dinasztiabéli Wu császár (Han Wudi) a területeket elfoglalta és integrálta a Han birodalomba (Kr.e. 111). A Vörös folyó deltája (mely a mai Vietnám területe) még a Tang dinasztia bukását követően, egészen 938-ig a Középső Birodalomhoz tartozott, kisebb megszakításokkal.

⁴ Bizonyos források szerint Jian Wei meggyengítette Shu védelmét Hanzhongban, mivel kiürítette a Zhuge Liang által alapított őrhelyek hálózatát. Jiang Wei koncentrálna erőit, három katonai város, Hanshou, Lecheng és Hancheng térségébe, mintha előre látta volna Shu bukását. Az északkeleti terület évtizedeken keresztül tartó háborúskodásai miatt a Qiang, a Di és még más népek átvették a hatalmat a régió felett.

⁵ „E két alak nem került említésre, mióta a Legfőbb Úr Zhuge Liang szolgálataiért folyamodott. A szerző művészi érzékére vall, hogy itt hirtelen megidézi őket”.

⁶ Yue Yi, Yan államának katonai stratégája nagykoalíciót hozott létre, majd vezetett Qi ellen, melyet le is győzött Kr. e. 284-ben. Ellenségei hamis pletykákat kezdtek róla terjeszteni, ezért Zhao-ba menekült. Yue Fei a Song-dinasztia egyik hadvezére volt. 1127-ben, miután az északi központot elfoglalták a Jurchen seregek, a Song-udvar délre menekült. Yue Fei volt az egyik harcos, aki magára vállalta az elveszett térség visszaszerzésének feladatát. Nagy katonai sikerei miatt, valamint az attól való félelem által vezérelve, hogy kiszabadítja a Jurchen fogságban lévő előző uralkodót, Zhao Huant [Qinzong császár], visszarendelték az udvarba, ahol hamis vádak alapján elítélték.

SZÁZTIZENNEGYEDIK FEJEZET

¹ A történelmi Cao Mao 259-ben írta *Rejtett sárkány* című versét. A csíkok és angolnák, akárcsak egy korábbi versben a rákok, a sárkányból akartak lakmározni.

² Az elesett úr fejének párnára helyezése szolgálója rituális cselekedete volt, mellyel tiszteletét fejezte ki iránta.

³ Az unoka (három generáció) arra utal, hogy Cao Mao Cao Pi unokája volt.

⁴ Az öngyilkosság itt Wang Ling (Kr. e. ?-180) anyjára utal. A *fujian* (伏劍), karddal való öngyilkosság, a nyak elmetszését jelenti. Amikor Liu Bang és Xiang Yu hadakozni kezdtek egymással, a saját csapatokkal rendelkező Wang Ling, aki nagyon jó barátja volt Liu Bangnak, nem akart csatlakozni hozzá, ugyanis édesanyja Xiang Yu fogságában volt. Édesanyja ekkor átmetszette saját nyakát. Xiang Yu féktelen haragjában megfőzette holttestét. Ennek következtében Wang Ling csatlakozott Liu Banghoz, majd idővel győzelmet arattak Xiang Yu felett. Halála után megkapta a Wuhou (harcias nemes) címet, melyet később Zhuge Liang is birtokolt. A vers a Han elején és a Han végén élő Wangok között húz párhuzamot, habár az előbbi Wangok a Liu, az utóbbiak a Cao családnak voltak hűségesek.

⁵ Cao Huan rangja ekkor Changdao *Xianggong* (常道鄉公) (Changdao) város birtokos hercege. A gong hercegi rang, az öt méltóság legnagyobbika.

⁶ A Folyóvidék elnevezés itt is Szecsuanra vonatkozik.

⁷ „Cai He és Cai Zhong Cai Mao valódi fivérei voltak, Zhou Yu mégsem bízott bennük (lásd a 47. fejezetet). Wang Guan nem tartozott Wang Jing családjába; hogy is ne számíthatott volna Jian Wei az eseményekre? Még ha bízott is volna Wang Guanban, Xiahou Ba felismerte volna őt. Így Deng Ai tervét könnyebb volt leleplezni, mint Cao Cao-ét. Zhuge Liang tudta, hogy Zheng Wen átállása hamis volt, s rögtön kivégeztette őt. Ennek eredményeként nem szenvedett veszteségeket. Jiang Wei tudta, hogy Wang Guan átállása hamis, ám nem végeztette ki őt. Így természetesen veszteségeket szenvedett. Épp annyit ért az, hogy Jiang Wei maga égette fel a terményt és a palánkutakat, mintha Wang Guan tette volna ugyanezt. Így Jiang Wei kevésbé bizonyult bölcsnek, mint Zhuge Liang. A regényben a későbbi eseményeknek néha súlyosabb következményei vannak, mint a korábbiaknak. Csupán az tudja összehasonlítani ezeket az eseteket, aki

eljutott idáig az olvasásban. Legtöbbször egy terv, melyet a regény vége felé találnak ki, kevésbé jól kivitelezett, mint a korábbiak”.

SZÁZTIZENÖTÖDIK FEJEZET

¹ Valójában nem nyolc, hanem tizenegy hadjáratot vezetett Jiang Wei. A történelmi Liao Hua, a Jobb Harci Szekerek Generálisa, meg is jegyezte a legutolsó előtt: „Aki sohasem tartózkodik a háborúskodástól, bizonyosan meg fogja égetni magát. Ez Boyue (Jiang Wei). Mind bölcsességben, mind katonai erőben gyengébb az ellenségnél, mégis folyamatosan támadja őket. Oh! Hogy reméli túlélni ezt”?

² „Épp úgy, mint Yue Fei”. Lásd a 113. fejezet 6. jegyzetét.

³ Zhang Rang volt az eunuchok vezetője Ling császár idején (lásd a regény első fejezeteit). Zhao Gao volt az eunuch, aki meggyilkolta a második Qin uralkodót, Er Shi-t (uralkodott: Kr. e. 209 – Kr. e. 206).

⁴ „Ez a kilencedik büntetőhadjárat Wei királysága ellen”.

⁵ „Itt végződnek a Folyóvidék hadjáratai Wei ellen és kezdődnek a Wei-hadjáratok a Folyóvidék ellen, igazolva Zhuge Liang elméletét, miszerint ha a Hanok nem pusztítják el az árulót, akkor az áruló végez a Hanokkal. Mielőtt Liu Bei a Folyóvidékre érkezett, látta Zhuge Liang térképét, nem sokkal később pedig megszerezte Zhang Songét is. Miközben Sima Zhao Shu megtámadására készült, először Deng Ai térképét vette szemügyre Tazhongról, majd Zhong Hui-ét az egész birodalomról”.

⁶ A Folyóvidékek megnevezés Szecsuánra vonatkozik, az átjárókon belüli terület pedig a már sokat említett Guanzhong, vagy Guanzhong medence. A *zhou*-k, azaz tartományok, vagy provinciák a térképen piros üreges nagybetűvel jelöltek. Ez esetben Qing, Xu, Yan, Yu, Jing és Yang.

⁷ Guanqiu Jin és Wen Qin lázadásáról (256) és Zhuge Dan felkeléséről (257) van itt szó. A harcok végétől (258) számított hat évvel történik az esemény (264).

⁸ A Zhou dinasztia idején a Jin állambeli Xian herceg (? – Kr. e. 651) engedélyt kért Yu államtól, mert át akart kelni a területén, hogy meghódíthassa Guo államot. Miután ez megtörtént, a hazafelé úton meghódították Yu-t is. Ez a híres „kölcsönkérni egy utat, hogy meghódíthassuk Guo-t”. A *Harminchat*

hadicsel egyike. Zhuge Liang az 56. fejezetben már szintén javasolta Liu Bei-nek a Zhou Yu elleni harcokban, hogy „végy kölcsön egy utat, hogy elpusztíthasd a házigazdát”.

⁹ „Az eredeti ötlet az volt, hogy Deng Ai leköti Jiang Wei haderejét, míg Zhong Hui titokban lerohanja a Folyóvidéket. Végül úgy alakult, hogy Zhong Hui kötötte le Jiang Wei erőit, és Deng Ai foglalta el a Folyóvidéket”.

¹⁰ „Itt látjuk az okát, miért nem vetette fel Liu Ye a Shu elleni hadjárat ötletét”.

¹¹ „Ahogy elérünk az utolsó fejezetekhez, a regény kezdősorainak visszhangját halljuk: a kútban látható sárga sárkány olyan jelkép, mely felidézi a birodalmi trónusra tekeredő fekete kígyót. Cao Fang dala a sárga sárkányról egy költemény, mely felidézi a császár sorait, mikor a fecskék röptét figyelte. A konkrét események szintjén Jiang Wei kívánsága, hogy végezhessen Huang Hao eunuchhal nyilvánvalóan a tíz korrupst eunuch és Ling császár példájára emlékeztet”.

SZÁZTIZENHATODIK FEJEZET

¹ Xu Chu, Cao Cao legendás bajnoka, a Tigrisórség parancsnoka vetkőzött le, amikor Shu Öt Tigris Generálisának egyikével, Ma Chao-val küzdött a regény szerint (lásd az 59. fejezetben).

² A Yan Xing névből („tüzek újjáélesztése”) az első írásjegy két „tűz” elemet tartalmaz, egyiket a másik felett. Ezt gyakran a Hanok jelképének tekintették.

³ „A csaló asszony szavai a Sárgaturbánosok módszerére emlékeztetnek, mellyel megbűvölték a tömegeket az első fejezetben. Ahogy Huang Hao elrejtette Jian Wei beadványait úgyszintén erre az időszakra hasonlít: Zhang Rang eunuch titkolta a Sárgaturbános zavargások tényét Ling császár elől. Erről szintén az első fejezetben olvashatunk”.

⁴ Xu Yi főserege a Baoxie átjárón támadott, mely északi része a Xie völgy. Ez volt a legjárhatóbb útszakasz a többi közül. Az itt említett átjáró, illetve erőd a Bao völgy végén lehetett, közvetlenül Hanzhongtól, avagy Nanzhengtől északra.

⁵ Az előkelők, a jáde, valamint a legutolsó közrendű, a kavics is el fognak pusztulni. Tehát minden lelket halállal fenyegetett, irgalom nélkül.

⁶ Zseniális lépés Zhong Hui részéről, hogy Zhuge Liangra hivatkozik, amikor kíméli a népet, akik bizonyára hallottak a Kongming sírjánál tett áldozatról. Legitimálja a hódítást, békét és nyugalmat ígér, különösen akkor, amikor a folyóvidékieknek már elege van a folyamatos harcokból. Ráadásul mindezeket Zhuge Liang áldásával teszi. Ezzel a nép minden ellenállását megtöri.

⁷ Habár Yong(zhou) felügyeleti központjának Changant tették meg Kr. u. 220-ban, amikor létrehozták, Zhuge Xu fővárosa valószínűleg Nanan volt. A szokásnak megfelelően az általuk irányított területek neveit is használták ezekre a helyekre.

⁸ „E fejezet Wei sikereit mutatja be Shu ellen, ám a legfontosabb szereplő Sima Zhao. Így ez már nem is Wei, hanem Jin diadala. Wei uralmának megszűntetése Shu meghódítása után következett be, ám Cao Fangot már megfosztották a tróntól, Cao Mao-t pedig megölték. Még akkor is, ha Cao Huan életben is maradt, az uralkodóház teljesen Jin volt, nem Wei. E hadjárat előtt Wei kétszer indított támadást Shu ellen. Először Cao Pi idején, mikor az öt hadsereg széthullott még a csatározások előtt. Másodszor Cao Rui uralma alatt, mikor a sereg Chencangnál olyan súlyos záporba került, hogy inkább visszatért Luoyangba. E próbálkozások azt mutatják, hogy az Ég nem akarta a Hanok Wei általi végzetét”.

SZÁZTIZENHETEDIK FEJEZET

¹ Az első rész a Yan Xing uralkodói elnevezés első évére (263) utal. Jelentéséhez lásd a 116. fejezet második jegyzetét. A továbbiakból kiderül, hogy Zhuge Liang előre látta Deng Ai átkelését, valamint azt is, hogy a két harcos (Deng Ai és Zhong Hui) versengeni fog egymással.

² A Yan Xing első évének tizenegyedik hónapjára teszik, valószínűleg a 264. év kezdete.

³ Dongchuan, „keleti folyók”, utalás Hanzhongra.

⁴ Valójában Feng; az átírást megváltoztatták, annak érdekében, nehogy az olvasó összetévesse Ding Feng főparancsnokkal.

SZÁZTIZENNYOLCADIK FEJEZET

¹ Vagyis a Folyóvidék nanzhong-i régiója: Yuexi (Yuesui), Zhuti, Zangke, Yunnan, Jianning (Yizhou) és Yongchang.

² Qiao Zhou volt azelőtt a fő történész. Lásd a 91. fejezet 13. jegyzetét. „Korábban Qiao Zhou segített meggyőzni Liu Zhangot, hogy adja át a Folyóvidéket Liu Bei-nek”.

³ Liu Chen, Beidi hercege (北地王), azaz szó szerint az Északi Föld hercege. Ez a Beidi nem azonos Baidi-vel avagy Baidichenggel (白帝城), nagyapja halálának helyszínével. A Baidi megnevezést később is többször használták, bár a hozzá rendelt birtok változott. Leggyakrabban Changanból nem messze északra volt található. Liu Chen esetében ez bizonyosan nem állt fenn.

⁴ „A nagyúr tovább él fiúban és unokájában, így nem csupán egyetlen élet adatik meg neki. A Legfőbb Úrnak nem volt közvetlen méltó utódja, ám unokája annak számított, így benne élt tovább. Tegyük fel, hogy Beidi hercege lett volna a Második Úr. Ekkor Shu magába olvasztotta volna Wu-t, és megsemmisítette volna Wei-t, a Hanok pedig nem váltak volna az elmúlt történelem részévé”.

⁵ A Nyugati Folyóvidék a Szecsuáni medence. Beidi akkori hercege Liu Chen.

⁶ A megadás ősi ceremóniája.

⁷ Li Shangyin (813–858), a Tang-kori költő olyan hírességek mellett foglal helyet, mint például Du Fu, vagy Li Bai (Li Taj-po) *A Tang-kor háromszáz verse* című sokat méltatott gyűjteményben, melyet 1763-ban állítottak össze. (Jeles kortársaitól lényegében abban tér el, hogy költeményei fő témája a nők szeretete.) E verse is része a neves gyűjteménynek. Li Shangyin akkor szerezte, amikor éppen visszatérőben volt Changan felé (855). Címe: *Choubi postaállomás*. Legendák szerint Zhuge Liang itt sokszor készítette elő hadjáratainak tervét.

Egyes forrásokban a majom helyett hal található. A parancsokat kis bambuszlapokra írták, melyek gyakran máig fennmaradtak. (A legrégebbiek a Hadakozó fejedelemségek korából származnak.) Az első két mondat arra utalhat, hogy akkor még működött a tábor, melyet az állatok elkerültek, valamint magaslati fekvése miatt erős lehetett a szél a kerítései mellett.

(A hal viszont értelmezhető a szigorú katonai törvények betartásaként.) A főtábornok Zhuge Liang, az Úr pedig Liu Shan. Guan (Guan Zhong) és Yue (Yue Yi) már többször szerepelt. Zhuge Liang előszeretettel hasonlította magát hozzájuk. A másik írásjelű Guan Guan Yu, Zhang pedig Zhang Fei. Jinli (Brokát li) volt a neve a Chengdu-tól egy li-re délre található helységnek, ahol a *wuhouci* (harcias nemes szentélye), azaz Zhuge Liang temploma volt található. A *Liangfu Yin* (梁父吟) eredetileg a Shandong félszigeten keletkezett népdal. Címe a Tai hegy déli oldalán lévő Liang hegytől ered (nem a tőle nem sokkal nyugatabbra lévő másik Liang hegytől, mellyel írásjegye is azonos és a *Vízparti történet* központi helye), ahol apja hivatalnokként szolgált és gyermekkorának egy részét töltötte. Zhuge Liang gyakran énekelt fu-stílusban született dalokat, különösen ezt, s templomának látogatói emléke előtt saját előadásaiakkal tisztelegtek, ahogy a költő is tette, mielőtt Changanba indult.

A Choubi postaállomás (籌筆驛) avagy „az íráshoz előkészített ecset postaállomása”, turista látványosság. Romja a térképünkön jelölt Hanshou közelében található. (Li Taj-po is alkotott egy azonos, *Liangfu Yin* című művet, melyben saját mellőzöttségén búslakodik.)

⁸ „Ez hamis megadás. Jiang Wei állítása, hogy akarata ellenére adta meg magát, megmutatja, hogy a megtévesztés mesterével van dolgunk”.

⁹ „Megbecsült vendégként Jiang Wei fenntartotta a hivatalos távolságot. Ám fogadott fivérékként már közeli barátokká is váltak”.

¹⁰ Itt Yizhou nem a *junre* utal (amit a térképeken Jianning néven is találhatunk délen), mint korábban, hanem az egész Folyóvidékre (Sichuanra vagy Shura), melyet visszaállítottak a központi kormányzat uralma alá. Yizhou a Han-dinasztia alatt is egy tartomány neve volt.

¹¹ „A határozat csupán Deng Ai-ről szól, Liu Shanról nem, mivel Sima Zhao nem akarta, hogy előbbinek kizárólagos hatalma legyen a Folyóvidék felett”.

¹² Egy történet szerint Wu királya, He Lü avagy Helü (? – Kr. e. 496) épp palotájában tartózkodott, amikor a még ismeretlen Sun Zi meglátogatta és átadta neki *A háború művészete* című művét. Mivel egyszerű tudósnek nézett ki, He Lü úgy gondolta, megtréfálja és próbára teszi. Miközben beszélgettek, a király megkérdezte, hogy ezeket az általános bölcsességeket a gyakorlatban miként tudja alkalmazni, ha nőkről van szó. Amikor Sun Zi állította, hogy minden ember kiképezhető, a király hívatta 180 udvarhölgyét.

Két csapatra osztotta őket, parancsnokul He Lü két kedvenc ágyasát nevezte ki, majd Sun Zi generális minőségben teljhatalmat kért fölöttük. A király megadta, és kíváncsian figyelte a fejleményeket. Sun Zi egymás mögötti sorokba állította őket, majd egységes jobbraátot parancsolt nekik. Általános sugdolózás és nevetgélés támadt, mintha ott se lenne. Ekkor hangosan ezt mondta: „Ha egy parancs szavai nem határozottak és tiszták, ha az utasítások nem teljesen egyértelműek, akkor a parancsnok a hibás. De ha parancsai világosak, és a katonák mindezek ellenére fegyelmezetlenek és megtagadják, akkor a tiszték a hibásak.” Ezek után újra parancsot adott a jobbra fordulásra. Erre még nagyobb nevetgélés támadt. Ekkor kijelentette, hogy büntetésből lefejezetti a két ágyast. A király gyorsan közbe próbált lépni, és megparancsolta, hogy kímélje meg őket, de ezt a választ kapta: „Miután megkaptam a Felső Úr kinevezését, hogy generálisa legyek csapatainak, vannak olyan parancsok, melyeket ilyen minőségben még tőle sem fogadhatok el. Ha a generális megkapja kinevezését az urától, az ő feladata, hogy legjobb tudása szerint szolgálja. Ura hogyan vár el olyan esetben sikert, ha akadályozza a feladat elvégzését”? Erre a király nem tudott hirtelen mit válaszolni, és végignézte, ahogy Sun Zi végrehajtotta az ítéletet a két ágyason. Ezután másik kettőt nevezett ki tisztnek helyettük. A következő jobbra át parancsot a többi udvarhölgy egységesen és fegyelmezetten hajtotta végre.

A Tavasz és ősz korának (Kr. e. 771 – Kr. e. 476) évkönyvei szerint ezért fenntartották a jogot, hogy a körülményekre való tekintettel időnként figyelmen kívül hagyhassák uruk parancsát. Természetesen nem mindig következmények nélkül.

¹³ „Zhuge Liang halálakor Yang Yi és Wei Yan egymással szembeni beadványokat fogalmaztak meg. Chengdu elestekor Zhong Hui és Deng Ai ugyanígy cselekedtek”.

SZÁZTIZENKILENCEDIK FEJEZET

¹ Kuai Tong azt tanácsolta Han Xinnek, hogy sem a Hanokat (vagyis Liu Bangot), sem Chu királyságát (vagyis Xiang Yu-t) ne támogassa, hanem használja ki kettejük háborúskodását, és alapítsa meg saját államát (Qi-t). Han Xin elutasította a javaslatot, és hű maradt Liu Banghoz. Segített neki legyőzni Xiang Yu-t, így részt vett a Han-dinasztia megalapításában. Azonban néhány évvel később Liu Bang (avagy inkább Lü Zhi császárné) elfogatta és kivégeztette, mert arra gyanakodott, hogy fel akar lázadni. Sokak szerint a fő indok Han Xin képességeitől való félelme volt. A mai napig vita tárgya, hogy fel akart-e lázadni Han Xin. Sima Qian, a fő krónikás

szerint egyértelműen igen. Azonban például a Tang dinasztia idején élt Xu Hun szerint eléggé ellentmondásos, hogy valaki akkor lázadjon fel, amikor nincs egy katonája sem, és ne akkor, amikor seregek állnak rendelkezésére. Liu Bang alig egy évvel élte túl azt az embert, aki oroszlánrészt vállalt a Han-dinasztia megalapításában.

²Miután Yue királysága Wu meghódításával bosszút állt (Kr. e. 493.), Fan Li sürgette Wen Zhongot, hogy vonuljon vissza a politikától. Híres mondása így hangzott: „Mikor az égnek nincs több csodás madara, el kell tenni a kiváló íjakat; miután a ravasz nyulat elkapták, a nyomában járó vérebekeket megfőzik”.

³A taoista bölcs, Chi Songzi, avagy Vörösfenyő Mester a mitikus uralkodó, Shen Nong esőcsinálója volt. A történet szerint érzéketlen volt a tűzre. Élete végén Zhang Liang, Liu Bang főtanácsadója azt mondta, maga mögött akarja hagyni a világ dolgait, és Vörösfenyő Mesterral kíván kalandozni. Hasonló esetek rendre visszatérnek a kínai irodalomban. Leghíresebb talán Jia Baoyu, azaz Drága Jáde, *A vörös szoba álmából*, amikor is a család jó hírét megmentve, a történet fő cselekményét végigvezetve, csatlakozik a taoista remetéhez és buddhista szerzeteshez (egyes verziókban a két szereplő eggyé lett olvasztva), hogy a világ dolgait hátrahagyva velük kalandozzon.

⁴A Lámpások Ünnepe a kínai újév ünnepe, ami februárban, vagy március elején szokott lenni. Ilyenkor este az emberek lámpásokkal ünnepeltek az utcákon. A Han dinasztiaibéli Ming császár (15–75) idejére származtatják eredetét. Uralma alatt jelent meg a buddhizmus is Kínában. Feltételezhetően ők honosították meg ezt az ünnepet. Nagyon fontos esemény, melyet igyekeznek minden kínai a családjával tölteni.

⁵A levéltáros titokminiszter, a *mishu lang* (祕書郎) hivatali cím, ez volt Zhong Hui tisztsége. Feladata a könyvek és klasszikus művek megőrzése valamint szöveghelyességük ellenőrzése volt. A hivatal a Wei dinasztia alatt jött létre, majd idővel tovább fejlődött.

Sima (Sima Zhao).

Zifang a híres Zhang Liang stílusneve, amely fogalommá nőtte ki magát. Zhong Hui-t már kortársai is hozzá hasonlították. Az „ezer li távolságban is csatát nyerni” szállóige Zifangra vonatkozik. Ennek története:

Liu Bang, a Han dinasztia alapítója, miután legyőzte ellenfelét Xiang Yu-t, nagy ünnepséget rendezett Luoyangban (Kr. e. 202). Itt megszólította vendégeit:

- Jó urak és tábornokok, őszinte véleményeteket kérem, semmit se hallgassatok el. Hogy hódíthattam meg a világot? Miért vesztette el a Xiang család az országot?

Gao Qi és Wang Ling válaszolt:

- Felsőged nyers és egyenes, míg Xiang Yu kedvesen viselkedett és hízelgett másoknak. Amikor Magasságod elküldi az embereit, hogy megtámadjanak egy várost, vagy elfoglaljanak egy területet, akkor a zsákmány egy részét nekik adja. Ily módon a világ is részesült győzelmeidben. Xiang Yu irigy volt a tehetségesekre, és sértette mások jó képessége. Szűken jutalmazta azokat, akik érdemeket értek el és gyanakodott a kiválóakra. Habár győzedelmes volt serege, nem osztott ajándékot, nagy földeket foglalt el ugyan, de nem osztozkodott a zsákmányon. Ez az oka annak, hogy elbukta a világot.

Liu Bang ezt mondta ekkor:

- Ez az ok köztudott, de a másik ismeretlen. Amikor katonai sátrakban tervezett stratégiákról van szó, melyek ezer li távolságban is képesek csatát nyerni, nem vetekedhetek Zifanggal. Amikor rendet kell tartani az államban és törődni kell a néppel, el kell látni a csapatokat, védeni kell az utánpótlási vonalakat, nem versenyezhetek Xiao He-vel. Egymillió főnyi szövetséges haderőt minden harctéren, minden ostromkor győzelemre vezetni, ebben nem érhetek föl Han Xinhez. Ezek mindhárman kiváló emberek, és én képes voltam használni őket! Ezért lett enyém a világ. Xiang Yu számára ott volt Fan (Fan Zeng), de nem használta őt megfelelően, ezért fogtam el végül.

Kardkapu azaz a Jianmen átjáró. A versben eredetileg Jiange szerepel, ami a kaputól délre található területet jelölte.

Fan Li, avagy Tao Zhu Gong a Tavasz és őszi korszakának híres alakja, Goujian király támasza. Sokszor idézik a róla szóló mondást: „Kövessd az időket mások hibáztatása nélkül. Hűség az országhoz, bölcsesség az élet védelméhez, üzlet a gazdagsághoz, így légy híres az egész világon”. Egy könyvet is írt a halak neveléséről, a *Halszaporítási klasszikust*. Ez az ismert legkorábbi halszaporításról szóló könyv. Idős korában a Tai tavon halászgatott. A taoizmusban ő a „Gazdagság Istene”.

⁵ Liang(zhou)-ból vált ki Xi(zhou) és Yong(zhou) is. Tianshui Yong(zhou)-ban volt található. Xi (nyugat) egyben nyugat Liangot is jelentette.

Shangfu, azaz „Tiszteletre méltó atya” a Zhou dinasztia alapítójának tanácsadója, Jiang Ziya (Elefántcsont avagy Agyar Mester) más néven Lü Wang, akit Repülő Medveként is említ például Cao Cao versében.

Jiang Wei esküje azt a jelentést hordozza, hogy nem tér vissza Chengdu-ba, míg Wei hadait le nem győzik. Bizonyos szövegváltozatok jobban

vigyáznak Jiang Wei hírnevére, mivel őt tartották Zhuge Liang örökösének a Wei ellen vívott háborúban. Így szerepelhet még egy sor e vers után: „egyetlen terv megvalósításával így Jiang Wei három érdemes férfival [Deng Ai, Deng Zhong és Zhong Hui] végzett”. Más változatok, melyek inkább háborúellenes nézeteket vallanak, kritikusabban állnak Jiang Wei személyéhez, még ha nem is tekintenek rosszállással Shu háborús pártjára.

⁶ Ő Guan Yu unokája, ki nagyatyja első címét viselte.

⁷ *Zhongshu* (palota dokumentumok) a neve a részlegnek, mely a birodalmi végrehajtó helyetteséhez tartozott. Mikor Cao Cao Wei uralkodójának kiáltotta ki magát, palotájában létrehozta a *mishu* (bizalmas iratok) hivatalát, mely egyfajta titkárság volt, s elkülönült a Han *shangshu*-tól (birodalmi titkárság). A Wei-dinasztia megalapítását követően a Cao-család átnevezte a *mishu*-t *zhongshu*-ra; a család végrehajtó szerveként párhuzamosan működött a *shangshu*-val.

⁸ E bekezdés bizonyos szövegváltozatokból hiányzik.

⁹ Az Anle (安樂) hercege ranggal számára kijelölt birtokok ugyanott helyezkedtek el, ahol a Liu császári klán ezen ágának őshazája volt You(zhou) tartományban, azon belül is Zhuo-ban (涿郡), ahonnan Liu Shan atyja, Liu Bei származott.

¹⁰ „Az olvasót ez azokra az időkre emlékeztetheti, mikor Cao Cao-t Wei uralkodójaként tisztelték”.

¹¹ E sorok Shao császár (Liu Bian, Hongnong hercege) Dong Zhuo keze általi trónfosztására utalnak, ami a regény elején történt (lásd a 2. fejezetet).

¹² 264. szeptember 11.

¹³ „Sima Zhao egyértelműen Cao Cao példáját követte, Sima Yan pedig Cao Pi-ét”.

¹⁴ „Wei sorsa megpecsételődött, de nem Jin, hanem saját maga által. Miért? Mikor Sima Yan hatalma feladására kényszerítette a Wei uralkodót, így szólt: »Mennyire hasonlítok Cao Pi-hez? Atyám mennyire hasonlít Cao Cao-hoz?« Valójában Wei tanította meg Sima Yannak a trónbitorlás fogásait, így mondhatjuk, hogy saját maga okozta végzetét. Ezen felül a Hanok is okozói voltak végüknek. Mikor ugyanis Sima Yan átvette a lemondásról

szóló nyilatkozatot, így szólt: »Bosszút állok a Hanokért, a Hanok példáját követem.« Így bizonyos szempontból mondhatjuk, hogy végül a Hanok diadalmaskodtak Wei felett”.

¹⁵ 265. február 6.

¹⁶ Az utolsó Cao császár közeli háziőrizetbe került. A Jinyongcheng erőd Loyangban volt található.

¹⁷ Cao Pi a Shanyang hercege címet adományozta Xian császárnak, miután lemondatta a trónról. Mielőtt császár lett, Xian Chenliu hercege volt. (Mint a többi rang esetén gyakran, a birtok itt sem a címben szereplő helyszínen volt (Shanyang), hanem Sili(zhou)-ban, Henei-ben.)

SZÁZHUSZADIK FEJEZET

¹ A déli naptár szerint a Yong An időszak 7. éve (264).

² Xing volt a főminiszter eredeti neve is.

³ A Han-dinasztia idején Yangzhou volt a déli földek tartományi neve. E név használata a térség alávetését hangsúlyozta az északi dinasztianak.

⁴ Shang Guang jóslata kísértetiesen hasonlít ahhoz, amit Kroiszosz (Kr. e. 596 – Kr. e. 546) kapott a delphoi Püthiától. *„Ha megtámadod Perzsiát, egy nagy birodalom fog megdőlni.”* Shang Guan azt jövendölte, hogy Sun Hao 280-ra Luoyangban lesz. Hogy uralkodói vagy fogoly minőségben, az már részletkérdés. Shang Guang az elmés válasszal meg is mentette életét a kegyetlen császártól, és igazat is mondott, hisz a népnek a zsarnok bukása kedvező hír volt.

⁵ Egy másik szövegváltozatban ezt a beadványt a Xian Ning második évének (276) tizedik hónapjára teszik. Az első bekezdés így hangzik: „A néhai császár megbékítette Ba-Shu-t nyugaton (Shu Nyugat-, Ba Kelet-Szečuánra vonatkozik) és megtartotta a békét Wu-Kuaiji-vel is (Wu a déli földek északi, Kuaiji pedig annak déli részére utal), így juttatva a birodalmat a háborúskodás korszakának végére. Ám ezután Wu elárulta a szövetséget, és ismét megkezdődtek a határvillongások. Az Ég úgy rendelkezik, hogy...” Vannak olyan változatok is, melyekből hiányzik a Yang Hu vadászatával és Lu Kanggal történő összebarátkozásával foglalkozó részek.

⁶ Kilenc évvel később!

⁷ „Az északi erők vonakodtak támadást indítani dél ellen, mivel a korábbi próbálkozások mindig kudarcba fulladtak. Zhou Yu győzelmet aratott a Vörös Szikláknál, Lu Xun Xiaotingnél, Xu Sheng Nanxu-nál, Zhu Huan Jianglingnél, Zhou Fang Shitingnél és Ding Feng Xutangnál. A dél valóban mindig nagyon veszedelmes ellenfélnek tűnt. Senki sem számított arra, hogy a korábbi vereségsorozat egyetlen könnyű győzelemmel végződik”.

⁸ Yue Yi koalíciós hadserege döntő győzelmet aratott Qi állam seregén Jixi-nél (Kr.e. 284), azaz a Ji folyó nyugatra eső részénél (*xi* jelentése nyugat). A Ji folyó a történelem során sokszor váltott medret, végül kiszáradt, mára szinte teljesen eltűnt. A folyót istenként imádták az ősi időkben. A Sárga Folyótól délre haladt, attól párhuzamosan, miután az medret váltott, a Ji pedig elfoglalta annak előző medrét.

⁹ Ezek a gondolatok a későbbiekben is sokakban visszhangoztak. Hijikata Toshizo a *Meiji isin* (Meidzsi-restauráció, 1868) alatt a Tokugawa sógunátus oldalán harcolva, a vég közeledtével megjegyezte: „Nem azért fogok harcolni, hogy győzzek. Most, hogy a Tokugawa kormány az összeomlás határán áll, szégyen volna, ha senki nem lenne hajlandó vele bukni. Ezért kell mennem. Életem legjobb csatáját fogom vívni, hogy az országért haljak meg”.

¹⁰ A *qi* (氣) avagy csi a világegyetem alkotó alapeleme. A kínai világnézet szerint, ez a különleges életenergia minden élőlényben megtalálható. Akadálytalan folyása feltétele az egészséges életnek és a természet rendjének. Sok elmélete és magyarázata van. Japánban és Koreában *ki*-nek nevezik.

Cao Pi a *Lunwen* (論文) (*Értekezések az irodalomról*) című művében foglalkozik a művészetek és a *qi* kapcsolatával. (Ennek sajnos csak részletei maradtak ránk a *Wenxuan* gyűjteményben, mely a rövid életű Liang dinasztia alatt keletkezett.) Véleménye szerint a *qi* többek között az irodalomban is fontos szerepet játszik. (Ez a *wenqi* elméletben jelenik meg.) Itt említi, hogy a *qi* lehet *qing* (清), azaz tiszta (makulátlan), vagy *zhuo* (濁), tehát tisztátalan (zavaros).

Zhang Ti nem akarta cserbenhagyni országát és urát, aki bízott benne, pedig látta végzetüket.

¹¹ A fenti két bekezdés nem szerepel valamennyi szövegváltozatban. A támadás a 279/280-as évek fordulóján vette kezdetét.

¹² „A három királyság akkor alakult ki, amikor a Han uralkodói ház lehanyatlott. Az uralkodói ház akkor hanyatlott le, amikor az eunuchok megalázták az uralkodót, és a tisztségviselők felforgatták a kormányzatot. A regény Zhang Rang és Zhao Zhong tetteivel kezdődik és Huang Hao, valamint Cen Hun tetteivel végződik, hogy figyelmeztessen az eunuchok veszélyére a mindenkori kormányzatban”.

¹³ Az ölnék megfelelő mértékegység itt a *xun*, mely a Jin dinasztia alatt 192 cm-nek felelt meg.

A hatalmas tornyos hajó, melynek három fedélzete volt, a *louchuan*. Jinling Jianye másik elnevezése. A Han és Sui közötti időszak (220–581) különböző neveken ismert: a Meghasonlás Kora, az Északi és a Déli Dinasztiai Kora vagy a Hat Dinasztia Időszaka. Utóbbi a hat déli házra utal, akik Jinlinget tették meg fővárosuknak, név szerint: Wu, Keleti-Jin, Liu-Song, Qi, Liang és Chen.

A négy tenger közt, *sihaiweijia* (a világ négy tengere közt mindent otthonnak nevezni), egy idióma. Azt jelenti, hogy otthon érezni magunkat bárhol. Eredetileg a császár teljes birodalomra kiterjedő uralmát jelentette (a világ négy tengere közt minden házat uralni).

Liu Yuxi e költeményét, a *Xisai hegyi múltidézés* című művét 824-ben írta. A költemény a Wuhantól délkeletre, 80 km-re található Xisai hegyen született. A Yangtze déli oldalán található hegyen nagy erődítmény romja volt akkor látható. A mű írásakor lecsendesedni látszottak a birodalom területén kitört lázongások. A párhuzam a versben így születhetett.

¹⁴ Utalás a *Shi jing* 65, „Shu li” című ódájára. A hagyomány szerint a Nyugati-Zhou dinasztia régi fővárosát gyászolja, miután az uralkodói ház keletre vonult, és elvesztette fennhatóságát a többi királyság felett.

¹⁵ „Inkább a három uralkodóval zárva, nem pedig Sima Yannel, az utolsó szó a három királyságé”.

¹⁶ „E fejezet tartalmazza a megosztottság időszakának végét. Az egység korának kezdetével már nem foglalkozik. A hangsúly nem Jinen van, hanem a három királyságon, melyek egyesítését már jóval korábban előre lehetett látni, csakúgy mint a Han megosztottság is előre vetült Huan és Ling császárok korában. Mivel a regény a Hanokra összpontosít, végződhetett volna bukásukkal. Ám Wei vetett véget uralkodásuknak, s a történetet azelőtt befejezni, hogy a Hanok ellenségé magát is eléri végzete, nem elégítette volna ki az olvasókat. Wei bukásával is végződhetett volna, ám a Hanok szövetségese Wu volt, így véget vetni a történetnek, mielőtt

utóbbi is elbukik, nem adott volna teljes képet. Így a megfelelő lezárás Wu bukása volt”.

¹⁷ Gaozu, azaz Liu Bang, az első Han császár érte el először Xianyangot, a Qin dinasztia fővárosát, megelőzve ezzel riválisát Xiang Yu-t (Kr.e. 206). Az utolsó Qin császár neki adta meg magát.

Fusang (扶桑) a kínai mitológia egyik rejtélyes szigete, mely keleten volt található. A szigetet eperfák borították, egyrészt innen származtatják nevét (a *fu* segítőként értelmezhető a *sang* pedig eperfa). Megjelenik azonban az örök életet adó fa értelmezéseként is. A legkorábbi legenda szerint Ying Zheng (uralkodói nevén Qin Shi Huang) szervezett oda két expedíciót. (Qin első császára megszállottan kutatta az örök élet titkát). Úgy tartották, hogy a nap Fusangnál kel fel keleten, és Ruomu (若木) szigetén (jelentése hasonló fa) nyugaton, egy hasonló fánál nyugszik le. Később Japánnal is azonosították.

Guangwu, született Liu Xiu alapította újra a (keleti vagy későbbi) Han dinasztiát, amikor Wang Mang magához ragadta a hatalmat a rövid életű Xia dinasztia nevében (Kr.u. 25).

Jinwu (金烏) a kínai mitológia háromlábú varja, avagy az Arany Varjú. A napot jelképezi. Útját egyes történetek szerint Fusang szigetén kezdi. Kezdetben tíz volt belőlük, de mivel egy nap mindannyian útnak indultak, Hou Yi a legendás íjász kilencet lelőtt közülük, nehogy felperzseljék a földet.

¹⁸ Xian (Liu Xie) az utolsó Han császár.

Xianchi (咸池) egy csillagkép. A mitológia szerint itt fürdött a nap. Amikor mindenre sötétség borult, úgy gondolták, itt tartózkodik a nap. A hozzá tartozó istenséget úgy is nevezték, hogy „Gonosz barackvirágzás”. Kívülről gyönyörűnek tartották, belső tulajdonságait tekintve azonban buja volt, kéjenc, hálátlan és tisztességtelen.

He Jin volt Sao császár anyai nagybátyja. A *zhonggui* (中貴), azaz a középső nemesség az eunuchok. He Jin meggondolatlanul az eunuchok csapdájába sétált. Sokan erre a pillanatra vezetik vissza a Han ház bukását. (3. fejezet.) Dong Zhuo származási helye Lintao, ami Liang(zhou) tartományban volt.

¹⁹ A Nagy víz a Nagy folyóra vonatkozik.

A Folyó itt a Huang He, azaz a Sárga folyó. A híd (vagy tetőgerenda) Liang, a Wei állam területére vonatkozik, melyet Liang államnak is hívtak a Hadakozó Fejedelemségek Korában. Ma ez Hebei és Henan.

Liu Yan fia Liu Zhang. Ba Kelet-, Shu Nyugat-Sichuan. Eredetileg a Qin és Han alatt két külön terület volt. A Három Királyság Korában már együtt említették őket.

Xiang itt Xiangyang, Jing pedig Jing(zhou). A Zhou dinasztia idején az írásjelet már a Chu államra is vonatkoztatták, melynek jelentős területeit foglalta magában a későbbi Jing tartomány.

Zhang Xiu és Zhang Lu nem rokonok, sőt, ellenségek voltak. Két különböző vallási szervezetet vezettek. Együtt vonultak Nanzheng, más néven Hanzhong elfoglalására. Zhang Lu megölte Zhang Xiu-t, majd beolvasztotta csapatait, végül hatalmába kerítette a területet.

²⁰ Xiliang, azaz Nyugat-Liang(zhou) főleg a selyemút fontos részét képező Hexi folyosót és az attól kissé keletebbre lévő területeket jelentette.

Tao Qian tartománya Xu(zhou), Zhang Xiu területe Nanyang, Gongsun Zan uradalma pedig You(zhou). Egyes szövegváltozatok ide erőltetik Lü Bu-t negyedikként, valószínűleg regénybéli fontosságát kihangsúlyozandó, azonban az eredeti versben nem szerepel.

Az Ég fia a császár (Liu Xie).

A *pixiu* (mitikus szárnyas oroszlán) itt a sereg szinonimájaként szerepel.

A Középső Föld (Középső Földek) a gyakran emlegetett Zhongtu (中土).

Liu Bei stílusneve Xuande. Lousang a falu, ahonnan származott (az akkori Zhuo területéről, a mai Hebei-ből). Házának délkeleti sarkában csodás eperfa állott, melynek koronája úgy oltalmazta az alatta játszó gyermekeket, akár egy szekér baldachinja. Aki csak látta a különleges fát, mind azt hitte, egy rendkívüli embernek kell ott élnie. (A falu nevében a *lou* többemeletes házat, a *sang* eperfát jelent.)

Guan Yu és Zhang Fei, a két testvér.

²¹ Amikor Longzhongban Liu Bei háromszor meglátogatta Zhuge Liangot, éppen a nanyangi Xinye-ben tartózkodott.

A *tianfu* (天府) jelentése „Mennyei terület”, mely alatt főleg Chengdu környékét értették. Használták még a bőség földjeként is.

A vers itt a *shengxia* (升遐) kifejezést használja Liu Bei halálára, melyet a császárok halálakor alkalmaztak, és hosszan tartó felemelkedést jelent.

²² Az Egek vagy Mennyegek, *tian* (天) itt a Han házra vonatkozik, melyet Zhuge Liang megpróbált visszaállítani.

Zhongyuan (中原) a Középső Síkság, melyet Középső Földeknek (Zhongtu) is neveznek.

Jiangshan (江山) szó szerint folyók és hegyek, de országot is jelent.

²³ Pi (Cao Pi), Rui (Cao Rui), Fang (Cao Fang), Mao (Cao Mao) és Huan (Cao Huan), mind a Wei állam uralkodói egymás után.

A Mennyekek alatt az országot jelenti. Sima itt Sima Yan, az első Jin császár. A *tai* (臺) elsősorban tornyot, teraszt vagy színpadot jelent, de régebbi időkben használták a központi hatalomra is. Az új felhők az új dinasztiát jelentik.

Shitou (石頭) városa, azaz a „Kőváros” Moling, avagy Jianye egyik elnevezése, mely ekkor Wu államának székhelye volt. A mondat a folyam menti ország bukására utal.

Miután Sima Yan letette Cao Huant, a Chenliu ura címet adományozta neki. Liu Shan pedig hasonlóképpen lett Anle ura. (Birtoka Zhuo-ban volt, ahonnan Liu Bei is származott.)

²⁴ Eredetileg a Jiajing változatban a záró mondata más a versnek. Ezt Mao Zonggang (1632–1709) változtatta meg. (Mao Zonggang és apja, Mao Lun a Qing dinasztia alatt szerkesztették a könyvet, mely a mai napig a legnépszerűbb változat.)

„Jin az őserőket egyesítvén a zavargó Birodalomban rendet tett”.

Az álom, *meng* (夢) ellenpárjaként a *kong* (空), semmi avagy üresség jelenik meg. Fontos megjegyezni, hogy ez a semmi (üresség) nem a nemlétet jelenti, hanem inkább a buddhista *fei shi you* (非實有) kifejezést takarja. Ez nem a világ létezését tagadja, hanem azt állítja, hogy mivel a dolgok folyamatosan mozgásban vannak, ezért képtelenség azok fundamentális lényegét megragadni. Minden változik, ezért semmit sem lehet örök változatlanként meghatározni.

A többször idézett Song dinasztiabeli Su Shi (1037–1101) így próbálja ezeket magyarázni: „Egyáltalán nem helyes azt mondanunk, hogy minden semmivé válik, mert eredetileg ez a minden is csak káprázatos álom volt”. Ez a megközelítés keleten főleg abban segít, hogy a görcsös ragaszkodás helyett, „el lehessen engedni a dolgokat.”

A nyugati világban ezt többen az Ószövetség Prédikátor könyve 1,2-höz szokták hasonlítani: „...hiábavalóság, csupa hiábavalóság. Minden hiábavalóság”!

Tehát a *kong* a vers utolsó sorában a káprázat, az üres avagy hiábavaló tett. A *Nyugati utazás* (Wu Cheng-ennek tulajdonított mű) című híres kínai regény, a négy klasszikus egyikének történelmi és misztikus alapját Xuanzang (602–664) *Nagy Tang jegyzetek a nyugati területekről* című műve teremtette. A legendás szerzetes gyalogosan indult útnak Indiába Changanból a Hexi folyosón keresztül, átkelve a Xiyu-n (a nyugati területeken), majd a Takla-Makán homoksivatagon. Célja az volt, hogy a Kínában sokféleképpen fordított és értelmezett buddhista szövegek és tanok között rendet tegyen. Tizenkilenc év és 25 000 km megtétele után tért vissza Changanba, ahol az időközben szerzett nagy híre miatt Taizong császár már alig várta.

Minden szükséges erőforrást biztosított számára, majd az előszót is ő írta Xuanzang fordításaihoz. A *Szív szútra*, a mahájána buddhizmus egyik legfontosabb kínai szútrája. Mivel ennek legrégebbi teljes szövegét, mely kínaiul maradt fent, Xuanzang gyűjteménye tartalmazza, szerzőségét főleg neki tulajdonítják. A *kong* (空) ebben már hétszer szerepel.

UTÓSZÓ

A kínai irodalom Magyarországon

A kínai irodalom legnagyobb alkotásait a 19. század óta igyekeznek a magyar műfordítók elérhetővé tenni a hazai olvasóközönség számára, így Horváth Olivér Péter és Németh Bálint évszázados hagyományt folytattak a *Három királyság* című regény lefordításával. Sok fontos és értékes kínai művet megjelentettek már a magyar kiadók, a Luo Guanzhongnak tulajdonított nagyregény teljes szövegét azonban még nem olvashattuk magyarul – a három kötet megjelenésével ezt a hiányt sikerült pótolni. Ezzel a kínai irodalom „négy nagy klasszikus regényének” mindegyike ott lehet a Kína iránt érdeklődő magyar olvasók polcán.

A magyarok Ázsiára nem csupán távoli, egzotikus vidékként, hanem afféle őshazaként is tekintettek, s a keleti eredet emlékének köszönhetően különös érdeklődéssel fordultak a Kelet, s azon belül Kína felé. A történeti források szerint az első magyar, aki eljutott Kínába, egy bizonyos Magyarországi Gergely nevű szerzetes volt, aki 1341-ben egy pápai követség tagjaként Pekingben – akkori nevén Khanbalikban – a mongol eredetű Yuan-dinasztia császárával is találkozott, majd 1346-ban visszatért Európába. Nem sokkal utána egy budai pálos vagy domonkos rendi barát, Boldog Eskandeli (vagy Eskandélyi) Máté járt Kína belsejében, s ott halt vértanúhalált 1399 körül – legendáriumuma szerint feltámasztott öt embert, akit egy hitvita során gyilkoltak meg, emiatt a helybéli papok megölték, így ő vált az első kínai keresztény mártírrá. Sajnos információink ezen korai utazókról töredékesek, s ők még nem szolgáltak adatokkal, beszámolókkal Kínával kapcsolatban. A 15–16. században a Török Birodalom lezárta a Távol-Keletre vezető szárazföldi utakat, ebből az időből nincs is tudomásunk Kínában járt magyarokról. A következő ismert utazónk a linzi születésű jezsuita, Gruber János (Johann Grueber, 1623–1680), volt: ő 1658-ban szállt partra a portugálok által kormányzott Makaóban, és a már ekkor is fővárosként szolgáló Pekingben is tevékenykedett néhány évig a híres német jezsuita, Johann Adam Schall von Bell oldalán. Tibeten és Indián keresztül ért haza – az első európaiként tartják számon, aki átkelt Tibeten és a Himaláján –, majd a Felvidéken lelkipásztorkodott, s a néhány évtizeddel korábban Pázmány Péter által alapított nagyszombati egyetemen tartott előadásokat Belső-Ázsiáról.

A 18. századtól már világi utazók is megfordultak Kínában. A szabólegényből lett vándor, Jelky András (1738–1783) elvetődött Makaóba és

Kantonba is, ahol egy időre holland szolgálatba állt. Benyovszky Móricz (1741–1786), a század egyik leghíresebb kalandora pedig, miután egy lopott hajóval megszökött a kamcsatkai orosz hadifogolytáborból, Tajvanon töltött néhány hetet. A különböző utazók már hírt hoztak Kínáról, a kínai politika, kultúra, társadalom, földrajz egyes kérdéseiről, s bár a 18. századig a Kínával kapcsolatos információk elsősorban nyugati könyvek, beszámolók által jelentek meg Magyarországon, ezeket a magyar utazók történetei is kiegészítették.

A 19. századtól már nemcsak hittérítők vagy kalandorok, hanem tudós magyar utazók is eljutottak Kínába. Kőrösi Csoma Sándor (1784–1842) azért indult el Keletre, hogy felkutassa a magyarok őshazáját. Egészen Tibetig jutott, ahol az 1820-as években hosszú időt töltött különböző kolostorokban. Bár a magyarok őseinek nyomát nem találta meg, tibeti szótárával, nyelvtanával és egyéb munkáival a tibetológia tudományának világszerte tisztelt megalapítója lett. Andrássy Manó (1821–1891) gróf az 1848–49-es szabadságharc leverése után bejárta Délkelet-Ázsiát, s 1949-ben érintette Hongkongot, Makaót és Kantont is. Kínai és indiai utazásairól készült rajzait díszes kötetben jelentette meg, amelynek alapján beválasztották a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közé. Szintén a tudós utazók sorát gyarapította Xántus János (1825–1894) természetkutató, etnográfus, a pesti Állatkert megalapítója és a későbbi Néprajzi Múzeum gyűjteményének megalapozója, aki az 1868-ban indult osztrák–magyar délkelet-ázsiai expedíció tagjaként Kínába is eljutott. Ez az expedíció kötötte az első szerződést az Osztrák-Magyar Monarchia és Kína között: 1869. szeptember 2-án Pekingben kereskedelmi és hajózási egyezményt írtak alá, amely 1917-ig maradt érvényben. Ide datálható a magyar–kínai államközi kapcsolatok kezdete. Közvetlenül ezután a Monarchia főkonzulátust nyitott Shanghaiban, majd jóval később, 1897-ben a pekingi követség is megnyílt. Kína csak 1902-ben küldte el első diplomáciai képviselőjét Bécsbe, addig a pétervári kínai követ képviselte hazáját a Monarchiában.

A dualizmus időszakának legjelentősebb magyar expedícióját Széchenyi Béla gróf (1837–1908) vezette: 1877–80 közötti, 29 hónapos útján három társával – a világhírű földrajztudóssal, Lóczy Lajossal, Gustav Kreitner osztrák térképésszel és Bálint Gábor nyelvészrel – bejárta Kína nagy részét, illetve több kelet- és délkelet-ázsiai területet. Kínában feltérképezték a Jangce deltavidékét, Gansu, Qinghai és Yunnan tartományt, s eredményeiket három vaskos kötetben jelentették meg, amelyek évtizedekig alapvető jelentőségűnek számítottak. Lóczy Lajos számolt be először nyugaton az ősi Selyemút mentén fekvő Dunhuang buddhista barlangtemplomairól, s az ő egyik előadása alapján indult Dunhuangba Stein Aurél (1862–1943), a magyar származású, de brit állampolgárságú felfedező, aki ekkor már

évek óta Belső-Ázsia eltűnt civilizációi után kutatott. Stein végül 1907-ben jutott el Dunhuangba, ahol a város melletti homokkő falba vájt Ezer Buddha barlangtemplomok egyik rejtett helyiségéből sikerült megszereznie huszonnégy láda több mint ezeréves irattekereszt, illetve öt láda képet és hímzést. Érdeemes még megemlíteni Zichy Jenő 1898-as kínai expedícióját: a magyar gróf szárazföldi úton jutott el Pekingbe, azzal a céllal, hogy a pekingi császári levéltárban felkutassa azokat az állítólagos Árpád-kori okleveleket, amelyeket Batu kán rabolt el Magyarországról. A pekingi politikai helyzet miatt Zichy nem jutott be a levéltárba; később persze az is kiderült, hogy ott nincsenek magyar anyagok.

A tudósok mellett magyar műgyűjtők is felfedezték maguknak Kínát: Hopp Ferenc (1833–1919) például pesti optikusként tett szert nagy vagyoni, s többször is Kínába utazván értékes műkincseket szerzett, amelyeket villájával együtt halálakor a magyar államra hagyott – ezek lettek az alapjai a róla elnevezett Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeumnak. A 20. század első felére a nagy felfedezések kora véget ért. Az utolsó tudós utazó Ligeti Lajos (1902–1987) volt, aki 1928-tól három évet töltött Belső-Mongóliában a klasszikus mongol íráskész tanulmányozásával és nyelvészeti kutatásokkal.

1900-ban az Osztrák–Magyar Monarchia részt vett a bokszerfelkelés leverésében, aminek nyomán jelenléte erősödött Kínában. Koncessziós területet szerzett Tianjin városában, s konzulátust is nyitott itt és a shandongi Zhifuban. 1917-ben aztán Kína hadat üzent az Monarchiának, ezzel a diplomáciai kapcsolat hosszú időre megszakadt, a korábbi szerződések érvényüket veszítették.

A két világháború között a közvetlen érintkezés csaknem teljesen megszűnt, békeszerződést is csak 1926-ban kötöttünk. Magyarország kínai képviselőjét Hollandia látta el. Magyarok azonban ekkor jelentek meg először nagyobb számban Kínában: hazatérőben sok oroszországi hadifogságba esett magyar hadifogoly állt meg – vagy telepedett meg végleg – Shanghaiban, s később magyar zsidók is menekültek ide. A korszak híres személyisége volt a besztercebányai születésű Hugyecz (vagy Hudec) László (1893–1958) építész. Ő 1920-ban került Shanghaiba, s összesen 65 épületet tervezett a nemzetközi metropoliszban. Épületei – például a híres Park Hotel – jelentősen hozzájárultak Shanghai arculatának kialakulásához. Az 1920–40-es években sok magyar hittérítő is tevékenykedett Kínában: missziót tartott fenn itt a jezsuita és a ferences rend magyar rendtartománya, továbbá a kalocsai iskolánövérék. Ők 1949 után elhagyták az országot.

A magyar–kínai kapcsolatokban teljesen új korszak kezdődött a második világháború után. Kínában a polgárháborúban (1946–1949) győzedelmeskedtek a kommunisták, míg Magyarország a szovjet befolyási övezetbe került, így a két ország az új világrendben ugyanabba a blokkba került,

ami a viszony új alapokra helyezésével és gyors fejlődésével járt. Magyarország a Kínai Népköztársaságot néhány nappal kikiáltása után elismerte, s a két ország felvette a diplomáciai kapcsolatot. A következő években árucseré-forgalmi, kulturális együttműködési, távközlési, növényvédelmi stb. szerződések sorát kötötték a felek. A folyamat betetőzéseként 1959. május 6-án írták alá Pekingben a magyar–kínai barátsági és együttműködési szerződést.

Az 1950-es évek elején a politikai és gazdasági együttműködés mellett a kulturális, oktatási és tudományos csere is megindult. A magyar ösztöndíjas diákok első csoportja 1950 ősztől tanult Pekingben, s a következő években további hallgatók is érkeztek egyetemi képzésre. Ők kezdték a klasszikus és modern kínai irodalom remekműveit közvetlenül kínaiból magyarra fordítani. Ugyanekkor a kínaiak is küldtek hozzánk diákokat, akik Magyarország kínai megismertetéséhez járultak hozzá.

Az 1960-as évek elejétől azonban a Szovjetunió és Kína elhidegültek egymástól, s mivel Magyarország egyértelműen a szovjet érdekszférába tartozott, a magyar–kínai kapcsolatok is megromlottak. A mélypont a kulturális forradalom (1966–1976) első éveire esett, amikor Kína három évig nagykövetet sem nevezett ki Budapestre (a magyar nagykövet ez idő alatt is végig Pekingben maradt). 1970-től a helyzet némileg javult, a kapcsolatok – alacsonyabb szinten – újjáéledtek.

A magyar–kínai érintkezés a kínai „reform és nyitás” kezdetét jelentő 1978-as pártplénum után vett új lendületet. A Deng Xiaoping nevével fémjelzett új vezetés nagy érdeklődéssel tekintett a magyarországi reformokra, s számos kínai reformpolitikus, közgazdász, szakértő jött hazánkba, hogy tanulmányozza az itteni intézkedéseket.

A magyar rendszerváltás utáni években az ideológiai azonosság megszűnt, a kapcsolatok stagnáltak. Új szakasz 2003-tól kezdődött, amikor a magyar kormány a kínai kapcsolatok fejlesztését prioritásnak nyilvánította, a 2010-es éveket végigkísérő magyar „keleti nyitás” politika, illetve a kínaiak Övezet és Út (Új Selyemút) kezdeményezése pedig tovább mélyítette a magyar–kínai kapcsolatokat. A politikai és gazdasági kapcsolatok intenzívebbé válását mindig kíséri a kulturális érintkezés fellendülése is. A 2000-es évek óta Magyarországon öt Konfuciusz Intézet, Pekingben Magyar Kulturális Intézet nyílt, egyre több kínai ösztöndíj-lehetőséggel élhetnek a magyar diákok, növekvő számú kínai diák érkezik Magyarországra, évről évre többen tanulnak hazánkban kínaiul, s a fokozódó érdeklődés a könyvkiadást is érinti.

A magyar műveltség központjaiba a 18. századig nyugati szerzők Kínáról írt könyvei jutottak el, kínai könyvek magyar fordításai vagy magyar szerzők Kínával kapcsolatos művei nem jelentek meg. Európába az első megbízható információk a kínai kultúráról a 17. századtól kezdtek áramlani a Középső Birodalomban működő – elsősorban jezsuita – hittérítőknek köszönhetően. A misszionáriusok felismerték, hogy az évezredes hagyományrendszerrel és írásbeliséggel rendelkező kínaiak körében a máshol használatos hittérítési módszerek nem működnének, s csak akkor tudják a kínai elitet meggyőzni tanításaik helyességéről, ha megismerik a kínai gondolkodás alapját jelentő konfuciánus kánont, s annak műveire hivatkozva fejtik ki érveiket. Ezért az első művek, amelyekkel megismerkedtek, s amelyeknek elkészítették nyugati nyelvű fordításait, a konfuciánus klasszikusok lettek, s ennek megfelelően a 17–18. században Európában a kínai műveltség számtalan eleméből – az egzotikus műtárgyak mellett – a filozófia és az etika kerültek előtérbe. Mivel a Konfuciusz nevéhez kötött „öt könyv” között szerepel a verseket tartalmazó *Dalok könyve (Shijing)*, így a kínai szépirodalom ezen műve is valamelyest ismertté vált (bár teljes latin fordítását csak 1750 körül készítette el Alexandre de Lacharme, s ez 1830-ban jelent meg). Egyéb irodalmi művekkel (pl. regényekkel, elbeszélésekkel, színjátékokkal, későbbi versekkel) sokáig nem foglalkoztak Nyugaton. A kínai filozófia központi szerepét jelzi, hogy az első Kínával is foglalkozó könyv, amelyet magyar szerző jegyzett – Szdellar Ferenc *Itinerarium peregrini Philosophi, Sinis, Japonie, Cocincina, Canada & Brasilia Definitum* (Nagyszombat, 1702) című műve – szintén ezzel a témával foglalkozik, egy képzelte filozófiai utazást örökít meg, s többek között görög és kínai bölcsek beszélgetéseit tartalmazza. A könyv Kínát eszményi társadalmi és politikai rendszerrel rendelkező országgént ábrázolja.

A 18. század Európa nagy részéhez hasonlóan Magyarországon is elhozta a *chinoiserie* divatját, sok magyar arisztokrata kínai vagy kínai stílust utánzó tárgyakkal és kertekkel díszítette kastélyát, s az elit körében jelentősen növekedett az érdeklődés a még mindig misztikus, felvilágosult, bölcs birodalomnak tartott Kína iránt. Valószínűleg ennek köszönhető az első kínai témájú „bestseller” sikere Magyarországon: 1751-ben Londonban jelentette meg egy bizonyos Robert Dodsley a *The Oeconomy of Human Life: translated from an Indian manuscript, written by an ancient Bramin* című vékonyka könyvet, amely egész Európában népszerűvé vált, s amelynek az 1770-es években nem kevesebb, mint négy különböző magyar fordítása született (majd 1815-ben még egy). Az első magyar változatot Hornyai Elek készítette, ez *A' böltsességnek és jó erköltsnek könyve, a' kegyes iffúságnak a' tisztelendő öregségtől nyertt ajándéka* (Pozsony, 1774) címmel jelent meg, a további fordítások más címet viseltek. A morális szentenciákat tartalmazó

indiai könyvet előszava szerint egy kínai udvari tudós vitte Tibetből Pekingbe, ahol kínaira fordította, s ennek angol fordítását egy Kínában élő angol küldte haza egy otthoni lordnak. Valójában a könyv szinte biztosan Robert Dodsley műve, tehát nincs köze Kínához, ez azonban nem gátolta meg abban, hogy Magyarországon is nagy hatással legyen a Kínával kapcsolatos gondolkodásra.

A századból érdemes még megemlíteni Molnár János (1728–1804) nevét, aki az első magyar nyelvű művészettörténeti munka összeállítójaként (1760) külön könyvben foglalkozik a kínai építészettel, a szerző Kínában tevékenykedett jezsuita rendtársainak leírásai alapján, s *Magyar Könyv-ház* című folyóiratában először említi magyarul a konfuciánus kánont. Teljesen más műfajt képviseltek a 18. században Benyovszky Móric emlékiratai, amelyek eredetileg franciául jelentek meg, ennek különböző nyugati nyelvű fordításai Magyarországra is eljutottak, s végül Jókai Mór ültette át őket angolból magyarra *Benyovszky Móric gróf életrajza, saját emlékiratai és útleírásai* címmel.

A kínai irodalomról magyarul először Csokonai Vitéz Mihály (1773–1805) ír részletesebben, egy jóval a halála után, 1844-ben megjelent, *Az ázsiai poézisről* című tanulmányában, amely egy brit filológus írásának összefoglaló fordítása. Ennél később született, de korábban jelent meg a *Közhasznu Esmeretek Tárában* (1832) a „Chinai nyelv, írás és literatura” szócikk – ennek szerzője valószínűleg Döbrentei Gábor (1785–1851) – amely tehát először tett elérhetővé magyarul alapvető információkat a kínai szépirodalomról.

A 19. században, miközben komoly magyar kutatók tudományos igényűen foglalkoztak a Kelettel, a szélesebb közvélemény a romantikus kor-szellemnek megfelelően Kínát továbbra is távoli, titokzatos, misztikus világgként tartotta számon. Az egzotikum iránti igényt kielégítendő számos olyan ponyvaregény és elbeszélés megjelent magyar vagy nyugati szerzők tollából, amelyek Kínában játszódtak. Maga Jókai is írt kínai témájú novellákat és verseket, *A jövő század regényében* pedig terjedelmes részlet foglalkozik Kínával.

Kínai szépirodalmi fordítások sokáig nem láttak napvilágot, leszámítva néhány verset, elsősorban a *Dalok könyvéből*. A XX. században sokáig tartotta magát az a tévhit, mely szerint kínai irodalmat először Arany János ültetett át magyarra – ő valószínűleg 1873 körül fordított le és költött át alaposan egy angol tanulmányból dolgozva néhány népies, balladaszerű verset (*Chinai dalok*), amelyek csak halála után jelentek meg –, ma már azonban Tokaji Zsolt kutatásainak köszönhetően tudjuk, hogy előtte mások is belekóstoltak a kínai költészetbe. Az első tényleges irodalmi átültetések Székely József (1825–1895) nevéhez fűződnek, aki 1857-ben a *Szépirodalmi Közlönyben* a *Dalok könyvéről* írt cikkéhez hét vers – német-

ből készült – fordítását is mellékeli. Székely forrása a Heimann Jolowicz (1816–1875) breslauer rabbi által szerkesztett *Der poetische Orient* című kötet (1853, 1856) volt, amelyből a következő évtizedek több magyar fordítója is dolgozott. Ezt követően különböző folyóiratokban, egyéb kiadványokban elszórva már több kínai vers megjelent különböző korabeli irodalmárok, műkedvelő költők – közvetítő nyelvből készült – fordításában, elsősorban a *Dalok könyvéből*, illetve az *Írások könyvéből*. Az első teljes kínai antológiát 1925-ben adták ki Makón (Barna János: *Li Taj-po versei*), ez azonban teljesen visszhangtalan maradt.

A közvetítő nyelv használata a kínai műfordításoknál egészen a 20. század közepéig általános maradt, mivel Magyarországon az 1940-es évekig nem képeztek olyan szakembereket, akik a kínai nyelvben és irodalomban járatosak lettek volna, annak ellenére, hogy 1924-ben a Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetemen létrejött a Kelet-ázsiai Intézet. A hozzáférhető művek száma azonban jelentősen nőtt, s míg a 19. században még csak szórányosan jelentek meg kínai művek – szinte kizárólag versek –, addig a 20. század első felében, különösen az 1920-as évektől már a legkülönbözőbb műfajú alkotásokat lehetett olvasni magyarul, de emellett továbbra is népszerűek maradtak a kínai témájú könnyedebb olvasmányok. A Kína iránti érdeklődés, s ezzel együtt a romantikus Kína-kép fennmaradásához hozzájárult a különféle keleti filozófiák divatja, a keleti kapcsolatok fontosságát hangsúlyozó turanizmus befolyása, továbbá bizonyos kínai vagy Kínához kötődő szerzők általános nyugati népszerűsége.

Pearl S. Buck (1892–1973) amerikai író, aki gyermek- és fiatalkora nagy részét Kínában töltötte, s 1938-ban irodalmi Nobel-díjat is kapott, számos regényt írt Kínáról, amelyek Magyarországon is rendkívül közkedveltek voltak. Az 1930–40-es években 14 kötete jelent meg magyarul, a legismertebb ezek közül *Az édes anyaföld*. Talán nála is népszerűbb volt az első kínai – nyugati értelemben vett – bestseller-szerző, Lin Yutang (1895–1976), aki élete második felét jórészt az Egyesült Államokban élte le, s legsikeresebb könyveit angolul írta. *A bölcs mosoly* című művét 1939 és 1947 között kilencszer adták ki magyarul, de az *Egy múltó pillanat* is öt kiadást ért meg az 1940-es években, ezek mellett még négy könyve jelent meg, ezek is több kiadásban. *Mi kínaiak* című ismeretterjesztő könyve nemzedékeken keresztül meghatározta azt, ahogy a magyarok a kínaiakat látják, hatása még napjainkban is érezhető. Nyugati kapcsolatai és konzervatív eszméi miatt a kommunista Kínában Lin Yutangot fél évszázadra törölték a kánonból, s 1949-től a rendszerváltásig Magyarországon sem jelenhettek meg a művei, ekkor azonban több könyvét újra kinyomtatták.

A fenti szerzők mellett a 20. század első fele volt az az időszak, amikor a kínai filozófia és költészet számos alkotása is megjelent magyarul. A mára

csaknem teljesen elfeledett Ágner Lajos (1878–1949) irodalomtörténész, orientalista már 1906-ban közzétette *A nagy tanítás (Daxue)* című konfucius klasszikust (*Konfucius: Ta Hio – Nagy Tudomány*), 1937-ben *Száz kínai vers* címmel költészeti antológiája jelent meg, s ő készítette el *Az Út és Erény könyvének (Tao Te king, Daodejing)* egyik első magyar fordítását is (1943). Ez utóbbi taoista klasszikus a legtöbb változatban nyugati nyelvekre (és magyarra) lefordított kínai könyv, első magyar fordítását Stojits Iván (1866–1932), a korban divatos teozófiai mozgalom meghatározó alakja jelentette meg 1907-ben. Hamvas Béla a *Beszélgetések és mondásokat (Lunyu)* fordította le (*Lun Jü: Kung mester beszélgetései*, 1943), Brelich Angelo pedig a *Zhuangzit (Csuang Ce bölcsessége*, 1944). Ebben az időszakban jelent meg az első klasszikus kínai regény, a Shi Nai'an nevéhez kötött *Vízparti történet* (Csi Nai Ngan név alatt, *Vu Szung, a szegénylegény* címmel 1943-ban, egy rövidített és átírt német kiadás alapján).

Az 1930-as években jött divatba Magyarországon a kínai költészet, elsősorban Kosztolányi Dezsőnek (1885–1936) köszönhetően, akinek *Kínai és Japán versek* című műfordítás-gyűjteménye az 1930–40-es években nem kevesebb, mint kilenc kiadást ért meg, s azóta is többször újranyomták. Kosztolányi persze a kínai verseket sokszor csak afféle ürügyként, kiindulópontként használta önálló alkotás létrehozásához, fordítás helyett „ferdített”, de említett kötete emiatt is válhatott olyan népszerűvé. Kosztolányival párhuzamosan nemzedékének más költői is foglalkozni kezdtek kínai költeményekkel, közülük Szabó Lőrincet (1900–1957) érdemes kiemelni, akinek *Örök barátaink* című műfordítás-gyűjteményébe huszonkilenc Tang-kori vers is bekerült.

1949-ben az azonos ideológiai platformra került két ország között intenzív kapcsolatépítés indult meg, s ez hamarosan elhozta a kínai irodalmi fordítások magyarországi aranykorát. A politikai vezetés ugyanis tisztában volt vele, hogy a jó politikai és gazdasági kapcsolatokhoz szükség van egyrészt olyan szakemberekre – tolmácsokra, fordítókra, diplomatákra –, akik közvetítőként tudnak szolgálni a két nép között, másrészt olyan kulturális alapismeretekre, amelyekre az egyéb területeken folytatott együttműködések alapozni lehet. Ezért megindult a magyar Kína-kutatók szisztematikus képzése, az Eötvös Loránd Tudományegyetemre átnevezett budapesti egyetemen újjászervezték és modernizálták a kínai szakot, s 1950-ben Kínába utazott a magyar ösztöndíjas diákok első csoportja, akiket később újabb évfolyamok követtek. Így került ki Kínába többek között Galla Endre (1926–2008), Mészáros Vilma (1921–1977), Józsa Sándor (1928–), Miklós Pál

(1927–2002), Tálás Barna (1928–2019), Polonyi Péter (1935–2011), Kalmár Éva (1938–) – ők lettek azok, akik lényegében megteremtették és felvirágoztatták a hazai sinológiát, néhány itthon képzett remek szakember, elsősorban Tókei Ferenc (1930–2000) és Csongor Barnabás (1923–2018) mellett.

Magyarországon politikai programmá vált, hogy a baráti kínai nép kultúráját hazánkban a lehető legszélesebb körben meg kell ismertetni, ezért az államosított könyvkiadók kínai témájú könyvek sorát kezdték kiadni. Ezek egy része politikai jellegű volt, s a kínai forradalom dicsőítéséről szólt, de a propaganda mellett a klasszikus és modern kínai szépirodalom fontosabb alkotásainak kiadását is célként tűzték ki. Az 1950-es évek legelején – amikor még nem voltak az országban kínai fordítók – főleg orosz közvetítő nyelvről ültettek át magyarra kínai műveket, de hamarosan – az első sinológus nemzedék kiképzésével – megjelentek az első, kínai eredetiből készült fordítások is. Ekkor alakult ki az az egészen a 2000-es évekig jellemző helyzet, hogy a kínai műfordítók egyben hivatásos Kína-kutatók is, illetve gyakorlatilag minden sinológus készít műfordításokat, a tudósi és műfordítói munka nem válik el. Ugyanakkor a továbbiakban is készültek fordítások közvetítő nyelvből is, ezek kiadásában a sinológusok lektoroként, szerkesztőként, szakértőként vettek részt.

Az egyértelmű politikai akaratnak és támogatásnak köszönhetően az 1950–1960-as években a klasszikus és modern kínai irodalom reprezentatív alkotásainak számottevő része elérhetővé vált a magyar olvasók számára. A lefordítandó műveket sinológusok és könyvkiadói szerkesztők választották ki, s a munkát az adott területen leginkább jártas szakértőre bízták, tehát a fordítók között kialakult valamiféle szakosodás. A szocialista viszonyok között a piaci szempontok nem játszottak szerepet, a könyvkiadás állami dotációja lehetővé tette, hogy a kiadandó műveket ne a várható kereslet, hanem a kínai irodalmi kánonban elfoglalt helyük alapján válasszák ki. Természetesen politikai szempontokat is figyelembe vettek, például az 1950-es években több korabeli – mára elfeledett – szocialista realista mű is napvilágot látott, de a jól képzett sinológus nemzedék megjelenésével a minőségi kritériumok váltak elsődlegessé, így igazi remekművek jelentek meg. Az állami szerepvállalás azt is lehetővé tette, hogy egy-egy nagyobb vállalkozással – például egy klasszikus nagyregény lefordításával – egy fordító évekig zavartalanul foglalkozhasson. A jelentősebb kínai művek hatalmas példányszámban, több kiadásban jelentek meg, s az ország minden részén eljutottak a könyvtárakba és könyvesboltokba.

A műfordítók között az első helyen Csongor Barnabást kell megemlíteni, aki elsősorban a késő császárkori köznyelvi elbeszélő és regényirodalom (*baihua xiaoshuo*) alkotásaira specializálódott. Legfontosabb munkája a *Nyugati utazás, avagy a majomkirály története (Xiyouji)*, illetve a *Vízparti tör-*

ténet (*Shuihuzhuan*) lefordítása. Mindkét nagyregény több kötetben jelent meg, sokéves munka eredményeként, s a fordító olyan leleményességgel adja vissza a kínai eredeti stílusát és nyelvi játékait, ami a világ fordítási-rodalmában teljesen egyedülálló. Csongor emellett számos klasszikus verset, elbeszélést és egyéb művet is lefordított, illetve megjelentette a *Nyugati utazás „folytatását”* (*Ami a Nyugati utazásból kimaradt – Xiyoubu*) is.

Tőkei Ferenc leginkább az ókori kínai filozófiai irodalom kutatójaként és fordítójaként ismert, háromkötetes kínai filozófiai szöveggyűjteménye (*Kínai filozófia – Ókor I-III*) ma is alapl műnek számít. Ugyanakkor fordított klasszikus szépirodalmat – verseket, elbeszéléseket, színdarabokat – is, foglalkozott esztétikával, és filozófiai munkássága is számottevő.

Kalmár Éva elsősorban Yuan-kori színjátékokat fordított, majd az 1990-es évektől a kortárs kínai próza felé fordult. Galla Endre a 20. század első felének irodalmával – elsősorban Lu Xun és Lao She munkáival – foglalkozott, neki köszönhetően váltak elérhetővé magyarul az „új kultúra mozgalom” alkotóinak reprezentatív alkotásai, amelyek ma már a kínai irodalmi kánon részei. Az elsősorban művészettörténészként ismert Miklós Pál is számos modern szerzőt fordított, például Guo Moruo és Lao She műveit. Polonyi Péter legnagyobb irodalmi vállalkozása az *Írástudók (Rulin waishi)* című klasszikus regény lefordítása volt, de emellett a legkülönbözőbb műfajú és korú egyéb szövegekkel is foglalkozott.

Kínai irodalmat nemcsak sinológusok fordítottak, ugyanis ebben az időszakban is előfordult, hogy egy könyvkiadó közvetítő nyelvből készített magyar változatot. A legjelentősebb ezek közül a *Szép asszonyok egy gazdag házban (Jinpingmei)* című nagyregény, amely egy német kiadás alapján készült. Erotikus tartalma miatt ez minden bizonnyal a legtöbbször által olvasott kínai könyv Magyarországon a 20. század második felében, 1964-es első megjelenése óta nyolc kiadása látott napvilágot. Szintén németből készült a kínai regényirodalom csúcsának tartott *A vörös szoba álma* magyar kiadása. A legkorábbi és legösszetettebb klasszikus kínai nagyregény, a *Három királyság* lefordíttatása azonban az 1980-as évekig még közvetítő nyelvből sem merült fel.

Az 1950–60-as évek kapcsán érdemes külön kitérni a kínai költészet magyar fordításaira. Mint láttuk, az első kínai szövegek, amelyek magyarul megjelentek, költemények voltak, s a 19. századtól fogva folyamatosan készültek versfordítások. Kosztolányi Dezső kifejezetten divatosá tette a kínai verseket a magyar olvasók körében, igaz, ehhez a saját (át)értelmezései is hozzájárultak. Kosztolányi nyomán a 20. század közép-s harmadának legjelentősebb magyar költői kísérleteztek kínai versek magyarra ültetésével, s ez a törekvés az 1950-es évek kultúrpolitikájának köszönhetően szisztematikussá vált, ekkortól megindult a kínai költészet legjelentősebb

alkotóinak és műveinek módszeres bemutatása. Ehhez az is hozzájárult, hogy a legnagyobb költőink közül sokan hosszabb-rövidebb időre szilenciumra voltak ítélve, nem jelentethettek meg saját alkotásokat, így egyes időszakokban politikailag nem támadható műfordításokból éltek.

Míg az 1950-es évek előtt a kínai versfordítások mindig közvetítő nyelvből készültek, az első sinológus nemzedék feltűnésével világviszonylatban is egyedülálló munkamódszer alakult ki. A kínai nyelvben és kultúrában járatos Kína-kutatók a kiválasztott versekről jegyzetekkel ellátott nyersfordítást készítettek, ezeket megkapták a korszak legkiemelkedőbb költői – többek között Áprily Lajos (1887–1967), Illyés Gyula (1902–1983), Károlyi Amy (1909–2003), Nagy László (1925–1978), Nemes Nagy Ágnes (1922–1991), Szabó Magda (1917–2007), Weöres Sándor (1913–1989) stb. – és műfordítást készítettek belőlük. Az eredetihez való hűséget a sinológusok ellenőrizték, így végül olyan fordítások jöttek létre, amelyek egyrészt – amennyire csak lehet – visszaadták az eredeti vers értelmét, másrészt a formai megoldások közül is igyekeztek a lehető legtöbbet megtartani (például a rímképletet), harmadrészt komoly irodalmi értékkel rendelkeztek. Más népek kiemelkedő költői jellemzően nem foglal koznak kínai versfordításokkal – kivételek természetesen vannak, például Ezra Pound –, a fordításokat nem irodalmárok, hanem tudósok készítik, akik nem is törekednek a kínai eredeti formai eszközeinek visszaadására. Emiatt nyugodt szívvel kijelenthető, hogy az 1950–60-as évek magyar műfordításai a világ legjobbjai közé tartoznak.

Szintén egyedülálló módon egy-egy költő vagy mű ötletszerű kiválasztása helyett a magyar szakemberek törekedtek arra, hogy reprezentatív képet adjanak a kínai költészetéről, s igyekeztek minden olyan művet elérhetővé tenni, amely a kínai kánonban központi helyen szerepel. Így jelentek meg 1952-ben – Csongor Barnabás és Weöres Sándor együttműködésével – Bai Juyi (Po Csü-ji) válogatott versei, 1954-ben Qu Yuan (Csü Jüan) költeményei (Tőkei Ferenc és Weöres Sándor fordításában), majd különböző sinológusok és költők kooperációjával 1955-ben Du Fu (Tu Fu), 1960-ban Cao Zhi (Cao Cse), 1961-ben Li Bai (Li Taj-po) versgyűjteményei. 1957-ben elkészült a *Dalok könyve* teljes fordítása, 1959-ben pedig a *Zenepalota* (Yuefu) című antológiáé. A korszak nagy összefoglalása a *Klasszikus kínai költők* című kétkötetes antológia (1967), amely az addigi műfordítói munka összegyűjtésével az egész hagyományos kínai költészetéről átfogó képet adott. (A kínai versek magyar fordításairól Csibra Zsuzsanna sinológus *Tenyérvényi selymen végtelen tér* című 2006-os monográfiájában lehet bővebben olvasni.)

A kínai kulturális forradalom (1966–1976) alatt a magyar–kínai politikai kapcsolatok megromlottak, s ez a kulturális életre is hatással volt. A

már elkezdett vállalkozásokat még végigvitték – például a *Nyugati utazás* éppen 1969-ben, a kapcsolatok mélypontján jelent meg –, de a bizonytalan helyzetben, politikai támogatás hiányában a könyvkiadók nem mertek újabb kínai könyvek lefordítására megbízást adni, így az 1970-es években alig néhány munka jelent meg. Ezek közül kiemelkedik *A fej nélküli szellem* című drámaválogatás a kínai színjáték aranykorából, a Yuan-korból, Kalmár Éva fordításában.

Az 1980-as években a magyar–kínai kapcsolatok újjáéledésével lehetőség nyílt újabb fordítások kiadására, s napvilágot is látott néhány modern és kortárs mű (például az *Öreg Can kóborlásai* és a *Hibiszkuszháza* című regények Polonyi Péter fordításában), de az első sinológus nemzedék tagjainak többsége visszavonult, az utánpótlás megjelenésére még várni kellett, így új klasszikus irodalmi fordítások jó ideig alig születtek, csak néhány régi könyvsikert adtak ki újra.

A magyarországi rendszerváltás gyökeres változást hozott a könyvkiadásban, s ezzel a kínai fordításokban is. Az állami dotáció lényegében megszűnt, a kiadók üzleti alapon döntöttek, hogy egy könyvet megjelenetnek-e. Mivel kínaiából – különösen klasszikus kínaiából – fordítani időigényesebb és így költségesebb, mint nyugati nyelvekből, illetve a kínai szépirodalomra nincs tömegigény, a kiadók csak ritkán vállalkoztak új fordítások finanszírozására. Kivételt jelent ez alól a Terebess Kiadó, amelynek sikeres üzleti vállalkozást is üzemeltető tulajdonosa, Terebess Gábor a nyeresége egy részét keleti – köztük kínai – témájú könyvek kiadására fordította. Nála jelentek meg az első munkái az új nemzedéket képviselő Tokaji Zsoltnak (1971–), aki a mai napig az egyetlen klasszikus kínaiából készült nagyobb terjedelmű fordításokat megjelentető sinológus-műfordító (Tokaji keze alól került ki például a *Csung Kuj, az ördögűző* című regény, a *Teáskönyv* című értekezés és egy sor erotikus elbeszélés magyar változata). Az 1990-es években is jellemző maradt a korábban készült munkák újrakiadása, mivel ezek nem jártak jelentős költséggel. Tőkei Ferencnek például számos régi munkáját újranyomták, de ekkor jelentették meg újra a szocialista időszakban tiltólistára került Lin Yutang könyveit és más olyan kínai témájú műveket is, amelyek valaha nagyon népszerűek voltak a magyar olvasók körében, s amelyek után már nem kellett jogdíjat fizetni.

A rendszerváltás utáni korszak új jelensége volt, hogy megszűnt a magyar könyvkiadás viszonylagos izolációja, s a kiadók egyre inkább a nyugati trendeket kezdték követni. Ez azt jelentette, hogy jellemzően a nyugaton – elsősorban az angolszász országokban – nagy példányszám-

ban eladott könyveket adták ki, a lefordítandó könyvek kiválasztása tehát az alapján történt, hogy mi vált sikeressé angol nyelvterületen. Ez a kínai témájú könyveket is érintette, a nyugaton bestsellerré vált kínai könyvek jelentek meg magyarul. Az új időszak legnagyobb ilyen könyvsikere Jung Chang *Vadhattyúk* című – angolul írt – önéletrajzi regénye volt, amelyet 1995-ös első megjelenése után még ötször adtak ki magyarul. Meglehetősen divatosá vált a kínai témájú lektúrirodalom, például Anchee Min regényei vagy a Kínában nagy botrányt okozott *Shanghai baby*. Ezeket a női sorsokkal, szerelemmel, bűnügyekkel foglalkozó regényeket a legtöbb esetben angoltól fordították, s Magyarországon is jelentős üzleti sikert arattak.

Érdemes megemlíteni, hogy az irodalmi szövegek mellett olyan fordítások is megjelentek, amelyek egy-egy kutató tudományos tevékenységéhez kapcsolódtak, s bár szerzőik és fordítóik nem szépirodalomnak szánták őket, irodalmi értékkel is rendelkeznek. Elsősorban a klasszikus kínai filozófiai és vallási irodalom egyes szövegeit ültették át magyarra ezen irányzatok kutatói, például buddhista szútrák és egyéb buddhista írások magyar fordításait publikálta Hamar Imre (1967–) és Pap Melinda (1981–), egyéb kínai vallások és filozófiai iskolák szövegeit tette elérhetővé Kósa Gábor (1971–) és P. Szabó Sándor (1973–), a már említett Tokaji Zsolt pedig a kínai hadtudományi klasszikusokat tette elérhetővé magyarul más szakkönyvek mellett.

A 2000-es évektől némi fellendülés tapasztalható a kínai szépirodalmi művek magyarországi kiadásában. Egyrészt Kína gazdasági fejlődésével és politikai súlyának növekedésével párhuzamosan az ország iránti érdeklődés is fokozódott, másrészt megjelent egy új fordítói nemzedék, illetve a korábbiaknál nagyságrendekkel többen végeztek kínai szakon, s ha a túlnyomó többség nem vált is professzionális fordítóvá, rövidebb szövegek magyarra ültetésére, antológiák összeállításában való részvételre sokan képessé váltak. Új fordítások elsősorban a kortárs kínai irodalom területéről jelentek meg, az elmúlt évtizedek jó néhány kínai regénye olvasható magyarul, emellett több kisregény-, novella- és versválogatás is megjelent. Ehhez az is hozzájárult, hogy az 1980-as évektől a kínai irodalom új virágkorát éli, s világszínvonalú – a nyugati olvasók számára is érdekes – szerzők sora jelent meg. 2000-ben a Franciaországban élő, de kínaiul író Gao Xingjian (1940–) nyert irodalmi Nobel-díjat, 2012-ben pedig Mo Yan (1955–), s az ő elismertségük a többi kínai szerző iránti érdeklődést is növelte. Magyarországon 2008-ban Kína volt a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál díszvendége, s erre az alkalomra a kiadók jó néhány kínai könyvet megjelentettek, például Gao Xingjian főművét, a *Lélek-hegyet* (Kiss Marcell fordításában) vagy a *Huszadik századi kínai novellák* című reprezentatív

antológiát Kalmár Éva szerkesztésében. A 2018-ban rangos kínai állami kitüntetéssel díjazott Kalmár Éva a magyar sinológusok első nemzedékét képviseli, de ma is aktív, például ő ültette át magyarra a Nobel-díjas Mo Yan *Szeszföld* című regényét. Az utóbbi két évtized legaktívabb fordítója Zombory Klára (1972–), aki Yu Hua (1960–) számos műve mellett (*A véradó krónikája, Élni, A hetedik nap, Kína tíz szóban*) fordított Mo Yan-t (*Békák*), összeállított egy háromkötetes Guangdong tartományi antológiát (*A tökéletlenség dala, Fészek nélkül, Ki írhatja át a történelmet?*), és számos egyéb kínai kortárs irodalmi művet is hozzáférhetővé tett magyarul. 2020-ban műfordítói munkásságának elismeréseként ő kapta a Hieronymus-díjat. Mellette a legtöbb új fordítással Kiss Marcell (1978–) jelentkezik, ő is foglalkozott Mo Yannel (*Élni és halni végkimerülésig*) és egyéb magas irodalmi alkotókkal, de a nevéhez fűződik *A démoni kultiváció nagymestere* című népszerű fantasy-sorozat magyar változata is. Major Kornélia (1969–) tajvani regényeket és szárazföldi kínai novellákat tett elérhetővé, Both Sára (1989–), Viczenti Mátyás (1987–) és Yu-Barta Erika (1973–) elsősorban kortárs költőket fordít, Madaras (Takács) Réka (1969–) pedig kínai mellett tibeti szépirodalommal is foglalkozik.

A 2010-es évek fejleménye, hogy a kínai állam is megjelent fordítási projektek támogatójaként a külföldi könyvpiacokon, így Magyarországon is, felismerve, hogy a szépirodalom megismertetése által nőhet Kína „puha ereje”, ismertsége, népszerűsége. Ezért az utóbbi években több könyv magyarországi kiadását kínai szervezetek, intézmények finanszírozták. A kínai kulturális kapcsolatok fejlesztése illeszkedik Magyarország „keleti nyitás” politikájához is, a kínai könyvprojektek sikeréhez tehát újra megvan a politikai támogatás, mindkét oldalról. Ugyanebben az évtizedben a tisztán üzleti alapú könyvkiadás is felfedezte magának Kínát, olyan új kínai zsánerek jelentek meg, mint a fantasy vagy a sci-fi – ez utóbbi esetén elsősorban Liu Cixin (1963–) *A háromtest-probléma* című, világsikert aratott trilógiáját, illetve az amerikai–kínai Ken Liu (1976–) könyveit kell említeni.

Az elmúlt két évtizedben, különösen az utóbbi években a kínai irodalom egyre hangsúlyosabban van jelen Magyarországon, a kínai szerzők művei már korántsem számítanak egzotikumnak. Ugyanakkor az 1950–60-as évekkel ellentétben ma a kortárs és zsánerirodalom áll előtérben, a nagy klasszikus munkák magyarra ültetése évtizedekkel ezelőtt elakadt, egyedül Tokaji Zsolt áll elő néha ókori vagy császárkori művek fordításaival, ezek jellemzően elbeszélések vagy szakkönyvek. Klasszikus kínai regény – az újrakiadásoktól eltekintve – utoljára az 1990-es években jelent

meg magyarul, valódi nagyregény pedig az 1960-as években. A *Három királyság* első hat fejezete – tehát az egész regénynek csupán egy kis töredéke – 1987-ben megjelent ugyan egy vékony füzetben Ecsedy Ildikó (1938–) fordításában, de ebből végül nem lett teljes fordítás.

A Caeta Kiadó tehát csaknem hetvenévnyi kihagyás után tett közzé klasszikus kínai nagyregényt, s ezzel végre Kína „négy nagy klasszikus regényének” mindegyike elérhetővé vált a magyar olvasók számára. Meg kell említeni, hogy e vállalkozással párhuzamosan az Édesvíz Kiadó is dolgozik a regény magyar változatán, ez azonban kereskedelmi forgalomba csak elektronikus könyv formában került. A Caeta kiadványával kapcsolatban különösen örömteli, hogy a *Három királyság* magyar kiadása nemcsak a fordítás szövegét tekintve rendkívül színvonalas és élvezetes munka, hanem ilyen igényes, reprezentatív formában jelenhetett meg. Az arany, ezüst és vörösréz kötet nemzedékeken keresztül a családi könyvespolcok büszkesége lehet. Kína-kutatóként remélem, hogy Horváth Olivér Péter és Németh Bálint munkája, illetve a regény lelkes fogadtatása más kiadók és fordítók kedvét is meghozza a hasonló vállalkozásokhoz, s hamarosan a régi kínai irodalom egyéb kiemelkedő alkotásait is olvashatjuk magyarul.

Budapest, 2021 augusztusa

Salát Gergely

A FORDÍTÓK UTÓSZAVA

Keletnek haladva a Hosszú folyó hullámokat vet
Görgetve, sodorva így mos el mulandó hősöket.
Helyes, helytelen, siker és kudarc, mind semmivé válnak
Ám a zöld hegyek, akárcsak eddig, most is ugyanúgy állnak.
Hányszor nyugodott le a nap vöröslőn felette?
Ősz öreg, ki partján halászott, épp a tűzifát szelte
Megszokott őszi holdkor, avagy tavaszi lágy szélben
Egymásra leltünk boldogan egy korsó rizsbor közelében
Vitatjuk akkor és mostan, hogy voltak az események
Közben átadva magunkat teljesen a vidám csevegésnek.

A legnépszerűbb *Három királyság*-szövegváltozat a Mao Zonggang (1632–1709) által szerkesztett, s ő helyezte Yang Shen fentebb szereplő, *Folyómenti halhatatlan* című versét a könyv legelejére, valamint legvégére, ezzel mintegy filozófiai keretet adva a mű egészének.

Yang Shen (1488–1559) a Ming dinasztia idején csodagyerekként, már tizenegy évesen költeményeket írt szülővárosában, Chengdu-ban. 1511-ben első lett a birodalmi vizsgán, kivívva ezzel sokak elismerését. Fényes karrierét az 1524-es, úgynevezett „nagy rítus vita” törte derékba, mely a frissen trónra lépő császár, Jiajing, valamint a nagy főtitkár, Yang Tinghe, Yang Shen apja között zajlott. Jiajingnek, akinek fontos rítusvégzési kötelezettségei lettek, mivel csak az előző császár unokaöccse volt, posztumusz örökbe kellett volna fogadtatnia magát halott nagybátyjával. Ezt nem akarta megtenni, mert félt nagynénje befolyásától, aki így anyacsászárnővé vált volna. A császárpárti tábort vér szerinti anyja, a másikat pedig a nagy főtitkár vezette, melyet nagynénje, valamint a konfuciánus hivatalnokok nagyobb része támogatott. Jiajing végül saját apját emeltette posztumusz császárrá, ezzel egyként oldva meg a vitát és hatalmi kérdést. A vesztes pártra szigorú büntetés várt. Többeket halálra vertek, Yang Tinghe-t elbocsátották, fiát pedig, aki az ellenérvelés szószólója volt, közrendűvé tették, majd száműzetésbe kényszerült. Úton Yunnan felé majdnem meggyilkolták, de végül elérte élete börtönét. A császár annyira haragudott rá, hogy amikor hetvenéves lett, akkor is csak rövid időre engedélyezte, hogy haza látogathasson, mielőtt ismét Yongchang egyik határerődjébe záratta. Csupán halála után engedélyezte, hogy porhüvelyé hazatérhessen.

Amikor elindult Pekingből száműzetésére, a nyaka köré erősített igával kellett megtennie az utat, mely a megszégyenítés eszköze volt. Mivel kezeit is ehhez láncolták, egyedül enni sem tudott. A felügyeletére rendelt katonák gondoskodtak róla. Éppen Jiangling közelében járt, mikor megpillantott egy halászt és egy favágót, amint épp halat főztek és italoztak a Hosszú folyó (Nagy folyó) partján. Gondtalanul csevegtek és nevetgéltek.

Yang Shenget megrohanták az érzelmek, majd megkérte az egyik katonát, hogy gyorsan szerezzen neki papírt és írószert. Ekkor született meg fent idézett verse, a *Folyómenti halhatatlan*.

A mű első négy sorának mondandója a 120. fejezet utolsó versének végső négy sorára emlékeztet. Az első két sor hasonló – legalábbis a Yangtze (itt sem a nagy, hanem a hosszú jelzővel van ellátva) végtelenséghez való viszonyításában – a Tang dinasztia korában alkotó Du Fu *Felemelkedés* című versének részletéhez:

Elhagyott fák hullajtják leveleik szüntelen
Egyre csak halad a Hosszú folyó végtelen

A Song dinasztia idején élő Su Shi (Su Dongpo) *Chibi-re visszaemlékezni* című művében, nem ugyanazokkal az írásjegyekkel (nála a Yangtze például a regényben megszokott Nagy folyóként szerepel), de hasonló tartalmat alkotott:

Keletnek haladva a Nagy Folyó hullámokat vet
Zabolátlan, örökre így mos el mulandó hősokeket.

A Tang, Song és Ming kori költőkben egyaránt közös, hogy mindannyian szembesültek a száműzetés szomorú következményeivel, és valamennyiük nagy utat tett meg a Yangtze partján. (Du Fu barátján, a száműzött Li Bai-on, azaz Li Taj-po-n keresztül élte meg az eseményt.) Élményük és benyomásuk nem sokban különbözik.

A vers olvasható valamivel közvetlenebb módon is, ha az elsősorban „fát vágni” jelentésű igét ritka értelme szerint főnévként favágónak, valamint a „Megszokott őszi holdkor, avagy tavaszi lágyszélben” szólást átvitt értelmében használjuk. Ebben az esetben születéséhez közelebbi módon az ihlető *Folyómenti halhatatlanok* lesznek a költemény szereplői, az első négy sor után.

Már majdnem lenyugodott a nap vöröslőn felette
Ősz halász és favágó, partján épp kényelmét lelte
Kellemes szép időben, a világ eme csodás szegletében
Egymásra leltek boldogan egy korsó rizsbor közelében
Vitatták akkor és mostan, hogy voltak az események
Közben átadva magukat teljesen a vidám csevegésnek.

A fenti főolvasat szerint a világtól elvonult magányos öreg remete életbölcességébe tekinthetünk, aki ismeri az idők folyását, a történelem

menetét, de nem ragad le bennük. A vers bővelkedik ellentétpárokban: múlandó-állandó, helyes-helytelen, siker-kudarcc, zöld-vörös, őszt-tavaszi, akkor-mostan. A taoizmus szerint ezek együtt alkotnak egészet. Yang Shen magasról bukott, ám megtanulta egyszerűbben szemlélni, másként értékelni az életet. Akárcsak a 120. fejezet utolsó versében, a *kong* a harmadik sorban itt is a semmit, ürességet, hiábavalóságot jelenti. A mű végének mondanivalója mindkét értelmezés esetében egybecseng a *Vízparti történet* Jin Shengtan által írt előszavával: „Számomra a legnagyobb örömet az okozza, ha régi barátokkal találkozhatok és beszélgethetek”.

A *Három királyság* szereplői keleten, akárcsak Plutarkhosz *Párhuzamos életrajzok* című művének alakjai nyugaton, nagy utat tettek meg a történelem folyamán. Már a nyomtatott változat megjelenése, valamint a kéziratok ideje előtt a vásári mesemondók kedveltté tették valós és kitalált alakjait egyaránt. Su Shi (1037–1101) megfigyelte, hogy ha „a történetmondók olyan részt meséltek a gyerekeknek, ahol Liu Bei éppen veszített, akkor azok keserves sírásra fakadtak. Amikor viszont azt hallották, hogy Cao Cao került bajba, üdvívalgásban törtek ki”. A *Vízparti történet* egyik jelenetében (110. fejezet), Fekete Forgószelel, a hősök egyike álmélkodva hallgatja Hua Tuo orvostudományának történetét (75. fejezet), amikor is a súlyosan sebesült Guan Yu italozva *wei-chi* játszmába merült a műtét közben.

Cao Cao megítélése többször változott a történelem folyamán. Egyaránt tartották zsarnoknak, mézárósnak, továbbá földosztási reformja és a *tuntian* rendszer (mezőgazdasági telepes kolónia katonai feladatokkal) bevezetése miatt a nép segítőjének. Seregeiben olyan fegyelem uralkodott, mint Belizár, Iusztinianosz császár híres hadvezérének csapatai között. A Bronz Madár Torony otthont adott a korszak legkiemelkedőbb tudósainak. Verseit s gyermekei, Cao Pi és Cao Zhi költeményeit a mai napig olvassák. A birodalmi hivatalnoki vizsgák első egységesítése is Wei-ben történtek. A „kilenc rang rendszerének” nevezték.

Cao Cao elfordult a konfuciánus erkölcsstantól és megvetette, mert képmutatásnak tartotta. A taoizmust igyekezett hirdetni, ezért is álltak át hozzá sokan a Sárgaturbánosok közül, akik főleg a taoizmus követői voltak. Versei gyakran foglalkoztak a szegények gondjaival, egyfajta taoista utópia foglalkoztatta. Költeményeiből néha mély együttérzés árad. Fia, Cao Pi, az első Wei császár egy *yuefu* dalában a társadalmi egyenlőtlenségeken szomorkodott.

Ahogy Iusztinianosz császár Marcus Aureliushoz hasonlította magát, a Tang dinasztiabéli Taizong is sokat foglalkozott Cao Cao-val. Amikor Cao Cao-hoz hasonlították, dicséretnek vette irodalmi és reform teljesítménye miatt, ám egyben kritizálta is kegyetlenségéért, melyet fő oknak tartott a Birodalom egyesítésének kudarcában.

A Jin dinasztia (1115–1234) hódításai alatt, mely kettészakította Kínát, a Cao Wei vérvonalat tekintették legitimnek. A határt jelölő Huai folyótól délre elhelyezkedő Song dinasztia Liu Bei törvényességét kezdte hangoztatni. Sokan ettől az időszaktól eredeztetik Cao Cao megítélésének rosszra fordulását.

A *Három királyság* első nyomtatott változatának előszavát 1494-re helyezték, csupán nyolc évvel előbbre, mint hogy Augsburgban 1486-ban nyomdába került Thuróczi János műve, *A magyarok krónikája*.

A nyomtatott kiadások megjelenése után a regény nagyon hamar elterjedt nem csak Kínában, hanem egész Kelet-Ázsiában. Takenaka Shigeharu-t (Hanbei) a japán sengoku korszakban (1467–1615) az országot egyesítő Toyotomi Hideyoshi szolgálatában álló fő stratégát (gunshi) különleges tehetsége miatt gyakran nevezték Zhuge Liangnak. Még egy kitalált történettel is igyekeztek alátámasztani a párhuzamot, mely szerint Hideyoshi háromszor látogatta meg őt, mielőtt szolgálatába állt volna, akárcsak Liu Bei Kongmingot. A félszemű Date Masamune egyes legendák szerint Xiahou Dun hatására ette meg a csatában elvesztett szemét (a valóságban himlő volt az oka, és nem fogyasztotta el). A művet Oda Nobunaga is előszerezett, olvasta, és sokan vontak párhuzamot közte és Cao Cao között. Pang Tongra kevesebben akartak hasonlítani, mert habár nagy értelmi képességgel bírt, állítólag szép küllemmel nem áldotta meg a természet. A kínai közmondás, mely szerint „Egy embert ugyanúgy nem lehet külleme alapján megítélni, ahogyan a tengert sem lehet merőkanállal megmérni”, a *Nyugati utazásból* származik (62. fejezet). A gyakorlatban azonban nehéz alkalmazni. Miyazaki Toten (Torazo) megjegyzi művében, a *Harminchárom év álomban*, hogy első, alig várt találkozója Sun Yat-sennel majdnem kudarcba fulladt hatalmas csalódása miatt, hisz nem tudta levetkőzni a keleti felfogást, mely szerint különleges belsőhöz különleges külsőnek kell tartoznia. Csak miután elkezdtek az eszmecserét, vált számára világossá ez a berögződött hiba, amit gyorsan meg is bánt.

Henry Kissinger, aki maga is sokszor idézte a *Három királyság*ot Kínával kapcsolatban, megjegyezte, hogy Ye Jianying, akinek korábbi segítségéért Mao Zedong örökre hálás maradt, Zhuge Liang stratégiáját javasolta Kínának a Szovjetunióval és az Egyesült Államokkal kapcsolatos viszonyában. „Észak, küzdj Cao Cao-val, dél, szövetezz Sun Quannal! (Szövetezz Wu-val keleten, küzdj Wei-jel északon.)” Peng Dehuai magát Zhang Fei-hez hasonlította, ami jelentősen rontotta viszonyát Mao Zedonggal, akit sokan hasonlítottak Cao Cao-hoz és akit ő nagyra is tartott.

A *Három királyság* Kína kulturális életére gyakorolt hatása számtalan helyen tetten érhető. Elég csak arra gondolni, hogy a legelső kínai film, melyet 1905 novemberében készítettek *The Battle of Dingjunshan* (A Dingjun hegyi

csata) címet viseli. Ezt egy pekingi opera alapján készítette a Pekingi Feng-tai Fotó Stúdió Ren Jingfeng rendezésében. Témája Huang Zhong, az öreg generális és Xiahou Yuan, a Cao Cao jobbkezéeként is ismert tábornok harca (71. fejezet). E némafilm elkészültét tekintik a kínai filmipar születésének.

A Wuchang felkelés (térképünkön az akkori Xiakou, a mai Wuhan) is a Vörös sziklák csatájának közelében történt. Ez az esemény teljesítette be a Qing dinasztia sorsát, elbukott a császárság és útjára indult Sun Yat-sen álma, a köztársaság. Többen húztak párhuzamot a két esemény között.

A *Három királyság* keleti történelmi mű, avagy történelmi regény, esetleg mindkettő? Életrajz gyűjtemény, vagy a termékeny fantázia gyümölcse?

Rendkívül szerteágazó és mély vonulatai miatt erre nehéz választ találni. Csodás egyveleg. Válasz helyett hadd hívjunk segítségül pár idézetet.

Hérodotosz *Históriái* így kezdődnek: „A Halikarnasszoszi Hérodotosznak kutatásai vannak itt összegyűjtve, hogy sem az emberek cselekedetei idővel feledésbe ne menjenek, sem azok a csodálatos nagy tettek, melyeket egyrészt a görögök, másrészt a barbárok vittek véghez, nyomtalanul el ne vesszenek; valamint az se, hogy miért harcoltak egymással.”

Plutarkhosz ezt írta a *Párhuzamos életrajzokban*: „A régebbi időkről nyugodtan kijelenthetném én is, hogy ami rajtuk túl van, a csodáknak és a tragédiáirók regéinek világához tartozik, ahol semmi sem biztos és semmi sem bizonyítható be.”

Thuróczi János művében, *A magyarok krónikájában*, így idézi Guillelmus de Nangis (1250–1300) saint-denis-i apátot: „Ugyan mi egyebet cselekszünk, amikor az uralkodók és lovagok hősies, dicső és emlékezetre méltó haditetteit és háborús vállalkozásait, diadalait, véletlen szerencsájüket és eredményeiket az utódok emlékezetére feljegyezzük, mint a harci vágyat ösztökéljük, az olvasók lelkét bátor tettekre tüzeljük, hogy a példák nyomán még vitézebben és lelkesebben viseljék el a fáradságokat és a háborús nehézségeket. Mert a múltak feltárása az utódok oktatása.”

A Mark Twainnek tulajdonított mondás (mely igazából Theodor Reikhez köthető, hisz Twain csak azt mondta, hogy a történelem sohasem ismétli önmagát) szintén elgondolkoztató: „A történelem nem ismétli önmagát, de rímel.”

Vaszilij Kljucsevszkij szavai pedig intőek: „A történelem nem tanárnő, hanem egy matróna. Nem tanít semmit, de kegyetlenül számon kéri a meg nem tanult leckét.”

Kedves olvasó, aki a *Három Királyság* e könyvét olvasod, akár okulás-ként, vagy szórakozásból, netalán kíváncsiságból, reméljük elérted kijelölt célod.

Szeretnénk megköszönni a segítséget, együttműködést és támogatást Salát Gergelynek, Bárdi Lászlónak, Rácz Lajosnak és Gajda Évának.

Végezetül hadd írjunk pár gondolatot a jó miniszterek és tanácsadók fontosságáról a kínai kultúrában, akik közül, ha nem is történelmi tetteivel, hanem inkább legendáival, de mindenképpen kimagasló Zhuge Liang.

Sima Qian, a krónikás, *A történetíró feljegyzéseiben* említi, hogy a Hada-kozó fejedelemségek korában élő Shang Yang, Qin államának kancellárja megpróbálta szolgálatába állítani Zhao Liangot. Ő hajlandónak mutatkozott, de feltételt szabott: „A kancellárnak egy teljes napi őszinteséget és egyenes beszédet nem szabad megbüntetnie!” Shang Yang elfogadta az ajánlatot, és betartotta a vállaltakat mondván: „A szónoklat csak hangzatos fecsegés, az egyenes beszéd igaz, a kellemetlen szó orvosság, az édes duruzsolás pedig mérég.” Valamint hozzátette: „Ezer helyeslő sem érhet fel soha egy őszinte tanácsadóval.”

Cao Cao, a Huarong völgyön keresztül menekülve, miután – legalábbis a történet szerint – szabadon engedte Guan Yu, sóhajtozva hiányolni kezdte Guo Jia-t, elhunyt tanácsadóját. Szomorú volt, mert nem állt mellette, hogy őszintén véleményt mondjon a Vörös sziklák csatája közben. Wang Can, a *Jianan* stílusú hét költő egyike már így fogalmaz a *Mint a Gyöngyfüzér* című művében:

Ha fényes tükörbe tekintesz
Helyes küllemednek segítesz
Ha őszinte szóból merítesz
Hibáid ellen sosem veszítesz

A híres Tang császár, Taizong (Li Shimin) egy kiváló tanácsadóval büszkélkedhetett. Wei Zheng sohasem hagyta őszinte vélemény nélkül ura tetteit. Mindig arra figyelmeztette, hogy fogadja örömmel a tanácsokat: „Ha valakinek igaza van, hallgasd meg! Ha valakinek nincs igaza, akkor is hallgasd meg! Máskülönben hogyan mernének minisztereid hozzád szólni?” Egyszer igen nyers volt a császárral: „Már nem fogadod olyan szívesen a tanácsokat, mint régen. Uralmad elején szomjajztad őket, és attól tartottál, hogy az emberek nem mernek szabadon beszélni előtted. Ezek után boldogan hallgathattad javaslataikat. Most is hajlandó vagy fogadni az indítványokat, de arckifejezésed elégedetlen, és ezt mindenki látja!” Taizong császár egyszer úgy határozott, hogy minden másodszülött felnőtt fiút besoroztat hadseregébe, de Wei Zheng nem volt hajlandó aláírni a beadványt, majd az egész udvar előtt tiltakozni kezdett: „Ha kiszáritod a tavat, hogy halat foghass, nem lesz halad jövőre. Ha felgyújtod az erdőt, hogy kiugrasd a zsákmányt, a következő évre nem marad vad.” Felszólalása miatt a császár meggondolta magát. Sokszor mondták ezért, hogy ha Li Shimin közönséges császár lett volna, nem tűrte volna meg udvaránál ezt

az akadémuskodó embert. Egyszer, amikor Taizong nagyon megharagudott rá, feleségéhez, Zhangsun császárnéhez sietett, hogy dühödten kipanaszkodja magát. Egyre hangosabban kiáltozta, hogy mik a tervei a „falusi tökfilkóval”. Az okos császárnő ekkor leborult előtte, majd gratulált neki, hogy ennyire hűséges tanácsadója van, és kijelentette, hogy csak igaz császárok méltóak az ilyenek szolgálatára. Li Shimin haragja azonnal elpárolgott, majd büszke elégedettség lett úrrá rajta. Később, Wei Zheng halálakor személyesen vezette az áldozati rítusokat, és megírta emlékére híres *Három tükrét*, melyet valószínűleg Wang Can munkája, a *Mint a Gyöngyfüzér* ihletett. Amikor később visszatért elhúzódo goguryeo-i hadjáratából, ahogy egykoron Cao Cao, aki Guo Jia-t siratta, Taizong is keserűen jegyezte meg: „Ha Wei Zheng itt lenne, nem engedte volna, hogy belekezdjek.” *Három tükrét* megalkotva, csak ennyit fűzött még hozzá: „Wei Zheng elment, elvesztettem a tükrömet.”

Bronz tükröt az ember azért forgat,
Ruhát magán rendbe ezzel hozhat.
Elmúlt időknek tükrébe tekintve,
Tündöklés és bukás lesz megértve.
Mikor tükröd pedig ember vagyon,
Siker s kudarc ismerete múlhat azon.

NÉVMUTATÓ

Cao Zhi

A vigasság

A herceg összegyűlt vendégeit szereti és nagyon tiszteli
A mulatozás végére a fáradságot még mindig nem ismeri
Esti útra megyünk a *Nyugati Kertbe* az éjféλι méla csendbe
Egymást követő repülő baldachinjaink hú társak e tettbe.
Szikrázó fényű gyönyörűséges hold az eget újra elfoglalja
Szétszórt csillagképeket ekképpen ismét felsorakoztatja,
Hosszú lejtőt ott illatos őszi orchidea takar szélesen
Hús zöld tavat cinóber színben lótusz borít teljesen,
Vízből mélyen rejlő hal szökken tiszta hullám hátára
Vidám trillázó madárénekek települ magas fának ágára.
Mint isteni forgószél csak pörög a vörös kerék egyre
Már úgy száguld a csodás szekér akár ha légből lenne
Bűnös vágytól törtető akarattól szabadít e lebegés a szélben
Bárcsak mindez így maradhatna a következő ezer évben.

A herceg Cao Pi, Cao Cao fia, a későbbi első Cao Wei császár, a költő bátyja.

A *Nyugati Kert* a Bronz Madár Torony nyugati kertje.

A költemény keletkezését 210-re teszik. Egyes vélemények szerint ez Cao Pi „A lótusz tavacska mellett írva” című versének párja, melynek kellékei és témája hasonló. Testvérek írhatták egyszerre egymás örömeire és a nagyszerű este emlékére, melyet a *Jianan* stílusú költőkkel tölthettek, valószínűleg apjuk társaságában. Ekkor még nem romlott meg köztük a viszony az öröklés miatt.

Ahui Nan (Ahuj Nan) 阿會喃 (? – 225) Meng Huo egyik alvezére. Miután segített Zhuge Liangnak elfogni urát, Meng Huo – kiszabadulását követően – társával, Dongtu Na-val együtt kivégeztette. (87. fejezet.)

Bai Juyi (Paj Csüji) 白居易 (772 – 846) Költő és kormányzati tisztségviselő a Tang korszakban. Számátalan híres vers megalkotója, nagy hatással volt a japán irodalom kibontakozására is. Összesen több mint 2800 verset írt. (104. fejezet.)

Bai Qi (Paj Csi) (kb. Kr. e. 332 – Kr. e. 257) Qin állam egyik híres hadvezére a Hadakozó Fejedelemségek Korában. Több mint harminc évig szolgált, és legalább egymillió ember haláláért volt felelős. Állítólag egyetlen vereséget sem szenvedett el pályafutása során. (118. fejezet.)

Bao Su (Pao Szu) 鮑素 (? – ?) Shu-hadvezér. Qi védelmére küldték, de Chen Tai megsemmisítette haderejét, és őt magát is megölte. Kitalált szereplő. (111. fejezet.)

Bei Yan (Bej Jen) 卑衍 (? – 238) Gongsun Yuan egyik hadvezére. A 238-as lázadás során többször megütközött Sima Yi hadaival, s végül Xiahou Ba végzett vele. (106. fejezet.)

Bi Gui (Pi Kuj) 畢軌 (Zhaoxian) (? – 249) Wei-tisztségviselő, Cao Shuang közeli tanácsadója. Többször figyelmeztette urát, hogy óvakodjon Sima Yi-től. Végül Cao Shuanggal és további bizalmasaival együtt árulás miatt halálra ítélték. (106. fejezet.)

Bing Ji (Ping Csi) 邴吉 (Shaoqing) (? – ?) Han-főminiszter. Fiatal korában börtönörként szolgált. Őszinte és hűséges tisztségviselő hírében állt. (103. fejezet.)

Bo Shou (Po Sou) 白壽 (? – 228) Shu-hadvezér. Zhuge Liang beadványában szerepel, mint hősies harcban elhullott katona. (97. fejezet.)

Bu Chan (Pu Csan) 步闡 (Zhongsi) (? – 272) Kezdetben Wu-, majd Jin-hadvezér. 272-ben Lu Kang Wu-hadvezér visszafoglalta Xilinget Jintől, és foglyul ejtette, majd kivégeztette a várost védő Bu Chant. (120. fejezet.)

Bu Zhi (Pu Ci) 步騭 (Zishan) (? – 247) Szerény családból származó tisztségviselő. Körülbelül húsz évig védelmezte Wu-t a Wu-Shu határnál. Sun Quan halálát követően utódját, Sun Denget is ellátta tanácsaival. 246-ben Wu birodalmi kancellárja lett, de halála előtt csupán egy évig viselhette e tisztséget. (83. fejezet.)

Cai Lin (Caj Lin) 蔡林 (? – ?) Wei-hadvezér, korábban Wu-tiszt, ám a 252-es Wei-támadáskor átállt az ellenséghez. (108. fejezet.)

Cao Cao 曹操 (Meng De) (155 – 220) Nagy hatalmú hadúr az utolsó Han császár uralkodási ideje alatt. Nem csupán a hadművészetben, hanem a költészetben is jártas volt, számos verse fennmaradt. Kiváló hadvezér, főminiszterként „szolgált” az utolsó Han uralkodót, a tényleges hatalom az ő kezében volt. A regény egyik legfontosabb szereplője. (81. fejezet.)

Cao Fang (Cao Feng) 曹芳 (Lanqing) (231 – 274) Cao Rui fogadott fia. Nyolc évesen került Wei trónjára. Leginkább arról ismert, hogy igyekezett csökkenteni a Sima-család hatalmát, és kötelességei helyett ágyasainak számát gyarapította. (106. fejezet.)

Cao Huan 曹奂 (Jingming) (246 – 302) Wei ötödik és utolsó uralkodója. 266-ban lemondott a trónról Sima Yan (a Jin-dinasztia első császára) javára, így véget vetve a Wei-dinasztiának. Chenliu hercegeként élt tovább. Bizonyos szövegváltozatokban születési nevén (Cao Huang) szerepel. (114. fejezet.)

Cao Ju (Cao Csü) 曹據 (196 után – ?) Cao Cao egyik fia, Pengcheng hercege. Az egymást követő Wei-uralkodók alatt vagyona folyamatosan növekedett. A hatalmi harcokból igyekezett kimaradni. (109. fejezet.)

Cao Lin 曹霖 (? – 251) Wei-főúr, Cao Pi fia, Donghai hercege, Cao Mao, a negyedik Wei-császár atyja. Nem vett részt kora hatalmi harcaiban. (109. fejezet.)

Cao Mao 曹髦 (241 – 260) Cao Pi unokája, Wei negyedik uralkodója. Intelligens és művelt ifjú volt, azonban igyekezett visszaszerezni az állam feletti hatalmat a Sima-családtól, főként Sima Zhao régenstől, ám kudarcot vallott. Sima Zhao kivégeztette. (109. fejezet.)

Cao Pi 曹丕 (Zihuan) (187 – 226, uralkodott: 220 – 226) Cao Cao második fia (a regényben először elsőszülött fiúként szerepel) és örököse, a Három Cao egyike. Tehetséges költő és államférfi. Ő vetett véget végleg a Hanok uralmának, s felvette a császári címet, mint Wei első uralkodója. (81. fejezet.)

Cao Ren (Cao Jen) 曹仁 (Zixiao) (168 – 223) Cao Cao unokafivére, kiváló lovas és íjász. Számos küzdelemben részt vett rokona és ura oldalán, sok hőstettel tüntetvén ki magát. A későbbiekben hadügyminiszterként is szolgált Cao Cao-t. (84. fejezet.)

Cao Rui (Cao Zsuj) 曹叡 (Yuanzhong) (205 – 239) Cao Pi (néhány történész szerint Yuan Xi) fia, és utódja Wei trónján. Költséges építkezései és rengeteg ágyasa jelentősen megcsappantották kincstárát. Halálakor – vér szerinti utód hiányában – a trónt fogadott fiára, Cao Fangre hagyta. (91. fejezet.)

Cao Shen (Cao Sen) 曹參 (Jingbo) (? – Kr. e. 190) A Nyugati Han időszak egyik kancellárja, Liu Bang oldalán vett részt a Chu-Han viszálykodásban, nagy szerepe volt a Han dinasztia uralmának megszilárdításában. (105. fejezet.)

Cao Shuang (Cao Suang) 曹爽 (Zhaobo) (? – 249) Wei. hadvezér és régens, Cao Zhen fia. Cao Rui uralmának utolsó napjaiban kezdett kormányozni, Cao Fang, az utód kiskorúsága miatt. Nem volt alkalmas a feladatra, ennek ellenére fivéreivel, Cao Xi-val és Cao Xunnal együtt jelentős hatalom összpontosult a kezében. Végül összeütközésbe került Sima Yi-vel. (106. fejezet.)

Cao Xi (Cao Hszi) 曹羲 (? – 249) Cao Shuang öccse. Testvére régenssége alatt jelentős hatalmat kapott, ám összetűzésük miatt a Sima-családdal mindenét, még életét is elvesztette. (106. fejezet.)

Cao Xiu (Cao Hsziu) 曹休 (Wenlie) (? – 228) Cao Cao távoli rokona, Wei-hadvezér. Karrierje elején Zhang Fei és Ma Chao legyőzte, a későbbiekben pedig Wu ellen vívott sok csatát. (84. fejezet.)

Cao Xun (Cao Hszün) 曹訓 (? – 249) Cao Shuang, Cao Yan és Cao Xi testvére. Cao Rui halála után egy ideig ők rendelkeztek a legnagyobb hatalommal Wei-ben, azonban mindent elvesztettek a Sima Yu-vel történt rivalizálás végén. (106. fejezet.)

Cao Yan (Cao Jen) 曹彥 (? – 249) Cao Shuang régens egyik testvére. Magas rangot kapott, mikor fivére kezébe vette Wei kormányzását, ám a Sima Yu-vel történő versengésben vereséget szenvedtek. (106. fejezet.)

Cao Yu (Cao Jü) 曹宇 (Pengzu) (? – 278) Cao Cao egyik fia, ágyasától Huan úrhölgytől. Cao Pi uralma alatt a Yan hercege címet kapta. Gyermekkorában közel állt Cao Rui-hoz, ám később nem kívánt komolyabb szerepet vállalni a főváros hatalmi harcaiban. 260-ban az ő fia, Cao Huan lett az ötödik és utolsó Wei-uralkodó. (106. fejezet.)

Cao Zhen (Cao Cen) 曹真 (Zidan) (? – 231) Qiao-ból származó Wei-generális, Cao Cao fogadott fia. Atyja halálát követően Cao Pi és Cao Rui alatt szolgált. Sikeresen védte Wei-t a két első Shu-támadás ellen 228-ban és 229-ben. (84. fejezet.)

Cao Zhi (Cao Ci) 曹植 (Zijian) (192 – 232) Cao Cao harmadik fia, atyja kedvence. Hírneves költő és kalligráfus. Cao Cao olyannyira kedvelte, hogy legidősebb fia, Cao Pi helyett egy ideig őt akarta megtenni örökösévé. A két ifjú viszonya sem volt éppen felhőtlen, ahogy az előző kötetből kiderült. (91. fejezet.)

Cao Zun (Cao Cun) 曹遵 (? – ?) Qiao-ból származó Wei-hadvezér, Cao Zhen testvére. Túl sok babér nem termett számára a harcmezőn a Zhuge Liang vezetete Shu-haderő ellen. (93. fejezet.)

Cen Hun 岑昏 (? – 280) Wu-tisztségviselő Sun Hao uralma idején. Állítólag korrupt és kegyetlen eunuch volt. Wu bukása után több korábbi Wu-politikus őt vádolta az eseményekért, ezért Sun Hao hagyta, hogy brutálisan végezzenek vele. E tettét később megbánta. (120. fejezet.)

Cen Wei (Cen Vej) 岑威 (? – ?) Wei-generális, Wang Ping végez vele Zhuge Liang egyik északi hadjárata során. Kitalált szereplő. (102. fejezet.)

Chang Ba (Csang Pa) lásd: Zang Ba.

Chang Diao (Csang Tiao) 常雕 (? – 222) Wei-generális, a 222-ben Wu ellen indított támadás parancsnoka. Elhamarkodottsága miatt jelentős szerepet játszott a Wei-hadak vereségében Ruxu-nál. Zhu Huan végzett vele. (85. fejezet.)

Changyi (Csangji) nagyúr/herceg 昌邑王 (kb. Kr. e. 92 – kb. Kr. e. 59.) Liu He-néven a Han-dinasztia egyik császára. Alig huszonzét napig uralkodott, éjjel-nappal lakomázott, így Huo Guang miniszter – akinek trónját is köszönhetette – megfosztotta az uralomtól, és törölte a császárok hivatalos listájáról. (109. fejezet.)

Cheli Ji (Cseli Csi) 徹里吉 (? – ?) Az Északkelet-Kínában élő Qiangok királya. A törzs Wei uralma alatt állt. Kitalált szereplő. (94. fejezet.)

Chen Jun (Csen Csün) 陳俊 (? – ?) Wei-tisztségviselő, Sima Zhao egyik alvezére. Részt vett Zhuge Dan lázadásának leverésében. Kitalált szereplő. (112. fejezet.)

Chen Ping (Csen Ping) 陳平 (? – kb. Kr. e. 178) A Han alapító Liu Bang egyik fontos tanácsadója és főminisztere. Tanult férfiú volt, akit a nép is kedvelt, mivel jól bánt velük. Kezdetben Xian Yu hadúr követője volt, ám amikor jobban megismerte Liu Bangot, benne emberibb vezérré lelt, így hozzá csatlakozott. (85. fejezet.)

Chen Qian (Csen Csien) 陳騫 (Xiuyuan) (211 – 292) Wei-hadvezér, aki még a Jin-dinasztia hatalomra kerülése után is tovább szolgált. Társával, Wang Ji-vel együtt számos diadalmas csatát vívott. (111. fejezet.)

Chen Qun (Csen Csun) 陳群 (Changwen) (? – 237) Wei-tisztségviselő. Ő vezette be a kilencszintű polgári hivatalnok-jelölést. Cao Pi halálát követően fiát, Cao Rui-t javasolta uralkodónak. (91. fejezet.)

Chen Shi (Csen Si) 陳式 (? – ?) Shu-hadvezér. Wei Yannel együtt többször kételkedett Zhuge Liang hadi terveiben, ám mindig tévedtek. (98. fejezet.)

Chen Tai (Csen Taj) 陳泰 (Xuanbo) (? – 260) Chen Qun fia, Wei-hadvezér. Igen járatos volt a háború művészetében, embereit úgy vezette, mintha gyermekei lennének. Sima Shi hatalomátvételét követően volt bátorsága meggyászolni a gyanús körülmények között meghalt Cao Mao-t. (107. fejezet.)

Chen Yuan (Csen Jüan) 陳元 (? – ?) Jin-tiszt, Yang Hu egyik alvezére. Kitalált szereplő. (120. fejezet.)

Chen Zao (Csen Cao) 陳造 (? – ?) Wei-tiszt, Cao Zhen egyik alvezére. Ma Dai végez vele, miután visszatér Shu szolgálatába. Kitalált szereplő. (95. fejezet.)

Chen Zhen (Csen Cen) 陳震 (Xiaoqi) (? – 235) Nanyangi születésű Shu-politikus, nagy segítségére volt Liu Bei-nek Yi tartomány elfoglalásában. Később miniszteri rangra emelkedett, és Liu Shan őt küldte Wu-ba, szövetségkötés ajánlatával. (81. fejezet.)

Cheng (Cseng) császár a Zhou dinasztiából 周成王 (? – Kr. e. 1021) Uralkodott: Kr. e. 1042 – Kr. e. 1021. A Zhou dinasztia második uralkodója. Igen fiatalon került a trónra, s régensként egy ideig nagybátyja, Zhou hercege gyakorolta a hatalmat helyette. Ennek során elsősorban a Shang-erőkkel kellett szembenézniük. Ezek vezetői közé tartozott a regényben említett Zhao herceg is. (106. fejezet.)

Cheng (Cseng) király Chu-ból 楚成王 (? – Kr. e. 626) Chu állam egyik uralkodója a Tavasz és ősz korában. Saját fivére, Duao ellenében lépett a trónra. Kr. e. 648-ban meghódította Huangot. Neves főminiszteréhez, Cheng Dechenhez hasonlóan ő is öngyilkossággal vetett véget életének. (96. fejezet.)

Cheng Bing (Cseng Ping) 程秉 (Deshu) (kb. 172 – kb. 225) Sun Quan tanácsadója, a ceremóniák minisztere Wu-ban. Egy súlyos tettével jelentős szerepet játszik Wu és Shu viszonyának elmérgesedésében. (83. fejezet.)

Cheng Cui (Cseng Cuj) 成倅 (? – 260) Wei-generális, Cheng Ji fivére. Részt vett Zhuge Dan lázadásának elfojtásában. Később Sima Zhao kivégeztette. (112. fejezet.)

Cheng Dechen (Cseng Tecsén) 成得臣 (Ziyu) (? – Kr. e. 632) Chu állam főminisztere a Tavasz és őszi korában. A chengpu-i csatát követően uralkodója haragra miatt öngyilkosságot követett el. (96. fejezet.)

Cheng Ji (Cseng Csi) 程畿 (Jiran)(? – 222) Shu-generális, eredetileg Liu Zhang embere. Baxi-ban született. Uralkodóját védelmezve halt meg a balsikerű Wu elleni hadjárat során, 222-ben. (81. fejezet.)

Cheng Ji (Cseng Csi) 成濟 (? – 260) Wei-hadvezér, Cheng Cui fivére. Sima Zhao főminiszterrel szemben Cao Mao oldalára álltak, s emiatt kivégezték őket. (114. fejezet.)

Cheng Wu (Cseng Vu) 程武 (? – ?) Cheng Yu legidősebb fia, atyja örököse, Wei egyik fontos tisztségviselője. (92. fejezet.)

Cheng Yu (Cseng Jü) 程昱 (Zhongde) (142 – 221) Tanácsadó Cao Cao szolgálatában. Igen hosszú ideig eredményesen tevékenykedett, Wei királysága korai időszakának egyik legfontosabb tisztségviselője. (92. fejezet.)

Chunyu Dan (Csunju Tan) 淳于丹 (? – ?) Lu Xun egyik alvezére, kitalált szereplő. Ugyanakkor a valóságban élt egy Chunyu Shi nevű harcos, aki kritikával illette Lu Xun durvaságát, vezére mégis nagyra becsülte. (84. fejezet.)

Cuan Xi (Cuan Hszi) 爨習 (? – ?) Shu-hivatalnok, Jianling előjárója. Házasság révén rokona lett Li Hui-nak. (91. fejezet.)

Cui (Cuj) úrhögy 崔氏 (? – 263) Liu Chen felesége. Férjével és gyermekeikkel együtt megölték magukat Shu bukásakor. Kitalált szereplő. (118. fejezet.)

Cui Liang (Cuj Liang) 崔諒 (? – ?) Anding kormányzója. Megpróbálta csapdába csalni Zhuge Liangot, ám átláttak trükkjén, s Zhang Bao végzett vele. Kitalált szereplő. (92. fejezet.)

Cui Yu (Cuj Jü) 崔禹 (? - ?) Zhu Ran egyik embere, akivel Zhang Bao végez a xiaotingi ütközet során. Kitalált szereplő. (82. fejezet.)

Cui Zhouping (Cuj Csouping)/Cui Jun (Cuj Csün) 崔鈞 (? - ?) Zhuge Liang és Xu Shu egyik gyermekkori barátja, korának neves bölcse. (113. fejezet.)

Dai Lai (Taj Laj) 帶來 (? - ?) *Dongzhu* (Barlangisten), Zhurong úrhölgy öccse. Ő javasolta Meng Huo-nak, hogy kérjen segítséget Mu Lu és Wutugu fejedelmektől Zhuge Liang ellenében. (90. fejezet.)

Dai Ling (Taj Ling) 戴陵 (? - ?) Wei-tiszt, Zhang He alvezére Changanban. Mind a ketten Sima Yi szolgálatában álltak. Zhuge Liang ravaszságával nem ért fel egyikük sem. (99. fejezet.)

Dang Jun (Tang Csün) 黨均 (? - ?) Deng Ai tanácsadója, Wei-tisztségviselő. Lefizette Huang Hao eunuchot, hogy pletykákat terjesszen Jiang Wei árulásáról. Kitalált szereplő. (113. fejezet.)

Deng Ai (Teng Aj) 鄧艾 (Shizai) (? - 264) Wei-hadvezér. Roppant tehetséges katona, aki kulcsszerepet játszik Shu meghódításában. Ugyanakkor erőszakosságáról és fennhéjázásáról is hírhedt. Alacsony sorból származott. (107. fejezet.)

Deng Cheng (Teng Cseng) 鄧程 (? - ?) Wu-tisztségviselő. Csupán egyszer kerül említésre. Kitalált alak. (113. fejezet.)

Deng Dun (Teng Tun) 鄧敦 (? - ?) Wei-hadvezér. Sima Zhao kivégeztette, mert ellenezte a Shu ellen indítandó hadjáratot. (115. fejezet.)

Deng Liang 鄧良 (? - ?) Kezdetben Shu-, majd Wei-tisztségviselő. Ő volt az egyik hivatalnok, aki a hódító Deng Ai táborába vitte Liu Shan megadásról szóló nyilatkozatát. Később a Jin-dinasztia szolgálatában állt. (118. fejezet.)

Deng Tong (Teng Tung) 鄧銅 (? - 228) Shu-tiszt, aki részt vett Zhuge Liang első északi hadjáratában, s Hanzhong meghódítását követően nem sokkal belehalt sebeibe. (97. fejezet.)

Deng Xian (Teng Hszian) 鄧賢 (? - ?) Liu Zhang egyik tehetséges hadvezére, később Wei szolgálatában találjuk. Meng Da unokaöccse. Sajnos szinte semmi egyébbet nem tudni róla, de nem kitalált szereplő. (94. fejezet.)

Deng Yang (Teng Jang) 鄧颺 (Xuanmao) (? – 249) Wei-tisztségviselő, Deng Yu leszámazottja. A Cao Shuang és Sima Yu közti versengésben előbbi oldalán állt, így 249-ben őt is kivégezték. (106. fejezet.)

Deng Yu (Teng Jü) 鄧禹 (Zhonghua) (2 – 58) Han-generális, Guangwu császár egyik fővezére a Han-dinasztia uralmának helyreállításáért folyó harcokban. Mindig megfelelő embereket talált a megfelelő helyre. Deng Zhi Shu-tisztségviselő híres őse. 885. fejezet.)

Deng Zhi (Teng Ci) 鄧芝 (Bomia) (? – 251) Shu-politikus, kezdetben Pi tartomány alacsony rangú tisztségviselője. Liu Bei fedezte fel képességeit. 223-ben Zhuge Liang követként Wu-ba küldte, és sikerült visszaállítania a Shu-Wu szövetséget. (85. fejezet.)

Deng Zhong (Teng Csung) 鄧忠 (? – 264) Wei-hadvezér, Deng Ai egyik fia. Atyjához hasonlóan kiváló és bátor generális. 264-ben együtt érte őket végzetük. (111. fejezet.)

Ding Feng (Ting Feng) 丁奉 (Chengyuan) (? – 271) Hírneves Wu katonai parancsnok, aki orgyilkosságokban is részt vett. A valóságban 220 előtt csupán alacsonyabb rangban szolgált Kan Ning alatt, így legtöbb olyan tette, amiről a regény beszámol, csupán a képzelet szüleménye. (83. fejezet.)

Ding Fung (Ting Fung) 丁封 (? – ?) Wu-hadvezér, Ding Feng öccse. (A helyes átírás az ő nevénél is Ding Feng lenne, a félreértések elkerüléséért szerepel így.) Tagja volt a Shu megsegítésére indított seregnek 263-ban. (117. fejezet.)

Ding Li (Ting Li) 丁立 (? – ?) Shu-hadvezér. Csupán Zhuge Liang egyik beadványában szerepel név szerint, mint elesett generális. (97. fejezet.)

Ding Mi (Ting Mi) 丁謐 (Yanjing) (? – 249) Wei-tisztségviselő, Cao Shuang régens egyik bizalmasa. 249-ben Sima Yi kivégeztette, miután leszámolt ellenfeleivel az udvaron belül. (106. fejezet.)

Ding Xian (Ting Hszian) 丁咸 (? – ?) Shu-generális. Részt vett Zhuge Liang déli hadjárataiban. Ezen felül szinte semmit sem tudunk róla. (91. fejezet.)

Dong Chao (Tung Csao) 董朝 (? – ?) Wu-tisztségviselő, Sun Kai-jal együtt Sun Chen követe Sun Xiu-hoz, felajánlván neki Wu trónját. (113. fejezet.)

Dong Jue (Tung Csüeh) 董厥 (Gongxi) (? – ?) Shu hadvezér és politikus. Fan Jiannel együtt részt vet Zhuge Liang déli hadjáratában. Magas rangja elle-

nére nem volt képes Shu uralkodóját kivonni Huang Hao eunuch befolyása alól. Shu bukását követően katonai tanácsadóként Wei szolgálatába állt. (87. fejezet.)

Dong Xi (Tung Hszi) 董禧 (? - ?) Xiahou Mao egyik alvezére, sikertelenül próbálta megállítani Zhuge Liang seregeit. Kitalált alak. (92. fejezet.)

Dong Xun (Tung Hszün) 董尋 (? - ?) Wei-tiszttségviselő. Tiltakozni merészelt Cao Rui uralkodó költséges építkezései és más pazarlása miatt. Cao Rui ki akarta ezért végezni, ám udvaroncai kérésére elállt ettől. (105. fejezet.)

Dong Yun (Tung Jun) 董允 (Xiuzhao) (? - 246) Shu-tiszttségviselő. Atyja, Dong He is már fontos beosztásban szolgált. 221-től 253-ig egyenlően fontos helyet töltött be a Shu-kormányzatban Zhuge Lianggal, Jiang Wannal és Fei Yi-vel. (85. fejezet.)

Dong Zhuo (Tung Cso) 董卓 (Zhongying) (? - 192) Keleti-Han hadúr, aki igyekezett kihasználni a Ling császár halálát követő zűrzavart, az eunuch-frakció és a velük szemben álló udvaroncok összecsapását. A későbbiekben meglehetősen sikerrel tevékenykedett, ám zsarnoksága és kegyetlensége végül nem maradt megtorlatlanul. (93. fejezet.)

Dongtu Na (Tungtu Na) 董荼那 (? - 225) Meng Huo egyik alvezére. Zhuge Liang elfogta a Shu-csapatok inváziója során, ám idővel szabadon engedte. Hálából segítette elfogni urát. Miután Zhuge Liang Meng Huo-t is szabadon engedte, a barbár király árulása miatt kivégeztette Dongtu Na-t. Kitalált szereplő. (87. fejezet.)

Du Fu (Tu Fu) 杜甫 (712 - 770) A Tang-dinasztia (618-907) három legjelentősebb költőjének egyike. A zenét és a festészetet, valamint a lovaglást és vívást is kedvelte. 1450 verse maradt fenn. Saját korában nem ismerték sokan, a következő században vált igazán népszerűvé. (84. fejezet.)

Du Lu (Tu Lu) 杜路 (? - ?) Wu-generális. Életéről nincs sok feljegyzés. Liu Ning parancsnokkal együtt szerepet játszott Liu Bei támadásának visszaverésében 221 - 222-ben. (82. fejezet.)

Du Qiong (Tu Csiung) 杜瓊 (Boyu) (kb. 160 - 250) Chengdu-ból származó Shu-tiszttségviselő, csillagász és csillagjós. Támogatta Liu Bei trónra emelését. Meglepő módon sohasem volt egyetlen tanítványa sem, így senkire sem hagyta örökölni tudását. (85. fejezet.)

Du Rui (Tu Zsuj) 杜睿 (? - ?) Shu-hadvezér, aki részt vett Zhuge Liang egyik haditervében, mely a Díszök völgyben ment végbe. Kitalált szereplő. (102. fejezet.)

Du Wei (Tu Vej) 杜微 (Guofu) (? - ?) Shu-tisztviselő. Meglehetősen vonakodott állami szolgálatba állni, már Liu Zhant is többször elutasította. Ezt követően – hosszas próbálkozások után – Zhuge Liangnak sikerült rábírnia, hogy szolgáljon az államnak. (91. fejezet.)

Du Yu (Tu Jü) 杜預 (Yuankai) (222 - 285) Wei- majd Jin-hadvezér, a 279-ben Wu ellen indított hadjárat főparancsnoka, de már Shu meghódításában is fontos szerepet játszott Zhong Hui szolgálatában. A Tang-dinasztia idején élt költő, Du Fu egyik őse. (120. fejezet.)

Duo Si (Tuo Szi) király 朵思大王 (? - ?) A Kopasz Sárkány (Tulong) szurdok ura, Meng Huo szövetségese. Az uradalma közelében lévő mérgező források és kődök komoly gondot okoztak a Zhuge Liang vezette Shu-erőknek. Kitalált szereplő. (89. fejezet.)

E Huan (I Huan) 鄂煥 (? - 225) A Shu-kormányzat ellen lázadó Gao Ding egyik alvezére, kitalált szereplő. (87. fejezet.)

Ehe (Shaoge) (Eho Saoke) 俄何 (? - ?) Mi Dang Qiang-fejedelem alvezére. Jiang Wei-jel szövetségben támadták meg Wei-t, ám Chen Tai és Guo Huai hadvezérek csellel élve legyőzték őket. (109. fejezet.)

Fa Zheng (Fa Cseng) 法正 (Xiaozhi) (174 - 220) Kezdetben Liu Zhang embere, majd elárulja urát és Liu Bei szolgálatába áll. Shu egyik legfontosabb tisztviselője lesz. Állítólag nagyon erkölcstelen volt, hivatalnoktársai mégis tisztelték tehetsége miatt. (81. fejezet.)

Fan Jian (Fen Csian) 樊建 (Changyuan) (? - ?) Shu-politikus. Magas pozíciókat töltött be az állam irányításában Liu Shan uralma alatt, ám képtelen volt ellensúlyozni Huang Hao eunuch káros befolyását. Shu 263-ben bekövetkezett bukása után Wei szolgálatába állt. (87. fejezet.)

Fan Li (Fen Li) 范蠡 (? - ?) A Yue-béli Goujian fejedelem fontos tanácsadója a Tavasz és őszi korában. Döntő győzelmet aratott Wu állam felett, azután feleségével, Xi Shi-vel, a kínai történelem egyik híres szépségével visszavonult életet élt. (119. fejezet.)

Fan Qiang/Jiang (Fen Csiang) 范疆 (? - ?) Shu-parancsnok, alacsonyabb beosztású tisztségviselő. Szerepet kapott a Wu ellen indított hadjáratban 221-222-ben. (81. fejezet.)

Fei Shi (Fej Si) 費詩 (Gongju) (? - ?) Eredetileg Liu Zhang egyik tisztségviselője, később Shu szolgálatába áll. ellenezte Liu Bei uralkodóvá emelését, legalábbis addig, míg Wei állam létezik. Liu Bei bebörtönözte, majd száműzte véleményéért. (91. fejezet.)

Fei Yi (Fej Ji) 費禕 (Wenwei) (? - 253) Shu hadvezér és politikus. Sokáig Zhuge Liang katonai tanácsadójaként, és Shu Wu-ba küldött követeként szolgált. Jelentős szerepet játszott Wei Yan és Yang Yi összetűzésében is. (87. fejezet.)

Fei Yao (Fej Jao) 費曜 (? - 229) Tehetséges Wei-hadvezér, aki Zhuge Liang északi hadjáratai során harcolt a Shu-sereg ellen. Csapdába csalták, ezért saját kardjával döfte le magát. (97. fejezet.)

Feng Dan (Feng Tan) 馮統 (Shaozhou) (? - 286) Jin-tanácsadó és hadvezér. Nem értett egyet a Wu ellen indítandó hadjáratral. (120. fejezet.)

Feng Xi (Feng Hszi) 馮習 (Xiuyuan) (? - 222) Han-hadvezér, aki Gongbanban született. Részt vet a 221-222-es Wu elleni hadjáratban. Némi sikereket követően Pan Zhang generális katonái végeztek vele, és csapatai is súlyos veszteségeket szenvedtek. 881. fejezet.)

Fu Gu (Fu Ku) 傅嘏 (Lanshi) (209 - 255) Sima Shi, Wei főminisztere első titkára és tanácsadója. 252-ben azt javasolta, hogy ne indítsanak támadást Wu ellen, Sun Quan halálát követően. Sima Shi nem hallgatott rá. (108. fejezet.)

Fu Qian (Fu Csien) 傅僉 (? - 263) Shu-hadvezér, 258-ban áll Jiang Wei szolgálatába. Bátor és hűséges harcos. 263-ban, a nagy Wei-támadás idején alvezére, Jiang Shu árulása miatt vesztí életét. (112. fejezet.)

Fu Shiren/Shi Ren (Fu Sijen/Si Jen) 士仁 (Junyi) (? - ?) Liu Bei egyik tisztségviselője. Guan Yu alatt szolgált, ám egy vitának köszönhetően Mi Fanggel együtt átállt Sun Quanhoz. A regényben Fu Shirenként (傅士仁) szerepel, ám ez elírás. (81. fejezet.)

Fu Tong (Fu Tung) 傅彤 (? - 222) Shu-hadvezér, Liu Bei Wu-elleni támadásának egyik irányítója 221-222-ben. Egy Sun Huan ellen vívott ütközetben érte el

végzete a hadjárat során (81. fejezet.)

Gan (Kan) úrhölgy 甘皇后 (? – kb. 222) Liu Bei ágyasa, majd később felesége, Liu Shan, az örökös édesanyja. A valóságban nem 209-ben halt meg, mint a regényben, hanem sokkal Liu Bei halála előtt. Zhao Yun a gyermek Liu Shannal együtt őt is sikeresen megmentette. (85. fejezet.)

Gan Ning (Kan Ning) 甘寧 (Xingba) (kb. 180 – kb. 220) Sun Quan egyik jelentős harcosa és támogatója. Eredetileg rettegett kalóz, aki a 190-es években adta fel e tevékenységét, és lett Huang Zu alárendeltje. Később Wu-ba ment, és számos csatában szolgálta kiválóan a Sun családot. (82. fejezet.)

Gan Xiu (Kan Hsziu) 干休 (? – ?) Öreg bölcs, akivel Sun Xiu, Wu uralkodója Que-ben találkozott. Kitalált szereplő. (113. oldal.)

Gao Ding (Kao Ting) 高定 (? – ?) A Sou nevet viselő barbár törzsek főnöke Yue-xi (Yuesui) tartományban. Hallván Yong Kai lázadásáról a Shu-kormányzat ellen, csatlakozott hozzá, és megölte Jiao Huangot, a kormány által a tartomány élére kinevezett tisztségviselőt. (87. fejezet.)

Gao Rou (Kao Zsou) 高柔 (Wenhui) (174 – 263) Wei-tisztségviselő, Gao Gan rokona, korábban Yuan Shao híve. Igen hosszú élete alatt fontos miniszteri pozíciókat töltött be. (107. fejezet.)

Gao Xiang (Kao Hsziang) 高翔 (? – ?) Shu-hadvezér, a Jobb Hadsereg generálisa. Csekély szerepet játszik a regényben. Részt vesz Ma Su balul sikerült hadjáratában, majd Zhuge Liang északi hadműveleteiben. (91. fejezet.)

Ge Yong (Ke Jung) 葛雍 (? – 255) Guanqiu Jian egyik alvezére, aki részt vett a 255-ös lázadásban. Deng Ai végzett vele. Kitalált szereplő. (110. fejezet.)

Geng Gong (Keng Kung) 耿恭 (? – ?) Keleti-Han generális, háborús hős. A Xiongnu-törzsek ellen alig néhány száz harcosával elkeseredett harcot vívott, megvédte országát, hóval fedett hegyi ösvényeken kelt át, s végül sikerült hazamenetelnie. (89. fejezet.)

Gong Gong (Kung Kung) 龔工 Vízisten. Réz fejvel, vas homlokkal, vörös hajjal és kígyótesttel vagy kígyófarkat viselő emberi torzóval ábrázolják. Pusztító erők megtestesítője, különböző katasztrófák előidézője. Minden róla szóló iratban végül elpusztítják vagy száműzik, általában miután elvesztette a csatát Zurong, a tűzisten ellen. (86. fejezet.)

Gong Qi (Kung Csi) 龔起 (? - ?) Shu-tiszt, akivel Wang Shuang Wei-hadvezér végez. Kitalált szereplő. (97. fejezet.)

Gongsun Du (Kungszun Tu) 公孫度 (Shengji) (150 - 204) Han-generális és hadúr. Még a zsarnok Dong Zhuo parancsára vette át a hatalmat a mai Korea felett. Fia, Gongsun Kang örökölte meg pozícióját. (106. fejezet.)

Gongsun Gong (Kungszun Kung) 公孫恭 (? - ?) Gongsun Du fia, Gongsun Kang öccse. 207-ben ő javasolta bátyjának Yuan Xi és Yuan Shang kivégzését, s fejük elküldését Cao Cao-nak. Hűséget fogadott Wei-nek. Unokaöccse, Gongsun Yuan lázadásában nem vett részt, mert épp börtönben ült. további sorsa ismeretlen. (106. fejezet.)

Gongsun Huang (Kungszun Huang) 公孫晃 (? - ?) Gongsun Kang fia, Gongsun Yuan öccse. Nem lehet tudni, milyen szerepet játszott fivére lázadásában Wei ellen. (106. fejezet.)

Gongsun Kang (Kungszun Kang) 公孫康 (? - ?) Liaodong és a környező területek kormányzója, hadúr. Legyőzte Yiyimo-t, Goguryeo királyát. Halála után fivére, Gongsun Gong vette át az uralmat területei felett, mivel a gyermekei még kiskorúak voltak. (106. fejezet.)

Gongsun Xiu (Kungszun Hsziu) 公孫脩 (? - 238) Gongsun Yuan fia, akit lázadása során felajánlott túszként Sima Yi-nek. Atyjával együtt kivégezték a balul sikerült megmozdulás végeztével. (106. fejezet.)

Gongsun Yuan (Kungszun Jüan) 公孫淵 (Wenyi) (? - 238) Eredetileg Wei-alattvaló, ám 237-ben fellázadt uralma ellen, s Yan királyának tette meg magát. 238-ban Sima Yi Liaodongba vezette seregét, és sikeresen leverte a felkelést. (105. fejezet.)

Gongsun Zan (Kungszun Can) 公孫瓚 (Bogu) (? - 199) A Han dinasztia korának végén élő hadúr, aki sokáig a birodalom északi és keleti határait védte az ellenséges törzsektől. Lovasságával 191-ben csatlakozott a Dong Zhuo ellen fellépő szövetséghez. Fehér Lovas Generálisnak is nevezték, mert válogatott lovassága kizárólag fehér hátasokat használt a fehér paripát szent állatnak tartó törzsi ellenfelei megfélemlítésére. (120. fejezet.)

Gou An (Kou En) 苟安 (? - ?) Li Yan Shu-hadvezér egyik tisztje. Zhuge Liang északi hadjáratai során az ellátmány kísérete volt a feladata. Átállt Wei-hez,

és Sima Yu szolgálatában szított ellentétet Zhuge Liang és a Második Úr között. Kitalált szereplő. (100. fejezet.)

Gou Jian (Kou Csien) 勾踐 (ur: Kr. e. 496 – Kr. e. 465) Yue királya A Tavasz és ősz korának vége felé. Hosszas háborúzás után legyőzte és birodalmába olvasztotta Wu-államot. (112. fejezet.)

Gu Yong (Ku Jung) 顧雍 (Yuantan) (168 – 243) Cai Yong egyik tanítványa, kiváló tisztségviselő. Zhang Hong rábeszélésére állt a Sun család szolgálatába, s később Wu főminisztere lett. (82. fejezet.)

Guan Lu (Kuan Lu) 管輅 (Gongming) (209 – 256) Jövendőmondó. aki jóslatot adott Deng Yang és He Yan tisztségviselőknek, Cao Shuang embereinek. Számos egyéb történet szól még csodás képességeiről. Művei elvesztek, csupán címeik maradtak fenn. (106. fejezet.)

Guan Suo (Kuan Szuo) 關索 (? – ?) Guan Yu harmadik fia, kitalált alak. Csupán népi történetekben jelent meg, történelmi feljegyzésekben nem. Jóképű férfiúként és bátor harcosként képzeltek el. (87. fejezet.)

Guan Xing (Kuan Hszing) 關興 (Anguo) (? – ?) Guan Yu második fia, Guan Ping öccse. Történelmileg igen kevés dolog tudható róla. Zhuge Liang kivételes tehetséget látott benne. Tizenkilenc éves korában állt tisztségviselőként Shu szolgálatába, ám már néhány évvel később meghalt. (81. fejezet.)

Guan Yi (Kuan Yi) 關彝 (? – ?) Shu-hadvezér, Guan Xing fia, Guan Yu unokája. Valamikor, Shu bukása után, az akkori zűrzavaros időkben vesztette életét. Ennél több nem igazán tudható róla. (119. fejezet.)

Guan Yu (Kuan Jü) 關羽 (Yunchang) (160? – 220) Liu Bei fogadott fivére, kiváló hadvezér és harcos, becsületére roppant kényes férfiú. Halála után szobrot állítottak neki, s azóta egyfajta istenségként tisztelik, képmása sok helyen megtalálható, nagy tiszteletnek örvend. Nem csupán a harc, hanem az irodalom, az igazság, a rend, sőt, a párbajok védelmező istensége is. (81. fejezet.)

Guan Zhong (Kuan Csung) 管仲/Guan Yiwu (Kuan Ji-Vu) 管夷吾 (Kr. e. 725 – Kr. e. 645) Qi állam hírneves főminisztere a Tavasz és ősz korában. Huan herceg, Qi uralkodója szolgálatában számos rendelkezésével roppantul megerősítette az országot. Őt tartják a Guanzi enciklopédia szerzőjének is, ám az valójában jóval később, a Hadakozó Fejedelemségek Korában szü-

letett. (93. fejezet.)

Guanqiu Dian (Kuancsiú Tien) 毋丘甸 (Zibang) (? – 255) Wei-hadvezér, Guanqiu Jian fia. Atyja 255-ös lázadása Sima Zhao uralma ellen az ő sorsát is megpecsételte. (110. fejezet.)

Guanqiu Jian (Kuancsiú Csian) 毋丘儉 (Zhonggong) (? – 255) Wei-hadvezér. Legfőbb haditetteit Goguryeo-ban vitte véghez, a lázadó Gongsun Yuan ellen. 255-ben Wen Qinnel együtt lázadást indított Shouchunban Sima Shi ellen. (105. fejezet.)

Guo (Kuo) úrhölgy/Guo Nüwang (Kuo Nüvang) 郭女王 (184 – 235) Cao Pi ágyasa, majd Zhen úrhölgy halála után felesége. Allítólag kiváló vezetője volt a birodalmi ágyasoknak. 226-ban megmentette Cao Hong életét. Nem születtek gyermekei. Jó viszonyban volt Cao Rui-jal, Cao Pi utódjával a trónon. (91. fejezet.)

Guo (Kuo) úrhölgy/császárné 郭皇后 (Mingyuan) (? – 264) Cao Rui ágyasa, majd Mao császárné halála után felesége. Nem sok információ maradt fenn róla, csupán annyi, hogy értelmes nő volt, és keményen küzdött, hogy a Wei feletti uralom ne kerüljön a Sima-család kezébe. (105. fejezet.)

Guo Huai (Kuo Huaj) 郭懷 (? – ?) Wei-generális, aki csupán marginális szerepet játszik a regényben. Bizonyos források „udvari bolondként” hivatkoznak rá, ami kissé meglepő. (93. fejezet.)

Guo Si (Kuo Szi) 郭汜 (Duo) (146 – 197) Dong Zhuo alvezére, kiváló harcos, aki a későbbiekben társa, Li Jue segítségével uralomra tört, s egy időre át is vették a hatalmat az udvar felett. (93. fejezet.)

Guo Youzhi (Kuo Jouci) 郭攸之 (Yanchang) (? – ?) Nanyangból származó Shu-politikus. Zhuge Liang kivételesen hűségesnek tartotta. Dong Yun és Fei Yi mellett a Második Úr legtehetségesebb tisztségviselője volt. (91. fejezet.)

Han Dang (Han Tang) 韓當 (Yigong) (kb. 156 – 227) A Sun-család harcedzett és hűséges hadvezére, aki a dinasztia három generációja alatt is szolgált. A valóságban nem vívott párbajt Zhang Hu-val 191-ben. A későbbiekben komoly szerepet vállalt Wu királyság felemelkedésében. (82. fejezet.)

Han De (Han Te) 韓德 (? – ?) Wei-generális, Xiahou Mao alvezére. Négy fiával együtt Zhao Yun végzett vele. Kitalált szereplő. (92. fejezet.)

Han Ji (Han Csi) 韓暨 (Gongzhi) (? – 238) Nanyangból származó Wei-tisztségviselő. Korábban Liu Biao embere volt. Igen megbecsült, magas rangot elérő férfiú, aki több mint nyolcvan évet élt. (98. fejezet.)

Han Qi (Han Csi) 韓琪 (? – ?) Hen De Wei-generális négy fia közül az egyik. Zhao Yun végzett vele. Kitalált szereplő. (92. fejezet.)

Han Qiong (Han Csiung) 韓瓊 (? – ?) Han De egyik fia, egy Zhuge Liang vezette, Wei ellen irányuló támadás során Zhao Yun megölte. Kitalált alak. (92. fejezet.)

Han Sui (Han Szuj) 韓遂 (Wenyue) (kb. 144 – 215) Ma Teng fogadott fivére, jelentős hadvezér. A valóságban nem szótt összeesküvést Ma Chao ellen, hanem mindvégig Wei ellen harcolt, így kezét sem vesztette el Ma Chao-val szemben. Ellenben Ma Tenggel megromlott a viszonya, sok csatát vívtak egymás ellen, melyek közül az egyik során elfogta és megölte Ma Teng feleségét és néhány gyermekét. (120. fejezet.)

Han Xin (Han Hszin) 韓信 (? – Kr. e. 196) Liu Bang egyik hírneves generálisa. Eredetileg Xiang Yu szolgálatában állt, de végül a Han dinasztia mellett döntött. Meglehetősen nehéz gyermekkorának hatása jelentősen közrejátszott e lépésben. (85. fejezet.)

Han Yao (Han Jao) 韓瑤 (? – ?) Han De Wei-hadvezér egyik fia. Zhao Yun ölte meg az egyik Shu-hadjárat során. Kitalált alak. (92. fejezet.)

Han Ying (Han Jing) 韓瑛 (? – ?) Han De egyik fia. Zhao Yun ölte meg, miközben atyjával és fivéreivel igyekeztek ellenállni a Shu-támadásnak. (92. fejezet.)

Han Zhen (Han Cen) 韓禎 (? – ?) Xipinget védő Shu-hadvezér. Kitalált szereplő. (94. fejezet.)

Han Zong (Han Cung) 韓綜 (? – 252) Wei-tiszt, aki részt vett a 252-es Wu elleni hadjáratban, és el is hullott a csatározások során. (108. fejezet.)

Hao Zhao (Hao Csao) 郝昭 (Bodao) (? – ?) Wei-hadvezér. Legismertebb tette a Chencang ostrománál aratott győzelme 229-ben, amikor sikerrel állította meg a túlerőben lévő Shu-támadókat. Nem sokkal később azonban betegségben meghalt. (96. fejezet.)

He (Ho) úrhölgy/anyacsászárnő 何太后 (? – ?) Sun He egyik ágyasa, Sun Hao anyja. Valószínű, hogy még élt Wu 280-ban bekövetkezett bukásakor. (120. fe-

jezet.)

He Jin (Hu Csin) (Hu Csin) 何進 (Suigao) (? – 189) A Han-udvarfőhivatalnokainak egyike, Sao császár (Liu Bian) nagybátyja. Nem nézte jó szemmel az eunuchok uralmát, s igyekezett tenni is ellenük. (120. fejezet.)

He Ping lásd: Wang Ping.

He Yan (Ho Jen) 何晏 (Pingshu) (kb. 195 – 249) Wei-hivatalnok és filozófus, He Jin unokája. Már ifjúkorától tudós hírében állt. Cao Pi és Cao Rui alatt visszatartott minden kormányzati pozíciót, azonban Cao Shuang régenssége során miniszter lett. Emiatt 249-ben, amikor a Sima-család átvette a hatalmat, kivégezték. (106. fejezet.)

He Zeng (Ho Ceng) 何曾 (Yingkao) (199 – 278) Wei-tiszttségviselő, Sima Zhao egyik bizalmasa. Azt javasolta urának, hogy Sima Yan kövesse őt a hatalomban. Részt vett a Jin-dinasztia megalapításában. (119. fejezet.)

He Zhi (Ho Ci) 何植 (? – ?) Wu-tiszttségviselő, Sun Hao egyik minisztere. Csúpn megemlíti egyszer a regényben. (120. fejezet.)

Hu úrhölgy 胡氏 (? – ?) Liu Yan felesége. Állítólag nagy szépség volt. Férje – gyanakvó természete miatt – nem bánt méltó módon vele, amiért el is nyerte méltó büntetését. (115. fejezet.)

Hu Ban (Hu Pan) 胡班 (? – ?) Hu Hua fia. Segítségére volt Guan Yu-nek, mikor a hős 1000 li-t utazott Cao Cao-tól való távozását követően. Fiktív szereplő. (81. fejezet.)

Hu Fen 胡奮 (Xuanwei) (? – 288) Wei-, majd Jin-hadvezér. Ő végzett a lázadó Zhuge Dannel, majd a Wu ellen 279-ben meginduló hadjárat egyik parancsnoka. (112. fejezet.)

Hu Ji (Hu Csi) 胡濟 (Weidu) (? – ?) Shu-hadvezér, élete korai szakaszáról keveset tudni. Zhuge Liang halálát követően emelkedett igazán magas pozícióba. Részt vett Jiang Wei hadjárataiban. Hőséges és őszinte férfiú hírében állt. (91. fejezet.)

Hu Lie 胡烈 (Xuanwu) (? – 270) Wei-hadvezér. Zhong Hui egyik alvezére a Shu ellen indított utolsó hadjáratban. Később ura börtönbe veti. (116. fejezet.)

Hu Yuan (Hu Jüan) 胡淵 (Shiyuan) (247 – 301) Wei-generális, Hu Lie fia. Fellépett Zhong Hui lázadása ellen, annál is inkább, mert atyját börtönbe vetette a lázadó. (119. fejezet.)

Hu Zhi (Hu Ci) 胡質 (Wende) (? – 250) Wei-tisztségviselő, Jia Kui egyik alvezére. (96. fejezet.)

Hu Zhong (Hu Csung) 胡忠 (? – ?) Shu-hadvezér, aki fontos szerepet játszott Zhuge Liang haditervében, mikor Sima Yu-t igyekezett csapdába csalni. Kitálalt szereplő. (102. fejezet.)

Hu Zun (Hu Cun) 胡遵 (? – 256) Wei-hadvezér. Részt vett Gongsun Yuan liaodongi lázadásának leverésében Sima Yi parancsnoksága alatt. Általában az előhad vezérének tisztségét töltötte be. (106. fejezet.)

Hua He (Hua Ho) 華覈 (Yongxian) (219 – 278) Wu-tisztségviselő és történész. 275-ben elbocsátották tisztségéből, mivel szembeszegült Sun Hao sajátos politikájával és viselkedésével. Ezután visszavonultan élt. (120. fejezet.)

Hua Jiao (Hua Csiao) 華嶠 (Shujun) (? – 293) Wu-tisztségviselő, aki először hívta fel uralkodója, Sun Xiu figyelmét arra, hogy Shu meghódítását követően Wei figyelme feléjük fog irányulni. (119. fejezet.)

Hua Xin (Hua Hszin) 華歆 (Ziyu) (157 – 231) A Sárkány elnevezésű, három tudósból álló csoport „feje”. Xian császár trónfosztását támogatta. A valóságban azonban inkább barátságos, csendes férfiú volt, egészen más, mint ahogy a regényben ábrázolták. (91. fejezet.)

Hua Yong (Hua Jung) 花永 (? – ?) Wei-tiszt, Wang jing egyik alvezére. Csupán egyszer szerepel, mikor rohamot indít négy társával Jiang Wei hadai ellen. Kitálalt alak. (110. fejezet.)

Huan (Liu Zhi) 劉志 (132 – 168, uralkodott: 146 – 168) A Han dinasztia huszonhetedik császára. Igen zűrzavaros körülmények között uralkodott, komoly ellenlábasai közé tartozott a Liang család, akiknek elődje megmérgezését tulajdonítják. Eunuchok segítségével igyekezett megszabadulni eme ellenfeleitől. Általában úgy tekintik, hogy uralma nagyban hozzájárult a későbbiekben a Keleti Han dinasztia bukásához. (91. fejezet.)

Huan Fan (Huan Fen) 桓範 (Yuanze) (? – 249) Wei-hivatalnok és hadvezér. Cao

Shuang mellett állt a hatalomért folyó harcban Sima Yu ellen. 249-ben, miután a Sima-párt felülkerekedett, kivégezték. (106. fejezet.)

Huan Jia (Huan Csia) 桓嘉 (? – 252) Wei-hadvezér. Részt vett a balul sikerült Wu-elleni támadásban, 252-ben. (108. fejezet.)

Huan Yi (Huan Ji) 桓彝 (? – 258) Wu-tisztségviselő. Tiltakozik Sun Liang tervezett trónfosztása ellen, ezért Sun Chen főminiszter saját kezűleg végez vele. (113. fejezet.)

Huang Chengyan (Huang Csengjan) 黃承彥 (? – ?) Miannanból származó tudós, gondtalan és nyílt gondolkozásáról ismert. Már szerepelt a 37. fejezetben, mikor Liu Bei és fivérei látogatást tettek Zhuge Liangnál. A xiaotingi csatát követően is felbukkan egy rövid időre, és segítségére van Lu Xunnak. (84. fejezet.)

Huang Hao 黃皓 (? – ?) Eunuch, Liu Shan, Shu uralkodójának kedvence. Általában őt vádolják az állam meggyengüléséért, és őt teszik felelőssé a 263–264-es Wei-támadás sikeréért. A regény egyik legvisszataszítóbb alakja. (113. fejezet.)

Huang Quan (Huang Csuan) 黃權 (Gongheng) (? – 240) Kezdetben Liu Zhan-got, majd Liu Bei-t szolgáló generális, aki végül Wei urában lel mesterére. (81. fejezet.)

Huang Zhong (Huang Csung) 黃忠 (Hansheng) (? – 220) Kezdetben Liu Biao, majd Han Xuan, végül Liu Bei hadvezére. Hajlott kora ellenére is igen vitéz és nagy erejű harcos. Valójában azonban csupán halálát követően nevezik az Öt Tigris Generális egyikének. (81. fejezet.)

Huangfu Kai (Huangfu Kaj) 皇甫闓 (? – ?) Wei-hadvezér, aki részt vett a Shu ellen indított végső támadásban. Ennél többet nem is lehet tudni róla. (116. fejezet.)

Huo Guang (Huo Kuang) 霍光 (Zimeng) (? – Kr. e. 68) Nyugati Han politikus, aki azon kevesek közé tartozik, kiknek volt hatalma a közjó érdekében lemondani egy uralkodót, ám ők maguk nem váltak trónbitorlókká. (3. fejezet.)

Huo Yi (Huo Ji) 霍弋 (Shaoxian) (? – ?) Wei-hadvezér, Jianning kormányzója, ekkor még Shu-tisztségviselőként. Hivatalnokaival együtt meghódolt, miután megtudta, hogy Huang Hao eunuchot kivégezték. (119. fejezet.)

Jia Chong (Csia Csung) 賈充 (Gonglü) (217 – 282) Wei-tisztségviselő. Sima Shi

és Sima Zhao tanácsadójaként kezdte pályafutását, azután Sima Yant (Wu császár) szolgálta, a Jin-dinasztia első uralkodóját. (111. fejezet.)

Jia Fan (Csia Fen) 賈範 (? – 238) Gongsun Yuan egyik alvezére. Nem támogatta ura lázadását Wei ellen. Jutalma a halál lett. (106. fejezet.)

Jia Kui (Csia Kuj) 賈逵 (Liangdao) (174 – 228) Wei-hadvezér és politikus, eredeti neve Jia Qu. A shitingi csatában Cao Xiu oldalán harcolt, és vereségük után sikerült megmentenie urát. (96. fejezet.)

Jia Xu (Csia Hszü) 賈詡 (Wenhe) (147 – 223) Igen tapasztalt és képzett tanácsadó, akit Dong Zhuo szolgálatában ismerünk meg, ám hosszú élete során még számtalan hadúr számára tesz jó szolgálatokat, s igen magas rangot és címeket ér el. (82. fejezet.)

Jiang Ban (Csiang Pan) 蔣班 (? – ?) Wei-tisztségviselő, Zhuge Dan egyik tanácsadója. A lázadás során elárulja urát. (112. fejezet.)

Jiang Bin (Csiang Pin) 蔣斌 (? – ?) Shu-hadvezér, a 258-ban Wei ellen indított támadás egyik vezetője. Legtöbbször Wang Hannal együtt említik. (113. fejezet.)

Jiang Ji (Csiang Csi) 蔣濟 (Zitong) (? – 249) Cao Cao egyik tisztségviselője, majd Cao Pi, Cao Rui és Cao Fang hivatalnoka. Magas katonai pozíciókat töltött be. Számtalanszor adott a népet kímélő tanácsokat uralkodóinak. 249-ben Sima Yi oldalára állt, ám a sikeres puccsot követően néhány hónap múlva betegségben meghalt. (86. fejezet.)

Jiang Jiong (Csiang Csiung) 姜冏 (? – ?) Tianshui-ban szolgáló Wei-tiszt, Jiang Wei atyja. Egy Qiang- és egyéb törzsek kirobbantotta lázadás során halt meg. (92. fejezet.)

Jiang Shu (Csiang Su) 蔣舒 (? – ?) Shu-hadvezér, Jiang Wei 258-ban toborozza Fu Qiannel együtt. Később átállt Wei-hez. (112. fejezet.)

Jiang Wan (Csiang Ven) 蔣琬 (Gongyan) (? – 246) Magas tisztségeket viselő Shu-politikus. Zhuge Liang hadjáratai alatt ő intézte az ország belügyeit. A főminiszter 234-es halálát követően ő vette át tisztségét. Utolsó éveiben fokozatosan átadta feladatait Fei Yi-nek és Dong Yunnek, ám névleg megmaradt főminiszternek. (87. fejezet.)

Jiang Wei (Csiang Vej) 姜維 (Boyue) (202 – 264) Kezdetben Wei-hadvezér, majd

Zhüge Liangnak sikerült elérnie, hogy átálljon Shu-hoz, ahol e királyság kései időszakának legfontosabb generálisa lesz. Még 263, Shu bukása után sem vesztí el a reményt, ám 264-ben váratlanul meghal. (92. fejezet.)

Jiang Xian (Csiang Hszien) 蔣顯 (? – 264) Kezdetben Shu-, majd Wei-tisztségviselő. Neki kellett elvinnie a magadásról szóló parancsot Jiang Wei-nek. (118. fejezet.)

Jiang Yan (Csiang Jen) 蔣延 (? – ?) Wu-tisztségviselő. Baljós előjelek miatt azt tanácsolta Zhüge Ke-nek, hogy ne vonuljanak a Wei-erők ellen. Ezért majdnem kivégezték. (108. fejezet.)

Jiao Bo (Csiiao Pu) 焦伯 (? – ?) Wei-tisztségviselő. Cao Mao uralkodóval együtt ölik meg, mikor előbbi igyekszik megtörni sima Zhao főminiszter hatalmát. (114. fejezet.)

Jiao Yi (Csiiao Ji) 焦彝 (? – ?) Wei-tisztségviselő, Zhüge Dan egyik tanácsadója. Társával, Jiang Bannel együtt elhagyják urukat, mikor látják, hogy annak lázadása kudarcot fog vallani. (112. fejezet.)

Jie császár/Lü Gui 履癸 (? – Kr. e. 1675) A Xia dinasztia utolsó uralkodója. Zsarnoknak és elnyomónak tartják, aki a birodalom összeomlását okozta. (105. fejezet.)

Jin Xiang (Csin Hsziang) 靳詳 (? – ?) Taiyuanból származó Shu-tisztségviselő, Hao Zhao Wei-hadvezér barátja. Képtelen meggyőzni barátját, hogy álljon át Shu szolgálatába. (97. fejezet.)

Jinhuan Sanjie (Csinhuan Szancsie) 金環三結 (? – 225) Meng Huo király egyik embere. A Man-területeket védte a Zhüge Liang vezette Shu-erőktől. Zhao Yun végzett vele egy éjjeli rajtaütést követő zűrzavarban. Kitalált szereplő. (87. fejezet.)

Kan Ze (Kan Ce) 闞澤 (Derun) (? – ?) A Sun család szolgálatában álló tisztségviselő és tanácsadó. Jelentős érdemeket szerzett a Cao Cao-val vívott küzdelmekben. (83. fejezet.)

Kebi Neng (Gebi Neng) 軻比能 (? – 235) Xianbei-törzsfőnök. Akkor került hatalomra, miután Cao Cao legyőzte a Wuhuan-törzseket 207-ben, a Fehér Farkas Hegynél lezajlott csatában. Kezdetben Wei szövetségese Shu ellen, ám Ma Chao-val nem hajlandó szembeszállni. (85. fejezet.)

Konfuciusz/Kung fu-ce/Kongzi/Kung Qiu 孔子 (Zhongni) (Kr. e. 551 – Kr. e. 479) A Középső Birodalom legjelentősebb bölcseinek egyike, a konfucianizmus megalapítója. (114. fejezet.)

Kuai Tong (Kuai Tung) 蒯通 (? – ?) Számptalan fontos tisztségviselő tanácsadója a Qin-dinasztia bukása és a Han-dinasztia felemelkedése idején. Leghíresebb tanácsát Han Xin generálisnak adta, hogy függetlenítse magát Liu Bangtól, és tegye meg magát uralkodóvá Qi térségének meghódítását követően. (119. fejezet.)

Lai Min (Laj Min) 來敏 (Jingda) (? – ?) Xinye-ből származó Shu-tisztségviselő és tudós. Liu Bei őt jelölte ki fia, Liu Shan egyik fő nevelőjévé és tanácsadójává. Zhuge Liang kinevezte serege fő itáláldozójává, ám idővel ellentmondásba kerültek egymással. (91. fejezet.)

Li úrhölgy 李氏 (? – 263) Ma Miao felesége. Férjénél sokkal erősebb jellem. Öngyilkosságot követett el, mikor Jiangyou a Wei-hadak kezébe került. Kitalált szereplő. (117. fejezet.)

Li Cong (Li Csung) 李崇 (? – ?) Wu-tisztségviselő. Csupán egyszer említik nevét a történetben. (113. fejezet.)

Li Feng 李豐 (? – ?) Nanyangban született Shu-tisztségviselő, Li Yan fia. Zhuge Liang titkári posztra nevezi ki. Nem összetévesztendő az azonos nevű Wei-tisztségviselővel. (94. fejezet.)

Li Fu 李孚 (? – ?) Yuan Shang, majd Cao Cao egyik tisztségviselője. Ő az egyik hivatalnok, aki javaslatot tesz arra, hogy Wei kerüljön a Han dinasztia helyére. Nem keverendő össze a később színre lépő Shu-tisztségviselő Li Fu-val. (94. fejezet.)

Li Hui (Li Hui) 李恢 (Deang) (? – 231) Kezdetben Liu Zhang szolgálatában álló hivatalnok, aki később Liu Bei-hez csatlakozott, és Shu egyik fontos tisztségviselője lett. Élete vége felé hadvezérként is igen tehetségesnek bizonyult. (91. fejezet.)

Li Jue (Li Csüeh) 李傕 (Zhiran) (? – 198) Dong Zhuo egyik hűséges alvezére. Ura bukását követően társával, Guo Si-vel egy időre átvette a hatalmat a birodalmi udvar felett, s nagyon megnehezítette a császár és a hozzá hű főurak dolgát. (93. fejezet.)

Li Peng 李鵬 (? - ?) Wei-generális, Sima Wang egyik alvezére. Fu Qian Shu-hadvezér egy párbajban végez vele. Kitalált szereplő. (112. fejezet.)

Li Qiu (Li Csiu) 李球 (? - 263) Shu-hadvezér, Li Hui unokaöccse. A 263-as Wei-támadás idején Zhuge Zhan oldalán harcolt és esett el Deng ai túlerőben lévő seregeivel szemben. (117. fejezet.)

Li Sheng (Li Seng) 李勝 (Gongzhao) (? - 249) Wei-tisztségviselő, Jing kormányzója. Cao Shuang embere a Sima Yi-val történő viszálykodás során. Utóbbi puccsát követően 249-ben kivégzik. (106. fejezet.)

Li Xin (Li Hszin) 李歆 (? - ?) Wei-generális, Gou An társa a Qu hegységnél lévő védmű felépítésében és védelmezésében. Többször összecsapott Jiang Wei Shu-hadvezérrel. (107. fejezet.)

Li Yan (Li Jen) 李嚴 (Zhengfang) (? - 234) Liu Biao, Liu Zhang, végül Liu Bei tisztségviselője. Igen magas rangra emelkedett Shu-ban, felette csupán Zhuge Liang állt az állami hivatalnokok között. Ám bukása is hirtelen történt és nagy volt. (85. fejezet.)

Li Yi (Li Ji) 李意 (? - ?) Rejtélyes öreg, aki jóslatot adott Shu országának jövőjéről. Kitalált alak. (81. fejezet.)

Li Yi (Li Ji) 李異 (? - ?) Bahanban született Wu-hadvezér. A 222-es Shu-támadás során éri el végzete, Sun Huan parancsnoksága alatt szolgálva hősi halált hal a csatározások során. (82. fejezet.)

Li Yiji (Li Jicsi) 酈食其 (Kr. e. 268 - Kr. e. 204) A Han-alapító Liu Bang egyik fontos tanácsadója. Megismerkedésük kissé viharosan zajlott, ám a későbbiekben számos ütközetben az ő tanácsai szolgáltak a győzelem zálogául. (86. fejezet.)

Li Zhuan (Li Cuan) 李譔 (Qinzhong) (? - 261) A Fu-béli Zitongból származó Shu-tisztségviselő. Képzett tudós, számos ősi szöveghez írt kommentárokat, kiegészítéseket. (91. fejezet.)

Lian Po (Lien Po) 廉頗 (kb. Kr. e. 3. század) Zhao állam egyik hírneves generálisa a Hadakozó Fejedelemségek korában. Számtalan csatában vett részt Qi és Wei ellen. Még igen idős korában is hősiiesen harcolt, ám Zhao királya ekkor már nem igazán bízott benne, ezért először Wei-be, majd Chu-ba menekült. (91. fejezet.)

Liang Ji (Liang Csi) 梁畿 (? - ?) Wei-generális. Sima Yi hírvivőjeként szolgált 227-ben, meng Da dezertálásának idején. (94. fejezet.)

Liang Qian (Liang Csian) 梁虔 (? - ?) Kezdetben Wei-tiszt, majd Jian Wei-jel - és fivérével, Liang Xu-val - együtt átáll Shu-hoz. Magas beosztásba kerül, a császárnő kamarása lesz. (93. fejezet.)

Liang Xu (Liang Hszu) 梁緒 (? - ?) Kezdetben Wei-tisztviselő, majd Jian Wei-jel együtt átállt Shu-hoz. Magas rangot ért el, és valamikor 263 előtt meghalt, így Shu bukását nem érte meg. (92. fejezet.)

Liao Chun (Liao Csun) lásd Liao Hua. (81. fejezet.)

Liao Hua 廖化 (Yuanjian) (kb. 185 - 264) Kezdetben Sárgaturbános lázadó, majd Liu Bei egyik hűséges hadvezére. Shu állam teljes fennállása során a Liu család hű követője marad, egészen a szomorú végig. (Történeti forrás nincs arról, hogy valóban Sárgaturbános lett volna.) (91. fejezet.)

Liao Li 廖立 (Gongyuan) (? - ?) Shu-tisztviselő. Már 209 körül Liu Bei szolgálatába állt. Azt gondolta magáról, hogy képességeiben felér Zhuge Lianggal is. Nem volt valami megbízható hivatalnok, számtalan hibát követett el pályafutása során. Végül a Második Úr száműzte, s paraszti sorban halt meg. (104. fejezet.)

Ling császár 漢靈帝 (Liu Hong (Liu Hung)) (156 - 189) A Keleti-Han dinasztia utolsó erőskezű uralkodója. Tizenkét éves korában került a trónra. Folyamatos harcot vívott a korrupst eunuchokkal. Uralma vége felé már nem érdeklődött az államügyek iránt, és elmerült az élvezetekben. 184-ben kitört a Sárgaturbános lázadás a Han kormányzat ellen. Halálát követően a császárság évtizedekre zűrzavaros állapotba került. (91. fejezet.)

Ling király Chu-ból 楚靈王 (ur: Kr. e. 540 - Kr. e. 529) Trónra emelkedése előtt a Wei hercege-címet viselte. Hatalmas palotát építtetett magának, mely a Zhanghua nevet viselte. Államcsíny vetett véget uralmának. (105. fejezet.)

Ling Tong (Ling Tung) 凌統 (Gongji) (189 - 217/237) Ling Cao generális fia, maga is Wu szolgálatában álló harcos. Igen ellentmondásos viszonyt ápolt atyja gyilkosával, Gan Ninggel, ám végül megbocsátott neki. (82. fejezet.)
Liu úrhölgy 劉氏 (? - ?) Cao Shuang felesége. Nem játszik nagy szerepet a regény történetében. (107. fejezet.)

Liu Bang (Liu Pang) 劉邦 (Gaozu) (Kr. e. 247 – Kr. e. 195) A Han dinasztia megalapítója, a regényben sokszor Legfőbb Ősként szerepel. Uralkodott Kr. e. 202-tól haláláig. (82. fejezet.)

Liu Bei (Liu Pej) 劉備 (Xuande) (161 – 223) Jóindulatú és törvénytisztelő hadúr, a regény egyik főhőse, Zhang Fei és Guan Yu fogadott testvére. Annak ellenére, hogy távoli rokonságban állt a császári családdal, szegényes körülmények között nőtt fel. Politikai pályafutása a Sárgaturbános lázadás idején vette kezdetét. Hosszas csatározásokat és hódításokat követően kötetünk végén Shu állam uralkodójává lesz. (81. fejezet.)

Liu Biao (Liu Piao) 劉表 (Jingsheng) (142 – 208) Jing tartomány főfelügyelője, Jingzhou birodalmi védelmezője a Hanok uralma alatt. Nagy hatalmú hadúr, aki a Sun-család ellenlábásává vált Dong Zhuo zsarnoksága idején. Már ifjú korában igen nagy tudásúnak tartották, ezért a Nyolc Bölcs egyikeként emlegették. (93. fejezet.)

Liu Chen (Liu Csen) 劉謙 (? – 263) Liu Shan ötödik fia, a legtehetségesebb gyermek. Igyekezett rávenni atyját, hogy harcoljon Shu-ért a behatoló Wei-hadak ellen, ám nem járt sikerrel. Ekkor feleségével és gyermekeikkel együtt öngyilkosságot követett el. (118. fejezet.)

Liu Cheng (Liu Cseng) 劉丞 (? – 258) Wu-hadvezér. A Sun Chen főminiszter ellen összeesküvő hatalmi csoportosulás tagja. 258-ban kivégzik a kudarcba fulladt puccsot követően. (113. fejezet.)

Liu Cong (Liu Cung) 劉琮 (? – 262) Liu Shan, a Második Úr harmadik fia. Még Shu bukása előtt meghalt. Gyermekei Luoyangba költöztek. (118. fejezet.)

Liu Da (Liu Ta) 劉達 (? – ?) Wei-tiszt, Wang Jing egyik alvezére. Ura parancsára megrohamozza Jiang Wei Shu-erőit. Kitalált szereplő. (110. fejezet.)

Liu Fang (Liu Feng) 劉放 (Ziqi) (? – 250) Wei-tisztségviselő. Ő volt az egyik hivatalnok, aki azt javasolta Cao Rui-nak, hogy halálát követően Cao Shuang kormányozzon, míg Cao Fang nagykorú nem lesz. (106. fejezet.)

Liu He (Liu Ho) 劉郃 (? – 228) Shu-generális, aki 228-ban részt vet Zhuge Liang északi hadjárataiban, s számos más tiszttel együtt hősi halált halt. (97. fejezet.)
Liu Li 劉理 (Fengxiao) (? – 244) Liu Bei egyik ágyastól született fia, Liu Yong fivére, Liu Shang féltestvére, 230-tól Anping hercege. (85. fejezet.)

Liu Lue (Liu Lüe) 留略 (? - ?) Wu-hadvezér. Részt vett a 252-es Wei-támadás sikeres elhárításában. (108. fejezet.)

Liu Ning 劉寧 (? - ?) Wu-hadvezér, aki a későbbiekben átáll Shu-hoz. Jelentős szerepe volt a 221-222-es Shu-offenzíva megállításában. (82. fejezet.)

Liu Ping 留平 (? - 273) Wu-hadvezér, Liu Zan kisebbik fia. Nem igazán tetszett neki uralkodója, Sun Hao életmódja és intézkedései. (120. fejezet.)

Liu Qian (Liu Csian) 劉瓛 (? - ?) Liu Shan, a Második Úr hetedik fia. Shu bukását követően Luoyangba költözött. (118. fejezet.)

Liu Shan (Liu San) 劉禪 (Gongsi) (207 - 271) Liu Bei és Gan úrhölgy fia, a későbbiekben Shu második uralkodója (233 és 263 között). Korántsem olyan nagy formátumú és jelentős személyiség, mint atyja. (83. fejezet.)

Liu Shao (Liu Sao) 劉劭 (Kongcai) (? - ?) Wei-hadvezér, Cao rui egyik legfőbb tanácsadója. Jártas volt a versírásban is, továbbá írt egy értekezést az emberi jellemzőkről. (103. fejezet.)

Liu Shi (Liu Si) 劉晔 (Zizhen) (220 - 310) Wei-tisztségviselő. Előre megmondja, hogy Zhong Hui és Deng Ai egymás ellen fordul a Shu ellen indított 263-as hadjárat közben és után. (116. fejezet.)

Liu Xiahui (Liu Hsziahuj) 柳下惠 / Zhan Huo (Can Huo) 展獲 (Kr. e. 720 - Kr. e. 621) Legendás ősi hős, Liuxia kormányzója. Kivételes erényekkel rendelkezett, számos történet szól kalandjairól és bölcs tanácsairól. (89. fejezet.)

Liu Xiu (Liu Hsziu) Guangwu (Kuang-Wu) 劉秀 (Kr. e. 5 - Kr. u. 57) A Han dinasztiába tartozó uralkodó. Kezdetben csupán a birodalom bizonyos részére terjedt ki uralma, ám halálának idejére - hódításokkal és lázadó hadurak legyőzésével - már ismét sikerült egységesítenie az országot. (120. fejezet.)

Liu Xuan (Liu Hszüan) 劉瓛 (Wenheng) (224 - 264) Shu trónörököse, Liu Shan legidősebb fia. Shu 264-ben bekövetkezett bukása után még életben lévő fivérével együtt visszatért Chengdu-ba. Itt lázadó katonák végeztek vele Zhong Hui felkelése során. (118. fejezet.)

Liu Xun (Liu Hszün) 劉恂 (? - 311) Liu Shan hatodik fia. a regényben csupán megemlítik. Atyja halála után ő lett Anle ura. (118. fejezet.)

Liu Yan (Liu Jen) 劉焉 (Junlang) (? – 194) A Han uralkodók rokonságába tartozó hadúr a Keleti Han dinasztia végének idején, Jizhou birodalmi védelmezője. (120. fejezet.)

Liu Yan (Liu Jen) 劉琰 (Weishuo) (? – 234) Shu-hadvezér. Jóképű, ékes beszédű férfiú volt, ezért sikerült magasra jutnia. Wei Yan és még néhány hadvezértársa nem tisztelte. (92. fejezet.)

Liu Yao (Liu Jao) 劉瑤 (224 – 311) Liu Shan második fia. A regényben épp csak említésre kerül. (118. fejezet.)

Liu Ye (Liu Jeh) 劉曄 (Ziyang) (171 – 232) Kezdetben Yuan Shu, majd Cao Cao híve, utóbbi egyik legjelentősebb tanácsadója. Vagyonos családból származott, s egyik őse állítólag Liu Xiu, vagyis Guangwu császár volt. (82. fejezet.)

Liu Yong (Liu Jung) 劉永 (Gongshou) (? – ?) Shu állam egyik hercege, Liu Bei fia, Liu Shan féltestvére. Gyűlölte Huang Hao eunuchot, akit Liu Shan felettébb tisztelt. Ennek köszönhetően Liu Shan tíz évig nem volt hajlandó találkozni vele. 264-ben Luoyangba távozott, ahol a Wei-kormányzat magas tisztségekre emelte. (85. fejezet.)

Liu Zan (Liu Can) 劉瓚 (? – 311) Liu Shan negyedik fia. Shu bukását követően még életben lévő fivéreivel együtt Luoyangban telepedett le. (118. fejezet.)

Liu Zhang (Liu Csang) 劉璋 (Jiyu) (? – 219) Liu Yan fia, Yi(zhou) ura, valamint Ba-Shu kormányzója. A későbbiekben komoly szerepet kap az eseményekben, ám gyengekezű és ostoba vezetőként szerepel a regényben. A valóságban Sun Quannak hódolt be Guan Yu halálát követően. (120. fejezet.)

Liu Zuan (Liu Cuan) 劉纂 (? – ?) Wu-hadvezér, aki részt vett a 252-ben történt Wei-invázió elhárításában. (108. fejezet.)

Lou Xuan (Lou Hszüan) 樓玄 (Chengxian) Wu-tisztségviselő. Igazságos hivatalnok hírében állt, aki nyíltan kimondta, hogy nem ért egyet ura, Sun Hao intézkedéseivel. (120. fejezet.)

Lu Jing (Lü Csing) 陸景 (Shiren) (250 – 280) Wu-hadvezér, Lu Kang második fia, Lu Xun unokája. Bátyjával, Lu Yannel együtt hősi halált halt 280-ban, a be-

törő Jin-seregek elleni harcban. (120. fejezet.)

Lu Jun (Lü Csun) 陸駿 (Jicai) (? - ?) Wujunból származó tisztségviselő, Lu Xun nagyapja. A Hanok szolgálatában állt, igen magas beosztásban (a Városkapuk Parancsnoka). (83. fejezet.)

Lu Kang (Lü Kang) 陸抗 (Youjie) (226 - 274) Wu-hadvezér, Lu Xun második fia. Örökölte atyja kiváló képességeit, de kevésbé vett részt az állami politikában. 272-ben sikeresen elnyomta Bu Chan felkelését, és elhárította a fenyegető Jin-támadást. (119. fejezet.)

Lu Meng (Lü Meng) 呂蒙 (Ziming) (178 - 220) Igen képzett harcos Wu szolgálatában, akiről kiderül, hogy ráadásul tudósnak sem utolsó. A későbbiekben jelentős szerepet játszik majd az eseményekben. A valóságban természetesen nem úgy halt meg, ahogy a regényben olvasható, hanem mindig is beteges volt, ezért hunyt el már 42 évesen. (82. fejezet.)

Lu Qian (Lü Csien) 呂虔 (Zike) (? - ?) Katonai tanácsadó először Cao Cao, majd fia, Cao Pi szolgálatában. Számos hadjárat során segítette urait, s többször is volt mersze szembeszegülni elgondolásaikkal, ám igazán jelentős szerepet nem töltött be soha. (86. fejezet.)

Lu Su (Lü Szu) 魯肅 (Zijing) (172 - 217) Kiváló államférfi és diplomata a Sun család szolgálatában. Egy ideig Wu nagyköveteként Shu-ban tevékenykedett. (82. fejezet.)

Lu Xun (Lü Hszün) 陸遜 (Boyan) (183 - 245) Igen híres és kiváló hadvezér Wu szolgálatában. Döntő szerepet játszik a Shu ellen vívott csatározásokban, azután Wei ellen is hatalmas győzelmeket arat. (83. fejezet.)

Lu Xun (Lü Hszün) 盧遜 (? - ?) Shu-hadvezér, aki Nanzhenget védte a 263-ban indított Wei-támadás során. Kitalált szereplő. (116. fejezet.)

Lu Yi (Lü Ji) 陸禕 (? - ?) Wu-tisztségviselő, Lu Xun atyja. A regényben csupán megemlítik, az eseményekben nem játszik szerepet. (83. fejezet.)

Lu Zhi (Lü Ci) 魯芝 (Shiying) (? - ?) Wei-tiszt, Cao Shuang egyik embere. Ennek ellenére Sima Yi nem büntette meg hatalomátvételét követően, mivel igaz, bátor harcosnak tartotta. (107. fejezet.)

Lun Zhi (Lun Ci) 倫直 (? - 238) Gongsun Yuan egyik tanácsadója és alvezére.

Társa, Jia Fan tiltakozását követve ő is felszólalt a Wei-jel szembeni lázadás ellen. Gongsun Yuan mind a kettőt kivégeztette. (106. fejezet.)

Lü Bu (Lü Pu) 呂布 (Fengxian) (? – 198) A kor legjobb harcosa, jiuyuani származású, nomád felmenőkkel. Nagy szerepe volt a Hanok uralmát megdőntő csatározásokban. Lovas, a Rőt Vadnyúl úgyszintén legendás állattá vált. Katonai képességeihez azonban egyéb tulajdonságai nem értek fel, ezért az egymással szemben álló felek időnként könnyedén kihasználták őt. (93. fejezet.)

Lü Dai (Lü Taj) 呂岱 (Dinggong) (161 – 256) Wu-hadvezér, tíz évig a déli Jiao kormányzója. Az egyik leghosszabb életű személy a három királyság korában. Természetes halált halt. (108. fejezet.)

Lü Fan (Lü Fen) 呂範 (Ziheng) (? – 228) Eredetileg Yuan Shu tanácsadója volt, ám elhagyta urát, és Sun Ce szolgálatába állt. Ő állt elő később a javaslattal Sun úrhölgy házasságát illetően. (85. fejezet.)

Lü Ju (Lü Csu) 呂據 (Shiyi) (? – 256) Wu-hadvezér, Lü Fan második fia. Részt vett a 252-es Wei-támadás visszaverésében Zhuge Ke és Ding Feng oldalán. 256-ban összetűzésbe keveredett Sun Chennel, és öngyilkosságra kényszerült. (108. fejezet.)

Lü Kai (Lü Kaj) 呂凱 (Jiping) (? – 225) Shu-tisztségviselő Yongchangban. Yong Kai törzsfőnök lázadását követően 223-ban társával, Wang Kanggal együtt nem volt hajlandó átállni a felkelőkhöz. 225-re helyreállt a rend a tartományban, s Lü Kai jutalomban részesült. (87. fejezet.)

Lü Wang (Lü Vang)/Jiang Ziya (Csiang Cü-ja) 呂望/姜子牙 (Kr. e. 1100 körül) A Zhou dinasztia Wen királyának részben mitikus tanácsadója. A Weishu folyó partján élt. A regényben többször említésre kerül, mint a kiváló tanácsnok mintaképe. Repülő Medvének is nevezik. (88. fejezet.)

Ma Chao (Ma Csao) 馬超 (Mengqi) (176 – 222) Ma Teng fia, jelentős, északról származó hadvezér. A Fen folyónál 202-ben vívott ütközetben ő vezette Ma Teng csapatait, ám ez a csata nem szerepel a regényben. Nem végzett Li Tonggal a Tong-szorosnál, valamint a regényben leírtakkal ellentétben, atyját azután végezték ki, hogy Ma Chao fellázadt Cao Cao ellen. A későbbiekben a legjelentősebb Shu-hadvezérek közé tartozott, az Öt Tigris Generális egyike. (81. fejezet.)

Ma Dai (Ma Taj) 馬岱 (? – ?) Ma Chao unokafivére. Részt vesz a nagybátyja, Ma

Teng vezette hadjáratban Cao Cao ellen, s túléli a vereséget. Ezután Ma Chao-t követi. Zhuge Liang halála után tragikus szerepet játszik majd Shu történelmében. (81. fejezet.)

Ma Jun (Ma Csün) 馬鈞 (Deheng) (? - ?) Wei-politikus és hadmérnök. Nagy segítségére volt Cao Rui-nak építkezései során. Néhány jelentős találmánnyal is gazdagította Wei történelmét. (105. fejezet.)

Ma Liang 馬良 (Jichang) (187 - 222) Liu Bei egyik tisztségviselője, Ma Su bátyja. Yichengből származott, és Shu korai időszakának egyik legjobb hivatalnokának tartották. Korai halála megakadályozta, hogy igazán magas rangra emelkedjen. (81. fejezet.)

Ma Miao 馬邈 (? - ?) Shu-tisztségviselő, Jianyou birodalmi őrzője. Bízott abban, hogy Jiang Wei sikeresen megállítja a nagy Wei-támadást 263-ban, így elhanyagolta kötelességeit. (117. fejezet.)

Ma Su (Ma Szu) 馬謖 (Youchang) (190 - 228) Ma Liang öccse, Shu egyik hadvezére és generálisa. Kiváló elméleti ismeretei voltak a hadvezetésről, ezért még Zhuge Liang is csodálta. Halála nem biztos, hogy valóban úgy történt, ahogy a regényben ábrázolják, ám mindenképpen a jietingi vereséget követően végezte be. (85. fejezet.)

Ma Teng 馬騰 (Shoucheng) (? - 211) Xiliang kormányzója, a híres harcos, Ma Yuan leszármazottja, Ma Chao atyja. A valóságban nem vett részt a Dong Zhuo elleni összefogásban, épp ellenkezőleg, szövetségre lépett a zsarnokkal. Kivégzésére nem Ma Chao támadása előtt került sor, hanem egy évvel később. Végül nem volt szerepe az „öv-rendeletben”. (120. fejezet.)

Ma Yuan (Ma Jüan) 馬援 (Wenyuan) (Kr. e. 14 - Kr. u. 49) Han generális, aki a mostani Vietnam területén lévő népek elleni hadjáratot vezette. A Hadakozó Fejedelemségek korának egyik kiváló hadvezére, Zhao She leszármazottja, ő maga pedig a regényben szereplő Ma Teng és Ma Chao őse. (89. fejezet.)

Ma Yu (Ma Jü) 馬玉 (? - ?) Shu-generális. Semmi egyebet nem tudunk róla, csak annyit, hogy meghalt Shu korai hadjáratai során. (97. fejezet.)

Ma Zhong (Ma Csung) 馬忠 (Dexin) (? - 249) Shu-generális. Liu Bei és Zhuge Liang is nagyra tartotta, bízott benne. Li Hui halálát követően a déli területek parancsnoka. A déli törzsek félték tőle és tisztelték. Halála után templomot is emeltek neki. (81. fejezet.)

Ma Zun (Ma Cun) 馬遵 (? - ?) Kezdetben Jiang Wei egyik alvezére. Úgy hitte, parancsnoka az ellenség oldalára állt, ezért bezáratta előtte Tianshui kapuit. (92. fejezet.)

Mangya Chang (Mangja Csang) 忙牙長 (? - 225) Meng Huo egyik alvezére. Wang Ping Shu-generális legyőzte őt, majd később Ma Dai végzett vele. (87. fejezet.)

Mao császárné 毛皇后 (Mingdao) (? - 237) Cao Rui, Wei uralkodója ágyasa, majd felesége. Trónra lépésekor, 226-ban, Cao Rui Yu úrhölgy, az első feleség helyett őt tette meg császárnévá. 237-ben azonban már Guo úrhölgyet részesítette előnyben, így végül Mao császárnénak öngyilkosságot kellett elkövetnie. (105. fejezet.)

Meng Da (Meng Te) 孟達 (Ziqing) (? - 228) Ravasz generális, aki kezdetben Liu Zhangot szolgálja, majd összeesküvőtársaival, Zhang Songgal és Fa Zhenggel átáll Liu Bei-hez. Később úgy alakulnak az események, hogy Wei szolgálatába áll. Életét úgy végzi be, hogy igyekszik lázadást szítani, s újra Shu-hoz csatlakozni, ám Sima Yi végez vele. (85. fejezet.)

Meng Guang (Meng Kuang) 孟光 (Xiaoyu) (? - ?) Hivatalnok és tudós Shu államban. Eredetileg Luoyangból származott. Jelentős szerepe volt Liu Bei trónra emelésében. Hosszú életet élt, a kilencvenes éveiben halt meg, de pontosan nem tudni, mikor. (91. fejezet.)

Meng Huo 孟獲 (? - ?) Nanman törzsi vezető, Zhuge Liang deli hadjáratának meglehetősen abszurd alakja. Néhány történész kételkedik abban, hogy valóban létezett. Hátasa egy vörös ökör, felesége Zhurong tűzisten leszármazottja (85. fejezet.)

Meng Jie (Meng Csie) 孟節 (? - ?) Meng Huo Man-uralkodó bátyja. Egészen más személyiség, mint két öccse. Segítsége nélkül Zhuge Liang képtelen lett volna folytatni hadjáratát a Manok ellen. Kitalált szereplő. (89. fejezet.)

Meng You (Meng Ju) 孟優 (? - ?) Meng Huo öccse. Szerepet játszott a Zhuge Liang-vezette Shu hadjárat elleni harcokban. Kitalált alak. (88. fejezet.)

Meng Zong (Meng Cung) 孟宗 (Gongwu) (? - 271) Wu-tisztségviselő, Sun Chen főminiszter embere. (113. fejezet.)

Mi úrhölgy 糜夫人 (? - ?) Liu Pej felesége, Mi Zhu húga. A valóságban az előtt halt meg, hogy Liu Bei megbékítette volna Dangyangot. Nem adta életét Liu Shanért, ehelyett Gan úrhölgy volt a gyermekkel, s mind a kettőjüket megmentette Zhao Yun. (85. fejezet.)

Mi Dang (Mi Tang) 迷當 (? - ?) A Qiangok egyik fejedelme. Chen Tai sikeresen csalja csapdába az embereit, majd őt magát is elfogják. (109. fejezet.)

Mi Fang 糜芳 (Zifang) (? - ?) Mi Zhu testvére, a harcos, aki mind a három, később kialakuló királyságot szolgálta. Wu-ban fejezte be életét, a regényben leírtakkal ellentétben nem tért vissza Liu Bei-hez, s nem is végezték ki. (81. fejezet.)

Mu Lu 木鹿 (? - ?) A Bana völgy (vagy barlang) ura, Meng Huo szövetségese. Vadállatokot igéző erejével aratott némi sikert a Zhuge Liang vezette Shu-erők felett, ám végül vereséget szenvedett. Saját elefántja taposta halálra. Kitalált szereplő. (90. fejezet.)

Ning Sui (Ning Szuj) 甯隨 (? - ?) Shu-tiszt, Jian Wei egyik embere, aki javaslatot tett urának Yong megtámadására, hogy Zhuge Xu haderejét visszavonulásra késztessek Yinpingbe. Kitalált szereplő. (116. fejezet.)

Pan úrhölgy/ Pan Shu (Pan Su) 潘淑 (? - 252) Sun Quan felesége, Sun Liang anyja. Sárkányfejről álmódott, mikor Sun Lianggal volt terhes. elbűvölő, ám féltékeny természetű hölgy. (108. fejezet.)

Pan Ju (Pan Jü) 潘舉 (? - ?) Cao Shuang egyik embere, a főváros kapuinak parancsnoka. Kitalált szereplő. (107. fejezet.)

Pan Sui (Pan Szuj) 潘遂 (? - ?) Xiahou Mao Wei-generális egyik alvezére. Pár-bajuk során dicstelenül megfutamodott Zhao Yun elől. Kitalált szereplő. (92. fejezet.)

Pan Zhang (Pan Csang) 潘璋 (Wengui) (171 - 234) A Sun családnak hatalmas szolgálatokat tevő generális. A valóságban nem ölte meg őt Guan Xing, A három királyság krónikája ugyan említést tesz haláláról, ám minden részletezés nélkül. (81. fejezet.)

Pang Juan (Peng Csüan) 龐涓 (? - Kr. e. 342) Hadvezér a Hadakozó Fejedelemségek Korából, Sun Bin hadvezér diáktársa a hadművészetek elsajátításában Guiguzi remetétől. Barátok és fogadott testvérek voltak, ám később -

Pang Juan féltékenysége miatt – versengeni kezdtek egymással. (100. fejezet.)

Pei Jing (Bej Csing) 裴景 (? - ?) Wei-hadvezér, aki részt vett Sima Yi liaodongi hadjáratában. Kitalált szereplő. (106. fejezet.)

Pei Xiu (Bej Hszüü) 裴秀 (Jiyan) (224 - 271) Wei-tiszttségviselő, térképész és földrajztudós. Sima Zhao bizalmasa volt, és részt vett Zhuge Dan lázadásának letörésében. 267-ben munkaügyi miniszter lett a Jin-kormányzatban. (112. fejezet.)

Pei Xu (Bej Hszü) 裴緒 (? - ?) Shu-tiszt. Aktív szerepet vállalt Zhuge Liang hadicselében Cui Liang és Xiahou Mao ellen. Kitalált szereplő. (92. fejezet.)

Peng He (Peng Ho) 彭和 (? - ?) Shu-tiszt, Zhuge Zhan egyik embere. Ő vitte a segélykérő levelet Wu-ba 263-ban, az utolsó Wei-támadás idején. Kitalált szereplő. (117. fejezet.)

Puyang Xing (Pujang Hszing) 濮陽興 (Ziyuan) (? - ?) Wu-tiszttségviselő, az állam nyolcadik főminisztere. Tiltakozott az ellen, hogy Sun Hao legfőbb bizalmasa egy eunuch legyen. Az uralkodó ezért kivégeztette. (120. fejezet.)

Quan (Csüan) hercegnő/Sun Luban (Szun Lüpan) 孫魯班 (? - ?) Sun Quan idősebbik lánya, Quan Cong felesége. A műben csupán egyszer kerül említésre. (108. fejezet.)

Qiao Zhou (Csiao Cou) 譙周 (Yunnan) (201 - 270) Kezdetben Liu Zhang tiszttségviselője, majd Shu-politikus. Egészen az ország bukásáig magas rangban szolgált. Ő volt az egyik hivatalnok, aki meggyőzte Liu Shant arról, hogy adja meg magát Wei-nek. (91. fejezet.)

Qian Hong (Csian Hung) 牽弘 (? - 271) Wei-tiszttségviselő. 263-ban részt vett a Shu ellen indított hadjáratban. Shu bukása után ő lett a meghódított tartomány kormányzója. Északi törzsek lázadása során halt meg később. (116. fejezet.)

Qin Lang (Csian Lang) 秦朗 (Yuanming) (? - ?) Wei-hadvezér, atyja még Lü Bu alatt szolgált. Anyját Cao Cao ágyasává tette, az ifjú pedig fogadott fia lett. (102. fejezet.)

Qin Liang (Csin Liang) 秦良 (? - ?) Wei-hadvezér, akivel Liao Hua végzett, Zhuge Liang egyik Wei elleni hadjárata során. Kitalált szereplő. (100. fejezet.)

Qin Mi (Csing Mi) 秦宓 (Zichi) (? – 226) Shu első pénzügyminisztere, emellett jelentős hadvezér is. Viszonylag korán meghalt, ám már Liu Shan uralkodásának idején. (81. fejezet.)

Qin Ming (Csin Ming) 秦明 (? – ?) Qin Lang öccse, Wei-tiszt. Zheng Wen hadicselének részese, ő maga végez vele egy párbajban. Kitalált szereplő. (102. fejezet.)

Qinghe (Csinghe) úrhölgy/hercegnő 清河公主 (? – ?) Cao Cao egyik lánya, Xiahou Mao felesége. Ennél többet nem is tudni róla. (91. fejezet.)

Qiu Jian (Csiu Csian) 丘建 (? – ?) Wei-hadvezér, aki Shu meghódítását követően részt vállalt Zhong Hui lázadásában. (116. fejezet.)

Qiu Lian (Csiu Lian) 仇連 (? – ?) Wei-hadvezér, aki szerepet játszott Sima Yi liaodongi hadjáratában. Néhány szövegváltozatban Chou Lian néven bukkan fel. Kitalált alak. (106. fejezet.)

Qiu Ben (Csiu Pen) 丘本 (? – ?) Wei-hadvezér. Igyekezett meggyőzni Zhuge Zhant, hogy adja fel Mianzhu-t a Wei-hadaknak, ám nem járt sikerrel. Később meglepetés-támadást szervezett, mely végül Shu bukásához vezetett. Kitalált szereplő. (117. fejezet.)

Quan császárné/Quan Huijie (Csüan Hujcsie) 全惠解 (244 – kb. 300) Sun Liang, Wu második uralkodójának felesége. 258-ban, mikor férjét lemondatták, ő is elveszítette címét. Túlélte Wu 280-ban bekövetkezett bukását. (113. fejezet.)

Quan Duan (Csüan Tuan) 全端 (? – ?) Wu-hadvezér, a jelentős Quan-család egyik tagja. Részt vett Zhuge Dan lázadásának megsegítésében 257–258-ban. (111. fejezet.)

Quan Ji (Csuan Csi) 全紀 (? – 258) Wu-tisztségviselő, a Sun Chen főminiszterrel szembenálló hatalmi csoport egyik tagja. (113. fejezet.)

Quan Shang (Csüan Sang) 全尚 (Zizhen) (? – ?) Wu-tisztségviselő, Quan Ji atyja. Részt vett a 258. évi puccsban Sun Chen főminiszter ellen. Sajnos felesége elárulta az összeesküvést. (113. fejezet.)

Quan Yi (Csüan Csi) 全懌 (? – ?) Quan Cong és Quan hercegnő idősebbik fia, Wu-hadvezér. 257-ben Sun Chen utasítására segített lázadásában Zhuge Dan

Wei-generálisnak. (108. fejezet.)

Quan Zong/Cong (Csüan Cung) 全琮 (Zihuang) (196 – 247 vagy 198 – 249) Wu-hadvezér. Lu Xun személyesen kérte részvételét a shitingi csata előtt, ahol legyőzték Cao Xiu-t. Később aktív szerepet vállalt Sun Quan két fia, Sun He és Sun Ba hatalmi harcában. (96. fejezet.)

Shamo Ke (Samo Ke) 沙摩柯 (? – 222) Wulingban élő barbár törzsfőnök. Liu Bei szövetségese a Wu ellen indított támadás során. Sun Quan ellentámadása közben éri el végzete (82. fejezet.)

Shan Tao (San Tao) 山濤 (Juyuan) (205 – 283) Wei-tiszttségviselő, tagja a bambuszliget hét bölcsének, egy taoista tudós- és művészcsoporthoz. (119. fejezet.)

Shang Guang (Sang Guang) 尚廣 (? – ?) Jövendőmondó. Kétértelmű jóslatot adott Sun Hao-nak a 280-as évre. (120. fejezet.)

Shao Ti (Sao Ti) 邵悌 (Yuanbo) (? – ?) Wei-tiszttségviselő. Figyelmeztette a Shu ellen indított utolsó hadjárat előtt Zhong Hui növekvő hatalmára. (115. fejezet.)

Shen Dan (Sen Ten) 申耽 (Yiju) (? – ?) Shangyong kormányzója, Shen Yi fivére. Többszörös áruló, először Cao Cao-t szolgálja, majd átáll Liu Bei-hez, azután ő győzi meg Meng Da-t, hogy ne segítsen Guan Yu-nek, majd arra is rábírja, hogy álljon át Cao-hoz. Végül 227-ben Sima Yu ellen konspirál. (94. fejezet.)

Shen Rong (Sen Zsung) 審榮 (? – 280) Wu-hadvezér. Részt vett a 279–280-as Jin-támadás elleni védekezésben. Zhou Zhi generális végzett vele. (120. fejezet.)

Shen Yi (Sen Ji) 申儀 (? – ?) Shen Dan öccse, Meng Da barátja, legalábbis egy ideig. Hárman együtt állnak át Wei-hez, ám évekkel később ő árulja el Sima Yinek Meng Da tervét, hogy visszatérne Shu-ba. (94. fejezet.)

Shi Bao (Si Pao) 石苞 (Zhongrong) (? – 273) Wei-hadvezér, a Repülő Lovasság parancsnoka. Nem szerepel túlságosan sokat a történetben, Zhou Tai-jal együtt Zhuge Dan lázadásának leverésében jeleskedik csupán. (111. fejezet.)

Shi Guangyuan (Si Kuangjüan)/Shi Tao (Si Tao) 石韜 (? – ?) Zhuge Liang és Xu Shu közeli barátja, aki a későbbiekben Cao Cao szolgálatába állt, s főként a földművelés ügyeivel foglalatzkodott. (113. fejezet.)

Shi Ji (Si Csi) 史迹 (? – 222) Pan Zhang egyik alvezére. Huang Zhong végzett vele. Kitalált szereplő. (83. fejezet.)

Shi Shuo (Si Suo) 施朔 (? - ?) Wu-hadvezér. Wei Miao-val együtt bevádolták Sun Chen főminisztert, miszerint lázadásra készül az uralkodó, Sun Xiu ellen. (113. fejezet.)

Shi Zuan (Si Cuan) 師纂 (? - 263) Wei-hadvezér. Deng Zhonggal, Deng Ai fiával vívta csatáit főként a Shu-haderő ellen. (111. fejezet.)

Shun (Sun) király/császár 帝舜 Chonghua (Csunghua) (Kr. e. 2294 - Kr. e. 2184) Az ősi Kína egyik legendás uralkodója, néhány forrás szerint a Három Úr és Öt Császár egyike. A történet szerint 53 éves korában vette át a hatalmat Yao császártól, és száz évig élt. Halála előtt Yu-nek, a Xia dinasztia alapítójának javára lemondott trónjáról. Léteznek olyan források is, melyek trónbitorlónak tartják, aki letaszította Yao-t, s akit végül az ellene fellázadó Yu-nek sikerült elűznie. (105. fejezet.)

Si Fan (Szi Fen) 司蕃 (? - ?) Wei-generális, a főváros kapuőrségének egyik parancsnoka. (107. fejezet.)

Sima Fang (Szuma Fang) 司馬防 (Jiangong) (149 - 219) Han-tisztségviselő. Második fián, Sima Yi-n keresztül a Jin-dinasztia egyik őse. (119. fejezet.)

Sima Fu (Szuma Fu) 司馬孚 (Shuda) (180 - 272) Wei-tisztségviselő, Sima Yan, az első Jin-uralkodó nagybátyja, Sima Fang harmadik gyermeke, Sima Yu öccse. Még akkor is hűséges maradt a Cao-családhoz, amikor Sima Zhao kezébe kaparintotta hatalmukat. (107. fejezet.)

Sima Jun (Szuma Jün) 司馬鈞 (Shuping) (? - ?) Sima Liang atyja, Sima Yi ükapja. Sima Yan templomot építtetett a tiszteletére. (119. fejezet.)

Sima Jun (Szuma Jün) 司馬儁 (Yuanyi) (113 - 197) Sima Fang atyja, Sima Yan, a Jinek megalapítójának egyik felmenője. (119. fejezet.)

Sima Lang (Szuma Lang) 司馬朗 (Boda) (171 - 217) A legidősebb Sima Fang nyolc fia közül, Ling császár alatt a főváros felügyelője. A regényben csupán megemlítik, mint a Jin-dinasztia alapítójának egyik rokonát. (119. fejezet.)

Sima Liang (Szuma Liang) 司馬量 (Gongdu) (? - ?) Sima Yan egyik felmenője, Yuzhang kormányzója. Csupán egy helyen említik a regényben. (119. fejezet.)

Sima Shi (Szuma Si) 司馬師 (Ziyuan) (208 – 255) Sima Yi idősebb fia. 251-ben, atyja halálakor ő örökölte meg a kulcsszerepet Wei birodalmában. Hatalmas befolyással bírt a Cao-uralkodókra. 255-ben, halála előtt sikerült levérnie egy felkelést, és átadnia a hatalmat öccsének, Sima Zhao-nak. (94. fejezet.)

Sima Wang (Szuma Vang) 司馬望 (Zichu) (205 – 271) Sima Fu második fia, Yiyang hercege. Közel állt Cao Mao-hoz, ezért inkább igyekezett Luoyangtól távoli pozíciókat elfoglalni Sima Zhao főminisztersége alatt. (112. fejezet.)

Sima Yan (Szuma Jen) 司馬炎 (Anshi) (236 – 290) Sima Yi unokája, Sima Zhao fia, 266-tól a Jin-dinasztia első császára Wu néven. Véget vetett a három királyság időszakának, újra egyesítette a Középső Birodalmat. Állítólag tízezer ágyasa volt. (114. fejezet.)

Sima Yi (Szuma Jü) 司馬懿 (Zhongda) (179 – 251) Cao Cao egyik fontos tanácsadója és hadvezére, Wei királyságának egyik magas rangú tisztségviselője. Az utolsó kötetből kiderül, hogy neki és leszármazottainak roppant nagy szerep jut a birodalom történelmében. A valóságban nem égett csaknem halálra a Shangfang szurdokban. (85. fejezet.)

Sima You (Szuma Jou) 司馬攸 (Dayou) (248 – 283) Wei-tisztségviselő, Sima Zhao második fia. Szelíd természetű férfiú hírében állt. Fivére, az első Jin-császár eltávolította őt a fővárosból, mivel tartott tőle, hogy túlságos népszerűsége tesz szert. Nem sokkal később Sima you meg is halt. (119. fejezet.)

Sima Zhao (Szuma Cao) 司馬昭 (Zishang) (211 – 265) Sima Yi kisebbik fia, Wei-hadvezér és politikus. Ugyan sohasem lépett fel trónbitorlóként, bátyja halálát követően mégis kezében összpontosult az államhatalom. 264-ben – Shu bukásakor – felvette a Jin hercege-címet, majd halála előtt már Jin királyának nevezte magát. (94. fejezet.)

Sima Zhou (Szuma Csou) 司馬侏 (Zijiang) (227 – 283) Wei- és Jin-hadvezér, Sima Yi egyik fia. Magas pozíciókat töltött be Sima Yan uralkodása alatt. 279-ben részt vett a Wu-elleni hadjáratban. (120. fejezet.)

Song Bai (Szung Paj) 宋白 (? - ?) Shenxian kormányzója, kitalált szereplő. (110. fejezet.)

Su Yong (Szu Jung) 蘇顥 (? - ?) Guo Huai egyik alvezére. Elbizakodott harcos, akivel Zhao Yun végez. Kitalált szereplő. (95. fejezet.)

Sun Bin (Szun Pin) 孫臏 (Kb. Kr. e. 380 – Kr. e. 316) Hadvezér a Hadakozó Fejedelemségek Korában. Ő is írt egy *Háború művészete* című művet, ahogy egyik öse, az egy évszázaddal korábban élt Sun Zi. (100. fejezet.)

Sun Ce (Szun Ce) 孫策 (Bofu) (175 – 200) A késői Han korszak egyik jelentős hadura, Sun Jian legidősebb fia, Wu királyság alapjainak megteremtője. A valóságban soha nem volt birtokában a császári pecsét, nem szövetkezett Yuan Shao-val Cao Cao ellen, valamint vitatott az is, hogy úgy érte-e a vég, ahogy az a regényből kiderül. (82. fejezet.)

Sun Chen (Szun Csen) 孫綝 (Zitong) (232 – 259) Wu-hadvezér és régens Sun Liang és Sun Xiu uralkodása alatt. Odáig fajult ellentéte Sun Lianggal, hogy végül megfosztotta hatalmától, és Sun Xiu-t emelte trónra. Azonban utóbbi később végzett vele. (111. fejezet.)

Sun En (Szun En) 孫恩 (? – ?) Wu-tisztségviselő, Sun Chen egyik testvére. A történetben nem sok szerepet kap. (113. fejezet.)

Sun Deng (Szun Teng) 孫登 (Zigao) (209 – 241) Sun Quan legidősebb fia, 241-ben bekövetkező haláláig Wu trónjának örököse. Anyja alacsony sorból származó nő volt. Betegségben halt meg, alig 32 évesen. (98. fejezet.)

Sun Gan (Szun Kan) 孫幹 (? – ?) Wei-tisztségviselő, Sun Chen egyik fivére. Magas beosztásba emelkedett bátyja főminisztersége idején. (113. fejezet.)

Sun Gong (Szun Kung) 孫恭 (? – ?) Sun Jun atyja, Sun Jian unokája. A történetben épp csak megemlítik. (108. fejezet.)

Sun Hao (Szun Hao) 孫皓 (Yuanzong) (242 – 282) Wucheng ura, később Wu negyedik és utolsó uralkodója. 264-ben került trónra, nagybátyja, Sun Xiu halálát követően. Kegyetlen és teljességgel alkalmatlan uralkodó volt. (113. fejezet.)
Sun He (Szun He) 孫河 (Bohai) (? – 204) Wu-generális, Sun Quan távoli rokona. Fia, Sun Huan miatt kerül említésre a történetben. (82. fejezet.)

Sun He (Szun He) 孫和 (Zixiao) (224 – 253) Sun Quan harmadik fia. 242-ben, fivére, Sun Deng halálát követően trónörökös lett. A 240-es években trónviszály tört ki közte és öccse, Sun Ba között. Némi fordulatokat követően nem ért meg túl dicső véget.

Sun Huan (Szun Huan) 孫桓 (Shuwu) (? – ?) Fuchunból származó Wu-had-

vezér. Eredeti családneve Yu (俞) volt. Kiváló képességeit Sun Quan nagyra értékelte. Szerepet játszott a Shu-támadás megállításában 222-ben. (82. fejezet.)

Sun Ji (Szun Csi) 孫冀 (? - ?) Wu-hadvezér, aki Lu Kangot váltotta a Wu-seregek élén, és igyekezett ellenállni a támadó Jin-erőknek. Kitalált szereplő. (120. fejezet.)

Sun Jian (Szun Csien) 孫堅 (Wentai) (155 - 191) Bátorságáról és találékonyságáról híres hadúr, aki a Hanok uralmának vége felé élt. Korának egyik legbefolyásosabb embere volt, aki meghatározó szerepet játszott a zsarnok Dong Zhuo elleni hadműveletekben. A későbbiekben fia, Sun Quan a keleti Wu királyságának megalapítója. (98. fejezet.)

Sun Jing (Szun Csing) 孫靜 (Youtai) (? - ?) Sun Jian öccse, Sun Ce és Sun Quan nagybátyja. Nagy szerepe volt a lázadó Wang Lang leverésében. (108. fejezet.)

Sun Ju (Szun Jü) 孫據 (? - ?) Wei-tisztségviselő, Sun Chen egyik testvére. A regényben csupán egyszer kerül említésre. (113. fejezet.)

Sun Jun (Szun Csün) 孫峻 (Ziyuan) (219 - 256) Wu-generális, Sun Jing dédunokája. Szembefordult Zhuge Ke-vel, amikor utóbbi igyekezett meggyengíteni a Sun-család uralmát. Ezután régensként ő gyakorolta a hatalmat. 256-ban megpróbált nagy támadást indítani Wei ellen, ám megbetegedett és meghalt. (108. fejezet.)

Sun Kai (Szun Kaj) 孫楷 (? - ?) Sun Chen egyik fivére, Wu-tisztségviselő. Testvére őt küldi egyik követként Sun Xiu-hoz, hogy felajánlja neki a trónt. (113. fejezet.)

Sun Li (Szun Li) 孫禮 (Deda) (? - 250) Wei-hadvezér és politikus. Nagylelkű, húséges és bátor harcos volt. (95. fejezet.)

Sun Liang (Szun Liang) 孫亮 (Ziming) (243 - 260) Wu második uralkodója, Sun Quan legkisebb fia. 258-ban letette trónjáról Sun Chen régens. Két évvel később állítólagos árulása miatt hercegi címétől is megfosztották. Ezután öngyilkos lett. (108. fejezet.)

Sun Qian (Szun Csien) 孫謙 (? - ?) Wei-hadvezér, aki megmentette Sima Yi életét, mikor a Pan Ju vezette ijászok le akarták lőni. (107. fejezet.)

Sun Quan (Szun Csün) 孫權 (Zhongmou) (182 - 252) Sun Jian második fia,

Sun Ce öccse, Wu királyságának megalapítója és első uralkodója. (81. fejezet.)

Sun Ren (Szun Jen)/Sun Shangxiang/Sun úrhölgy 孫妃/孫尚香 (kb. 189 - ?)
Sun Jian lánya, aki második feleségétől született. Igen harcias hölgy. Kötetünkben Liu Bei feleségül veszi, ám sokáig nem örülhetnek házasságuknak. (82. fejezet.)

Sun Shao (Szun Sao) 孫韶 (Gongli) (188 - 241) Wu-hadvezér, Sun Ce lehetővé tette számára, hogy a Sun-családnevet használja, ám sohasem fogadta fiaként örökbe. Jóképű, magas férfiú volt, aki harcokkal teli életet követően természetes halált halt. (86. fejezet.)

Sun Wan 孫翬 (242 - 265) Sun Xiu legidősebb fia, Wu trónörököse. Sun Hao először háttérbe szorította, majd kivégeztette. (120. fejezet.)

Sun Xin (Szun Hszin) 孫歆 (? - 280) Wu-hadvezér, a flotta parancsnoka. Du Yu Jin-generális hadicselének köszönhetően Zhou Zhi végzett vele. (120. fejezet.)

Sun Xiu (Szun Hszü) 孫休 (Zilie) (235 - 264) Sun Quan fia, Wu harmadik uralkodója Jing császár néven. 258-ban Sun Chen juttatta a trónra, letaszítva Sun Liangot, Sun Xiu öccsét. Szorgalmas és türelmes uralkodónak tartották, noha katonai és politikai ügyekben nem igazán tüntette ki magát. (113. fejezet.)

Sun Yi (Szun Ji) 孫異 (? - ?) Wu-hadvezér. Társával, Ding Funggal együtt, Ding Feng fővezér szolgálatában ő állt élére a Shu segítségére induló Wu-haderőnek. (117. fejezet.)

Sun Zi (Szun Ci) 孫子 (kb. Kr. e. 554 - kb. Kr. e. 496) *A háború művészete* című, nagy hatású kézikönyv szerzője, jelentős hadvezér. Eredeti neve Sun Wu volt, életéről igen kevés adat maradt fenn. A regényben szereplő Sun család az ő leszármazottjának tekintette magát. (84. fejezet.)

Sun Zi (Szun Ci) 孫資 (Yanlong) (? - 251) Wei-tisztviselő, Cao Rui bizalmasa. Részben az ő tanácsára lett Cao Shuang, Cao Zhen fia régens, Cao Fang kiskorúsága idejére. (106. fejezet.)

Tan Xiong (Dan Hsziung) 譚雄 (? - 222) Sun Huan egyik alvezére, akit Guan Xing ölt meg a xiaotingi csatában. Kitalált szereplő. (82. fejezet.)

Tang király/Cheng Tang 成湯 (uralkodott: kb. Kr. e. 1675 - Kr. e. 1646) A Shang dinasztia első uralkodója. Legyőzte Jie-t, a Xia dinasztia utolsó császárát.

Jó királynak tartják, csökkentette az adókat, és kiterjesztette uralmát a Di és a Qiang törzsekre. Uralma első öt évében sokszor volt szárazság, amin sajátos módszerekkel kerekedett felül. (105. fejezet.)

Tang Bin (Teng Pin) 唐彬 (Ruzong) (235 – 294) Jin-hadvezér, a Wu-t 280-ban meghódító haderő egyik vezetője. (120. fejezet.)

Tang Zi (Tang Ci) 唐咨 (? – ?) Wu-hadvezér. 252-ben, a dongxingi csatában a Wei-seregek ellen harcolt. 258-ban viszont átállt Wei-hez. (108. fejezet.)

Tao Jun (Tao Csün) 陶浚 (? – 280) Wu-hadvezér. Részt vett a 279–280-as Jin-támadás elleni hadműveletekben, de nem nevezhető sikeresnek tevékenysége. (120. fejezet.)

Tao Qian (Tao Csien) 陶謙 (Gongzu) (132 – 194) Xuzhou birodalmi védelmezője. A valóságban valószínűleg nem volt olyan jóindulatú úr, mint a regényben, s biztosan nem ajánlotta fel Liu Bei-nek a térség feletti uralmat egyszer sem, nem hogy háromszor. Ugyanakkor beosztottjainak valóban úgy nyilatkozott, hogy csak Liu Bei képes visszaállítani a rendet Xuzhou-ban. Cao Cao ádáz ellenlábas. (120. fejezet.)

Teng Xiu (Teng Hszü) 滕修 (Xianxian) (? – 288) Wu-, majd az ország bukását követően Jin-hadvezér. 279-ben a Guo Ma indította lázadást igyekezett leverni, ezért elkésett felvenni a harcot a betörő Jin-erőkkel szemben. A Jin-dinasztia szolgálatában magas pozícióba emelkedett. (120. fejezet.)

Teng Yin (Teng Jin) 滕胤 (Chengsi) (? – 256) Wu-hadvezér. Részt vett a Sun Chen régens meggyilkolására szerveződött összeesküvésben. Sun Chen felfedte a szervezkedést, és kivégeztette Teng Yint. (108. fejezet.)

Tian Heng (Tien Heng) 田橫 (Kr. e. 250 – Kr. e. 202) A kései Qin dinasztia idején az uralkodói ház tagja, a hatalmas Tian-család feje. Idővel Qi uradalom *de facto* ura lett, ám Ping herceget ültette báburalkodóként a trónra. (112. fejezet.)

Tian Xu (Tien Hszü) 田續 (? – ?) Wei-tisztségviselő, részt vett a 263-as Shu elleni nagy hadjáratban, Deng Ai vezetése alatt. Nem volt valami engedelmes tiszt, ezért parancsnoka ki akarta végeztetni. (116. fejezet.)

Tian Yu (Tien Jü) 田豫 (Guorang) (kb. 171 – kb. 252) Kezdetben Gongsun Zan,

majd Wei szolgálatában álló tisztségviselő. Fiatal korában Liu Bei-jel is megismerkedett, aki igen nagyra tartotta. (103. fejezet.)

Tian Zhang (Tien Csang) 田章 (? - ?) Wei-hadvezér. Részt vett a Shu ellen indított 263-as hadjáratban. (116. fejezet.)

Tu An (Du An) 土安 (? - ?) Barbár harcos, Wutugu fejedelem, Meng huo szövetségésének egyik alvezére. Kitalált alak. (90. fejezet.)

Wan Yu (Ven Jü) 萬彧 (? - 272) Wu-tisztségviselő, Sun Xiu, majd Sun Hao bizalmasa. Később ellentétbe került urával, aki mérgezett borral igyekezett végezni vele, ám a szolgálo túl kevés mérget használt, így Wan Yu túlélte a merényletet. Nemsokára azonban megölte magát. (120. fejezet.)

Wan Zheng (Van Ceng) 萬政 (? - ?) Guo Huai Wei-hadvezér egyik tisztje. Kétszer is megfutamodik Zhao Yun elől. Kitalált szereplő. (95. fejezet.)

Wang (Vang) úrhölgy 王夫人 (? - ?) Sun Quan egyik ágyasa, Sun He anyja. Bu úrhölgy után ő volt Sun Quan második kedvence. (108. fejezet.)

Wang Chang (Vang Csang) 王昶 (Wenshu) (? - 259) Wei-hadvezér, a 252-ben Wu ellen indított támadás egyik vezetője. 255-ben részt vett Guanqiu Jian és Wen Qin lázadásának elfojtásában. (108. fejezet.)

Wang Chen (Vang Csen) 王沈 (Chudao) (? - 266) Wei-tisztségviselő és történész. Néhány minisztertársával együtt részt vett Cao Mao uralkodó hatalmi harcában Sima Zhao ellen. Végül elárulta uralkodóját. (114. fejezet.)

Wang Dun (Vang Tun) 王惇 (? - ?) Wu-tisztségviselő. Sun Chen főminiszterként és régensként – más magas rangú hivatalnokokkal együtt – kivégeztette. (111. fejezet.)

Wang Guan (Vang Kuan) 王觀 (Weitai) (? - 260) Wei-tisztségviselő. Még Cao Cao hívta meg szolgálatra írnoksegédnek. Jóval később, már magasabb beosztásban, összetűzésbe került Cao Shuanggal. Yang uraként halt meg, néhány nappal kinevezését követően. (107. fejezet.)

Wang Guan (Vang Kuan) 王瓘 (? - ?) Wei-tiszt, Deng Ai egyik embere. Hadi-csellet küldik Jiang Wei-hez. Kitalált szereplő. (114. fejezet.)

Wang Han (Vang Han) 王含 (? - ?) Shu-generális, a 258-as Wei elleni támadás

egyik generálisa, Jiang Wei szolgálatában. Általában Jiang Binnel közösen tevékenykedett. (113. fejezet.)

Wang Hun (Vang Hun) 王渾 (Xuanchong) (223 – 297) Wei- és Jin-hadvezér. Részt vett Wu meghódításában 279–280-ban. Ellentétbe került egyik vezértársával, Wang Junnel. Később hercegi rangra emelkedett. (120. fejezet.)

Wang Ji (Vang Csi) 王基 (Boyu) (190 – 261) Wei-hadvezér, Yozhou birodalmi védelmezője. 251-től 261-ig közeli munkatársa Sima Shi-nek, majd Sima Zhao-nak. Leginkább Wei keleti és déli határait védte a Wu-támadások ellen. (110. fejezet.)

Wang Jing (Vang Csing) 王經 (Yanwei) (? – 260) Wei-hadvezér, Yongzhou birodalmi védelmezője. Paraszti sorból származott. 260-ban Cao Mao őt is bevonta hatalmi harcába Sima Zhao ellen. Emiatt érte el végzete. (110. fejezet.)

Wang Jun (Vang Csün) 王濬 (Shizhi) (206 – 286) Wei- és Jin-generális. 279-ben ő javasolta uralkodójának a Wu-elleni nagy támadást, amiben részt is vett, és nagy érdemeket szerzett. (120. fejezet.)

Wang Kang (Vang Kang) 王康 (? – ?) Shu-tisztviselő, Yongchang kormányzója. Yong Kai lázadását követően nem volt hajlandó behódolni a felkelőknek 223-ban. (87. fejezet.)

Wang Lang (Vang Lang) 王朗 (Yingxing) (? – 228) Számos magas beosztást viselő hivatalnok, Kuaiji kormányzója. A valóságban megadta magát Sun Cenek, ám nem állt a szolgálatába. Utóbbi később megengedte neki, hogy csatlakozzon Cao Cao-hoz. Ezen kívül valójában sohasem bocsátkozott vitába Zhuge Lianggal. (91. fejezet.)

Wang Lian (Vang Lian) 王連 (? – kb. 223) Nanyangból származó Shu-tisztviselő. Kezdetben Liu Zhang embere, majd Liu Bei-nek szolgált. Óva intette Zhuge Liangot, hogy személyesen vezesse a deli lázadók elleni harcot. (87. fejezet.)

Wang Mai (Vang Maj) 王買 (? – ?) Wei-generális. Zhong Hui egyik alvezére a Shu ellen indított végső támadásban. (116. fejezet.)

Wang Mang (Vang Mang) 王莽 (Jujun) (Kr. e. 45 k. – Kr. u. 23) A rövid életű Xin dinasztia megalapítója és egyetlen uralkodója, eredetileg a Hanok egyik tisztviselője, akinek sikerült ideiglenesen elragadnia tőlük a hatalmat. Bi-

zonyos történészek egyszerű trónbitorlónak tekintik. (109. fejezet.)

Wang Ping (Vang Ping) 王平 (Zijun) (? - 248) A He-család nevelte fel, ahonnan anyja származik, ezért He Ping (何平) néven is ismeretes. Jelentős hadvezér. 218-ban áll Liu Bei szolgálatába, ezután évtizedekig szolgálja Shu államot. Kiváló szónok, ám olvasni sohasem tanult meg. Szigorú katona, aki gyorsan emelkedett a rangsorban. Legyőzte Zhang He-t. Legmagasabb titulusa az Északot Őrző Generális volt. (87. fejezet.)

Wang Qi (Vang Csi) 王頔 (Kongshuo) (? - ?) Wei-hadvezér, Tianshui kormányzója. Deng Ai szolgálatában a Shu ellen indított végső támadás egyik résztvevője. (116. fejezet.)

Wang Rong (Vang Zsung) 王戎 (Junchong) (234 - 305) Jin-tisztségviselő. Részt vett Wu 280-as meghódításában. Egészen Wuchangig vezette csapatait. Ezután egyesült Wang Jun seregével, és együtt törtek előre Wu fővárosáig, Jianye-ig. (120. fejezet.)

Wang Shuang (Vang Suang) 王雙 (Ziquan) (? - 228) Nagy erejű és bátor Wei-hadvezér. Pályafutása során először Wu-állammal nézett szembe, melynek során legyőzték és elfogták. Később sikerült kiszabadulnia, és visszatért Wei-be. Ezután a másik rivális királyság, Shu ellen vívott csatákat. (85. fejezet.)

Wang Su (Vang Szu) 王肅 (Ziyong) (195 - 256) Donghai-ból származó Wei-tisztségviselő és konfuciánus tudós, Wang Lang fia. (99. fejezet.)

Wang Tao (Vang Tao) 王韜 (? - ?) Wei-tisztségviselő, Sima Zhao titkára. Geng Gong ősi tettét javasolja urának a Tielong-hegynél történt csata előtt. Kitalált szereplő. (109. fejezet.)

Wang Xiang (Vang Hsziang) 王祥 (Xiuzheng) (185 - 269) Wei-tisztségviselő. Igen magas pozíciókat töltött be élete során. Sima Yan hatalomátvételét követően is megtarthatta rangját. (116. fejezet.)

Wang Ye (Vang Je) 王業 (? - ?) Wei-tisztségviselő. 260 körül Cao Mao be akarta vonni Sima Zhao elleni udvari küzdelmébe, ő azonban - Wang Chennel együtt - elárulta utóbbinak a tervet. (114. fejezet.)

Wang Yun (Vang Jün) 王允 (Zishi) (137 - 192) A belügyek minisztere a Han-

korszak végén. A történetben fontos szerepet játszó Diao Chan atyja, s az egyik kitervelője annak a fortélynak, ami végül a zsarnok Dong Zhuo bukásához vezetett. (120. fejezet.)

Wang Zhen (Vang Cen) 王真 (? - ?) Wei-tisztségviselő, Sima Wang egyik alvezére. Párbajukat követően Fu Qian foglyul ejtette. Kitalált szereplő. (112. fejezet.)

Wei Guan (Vej Kuan) 衛瓘 (Boyu) (220 - 291) Wei-hadvezér. Hadfelügyelő a Shu ellen indított utolsó támadás során. Nagy szerepet játszott Zhong Hui és Deng Ai vetélkedésében a hadjárat közben és után. (116. fejezet.)

Wei Miao (Vej Miao) 魏邈 (? - ?) Wu-hadvezér, Shi Shuo társa. Részt vett Sun Chen főminiszter 258-as megbuktatásában, Sun Xiu uralkodót támogatva. (113. fejezet.)

Wei Yan (Vej Jen) 魏延 (Wenchang) (175 - 234) Zhuge Liang egyik bizalmi embere, kiváló hadvezér, aki fontos pozíciókat töltött be Liu Bei szolgálatában. Jelentős szerepe volt Changan 228-as elfoglalásában. Zhuge Liang halálát követően nem sokkal ő is bevezte. (85. fejezet.)

Wei Zi (Vej Cü) (Vej ura) 微子 (? - ?) A Sang dinasztia (Kr. e. XVII. század - Kr. e. XI.) század idején Jin utolsó uralkodója, Zhou Xin féltestvére. Megundorodott rokona romlottságától, s önkéntes száműzetésbe vonult. (107. fejezet.)

Wen (Ven) herceg/fejedelem Jinből 晉文公 (eredeti neve Chong'er) (Kr. e. 697 - Kr. e. 628) Az öt hegemon egyike a Tavasz és ősz korában. Hosszú ideig száműzetésben élt, mielőtt visszatérhetett volna a hatalomba. Számos kínai legenda központi figurája. Támogatta a Keleti Zhou udvart, ezen belül is Xiang trónörökösét, ugyanakkor megállította Chu királyságának északi terjeszkedését. (96. fejezet.)

Wen Hu (Ven Hu) 文虎 (? - 291) Wei-hadvezér, Wen Qin idősebbik fia. Miután atyjukat Zhuge Dan kivégeztette, öccsével, Wen Yanggal együtt vad őrjöngésbe kezdett. (111. fejezet.)

Wen Ping (Ven Ping) 文聘 (Zhongye) (? - ?) Liu Biao egyik harcosa. Liu Zong behódolását követően szégyenében visszavonult az eseményektől. A későbbiekben Cao Cao szolgálatában találjuk. Sok könyvben és játékban szerepel „Wen Pin” néven, ám ez hibás átírás. (86. fejezet.)

Wen Qin (Ven Csin) 文欽 (Zhongruo) (? – 257) Wei-tisztségviselő és hadvezér, Yangzhou birodalmi védelmezője Cao Fang uralma alatt. 255-ben Guanqiu Ji-annal együtt fellázadt a Sima-család hatalma ellen. (109. fejezet.)

Wen Shu (Ven Su) 溫恕 (? – ?) Han-tisztségviselő, Cao Shuang egyik távoli rokona. (107. fejezet.)

Wen Yang (Ven Jang) 文鴛 (Ciqian) (238 – 291) Wei- és Jin-hadvezér, Wen Qin második fia. Kiváló harcos és lovas. Évekkel történetünk után a Jin-hadakat a Xianbei-törzsek ellen vezette, és arra kényszerítette őket, hogy behódoljanak a Középső Birodalomnak. Végül Hui császár uralma alatt egész családjával együtt kivégezték, mert hatalmi ármánykodás középpontjába került. (110. fejezet.)

Wen Zhong (Ven Csung) 文種 (? – Kr. e. 472) Yue-tanácsadó a Tavasz és ősz korában. Nagy szerepet játszott Yue és Wu állam csatározásaiban. (119. fejezet.)

Wu (Vu) király Zhou-ból 周武王 (Ji Fa) (? – Kr. e. 1043) Az ősi Zhou dinasztia első uralkodója, a Középső Birodalom nagy hőseinek egyike. Hatalmas csatákat vívott a Shang dinasztia képviselői ellen. (99. fejezet.)

Wu úrhölgy/Wu Guotai (Vu Kuotaj) 吳國太 (? – ?) Sun Ce és Sun Quan mostohaanyja, a másik Wu úrhölgy testvére. Kitalált alak, aki nővére halálát követően tanácsokkal látja el Sun Quant, főként Sun úrhölgy és Liu Bei házasságának ügyében. (98. fejezet.)

Wu Gang (Vu Kang) 吳綱 (? – ?) Wei-tisztségviselő. Lázadását követően Zhuge Dan őt küldte segítségért Wu-ba. Sikeresen teljesítette küldetését. (111. fejezet.)

Wu Qi (Vu Csi) 吳起 (Kr. e. 440 – Kr. e. 381) Hadvezér, filozófus és politikus a Hadakozó Fejedelemségek Korában. Gyakran emlegetik Sun Zi-val együtt, mint a legnagyobb katonai gondolkozókat. (84. fejezet.)

Wu Yan (Vu Jen) 伍延 (? – 280) Wu-hadvezér. Sokáig kitarzott a Jin hódítók ellen, ám amikor meghallotta, hogy Wu fővárosa is elesett, behódolt nekik. Du Yu generális kivégeztette. (120. fejezet.)

Wu Yi (Vu Ji) 吳懿 (Ziyuan) (? – 237) Shu-hadvezér. Húga Liu Bei egyik ágyasa volt. Pályafutása haláláig töretlen maradt. Több győzelmet aratott a Wei-erők felett. (91. fejezet.)

Wutugu (Vutuku) 兀突骨 (? – ?) Meng Huo szövetségese, Wuge fejedelme, a

rattanvértés harcosok félelmetes ura. Kitalált szereplő. (90. fejezet.)

Xi Ni (Hszi Ni) 奚泥 (? - ?) Wutugu fejedelem egyik alvezére, barbár harcos, kitalált szereplő. (90. fejezet.)

Xi Zheng (Hszi Ceng) 郤正 (Lingxian) (? - 278) Költő és hivatalnok Shu-államban. Rövid ideig a Jin dinasztiának is szolgált ezután. A chengdu-i birodalmi könyvtár vezetője. Huang Hao eunuch nem igazán bízott benne, ezért igyekezett kimaradni a hatalmi csatározásokból. (91. fejezet.)

Xia Xun (Hszia Hszün) 夏恂 (? - 222) Han Dang harcosa. A xiaotingi csata során Zhang Bao végzett vele. Kitalált szereplő. (83. fejezet.)

Xiahou úrhölgy 夏侯氏 (? - ?) Wen Shu tisztségviselő felesége, aki radikális módszerekkel igyekezett az újrarahasodás elől kitérni, miután özvegyen maradt. (107. fejezet.)

Xiahou Ba (Hsziahou Pa) 夏侯霸 (Zhongquan) (? - kb. 255-259) Xiahou Yuan második fia, kezdetben Wei-hadvezér. 249 körül átállt Shu-hoz, miután Sima Yi puccsot hajtott végre. Wei-csapatok ölték meg valamikor 255 és 259 között. (102. fejezet.)

Xiahou Dun (Hsziahou Tun) 夏侯惇 (Yuanrang) (? - 220) Cao Cao legelső híveinek egyike, igen tehetséges hadvezér és bátor harcos. Xiahou Ying, egy híres, Liu Bang alatt szolgáló generális leszármazottja. Fivérével, Xiahou Yuannal együtt szökevényként csatlakoztak Cao Cao-hoz. Számtalan csatában vett részt ura szolgálatában, s nagy hírnévre tett szert. (91. fejezet.)

Xiahou He (Hsziahou Ho) 夏侯和 (Yiquan) (? - ?) Xiahou Yuan ötödik fia, Wei-hadvezér. Különböző pozíciókat töltött be az állam irányításában Sima Zhao szolgálatában. 264-ben fellépett Zhog Hui lázadása ellen. Később a Jin dinasztiát is töretlenül szolgálta. (102. fejezet.)

Xiahou Hui (Hsziahou Hui) 夏侯惠 (Zhiquan) (? - ?) Xiahou Yuan hatodik fia, Wei-hadvezér. Tanult és tehetséges az irodalmi művészetekben. Különböző magas beosztásokban szolgált, ám alig 36 éves korában meghalt. (102. fejezet.)

Xiahou Mao (Hsziahou Mao) 夏侯楙 (Zilin) (? - ?) Wei-hadvezér, Xiahou Dun második fia. Cao Cao egyik lányát vette feleségül, és Cao Pi közeli barátja volt. Később összeütközésbe került feleségével és két öccsével, emiatt Cao Rui majd-

nem kivégeztette. (91. fejezet.)

Xiahou Shang (Hsziahou Sang) 夏侯尚 (Boren) (? – 225) Cao Cao egyik hadvezére, Xiahou Dun és Yuan távoli rokona és Cao Pi közeli barátja. Számtalan csatában harcolt Wei szolgálatában. Cao Pi annyira szerette, hogy siratóverset írt halálakor. (85. fejezet.)

Xiahou Wei (Hsziahou Vej) 夏侯威 (Jiquan) (? – ?) Xiaohu Yuan Wei-hadvezér negyedik fia, a későbbi Jin dinasztia Yuan császáranak anyai dédnagyapja. (102. fejezet.)

Xiahou Xian (Hsziahou Hszien) 夏侯獻 (? – ?) Wei-hadvezér. Részt vett a 263-ban indított Shu elleni hadjáratban. Ennyit lehet mindösszesen tudni róla. (116. fejezet.)

Xiahou Xuan (Hsziahou Hszüan) 夏侯玄 (Taichu) (209 – 254) Wei-tisztségviselő, történész és filozófus, Xiahou Shang fia. A Cao-család híve, szembeszegült a Sima-családdal. Végül árulás vádjával végezték ki. (109. fejezet.)

Xiahou Yuan (Hsziahou Jüan) 夏侯淵 (Miaocai) (? – 219) Xiahou Dun öccse, Cao Cao egyik fontos hadvezére. Hírnevét a nyugati barbárokkal vívott csatározások során alapozta meg. Huang Zhong végez vele a Dingjun hegyen. (91. fejezet.)

Xian (Hszien) (Liu Xie) 劉協 (181 – 234, uralkodott: 189 – 220) Az utolsó Han császár, a Keleti Han birodalom tizennegyedik uralkodója. Sorsa kiderült e regény lapjairól. (119. fejezet.)

Xiang Chong (Hsziang Csung) 向寵 (? – 240) Shu-tisztségviselő. Zhuge Liang szerint kiváló képességekkel bírt, ráadásul katonai ügyekben is jártas. 240-ben Hanjia területén élő lázadó törzsek elleni hadakozásban érte végzete. (91. fejezet.)

Xiang Yu (Hsziang Jü) 項羽 (a Hódító, a Fehér Kígyó) (Kr. e. 232 – 202) Chu állam megalapítója és uralkodója, nagy hatalmú hadúr. A Han dinasztia alapítójával, Liu Banggal folytatott viszálykodásában vereséget szenved, s nem csupán hatalmát, de életét is elveszti. (82. fejezet.)

Xiao He (Hsziao Ho) 蕭何 (? – Kr. e. 193) A Han dinasztia alapítója, Liu Pang segítőtársa, a Nyugati Han Birodalom első főminisztere. Nagy szerepe volt abban, hogy ura hatalma megszilárdult, s a Hanok uralma tartóssá vált. (105. fejezet.)

Xie Jing (Hszie Csing) 謝旌 (Shufa) (? – 222) Igen bátornak tartott Wu-hadvezér.

Társával, Li Yi-vel együtt igyekezett élve elfogni Liu Bei-t, mikor utóbbi támadást indított a deli földek ellen 222-ben. (82. fejezet.)

Xie Xiong (Hszie Hsziung) 謝雄 (? - ?) Shu-tiszt, akinek egyetlen szerepe, hogy Wang Shuang Wei-hadvezér útjába kerül, s gyorsan halálát is leli. Kitalált szereplő. (97. fejezet.)

Xin Chang (Hszin Csang) 辛敞 (Taiyong) (? - ?) Wei-hadvezér, Xin Pi fia, Cao Shuang hűséges embere, aki ura halálát követően sem volt hajlandó egy ideig behódolni a Sima-családnak. (107. fejezet.)

Xin Pi (Hszin Pi) 辛毗 (Zuozhi) (? - kb. 235) Wei-tisztségviselő, Xin Ping öccse, eredetileg Yuan Shao tanácsadója. Bátran szembe mert szegülni az uralkodókkal, Cao Pi-vel és Cao Rui-vel, ha nem egyezett a véleménye velük. (86. fejezet.)

Xin Xianying (Hszin Hszianjing) 辛憲英 (191 - 269) Xin Pi lánya, Xin Chang nővére. Anyai unokája, Xiahou Zhan írta meg élettörténetét, aki a Jin dinasztia idejének egyik jeles tudósa volt. Jó tanácsokkal szolgált rokonainak szorult helyzetükben. (107. fejezet.)

Xing Zhen (Hszing Cen) 邢貞 (? - ?) Politikus és hadvezér Wei állam szolgálatában. Cao Pi Wu-ba küldte nagykövetként, ő adta át a "Wu ura" címet és tette lehetővé a kilenc méltóság használatát Sun Quan számára. (82. fejezet.)

Xu (Hszü) úrhölgy 徐夫人 (? - ?) Fuchunból származó nemes hölgy, Sun Quan egyik ágyasa, majd felesége, Sun Deng anyja. (108. fejezet.)

Xu Chu (Hszü Csu) 許褚 (Zhongkang) (170 - ?) Cao Cao egyik bizalmas hadvezére, a Tigrisőrség parancsnoka. A valóságban nem fogta el He Yi-t, s nem is harcolt Ma Chao-val vértet nélkül, ahogy a második kötetben szerepel. (86. fejezet.)

Xu Huang (Hszü Huang) 徐晃 (Gongming) (169 - 227) Yang Feng egyik alvezéréként találkozunk vele először a történetben. Később Cao Cao egyik legkíválóbbs harcosává válik, aki számtalan jó szolgálatot tesz urának. A valóságban nem harcolt Wang Zhao-val, így meg sem ölte őt, továbbá nem Meng Da végzett vele. (86. fejezet.)

Xu Sheng (Hszü Seng) 徐盛 (Wenxiang) (? - kb. 225) Wu hadvezér, aki leginkább a Wei elleni hadjáratok során jeleskedett. (82. fejezet.)

Xu Yan (Hszü Jen) 許晏 (? - 233) Wu-tisztségviselő. Sun Quan Liaodongba

küldte követeként, Zhang Mi-vel együtt. (106. fejezet.)

Xu Yi (Hszü Ji) 許儀 (? – 263) Wei-hadvezér, Zhong Hui egyik embere a 263-as Shu elleni támadás során. Vezére kivégezteti, miután bizonyosságát adja gondatlanságának és tehetségtelenségének. (116. fejezet.)

Xu Yun (Hszü Jün) 許允 (Shizong) (? – ?) Wei-hadvezér, Sima Yu egyik tisztje. Chen Tai-jal együtt ő volt ura követe Cao Shuanghoz. (107. fejezet.)

Xu Zhi (Hszü Ci) 徐质 (? – 254) Wei-hadvezér, a Wei-előhad parancsnoka Jiang Wei és a Qiangok együttes támadása idején. Több sikeres összecsapást követően végül a Shu-csapatok végeztek vele. (109. fejezet.)

Xue Qiao (Hszüe Csiao) 薛喬 (? – ?) Wei-tiszt, Cao Xiu egyik alvezére a Wu ellen vívott shitingi csata idején. (96. fejezet.)

Xue Rong (Hszüe Zsung) 薛融 (? – ?) Wu-tisztségviselő, aki azt javasolja Sun Hao-nak, hogy reménytelen helyzetében adja meg magát a Jin-hadaknak. (120. fejezet.)

Xue Xu (Hszüe Hszü) 薛翊 (207 – 271) Wu-tisztségviselő és hadvezér. Uralkodója, Sun Xiu követként küldte Shu-államba. Visszatérvén megígolta, hogy Shu már nem fog sokáig fennmaradni. (113. fejezet.)

Xue Ze (Hszüe Ce) 薛則 (? – ?) Wei-tiszt, Xiahou Mao egyik alvezére. Zhang Bao végzett vele. kitalált szereplő. (92. fejezet.)

Xun Kai (Hszün Kaj) 荀愷 (? – ?) Wei-hadvezér. Megmentette parancsnoka, Zhong Hui életét a 263-ban indított Shu elleni hadjárat során. (116. fejezet.)

Xun Xu (Hszün Hszü) 荀勖 (Gongzeng) (? – 289) Wei-tisztségviselő, muzsikus és festő. Xun Shuang dédunokája. Jó tanácsadónak bizonyult, ám Wu megtámadásával kapcsolatban a várakozást javasolta, csalódást okozva a tettekkész Yang Hu-nak. (115. fejezet.)

Xun Yi (Hszün Ji) 荀廙 (? – ?) Wei-tisztségviselő, az udvari titkárság vezetője. Csupán egyszer kerül említésre a történetben. (114. fejezet.)

Ya Dan (Je Tan) 雅丹 (? – ?) A Qiang törzsek két „miniszterének” egyike, Cheli Ji király alattvalója. Kitalált alak. (94. fejezet.)

Yan Yan (Jen Jen) 嚴顏 (? - ?) Liu Yan, majd Liu Zhang egyik hadvezére. Igen-csak idős már arra az időre, amikor Liu Bei megindítja hadait a Folyóvidék elfoglalására. A valóságban is megadta magát a hódítónak, ám arról nincs információ, hogy utána valóban hűségesen szolgált volna. (81. fejezet.)

Yan Yu (Jen Jü) 閻宇 (Wenping) (? - ?) Shu-generális, Huang Hao eunuch egyik bizalmasa. A regény nem fest túl vonzó képet róla. Jiang Wei helyére kivánták állítani, a Shu-seregek élére, ám tehetségtelen hadvezér volt. (115. fejezet.)

Yan Zhi (Jen Ci) 閻芝 (? - ?) Shu-hadvezér, aki csupán egyszer kerül említésre, mint az állam korai éveiben nyolcvannál is több elhullott generális egyike. (97. fejezet.)

Yang Fang/Feng (Jeng Feng) 楊鋒 (? - ?) Man-törzsfőnök, Meg Huo szövetségese. Megadta magát Zhuge Liang támadó csapatainak, s később segített elfogni korábbi szövetségését. Kitalált szereplő. (89. fejezet.)

Yang Fu (Jang Fu) 楊阜 (Yishan) (? - 235) Wei-hadvezér, már ifjú korától Jichengben szolgált, hírnevet akkor szerzett, amikor megjósolta Yuan Shao vereségét Guandu-nál. Wei Kanggal együtt védte városát Ma Chao seregei ellen. (92. fejezet.)

Yang Hong (Jang Hung) 楊洪 (Jixiu) (? - 228) Liu Zhang egyik hivatalnok, aki később Shu-tisztviselő lesz. Titkári rangban szolgált, amikor Liu Bei-t végül trónra emelték. (91. fejezet.)

Yang Hu (Jang Hu) 羊祜 (Shuzi) (221 - 278) Wei, majd Jin-tisztviselő és hadvezér. Egyike azon hivatalnokoknak, akik folyamatosan sürgették uralkodójukat, hogy indítsa meg a döntő támadást Wu ellen. Szerény és bölcs férfiú hírében állt, és állítólag csodálatos szakálla volt. Xiahou Ba lányát vette feleségül. Nem érte meg Wu bukását. (120. fejezet.)

Yang Ling (Jang Ling) 楊陵 (? - ?) Nanan irányítója. Cui Lianggal együtt megpróbálta csapdába csalni a Shu-haderőt Nanannál, ám Zhuge Liang átlátott tervükön, s végül Guan Xing megölte Yang Linget. Kitalált alak. (92. fejezet.)

Yang Qun (Jang Csun) 陽群 (? - 228) Shu-hadvezér. Csupán egyszer kerül említésre a regényben, azon generálisok között, akik harcban vagy más okból veszték el Shu létrejötté óta. (97. fejezet.)

Yang Xin (Jang Hszin) 楊欣 (? – 278) Wei-hadvezér, Jincheng kormányzója. Részt vett az utolsó hadjáratban Shu ellen, Deng Ai parancsnoksága alatt. (116. fejezet.)

Yang Yi (Jang Ji) 楊儀 (Weigong) (? – 235) Shu-tisztségviselő. Fontos szerepet játszott Zhuge Liang hadjárataiban, főként szervezőként. Komoly nézeteltérései támadtak Wei Yannel. Élete szomorú körülmények között ért véget. (95. fejezet.)

Yang Zong (Jang Cong) 楊綜 (Chubo) (? – ?) Wei-tisztségviselő, első titkár. Azt javasolta Cao Shuangnak, hogy ne bízson meg Sima Yi-ben. Később mégsem kapott büntetést a Sima-családtól. (107. fejezet.)

Yang Zuo (Jang Cuo) 楊祚 (? – 238) Gongsun Yuan egyik alvezére. Xiangping ostromakor a védőket erősítette, ám a város kiéheztetését követően megadta magát Sima Yi-nek. (106. fejezet.)

Yao (Jao) király/császár 帝堯 Fangxun (Fenghszün) (Kr. e. 2333 – Kr. e. 2234) Legendás uralkodó, a Három Úr és Öt Császár egyike. Jóindulata és szorgalma mintaként szolgált sok későbbi császár és uralkodó számára. Állítólag húsz éves korában lépett trónra, s 119 évesen adta át az uralmat Sunnak. A weiqi játék feltalálójának is őt tartják. A Han dinasztia megalapítója, Liu Bang őt nevezte meg ősének. (105. fejezet.)

Yi Yin (Ji Jin) 伊尹 (Kr. e. 1648 – Kr. e. 1549) A Shang dinasztia egyik igen nagyra becsült tisztségviselője. Segítségére volt Tang császárnak a Xia-beli Jie fejedelem legyőzésében. A regényben többször is szóba kerül, s mindig jelentős bölcsként hivatkoznak rá. (105. fejezet.)

Yin Damu (Jin Tamu) 尹大目 (? – ?) Wei-hadvezér, Sima Yu egyik tisztje. Ő volt az egyik követ Cao Shuanghoz, mikor utóbbi ellen államcsínyt hajtottak végre. (107. fejezet.)

Yin Mo (Jin Mo) 尹默 (Siqian) (? – ?) Konfuciánus tudós és hivatalnok Shu-állam szolgálatában. Zhuge Liang sokra becsülte. Fia, Yin Zong örökölte tehetségét és szintén sokra vitte. (91. fejezet.)

Yin Shang (Jin Sang) 尹賞 (? – ?) Shu-hadvezér, aki állítólag Jian Wei-jel együtt hagyott fel Wei szolgálatával. Magas beosztásba került, s még Shu 263-ban be-

következett bukása előtt meghalt. (92. fejezet.)

Yong Chi (Jung Csi) 雍齒 (? – Kr. e. 192) Hadvezér, Liu Bang, a Hanok alapítójának kortársa. Az alapító alatt szolgált ifjabb éveiben. Később fellázadt egykori beosztottja ellen, ám végül megadta magát annak hatalma előtt. Liu Ban – Zhang Liang tanácsadó javaslatára – megbocsátott neki. (87. fejezet.)

Yong Kai (Jung Kaj) 雍闓 (? – 225) Yong Chi leszármazottja, barbár törzsfőnök Nanzhong vidékén. Liu Bei halálát követően fellázadt a Shu-uralom ellen. Li Yan levelekkel igyekezett job belátásra bírni, de nem járt sikerrel. (87. fejezet.)

Yu (Jü) király/császár/a Nagy Jü 大禹 (kb. Kr. e. 2200 – 2100) Kína egyik legendás uralkodója, a Három úr és Öt Császár egyike. Az árvizek megfékezésének tartják, s az egyik olyan bölcs-császárnak, kinek jellemét és tetteit Konfuciusz és sok neves kínai történetíró példaként állította koruk uralkodói elé. (105. fejezet.)

Yu Jin (Jü Csin) 于禁 (Wenze) (? – 221) Hírneves hadvezér Cao Cao szolgálatában, később Wei öt generálisának egyike. Számos hadjárat veteránja, aki azonban végül megszegyenülve, igen sajnálatos módon végzi. (82. fejezet.)

Yu Quan (Jü Csuan) 于詮 (? – 258) Wu-generális. Zhuge Dan Wei elleni lázadása során esett el 258-ban. (111. fejezet.)

Yu Shao, lásd: Sun Shao.

Yu Song (Jü Szung) 虞松 (Shumao) (? – ?) Wei-tisztségviselő, első titkár. A történetben csupán egyszer szerepel, mikor tanácsot ad Sima Shi-nek. (108. fejezet.)

Yuan Jing (Jüan Csing) 爰彭 (? – ?) Wei-hadvezér. Zhong Hui egyik tisztje a 263-ban Shu ellen indított nagy hadjáratban. (116. fejezet.)

Yuan Shao (Jüan Sao) 袁紹 (Benchu) (kb. 142/153 – 202) A birodalom északi területeit fennhatósága alatt tartó, nagy hatalmú hadúr a Han korszak végén, a polgárháborús időszakban. Cao Cao gyermekkori jó barátja, ám a későbbiekben komoly rivalizálás bontakozott ki kettejük között. (91. fejezet.)

Yuan Shao (Jüan Sao) 爰邵 (? – ?) Wei-tiszt, Deng Ai órparancsnoka, aki járatos *A változások könyvének* tanításában. Néhány szövegváltozatban Shao Huan néven szerepel. (116. fejezet.)

Yuan Shu (Jüan Su) 袁術 (Gonglu) (? – 199) Yuan Shao öccse, szintén nagy ha-

talmú hadúr. A későbbiekben kiderül, hogy nem éppen testvéri szeretettel viseltettek egymás iránt. Yuan Shu, nagyravágyása és ostobasága miatt, komoly túlzásokra ragadtatta magát. Ennek súlyos következményeit viselte magán sorsa. (93. fejezet.)

Yuan Xi (Jüan Hszi) 袁熙 (Xianyi) (? – 207) Yuan Shao középső fia. Két fivére viszályában az ifjabb, Yuan Shang oldalára állt. Vereségüket követően Liaodongba menekült, ahol a Gongsun-család végzett vele. (106. fejezet.)

Yuan Zhen (Jüan Cen) 元稹 (Weizhi) (779 – 831) Költő és politikus a Tang dinasztia időszakának közepe felé. Bai Juyi irodalmi köréhez tartozott, s a régi irodalom újjáélesztésén fáradozott. Vissza kívánt vonulni, hogy a taoista remetek életét élje, ám korai halála megakadályozta ebben. (104. fejezet.)

Yue Chen (Jüe Csen) 樂綝 (? – 257) Yue Jin fia, Wei-hadvezér. A későbbiekben Yangzhong kormányzója. Kevés információ maradt fenn róla. 255-ben Wen Qin és Guanqiu Jian ellen harcolt. (98. fejezet.)

Yue Fei (Jüe Fej) 岳飛 (Pengju) (1103 – 1142) Hadvezér a Déli-Song dinasztia idején. Bár kiváló katona volt, az udvari intrikákhoz nem értett, így Gaozong császár uralma alatt egy tisztségviselő, Qin Hui tanácsára a jurchenekkel való csatározásokból, és árulás vádjával kivégezték. (113. fejezet.)

Yue Ji (Jüe Csi) 越吉 (? – ?) A Wei uralma alatt álló Qiang-törzsek legfőbb hadvezére. Kitalált szereplő. (94. fejezet.)

Yue Jin (Jüe Csin) 樂進 (Wenqian) (? – 218) A kezdetektől egészen élete végéig Cao Cao hűséges követője. A későbbiekben jelentős szerepet töltt majd be az események menetében, mint Wei öt generálisának egyike. Nem csupán tanácsadóként, hanem hadvezérként is kiemelkedő személyiség. (98. fejezet.)

Yue Yi (Jüe Ji) 樂毅 (? – ?) Guojun ura, valamint Yan állam egyik fontos hadvezére a Hadakozó Fejedelemségek Korában. Sikerült számos állammal szövetséget kötnie a fenyegetően fellépő Qi ellen. Az egyesült haderő szétzúzta Qi seregeit. (93. fejezet.)

Zeng Xuan (Ceng Hszüan) 曾宣 (? – ?) Zhuge Dan egyik alvezére, aki a 257–258-as lázadás során elárulta urát. Kitalált szereplő. (112. fejezet.)

Zhang (Csang) úrhölgy/császárné 張皇后 (? – 237) Zhang Fei legidősebb lánya, Liu Shan, Shu uralkodójának felesége. 223-ban ment feleségül a Második

Úrhoz, politikai okokból, Zhuge Liang javaslatára. Nanlingban temették el. (85. fejezet.)

Zhang úrhölgy/császárné 張皇后 (? – 254) Zhang Qi lánya, Cao Fang második felesége. Nem sok minden tudható róla. 252-ben lett császárné. 254-ben a Sima-család kényszerítette férjét, hogy taszítsa el Zhang úrhölgyet. Nem tudni, mi lett vele ezután, talán házi őrizetben volt élete végéig. (109. fejezet.)

Zhang Bao (Csang Pao) 張苞 (? – ?) Zhang Fei legidősebb fia, jelentős szerepet játszik Shu királyságának korai időszakában, neves hadvezér és kiváló harcos. Ezen felül keveset tudni róla, annyi azonban bizonyos, hogy fiatalon halt meg. (81. fejezet.)

Zhang Bu (Csang Pu) 張布 (? – 264) Wu-hadvezér. 258-ban Ding Fenggel együtt véget vetett Sun Chen zsarnokságának. 264-ben támogatta Sun Hao trónra lépését, ám hamarosan száműzték, mivel kritizálni merte az új uralkodó kegyetlenségét. Útközben végül az uralkodó emberei végeztek vele. (113. fejezet.)

Zhang Cheng (Csang Cseng) 張承 (Zhongsi) (178 – 244) Wu-hadvezér és tisztviselő. Zhang Zhao legidősebb fia. Tehetséges tudós, Zhuge Jin, Bu Zhi és Yan Jun barátja. Egész életében tudás- és tanulásvágyáról volt híres. (102. fejezet.)

Zhang Fei (Csang Fej) 張飛 (Yide) (168 – 221) Liu Bei ifjabbik fogadott fivére, a regény legjelentősebb szereplőinek egyike. Húséges és rettenthetetlen hadvezér, ám igen lobbanékony és nem veti meg az italt sem. Ez utóbbi jellemvonásai sok gondot okoznak neki és ura dolgát sem könnyítik meg, ám idővel képes előnyére is fordítani „hírhedtségét”. (81. fejezet.)

Zhang Da (Csang Te) 張達 (? – ?) Shu-generális, később Sun Quan szolgálatába áll. Szerepet játszik Zhang Fei végzetében. (81. fejezet.)

Zhang Hu (Csang Hu) 張虎 (? – ?) Wei-generális, Zhang Liao fia. Nem sok információ maradt fenn róla. Atyja nyomdokaiba lépett Wei szolgálatában. (98. fejezet.)

Zhang Hua (Csang Hua) 張華 (Maoxian) (232 – 300) Wei- és Jin-tisztviselő és költő. Ő a *Bowuzhi* című mű szerzője, mely természetfeletti történeteket tartalmaz. Wu meghódítását követően nem sokkal kiesett Wu császár (Sima Yan) kegyeiből. (120. fejezet.)

Zhang He (Csang Ho) 張郃 (Junyi) (? – 231) Yuan Shao egyik tisztje. Később

átáll Cao Cao-hoz, s igen jelentős szerepet játszik majd Wei csatározásaiban Shu ellen. (81. fejezet.)

Zhang Jie (Csang Csie) 張節 (? - ?) Wei-tiszttségviselő, aki a Sárga Kapu parancsnokaként szolgált. Ellenezte Sima Yan trónra emelését. Kitalált szereplő. (119. fejezet.)

Zhang Jun (Csang Csün) 張君 (? - ?) Shu-tiszttségviselő. Csupán egyszer szerepel, mint a hivatalnokok egyike, akinek feladata a nép megnyugtatása Shu bukását követően. (118. fejezet.)

Zhang Liang (Csang Liang) 張良 (Zifang) (Kr. e. 262 - Kr. e. 189) Hírneves hadvezér és államférfi, Liu Bangnak, a Han dinasztia megalapítójának egyik bizalmasa, a korai Han korszak „három hősének” egyike. Nagyban hozzájárult a Hanok uralmának megszilárdulásához. Halála után a Wencheng ura posztumusz címet kapta. (88. fejezet.)

Zhang Liao (Csang Liao) 張遼 (Wenyuan) (165 - 222) Lü Bu egyik generálisaként kezdte pályafutását, majd ura vereségét követően Cao Cao szolgálatába állt, s egyik legfontosabb hadvezérévé lett. Guan Yu személyes jó barátja, ami a későbbiekben még lényeges lesz. A valóságban nem harcban esett el, hanem betegség végzett vele. (85. fejezet.)

Zhang Lu (Csang Lü) 張魯 (Gongqi) (? - 216) Hanzhong kormányzója, egészen addig, míg 215-ben kénytelen behódolni Cao Cao-nak. Ezután élete hátralévő részében Wei-t szolgálja. (96. fejezet.)

Zhang Mi (Csang Mi) 張彌 (? - 233) Wu-hadvezér és politikus, akit Sun Quan küldött követként Liaodongba. (106. fejezet.)

Zhang Ming (Csang Ming) 張明 (? - ?) Wei-hadvezér, Wang Jing egyik tisztje. Négy társával együtt támadást indított Jiang Wei hadai ellen. Kitalált szereplő. (110. fejezet.)

Zhang Nan (Csang Nan) 張南 (? - 208) Jiao Chu fegyvertársa a Yuanok szolgálatában. A valóságban nem halt meg Chibi-nél, sőt, arra vonatkozóan sem maradt fenn feljegyzés, hogy egyáltalán részt vett volna a csatában. (81. fejezet.)

Zhang Ni (Csang Ni) 張嶷 (Boqi) (? - 254) Shu-generális. Híres volt bátorságáról és nagylelkűségéről. Ma Zhonggal sokszor együttműködve nagy szerepet

játszott a Shu határai környékén élő barbár törzsek megbékítésében. Részt vet Zhuge Liang Manok ellen indított hadjáratában is. Neve néhány szövegváltozatban Zhang Yi-ként szerepel. (87. fejezet.)

Zhang Pu (Csang Pu) 張普 (? - ?) Cao Xiu egyik alvezére a shitingi ütközetben. Kitalált szereplő. (96. fejezet.)

Zhang Qi (Csang Csi) 張岐 (? - ?) Wei-tisztségviselő, egy időben – Sima Shi kormányzása alatt – az állam főminisztere. (108. fejezet.)

Zhang Qiu (Csang Csiu) 張球 (? - ?) Man Chong Wei-hadvezér egyik tisztje. Részt vett a hefei-i csatában Wu ellen 234-ben, ahol tűzzel támadt Zhuge Jin vízi hadereje ellen. Kitalált szereplő. (103. fejezet.)

Zhang Rang (Csang Zsang) 張讓 (? - 189) A Tíz Hivatalos Segítőként ismert eunuch-csoportosulás vezetője. Shao császár ideje alatt érte el végzete, bukását követően egy folyóba vetette magát. Az első kötet elején szerepelt már. (115. fejezet.)

Zhang Shang (Csang Sang) 張尚 (? - ?) Jin-hadvezér, aki megölte Lu Jing Wu-hadvezért a 279–280-as Wu elleni hadjárat során. Kitalált szereplő. (120. fejezet.)

Zhang Shao (Csang Sao) 張紹 (? - ?) Zhan Fei második fia, ő örökölte atyja főbb címeit. Megérte Shu bukását, sőt, ő volt az egyik tisztségviselő, akit Liu Shan megbízott a feladattal, hogy adja át a hivatalos behódolási dokumentumot Wei képviselőjének, Deng Ai-nak. (81. fejezet.)

Zhang Tao (Csang Tao) 張韜 (? - ?) Guo úrhölgy közeli ismerőse és segítője céljai elérésében Cao Pi-vel kapcsolatban. Kitalált szereplő. (91. fejezet.)

Zhang Te (Csang Te) 張特 (Zichan) (? - ?) Wei-hadvezér. Legismertebb tette, hogy visszaverte Wu támadását 253-ban, a hefei-i csatában. (108. fejezet.)

Zhang Ti (Csang Ti) 張悌 (Juxian) (236 - 280) Wu-tisztségviselő, az állam utolsó főminisztere. 280-ban igyekezett ellenállni a betörő Jin-erőknek. Hősi halált halt a harcmezőn. (120. fejezet.)

Zhang Wen (Csang Ven) 張溫 (Huishu) (? - 230) Igen erkölcsös férfiú a Sun család szolgálatában. A valóságban nem szégyenítette meg őt Qin Mi, Sun Quan pedig elnézést kért tőle, hogy hozzá méltatlan feladatot bízott rá. (86. fejezet.)

Zhang Xiang (Csang Hsziang) 張翔 (? - ?) Wu-hadvezér, aki igen hamar átáll a hódító Jin-csapatok oldalára, és segít Wang Junnek az ország meghódításában. (120. fejezet.)

Zhang Xiu (Csang Hszü) 張脩 (? - 200) Liu Yan egyik alárendeltje, vallási vezető. Ura parancsára Zhang Lu-val együtt Su Gu ellen indul Hanzhongba, ám társa megöli őt, és átveszi az irányítást csapatai felett. (120. fejezet.)

Zhang Xiu (Csang Hszü) 張繡 (? - 207) Zhang Ji unokafivére. Miután Cao Cao feleségül vette Zhang Ji özvegyét, Zhang Xiu gyűlölni kezdte a hadurat, és sikeres csatákat vívott ellene. Később azonban megbékélt vele, és kiválóan szolgált Wei-t. (98. fejezet.)

Zhang Yi (Csang Ji) 張裔 (Junsi) (kb. 167 - 230) Eredetileg Liu Zhang egyik tisztségviselője, majd - Zhuge Liang javaslatára - Liu Bei szolgálatába állt. A későbbiekben igen hányatott sors várt rá: lázadó barbárok fogságába került, akik Sun Quanhoz vitték, majd Wu-ban raboskodott egy ideig. (81. fejezet.)

Zhang Yue (Csang Jü) 張約 (? - ?) Wu-tisztségviselő. Zhuge Ke egyik bizalmasa. Meg akarta gyilkolni Sun Junt, ám a dolog balul sült el, s végeztek vele. (108. fejezet.)

Zhang Zhao (Csang Csao) 子布 (Zibu) (156 - 236) Sun Ce, majd Sun Quan egyik minisztere, Wu „két Zhangja” közül az egyik (másikuk Zhang Hong). Nem csupán politikus, hanem hadvezér és tudós is volt. Szigorú, makacs személyisége tiszteletet parancsolt. Sun Quan mintegy mentoraként tekintett rá. (82. fejezet)

Zhang Zun (Csang Cun) 張遵 (? - 263) Shu-hadvezér, Zhang Bao fia, Zhang Fei unokája. Zhuge Zhan alatt szolgált Mianzhu védelmében a 263-as nagy Wei-támadás idején, és hősi halált halt. (117. fejezet.)

Zhao (Csao) fejedelem Lu-ból 魯昭公 (ur: Kr. e. 541 - Kr. e. 510) Lu állam ura, aki Kr. e. 517-ben ellentétbe keveredett Ji Pingzi-vel, a hatalmas Ji nemesi család egyik tagjával, s a hatalmi harcok során száműzetésbe kényszerült. (114. fejezet.)

Zhao Gao (Csao Kao) 趙高 (? - Kr. e. 207) A kínai történelem legaljasabb, legkorruptabb és legnagyobb hatalmú eunuchjainak egyike. Ő volt felelős a Qin dinasztia bukásáért. (22. fejezet.)

Zhao Guang (Csao Kuang) 趙廣 (? - ?) Shu-generális, Zhao Yun kisebbik fia. Nem tölt be jelentős szerepet sem a valós eseményekben, sem a regényben. (97. fejezet.)

Zhao Rong (Csao Zsung) 趙融 (Zhichang) (? - ?) Shu-generális, aki részt vet a Wu elleni nagy támadásban 221 és 222 során. (81. fejezet.)

Zhao Tong (Csao Tung) 趙統 (? - ?) Changshanból származó Shu-hadvezér, Zhao Yun idősebb fia. Azon kívül, hogy fivérével együtt atyja halálhírét hozza Zhuge Liangnak, más szerepe nincs a regényben. (97. fejezet.)

Zhao Yun (Csao Jün) 趙雲 (Zilong) (kb. 168 - 229) A könyv legnagyobb hősei-nek egyike, az Öt Tigris Generális közül a negyedik. Liu Bei jó barátja, Shu egyik legfontosabb hadvezére. A valóságban sohasem állt Yuan Shao szolgálatában, nem hagyta el Gongsun Zant, hogy a továbbiakban Liu Bei mellett álljon, s halála is máshogy esett, mint a regényben. Ez utóbbi eseménynek egy kínai színmű a forrása. (81. fejezet.)

Zhao Zhi (Cao Csi) 趙直 (? - ?) Shu-hadvezér és jövendőmondó. Becsapja Wei Yant, aki „szarvas” álmát követően tanácsot kér tőle. (104. fejezet.)

Zhao Zi (Cao Ci) 趙咨 (Dedu) (? - ?) Wu tanácsadó, politikus. Nanyangban született. Sun Quan Wei-be küldte követként, ahol ékesszólásával jó szolgálatot tett országának. (82. fejezet.)

Zhen (Cen) úrhölgy 甄夫人 (183 - 221) Yuan Xi, majd Cao Pi felesége, Wei első császárnéja. 220-ban férje lemondatta Xian császárt a trónról, két lányát pedig ágyasaivá tette. Ez nem tetszett Zhen úrhölgynek, s ezt szavá is tette. Ezért férje 221-ben öngyilkosságra kényszerítette. (91. fejezet.)

Zheng Lun (Cseng Lun) 鄭倫 (? - ?) Wei-tiszt, Deng Ai egyik alvezére. Liao Hua végzett vele. Kitalált szereplő. (113. fejezet.)

Zheng Mao (Cseng Mao) 鄭袤 (Linshu) (189 - 273) Wei-tisztségviselő, a Sima-család híve Guanqiu Jian lázadása idején. (110. fejezet.)

Zheng Wen (Cseng Ven) 鄭文 (? - ?) Wei-tiszt, aki látszólag átáll Shu-hoz, azonban Zhuge Liang átlát a trükkön. Kitalált szereplő. (102. fejezet.)

Zhong Hui (Csung Huj) 鍾會 (Shiji) (225 - 264) Wei-hadvezér és író. Már ifjú korától kezdve igen értelmes és művelt férfiú hírében állt. Sima Zhao bizalmas

tanácsadója a 250-es évektől. 263-ban ő vezette az egyik sereget Shu meghódítására. Később baráti viszonyba került Jiang Wei-jel is. (107. fejezet.)

Zhong Yao (Csung Jao) 鍾繇 (Yuanchang) (151 – 230) Tisztviselő és kaligráfus a Keleti Han korszak végén, majd Wei szolgálatában álló hivatalnok. A Négy Tehetséges Szépíró egyike, Cao Pi halálát követően Cao Rui Nagy tanítójává emelte 226-ban. (91. fejezet.)

Zhong Yu (Csung Jü) 鍾毓 (Zhishu) (? – 263) Zhong Hui féltestvére. Épp csak megemlítik a történetben. (107. fejezet.)

Zhou (Csou) herceg/Zhou Gong (Csou Kung) 周公 (Kr. e. XI. század) A Zhou dinasztia egyik fontos tagja, aki nagy szerepet játszott bátyja, Wu mellett, zűrzavaros időköt követően, a birodalom megszilárdításában. Nem csupán államférfiként, hanem íróként is hírneves: állítólag a Yi Jing is tőle származik, valamint a yayue elnevezésű kínai klasszikus zene úgyszintén tőle ered. (105. fejezet.)

Zhou Fang (Csou Feng) 周魴 (Ziyu) (? – ?) Wu-hadvezér. Művelt és szorgalmas tisztviselő. A 228-as shitingi csata egyik központi alakja. Ezután haláláig Poyangot irányította, állítólag igazságosan és jóindulatúan. (96. fejezet.)

Zhou Ping (Csou Ping) 周平 (? – 222) Zhou Tai öccse, a xiaotingi csatában Guan Xing végzett vele. Kitalált alak. (83. fejezet.)

Zhou Tai (Csou Taj) 周泰 (Youping) (163 – 225) Wu szolgálatában álló hadvezér, megmenti Sun Quan életét, ezért igen nagy becsben áll a Sun családnál. Zhou Bing fivére, Jiang Qin harcostársa. (82. fejezet.)

Zhou Yafu (Csou Jafu) 周亞夫 (? – Kr. e. 143) Hírneves Han-generális, aki leverte a hét állam felkelését Kr. e. 157-ben. Ezután főminiszterré tették meg, ám később ellenétbe keveredett Jing császárral, s ez végül életébe került. Hadvezérként és becsületes, kitartó személyiségként emlékeznek rá. (110. fejezet.)

Zhou Yu (Csou Jü) 周瑜 (Gongjin) (175 – 210) Igen képzett hadvezér, először Yuan Shu, majd a Sun család, s így Wu szolgálatában. A Vörös Sziklák ütközetének egyik központi figurája. A valóságban nem próbálta meggyilkoltatni Zhuge Liangot, egész rivalizálásuk csupán azért került a regénybe, hogy növelje utóbbi hírnevét. Ezen felül Jiang Gan nem tett látogatást nála a csata során, Zhuge Liang pedig nem vett részt a temetésén, Pang Tong viszont meggyászolta őt. Végül ha-

lála a regényben kicsivel később következett be, mint a valóságban. (82. fejezet.)

Zhou Zhi (Csou Ci) 周旨 (? - ?) Jin-generális, Du Yu alvezére a Wu meghódítására 279-ben indított hadjáratban. A regényben igen ádáz harcosként ábrázolják. (120. fejezet.)

Zhu En (Cu En) 朱恩 (? - 253) Wu-tiszttségviselő, Zhuge Ke egyik bizalmas embere. Ura bukásakor 253-ban vele is végeznek. (108. fejezet.)

Zhu Bao (Cu Pao) 朱褒 (? - ?) Eredetileg Shu-tiszttségviselő, aki hallván Gao Ding lázadásáról a Shu-kormányzat ellen 223 körül, megölte a Zhuge Liang által hozzá küldött Qi Xinget, és csatlakozott a felkelőkhöz. (87. fejezet.)

Zhu Fang (Cu Feng) 朱芳 (? - ?) Wei-hadvezér, Wang Jing egyik embere. Jiang Wei seregeivel viaskodott. Kitalált szereplő. (110. fejezet.)

Zhu Huan (Cu Huan) 朱桓 (Xiumu) (176 - 238) Wu-hadvezér. A 209-es jianglingi csatát követően kezdett felelősségteljes beosztásokba kerülni. 222 és 225 között a Wei-támadások ellen fellépő Wu-seregek parancsnoka. 222-223-ban legyőzte Ruxunál Cao Rent. (85. fejezet.)

Zhu Ran (Cu Jen) 朱然 (Yifeng) (182 - 249) Sun Quan gyermekkori barátja, Wu-generális. 219 előtt nem kapott fontos pozíciót. Később az északnyugati határon védte országát Wei támadásaival szemben, jelentős sikereket elérve. (82. fejezet.)

Zhu Yi (Cu Ji) 朱異 (Jiwen) (? - 257) Wu-generális. Zhuge Dan lázadásakor ő vezette a felkelő segítségére siető hadak egyik részét. Zhou Tai Wei-vezér legyőzte seregét. Ezt követően összetűzésbe keveredett Sun Chennel, mire utóbbi kivégeztette. (111 fejezet.)

Zhu Zan (Cu Can) 朱讚 (? - ?) Wei-tiszt, Cao Zun alvezére. Zhao Yun végeze vele, miután a Zhuge Liang vezette Shu-sereggel szemben számos baklövést követ el. (93. fejezet.)

Zhuce Dan (Csuko Ten) 諸葛誕 (Gongxiu) (? - 258) Wei-generális. Három lázadásban is szerepet játszott 251 és 258 között. A második során segített Sima Shi-nek levérni a felkelést. Sima Zhao ellen már ő lázadt fel, de elbukott. (110. fejezet.)

Zhuce Jin (Csuko Csin) 諸葛瑾 (Ziyu) (174 - 241) Zhuce Liang bátyja. Wu szolgálatába állt, és Sun Quan erősen megbízott benne. Legtöbbször jó tanácsadó-

nak bizonyult, azonban korántsem volt olyan zseniális férfiú, mint öccse. (81. fejezet.)

Zhugé Jing (Csuko Csing) 諸葛靚 (Zhongsi) (? - ?) Zhugé Dan fia, eredetileg Wei-tiszttségviselő, azonban atyja 258-as halála után – mivel túszként ott tartózkodott – Wu szolgálatába állt. Wu bukását követően hazatért, és közrendűként élt haláláig, nem fogadta el a Sima Yan által felkínált címeket. (120. fejezet.)

Zhugé Ke (Csuko Ke) 諸葛恪 (Yuanxun) (203 - 253) Zhugé Jin tanácsadó legidősebb fia, hadvezér Wu szolgálatában. Sun Quan halálát követően régensként irányította az államot Sun Liang uralkodó nevében. 253-ban államcsíny keretében megfosztották a hatalomtól, és családjával együtt végeztek vele. (98. fejezet.)

Zhugé Liang (Csuko Liang) 諸葛亮 (Kongming) (181 - 234) A regény legfontosabb szereplőinek egyike, a világtól elvonultan élő bölcs, akit Alvó Sárkánynak (Wo Long 臥龍) is neveztek. Liu Bei megkeresésére és kérésére válik hajlandóvá részt venni a politikai és katonai eseményekben. Szerepe ebben a kötetben már meghatározó, s ez Shu állam megalapítását követően csak növekszik. (81. fejezet.)

Zhugé Qian (Csuko Csian) 諸葛虔 (? - ?) Wei-generális, a Wu ellen 222-ben indított támadás során Chang Diao parancsnok egyik alvezére. (85. fejezet.)

Zhugé Shang (Csuko Sang) 諸葛尚 (245 - 263) Zhugé Zhan She-hadvezér legidősebb fia, Zhugé Liang unokája. 262-ban, a mianzhu-i csatában atyjával együtt végezte, Deng ai támadó Wei-erői ellen harcolva. (117. fejezet.)

Zhugé Xu (Csuko Hszü) 諸葛緒 (? - ?) Wei-tiszttségviselő, távoli rokona Zhugé Jinnek és Zhugé Liangnak. 263-ban részt vett a Shu ellen indított hadjáratban. Jiang Wei hadicsellel élt ellene, aminek bedőlt, majd nem engedelmeskedett parancsnokának, Zhong Hui-nak, így egy időre börtönbe vetették. Valójában nem végezték ki. (116. fejezet.)

Zhugé Zhan (Csuko Csan) 諸葛瞻 (Siyuan) (227 - 263) Shu-hadvezér, Zhugé Liang fia. Tehetséges és művelt férfiú volt, ám atyjával nem ért fel. Egy ideig sikeresen vette fel a harcot a 263-ban betörő Wei-seregek ellen, ám a mianzhu-i csatában több másik Shu-vezérrel együtt vereséget szenvedett és meghalt Deng Ai túlerőben lévő csapataival szemben. (117. fejezet.)

Zhurong (Curong) úrhölgy 祝融夫人 (? - ?) Meng Huo felesége, Zhurong

tűzisten leszármazottja. Természetesen kitalált szereplő. (90. fejezet.)

Zong Yu (Cung Jü) 宗預 (Deyan) (? - 263) Nanyangból származó Shu-hadvezér és tisztségviselő. Azon kevés hivatalnok közé tartozott, akik fennállása során mindvégig Shu-t szolgálták. Többször teljesített diplomáciai küldetést Wu-ba. (105. fejezet.)

Zuo Qiuming (Cuo Csiuming) (? - Kr. e. 451) Kongzi kortársa, Lu állam udvari írnoke a Tavasz és ősz korában. Életéről kevés adatt maradt fenn, de két fontos történeti művet is neki tulajdonítanak. Állítólag több mint száz évig élt. (120. fejezet.)

KÍNAI SZÉPIRODALOM MAGYARUL

A listában azok a kínai szerzők által írt művek szerepelnek, amelyek magyarul önálló kötetben láttak napvilágot. A szárazföldi kínaiak mellett a tengerentúli szerzők is helyet kaptak, akkor is, ha az adott művük nem kínaiul született. A felsorolás alapja Fódi Attila *Kínai bibliográfia – Kínai szerzők műveinek magyar fordításai, illetve a nem kínai szerzők magyar nyelven hozzáférhető kínai tárgyú írásainak listája* című 2008-as munkája, amely a Magyar Elektronikus Könyvtárban érhető el. Ezt egészítettük ki az azóta eltelt időszakban megjelent könyvekkel és néhány hiányzó tétellel. A listában a nem kifejezetten szépirodalmi jellegű műveket – például a filozófiai, vallási, történeti irodalom alkotásait – nem tüntettük fel. Klasszikus kínai irodalom alatt az 1910-es években kezdődött „új kultúra” mozgalom előtti évezredek műveit értjük; modern alatt az 1910-es évektől a kulturális forradalom végéig, az 1970-es évekig tartó időszak alkotásait; kortárs alatt pedig az 1980-as évektől született műveket.

Klasszikus regények

- Cao Hszüe-csin, Kao O: *A vörös szoba álma I-II*. Franz Kuhn rövidített német szövegéből fordította Lázár György, a versbetéteket fordította Szerdahelyi István, az előszót írta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1959. A Világirodalom Klasszikusai. További kiadások: Budapest, Európa Könyvkiadó, 1962; Budapest, Európa Könyvkiadó, 1964, A Világirodalom Remekei; ua. 1976; ua. 1988; Bukarest, Kriterion Könyvkiadó, 1975, Horizont Könyvek.
- Csi Nai Ngan: *Vu Szung, a szegénylegény*. A kínai eredeti után átköltötte Albert Ehrenstein, a német kiadásból fordította Jankovics András. Budapest, Dante Könyvkiadó, 1943.
- Három királyság: Luo Guanzhongnak tulajdonított regényes történet I-III*. Fordította Horváth Olivér Péter, Németh Bálint. Az elő- és utószót írta Salát Gergely. Budapest, Caeta Könyvkiadó., 2019–2021.
- A hét taoista mester. Kínai elbeszélés*. Angolról magyarra fordította Kiss Zoltán. Budapest, Libruna Kft., 2005.
- Hsi Nai An: *Vízparti történet*. Fordította Goda Géza. Budapest, Athenaeum Könyvkiadó, 1950.
- Li Jü: *A szerelem imaszönyege*. Erotikus regény a Ming-korból. Angolból fordította Kiss Imre. Budapest, Medicina Könyvkiadó, 1989.
- Liu Csang: *Csung Kuj, az ördögűző*. Fordította Tokaji Zsolt. Budapest, Terebess Kiadó, 1999. 2. kiadás: Budapest, Fapadoskönyv Kiadó, 2010.

- Lo Kuan-Csung: *A három királyság története*. [Hat fejezet.] Fordította Ecsedy Ildikó, Budapest, Balassi/MTA Orientalisztikai Munkaközösség, Budapest, 1997.
- Luo Guanzhong: *A három királyság története I–III*. Fordította Hegedűs Péter (I. kötet), Antóni Csaba (II. kötet), Budapest, Édesvíz, 2020–2021.
- Si Naj-an: *Vízparti történet (Suj hu csuan) I–II*. Fordította, az előszót és a jegyzeteket írta Csongor Barnabás. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1961. A Világirodalom Klasszikusai.
- Si Naj-an: *Vízparti történet I–III*. Fordította, a jegyzeteket és az utószót írta Csongor Barnabás. 2., bőv. kiad. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1977. A Világirodalom Remekai.
- Szép asszonyok egy gazdag házban (Csin Ping Mej)*. Ismeretlen kínai szerző regénye a XVI. század végéről. Franz Kuhn német szövegéből fordította Mátrai Tamás, a verseket fordította Pór Judit, az utószót írta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1964. További kiadások: Budapest, Európa Könyvkiadó, 1968, A Világirodalom Remekai; Budapest, Európa Könyvkiadó, 1971; Budapest, Európa Könyvkiadó, 1973; Budapest, Európa Könyvkiadó, 1978; Budapest, Árkádia Könyvkiadó, 1983; Budapest, Fátum-Ars Könyvkiadó, 1993–1994; Budapest, Tercium, 2002.
- Titkos találkák. Részlet a Szép asszonyok egy gazdag házban című XVI. századi kínai regényből*. Fordította Mátrai Tamás. Budapest, Népszava, 1989. Pajzán Történetek.
- Tung Jüe: *Ami a Nyugati utazásból kimaradt*. Fordította, a jegyzeteket és az utószót írta Csongor Barnabás. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1980.
- Virágok árnya a függöny mögött*. Ismeretlen kínai szerző regénye. Franz Kuhn német szövegéből fordította Mátrai Tamás, a verseket fordította Pór Judit, az utószót írta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1965.
- Virágos gyertyák avagy egy jó házasság története*. Kínai regény a XVII. századból. Franz Kuhn német szövegéből fordította Varga Ilona. Budapest, Auróra Kiadás, 1943. További kiadások: Budapest, Auróra Kiadás 1945; Budapest, Európa Könyvkiadó, 1959; Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1961, Olcsó Könyvtár 19–20; Budapest, Európa Könyvkiadó, 1969, A Világirodalom Remekai; Budapest, Európa Könyvkiadó, 1974.
- Virágos gyertyák*. Kínai regény. Magyarra átdolgozta Varga Ilona. H. n., Auróra Kiadás. é. n.. 2. kiad. h. n. Auróra Kiadás, é. n.
- Vu Cseng-en: *A majomkirály története*. Tokaji Zsolt átdolgozásában. Budapest, Quattrocento, 2013.
- Vu Cseng-en: *Nyugati utazás avagy a majomkirály története I–II*. Fordította, a jegyzeteket és a bevezetőt írta Csongor Barnabás. Budapest,

- Európa Könyvkiadó, 1969. További kiadások: Budapest, Európa Könyvkiadó, 1980; Budapest, Szenczár Kiadó, 2017–2018.
- Vu Cseng-en: *Nyugati utazás avagy a Majomkirály története*. Fordította Csongor Barnabás, a kínai szöveget Yu Ze Min gondozta. Budapest, Európa Alapítvány, 2012.
- Vu Csing-ce: *Írástudók*. Fordította s az utószót írta Polonyi Péter, a szöveget a kínai eredetivel egybevetette s a jegyzeteket írta Ecsedy Ildikó. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1966.

Klasszikus elbeszélések és mesék

- Drágakövek tava. Kínai mesék*. Átdolgozta G. Beke Margit és Tokaji Zsolt. Budapest, Fapadoskönyv Kiadó, 2012.
- Giles, Herbert: *Kínai tündérregék*. Fordította Zoltán Vilmos. Békéscsaba, Tevan-könyvtár, 1912.
- Han mesék*. Fordította Striker Judit, a válogatás Zalka Miklós munkája. Budapest, Littoria Könyvkiadó, 1994.
- Khinai mesék*. Fordította és jegyzetekkel ellátta Ludwig Ernő. Budapest, Athenaeum Ny., 1903.
- A kilenc intés. Régi kínai históriás elbeszélés*. Fordította Kádár Zoltán Dániel. Szentendre, Tillinger Péter műhelye, 2002.
- Kínai csodák. Eredeti kínai mesék*. Bécs, Danubia Zeitungs- und Verlagsgesellschaft M. B. H., é. n.; Budapest, Pallas, 1927.
- Kínai és japán mesék*. Fordította Lengyel Balázs. Budapest, Kossuth Kiadó, 2012.
- Kínai mesék és drámák. Összegyűjtött műfordítások*. Szerkesztette Kósa Gábor, fordította Tőkei Ferenc. Budapest, Magiszter Társadalomtudományi Alapítvány, 2009. Tőkei Ferenc életműsorozat.
- Kínai népmesék*. Összeállította Marina Grassini és Cecco Mariniello, fordította Paál Zsuzsanna. Budapest, Kossuth Kiadó, 2011.
- Klasszikus kínai elbeszélések*. Fordította Csongor Barnabás et al., a verseket fordította Kalász Márton et al., válogatta és az előszót írta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1962. A Világirodalom Klasszikusai.
- Klasszikus kínai mesék*. Angolból fordította Striker Judit. Budapest, Nótárius Könyvkiadói GMK, 1991.
- Liu Cung-jüan: *Megszeretem a száműzetést*. Fordította Ecsedy Ildikó et al. Budapest, Terebess Kiadó, 1997.
- Mostani és régi idők csodálatos látványjai (Csin ku csi kuan)*. Fordította Kemény Katalin, a verseket fordította Kalász Márton, az utószót írta Tőkei

- Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1960.
- Mulian megmenti anyját. Kínai buddhista pokoljárás-história.* Fordította Kalmár Éva. Budapest, Syllabux Könyvkiadó, 2010.
- Ó-kínai tanmesék.* Fordította Rozsnyai Katalin. Budapest, Littoria Könyvkiadó, 1993.
- Pajzán történet. Kínai erotikus kisregények.* Fordította, jegyzetekkel ellátta és a bevezető tanulmányokat írta Tokaji Zsolt. Budapest, Szenzár Könyvek, 2019.
- Az olajárus és a kurtizán. Négy elbeszélés a Csin ku csi kuan gyűjteményből.* Fordította Kemény Katalin, az utószót írta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1958. Világirodalmi Kiskönyvtár.
- Pej Hszing: *A déltengeri rabszolga.* Fordította, illusztrálta és az utószót írta Tokaji Zsolt. Budapest, Terebess Kiadó, 1999.
- Pej Hszing: *Különös történetek.* Fordította és az utószót írta Tokaji Zsolt. Budapest, Fapadoskönyv Kiadó, 2011.
- Pu Szung-ling: *A pokolbíró. Kísértethistóriák és más különös történetek.* Fordította Tőkei Ferenc. 2. átdolg. kiad. Budapest, Nippon Grafikai Stúdió, 1995.
- Pu Szung-ling: *A templom démona.* Fordította Tokaji Zsolt. Budapest, Terebess Kiadó, 1997.
- Pu Szung-Ling: *Csevej-lak hihetetlen történetei. Tündérmesék, kísértethistóriák és más furcsaságok a régi Kínából.* Válogatta, fordította és az utószót írta Tokaji Zsolt. Budapest, Fapadoskönyv Kiadó, 2010.
- Pu Szung-ling: *Furcsa históriák.* Fordította, az utószót és a jegyzeteket írta Tőkei Ferenc. Budapest, Magyar Helikon, 1959.
- A rászedett kísértet. Régi kínai kísértethistóriák és más különös történetek.* Válogatta, szerkesztette, az utószót és a jegyzeteket írta Tőkei Ferenc, fordította Csongor Barnabás et al. Budapest, Nippon Grafikai Stúdió, 1995.
- Régi kínai kísértetmesék.* Válogatta Tőkei Ferenc, fordította Csongor Barnabás, Kara György, Tőkei Ferenc. Budapest, Eötvös József Könyvkiadó, 2001. Kínai-magyar füzetek.
- Régi kínai viccek.* Válogatta és fordította Tőkei Ferenc. Budapest, Eötvös József Könyvkiadó, 2001. Kínai-magyar füzetek.
- A sárkánykirály lánya. Tang-kori történetek.* Angolból fordította Viktor János. Budapest, Új Magyar Könyvkiadó, 1956.
- A sárkánykirály palotája. Japán, tibeti, mongol, vietnámi, koreai, ujjgur és kínai mesék.* Fordította Viktor János et al. Válogatta Tőkei Ferenc. Budapest, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1959. Népek meséi IV. További kiadások: Budapest, Móra, Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 1967; Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1996.

- Sen Peng-fej – Csiang Cseng-csien: *Két kínai mese*. Fordította Csatlós János. Prága, Ifjúsági Könyvkiadó, 1954.
- A Távolság varázsa. Népmesék, legendák, történetek*. Válogatta, fordította, szerkesztette Maróczy Magda. Budapest, Gazella Kiadó, 1999.
- Visszajött a répa. Kínai népmese*. Angolból fordította Baczoni Márk. Budapest, Csimota Könyvkiadó, 2018.

Klasszikus költészet

- Cao Cse versei. Cao Cao és Cao Pi verseiből*. Fordította Csukás István et al., válogatta, kínai eredetiből magyar prózára fordította, utószóval és jegyzetekkel ellátta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1960.
- Csü Jüan versei*. Fordította Weöres Sándor, a verseket magyar prózára fordította, utószóval és jegyzetekkel ellátta Tőkei Ferenc. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1954.
- Csü Jüan: *Száműzetés*. Fordította Nagy László, kínai eredetiből magyar prózára fordította, az utószót, a magyarázó jegyzeteket írta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1959.
- Csü Jüan: *Száműzetés*. Az első nagy kínai költő főművének eredeti kínai szövege Nagy László műfordításával, Tőkei Ferenc kommentárjaival. Budapest, Balassi Kiadó, 1994. Kínai-magyar könyvek.
- Dalok Könyve (Si King)*. Fordította Csanádi Imre et al., kínai eredetiből magyar prózára fordította és a magyarázó jegyzeteket írta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1957. 2. kiad. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1959.
- Han San: *A bölcs vigyor. Han Shan válogatott versei*. Fordította Károlyi Amy, válogatta, kínaiából fordította és a jegyzeteket írta Tokaji Zsolt, Károlyi Amy részére a verseket válogatta, a nyersfordítást készítette, mindkét műfordító verseit az eredetivel egybevetette és az előszót írta Csongor Barnabás. Budapest, Terebess Kiadó, 1997.
- Japán és kínai költők*. Fordította Kosztolányi Dezső, sajtó alá rend. Réz Pál. Budapest, Könyvesház Ker. és Kiadói Kft., Pantheon Kiadó, 1995.
- Képes Géza: *Fordított világ*. Képes Géza műfordításai. Budapest, Magvető Könyvkiadó, 1973.
- Kilenc varázsének (Csü Jüan: Kilenc dal)*. Az eredet szövege Weöres Sándor műfordításával, Tőkei Ferenc előszavával, Tokaji Zsolt jegyzeteivel. Budapest, Balassi Kiadó, 1998. Kínai-magyar könyvek 7.
- A kínai bor dicsérete*. Válogatta és kommentálta Tőkei Ferenc, fordította Eörsi István et al. Budapest, Eötvös József Könyvkiadó, 2001. Kínai-magyar füzetek.

- Kínai és japán költők.* Fordította Kosztolányi Dezső. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1957. Kosztolányi válogatott műfordításai sorozat.
- Kínai és japán költők.* Fordította Kosztolányi Dezső. Budapest, Sziget Könyvkiadó, 1999. Sziget Verseskönyvek sorozat. 2. kiad. Budapest, Sziget Könyvkiadó, 2004. Sziget Verseskönyvek sorozat.
- Kínai és Japán versek.* Fordította és a bevezetőt írta Kosztolányi Dezső. Budapest, Genius, 1932. További kiadások: Budapest, Genius, 1940; Budapest, Genius, 1942; Budapest, Genius, 1943; Budapest, Genius, 1947; Budapest, Magyar Könyvklub, 1999.
- Kínai és Japán versek.* Fordította Kosztolányi Dezső. Budapest, Révai Kiadó, 1931. További kiadások: Budapest, Révai Kiadó, 1940; Budapest, Révai Kiadó, 1943; Budapest, Révai Kiadó, 1947; Budapest, Laude Kiadó, 1998.
- Kínai költészet.* Fordította Faludy György. Budapest, Glória Kiadó, 2000. Faludy Tárlata.
- Kínai költők antológiája.* Eszperantóból magyarra fordította Papp Tibor, D. Kovács Éva. Hajdúszoboszló, Hírforrás, 2000.
- Kínai szelence.* Fordította, a jegyzeteket és a bevezetést írta Illyés Gyula. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1958.
- Kínai verseskötöny.* Négy évezred költészetéből. Fordította Franyó Zoltán. Bukarest, Állami Nyomda és Művészeti Könyvkiadó, 1959.
- Király Lajos: *Hold és szél. Másfél évezred kínai szerelmes és erotikus verseiből.* Válogatott versfordítások. Budapest, Biró Family, 2012.
- Klasszikus kínai költők I-II.* Fordította András László et al., válogatta, szerkesztette és életrajzi jegyzetekkel ellátta Csongor Barnabás (IV–VI. rész) és Tőkei Ferenc (I–III. rész), az előszót és a jegyzeteket írta Csongor Barnabás. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1967.
- Li Taj-po versei.* Fordította András László et al., válogatta, az utószót és a jegyzeteket írta Csongor Barnabás. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1961.
- Li Taj-po, Tu Fu, Po Csü-ji válogatott versei.* Fordította András László et al., válogatta és a jegyzeteket írta Csongor Barnabás. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1976. Lyra Mundi.
- Mennék én utánad. Kínai szerelmes versek.* Válogatta és az előszót írta Baranyi Ferenc. Budapest, General Press Kiadó, 2001. Szép versek, szép köntösben.
- Nagy László: *Versék és versfordítások II. Versfordítások 1957-1973.* Budapest, Magvető Könyvkiadó, 1975.
- Ó, jössz-e már? A világirodalom szerelmes versei.* Válogatta Réz Pál, fordította Áprily Lajos et al. Budapest, Sziget Könyvkiadó, 2003.

- Ó, jössz-e már? Szerelmes versek a világ minden tájáról.* Fordította Baranyi Ferenc. Budapest, K.u.K. Kiadó, 2001.
- Po Csü-ji versei.* Fordította Weöres Sándor, a nyersfordítást és a jegyzeteket Csongor Barnabás készítette. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1952.
- A remete és a lelenc. Zen költemények a 7. századi Kínából. Han-san és Si-tő versei.* Válogatta, fordította és a jegyzeteket írta Tokaji Zsolt, az előszót írta Csongor Barnabás. Budapest, Fapadoskönyv Kiadó, 2011.
- Si King. Dalok Könyve.* Fordította Csanádi Imre et al., kínai eredetiből a nyersfordításokat készítette Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1974. Lyra Mundi. További kiadások: Budapest, Európa Könyvkiadó, 1976, Lyra Mundi; Budapest, Európa Könyvkiadó, é.n., Lyra Mundi; Budapest, Európa Könyvkiadó, 1994. Lyra Mundi.
- Száz kínai vers.* Fordította Ágner Lajos. Budapest, Bethlen Nyomda, 1937.
- A tea és a bor vetélkedése.* Az eredeti kínai szöveg Csongor Barnabás és Donga György fordításával, Tőkei Ferenc jegyzeteivel. Budapest, Balassi Kiadó, 1996. Kínai-magyar könyvek 5.
- Tu Fu versei.* Fordította Illyés Gyula et al., a verseket válogatta, kínaiából magyar prózára fordította, az előszót és a magyarázó jegyzeteket írta Csongor Barnabás. Budapest, Új Magyar Kiadó, 1955.
- Weöres Sándor: *A lélek idézése.* Műfordítások. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1958.
- Zenepalota (Jo Fu).* Fordította Fodor András et al., válogatta, kínai eredetiből magyar prózára fordította, az utószót és a magyarázó jegyzeteket írta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1959.

Klasszikus drámák

- A fej nélküli szellem. Régi kínai komédiák.* Válogatta, fordította, az utószót és a jegyzeteket írta Kalmár Éva, a verseket fordította Eörsi István. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1978.
- Kínai mesék és drámák. Összegyűjtött műfordítások.* Szerkesztette Kósa Gábor, fordította Tőkei Ferenc. Budapest, Magiszter Társadalomtudományi Alapítvány, 2009. Tőkei Ferenc életműsorozat.
- Kuan Han-csing: *Tou O ártatlan halála. Csao Pen-er, a mentőangyal.* Két dráma. Fordította Tőkei Ferenc, Miklós Pál, a verseket fordította Nagy László, az utószót írta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1958.
- Li Hszing-tao: *A krétakör.* Dráma. Fordította és az utószót írta Tőkei Ferenc, a verseket fordította Garai Gábor. Budapest, Magyar Helikon, 1960.

Vang Si-fu: *A nyugati szoba*. Fordította és az utószót írta Tőkei Ferenc, a jegyzeteket írta Csongor Barnabás, a verseket fordította Károlyi Amy. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1960.

Modern regények

Aj Vu: *Vad hegyek között*. Fordította Józsa Sándor, a fordítást átdolgozta Institoris Irén. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1958.

Ceng Pu: *Virág a bűn tengerében*. Oroszból fordította Hágy Gyula, a verseket Polonyi Péter kínából készült prózája alapján fordította Szerdahelyi István. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1962. 2. kiad. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1988.

Chao Ming: *Energia*. Oroszból fordította Szöllősy Klára. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1951.

Cheng Tcheng: *Egy kínai anya*. Fordította Pap László. Budapest, Bibliotheca, é. n.

Csao Su-li: *Változás Lic Jac Zsuanban*. Oroszból fordította Vargyas Lajos. Budapest, Révai Könyvkiadó, 1950.

Csou Li-po: *Orkán*. Fordította Somogyi Györgyné. Budapest, Szépirodalmi Kiadó, 1951.

Din Lin: *Felkelt a nap a Szangan folyó felett*. Fordította Gyöngyi László. Budapest, Szikra, 1950.

Hsiung, S.I.: *Az Ég hídja*. Fordította Kiss Marcell. Budapest, Kossuth Kiadó, 2021.

Hsieh Ping-Ying: *Lázadó lányok*. Önéletrajz és naplórészletek, Lin Yutang előszavával. Fordította Szinnai Tivadar. Budapest, Pantheon Irodalmi Intézet, 1941.

Kung Csue – Juan Csin: *Új hősök*. Oroszból fordította Zalai Edvin. Budapest, Ifjúsági Könyvkiadó, 1954.

Kuo Mo-zso: *Egyetemi éveim*. Fordította és a jegyzeteket írta Miklós Pál. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1962.

Kuo Mo-zso: *Ifjúkor*. Fordította Miklós Pál, a jegyzeteket írta Csongor Barnabás. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1961.

Lao Sö: *A tigriskisasszony meg a férje*. Fordította Miklós Pál. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1957.

Lao Sö: *Macskaváros krónikája*. Fordította és az utószót írta Galla Endre. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1981.

Liang Hszing: *Egy kínai lány*. Liu Hu-lan története. Fordította Vajda Endre. Budapest, Ifjúsági Könyvkiadó, 1954,

Lin Yutang: *Egy múlt pillanat I-II*. Angolból fordította Pütkösti Andor.

- Budapest, Révai Nyomda és Kiadó, 1941. További Kiadások: Budapest, Révai Nyomda, 1942; Budapest, Révai Nyomda, 1943; Budapest, Révai Nyomda, 1944; Budapest, Révai Nyomda, 1945; Budapest, Árkádia Könyvkiadó, 1990; Budapest, Tercium, 2006.
- Lin Yutang: *Falevél a viharban*. Fordította Németkéry Zoltán. Budapest, Révai Irodalmi Intézet, 1945. 2. kiad. Budapest, Révai Irodalmi Intézet, 1946.
- Lin Yutang: *Fehérek és színészek*. Budapest, Révai Kiadás, 1943. További kiadások: Budapest, Révai Irodalmi Intézet, 1947; Budapest, Révai Nyomda, 1949.
- Lin Yutang: *Méz és bors*. Angolból fordította Hertelendy István. Budapest, Révai, 1943. További kiadások: Budapest, Révai, 1944; Budapest, Filum Kiadó, 2002.
- Liu Csing: *A kezdet kezdete*. Fordította Éliás Béláné (Hszie Kun-hua). Budapest, Európa Könyvkiadó, 1963.
- Liu O: *Öreg Can kóborlásai*. Fordította és az utószót írta Polonyi Péter, a versbetéteket fordította Csongor Barnabás, Kiss Zsuzsa. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1985.
- Ma Feng – Hszi Zsung: *A lüliangi hegyekben*. Fordította Kürti Pál. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1952.
- Mao Tun: *Éjjél*. Angolból fordította Szijgyártó László, az előszót írta Galla Endre. Budapest, Magvető Kiadó, 1977. Világkönyvtár.
- Mao Tun: *Hajnal előtt*. Fordította Kemény Ferenc. Budapest, Új Magyar Könyvkiadó, 1955.
- Ou-jang San: *A nép szolgája*. Fordította Nánási György. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1952.
- Pá Csin: *A család*. Fordította Lomb Kató, a jegyzeteket összeállította Csongor Barnabás. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1957.
- Pa Csin: *A nyugalom kertje*. Fordította Pálos István, az utószót írta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1962.
- Pu Ji: *Az utolsó kínai császár voltam*. Fordította és az utószót írta Józsa Sándor. Budapest, Kossuth, 1969. Tivábbi kiadások: Budapest, Kossuth Kiadó, 1972; Budapest, Láng Kiadó, 1990.

Modern elbeszélések és esszék

- Csao Su-li: *Kis Er-hei házassága*. Angolból fordította Kürti Pál és oroszról fordította Makai Imre. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1952.
- Csao Su-li: *Li Ju-caj dalocskái*. Fordította Csongor Barnabás. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1959.

- Huszadik századi kínai novellák.* Válogatta és szerkesztette Kalmár Éva. Budapest, Noran Kiadó, 2008. Modern Dekameron.
- Irodalom, forradalom, társadalom. Lu Hszün válogatott esszéi.* Válogatta és fordította, az utószót és a jegyzeteket írta Galla Endre. Budapest, Püski Kiadó, 2014.
- Kína 1958. A nagy kohó.* [elbeszélések, versek]. Fordította Árvay János et al., az utószót írta Galla Endre. Budapest, Európa Kiadó, [1959]. Modern Könyvtár 26.
- Kínai elbeszélések.* Fordította Baternay Béla et al. Budapest, Szépirodalmi Kiadó, 1951.
- Lao Sö: *Fekete Li és Fehér Li. A holdsarló.* Fordította Lomb Kató, a fordítást az eredetivel egybevetette és az utószót írta Miklós Pál. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1959.
- Lin Yutang: *A bölcs mosoly.* Angolból fordította Benedek Marcell. Budapest, Révai Nyomda, 1939. További kiadások: Budapest, Révai Nyomda, 1940; Budapest, Révai Nyomda, 1940; Budapest, Révai Nyomda, 1941; Budapest, Révai Nyomda, 1942; Budapest, Révai Nyomda, 1943; Budapest, Révai Nyomda, 1944; Budapest, Révai Nyomda, 1946; Budapest, Révai Nyomda, 1947;
- Lin Yutang: *Az élet sója, avagy az élet megélésének fontosságáról.* Angolból fordította Pavlov Anna. Budapest, Tercium, 2000. (Korábban: *A bölcs mosoly.*)
- Lin Yutang: *Mi, kínaiak.* Budapest, Révai Nyomda és Kiadó, 1939. További kiadások: Budapest, Révai, 1943; Budapest, Révai, 1945;
- Lin Yutang: *Mi, kínaiak.* Fordította és az utószót írta Mártonffy Attila. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1991.
- Lin Yutang: *Mi, kínaiak.* Fordította Kulcsár Dalma és Sümegi Balázs. Budapest, Tercium, 2002..
- Lju Paj-ju: *A három harcos.* Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1951.
- Lu Hszin: *A vihar visszhangja.* Elbeszélések, kisebb írások, cikkek. Oroszból fordította Makai Imre. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1953.
- Lu Hszin: *A-Q hiteles története.* Válogatott elbeszélések. Fordította R. Bakonyi Vali et al., a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta, a fordításokat az eredeti kínai szövegekkel egybevetette Mészáros Vilma. Budapest, Új Magyar Könyvkiadó, 1956. A Világirodalom Klasszikusai.
- Lu Hszin: *Régi mesék mai szemmel.* Fordította és az utószót írta Tőkei Ferenc. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1959. A Világirodalom Klasszikusai.
- Lu Hszin: *Szülőföldem.* Elbeszélések. Fordította Gyöngyi László. Budapest, Szépirodalmi Kiadó, 1951.

- Lu Hszün *elbeszélései*. Szerkesztette Mao Sou-fu, fordította Galla Endre et al. Budapest, Viktória Kiadó, 2011.
- Lu Hszün: *Hajnali virágok alkonyi csokorban*. Fordította és az utószót írta Galla Endre, a jegyzeteket Galla Endre és Kalmár Éva írta. Budapest, Európa Könyvkiadó, 2008.
- Lu Hszün: *Irodalom, forradalom, társadalom*. Válogatott irodalompublicisztikai írások. Válogatta és fordította, az utószót és a jegyzeteket írta Galla Endre. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1981.
- Mao Tun: *A selyemhernyó*. A nyersfordítást Józsa Sándor készítette, a szöveget gondozta és az utószót írta Wessely László. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1958.
- MetaGalaktika 10. Kína, a kultúrák bölcsője*. Főszerkesztő Burger István. A 14 kínai sci-fi elbeszélést kínai eredetiből fordította Bancsi Judit et. al. Budapest, Metropolis Media, 2008.
- Modern kínai elbeszélők. Tanulmányok és fordítások Galla Endre 80. születésnapjára*. Szerkesztette Hamar Imre, Salát Gergely. Budapest, Balassi Kiadó, 2007. Sinológiai műhely 6.
- Modern kínai tanmesék*. Németből fordította Striker Judit. Budapest, Littoria Könyvkiadó, 1993.
- Nők egy fedél alatt*. Mai kínai kisregények. Válogatta, fordította és az életrajzi jegyzeteket írta Zombory Klára. Budapest, Európa Könyvkiadó, 2003.
- Pa Csin: *Az örök élet tornya*. Fordította Pálos István. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1959.
- Sao Ci-nan: *Mindenütt aknák*. Budapest, Ifjúsági Könyvkiadó, 1951.
- Si Jen: *Kínában történt...* Elbeszélés. Fordította Kilényi Mária. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1951.
- Új kínai elbeszélők*. Fordította Csanádi Imre et al. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1952.
- Vang Meng: *A csirizgyár igazgatója*. Fordította Polonyi Péter. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1985. Modern Könyvtár.

Modern drámák

- Cao Jü: *Pekingi emberek*. Dráma három felvonásban. Fordította és az utószót írta Mészáros Vilma. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1961.
- Cao Jü: *Zivatar*. Színmű négy felvonásban. Fordította és az utószót írta Miklós Pál. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1959.

- Ho Csing-cse, Ting Ji: *A fehér hajú lány*. A prózai részeket Galla Endre, a verseket Molnár Imre fordította, az utószót írta Galla Endre. Budapest, Magyar Helikon, 1961.
- Kuo Mo-zso: *Csü Jüan*. Tragédia öt felvonásban. Fordította és az utószót írta Miklós Pál. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1958.
- Lao Sö: *Teaház*. Színmű három felvonásban. Fordította s az utószót írta Miklós Pál. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1960.
- Tien Han: *Egyfelvonásosok. Dokumentumok a kínai polgárháború korszakából, az 1920-30-as évekből*. Fordította Ecsedy Ildikó és Tőkei Ferenc. Budapest, MTA Orientalisztikai Munkaközösség, 1991. Történelem és kultúra 7.

Modern költészet

- Kínai versek*. Angolból fordította Szemplér Ferenc. In: Szemplér Ferenc: Ötsarkú égi csillag: Műfordítások angol, kínai, német, román és szovjet versekből. Bukarest, Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó, 1959.
- Lu Hszin: *Vadfüvek*. Versek prózában. Fordította, az utószót és a jegyzeteket írta Tőkei Ferenc. Budapest, Magyar Helikon, 1961.
- Mao Ce-tung huszonegy verse*. Fordította Weöres Sándor et al., a nyersfordítás, a jegyzetek és az utószó Józsa Sándor munkája. Budapest, Magvető Könyvkiadó, 1959.
- Modern kínai költők*. Fordította Demény Ottó et al., válogatta, kínaiból magyar prózára fordította Galla Endre és Miklós Pál, a jegyzeteket írta Galla Endre. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1961.
- Tien C sien: *Egy kordé története*. Fordította Kormos István, a nyersfordítást készítette Csonka Ernő, Nagy Bálint. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1954.
- Li Csi: *A Vang-fiú és a Li-lány története*. Fordította Galla Endre. Budapest, Viktória Kiadó, 2008.

Kortárs prózairodalom

- Cao Wenxuan: *Bronz és Napraforgó*. Fordította Yu-Barta Erika. Budapest, Ventus Libro, 2020.
- Chang, Jung: *Vadhattyúk. Kína három lánya*. Angolból fordította Kalmár Éva [1-13. fej.], Révész Ágota [14-28. fej.]. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1994. További kiadások: Budapest, Magyar

- Könyvklub, 1995; Budapest, Európa Könyvkiadó, 1995; Budapest, Európa Könyvkiadó, 1997; Budapest, Európa Könyvkiadó, 2002; Budapest, Európa Könyvkiadó, 2006.
- Chen, Da: *Féltestvérek*. Angolból fordította Loósz Vera. Budapest, Trivium, 2008.
- Cheng, Nien: *Élet és halál Sanghajban*. Fordította Németh Ferenc. Pécs, Alexandra Könyvkiadó, 1986. További kiadások: Budapest, Novotrade Kiadó, 1989; Pécs, Alexandra Kiadó, 1995.
- Dai Sijie: *A Di-komplexus*. Fordította Tótfalusi Ágnes. Budapest, Európa Könyvkiadó, 2006.
- Dai Sijie: *Balzac és a kis kínai varrólány*. Fordította Gulyás Adrienn. Budapest, Európa Könyvkiadó, 2002.
- Fang Csi: *A sámán utolsó éneke*. Fordította Breuer-Zehevi Ádám Dániel. Budapest, L'Harmattan, 2018.
- Fészek nélkül. Elbeszélések Guangdong tartományból*. Szerkesztette Zombory Klára, fordította Dobránszky Zsuzsanna et al. Budapest, Geopen Könyvkiadó, 2019.
- Gao Xingjian: *Lélek-hegy*. Fordította Kiss Marcell. Budapest, Noran Kiadó, 2008.
- Ge Yan: *Szecsuáni csípős*. Fordította Zombory Klára. Budapest, Európa Könyvkiadó, 2015.
- Ha Jin: *Várakozás*. Fordította Loósz Vera. Budapest, Ulpius-ház Könyvkiadó, 2000.
- Huszadik századi kínai novellák*. Válogatta és szerkesztette Kalmár Éva. Budapest, Noran Kiadó, 2008. Modern Dekameron.
- Jiang Rong: *Farkastotem*. Fordította Zombory Klára. Budapest, Magvető, 2008.
- Jü Hua: *A hetedik nap*. Fordította Zombory Klára. Budapest, Helikon Kiadó, 2019.
- Jü Hua: *Élni*. Fordította Zombory Klára. Budapest, Helikon Kiadó, 2020.
- Jü Hua: *Kína tíz szóban*. Fordította Zombory Klára. Budapest, Magvető, 2018.
- Jü Hua: *Testvérek*. Fordította Széky János. Budapest, Magvető, 2010.
- Ki írhatja át a történelmet? Esszék Guangdong tartományból*. Szerkesztette Zombory Klára, fordította Kiss Marcell, Major Kornélia, Salát Gergely. Geopen Könyvkiadó, 2020.
- Ku Hua: *Hibiszkuszháza*. Fordította és az utószót írta Polonyi Péter. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1987.
- Lau, Evelyn: *Szökevény. Egy utcagyerek naplója*. Fordította Nagy Veronika. Budapest, Konkrét Könyvek, 2005.

- Liu Zhenyun: *Nem vagyok én Aranylótusz*. Fordította Zombory Klára. Budapest, Geopen Könyvkiadó, 2017.
- Ma Jian: *A tollnok*. Fordította: Kállai Tibor. Budapest, Partvonal, Kiadó 2005.
- Mai Jia: *Kódfejtő*. Fordította Gettó Katalin, Kiss Marcell. Budapest, Libri Könyvkiadó, 2017.
- Mo Jing-feng: *Túl szép a menyasszony*. Fordította Polonyi Péter. Budapest, Kossuth Kiadó, 1987. Nők Magazinja Kiskönyvtára.
- Mo Yan: *Békák*. Fordította Zombory Klára. Budapest, Noran Libro, 2014.
- Mo Yan: *Élni és halni végkimerülésig*. Fordította Kiss Marcell. Budapest, Noran Libro, 2020.
- Mo Yan: *Szeszföld*. Fordította Kalmár Éva, a versbetéteket fordította Kosztolányi Dezső, Mesterházi Mónika, Szerdahelyi István. Budapest, Noran Libro, 2013.
- Mo Yan: *Szeszföld*. Fordította Kalmár Éva. Budapest, Noran Libro, 2013.
- Nie Hua-ling: *Két asszony Kínából*. Angolból fordította Rakovszky Zsuzsa, az utószót írta Tóth Éva. Budapest, Magvető Kiadó, 1986. Világkönyvtár.
- Sen Zsung: *Az élet derekán*. Kisregény. Fordította Krasznai Márton, az utószót Kalmár Éva írta. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1989. Modern Könyvtár 590.
- Shan Sa: *A gójátékos*. Fordította Tótfalusi Ágnes, a versbetéteket fordította N. Kiss Zsuzsa. Budapest, Ulpius-ház, 2007.
- Su Tong: *Rizs*. Fordította Zombory Klára. Budapest, Kossuth Kiadó, 2019.
- Szu Tung: *Így éltem császár koromban. Riasztó álom egy esős éjszakán*. Angolból fordította Juhász Viktor. Budapest, Ulpius-Ház, 2007.
- Wang Xuejun: *Konfucianus történetek*. Budapest, H.C.L. Kft., 2014.
- Wu Ming-yi: *Az ellopott bicikli*. Fordította Major Kornélia. Budapest, Jelenkor Kiadó, 2020.
- Wu Ming-yi: *Rovarszemű ember*. Fordította Major Kornélia. Budapest, Jelenkor Kiadó, 2018.
- Wu, Fan: *Február virágai. Kína leánya*. Fordította Zombory Klára. Budapest, Ulpius-ház, 2008.
- Xue Yanping: *21 gramm szerelem*. Fordította Nagy Mariann. Budapest, Libri Könyvkiadó, 2014.
- Xue Yanping: *Lazúrkő. Történet a Tiltott Város árnyékából*. Fordította Kiss Marcell. Budapest, Libri Könyvkiadó, 2020.
- Yan Lianke: *Lenin csókjai*. Fordította Nagy Mariann. Budapest, Gabriel Méry-RATIO, 2019.
- Yu Dan: *Konfuciusz szívből. Ősi bölcsesség a ma emberének*. Fordította Zombory Klára. Budapest, Háttér Kiadó, 2009.

Yu Hua: *A véradó krónikája*. Fordította Zombory Klára. Budapest, Noran Libro, 2021.

Zhang Jiajia: *Olyan átlagos embert szeretnék, mint te*. Fordította Kiss Marcell. Budapest, Jelenkor Kiadó, 2017.

Kortárs költészet

A tökéletlenség dala. Versek Guangdong tartományból. Szerkesztette Zombory Klára, fordította Both Sára et al. Budapest, Geopen Könyvkiadó, 2019.

Ahol megdermed a tenger. Yang Lian válogatott versei. Fordította Benyhe István, Szócs Géza. Budapest, Magyar PEN Club, 2018.

Én, a hópárduc. Jidi Majia válogatott versei. Fordította Yu-Barta Erika, Rácz Péter, Szócs Géza, az előszót írta Yu Zemin. Budapest, Magyar PEN Club, 2017.

Repedező Bolygónk. Jidi Majia válogatott versei. Fordította Yu-Barta Erika. Budapest, Kossuth Kiadó, 2021.

Tizenkettő mögött. Mei Er válogatott versei. Fordította Yu-Barta Erika. Budapest, Kossuth Kiadó, 2021.

Kortárs szórakoztató irodalom

Csin Jung: *A sasíjász legendája 1. Hős születik*. Fordította Szalai Eszter. Budapest, Helikon Kiadó, 2019.

Csin Jung: *A sasíjász legendája 2. A felbontott kötelék*. Fordította Szalai Eszter. Budapest, Helikon Kiadó, 2019.

Hong Ying: *A sanghaji ágyas*. Fordította Karafiáth Metta. Budapest, Lektűr Kiadó, 2008.

Hong Ying: *A szerelem művészete*. Angolból fordította Sipos Kitti. Budapest, Jokerex Kiadó, 2004. Világsiker sorozat.

Láthatatlan bolygók. Kínai kortárs science fiction antológia. Válogatta és kínaiból angolra fordította Ken Liu. Fordította Benkő Ferenc et al. Budapest, Agave Könyvek, 2019.

Liu, Cixin: *A háromtest-probléma 3/1*. Fordította Pék Zoltán. Budapest, Európa Kiadó, 2016. További kiadások: Budapest, Európa Kiadó, 2018; Budapest, Európa Kiadó, 2020.

Liu, Cixin: *A sötét erdő. A háromtest-trilógia 3/2*. Fordította Dranka Anita. Budapest, Európa Kiadó, 2018. 2. kiadás: Budapest, Európa Kiadó, 2019.

- Liu, Cixin: *A halál vége. A háromtest-trilógia 3/3.* Fordította Dranka Anita. Budapest, Európa Kiadó, 2019. További kiadások: Budapest, Európa Kiadó, 2019; Budapest, Európa Kiadó, 2020.
- Liu, Cixin: *Hangyák és dinoszauruszok.* Fordította Dranka Anita. Budapest, Európa Kiadó, 2021.
- Liu, Ken: *A papírsereglet és más történetek.* Fordította Ballai Mária et al. Budapest, Agave Könyvek, 2018.
- Liu, Ken: *Az istenekkel nem lehet végezni.* Fordította Balla Mária et al. Budapest, Agave Könyvek, 2020.
- Min, Anchee: *Az utolsó császárné.* Fordította Mester Yvonne. Budapest, Kossuth Kiadó, 2021.
- Min, Anchee: *Katherine.* Fordította Császár Mariann. Budapest, Tiara Rt., 2001.
- Min, Anchee: *Madame Mao.* Fordította Tóth Zsuzsa. Budapest, Tiara Rt., 2001.
- Min, Anchee: *Orchidea császárné.* Fordította Mester Yvonne. Budapest, Kossuth Kiadó, 2021.
- Min, Anchee: *Vörös azalea. Élet és szerelem Kínában.* Fordította Burns Katalin. Budapest, Tiara Rt., 2001.
- Min, Anchee: *Vörös azalea. Kína leánya.* Fordította Hazai Attila, Turai Katalin. Budapest, Ulpius-ház, 2007.
- Mo Xiang Tong Xiu: *Az égi hivatalnok áldása 1.* Budapest, Művelt Nép Könyvkiadó, 2021.
- Mo Xiang Tong Xiu: *The Untamed 1–5. A démoni kultiváció nagymestere.* Fordította Kiss Marcell. Budapest, Művelt Nép Könyvkiadó, 2020–2021.
- Qiu Xiaolong: *Egy vörös hősnő halála.* Fordította Uram Tamás. Budapest, Európa Könyvkiadó, 2002.
- Tan, Amy: *A Mennyei Örömei Klubja.* Fordította Arató Katalin. Budapest, Geopen Könyvkiadó, 2006.
- Tan, Amy: *A száz titkos érzék.* Fordította Ladányi Katalin. Budapest, Magyar Könyvklub, 2003.
- Tan, Amy: *Tűzisten asszonya.* Fordította Tandori Dezső. Budapest, J LX Kiadó, 1994.
- Wang, Lulu: *Tavirózsa Színház. Egy kínai lány visszaemlékezései.* Németből fordította Nagy Imre. Budapest, Trivium, 2001.
- Wei Hui: *Shanghaj Baby, Igaz történet szerelemről, szexről és önmagunk megtalálásáról.* Budapest, BestLine, 2001.
- Wei Liang, Diane: *A jade átka.* Fordította Gálvölgyi Judit. Budapest, Ulpius-ház, 2007.
- Wu, Emily – Engelmann, Larry: *Madártoll a szélben.* Fordította Mártha Bence. Budapest, General Press, 2008.